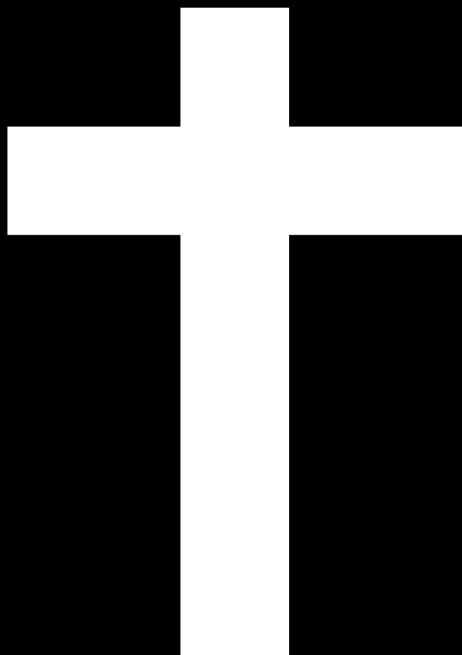

Dzam Wedeye

New Testament in Meray

Dzam Wedeye
New Testament in Merery

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Merery

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Merery

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 29 Jan 2022
024cb559-a7ea-5bd1-9dc9-f33abc74bfec

Contents

Mata	1
Markus	55
Luka	91
Yuhana	149
Məsler hay	191
Roma hay	244
1 Korinje hay	271
2 Korinje hay	297
Galat hay	314
Efez hay	324
Filipi hay	333
Kolosi hay	340
1 Tesalonik hay	346
2 Tesalonik hay	352
1 Timote	355
2 Timote	362
Titus	367
Filimon	370
Hebrə hay	372
Yakuba	391
1 Piyer	398
2 Piyer	406
1 Yuhana	411
2 Yuhana	418
3 Yuhana	419
Yuda	420
Məsinə i Yuhana	423

Ngwalak i bazlam nakə Mata a watsa aye Məfələkwe

Wu nakə Mata a watsa a d̄erewel nakay aye na, anan̄: Yesu K̄ariste nen̄geye ndo m̄ətəme ha ndo nakə Mb̄əlom a gwađ ma sl̄araweye ka m̄əndzib̄əra aye. Mb̄əlom a dazlay m̄ərehe ha wu nakə a gwađ ma v̄əlateye a Israyel ma Dzam Guram eye na, ta nen̄geye. Tə wa na Yesu mə walañ i Yahuda hay, kə ndza mə walañ tay d̄ərmak. Kwa andza niye b̄əbay na, labara nakay ka t̄əra h̄ərwi Yahuda hay d̄ekd̄ek bay, h̄ərwi ndo hay ka m̄əndzib̄əra tebiye.

Mata kə pay ḡər a m̄əwetse d̄erewel ngay ka mad̄ədo ka mad̄ədo lele. A dazlay ta m̄əwe i Yesu, madz̄əh̄ube i Yesu a yam, ada t̄ə mas̄əpete nakə Fakalaw a s̄əpat na Yesu aye. Kə watsa na m̄əsler i Yesu, labara neheye a tsikawatay a ndo hay aye, mat̄ətike ada ta m̄əmb̄əle tay ha ndo hay ab̄əra ma d̄əvats.

Mata a nḡəna ha mat̄ətike i Yesu wal wal zlam:

- 1) A d̄a ha labara ma tsaholok (5-7).
- 2) Gawla i Yesu hay kuro ḡər eye sulo ta m̄əsler tay (10).
- 3) Dzeke i B̄əy i Mb̄əlom (13).
- 4) Gawla i Yesu hay ta giye m̄əsler na, kəkay (18).
- 5) Mat̄ətike ka ḡər i mand̄əve i m̄əndzib̄əra t̄ə m̄əməw i Yesu (24-25).

B̄əba t̄əte i Yesu hay

Luka 3.23-38

¹ Anan̄ d̄erewel i m̄əzele i b̄əba t̄əte hay i Yesu K̄ariste: Yesu K̄ariste na, slala i Davit ada Davit na, slala i Abraham. B̄əba t̄əte i Yesu hay na, anan̄:

² Abraham a lah m̄əwe Izak. Izak a wa Zakob. Zakob a wa Yahuda ta malamar ngay hay.

³ Yahuda a wa Fares t̄ə Zara, may tay na, Tamar. Fares a wa Hesron. Hesron a wa Aram.

⁴ Aram a wa Aminadab. Aminadab a wa Nason. Nason a wa Salmon.

⁵ Salmon a wa Booz, may i Booz na, Rahab. Booz a wa Obed, may i Obed na, Rut. Obed a wa Zeše.

⁶ Zeše a wa b̄əy Davit.

Davit a wa Salomon, may i Salomon na, ngwas i Uri.

⁷ Salomon a wa Robowam. Robowam a wa Abiya. Abiya a wa Asaf.

⁸ Asaf a wa Zozafat. Zozafat a wa Zoram. Zoram a wa Oziyas.

⁹ Oziyas a wa Yotam. Yotam a wa Akaz. Akaz a wa Ezekiyas.

¹⁰ Ezekiyas a wa Manase. Manase a wa Amon. Amon a wa Zoziyas.

¹¹ Zoziyas a wa Yekoniya ta malamar ngay hay. A wa tay ha na, ah̄əl nakə t̄ə ḡəs tay beke eye hay a Babilon aye.

¹² Ma d̄əba eye nakə ti ye tay ha a Babilon aye na, Yekoniya a wa Salatiyel. Salatiyel a wa Zorobabel.

¹³ Zorobabel a wa Abihod. Abihod a wa Eliyakim. Eliyakim a wa Azor.

¹⁴ Azor a wa Sadok. Sadok a wa Akim. Akim a wa Eliyod.

¹⁵ Eliyod a wa Eleyazar. Eleyazar a wa Matan. Matan a wa Zakob.

¹⁶ Zakob a wa Yusuf a tuk. Nen̄geye na, zal i Mari nakə a wa Yesu, t̄ə zalay K̄ariste aye.

¹⁷ A ḡəs ab̄əra ka Abraham hus ka Davit na, slala kuro ḡər eye fad̄. Ada a ḡəs ab̄əra ka Davit hus ah̄əl nakə t̄ə ḡəs tay ha Israyel hay a Babilon aye na, slala kuro ḡər eye fad̄. Sa na, a ḡəs ab̄əra ka m̄əḡəse tay ha Israyel hay a Babilon hus ka K̄ariste na, slala kuro ḡər eye fad̄.

M̄əwe i Yesu

Luka 2.1-7

¹⁸ Anan̄ ma kəkay nakə t̄ə wa Yesu K̄ariste aye. May ngay na, t̄ə zalay Mari, nen̄geye m̄ədel i Yusuf a. Ane tuk na, ah̄əl nakə ta zla bo zuk bay aye na, kiye a yay a Mari ta ḡədan̄ i M̄əsəf̄əre Ts̄ədan̄ja eye.

¹⁹ Yusuf a m̄ədel ngay na, nen̄geye ndo i ded̄ek kame i Mb̄əlom. A say m̄ənd̄əde horoy ka Mari kame i ndo hay bay. A dzala m̄ə ḡər ngay m̄əḡəre ha m̄ədel ngay ta m̄əkal.

²⁰ H̄əlay nakə nen̄geye faya ma dzaliye andza niye na, gawla i Mb̄əlom a b̄əzay ha bo ma m̄əsine, a gwaday: «Yusuf a, slala i Davit, k̄a dz̄ədz̄ar m̄əzle m̄ədel yak Mari

bay. Hərwi kiye a yay a Mari na, ta gədan i Məsəfəre Tsədanja eye.

²¹ Ma wiye wawa hasləka eye, ada nəkar ka zaleyeye Yesu*, hərwi ma təmiye tay ha gwala ngay hay abəra mə mezeleme tay.»

²² Wu neheye tebiye tə ndislew na, hərwi ada wu nakə Bəy Maduweŋ a tsik tə bazlam i ndo mədə ha bazlam ngay aye m̄a ge bo. A gwad:

²³ «Anan dem nakə a sər zal zuk bay aye ma hutiye wawa, ma wiye wawa hasləka eye, ta zaleyeye Emanuyel.†»

²⁴ Yusufa a pədeke abəra ka məndzehəre na, a ge wu nakə gawla i Mbəlom a gwaday ge aye. A zla na Mari andza ngwas ngay a gay ngay.

²⁵ Ane tuk na, ta dzapa zuk bay hus a pat nakə Mari a wa na wawa hasləka eye. Ada Yusufa ma zaleyeye na, Yesu.

2

Ndo matəkay dərə a wurzla hay ti ye ka təv i Yesu

¹ Tə wa Yesu na, ma Betelehem ka dala i Yahuda, a həlay nakə Herod neŋgeye bəy bagwar eye aye. Ma dəba eye tə wa na Yesu na, ndo matəkay dərə a wurzla hay ti yaw mə bəzay, tə ndislew a Zerozelem,² ta tsətsah, tə gwad: «Bəy i Yahuda hay nakə tə wa na anəke aye na, məngay? Nəmaa ngatay a wurzla ngay eye a tsaraw mə bəzay ada nəmaa yaw na, mədəslay ha gər.»

³ Bəy Herod a tsəne bazlam tay niye na, a kwasay gər haladzay tə siye i ndo neheye ma Zerozelem aye tebiye.

⁴ A zalatay a bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye, a tsətsah fataya a gwadatay: «Tə wa Kəriste na, məngay?»

⁵ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Tə wa Kəriste na, ma Betelehem, ka dala i Yahuda. Hərwi ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a watsa, a gwad:

⁶ «Nəkar Betelehem ka dala i Yahuda,

nəkar na, makətsa bo eye mə walaŋ i gəma neheye ka dala i Yahuda aye bay.

Hərwi bəy nakə ma tsəkuriye tay ha Israyel ndo ga hay aye na,

ma deyeweye abəra ma nəkar.*»

⁷ Yawa! Herod a zalatay a ndo matəkay dərə a wurzla hay ta məkal. A tsətsah fataya, a gwadatay: «Ka ngatumay a wurzla ngay eye a tsaraw na, a həlay waray?»

⁸ Tsa na, a slər tay ha a Betelehem, a gwadatay: «Dum, pəlum na wawa eye niye lele. Ka hutum na na, dumara dumeŋ ha hərwi ada neŋ dərmak n̄a ye mədəslay ha gər.»

⁹ Ndo neheye tə tsəne bazlam i bəy na, tə həl bo, ti ye. Ahəl nakə faya ta diye na, tə ngatay a wurzla nakə a tsaraw mə bəzay aye faya ma diye kame tay. A husa ka gər i gay nakə wawa mə dəma aye na, a lətse.

¹⁰ Tə ngatay andza niye na, dərəv tay a rah ta məngwese.

¹¹ Tə fələkwa a gay, ti ye naha, tə ngatay a wawa ta may ngay Mari. Ta dəkway gurmets, tə dəslay ha gər. Tsa na, tə pəla ha wu tay hay, tə vəlay wu kəriye a wawa niye. Tə vəlay gura, wu andaya tə zalay *enşenş*† ada ta *mir*‡. ¹² Ma dəba eye Mbəlom a tsikatay ma məsine, a gwadatay: «Kā mbədum gər ta təv i Herod sa bay.» Tə tsəne andza niye na, tə həl bo, ti ye a gəma tay ta tsəved mekeleŋ eye.

Mede a Ezipt

¹³ Ahəl nakə ndo matəkay dərə a wurzla hay ti ye wu tay na, gawla i Mbəlom a yaw ka təv i Yusufa ma məsine. A gwaday: «Lətse, zla na wawa ta may ngay, hwayum a Ezipt. Ndza mə dəma hus a pat nakə na gwadakeye maw aye, bəna Herod faya ma pəliye wawa nakay məkədə na.»

¹⁴ Yusufa a tsəne andza niye na, a lətse, a ye tay ha wawa ta may ngay a Ezipt ta həvad.

¹⁵ Tə ndza mə dəma hus a pat nakə Herod a mət aye. Wu neheye tebiye na, hərwi ada wu nakə Bəy Maduweŋ a tsik tə bazlam

* **1:21** Yesu na, andza məgwədə Bəy Maduweŋ ma təmiye tay ha ndo hay. † **1:23** Andza məgwədə: «Mbəlom tə nəkway.» Zəba ka Ezay 7.14; 8.8, 10. * **2:6** Zəba ka Mise 5.2; 2 Samuyel 5.2. † **2:11** Enşenş na, wu nakə tə fəkawa hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom aye. ‡ **2:11** Mir: Mal nakə a ze hunja lele aye. Tə gawa ka mədahanj ada m̄a ze bay.

§ **2:15** Oze 11.1.

i ndo mæde ha bazlam ngay aye mâ ge bo parakka, a gwad: «Na zalay a wawa ga mâ yaw abæra mæ Ezipt.Š»

Herod a bæbazl tay ha wawa hay ma Betelehem

¹⁶ Herod a zæba faya ndo matækay dære a wurzla hay ta vay gær na, a ndalay haladzay. Tsa na, a slær ndo hay, a vëlatay tsæved ka mækæde wawa haslæka eye tebiye a dazlay ka neheye a sla mæve sulo bay aye ma Betelehem ada ma gæma neheye tæ mbay naha aye.

¹⁷ Andza niye, maa ge bo na, bazlam i Zeremi ndo mæde ha bazlam i Mbælom nakæ a tsik aye, a gwad:

¹⁸ «Mawude a tsænnew abæra ma gæma i Rama, mætuwe tæ zlazlay haladzay mæ dæma. Rasel faya ma tuwiye wawa ngay hay. Dadæ a say mægæse dærev abæra ka mætuwe bay,

hærwi wawa ngay hay andaya sa bay.*»

Mæmaw abæra mæ Ezipt a Nazaret

¹⁹ Ma dæba eye Herod a mæt na, gawla i Mbælom a yaw ka tæv i Yusufa ma mæsine ma Ezipt.

²⁰ A gwadæy: «Lætse, zla na wawa ta may ngay ada mbæda gær a gæma i Israyel, hærwi ndo neheye ta pæla tsæved ka wawa nakay mækæde na aye na, ta mæt.»

²¹ Yusufa a tsæne andza niye na, a zla na wawa ta may ngay, a mbæda gær a gæma i Israyel.

²² Ane tuk na, Yusufa a tsæne Arkelawos kæ ndza a bæy i bæba ngay Herod ka dala i Yahuda na, a dzædzar haladzay mede a dæma. Mæsine a gay sa, Mbælom a dæy ha wu nakæ ma giye. Tsa na, a ye a Galile.

²³ A ye, a ndza ma wuzlahgæma nakæ tæ zalay Nazaret aye. Andza niye wu neheye a ge bo na, andza i ndo mæde ha bazlam i Mbælom neheye tæ tsik aye. A gwad: «Ta zaley na, ndo i Nazaret.»

3

Yuhana madzæhuæ ndo a yam

Markus 1.1-18; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28

* 2:18 Zeremi 31.15. * 3:3 Ezay 40.3.

¹ A hæløy niye na, Yuhana madzæhuæ ndo a yam a ndohwaw mæ kæsaf i Yahuda, a dæwa ha bazlam i Mbælom,

² a gwadæwa: «Mbædum ha mede kurom, hærwi Bøy i Mbælom bæse tæ nækurom.»

³ Yuhana na, ndo nakæ Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbælom a tsik faya, a gwad:

«Ndo faya ma wudiye mæ kæsaf, a gwad:

Lambadumay tsæved a Bøy Maduweñ, lambadumay tsæved hay fehe lele tâ hædzak bay.*»

⁴ Yuhana a pawæ ka bo na, peteked mangara eye ta mækwets i zlægweme. A bæræwa bæzihud ngay na, ta hæzlay. A ndayæwa mæ kæsaf niye na, heyew ta wum.

⁵ Ndo neheye ma Zerozelem aye, ka dala i Yahuda tebiye, ada ta ndo neheye tæ mbay naha a magayam i Yurdum aye tebiye tæ yawa ka tæv i Yuhana.

⁶ Tæ dæwa ha mezeleme tay hay parakka kame i ndo hay, ada Yuhana a dzæhuæwæwa tay ha a yam mæ magayam nakæ tæ zalay Yurdum aye.

⁷ Yuhana a zæba dære, Farisa hay ta Saduke hay haladzay ta diye ka tæv ngay hærwi ada mâ dzæhuæ tay ha a yam na, a gwadætay: «Wawa i palas hay! Maa dækum ha hwayum abæra ka sariya i Mbælom nakæ bæse kæ ndzew aye na, way?»

⁸ Anæke na, gum mæsler neheye ngwalak eye, ada ndo hay ta særiye ha ka mbædum ha mede kurom aye tuk.

⁹ Kâ dzalum mæ gær kurom: “Næmay na, wawa i Abraham hay sa na, ma ta gamay mey?” bay! Særum ha na, Mbælom ma sliye faya mæge tay ha kwar neheye anañ aye wawa i Abraham hay.

¹⁰ Bæ hadzaya malæva bo eye mædæse tay ha dærizl i gærdæf hay færod abæra ka dala. Dærizl i gærdæf neheye tebiye tæ wa hohway ngwalak eye bay aye na, ta dæsiye tay ha ada ta kaliye tay ha ako.»

¹¹ «Neñ na, na dzæhuæbiye kurom ha a yam tsa hærwi mæde ha na, ka mbædum ha mede kurom. Ane tuk na, ndo nakæ ma deyeweye kame ga aye na, neñgeye a ze ga ta gædan. Neñ na sla matsakway ahaya tahærak ngay hay abæra mæ sik bay. Neñgeye

na, ma dzəhuḅiye kurom ha ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ada ta ako.

¹² Wu mahəve daw andaya mə həlay. Ma ŋgəniye tay ha daw ta dzəndzar. Daw na, ma hayay gər ma həliye na a de. Ada dzəndzar na, ma dziye a ako nakə ma mbatiye dāda bay aye.»

Yuhana a dzəhuḅ ha Yesu a yam

Markus 1.9-11; Luka 3.21-22; Yuhana 1.29-34

¹³ Ma dəba eye na, Yesu a yaw abəra ma Galile hus a magayam i Yurdum. A yaw ka təv i Yuhana hərwi ada Yuhana m̄ dzəhuḅ ha a yam.

¹⁴ Yuhana a wudā bay. A gwadāy a Yesu: «Neŋ dūh nakə na diye naha ka təv yak ka dzəhuḅiye ga ha a yam aye tuk na, ada nəkar dūh ka deyeweye ka təv ga na, kəkay!»

¹⁵ Ane tuk na, Yesu a mbədāy faya, a gwadāy: «Təma, m̄ ge bo andza niye anəke. Wu nakə Mbəlom a tsətsah aye ka gakweye andza nakə a tsik aye.»

Yuhana a təma bazlam i Yesu nakə a tsikay aye. A dzəhuḅ ha Yesu a yam tuk.

¹⁶ A dzəhuḅ ha a yam tsa na, Yesu a tsalaw abəra ma yam. Kwayaŋŋa magərmbəlom a həndək tuwaŋ, ada Yesu a ŋgatay a Məsəfəre i Mbəlom a mbəzlaw andza bodobodo, a yaw a ndza faya. ¹⁷ Tsa na, mətsike me a tsənew mə mbəlom, a gwad: «Nakay na, wawa ga, na wudā na haladzay. Dərev ga faya ma ŋgwasiye tə neŋgeye.»

4

A say a fakalaw masəpete na Yesu

Markus 1.12-13; Luka 4.1-13

¹ Ma dəba eye na, Məsəfəre i Mbəlom a ye ha Yesu a makulkwandah hərwi ada Fakalaw m̄ səpat na.

² Yesu a ndza məhəne kuro kuro fad, həpat həvad ze mände wu mənday. Ma dəba eye na, may a wur faya.

³ Fakalaw, ndo masəpete ndo a yaw, a həndzəd ka təv i Yesu, a gwadāy: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, gwadətay a kwar neheye t̄ təra wu mənday ada k̄ nda!»

⁴ Yesu a mbədāy faya, a gwadāy: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, ndo zezeŋ ma ndziye na, ta wu mənday dekdek tsa bay, ane tuk na, ma ndziye tə bazlam nakə Mbəlom a tsik aye tebiye.*»

⁵ Fakalaw a ye ha a Zerozelem, gəma tsədaŋŋa eye. A ye ha ka gər i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom,

⁶ a gwadāy: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, kal ha bo abəra ka gər i gay nakay ka dala. Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad:

“Mbəlom ma gwadateye a gawla ŋgay hay t̄ dzəna kar.

T̄ kəndawa kar hərwi ada sik yak m̄ ndzay a kwar bay.†”»

⁷ Yesu a mbədāy faya, a gwadāy: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “K̄ dza ha Bəy Maduweŋ yak Mbəlom bay.‡”»

⁸ Fakalaw a zla na a ye ha ka gər i mahəmba zəbol eye, a bəzay ha bəy i məndzibəra tə zlele nakə mə dəma aye tebiye.

⁹ A gwadāy a Yesu: «Ka dəkweŋ gurmets ada ka dəsleŋ ha gər na, na vəlakeye ha a nəkar tebiye.»

¹⁰ Yesu a gwadāy: «Fakalaw, do abəra kanan! Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Dəsleŋ ha gər a Bəy Maduweŋ yak Mbəlom, ada ka geye məsler na, a neŋgeye n̄te ŋgweŋ.§”»

¹¹ Ka təv eye niye na, Fakalaw a gər ha. Gawla i Mbəlom hay ti yaw ka təv i Yesu, tə vəlay wu mənday.

Yesu a dazlay a məsler ma Galile

Markus 1.14-15; Luka 4.14-15

¹² Ahəl nakə Yesu a tsəne ta gəs na Yuhana madzəhuḅe ndo a yam aye na, a ye a Galile.

¹³ Ahəl nakə faya ma diye na, a ye ta Nazaret təday, tsa na, a ye abəra mə dəma, a ye a Kafərnahum ka tsakay i dəlov i Galile, ma gəma i Zabulon ta Naftali.

¹⁴ A ge bo andza niye na, andza nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik aye, a gwad:

¹⁵ «Nəkurom ndo neheye ma gəma i Zabulon ta Naftali,

* 4:4 Bazlam mapala eye masulo eye 8.3. † 4:6 Dəmes hay 91.11-12. ‡ 4:7 Bazlam mapala eye masulo eye 6.16.

§ 4:10 Bazlam mapala eye masulo eye 6.13.

ta nakurom neheye ka tsæved mede a dælov, ta diye i magayam i Yurdum aye,
a nakurom neheye ma Galile mandza eye mæ walaŋ i ndo neheye Yahuda hay bay aye!

16 Nakurom slala neheye mandza eye ma lævoŋ aye na,
ka ŋgatumay a dzaydzay bagwar eye.
Nakurom neheye mandza eye ma gæma i mezek i mædahaŋ aye na,
dzaydzay ka dævakum.*»

17 A hælay niye kwayaŋŋa Yesu a dazlay mæde ha bazlam i Mbælom a ndo hay. A gwadawa: «Mbædum ha mede kurom, hærwî Bøy i Mbælom ka hændzædaw.»

*Yesu a zal gawla ŋgay kurre eye hay
Markus 1.16-20; Luka 5.1-11*

18 Yesu faya ma diye ta tsakay i dælov i Galile na, a ndzay a gær a ndo wuray sulo ta malamar ŋgay. Nengeŋed na, Simon nakæ tæ zalay Piyer nengeye ta malamar ŋgay Aŋdære. Næteye ndo mægæse kælef hay, faya ta kaliye gadaŋ tay a dælov.

19 Yesu a gwadatay: «Dumara, pumen bæzay. Anæke faya ka hælumeye kælef, ane tuk na, na tæriye kurom ha ndo mæhælaw ndo hay.»

20 Kwayaŋŋa tæ gær ha gadaŋ tay hay, tæ pay bæzay a Yesu.

21 Yesu a ye kame dæreŋ tsekweŋ sa na, a ndzatay a gær a ndo mekeleŋ eye sulo ta malamar ŋgay sa, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay. Næteye mæ kwalalaŋ i yam tay ta bæba tay Dzebede, faya ta lambadiye gadaŋ tay hay. Yesu a zalatay.

22 Tæ tsæne na, kwayaŋŋa tæ gær ha kwalalaŋ i yam ta bæba tay, tæ pay bæzay a Yesu.

*Yesu ta ndo hay haladzay
Luka 6.17-19*

23 Yesu a hæhalawa ka dala i Galile tebiye. A tætikawatay a ndo hay mæ gay i maðuwwule me i Yahuda hay. A dawwa ha Labara ŋgwalak eye i Bøy i Mbælom ada a mbælawa tay ha ndo i dævats hay ta ndo neheye matæra eye hay tebiye mæ walaŋ i ndo hay.

24 Labara i Yesu a dæ zlæm kwa ka dala i Siri tebiye. Tæ hælayaw ndo neheye faya ta siye dæretsætseh ta dævats hay wal wal aye, ndo neheye fakalaw mæ bo tay aye, ndo neheye mahorvov a gatay aye, ada ta ndo neheye matæra eye hay. Yesu a mbæl tay ha.

25 Ndo hay haladzay mbærzæzza tæ paway bæzay a Yesu. Ti yaw ma Galile, ma dala i Dekapol, ma Zerozelem, abæra ka dala i Yahuda ada ka dala nakæ ma diye ŋged i magayam i Yurdum aye.†

5

Yesu a dæ ha bazlam mæ gær i mahæmba

1 Yesu a ŋgatatay a ndo hay haladzay ta diye naha ka tæv ŋgay na, a tsal ŋgway a gær i mahæmba. A ye naha a ndza ka dala. Gawla ŋgay hay ta zæŋgal na ti ye ka tæv ŋgay.

2 A dazlay matætikatay, a gwadatay:

*Ŋgama i Mbælom
Luka 6.20-23*

3 «Mæŋgwese ka ndo neheye tæ sær ha mæ dærev tay næteye mætawak eye hay aye, hærwî Bøy i Mbælom na, i næteye.

4 «Mæŋgwese ka ndo neheye faya ta tuwiye, hærwî Mbælom ma matay naha dærev.

5 «Mæŋgwese ka ndo neheye ta ræh ha gær tay aye, hærwî næteye na, Mbælom ma vælateye mændzibæra.

6 «Mæŋgwese ka ndo neheye may a wur fataya ada yam a gatay aye hærwî maræhe ha gær a Mbælom, hærwî Mbælom ma vælateye wu nakæ a satay aye.

7 «Mæŋgwese ka ndo neheye faya ta giye ŋgwalak a siye i ndo hay aye, hærwî Mbælom ma gateye a dæma ŋgwalak dærmak.

8 «Mæŋgwese ka ndo neheye dærev tay tsædaŋŋa kame i Mbælom aye, hærwî næteye na, ta ŋgateye a Mbælom.

9 «Mæŋgwese ka ndo neheye næteye faya ta miye tay ha ka bo ndo hay hærwî ada tâ ndza zay aye, hærwî Mbælom ma zalateye na, wawa ga hay.

10 «Mæŋgwese ka ndo neheye faya ta sat-eye dæretsætseh hærwî nakæ faya ta giye mæsler nakæ a yay a gær a Mbælom aye, hærwî Bøy i Mbælom na, i tay.

* 4:16 Ezay 8.23-9.1. † 4:25 Gæma niye na, ta diye i bæzay i dælov i Galile.

¹¹ «Məŋgwese ka nəkurom tadə ndo hay ta tsadəkum, ta sakum dəretsətseh, ada tadə faya ta tsikiye fakuma wu neheye ŋgwalak eye bay ada ta rawiye fakuma me hərwi nakə ka dzalum ha ka neŋ aye.

¹² Ŋgwasum haladzay, dərev kurom mâ rah ta məŋgwese, hərwi Mbəlom ma ta vəlakumeye magogoy kurom bagwar eye mə mbəlom. Sərum ha na, andza niye ta gatay dəretsətseh a ndo mədə ha bazlam i Mbəlom neheye tə lahakumaw aye.»

*Dzeke i sluwal tə dzaydzay
Markus 9.50; Luka 4.34-35*

¹³ Yesu a gwadatay sa: «Nəkurom ka tərūm ka məndzibəra na, andza sluwal nakə a vəd ma ala aye. Ane tuk na, tadə sluwal a vəd sa bay na, ta sliye matəre ha mâ vəd hərabəba sa na, ma kəkay? Ma giye ŋgama ka wuray sa bay. Ta kutsiye ha, ndo hay ta mbərasliye na tə sik.

¹⁴ «Nəkurom na, dzaydzay i məndzibəra. Hudgay nakə tə dəzl na ma tsaholok aye na, ma ŋgahiye bo tətə bay.

¹⁵ Ta pa ako ka lalam na, ta hurəkwiye faya gəse bay. Ta piye na dūh na, ka wu məpe lalam hərwi ada mâ dəvatay a ndo neheye mə gay aye tebiye.

¹⁶ Andza niye dərmak, mede kurom mâ zəba kame i ndo hay andza dzaydzay nakə ma dəvateye a ndo hay aye, hərwi ada siye tâ ŋgatay a ŋgwalak nakə faya ka gum-eye ada tâ zambaday a Bəba kurom mə mbəlom.»

Yesu tə bazlam i Musa mapala eye

¹⁷ Yesu a gwadatay sa: «Kâ dzalum mə gər kurom na yaw na, hərwi məmbete ha bazlam i Musa mapala eye tə matətike i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay bay. Na yaw hərwi məmbete ha bay. Ane tuk na, na yaw na, mandəve ha wu nakə bazlam i Musa mapala eye ada wu nakə ndo i maslan i Mbəlom hay tə tsik məge aye dūh.

¹⁸ Hərwi niye neŋ faya na tsikakumeye, sərum ha, kə ge magərmbəlom ta dala nəteye andaya huya na, ndəray ma sliye məmbete ha wuray kwa tsekweŋ abəra mə bazlam mapala eye bay. Kwa “i”, kəgəbay wu nakə mawatsa eye tsekweŋ bəbay na,

ma mbatiye bay, wu tebiye ma giye bo təday.

¹⁹ Hərwi niye, ndoweye kə gər ha bazlam mapala eye nəte, kwa tsekweŋ eye, ada faya ma datay ha a ndo hay tâ ge andza neŋgeye na, neŋgeye ma təriye tsekweŋ ma Bəy i Mbəlom. Ane tuk na, tadə ndoweye ka rəhay ha gər a bazlam mapala ada ka tətikatay a siye i ndo hay tâ rəhay ha gər dərmak na, neŋgeye ma təriye bagwar eye ma Bəy i Mbəlom.

²⁰ Hərwi niye neŋ faya na gwadumeye sa: Kə ge ka rəhumay ha gər a bazlam i Musa mapala eye a ze i ndo neheye tə dzəŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay bay aye na, ka deyumeye a Bəy i Mbəlom bay.»

*Yesu a tsik ka məge mevel
Luka 12.57-59*

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Nəkurom na, ka tsənum wu nakə tə tsikatay a bəba tətə kurom hay aye. Tə gwadatay na: “Kâ kəd gər i ndo bay. Ndowneye kə kəd gər i ndo na, ta diye ha kame i sariya.*”

²² Ane tuk na, neŋ faya na gwadəkumeye: Tadə ndoweye kə ge mevel ka malamar ŋgay na, da ta diye ha kame i ndo məge sariya. Tadə ndoweye kə gwaday a malamar ŋgay: “Nəkar matərakahan eye” na, da ta diye ha kame i ndo mələve dala hay, ta geye sariya. Ada tadə ndoweye kə gwaday a malamar ŋgay: “Nəkar ka dze” na, ta kaliye ha a ako nakə dāda ma mbatiye bay aye.

²³ «Agəla a saka mələtse məvəle wu a Mbəlom, a həlay niye wetete a makaw a gər zəgəle andaya ka bo ta malamar yak na,

²⁴ gər ha wu yak niye kame i təv məvəlay wu a Mbəlom. Do, ta pəsum ha a bo təday, zay mâ ge mə walaŋ kurom ada maw, vəlay wu a Mbəlom tuk.

²⁵ «Tadə ka gum a bo wuray ta ndo, nəkurom ka tsəved faya ka deyumeye a sariya na, mum ha ka bo bazlam, sərum bo bəna, mâ ye kar ha kame i ndo məge sariya təday bay. Hərwi ki ye kar ha ka təv i ndo məge sariya hay na, ta vəlay kar ha a həlay i sidzew hay. Ta kaliye kar ha a danğay.

²⁶ Faya na gwadakeye: Sər ha na, kə ge ka hama suloy nakə kutoŋ məheme, ka vəl

* 5:21 Madayaw abəra ma Ezipt 20.13; Bazlam mapala eye masulo eye 5.17.

ha bay na, ka deyeweye abëra ma danɗay bay.»

Yesu a tsik ka mäge madama

Mata 18.8-9; Markus 9.43,47-48

²⁷ Yesu a gwadatay sa: «Nëkurom na, ka tsënum, tã gwad: “Kã ge madama bay.†”

²⁸ Ane tuk na, neŋ faya na gwadakumeye: Ndowneye ka zëba ka ŋwas, kã ge faya dëre a say a bor i bo ŋgay na, 6a kã ge madama mã dërev ŋgay ta ŋwas eye niye tsiy.

²⁹ Kã ge dëre i hëlay i mënday yak ma dëdiye kar ha a mezeleme na, ŋwad na ada kã kal ha dëreŋ abëra tã nëkar. Nɗama vërezl i bo yak nãte mã dze tã bëmälë nakã ta kaliye ha bo yak tebiye a ako aye.

³⁰ Kã ge hëlay i mënday yak ma dëdiye kar ha a mezeleme na, dës na ada kã kal ha dëreŋ tã nëkar. Nɗama vërezl i bo yak nãte mã dze tã bëmälë nakã bo yak tebiye ma diye a ako aye.»

Yesu a tsik ka mahëhere ŋwas

Mata 19.7-9; Markus 10.4-5,10-12; Luka 16.18

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Ahël niye, tã gwad sa: “Tadã ndoweye kã say mahëhar na ŋwas ŋgay na, kutoŋ mã watsay dërewel i mahëhere a hëlay.‡”

³² Ane tuk na, neŋ faya na gwadumeye: Ndowneye ka hëhar na ŋwas ŋgay këriye kã ge madama bay na, ki ye a zal na, neŋgeye a tãra ha ndo mäge madama. Ada ndo nakã a zla ŋwas nakã ta hëhar na aye bëbay kã ge madama.§»

Yesu a tsik ka mambede

³³ Yesu a gwadatay sa: «Nëkurom ka tsënum wu nakã tã tsikatay ahël niye a bëba tãte kurom hay aye. Tã gwad: “Kã mbaďã tã parasay eye bay. Ane tuk na, wu nakã ka mbaďã kame i Mbëlom ka gwad ka giye na, ge na.*”

³⁴ Ane tuk na, neŋ faya na gwadakumeye: Kã mbaďum bay tebiye. Kã mbaďum ta mbëlom bay hërwi Mbëlom mandza eye na, mã dëma.

³⁵ Kã mbaďum ta dala bay hërwi dala na, tãv mape sik i Mbëlom. Kã mbaďum

ta Zerozelem bay hërwi Zerozelem na, wu-zlahgëma i Bëy bagwar eye.

³⁶ Kã mbaďã tã gër yak bay, hërwi ka sliye faya matëre ha mëkwets i gër yak kuđekuđek kãgëbay zenzen na, ka sliye faya bay.

³⁷ Kã ge ayaw na, gwadum ayaw! Kã ge a’ay na, gwadum a’ay dëkdëk tsa. Wu nakã ta sakah ha faya sa aye na, a yaw abëra mã Fakalaw.»

Kã mum ha sewed tã sewed bay

Luka 6.29-30

³⁸ Yesu a gwadatay sa: «Nëkurom na, ka tsënum wu nakã tã tsik ahël niye aye. Tã gwad: “Tadã ndoweye ka huyaslay ha dëre a ndo na, ta huyaslay ha a dëma dërmak, ada ndoweye kã hëbay ha zler a ndo na, ta hëbay ha a dëma zler dërmak.†”

³⁹ Ane tuk na, neŋ faya na gwadakumeye: Tadã ndoweye kã gakum sewed na, kã mumay ha a dëma bay. Duh tadã ndoweye kã faka ka maholom i hëlay i mënday na, mbaďay ha maholom i hëlay i gula dërmak mã faka faya.

⁴⁰ Tadã a say a ndoweye mede kar ha kame i ndo mäge sariya hërwi mëzle fakaya abëra mëkelkabo yak wawa eye na, gëray ha faya kälëmedze eye, mã zla na dërmak.

⁴¹ Tadã a say a ndoweye mëgaka kutoŋ, a gwadaka: “Zleŋ na wu ga anaŋ amba daladal” na, sakahay ha faya zlay na dëreŋ lele.

⁴² Ndowneye ka tsëtsah fakaya wu na, vëlay. Ndowneye ka tsëtsah fakaya gwedere i wu na, kã kërahay ha bay, vëlay.»

Mawuďe bo ta ndo mäne dëre yak

Luka 6.27-28,32-36

⁴³ Yesu a gwadatay sa: «Ka tsënum wu nakã tã tsik ahël niye aye, tã gwad: “Wuďã ndo i mëged yak, nay dëre a ndo mäne dëre yak.‡”

⁴⁴ Ane tuk na, neŋ faya na gwadumeye: Wuďum ndo mäne dëre kurom hay. Duwulumay me a Mbëlom hërwi ndo neheye faya ta sakumeye dëretsëteh aye.

† 5:27 Madayaw abëra ma Ezipt 20.14. ‡ 5:31 Bazlam mapala eye masulo eye 24.1. § 5:32 Levitik 18.6-18; Mësler hay 15.20, 29. * 5:33 Levitik 19.12; Mëpesle 30.3; Bazlam mapala eye masulo eye 23.22-24. † 5:38 Madayaw abëra mã Ezipt 21.23-25; Levitik 24.19-20; Bazlam mapala eye masulo eye 19.21. ‡ 5:43 Levitik 19.18.

⁴⁵ Ka gum andza niye na, ka tərumeje wawa i Bəba kurom Mbəlom neŋgeje mə mbəlom. Hərwi pat ŋgay a dəvatay a ndo i sewed hay ada a dəvatay a ndo i ŋgwalak hay. A pa yam ŋgay hərwi ndo neheje mede tay lele aye ada hərwi ndo neheje mede tay lele bay aye dərma.

⁴⁶ Tadə agəna ka wudum na, ndo neheje ta wuda kurom aye dekdek na, magogoy waray nakə Mbəlom ma vəlakumeje? Kwa ndo matsekele dzaŋgal hay tə ge a ze i kurom.

⁴⁷ Ada tadə faya ka tsikumateje me a malamar kurom hay dekdek na, ada wu nakə ka gum a ze ndo hay aye na, wuje meje? Kwa ndo neheje tə sər Mbəlom bay aye na, tə ge a ze i kurom.

⁴⁸ Tərüm na, ndo ŋgwalak eye hay mə wu hay tebiye andza Bəba kurom mə mbəlom, neŋgeje ŋgwalak eye.»

6

Məvəle wu na, kəkay?

¹ Yesu a gwadətay sa: «Gum metsehe! A sakum məge wu nakə bazlam mapala eye a tsətsah fakuma gum aye na, kâ gum kame i ndo hay tebiye bay hərwi ada tâ zəba fakuma bay. Ka gum andza niye bay na, Bəba kurom mə mbəlom ma vəlakumeje magogoy kurom bay.

² «A saka məvəle wu a ndo i mətawak na, kâ vəlay parakka kame i ndo hay bay. Ndo i bəbək hay tə vəlawa andza niye mə gay i mađuwule me ada ka mazlazlan i tsəved aye hay. Nəteje ta pəla ndo hay tâ dəslatay ha gər. Faya na gwadəkumeje: Nəteje na, 6a ta huta magogoy tay tsij.

³ Nəkar na, tadə ka vəleje wu a ndo i mətawak tə həlay i mənday na, həlay i gula yak mâ sər faya bay.

⁴ Andza niye, wu nakə ka vəlije na, vəl ta məkal. Bəba yak Mbəlom a ŋgatay a wu nakə ka vəl ta məkal aye. Neŋgeje ma vəlakeje magogoy.»

Mađuwule me

⁵ Yesu a gwadətay sa: «Ahəl nakə ka đuwulumeye me a Mbəlom aye na, kâ gum andza i ndo i bəbək hay bay. Nəteje na, ta wuda mađuwule me mə gay i mađuwule me ta mələtse ada ka mazlazlan i tsəved

hərwi ada ndo hay tebiye tâ ŋgatay. Neŋ faya na gwadəkumeje: Sərüm ha, nəteje na, 6a ta huta magogoy tay tsij.

⁶ Ane tuk na, nəkar na, ahəl nakə a saka mađuwulay me a Mbəlom aye, do a gay i məhəne yak. Dərəzl ka bo ada đuwulay me a Bəba yak Mbəlom. Kwa nəkar maŋgaha eye abəra ka ndo hay na, neŋgeje andaya tə nəkar ma vəlakeje magogoy yak.

⁷ Ahəl nakə faya ka đuwulumeye me na, kâ đuwulum vəđvəd haladzay andza i ndo neheje tə sər Mbəlom bay aye bay. Tə dzala mə gər tay ta đuwulay me a Mbəlom vəđvəd haladzay na, Mbəlom ma tsəniye tay na.

⁸ Kâ gum andza nəteje bay, hərwi Mbəlom Bəba kurom 6a kə sər ha wu nakə a sakum aye kwa ahəl nakə ka tsətsah zuk bay aye.»

Bəba may

Luka 11.2-4

⁹ Yesu a gwadətay sa: «Ka đuwulumeye me na, gwadum andza nakay:

Bəba may nakə mə mbəlom aye, kwa way mâ sər ha, məzele yak na, tsədaŋŋa.

¹⁰ Bəy yak mâ yaw a walaŋ may.

Wu nakə a saka aye mâ ge ka məndzibəra andza nakə mə mbəlom aye dərma.

¹¹ Vəlamay wu mənday nakə ma slameje bəgom aye.

¹² Pəsamay ha mənese andza nakə nəmay bəbay nəmaa pəsətay ha a ndo neheje tə gamay mənese aye.

¹³ Tsəpa may, hərwi ada Fakalaw mâ səpat may bay.

Ane tuk na, təmamay ahaya abəra mə həlay i Fakalaw.

[Hərwi nəkar na, Bəy ka gər i bəy, nəkar gədaŋ ada nəkar məzla6 eye ka tor eye.

Amen!]

¹⁴ «Andza niye, tadə kə pəsumatay ha mənese a ndo neheje tə gakum mənese aye na, Bəba kurom mə mbəlom ma pəsakumeje ha dərma.

¹⁵ Ane tuk na, ka pəsumatay ha mənese a ndo neheje tə gakum mənese aye bay na, Bəba kurom Mbəlom ma pəsakumeje ha mənese kurom bay dərma.»

Daliyam

¹⁶ Yesu a gwadatay sa: «Tadā faya ka gumeye daliyam na, kâ gum andza ndo i bəbək hay bay. Nəteye na, ta mbədawa ha dāre tay andza ta mətiye hərwi ada ndo hay tâ zəba fataya nəteye faya ta giye daliyam. Faya na gwadumeye: Sərum ha nəteye na, ta huta magogoy tay tsiy.

¹⁷ Ane tuk na, a saka ka giye daliyam na, bara dāre ada fada mal ka məkwets i gər yak lele.

¹⁸ Andza niye, ndo hay ta səriye ha nəkar faya ka giye daliyam bay. Ane tuk na, Bəba yak nakə mandza eye ma təv manğaha eye neŋgeye nəte ŋwen a sər ha. Faya ma ŋgateye a wu nakə manğaha eye faya ka giye aye. Ada mata vəlaka magogoy yak na, neŋgeye.»

*Zlele nakə mə mbəlom aye**Luka 12.33-34*

¹⁹ Yesu a gwadatay sa: «Kâ hayumay gər a zlele ka məndzibəra bay hərwi mətul hay ta reŋgez ta nasiye ha tebiye. Məkal hay bəbay ta sləiye gay kurom hay ta həliye zlele niye.

²⁰ Hayumay gər a zlele kurom na, a mbəlom. Mə dāma na, mətul hay ta reŋgez ta nasiye ha bay, məkal hay ta sliye faya mede makəle ahaya bay.

²¹ Hərwi dārev yak mandza eye na, ma təv nakə zlele yak mə dāma aye.»

*Dzaydzay ta ləvon**Luka 11.34-36*

²² Yesu a gwadatay sa: «Dāre yak na, andza lalam ma dəviye dzaydzay a bo yak tebiye. Tadā dāre yak a zəba kwetseh kwetseh lele na, bo yak kətsek mə dzaydzay.

²³ Ane tuk na, tadā dāre yak lele bay na, bo yak kətsek ma ləvon. Yaw, tadā dzaydzay mə nəkar kə mbata na, nəkar mandza eye ma ləvon zəŋzəŋ eye.»

*Mbəlom ta suloy**Luka 16.13*

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Ndəray ma sliye məge məsler a ndo i gay ŋgay hay sulo bay. Hərwi pat neŋged na, ma geye sewed a ndo ŋgay neŋged, ma wudiye na neŋged lele. Kəgəbay ma gəseye me a ndo neŋged, a ndo neŋged ma gəseye me bay tebiye. Nəkurom

bəbay, ka slumeye faya məge məsler a Mbəlom ada a suloy sulo sulo bay.»

*Məpe mədzal gər ka Mbəlom**Luka 12.22-31*

²⁵ Yesu a gwadatay sa: «Hərwi niye, neŋ faya na tsikakumeye: Kâ dzalum gər hərwi wu mənday kəgəbay hərwi wu məsay, kəgəbay hərwi peteked bay. Hərwi məsəfəre na, a ze wu mənday ada bo kurom na, a ze peteked segey.

²⁶ Zəbum ka dīyen hay təday. Ta sləga bay, tə pala wu tay tə hayay gər a wuray a de bay. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom faya ma vəlateye wu mənday. Nəkurom na, ka zum tay ha dīyen ha haladzay.

²⁷ «Way nakə mə walaŋ kurom ma sliye faya masəkah ha məndze ŋgay ka məndzibəra ta mədzele gər ŋgay nakə faya ma dzaliye aye na, way?

²⁸ Faya ka dzalumeye ka peteked na, hərwi mey? Zəbum ka məvurze i guzer hay mə pesl təday. Tə ge məsler bay, tə ŋgar peteked bay.

²⁹ Faya na gwadəkumeye, kwa Salomon nakə zlele eye haladzay aye, dāda kə pa ka bo peteked andza məvurze i guzer niye hay bay.

³⁰ Andza niye Mbəlom na, faya ma pat-eye ka bo peteked a guzer hay ka bəgom nakay. Tədə na, guzer niye hay ta kuliye. Ta kula na, ta kaliye tay ha a ako. Kə ge andza niye na, nəkurom dūh Mbəlom ma pakumeye peteked ka bo ma ziye i guzer hay bədaw? Kwa a nəkurom neheye mədzal gər tsekwen aye bədaw!

³¹ «Kâ gwadum: Nəmaa ndiye mey? Nəmaa siye mey? Nəmaa piye ka bo mey na, kâ dzalum bay.

³² Maa pəla wu neheye na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom a sər wu nakə a sakum aye.

³³ Lahum mapəle na, Bəy i Mbəlom təday ada tə wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Ma vəlakumeye siye i wu hay tebiye sa.

³⁴ «Kâ dzalum ka wu nakə tədə aye bay. Tədə na, ma dzaleye a gər ŋgay. Ka pat məsləlaw na, dāretsətseh ŋgay eye dā.»

7

Kâ gumatay sariya a ndo hay bay
Luka 6.37-38,41-42

¹ Yesu a gwadatay sa: «Kâ gumatay sariya a ndo hay bay hərwi ada Mbəlom mâ gakum sariya bay dərmaç.

² Hərwi Mbəlom ma gakumeye sariya andza nakə faya ka gumateye a siye i ndo hay aye dərmaç. Ma ləvakumeye wu tə wu nakə ka ləvawumatay wu a ndo hay aye.

³ Nəkar na, ka ɲgatay a tsakwal mə dərə i malamar yak. Ane tuk na, mayako nakə mə dərə yak aye ka ɲgatay bay na, hərwi mey?

⁴ Ma kəkay nakə ka sliye məgwaday a malamar yak: “Malamar ga, ehe gər ga ha nâ zlaka ahaya tsakwal abəra mə dərə yak”, ada düh mə dərə yak eye na, mayako gəlawwa.

⁵ Nəkar ndo i bəbək, lah faya məzle ahaya mayako abəra mə dərə yak taday ada ka ɲgateye a dərə kwetseh kwetseh. Ka zlaya ahaya tsakwal abəra mə dərə i malamar yak tuk.

⁶ «Wu nakə tsədanɲa eye na, kâ vəlumatay a kəra hay bay. Ka vəlumatay na, ta mbədiye gər fakuma, ta ɲguradiye kurom ha. Wu i maslawa kurom hay na, kâ kutsumatay ha a madəras hay bay bəna ta hatsakumeye faya tə sik.»

Tsətsahum, pəlum, fumay a maged
Luka 11.9-13

⁷ Yesu a gwadatay sa: «Tsətsahum, ta vəlakumeye, pəlum, ka hutumeye, fumay a maged, ta həndəkakumeye abəra ma maged.

⁸ Hərwi kwa way ka tsətsah na, ta vəleye, kwa way ka pəla na, ma hutuie, ada kwa way kə fay a maged na, ta həndəkeye abəra ma maged.

⁹ «Way mə walaɲ kurom tadə wawa ɲgay a tsətsah faya wu mənday na, ma vəleye kwar dāw?

¹⁰ Kəgəbay a tsətsah fakaya kələf na, ka vəleye dədə dāw?

¹¹ Nəkurom neheye sadzək ɲgwalak eye hay bay aye ka sərüm məvəle wu ɲgwalak eye hay a wawa kurom hay düh tuk na, ada Bəba kurom mə mbəlom ma ziye məvəle wu ɲgwalak eye a ndo neheye ta tsətsah faya aye bədāw?»

Wu nakə bazlam mapala eye a tsik aye

¹² Yesu a gwadatay sa: «Wu nakə a sakum ndo hay tã gakum aye na, gumatay a siye i ndo hay. Nakay na, wu nakə bazlam i Musa mapala eye ta dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay faya ta tətikateye a ndo hay aye.»

Tsəved hay sulo
Luka 13.24

¹³ Yesu a gwadatay sa: «Fələkum ta maged nakə hala bay aye. Hərwi maged nakə zlabatam eye ada tsəved nakə a wur bo mede tə dəma bay aye na, tsəved mede ha ndo a mədze. Ndo neheye faya ta diye tə dəma aye na, nəteye haladzay.

¹⁴ Ane tuk na, maged nakə hala bay aye na, ma diye ha ndo a sifa. Tsəved mede tə dəma na, a wur bo haladzay. Ndo neheye faya ta diye tə dəma aye na, nəteye haladzay bay.»

Dərizl i gərdaf ta hohway ɲgay eye hay
Luka 6.43-44

¹⁵ Yesu a gwadatay sa: «Gum metsehe ta ndo neheye tə gwad nəteye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye. Ta deyeweye a walaɲ kurom andza təbaɲ hay. Azlakwa bay mə hud i bo tay na, nəteye andza kəra i pesl neheye tereɲgez eye haladzay aye.

¹⁶ Ka sərümeye tay ha ka bo abəra na, ta məsler tay nakə faya ta giye aye. Ka slumeye faya maɲgəle hohway i werepezl abəra ka dərizl i gərdaf i dak dāw? Ada ka slumeye faya maɲgəle hohway i gurov abəra ka dərizl i gərdaf i tsetsiv dāw?

¹⁷ Andza niye, dərizl i gərdaf nakə ɲgwalak eye na, ma wiye hohway ɲgwalak eye hay. Ane tuk na, dərizl i gərdaf dəvats eye na, ma wiye hohway ɲgwalak eye bay dərmaç.

¹⁸ Dərizl i gərdaf ɲgwalak eye na, ma wiye hohway i dərizl i gərdaf dəvats eye bay, ada dərizl i gərdaf dəvats eye na, ma wiye hohway i dərizl i gərdaf ɲgwalak eye bay.

¹⁹ Dərizl i gərdaf nakə ma wiye hohway ɲgwalak eye bay aye na, ta dəsiye na ada ta kutsiye ha a ako.

²⁰ Andza niye, ka sərümeye ha ka bo abəra ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ta parasay eye na, ta məsler tay nakə faya ta giye aye.»

Dada na sar kurom ha bay
Luka 13.25-27

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Sarum ha, ndo neheye faya ta tsikeneye: “Bay Maduwen, Bay Maduwen” ta bazlam aye na, ta diye tebiye a Bay i Mbalom bay. Mata de na, ndo neheye faya ta giye wu nakə a say a Bəba ga mə mbalom aye.

²² Ahəl nakə aza na deyeweye məgatay sariya a ndo hay aye na, ndo hay haladzay ta gwedeneye: “Bay Maduwen, Bay Maduwen, nəmaa da ha bazlam i Mbalom ta məzele yak, nəmaa həhar fakalaw abəra ka ndo hay ta məzele yak, nəmaa ge masuwayan hay haladzay ta məzele yak bədaw?”

²³ Yaw, na tsikateye parakka: “Dada na sar kurom ha bay, nəkurom neheye ka gawum mənese aye, dum abəra ka təv ga.”»

Gay hay sulo
Luka 6.47-49

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Andza niye, kwa way kə tsəne bazlam neheye ada ka rəhay ha gər na, neŋgeye a ndzakit bo ndo nakə a tsah, a dəzl gay ŋgay ka pələd aye.

²⁵ Yam a pa, mazaw a rah a magayam, mətasl a vəzl ta gədan ada mazaw ta mətasl ti yaw ta gədan ka gay niye. Ane tuk na, ka mbəzl bay hərwi mədok eye mapa eye lele ka pələd.

²⁶ Ane tuk na, kwa way kə tsəne bazlam, ada ka rəhay ha gər bay na, neŋgeye a ndzakit bo ndo i mətərakahan nakə a dəzl gay ŋgay ka hewiyen aye.

²⁷ Yam a pa, mazaw a rah a magayam, mətasl a vəzl ta gədan ada ti yaw ka gay niye ta gədan. Gay niye a mbəzl hele hele.»

²⁸ Ahəl nakə Yesu a ndəv ha mətsike me ŋgay aye na, matətike ŋgay niye a gatay hərbaəkka a ndo neheye ka təv ŋgay aye tebiye.

²⁹ Hərwi neŋgeye na, a tsikatay andza i ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbalom mapala eye bay, neŋgeye a tsik ta məzlaḡ i Mbalom.

8

Yesu a mbəl ha ndo madəgwada eye
Markus 1.40-45; Luka 5.12-16

¹ Ahəl nakə Yesu a mbəzlaw abəra mə mahamba aye na, ndo hay haladzay tə pay bəzay.

² Ahəl nakə faya ta diye na, ndo wuray madəgwada eye a həndzəd naha ka təv ŋgay, a dəkway gurmets a huvo, a gwaday: «Ŋgalaka, tadə kə saka na, ka sliye faya matəre ga ha tsədanŋa.»

³ Yesu a nduda ha həlay ŋgay, a lamay. Tsa na, a gwaday: «A seŋ na, təra tsədanŋa!» Kwayanŋa ndo madəgwada eye niye a təra tsədanŋa.

⁴ Tsa na, Yesu a gwaday: «Tsəne lele: Kā tsik wu nakay a ndəray bay. Ane tuk na, do ta bəzay ha bo a ndo məvələway wu a Mbalom ada vəl wu nakə Musa a tsik aye hərwi mədatay ha a ndo hay tebiye na, ka təra tsədanŋa.»

Yesu a mbəl ha ndo i məsler i bagwar i sidzew i Roma
Luka 7.1-10

⁵ Yesu a ndisl a Kafernahum. Bagwar i sidzew i Roma hay a həndzəd naha ka təv ŋgay, a tsətsah faya madzəne,

⁶ a gwaday: «Bəy Maduwen, ndo i məsler ga mahəna eye mətagay. Neŋgeye dəvats eye, ka təra, a wur faya haladzay.»

⁷ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Na diye na mbəliye ha.»

⁸ Bagwar i sidzew niye a gwaday: «Bəy Maduwen, neŋ na sla da nəkar kə ye a gay ga bay. Ane tuk na, ka tsik bazlam yak nəte na, ndo i məsler ga ma mbəliye.

⁹ Neŋ na, faya na rəhay ha gər a bagwar ga ada sidzew ga hay ta rəheŋ ha gər dərma. Na gwaday a ndo nəte mə walaŋ tay “Do!” na, ma diye. Na gwaday a ndo neŋged “Dara!” na, ma deyeweye. Na gwaday a beke ga “Ge nakay!” na, ma giye.»

¹⁰ Yesu a tsəne bazlam ŋgay neheye na, a yay a gər haladzay, a gwadatay a ndo neheye faya ta pay bəzay aye: «Neŋ faya na tsikakumeye, sarum ha, dada na ndzay a gər a ndo ta mədzal gər eye haladzay andza nakay ma slala i Israyel hay bay.

¹¹ Sarum ha na, ndo hay haladzay ta deyeweye abəra mə bəzay i mbalom ada abəra ma məgəma, ta ndiye ka bo wu mənday ta Abraham, ta Izak ada ta Zakob ma Bəy i Mbalom.

12 Ane tuk na, ndo neheye haɓe ta diye a Bəy i Mbəlom aye na, ta kutsiye tay ha abəra, a ləvonj. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.*»

13 Tsa na, Yesu a gwadāy a bagwar i sidzew niye: «Do wu yak a mətagay. Hərwi wu nakə ka dzala ha aye na, ma giye bo.» A həlay niye, kwayanŋa ndo i məsler i sidzew niye a mbəl.

Yesu a mbəl ha mese i Piyer ada tə siye i ndo i dāvats hay

Markus 1.29-34; Luka 4.38-41

14 Ma dəba eye na, Yesu a ye a gay i Piyer. A ye naha a ndzay a gər a mese i Piyer ŋgwas eye mahəna eye, maraɓaraɓ a gay.

15 Yesu a ye ka təv ŋgay, a ye naha a lamay həlay. Tsa na, maraɓaraɓ a ndala faya abəra, a lətse, a gay mbəlök a Yesu.

16 Huwa a ge na, tə həlaw ndo neheye fakalaw mə bo tay aye a Yesu. A həhar fataya abəra fakalaw niye hay tə bazlam ŋgay. A mbəl tay ha ndo i dāvats hay tebiye dərma.

17 Andza niye, Yesu a ge na, wu nakə Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik ahəl niye, a gwad:

«Kə zla fakwaya abəra bəle kway, ada kə zla fakwaya abəra dāvats kway hay.†»

Ndo neheye a satay məpay bəzay a Yesu aye

Luka 9.57-62

18 Yesu a zəba faya ndo hay haladzay ka təv ŋgay na, a gwadətay a gawla ŋgay hay: «Takwa ka me i dəlov, a diye neŋged.»

19 Tə həl bo, ta diye na, ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye a həndzəd naha ka təv ŋgay, a gwadāy: «Miter, kwa a ŋgay ka diye na, na pakeye bəzay.»

20 Yesu a mbədāy faya: «Mezerew hay na, bəd tay andaya hərwi məhəne mə dəma, diyen hay dərma gay tay andaya. Ane tuk na, neŋ Wawa i Ndo na, təv ga andaya nakə na həniye mə dəma hərwi mazəzukwe bo aye bay.»

21 Ndo nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay a gwadāy: «Bəy Maduweŋ, vələŋ tsəved nā ye, nā la na bəba ga təday.»

22 Yesu a mbədāy faya: «Peŋ bəzay, gər ha mədahaŋ hay tā la bo tay.»

Yesu a gay me a mətasl

Markus 4.35-41; Luka 8.22-25

23 Yesu a tsal a kwalalaŋ i yam na, gawla ŋgay hay tə pay bəzay.

24 Ahəl nakə faya ta diye, tə husa a wuzlah i dəlov aye na, kwayanŋa mətasl bagwar eye a ge haladzay. Yam a tsal ka bo dāŋgwala haladzay. Kə sər mede ha kwalalaŋ i yam a hud i yam. Ane tuk na, Yesu na, neŋgeye mandzahəra eye.

25 Gawla ŋgay hay ta həndzəd naha ka təv ŋgay, ta pədeke ha, tə gwadāy: «Bəy Maduweŋ, təma may ha tey? Nəkway faya ka dzakweye.»

26 Tsa na, Yesu a gwadətay: «Ka dzədzarum andza niye na, hərwi mey? Nəkurom na, məpe mədzal gər a kətsakum.»

A lətse, a gay me a mətasl ta yam. Tsa na, tə ndza dədik.

27 A gatay hərɓaɓəkka a ndo hay tebiye, tə gwad: «Nakay na, ndo waray nakə mətasl ta yam tə gəsay me aye na, way?»

Yesu a mbəl tay ha ndo hay sulo, fakalaw mə bo tay

Markus 5.1-20; Luka 8.26-39

28 Ahəl nakə Yesu a ye a diye i dəlov neŋged, ka dala i Gadara hay na, ndo hay sulo tə ndohwaw abəra mə walaŋ i tsəvay hay. Ti yaw mədzəgər tə Yesu. Ndo neheye sulo eye fakalaw mə bo tay aye, nəteye sewed eye hay haladzay. Ndəray a sla mede ta tsəved eye niye bay.

29 Ta wuda, tə gwad: «A nəkar Wawa i Mbəlom, a saka ka nəmay na, mey? Ka yaw məgamay dəretsətseh na, həlay eye kə ndislew zuk dāw?»

30 Ka təv eye niye dərəŋ tsəfa ta nəteye na, mədəras hay andaya haladzay faya ta ndiye wu mənday.

31 Fakalaw niye hay tə gay amboh a Yesu, tə gwadāy: «Tadə a saka mahəhere may na, slər may ha a bo i mədəras tadāy eheye.»

* **8:12** Bazlam nakay a say məgwede na, andza nakay: Ndo neheye ta ndziye ma bəra aye na, dərev ma ndalateye, ada ta giye sələk hərwi ta ŋgateye a məndze ŋgwalak eye i dzam i Mbəlom hay. † **8:17** Ezay 53.4.

³² Tsa na, Yesu a gwadatay: «Dum!» Tsa na, tə yaw abəra mə bo i ndo neheye sulo aye, ti ye tə fələkwa a bo i madəras niye hay. Kwayanŋa madəras niye hay tebiye tə mbəzlaw abəra ma təv eye andaya sərpalahha, tə kuts a dəlov tebiye, tə dze a dəma.

³³ Ndo neheye faya ta tsəkuriye madəras niye hay aye ta hway, ti ye a wuzlahgəma. Ti ye naha ta təkəratay wu nakə a ge bo aye ada wu nakə a ge bo ta ndo neheye sulo aye.

³⁴ Tsa na, ndo neheye mə wuzlahgəma aye ti yaw mata dzəgər tə Yesu. Ti yaw, tə ŋgatay a Yesu na, tə gay amboh haladzay, tə gwaday: «Do abəra ka dala may.»

9

Yesu a mbəl ha ndo matəra eye
Markus 2.1-12; Luka 5.17-26

¹ Ma dəba eye na, Yesu a tsal a kwalalan i yam, a tasaw abəra ma dəlov niye, a ye a gəma ŋgay.*

² Ndo hay tə zlay naha ndo wuray matəra eye mahəna eye ka sləlah. Yesu a zəba ka mədzal gər i ndo niye hay na, a gwaday a ndo niye matəra eye: «Wawa ga, dərev m̄a ye fakaya abəra bay. Na pəsaka ha mezeleme yak hay.»

³ Siye i ndo mədzanɡawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə dzala mə gər tay, tə gwad: «Ndo nakay na, kə tsalay ka gər a Mbəlom.»

⁴ Yesu a sərətay naha ka wu nakə tə dzala mə gər tay aye, a gwadatay: «Ka dzalum mədzal gər nakə ŋwalak eye bay aye na, hərwi mey?»

⁵ Maa da me məgwede: “Mezeleme yak kə pəsa” na, waray, kəgəbay “Lətse, do” na, maa da me mə dəma na, waray?

⁶ A seŋ na, sərūm ha neŋ Wawa i Ndo na, gədan ga andaya məpəsətay ha mezeleme a ndo hay ka məndzibəra.» Tsa na, Yesu a gwaday a ndo niye matəra eye: «Lətse, zla sləlah yak, do a mətəgay.»

⁷ Ndo niye a lətse, a ye a mətəgay.

⁸ Ndo hay tə ŋgatay andza niye na, ta dzədzar haladzay. Tə dəslay ha gər a Mbəlom, tə gwad: «Zambadəkway a Mbəlom

hərwi kə vəlatay gədan a ndo hay haladzay.»

Yesu a zalay a Mata
Markus 2.13-17; Luka 5.27-32

⁹ Yesu a lətse, a ye abəra ma təv niye. Neŋgeye faya ma diye na, a ŋgatay ndo wu-ray məzele ŋgay Mata, mandza eye mə gay i matsekele dzanɡal. Yesu a gwaday: «Dara, peŋ bəzay!» Mata a lətse a pay bəzay a Yesu.

¹⁰ Ahəl nakə Yesu faya ta ndiye wu mənday ta gawla ŋgay hay mə gay i Mata aye na, siye i ndo matsekele dzanɡal hay ta ndo i mezeleme hay ti yaw faya tə ndiye ka bo wu mənday dziye.

¹¹ Farisa hay tə ŋgatay andza niye na, ta tsətsah ka gawla i Yesu hay, tə gwadatay: «Miter kurom faya ta ndiye wu ka bo dziye ta ndo matsekele dzanɡal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hərwi mey?»

¹² Yesu a tsəne bazlam tay niye na, a gwad: «Ndo neheye wuray a gatay bay nətəye zayzay aye na, ta pəliye ndo i sidem bay. Mata pəle ndo i sidem na, ndo neheye dəvats eye hay aye.

¹³ Dum, bazlam nakay a say məgwede mey na, tətikum. Mbəlom a gwad: “A seŋ na, gumay ŋwalak a ndo bəna gənaw neheye ka kədumeŋeye bay.†” Na yaw məzalatay a ndo neheye tə gwaday a gər tay nətəye ŋwalak eye hay aye bay, ane tuk na, məzalatay a ndo i mezeleme hay dūh.»

Yesu a tsik ka daliyam
Markus 2.18-22; Luka 5.33-39

¹⁴ Ma dəba eye na, gawla i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam hay ti ye ka təv i Yesu, ti ye naha, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Nəmay ta Farisa hay na, nəmay faya nəmaa giye daliyam, gawla yak hay tə ge daliyam təbey na, hərwi mey?»

¹⁵ Yesu a mbədətay faya, a gwadatay: «Nətəye na, ta giye daliyam bay, hərwi nətəye na, andza mə magurlom i məzle dahəlay. Ahəl nakə zal i dahəlay ka təv tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i məzle dahəlay aye na, ta sliye faya mətəwe bay. Ane tuk na, pat eye ma sləweye ta gəsiye fataya abəra zal i dahəlay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.

* 9:1 Niye na, wuzlahgəma i Kafənahum. Zəba ma Markus 2.1. † 9:13 Oze 6.6.

16 «Andza niye, ndəray ma nasiye ha peteked wedeye mətəpe ka peteked guram eye bay. Hərwi ahəl nakə ta bariye na aye na, peteked wedeye ma ngərđiye ha peteked guram eye, peteked guram eye ma səkahiye maŋgurede ma ziye nakə kurre aye.

17 Sa na, ndo ma mbədiye guzom lelem eye a gwezem i həzlay guram eye bay na, ka sərūm təbədew? Hərwi ta mbəda a dəma na, guzom niye lelem eye kə kwasa na, həzlay niye guram eye ma ndohwiye. Guzom dərmaḱ səktiḱ ma mbədiye ka dala ada gwezem ma nasiye. Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbədiye na, a gwezem i həzlay wedeye dərmaḱ.»

Yesu a mbəl ha dem i bəy ada ŋgwas wuray dāvats eye

Markus 5.21-43; Luka 8.40-56

18 Ahəl nakə Yesu faya ma tsikateye andza niye na, bəy wuray a yaw ka təv i Yesu, a dəkway gurmets, a gwadāy: «Dem ga kə mət. Ane tuk na, dara pa faya həlay yak, tsa na, ma mbəliye.»

19 Yesu a lətse ta gawla ŋgay hay, tə pay bəzay a bəy niye.

20 Ŋgwas wuray andaya dāvats eye, bambaz a mbədawayaw abəra mə huḱ. Dāvats niye kə ndza faya məve kuro gər eye sulo. A həndzəd naha ka Yesu ta dəba, a lamay a me i peteked ŋgay nets.

21 Andza niye, a dzala mə gər ŋgay, a gwad: «Na lamay a peteked ŋgay nets na, na mbəliye.»

22 Tsa na, Yesu a mbəda me a dəba, a ŋgatay, a gwadāy: «Tete dem ga! Mədzaḱ gər yak kə mbəl kar ha.» Kwayanḱa ŋgwas niye a mbəl.

23 Yesu a ndisl a gay i bəy niye tuk. A ye naha a ŋgatay a ndo məfe fagam hay ta ndo hay haladzay faya ta tuwiye.

24 Tsa na, a gwadāy: «Dum abəra kanan! Dem nakay kə mət bay, neŋgeye mandzahəra eye.» Ane tuk na, ndo hay tə tsəne andza niye na, wuyi tə ŋgwas faya.

25 Ta həharatay ahaya ndo hay abəra na, Yesu a fələkwa a gay. A ye naha a gəs dem niye mə həlay, dem niye a lətse.

26 Labara eye a da a zləm ma gəma niye tebiye.

Yesu a mbəl tay ha guluf hay sulo

27 A həlay nakə Yesu faya ma diye abəra ka təv niye na, guluf hay sulo tə pay bəzay tə mawude eye, tə gwadāy: «Yesu, Wawa i Davit, nəmaā gaka mə bo təbədew!»

28 Yesu a ndisl a gay ŋgay, a fələkwa a dəma na, guluf niye hay ta həndzəd naha ka təv ŋgay. Yesu, a tsətsah fataya, a gwadāy: «Ka dzalum na, na sliye məmbəle kurom ha daw?»

Ta mbədāy faya, tə gwadāy: «Ayaw, Bəy Maduweḱ.»

29 Yesu a lamay a dərə tay, a gwadāy: «Mbəlom mā vəlakum andza nakə faya ka həbumeye ta mədzaḱ gər kurom nakə ka pum faya aye.»

30 Tsa na, dərə tay a həndək.

Yesu a gatay me, a gwadāy: «Tsənum lele, ndəray mā sər ha wu nakay bay.»

31 Ane tuk na, ti ye tə da ha labara i Yesu ma gəma niye tebiye.

Yesu a mbəl ha ndo wuray madəda eye

32 A həlay nakə ndo neheye sulo, dərə tay a həndək ti ye abəra mə dəma na, tə zlaw ndo wuray a Yesu. Ndo niye madəda eye hərwi fakalaw mə bo ŋgay.

33 Yesu a həhar faya abəra məsəfəre niye ŋgwalak eye bay aye. Tsa na, a tsik me wulanḱa lele. A gatay a ndo niye hay wadəḱ wadəḱ. Tə gwad: «Dada ndo kə ŋgatay a slala i wu nakay nəte ma Israyel bay!»

34 Ane tuk na, Farisa hay tə ŋgatay andza niye na, tə gwad: «Maa vəlay gədanḱ ka mahəhere fakalaw hay na, bəy i fakalaw hay!»

Ndo hay tə gay mə bo a Yesu

35 Yesu a həhalawa ma wuzlahgəma hay ta gəma hay. A tətikawa tay a ndo hay mə gay i maḱuwule me hay, a dawa ha Labara Ŋgwalak eye i Bəy i Mbəlom, a mbəlawa tay ha ndo i dāvats hay tebiye ada ndo matəra eye hay tebiye.

36 Yesu a zəba ka ndo neheye haladzay aye na, tə gay mə bo haladzay, hərwi mədzaḱ gər tay maḱwasa eye ada ta ge bəle. Nəteye andza təbaḱ neheye ndo mətsəkure tay andaya bay aye.

37 A gwadāy a gawla ŋgay hay: «Wu məndaḱ andaya haladzay məpele ka dala.

Ane tuk ndo mapele na abera ka dala na, nateye haladzay bay.

³⁸ Hərwi niye, gumay amboh a ndo i guvah mâ səkah ha ndo i mäsler hay hərwi mapele wu mänday abera ka dala.»

10

Ndo i maslan i Yesu hay kuro gər eye sulo Markus 3.13-19; Luka 6.12-16

¹ Yesu a zalatay a gawla ngay hay kuro gər eye sulo. A vëlatay gëdan ka mahëhere mäsəfəre neheye ngwalak eye bay aye abera ka ndo hay, ada məmbəle tay ha ndo i dəvats hay ta ndo neheye matəra eye aye.

² Məzele i ndo i maslan ngay neheye kuro gər eye sulo aye na, anan: Təday Simon nakə tə zalay Piyer aye ta malamar ngay Anđare, Yakuba ta malamar ngay Yuhana, nateye sulo tay eye wawa i Dzebede,

³ Filip ta Bartelemi, Tomas ta Mata, neŋgeye ndo matsekele dzanğal, Yakuba wawa i Alfe, Tade,

⁴ Simon ndo mäge vëram hərwi dala ngay*, Yudas Iskariyot ndo mäge dəf ka Yesu.

Yesu a slər ndo i maslan ngay hay kuro gər eye sulo

Markus 6.7-13; Luka 9.1-6

⁵ Yesu a slər ndo i maslan ngay neheye kuro gər eye sulo aye, a tsikatay gər i bazlam hay, a gwadətay: «Kâ yum a gay i ndo neheye nateye Yahuda bay aye bay, kâ fələkum a gəma i Samari hay bay.

⁶ Dum düh na, ka təv i Israyel hay, hərwi nateye andza təbən madza eye hay.

⁷ Ka deyumeye ka tsəved na, dumatay ha, gwadumatay: “Bəy i Mbəlom ka händzədaw mazlambar tə nəkurom.”

⁸ Mbəlum tay ha ndo i dəvats hay, mbəlum tay ha mədahan hay, mbəlum tay ha ndo madəgwada eye hay, həharum fakalaw abera mə bo i ndo hay. Ka hutum gëdan neheye na, kəriye, nəkurom dərmak vëlumatay a ndo hay kəriye.

⁹ Ka deyumeye na, kâ zlum gura bay, kâ həlum suloy bay, kwa kwar i suloy kâ həlum a gwezem kurom hay bay.

¹⁰ Kâ zlum gwezem i mahəhele kurom hay bay, kâ həlum peteked i məkelkabo kurom hay sulo sulo bay, kâ həlum tahərak bay, kwa sakwal kâ zlum bay. Andza niye ndo mäge mäsler na, kuton ma hutiyeye wu mänday ngay.»

¹¹ Yesu a gwadətay sa: «Ka ndislum a wuzlah gay kəgəbay a gəma na, pəlum ndo nakə neŋgeye maləva bo eye ka matəme kurom aye. Ndzum mə gay i ndo niye hus a pat nakə ka deyumeye kurom abera ma təv niye aye.

¹² Ahəl nakə faya ka fələkumeye a gay i ndo na, gwadum: “Mbəlom mâ vələkum zay!”

¹³ Tadə ndo i gay niye hay ta təma kurom na, məpəse me i zay kurom ma ndziye fataya. Ane tuk na, tədə ta təma kurom bay na, muma ahaya fataya abera məpəse me i zay kurom.

¹⁴ Tadə ka fələkum a gay i ndo kəgəbay a wuzlah gay, ndo neheye mə dəma aye ta kərah matəme kurom kəgəbay məpe zləm ka bazlam kurom na, dum kurom abera ma təv niye ada tətəkum ha bətekwew i gəma tay abera ka sik kurom hay.†

¹⁵ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha pat i sariya i Mbəlom na, sariya tay ma diye me ma ziye i ndo i Sodom ta Gomora.‡»

Dəretsətseh neheye ma deyeweye kame aye

Markus 13.9-13; Luka 21.12-17

¹⁶ Yesu a gwadətay: «Anan, na sləriye kurom hay andza təbən hay a walan i ndo neheye andza kəra i pesl hay aye. Tərum andza dədə neheye faya ta tsəpiye bo tay aye, ada ndzum mənese mâ ge andaya fakuma bay andza bodobodo.

¹⁷ Gum metsehe, hərwi ndo hay ta diye kurom hay kame i sariya, ta ndəbiye kurom ta mandalağa mə gay i maduwule me hay.

¹⁸ Ta diye kurom ha kame i ndo mələve dala hay ada kame i bəy hay hərwi ga, hərwi ada kâ slum faya mətə mbal ga ta dedek kame tay ada kame i ndo neheye Yahuda hay bay aye.

* **10:4** Simon neŋgeye ndo i Yahuda. Ahəl nakə ka təra gawla i Yesu zuk bay aye na, a ge vëram hərwi dala ngay.

† **10:14** Mäge andza niye na, andza məgwede ndo i maslan i Yesu hay ta giye wuray hərwi ndo neheye sa bay. ‡ **10:15** Gəma neheye sulo aye na, maraha eye ta mənese. Zəba mə Madazlay i wu hay 19.

¹⁹ Ahəl nakə faya ta diye kurom ha kame i sariya aye na, dārev mâ ye fakuma abəra bay. Kâ gwadum: “Nəmaa ta gwadiye kəkay? Nəmaa tsikiye na, mey?” bay. A həlay niye, Mbəlom ma vələkumeye bazlam neheye ka tsikumeye aye.

²⁰ Andza niye mata tsike me na, nəkurom bay. Mata tsike me mə nəkurom na, Məsəfəre i Bəba kurom Mbəlom.»

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Ndo hay ta vəliye ha malamar tay hay ada tâ kəđ tay ha, bəba hay ta giye ta wawa tay hay andza niye dərma. Wawa hay ta natay dəre a bəba tay hay, ta kədiye tay ha.

²² Ndo hay tebiye ta nakumeye dəre hərwi ga. Ane tuk na, ndo nakə kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha.

²³ Tadə agəna ta sakum dəretsətseh ma gəma nakə nəkurom mə dəma aye na, hwayum a gəma neŋged. Neŋ faya na gwadakumeye: Sərum ha, neŋ Wawa i Ndo na maweye na, ka dzum ha gər mahəhele ma gəma neheye ka dala i Israyel aye tebiye zuk bay.»

²⁴ Yesu a gwadatay: «Ndo nakə faya ma tətikiye wu aye na, ma ziye ndo matətikay wu bay. Ndo i məsler ma ziye ndo i gay ŋgay bay.

²⁵ Tadə ndo nakə faya ta tətikiye wu aye ka təra andza ndo matətikay wu ada ndo i məsler ka təra andza ndo i gay ŋgay na, niye na, da. Tadə ta zalay a ndo i gay “Bedzabul” na, ta tsadateye a ndo i ŋgay hay ma ziye i ŋgay bədaw?»

Kâ dzədzarumay a ndo zezeŋ bay

Luka 12.2-9

²⁶ «Hərwi niye, kâ dzədzarumatay a ndo hay bay. Wu nakə tebiye maŋgaha eye na, ta diye ha, ada wu nakə tətəkawa ta məkal aye na, ta diye ha.

²⁷ Wu nakə faya na tsikakumeye ma ləvoŋ aye na, masumay a mətsike parakka mə dzaydzay ta həpat. Wu nakə ta tsikakumeye ka zləm tə məsəsəkwe aye na, wudum ha kələrra ka gər i gay.

²⁸ Kâ dzədzarumatay a ndo neheye ta kədiye slo i bo kurom aye bay. Nəteye na, ta sliye faya mədze ha məsəfəre kurom bay. Dzədzarumay dūh a Mbəlom nakə ma sliye

mədze ha bo kurom ta məsəfəre kurom eye dzay a ako nakə ma mbatiye bay ka tor eye aye.

²⁹ Sisi hay sulo ta səkəmiye tə dala nəte na, ka sərum təbədew? Ane tuk na, kwa nəte mə walaŋ i diyeŋ hay ma dədiye bay, say kə yay a gər a Bəba Mbəlom mâ dəđ.

³⁰ I kurom na, kwa məkwets i gər kurom bəbay, Mbəlom kə pasla na.

³¹ Hərwi niye, kâ dzədzarum bay, nəkurom ka zum tay ha sisi niye hay.»

³² Yesu a gwadatay sa: «Tadə ndoweye kə tsik parakka kame i ndo hay: “Neŋ gawla i Yesu” na, neŋ dərma na tsikiye kame i Bəba ga mə mbəlom: “Ndo nakay na, gawla ga.”

³³ Ane tuk na, tadə ndoweye kə tsik kame i ndo hay neŋgeye gawla ga bay na, neŋ dərma na tsikiye kame i Bəba ga mə mbəlom: “Ndo nakay na, gawla ga bay.”»

Yesu a zlaw zay bay, a zlaw vəram

Luka 12.51-53

³⁴ «Kâ dzalum neŋ na yaw, nâ zlaw zay ka məndzibəra na, kâ dzalum bay. Na yaw na, na zlaw zay bay, na zlaw na, maslalam dūh.

³⁵ Na yaw na, maŋgəne tay ha ka bo abəra ndo hay. Wawa hasləka eye ta bəba ŋgay, dem ta may ŋgay, ŋgwas ta may i zal ŋgay,

³⁶ ndo hay mə gay tay ta niye a bo dəre.»

Gawla i Yesu tâ ləva ha bo ta məvələ məsəfəre tay andza i Yesu

Luka 14.26-27

³⁷ Yesu a gwadatay sa: «Ndowneye ka wudə bəba ŋgay ta may ŋgay ka ze neŋ na, neŋgeye ma sliye məndze ka təv ga bay. Ndowneye ka wudə wawa ŋgay hasləka eye tə dem ŋgay a ze neŋ na, neŋgeye ma sliye məndze ka təv ga bay.

³⁸ Ndowneye kə zla mayako mazləlmbada eye kə peŋ bəzay bay na, neŋgeye ma sliye məndze ka təv ga bay.

³⁹ Ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma dziye ha dūh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga aye na, ma hutie a dəma dūh.»

Tadə ndoweye ka təma gawla i Yesu hay na, a təma Yesu

Markus 9.41; Luka 10.16

⁴⁰ Yesu a gwadatay sa: «Tadə ndoweye ka təma kurom na, ka təma na, neŋ. Ada tadə ndoweye ka təma ga na, a təma ndo nakə a sləra ga ahaya aye.

⁴¹ Ndowneye ka təma ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hərwi nakə neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye na, ma hutiyə magogoy nakə ta vəleye a ndo mədə ha bazlam aye. Ndowneye ka təma ndo nakə ŋwalak eye kame i Mbəlom aye hərwi nakə neŋgeye ŋwalak eye kame i Mbəlom aye na, ma hutiyə magogoy nakə ta vəleye a ndo nakə ŋwalak eye kame i Mbəlom aye.

⁴² Neŋ faya na gwadakumeye: Sərum ha na, tadə ndoweye kə vəlay yam gəsiyem nətə matasla eye a ndo nakə makətsa eye mə walaŋ i gawla ga hay hərwi nakə neŋgeye gawla ga aye na, magogoy ŋgay ma dziye bay.»

11

¹ Yesu a ndəv ha bazlam ŋgay neheye a tsikatay a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo aye na, a həl bo abəra ka təv niye a ye mata tətikatay a ndo hay ada mədətay ha ma wuzlah gay neheye ka dala niye aye.

Yesu ta Yuhana madzəhuḅe ndo a yam Luka 7.18-23

² Ahəl niye na, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam neŋgeye ma daŋgay. A tsəne ndo hay faya ta tsikiye ka Kəriste ada ka məsler ŋgay nakə faya ma giye aye. Tsa na, a slər siye i ŋgal mə walaŋ i gawla ŋgay hay,

³ hərwi matsətsehe ka Yesu: «Nəkar na, Kəriste nakə ma deyeweye aye daw? Kəgəbay nəmaâ həba ndo mekeləŋ daw?» Ti ye ta tsətsah ka Yesu andza niye.

⁴ Yesu a mbədətay faya: «Dum təkərumay a Yuhana wu nakə ka tsənum aye ada wu nakə ka ŋgatumay aye.

⁵ Gwadumay na, guluf hay tə ŋgatay a dərə, ndo matəra eye hay ti ye lele, ndo madəgwada eye ta mbəl suwud suwud, mandək hay tə tsəne zləm, madahaŋ hay ta lətsew a sifa, ndo i mətawak ta tsəne Labara ŋwalak eye.

⁶ Məŋgwese ka gər i ndo nakə kə gər ha mədzele gər abəra ka neŋ bay aye!»

Yesu a tsik ka Yuhana madzəhuḅe ndo a yam

Luka 7.24-35

⁷ Gawla i Yuhana niye hay ti ye abəra mə dəma na, Yesu a dazlay mətsikatay a ndo neheye ka təv ŋgay aye ka Yuhana. A gwadatay: «Ka yum a kəsaf mata zəbaw na, ka mey? Ka zəbumaw ka guzer nakə mətasl faya ma bəliye ha aye daw? A'ay andza niye bay.

⁸ Ada ka yum, ka zəbumaw na, ka mey? Ka zəbumaw na, ka ndo malambada bo eye tə peteked lele eye daw? Tsukuḁu kəkay? Ane tuk na, ndo neheye tə peteked ka bo lele aye na, nətəye mandza eye mə gay i bəy bagwar eye hay.

⁹ Ka yum mata zəbaw na, ka wuye mey? Ka zəbumaw na, ka ndo mədə ha bazlam i Mbəlom daw? Ayaw, neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ada neŋ faya na gwadakumeye, neŋgeye a ze ndo mədə ha bazlam i Mbəlom.

¹⁰ Yuhana na, ndo nakə tə watsa a Derewel aye, Mbəlom a gwad: «Neŋ na sləriye naha ndo mədə ha bazlam ga kame yak. Ma lambadakeye na tsəved.*»

¹¹ «Neŋ faya na gwadakumeye: Sərum ha na, mə walaŋ i ndo zezəŋ hay tebiye ndo nakə a ze Yuhana madzəhuḅe ndo a yam aye na, andaya bay. Ane tuk na, ndo nakə neŋgeye tsekweŋ makətsa eye ma Bəy i Mbəlom aye na, a ze Yuhana.

¹² Kwa ahəl nakə Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a tsikawa bazlam i Mbəlom a ndo hay aye hus anəke na, ndo mənə dərə i Mbəlom hay faya ta giye vərəm ta Bəy i Mbəlom ada tə dzawa faya bo matsəpe na.

¹³ Derewel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə dərəwel i Musa ta da ha Bəy i Mbəlom hus a həlay i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam.

¹⁴ Tadə a sakum mədza ha na, Yuhana neŋgeye Eliya tə watsa faya mə Derewel i Mbəlom, tə da ha tə gwad ma deyeweye.†

¹⁵ Ndo nakə zləm andaya faya mətsəne aye na, mâ tsəne lele!»

¹⁶ Yesu a gwadatay sa: «Ndo neheye bəgom aye na, na ndzəkitiye tay ha bo na, tə way? Ta ndzəkət bo na, ta wawa neheye mandza eye ka pələd nakə ndo hay

* **11:10** Malasi 3.1; Madayaw abəra ma Ezipt 23.20. † **11:14** Malasi 3.23-24.

tə hayawa faya gər aye, siye hay faya ta wudatay naha a siye hay. Tə gwadətay:

¹⁷ “Nəmaa fakum naha fagam i məhetse, ka hatsum bay, nəmaa gakum naha dəmes i mədahaŋ na, ka tuwum bay.”

¹⁸ Andza niye Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a yaw, kə nda wu mənday, kə sa wu məse bay na, tə gwad: “Neŋgeye na, məsəfəre nakə ŋgwalak eye bay aye mə bo ŋgay.”

¹⁹ Neŋ Wawa i Ndo, na yaw, na nda wu mənday ada na sa wu məse na, tə gwad: “Zəbum faya, ndo nakay i ŋgay a dzala na, ka wu mənday ada ka məse guzom. Neŋgeye na, dzam i ndo matsekele dzanŋal hay ta ndo i mezeleme hay.” Ane tuk na, Metsehe i Mbəlom ma bəziye na, ta məsler neheye ma giye aye.»

Gəma neheye ta kərah mədzal ha ka Yesu aye

Luka 10.13-15,21-22

²⁰ Ma dəba eye na, Yesu a pa bo ka məmatay ha mənese a gəma neheye a ge mə dəma masuwayaŋ haladzay aye, ane tuk na, ndo i gəma niye hay ta mbəda ha mede tay bay. A gwad:

²¹ «A nəkurom ndo i gəma i Koraziŋ hay, tuwum bo kurom, hərwi dəretsətseh ka gər kurom! A nəkurom ndo i gəma i Betesayda hay, tuwum bo kurom hərwi dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi tadə masuwayaŋ neheye na ge mə gay kurom aye nā ge ma gəma i Tir ta gəma i Sidoŋ na, atay na, ndo i gəma niye hay ta dzaliye bo tay ta tuwiye, ta pa ka bo taḅay manasa eye ada ta kutsiye bətekwew maləməts a gər hərwi məde ha na, ta gər ha mezeleme tay.

²² Hərwi niye neŋ faya na gwadəkumeye: Pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Tir ta Sidoŋ.

²³ «Nəkurom ndo i gəma i Kafernahum hay, ka dzalum nəkurom na, Mbəlom ma ta həliye kurom a mbəlom wal daw? A'ay! Nəkurom dūh na, Mbəlom ma ta mbəzliye kurom ha na, a təv məndze i mədahaŋ hay. Hərwi masuwayaŋ neheye na ge ma gəma

kurom aye tā ge ma gəma i Sodom na, həbe atay gəma nakay ma giye andaya bəgom.

²⁴ Andza niye, neŋ faya na gwadəkumeye, pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Sodom‡ hay.»

²⁵ Ma məndze tsekweŋ na, Yesu a gwad: «A nəkar Bəba Mbəlom, ndo mələve magərmbəlom ta dala. Na gaka sisəe hərwi nəkar ka datay ha wu nakə maŋgaha eye a ndo neheye tə sər wuray bay aye. Ada ka ŋgaha abəra ka ndo i ndaraw hay ta ndo neheye nəteye tə sər wu aye.

²⁶ Ayaw, Bəba Mbəlom, a yaka a gər a nəkar hərwi mā ge bo andza niye.»

²⁷ A gwadətay: «Bəba ga kə vəleŋ wu hay tebiye. Ndəray a sər wawa bay, maa sər na, Bəba. Ndəray a sər Bəba bay, maa sər na, neŋ wawa ŋgay ada maa sər na ndo neheye a seŋ mədatay ha aye.»

²⁸ Yesu a gwadətay sa: «A nəkurom neheye faya ka zlumeye wu mamba eye ada nəkurom madagər eye, dumara ka təv ga, neŋ na vəlakumeye mazəzukwe bo.

²⁹ Rəhumeŋ ha gər, na tətikakumeye wu lele eye, hərwi neŋ ndo səkeffe eye, na gakumeye dəretsətseh bay.‡ Ta dedek ka hutumeye mazəzukwe bo.

³⁰ Wu nakə na piye fakuma aye na, a wur bo məzle bay, wu nakə na vəlakumeye, ka zlumeye na, a mba bay.»

12

Maa ləvay gər a pat i mazəzukw bo na, Yesu

Markus 2.23-28; Luka 6.1-5

¹ Pat i mazəzukw bo na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah eye niye tə ge a dəma na, wuye andaya tə zalay bəle. Ahəl nakə faya ta diye na, may a wur ka gawla i Yesu hay, tə pa bo ka məhəbe wu niye tə nda.

² Farisa hay tə ŋgatay na, tə gwaday a Yesu: «Zəba, gawla yak hay ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a ge faya me pat i mazəzukw bo aye na, hərwi mey?»

‡ 11:24 Zəba ma Mata 10.15. § 11:29 Yesu a tsik kanan ka pendzeŋ i məndze mekeleŋ eye. Faya ma təriye tay ndo hay beke hay bay. * 12:3 Zəba ma 1 Samuyel 21.2-7.

³ Yesu a mbədatay faya: «Dadā ka dzaŋgum wu nakə Davit a ge aye təbədew?*

⁴ Tsa na, a fələkwa a madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom ta ndo ŋgay hay. A ye naha, a zla makwala nakə tə vəlay a Mbəlom aye, a nda. A vəlatay a ndo ŋgay hay dərma, tə nda. Bazlam i Mbəlom mapala eye a vəl tsəved ka mənəde na, a ndo məvəlay wu a Mbəlom dəkdek bədaw?

⁵ «Kəgəbay ka dzaŋgum wu nakay mə dərəwel i Musa bədaw? Pat i mazəzukw bo na, ndo məvəlay wu a Mbəlom mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta rəhay ha gər a pat i mazəzukw bo bay, ta ge məsler. Ane tuk na, ta ge mənese bay.†

⁶ Neŋ faya na gwadəkumeye, wu nakə a ze gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, andaya kənaŋ.

⁷ «Tə watsa a Dərəwel i Mbəlom na, Mbəlom a gwad: “A seŋ na, gumay ŋwalak a ndo bəna, gənaŋ neheye ka kəduməneye bay.‡” Tadə ka tsənum wu nakay na, ndo neheye ta ge wuray bay aye na, kə gəsum tay ha bay.

⁸ Hərwi maa ləvay gər a pat i mazəzukw bo na, Neŋ Wawa i Ndo.»

Yesu a mbəl ha ndo wuray maməta həlay eye

Markus 3.1-6; Luka 6.6-11

⁹ Yesu a ye abəra ka təv niye, a ye a gay i maduwule me.

¹⁰ Mə dəma na, ndoweye andaya həlay ŋgay maməta eye. A satay a ndo hay məmay ha mənese a Yesu, ta tsətsah faya tə gwaday: «Tsəved andaya məmbəle ha ndo pat i mazəzukw bo dāw?»

¹¹ Yesu a mbədatay faya: «Tadə ndo nəte mə walaŋ kurom təbaŋ ŋgay andaya nəte, təbaŋ ŋgay niye a dəd a bədiyəm pat i mazəzukw bo na, ma zla ahaya abəra mə dəma bədaw?

¹² Kə ge andza niye na, ndo zezeŋ a ze təbaŋ bədaw? Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved ka məge ŋwalak a ndo pat i mazəzukw bo!»

¹³ Tsa na, Yesu a gwaday a ndo niye: «Ndudā ha həlay yak!» Ndo niye a ndudā ha

həlay ŋgay. Tsa na, a mbəl lele andza həlay neŋged.

¹⁴ Sototo, Farisa hay ti yaw abəra mə gay, ti ye tə haya gər. Tə ma ha ka bo bazlam, ta hutiyə tsəved ka məkəde Yesu na, kəkay.

Yesu neŋgeye ndo i məsler nakə Mbəlom a zla aye

¹⁵ Ahəl nakə Yesu a sər ha Farisa hay faya ta pəliye tsəved ka məkəde na na, a ye abəra ka təv niye. Ndo hay haladzay tə pay bəzay, a mbəl tay ha ndo i dāvats hay tebiye.

¹⁶ Tsa na, a gatay me, a gwadətay: «Neŋ way na, kə tsikumay a ndəray bay.»

¹⁷ A ge andza niye na, hərwi ada wu neheye Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik aye tā ge bo:

¹⁸ Mbəlom a gwad:
«Ndo i məsler ga nakə na zla aye na, anaŋ,
na wudā na haladzay,
məŋgwese ga tebiye ka gər ŋgay.
Na sləriye naha Məsəfəre ga ka neŋgeye,
ma datay ha dedək ga a ndo hay tebiye.

¹⁹ Ta təriye ta ndəray bay,
ma wudiye wuray bay,
ndəray ma tsəniye faya abəra məbəbəle
wuray ka mazlazlaŋ i tsəved bay.

²⁰ Guzer nakə mahədzaka eye na, ma həbiye ha bay,
Ako nakə ndəzəzəzə ka lalam faya ma mbatiye na, ma ndəvay həlay ma mbatiye ha bay,
Ma giye andza niye hus ka vəlatay məŋgwese a ndo neheye dedək eye hay aye.

²¹ Ndo hay tebiye ta piye mədzał gər tay na, ka neŋgeye.§»

Yesu a həhar fakalaw abəra mə bo i ndo wuray

Markus 3.20-30; Luka 11.14-23

²² Tə zlayaw ndo wuray guluf eye ada a sər mətsike me bay hərwi fakalaw mə bo ŋgay. Yesu a mbəl ha. Tsa na, ndo niye a tsik me lele ada a ŋgatay a dərə lele.

²³ A gatay a ndo hay hərbaḅəkka, nəteye tebiye, tə gwad: «Ndo nakay ma giye na, Wawa i Davit!»

²⁴ Farisa hay tə ŋgatay a wu nakə a ge bo aye na, tə gwad: «Maa vəlay gədaŋ ka

† 12:5 Məpesle 28.9-10. ‡ 12:7 Oze 6.6, matsika eye ma Mata 9.13. § 12:21 Ezay 42.1-4. * 12:24 Bedzabul na, məzele mekeleŋ eye i Fakalaw.

mahəhere fakalaw hay na, Bedzabul* bəy i fakalaw hay!»

²⁵ Ane tuk na, Yesu a sərətay naha ka wu nakə tə dzala aye, a gwadatay: «Tadə ndo i gəma hay ta ngəna, faya ta giye vərəm mə walaŋ tay na, gəma niye ma dziye. Tadə ndo i wuzlahgəma hay kəgəbay ndo hay ma bədgay tay faya ta kədiye bo na, wuzlahgəma niye kəgəbay bədgay niye ma ndziye huya bay.

²⁶ Tadə Fakalaw tə Fakalaw ta həhariye bo tay, ma giye magazləga ka bo ngay eye, ada bəy ngay ma ndziye huya na, ma kəkay?

²⁷ Ka gwadum maa vələŋ gədaŋ ka mahəhere fakalaw na, Bedzabul. Ane tuk na, a dzam kurom hay na, maa vələtay gədaŋ ka mahəhere fakalaw hay na, way? Andza niye, dzam kurom hay faya ta diye ha na, dedək andaya mə nəkurom bay.

²⁸ Maa vələŋ gədaŋ a neŋ ka mahəhere fakalaw na, Məsəfəre i Mbəlom. Andza məgwede na, Bəy i Mbəlom 6a ki yaw tsiy hus ka təv kurom.

²⁹ «Ndəray ma sliye məfələkwe a gay i ndo i gədaŋ məhəla ahaya wu ngay bay. Ma ta sliye faya məfələkwe na, ma lahiye mədzewe na təday. Kə dzawa na tuk na, ma sliye faya mede a gay, məhəla ahaya wu ngay hay tuk.»

³⁰ A gwadatay sa: «Ndo nakə neŋgeye tə neŋ bay aye na, neŋgeye ndo i vərəm ga. Ndo nakə ka dzəna ga ka məhayatay gər a ndo ga hay bay aye na, ma həhariye tay ha kweye kweye.

³¹ Hərwi niye, neŋ faya na tsikakumeye: Tadə ndo zezeŋ kə ge mezeleme kwa waray tebiye, kəgəbay kə tsalay ka gər a Mbəlom na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ngay. Ane tuk na, ndoweye kə tsalay ka gər a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ngay bay.

³² Tadə ndoweye kə tsik wu nakə ngwalak eye bay aye ka neŋ Wawa i Ndo na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ngay. Ane tuk na, tadə kə tsik wu nakə ngwalak eye bay aye ka Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ngay bay, kwa anəke, kwa ka məndzibəra nakə ma deyeweye kame aye.

*Dərizl i gərdaf ta hohway ngay eye hay
Luka 6.43-45*

³³ «Kə ge dərizl i gərdaf ngwalak eye na, hohway ngay hay ngwalak eye. Kə ge dərizl i gərdaf eye ngwalak eye bay na, hohway ngay hay ngwalak eye bay. Andza niye ta səriye ha dərizl i gərdaf nakay ngwalak eye na, abəra ka hohway ngay hay.

³⁴ A nəkurom wawa i palas neheye! Nəkurom ngwalak eye hay bay. Ada ka slumeye faya mətsike wu neheye ngwalak eye hay na, ma kəkay? Hərwi kwa way a ndohwa ahaya na, wu nakə maraha eye mə dərev ngay aye.

³⁵ Ndo nakə ngwalak eye na, ma giye wu ngwalak eye hay hərwi mə dərev ngay na, wu neheye ngwalak eye dərmak. Ndo nakə sewed eye na, ma giye wu neheye sewed eye hərwi dərev ngay maraha eye tə wu neheye sewed eye.

³⁶ Neŋ faya na tsikakumeye: Pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, bazlam neheye mətsike kəriye kəriye kwa way ma mbəday faya a gər ngay.

³⁷ Andza niye, Mbəlom ma gwadiye ka ge mənese bay kəgəbay ka ge mənese ka bazlam neheye ka tsik aye.»

*Ndo hay ta tsətsah masuwayaŋ ka Yesu
Markus 8.11-12; Luka 11.29-32*

³⁸ Ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, tə gwaday a Yesu: «Miter, a samay na, gamay masuwayaŋ.»

³⁹ Yesu a mbədatay faya: «Ndo neheye a həlay nakay na, nəteye sewed eye hay, nəteye ta mbəday dəba a Mbəlom, faya ta tsətsahiye masuwayaŋ. Ane tuk na, ma dəba i masuwayaŋ i Zonas ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə tə ngatay aye na, ta ngateye a masuwayaŋ mekeleŋ eye bay.

⁴⁰ Hərwi, Zonas kə ndza pat eye mahkar ada həvad eye mahkar ma kutes i kələf bagwar eye. Andza niye dərmak neŋ Wawa i Ndo na ndziye pat eye mahkar ada həvad eye mahkar ma tsəvay.

⁴¹ Ahəl nakə ndo i Ninive hay tə tsəne labara nakə Zonas a tsikatay aye na, ta mbədə ha mede tay.† Ndo andaya kanaŋ bəgom a ze Zonas. Hərwi niye, ahəl nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na,

† 12:41 Zonas 1-4.

ndo i gāma i Ninive ta deyeweye ta lātsiye kame i ndo neheye bāgom aye ta matay ha mānese.

⁴² «Ŋgwas wuray andaya, neŋgeye bāy bagwar eye, a yaw abāra ma diye i tsakay. A yaw mātsāne bazlam i Salomōŋ neheye maraha eye ta metsehe aye.‡ Ndo andaya kanan a ze ha Salomōŋ. Hārwi niye, ahāl nakā Mbālom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ŋgwas nakay bāy bagwar eye ma deyeweye abāra ma diye i tsakay, ma lātsiye kame i ndo neheye ma matay ha mānese aye.»

*Māmaw i māsaḡāre nakā lele bay aye
Luka 11.24-26*

⁴³ «Fakalaw ki yaw abāra mā bo i ndo na, ma diye ma dzādziye mā kāsaf, ma pāliye tāv mazāzukw bo. Kā huta bay na,

⁴⁴ ma gwadeye a gār ŋgay: “Na mbādiye gār a gay ga nakā na yaw abāra mā dāma aye.” Ma mbādiye gār, kā ye naha kā ŋgatay a gay wuray mā dāma bay, mafada eye lele ada malambada eye.

⁴⁵ Tsa na, ma diye ma hālawe ye siye i māsaḡāre neheye sewed eye hay wene wene ta ze neŋgeye aye tasāla. Ta fālākwiye a gay, ta ndziye mā dāma. Ka mandāve eye na, wu niye ma miye ka ndo niye ma ziye nakā kurre aye. Ma giye bo ta ndo neheye ŋgwalak eye bay bāgom aye na, andza niye.»

May i Yesu ta malamār ŋgay dedek eye hay

Markus 3.31-35; Luka 8.19-21

⁴⁶ Ahāl nakā Yesu faya ma tsikateye me a ndo hay aye, may ŋgay ta malamār ŋgay hay ti ye naha. Tā lātse ma bāra, ta pāla tsāved mātsikay me a Yesu.

⁴⁷ Ndo nāte a ye ka tāv i Yesu, a gwadāy: «Zāba, may yak ta malamār yak hay nāteye ma bāra, a satay mātsikaka me.»

⁴⁸ Yesu a mbādatay faya: «May ga na, way? Malamār ga hay na, way hay?»

⁴⁹ Tsa na, a zākwa hālay ka gawla ŋgay hay, a gwad: «May ga ta malamār ga hay na, nāteye anāŋ.

⁵⁰ Hārwi tadā ndowe ye kā ge wu nakā a say a Bāba ga mā mbālom na aye, neŋgeye malamār ga, ada may ga.»

13

Dzeke i ndo maslāge

Markus 4.1-9; Luka 8.4-8

¹ Pat eye niye na, Yesu a yaw abāra mā gay, a ye a ndza ka me i dālov.

² Ndo hay haladzay tā haya gār ka tāv ŋgay. Hārwi niye a tsal a kwalalan i yam wuray ka gār i yam a ndza a dāma. Ndo hay tebiye tā ndza ka me i dālov.

³ Yesu a tātikatay wu haladzay a ndo niye hay ta dzeke.

A gwadāy: «Ndo wuray a ndohwaw abāra mā gay. A hāl hulfe, a ye ha a pesl mata slāge.

⁴ A ye naha na, a dazlay a maslāge. Ahāl nakā faya ma kutsiye hulfe* ŋgay a guvah aye na, siye hay tā kuts ka tsakay i tsāved. Diyeŋ hay ti yaw, tā pala na tebiye.

⁵ Hulfe mekeleŋ eye a dād ka sik i pālad, tāv nakā bātekwew andaya faya haladzay bay aye. Hulfe niye hay tā ndzohwaw bāse tsa. Tā ndzohwaw bāse na, hārwi bātekwew andaya ka sik i pālad niye bay.

⁶ Ane tuk na, pat a tsaraw, a zla faya abāra ŋgulak na, a fāka tay ha hulfe niye hay tā ndzohwaw aye. Tā kula heryew heryew hārwi ta huta bād māpe zlālay haladzay bay.

⁷ Neŋged a dād a gay i dak. Dak niye hay tā gāl. Tsa na, dak niye hay tā ŋgādātsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay.

⁸ Siye sa na, tā kuts ka tāv lele eye, tā ndzohwaw na, lele. Tā gāl ada tā nah, gār eye hābāts hābāts lele. Mā walan tay niye na, neheye hohway tay hay makwehe nāte na, wur eye a ge temerre, neŋged sa na, kuro kuro mākwā, ada siye kuro kuro māhkar.»

⁹ Yesu a ndāv ha andza niye na, a gwadāy: «Ndo nakā zlām andaya faya na, mā tsānel!»

*Yesu a ge māslar ta dzeke na, hārwi mey?
Markus 4.10-12; Luka 8.9-10*

¹⁰ Ma dāba eye na, gawla ŋgay hay ta hāndzād naha ka tāv ŋgay, ta tsātsah faya: «Ka tsikatay me a ndo hay ta dzeke na, hārwi mey?»

‡ 12:42 1 Bāy hay 10.1-13. * 13:4 I tay na, ta slāga tā tsāluv tābey. Tā kuts ha mākutse mākutse.

¹¹ Yesu a mbədatay faya: «Nəkurom na, Mbəlom kə dakum ha wu nakə manğaha eye ma bəy ŋgay aye. Ane tuk na, a nəteye na, kə datay ha bay.

¹² Andza niye, ndo nakə wu ŋgay andaya na, ta səkahay ha sa ada i ŋgay ma giye haladzay. Ane tuk na, ndo nakə wuray ŋgay andaya bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakə andaya faya aye na, ta buwiye na.

¹³ Hərwi niye na tsikatay me ta dzeke na, nəteye ta zəbiye faya tə dərə tay, ane tuk na, ta ŋgateye bay. Ta pay zləm, ane tuk na, ta tsəniye tə zləm tay bay, ta səriye bay.

¹⁴ Andza niye, wu nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a da ha aye na, kə ge bo dedək. Mbəlom a gwad:

“Ka tsənumeye lele,
ane tuk na, ka sərume ye bay.

Ka zəbumeye faya lele,
ane tuk na, ka ŋgatume ye bay.

¹⁵ Ndo neheye na, ta kula ha gər tay tonğwa tonğwa.

Ta dəkə na zləm tay,
ta dərəzl na dərə tay.

A satay mənğatay tə dərə tay bay,
a satay mətsəne tə zləm tay bay,
a satay məsəre tə metsehe tay bay.

Tadə a satay mambədə ha mede tay na,
na mbəliye tay ha dərma k.†”

¹⁶ «Ane tuk na, nəkurom na, ka hutum mənğwese. Ka ŋgatume ye a dərə, ada ka tsənum tə zləm kurom.

¹⁷ Neŋ faya na gwadəkume ye: Sərum ha na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay haladzay, ndo dedək eye haladzay a satay ha bə mənğatay a wu nakə faya ka ŋgatume ye, ane tuk na, ta ŋgatay bay. A satay mətsəne wu nakə faya ka tsənumeye, ane tuk na, ta tsəne bay.»

*Yesu a da ha dzeke i ndo masləge
Markus 4.13-20; Luka 8.11-15*

¹⁸ «Dzeke i ndo masləge nakay a say məgwədə me ye na, tsənum.

¹⁹ Ndo neheye tə tsəne bazlam i Bəy i Mbəlom aye ada tə tsəne zləm bay aye na, ta ndzək it bo ta tsakay tsəved nakə hulfe a dəd faya aye. Fakalaw a yaw, a buwa na wu nakə ta sləga a dərəv tay aye.

† 13:15 Ezay 6.9-10.

²⁰ Siye hay ta ndzək it bo tə sik i pələd nakə hulfe a kuts faya aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom na, ta təma kwayaŋŋa tə mənğwese eye.

²¹ Ane tuk na, ta gəray tsəved a bazlam i Mbəlom ada mâ pa zləlay a dərəv tay bay. Tə dzala ha faya na, tsekweŋ tsa. Dəretsətseh kəgəbay madzəgur me a ndzatay a gər hərwi bazlam i Mbəlom. Tsa na, tə gər ha mədzele gər abəra ka Mbəlom ta bəse.

²² Siye hay sa na, ta ndzək it bo ta hulfe neheye tə kuts a gay i dak hay aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom, ane tuk na, mədza l gər ka wu i məndzibəra, bor i zlele a ye tay a bo. Wu niye hay tə ŋgədətsa na bazlam i Mbəlom nakə mə dərəv tay aye. Tsa na, bazlam i Mbəlom kə wa hohway mə dərəv tay bay.

²³ Ndo mekeleŋ eye hay ta ndzək it bo ta dala nakə lele aye. Hulfe a kuts faya na, a ndzohw lele. Nəteye tə tsəne bazlam i Mbəlom na, ta təma a dərəv tay lele. Bazlam i Mbəlom a gəl mə dərəv tay lele ada a nah. Neŋged makwehe nəte na, wur eye a ge temerre, neŋged sa na, kuro kuro məkwa, siye kuro kuro mahkar.»

Guzer nakə ŋgwalak bay aye

²⁴ Yesu a tsikatay dzeke mekeleŋ eye, a gwadətay: «Bəy i Mbəlom a ndzək it bo na, ta ndo wuray a sləga hulfe lele eye a guvah ŋgay.

²⁵ Ta həvad, ahəl nakə ndo hay tebiye ka məndzehəre na, ndo məne dərə i ndo niye a ye a sləgay a dəma daw zuŋgo a walaŋ i daw ŋgay niye. Tsa na, a ye ŋgway.

²⁶ Ahəl nakə wu hay tə ndzohw, faya ta diye tə gər aye na, daw zuŋgo niye hay tə ndzohwaw dərma k.

²⁷ Ndo i məsler hay ti yaw tə gwadəy a ndo i guvah: “Ndo i gay may, ka sləga a guvah yak na, hulfe lele tuk na, ada daw zuŋgo a yaw a dəma na, mənğay?”

²⁸ Ndo niye a mbədatay faya: “Maa ge wu niye na, ndo məne dərə ga.” Ndo i məsler hay tə tsətsah faya, tə gwadəy: “A saka nəmaā ye mənğwədə ahaya abəra mə dəma daw zuŋgo daw?”

²⁹ A gwadātay: «A'ay, kâ ngwadum bay, ka ta ngwadumeye ka bo dziye ta daw.

³⁰ Gərūm tay ha t̄a nah ka bo dziye hus a həlay i mədze. A həlay i mədze na, na gwadateye a ndo i mäsler hay: Dzum na daw zungo t̄eday. Barum na ada k̄a dzumay a ako. Daw na, hayumay gər ada k̄a pum na a de ga.»

Wur i bəzan

Markus 4.30-32; Luka 13.18-19

³¹ Yesu a tsikatay dzeke mekeleŋ eye sa, a gwadātay: «Bəy i Mbəlom a ndzakit bo na, wur i bəzan nakə ndo a zla a sləga a guvah ŋgay.

³² Mə walaŋ i wur i wu hay tebiye na, neŋgeye tsekweŋ. Ane tuk na, a ndzohw, a gəl na, a ze ala neheye t̄ə sləga ka d̄ədan aye tebiye. A t̄əra andza gərđaf, d̄iyen hay t̄ə ŋgar gay tay hay ka hawal eye hay.»

Dzeke i gəde

Markus 4.33-34; Luka 13.20-21

³³ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadātay: «Bəy i Mbəlom a ndzakit bo na, gəde nakə ŋgwas a həl tsekweŋ a dzapa ha ta gufa aye. Gufa niye na, haladzay. A həlaḅ tay ha ka bo na, gufa niye mahəlaḅa eye a kwasa a həmbət.»

³⁴ Yesu a t̄ətikatay wu ŋgay hay tebiye a ndo hay na, ta dzeke. A tsikawatay me ze m̄ətsike ta dzeke bay.

³⁵ A tsikawa andza niye na, h̄ərwi ada wu nakə ndo m̄əde ha bazlam i Mbəlom a tsik aye m̄a ge bo. Mbəlom a gwad:

«Na tsikateye wu na, ta dzeke.

Na dātay ha wu neheye maŋgaha eye kwa ab̄əra ka madazlay i m̄əge m̄əndzib̄əra aye.‡»

Yesu a d̄a ka guzer nakə ŋgwalak eye bay aye

³⁶ Yesu a ndəv ha m̄ətsike me na, a gər tay ha ndo hay, a ye a gay. Ahəl nakə neŋgeye m̄ə gay aye na, gawla ŋgay hay ti ye ka t̄əv ŋgay. Ti ye naha, ta ts̄ətsah faya, t̄ə gwaday: «Damay ha dzeke i daw zungo nakə ma guvah aye.»

³⁷ Yesu a mb̄ədātay faya: «Ndo nakə a sləga wur i wu ŋgwalak eye na, neŋ Wawa i Ndo.

³⁸ Guvah na, m̄əndzib̄əra. Wur i wu ŋgwalak eye na, ndo neheye ma Bəy i Mbəlom aye. Daw zungo na, ndo neheye ta r̄əhay ha gər a Fakalaw aye.

³⁹ Ndo m̄əne d̄əre nakə a sləga daw zungo aye na, Fakalaw. Mədze wu ab̄əra ka dala na, m̄əndəve i m̄əndzib̄əra nakə Mbəlom ma nd̄əviye ha aye. Ndo i mäsler hay na, gawla i Mbəlom hay.

⁴⁰ Andza nakə t̄ə həl daw zungo t̄ə dzay a ako aye na, Mbəlom ma nd̄əviye ha m̄əndzib̄əra andza niye d̄ərmak.

⁴¹ Neŋ Wawa i Ndo na sl̄əraweye gawla i Mbəlom hay. Ta həliye tay ha ab̄əra ma Bəy i Mbəlom ndo neheye tebiye faya ta s̄əpatiye tay ha ndo hay a mezeleme aye ta ndo neheye faya ta giye wu nakə ŋgwalak eye bay aye.

⁴² Ta kutsiye tay ha a ako bagwar eye. M̄ə d̄əma na, ta tuwiye t̄ə mah̄əp̄əde zler eye.‡

⁴³ Ane tuk na, ndo neheye t̄ə pay naha faya a Mbəlom aye na, ta d̄əviye wuzl wuzl andza pat ma Bəy i Bəba tay Mbəlom. Ndo nakə zl̄əm andaya faya aye na, m̄a ts̄əne!»

Zlele maŋgaha eye

⁴⁴ Yesu a gwadātay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzakit bo t̄ə zlele nakə t̄ə la na a guvah aye. Ndo a huta na zlele eye niye ada a la na, a ŋgaha na sa. A yay a gər haladzay. A ye a s̄əkəm ha wu ŋgay hay tebiye ada a s̄əkəm guvah niye.»

Wu i maslawa

⁴⁵ A gwadātay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzakit bo sa na, ndo mas̄əkəm ha wu hay. Ma p̄əliye wu i maslawa neheye a le haladzay aye.

⁴⁶ K̄ə huta wu nakə a ze tay ha siye hay t̄ə m̄əle aye na, ma diye ma s̄əkəmiye ha wu ŋgay hay tebiye ka tsakala. Suloy aye na, ma s̄əkəma ahaya wu i maslawa niye.»

Gadan

⁴⁷ A gwadātay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzakit bo na, ta gadan. Ta kal a d̄əlov na, ma ḡəsaweye k̄əlef wal wal haladzay.

⁴⁸ Gadan niye k̄ə rah t̄ə k̄əlef na, ta vaha ahaya ab̄əra ma yam. Ta vaha ahaya na, ta ndziye toŋ, ta paliye k̄əlef ŋgwalak eye hay.

‡ 13:35 D̄əmes hay 78.2. § 13:42 Z̄əba ma Mata 8.12.

Ta piye tay ha a kateh. Siye neheye ɲgwalak eye bay aye na, ta miye tay ha.

⁴⁹ Ma giye bo pat nakə Mbəlom ma ndəviye ha məndzibəra eye na, andza niye. Gawla i Mbəlom hay ta deyeweye ta ɲgəniye tay ha ka bo abəra ndo i sewed hay ta ndo ɲgwalak eye hay.

⁵⁰ Ndo i sewed hay na, ta kutsiye tay ha a ako. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.*»

Mandəve i bazlam

⁵¹ Yesu a tsətsah fataya, a gwadətay: «Wu neheye tebiye na tsik aye na, ka tsənum daw?»

Ta mbəday faya: «Ayaw, nəmaa tsəne.»

⁵² A gwadətay: «Andza niye, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye a təra gawla ma Bəy i Mbəlom na, a ndzəkit bo ndo i gay nakə faya ma ndohwa ahaya zlele ɲgay abəra mə wu nakə wedeye ada abəra mə wu nakə guram aye.»

Ndo i gəma i Nazaret hay ta kərah Yesu *Markus 6.1-6; Luka 4.16-30*

⁵³ Ahəl nakə Yesu a ndəv ha mətsikatay dzeke neheye aye na, a ye abəra ka təv eye niye.

⁵⁴ A ye a Nazaret, gəma nakə a gəl mə dəma aye. Mə dəma na, a ye a gay i maduwule me. A ye naha a pa bo ka matətikatay wu a ndo hay. A gatay a ndo neheye tebiye mə dəma aye hərbaəbəkka. Tə gwadawa: «A hutaw metsehe nakay na, məŋgay? Maa vəlay gədan ka mäge masuwayan neheye na, way?»

⁵⁵ Neŋgeye na, wawa i Mari ada bəba ɲgay na, ndo matsətsede mayako bəda? Malamar ɲgay hay na, Yakuba, Yusufa, Simon ada Yuda bəda?

⁵⁶ Ada malamar ɲgay dem eye hay nəteye andaya mə walaŋ kway bəda? Maa vəlay gədan nakay tebiye na, way?»

⁵⁷ Yawa, hərwi wu neheye tebiye aye, ndo i gəma niye hay ta kərah mədza ha ka Yesu.

Yesu a gwadətay: «Ndo məde ha bazlam i Mbəlom na, ndo hay ta təma na ada tə dəslay ha gər kwa məŋgay. Ane tuk na, ma gəma ɲgay nakə tə wa mə dəma ada mə gay ɲgay na, ta rəhay ha gər bay.»

* 13:50 Zəba ma Mata 8.12.

⁵⁸ Ma Nazaret na, Yesu kə ge masuwayan haladzay bay hərwi ta dzala ha bay.

14

Məməte i Yuhana madzəhuə ndo a yam *Markus 6.14-29; Luka 3.19-20, 9.7-9*

¹ A həlay niye na, Herod neŋgeye bəy ka dala i Galile, a tsəne faya ta tsikiye ka Yesu.

² Herod a gwadətay a ndo i məsler ɲgay hay: «Ndo niye ma giye na, Yuhana madzəhuə ndo a yam. Kə mbəlaw abəra ma mədahaŋ. Hərwi niye nakə a huta gədan ka mäge masuwayan.»

³⁻⁴ Andaya kə ndza haladzay, Herod a zla Herodiyad, ɲgwas i malamar ɲgay Filip. Hərwi niye, Yuhana a gwadaway: «Ta vəl tsəved məzle ɲgwas nakay bay.» Tsa na, Herod a gwadətay a ndo hay tə gəs na Yuhana, tə dzawa na ada tə pa na a danɲay.

⁵ A say a Herod məkəde na Yuhana, ane tuk na, a dzədzaratay a ndo hay, hərwi ndo hay tə dzala Yuhana na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.

⁶ Pat i magurlom i məwe Herod na, dem i Herodiyad a hats kame i ndo neheye Herod a zalatay a magurlom aye. Məhetse i dem niye a yay a gər a Herod.

⁷ Tsa na, a mbəday a dem niye, a gwadətay: «Wu nakə ka tsətsah tebiye na vəlakeye.»

⁸ Dem niye tə ma ha ka bo bazlam ta may ɲgay. Tsa na, a ye a gwadətay a Herod: «Dəseŋew gər i Yuhana madzəhuə ndo a yam ka bəgəlam.»

⁹ Andza niye na, a yay a gər a bəy bay. Ane tuk na, ba kə mbəda kame i ndo neheye mazala eye hay a magurlom aye. A vəl tsəved, tə ye tə dəsayaw.

¹⁰ A slər ndo a gay i danɲay, mə dəsayaw gər i Yuhana madzəhuə ndo a yam.

¹¹ Ndo a ye, a dəsayaw gər i Yuhana a pa ahaya ka bəgəlam. Tə vəlay a dem niye. Dem niye a vəlay a may ɲgay.

¹² Gawla i Yuhana hay tə tsəne na, ti yaw, tə zla ahaya mədahaŋ i Yuhana abəra ma danɲay tə la na. Tsa na, ti ye tə da ha wu nakə a ge bo aye a Yesu.

Yesu a vɔlatay wu mɔnday a ndo hay gwezem zlam

Markus 6.30-44; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14

¹³ Yesu a tsɛne labara niye na, a ye mahɛngɛye tɔ kwalalan i yam hɛrwi mede a tɔv dɛrɛn eye abɛra ka ndo hay. Ane tuk na, ndo hay ta sɛr faya. Ti yaw abɛra ma wuzlahgɛma hay, tɔ pay bɛzay a Yesu.

¹⁴ A ndisl a tɔv niye na, a mbɛzlaw abɛra mɔ kwalalan i yam. A ngatatay a ndo hay haladzay na, tɔ gay mɔ bo. A mbɛl tay ha ndo i dɔvats tay neheye tɔ hɛl naha aye.

¹⁵ Huwa a ge na, gawla i Yesu hay ta hɛndzɛd ka tɔv i Yesu, tɔ gwadɛy: «Mazlam-bar hɛvad ada tɔv nakay kɛsaf. Gwadatay a ndo hay tɔ ye a wuzlahgɛma hay hɛrwi ada tɔ ye, tɔ sɛkɛmaw wu mɔnday.»

¹⁶ Yesu a mbɛdatay faya, a gwadatay: «Tɔ ye bay. Bo kurom eye vɔlumatay wu mɔnday.»

¹⁷ Tɔ gwadɛy: «Makwala andaya fakwaya kanan na, tapa zlam tɔ kɛlef sulo tsiy tuk na, kɛkay?»

¹⁸ Yesu a gwadatay: «Hɛlumenɛ ahaya.»

¹⁹ Tsa na, a gwadatay a ndo hay: «Ndzum ka dala!»

Yesu a hɛl makwala neheye tapa zlam tɔ kɛlef sulo aye. A zɛba dɛre a mbɛlom, a gay naha sɛsɛ a Mbɛlom. A ngɛna ha makwala niye hay ada a vɔlatay a gawla ngay hay. Gawla ngay hay ta ngɛnatay a ndo hay.

²⁰ Kwa way a nda ka mɛrehe. Gawla i Yesu hay tɔ hayay gɛr a siye nakɛ a lɛkaw aye na, a rah a gwan kuro gɛr eye sulo.

²¹ Ndo neheye tɔ nda makwala niye na, haslɛka hay ta giye gwezem zlam. Ngwas hay ta wawa hay na, ta pasla tay ha bay.

Yesu a ye ka gɛr i yam tɔ sik

Markus 6.45-52; Yuhana 6.15-21

²² Kwayanɛna Yesu a gatay kuton a gawla ngay hay tɔ tsal a kwalalan i yam, tɔ lahay kame mede a diye i dɛlov nɛngɛd hɛlay nakɛ bo ngay eye ma gwadateye a ndo hay «Dum kurom» aye.

²³ Ndo hay ti ye wu tay na, Yesu a tsal a tsaholok mahɛngɛye hɛrwi maduwulay me

a Mbɛlom. Hɛvad a ge na, nɛngɛye huya ma tsaholok niye.

²⁴ Kwalalan i yam nakɛ gawla ngay hay mɔ dɛma aye, dɛrɛn ta dala, wudɛk wudɛk ma wuzlah i yam. Mɛtasl faya ma vɛzliye haladzay, a say mɛme ha kwalalan i yam ta dɛba ada yam faya ma bɛliye ha kwalalan i yam haladzay.

²⁵ Ta mbɛlomɛda na, Yesu a ye ka tɔv i gawla ngay hay ka gɛr i yam tɔ sik.

²⁶ Tɔ ngatatay a Yesu faya ma diye ka tɔv tay ka gɛr i yam tɔ sik na, ta dzɛdzar haladzay, tɔ gwadɛ: «Ma giye na, wu matɛre ka ndo!» Ta wuda ka bo tɔ madzɛdzar eye.*

²⁷ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Tete kurom! Kɛ dzɛdzarum bay. Nakay na, nɛn!»

²⁸ Kwayanɛna Piyer a tsikay naha me, a gwadɛy: «Bɛy Maduwen, kɛ ge nɛkar na, vɛlɛn tsɛved nɔ ye naha ka tɔv yak ka gɛr i yam tɔ sik.»

²⁹ Yesu a mbɛdatay faya, a gwadɛy: «Dara.»

Tsa na, Piyer a ndohwaw abɛra mɔ kwalalan i yam, a pa bo ka mede ka gɛr yam hɛrwi mɛdze gɛr tɔ Yesu.

³⁰ Ane tuk na, a zɛba mɛtasl faya ma vɛzliye haladzay na, a dzɛdzar. A dazlay mɛndɛrmede a yam. Tsa na, a wuda ka bo: «Bɛy Maduwen, tɛma ga ha tey!»

³¹ Kwayanɛna, Yesu a bɛzay naha hɛlay a Piyer, a gɛs na, a gwadɛy: «Mɛdzal gɛr yak hala bay. Ka ge ha mɛdzal gɛr yak sulo sulo na, hɛrwi mey?»

³² Tɔ tsal a kwalalan i yam sulo tay eye. Tsa na, mɛtasl a ndza dɛdik, a vɛzl sa bay.

³³ Gawla ngay neheye mɔ kwalalan i yam aye ta dɛkway gurmets a Yesu, tɔ gwadɛy: «Nɛkar na, Wawa i Mbɛlom dɛdɛk!»

Yesu a mbɛl tay ha ndo i dɛvats hay ma gɛma i Genesaret

Markus 6.53-56

³⁴ Yesu ta gawla ngay hay tɔ tas abɛra ma dɛlov na, tɔ ndisl a gɛma i Genesaret.

³⁵ Ndo i tɔv niye tɔ sɛr ha Yesu ki yaw. Ti ye tɔ tsikatay a ndo hay tebiye Yesu ki yaw. Ndo hay tɔ tsɛne na, tɔ hɛlaw ndo i dɛvats hay tebiye ka tɔv i Yesu.

* **14:26** Ndo siye tɔ pa a mɛdzal gɛr tay na, wu matɛre ka ndo andaya. I tay wu matɛre ka ndo na, ndo nakɛ a mɛt ada a maw a bɛra a walan i ndo hay aye, a ge zluwer.

³⁶ Tə gay amboh a Yesu, tə gwadáy: «Ndo i dāvats hay tâ ye naha tâ lamay a me i peteked yak nets na, tsiy.» Tsa na, ndo i dāvats neheye ta lamay aye na, ta mbəl tebiye.

15

Kule i bəba tətə hay

Markus 7.1-13

¹ Farisa hay ta ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye ti yaw abəra ma Zerolelem, ti ye ka təv i Yesu, tə gwadáy:

² «Gawla yak hay ta rəhay ha gər a kule i bəba tətə kway hay bay na, hərwi mey? Ahəl nakə ta ndiye daf aye na, tə bara həlay andza i kule i bəba tətə kway hay təbey na, hərwi mey?»

³ Yesu a mbədatay faya, a gwadátay: «Nəkurom, ka rəhumay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye bay hərwi kule i bəba tətə kurom hay na, hərwi mey?»

⁴ Andza niye, Mbəlom a gwad: «Rəhay ha gər a bəba yak ta may yak.» A gwad sa: «Ndoweye kə tsaday a bəba nğay ta may nğay na, kutoŋ tâ kəd na a bəd.*»

⁵ Ane tuk na, nəkurom faya ka gwadumateye a ndo hay: «Ka slumeye faya məgwadátay a bəba kurom hay ta may kurom hay: Həbe na, nəmaa dzəniye kurom. Ane tuk na, nəmaa vəlay ha a Mbəlom.

⁶ Kā rəhumay ha gər a bəba kurom sa bay.» Andza niye, faya ka mbatumeye ha Derewel i Mbəlom hərwi kule kurom.

⁷ Nəkurom na, ndo i bəbəkək hay! Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik fakuma na, dedək. A tsik ahəl niye, Mbəlom a gwad:

⁸ «Ndo neheye ta zembedeŋ na, tə bazlam dekdek tsa, dərev tay na, dərəŋ tə neŋ.

⁹ Nəteye faya ta zembedeŋeye kəriye, ane tuk na, kəriye bəna dedək bay. Wu nakə faya ta tətikateye a ndo hay aye na, bazlam mapala eye i ndo hay tsa.†»

Wu nakə ma nasiye ha ndo aye

Markus 7.14-23

¹⁰ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay haladzay, a gwadátay: «Pum zləm ada tsənum wu nakay.

¹¹ Maa nas ha ndo na, wu nakə a ye a bazlam aye bay. Ane tuk na, maa nas ha ndo na, wu nakə a yaw abəra mə bazlam aye.»

¹² Gawla i Yesu hay ta həndzəf naha ka təv i Yesu, tə gwadáy: «Bazlam yak neheye ka tsik aye kə ndalatay a Farisa hay na, ka sər təbədew?»

¹³ Yesu a mbədatay faya, a gwadátay: «Dərizl i gərdaf neheye Bəba ga nakə mə mbəlom a zəv bay aye na, ta nğwadiye tay ha abəra mə dəma.

¹⁴ Gərurum tay ha, nəteye na, guluf neheye faya ta gəsətay həlay a guluf hay aye. Guluf ma gəseye həlay a guluf nənğed na, nəteye salamay ta dədiye a bəd.»

¹⁵ Tsa na, Piyer a gwadáy: «Damay ha dzeke nakay.»

¹⁶ Yesu a gwadátay: «Nəkurom dərma, ka sərurum zuk bay daw?»

¹⁷ Wu nakə a ye tə bazlam aye na, ma diye a kutes ada ma deyeweye abəra mə bo na, ka sərurum təbədew?»

¹⁸ Ane tuk na, wu nakə a yaw abəra mə bazlam aye na, a yaw mə dərev ada maa nas ha ndo na, nənğeye.

¹⁹ Andza niye, maa yaw abəra mə dərev na, mədzal gər neheye nğwalak eye bay aye, məkədə gər i ndo, mäge madama, mede nakə nğwalak eye bay aye, mäge məkal, maraw me kame i sariya, manğəlay bəzay a ndo hay.

²⁰ Wu nakə ma nasiye ha ndo aye na, neheye anaŋ aye. Ane tuk na, mənde wu mənday ze məbere həlay andza kule i bəba tətə kway na, ma nasiye ha ndo bay.»

Nğwas i Kanan wuray a dzala ha ka Yesu

Markus 7.24-30

²¹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ma təv niye, a ye ka dala i Tir ada a Sidon.

²² Mə dəma na, nğwas i Kanan‡ wuray a ndzawa ka dala eye niye. Yesu a ndisl naha na, a ye ka təv nğay. A pa bo ka mawude, a gwadáy: «Bəy Maduweŋ, Wawa i Davit, nā gaka mə bo təbədew! Dem ga andaya

* 15:4 Madayaw abəra mə Ezipt 20.12; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16 ada Madayaw abəra mə Ezipt 21.17.

† 15:9 Ezay 29.13. ‡ 15:22 Nğwas nakay na, dem i Yahuda hay bay. Məzele Kanan na, tə zalawatay ha na, a ndo neheye mandza eye ma gəma i Tir ta Sidon aye.

mətagay, məsəfərə nakə ɲgwalak eye bay aye faya ma geye dəretsətseh haladzay.»

²³ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya kwa tsekweɲ bay tebiye.

Gawla ɲgay hay ta həndzəd ka təv ɲgay, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Həhar na ɲgwas nakay, hərwi faya ma pakweye bəzay tə mawude ɲgay neheye.»

²⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Mbəlom a sləra ga ahaya na, hərwi ndo i Israyel hay, nəteye neheye andza təbən mədze eye hay aye.»

²⁵ Ane tuk na, ɲgwas niye a ye naha, a dəkway gurmets a huvo, a gwaday: «Bəy Maduweɲ, dzəna ga!»

²⁶ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Məzle wu mənday i wawa hay, məkalatay ha a kəra hay na, lele bay.»

²⁷ ɲgwas niye a gwaday faya: «Bəy Maduweɲ, ka tsik na, dedək. Ane tuk na, tadə ndo i gay faya ma ndiye wu mənday na, kəra hay ta diye ta paliye neheye a kutsaw faya abəra aye.»

²⁸ Tsa na, Yesu a mbəday faya a ɲgwas niye, a gwaday: «ɲgwas, mədzal gər yak nakə ka neɲ aye na, haladzay. Wu nakə ka tsətsah aye na, m̄ ge bo andza nakə a saka aye.» Kwayaɲja dem ɲgay a mbəl.

Yesu a mbəl tay ha ndo i dəvats hay haladzay

²⁹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ka təv niye, a ye ka me i dəlov i Galile. A ye naha a tsal a mahəmba. Mə dəma na, a ndza ka dala.

³⁰ Ndo hay haladzay ti ye naha ka təv ɲgay. Tə həlay naha ndo neheye ta dzəgədasla aye, guluf hay, ndo matəra eye, mandək hay ada tə siye i ndo i dəvats hay. Ti ye naha, tə həna tay ha kame i Yesu ada a mbəl tay ha.

³¹ A gatay a ndo hay hərbaəbəkka, hərwi tə ɲgatay a mandək hay faya ta tsikiye me lele, ndo matəra eye hay ta mbəl, ndo neheye ta dzəgədaslawə aye ti ye lele, guluf hay tə ɲgatay a dəre kwetseh kwetseh. Ndo niye hay tə gwad: «Nəmaa zambadaka a nəkar Mbəlom i Israyel hay!»

Yesu a vələtay wu mənday a ndo hay gwezem fad

Markus 8.1-10

³² Yesu a zalatay a gawla ɲgay hay, a gwadatay: «Ndo neheye na, tə geɲ mə bo haladzay hərwi anaɲ məhəne mahkar na, nəteye ka təv ga ada wu mənday andaya fətaya bay. A seɲ məgwadatay “Dum kurom” ze mənde wu mənday bay. Ta giye bəle ka tsəved.»

³³ Gawla ɲgay hay tə gwaday: «Mə kəsaf nakay na, ka hutakweye wu mənday də məvələtay a ndo neheye haladzay aye na, məɲgay?»

³⁴ Yesu a gwadatay: «Tapa i makwala andaya fakuma na, nday?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Tasəla. Ada kələf wawa eye hay andaya tsakway dərmak.»

³⁵ Tsa na, Yesu a gwadatay a ndo hay tə ndza ka dala.

³⁶ Yesu a həl tapa i makwala neheye tasəla aye tə kələf niye hay, a gay naha sisə a Mbəlom. A ɲgəna ha ada a vələtay a gawla ɲgay. Tsa na, gawla ɲgay hay tə vələtay a ndo hay.

³⁷ Ndo hay tebiye tə nda ka mərehe andza nakə a satay aye. Tə hayay gər a siye neheye a ləkaw aye na, a rah a kətəh tasəla.

³⁸ Ndo neheye tə nda wu mənday niye na, hasləka hay nəteye gwezem fad, ɲgwas hay ta wawa hay mə dəma bay.

³⁹ Ma dəba eye na, Yesu a gwadatay a ndo hay: «Dum kurom a mətagay kurom hay tuk.» Neɲgeye a tsal a kwalalaɲ i yam, a ye ka dala i Magadan.

16

Farisa hay ta Saduke hay ta tsətsah masuwayaɲ ka Yesu

Markus 8.11-21; Luka 12.54-56

¹ Farisa hay ta Saduke hay ta həndzəd ka təv i Yesu. A satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Gamay masuwayaɲ nakə ma diye ha ka yaw abəra ka təv i Mbəlom aye.»

² Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom ka zəbum ka pat faya ma dədiye na, ka gwadum: “Tədə na, pat ma dəviye lele hərwi mbəlom a zəba ndozza.”

³ Tə mekedə pərik ka ɲgatumay mbəlom a zəba andza pat na, ka gwadum: “Bəgom na, yam ma piye.” Andza niye ka sərum maɲgəne ha ka bo abəra həlay nakə ma giye

tə mazəbe ka mbəlom, ada wu neheye faya ta giye bo anəke aye a say mægweđe mey na, ka sərūm bay na, hərwi mey?

⁴ Ndo neheye a həlay nakay na, nəteye seweđ eye hay, nəteye ta mbəđay dəba a Mbəlom, faya ta tsətsahiye masuwayaŋ. Ane tuk na, ma dəba i masuwayaŋ i Zonas* ndo məđe ha bazlam i Mbəlom nakə tə ŋgatay aye na, ta ŋgateye a masuwayaŋ mekeləŋ eye bay.»

Tsa na, Yesu a gər tay ha, a ye ŋgway.

⁵ Yesu ta gawla ŋgay hay tə tsal a kwalalaŋ i yam, ti ye ka dəlov, tə tas a diye neŋgeđ. Ti ye na, ta mətəsa ha gər ta məzle makwala ka həlay.

⁶ Yesu a gwadətay: «Gum metsehe! Tsəpum gər kurom abəra ka gəđe i Farisa hay ta Saduke hay.»

⁷ Nəteye tə tsəne andza niye, tə kəđ wuway mə walaŋ tay, tə gwad: «A tsik andza niye na, hərwi nakə ka mətəsakwa ha gər ta məzlaw makwala aye.»

⁸ Yesu a sərətay naha ka wu nakə faya ta dzaliye faya aye, a gwadətay: «Nəkurom na, mədzal gər a kətəsakum. Ka kəđum wuway ka makwala na, hərwi mey?

⁹ Hus anəke ki yakum a mədzal gər kurom zuk bay dāw? Makwala tapa zlam, ndo hay gwezem zlam tə nda ada siye ka hayumay gər na, gwaŋ nday na, a maku-maw a gər təbədew?

¹⁰ Ada makwala nakə tapa tasəla, ndo hay gwezem fađ tə nda aye na, kə maku-maw a gər bəđaw? Ka hayumay gər a siye na, kətəh nday?

¹¹ Na gwadəkum: Tsəpum gər kurom abəra ka gəđe i Farisa hay ada i Saduke hay. Na tsikakum ka makwala bay na, ka sərūm təbədew?»

¹² Gawla i Yesu hay tə sər ha tuk Yesu a tsikatay «Tsəpum gər kurom» na, abəra ka gəđe nakə a kwasawa ha wu aye bay. Ane tuk na, ta tsəpiye gər tay na, abəra ka matətike i Farisa hay ta Saduke hay.

*Piyer a da ha Yesu neŋgeye Kəriste
Markus 8.27-30; Luka 9.18-21*

¹³ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ka dala i Sezare Filipi. Tə ndisl a dəma na, a tsətsah ka gawla ŋgay hay, a

gwadətay: «Ndo hay tə gwad ka neŋ Wawa i Ndo na, neŋ way?»

¹⁴ Ta mbəđay faya, tə gwadətay: «Ndo mekeləŋ eye hay tə gwad nəkar na, Yuhana madzəhuđe ndo a yam. Ndo siye hay tə gwad nəkar na, Eliya. Ndo siye hay sa na, tə gwad nəkar Zeremi kəgəbay nəkar nəte mə walaŋ i siye i ndo məđe ha bazlam i Mbəlom hay.»

¹⁵ Yesu a gwadətay: «Ada nəkurom ka gwadum i kurom, neŋ na, way?»

¹⁶ Simon Piyer a mbəđay faya, a gwadətay: «Nəkar na, Kəriste, Wawa i Mbəlom nakə ta sifa aye.»

¹⁷ Yesu a gwadətay: «Məŋgwese ka gər yak Simon wawa i Zonas hərwi maa daka ha dedek nakay na, ndo zezeŋ bay. Ane tuk na, maa daka ha na, Bəba ga mə mbəlom.

¹⁸ Neŋ faya na gwadəkəye: Nəkar na, Piyer, andza mægweđe pələđ. Na hayay gər a ndo ga hay na, ka pələđ eye nakay andza pələđ nakə ta dəzliye faya gay aye. Gədaŋ i mədahaŋ ma sliye məgatay wuray kwa tsekweŋ bay.

¹⁹ Na vəlakeye kəle i mahəndəke məged i Bəy i Mbəlom. Wu nakə ka kərah ka məndzibəra aye na, ta kərahiye mə mbəlom. Wu nakə ka təma ka məndzibəra aye na, ta təmiye mə mbəlom.»

²⁰ Tsa na, Yesu a gatay me a gawla ŋgay hay lele, a gwadətay: «Neŋ na, Kəriste, kə tsikumay a ndəray bay.»

*Yesu a da ha məməte ŋgay ta məmbəlaw
ŋgay abəra ma mədahaŋ*

Markus 8.31-33; Luka 9.22

²¹ Yesu a dazlay mədətay ha a gawla ŋgay hay parakka, a gwadətay: «Kutoŋ na diye a Zerozelem ada madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta seŋeye dəretsətəsh. Ta kədiye ga ada məhəne sulo mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

²² Piyer a zalay a Yesu kətəsak mahəŋgeye, a gay me, a gwadətay: «Bəy Maduweŋ, Mbəlom mā tsəpa kar. Ta dedek wuray ma gakeye bay.»

* 16:4 Zəba mə Mata 12.41.

²³ Ane tuk na, Yesu a mbəda me, a gwaday a Piyer: «Do abəra ka təv ga! Do a dəba, nəkar na, Fakalaw. Faya ka ŋgiye fagaya 6alay. Ka dzala gər andza Mbəlom bay, ka dzala gər na, andza i ndo zezeŋ.»

*Məpay bəzay a Yesu na, kəkay?
Markus 8.34–9.1; Luka 9.23–27*

²⁴ Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay sa: «A say a ndoweye məpeŋ bəzay na, m̄a gər ha wu nakə a say a dərev ŋgay aye. M̄a zla mayako mazləmbada eye ada m̄a peŋ bəzay.†

²⁵ Andza niye, ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma dziye ha d̄uh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga aye na, ma hutiyey na d̄uh.

²⁶ Tadə ndoweye kə huta zlele i məndzibəra tebiye a neŋgeye, ane tuk na, kə dze ha məsəfəre ŋgay na, ŋgama eye na, mey? Wu andaya nakə ndo ma sliye mambəda ahaya məsəfəre ŋgay na, mey?

²⁷ Neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ta gawla i Mbəlom hay ma məzla6 i Bəba ga. Na yaw na, na vəleye kwa a way wu i madagər ŋgay andza məsler ŋgay neheye a ge aye.

²⁸ Neŋ faya na gwadakumeye: Sərum ha na, ndo siye hay mə walaŋ kurom neheye anəke kanaŋ aye na, ta mətiye zuk bay, ta ŋgeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo, na deyeweye andza bəy təday.»

17

*Bo i Yesu a mbəda
Markus 9.2–13; Luka 9.28–36*

¹ Ma dəba i məhəne məkwa na, Yesu a zla Piyer, Yakuba ada Yuhana malamar i Yakuba. A ye tay ha a gər i mahəmba zəbol eye, dərəŋ abəra ta ndo hay.

² Mə dəma na, Yesu a mbəda ka dərə tay. Dərə ŋgay a dəv andza pat, ada peteked ŋgay hay ta təra herre kudəkudək a dəv dzaydzay.

³ Kwayaŋŋa gawla i Yesu neheye mahkar aye tə ŋgatay a Musa ta Eliya nəteye faya ta tsikiye me tə Yesu.

⁴ Tsa na, Piyer a gwaday a Yesu: «Bəy Maduweŋ, lele na, ndzakwa kanaŋ. Tadə

a saka na, na kəruwakumeye madzawadzawa mahkar, nəte i yak, nəte i Musa ada nəte i Eliya.»

⁵ Ahəl nakə Piyer faya ma tsikiye me mba aye na, pazlay herre a mbəzlaw fataya. Ma pazlay niye na, mətsike me a tsənew abəra mə dəma, a gwad: «Nakay na, wawa ga. Na wuda na haladzay. Na ŋgwasə tə neŋgeye. Pumay zləm a wu nakə ma tsikakumeye.»

⁶ Gawla i Yesu neheye mahkar aye tə tsəne andza niye na, tə dəd dəbuz dəbuz da'ar ka dala. Zluwer a gatay haladzay.

⁷ Yesu a həndzəd naha ka təv tay, a tətəl fataya ada a gwadatay: «Lətsum! Zluwer m̄a gakum bay.»

⁸ Gawla i Yesu niye hay tə zla gər ka mbəlom, ta zəba dərə, tə ŋgatay na, a Yesu mahəŋgeye.

⁹ Ahəl nakə faya ta mbəzlaweye abəra mə mahəmba aye na, Yesu a gwadatay: «Wu nakə ka ŋgatumay aye na, k̄a tsikumay a ndəray bay hus a pat nakə neŋ Wawa i Ndo na lətseweye abəra ma mədahaŋ aye.»

¹⁰ Tsa na, gawla ŋgay hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə gwad na, Eliya ma lahaweye madayaw təday na, hərwi mey?»

¹¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Dədək, Eliya ma deyeweye ma lambadiye tay ha wu hay tebiye.

¹² Ane tuk na, neŋ faya na tsikakumeye, Eliya na, 6a ki yaw. Ndo hay ta sər na bay. Ta gay wu nakə a satay aye. Nəteye ta geŋeye dərətsətseh a neŋ Wawa i Ndo andza niye dərma.»

¹³ Gawla ŋgay hay tə tsəne i tay na, Yesu a tsikatay ka Yuhana madzəhu6e ndo a yam.

Yesu a mbəl ha wawa nakə mahorvov a gay aye

Markus 9.14–29; Luka 9.37–43

¹⁴ Yesu ta gawla ŋgay tə ndislew ka təv i ndo hay na, ndo wuray a həndzəd ka təv i Yesu, a ye naha a dəkway gurmets kame ŋgay.

¹⁵ Ada a gwaday: «Bəy Maduweŋ, wawa ga a gaka mə bo təbədew? Mahorvov a gay, faya ma geŋeye dərətsətseh haladzay. A kalawa ha a ako kəgəbay a yam.

† 16:24 Zəba mə Mata 10.38.

16 Na zlatayaw a gawla yak hay, ane tuk na, tə sla faya məmbəle ha bay.»

17 Yesu a gwad: «Nəkurom neheye anəke, ka dzalum ha ka Mbəlom bay aye. Na ndziye ka təv kurom na, hadzəgay? Na zliye ngatay hərwi kurom mändze hadzəgay? Ahe! Zlumen ahaya wawa eye kanan!»

18 Tə zlay naha wawa niye. Yesu a gay me a məsəfəre nakə ngwalak eye bay aye. Tsa na, a ndohwaw abəra mə bo i wawa niye. Kwayanğa wawa niye a mbəl.

19 Ahəl nakə Yesu ta gawla ngay hay, nəteye mahəteye na, gawla ngay hay ta həndzəd naha ka təv ngay, tə gwaday: «Ada nəmay na, nəmaa sla faya mahəhere məsəfəre nakay təbey na, hərwi mey?»

20 Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Hərwi nakə ka dzalum ha ka neŋ haladzay bay aye. Neŋ faya na tsikakumeye, sərūm ha tadə məpe mədzal gər kurom mā ge tsekweŋ andza wur i bəzan na, ka slum-eye məgwaday a mahəmba nakay: “Lətse abəra kanan, do kataɗay.” Ma lətsiye, ma diye. Wuray kwa tsekweŋ ma dakumeye me bay. [

21 Ada slala i məsəfəre nakay ma ndohwaweye andza niye tsa bay. Ma ndohwaweye na, ma rəzlay a gər tə maɗuwule me ada ta daliyam.]]»

Yesu a ɗa ha masulo eye məməte ngay ta mələtsew ngay abəra ma mədahan

Markus 9.30-32; Luka 9.43-45

22 Pat wuray na, Yesu ta gawla ngay hay, nəteye mahaya gər eye ma Galile. Yesu a gwadatay: «Neŋ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vəlateye ga ha a həlay a ndo hay.

23 Ta kədiye ga mədahan eye, ada ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahan.» Gawla ngay hay tə tsəne andza niye na, a ndalatay haladzay.

Məvəle dzanğal i gay məvəlay wu a Mbəlom

24 Ahəl nakə Yesu ta gawla ngay hay tə ndisl a Kafernahum aye na, ndo neheye tə hayaway gər a dzanğal i gay məvəlay wu a Mbəlom aye, ta həndzəd ka təv i Piyer, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Miter kurom na, ma vəliye dzanğal i gay məvəlay wu a mbəlom təbədew?»

25 Piyer a mbədatay faya, a gwadatay: «Ma vəliye.»

Tsa na, Piyer a ye a gay. A ye naha kwayanğa Yesu a lah mətsikay me, a gwaday: «Simon, ka dzala mə gər yak na, kəkay? Bəyi mändzibəra ma hutiyə dzanğal tə wu nakə tə bar məvəle aye na, mə həlay i way? Mə həlay i ndo i dala eye niye hay tsukudu mə həlay i bərakəzan hay ɗaw?»

26 Piyer a mbəɗay faya, a gwaday: «Bərakəzan hay.»

Yesu a gwaday: «Ndo i dala eye niye hay ta vəliye bay.

27 Ane tuk na, vəlamatay bəna ma ndalat-eye. Hərwi niye zla wu məgəse kələf yak, do ka me i dəlov. Ka ye na, kal a ɗəma wu məgəse kələf. Kələf nakə a lah faya aye na, gəs na ada kə həndəkay ha bazlam. Ka hutiyə kwar i suloy nəte mə ɗəma, zla ahaya ada kə vəlamatay dzanğal may.»

18

Mata təre bagwar eye ma Bəyi Mbəlom na, way?

Markus 9.33-37,42; Luka 9.46-48

1 A həlay niye na, gawla i Yesu hay ta həndzəd ka təv i Yesu, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Mata təre bagwar eye ma Bəyi Mbəlom na, way?»

2 Yesu a tsəne andza niye na, a zalay a wawa, a lətse ha a wuzlah tay,

3 tsa na, a gwadatay: «Neŋ faya na tsikakumeye: Sərūm ha na, tadə ka mbəɗum ha mede kurom, ka tərūm andza wawa nakay bay na, ka deyumeye a Bəyi Mbəlom bay.

4 Tadə ndoweye ka təra ha bo ngay wawa eye andza wawa nakay na, ma təriye bagwar eye ma Bəyi Mbəlom.

5 Ada ndoweye ka təma na wawa nakay lele andza wawa nakay anan eye hərwi nakə a wuda ga aye na, a təma na neŋ.

6 Ndowneye ka səpat ndo nəte mə walan i wawa neheye tə dzala ha ka neŋ aye a mezeleme na, ngama tə baray maɗiz i kwar a ɗay ada tə kal ha a hud i bəlay.»

Məsəpete

Markus 9.43-48; Luka 17.1-2

7 Yesu a gwadatay sa: «Dəretsətseh ka gər i ndo i mändzibəra neheye faya ta səpatiye

tay ha ndo hay a mezeleme aye. Ta dedek, wu niye hay na, ma giye andaya huya. Ane tuk na, dāretsətseh ka gər i ndo nakə ma səpatiye ndo a mezeleme aye.

⁸ Tadə həlay yak kəgəbay sik yak ma diye kar ha a mezeleme na, dəs tay ha ada kuts tay ha dərəŋ tə nəkar. N̄gama mede a sifa tə həlay yak nəte kəgəbay tə sik yak nəte tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə ma mbatiye dāda bay tə həlay yak sulo kəgəbay tə sik yak sulo aye.

⁹ Tadə dāre yak ma diye kar ha a mezeleme na, n̄gwad na ada kâ kal ha dərəŋ tə nəkar. N̄gama mede a sifa tə dāre yak nəte tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə ma mbatiye bay tə dāre yak sulo aye.»

Dzeke i təbaŋ nakə a dze aye

¹⁰ Yesu a gwadətay sa: «Gum metsehe! Kâ zəbum ka ndo neheye makətsa eye hay aye andza wu kəriye bay. Neŋ faya na gwadəkumeye, gawla i Mbəlom tay hay nətəye andaya pat pat ka təv i Bəba ga mə mbəlom. [

¹¹ Hərwi neŋ Wawa i Ndo na yaw hərwi mətəme tay ha ndo neheye ta dze aye.]»

¹² A gwadətay sa: «Nəkurom ka dzalum na, kəkay? Tadə ndo təbaŋ n̄gay andaya temerre, ada nəte mə walaŋ i təbaŋ niye a dze na, ma gəriye ha kuro kuro tsid gər eye tsid mə mahəmba, ma diye mapəla ahaya nakə a dze aye.

¹³ Neŋ faya na tsikakumeye: Tadə kə huta na na, dārev n̄gay ma n̄gwasiye haladzay hərwi təbaŋ niye nəte aye a ze neheye kuro kuro tsid gər eye tsid ta dze təbey aye.

¹⁴ Andza niye dərma, Bəba kurom nakə mə mbəlom aye a say na, ndəray kway nəte mə walaŋ i ndo neheye makətsa eye mâ dze bay.»

Malamar yak kə gaka mənese na, ka giye na, kəkay?

¹⁵ Yesu a gwadətay sa: «Tadə malamar yak kə gaka mənese na, do ka təv n̄gay tsikay faya ahəl nakə nəkurom sulo tə neŋgeye aye. Tadə ka təma bazlam yak na, kə təma ha abəra mə mezeleme.

¹⁶ Tadə ka təma bazlam yak bay na, dum ka təv n̄gay ta ndo nəte kəgəbay ta ndo sulo.

Andza niye, maŋgəne ha sariya na, ta ndo hay sulo kəgəbay ndo hay mahkar.*

¹⁷ Ane tuk na, ka təma bazlam kurom bay na, tsikatay a ndo məpe mədzal gər hay ka neŋ. Ka kərah bazlam i ndo məpe mədzal gər hay ka Kəriste na, gər ha zəba faya andza ndo nakə a sər Mbəlom bay aye kəgəbay andza ndo matsekele dzaŋgal.

¹⁸ «Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, wu neheye tebiye ka kərahum ka mändzibəra aye na, ta kərahiye mə mbəlom dərma. Wu neheye tebiye ka təmum ka mändzibəra aye na, ta təmiye mə mbəlom dərma.

¹⁹ «Neŋ faya na gwadəkumeye sa: Sərum ha na, tadə ndo hay sulo ka mändzibəra ta dzapa ayaw ka wu nakə ta tsətsahiye tə mađuwule me aye na, Bəba ga mə mbəlom ma vəlateye wu nakə ta tsətsah aye.

²⁰ Hərwi ndo sulo kəgəbay mahkar ta haya gər ka mađuwulay me a Mbəlom ta məzele ga na, neŋ andaya mə walaŋ tay.»

Dzeke i ndo nakə a kərah məpəsay ha mənese a ndo aye

²¹ Piyer a həndzəd ka təv i Yesu, a tsətsah faya, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, tadə malamar ga kə geŋ mənese na, na pəsay ha sik nday? Madzəga tasəla dāw?»

²² Yesu a gwaday: «Na gwadakeye madzəga tasəla bay, ane tuk na, sik kuro kuro tasəla madzəga tasəla.

²³ «Hərwi niye, Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo ta bəy wuray a say matsətsehe gwedere n̄gay ka ndo məge məsler n̄gay hay.

²⁴ A dazlay a məsler na, tə gəsay naha ndo i məsler n̄gay gwedere n̄gay faya suloy maliyoŋ haladzay a pasla bo bay.

²⁵ Ndo niye na, wuray n̄gay andaya məheme ha gwedere niye bay. Bəy niye a gwad ma səkəmiye ha andza beke, neŋgeye, n̄gwas n̄gay, wawa n̄gay hay tə wu n̄gay tebiye hərwi məheme ha gwedere n̄gay.

²⁶ Ndo məge məsler n̄gay niye a dəkway gurmets, a gay amboh, a gwaday: «Amboh, zleŋ n̄gatay, na hamakeye suloy tebiye.»

²⁷ Tsa na, a gay mə bo a bəy niye, a gəray ha gwedere niye ada a gər ha a ye n̄gway.

²⁸ «Ndo məge məsler niye a ndohwaw abəra na, tə dzəgər ta mandala n̄gay nakə

* 18:16 Bazlam mapala eye masulo eye 19.15.

tə gawa məsler salamay aye. Gwedere ŋgay andaya ka mandala ŋgay niye kwar i suloy temerre. A gəs na ndo niye məmbərlew keenjek, a gwaday: “Hemen gwedere ga!”

²⁹ Mandala ŋgay niye a dəkway gurmets, a gay amboh, a gwaday: “Zlen ŋgatay, na hamakeye.”

³⁰ Ndo mäge məsler niye a kərah. A gəs mandala ŋgay niye a kal ha a danğay. Ma ndziye mə dəma hus a pat nakə kə hamay gwedere ŋgay aye.

³¹ Siye i ndo mäge məsler i bəy niye tə ŋgatay a wu nakə a ge bo aye na, a ndalatay. Ti ye mata təkəray a ndo i gay tay.

³² «Ndo i gay tay a tsəne andza niye na, a zalay a ndo mäge məsler ŋgay niye. A yaw na, a gwaday: “Nəkar na, ŋwalak i ndo bay. Na gəraka ha gwedere ga tebiye hərwi nakə ka geŋ amboh aye.”

³³ Nəkar dərma na, mandala yak mâ gaka mə bo andza nakə nəkar ka geŋ mə bo aye dərma.”

³⁴ A ndalay a ndo i gay tay haladzay. Tsa na, a slər ndo mäge məsler ŋgay niye a danğay hərwi məgay dərətsətseh. Ma həbiye hus kə hama gwedere ka bo bəra tebiye.»

³⁵ Yesu a gwadatay: «Tadə kwa way kə pəsay ha mənese a malamar ŋgay peteh abəra mə dərəv bay na, Bəba ga mə mbəlom ma giye kurom ha andza niye dərma.»

19

Bazlam i Yesu ka gər i mahəhere ŋwas Markus 10.1-12

¹ Yesu a ndəv ha bazlam ŋgay niye hay na, a lətse abəra ka dala i Galile, a ye ka dala i Yahuda a diye neŋged i magayam i Yurdum.

² Ndo hay mbərzəzza haladzay ta zəŋgal na. A mbəl tay ha ndo hay abəra ma dāvats tay hay.

³ Farisa hay ta həndzəd ka təv i Yesu. A satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved ka mahəhere ŋwas hərwi kwa i wu waray waray daw?»

⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ka dzanğum wu nakə mawatsa eye mə Dərəwel

i Mbəlom aye təbədew? Ka madazlay na, Mbəlom a ge hasləka ada ŋgwas,

⁵ ada a gwad: “Hərwi niye hasləka ma gəriye ha bəba ŋgay ta may ŋgay, ta ndziye ta ŋgwas ŋgay. Ada nəteye ta təriye na, bo nəte.”

⁶ Andza niye, nəteye sulo sa bay, ane tuk na, andza ndo nəte.» Yesu a gwadatay sa: «Ndo zezeŋ mâ ŋgəna ha wu nakə Mbəlom a dzapa ha aye bay.»

⁷ Farisa hay tə gwaday: «Musa a gwad hasləka ma ta həhariye na ŋgwas ŋgay na, mâ watsay dərəwel i mahəhere a həlay a ŋgwas ŋgay. Ada a tsik andza niye na, hərwi mey?»

⁸ Yesu a mbədatay fay, a gwadatay: «Musa a vəlaku tsəved ka mahəhere ŋgwas kurom hay na, hərwi dərəv kurom makula eye tonğwa tonğwa. Ane tuk na, ka mada-zlay na, andza niye bay.

⁹ Neŋ faya na tsikakumeye, kwa way ka həhar na ŋgwas ze məndzay a gər ka mäge madama na, ada kə zla a dəma ŋgwas mekeleŋ eye na, kə ge madama.»

¹⁰ Gawla ŋgay hay tə gwaday: «Tadə bazlam i hasləka ta ŋgwas andza niye na, ŋgama məzle ŋgwas bay.»

¹¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ndo hay tebiye ta sliye faya matəme matətike nakay bay. Ane tuk na, Mbəlom ma vəlateye gədaŋ a siye hay matəme.

¹² Ndo siye hay tə sla faya məzle ŋgwas bay na, hərwi wu mekeleŋ eye hay wal wal. Ndo siye hay tə wa tay ha andza niye, bo tay a say ŋgwas bay. Ndo siye hay na, ta dadak tay ha hərwi ada tâ zla ŋgwas bay. Siye hay ta zla ŋgwas bay na, hərwi Bəy i Mbəlom. Ndo nakə kə sla faya matəme matətike nakay aye na, mâ təma.»

Yesu a təma wawa hay

Markus 10.13-16; Luka 18.15-17

¹³ Ma dəba eye na, ndo hay tə həl naha wawa hay ka təv i Yesu hərwi ada mâ pa fataya həlay ada mâ duwulay me a Mbəlom hərwi tay. Ane tuk na, gawla ŋgay hay tə ŋgatay a ndo hay faya ta həliye naha wawa hay ka təv i Yesu na, tə gatay me.

¹⁴ Yesu a gwadatay: «Gərūm tay ha wawa hay tâ yaw ka təv ga. Kâ həharum tay ha

* **19:3** Madazlay i wu hay 1.27; 5.2. † **19:5** Madazlay i wu hay 2.24.

bay, hārwi Bøy i Mbəlom mavəla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neheye.»

15 Yesu a pa həlay ka wawa niye hay hārwi məpe fataya ŋgama. Tsa na, a ye ŋgway abəra ka təv niye.

Gawla zlele eye

Markus 10.17-31; Luka 18.18-30

16 Ndo wuray a yaw ka təv i Yesu, a tsətsah, a gwadāy: «Miter, na giye wu ŋgwalak eye na, mey nakə ada na hutiyeye sifa nakə ma ndəviye bay aye?»

17 Yesu a mbəday faya, a gwadāy: «Ka tsətsahiye fagaya wu ka gər i wu ŋgwalak eye na, hārwi mey? Ndo ŋgwalak eye na, Mbəlom nəte ŋgwen. Tadə a saka məhute sifa ka təv i Mbəlom na, rəhay ha gər a bazlam ŋgay mapala eye.»

18 Ndo niye a tsətsah ka Yesu: «Bazlam mapala eye waray hay?»

Yesu a mbəday faya, a gwadāy: «Kā kəd gər i ndo bay, kā ge madama bay, kā ge məkal bay, kā raw me ka ndo kame i sariya bay,

19 rəhatay ha gər a bəba yak ta may yak. Ada wudā ndo i maged yak dərma andza ka wudā na gər yak.‡»

20 Gawla niye a gwadāy a Yesu: «Bazlam neheye mapala eye na rəhay ha gər tebiye. Maa ləkenew məge na, sa mey?»

21 Yesu a gwadāy: «Kə saka matəre ndo ŋgwalak eye na, do ta səkəm ha wu yak ada kā ŋgənatay suloy aye a ndo mətawak eye hay. Ka ge andza niye na, ka hutiyeye zlele mə mbəlom. Tsa na, dara peŋ bəzay.»

22 Gawla niye a tsəne andza niye na, a ye ŋgway ta mevel eye hārwi zlele ŋgay na, haladzay.

23 Yesu a gwadāy a gwala ŋgay hay: «Neŋ faya na gwadəkumeye, sərūm ha, mawura bo eye hārwi ndo i zlele hay mede a Bøy i Mbəlom.

24 Ada neŋ faya na gwadəkumeye anaŋ sa: Tə bəmalə nakə ndo i zlele ma diye a Bøy i Mbəlom aye na, ŋgama zləgweme mā ye ta bəd i ləpəre.»

25 Gawla ŋgay hay tə tsəne bazlam ŋgay niye hay andza niye na, a gatay

hərbaəkka, tə gwad: «Ane tuk na, kə ge andza niye na, mata sle mətəme na, way?»

26 Yesu a zəba fataya, a gwadāy: «Ndəray ma sliye mətəme bay, ane tuk na, Mbəlom na, wuray a zay gədan təbey.»

27 Piyer a mbəday naha faya, a gwadāy: «Tsəne! Nəmay anaŋ, nəmaa gər ha wu hay tebiye hārwi məpaka bəzay na, kəkay? Mata ge bo tə nəmay na, mey?»

28 Yesu a gwadāy: «Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərūm ha na, neŋ Wawa i Ndo na ndziye ka təv məndze i bøy ta məzlaḅ ma məndzibəra wədeye. Nəkurom neheye ka pumeŋ bəzay aye, ka ndzumeye ka təv məndze i bøy kuro gər eye sulo dərma hārwi məgatay sariya a gwala i Israyel hay kuro gər eye sulo.

29 Ada ndo neheye tebiye tə gər ha gay tay, malamar tay hasləka eye hay ta malamar tay dem eye hay, bəba tay, may tay, wawa tay hay, guvah tay hay hārwi məzele ga aye na, ta hutiyeye a dəma ma ziye madzəga temerre ada ta hutiyeye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

30 Mə walaŋ i ndo neheye anəke nəteye ndo i me hay aye na, haladzay ta təriye ndo i dəba ada mə walaŋ i ndo neheye anəke nəteye ndo i dəba hay aye na, haladzay ta təriye ndo i me.»

20

Dzeke i ndo nakə a həl ndo məge məsler hay a guvah ŋgay aye

1 «Bøy i Mbəlom a ndzəkət bo na, ndo wuray a ndohwaw abəra mə gay mekedə pərək hārwi məpəle ndo məge məsler hay a guvah ŋgay.

2 Tə ge tsakala i məfəte hwapat na, kwar i suloy nəte.*

3 Ta bəre tsid i mekedə na, a ye sa. A ye a ndzatay a gər a siye hay faya ta giye məsler bay, nəteye malətsa eye kəriye.

4 A gwadāy: «Nəkurom dərma dum fətumeŋ guvah ga, na vəlakumeye wu i madagər kurom lele.»

5 Ndo niye hay tə tsəne andza niye na, ti ye a guvah ŋgay niye. Ndo niye a ye məpəle

‡ 19:19 Madayaw abəra mə Ezipt 20.12-16; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16-20 ada Levitik 19.18. * 20:2 A həlay i Yesu na, kwar i suloy nəte na, a sla məvəle merəbe i ndo nakə a ge məsler hwapat aye.

ndo i mäsler hay ta magärhəpat, ada ta bəre mahkar i huwa a ge andza niye sa.

⁶ Ta bəre zləm na, a ye sa. A ye a huta ndo hay nəteye malətsa eye. A tsətsah fataya, a gwadətay: “Nəkurom mandza eye kanan hwapat ze mäge mäsler na, hərwi mey?”

⁷ Ta mbəday faya, tə gwaday: “Hərwi ndəray kə həl may a mäsler bay.” A gwadətay: “Nəkurom dərmak dumara, dum a guvah ga.”

⁸ «Huwa a ge na, ndo i guvah a zalay a ndo mələvay gər a mäsler ŋgay, a gwaday: “Zalatay a ndo mäge mäsler hay, vəlatay wu i madagər tay. Dazlay ta ndo neheye na həl tay duk aye ada kâ ndəv ha ta ndo neheye na lah məhəle tay kurre aye.”

⁹ Ndo neheye ta dazlay a mäsler ta bəre zləm i huwa aye na, ti ye naha kwa way a təma kwar i suloy nəte.

¹⁰ Ndo neheye ta dazlay kurre aye ti yaw. Tə dzala mə gər tay na, ta təmiye ma ziye i ndo neheye. Ane tuk na, tə vəlatay kwa way kwar i suloy nəte.

¹¹ Ta təma na, ta guŋguz ka ndo i guvah,

¹² tə gwad: “Ndo neheye ti yaw ma dəba may aye, tə ge mäsler na, bəre nəte tsa tuk na, ada ka vəlamay wu madagər may andza i tay na, kəkay? Nəmay na, nəmaa sa dəretsətseh mə pat hwapat ada nəmaa səmay naha a merəbe.”

¹³ Ndo i guvah niye a mbəday faya a ndo nəte mə walaŋ tay, a gwaday: “Dzam ga, na gaka mənese bay. Ka gama tsakala i mäge mäsler pat eye nəte na, kwar i suloy nəte bədaw?”

¹⁴ Zla wu i madagər, do. A seŋ na vəliye a ndo nakə a yaw ma dəba yak andza nakə na vəlaka aye dərmak.

¹⁵ Neŋ na, tsəved ga andaya mäge wu nakə a seŋ aye ta suloy ga. Kəgəbay nəkar na, sələk eye hərwi nakə neŋ ŋgwalak i ndo aye daw?”

¹⁶ Andza niye, ndo i dəba hay ta təriye ndo i me hay, ndo i me hay ta təriye ndo i dəba hay.»

Yesu a da ha məməte ŋgay ta mələtsew ŋgay abəra ma mədahaŋ sa

Markus 10.32-34; Luka 18.31-34

¹⁷ Ahəl nakə Yesu faya ma diye a Zerolem aye na, a həl gawla ŋgay hay kuro

gər eye sulo təv tay wal. Nəteye faya ta diye ka tsəved na, a gwadətay:

¹⁸ «Tsənum, anəke na, faya ka deyekweye a Zerolem. Mə dəma na, neŋ Wawa i Ndo ta vəlateye ga ha a həlay a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ada a ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye. Ta geŋeye sariya i məkəde,

¹⁹ ada ta vəlateye ga ha a ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Ta ŋwesəneye dəla abəra mə gər, ta ndəbiye ga ta mandalaḡa. Ta dariye ga ka mayako mazləmbada eye. Ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

Matsətsehe i may i Yakuba ta Yuhana

Markus 10.35-45

²⁰ Ma dəba eye na, ŋwas i Dzebede a ye ka təv i Yesu ta wawa ŋgay hay. A ye naha a dəkw gurmets kame i Yesu hərwi matsətsehe faya wu.

²¹ Yesu a gwaday: «A saka mey?»

A mbəday faya a Yesu, a gwaday: «Na tsətsah fakaya na, aza ahəl nakə ka ndza a bəy yak aye na, vəlatay tsəved a wawa ga neheye sulo aye tə ndza ka təv yak, nəte ta diye i həlay i mənday ada neŋged ta diye i həlay i gula yak tey.»

²² Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Ka sərūm wu nakə ka tsətsahumeye aye bay. Ka slumeye faya məse dəretsətseh nakə na siye aye daw?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmaa sliye faya.»

²³ Yesu a gwadətay: «Dedek, ka sum-eye dəretsətseh andza neŋ nakə na siye dəretsətseh aye. Ane tuk na, məndze ta diye i həlay i mənday ga kəgəbay ta diye i həlay i gula ga na, mata tsike na, neŋ bay. Təv məndze niye na, i ndo neheye Bəba ga a ləvatay ha bo aye wu tay.»

²⁴ Siye i gawla i Yesu hay kuro, tə tsəne bazlam niye na, tə ge mevel ka gawla i Yesu neheye sulo ta malamar ŋgay aye.

²⁵ Yesu a zalatay tebiye ka təv ŋgay, a gwadətay: «Nəkurom ka sərūm ha na, bəy bagwar eye ka məndzibəra faya ta ləviye ndo hay ta gədaŋ ada ndo bagwar eye hay ta bərəkiye ha gədaŋ tay ka siye i ndo hay.

²⁶ Ane tuk na, mə ge andza niye mə walaŋ kurom bay. Duh na, kə ge ndəray mə

walaŋ kurom a say matære bagwar eye na, mâ tæra ndo i mæsler kurom.

²⁷ Kæ ge ndaray mæ walaŋ kurom a say matære ndo i me na, mâ tæra beke kurom.

²⁸ Andza niye, neŋ Wawa i Ndo na yaw na, hærwi ada ndo hay tâ geŋ mæsler bay. Na yaw dúh na, hærwi mægatay mæsler a ndo hay ada mævæle ha mæsæfære ga hærwi mæmbæle tay ha ndo hay haladzay.»

*Yesu a mbæl tay ha guluf hay sulo
Markus 10.46-52; Luka 18.35-43*

²⁹ Ahæl nakæ Yesu ta gawla ŋgay hay ti yaw abæra ma Zeriko aye na, ndo hay haladzay tæ payaw bæzay.

³⁰ Guluf hay sulo næteye mandza eye ka tsakay i tsæved. Tæ tsæne Yesu faya ma diye ta tsæved eye niye na, tæ pa bo ka mawude, tæ gwad: «Bæy Maduweŋ, Wawa i Davit, næmaâ gaka mæ bo tæbædew?»

³¹ Ndo hay tæ gatay me hærwi ada tâ ndza dîkdîk, ane tuk na, tæ zaka ha mawude haladzay, tæ gwad: «Bæy Maduweŋ, Wawa i Davit, næmaâ gaka mæ bo tæbædew?»

³² Yesu a lætse, a zalatay, a tsætsah fataya: «A sakum nâ ge hærwi kurom na, mey?»

³³ Ta mbæday faya, tæ gwad: «Bæy Maduweŋ, a samay na, hændækamay na dære tey.»

³⁴ Yesu a tsæne andza niye na, tæ gay mæ bo. A lamay a dære tay, kwayaŋŋa ndo neheye sulo aye tæ ŋgatay a dære. Tsa na, tæ pay bæzay a Yesu.

21

*Yesu a fælkwæ a Zerozelem
Markus 11.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19*

¹ Yesu ta gawla ŋgay hay, næteye mazlam-bar bæse ta Zerozelem na, tæ ndisl a gæma i Betifadze ka Mahæmba i Tetædœz. Yesu a slær gawla ŋgay sulo kame, a gwadatay:

² «Dum naha a gæma nakæ kame kurom aye. Ka ndislum naha na, ka ndzum-eye a gær a zungo ta wawa ŋgay maþara eye. Pæluma tay ahaya ada kâ yumeŋa tay ahaya.

³ Tadæ ta tsikakum wuray na, mbædumatay faya: “A say a Bæy Maduweŋ.” Tsa na, ta gæriye kurom ha.»

⁴ Wu nakay a ge bo na, andza i ndo mæde ha bazlam i Mbælom nakæ a tsik aye, a gwad:

⁵ «Gwadumatay a ndo neheye ma gæma i Zerozelem aye:

Zæba, bæy yak faya ma diye naha ka tæv yak! Neŋgeye malæba eye, neŋgeye mandza eye ka zungo ada ka zungo wawa eye.* »

⁶ Gawla i Yesu neheye sulo aye, ti ye tæ ge andza nakæ Yesu a tsikatay aye.

⁷ Ti ye, tæ gæsaw zungo niye ta wawa eye salamay. Ti ye ahaya, tæ pa fataya peteked hay ada Yesu a ndza faya.

⁸ Ndo hay haladzay mbærzæzza ta fætæl peteked tay hay ka tsæved, siye hay tæ hæbaw slambah i dærizl i gærdaf hay ta fætæl ka tsæved.

⁹ Ndo neheye kame i Yesu ta ndo neheye ma dæba ŋgay aye na, ta wuda, tæ gwad: «Zambadækway a Wawa i Davit! Mbælom mâ pa ŋgama ka ndo nakæ faya ma deyeweye ta mæzele i Bæy Maduweŋ aye. Zambadækway a Mbælom, neŋgeye nakæ mæ mbælom aye!»

¹⁰ Ahæl nakæ Yesu a ndisl a Zerozelem aye na, a gatay a ndo neheye ma wuzlahgæma aye wadæŋ wadæŋ. Ta tsætsah, tæ gwad: «Ndo nakay na, way?»

¹¹ Ndo hay ta mbædatay faya: «Yesu, ndo mæde ha bazlam i Mbælom, neŋgeye ndo i Nazaret ka dala i Galile.»

*Yesu mæ gay i mædæslay ha gær a Mbælom
Markus 11.15-19; Luka 19.45-48;
Yuhana 2.13-22*

¹² Yesu a ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamætagay i gay i mædæslay ha gær a Mbælom. A ye naha na, a hæhar tay ha ndo masækæme wu hay ta ndo neheye ta sækæmiye ha wu hay aye. A pay hæløy a tabal i ndo mæmbæde ha suloy, a mbæzl ha tæv mændze i ndo masækæme ha bodobodo hay.†

¹³ Tsa na, a gwadatay: «Mawatsa eye mæ Derewel i Mbælom na: “Ta zaley a gay

* **21:5** Zæba ma Zakari 9.9. † **21:12** Yahuda hay ti yaw ma gæma mekeleŋ eye mata mbæde ha suloy tay. Ma dæba eye, ta sliye masækæme gænaŋ hærwi kule ada mævæle dala i dzanŋal i gay mædæslay gær a Mbælom. ‡ **21:13** Zæba ma Ezay 56.7 ada Zeremi 7.11.

ga na, gay i maɗuwule me. Ane tuk na, nakurom ka tarum ha lar i mekal hay na, kəkay?#»»

¹⁴ Guluf hay ta ndo matəra eye hay, ti ye ka təv i Yesu a gay i məɗəslay ha gər a Mbəlom. Yesu a mbəl tay ha.

¹⁵ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə ŋgatay a masuwayaŋ nakə Yesu a ge aye ta mawude i wawa neheye faya ta wudiye mə gay i məɗəslay ha gər a Mbəlom: «Məzlaḅ mā ndza ka Wawa i Davit» aye na, wu neheye a ndalatay haladzay.

¹⁶ Tə gwadāy a Yesu: «Ka tsəne wu nakə wawa neheye faya ta tsikiye bəɗaw?»

Yesu a mbəɗatay faya: «Ayaw, na tsəne. Nakurom na, ka dzaŋgum bazlam nakə mawatsa eye mə Derewel aye ɗaɗa təbəɗew? “A saka nakə wawa hay ada ta wawa neheye faya ta siye wah mba aye tā zambadaka.Š”»

¹⁷ Tsa na, a gər tay ha, a yaw abəra ma wuzlahgəma, a ye a Betani, a həna mə ɗəma.

Gurov mawa eye bay

Markus 11.12-14,20-24

¹⁸ Təɗə eye pərik i mekedə, ahəl nakə faya ma maweye a wuzlahgəma aye na, may a wur faya.

¹⁹ A ŋgatay a gurov ka tsakay i tsəved. A ye a bəzay i ɗərizl i gərɗaf niye. Ane tuk na, a ŋgatay na, a slambah ɗəkɗək, mawa eye bay. A gwadāy a gurov niye: «Ka wiye hohway ɗaɗa sa bay.» Kwayaŋŋa gurov niye a kula.

²⁰ Gawla ŋgay hay tə ŋgatay andza niye, a gatay masuwayaŋ. Tə gwadāy a Yesu: «Gurov nakay a kula kwayaŋŋa tsa na, kəkay?»

²¹ Yesu a gwadāy: «Neŋ faya na tsikakumeye: Sərum ha na, taɗə ka dzalum ha ka neŋ ada ka gum hay məɗzal gər kurom gərəŋ gərəŋ bay na, ka slumeye faya məge wu nakə na gay a gurov nakay aye. Kwa a mahamba, ka slumeye məgwadāy: “Lətse abəra kanaŋ, ta kal ha bo a bəlay”, ada ma giye bo.

²² Taɗə ka dzalum ha ka neŋ tə ɗərev kurom peteh na, ka hutumeye wu nakə ka tsətsahumeye tə maɗuwule me a Mbəlom aye tebiye.»

Maa vəlay gədaŋ a Yesu na, way?

Markus 11.27-33; Luka 20.1-18

²³ Yesu a ye, a fələkwa a gay i məɗəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a dazlay a matətikatay. Ahəl nakə faya ma tətikiye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay, ti ye naha ka təv ŋgay. Ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Ka ge wu neheye na, ta gədaŋ waray? Maa vəlaka gədaŋ aye na, way?»

²⁴ Yesu a mbəɗatay faya, a gwadāy: «Neŋ ɗərmak na tsətsahiye fakuma matsətsehe nate, taɗə ka mbəɗumenew faya na, na ge wu neheye ta gədaŋ waray na, na tsikakumeye.

²⁵ Maa slər ha Yuhana madzəhuḅe ndo a yam na, way? Mbəlom tsukudu, ndo hay ɗaw?»

Tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay, tə gwad: «Ka mbəɗakweye faya na, kəkay? Taɗə ka gwadəkway, maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadəkweye: “Ka dzalum ha bay na, kemey?”

²⁶ Ane tuk na, taɗə ka gwadəkway, maa sləraw Yuhana na, ndo hay, dzəɗzarakwa ta ndo hay hərwi ndo hay tebiye ta dzala ha Yuhana neŋgeye ndo məɗe ha bazlam i Mbəlom.»

²⁷ Hərwi niye ta mbəɗay faya a Yesu, tə gwadāy: «Nəmaa sər bay.»

Yesu a gwadāy: «Neŋ bəbay na ge wu neheye ta gədaŋ i way na, na tsikakumeye bay.»

Dzeke i wawa hay sulo

²⁸ Yesu a gwad sa: «Ka dzalum ka dzeke nakay na, kəkay? Ndoweye andaya wawa ŋgay hay sulo. A gwadāy a wawa makurre eye: “Wawa ga, do bəgom ta ge məsler ma guvah.”

²⁹ Wawa ŋgay a mbəɗay faya, a gwadāy: “Na diye bay.” Məndze tsekweŋ na, a dzala ha ka bazlam ŋgay niye, a ye a guvah.

³⁰ Bəba a ye ka təv i wawa masulo eye a tsikay andza niye sa. Wawa ŋgay a mbəɗay

faya, a gwad̄ay: “Bəba ga, na diye.” Ane tuk na, ki ye bay.

³¹ Mə walaŋ i wawa neheye sulo aye, maa ge wu nakə a say a bəba ŋgay aye na, waray?»

Ta mbəd̄ay faya, tə gwad̄ay: «Wawa makurre eye.»

Yesu a gwad̄atay: «Neŋ faya na tsikakum-eye, sər̄um ha ndo matsekele dzaŋgal hay ta ŋgwas neheye tə gawa madama aye ta lahakumeye a Bəy i Mbəlom.

³² Yuhana madzəhuḅe ndo a yam ki yaw kə d̄akum ha tsəved̄ dedek eye. Ka dzalum ha faya bay. Duh ndo matsekele dzaŋgal ta ŋgwas neheye tə gawa madama aye ta dzala ha faya. Kwa ka ŋgatumay bəbay na, ka mbəd̄um ha məd̄zal gər̄ kurom hərwi məd̄zele ha faya bay.»

Dzeke i ndo neheye ta səkəm guvah hərwi məf̄ate aye

Markus 12.1-12; Luka 20.9-19

³³ Tsənum dzeke mekeleŋ eye sa: «Ndown-eye andaya a dəs guvah. A zəv a dəma dər̄izl i gər̄d̄af haladzay. Dər̄izl i gər̄d̄af niye hay na, tə wa hohway. A lawara na ta zled̄, a ŋgar a dəma təgwad̄* hərwi mad̄it̄se a dəma hohway ada a d̄əzl a dəma gay i matsəpe wu bagwar eye. Ma dəba eye a səkəmatay ha a ndo hay hərwi məve n̄ate. Tsa na, a ye a gəma mekeleŋ eye dər̄eŋ.

³⁴ «Həlay i maŋgəle hohway i gər̄d̄af ŋgay niye hay a sla na, a slər̄ ndo i məsler ŋgay hay ka təv i ndo neheye ta səkəm guvah ŋgay aye hərwi ada t̄a vələyaw hohway i gər̄d̄af ŋgay hay.

³⁵ Ane tuk na, ndo niye hay, tə ŋgatatay na, tə gəs makurre eye tə ndaḅa na lele. Tə gəs masulo eye, tə kəd̄ na məd̄ahaŋ eye ada tə kəd̄ mamahkar eye tə kwar.

³⁶ Ndo i guvah a slər̄ ndo i məsler mekeleŋ eye hay, n̄ateye haladzay ta ze neheye kurre aye. Ane tuk na, ndo niye hay tə ge tay andza neheye kurre eye.

³⁷ Ka mandəve ŋgay eye na, a slər̄ wawa ŋgay. A dzala, a gwad̄: “Wawa ga na, ta rəhay ha gər̄, ta geye wuray bay.”

³⁸ Ane tuk na, ndo niye hay, tə ŋgatay a wawa i ndo i guvah na, tə gwad̄ mə

walaŋ tay: “Anan̄ magedze ŋgay nakə ma ta ndiye na guvah ŋgay aye, ki yaw! Takwa, kəd̄akwa na ada guvah nakay ma mətsakweye a nəkway!”

³⁹ Ti ye tə gəs wawa niye, ti ye ha dər̄eŋ ta guvah. Ti ye naha, tə kəd̄ na.»

⁴⁰ Yesu a tsətsah fataya a gwad̄atay: «Ndo i guvah ki yaw na, ma giye tay ha ndo neheye na, kəkay?»

⁴¹ Ta mbəd̄ay faya, tə gwad̄ay: «Ma kəd̄iye ndo məkəd̄e ndo niye hay abəra mə dəma, ma sakatay naha bay tebiye. Ma həliye a dəma ndo mekeleŋ eye hay ada ta vəleye hohway i gər̄d̄af ŋgay hay a həlay nakə kə nah aye.»

⁴² Tsa na, Yesu a gwad̄atay: «Dad̄a ka dzaŋgum wu nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye təbəd̄ew? A gwad̄:

“Kwar nakə ndo madəzle gay hay tə kal ha aye na,

matəra kwar lele eye a ze siye i kwar hay na, neŋgeye d̄uh.

Maa gwad̄kwar niye matəra kwar nakə lele eye hərwi madəzle gay na, Mbəlom.

Niye na, məsler i Mbəlom hərwi kway.†”»

⁴³ Yesu a gwad̄atay sa: «Neŋ faya na tsikakumeye, nəkurom na, ta zliye fakuma abəra Bəy i Mbəlom ta vələy ha a ndo mekeleŋ eye hay neheye faya ta giye wu nakə a say aye.

⁴⁴ Kwa way kə dəd̄ ka kwar niye na, ma toliye. Ada kwar niye kə dəd̄ ka ndown-eye na, ma ləgəriye na kər̄d̄ik kər̄d̄ik andza mereḅek.»

⁴⁵ Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay tə tsəne dzeke i Yesu niye hay na, tə sər̄ a tsik ka n̄ateye.

⁴⁶ Ta pəla tsəved̄ məgəse na. Ane tuk na, ta dzəd̄zaratay a ndo hay hərwi ndo hay tə dzala Yesu na, ndo məd̄e ha bazlam i Mbəlom.

22

Dzeke i magurlom i məzle dahəlay

Luka 14.15-24

¹ Yesu a tsikatay dzeke mekeleŋ eye sa, a gwad̄atay:

* **21:33** Təv mad̄it̄se na, tə ŋgar təv andza təgwad̄ hərwi mad̄it̄se hohway. † **21:42** Dəmes hay 118.22-23.

² «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, anan andza nakay. Bəy a ge magurlom i mabəzləme gər i dahəlay i wawa ŋgay.

³ A slər gawla ŋgay hay, t̄a ye t̄a zalatayaw a ndo hay t̄a yaw t̄a nda daf i mabəzləme gər i dahəlay. Ane tuk na, ndo neheye t̄a zalatay aye na, ta kərah mede.

⁴ A slər gawla ŋgay mekeləŋ eye hay sa. A gwadətay: “Dum, gwadumatay a ndo neheye na zalatay aye na, t̄a yaw. Na da wu mənday anəke, na kəf gəsən i sla ga hay ta neheye magəla eye hay lele aye na kəf, wu hay maləva bo eye tsiy. Dumara a mənde daf i mabəzləme gər i dahəlay.”

⁵ Ane tuk na, ndo neheye t̄a zalatay aye na, ta pa zləm ka bazlam tay niye bay. Ti ye ka mäge məsler tay hay. Ndo neŋged a ye a guvah, ndo mekeləŋ eye a ye masəkəme ha wu ŋgay hay.

⁶ Ndo siye hay t̄a gəs tay hay gawla i ndo niye, t̄a gatay d̄aretsətseh, t̄a kəf tay ha mədahan eye hay.

⁷ «Bəy niye a tsəne andza niye na, a ndalay. A slər sidzew hay, ti ye ka mabəbazl tay ada t̄a mədzay ako a gəma tay.

⁸ Tsa na, a gwadətay a ndo i məsler ŋgay hay: “Daf i mabəzləme gər i dahəlay mada eye haladzay, ane tuk na, ndo neheye na zalatay aye na, ta sla mənde bay.

⁹ Hərwi niye, dum ka tsəved bagwar eye hay, zalumatayaw a ndo neheye ka ndzumatay a gər aye, t̄a yaw ka mənde daf.”

¹⁰ Ndo i məsler ŋgay hay ti ye. Ti ye naha t̄a hayay gər a ndo neheye t̄a ndzatay a gər aye tebiye, ndo ŋgwalak eye hay ta ndo neheye ŋgwalak eye bay aye. Gay i magurlom a rah ta ndo hay.

¹¹ «Bəy a fələkwa a gay hərwi mazəbe ka ndo neheye a zalatay aye tuk. A ye naha a ŋgatay a ndo n̄ate peteked i magurlom i mabəzləme gər i dahəlay andaya faya bay.

¹² A gwadətay: “Dzam ga, peteked i magurlom i mabəzləme gər i dahəlay andaya fakaya bay sa na, ka fələkwaw kanan ma kəkay?” Ane tuk na, ndo niye ka mbədāy faya bay.

¹³ Tsa na, bəy a gwadətay a ndo i məsler ŋgay hay: “Dum naha, dzawumay na həlay

t̄a sik, kalum ha abəra a ləvonj. Mə d̄ama na, ta tuwiye t̄a mahəpəde zler eye.*”»

¹⁴ Andza niye, Yesu a gwad: «Ndo hay haladzay mazala eye hay, ane tuk na, ndo neheye t̄a pala tay ha aye na, n̄ateye haladzay bay.»

Məvələ dzaŋgal a bəy i Roma

Markus 12.13-17; Luka 20.20-26

¹⁵ Farisa hay ti ye, t̄a haya gər. T̄a ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay hərwi mapəle tsəved ma kəkay nakə ta həliye suwat abəra ka Yesu t̄a matsətsehe faya abəra bazlam aye.

¹⁶ Ta ndəv ha məhay gər na, t̄a slər siye i ndo hay mə walaŋ i gawla tay hay ta siye i ndo i Herod ka t̄əv i Yesu. Ti ye naha, t̄a gwadətay: «Miter, n̄amaa sər ha nəkar, ka tsik na, dedek. Nəkar faya ka t̄atikateye a ndo hay dedek ka mede nakə a say a Mbəlom aye. Ka dzədzaray a wu nakə ndo hay ta dzaliye t̄əbey ada ka ŋgəna tay ha ka bo bəra ndo hay t̄əbey.

¹⁷ Hərwi niye, tsikamay wu nakə ka dzala faya aye: Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved məvələ dzaŋgal a bəy i Roma tsukuđu kə vəl tsəved məvələ bay d̄aw?»

¹⁸ Ane tuk na, Yesu a sər tay naha ka mədzal gər tay nakə ŋgwalak eye bay aye. A gwadətay: «A nəkurom ndo i bəbəkək hay, ka həlumeye fagaya abəra suwat na, hərwi mey?»

¹⁹ Ehey bəzumenj ha suloy nakə t̄a vələwa dzaŋgal eye t̄əday.» T̄a zlayaw kwar suloy n̄ate, t̄a vələy.

²⁰ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Mandzəkit bo nakay ta məzele nakay faya na, i way?»

²¹ Ta mbədāy faya, t̄a gwadətay: «I bəy i Roma.»

Yesu a gwadətay: «Aya! Wu i bəy i Roma na, vələmay ha a bəy i Roma ŋgway. Wu i Mbəlom na, vələmay ha a Mbəlom ŋgway.»

²² T̄a tsəne andza niye na, a matay ha hərbaəbəkka. T̄a gər ha Yesu, ti ye wu tay.

Matsətsehe ka gər i mələtsew i mədahan hay abəra ma bəd

Markus 12.18-27; Luka 20.27-40

²³ Pat eye niye, Saduke hay ti ye ka t̄əv i Yesu. Azlakwa bay Saduke hay na, n̄ateye t̄a dzala ha t̄ə gwad: «Ka mət na, mələtsew

* 22:13 Zəba mə Mata 8.12.

abəra ma mədahaŋ andaya sa bay.» Ta tsətsah ka Yesu, tə gwaɗay:

²⁴ «Miter, Musa a gwaɗ: “Tadə ndoweye a mət ze məwe wawa na, malamar ŋgay mâ zla madakway i ŋgwas niye. Ma zliye na, hərwi ada hulfe i ndo niye a mət aye mâ dze bay.†”

²⁵ Ndo hay andaya nəteye tasəla ta malamar hay. Malamar tay makurre eye a zla dahəlay. A mət ze məwe wawa hay, malamar ŋgay masulo eye a zla ŋgwas niye.

²⁶ Malamar ŋgay masulo eye a mət ze məwe wawa dərma. Malamar tay mamahkar a ge andza niye, nəteye niye tasəla tebiye tə mət ze məwe wawa.

²⁷ Nəteye tebiye tə mət na, ŋgwas a mət dərma.

²⁸ Ada pat nakə mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, ŋgwas niye ma təriye na, i way? Hərwi nəteye tebiye ta zla ŋgwas niye.»

²⁹ Yesu a mbəɗatay faya, a gwaɗatay: «Faya ka vumay gər a bo kurom hərwi ka sərūm wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye bay ada ka sərūm gədaŋ i Mbəlom bay.

³⁰ Andza niye, ahəl nakə ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, hasləka hay ta ŋgwas hay ta zliye bo sa bay. Ane tuk na, ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom neheye mə mbəlom aye.

³¹ Ka bazlam i mələtsew abəra ma mədahaŋ na, dāda ka dzaŋgum wu nakə Mbəlom a tsikakum mə Derewel ŋgay aye təbədew? A gwaɗ:

³² “Neŋ na, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob.‡” Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom i mədahaŋ hay bay, neŋgeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye.»

³³ Ndo neheye tebiye tə tsəne matətike ŋgay niye a tətikatay aye na, a gatay hərbaḅəkka.

Bazlam mapala eye nakə a ze siye hay aye

Markus 12.28-34; Luka 10.25-28

³⁴ Farisa hay tə tsəne Yesu a sla ka Saduke hay tə bazlam na, tə haya gər.

³⁵ Ndo nəte mə walaŋ tay na, neŋgeye ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, a ye ka təv i Yesu, a say məhəle faya abəra suwat. A tsətsah ka Yesu, a gwaɗay:

³⁶ «Miter, mə walaŋ i bazlam i Mbəlom mapala eye hay, bagwar eye na, waray?»

³⁷ Yesu a mbəɗay faya, a gwaɗay: «“Wuɗa Bəy Maduweŋ Mbəlom yak tə dərəv yak tebiye, ta məsəfəre yak tebiye, ada tə metsehe yak tebiye.§”

³⁸ Bazlam mapala eye bagwar eye ada nakə ŋgwalak eye a ze siye hay aye na, anaŋ.

³⁹ Bazlam mapala eye nakə a ze siye hay aye andza makurre eye anaŋ: “Wuɗa ndo i maged yak andza ka wuɗa na gər yak.*”

⁴⁰ Bazlam i Musa mapala eye tebiye ada matətike i ndo məde ha bazlam i Mbəlom tebiye a dzapa a huɗ i bazlam neheye mapala eye sulo aye.»

Kəriste ta Davit

Markus 12.35-37; Luka 20.41-44

⁴¹ Yesu a tsətsah bazlam ka Farisa neheye mahaya gər aye, a gwaɗatay:

⁴² «Ka dzalum ka Kəriste na, kəkay? Neŋgeye wawa i way?»

Tə gwaɗay: «Neŋgeye Wawa i Davit.»

⁴³ Yesu a gwaɗatay: «Ada ma kəkay Davit a ma ha bazlam i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə a tsik ahəl niye, a zalay “Bəy Maduweŋ ga” aye daw? Hərwi Davit a gwaɗ:

⁴⁴ “Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwaɗay a Bəy Maduweŋ ga na:

Dara ndza tə həlay i məndaŋ ga

hus a pat nakə neŋ, na piye tay ha ndo mənə dərə hay a huɗ i sik yak aye.†”

⁴⁵ «Tadə Davit kə zalay a Kəriste “Bəy Maduweŋ” tuk na, ada Kəriste neŋgeye wawa i Davit na, ma kəkay?»

⁴⁶ Mə walaŋ i Farisa niye hay ndəray kwa nəte ka mbəɗay ka bazlam ŋgay niye bay. A dazlay pat eye niye, kwa way a dzəzar matsətsehe faya matsətsehe neheye kəriye.

† 22:24 Zəba ma Madazlay i wu hay 38.8; Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-6. ‡ 22:32 Madayaw abəra ma Ezipt 3.6, 15, 16. § 22:37 Bazlam mapala eye masulo eye 6.5. * 22:39 Levitik 19.18. † 22:44 Dəmes hay 110.1.

23

Yesu a matay ha mænese a bøy i Yahuda hay

Markus 12.38-39; Luka 11.43,46, 20.45-46

¹ Ma dæba eye na, Yesu a gwadatay a ndo hay mahaya gær eye haladzay ta gawla ngay hay:

² «Ndo mædzanḡawa bazlam i Mbælom mapala eye ta Farisa hay mæsler tay na, mædatay ha bazlam i Musa mapala eye a ndo hay.

³ Ræhumatay ha gær ada gum wu neheye tebiye faya ta tsikakumeye. Ane tuk na, kâ gum andza næteye bay, hærwi faya ta giye wu nakæ faya ta tsikiye bay.

⁴ Næteye faya ta hayeye gær a wu neheye tæ mba a zla bo bay, faya ta piye ka gær i ndo hay. Ane tuk na, bo tay eye kwa mælamay ta wur hælai, ta kærah madzæne ndo hay.

⁵ «Mæsler tay faya ta giye na, hærwi ada ndo hay tâ zæba fataya, tâ gwad næteye ngwalak eye hay. Mahodok neheye tæ mbækwawa ada tæ ɓarawa ka bo aye na, bagwar aye hay. Ta sækahawa ha me i peteked tay ta zæbol.*

⁶ Ma tæv nakæ ndo hay tæ haya gær ka mænde wu mænday aye na, ta wuda mændze ka tæv nakæ ngwalak eye ada mæ gay i maɗuwule me, ta ndziye na, ka tæv nakæ ndo hay ta ngatateye aye.

⁷ A satay ndo hay tâ tsikatay me mæ walaŋ i ndo hay haladzay ada tâ zalatay “Miter” hay.

⁸ «Ane tuk na, nækurom na, ndæray mâ zalakum ndo “Miter” hay tæbey. Hærwi, Miter kurom na, næte tsa. Nækurom tebiye na, ta malamar hay.

⁹ Kâ zalumay a ndæray ka mændzibæra nakay “Bæba” bay. Hærwi Bæba kurom na, næte, nenḡeye mæ mbælom.

¹⁰ Kâ pælum tâ zalakum “bagwar may hay” bay. Hærwi bagwar kurom na, Kæriste næte tsa.

¹¹ Ndo nakæ bagwar eye mæ walaŋ kurom aye na, mâ tæra ndo i mæsler kurom.

¹² Kwa way kæ say matære bagwar eye kame i ndo hay na, Mbælom ma tæriye ha

wawa eye düh. Kwa way ka tæra ha gær ngay wawa eye na, Mbælom ma tæriye ha bagwar eye düh.»

Dæretsætseh ka ndo mædzanḡawa bazlam i Musa mapala eye ta Farisa hay

Markus 12.40; Luka 11.39-42,44,47-52, 20.47

¹³ «A nækurom ndo mædzanḡawa bazlam i Mbælom mapala eye ta Farisa hay, nækurom na, ndo i bæbærek hay, dæretsætseh ka gær kurom hærwi faya ka dærzlumatay na tsæved mede a Bøy i Mbælom a ndo hay. Bo kurom eye a sakum mede bay ada ndo neheye a satay mede aye, a sakum mæḡære tay ha tâ ye bay.

[¹⁴ «A nækurom ndo mædzanḡawa bazlam i Mbælom mapala eye ta Farisa hay, nækurom na, ndo i bæbærek hay. Dæretsætseh ka gær kurom hærwi faya ka buwumeye wu abæra ka madakway i ngwas hay. Ka dūwulawum me vædvæd hærwi ada ndo hay tâ gwad nækurom ndo ngwalak eye hay. Hærwi niye, ta gækumeye sariya kurom na, ma ziye siye i ndo hay, ta sakakumeye naha bay.]

¹⁵ «A nækurom ndo mædzanḡawa bazlam i Mbælom mapala eye ta Farisa hay, nækurom na, ndo i bæbærek hay. Dæretsætseh ka gær kurom hærwi faya ka hæhalumeye ka dala ada ka bælay hærwi ada ndo hay tâ pakum bæzay. Ka hutum ndo næte na, ka tærumeye ndo nakæ ma hutiye sariya i Mbælom ma ziye kurom madzæga sulo aye.

¹⁶ «A nækurom neheye ka tærum andza guluf hay faya ka lakumeye tay ha ndo hay aye, dæretsætseh ka gær kurom. Faya ka gwadumeye: “Tadæ ndoweye kæ mbaɗa tæ gay i mædæslay ha gær a Mbælom na, andza kæ mbaɗa bay, a tsik bazlam mætsike tsa. Ane tuk na, tadæ ndoweye kæ mbaɗa ta gura i gay i mædæslay ha gær a Mbælom na, kutoŋ ma giye wu nakæ a mbaɗa ha aye.”

¹⁷ A nækurom ndo i matærahayan hay, nækurom guluf eye hay. Wu nakæ ngwalak eye düh na, mey? Gura tsukudū gay i

* **23:5** Yahuda hay tæ mbækwawa mahodok, tæ pawa a dæma tæv mædzænḡe hay mæ Derewel i Mbælom. Tæ ɓarawa ka da'ar, ka hælai i gula. Tæ mawa ahaya bazlam i Mbælom mapala a gær na, andza niye.

mədəslay ha gər a Mbəlom nakə ma təriye ha gura tsədaŋŋa eye daw?

¹⁸ Faya ka gwadumeye sa: “Tadə ndoweye kə mbada ta təv məvəlay wu a Mbəlom na, andza kə mbada bay, a tsik bazlam mətsike tsa. Ane tuk na, kə mbada tə wu nakə tə vəlay a Mbəlom mapa eye ka təv məvəlay wu a Mbəlom aye na, kutoŋ ma giye wu nakə a mbada ha aye.”

¹⁹ Nəkurom na, guluf eye hay, ŋgwalak eye dūh na, mey? Wu nakə tə vəlay a Mbəlom aye tsukudu, kəgəbay təv məvəlay wu a Mbəlom nakə ma təriye ha tsədaŋŋa wu nakə tə vəlay kəriye a Mbəlom aye daw?

²⁰ Hərwi niye, ndoweye kə mbada ta təv məvəlay wu a Mbəlom na, a mbada ta təv məvəlay wu a Mbəlom ada tə wu neheye faya aye tebiye.

²¹ Ndowneye kə mbada tə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, a mbada ta gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ta Mbəlom nakə mandza eye mə dəma aye.

²² Ndowneye kə mbada ta magərmbəlom na, a mbada ta təv mändze i Mbəlom ada ta ndo nakə mandza eye mə dəma aye.

²³ «A nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, bəbək eye hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi ka hayumay gər a slambah i ala kurom hay tebiye na, mə kuro na, ka zlawum nətə ka vəlawumay a Mbəlom. Ada ka gərūm ha mäge wu ŋgwalak eye mə bazlam i Mbəlom mapala eye dūh na, kəkay? Andza məgwede mäge wu nakə a ye ka bo mäge aye, mäge wu ŋgwalak eye a ndo hay, məpe mədzal gər ka Mbəlom. Anaŋ wu nakə a ye ka bo mäge aye, ze məgər ha siye bay.

²⁴ Nəkurom ka tərūm na, andza guluf neheye faya ta lakiye tay ha ndo hay aye. Faya ka palumeye madzəndzew hay abəra ma yam kurom nakə faya ka sum aye, ane tuk na, ka gərūm ha a dəma zləgweme.

²⁵ «A nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, bəbək eye hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi nəkurom faya ka tsakadumeye dəba i gəsiyem ta dəba i səra lele. Ane tuk na, huđ eye maraha eye tə wu neheye ka kəlūm aye ada tə wu nakə a say

a bor i bo kurom aye.

²⁶ A nəkurom Farisa neheye ka tərūm andza guluf hay aye, tsakadum na huđ i gəsiyem kurom təday ada dəba eye bəbay ma zəbiye lele dərma.

²⁷ «A nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom bəbək eye hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi nəkurom ka ndzakitum bo na, tsəvay neheye ta lambad tay ha dəba eye lele, a zəba kudəkudək. Tə le ka dərə mazəbe fataya haladzay. Ane tuk na, mə huđ eye na, maraha eye ta mətasl i mədahaŋ hay ada tə wu neheye maza eye tebiye.

²⁸ Nəkurom na, andza niye dərma. Ka dərə i ndo hay na, ka gwadum nəkurom ndo i dedək hay. Ane tuk na, mə dərəv kurom na, nəkurom maraha eye ta bəbək ada ta mənese.

²⁹ «A nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, bəbək eye hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi faya ka dəzlumeye tsəvay i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay, ada faya ka lambadumeye tsəvay i ndo neheye tə pay bəzay a Mbəlom ta dedək aye.

³⁰ Ada ka gwadum: “Tadə nəmaa ge andaya a həlay i bəba tətə may neheye tə kəda wu ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay aye na, nəmaa dzapiye ta nətəye hərwi məkədə tay ha bay.”

³¹ Andza niye, bo kurom eye tə gər kurom ka sərūm ha nəkurom wawa i ndo neheye tə kəda tay ha ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay aye.

³² Lele, ndədikum ka məsler i bəba tətə kurom huya!

³³ «Nəkurom na, dədə hay, wawa i palas hay! Ka slumeye mətəme abəra ka sariya i ako nakə ma mbatiye bay aye na, kəkay?

³⁴ Hərwi niye, tsənum lele: Na slərakumeye naha ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay, ndo neheye ta tsah aye, ndo neheye ta tətikakumeye. Ka kədumeye tay ha siye hay, ka darumeye tay ha siye ha ka mayako mazləmbada eye, siye ka ndabumeye tay ha ta mandalaəba mə gay i mađuwule me kurom hay ada siye ka həharumeye tay ha ka gəma ka gəma.

³⁵ Andza niye, ndo neheye ka kədum tay ahəl niye kəriye ta ge mənese bay aye na, mənese eye ma dədiye na, ka gər kurom. A dazlay ka Abel ndo məpay naha faya a Mbəlom hus ka Zakari wawa i Baraki nakə ka kədum mə walaŋ i təv məvəlay wu a Mbəlom ta təv nakə tsədaŋŋa eye.

³⁶ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, wu neheye tə ge ahəl niye tebiye na, sariya i Mbəlom ma dədiye ka ndo neheye anəke aye.»

*Yesu a tuwa Zerozelem
Luka 13.34-35*

³⁷ Yesu a dazlay mətuwe Zerozelem. A gwad: «Nəkurom ndo i Zerozelem hay, nəkurom ndo i Zerozelem hay. Nəkurom neheye ka bəbazlum tay ha ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay ada ka kədum tay ha ndo neheye Mbəlom a slərakum naha aye tə kwar. Sik nday nakə a seŋ məhayakum gər ka təv ga andza mandzekwer nakə ma hayatay gər a wawa ŋgay hay a hud i gwe-zleviyek ŋgay aye. Ane tuk na, ka wudum bay!

³⁸ Hərwi niye, gay kurom ma təriye rəgay.

³⁹ Andza niye, neŋ faya na gwadəkumeye: Ma dazleye anəke ka ŋgatumeŋeye sa bay hus ahəl nakə ka gwadumeye: “Mbəlom mâ pa ŋgama ka ndo nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduweŋ aye!”»

24

*Yesu a da ha ta mbəzliye ha gay i mədəslay
ha gər a Mbəlom*

Markus 13.1-2; Luka 21.5-6

¹ Yesu a ndohwaw abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma diye ŋgway aye na, gawla ŋgay hay ti ye naha ka təv ŋgay hərwi a satay məday ha ta dəzl gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada siye i gay hay na, kəkay.

² Yesu neŋgeye a gwadatay: «Faya ka ŋgatumeye a wu neheye tebiye na gwad ba? Sərum ha kame na, ka ŋgatumeye a kwar kwa nəte ka gər i kwar ŋged bay. Ta mbəzliye ha hele hele.»

*Ŋgodgor i mandəve i məndzibəra
Markus 13.3-13; Luka 21.7-19*

³ Yesu a ye, a tsal a Mahəmba i Tetədœz. Ahəl nakə neŋgeye mandza eye na, gawla

ŋgay hay ti ye ka təv ŋgay mahəteye, ti ye ta tsətsah faya, tə gwaday: «Tsikamay, wu neheye ta ta giye bo na, kəday? Ada ŋgodgor waray nakə ma diye ha mazlam-bar ka maweye ada məndzibəra mazlam-bar ma ndəviye aye?»

⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Gum metsehe! Ndəray mâ səpat kurom bay.

⁵ Hərwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta məzele ga. Kwa way ma gwadiye: “Neŋ na, Kəristel!” Ada ta səpatiye ndo hay haladzay.

⁶ Ka tsənum ndo hay faya ta giye vərəm bəse tə nəkurom kwa neheye dərəŋ tə nəkurom aye na, kâ dzədzarum bay. Hərwi wu neheye na, kutoŋ ta ndisleweye. Ane tuk na, mandəve i məndzibəra zuk bay.

⁷ Slala ŋged ta giye vərəm ta slala neŋged, bəy ta bəy ta giye vərəm. Mandərzlaŋ ma giye, dala ma bəliye ma gəma hay wal wal.

⁸ Wu neheye tebiye ta giye bo na, andza məwe wawa nakə a dazlay a ŋgwas aye.»

*Wu nakə ma ndzateye a gər a gawla i
Yesu hay aye*

⁹ «Ma dəba eye na, ndo hay ta gəsiye kurom hərwi ada tâ gakum dəretsətseh, ta kədiye kurom. Slala i ndo hay tebiye ta nakumeye dəre hərwi ga.

¹⁰ A həlay niye na, ndo hay haladzay ta gəriye ha məpe mədzał gər abəra ka neŋ. Ta həliye ka bo me ada ta niye a bo dəre mə walaŋ tay nəte nəte.

¹¹ Ndo neheye tə gwad nətəye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye haladzay ta deyeweye. Ta səpatiye ndo hay haladzay.

¹² Mənese ma səkahiye haladzay. Hərwi niye, mawudə bo i ndo hay haladzay ma nəkidiyə.

¹³ Ane tuk na, ndoweye kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha.

¹⁴ Ta diye ha Labara Ŋgwalak eye i Bəy i Mbəlom a ndo i məndzibəra hay tebiye hərwi ada ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye tâ tsəne. Tsa na, məndzibəra ma ndəviye.»

*Ta mbəzliye ha Zerozelem
Markus 13.14-23; Luka 17.23-24,37,
21.20-24*

15 Yesu a gwadātay: «Ka ngatumeye a wu-ray maga zluwer eye andza mazelatongo, ma lætsiye a tøv nakə tsədaŋŋa eye, andza nakə Daniyel* ndo mæde ha bazlam i Mbəlom kə tsik faya. (Ndoweye kə dzaŋga na, mâ tsəne lele.)

16 Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ngatay a wu niye na, tâ hway a mahamba hay.

17 Ndo nakə neŋgeye ka gər i gay aye na, mâ mbəzlaw ka dala hərwi mede mähəlaw wu ngay hay abəra mə gay ngay bay.

18 Ndo nakə neŋgeye ma guvah aye na, mâ mbəda gər a mətəgay ngay məzlaw pe-teked ngay bay.

19 Pat eye niye na, dəretsətseh wene wene eye na, ka gər i ngwas neheye tə bo sulo aye ada ka ngwas neheye faya ta vəlateye wah a wawa tay hay aye!

20 Duwulumay me a Mbəlom hərwi mah-way nakə ka hwayumeye mâ ge a həlay i mətəsl bay kəgəbay pat i mazəzkw bo bay.

21 Andza niye, a həlay niye na, ndo hay ta siye dəretsətseh haladzay. Kwa ahəl nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye hus anəke na, dāda ndəray kə sa dəretsətseh andza niye bay ada dāda ma giye bo andza niye sa bay.

22 Tadə Mbəlom mâ nəkid ha abəra ka pat i dəretsətseh bay na, ndəray kwa nəte ma təmiye bay. Ane tuk na, a nəkid ha hərwi ndo ngay neheye a pala aye.

23 «Tadə ndəray kə gwadəkum: “Zəbum! Kərīste anaŋ!” kəgəbay “Neŋgeye atay!” na, kâ təmum bazlam ngay bay.

24 Andza niye, ndo masəpete ndo hay ta deyeweye. Ta gwadiye nəteye na, ndo mæde ha bazlam i Mbəlom, kəgəbay ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a sləraweye. Nəteye na, ta giye masuwayaŋ hay ada tə wu neheye ma giye hərbəbəkka aye hərwi tadə ma giye bo na, masəpete tay ha ndo neheye Mbəlom a pala aye.

25 Anaŋ, na tsikakum ka bo abəra kurre. Pum a zləm lele.

26 «Tadə ta gwadəkum: “Kərīste anaŋ mə pesl”, kâ yum bay, kəgəbay ta gwadəkum: “Neŋgeye anaŋ maŋgaha bo eye kanaŋ” na, kâ təmum bay.

27 Neŋ Wawa i Ndo, na deyeweye na, andza mawutsede i mbəlom nakə ta ngateye kwa tə waray aye.

28 Andza niye, tøv nakə wu maməta eye mə dəma aye na, magoduk hay ta hayiye gər a dəma.»

*Məmwaw i Wawa i Ndo
Markus 13.24-27; Luka 21.25-28*

29 «Kwayaŋŋa dəretsətseh niye hay ta ye abəra mə dəma na, pat ma giye andaya sa bay ada kiye ma dəviye bay. Wur-zla hay dərmak ta kutsaweye abəra ka magərbəlom, ada wu neheye gədaŋ eye ka magərbəlom aye ta bəliye haladzay.

30 Pat eye niye na, ndo hay ta ngateye a wu nakə ma dīye ha neŋgeye faya ma deyeweye aye ka magərbəlom. Ndo i məndzibəra hay tebiye ta tuwiye ka bo. Ta ngeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ma pazlay ta gədaŋ ada ta məzlaḅ eye haladzay.

31 Ta fa tolom bagwar eye na, ma sləraweye gawla i Mbəlom hay, ta hayay gər a ndo neheye a pala tay ha aye abəra ka kokway i məndzibəra tebiye kwa ka waray ka waray.»

*Dzeke i gurov
Markus 13.28-31; Luka 21.29-33*

32 Yesu a gwadātay: «Tsənum dzeke i gurov təday. Ka ngatumay a gurov ka dūda na, ka sərūm ha gwaduvay kə ge, mazlam-bar yam ma piye bədaw?

33 Andza niye, ka ngatumay a wu neheye tebiye ta ndislew na, sərūm ha neŋ Wawa i Ndo mazlambar na deyeweye, neŋ ka maged.

34 Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərūm ha na, wu nakay tebiye ma giye bo na, ndo neheye anəke aye ta mət zuk bay.

35 Magərbəlom ta dala ta dziye, bazlam ga na, dāda ma dziye bay.»

Maa sər pat nakə məndzibəra ma ndəviye na, Mbəlom nəte ngweŋ

Markus 13.32-37; Luka 17.26-30,34-36

36 Yesu a gwadātay sa: «Ma deyeweye pat waray na, ndəray kwa nəte a sər bay. Ada ma deyeweye ahəl waray na, ndəray a sər həlay eye bay sa. Kwa gawla i Mbəlom hay

* 24:15 Zəba ma Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

mə mbəlom, kwa neŋ Wawa ŋgay bəbay, nəmaa sər bay. Maa sər pat eye na, Mbəlom Bəba ga nəte ŋgeweŋ.

³⁷ Wu nakə a ge bo a həlay i Nuhu aye na, pat nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma ta giye bo andza niye dərmak.†

³⁸ Hərwi ahəl nakə yam ka dazlay a məpe zuk bay aye na, ndo hay tə ndayawa wu mənday, tə sawa wu məsay, tə zlawə dahəlay ada tə vəlawə dem tay hay a zal hus a pat nakə Nuhu a fələkwa a kwalalan i yam aye.

³⁹ Ta sər ka bo bay hus a həlay nakə yam a yaw a həl tay ha tebiye. Ahəl nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma giye andza niye dərmak.

⁴⁰ «A həlay niye na, ndo hay sulo ma guvah na, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged.

⁴¹ Ŋgwas hay sulo ta ləgəriye na, ta zliye nəte ta gəriye ha neŋged.

⁴² Hərwi niye, ndzum na, tsezlezleŋne bəna ka sərūm pat nakə Bəy Maduweŋ kurom ma maweye bay.

⁴³ «Tsənum wu nakay lele: Ndo i gay m̄a sər həlay nakə məkal ma deyeweye mə kəliye na aye na, ma ndzahəriye bay. Ma ndziye tsezlezleŋne, ma gəriye ha məkal m̄a fələkwa a gay ŋgay bay.

⁴⁴ Hərwi niye, nəkurom dərmak ləvum bo, hərwi neŋ Wawa i Ndo na maweye ahəl waray na, ka sərume ye bay.»

Ndo i məsler ŋgwalak eye

Luka 12.41-48

⁴⁵ Yesu a gwadatay: «Ndo i məsler ŋgwalak eye ada ma giye məsler tə metsehe lele eye na, way? Neŋgeye na, ndo nakə ndo i gay ŋgay a gwaday “Gatay gər a siye i ndo mäge məsler ga hay. Vəlatay wu mənday tə həlay eye.”

⁴⁶ Məŋgwese ka gər i ndo mäge məsler niye tadə ndo i gay ŋgay ki yaw, kə ndzay a gər neŋgeye faya ma giye məsler andza nakə tə tsikay aye.

⁴⁷ Neŋ faya na gwadakumeye: Sərūm ha na, ndo i gay ŋgay ma gərāy ha zlele ŋgay tebiye m̄a ləvay gər.

⁴⁸ «Ane tuk na, tadə ndo mäge məsler niye ŋgwalak eye bay na, ma gwadeye a gər ŋgay:

“Ndo i gay ga faya ma gaweye mahonok, ma deyeweye bəse bay”,

⁴⁹ ma piye bo məndebe siye i ndo neh-eye faya ta giye məsler dziye. Ma ndiye wu mənday ada ma siye wu məsay ta ndo məkweye hay.

⁵⁰ Ndo i gay ŋgay ma maweye na, ka həlay nakə faya ma həbiye bay aye ada a sər bay aye.

⁵¹ Ki yaw na, ma vəleye dəretsətseh hal-adzay, ma həhariye na ndo i məsler niye. Ma kaliye ha a təv i ndo i bəbək hay. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.‡»

25

Dzeke i merehe i dem hay kuro

Luka 12.35-38, 13.25-28

¹ Yesu a gwadatay: «A həlay niye na, Bəy i Mbəlom ma ndzəkitiye bo na, tə merehe i dem hay kuro. Tə həl lalam tay hay, ti ye hərwi mədzəgər tə zal i dahəlay.

² Mə walaŋ i merehe i dem neheye kuro aye, zlam na, matərakahaŋ eye hay, siye hay zlam na, metsehe tay andaya.

³ Merehe i dem neheye zlam matərakahaŋ aye, tə həl lalam tay na, ta ləva ha bo tə mal bay.

⁴ Merehe i dem neheye zlam metsehe tay andaya aye na, tə həl lalam tay ada kwa way a ləva ha bo tə mal ma dos.

⁵ Zal i dahəlay ki yaw bəse bay. Merehe i dem niye hay tebiye məndzəhəre a gatay, tə ndzahəra.

⁶ «Ta magər həvad na, mawude a tsəne. “Anaŋ zal i dahəlay kə ndzew! Lətsūm ka mbəlom, dum ta dzum gər.”

⁷ Merehe i dem niye hay ta pədeke abəra ka məndzəhəre, ta dazlay mələve bo ta lalam tay hay.

⁸ Merehe i dem neheye matərakahaŋ aye na, ta tsətsah mal ka merehe i dem neh-eye metsehe tay andaya aye, tə gwadatay: “Mbədumamay mal a lalam may hay tsek-weŋ tey hərwi faya ta mbatiye.”

⁹ Merehe i dem neheye metsehe tay andaya aye, ta mbədatay faya, tə gwadatay: “A’ay, andaya haladzay ma sliye a nəmay ada a nəkurom bay. Hwayum naha bəse duh ka təv i ndo i tsakala, səkəməwaw.”

† 24:37 Madazlay i wu hay 7.17-23. ‡ 24:51 Zəba ma Mata 8.12 ada dzaŋga wu nakə mawatsa eye ka gər aye.

¹⁰ Ahəl nakə ti ye masəkəməw mal aye na, zal i dahəlay a ndislew. Merehe i dem neheye zlam maləva bo aye na, tə fələkwa ka bo tə nengeye a gay i magurlom i məzle dahəlay. A dərəzl a maged.

¹¹ Məndze zərat na, siye i merehe i dem niye hay tə maw. Tə maw na, tə gwad: “Bəy Maduweŋ, Bəy Maduweŋ, həndəkamay abəra ma maged!”

¹² Ane tuk na, zal i dahəlay a gwadatay: “Neŋ faya na gwadəkumeye ta dedək, na sər kurom bay.”

¹³ Hərwi niye, ndzum tsezlezleŋne bəna pat eye kwa həlay eye na, ka sərūm bay.»

*Dzeke i ndo mäge məsler hay mahkar
Luka 19.11-27*

¹⁴ Yesu a gwadatay sa: «Ma giye bo andza ndo i gay nakə a say mede a tsekene aye. A zalatay a ndo i məsler ŋgay hay, a gər ha zlele ŋgay a həlay tay.

¹⁵ A vəlay kwa a way ka gədan ŋgay. A vəlay a ndo ŋged kwar i suloy temerre zlam, a ndo ŋged temerre sulo, a ndo mamahkar eye temerre nəte. Tsa na, a ye ŋgway.

¹⁶ «Ndo i məsler nakə tə vəlay kwar i suloy temerre zlam aye na, a ye a mbəda ha həlay kwayaŋna. A huta faya kwar i suloy temerre zlam sa.

¹⁷ Ndo nakə tə vəlay kwar i suloy temerre sulo aye na, a ge ha andza niye dərma. A huta faya kwar i suloy temerre sulo.

¹⁸ Ane tuk na, ndo nakə tə vəlay kwar i suloy temerre nəte aye na, a ye a la bəd, a ŋgaha na suloy i ndo i gay ŋgay niye a dəma.

¹⁹ «Aza a ndzaw məve tsakway na, ndo i gay i ndo i məsler niye hay a maw. Tsa na, a say məpesle na suloy ŋgay nakə a vəlatay aye.

²⁰ Ndo nakə a vəlay kwar i suloy temerre zlam aye, a ye ka təv ŋgay, a gwaday: “Ndo i gay ga, ka vəleŋ na, kwar i suloy temerre zlam. Anaŋ na huta faya kwar i suloy temerre zlam.”

²¹ Ndo i gay ŋgay a gwaday: “Lele haladzay, nəkar na, ndo i ŋgwalak ada ndo i dedək. Nəkar ndo i dedək kwa mə wu neheye tsekweŋ aye, na pakeye wu haladzay a həlay. Dara ŋgwasama ka bo tə neŋ.”

²² Ndo i məsler nakə a vəlay kwar i suloy temerre sulo aye, a ye naha, a gwaday: “Ndo i gay ga, ka vəleŋ kwar i suloy temerre sulo. Anaŋ na huta faya kwar i suloy temerre sulo.”

²³ Ndo i gay ŋgay a gwaday: “Lele, nəkar na, ndo i ŋgwalak ada ndo i dedək. Nəkar ndo i dedək kwa mə wu neheye tsekweŋ aye, na pakeye wu haladzay a həlay. Dara ŋgwasama ka bo tə neŋ.”

²⁴ Ndo nakə tə vəlay kwar i suloy temerre nəte aye, a ye naha a gwaday: “Ndo i gay ga, na sər ha, nəkar na, ndo makula gər eye. Ka dziye wu nakə ka sləga bay aye, ka hayay gər a wu nakə ka zəv bay aye.

²⁵ Na dzədzar, hərwi niye na ye na ŋgaha kwar i suloy yak a bəd. Anaŋ suloy yak.”

²⁶ Ndo i gay ŋgay a gwaday: “Nəkar na, ndo i məsler nakə ŋgwalak eye bay aye ada səe eye. Ka sər na, na dziye wu nakə na sləga bay aye ada na hayay gər a wu nakə na zəv bay aye ba?

²⁷ Meeneŋ na, peŋ na suloy a bank. A həlay i məməw ga na, na həla ahaya suloy ga ta magogoy eye faya.

²⁸ Həlum faya abəra kwar i suloy niye temerre nəte aye. Vəlumay ha faya a ndo nakə kwar i suloy andaya faya gwezem aye.

²⁹ Hərwi ndo nakə wu ŋgay andaya aye na, ta səkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakə wu ŋgay andaya bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakə andaya faya aye na, ta zliye na faya abəra.

³⁰ Gəsum na ndo nakay ma giye ŋgama bay aye. Kalum naha abəra a ləvoŋ. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.*”

Sariya i mandəve i məndzibəra

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Ahəl nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ma məzlaḅ ga ta gawla i Mbəlom hay tebiye aye na, na ndziye ka dzaŋga i bəy ga ta məzlaḅ.

³² Ndo i məndzibəra hay tebiye ta hayiye gər ka təv ga ada na ŋgəniye ha ka bo abəra ndo hay ta ndo siye hay andza ndo mətsəkure ma ŋgəniye tay ha təbaŋ hay ta wak hay.

* **25:30** Zəba ma Mata 8.12 ada dzaŋga wu nakə mawatsa eye ka gər aye.

³³ Ka ɲgəna tay ha na, ma piye tay ha təbaŋ hay a diye i həlay i mənday ɲgay ada ma piye tay ha wak hay a diye i həlay i gula ɲgay.

³⁴ «Bəy ma gwadateye a ndo neheye tə həlay i mənday ɲgay aye: “Dumara, nəkurom neheye Mbəlom Bəba ga a pa fakuma ɲgama aye, ka ndzumeye ma bəy ga nakə Mbəlom a ləvakum ha bo kwa ahəl nakə kə ge məndzibəra zuk bay aye.

³⁵ Hərwi ahəl niye, may a wur fagaya na, ka vəlumen ɲ wu mənday, yam a geŋ na, ka vəlumen yam məsay, neŋ mbəlök eye na, ka təmum ga a gay kurom,

³⁶ peteked andaya fagaya bay na, ka pumen ɲ ka bo peteked, neŋ dāvats eye na, ka gumen ɲ gər, neŋ ma daŋgay na, ka yum ka zəbumenjew däre.”

³⁷ «Ndo neheye tə gawa wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, ta mbədəye faya, ta gwadəye: “Bəy Maduwen, nəmaa ɲgataka may a wur fakaya ada nəmaa vəlaka wu mənday na, kədəy? Yam a gaka ada nəmaa vəlaka yam məsay na, kədəy?

³⁸ Nəmaa ɲgataka nəkar mbəlök eye ada nəmaa təma kar a gay may na, kədəy? Peteked fakaya bay ada nəmaa paka ka bo peteked na, kədəy?

³⁹ Nəmaa ɲgataka nəkar dāvats eye kəgəbay nəkar ma daŋgay ada nəmaa ye mazəbakaw däre na, kədəy?”

⁴⁰ «Bəy ma mbədəteye faya, ma gwadateye: “Neŋ faya na gwadəkumeye, sərüm ha, kwa mey ka gumay a ndo wawa eye tsekwen mə walaŋ i malamar ga hay na, ka gum niye na, a neŋ.”

⁴¹ Ma dəba eye bəy ma gwadateye a ndo neheye tə həlay i gula ɲgay aye: “Dum abəra ka təv ga, nəkurom neheye Mbəlom a vəlaku mezeleme aye! Dum a ako nakə ma mbatiye dāda bay Mbəlom a ləvatay ha bo a Fakalaw ta gawla ɲgay hay aye.

⁴² Hərwi, ahəl nakə may a wur fagaya na, ka vəlumen ɲ wu mənday bay. Yam a geŋ na, ka vəlumen yam bay,

⁴³ Neŋ mbəlök eye na, ka təmum ga a gay kurom bay, peteked andaya fagaya bay na, ka pumen ɲ ka bo peteked bay, neŋ dāvats eye ada neŋ ma daŋgay na, ka gumen ɲ gər bay.”

⁴⁴ «Nəteye dərma mak ta mbədəye faya, ta gwadəye: “Nəmaa ɲgataka may a wur fakaya, yam a gaka, nəkar mbəlök eye, dāvats eye kəgəbay ma daŋgay nəmaa gaka gər bay na, kədəy?”

⁴⁵ «Bəy ma mbədəteye faya, ma gwadateye: “Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərüm ha na, wu nakə ka slum faya məgay a ndo wawa eye tsekwen mə walaŋ i ndo neheye bay na, ka gumen ɲ a neŋ bay dərma mak.”»

⁴⁶ Yesu a gwadətay: «Nəteye, ta diye ta hutiyeye na, dəretsətseh nakə ma ndəviye bay ka tor eye. Ndo neheye tə ge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, ta diye a sifa nakə ma ndəviye bay aye.»

26

Ta pəla tsəved məgəse na Yesu

Markus 14.1-2; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53

¹ Ahəl nakə Yesu a ndəv ha matətike aye na, a gwadətay a gawla ɲgay hay:

² «Ka sərüm ha magurlom i Pak a zəkaw na, məhəne sulo. Neŋ Wawa i Ndo ta gəsiye ga hərwi ada t̄a dar ga ka mayako mazləmbada eye.»

³ A həlay niye na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tə haya gər a gay i Kayif, bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom.

⁴ Tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay, a satay məgəse Yesu ta məkal ada məkədə na.

⁵ Ane tuk na, tə gwad: «K̄a gəsakwa na tə magurlom nakay bay bəna, ndo hay ta gəriye kway ha bay.»

Ngwas wuray a mbəda mal ka gər i Yesu

Markus 14.3-9; Yuhana 12.1-8

⁶ Yesu neŋgeye ma gəma i Betani, mə gay i ndo wuray tə zalay Simoŋ. Ndoweye niye a ndzawa na, dāvats i madəgwede a gaway.

⁷ Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, ɲgwas wuray a ye naha ka təv i Yesu ta dos mə həlay a le haladzay, maraha eye tə mal nakə a ze hunŋa tsakala eye haladzay aye. A mbəda mal niye ka gər i Yesu.

⁸ Gawla ɲgay hay tə ɲgatay na, a yatay a gər bay, tə gwad: «A nas ha mal nakay na, hərwi mey?»

⁹ Ngama meeneŋ mâ səkəm ha na, ma hutiye ha suloy haladzay ada ma pateye suloy eye a ndo i mətawak hay.»

¹⁰ Yesu a sərətay naha a gər ka bazlam tay niye, a gwadətay: «Ka kwasumeye gər a ŋgwas nakay na, hərwi mey? Wu nakə a ge hərwi ga aye na, lele haladzay.

¹¹ Ndo i mətawak hay na, nətaye ka təv kurom huya. Ane tuk na, neŋ na, na ndziye tə nəkurom huya bay.

¹² Neŋgeye ka mbəda mal ka bo ga hərwi mələve ha bo i məzle ga a bəd.

¹³ Neŋ faya na gwadakumeye, sərūm ha: Kwa a ŋgay ta diye ha Labara Ngwalak eye nakay ka məndzibəra tebiye na, ta tsikiye ka ŋgwas nakay hərwi wu nakə a ge aye. Ndo hay ta mətisiye ha gər bay.»

Yudas Iskariyot a pəla tsəved mäge daf ka Yesu

Markus 14.10-11; Luka 22.3-6

¹⁴ Ndo nətə mə walaŋ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo, məzele ŋgay Yudas Iskariyot, a ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye.

¹⁵ A ye naha, a gwadətay: «Tadə na pəlakum tsəved məgəse Yesu na, ka vəlumeneye mey?» Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom tə paslay kwar i suloy kuro kuro mahkar*, tə vəlay.

¹⁶ A dazlay pat eye niye Yudas a pəla həlay nakə lele eye hərwi mäge daf ka Yesu aye.

Yesu a ləva ha bo tə dafi Pak

Markus 14.12-16; Luka 22.7-14

¹⁷ Pat makurre i magurlom nakə tə ndayawa wu mənday nakə gəde faya bay aye na, gawla i Yesu hay ti ye ka təv i Yesu, tə gwadətay: «A saka nəmaa daka daf i magurlom i Pak na, ka waray?»

¹⁸ Yesu a gwadətay: «Dum a wuzlahgəma, a gay i ndoweye andaya, gwadumay: “Miter a gwad: Həlay eye i ga kə slaw. Na ndiye daf i Pak ta gawla ga hay na, mə gay yak.”»

¹⁹ Gawla i Yesu hay ti ye tə ge wu nakə Yesu a tsikatay aye. Tə da wu mənday i Pak mə dəma.

Yesu a da ha gawla ŋgay nətə ma giye faya daf

Markus 14.17-21; Luka 22.21-23; Yuhana 13.21-30

²⁰ Huwa a ge na, Yesu ta gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo ti ye tə ndza, ta dazlay a mənde wu mənday.

²¹ A həlay nakə nətaye faya ta ndiye wu mənday aye na, Yesu a gwadətay: «Neŋ faya na gwadakumeye: Sərūm ha na, ndo nətə mə walaŋ kurom ma giye fagaya daf.»

²² A ndalatay a gawla ŋgay hay tebiye. Tsa na, ta dazlay matsətsehe faya, nətə ta nətə: «Bəy Maduweŋ, neŋ daw?»

²³ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Mata ge fagaya daf na, ndo nakə faya nəmaa tələkiye həlay a sərə salamay aye.

²⁴ Neŋ Wawa i Ndo na mətaye andza nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye. Ane tuk na, dəretsətseh ka gər i ndo nakə ma giye daf ka neŋ Wawa i Ndo aye. Ndo niye na, ŋgama meeneŋ tā wa na bay.»

²⁵ Yudas, ndo nakə ma giye daf ka Yesu aye, a tsətsah faya: «Neŋ daw, Miter?»

Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Andza nakə ka tsik aye.»

Dafi Bəy Maduweŋ

Markus 14.22-26; Luka 22.15-20; 1 Korinthe hay 11.23-25

²⁶ Ahəl nakə faya ta ndiye daf aye na, Yesu a zla peŋ, a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ŋgəna ha peŋ niye, a vəlatay a gawla ŋgay hay, a gwadətay: «Zlum, ndayum. Nakay na, bo ga.»

²⁷ Ma dəba eye a zla gəvet, a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye a vəlatay, a gwadətay: «Sum nəkurom tebiye.

²⁸ Nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bəriye dzam ta ndo hay aye. Ta mbədəye ha na, hərwi məpəse ha mezeleme i ndo hay haladzay.

²⁹ Neŋ faya na tsikakumeye, na ta siye wu məse nakay sa bay hus a pat nakə ka ta sakweye wedeye ma bəy i Bəba ga Mbəlom aye.»

³⁰ Ma dəba eye, ta zambədətay a Mbəlom ta dəmes† na, ti ye tə tsal a Mahəmba i Tetədəz.

* 26:15 Zəba ma Zakari 11.12. † 26:30 Tə ge dəmes ka mandəve i mənde daf i Pak na, mə Dəmes hay 113 ka 118.

*Piyer ma gwadiye: «Na sər Yesu bay»
Markus 14.27-31; Luka 22.31-34;
Yuhana 13.36-38*

³¹ Ma dāba eye na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Bəgom ta həvad nakay nəkurom tebiye ka gərume ye ga ha. Hərwi mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Na ta kədiye na ndo mətsəkure tay, ada təbaŋ niye hay mahaya gər eye ta ŋgəniye gər kweye kweye kwa a ŋgay.‡»

³² Ane tuk na, na mbəlaw abəra ma mədahaŋ na, na həbiye kurom ma Galile.»

³³ Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Kwa siye i ndo hay ta gər kar ha na, neŋ na gəriye kar ha dāda təbey.»

³⁴ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ faya na gwadakeye: Sər ha na, bəgom ta həvad nakay dzagulok ma ta zlahiye na, ɓa ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.»

³⁵ Piyer a gwaday: «Na sər kar bay na, na tsikiye dāda bay, kwa tadə ka mətameye ka bo salamay.» Siye i gawla ŋgay hay tebiye tə tsik andza niye dərmak.

*Yesu ma Getsemene
Markus 14.32-42; Luka 22.39-46;
Yuhana 18.1*

³⁶ Yesu ta gawla ŋgay hay tə ndisl a təv eye andaya tə zalay Getsemene. Mə dāma na, a gwadatay: «Ndzum kanaŋ. Na diye, na dūwulay naha me a Mbəlom kataday.»

³⁷ Tsa na, ti ye ta Piyer ada ta wawa i Dzebede hay sulo. Tə ndisl a dāma na, mevel i Yesu a dazlay məwure faya ada a dzədzar haladzay.

³⁸ A gwadatay: «Dərev ga na, kə rah tə dəretsətseh i mədahaŋ. Nəkurom na, ndzum kanaŋ, ndzakwa na, tsezlezleŋne.»

³⁹ A ye abəra ka təv niye izad tsekwen, a ye naha a kal ha bo ka dala bərut da'ar ka dala. A dūwulay naha me a Mbəlom, a gwad: «Bəba ga, tadə ma giye bo na, zla fagaya abəra dəretsətseh nakay na siye tey. Ane tuk na, kə ge andza nakə a seŋ a neŋ aye bay, ge andza nakə a saka a nəkar aye.»

⁴⁰ A maw ka təv i gawla ŋgay neheye mahkar aye na, nəteye mandzahəra eye. A gwaday a Piyer: «Andza niye, ka slum faya məndze tə neŋ tsezlezleŋne tə dāre kwa bəre nəte bay na, kəkay?»

‡ 26:31 Zakari 13.7.

⁴¹ Ndzum tə dāre tsezlezleŋne ada dūwulumay me a Mbəlom hərwi ada kə dādum a masəpete i Fakalaw bay. Məsəfəre na, a say mäge wu lele eye, ane tuk na, gədaŋ kurom andaya məsəmay naha a masəpete i Fakalaw bay.»

⁴² A ye fataya abəra masulo eye sa, a ye naha a dūwulay me a Mbəlom. A gwad: «Bəba, tadə ka sliye məzle fagaya abəra dəretsətseh nakay na siye bay na, vəleŋ gədaŋ nā sa andza nakə a saka a nəkar aye.»

⁴³ Tsa na, a maw ka təv i gawla ŋgay neheye sa. A ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Tə mba faya məndze tə dāre kwa tsekwen bay tebiye.

⁴⁴ A gər tay ha, a ye sa. A dūwulay me a Mbəlom andza nakə meeneŋ eye.

⁴⁵ Tsa na, a maw ka təv i gawla ŋgay hay, a gwadatay: «Faya ka ndzahərume ye sa ada faya ka zəzəkume ye bo ba? Gum metsəhe, anəke na, həlay eye kə slaw. Neŋ Wawa i Ndo ta vəlay ga ha a həlay i ndo i mezeleme hay tuk.

⁴⁶ Lətsum, takwa ta dzakwa gər! Zəbum, ndo nakə ma giye fagaya daf aye, kə ndzew.»

*Tə gəs na Yesu
Markus 14.43-50; Luka 22.47-53;
Yuhana 18.2-11*

⁴⁷ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, pəslaŋ Yudas neŋgeye nakə nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo aye, a ye naha. Ti ye naha ta ndo hay haladzay ta maslalam tay hay ada ta sakwal tay hay. Maa slər tay naha na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ta madugula i Yahuda hay.

⁴⁸ Yudas ndo məgatay daf ka Yesu aye ɓa kə datay ha wu nakə ma giye. A gwadatay: «Ndo nakə na ye na gəs na ka bo təmbolok təmbolok aye na, neŋgeye! Gəsum na.»

⁴⁹ Yudas a həndzəd naha kwayaŋŋa ka təv i Yesu, a gwaday: «Zay daw, Miter!» Tsa na, a gəs na ka bo təmbolok təmbolok.

⁵⁰ Tsa na, Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Dzam ga, wu nakə ka yaw mäge na, ge na.» Tsa na, siye i ndo hay ti ye naha, tə wuya kura ka Yesu, tə gəs na.

⁵¹ Ndo nāte mā walaŋ i ndo neheye nāteye tē Yesu aye, a ŋgwaɗaw maslalam ŋgay mbəhhat, a fay ha a ndo i māsler i bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom, a dāsay na zləm fats ka dala.

⁵² Tsa na, Yesu a gwaɗay: «Ma ha maslalam yak a gay ŋgay eye hārwi ndo neheye ta giye varam ta maslalam aye na, ta bəbazliye tay ha ta maslalam dərmaŋ.

⁵³ Neŋ na sliye məzalay a Bəba ga Mbəlom, mā sləreŋew gawla ŋgay hay gwezem haladzay anəke na, ka sər təbədew?

⁵⁴ Ane tuk na, kə ge andza niye na, wu nakə tē watsa a Derewel i Mbəlom ma giye bo na, ma kəkay kəla?»

⁵⁵ Yesu a gwaɗatay a ndo hay: «Ka yu-maw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom hay andza ta gəsiye ndo i məkal daw? Pat pat neŋ mandza eye mə gay i mādəslay ha gər a Mbəlom, na tətikawa, ka gəsūm ga bay!

⁵⁶ Ane tuk na, wu neheye tebiye tē ge bo aye na, hārwi ada wu nakə ndo mādē ha bazlam i Mbəlom hay tē watsa mə Derewel i Mbəlom aye tā ge bo.»

Tsa na, gawla ŋgay hay tē gər ha, ta hway faya abəra.

Yesu kame i bagwar i Yahuda hay

Markus 14.53-65; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.12-14,19-23

⁵⁷ Ma dāba eye ndo neheye tē gəs Yesu aye na, ti ye ha Yesu a gay i Kayif bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom. Mə dāma na, ndo mādzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta madugula i Yahuda hay, nāteye mahaya gər eye.

⁵⁸ Ahəl nakə faya ta diye ha Yesu aye na, Piyer a pay bəzay ma dāba dərəŋ hus a dalamətagay i gay i bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom. A ye naha a fələkwa a dalamətagay, a ndza ka tāv i ndo niye hay faya ta tsəpiye maged aye. A say mazəbe faya ta giye ha tē Yesu na, kəkay.

⁵⁹ Bagwar hay i ndo neheye tē vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tebiye ta pəla ndo hay hārwi maraw faya me hārwi məgay sariya i məkədə na.

⁶⁰ Ndo hay haladzay ti ye naha ta raw faya me. Ane tuk na, ta huta tsəved məkədə

na bay. Ka mandəve ŋgay eye na, ndo hay sulo ti ye naha, tē gwad:

⁶¹ «Ndo nakay a gwad: “Na sliye faya mambəzle ha gay i mādəslay ha gər a Mbəlom ada ma məhəne mahkar na, na dəzliye na wedeye.”»

⁶² Tē tsəne andza niye na, bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom a lətse, a gwaɗay a Yesu. «Ka mbədətay faya a ndo neheye təbədew? Tē tsik fakaya na, mey?»

⁶³ Ane tuk na, Yesu a ndza ŋgway tete. Bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom a gwaɗay: «Neŋ faya na tsətsahiye fakaya tē məzele i Mbəlom nakə ma ndziye ka tor eye, mbədeŋew faya: Nəkar na, Kəriste Wawa i Mbəlom daw?»

⁶⁴ Yesu a gwaɗay faya: «Andza nakə ka tsik aye. Ane tuk na, sərūm ha, ma dazlay anəke, ka ŋgatumeŋeye a neŋ Wawa i Ndo na ndziye tē həlay i mənday i Mbəlom, neŋgeye nakə gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye aye. Ka ŋgatumeŋeye sa na, ma magərmbəlom na deyeweye ma pazlay.»

⁶⁵ Bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A ŋgurada ha peteked ŋgay, a gwad: «Kə tsalay ka gər a Mbəlom! Ka pəlakweye na, sa mey, na gwad ka tsənum wu nakə a tsik aye.

⁶⁶ Nəkurom ka dzalum na, kəkay?»

Ndo hay ta mbəday faya, tē gwaday: «Neŋgeye ndo məge mənese, tədə məkədə na.»

⁶⁷ Tsa na, ta tufay slesleḅ ka dərə a Yesu, tē fay ta məpede həlay, siye hay tē fay ka maholom.

⁶⁸ Tē gwaday: «Kəriste, nəkar ndo mādē ha bazlam i Mbəlom ba! Tsikamay, maa faka na, way?»

Piyer a gwad: «Na sər Yesu bay»

Markus 14.66-72; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27

⁶⁹ Piyer na, neŋgeye mandza eye ma dalamətagay ma bəra. ŋgwas wuray a gawa māsler mə gay i bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom niye, a həndzəd ka tāv i Piyer, a gwaɗay: «Nəkar dərmaŋ na, ndo i Yesu, ndo i Galile.»

⁷⁰ Ane tuk na, Piyer a dāy bərakəzaŋ a Yesu kame i ndo niye hay tebiye, a gwad: «A'ay, na sər wu nakə a saka mətsiken aye bay.»

⁷¹ Ma dāba eye Piyer a ye a ndza sləp ka həlay məged. Ngwas wuray a ye ka təv ŋgay, a gwadatay a ndo neheye ka təv niye aye: «Ndo nakay tə ndzawa tə Yesu ndo i Nazaret!»

⁷² Piyer a dāy bərakəzan a Yesu masulo eye. A mbada, a gwad: «A'ay, na gwadum na sər ndo niye bay tiya!»

⁷³ Ma dāba i mändze tsekwen na, ndo neheye ka təv niye aye, ta həndzəd ka təv i Piyer, tə gwaday: «Ta dedek, nəkar dərma na, nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay. Hərwi mətsike me nakə faya ka tsikiye na, a dā ha təv yak nakə ka yaw abəra mə dāma aye.»

⁷⁴ Tsa na, Piyer a gwad: «Kə ge na raw me na, Mbəlom mā geŋ dāretsətseh. Na mbada na, ta dedek na sər na ndo nakay bay.»

Kwayanŋa dzagulok a zlahā.

⁷⁵ Bazlam i Yesu nakə a tsik aye a mayaw a gər a Piyer. Yesu a gwaday: «Dzagulok ma ta zlahiye na, 6a ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.» Tsa na, Piyer a yaw abəra ma dalamətagay, a tuwa tsiduk tsiduk.

27

Ti ye ha Yesu a gay i Pilat

Markus 15.1; Luka 23.1; Yuhana 18.28-32

¹ Pərik i mekedə na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tə ma ha ka bo bazlam tebiye hərwi məkədə na Yesu.

² Tə dzawa na Yesu ada ti ye ha a gay i Pilat ŋgomna i dala i Yahuda, ndo i Roma. Tə vələy ha a Pilat.

Yudas a kəd bo ŋgay

Məsler hay 1.18-19

³ Yudas, ndo nakə a ge daf ka Yesu aye, a zəba ta gəs na Yesu a sariya na, a dzala ka wu nakə a ge aye na, ŋwalak eye bay. A həl kwar i suloy nakə tə vələy kuro kuro mahkar aye, a matay naha a bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom ta madugula i Yahuda hay.

⁴ A ye naha a gwadatay: «Na ge mənese, hərwi na ge daf ka ndo nakə kə ge mənese bay aye.»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Bazlam yak bəna, i may mey tey.»

⁵ Yudas a kutsatay naha suloy niye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tsa na, a ye a həruwa bo ta ləber, a mət.

⁶ Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom tə həl sulo niye, tə gwad: «Suloy nakay na, bazlam kway mapala eye kə vələkway tsəved məpe na a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom bay. Suloy nakay na, i məkədə gər i ndo.»

⁷ Ma dāba eye, madugula i Yahuda hay tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay hərwi suloy niye na, ta səkəm guvah abəra ka ndo mən gere gərwa. A guvah eye niye na, ta liye a dāma slele hay.

⁸ Hərwi niye, hus ka bəgom tə zalay a guvah eye niye na, Guvah i Bambaz.

⁹ Andza niye, a dā ha na, bazlam i Zeremi ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə a tsik aye. A gwad: «Tə həl kwar i suloy kuro kuro mahkar, niye na tsakala nakə ndo i Israyel hay tə gwad ta vəliye hərwi ŋgay aye.»

¹⁰ Ada ta səkəm ha guvah abəra ka ndo mən gere gərwa andza nakə Bəy Maduwen Mbəlom a gweden ge aye.*»

Yesu kame i Pilat

Markus 15.2-5; Luka 23.3-5; Yuhana 18.33-38

¹¹ Yesu neŋgeye kame i Pilat. Pilat a tsətsah faya, a gwaday: «Nəkar na, bəy i Yahuda hay dedek daw?»

Yesu a gwaday faya: «Nəkar ka tsik segey.»

¹² Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta madugula hay tə dəs parasay ka Yesu haladzay. Ane tuk na, Yesu ka mbədatay faya bay.

¹³ Pilat a gwaday: «Wu neheye faya ta tsikiye fakaya tebiye aye na, ka tsəne təbədew?»

¹⁴ Ane tuk na, Yesu ka mbəday faya kwa tsekwen bay. Niye na, a gay wadəŋ wadəŋ a Pilat.

Tə gay sariya a Yesu i məkədə

Markus 15.6-15; Luka 23.13-25; Yuhana 18.3-19.16

¹⁵ Magurlom i Pak kə ndzew na, ŋgomna a gərwa ha ndo i dan gay nəte, ndo nakə a satay a ndo hay aye.

* 27:10 Zəba ma Zakari 11.12-13; Zeremi 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15.

16 A həlay niye na, ndoweye andaya nenjeyeye sewed eye ma danğay, tə zalay Barabas.

17 Ndo hay tə haya gər haladzay. Pilat a tsətsah fataya, a gwadətay: «A sakum nâ gərakum ha na, way? Barabas tsukudu Yesu nakə tə zalay Kəriste aye daw?»

18 Pilat a sər ha tə gəsay naha Yesu na, tə ge faya na, sələk kəriye.

19 Ahəl nakə Pilat mandza eye ka təv mäge sariya aye na, ngwas ngay a slər ndo ka təv ngay, a ye naha a gwadətay: «Kâ gay wu-ray a ndo nakay bay, hərwi kə ge mənese bay. Ta həvad nakay, na sa dəretsətseh haladzay ma məsine hərwi ngay.»

20 Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta madugula hay tə vələtay gədan a ndo hay, ta tsətsah ka Pilat mâ gəratay ha Barabas. Yesu na, mâ kəd na.

21 Pilat a gwadətay: «Na gərakumeye ha ndo i danğay nətə. Mə walañ tay nətə a sakum nâ gərakum ha na, way?»

Ta mbədäy faya. «Gəramay ha na, Barabas!»

22 Pilat a tsətsah fataya, a gwadətay: «Ada na geyə a Yesu nakə tə zalay Kəriste aye na, mey?»

Nətəye tebiye tə gwadətay: «Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

23 Pilat a gwadətay: «Nenjeyə a ge na, mənese waray?»

Ane tuk na, ta səkah ha mawude haladzay ta gədan, tə gwad: «Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

24 Pilat a zəba faya ma sliye mäge wuray kwa tsekwen bay ada ndo hay faya ta dazl-eye mawude haladzay na, a tədyam, a bara həlay kame i ndo niye hay, a gwadətay: «Mənese i məkədə ndo nakay na, ka gər ga bay. Mənese eye na, ka gər kurom.»

25 Ndo hay tebiye ta mbədäy faya, tə gwadətay: «Ayaw, nəmaa təma. Mənese i məkədə ndo nakay mâ yaw ka gər may ada ka wawa may hay.»

26 Tsa na, Pilat a gəratay ha Barabas. Yesu na, a ndaəba na ta mandalaəba, a vələtay ha a sidzew hay hərwi ada tã ye tã dar na ka mayako mazləmbada eye.

*Sidzew hay tə ngwasa ka Yesu
Markus 15.16-20; Luka 19.2-3*

27 Ma dəba eye na, sidzew i Pilat hay ti ye ha Yesu a gay i ngomna. Ti ye naha, tə haya gər a sidzew hay tebiye.

28 Ta tsəkw faya abəra peteked ngay hay. Tə pa faya peteked ndozza eye.†

29 Tə dəsav dak tə slapa na ka bo, ta pay a gər a Yesu andza dzagwa i bəy. Tə vələy sakwal‡ a həlay. Ta dəkway gurmets a huvo ada tə ngwasa faya, tə gwadətay: «Zay daw, bəy i Yahuda hay?»

30 Ta tuf faya slesle6 ada ta buwa faya abəra sakwal nakə mə həlay aye, tə fay ha ka gər.

31 Ta ndəv ha mənğwese faya na, ta tsəkw faya abəra peteked ndozza eye niye, tə ma ha faya peteked ngay hay. Ti ye ha hərwi madar na ka mayako mazləmbada eye.

Ta dar na Yesu ka mayako mazləmbada eye

Markus 15.21-32; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27

32 Ahəl nakə sidzew hay faya ta diye ha Yesu, ta tasiye abəra mə walañ gay aye na, tə dzəgər ta ndo i Siren, məzele ngay Simon. Tə gay kutoñ ka məzle mayako mazləmbada eye nakə ta dariye faya Yesu aye.

33 Tə ndisl a təv eye andaya tə zalay Gol-gwata, andza məgwədə: «Təv i mətasl i gər».

34 Tə vələy guzom madzapa eye tə wuye duwekeke eye. Yesu a ndzaka na, a say bay.

35 Ma dəba eye na, ta dar na Yesu ka mayako mazləmbada eye. Tə ge tsakwal ka peteked ngay hərwi məsərə mata hute na, way. Tsa na, ta ngəna ha a bo mə walañ tay.

36 Tsa na, tə ndza mə dəma hərwi matsəpe na Yesu.

37 Tə watsa gər i bazlam nakə tə kəd na faya Yesu aye, tə gwad: «Nakay na, Yesu bəy i Yahuda hay.» Ta law na zal ka gər ngay.

38 Ta dar ndo i məkəl hay sulo ka tsakay i Yesu, nətə tə həlay i mənday, nenjed tə həlay i gula.

† 27:28 Peteked ndozza eye: Peteked nakə sidzew i Roma hay tə pawa ka bo andza peteked i bəy aye. ‡ 27:29 Sakwal niye na, a bəram i sakwal i bəy bagwar eye.

39 Ndo neheye ti yawa ta tɔv niye na, tɔ bɛlawaha gɛr tay hay tekɛm tekɛm tɔ mɛtsadɛy pɛleslesle.

40 Tɔ gwadaway: «Hey! Nɛkar haɓe a saka mambɛzl ha gay i mɛdɛslay ha gɛr a Mbɛlom ada ka gwad ma mɛhɛne mahkar na, ka dɛzl na aye na, tɔv i wu yak aye na, mɛngay tuk? Nɛkar tɛma ha bo yak eye tey! Kɛ ge nɛkar Wawa i Mbɛlom na, mbɛzlaw abɛra ka mayako nakay mazlɛmbada eye.»

41 Bagwar hay i ndo neheye tɔ vɛlaway wu a Mbɛlom aye ta ndo mɛdzanɓawa bazlam i Mbɛlom mapala eye ada ta madugula i Yahuda hay tɔ nɓwasa ka Yesu. Tɔ gwad:

42 «Kɛ tɛma tay ha siye i ndo hay tuk na, a sla faya mɛtɛme ha gɛr nɓgay tɛbɛdɛw? A gwad nɛngɛye bɛy i Israyel hay sa na, mɛ mbɛzlaw abɛra ka mayako mazlɛmbada eye ada nɛmaa dzaliye ha.

43 A dzala ha ka Mbɛlom sa na, a gwad nɛngɛye Wawa i Mbɛlom. Kɛ ge Mbɛlom a wuda na na, mɛ tɛma ha anɛke.»

44 Ndo i mɛkal neheye sulo ta dar tay naha ka tsakay nɓgay aye, tɔ tsadɛy andza niye dɛrmak.

Mɛmɛte i Yesu
Markus 15.33-41; Luka 23.44-49;
Yuhana 19.28-30

45 A dazlay ta magɛrhɛpat, lɛvonɓ a ge ka dala niye tebiye tekɛdɛgɛm. A ge na, hus a bɛre mahkar i huwa.

46 Ma giye bɛre mahkar i huwa, Yesu a wuda ta magala kɛlɛrra, a gwad: «*Eli, Eli, lama sabaktani?*» Andza mɛgwede: «Mbɛlom ga, Mbɛlom ga, ka gɛr ga ha na, hɛrwi mey?S»

47 Siye i ndo neheye ka tɔv aye niye tɔ tsɛne na, tɔ gwad: «Faya ma zaleye a Eliya!»

48 Kwayanɓa ndo nɛte mɛ walaɓ tay niye a hway, a ye naha a zla wuye andaya kofkoffa. A tsɛhuɓ ha a wuye guyakaka. A hak ka gwavɛkw. Tsa na, a pay naha ka bazlam a Yesu hɛrwi ada mɛ dɛvɛtse.

49 Ane tuk na, siye i ndo hay tɔ gwad: «Nɓgatay, zɛbakwa faya tɛday, Eliya ma deyeweye ma tɛmiye ha daw?»

50 Ane tuk na, Yesu a wuda ta magala kɛlɛrra. Tsa na, a mɛt.

51 A halay niye kwayanɓa, peteked nakɛ a nɓana ha gay i mɛdɛslay ha gɛr a Mbɛlom sulo aye, a ta ka bo bɛra sulo tsanɓa kwa abɛra mɛ gɛma hus ka dala. Dala a bɛl, hotokom hay ta nɓama wudɛgɛr wudɛgɛr.

52 Tsɛvay hay ta hɛndɛk, ndo mɛpe mɛdzal gɛr hay ka Mbɛlom haladzay neheye tɔ mɛt aye tɔ mbɛlaw.

53 Tɔ ndohwaw abɛra ma tsɛvay. Ma dɛba i mɛlɛtsew i Yesu abɛra ma mɛdahanɓ na, ti ye a Zerozelem, gɛma tsɛdanɓa eye. Mɛ dɛma na, ndo hay haladzay ta nɓgatay.

54 Bagwar i sidzew ta sidzew niye hay faya ta hɛbiye ka Yesu dziye, tɔ nɓgatay dala a bɛl tɔ wu neheye a ge bo aye tebiye na, zluwer a gatay haladzay, tɔ gwad: «Ta dedek, ndo nakay na, Wawa i Mbɛlom!»

55 Nɓwas hay haladzay nɛteye malɛtsa eye dɛrenɓ faya ta zɛbiye naha faya. Tɔ payaw bɛzay a Yesu kwa abɛra ma gɛma i Galile, tɔ gaway mɛsler.

56 Mɛ walaɓ tay niye hay na, Mari nakɛ a yaw abɛra ma gɛma i Magɛdala aye, Mari maya i Yakuba ta Yusufa ada ta maya i wawa i Dzebede hay.

Tɔ pa na Yesu a tsɛvay
Markus 15.42-47; Luka 23.50-56;
Yuhana 19.38-42

57 Huwa a ge na, ndo wuray zlele eye a yaw. Nɛngɛye ndo i gɛma i Arimate, mɛzele nɓgay Yusufa. Nɛngɛye dɛrmak, gawla i Yesu.

58 A ye ka tɔv i Pilat, a tsɛtsah faya mɛdahanɓ i Yesu. Pilat a vɛlay tsɛved ka mɛzle mɛdahanɓ i Yesu.

59 Yusufa a ye a zla na mɛdahanɓ i Yesu abɛra ka mayako mazlɛmbada eye, a zla rɛkwat a mbɛkwa na.

60 A pa na a tsɛvay nakɛ a la ka geseh wedeye hɛrwi nɓgay eye nɓway aye. Tsa na, a bɛdanɓwal beber bagwar eye hɛrwi madɛrɛzle faya. A dɛrɛzl faya na, a ye nɓway.

61 Mari i Magɛdala ta Mari nɛnged nɛteye andaya mandza eye dɛgerger bɛse ta tsɛvay.

Sidzew ha ta tsɛpa na tsɛvay

62 Tɛdɛ eye andza mɛgwede pat nakɛ a mbay naha a pat i mɛlɛve bo i mazɛzukw bo

aye, bagwar hay i ndo neheye tã vɛlaway wu a Mbɛlom aye ta Farisa hay, ti ye dziye a gay i Pilat.

⁶³ Ti ye naha, tã gwadɛy: «Ŋgalaka, nɛmaa yaw ka tɛv yak na, hɛrwi wu nakɛ ndo i parasay nakay a tsik ahɛl niye aye na, ka mamayaw a gɛr. A gwadɛ: “Ma dɛba i mɛhɛne mahkar na, na lɛtseweye abɛra ma mɛdahanɛ.”

⁶⁴ Gwadɛtɛy a sidzew hay na, tã tsɛpa na tsɛvay lele hus a mɛhɛne mamahkar eye bɛna gawla ŋgay hay ta deyeweye ta kɛliye na. Ma dɛba eye ta gwadɛtɛye a ndo hay: “Yesu kɛ lɛtsew abɛra ma mɛdahanɛ.” Parasay ŋgay ma sɛkahiye wene wene eye ma ziye nakɛ kurre aye.»

⁶⁵ Pilat a gwadɛtɛy: «Hɛlum sidzew hay ananɛ dum tay ha ka tsɛvay, tã tsɛpa andza nakɛ a sakumeye.»

⁶⁶ Tɛ hɛl bo ti ye. Ti ye naha tɛ lɛva bo tɛ matsɛpe tsɛvay. Tɛ slɛrɛɔba na me i tsɛvay, tɛ gɛs na ɛngɛts lele. Tsa na, tɛ pa sidzew hay ka matsɛpe na.

28

Yesu a lɛtsew abɛra ma mɛdahanɛ

Markus 16.1-10; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10

¹ Ma dɛba i pat i mazɛzukw bo na, pat i luma i sidzew ta mekedɔɔ, Mari i Magɛdala ta Mari nɛngɛd ti ye mazɛbe ka tsɛvay.

² Tɛ ndisl naha kwayanɛna na, dala a bɛl haladzay dzekiɔ dzekiɔ hɛrwi gawla i Mbɛlom a mbɛzlaw mɛ mbɛlom, a yaw a bɛdɛngwal beber abɛra ka tsɛvay, tonɛ a ndza faya.

³ Gawla i Mbɛlom niye na, a dɛv andza mawutsɛdɛ ada petekɛd ŋgay a slɛdɛ haladzay herre.

⁴ Zluwer a gatay a sidzew neheye faya ta tsɛpiye tsɛvay aye. Ta dzɛdzar haladzay, ta tɛra andza nɛtɛye mamɛta eye hay tsadɛk tsadɛk.

⁵ Gawla i Mbɛlom a gwadɛtɛy a ŋgwas niye hay: «Kã dzɛdzarum bay. Na sɛr nɛkurom faya ka pɛlumeye Yesu, ndo nakɛ ta dar na ka mayako mazlɛmbadɛ eye aye.

⁶ Nɛngɛye andaya kananɛ bay, kɛ lɛtsew abɛra ma mɛdahanɛ andza nakɛ a tsik aye. Dumara zɛbum ka tɛv nakɛ tɛ hɛna ha faya kwa.

⁷ Dum bɛse ta gwadɛumatay a gawla ŋgay hay na: “Yesu kɛ lɛtsew abɛra ma mɛdahanɛ, ma lahakumeye a Galile. Ka ŋgatumeye mɛ dɛma.” Ananɛ wu nakɛ na tsikakum aye.»

⁸ Ŋgwas niye hay ta hway abɛra ka tsɛvay bɛse. Zluwer a gatay, ane tuk na, dɛrev tay manɛgwasɛ eye. Ta hway mɛdɛtɛy ha labara eye a gawla i Yesu hay.

⁹ Kwayanɛna, Yesu a yaw tɛ dzɛgɛr ta nɛtɛye, a gwadɛtɛy: «Na tsikakum me!» Ŋgwas niye hay ta hɛndzɛd naha ka tɛv ŋgay, ta dɛkway gurmets a huvo. Tɛ gɛs na abɛra mɛ sik ada tɛ dɛslay ha gɛr.

¹⁰ Yesu a gwadɛtɛy: «Kã dzɛdzarum bay. Dum gwadɛumatay a malamar ga hay na, tã ye a Galile. Ta ŋgetɛɛye mɛ dɛma.»

Wu nakɛ sidzew hay ta tɛkɛr aye

¹¹ Ahɛl nakɛ ŋgwas hay faya ta diye abɛra ka tsɛvay, nɛtɛye ka tsɛvedɛ aye na, siye i sidzew neheye faya ta hɛbiye ka tsɛvay aye ti ye a walanɛ i gay. Ti ye naha ta tɛkɛr wu nakɛ a ge bo aye tebiye a bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye.

¹² Bɛy hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye tɛ haya gɛr ta madugula i Yahuda hay. Tɛ ma ha ka bo bazlam mɛ walanɛ tay. Tɛ vɛlatay suloy haladzay a sidzew neheye ta tsɛpa tsɛvay aye.

¹³ Tɛ gwadɛtɛy: «Wu nakɛ ka tɛkɛrumateye a ndo hay aye na, ananɛ: “Ahɛl nakɛ nɛmay mandzahɛra eye ta hɛvadɛ aye na, gawla i Yesu hay ta yaw, ta kɛla na mɛdahanɛ i Yesu.”

¹⁴ Tadɛ ŋgomna kɛ tsɛne na, ma gakumeye wuray bay. Nɛmaa sɛriye wu nakɛ nɛmaa tsikiye.»

¹⁵ Sidzew hay tɛ hɛl suloy nakɛ tɛ vɛlatay aye. Ti ye tɛ dɛs parasay andza nakɛ tɛ tsikatay aye. Andza niye, bazlam nakay a dɛa zlɛm a Yahuda hay tebiye hus ka bɛgom.

Yesu a bɛzatay ha bo a gawla ŋgay hay

Markus 16.14-18; Luka 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Mɛsler hay 1.6-8

¹⁶ Ma dɛba eye na, gawla i Yesu hay kuro gɛr eye nɛtɛ ti ye a Galile. Ti ye naha, tɛ tsal a mahɛmba nakɛ Yesu a gwadɛtɛy «Tsalum a dɛma» aye.

¹⁷ Tɛ ndisl a dɛma na, tɛ ŋgatay a Yesu, tɛ dɛslay ha gɛr. Ane tuk na, siye mɛ walanɛ tay ta dzala ha faya ta dedek eye bay.

¹⁸ Yesu a hændzəd ka təv tay, a gwadatay: «Mbəlom kə vələŋ gədaŋ mə mbəlom ada ka məndzibəra.

¹⁹ Hərwi niye, dum ha bazlam ga ka təv i ndo i gəma hay tebiye, tərūm tay ha gawla ga hay. Dzəhuḅum tay ha a yam ta məzele i Bəba Mbəlom, tə məzele i Wawa ŋgay ada tə məzele i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.

²⁰ Tətikumatay bazlam neheye na tsikakumeye. Tâ rəhay ha gər tebiye, tâ dzala ha faya. Ada neŋ, na ndziye tə nəkurom pat pat hus ka mandəve i məndzibəra.»

Ngwalak i bazlam nakə

Markus a watsa aye

Məfələkwe

Markus a dazlay məwetse labara nakay na, a gwad nakay na: «Labara ngwalak eye nakə a tsik ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom». A da ha Yesu na, ndo mäge məsler, a sla faya mäge wu hay. Ka tətikatay a ndo hay, ka həhar fakalaw abəra mə bo i ndo hay, kə pəsətay ha mezeleme a ndo hay. Yesu a gwad nengəye Wawa i Ndo, a yaw a vəl ha məsəfəre ngay hərwi mətəme tay ha ndo hay abəra mə mezeleme tay.

Markus a watsa ka məsler i Yesu, i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam, ka gər i madzəhuḅe i Yesu tə masəpete nakə a say a Fakalaw masəpat na aye, a da ha məsler i Yesu ta məmbəle tay ha ndo i dəvats hay tə matətike nakə a tətikatay a ndo hay aye. A watsa ka gər i məndze maduk i duk eye ka məndzibəra, ka gər i məməte ngay ka mayako mazləmbada eye, mələtsew ngay abəra ma mədahaŋ.

Madazlay i labara 1.1-13

Məsler i Yesu ma Galile 1.14–9.50

Yesu a lətse abəra ma Galile a ye a Zeromezem 10.1-52

Maduk i duk i məhəne i Yesu 11.1–15.47

Mələtsew i Yesu abəra ma mədahaŋ 16.1-8

Yesu a bəz ha bo ada mede ngay a mbəlom 16.9-20

Yuhana madzəhuḅe ndo a yam

Mata 3.1-12; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28

¹ Labara ngwalak eye nakə a tsik ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom aye, a dazlay

² andza nakə mawatsa eye mə dərəwel i Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye, a gwad:

«Neŋ Mbəlom, na sləriye naha ndo mədə ha bazlam ga kame yak.

Ma lambadakeye na tsəved.

³ Faya ma wudiye mə kəsaf, a gwad:

Lambadumay tsəved a Bəy Maduweŋ,

lambadumay tsəved hay fehe lele, tā hədzak bay.*»

⁴ Andza niye, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a ndohwaw mə kəsaf. A tsikatay me a ndo hay, a gwadatay: «Mbədum ha mede kurom. Dzəhuḅum bo a yam ada Mbəlom ma pəsakumeye ha mənese kurom hay.»

⁵ Ndo neheye ma Zeromezem ada ka dala i Yahuda ti ye tebiye. Tə yawa ka təv i Yuhana. Tə dawa ha mezeleme tay hay parakka kame i ndo hay ada Yuhana a dzəhuḅawa tay ha a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye.

⁶ Yuhana niye na, peteked ngay maŋgara eye ta məkwets i zləgweme ada a barawa bəzihud ngay na, ta həzlay. A ndayawa mə kəsaf niye na, heyew ta wum.

⁷ Anaŋ labara nakə a tsik aye sa, a gwad: «Ndo mekeleŋ eye ma deyeweye kame ga, nengəye na, gədaŋ eye a ze ga. Na sliye mahəndzədə ka təv ngay, məpəlay ha ləber i taharak ngay bay tebiye.

⁸ Neŋ na, na dzəhuḅ kurom ha a yam tsa. Nengəye na, ma dzəhuḅiyeye kurom ha ta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.»

Madzəhuḅe i Yesu a yam, a say a Fakalaw masəpete Yesu

Mata 3.13-4.11; Luka 3.21-22, 4.1-13

⁹ Ma məhəne niye na, Yesu a yaw ma Nazaret ka dala i Galile. A ndislew na, Yuhana a dzəhuḅ na a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye.

¹⁰ A həlay nakə faya ma tsalaweye abəra ma yam aye na, a ngatay a magərmbəlom a ta ka bo bəra ndzadədəda. Tsa na, Məsəfəre i Mbəlom a mbəzlaw ka Yesu andza bodobodo.

¹¹ Ada mətsike me a tsənew abəra mə mbəlom, a gwad: «Nəkar na, wawa ga. Na wuda kar haladzay. Dərev ga faya ma ngwasiye tə nəkar.»

¹² Kwayaŋŋa Məsəfəre i Mbəlom a zla na a makulkwandah.

¹³ Yesu a ndza mə kəsaf məve kuro kuro fad. Mə dəma na, a say a Fakalaw masəpete na ada mədəde ha a mezeleme. Mə kəsaf niye na, wu i pesl hay mə dəma haladzay. Gawla i Mbəlom hay ti yaw ka təv i Yesu, tə vəlay wu mənday.

* 1:3 Ezay 40.3.

*Yesu ma gāma i Kafernahum**Mata 4.18-22; Luka 5.1-11*

¹⁴ Ma dāba eye na, tə gəs na Yuhana a danḡay. Tə gəs na Yuhana na, Yesu a ye a Galile. A dā ha Labara Nḡwalak eye i Mbəlom mə dāma.

¹⁵ A gwad: «Həlay eye kə ndislew tuk, mbədum ha mede kurom. Təmum Labara Nḡwalak eye i Mbəlom a dārev kurom hərwi Bəy i Mbəlom ka həndzədaw.»

¹⁶ Yesu a zəḡgal me i dəlov i Galile. Ahəl nakə faya ta zəḡgaliye me i dəlov niye aye na, a nḡatay a ndo məgəse kələf hay sulo. Niye hay na, Simon ta malamar nḡay Anḡdare, faya ta kaliye gadan tay a dəlov.

¹⁷ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Dumara, pumen bəzay. Anəke faya ka həlumeye kələf, ane tuk na, na təriye kurom ha ndo məhəlaw ndo hay.»

¹⁸ Tə tsəne na, tə gər ha gadan tay hay, tə pay bəzay a Yesu.

¹⁹ Yesu a ye kame tsekwen na, a nḡatay a Yakuba ta malamar nḡay Yuhana. Nəteye na, wawa i Dzebede hay. A nḡatatay na, nəteye mə kwalalan i yam faya ta lambadiye gadan tay hay.

²⁰ Kwayanḡa Yesu a zalatay. Tə tsəne məzele i Yesu na, tə gər ha bəba tay Dzebede mə kwalalan i yam ta ndo i məsler nḡay hay, tə pay bəzay a Yesu.

*Yesu a mbəl tay ha ndo hay abəra ma dāvats tay hay wal wal**Mata 8.14-17; Luka 4.31-44*

²¹ Yesu ta gawla nḡay hay ti ye a wuzlahgəma i Kafernahum. Pat i mazəzukw bo na, Yesu a ye a gay i maḡuwule me. Mə dāma na, a tətikatay a ndo hay.

²² Ndo hay tə tsəne matətike nḡay nakə a tətikatay aye na, a gatay hərbaḡəkka. Hərwi nenḡeye a tətikatay andza i ndo neheye tə dzanḡawa bazlam i Mbəlom mapala eye bay. Ane tuk na, i nḡay a tətikatay na, ta məzlaḡ eye. Hərwi bazlam niye hay ti yaw na, abəra mə nenḡeye nḡway.

²³ Ahəl nakə faya ma tətikateye a ndo hay aye na, ndo wuray məsəfəre lele bay eye, paf a ye naha a gay i maḡuwule me niye. Tsa na, a wuda ta magala kələrra.

²⁴ A gwad: «Nəkar Yesu ndo i Nazaret, mey yak ka nəmay na, mey? Ka yaw na,

mata dze may ha dāw? Nəkar way na, na sər ha lele: Nəkar na, ndo nakə tsədanḡa Mbəlom a sləraw aye.»

²⁵ Tsa na, Yesu a gay me, a gwad: «Ndza dīkdīk. Dara abəra mə bo i ndo nakay.»

²⁶ Kwayanḡa məsəfəre lele bay eye a bəl ha ndo niye ta gədan tə mawude eye kələrra. Tsa na, a yaw abəra mə bo i ndo niye.

²⁷ Ka təv niye na, a gatay a ndo hay daḡək daḡək, hərbaḡəkka. Tə gwad mə walaḡ tay: «Eh! Eh! Nakay na, wu wuray? Labara nakay a tsik aye na, ta məzlaḡ eye. Nakay na, ndo waray, a gatay me a məsəfəre lele bay eye hay ada tə gəsay me na, ndo waray.»

²⁸ Labara i Yesu a dā a zləm kwayanḡa ka dala i Galile tebiye.

²⁹ Ma dāba eye na, Yesu ta gawla nḡay hay ti ye abəra mə gay i maḡuwule me niye, ti ye a gay i Simon ta Anḡdare. Nəteye ti ye dziye ta Yakuba ada ta Yuhana.

³⁰ Tə ndisl naha na, mese i Simon mahəna eye mə gay, maraḡaraḡ a gay. Tsa na, tə gwad a Yesu: «Mese i Simon lele bay.»

³¹ Yesu a ye ka təv nḡay a gay. A ye naha na, a gəs na abəra mə həlay, a lətse ha ka mbəlom. Tsa na, maraḡaraḡ a ndala faya abəra. A ye, a gatay mbəlok.

³² Ta huwa ma dāba i pat mədədə na, ndo hay tə həlaw ndo i dāvats hay haladzay ta ndo neheye fakalaw mə bo tay aye.

³³ Ndo i gəma niye hay tebiye tə haya gər ka məged i gay nakə Yesu mə dāma aye.

³⁴ Ndo neheye dāvats a gatay wal wal aye na, Yesu a mbəl tay ha ada a həhar fakalaw abəra ka ndo hay haladzay dərmaḡ. Ane tuk na, Yesu a nḡərəz fataya, a gwadatay: «Kā tsikum me bay.» Hərwi nəteye na, Yesu nenḡeye way na, tə sər na.

³⁵ Pərik, mbəlomdā i dzagulok məzlehe na, Yesu a lətse, a ndohwaw abəra mə gay. Tsa na, a ye dərən abəra ma wuzlahgəma. A ye na, a təv nakə ndəray andaya mə dāma bay aye. A ye a dāma mata ḡuwule me.

³⁶ Simon ta siye i gawla nḡay hay ta pədəke abəra ka məndzəhəre na, ta nḡatay a Yesu bay. Tsa na, ti ye ta pəla na Yesu.

³⁷ Ka tæv nakə faya ta pəliye na aye na, ta huta na. Tə gwadáy: «Ndo hay haladzay faya ta pəliye kar.»

³⁸ Yesu a gwadatay: «Kwa ta pəliye ga bəbay na, takwa a tæv mekelenj. Ka deyekweye na, a gəma neheye bəse bəse aye. Na diye ha bazlam i Mbəlom mə dəma dərma. Na yaw na, hərwiye.»

³⁹ A ndəv ha mətəsike me ŋgay niye na, a lətse a ye a həhal ka dala i Galile tebiye. A dawa ha bazlam i Mbəlom mə gay i maduwule me ada a həharawa fakalaw abəra ka gər mavuwe hay.

*Yesu a mbəl ha ndo madəgwada eye
Mata 8.1-14; Luka 5.12-16*

⁴⁰ Pat wuray na, ndo wuray madəgwada eye a ye ka tæv i Yesu. A ye naha na, a dək w gurmets kame i Yesu. A tsətsah ka Yesu, a gwadáy: «Kə saka na, ka sliye faya matəra ga ha tsədanja.»

⁴¹ Yesu a zəba faya na, a gay mə bo. A nduda ha həlay ŋgay, a lamay. Tsa na, a gwadáy: «A seŋ na, təra tsədanja!»

⁴² Tsa na, dəvats i madəgwede a ye faya abəra. A mbəl suwud suwud lele.

⁴³ Ane tuk na, Yesu a gay me, ada a gwadáy:

⁴⁴ «Do, ka diye wu yak na, tsəne lele hədzakay zləm.» Tsa na, Yesu a gwadáy: «Tsəne lele: Kə tsik wu nakay a ndəray bay. Ane tuk na, do ta bəzay ha bo a ndo məvəlay wu a Mbəlom ada vəl wu nakə Musa a tsik aye hərwi mədatay ha a ndo hay tebiye na, ka təra tsədanja.»

⁴⁵ Ma dəba eye na, ndo niye a ye. A ye naha dūh na, a pa bo ka matəkəratay wu nakə a təra tə neŋgeye aye a ndo hay. Yesu kə sla faya mabəz ha bo ma wuzlahgəma sa bay. A ndzawa na, dərəŋ ta wuzlahgəma, ma tæv neheye ndo hay mə dəma haladzay bay aye. Ada huya, ndo hay ti yawa ka tæv ŋgay kwa məŋgay, kwa məŋgay.

2

*Yesu a mbəl ha ndo matəra eye
Mata 9.1-8; Luka 5.17-26*

¹ A ndza məhəne tsakway na, Yesu a mbədə gər a Kafernəhum. Ndo hay tə tsəne Yesu kə maw a Kafernəhum, neŋgeye mə gay nakə a ndzawa mə dəma aye na,

² ndo hay ti ye, tə haya gər haladzay ka tæv ŋgay. Tə rah a gay niye bərits. Kwa ma bəra, ka me i maged bəbay, tæv andaya bay hərwi ndo hay. Tə haya gər andza niye na, hərwi Yesu a tətikawatay bazlam i Mbəlom.

³ Ahəl nakə Yesu faya ma tətikateye bazlam i Mbəlom a ndo hay aye na, ndo hay fad tə zlay naha ndo matəra eye madzawa eye ka sləlah.

⁴ Ta pəla tsəved mede ha ka tæv i Yesu na, ta huta tsəved bay, hərwi ndo hay haladzay ka tsəved. Tsa na, tə tsal ka gər i gay niye. Gər i gay niye na, fatata. Tə sləl bəd. Ta danjar ha ta tæv nakə Yesu mə dəma aye. Tə mbəzla ha ndo matəra eye niye ta ləber ka tæv i Yesu ta sləlah ŋgay niye dzay.

⁵ Yesu a zəba ka mədzal gər tay nakə tə dzala ha faya na, a gwadáy a ndo niye matəra eye: «Wawa ga, na pəsaka ha mezeleme yak hay.»

⁶ Mə gay niye na, ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye, nəteye andaya mandza eye dərma. Tə tsəne andza niye na, tə dzala mə gər tay, tə gwad:

⁷ «Ndo nakay a tsik me i ŋgay andza niye na, kəkay? Nakay na, a tsalay ka gər a Mbəlom. Bəna way nakə dā məpəsay ha mezeleme a ndo aye? Maa sla məpəsay ha mezeleme a ndo na, Mbəlom nəte ŋwen bəna, way?»

⁸ Tsa na, Yesu a sər wu nakə tə dzala mə gər tay aye, a gwadatay: «Ka dzalum andza niye mə gər kurom na, hərwi mey?»

⁹ Maa da me məgwadáy a ndo matəra eye: «Mezeleme yak kə pəsa» na, waray, kəgəbay «Lətse zla sləlah yak do» na, maa da me mə dəma na, waray?»

¹⁰ A seŋ na, sərūm ha neŋ Wawa i Ndo na, gədan ga andaya məpəsatay ha mezeleme a ndo hay ka məndzibəra.»

Tsa na, a gwadáy a ndo niye matəra eye:

¹¹ «Faya na gwadakeye, lətse, zla sləlah yak, do a mətəgay.»

¹² Yesu a tsikay andza niye na, kwayanja a lətse, a zla sləlah ŋgay. A ye kame i ndo niye hay mahaya gər eye duwak duwak lele, a yaw abəra. Ndo niye hay mbərzəzza eye tə ŋgatay na, a gatay hərbaəkka. Ta zambadáy a Mbəlom tə gwad: «Eh! Eh! Nakay na, gədan i Mbəlom

bəna, ka ɲgatakway a wu andza nakay dāda bay.»

Yesu a zalay Levi

Mata 9.9-13; Luka 5.27-32

¹³ Ma dāba eye na, Yesu a mbəda gər, a ye ka me i dəlov nakə tə zalay dəlov i Galile aye. Ndo hay haladzay tə yawa naha ka təv ɲgay. A tətikawatay bazlam i Mbəlom.

¹⁴ Yesu a ndəv ha matətike, a lətse faya ma diye ka tsəved na, a ndzay a gər a ndo matsekele dzaŋgal ka təv i məsler ɲgay. Ndo niye na, tə zalay Levi. Neŋgeye na, wawa i Alfe. Yesu a gwaday: «Dara, peŋ bəzay!» Tsa na, Levi a lətse a pay bəzay.

¹⁵ Pat wuray na, Yesu ta gawla ɲgay hay tə nda wu mənday mə gay i Levi. Ndo matsekele dzaŋgal hay ada ta ndo i mezeleme hay tə nda wu mənday dziye tage Yesu. Nəteye tebiye tə pay bəzay a Yesu.

¹⁶ Mə dāma na, ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye a ndo hay aye ta Farisa hay, nəteye andaya dərma. Tə ɲgatay a Yesu faya ma ndiye wu mənday ta ndo i mezeleme hay na, tə gwadatay a gawla i Yesu hay: «A nda wu mənday ka təv eye nəte ta ndo matsekele dzaŋgal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hərwi mey?»

¹⁷ Yesu a tsəne bazlam tay niye na, a gwadatay: «Ndo neheye wuray a gatay bay nəteye zayzay aye na, ta pəliye ndo i sidem bay. Mata pəle ndo i sidem na, ndo neheye dəvats eye hay aye. Na yaw məzalatay a ndo neheye tə gwaday a gər tay nəteye ɲgwalak eye hay aye bay, ane tuk na, məzalatay a ndo i mezeleme hay dūh.»

Məge daliyam

Mata 9.14-17; Luka 5.33-39

¹⁸ Pat wuray na, gawla i Yuhana hay ta Farisa hay, ta ge daliyam andza nakə tə gawa ma slala tay aye. Ndo hay tə yaw ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Gawla i Yuhana ta Farisa hay nəteye na, ta ge daliyam. Ada hərwi mey gawla yak hay tə ge daliyam bay na, kemey?»

¹⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəteye na, ta giye daliyam bay, hərwi nəteye na, andza mə magurlom i məzle dahəlay. Ahəl nakə zal i dahəlay ka təv

tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i məzle dahəlay na, ta giye daliyam daw? Ahəl nakə zal i dahəlay andaya mba na, ta sliye faya məge daliyam bay.

²⁰ Ane tuk na, pat eye ma slaweye na, ta gəsiye fataya abəra zal i dahəlay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.

²¹ «Bazlam nakay na, andza peteked guram eye tə wedeye. Ta nasiye ha peteked wedeye mətepe ka peteked guram eye bay. Hərwi tadə ta tapa peteked wedeye ka guram eye na, peteked wedeye ma ɲgərđiye ha peteked guram eye. Tsa na, ma ɲguradiye. Peteked guram eye niye ma səkahiye maŋgurede haladzay.

²² «Sa na, ndo ma mbədiye guzom lelem eye a gwezem i həzlay guram eye bay na, ka sərum ha təbədew. Hərwi ta mbəda a dāma na, guzom niye lelem eye kə kwasa na, həzlay niye guram eye ma ndohwiye. Guzom dərma səktih ma mbədiye ka dala. Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbədiye na, a gwezem i həzlay wedeye dərma.»

Mələvay gər a pat i mazəzukw bo na, Yesu
Mata 12.1-8; Luka 6.1-5

²³ Pat i mazəzukw bo na, Yesu ta gawla ɲgay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah niye tə ge a dāma na, wuye andaya tə zalay bəle. Gawla i Yesu hay tə həb wu niye, tə nda.

²⁴ Farisa hay tə ɲgatay na, tə gwaday a Yesu: «Zəba, gawla yak hay ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a ge faya me pat i mazəzukw bo aye na, hərwi mey?»

²⁵ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Dada ka dzaŋgum wu nakə Davit a ge ahəl niye aye təbədew?» May a wur faya ta ndo ɲgay hay.

²⁶ Tsa na, a ye a fələkwa a madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha, a zla makwala nakə tə vəlay a Mbəlom aye. A nda. A vəlatay a ndo ɲgay hay dərma, tə nda. Bazlam i Mbəlom mapala eye a vəl tsəved ka mənde na, a ndo məvəlay wu a Mbəlom dekdek bədaw? Wu nakay a ge bo na, ahəl nakə Abiyatar neŋgeye bagwar eye i ndo məvəlaway wu a Mbəlom aye.»

* 2:25 Zəba ma 1 Samuyel 21.2-7.

²⁷ Yesu a gwadatay sa: «Mbəlom a vəl pat i mazəzukw bo na, ada mâ dzəna ndo zezeŋ bəna, Mbəlom a ge ndo zezeŋ hərwi məpay bəzay bay.»

²⁸ A gwadatay: «Maa ləvay gər a pat i mazəzukw bo na, neŋ Wawa i Ndo.»

3

Yesu a mbəl ha ndo pat i mazəzukw bo Mata 12.9-14; Luka 6.6-11

¹ Pat eye andaya na, Yesu a ye a gay i mađuwule me. Mə dəma na, ndoweye andaya həlay ŋgay maməta eye.

² Ndo mekeleŋ eye hay andaya mə gay i mađuwule me niye dərma. Tə dzala mə gər tay, tə gwad: «Zəbakwa faya lele, ŋgatay ma mbəliye ha ndo nakay maməta həlay eye pat i mazəzukw bo daw?» Tə tsik andza niye na, hərwi məhəle faya bəra suwat.

³ Yesu a gwaday a ndo niye həlay ŋgay maməta eye: «Lətse ka niye kame i ndo hay tebiye.»

⁴ Tsa na, Yesu a tsətsah ka ndo neheye ta zəbiye faya aye. A gwadatay: «Bazlam kway mapala eye a vəl tsəved məge na, mey? A gwad: Gum ŋgwalak pat i mazəzukw bo tsukudu, gum na, sewed daw? Məmbəle ha ndo tsukudu məgər ha mâ mət daw?» Ane tuk na, ta mbəday faya bay.

⁵ Yesu a zəba fataya na, a ndalay haladzay, hərwi ta kula ha mədzele gər tay. Tsa na, a gwaday a ndo niye həlay maməta eye: «Nduda ha həlay yak.» A nduda ha na, həlay ŋgay a mbəl suwud suwud.

⁶ Tsa na, Farisa hay ti yaw a bəra mə gay i mađuwule me niye. Tə haya gər ta ndo i Herod hay. Tə haya gər na, hərwi ta hutiyə tsəved ka məkəde Yesu na, kəkay.

Yesu ta ndo hay haladzay

⁷ Yesu ta gawla ŋgay hay ti yaw abəra mə gay i mađuwule me niye dərma. Ti ye ka me i dəlov nakə tə zalay dəlov i Galile aye. Ndo hay haladzay tə patay bəzay. Ndowneye neheye na, ti yaw abəra ma Galile, ti yaw abəra ka dala i Yahuda

⁸ kwa ndo neheye ma Zerozelem aye dərma. Ti yaw abəra ka dala i Idume ada ta ndo neheye ta diye i magayam i Yurdum aye, ti yaw abəra ma gəma neheye tə mbay naha a Tir ta Sidon aye. Ndo neheye ti yaw

haladzay ka təv i Yesu aye na, hərwi tə tsəne wu nakə Yesu a gawa aye.

⁹ Yesu a ŋgatay a ndo neheye haladzay ti ye naha ka təv ŋgay aye na, a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Ləvum bo ta kwalalaŋ i yam. Na tsaliye a dəma, hərwi ada ndo hay tâ dzəgəd ga ha bay.»

¹⁰ Andza nakə Yesu a mbəlawə tay ha ndo i dəvats hay haladzay aye na, ndo i dəvats hay tebiye ta hway ka təv ŋgay hərwi matətele faya.

¹¹ Ndo neheye fakalaw mə bo tay aye tə ŋgatay a Yesu na, tə kal ha bo kame i Yesu. Ta wuda, tə gwad: «Nəkar na, Wawa i Mbəlom.»

¹² Ane tuk na, Yesu a gatay me, a gwadatay: «Neŋ way na, kə tsikumay a ndəray bay.»

Yesu a pala ndo i maslaŋ ŋgay hay Mata 10.1-4; Luka 6.12-16

¹³ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo neheye a say mə dərev ŋgay aye. Tə tsal a tsaholok.

¹⁴ Ma tsaholok niye na, a pala ndo i maslaŋ ŋgay hay kuro gər eye sulo abəra mə walaŋ tay niye. A pala tay ha na, hərwi ada ta ndziye dziye ada ma sləriye tay ha mata da ha labara i Mbəlom.

¹⁵ Ma vəlatay gədaŋ ka mahəhere fakalaw abəra ka ndo hay dərma.

¹⁶ Məzele i ndo neheye Yesu a pala tay ha kuro gər eye sulo aye na, anəŋ: Simon nakə Yesu a pa faya məzele Piyer,

¹⁷ Yakuba ta malamar ŋgay Yuhana, nəteye wawa i Dzebede, a pa fataya məzele na, Bowenerges, andza məgwede wawa i maləve i Mbəlom,

¹⁸ ada Anđəre, Filip, Bartelemi, Mata, Tomas, Yakuba wawa i Alfe, Tade, Simon ndo məge vərəm hərwi dala ŋgay,

¹⁹ ada Yudas Iskariyot ndo məge daf ka Yesu.

Yesu: Mbəlom kəgəbay Fakalaw Mata 12.22-32; Luka 11.14-23, 12.10

²⁰ Ma dəba eye na, Yesu a maw a gay nakə a ndzawa mə dəma aye. Tsa na, slala i ndo neheye tə yawa naha ka təv ŋgay haladzay aye na, ti ye naha ka təv ŋgay haladzay sa. Hərwi niye, Yesu ta gawla ŋgay hay tə huta həlay i mənde daf kwa tsekweŋ bay tebiye.

²¹ Ndo ngay hay tã tsãne andza niye na, ti ye mata gãsa ahaya Yesu. Hãrwi tã gwad: «Nenɣeye na, andza gãr mavuwe.»

²² Ndo neheye tã dzaŋgawa bazlam i Mbãlom mapala eye ti yaw abãra ma Zerolelem, tã gwadãwa: «Yesu na, Bedzabul mã bo ngay.» Siye hay tã gwadãwa: «Maa vãlay gãdan ka mahãhere fakalaw na, bã y i fakalaw hay.»

²³ Yesu a zalatay a ndo niye hay a tsikatay me ta dzeke, a gwadatay: «Bã y i Fakalaw tã Fakalaw ta hãhariye bo tay na, ma kãkay?»

²⁴ Tadã gãma ka ngãna, faya ta giye magazlãga mã walaŋ tay na, gãma niye mã hutiyẽ gãdan mãndze huya dãw?

²⁵ Tadã ndo hay mã gay tay faya ta giye magazlãga mã walaŋ tay na, ndo neheye mã gay niye na, ta hutiyẽ gãdan mãndze huya dãw?

²⁶ Ka dzalum na, bã y i Fakalaw ma hãhariye bo ngay dãw? Ka hãhar bo ngay na, gãdan ngay ma ndziye bay, ma dziye.

²⁷ «Ka sãrum tãbãdew ndo ma sliye faya mãfãlãkwe a gay i ndo i gãdan mãhãla ahaya wu ngay bay. Ma ta sliye mãfãlãkwe na, ma lahiye mãdzewe na tãday. Kã dzawa na tuk na, ma sliye faya mede a gay, mãhãla ahaya wu ngay hay tuk.»

²⁸ «Sãrum ha na, Mbãlom ma pãsatay ha mezeleme a ndo hay. Kwa bazlam tay nakã ta tsik lelebay ka Mbãlom aye na, Mbãlom ma pãsatay ha.»

²⁹ Ane tuk na, anaŋ ndo kã tsalay ka gãr a Mãsafãre Tsãdanŋa eye na, dãdã ma hutiyẽ mãpãse me tãbey. Mezeleme ngay ma ndziye ka tor eye.»

³⁰ Yesu a tsikatay andza niye na, hãrwi tã gwadãwa: «Nenɣeye na, gãr mavuwe.»

*May i Yesu ta malamar i Yesu hay
Mata 12.46-50; Luka 8.19-21*

³¹ May i Yesu ta malamar i Yesu hay tã ndisl naha tuk. Tã ndisl naha na, tã lãtse ma bãra. Tsa na, tã slãr ndo mãzalay naha a Yesu.

³² Ka tãv eye niye na, ndo hay haladzay mandza eye. Tã lawara na Yesu a wuzlah. Ndo nakã tã slãr naha aye a gwadãy a Yesu: «Pa zlãm tãday. May yak ta malamar yak hay faya ta tsãtsahiye kar ma bãra.»

³³ Yesu a mbãday faya, a gwadãy: «May ga ta malamar ga hay na, way hay?»

³⁴ Tsa na, a zãba ka ndo niye hay, a dzaha gãr tuwzik ada a gwad: «May ga ta malamar ga hay na, nãteye anaŋ.»

³⁵ Hãrwi mãtãra malamar ga ta may ga na, ndo neheye faya ta giye wu nakã a say a Mbãlom aye.»

4

*Dzeke i ndo maslãge
Mata 13.1-9; Luka 8.4-8*

¹ Yesu a ye mata dã ha labara i Mbãlom ka me i dãlov nakã tã zalay dãlov i Galile aye sa. Ndo hay haladzay tã haya gãr ka tãv ngay. Tsa na, Yesu a tsal a kwalalaŋ i yam ada a ndza a dãma. Kwalalaŋ i yam niye na, ka gãr i dãlov i Galile niye. Ndo neheye haladzay tã haya gãr ka tãv ngay aye na, nãteye mandza eye ka dala bãse ka pãpãz i dãlov.

² A tãtikawatay wu hay haladzay ta dzeke. Ada mãtãtike ngay nakã faya ma tãtikateye na, a gwadãwatay:

³ «Tsãnum! Ndo wuray a ndohwaw abãra mã gay. A hãl hulfe ngay, a ye ha a pesl mata slãge.»

⁴ A ye naha na, a dazlay a maslãge.* Ahãl nakã faya ma kutsiyẽ hulfe ngay a guvah aye na, siye hay tã kuts ka tsakay i tsãved. Diyeŋ hay ti yaw, tã pala na tebiye.

⁵ Hulfe mekelẽ eye a dãd ka sik i pãlad, tãv nakã bãtekwew andaya faya haladzay bay aye. Hulfe niye hay tã ndzohwaw bãse tsa. Tã ndzohwaw bãse na, hãrwi bãtekwew andaya ka sik i pãlad niye bay.

⁶ Ane tuk na, pat a tsaraw, a zla faya abãra ngulak na, a fãka na hulfe neheye tã ndzohwaw aye. Tã kula heryew heryew hãrwi ta huta bãd mãpe zlãlay haladzay bay.

⁷ Nenɣed a dãd a gay i dak. Dak niye hay tã gãl. Tsa na, dak niye hay tã ngãdãtsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay.

⁸ Siye sa na, tã kuts ka tãv lele eye, tã ndzohwaw na, lele. Tã gãl ada tã nah, gãr eye hãbãts hãbãts lele. Mã walaŋ tay niye na, neheye hohway tay hay makwehe nãte

* 4:4 Ma gãma niye i tay na, ta slãgawa tã tsãluv tãbey. Tã kutsawa ha na, mãkutse mãkutse.

na, wur eye kuro kuro mahkar, siye hay a ge kuro kuro məkwa, mekelen eye hay a ge temerre.»

⁹ Yesu a ndəv ha andza niye na, a gwadatay: «Ndo nakə zləm andaya mətəšəne aye na, mâ tsəne lele!»

*Yesu a ge məsler ta dzeke na, hərwi mey?
Mata 13.10-17; Luka 8.9-10*

¹⁰ Ahəl nakə Yesu ta ndo neheye tə ndzawa ka təv ɲgay ada ta gawla ɲgay hay ti ye abəra ka təv i ndo niye hay haladzay aye, ka təv nakə nəteye mahəteye na, gawla ɲgay hay ta tsətsah faya tə gwaday: «Dzeke niye a say məgwede na, mey?»

¹¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom na, Mbəlom kə dəkum ha wu nakə maŋgaha eye ma bəy ɲgay aye. Ane tuk na, ndo siye hay ta tsəniye wu hay na, ta dzeke.

¹² Andza niye nəteye na, «Ta zəbiye faya tə dāre tay ada ta ɲgateye bay.

Ta tsəne tə zləm tay ada ta səriye ha andza məgwede mey na, ta səriye ha bay.

Bəna ta ta maweye ka təv i Mbəlom ada Mbəlom ma ta pəsətay ha mezeleme tay.†»

*Yesu a datay ha dzeke i ndo masləge
Mata 13.18-23; Luka 8.11-15*

¹³ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Nəkurom, ka tsənum dzeke nakay a say məgwede mey na, ka tsənum bədaw? Ka tsənum dzeke nakay bay na, ada ka sərume ye siye i dzeke mekelen eye hay na, ma kəkay tuk?»

¹⁴ A say məgwede na, anarj: Ndo masləge a sləga bazlam i Mbəlom.

¹⁵ Ndo mekelen eye hay ta ndzakit bo andza tsakay i tsəved. Bazlam i Mbəlom a dəd ka tsakay i tsəved eye niye. Ndo neheye tə tsəne aye na, Fakalaw a yaw a buwa na bazlam i Mbəlom niye masləga eye ma nəteye.

¹⁶ «Siye hay ta ndzakit bo sik i pələd nakə hulfe a kuts faya aye. Nəteye tə tsəne bazlam i Mbəlom kwayaŋŋa na, ta təma tə məŋgwese.

¹⁷ Ane tuk na, ta gəray tsəved a bazlam i Mbəlom ada mâ pa zləlay a dārev tay bay. Tə dzala ha faya na, tsekwen tsa. Ma dəba eye dāretsətəseh kəgəbay madzəgur me a

ndzatay a gər hərwi bazlam i Mbəlom. Tsa na, tə gər ha mədzele gər abəra ka Mbəlom ta bəse.

¹⁸ «Ndo mekelen eye hay ta ndzakit bo ta hulfe nakə a dəd a gay i dak aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom,

¹⁹ ane tuk na, mədzał gər ka wu i məndzibəra, bor i zlele ada ta bor i wu mekelen eye hay wal wal yuh a ye tay a bo. Wu niye hay tə ɲgədətsa na bazlam i Mbəlom nakə mə dārev tay aye. Tsa na, bazlam i Mbəlom dərma kə wa hohway mə dārev tay bay.

²⁰ «Ndo mekelen eye hay ta ndzakit bo ta dala nakə lele aye. Hulfe a kuts faya na, a ndzohw lele. Nəteye tə tsəne bazlam i Mbəlom na, ta təma a dārev tay lele. Bazlam i Mbəlom a gəl mə dārev tay lele ada a nah. Neŋged, makwehe nəte na, wur eye kuro kuro mahkar, neŋged sa na, wur eye kuro kuro məkwa ada siye temerre.»

*Dzeke i lalam
Luka 8.16-18*

²¹ Tsa na, Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatay: «Ndo ma zlaweye lalam ɲgay ma piye faya ako ada ma hurəkwiye faya gəse dāw? Kəgəbay, ma piye na a dəba i slələh dāw? Ma piye na dūh na, ka wu məpe lalam bədaw?»

²² Ma piye na ka wu məpe lalam na, hərwi ada dāre mâ zəba dzaydzay ada wu neheye dāre a ɲgatay bay aye na, mâ zəba lele. Wu neheye maŋgaha eye ta ta zəbiye mə dzaydzay.

²³ Ndo nakə zləm andaya mətəšəne aye na, mâ tsəne lele!»

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Gumay metsehe a wu nakə ka tsənum aye! Ndoweye kə pay zləm lele na, Mbəlom ma səkaheye ha mətəšəne, hərwi ada mâ tsəne lele. Hərwi Mbəlom ma ləvakumeye wu tə wu nakə ka ləwawumatay wu a ndo hay aye.

²⁵ Hərwi ndo nakə wu ɲgay andaya na, ta səkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakə wuray ɲgay andaya bay aye na, kwa tsekwen eye nakə andaya faya aye na, ta buwiye na.»

Dzeke i hulfe

† 4:12 Ezay 6.9-10.

²⁶ Yesu a gwad̄atay sa: «Anan̄ B̄ay i Mb̄alom a ndz̄akit bo na, andza ndo wuray a h̄al hulfe a ye a sl̄aga na a guvah ngay.

²⁷ Ma d̄aba eye huwa a ge na, ndo niye a ye ngway a m̄atagay. Ta h̄ovad̄ na, a ndzah̄erawa ada ta h̄opat na, a p̄ad̄ekawa ab̄era ka m̄andz̄eh̄ere, a l̄atsawa ka mb̄alom. Ah̄al nak̄a faya ma giye andza niye na, hulfe nak̄a masl̄aga aye a ndzohw ada faya ma ḡaliye. Nen̄geye na, wu nak̄a a sl̄aga aye faya ma ḡaliye ma k̄akay na, a s̄ar bay.

²⁸ Dala a ndzohwa ahaya wu niye ka ḡar bo ngay. A ndzohw a dazlay na, s̄amber aye ka me i b̄ad̄. Tsa na, a ye t̄a ḡar. Ma d̄aba eye na, a pa wur ada a nah lele.

²⁹ A nah tsa na, ndo i guvah a zla bembek ngay a ye mata dze na wu ngay niye h̄arwi h̄alay m̄apele wu ab̄era ka dala k̄a sla.»

Dzeke i wur i b̄azan

Mata 13.31-32,34; Luka 13.18-19

³⁰ Yesu a gwad̄atay sa: «Ka ndz̄akitakway ha B̄ay i Mb̄alom sa t̄a mey? Ka d̄ad̄akwatay ha labara nakay a zl̄am a ndo hay na, ta dzeke waray?

³¹ Anan̄ B̄ay i Mb̄alom a ndz̄akit bo sa na, andza wur i b̄azan. Ah̄al nak̄a ta sl̄agiye mba na, m̄a walan̄ i wur i wu neheye ka m̄andz̄ib̄era tebiye na, nen̄geye tsekwen̄.

³² Ane tuk na, ta sl̄aga na, ma ndzohwiye. K̄a ndzohw na, ma ḡaliye a ze ala neheye t̄a sl̄aga ka d̄adan̄ aye tebiye. A t̄era andza ḡardaf, d̄iyen̄ hay ta ngariye faya gay tay ada mezek eye ma gateye ngama.»

³³ Andza niye, Yesu a tsikawatay labara ngay a ndo hay tebiye na, ta dzeke andza nakay anan̄ eye. A tsikawatay na, wu nak̄a ndo neheye ta sliye faya m̄ats̄ane lele aye.

³⁴ Yesu a tsikawatay wu hay na, ze m̄atsike ta dzeke bay. A tsikawatay na, ta dzeke. Ane tuk na, ah̄al nak̄a n̄ateye mah̄ateye ta gawla ngay hay aye na, dzeke eye a say m̄agwede mey na, a d̄awatay ha tebiye.

Yesu a gay me a vav̄aray

Mata 8.23-27; Luka 8.22-25

³⁵ Pat eye niye huwa a ge na, Yesu a gwad̄atay a gawla ngay hay: «L̄atsakwa! Takwa! Tasakwa a diye i d̄alov nen̄ged̄.»

³⁶ T̄a l̄atse, t̄a ḡar tay ha ndo hay ka niye. Gawla ngay hay t̄a zla na ta kwalalan̄ i yam nak̄a nen̄geye m̄a d̄ama aye. Siye i kwalalan̄ i yam mekelen̄ eye hay andaya b̄ase ka t̄av ngay sa.

³⁷ Ah̄al nak̄a faya ta diye, ta tasiye a diye i d̄alov nen̄ged̄ aye na, vav̄aray bagwar eye a ge haladzay. Yam a tsal ka bo d̄an̄gwala wekit wekit ada faya ma viye a kwalalan̄ i yam niye, mazlambar ma rahiye a d̄ama.

³⁸ Yesu na, nen̄geye ngway duk ma d̄aba, m̄a hud̄ i kwalalan̄ niye ada nen̄geye mandzah̄era eye. Ḡar ngay mapa eye ka t̄av ḡar. Gawla ngay hay ta dz̄adzar haladzay, ta p̄ad̄eke ha ab̄era ka m̄andz̄eh̄ere t̄a gwad̄ay: «Ndo mat̄etike ndo, faya ka m̄atakweye na, a gaka m̄a ḡar t̄ab̄ad̄ew?»

³⁹ Tsa na, Yesu a p̄ad̄eke ab̄era ka m̄andz̄eh̄ere. A l̄atse, a nḡar̄ez ka m̄at̄asl, a gay me ada a gwad̄ay a d̄alov niye: «Ndz̄a d̄ikd̄ik!» Kwayan̄na m̄at̄asl a ḡar ha m̄age. M̄ab̄ale i wuray kwa tsekwen̄ andaya sa bay.

⁴⁰ Tsa na, Yesu a gwad̄atay a gawla ngay hay: «Ka dz̄adzarum kate na, h̄arwi mey? Ka dzalum ga ha zuk b̄ad̄aw?»

⁴¹ Kwayan̄na ta dz̄adzar haladzay, t̄a gwad̄ a bo m̄a walan̄ tay: «Nakay i ngay ndo waray nak̄a a gay me a m̄at̄asl ta yam na, t̄a ḡasay me aye?»

5

Yesu a mb̄al ha ḡar mavuwe

Mata 8.28-34; Luka 8.26-39

¹ Ma d̄aba eye na, Yesu ta gawla ngay hay t̄a ndisl a diye i d̄alov niye. T̄av eye niye ti ye a d̄ama aye na, dala i Geraseni hay. T̄a ndisl a d̄ama na, t̄a mb̄azlaw ab̄era m̄a kwalalan̄ i yam.

² Yesu a mb̄azlaw ab̄era m̄a kwalalan̄ i yam na, kwayan̄na ndo wuray a ndohwaw ab̄era m̄a walan̄ i ts̄avay hay, h̄arwi mede ka t̄av i Yesu. Ndoweye niye na, m̄as̄af̄ere lele bay eye m̄a bo.

³ A ndzawa na, m̄a walan̄ i ts̄avay hay. Nd̄aray kwa n̄ate a mba faya m̄aḡase ada m̄adzewe na bay. Kwa m̄adzewe t̄a tsalalaw b̄abay na, nd̄aray a mba faya bay.

⁴ Hābe t̄a dzawaway na sik t̄a s̄aselek ada t̄a paway tsalalaw a h̄alay. Wu neheye t̄a

dzawa ha aye na, a ngəzlah ndartsətsətse. Ndəray kwa nəte a mba faya məgəse na bay.

⁵ Ta huwa, kwa ta həpat a həhalawa na, mə walaŋ i tsəvay hay ada mə mahəmba. A həhalawa na, tə mawude eye ada a tawa bo ngay tə kwar tsurađ tsurađ.

⁶ Gər mavuwe niye a ngatay naha a Yesu dərəŋ na, a hway ka təv ngay. A hway naha na, a dəkway gurmets a huvo.

⁷ Tsa na, a wuda ta gədaŋ, a gwad: «Nəkar Yesu Wawa i Mbəlom Fetek, ka wuda ka neŋ na, mey? Amboh tə məzele i Mbəlom, kə geŋ wuray bay.»

⁸ A tsik andza niye na, hərwi Yesu a gwadaway: «Nəkar fakalaw, dara abəra mə bo i ndo nakay!»

⁹ Yesu a tsətsah faya, a gwaday: «Məzele yak way?»

Fakalaw a mbəday faya a Yesu, a gwaday: «Məzele ga Haladzay, hərwi nəmay haladzay.»

¹⁰ Tsa na, a gay amboh a Yesu haladzay hərwi ada Yesu mə həhar na dərəŋ abəra ka dala niye bay tey.

¹¹ Azlakwa bay, mə mahəmba wuray ka təv eye niye na, madəras hay andaya faya ta tsəkuriye tay ha.

¹² Fakalaw niye hay mə bo i ndo niye tə gay amboh a Yesu, tə gwaday: «Amboh, gər may ha nəmaā ye a bo i madəras tadaheye.»

¹³ Yesu a vəlatay tsəved. Tsa na, məsəfəre lele bay eye ti yaw abəra mə bo i ndo niye ti ye tə fələkwa a bo i madəras niye hay. Madəras niye hay haladzay ta giye gwezem sulo ta hwayaw abəra ma tsaholok niye ti ye tə kuts a dəlov, tə dze a dəma.

¹⁴ Ndo mətsəkure madəras neheye tə ngatay andza niye na, ta hway, ti ye a wuzlahgəma mata datay ha labara niye a ndo hay ada a ndo neheye nəteye dərəŋ ta wuzlahgəma aye. Tsa na, ndo hay ti yaw mata zəbe naha ka wu nakə a ge bo aye.

¹⁵ Ndo niye hay tə ndislew ka təv i Yesu na, tə ngatay a ndo nakə fakalaw hay tə ndzawa mə bo ngay haladzay aye. Tə ngatay na, mandza eye, peteked ka bo ada neŋgeye lele bəna andza nakə a ndzawa aye bay. Tə ngatay andza niye na, ta dzədzar.

¹⁶ Ndo neheye labara i gər mavuwe ta madəras hay a ge bo ka dəre tay aye na, nəteye dərmađ ta təkəratay labara eye a ndo neheye ti ye naha, nəteye ta ngatay təbey aye.

¹⁷ Tə tsəne na, tə gay amboh a Yesu, tə gwaday: «Amboh, do abəra ma gəma may.»

¹⁸ Ahəl nakə Yesu faya ma tsaliye a kwalalaŋ i yam aye na, ndo niye a mbəl hərwi fakalaw hay ti yaw abəra mə bo ngay na, a gwaday a Yesu: «Amboh nə paka bəzay tey?»

¹⁹ Ane tuk na, Yesu kə vəlay tsəved ka məpay bəzay bay. Yesu a gwaday: «Do! Ta bəzay ha bo a ndo yak hay. Təkəratay ngwalak nakə Bəy Maduweŋ a ge hərwi yak aye.»

²⁰ A tsəne andza niye na, a lətse a ye a dala nakə tə zalay Dekapol* aye. A ndisl a dəma na, a dazlay matəkəratay wu nakə Bəy Maduweŋ a ge hərwi ngay aye. Ndo neheye tebiye tə tsəne labara niye na, a gatay masuwayaŋ.

Yesu a mbəl ha dem i Dzayrus abəra ma mədahaŋ

Ngwas wuray dāvats eye məve kuro gər eye sulo

Mata 9.18-26; Luka 8.40-56

²¹ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ngay hay tə maw tə kwalalaŋ i yam ka dəlov niye. Tə maw a diye neŋged. Tə ndisl a dəma na, ndo hay haladzay ti ye ka təv ngay. Ndo hay ti ye ka təv ngay na, neŋgeye ka me i dəlov niye mba.

²² Bəy i gay i mađuwule me wuray tə zalay Dzayrus, a ye naha dərmađ. A ngatay a Yesu na, a dəkway gurmets a huvo.

²³ A gay amboh a Yesu, a gwaday: «Dem ga wuray hala bay faya ma mətiye. Amboh, dara ta peŋ faya həlay ada mə mbəl tey.»

²⁴ Yesu a tsəne andza niye na, a həl bo, ti ye salamay.

Ahəl nakə faya ma diye na, ndo hay haladzay gədəbille tə pay bəzay ada faya ta ngədətsiye na kwa tə waray, tə waray.

²⁵ Ngwas wuray andaya dərmađ. Ngwas eye niye na, dāvats eye. Bambaz a mbədawayaw abəra mə huđ. Dāvats eye niye kə ndza faya məve kuro gər eye sulo.

* 5:20 Dekapol na, gəma nakə dala mə dəma kuro aye.

²⁶ Ki ye ha a gay i ndo i sidem hay wal wal haladzay. A sa d̄arets̄atseh k̄ariye b̄ana, k̄a huta zay bay. K̄a dze ha suloy ŋgay haladzay ka sidem ada k̄a gay ŋgama kwa tsekwen bay. Duh d̄avats niye a zaka faya.

²⁷⁻²⁸ Ŋgwas niye a ts̄ane wu nak̄a ndo hay faya ta tsikiye ka ḡar i Yesu aye na, a ye a walaŋ i ndo niye hay Yesu m̄a d̄ama aye. A dzala m̄a ḡar ŋgay, a gwad̄: «Na lamay a peteked ŋgay na, na mb̄aliye segey.» Tsa na, a ye ts̄arid̄ ts̄arid̄ m̄a walaŋ i ndo niye hay. A ndisl b̄ase ka t̄av i Yesu ta d̄aba na, a lamay a peteked i Yesu.

²⁹ A ye a lamay nets na, kwayaŋŋa bambaz niye a mb̄adawayaw faya ab̄era a t̄ar̄ats̄ sandzaŋ. A s̄ar ha m̄a bo ŋgay na, k̄a mb̄al ab̄era ma d̄avats ŋgay niye.

³⁰ Kwayaŋŋa Yesu a s̄ar ha ḡedaŋ ki yaw ab̄era m̄a bo ŋgay. Tsa na, a mb̄ada me a diye i ndo neheye faya ta pay naha b̄azay ma d̄aba aye. A ts̄ats̄ah, a gwad̄: «Maa lamay a peteked ga na, way?»

³¹ Gawla ŋgay hay ta mb̄aday faya, t̄a gwaday: «Ka gwadiye “Maa lemen way” na, ka ŋgatay a ndo neheye haladzay faya ta ŋḡad̄atsiye kar t̄ab̄adew?»

³² Ane tuk na, Yesu a z̄aba d̄are ka t̄av niye p̄erwasla h̄arwi ada m̄a ŋgatay a ndo nak̄a a lamay a peteked ŋgay aye.

³³ Ŋgwas niye a lamay a peteked i Yesu aye na, a dz̄adzar slāb̄ slāb̄, h̄arwi a s̄ar ha wu nak̄a a ge bo t̄a neŋgeye. A ye a d̄akway gurmets a huvo a Yesu. Tsa na, a d̄ay ha wu nak̄a dedek aye a Yesu.

³⁴ Yesu a gwaday: «Dem ga, m̄adzal ḡar yak k̄a mb̄al kar ha. Do wu yak barbarra. Ka mb̄al ab̄era ma d̄avats yak nakay na, ka tor eye.»

³⁵ Ah̄al nak̄a Yesu faya ma tsikeye a ŋgwas niye andza niye na, ndo hay ti yaw m̄a gay i Dzayrus. Ti yaw na, ka t̄av i Dzayrus. T̄a gwaday: «Dem yak k̄a m̄at, ka wurdeye me a miter na, sa meriye?»

³⁶ Ane tuk na, Yesu na, k̄a pa ḡar ka bazlam tay niye bay. Yesu a gwaday a Dzayrus: «K̄a dz̄adzar bay, dzala ha ka neŋ tsa na, ts̄iy.»

³⁷ Tsa na, a l̄otse, a ye. Ah̄al nak̄a faya ma diye na, a gatay me a ndo hay ada t̄a z̄aŋgal

na bay. A v̄alay ts̄aved mede ka bo dziye na, a Piyer, a Yakuba ta malamar ŋgay Yuhana.

³⁸ T̄a ndisl naha a gay i Dzayrus b̄ay i gay i mađuwule me na, Yesu a z̄aba d̄are na, ndo hay faya ta tuwiye taŋgof taŋgof, siye hay faya ta tuwiye t̄a mawude eye nd̄aŋnd̄aŋ.

³⁹ Yesu a ŋgatay andza niye na, a f̄al̄ekwa a gay, a ye naha a gwadatay a ndo neheye m̄a gay aye: «M̄adz̄aday ta m̄atuway nakay na, kemey? Wawa nakay na, k̄a m̄at bay, neŋgeye mandzah̄era eye.»

⁴⁰ Ndo hay wuyi t̄a ŋgwas faya. Tsa na, a h̄aharataya ahaya ab̄era. Maa l̄ekaw ka t̄av ŋgay m̄a gay na, b̄aba ta may i wawa ta gawla ŋgay neheye mahkar ti ye ka bo dziye. N̄ateye, ti ye t̄a f̄al̄ekwa a gay nak̄a wawa mah̄ana eye m̄a d̄ama aye.

⁴¹ T̄a ndisl naha na, Yesu a ḡas dem niye ab̄era m̄a h̄alay ada a gwaday: «*Talita kum!*» (Andza m̄agwed̄e: «Dem, faya na gwadakeye, l̄otse!»)

⁴² Tsa na, dem niye kwayaŋŋa hurum a l̄otse. A ye t̄a sik ŋgay kuteŋ kuteŋ. M̄ave i dem niye na, kuro ḡar eye sulo. Tsa na, ndo niye hay t̄a ŋgatay a wu niye a ge bo aye na, a gatay masuwayaŋ.

⁴³ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Wu nakay na ge aye na, k̄a d̄umay ha a nd̄aray bay.» A gwadatay a b̄aba ta may i dem niye: «V̄alumay wu m̄anday ada m̄a nda.»

6

Yesu ka dala i Nazaret Mata 13.53-58; Luka 4.16-30

¹ Ma d̄aba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay, t̄a l̄otse ab̄era ka t̄av niye, ti ye a ḡama nak̄a Yesu a ḡal m̄a d̄ama aye.

² Pat i maz̄azukw bo na, a ye a gay i mađuwule me. M̄a d̄ama na, ndo hay haladzay. A d̄atay ha bazlam i Mb̄alom. T̄a ts̄ane bazlam i Mb̄alom nak̄a a tsikatay aye na, a gatay h̄ar̄bāb̄akka. T̄a gwad̄: «A hutaw labara nakay na, m̄aŋgay? Maa v̄alay ndaraw nakay na, way? Masuwayaŋ nakay faya ma giye na, a yaw m̄aŋgay?»

³ Neŋgeye na, ndo mats̄ats̄ede mayako b̄ada? Ada neŋgeye na, wawa i Mari b̄ada? Malamar ŋgay hay na, Yakuba, Zozes, Yuda ada Simon̄ b̄ada? Malamar ŋgay dem aye hay d̄armak n̄ateye ka t̄av kway kanaŋ,

nəkway dziye bədaw?» Hərwi wu neheye tebiye ndo i Nazaret hay ta kərah məpe mədzal gər ka Yesu.

⁴ Yesu a gwadətay: «Ndo mæde ha bazlam i Mbəlom na, ndo hay ta təma na ada tə dəslay ha gər kwa mənğay. Ane tuk na, ma gəma nğay mə walaŋ i ndo nğay hay ta malamar nğay hay na, tə dəslay ha gər bay.»

⁵ Hərwi niye, Yesu kə sla mæge masuwayaŋ i wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Wu nakə a ge aye na, a pa həlay ka ndo wuray hay dəvats eye hay ada tã mbəl abəra ma dəvats.

⁶ Ka təv eye niye, a gay wadəŋ wadəŋ a Yesu hərwi nakə ta dzala ha bay aye. Tsa na, a lətse a ye a gəma mekeleŋ eye hay bəse ta gəma nğay niye. A ye na, mata dətay ha bazlam i Mbəlom a ndo hay.

Yesu a slər gawla nğay hay kuro gər eye sulo

Mata 10.1,5-15; Luka 9.1-6

⁷ Pat wuray na, Yesu a zalatay a gawla nğay hay kuro gər eye sulo, a gwadətay: «Na sləriye kurom ha a gəma hay wal wal. Ka deyumeye na, sulo sulo.» Tsa na, a vələtay gədaŋ ka mahəhere məsəfəre neheye nğwalak eye bay aye abəra ka ndo hay.

⁸ A gwadətay: «Ka deyumeye na, kã zlum wuray a həlay bay. Sakwal na, ka zlumeye kəla. Ane tuk na, kã zlum wu məndaŋ bay. Kwa bəboro, kwa suloy kã pum a gwezem bay.

⁹ Tahərak na, pum a sik, ane tuk na, kã həlum peteked i məkelkabo kurom hay sulo, sulo bay.»

¹⁰ Yesu a gwadətay sa: «Ka ndislum a gəma nakə ka deyumeye a dəma aye na, ndzum mə gay nakə ta təma kurom tə mənğwese aye. Kã yum kurom abəra mə gay niye bəse tsa bay. Ndzum mə dəma hus a pat nakə ka deyumeye a gəma mekeleŋ eye.

¹¹ Tadə ndo i gəma niye ka deyumeye a dəma, ta təma kurom bay ada agəna ta kərah məpe zləm ka bazlam kurom na, dum kurom abəra ma gəma niye. Ahəl nakə ka yumaw kurom, nəkurom ka tsəved mazlambar ka gərumeŋeye ha tsəved i gəma niye na, tətəkum ha bətekwew i gəma niye

abəra ka sik kurom hay. Niye na, ta səriye ha ta təma kurom bay.»

¹² Yesu a ndəvatay ha me nğay niye a tsikatay aye na, tə həl bo ti ye. Tə ndisl a gəma niye hay na, ta dazlay a mæde ha bazlam i Mbəlom a ndo hay. Tə gwadətay a ndo i gəma niye hay: «Mbədum ha mede kurom»

¹³ ada ta həhar fakalaw abəra ka ndo hay. Tə fada mal ka ndo neheye dəvats eye hay aye. Tə mbəl tay ha abəra ma dəvats niye. Ndo neheye tə mbəl tay ha aye na, nəteŋeye haladzay.

Herod ta Yuhana madzəhuḅe ndo a yam Mata 14.1-12; Luka 3.19-20, 9.7-9

¹⁴ Yesu a dā a zləm haladzay a gəma hay wal wal tebiye. Kwa bəy nakə tə zalay Herod aye kə tsəne labara i Yesu dərma.

Ndo mekeleŋ eye hay tə gwad ka Yesu: «Nənğeye na, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Hərwi niye nakə a huta gədaŋ ka mæge masuwayaŋ.»

¹⁵ Siye hay na, tə gwad: «Nənğeye na, Eliya ndo mæde ha bazlam i Mbəlom niye ahəl niye.»

Siye hay tə gwad: «Nənğeye na, ndo i maslaŋ i Mbəlom nəte mə walaŋ i ndo mæde ha bazlam i Mbəlom neheye ahəl niye aye.»

¹⁶ Herod a tsəne andza niye na, a gwad: «Ndo niye na, Yuhana nakə ahəl niye na dəs faya abəra gər eye na, kə lətsew abəra ma tsəvay.»

¹⁷ Herod a tsik andza niye na, hərwi maa vəl tsəved ka mægəse Yuhana na, bo nğay eye. Tə gəs na ada tə pa na a daŋgay. Tə pay səselek a sik. Herod a ge andza niye na, hərwi Yuhana a gay me ka mabuwe Herodiyad nğwas i malamar nğay nakə tə zalay Filip aye.

¹⁸ A gəs Yuhana a pa na a daŋgay na, hərwi Yuhana a gwadəy: «Bazlam i Mbəlom a ge me ka mabuwe nğwas i malamar yak.»

¹⁹ Yuhana a tsik andza niye na, a ndalay a Herodiyad. A say həbe məkəde Yuhana. Herodiyad a sla məkəde na Yuhana bay na, hərwi Herod.

²⁰ Hərwi mey na? Herod na, a dzədzaraway a Yuhana. A dzədzaraway na, a sər ha Yuhana na, nənğeye ndo lele eye, kə ge mənese bay. Herod a ge faya me

hərwi ada tã kəf na bay. A tsəne andza niye na, a dzədzar haladzay. Həbe düh a pawa zləm ka bazlam i Yuhana na, lele. Aya ane a sla faya matəme bay.

²¹ Pat eye andaya na, Herodiyad a huta tsəved ka məkəde Yuhana tuk. Pat eye niye na, Herod a ge magurlom i pat i məwe ngay. A zalatay a ndo ngay neheye bagwar eye ma məsler ka dala ngay aye. A zalay a bagwar i sidzew hay ada ta ndo neheye ka dala i Galile məzele tay a da a zləm aye. Ti ye naha tebiye a magurlom niye.

²² Anəke na, dem i Herodiyad niye a ye, a fələkwa ka təv i ndo neheye mahaya gər eye. A ye naha na, a dazlay a məhetse. Məhetse i dem niye a hats eye na, a le ka bəy ta ndo neheye a zalatay a magurlom aye. Bəy a zalay a dem niye a gwadāy: «Nəkar na, tsətsah fagaya wu nakə a saka aye, na vəlakeye.»

²³ A mbadāy tsad tsad, a gwadāy: «Kwa mey mey! Ka tsətsah na, na vəlakeye. Kwa dala, na dəsakeye faya abəra, na vəlakeye ha a nəkar ka ləviye.»

²⁴ Tsa na, dem niye a yaw abəra, a ye ka təv i may ngay. A gwadāy a may ngay: «May ga, bəy a gwedəŋ “Tsətsah wu nakə a saka aye, na vəlakeye” na, na tsətsah faya na, mey?»

May ngay a gwadāy: «Tsətsah na, m̃ dəsaka gər i Yuhana madzəhuḃe ndo a yam.»

²⁵ Dem niye a ma ta bəse ka təv i bəy. A ye naha a tsətsah wu nakə a say aye tuk. A gwadāy a bəy: «A seŋ na, vəleŋ gər i Yuhana madzəhuḃe ndo a yam ka bəgəlam anəke kiyye.»

²⁶ Bəy a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay, hərwi a say məkəde na Yuhana bay. Kwa a ndalay bəbay na, a sla makərahay ha bay hərwi ḃa ka mbərəm məmbede kame i ndo neheye mazala eye a magurlom aye.

²⁷ A zalay a sidzew ngay nəte, a gwadāy: «Do bəse! Tã dəsaw gər i Yuhana madzəhuḃe ndo a yam ada kã pa ahaya ka bəgəlam.» Sidzew niye a ye. A ye naha na, a fələkwa a gay i danğay, a dəs gər i Yuhana.

²⁸ Tsa na, a pa ahaya ka bəgəlam. A zla ahaya a vəlay a dem niye. Dem niye a təma, a ye ha a vəlay a may ngay dərma.

²⁹ Gawla i Yuhana hay tə tsəne, ta dəs gər abəra ka Yuhana na, ti yaw tə zla ahaya mədahan i Yuhana abəra ma danğay, tə pa na a bəd.

Tapa i daf zləm tə kələf sulo

Mata 14.13-21; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14

³⁰ Yesu kə slər ndo i maslan ngay hay mata da ha bazlam i Mbəlom. Anəke na, tə maw tuk. Tə maw ka təv i Yesu, ta təkəray wu nakə tə gaw aye ada tə matətike nakə ta tətikatayaw a ndo hay aye.

³¹ Azlakwa bay ka təv nakə nətəye mə dəma aye na, ndo hay haladzay faya ta diye naha ka təv tay ada siye hay haladzay faya ta mbədīye gər wu tay. Yesu ta gawla ngay hay ta huta həlay i mənde wu mənday kwa tsekweŋ bay tebiye. Yesu a zəba faya andza niye na, a gwadatay a gawla ngay hay: «Takwa kway abəra kanan, takwa a təv nakə ndo hay andaya bay aye ta zəzəkwa kwa bo mə dəma.»

³² Tsa na, tə lətse, tə tsal a kwalalan i yam, ti ye a təv nakə ndəray andaya mə dəma bay aye.

³³ Ahəl nakə faya ta diye na, ndo hay haladzay ta ngatatay faya ta diye. Tə sər ha faya ta diye wu tay. Tsa na, ndo hay ti yaw abəra ma gəma hay wal wal ta hway tə sik, ka məndisle a təv nakə Yesu ta gawla ngay hay ta diye a dəma aye.

³⁴ Yesu ta gawla ngay hay tə ndisl naha na, Yesu a mbəzlaw abəra ma kwalalan i yam. A zəba dəre na, ndo hay mbərzəzza mahaya gər eye. A zəba fataya na, tə gay mə bo haladzay. Hərwi ndo neheye ta ndzəkit bo na, andza təḃaŋ neheye ndo mətəkure tay andaya bay aye. Tsa na, a dazlay mətəkatay labara hay wal wal haladzay.

³⁵ Mazlambar huwa faya ma giye na, gawla a Yesu ta həndzəd ka təv i Yesu tə gwadāy: «Anəke huwa kə ge ada təv nakay kəsaf na, kəkay? Ndo neheye tebiye ta ndeyeweye wu mənday na, mənğay?»

³⁶ Nğama gwadatay tã ye mata səkəmax wu mənday ma wuzlahgəma ada mə gay i ndo neheye tə mbay naha a wuzlahgəma aye.»

³⁷ Yesu a mbədātay faya, a gwadatay: «Nəkurom eye vəlumatay wu mənday!»

Gawla ngay hay ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Nəmaa hutaweye dala masəkəməw wu mənday a ndo neheye dā ta rahiye na, mənḡay?»

³⁸ Yesu a gwadətay: «Tapa i makwala nakə andaya fakuma aye na, nday? Ehey! Dum, zəbum ahaya təday!» Tə tsəne andza niye na, ti ye ta zəba ka makwala niye, nəteye tapa nday.

Ta zəbaw faya na, ti yaw tə gwadəy a Yesu: «Makwala andaya na, tapa zlam tə kələf sulo.»

³⁹ Ma dəba eye, Yesu a gwadətay: «Dum naha gwadumatay a ndo hay tā ndza ka bəruk ka bəruk, ka guzer.» Guzer niye na, beremeffe a ndzohwaw mba.

⁴⁰ Gawla i Yesu hay tə tsikatay a ndo niye hay andza niye. Tə ndza ka guzer niye. Ta nar bo na, siye nəteye temerre temerre. Siye hay kuro kuro zlam kuro kuro zlam.

⁴¹ Tə ndza na, Yesu a həl tapa i makwala niye zlam tə kələf niye sulo aye. Tsa na, a zəba dāre a mbəlom, a gay naha sisəe a Mbəlom. A ndəv ha məgay naha sisəe a Mbəlom na, a ngəna ha makwala niye. A vələtatay a gawla ngay hay, a gwadətay: «Vələumatay a ndo hay.» Tsa na, ti ye ta ngənətay a ndo neheye mandza eye tebiye. Yesu a həl kələf neheye sulo aye, a ngənətay ha faya a ndo niye hay mandza eye tebiye sa.

⁴² Kwa way a nda makwala niye tə kələf eye ka mərəhe.

⁴³ Ma dəba eye na, gawla i Yesu hay, ti ye naha, tə hayay gər a siye i makwala tə kələf eye nakə a ləkaw aye. Tə hayay gər na, a rah a gwanj kuro gər eye sulo.

⁴⁴ Ndo neheye tebiye tə nda makwala niye aye na, haslaka hay na, gwezem zlam.

Yesu a ye ka gər i yam tə sik

Mata 14.22-33; Yuhana 6.15-21

⁴⁵ Ma dəba eye kwayanḡa na, Yesu a gwadətay a gawla hay ngay: «Tsalum a kwalalanj i yam, dum ka gər i dəlöv nakay a diye nənḡed. Ka dəyumeye na, a diye i gəma i Betesayda. Dum kame! Na ndziye kurom naha a dəma.» Tsa na, tə lətse ti ye. Yesu na, a tsikatay me a ndo neheye a ndatay ha wu mənday aye. A gwadətay: «Dum kurom a mətəḡay kurom hay tuk.»

⁴⁶ Ma dəba eye na, ndo neheye ti ye wu tay na, Yesu a tsal a tsaholok. A ye na, mata dūwule me.

⁴⁷ Həvad a ge na, ahəl nakə gawla i Yesu hay faya ta diye, tə ndisl a wuzlah i dəlöv. Yesu na, nənḡeye mahənḡeye ka dala mba, kə həl bo mede zuk bay.

⁴⁸ Gawla ngay hay faya ta giye dāretsətseh hərwi mətasl a ge ta gədanj ta diye tay, a say məme ha kwalalanj i yam ta dəba. Yesu a ngatətay na, nəteye faya ta siye dāretsətseh. Mbəlomda i dzəgulok məzlehe na, Yesu a həl bo a ye ka təv tay tsəpak tsəpak ka gər i yam tə sik. A həndzəd bəse ta nəteye na, a say mələhatay kame.

⁴⁹ Tə ngatay a Yesu faya ma diye ka gər i yam tə sik na, tə gwad ma giye na, wu matəre ka ndo. Ta wuda.

⁵⁰ Nəteye niye tebiye tə ngatay na, ta dzədzar haladzay.

Ane tuk na, nənḡeye a tsikatay naha me, a gwadətay: «Tete kurom! Kā dzədzarum bay. Nakay na, nən!»

⁵¹ Tsa na, a həndzəd ka təv i kwalalanj i yam. A tsal ka təv tay a kwalalanj i yam na, mətasl a ndza dədik. Tsa na, a gatay hərbəbəkka a gawla ngay hay.

⁵² A gatay hərbəbəkka na, hərwi ta sər ha gədanj i Yesu zuk bay. Kwa masuwayan nakə Yesu a ge ta wu mənday aye bəbay na, huya ta pa na a mədzele gər tay bay, hərwi ta kula ha gər tay.

Yesu a mbəl tay ha ndo i dāvats hay ma Genesaret

Mata 14.34-36

⁵³ Ma dəba eye nakə Yesu ta gawla ngay hay tə tas abəra ma dəlöv niye aye na, tə ndisl a gəma eye andaya tə zalay Genesaret. Tə ndisl a dəma na, tə bər na, kwalalanj i yam tay ka pəpəz i dəlöv niye.

⁵⁴ Tə mbəzlaw abəra ma kwalalanj i yam na, ndo neheye ma gəma niye aye tə sər na Yesu.

⁵⁵ Ta hway məzalatayaw a ndo hay kwa mənḡay kwa mənḡay, ta həlatay ahaya ndo i dāvats hay a Yesu. Kwa ma gəma waray waray Yesu a yawa na, tə həlaway naha ndo i dāvats hay ta slələh.

⁵⁶ Kwa Yesu a ye na, a ngay, kwa a gəma wawa eye, kwa a gəma bagwar eye, kwa ndo neheye mandza eye ma dəba i gəma

aye bəbay na, ndo hay tə haya gər ka təv məhay gər. Tə həlawayaw ndo i dəvats hay. Tə gaway amboh a Yesu hərwi ada mâ vəlatay tsəved a ndo i dəvats hay tâ lamay na, a me i peteked ŋgay tsa. Ndo neheye ta lamay aye na, nəteye tebiye ta mbəl.

7

Farisa hay tə kule tay

Mata 15.1-20

¹ Pat wuray na, Farisa hay ta ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye, tə yaw ma Zerozelem. Tə yaw tə haya gər ka təv i Yesu.

² Tə ŋgatay a siye i gawla i Yesu hay na, tə nda wu mənday andza niye ze məbere həlay. Andza məgwede na, ta bara həlay andza nakə kule i bəba tətə tay hay a tsikatay aye bay.

³ Hərwi mey na, Farisa hay nəteye ta Yahuda hay tebiye na, tə dəslaway ha gər a kule i bəba tətə tay hay. Ta bara həlay lele andza nakə mə kule tay bay na, ta ndiye dəf bay.

⁴ Tadə ta maw mə luma na, ta bariye həlay təday ada ta ndiye dəf. Sa na, tə dəslaway ha gər a siye i kule tay hay wal wal, andza matsekedə gəse, gəzla ta səngəle i bəre.

⁵ Anəke na, Farisa hay ta ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Gawla yak hay tə dəslay ha gər a kule i bəba tətə kway təbey na, kemey? Tə nda dəf ze məbere həlay andza i kule i bəba tətə kway hay na, kemey?»

⁶ Yesu a tsəne andza niye na, a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom na, ndo i bəbəkək hay andza nakə Ezay ndo maslan i Mbəlom a watsa ahəl niye! A watsa na, Mbəlom a gwad:

“Ndo neheye ta zembədəŋ na, tə bazlam dekdek tsa,
dərev tay na, dəreŋ tə neŋ.

⁷ Nəteye faya ta zembədəŋeye kəriye,
ane tuk na, kəriye bəna dedek bay.
Wu nakə faya ta tətikateye a ndo hay aye na,
bazlam mapala eye i ndo hay tsa.*”»

⁸ Yesu a gwadatay sa: «Ka gərüm ha bazlam i Mbəlom mapala eye hərwi mədəslay ha gər a kule i ndo hay düh na, kəkay!»

⁹ A gwadatay sa: «Asah! Ka gərüm ha bazlam i Mbəlom mapala eye na, dəreŋ tə nəkurom, hərwi məgay gər a kule i bəba tətə kurom hay lele düh!

¹⁰ Musa a gwad: “Rəhay ha gər a bəba yak ta may yak bədaw!†” A gwad sa: “Ndoweje kə tsadəy a bəba ŋgay ta may ŋgay na, kutoŋ tâ kəd na bədaw!‡”

¹¹ Nəkurom na, ka təmum bazlam nakay bay. Nəkurom faya ka tətikumatay a ndo hay na, kule i *kurban* tə məgwede a bəba kurom ta may kurom na: “Wu nakə na sliye faya məvəlaka ha bə hərwi madzəne kar aye na, *kurban*” (andza məgwede zlele nakə mavəla eye hərwi Mbəlom aye).

¹² Ma dəba eye na, a sakum ndo mâ dzəna bəba ŋgay ta may ŋgay sa bay.

¹³ Andza niye, faya ka nasumeye ha bazlam i Mbəlom tə kule nakə faya ka tətikumatay a ndo hay aye. Ada faya ka gumeye wu hay haladzay andza nakay sa.»

¹⁴ Ma dəba eye na, Yesu a zalatay a ndo hay. Ti ye naha ka təv ŋgay. Ti ye naha na, a gwadatay: «Nəkurom tebiye pum zləm ada tsənum wu nakay.

¹⁵ Wu nakə ndo ma ndiye a huđ aye na, ma nasiye ha ndo ka təv i Mbəlom bay. Mata nas ha ndo na, wu nakə a yaw abəra mə dərev i ndo aye.

¹⁶ [Ndo nakə zləm andaya faya na, mâ tsəne!]

¹⁷ Yesu a ndəv ha andza niye na, a ye ŋgway a gay. Gawla ŋgay hay ta zəŋgal na a gay. Ti ye naha ta tsətsah tə gwaday: «Dzeke nakə meeneŋ ka tsik aye na, mbədaw bo na, kəkay?»

¹⁸ Yesu a gwadatay: «Nəkurom dərma na, ka sərum bədaw? Wu mənday nakə ndo ma ndiye a huđ eye na, ma nasiye ha dərev i ndo zezeŋ bay.

¹⁹ Hərwi wu mənday nakə ndo zezeŋ a nda aye na, a ye a dərev bay. A ye na, a kutes tsa ada ma deyeweje abəra mə bo.»

Bazlam i Yesu nakay a da ha na, kwa wu mənday waray waray na, ndo ma ndiye.

* 7:7 Ezay 29.13. † 7:10 Madayaw abəra ma Ezipt 20.12; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16. ‡ 7:10 Madayaw abəra ma Ezipt 21.17; Levitik 20.9.

²⁰ Yesu a gwadatay sa na: «Wu nakə ma nasiye ha ndo ka təv i Mbəlom aye na, wu nakə a yaw abəra mə dərev aye.

²¹ Hərwi mədzal gər lelebay eye a yaw na, abəra mə dərev. Ta diye a mede nakə ɲgwalak eye bay aye, mäge məkal, məkədə gər i ndo,

²² mäge madama, məwe bor ka wu i ndo, mäge sewed, məvatay gər a ndo hay, mäge zlərwek, mäge sələk, maɲgəlay bəzay a ndo hay, mədəslay ha gər a bo, matəre ha bo andza gər mavuwe.

²³ Wu neheye tebiye lelebay aye na, a yaw abəra mə bo i ndo zezeɲ. Wu neheye lelebay aye na, ma nasiye ha ndo ka təv i Mbəlom.»

*Ngwas Kanan wuray a dzala ha ka Yesu
Mata 15.12-28*

²⁴ Ma dəba eye na, a lətse a ye abəra ka təv niye. A ye ka dala i Tir ada a Sidon. A ye a gay eye andaya mə dəma. A ye a dəma na, a say haɓe ndəray mâ sər ha neɲgeye ka niye bay. Ane tuk na, neɲgeye na, a sla məngehe bo bay.

²⁵⁻²⁶ Ngwas wuray andaya ka dala i Tir eye niye. Neɲgeye na, slala i Yahuda hay təbey. Tə wa na ma gəma nakə tə zalay Fenisi aye. Fenisi na, neɲgeye ka dala i Siri. Ngwas eye niye na, dem ɲgay andaya mahorvov a gay. A tsəne labara i Yesu nakə ndo hay faya ta tsikiye na, a ye ka təv i Yesu ta bəse. A ye naha a dəkway gurmets a Yesu, a gwaday: «Amboh! Fakalaw faya ma giye ha dəretsətseh tə dem ga, həhar faya abəra tey.»

²⁷ Ane tuk na, Yesu a gwaday a ɲgwas niye na, «Gər ga ha! Neɲ na, na dzəniye slala ga təday andza nakə ta vələteye wu mənday a wawa hay aye təday ada tâ rah. Məzle wu mənday i wawa hay məkalatay a wawa i kəra hay na, lele bay.»

²⁸ Ngwas a mbəday faya, a gwaday: «Andza niye, bəy ga. Kwa neɲ Yahuda hay bay bəbay na, ka sliye faya madzəne ga segey. Hərwi kwa wawa hay faya ta ndiye wu mənday na, nakə a dədaw fataya abəra mə bazlam aye na, wawa i kəra hay ta paliye, ta ndiye bədaw?»

²⁹ Yesu a tsəne andza niye na, a gwaday a ɲgwas: «Bazlam yak nakə ka mbədeɲew faya

ye na, lele. Do a mətagay, fakalaw ki yaw abəra mə bo i dem yak.»

³⁰ Tsa na, ɲgwas niye a maw a mətagay na, dem ɲgay mahəna eye ka təv məhəne. Fakalaw ki ye faya abəra.

*Yesu a mbəl ha ndo wuray madəɲgəzłak
eye*

³¹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ma gəma i Tir. A həl bo, a ye ta gəma eye andaya tə zalay Sidon ada ta dala nakə tə zalay Dekapol aye. A yaw tə dəma na, hərwi məmaw ka tsakay i dəlov i Galile.

³² A ndislew a dəma na, tə zlay naha ndo wuray mandək aye. Tə gay amboh a Yesu, tə gwaday: «Amboh! Pa həlay ka ndo may nakay ada mâ mbəl abəra ma dəvats ɲgay nakay tey.»

³³ Tsa na, Yesu a gay wiyaw a mandək niye mahəɲgeye, ti ye dəreɲ abəra ka təv i ndo hay. Ti ye naha na, a pay wur həlay a zləm i mandək niye. A pay wur həlay na, a zləm sulo sulo. A tuf slesleɓ ka wur həlay a lamay ha a dərneh i ndo niye.

³⁴ Tsa na, a zəba dəre a mbəlom. A ma ha məsəfəre ɲgək a bəzihud. Tsa na, a gwaday a ndo niye: «*Effata!*» Andza məgwede: «Zləm yak mâ həndək!»

³⁵ Kwayaɲɲa zləm i ndo niye a həndək. A tsəne zləm lele tuk. Wu nakə a bəray na dərneh a tsik ha me lelebay eye na, a pəla tuk. A tsik me wulaɲaɲa lele tuk.

³⁶ Ma dəba eye na, Yesu a gatay me a ndo niye hay tebiye, a gwadatay: «Kâ dūm ha wu nakə na ge aye a ndəray bay.» Yesu a gatay me məde ha na, nəteye tə zaka ha məde ha wu i Yesu niye a giye dūh.

³⁷ Wu nakə Yesu a ge aye na, a gatay masuwayaɲ a ndo hay. Tə gwad: «Wu nakə Yesu a ge tebiye aye na, lele haladzay. Neɲgeye na, kwa ndo mandək eye hay, ka həndəkətatay na zləm, tə tsəne zləm lele. Kwa ndo neheye tə tsik me bay aye na, ka lambadətay ha dərneh tay, tə tsik me lele.»

8

*Ndo hay gwezem faɗ Yesu a vələtay wu
mənday*

Mata 15.32-39

¹ Pat wuray na, ndo hay haladzay tə haya gər ka təv i Yesu sa. Yesu a zəba fataya na,

may a wur fataya. Ada wu mänday andaya fataya bay. Yesu a zalatay a gawla ngay hay, a gwadätay:

² «Ndo neheye na, tã genj mã bo haladzay, hãrwi ananj mãhãne mahkar na, nãteye ka tãv ga ada wu mänday andaya fataya bay.

³ Na gwadätay: “Dum kurom ze mãnde wu mänday” na, may ma kãdiye tay ha ka tsãved, ta ndisliye a mãtagay tay hay bay. Hãrwi ndo siye hay mã walañ tay na, nãteye dãrenj.»

⁴ Gawla ngay hay ta mbãday faya, tã gwadäy: «Anãke mã kãsaf nakay na, ka hutakweye wu mänday dã mãvãlatay a ndo neheye na, mãngay?»

⁵ Yesu a tsãtsah ka gawla ngay hay, a gwadätay: «Makwala andaya fakuma na, tapa nday?»

Tsa na, ta mbãday faya, tã gwadäy: «Makwala andaya famaya na, tapa tasãla.»

⁶ Tsa na, Yesu a gwadätay a ndo niye hay tã ndza ka dala. A ye, a hãlaw makwala neheye tapa tasãla aye. A gay naha sisãe a Mbãlom. A gay naha sisãe a Mbãlom na, a ngãna ha dãf niye, a vãlatay a gawla ngay ada tã vãlatay a ndo hay tebiye. Gawla ngay hay tã vãlatay makwala niye a ndo hay.

⁷ Kãlef andaya ka gawla ngay hay tsakway sa. Yesu a hãl kãlef niye, a gay naha sisãe a Mbãlom. A vãlatay a gawla ngay hay. A gwadätay: «Ngãnumatay a ndo hay dãrmak.»

⁸ Makwala tã kãlef niye na, kwa way a nda bãh bãh ka mãrehe. Gawla i Yesu hay tã hayay gãr a bãmala nakã a lãkaw aye na, kãteh tasãla.

⁹ Ndo neheye tã nda dãf aye na, ta giye gwezem fad.

Ma dãba eye na, Yesu a gwadätay: «Dum kurom tuk!»

¹⁰ Tsa na, Yesu a tsal ngway a kwalalañ i yam ta gawla ngay hay. Ti ye a gãma wuray tã zalay Dalãmanuta.

Farisa hay ta tsãtsah masuwayanj ka Yesu

Mata 16.1-12

¹¹ Tã ndisl a Dalãmanuta na, Farisa hay ti ye naha ka tãv tay. Ti ye naha na, ta dazlay mãtsike me ta Yesu, hãrwi a satay mãhãle faya abãra suwat. Ta tsãtsah ka Yesu, tã

gwadäy: «Gamay masuwayanj nakã ma diye ha ka yaw abãra ka tãv i Mbãlom aye.»

¹² Yesu a tsãne bazlam tay nakã tã tsik aye na, a ma ha mãsãfãre ngãk a bãzihud, a gwadätay: «Nãkurom ndo neheye tã dãre ka tsãtsahumeye masuwayanj sa na, kemey? Ananj na tsikakumeye ta dedek: Dãdã ndãray ma gakumeye masuwayanj bay!»

¹³ Tsa na, Yesu a gãr tay ha. A tsal ngway a kwalalañ i yam, a ye a tas abãra ma dãlov niye a diye nenjed.

¹⁴ Gawla i Yesu hay ta zãba wu tay hay na, ta mãtsa ha gãr tã mãsãkãme makwala. Andaya fataya mã kwalalañ i yam na, tapa nãte tsa.

¹⁵ Ahãl nakã faya ta diye na, Yesu a gatay dãf, a gwadätay: «Gum metsehe! Tsãpum gãr kurom abãra ka gãde i Farisa hay tã bãmala i Herod.»

¹⁶ Gawla ngay hay tã tsãne andza niye na, tã ma ha ka bo bazlam mã walañ tay. Tã gwadäy: «A tsikakway na, hãrwi nakã makwala andaya fakwaya bay aye!»

¹⁷ Tsa na, Yesu a sãratay naha ka wu nakã faya ta miye ha a bo mã walañ tay aye. A gwadätay: «Ka ngurumeye bo kurom hãrwi makwala nakã andaya fakuma bay aye na, kemey? Ada ka tsãnum zuk bãdaw? Ka pum a mãdzal gãr kurom tãbãdew? Mãdzal gãr kurom na, mãdãrãzla eye kãla dãw?»

¹⁸ «Dãre andaya fakuma ada kã ngatumay a dãre bãdaw? Zlãm andaya fakuma hãrwi mãtsãne ada kã tsãnum bãdaw?»

«Ada kã makumaw a gãr tãbãdew?»

¹⁹ Na ge tã makwala na, kãkay? Na ngãna ha makwala tapa zlam na, ndo hay gwezem zlam tã nda bãdaw? Ada nakã a lãkaw ka hayumay gãr na, gwanj nday?»

Ta mbãday faya, tã gwadäy: «Gwanj kuro gãr eye sulo.»

²⁰ Yesu a gwadätay sa: «Makwala neh-eye tapa tasãla aye na ngãnatay a ndo hay gwezem fad aye na, nakã a lãkaw a rah na, kãteh nday?»

Ta mbãday faya, tã gwadäy: «Kãteh tasãla.»

²¹ Yesu a gwadätay: «Aya! Ada ka sãrum ha sa bãdaw?»

Yesu a mbãl ha guluf

²² Tsa na, tã ndisl a gãma wuray tã zalay Betesayda. Mã dãma na, tã gãsay naha hãlay

a ndoweye andaya guluf eye ka tøv i Yesu. Tə gay amboh a Yesu. Tə gwaday: «Tətal ka ndo may anañ ada mâ ngatay a dære tey.»

²³ Yesu a gəs ndo niye guluf eye mə həlay, a ye ha abəra ma wuzlahgəma. Ti ye naha na, Yesu a tuf slesle6 ka dære i guluf niye. A pa faya həlay, a tsətsah faya a gwaday: «Ka ngatay a wu daw?»

²⁴ Guluf niye a zəba dære na, a gwaday a Yesu: «Na ngatay a ndo hay. Na ngatatay na, andza gərdaf hay, ane tuk na, faya ta diye.»

²⁵ Tsa na, Yesu a pay həlay ka dære sa. Dære i guluf niye na, a mbəl lele. A ngatay a dære kulir kulir tuk.

²⁶ Yesu a gwaday: «Anəke na, do wu yak a mətagay tuk. Kā ye ta wuzlahgəma bay kəla.»

*Piyer a da ha Yesu nengeye Kəriste
Mata 16.13-20; Luka 9.18-21*

²⁷ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ngay hay tə lətse, ti ye abəra ma gəma niye. Ti ye a gəma neheye bəse tə mbay naha a gəma i Sezare Filipi aye. Ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye na, Yesu a tsətsah ka gawla ngay hay, a gwadatay: «Ndo hay tə gwad fagaya neñ na, way?»

²⁸ Ta mbəday faya tə gwaday: «Siye hay tə gwad nəkar na, Yuhana madzəhu6e ndo a yam, ndo mekelenj eye hay tə gwad nəkar na, Eliya, siye hay tə gwad nəkar na, nəte mə walañ i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay.»

²⁹ Yesu a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ada nəkurom ka gwadum i kurom, neñ na, way?»

Tsa na, Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Nəkar na, Kəriste.»

³⁰ Tsa na, Yesu a gatay me, a gwadatay: «Kā tsikumay a ndəray bay.»

*Yesu a da ha məməte ngay
Mata 16.21-28*

³¹ Tsa na, Yesu a pa bo ka mətsikatay me a zləm. A gwadatay: «Neñ Wawa i Ndo na, kutoñ na siye dəretsətseh haladzay. Bag-war hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ta ndo neheye tə dzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada siye i madugula hay na, nəteye ta wudiye ga bay. Ta kaliye

ga ha, ta ta kədiye ga. Ane tuk na, na həniye sulo mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahañ.»

³² A datay ha parak parak lele ka həmbər mətsikatay bay.

Tsa na, Piyer a zalay kətsah mahəngeye, a gay me.

³³ Yesu a mbəda me ka tøv i gawla ngay siye hay. A zəba naha fataya. A gay me a Piyer, kutik kutik, a gwaday: «Do abəra ka tøv ga. Do a dəba, nəkar na, Fakalaw. Ka dzala gər andza Mbəlom bay, ka dzala gər na, andza i ndo zezeñ.»

³⁴ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay ta gawla ngay hay. A gwadatay a nəteye tebiye: «A say a ndoweye məpeñ bəzay na, mâ gər ha wu nakə a say a dərev ngay aye. Mâ zla mayako mazləmbada eye ada mâ peñ bəzay.*

³⁵ Andza niye, ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ngay aye na, ma dziye ha düh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ngay hərwi ga ada hərwi Labara Nğwalak eye na, ma təmiye ha düh.

³⁶ Tadə ndoweye kə huta zlele i məndzibəra tebiye a nengeye, ane tuk na, kə dze ha məsəfəre ngay na, ngama ngay aye na, mey?

³⁷ Wu andaya nakə ndo zezeñ ma sliye faya məvəle hərwi mambəda ahaya məsəfəre ngay aye daw?

³⁸ «Nəkurom ndo neheye anəke aye, nəkurom na, mə walañ i ndo neheye tə sər Mbəlom bay, faya ta giye mezeleme aye. Tadə ndoweye ka kərah ga ada kə datay ha bazlam ga a ndo hay bay na, neñ dərmaç na ta kərahiye na. Na ta kərahiye na na, ahəl nakə neñ Wawa i Ndo na deyeweye ta məzla6 i Bəba Mbəlom ada ta gawla i Mbəlom hay aye.»

9

¹ Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, ndo siye hay mə walañ kurom neheye anəke kənañ aye, nəteye na, ta mətiye zuk bay. Ta ta mətiye na, ta ngateye tə dære tay a Bəy i Mbəlom nakə ma ləviye bəy ngay ta gədanj aye təday.»

* **8:34** Məzle mayako mazləmbada eye na, andza məgwede: Məndze maləva bo eye məvəle ha məsəfəre ngay andza Yesu.

*Bo i Yesu a mbəda**Mata 17.1-13; Luka 9.28-36; 2 Piyer 1.16-*

18

² Ma dəba i məhəne məkwa na, Yesu a zalay a Piyer, a Yakuba ta Yuhana, ti ye tə tsal a mahamba zəbol eye. Ahəl nakə nəteye mə mahamba niye mahəteye na, bo i Yesu a mbəda ka dərə tay.

³ Peteked ɲgay a mbəda herre kudəkudək. Məsləde i peteked niye na, ndəray kwa nəte ka məndzibəra ma sliye məsləde ha andza niye na, andaya bay.

⁴ Kwayaɲɲa gawla i Yesu neheye mahkar aye tə ɲgatay a Eliya ta Musa nəteye faya ta tsikiye me tə Yesu.

⁵ Tsa na, Piyer a gwaday a Yesu: «Miter ga! Lele na, ndzakwa kənaɲ. Nəmaa kəruwakumeye madzawadzawa mahkar, nəte i yak, nəte i Musa ada nəte i Eliya.»

⁶ Piyer a tsik andza niye na, hərwi a sər wu nakə ma tsikiye bay. Hərwi nəteye neheye mahkar aye na, ta dzədzar haladzay.

⁷ Pazlay a mbəzlaw mə mbəlom, a dərəzl tay ha. Ma pazlay niye na, bazlam a tsənew abəra mə gəma, a gwad: «Nakay na, wawa ga. Na wuda na haladzay. Pumay zləm a wu nakə ma tsikakumeye!»

⁸ Tsa na, gawla i Yesu neheye mahkar aye ta zəba dərə na, ndəray andaya sa bay. Andaya ka təv niye na, Yesu mahəɲgeye.

⁹ Ahəl nakə faya ta mbəzlaweye abəra mə mahamba aye na, Yesu a gwadatay: «Wu nakə ka ɲgatumay aye na, kâ təkərumay a ndəray bay hus a pat nakə neɲ, Wawa i Ndo na lətsew abəra ma mədahaɲ aye təday.»

¹⁰ Ta təma bazlam nakə Yesu a tsikatay aye. Anəke na, ta tsətsah mə walaɲ tay, tə gwad: «Mələtsew abəra ma mədahaɲ na, andza məgwede meɲ?»

¹¹ Tsa na, gawla ɲgay hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ndo neheye tə dzaɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə gwad na, Eliya ma lahaweye madayaw təday na, hərwi meɲ?»

¹² Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Andza niye, Eliya ma lahaweye madayaw. Ma lambadiye tay ha wu hay tebiye təday. Ta watsa ka gər i Wawa i Ndo dərma. Tə watsa na, tə gwad: «Neɲgeye na, ma siye dərətsətseh haladzay ada ta zəbiye faya andza ndo bay» bədaw?»

¹³ Na tsikakumeye parakka: Eliya na, 6a ki yaw tsiy. Ndo hay ta gay wu nakə a satay aye. Bazlam i Mbəlom kə tsik faya andza niye.»

*Yesu a mbəl ha wawa**Mata 17.14-21; Luka 9.37-43*

¹⁴ Tə ndisl ka təv i siye i gawla ɲgay hay na, tə ndzay naha a gər a ndo hay haladzay tə lawara tay ha a wuzlah. Ndo neheye tə dzaɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye aye ta gawla i Yesu hay faya ta kədiye wuway a bo.

¹⁵ Ndo hay tə ɲgatay a Yesu faya ta diye naha ka təv tay ta gawla ɲgay neheye mahkar aye na, a gatay hərbaɲkka. Tsa na, ta hway ka təv ɲgay mata tsikay me.

¹⁶ A gwadatay: «Ka kədum wuway ta nəteye ka wuye meɲ?»

¹⁷ Tsa na, ndoweye andaya mə walaɲ i ndo niye hay a mbədayaw faya, a gwaday: «Miter, neɲ na zlakaw wawa ga, hərwi mahorvov a gay. A gay na, a bəraway ka bazlam ɲgəts.

¹⁸ Mahorvov a gəsawa na. A gəsawa na na, kwa ka waray. A kalawa ha ka dala bəra bəra. Makukufay a yawaw faya abəra ada a həpədawa zler ada a sarawa ha. Na tsətsah ka gawla yak neheye ta həhar faya bəra mahorvov tey na, tə mba faya mahəhere bay.»

¹⁹ Yesu a tsikatay parakka a ndo niye hay, a gwadatay: «Nəkurom neheye anəke ka dzalum ha ka Mbəlom bay aye! Na ndziye ka təv kurom na, hadzəgay? Na zliye ɲgatay hərwi kurom na, məndze hadzəgay? Ahe! Zlumenɲ ahaya wawa eye kənaɲ.»

²⁰ Ti ye, tə zlayaw wawa niye.

Fakalaw niye mə bo i wawa niye a ɲgatay a Yesu na, a bəl ha wawa niye ta gədaɲ. Wawa niye a dəd. Tsa na, a tambolom ha ka dala tambolom tambolom. Makukufay a yaw ka bazlam.

²¹ Yesu a gwaday a bəba i wawa niye: «Wu nakay a gay na, kə ndza faya hadzəgay?»

Bəba i wawa niye a mbəday faya, a gwaday: «Wu nakay a dazlay na, neɲgeye wawa eye mba.

²² Fakalaw a kalawa ha a ako ada a yam hərwi ada m̄a mət. Tadə ka sliye faya na, amboh dzəna may teɲ.»

²³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Ka gwad na, “Tadə ka sliye faya na, dzəna may tey” ba! Ane tuk na, hərwi ndo nakə kə dzala ha ka neŋ aye na, wuray andaya ma giye bo hərwi ŋgay bay na, andaya bay.»

²⁴ Tsa na, bəba i wawa niye a wuda ta magala, a gwad: «Na dzala ha! Səkeheŋ ha mədzele ka nəkar.»

²⁵ Ahəl nakə Yesu ta bəba i wawa niye faya ta tsikiye me aye na, ndo hay ta hway naha haladzay ka təv tay. Yesu ka zəba ndo hay faya ta diye naha na, a ŋgərəz ka fakalaw, a gwad: «Nəkar fakalaw nakay matəra ha ndo mandək eye ada mətsike me bay aye na, faya na gwadakeye dara abəra mə bo i wawa nakay. Kā ma faya mede a bo i wawa nakay dāda sa bay!»

²⁶ Fakalaw niye a wuda, a bəl ha wawa niye ta gədaŋ. Tsa na, a ndohwaw abəra mə bo i wawa niye. Wawa niye ma kaleye zləva andza ma mətiye. Ndo hay haladzay ka niye tə gwad: «Wawa nakay na, kə mat.»

²⁷ Yesu a gəs na mə həlay, a lətse ha. Wawa niye a lətse ka mbəlom.

²⁸ Tsa na, Yesu ta gawla ŋgay hay, ti ye abəra ka niye, ti ye a mətəgay. Ahəl nakə nəteye mahəteye mətəgay na, ta tsətsah faya tə gwaday: «Nəmay, nəmaa mba faya mahəhere fakalaw abəra ka wawa niye təbey na, hərwi mey?»

²⁹ Yesu a mbədatay faya: «Ka dūwulumay me a Mbəlom bay na, ka slumeye faya mahəhere slala i Fakalaw niye bay.»

Yesu a da ha məməte ta mələtsew ŋgay abəra ma tsəvay

Mata 17.22-23; Luka 9.43-45

³⁰ Yesu ta gawla ŋgay hay tə lətse, ti ye abəra ma təv niye. Ti ye a təv mekeleŋ eye ta dala i Galile. Yesu a say na, ndo hay tâ sər ha təv nakə neŋgeye mə dəma aye bay.

³¹ A say ndo hay tâ sər faya bay na, hərwi faya ma tətikateye a gawla ŋgay hay.

A tətikawatay a gawla ŋgay hay na, a gwadawatay: «Neŋ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vəlateye ga ha a həlay a ndo hay. Ta kədiye ga mədahaŋ eye, ada ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

³² Ane tuk na, gawla ŋgay hay ta tsəne me ŋgay niye a say məgwede mey na, ta tsəne bay. Ada ta dzədzar matsətsehe faya.

Matəme wawa hay

Mata 18.1-5; Luka 9.46-48

³³ Tsa na, tə ndisl a Kafernahum. Ti ye naha, ti ye a gay nakə tə ndzawa mə dəma aye. Ahəl nakə nəteye mə gay niye na, Yesu a tsətsah fataya, a gwadətay: «Meeneŋ faya ka deyekweye ka tsəved na, ka tsikum mə walaŋ kurom na, ka wuye mey?»

³⁴ Ta mbəday faya a Yesu bay. Hərwi ahəl nakə faya ta diye ka tsəved aye na, ta tsətsah ka bo mə walaŋ tay, tə gwad: «Ndo nakə neŋgeye bagwar eye a ze ndo mə walaŋ kway nakay aye na, way?»

³⁵ Yesu a ndza ka dala. Tsa na, a hayay gər a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo ka təv ŋgay. A gwadətay: «Ndo nakə a say matəre bagwar eye ka gər i ndo hay aye na, mâ həna ha gər dūh. Sa na, mâ təra ndo məgay məsler a ndo hay tebiye.»

³⁶ Tsa na, Yesu a zla wawa tsekweŋ, a lətse ha a wuzlah tay. A gəs na wawa niye kurup kurup ka bo lele.

³⁷ Tsa na, a gwadətay: «Ndoweye ka təma na wawa nakay lele andza wawa nakay anaŋ eye hərwi nakə a wuda ga aye na, a təma na, neŋ. Ndoweye ka təma ga na, a təma neŋ mahəgeye bay. A təma na, ndo nakə a sləra ga ahaya dərmak.»

Ndo nakə kə neŋ dəre bay aye na, ndo ga Luka 9.49-50

³⁸ Ma dəba eye na, Yuhana a gwaday a Yesu: «Miter, nəmaa ŋgatay a ndoweye faya ma həhariye fakalaw abəra mə bo i ndo ta məzele yak. A samay haḃe məgay me hərwi neŋgeye na, ndo kway bay.»

³⁹ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Kā gumay me bay. Hərwi ndoweye kə ge masuwayaŋ tə məzele ga na, ma tsikiye fagaya wu nakə lelebay aye bay.

⁴⁰ Hərwi ndo nakə kə nakway dəre bay aye na, neŋgeye ndo kway.»

⁴¹ Yesu a gwadətay sa: «Ndoweye kə vəlakum yam məse hərwi nakə ka pumeŋ bəzay a neŋ Kəriste aye na, sərur ha ta dedək, magogoy ŋgay ma dziye bay.»

*Masəpete**Mata 18.6-9; Luka 17.1-2*

⁴² Yesu a gwadətay sa: «Ndoweye ka səpat ndo nate mə walaŋ i wawa neheye tə dzala ha ka neŋ aye a mezeleme na, ŋgama tã baray mađiz i kwar a đay ada tã kal ha a huđ i bəlay.

⁴³ Tadə həlay yak ma dədiye kar ha a mezeleme na, đəs na. Ŋgama huta məsəfəre ka təv i Mbəlom tə həlay yak nate tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə ma mbatiye đada bay tə həlay yak sulo aye. [

⁴⁴ Mə đəma na, mətul neheye tə nda ndo aye na, tə mət bay, ada ako nakə đada ma mbatiye bay aye.]

⁴⁵ Tadə sik yak ma dədiye kar ha a mezeleme na, đəs na. Ŋgama duh na, fələkwa a Bəy i Mbəlom tə sik yak nate tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako tə sik yak sulo aye. [

⁴⁶ Hərwi mə đəma na, mətul neheye tə nda ndo aye na, tə mət bay, ada ako nakə đada ma mbatiye bay aye.]

⁴⁷ Ada kə ge tadə dərə yak ma dədiye kar ha a mezeleme na, ŋgwađ na. Ŋgama duh na, fələkwa a Bəy i Mbəlom tə dərə yak nate tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə đada ma mbatiye bay tə dərə yak sulo aye.

⁴⁸ Mə đəma na, mətul neheye tə nda ndo aye na, tə mət bay, ada ako nakə đada ma mbatiye bay aye.»

⁴⁹ Yesu a gwadətay sa: «Andza ako nakə ndo məvəde ma vadiye ha wu aye na, ndo neheye tə dzala ga ha ta siye dərətsətseh hərwi mede tay. Sluwal dərmađ andza niye, ta giye ka ala na, ada mã vəd.

⁵⁰ Sluwal na, wu nakə lele aye. Ane tuk na, tadə sluwal a tsəhən bay na, ta giye ha sa kəkay ada mã tsəhən na? Wewer andaya matəra ha lele sa bay. Nəkurom dərmađ na, tərüm andza sluwal nakə a tsəhən lele aye. Mə walaŋ kurom na, ndzum bar-barra.»

10*Yesu a tsik ka mahəhere ŋgwas**Mata 19.1-12; Luka 16.18*

¹ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə lətse, ti ye abəra ma Kafernəhum, ti ye ka

dala i Yahuda. Tsa na, tə lətse, ti ye tə tas magayam i Yurdum. Mə đəma na, ndo hay haladzay tə haya gər ka təv ŋgay sa. Tsa na, a tsikatay bazlam i mbəlom andza nakə a tsikawatay aye.

² Farisa hay ti ye naha ka təv ŋgay. Ti ye naha ka təv ŋgay na, hərwi a satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya tə gwadəy: «Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved a ndo ka mahəhere ŋgwas ŋgay đaw?»

³ Yesu a mbədətay faya na, tə matsətsehe dərmađ. A gwadətay: «Bazlam mapala eye waray nakə Musa a vəlakuđ a tsik ka mahəhere ŋgwas na?»

⁴ Tə gwadəy: «Musa a gwad na, tadə ndoweye a say mahəhere ŋgwas ŋgay na, mã wat-say dərəwel i mahəhere a həlay. Kə watsay na, ada mã həhar na tuk. Ndo hay ta səriye ha manəŋ ka həhar na ŋgwas ŋgay na, ka dərəwel niye.»

⁵ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Musa a watsakum gər i bazlam mapala eye nakay andza nakay na, hərwi dərəv kurom nakə makula eye tonŋwa tonŋwa.

⁶ Ahəl niye ka madazlay na, andza niye bay. Hərwi mawatsa eye ka madazlay i məge məndzibəra na: «Mbəlom a ge hasləka ada ŋgwas.

⁷ Hərwi niye hasləka ma gəriye ha bəba ŋgay ta may ŋgay, ta ndziye ta ŋgwas ŋgay.

⁸ Ada nəteye ta təriye na, bo nəte.*» Andza niye, nəteye sulo sa bay, ane tuk na, andza ndo nəte.»

⁹ Yesu a gwadətay sa: «Ndo zezəŋ mã ŋgəna ha wu nakə Mbəlom a dzapa ha aye bay.»

¹⁰ Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye wu tay. Ahəl nakə nəteye mə gay ta gawla ŋgay hay aye na, gawla ŋgay hay ta tsətsah sa, tə gwadəy: «Bazlam niye ka tsik eye na, andza məgwədə mey?»

¹¹ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Tadə ndoweye ka həhar na ŋgwas ŋgay ada kə zla a đəma ŋgwas mekeleŋ eye na, kə ge madama. Kə gay mənese a ŋgwas ŋgay kurre eye.

* **10:8** Madazlay i wu hay 1.27, 2.24.

12 Tadā ɲgwas a wudā na zal ɲgay sa bay, a zla zal mekelenj eye dārmak na, kə ge madama.»

Yesu a təma wawa hay

Mata 19.13-15; Luka 18.15-17

13 Ma dāba aye na, ndo hay tə həl naha wawa hay a Yesu hərwi ada m̄a pa fataya həlay ada t̄a huta ɲgama. Ane tuk na, gawla ɲgay hay tə gatay me a ndo niye hay tə həlay naha wawa hay aye.

14 Yesu a ɲgatay andza niye na, a yay a gər bay. A ndalay. A gwadətay a gawla ɲgay hay: «Gərūm tay ha wawa hay t̄a yaw ka t̄əv ga! K̄a həharum tay hay bay, hərwi Bəy i Mbəlom mavəla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neheye.

15 Sərūm ha na, ndoweye ka təma Bəy i Mbəlom andza wawa neheye bay na, ma diye a Bəy i Mbəlom bay.»

16 Tsa na, a zla wawa niye hay a həlay n̄əte ta n̄əte. A pa fataya ɲgama.

Ndo i zlele ta Bəy i Mbəlom

Mata 19.16-30; Luka 18.18-30

17 Yesu ta gawla ɲgay hay tə lətse, ta diye na, ndoweye a yaw ka t̄əv ɲgay mahway mahway. A ndisl ka t̄əv ɲgay na, a dəkway gurmets kame ɲgay, a gwad̄ay: «Miter lele eye, na hutiyē sifa nak̄ə ma ndəviye bay aye na, na giye na, kəkay?»

18 Yesu a gwad̄ay: «Ka zelenj ndo lele eye na, kemey? Ndo lele eye na, Mbəlom n̄əte ɲgweŋj.

19 Ka sər bazlam i Mbəlom mapala eye d̄aw? Bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad̄ na: “K̄a k̄əd gər i ndo bay, k̄a ge madama bay, k̄a ge mək̄al bay, k̄a raw me ka ndo kame i sariya bay, k̄a vay gər a ndo bay, rəhatay ha gər a bəba yak ta may yak.†”»

20 Ndo niye a gwad̄ay: «Miter, gər i bazlam mapala eye neheye ka paslaweye na, na hənay ha gər kwa ma wawa.»

21 Yesu a ndazl na na, a wudā na haladzay. Tsa na, a gwad̄ay: «A ləkaw fakaya abəra na, wu n̄əte. Anəke na, do ta səkəm ha zlele yak hay tebiye ada k̄a ɲgənatay suloy aye a ndo i mətawak hay. Ka ge andza niye na, ka ta hutiyē zlele m̄ə mbəlom. Tsa na, dara, peŋ bəzay.»

22 Ndo niye a tsəne bazlam niye na, d̄ərev a həbəy. A ye ɲgway ta mevel eye, hərwi zlele ɲgay na, haladzay.

23 Yesu a ɲgatay a ndo niye a ye ɲgway na, a zəba ka gawla ɲgay niye hay tə lawara na a wuzlah aye. A gwadətay: «Kay! Hərwi ndo i zlele na, mede a Bəy i Mbəlom i ɲgay na, mada me eye haladzay.»

24 Gawla ɲgay hay tə tsəne bazlam niye na, a v̄əlatay madzəd̄zere. Ane tuk na, Yesu a gwadətay sa: «Wawa ga hay! Mede a Bəy i Mbəlom na, mada me eye haladzay!

25 Tə bəmalə nak̄ə ndo i zlele ma diye a Bəy i Mbəlom aye na, ɲgama zləgweme m̄a ye ta bəd̄ i ləp̄əre.»

26 Tsa na, a gatay wadəŋ wadəŋ a gawla ɲgay hay. Tə gwad̄ m̄ə walaŋ tay: «Ane tuk na, kə ge andza niye na, mata sle mətəme na, way?»

27 Yesu a zəba fataya, a gwadətay: «Ndəray ma sliye mətəme bay. Ane tuk na, Mbəlom ma sliye mətəme ha ndo. Hərwi neŋgeye na, wuray a zay gədaŋ təbey.»

28 Tsa na, Piyer a gwad̄ay: «Tsəne! Nəmay anəŋ, nəmaa gər ha wu hay tebiye hərwi m̄əpaka bəzay na, kəkay?»

29 Yesu a mbədətay faya a gwadətay: «Sərūm ha! Ndowneye kə gər ha gay ɲgay, malamar ɲgay hasləka eye hay ta malamar ɲgay dem eye hay, may ɲgay, bəba ɲgay, wawa ɲgay hay, guvah ɲgay hərwi ga ada hərwi Labara ɲgwalak eye na,

30 anəke ahəl kway nakay ma hutiyē a d̄əma gay hay, malamar hasləka eye hay, malamar dem eye hay, maya hay, wawa hay, guvah hay na, haladzay a ze nak̄ə a gər ha aye. Kəla na, ta geyē d̄əretsətseh haladzay d̄ərmak. Aza kame na, ma hutiyē sifa nak̄ə ma ndəviye bay aye.

31 M̄ə walaŋ i ndo neheye anəke n̄əteye ndo i me hay aye na, haladzay ta t̄əriye ndo i d̄əba ada m̄ə walaŋ i ndo neheye anəke n̄əteye ndo i d̄əba hay aye na, haladzay ta t̄əriye ndo i me.»

Yesu a d̄a ha m̄əm̄əte ɲgay

Mata 20.17-19; Luka 18.31-34

32 Yesu ta gawla ɲgay hay, tə həl bo, tə lətse hərwi mede a Zerozelem. Anəke na,

† 10:19 Madayaw abəra ma Ezipt 20.12-16; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16-20.

nəteye ka tsəved faya ta diye. Kame tay na, Yesu. Gawla ŋgay niye hay ta dzədzar. Ndo neheye tə patay bəzay faya ta diye ka bo dziye ta dzədzar haladzay.

Yesu a zalatay a gawla ŋgay niye hay kuro gər eye sulo aye abəra mə walaŋ i ndo niye hay kətsah sa. Ka təv niye na, a tsikatay wu nakə ma ta təriye ka gər ŋgay aye.

³³ A gwadatay: «Tsənum, anəke na, faya ka deyekweye a Zerozelem. Mə dəma na, neŋ Wawa i Ndo ta vəlatəye ga ha a həlay a bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ada a ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye. Ta geŋeye sariya i məkəde. Ta vəlay ga ha a həlay i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye.

³⁴ Nəteye na, ta ŋgwesəŋeye dəla abəra mə gər. Ta tufəŋeye slesleḅ a dəre. Ta ndəbiye ga ta mandalaḅa. Tsa na, ada ta kədiye ga tuk. Aya ane, ma dəba i məhəne mahkar na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

*Ndo bagwar eye ta ndo i məsler
Mata 20.20-28; Luka 22.25-27*

³⁵ Ma dəba aye na, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay ta həndzəd ka təv ŋgay, tə gwaday: «Bəy Maduweŋ may, a samay na, gamay wu nakə a samay matsətsehe fakaya aye?»

³⁶ Yesu a gwadatay: «A sakum nā ge hərwi kurom na, wuye mey?»

³⁷ Ta mbəday faya tə gwaday: «Wu nakə nəmaa tsətsah fakaya aye na, ahəl nakə aza ka ndziye ma bəy yak na, vəlamay tsəved nəmaā ndza ka təv yak, nəte ta diye i həlay i mənday ada neŋged ta diye i həlay i gula yak tey.»

³⁸ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Ka sərūm wu nakə ka tsətsahumeye aye bay? Ka slumeye məse dəretsətseh nakə na siye aye daw? Ka slumeye faya matəme tā dzəhuḅ kurom ha a dəretsətseh nakə ta dzəhuḅiye ga ha a dəma aye ŋgway daw?»

³⁹ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmaa sliye faya.»

Yesu a gwadatay: «Andza niye dedek, dəretsətseh nakə na ta siye na, ka ta sumeye. Dəretsətseh nakə ta dzəhuḅiye ga ha a dəma aye na, ta dzəhuḅiye kurom ha a dəma.

⁴⁰ Ane tuk na, məndze ta diye i həlay i mənday ga kəgəbay ta diye i həlay i gula ga na, mata tsike na, neŋ bay. Təv məndze niye na, i ndo neheye Mbəlom a ləvatay ha bo aye wu tay.»

⁴¹ Siye i gawla ŋgay neheye kuro aye tə tsəne bazlam niye na, a ndalatay haladzay. Tə ge mevel ka Yakuba ta Yuhana.

⁴² Hərwi niye Yesu a zalatay tebiye ka təv ŋgay, a gwadatay: «Ka sərūm ha na, ndo neheye ta zəba fataya andza bəy bagwar eye ka məndzibəra faya ta ləviye ndo hay ta gədaŋ ada ndo bagwar eye hay ta bərekiye ha gədaŋ tay ka siye i ndo hay.

⁴³ Ane tuk na, mā ge andza niye mə walaŋ kurom bay. Duh na, kə ge ndəray mə walaŋ kurom a say matəre bagwar eye na, mā təra ndo i məsler kurom.

⁴⁴ Ada tadə ndo mə walaŋ kurom a say matəre ndo i me na, mā təra beke i ndo hay tebiye duh.

⁴⁵ Kwa neŋ Wawa i Ndo na yaw na, hərwi ada ndo hay tā geŋ məsler bay. Na yaw duh na, hərwi məgatay məsler a ndo hay ada məvəle ha məsəfəre ga hərwi məmbəle tay ha ndo hay haladzay.»

*Yesu a mbəl ha ndo guluf eye
Mata 20.29-34; Luka 18.35-43*

⁴⁶ Yesu ta gawla ŋgay hay tə ndisl a gəma i Zeriko. Ahəl nakə ti yaw abəra ma gəma niye na, ndo hay haladzay tə patayaw bəzay. Faya ta diye na, tə ndzay a gər a guluf wuray faya ma rəkiye wu mandza eye ka tsakay i tsəved. Məzele ŋgay na, Bartime, andza məgwede wawa i Time.

⁴⁷ Guluf niye a tsəne tadakay faya ma diye na, Yesu ndo i Nazaret na, a wuda, a gwad: «Yesu, Wawa i Davit, nā gaka mə bo təbədew?»

⁴⁸ Ndo hay haladzay tə gay me, tə gwaday: «Ka bəbəl mey? Ndza dikdik!»

Neŋgeye na, a səkah ha mawude sa duh: «Wawa i Davit, nā gaka mə bo təbədew?»

⁴⁹ Tsa na, Yesu a lətse, a gwadatay: «Dum zalumenjayaw, mā yaw.»

Ti ye tə zalay a guluf niye, tə gwaday: «Dərev mā ye fakaya abəra bay. Lətse! Dara, faya ta zalakeye.»

⁵⁰ Tsa na, a lətse hurum, a kal ha peteked i mətasl ŋgay əvez ka dala. A ndapa a mbəlom, tsa na, a ye ka təv i Yesu.

⁵¹ Yesu a tsətsah faya, a gwaday: «A saka nā ge hārwi yak na, mey?»

Guluf niye a mbəday faya, a gwaday: «Miter, a seŋ na, nā ŋgatay a dāre sa tey.»

⁵² Tsa na, Yesu a gwaday: «Ka pa mədzał gər yak ka neŋ ta dedək. Do, ka mbəl!»

Tsa na, guluf niye a ŋgatay a dāre kwetseh kwetseh lele. A pay bəzay a Yesu.

11

Yesu a ndisl a Zerozelem

Mata 21.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19

¹ Anəke na, Yesu ta gawla ŋgay hay, nətəye bəse ta Zerozelem. Nətəye mə mahamba nakə tə zalay Mahamba i Tetədöz aye. Ka mahamba eye niye na, gəma i Betifadze ta Betani andaya. Mə dāma na, Yesu a slər tay ha gawla ŋgay hay sulo, a gwadatay:

² «Dum a gəma nakə kame kurom aye. Ka ndislum naha a dāma na, ka ndzumeye a gər a zunŋo wawa eye da mazole ndo mabara eye. Ndəray kə ndza faya dāda zuk bay. Pəlumaw ada kâ yumenə ahaya.

³ Ndəray kə gwadəkum: “Ka pəlumeye zunŋo eye mäge ha mey?” na, gwadumay: “A say a Bəy Maduweŋ. Ma ta ma ahaya kənanə bəse, ma ndziye bay.”»

⁴ Tsa na, ti ye a gəma niye. Ti ye naha a dāma na, tə huta zunŋo niye wawa aye mabara eye ma bəra ka maged, ka tsakay i tsəved. Tsa na, tə pəla ha zunŋo niye.

⁵ Mə dāma na, ndo hay andaya mandza eye. Tə gwadatay: «Ka gumeye ka niye mey? Ka pəlumeye zunŋo eye mäge ha mey?»

⁶ Tsa na, ta mbədatay faya andza nakə Yesu a tsikatay naha aye. Ndo niye hay tə tsəne andza niye na, tə gər tay ha. Tsa na, ti ye ha zunŋo niye.

⁷ Ti ye ahaya zunŋo niye a Yesu na, ta fətəl faya peteked tay hay. Tsa na, a ndza ka zunŋo niye.

⁸ Ndo hay haladzay ta fətəl peteked tay hay ka tsəved. Siye hay tə pa hawal i gərdaf neheye tə dəsaw ma guvah hay aye hārwi mədəslay ha gər a Yesu dərma.

⁹ Ndo neheye kame i Yesu ta ndo neheye ma dāba ŋgay aye na, ta wuda, tə gwad: «Zambadəkway a Mbəlom! Mā pa ŋgama ka ndo nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduweŋ aye!

¹⁰ Mbəlom mā pa ŋgama ka bəy i bəba kway Davit! Zambadəkway a Mbəlom, neŋgeye nakə mə mbəlom aye!»

Yesu a vəlay mezeleme a gərdaf i gurov Mata 21.18-19

¹¹ Tsa na, tə ndisl a Zerozelem. Tə ndisl naha a Zerozelem na, ti ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ndisl naha na, a zəba ka wu nakə ndo hay faya ta giye mə dāma aye. Ma dāba eye na, ti ye ta gawla ŋgay hay a gəma i Betani. Ti ye a dāma na, hārwi mazlambar pat faya ma dādiye.

¹² Tədöz eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə lətse abəra ma gəma i Betani, tə ma a Zerozelem. Ka tsəved faya ta diye na, may a wur ka Yesu.

¹³ A ŋgatay naha a dərizl i gərdaf wu-ray andza gurov slambah faya haladzay. Tsa na, a ye mata zəbaw faya. A gwad: «Ingedhay na hutie hohway ŋgay eye na ndiye.» A ye, a ndisl naha ka təv i dərizl i gərdaf niye na, kakupkappa slambah dəkdek bəna, hohway andaya bay. Hārwi kə ndisl ahəl ŋgay məwe bay.

¹⁴ Tsa na, Yesu a gwaday a dərizl i gərdaf niye: «Ndəray mā nda hohway yak dāda sa bay!» Tsa na, gawla ŋgay hay ta tsəne.

Yesu mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom Mata 21.12-17; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22

¹⁵ Ma dāba eye na, tə ndisl a Zerozelem sa. Yesu a ye naha na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha na, a dazlay mahəhere tay ha ndo masəkəme wu hay ta ndo neheye ta səkəmiye hay wu hay aye. A pay həlay a tabal i ndo mambədə ha suloy, a mbəzl ha təv mändze i ndo masəkəme ha bodobodo hay.

¹⁶ A gatay me a ndo mazole wu i tsakala kwa waray waray mede ha ta dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom.

¹⁷ A datay ha lele, a gwadatay: «Mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na: “Ta zaley a gay ga na, gay i maduwule me i slala i ndo

hay wal wal tebiye.*» Ane tuk na, nakurom ka tarum ha lar i məkäl hay na, kəkay?†»

¹⁸ Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom ta ndo mädzangawa bazlam i Mbəlom mapala eye, tə tsəne wu nakə Yesu a gawa aye na, ta dzədzar hərwi ndo hay ta wuda bazlam i Yesu niye a tsikatay aye. Ta pəla tsəved ka məkəde na Yesu.

¹⁹ Ta huwa pat pizze na, Yesu ta gawla ngay hay tə lətse, ti ye abəra ma Zerozelem.

*Məpe mädzal gər ka Yesu tə mađuwule me
Mata 21.20-22*

²⁰ Tədöe eye pərik i mekedöe na, Yesu ta gawla ngay hay tə ma a Zerozelem. Ahəl nakə faya ta diye na, tə ngatay a dərizl i gərdaf niye andza gurov aye. Dərizl i gərdaf niye na, makula eye hus ta zləlay eye dzay.

²¹ Piyer a ngatay na, bazlam i Yesu nakə a tsikay a dərizl i gərdaf niye a mayaw a gər. Tsa na, a gwaday a Yesu: «Miter, zəba ka dərizl i gərdaf nakə ka vələy mezeleme aye na, kə kula.»

²² Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Gərumay ha mädzal gər kurom a Mbəlom!

²³ Sərum ha lele, ndoweye kə gwaday a mahamba nakay: “Lətse abəra kanan, ta kal ha bo a bəlay”, kə ge a tsik ta mädzal gər nəte na, Mbəlom ma təmiye na. Ada mā sər ha na, ma giye bo andza nakə a tsətsah aye.

²⁴ Hərwi niye faya na tsikakumeye: Tədöe ka đuwulum me, ka tsətsahum wu ka Mbəlom na, dzalum ha na, 6a ka hutum tsiy. Mbəlom ma vələkumeye.

²⁵ Agəna nakurom ta magum eye ta ndo na, ka ta đuwulumeye me a Mbəlom na, dum pəsum ha bo təday. Ada Mbəlom Bəba kurom mə mbəlom ma pəsakumeye ha dərma. [

²⁶ Tədöe nakurom mandza eye huya ta magum eye na, Bəba kurom nakə mə mbəlom aye ma pəsakumeye ha bay dərma.]]»

Gədan i Yesu

Mata 21.23-27; Luka 20.1-8

²⁷ Ma dəba eye na, tə ma a Zerozelem tuk. Yesu a ye a dalamətagay i gay i mədəslyay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma həhaliye mə dəma aye na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta ndo

mädzangawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula siye hay, ti ye ka təv i Yesu.

²⁸ Ti ye naha na, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ka ge wu neheye na, ta gədan waray? Maa vələka gədan eye na, way?»

²⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nej dərma na tsətsahiye fakuma matsətsehe nəte, tədöe ka mbədumənew faya na, na ge wu neheye ta gədan waray na, na tsikakumeye.

³⁰ Maa sləraw Yuhana madzəhuđe ndo a yam na, way? Maa sləraw na, Mbəlom tsukudu ndo hay daw? Mbədumənew faya tey.»

³¹ Tsa na, tə tsik mə walañ tay, tə gwad: «Ka mbədakweye faya na, kəkay? Tədöe ka gwadakwa, maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadakweye: “Ka dzalum ha ka wu nakə Yuhana a tsik aye bay na, kemey?”

³² Ada ka mbədakweye faya məgwede maa sləraw Yuhana na, ndo hay, ka tsikakweye tətə bay.» Tə tsik tətə bay na, hərwi ndo hay tebiye tə sər ta dedek Yuhana na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom. Ta dzədzar mətse andza niye hərwi ndo hay.

³³ Ta mbəday faya a Yesu, tə gwaday: «Nəmaa sər bay.»

Yesu a gwadatay: «Nej bəbay na ge wu neheye ta gədan i way na, na tsikakumeye bay.»

12

*Dzeke i ndo neheye tə həl tay ha a guvah
nəteye sewed eye hay aye*

Mata 21.33-46; Luka 20.9-19

¹ Ma dəba eye na, Yesu a tsikatay me ta dzeke, a gwadatay: «Ndweye a dəs guvah. A zəv a dəma dərizl i gərdaf haladzay. Dərizl i gərdaf niye hay na, tə wa hohway aye. A ndəv ha mazəve na, a lawara na həndits ta zled. Tsa na, a lambad a dəma təgwad hərwi maditse a dəma hohway i dərizl i gərdaf niye hay. A dəzl a dəma təv matsəpe wu. A ndəv ha malebede guvah ngay niye na, a həl ndo i məfəte hay ada tə fətay na. Bo ngay aye a ye a tsekene.

² «Həlay i mənəle hohway i dərizl i gərdaf niye hay kə sla. A slər ndo nəte mə

* 11:17 Ezay 56.7. † 11:17 Zeremi 7.11.

walaŋ i ndo i mäsler ŋgay hay hærwi ada tâ velayaw faya abëra i ŋgay.

³Tsa na, ndo i mäsler niye a ye. A ye naha na, ndo neheye faya ta tsäpiye guvah aye tã gäs na. Tã ndaäba na ada ta hähara ahaya hëlay kəriye.

⁴Ndo i guvah a ŋgatay andza niye na, a slër ndo neŋged. A ye naha na, kurah tã wuya faya mäkädë na. Tã käd na ka gær, tã tsaday päleslesle.

⁵Ndo i guvah niye a zla ndo i mäsler ŋgay mamahkar eye, a slër na sa. Neŋgeye na, tã käd na mädahaŋ eye. Ndo i guvah niye a slër ndo wal wal sa. Tã ge tay ha andza niye därmak. Siye hay tã ndaäba tay ha, siye tã käd tay mädahaŋ eye hay.

⁶«Anäke a zækayaw a ndo i guvah niye na, wawa ŋgay näte nakä a wuda na haladzay aye. A slër na wawa ŋgay niye näte aye. Hærwi a dzala a gwad: “Wawa ga na, ta rähay ha gær, ta geye wuray bay.”

⁷«Wawa niye a ye. Tã ŋgatay na, tã gwad mä walaŋ tay: “Aya! Anaŋ magedze ŋgay nakä ma ta ndiye na guvah ŋgay aye, ki yaw! Takwa, kädakwa na, ada guvah nakay ma mätsakweye a näkway!”

⁸Tsa na, ti ye faya, tã gäs na. Tã käd na. Tã kal ha mädahaŋ eye dären abëra ma guvah niye.»

⁹Tsa na, Yesu a tsätsah fataya a gwadatay: «Ndo i guvah ma giye anäke na, kækay? Ndo i guvah niye ma deyeweye na, ma gäsiye tay ha ndo niye hay, ma kädäiye tay ha. Ada ma häliye a däma ndo mekelen eye hay.

¹⁰Ka dzangum bazlam nakay mä Derewel i Mbëlom bädaw? Mä däma mawatsa eye na, a gwad:

“Kwar nakä ndo madäzle gay hay tã kal ha aye na,

maa tãra kwar lele eye a ze siye kwar hay na, neŋgeye düh.

¹¹Maa gwad kwar niye mä tãra kwar nakä lele eye hærwi madäzle gay na, Mbëlom.

Niye na, mäsler i Mbëlom hærwi kway.*»

¹²Madugula i Yahuda hay tã sër ha a tsik andza niye na, ka näteye. Tsa na, ta päla tsäved mägäse na. Ane tuk na, tã gær ha, ti

ye wu tay hærwi ta dzädzar ma ta ndalateye a ndo hay.

Mävëlay dzangal a bøy i Roma

Mata 22.15-22; Luka 20.20-26

¹³Ma däba eye na, tã slër Farisa hay ta ndo hay ŋgal mä walaŋ i ndo i Herod. Ti ye ka tæv i Yesu hærwi mähäle faya abëra suwat.

¹⁴Ti ye naha tã gwaday: «Miter, nämaa sër ha näkar ka tsik na, dedek. Ka dzädzaray a wu nakä ndo hay ta dzaliye täbey ada ka ŋgëna tay ha ka bo bëra ndo hay täbey. Faya ka tätikateye a ndo hay dedek ka mede nakä a say a Mbëlom aye. Ane tuk na, a samay matsätsehe fakaya: Bazlam kway mapala eye kã vël tsäved mäväle dzangal a bøy i Roma tsukudü kã vël tsäved mäväle bay? Lele mäväle bay tsukudü, lele mäväle däw?»

¹⁵Yesu a sër ha a satay mähäle faya abëra suwat. Tsa na, a gwadatay: «A sakum mähäle fagaya abëra suwat na ka mey? Ehe zlumenjew kwar i suloy täday, a seŋ mazäbe faya.»

¹⁶Tã zlay naha kwar i suloy näte. Tã vëlay.

A tãma kwar i suloy niye a zäba faya. Tsa na, a tsätsah, a gwadatay: «Mandzakit bo nakay ta mäzele nakay faya na, i way?»

Tã gwaday: «I bøy i Roma ada mawatsa eye faya na, mäzele ŋgay.»

¹⁷Tsa na, Yesu a gwadatay: «Aya! Wu i bøy i Roma na, vëlumay ha a bøy i Roma ŋgway. Wu i Mbëlom na, vëlumay ha a Mbëlom ŋgway.»

Tã tsäne bazlam i Yesu niye na, a gatay hæräbäkka.

Mälätsew abëra ma mädahaŋ

Mata 22.23-33; Luka 20.27-40

¹⁸Ma däba eye na, Saduke hay ti ye ka tæv i Yesu. Azlakwa bay Saduke hay na, näteye tã dzala ha tã gwad: «Ka mät na, mälätsew abëra ma mädahaŋ andaya sa bay.»

¹⁹Ti ye ta tsätsah ka Yesu, tã gwaday: «Miter, bazlam nakä Musa a watsamay a bazlam i Mbëlom mapala eye na, anaŋ. A gwad: “Tädä ndo a mät a gær ha ŋgwas ŋgay, ta wa zuk bay na, mata zle na madakway i ŋgwas niye na, malamar i ndo niye a mät

* 12:11 Dämes hay 118.22-23. † 12:19 Madazlay i wu hay 38.8; Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-10.

aye bədaw? Ma zliye na, hərwi ada hulfe i ndo niye a mət aye mâ dze bay.†”

²⁰ Aya andaya ahəl niye ndo ta malamar ngay hay tasəla. Malamar tay bagwar eye a zla dahəlay. A zla dahəlay na, a mət. A mət na, ta wa ta dahəlay ngay niye a zla aye bay.

²¹ Məmbager ngay a zla na madakway i ngwas niye. Tsa na, a mət ze məwe wawa ta ngwas niye. Malamar tay mamahkar eye a ge ha andza niye dərma.

²² Nəteye niye tasəla tə zla ngwas niye na, tə mət tebiye. Ndəray nəte mə walañ tay ta wa wawa ta ngwas niye bay. Ma dəba eye nəteye niye tebiye tə mət na, ngwas a mət dərma.

²³ Pat nakə aza ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahañ aye na, ngwas niye mə mətseye na, a way? Hərwi mey na, nəteye niye tasəla aye ta zla na ka ngwas!»

²⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Andza niye bay. Kâ vumay gər a mədzal gər kurom bay. Ka tsikum andza niye na, hərwi ka sərüm wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye bay ada ka sərüm gədañ i Mbəlom bay.

²⁵ Ahəl nakə ta lətseweye abəra ma mədahañ aye na, hasləka hay ta ngwas hay ta zliye bo sa bay. Ane tuk na, ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom neheye mə mbəlom aye.

²⁶ Bazlam nakə a tsik ka mələtsew abəra ma mədahañ aye na, ka dzañgum dāda mə dərewel i Musa təbədew? A dā ha na, bazlam nakə Mbəlom a tsikayaw mə gay i dak niye dzaydzay andza faya ma təmiye na aye. Ka təv eye niye na, Mbəlom a gwadətay a Musa: “Neñ na, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob.‡”

²⁷ Mbəlom na, neñgeye Mbəlom i mədahañ hay bay, neñgeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye. Nəkurom ka dzum tsəved hərwi nakə ka gwadum mələtsew abəra ma mədahañ andaya bay aye.»

Bazlam mapala eye bagwar eye

Mata 22.34-40; Luka 10.25-28

²⁸ Ahəl nakə Yesu ta Saduke hay faya ta tsikiye me aye na, ndo mədzañgawa bazlam i Mbəlom mapala eye andaya dərma, faya

ma piye zləm. A tsik ma mədzele gər ngay, a gwad: «Yawa! Yesu a mbədatay faya a Saduke hay na, lele.» Tsa na, a həndzəd ka təv i Yesu. A tsətsah ka Yesu a gwadətay: «Bazlam i Mbəlom mapala eye nakə a ze siye hay aye na, waray?»

²⁹ Yesu a gwadətay: «Bazlam i Mbəlom nakə mapala eye a ze siye hay aye na, anañ: “Nəkurom Israyel hay, pum zləm! Bəy Maduweñ Mbəlom kway na, neñgeye Bəy Maduweñ nəte ngweñ.

³⁰ Wudā Bəy Maduweñ Mbəlom yak tə dərēv yak tebiye, ta məsəfəre yak tebiye, tə metsehe yak tebiye, ada ta gədañ yak peteh.§”

³¹ Bazlam mapala eye masulo eye anañ sa: “Wudā ndo i məged yak dərma andza ka wudā na gər yak.*” Bazlam i Mbəlom mapala eye maze neheye sulo aye na, andaya sa bay.»

³² Tsa na, ndo mədzañgawa bazlam i Mbəlom mapala eye a gwadətay a Yesu: «Lele haladzay ngalaka! Wu nakə ka tsik aye na, dedek. Bəy Maduweñ na, neñgeye Mbəlom nəte. Ma dəba ngay na, Mbəlom mekeleñ eye andaya bay.

³³ Kwa way mâ wudā Mbəlom tə dərēv ngay tebiye, ta ndaraw ngay tebiye. Ada mâ wudā ndo i məged ngay dərma andza a wudā na gər ngay. Niye na, a ze məfəkay naha slo i gəna w a Mbəlom tə məvəlay naha siye i wu hay wal wal.»

³⁴ Yesu a ngatay ndo niye a mbədatay faya na, tə metsehe lele. Tsa na, a gwadətay a ndo niye: «Nəkar na, bəse tə mede a Bəy i Mbəlom.»

Ma dəba eye na, horoy a gatay a ndo hay matsətsehe faya bazlam.

*Kərīste na, Wawa i Davit daw?
Mata 22.41-46; Luka 20.41-44*

³⁵ Ahəl niye na, Yesu a tətikawatay a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A tsətsah ka ndo hay, a gwadətay: «Ndo mədzañgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə gwad Kərīste neñgeye na, Wawa i Davit na, kəkay?

³⁶ Hərwi kwa Davit na, a tsik ta Məsəfəre Tsədañña eye, a gwad:

† 12:26 Madayaw abəra ma Ezipt 3.2-4, 6, 15-16. § 12:30 Bazlam mapala eye masulo eye 6.4-5. * 12:31 Levitik 19.18.

“Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwadəy a Bəy Maduweŋ ga na:

Dara, ndza tə həlay i mənday ga,
hus a pat nakə neŋ, na piye tay ha ndo
məne dəre yak hay a huđ i sik yak
aye.†”

³⁷ «Davıt tə gər ŋgay na, kə zalay a Kəriste
“Bəy Maduweŋ” tuk na, Kəriste ma təriye
wawa ŋgay na, kəkay?»

Bazlam i Yesu niye a tsik eye na, a yatay
a gər a ndo niye hay faya ta pay zləm aye.

Məgay metsehe a masəpete

Mata 23.1-14; Luka 20.45-47

³⁸ Wu nakə faya ma tətikateye aye
na, anaŋ. A gwadətay: «Həbum gər
kurom abəra ka ndo mədzanğawa bazlam
i Mbəlom mapala eye hay. Nəteye i tay ta
wuda mahəhele na, ta rəkwat eye. Ka təv
məhay gər na, a satay ndo hay tā tsikatay
me ta mədəslatay ha gər.

³⁹ Kwa mə gay i maduwule me na, ta
pələwa i tay na, təv məndze nakə kame i
ndo hay aye, ndo hay ta ŋgatateye lele. Mə
magurlom, ta wuda na, təv məndze ŋwalak
eye.

⁴⁰ Wu nakə tə vəlawatay a madakway
i ŋgwas hay aye na, tə ndayawa na. Tə
duwulawa me na, vədvəd a ndəv bəse bay
hərwi ada ndo hay tā gwad fataya nəteye
ndo ŋwalak eye hay. Slala i ndo neheye
andza nakay aye na, Mbəlom ma giye fa-
taya sariya na, ma ziye ndo siye hay!»

Madakway i ŋgwas mətawak eye

Luka 21.1-4

⁴¹ Ma dəba eye na, Yesu a ndza bəse ta
təv nakə ndo hay tə pawa a dəma suloy mə
gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə
ndo hay faya ta piye suloy a wu məpe suloy
aye na, Yesu faya ma zəbiye ka ndo hay ta
piye suloy eye na, kəkay. Ndo i zlele hay
haladzay tə pa a dəma suloy haladzay.

⁴² Madakway i ŋgwas wuray mətawak
eye a ye naha dərma. A ye naha a pa a
dəma kobo sulo. Kobo ŋgay niye na, a sla
dala nəte bay.

⁴³ Yesu a ŋgatay a madakway i ŋgwas niye
na, a zalatay a gawla ŋgay, a gwadətay:
«Sərum ha, madakway i ŋgwas nakay na,

maa vəl dala haladzay a ze i ndo hay na,
neŋgeye.

⁴⁴ Hərwi ndo mekeləŋ eye hay tə vəl na,
abəra ka siye. A gatay mə gər sa bay. Ane
tuk na, madakway i ŋgwas nakay mətawak
eye na, a vəl ha tebiye, siye andaya sa bay.»

13

Yesu a da ha ta mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom

Mata 24.1-2; Luka 21.5-6

¹ Ahəl nakə Yesu a yaw abəra ma
dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a
Mbəlom aye na, ndo nəte mə walaŋ i gawla
hay a gwadətay: «Miter! Zəba ka gay nakay
tey. Ma dəzliye na, bagwar eye ada kwar
neheye ta dəzl ha aye na, bagwar eye hay
ada tə le haladzay!»

² Yesu a mbədəy faya a gwadəy: «Zəba gay
nakay na, ka ŋgatumeye a kwar kwa nəte ka
gər i kwar ŋged bay. Ta mbəzliye ha hele
hele.»

Ŋgodgor i mandəve i məndzibəra

Mata 24.3-14; Luka 21.7-19

³ Ma dəba eye na, Yesu a tsal a mahəmba
nakə tə zalay Mahəmba i Tetədəz aye. A ye
naha na, a ndza dəgerger tə gay i mədəslay
ha gər a Mbəlom. A mahəmba niye ti ye
na, tage Piyer, Yakuba, Yuhana, ta Aŋdərə
tsa bəna ndo hay tebiye bay. Mə mahəmba
niye na, ta tsətsah faya tə gwadəy:

⁴ «Tsikamay, wu neheye ta ta giye bo na,
kədəy? Ada ŋgodgor waray nakə nəmaa
səriye ha na, wu neheye tebiye ta ndislew-
eye aye?»

⁵ Tsa na, a dazlay mətsikatay, a gwadətay:
«Gum metsehe lele! Ndəray mâ səpat
kurom bay.

⁶ Hərwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta
məzele ga. Kwa way ma gwadəy: “Neŋ na,
Kəriste!” Ada ta səpatiye ndo hay haladzay.

⁷ Ka tsənum ndo hay faya ta giye vərəm
bəse tə nəkurom kwa neheye dərəŋ tə
nəkurom aye na, kâ dzədzarum bay. Wu
neheye na, kutoŋ ta ndisleweye. Ane tuk
na, niye na, mandəve i məndzibəra zuk
bay.

⁸ Slala ŋged ta giye vərəm ta slala neŋged,
bəy ta bəy ta giye vərəm. Dala ma bəliye

† 12:36 Dəmes hay 110.1.

ma gəma hay wal wal, ada mandərzlan ma giye. Wu neheye ta giye bo na, andza məwe wawa nakə a dazlay a ɲgwas aye.

⁹ «Dəretsətseh neheye ta ndzakum a gər na, gumay metsehe a gər lele. Hərwi mey na, hərwi ndo hay ta gəsiye kurom, ta diye kurom ha a gay i sariya. Ta ndabiye kurom ta mandalaḅa mə gay i maḁuwule me hay. Ta diye kurom kame i ndo mələve dala hay ada kame i bəy hay, hərwi nakə ka pumerɲ bəzay a neɲ aye. Niye na, ta səriye ha ka pumay bəzay na, a Mbəlom dedek.

¹⁰ Wu neheye ta giye bo andza niye na, hərwi ada ndo i məndzibəra hay tebiye tā tsəne Labara ɲgwalak eye.

¹¹ Tadə ta gəs kurom, ta diye kurom ha kame i ndo məge sariya hay na, kâ dzalum nəmaa ta gwadiye kəkay na, kâ dzədzarum bay. Ta ye kurom ha na, tsikum wu nakə a yakumaw a mədzal gər aye. Hərwi ma deyeweye na, abəra mə nəkurom bay. Mata ḁakum ha wu nakə ka tsikumeye na, Məsəfəre Tsədanɲa eye.

¹² Həlay eye ma slaweye na, ndo hay ta vəliye ha malamar tay hay ada tā kəḁ tay ha, bəba hay ta giye ta wawa tay hay andza niye dərmak. Wawa hay ta natay ḁəre a bəba tay hay, ta kəḁiye tay ha.

¹³ Ndo hay tebiye ta nakumeye ḁəre hərwi ga. Ane tuk na, ndoweye kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha.»

Ta mbəzliye ha Zerozelem

Mata 24.15-28; Luka 21.20-24

¹⁴ Yesu a gwadətay sa: «Ka ɲgatumeye a wuray maga zluwer eye andza mazəlatonɲo. Wuye niye na, ma ta ndziye ka təv nakə haḅe ma ndziye faya bay aye. (Ndowneye kə dzanɲa na, mâ tsəne lele.) Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ɲgatay a wu niye na, tâ hway a mahəmba hay.

¹⁵ Ndo nakə neɲgeye ka gər i gay aye na, mâ mbəzlaw hərwi məzlaw wu mə gay bay. Kə mbəzlaw na, mâ hway ḁuh.

¹⁶ Ada ndo nakə neɲgeye ma guvah aye na, mâ mbəḁa gər a mətagay ɲgay məzlaw peteked ɲgay bay.

¹⁷ Pat eye niye na, dəretsətseh wene wene eye na, ka gər i ɲgwas neheye tə

bo sulo aye ada ka ɲgwas neheye faya ta vəlateye wah a wawa tay hay aye!

¹⁸ Gumay amboh a Mbəlom, hərwi ada wu neheye mâ ge bo a həlay i mətasl bay.

¹⁹ Hərwi mey na, pat eye niye na, dəretsətseh bagwar eye. Slala i dəretsətseh niye ma ta deyeweye na, kə ge bo ḁaḁa bay kwa ka gər nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye hus anəke. Ada slala i dəretsətseh niye na, ḁaḁa ma ta giye andaya sa bay.

²⁰ Tadə Mbəlom mâ zla həlay eye bəna, ndəray kwa nəte ma təmiye bay. Ane tuk na, a nəkid ha hərwi ndo ɲgay neheye a pala aye.

²¹ «Tadə ndəray kə gwadəkum: “Zəbum! Kəriste ananɲ!” kəgəbay “Zəbum! Neɲgeye atay!” na, kâ təmum bazlam ɲgay bay.

²² Andza niye, ndo masəpete ndo hay ta deyeweye. Ta gwadiye nəteye na, ndo məḁe ha bazlam i Mbəlom, kəgəbay ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a sləraweye. Nəteye na, ta giye masuwayan hay ada tə wu neheye ma giye hərḅabəkka aye hərwi tadə ma giye bo na, masəpete tay ha ndo neheye Mbəlom a pala aye.

²³ Nəkurom na, gum metsehe lele! Na tsikakum ka bo abəra kurre.»

Madayaw i Wawa i Ndo

Mata 24.29-35; Luka 21.25-33

²⁴ «Ma ḁəba i dəretsətseh neheye na, pat eye niye na, pat ma giye andaya sa bay ada kiye ma ḁəviye bay.

²⁵ Wurzla hay dərmak ta kutsaweye abəra ka magərmbəlom ada wu neheye gəḁan eye ka magərmbəlom aye ta ḅəliye haladzay.

²⁶ Tsa na, ndo hay ta ɲgeteɲeye a neɲ Wawa i Ndo na deyeweye ma pazlay ta gəḁan haladzay ada ta məzlaḅ eye.

²⁷ Kwayanɲa ma sləraweye gawla i Mbəlom hay, ta hayay gər a ndo neheye a pala tay ha aye abəra ka kokway i məndzibəra tebiye kwa ka waray ka waray ka təv ɲgay.»

Dzeke i gurov

²⁸ A gwadətay: «Tsənum dzeke i gurov təḁay. Ka ɲgatamay a gurov ka ḁuḁa na, ka sərum ha gwaduvay kə ge, mazlambar yam ma piye bəḁaw?

²⁹ Andza niye ahəl nakə ka ngatumay a wu neheye ta ndislew na, sərūm ha neŋ Wawa i Ndo mazlambar na deyeweye, neŋ ka maged.

³⁰ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərūm ha na, wu nakay tebiye ma giye bo na, ndo neheye anəke aye ta mət zuk bay.

³¹ Magərmbəlom ta dala ta dziye, bazlam ga na, dāda ma dziye bay.»

Maa sər pat nakə mändzibəra ma ndəviye na,

Mbəlom nətə ngwen

Mata 24.36-44

³² «Ma deyeweye pat waray na, ndəray kwa nətə a sər bay. Ada ma deyeweye ahəl waray na, ndəray a sər həlay eye bay sa. Kwa gawla i Mbəlom hay mə mbəlom, kwa neŋ wawa ngay bəbay, nəmaa sər bay. Maa sər pat eye na, Mbəlom Bəba ga nətə ngwen.

³³ Gum metsehe bəna, kâ dzədzarum bay, hərwi ka sərūm ma deyeweye kəday na, ka sərūm həlay eye bay.

³⁴ Ma deyeweye na, andza ndo i gay nakə a say mede a tsekene aye. A ye na, a gərətay ha gay ngay a ndo i məsler ngay hay ada tã gay gər a bədgay ngay lele. A vəl məsler kwa a way. A ndo matsəpe maged na, a gwaday: “Tsəpa na lele, kâ ndzahəra bay.”

³⁵ Nəkurom dərma andza niye. Ndzum na, tsezlezleŋne, hərwi ka sərūm ndo i gay ma deyeweye ta huwa, agəna ta magərħəvad, agəna ta mbəlom dā, agəna ta mekedə, ndəray a sər bay.

³⁶ Agəna ma deyeweye həf na, ma ndzakum a gər nəkurom mändzahəra eye bay.

³⁷ Wu nakə faya na tsikakumeye na, na tsikateye a ndo hay tebiye. Na gwadateye: Kâ ndzahərūm bay! Ndzum tsezlezleŋne!»

14

Ta pəla tsəved mägəse na Yesu

Mata 26.1-5; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-

53

¹ A zəkaw məhəne sulo nakə Yahuda hay ta hatsiye magurlom i Pak ada ta mände wu mənday nakə tə zalay peŋ aye na, gəde faya bay. Ahəl niye na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye faya ta pəliye tsəved ka mägəse Yesu ta məkal hərwi ada tã kəd na.

² Tə gwad mə walaŋ tay: «Kâ gəsakwa na tə magurlom nakay bay bəna, ndo hay ta gəriye kway ha bay.»

Ngwas wuray a mbəda mal ka Yesu

Mata 26.6-13; Yuhana 12.1-8

³ Ahəl niye na, Yesu ma gəma i Betani, mə gay i ndo wuray tə zalay Simoŋ. Ndowne niye a ndzawa na, dəvats i madəgwede a gaway. Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, ngwas wuray a ye a fələkwa ka təv tay dos ngay mə həlay maraha eye tə mal nakə a ze huŋŋa aye. Mal niye na, tsakala eye haladzay. A ye naha na, a həb ha me i dos niye mədəkw. Tsa na, a mbəda mal niye ka gər i Yesu.

⁴ Ndo neheye ka təv i Yesu aye na, siye hay a ndalatay haladzay. Tə gwad mə walaŋ tay: «Asah! Ngwas nakay a nas ha mal nakay na, kemey?»

⁵ Ta səkəm ha na, ta hutiyə dala haladzay segey? Ada dala aye na, ta sliye məvələtay a ndo i mətawak hay bədaw!» Tə may ha mənese haladzay a ngwas niye.

⁶ Yesu a gwadətay: «Duh bay, gərūm ha ngwas nakay na, səfek. Ka kwasumeye gər a ngwas nakay na, hərwi mey? Wu nakə a ge hərwi ga aye na, lele haladzay.

⁷ Ndo i mətawak hay na, nətəye ka təv kurom huya. Kə sakum məgatay ngwalak a mətawak hay na, ka mbumeye faya məgatay kwa kəday. Ane tuk na, neŋ na, na ndziye tə nəkurom huya bay.

⁸ Ngwas nakay a geŋ na, wu nakə gədan ngay a mba faya mäge aye. Neŋgeye na, kə lah mambəde ka bo ga mal nakə həbe ta giye fagaya pat nakə ta piye ga a bəd aye.

⁹ Neŋ faya na gwadəkumeye, sərūm ha: Kwa a ngay ta diye ha Labara Ngwalak eye ka mändzibəra tebiye na, ta tsikiye ka ngwas nakay hərwi wu nakə a ge aye. Ndo hay ta mətsiye ha gər bay.»

Yudas a ge daf ka Yesu

Mata 26.14-16; Luka 22.3-6

¹⁰ Ndo nətə mə walaŋ i gawla i Yesu niye hay kuro gər eye sulo aye, a ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye. Məzele ngay na, Yudas Iskariyot. A ye hərwi a say mäge daf ka Yesu.

11 Bagwar hay i ndo neheye tã vɛlaway wu a Mbɛlom aye tã tsɛne labara nakã a tsikatay aye na, a yatay a gɛr haladzay. Tsa na, tã gwadáy: «Nɛmaa vɛlakeye dala.» Yudas a maw abɛra ka tɛv tay na, a yaw a pɛla wewer ada hɛlay nakã lele eye hɛrwi mɛge daf ka Yesu aye.

Yesu tã ge magurlom i Pak ta gawla ngay hay

Mata 26.17-30; Luka 22.7-23; Yuhana 13.21-30; 1 Korinje hay 11.23-25

12 Pat makurre i magurlom nakã tã ndayawa wu mɛnday nakã gɛde faya bay aye na, tã kɛdawa tɛban hɛrwi mɛde wu mɛnday i Pak. Pat eye niye na, gawla i Yesu hay ta tsɛtsah, tã gwadáy a Yesu: «A saka nɛmaã ye mata daka daf i magurlom i Pak na, ka waray?»

13 Yesu a tsɛne andza niye na, a slɛr gawla ngay hay sulo ka me, a gwadátay: «Dum a wuzlahgɛma! Ka yum naha na, ka ndzum-eye a gɛr a ndo faya ma zliye yam ta gɛzla eye. Ka ngatumay na, pumay bɛzay.

14 Gay nakã ma fɛlɛkwiye a dɛma aye na, fɛlɛkum dɛrmak ada kã tsɛtsahum ka ndo i gay niye, gwadumay: “Miter a gwadaka: Gay nakã nɛmaa ndiye mɛ dɛma wu mɛnday i magurlom i Pak ta gawla ga hay aye na, mɛngay?”

15 Ka tsɛtsahum andza niye na, ma dɛkumeye faya ka gay nakã ka gɛr i gay nɛnged aye. Hud i gay niye na, bagwar eye. Wu hay mɛ dɛma malɛva bo eye tsiy. Wu neheye ka gakweye ha mɛsler aye tebiye andaya mɛ dɛma. Ka dumeye wu mɛnday i magurlom i Pak na, mɛ dɛma.»

16 Gawla ngay niye hay sulo aye tã lɛtse, ti ye a wuzlahgɛma. Ti ye naha na, tã ndzay a gɛr andza nakã Yesu a tsikatay aye. Tsa na, tã da wu mɛnday i Pak mɛ dɛma.

17 Huwa a ge na, Yesu ta gawla ngay hay kuro gɛr eye sulo, ti ye a gay niye tuk.

18 Ahɛl nakã faya ta ndiye wu mɛnday aye na, Yesu a gwadátay: «Nɛn faya na gwadakumeye: Sɛrum ha na, ndo nɛte mɛ walan kway nakay ka ndayakweye wu mɛnday dziye na, ma giye fagaya daf.»

19 Gawla ngay hay tã tsɛne andza niye na, a ndalatay. Tsa na, kwa way a tsɛtsah faya, tã gwadáy: «Nɛn daw? Nɛn daw?»

20 Yesu a mbɛdatay faya a gwadátay: «Ndo nɛte mɛ walan kurom neheye kuro gɛr eye sulo aye. Mata ge fagaya daf na, ndo nakã faya ka ndayakweye wu mɛnday dziye aye.

21 Nɛn Wawa i Ndo na mɛtiye andza nakã Derewel i Mbɛlom a tsik aye. Ane tuk na, dɛretsɛtseh ka gɛr i ndo nakã ma giye daf ka nɛn Wawa i Ndo aye. Ndo niye na, ngama meenɛn tã wa na bay.»

22 Ahɛl nakã faya ta ndiye daf aye na, Yesu a zla pɛn, a gay naha sisɛ a Mbɛlom. Ma dɛba eye na, a ngɛna ha pɛn niye, a vɛlatay a gawla ngay hay, a gwadátay: «Zlum. Nakay na, bo ga.»

23 A zla gɛvet maraha eye tã wu mɛse, a gay naha sisɛ a Mbɛlom. Ma dɛba eye a vɛlatay tã sa tebiye tay eye.

24 Yesu a gwadátay sa: «Nakay na, bambaz ga nakã Mbɛlom ma bariye dzam ta ndo hay aye. Ta mbɛdiye ha na, hɛrwi ndo hay haladzay.

25 Nɛn faya na tsikakumeye, na ta siye wu mɛse nakay sa bay hus a pat nakã na ta siye wedeye ma Bɛy i Mbɛlom aye.»

26 Ma dɛba eye, ta zambaday a Mbɛlom ta dɛmes na, ti ye tã tsal a Mahɛmba i Tetɛdɛz.

Yesu a da ha Piyer ma ta gwadiye: «Na sɛr Yesu bay»

Mata 26.31-35; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38

27 Ahɛl nakã faya ta diye ka tsɛved aye na, Yesu a gwadátay a gawla ngay hay: «Nɛkurom neheye tebiye ka gɛrumeye ga ha, ka hwayumeye kurom. Mawatsa eye mɛ bazlam i Mbɛlom na: “Na ta kɛdiye na ndo mɛtsɛkure tay ada tɛban hay ta ngɛniye gɛr kweye kweye kwa a ngay.*”»

28 Yesu a gwadátay sa: «Ane tuk na, na mbɛlaw abɛra ma mɛdahan na, na hɛbiye kurom ma Galile.»

29 Piyer nɛngeye na, a gwadáy: «Kwa siye i ndo hay ta gɛr kar ha na, nɛn na, na gɛriye kar ha bay.»

30 Tsa na, Yesu a mbɛday faya a Piyer a gwadáy: «Nɛn faya na gwadakeye: Sɛr ha na, bɛgom ta hɛvad nakay, dzagulok ma ta

* 14:27 Zakari 13.7.

zlahiye sik sulo na, 6a ka gwad sik mahkar ka sar neŋ bay.»

³¹ Piyer a mbaday faya sa: «Na sar kar bay na, na tsikiye dada bay, kwa tadə ka mətameye ka bo salamay.» Siye i gawla ŋgay hay tebiye tə tsik andza niye dərmaŋ.

*Nəteye ka Mahamba i Tetədeez
Mata 26.36-46; Luka 22.39-46*

³² Tsa na, tə ndisl a təv wuray tə zalay Getsemene. Tə ndisl naha na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Ndzum kanan! Neŋ na, na diye na ta duwuliye me.»

³³ Yesu a ye na, nəteye ti ye dziye tage Piyer, Yakuba ada Yuhana. Tə ndisl naha na, dərev a ye abəra ka Yesu, a dzədzar haladzay.

³⁴ A gwadatay: «Dərev ga na, kə rah tə dəretsətseh i mədahaŋ. Nəkurom na, ndzum kanan tsezlezleŋe!»

³⁵ A ye izaɗ abəra ka təv i gawla ŋgay neheye mahkar aye. A ye naha na, a kal bo ka dala bərut tə huɗ. A duwulay naha me a Mbəlom a gwad: «Tadə ma giye bo na, həlay i dəretsətseh nakay mā ye fagaya abəra vuw tey.»

³⁶ A gwad: «Abba, Bəba ga, nəkar na, wuray a wuraka bo təbey. Zla fagaya abəra dəretsətseh nakay na siye tey. Kwa mey na, andza nakə a saka a nəkar aye bəna, andza nakə a seŋ a neŋ aye bay.»

³⁷ Ma dəba eye, a maw ka təv i gawla ŋgay neheye mahkar aye. A maw a ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Tsa na, a zalay a Piyer a gwaday: «Simon, ka ndzahəra daw? Nəkar na, ka mba faya məndze tə dəre kwa bəre nəte təbədew?»

³⁸ Ndzum tə dəre tsezlezleŋe ada duwulumay me a Mbəlom hərwi ada kə dədum a masəpete i Fakalaw bay. Məsəfəre na, a say mäge wu lele eye, ane tuk na, gədaŋ kurom andaya məsəmay naha a masəpete i Fakalaw bay.»

³⁹ Yesu a ndəv ha na, a ye abəra ka təv tay izaɗ sa. A ye mata duwule me. A ye naha a tsik na, bazlam ŋgay neheye a tsik kurre aye.

⁴⁰ Tsa na, a maw ka təv i gawla ŋgay neheye sa. A ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Tə mba faya məndze tə dəre kwa tsekweŋ bay tebiye. Ta pədeke

abəra ka məndzehəre na, tə sar wu nakə ta tsikiye bay. Yesu a ye mata duwule me sa.

⁴¹ A maw mamahkar eye na, a gwadatay: «Huya faya ka ndzahərumeye daw? Nəkurom faya ka zəzəkumeye bo kurom ba? Anəke na, ka ndəv tsiy, həlay eye kə ndislew tuk! Neŋ Wawa i Ndo ta vəlay ga ha a həlay i ndo i mezeleme hay tuk.

⁴² Lətsum, takwa, ta dzakwa gər! Zəbum, ndo nakə ma giye fagaya ɗaf aye, kə ndzew.»

Tə gəs na Yesu

Mata 26.47-56; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12

⁴³ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, pəslaŋ Yudas neŋgeye nakə nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo aye, a ye naha. Ti ye naha ta ndo hay haladzay ta maslalam tay hay ada ta sakwal tay hay. Maa slər tay naha na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula hay.

⁴⁴ Yudas ndo məgatay ɗaf ka Yesu aye 6a kə datay ha wu nakə ma giye. A gwadatay: «Ndo nakə na ye, na gəs na ka bo təmbolok təmbolok aye na, neŋgeye! Gəsum na. Ka deyumeye ha na, tsəpum na lele.»

⁴⁵ Yudas a ndisl naha na, a həndzəd kwayaŋŋa ka təv i Yesu, a gwaday: «Miter!» Tsa na, a gəs na ka bo təmbolok təmbolok.

⁴⁶ Ndo niye hay tə ŋgatay andza niye na, kwayaŋŋa tə gəs na Yesu.

⁴⁷ Ka təv niye ndo nəte mə walaŋ tay, pəkat a ŋgwadaw maslalam ŋgay. Tsa na, a fay ha a ndo i məsler i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom, a dəsay na zləm fats ka dala.

⁴⁸ Yesu a gwadatay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom andza ta gəsiye ndo i məkal daw?»

⁴⁹ Pat pat na ndzawa ka təv kurom. Na tətikawa mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, ka gəsum ga bay. Wu neheye a ge bo na, hərwi ada mā ge bo andza nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye.»

⁵⁰ Tə gəs na Yesu na, gawla ŋgay hay ta hway kweye kweye tə gər ha.

⁵¹ Faya ta diye ha Yesu na, ndo wuray gawla aye a zəŋgal na Yesu. Ka bo ŋgay na, gwedere tsa. Ndo neheye faya ta diye ha

Yesu aye tã ge andza ta gãsiye na gawla niye na,
⁵² a gær ha gwedere ngay ngudek, a hway ngway bo kãriye.

Yesu kame i bagwar i ndo neheye tã vɛlaway wu a Mbɛlom aye

Mata 26.57-68; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.13-14,19-24

⁵³ Ti ye ha Yesu na, a gay i bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom aye. Mɛ dɛma na, bagwar hay i ndo neheye tã vɛlaway wu a Mbɛlom tebiye, madugula hay ta ndo mɛdzangawa bazlam i Mbɛlom mapala eye tebiye nɛteye mahaya gær eye.

⁵⁴ Piyer nenɛgeye na, a zɛngal naha Yesu dɛren ma dɛba. A ye naha a fɛlɛkwa a dalamɛtagay i bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom niye. Mɛ dɛma na, a ndza ka tɛv i ndo niye hay faya ta tsɛpiye mɛged aye. A ye naha a ndza ka ako ka tɛv tay niye.

⁵⁵ Bagwar hay i ndo neheye tã vɛlaway wu a Mbɛlom aye ta madugula i Yahuda hay tebiye ta pɛla ndo hay hɛrwi maraw faya me hɛrwi mɛgay sariya i mɛkɛde na. Ane tuk na, ta huta faya mɛnese bay.

⁵⁶ Ndo hay haladzay ta raw faya me. Ane tuk na, maraw me tay niye ki ye tay faya bay. Kwa way a tsik i ngay wal.

⁵⁷ Siye i ndo mekelɛn aye hay tã lɛtse, ta raw me ka Yesu, tã gwad:

⁵⁸ «Nɛmaa tsɛne faya abɛra a gwad: «Na mbɛzliye ha gay i mɛdɛslay ha gær a Mbɛlom nakay ndo hay ta dɛzl eye ada ma mɛhɛne mahkar na, na dɛzliye a dɛma mekelɛn nakɛ tã hɛlay i ndo zezen bay aye.»»

⁵⁹ Kwa tã tsik andza niye bɛbay na, huya bazlam tay niye ki ye tay ka bo bay.

⁶⁰ Tsa na, bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom a lɛtse tsɛkwad kame i ndo hay. A tsɛtsah ka Yesu, a gwad: «Ka mbɛdatay faya a ndo neheye tɛbɛdew? Tã tsik fakaya na, mey?»

⁶¹ Ka bazlam tay niye na, Yesu ka mbɛdatay faya bay. Kɛ tsikatay faya kwa tsekwen bay tebiye.

Bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom niye a tsɛtsah faya sa: «Nɛkar na, Kɛriste Wawa i Mbɛlom nakɛ nɛmay faya nɛmaa zambadeye daw?»

⁶² Yesu a mbɛday faya a gwad: «Nɛn na, nenɛgeye. Ma dazlay anɛke, ka ngatumenɛye a nɛn Wawa i Ndo na ndziye tã hɛlay i mɛnday i Mbɛlom, nenɛgeye nakɛ gɛdan eye ka gær i wu hay tebiye aye. Ka ngatumenɛye sa na, ma magɛrmbɛlom na deyeweye ma pazlay.»

⁶³ Bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom a tsɛne andza niye na, a ndalay haladzay. A ngurada ha peteked ngay. Tsa na, a gwad: «Ka pɛlakweye na, sa mey?»

⁶⁴ Ka tsɛnum wu nakɛ a tsik aye bɛdaw? A tsalay ka gær a Mbɛlom. Niye na, ka dzalum na, kɛkay?» Ndo niye hay tebiye tã gay sariya i mɛkɛde na.

⁶⁵ Kwayanɛna siye i ndo mekelɛn eye hay tã wuya faya kurah. Ta tufay slesleɛ a dɛre. Tã mbuzay na dɛre ada tã kɛd na. Tã gwad: «Nɛkar ndo mɛde ha bazlam i Mbɛlom ba! Tsikamay, maa faka na, way?» Tsa na, tã vɛlatay ha a hɛlay a ndo matsɛpe gay i bɛy i ndo mɛvɛlaway a Mbɛlom. Nɛteye tã gɛs na ada tã fay ka maholom pura pura.

Piyer a gwad: «Na sɛr Yesu bay»

Mata 26.69-75; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27

⁶⁶ Piyer na, nenɛgeye andaya huya ma dalamɛtagay ka dala. Ngwas nakɛ a gawa mɛsler mɛ gay i bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom aye, a ye naha a ndzay a gær a Piyer.

⁶⁷ A ngatay a Piyer mandza eye ka ako. A zɛba faya ndzuzle, a gwad: «Nɛkar dɛrmak na, ndo i Yesu, ndo i Nazaret na gwad bɛda?»

⁶⁸ Piyer a tsɛne na, a gwad a ngwas niye: «A'ay! Na sɛr wu nakɛ a saka mɛtsike aye bay. Na sɛr bay tebiye.» Tsa na Piyer a ye abɛra ma dalamɛtagay. A ye a lɛtse slɛp ka hɛlay i mɛged madayaw abɛra. [Kwayanɛna dzagulok a zlaha.]

⁶⁹ Piyer a ye a ndza slɛp ka hɛlay i mɛged na, ngwas niye kɛ ngatay naha. Tsa na, a masay ha slala i bazlam ngay nakɛ a tsikay a Piyer kame i ndo neheye mɛ dɛma aye. «Ndo nakay na, nɛte mɛ walan tay.»

⁷⁰ Piyer a tsɛne na, a gwad: «Na sɛr ndo niye bay.»

Məndze tsekweŋ na, ndo neheye ka təv eye niye tə gwadəy sa: «Nəkar na, mə walaŋ tay, nəkurom dziye. Nəkar na, ndo i Galile!»

⁷¹ Piyer a mbada a gwad: «Na sər ndo nakə ka tsikum faya aye bay. Kə ge na raw me na, Mbəlom mâ geŋ dəretsətseh.»

⁷² Kwayaŋŋa dzagulok a zlahə masulo aye. Tsa na, bazlam i Yesu nakə a tsik aye a mayaw a gər a Piyer tuk. Yesu a gwadəy: «Dzagulok ma ta zlahiye sik sulo na, 6a ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.» Piyer a dzala ha ka bazlam i Yesu nakə a tsikay aye na, a hwayaw abəra. A ye a tuwa tsiduk tsiduk.

15

Yesu kame i Pilat

Mata 27.1-2,11-26; Luka 23.1-5,13-25; Yuhana 18.28-19.16

¹ Pərik i mekedə, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula hay tebiye, tə haya gər. Tə haya gər na, hərwi mətsike mə walaŋ tay mäge ha Yesu na, kəkay? Ta ndəv ha məhay gər na, tə dzawa na Yesu ada ti ye ha a gay i Pilat. Ti ye naha na, tə vəlay ha a Pilat.

² Pilat, neŋgeye na, a tsətsah ka Yesu, a gwadəy: «Nəkar na, bəy i Yahuda hay dedək daw?»

Yesu a mbəday faya, a gwadəy: «Nəkar ka tsik segey.»

³ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə dəs parasay haladzay ka Yesu.

⁴ Ma dəba eye na, Pilat a tsətsah faya sa, a gwadəy: «Nəkar na, ka mbəda faya bay na, kəkay? Ka tsəne wu neheye faya ta tsikiye fakaya haladzay aye təbədəw!»

⁵ Ada kwa Yesu ka həndək bazlam ndəv mambəday faya sa bay tebiye. Tsa na, a gay wadəŋ wadəŋ a Pilat.

⁶ Ka məve, ta giye magurlom nakə tə zalay Pak aye na, Pilat a gərəwa ha ndo i daŋgay nəte. A gər ha na, ndo nakə ta tsətsahawa aye.

⁷ Azlakwa ahəl niye na, ndoweye andaya tə zalay Barabas, neŋgeye ma daŋgay. Neŋgeye mə walaŋ i ndo neheye tə nay dəre

a bəy i dala i hay aye. Tə gəs tay na, hərwi tə kəd ndo ahəl i magazləga tay niye.

⁸ Anəke na, ndo hay tebiye ti ye a gay i Pilat. Ti ye naha a dəma na, kwa way a tsətsah ka Pilat wu nakə a təmawatay na andza nakə ta tsətsahawa aye.

⁹ Tsa na, Pilat a mbədatay faya a gwadətay: «A sakum nā gərakum ha na, bəy i Yahuda hay daw?»

¹⁰ Pilat a sər ha bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə gəsay naha Yesu na, tə ge faya na, sələk kəriye.

¹¹ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye, nəteye düh na, tə vəlatay gədaŋ a ndo hay ada məgwadəy a Pilat mâ gərətay ha na, Barabas bəna, Yesu bay.

¹² Pilat a gwadətay a ndo hay sa: «A sakum nā ge ha ta ndo nakay ka zalumay bəy i Yahuda hay aye na, kəkay?»

¹³ Tsa na, ndo hay ta mbəday faya tə mawude, tə gwadəy: «Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

¹⁴ Pilat a tsətsah fataya, a gwadətay: «Neŋgeye a ge na, mənese waray?»

Ane tuk na, ta səkah ha mawude haladzay ta gədaŋ, tə gwad: «Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

¹⁵ Pilat a say məŋgwasatay ha dərev a ndo niye hay. Andza niye a gərətay ha Barabas. Yesu na, a nda6a na ta mandala6a, a vəlatay ha a sidzew hay hərwi ada t̄a ye t̄a dar na ka mayako mazləmbada eye.

Tə gay sariya a Yesu i məkədə

Mata 27.27-31; Yuhana 19.2-3

¹⁶ Sidzew hay ti ye ha Yesu a hud i gay i ŋgomna ada tə zalatay a siye i sidzew hay tebiye, ti ye dərmak.

¹⁷ Mə dəma na, ta tsək w faya abəra pe-teked ŋgay hay. Tə zla peteked ndozza eye, tə kalay ka bo. Tə dəsaw dak tə slapa na ka bo, tə pay a gər a Yesu andza dzagwa i bəy.

¹⁸ Tsa na, ta dazlay mətsikay me. Tə gwadəy: «Zay daw? A nəkar bəy i Yahuda hay!»

¹⁹ Tə tsikay andza niye na, ada tə fay ka gər ta sakwal. Ta tufay sleslə6 a dəre. Ta dəkway gurmets kame ŋgay hərwi mətsikay me andza bəy.

²⁰ Ta ndāv ha mənḡwese faya na, ta tsəkw faya abəra peteked nakə tə kalay ka bo ndozza aye ada tə may ha ka bo peteked ŋgay hay. Tsa na, tə gəs ahaya abəra hərwi mede ha mata dar na ka mayako mazləlmbada eye.

Mata 27.33-44; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27

²¹ Ahəl nakə faya ta diye ha Yesu mata dar na ka mayako mazləlmbada eye na, pəslan ndo wuray məzele ŋgay Simon. Neŋgeye na, ndo i Siren, neŋgeye bəba i Aləgəzandar ta Rufus. Neŋgeye faya ma diye ta təv niye. Neŋgeye a maw abəra mə pesl. Sidzew hay tə ŋgatay na, tə gay kutoŋ ka məzle mayako mazləlmbada eye nakə ta dariye faya Yesu aye.

²² Tsa na, ti ye ha Yesu a təv eye andaya tə zalay Golgwata, andza məḡwedə: Təv i mətasl i gər.

²³ Tə ndisl naha a dəma na, a satay a sidzew niye hay məvəlay guzom madzapa eye tə wuye andaya tə zalay *mir*. Ane tuk na, a say a Yesu bay, a kərah məse.

²⁴ Ma dəba eye na, ta dar na Yesu ka mayako mazləlmbada eye. Ta dar na na, tə ge tsakwal ka peteked ŋgay hay. Tə ge andza niye na, məsəre ha mata zle na, way?

²⁵ Ta dar na Yesu ka mayako mazləlmbada eye na, ta mekedə ta bəre tsid.

²⁶ Tə watsa ka palalam eye andaya gər i bazlam nakə tə kəd na faya Yesu aye. Gər i bazlam nakə tə watsa aye na, anan: «Neŋgeye na, bəy i Yahuda hay.»

²⁷ Pat niye na, ta dar məkal hay sulo ka mayako mazləlmbada eye ka tsakay i Yesu dərma. Ta dar tay na, nəte tə həlay i mənday, neŋged tə həlay i gula. [

²⁸ Anan andza nakay wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye na, a gwad: «Neŋgeye na, tə pasla na a walaŋ i ndo i sewed hay.*»]

²⁹ Ndo neheye ti yawa ta təv niye na, tə bəlawə ha gər tay hay tekəm tekəm tə mətsadəy pələsle. Tə gwaday: «Hey! Nəkar ha bə a saka mambəzl ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ka gwad ma məhəne mahkar na, ka dəzl na aye na, təv i wu yak aye na, mənḡay tuk?

³⁰ Nəkar təma ha bo yak aye tey! Mbəzlaw abəra ka mayako nakay mazləlmbada eye!»

³¹ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzanḡawa bazlam i Mbəlom mapala eye a ndo hay tə ŋgwasə ka Yesu andza niye dərma. Tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Kə təma tay ha siye i ndo hay tuk na, a sla faya mətəme ha gər ŋgay təbədew?

³² Kəriste, Bəy i Israyel hay mə mbəzlaw abəra ka mayako mazləlmbada eye anəke! Tadə nəmaa ŋgatay kə mbəzlaw abəra ka mayako mazləlmbada eye na, nəmay nəmaa dzaliye ha ka neŋgeye.»

Ndo neheye ta dar tay ka tsakay i Yesu aye tə tsada na Yesu dərma.

Məmate i Yesu

Mata 27.45-56; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30

³³ Magərhapat a ge na, ləvoŋ a ge ka dala niye tebiye tekədəḡəm. A ge na, hus a bəre mahkar i huwa.

³⁴ Ta bəre mahkar eye niye na, Yesu a wuda ta magala kəlerra, a gwad: «*Eluya, Eluya, lama sabaktani?*» Andza məḡwedə: «Mbəlom ga, Mbəlom ga, ka gər ga na, hərwi mey?†»

³⁵ Siye i ndo neheye ka təv aye niye tə tsəne na, tə gwad: «Pum zləm təday, faya ma zaleyə a Eliya!»

³⁶ Tsa na, ndo nəte mə walaŋ tay niye, a hway, a ye a zlaw wuye kofkoffa. A tələka ha a wuye andaya guyakaka, wu niye a rah a dəma. Tsa na, a hak na ka gwavəkw zəbol eye, a pay naha ka bazlam a Yesu ada mə dəvətse abəra mə dəma wu niye. Ndowne niye a gwad: «ŋgatay, zəbakwa faya təday, aza Eliya ma deyeweye mambəzla ahaya daw?»

³⁷ Ane tuk na, Yesu a wuda ta magala kəlerra. Tsa na, a mət.

³⁸ A mət na, kwayanḡa peteked nakə a ŋgəna ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom sulo aye, a ta ka bo bəra sulo tsanḡa kwa abəra mə ḡəma hus ka dala.

³⁹ Bagwar i sidzew i Roma hay, neŋgeye andaya malətsa eye kame i Yesu, Yesu a mət ma kəkay na, a ŋgatay. Tsa na, a gwad: «Ta dedek, ndo nakay na, Wawa i Mbəlom!»

* 15:28 Ezay 53.12. † 15:34 Dəmes hay 22.2.

⁴⁰ Ngwas wuray hay andaya ka tɔv eye niye dɛrmak. Nɔteye dɛrenɛ faya ta zɛbiye naha faya. Mɛ walaŋ tay niye andaya na, Mari nakɛ a yaw ma gɛma i Magɛdala aye, Salome ada ta Mari may i Yakuba nakɛ gawla aye, may tay ta Zozes.

⁴¹ Nɔteye na, ta zɛŋgalawa na Yesu ada tɛ gaway mɛsler ahɛl nakɛ Yesu, nɛŋgeye ka dala i Galile aye. Ka tɔv eye niye na, siye i ngwas hay andaya haladzay. Nɔteye, tɛ yaw ka bo dziye tage Yesu abɛra ma Zerozelem.

Tɛ pa na Yesu a tsɔvay

Mata 27.57-61; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42

⁴² Huwa ɛa ka mbɛrɛm mɛge tsiy. Pat eye niye na, pat mɛlɛve bo i Yahuda hay, andza mɛgwede pat mɛhɛne mɛ gay i pat i mazɛzukw bo.

⁴³ Ta huwa eye niye na, ndo wuray tɛ zalay Yusufa a yaw. Nɛŋgeye ndo i gɛma i Arimate. Yusufa na, nɛŋgeye nɛte mɛ walaŋ i bagwar i ndo mɛge sariya dɛrmak. Nɛŋgeye dɛrmak faya ma hɛbiye Bɔy i Mbɛlom. A gɛs dɛrev ka dzɛdzar bay, a ye a gay i Pilat mata tsɛtsahaw mɛdahaŋ i Yesu.

⁴⁴ Pilat a tsɛne ɛa Yesu kɛ mɛt na, a gay wadɛŋ wadɛŋ. Tsa na, a zalay a bagwar i sidzew niye. A tsɛtsah faya abɛra, a gwadɛy: «Yesu a mɛt na, kɛ ndza haladzay dɛw?»

⁴⁵ Ma dɛba eye bagwar i sidzew niye a mbɛday faya na, tsa na, a vɛlay tsɛvedɛ a Yusufa ka mɛzle mɛdahaŋ i Yesu.

⁴⁶ Yusufa a ye a sɛkɛmaw rɛkwat. A sɛkɛmaw na, a maw a mbɛzla ahaya mɛdahaŋ i Yesu abɛra ka mayako mazlɛmbada eye. Tsa na, a mbɛkwa na mɛdahaŋ a dɛma. A zla na a ye, a pa na a tsɔvay. Tsɔvay niye na, tɛ la ka geseh ka tɔv nakɛ sɛrpalahha aye. A pa na a dɛma na, a bɛdɛŋgalaw faya beber bagwar eye ka madɛrɛzl na tsɔvay niye.

⁴⁷ Mari i Magɛdala ta Mari may i Zozes na, faya ta zɛbiye ka tɔv nakɛ tɛ pa na Yesu aye.

16

Yesu a lɛtsew abɛra ma tsɔvay

Mata 28.1-8; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10

¹ Pat i mazɛzukw bo a ye abɛra mɛ dɛma na, Mari i Magɛdala, Mari may i Yakuba ta Salome, ti ye ta sɛkɛm mal huŋŋa eye, hɛrwi a satay mɛwetse ka mɛdahaŋ i Yesu.

² Pat i luma i sidzew i mekedɛ ngwas neheye ti ye ka me tsɔvay. Tɛ husa na, pat faya ma tsaraweye tɛrdassa.

³ Ahɛl nakɛ faya ta diye na, ta tsɛtsah ka bo mɛ walaŋ tay, tɛ gwadɛ: «Mata bɛdɛŋgalakway na beber abɛra ka me i tsɔvay na, way?»

⁴ Tɛ ndisl naha na, ta zɛba dɛre. Ta zɛba dɛre na, tɛ ngatay a beber niye bagwar eye ta dɛrɛzl ha ka tsɔvay aye na, ɛa mabɛdɛŋgwalɛ eye faya abɛra, madzaka eye ka tsakay tsiy.

⁵ Ti ye naha na, tɛ fɛlɛkwa a tsɔvay niye. Ti ye na tɛ ngatay a ndo gawla aye. Nɛŋgeye mandza eye ta diye i hɛlay i mɛnday. Ndoweye niye na, tɛ peteked kwedek kwedek eye ka bo. Peteked eye niye faya na, zɛbol eye tɛzl. Ngwas niye hay tɛ ngatay andza niye ta dzɛdzar slaɛ slaɛ.

⁶ Ane tuk na, a gwadɛtay: «Kɛ dzɛdzarum bay. Faya ka pɛlumeye na, Yesu ndo i Nazaret, nɛŋgeye nakɛ ta dar na ka mayako mazlɛmbada eye. Nɛŋgeye andaya kanaŋ bay, kɛ mbɛlaw abɛra ma mɛdahaŋ. Ehey! Zɛbum, tɔv nakɛ tɛ hɛna ha faya aye na, anaŋ.

⁷ Dum anɛke ta tsikumatay faya a gawla ngay hay ada kɛ dɛmay ha a Piyer lele. Gwadumatay na, ma lahakumeye a Galile. Ka ngatumeye mɛ dɛma andza nakɛ a tsikakum eye.»

⁸ Tɛ tsɛne andza niye na, tɛ ndohwaw abɛra na, ta hway dɛrenɛ abɛra ka tɔv i tsɔvay niye. Ta hway na, hɛrwi zluwer a gatay, faya ta dzɛdzariye. Ta tɛkɛray a ndɛray kwa tsekwenɛ bay tebiye hɛrwi zluwer a gatay.

Yesu a bɛzatay ha bo a gawla ngay hay

Mata 28.9-10,16-20; Luka 24.36-49; Yuhana 20.11-23; Mɛsler hay 1.6-8

⁹ Pat i luma i sidzew pɛrik i mekedɛ na, Yesu a lɛtsew abɛra ma mɛdahaŋ. A lɛtsew na, a bɛzay ha bo kurre a Mari nakɛ a yaw abɛra ma Magɛdala aye. Nɛŋgeye na, ngwas nakɛ Yesu a hɛhar faya abɛra fakalaw hay tasɛla aye.

¹⁰ A ye a təkəratay a ndo neheye tə ndzawa tage Yesu aye. A ye naha na, faya ta tuwiye hərwi mədahaŋ i Yesu. A təkəratay wu nakə a ge bo tə neŋgeye.

¹¹ Tə tsəne wu nakə a tsikatay aye, a gwadətay: «Yesu na, kə mbəlaw abəra ma mədahaŋ, neŋ na, na ŋgatay bəna meŋ na!» Ndo neheye ta təma bazlam ŋgay niye a tsikatay aye bay.

¹² Ma dəba eye na, Yesu a mbəda ha bo ŋgay wal a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay sulo. A bəzatay ha bo na, ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye a gəma aye.

¹³ Ndo niye hay sulo aye tə maw a Zerolem. Tə maw na, ta təkəray wu nakə tə ŋgatay aye a siye i gawla i Yesu hay. Nəteye ta təmatay na bay ŋgway huya.

¹⁴ Ma dəba eye sa na, Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay kuro gər eye nəte. A bəzatay ha bo na, ahəl nakə nəteye faya ta ndiye daf aye. Tsa na, a gatay me hərwi mədzele gər tay nakə andaya bay aye, ada hərwi ta dzala ha ka wu nakə ndo neheye tə tsikatay kurre, tə gwadətay: «Nəmaa ŋgatay a Yesu kə lətsew abəra ma mədahaŋ» aye na, ta dzala ha bay.

¹⁵ Tsa na, a gwadətay: «Anəke na, dum ka kokway i məndzibəra tebiye. Dum ha Labara ŋgwalak eye a ndo zezeŋ tebiye ka məndzibəra.

¹⁶ Ndo nakə kə tsəne ada kə dzala ga ha tə dərev nəte ada ta dzəhu6 ha a yam aye na, ma təmiye. Ndo nakə kə dzala ga ha bay aye na, Mbəlom ma ta giye faya sariya

¹⁷ Ta ta səriye ha ndo neheye ta dzala ga ha ta dedek na, ma kəkay? Nəteye na, ta sliye faya mahəhere fakalaw abəra mə bo i ndo tə məzele ga. Ta tsikiye me tə bazlam i gəma hay wal wal.

¹⁸ Kwa tadə ta gəs dədœ tə həlay, kwa tə sa muwar na, ma gateye wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Ta piye həlay ka ndo i dāvats hay na, ta mbəliye.»

*Yesu a tsal a Mbəlom
Luka 24.50-53; Məsler hay 1.9-11*

¹⁹ Yesu Bəy Maduweŋ a tsikatay andza niye na, a tsal ŋgway a mbəlom. A ye na, a ndza tə həlay i mənday i Mbəlom.

²⁰ Gawla ŋgay hay dərmaŋ ti ye mata da ha bazlam ŋgwalak eye niye Yesu a tsikatay

aye kwa a ŋgay. Bəy Maduweŋ a dzənawa tay ha ada a vələwatay gədaŋ ka məge wu neheye a ge masuwayaŋ aye. Maa da ha tə tsik bazlam i Mbəlom ta gədaŋ i Yesu na, masuwayaŋ nakə tə gawa aye.

Ngwalak i bazlam nakə

Luka a watsa aye Məfələkwe

Luka a da ha Yesu na, neŋgeye ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom ma sləratayaweeye a ndo i Israyel hay aye. Ane tuk na, neŋgeye ndo mətəme ha ndo i məndzibəra hay tebiye. Məsəfəre i Mbəlom a zalay a Yesu hərwi ada mâ datay ha labara i mənŋwese a mətawak hay. Labara eye nakay na, labara i mawuđe bo hərwi ndo i mezeleme hay wal wal tebiye ada labara i mənŋwese. A dazlay na, a tsik ka məmaw i Yesu, ka mede i Yesu a mbəlom.

Ka ndzay a gər a bazlam i Luka mə Mata, ma Markus ada ma Yuhana. Kə da ha ka gər i məwe Yuhana madzəhuđe ndo a yam ada ka gər i məwe Yesu.

Madazlay 1.1-4

Məwe ta mägəle i Yuhana tə Yesu 1.5-2.52

Bazlam i Yuhana nakə a tsik aye 3.1-20

Madzəhuđe i Yesu a yam tə masəpete 3.21-43

Məsler ta labara i Yesu ma Galile 4.14-9.50

Yesu a lətse abəra ma Galile a ye a Ze-rozelem 9.51-19.27

Maduk i duk i məhəne i Yesu ka məndzibəra 19.28-23.56

Mələtsew, məbəz ha bo tə mede i Yesu a mbəlom 24.1-53

¹ A nəkar Tiyoŋfil ngwalak i ndo, ndo hay haladzay 6a ta vəl ha gər tay məwetse labara nakə Yesu a ge mə walaŋ may aye.

² Tə watsa na, wu nakə nəteye tə tsəne abəra ka ndo neheye tə da ha bazlam i Mbəlom aye. Nəteye neheye na, ta ngatay tə dəre tay kwa ka madazlay ngay aye.

³ Aya! Neŋ dərmak a seŋ məwatsaka naha ka gər i bazlam eye nakay, hərwi na pəla na bəzay i bazlam nakay kwa ka madazlay ngay eye.

⁴ Anəke na, nəkar dərmak ka sliye faya məsəre ha bazlam nakay ta tətikaka aye na, dedək.

Gawla i Mbəlom a yaw a da ha məwe i Yuhana

⁵ Ahəl nakə Herod neŋgeye bəy ka dala i Yahuda aye na, ndoweeye andaya tə zalay Zakari. Neŋgeye na, gwala i Abiya, ndo məvəlay wu a Mbəlom aye. Məzele i ngwas ngay na, Elizabet. Neŋgeye dərmak na, gwala i Aron bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom.

⁶ Nəteye salamay tay eye kame i Mbəlom na, ndo lele eye hay. Wu neheye Mbəlom a tsik aye tə bazlam mapala eye na, tə pay bəzay tə metsehe lele.

⁷ Ane tuk na, wawa tay andaya bay. Hərwi Elizabet na, a wa bay. Dəlay eye. Sa na, nəteye guram eye tsiy.

⁸⁻⁹ Anəke na, həlay i ndo neheye tə zalay Abiya hay aye kə sla hərwi məfəkay naha wu a Mbəlom. Andza nakə ndo neheye tə vəlaway naha wu a Mbəlom tə pawa faya bo aye na, tə ge duk a way. Duk a way nakə tə ge aye na, a dəd ka Zakari. Mata fəkay naha wu ma təv niye tsədəŋŋa eye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, neŋgeye. Tsa na, a fələkwa a təv niye mata fəkay naha wu a Mbəlom.

¹⁰ Ahəl nakə Zakari faya ma fəkay naha wu a Mbəlom mə gay aye na, ndo hay haladzay ma bəra faya ta dūwuliye me.

¹¹ A həlay niye na, gawla i Mbəlom a yaw a bəzay ha bo a Zakari. A lətse tə həlay i mənday i təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye.

¹² Zakari a ngatay na, a dzədzar haladzay, zluwer a gay.

¹³ Ane tuk na, gawla i Mbəlom niye a gwaday: «Zakari, kə dzədzar bay. Ba Mbəlom kə tsəne maduwule me yak. Elizabet, ngwas yak ma ta wakeye wawa hasləka eye. Ka ta zəleye Yuhana.

¹⁴ Dərev yak ma ta ngwasiye haladzay. Pat i məwe ngay na, ndo hay haladzay ta ngwasiye hərwi ngay.

¹⁵ Neŋgeye na, ma ta təriye bagwar eye, ndo məgay məsler a Bəy Maduweŋ. Dada ma ta siye guzom bay. Kwa wu nakə mak-wasa eye na, ma ndzakiye bay. Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ma ndziye faya kwa mə hud i may ngay.

¹⁶ Ma ta matay ahaya Israyel hay haladzay ka təv i Bəy Maduweŋ tay Mbəlom.

¹⁷ Maa lahayaw madayaw kame a Bəy Maduweŋ na, neŋgeye. Ma tsikateye me a

ndo hay ta məzlaḥ bagwar eye andza i Eliya hərwi ada bəba hay tâ sər bo ta wawa tay hay. Ma matay ahaya ndo neheye ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye ka təv i Mbəlom. Ma təriye tay ha ndo ɲgwalak eye hay. Ma ta tsətsaliye tay ha ndo neheye nəteye maləva bo eye hərwi Bəy Maduweɲ aye.*»

¹⁸ Ane tuk na, Zakari a gwaday a gawla i Mbəlom: «Na səriye ha wu nakay ka tsikerɲ aye dedək na, kəkay? Neɲ na, ʙa guram eye, ɲgwas ga dərmaḥ na, guram eye tuk na, kəkay?»

¹⁹ Gawla i Mbəlom a mbəday faya, a gwaday: «Neɲ Gabəriyel. Neɲ na, ka təv i Mbəlom. A sləra ga ahaya mətsikaka bazlam nakay ada nā zlakaw Labara ɲgwalak eye.

²⁰ Ane tuk na, ka dzala ha ka bazlam nakay bay sa na, wu nakay ma giye bo ka səriye mətsike me bay hus a pat nakə ta wiye na wawa niye aye.»

²¹ Ndo neheye faya ta həbiye Zakari ma bəra aye na, a gatay wadəɲ wadəɲ. Tə gwad: «Zakari kə yaw abəra bay, kwa meeneɲ na, hərwi mey?»

²² Zakari a yaw abəra na, a sla faya mətsike me bay. Tsa na, ndo neheye ma bəra aye tə sər wu ka bəzay ha bo a Zakari mə gay. A tsikatay me na, tə həlay tsa. Neɲgeye huya mandək eye.

²³ Həlay i mäge məsler i Zakari mə gay i Mbəlom a ndəv na, a ye a mətəgay.

²⁴ Ma dəba i kiye tsakway na, wawa a dəday a huḍ a Elizabet. Kiye zlam na, a ɲgahawa bo mə gay. A gwad mə dərev ɲgay:

²⁵ «Anəke na, Bəy Maduweɲ kə ɲgeteɲ. Kə vələɲ wawa. Ndo hay ta ɲgwasiye fagaya sa bay.»

Gawla i Mbəlom a da ha məwe i Yesu

²⁶ Kiye a yay a Elizabet məkwa na, Mbəlom a slər gawla ɲgay Gabəriyel a gəma wuray tə zalay Nazaret ka dala i Galile.

²⁷ A slər ha na, a gay i dem eye andaya mədel i ndo wuray tə zalay Yusufa gwala i Bəy Davit. Tə zalay a dem eye niye na, Mari.

²⁸ Gawla i Mbəlom niye a fələkwa a gay i Mari, a ye naha a gwaday: «Na tsikaka me Mari, Bəy Maduweɲ kə gaka ɲgwalak.»

²⁹ Mari a tsəne andza niye na, a dzədzar a gwad mə dərev ɲgay: «Mətsike me niye na, andza məgwede mey?»

³⁰ Gawla i Mbəlom a gwaday: «Kâ dzədzar bay Mari, Mbəlom a wuda kar.

³¹ Wawa ma dədəkeye a huḍ. Ka ta wiye wawa niye na, hasləka eye. Ka ta zaleyeye Yesu.

³² Neɲgeye na, ma ta təriye bagwar eye. Ta ta zaleyeye Wawa i Mbəlom Fetek mə gəma. Bəy Maduweɲ Mbəlom ma təriye ha bəy bagwar eye andza bəba tətə ɲgay Davit:

³³ Neɲgeye ma ta ləviye tay ha Israyel hay ka tor eye. Bəy ɲgay na, ma ndəviye bay.»

³⁴ Mari a gwaday a gawla i Mbəlom niye: «Wuye ma ta giye bo na, kəkay? Neɲ na, na sər zal zuk bay tuk na, kəkay!»

³⁵ Gawla i Mbəlom a mbəday faya: «Məsəfəre Tsədəɲɲa eye ma mbəzlaweye fakaya. Gədaɲ i Mbəlom Fetek ma ndziye fakaya andza mezek. Yawa! Wawa niye ka ta wiye na, ta zaleyeye Tsədəɲɲa, Wawa i Mbəlom.

³⁶ Zəba dem i bəba yak Elizabet kwa neɲgeye guram eye bəbay na, anəke kiye kə yay məkwa.

³⁷ Hərwi wuray a zay gədaɲ a Mbəlom təbey.»

³⁸ Tsa na, Mari a gwaday a gawla i Mbəlom: «Neɲ ndo i məsler i Bəy Maduweɲ. Mâ ge bo andza nakə ka tsik aye.»

Tsa na, gawla i Mbəlom a ye ɲgway.

Mari a ye a gay i Elizabet

³⁹ Ma dəba i məndze tsekweɲ na, Mari a lətse a ye ta bəse a gəma eye andaya mə mahəmba i Yahuda.

⁴⁰ A ye na, a gay i Zakari. A ye naha a ndisl na, a fələkwa a gay. A tsikay me a Elizabet.

⁴¹ Elizabet a tsəne mətsike me i Mari na, wawa a hats mə huḍ ɲgay. Məsəfəre Tsədəɲɲa eye a mbəzlaw ka Elizabet.

⁴² Tsa na, Elizabet a wuda, a gwad: «Nəkar na, Mbəlom kə pa fakaya ɲgama a ze siye i ɲgwas hay tebiye. ɲgama mâ ndza ka wawa niye ka wiye.

⁴³ May i Bəy Maduweɲ ga a yaw ka təv ga na, kəkay! Neɲ təday na, way!

* 1:17 Zəba ma Malasi 3.23-24.

44 Na gwad ka ngatay ba! Ahəl nakə ka tsikenj me aye na, wawa a bəl tə mənɟwese eye mə huɟ ga.

45 Nəkar na, dərev yak maɟwasa eye hərwi wu nakə Bəy Maduweɟ a tsik aye na, ka təma, ma giye bo!»

46 Tsa na, Mari a gwad:
«Na zambadeye a Bəy Maduweɟ tə dərev ga peteh.

47 Dərev ga kə ɟwasa haladzay hərwi Mbəlom nakə a təma ga ha aye.

48 Ka zəba fagaya tsekweɟ mə walaɟ i ndo neheye neɟ ndo i məsler ɟgay.

Ndo neheye anəke aye ta ndo neheye ta ta wiye tay ha aye na, ta gwedeɟeye “Nəkar na, dərev yak maɟwasa eye.”

49 Hərwi Mbəlom bagwar eye kə ge wu nakə lele aye hərwi ga.

Nenɟeye na, Mbəlom tsədəɟɟa eye.

50 Nenɟeye na, ɟgwalak ɟgay dāda a ndəv təbey.

Ndo neheye ta rəhay ha gər aye na, ɟgwalak ɟgay ma ndziye huya ta nəteye.

51 Ka bəz ha gədaɟ ɟgay,
ka həhar tay ha ndo neheye tə dəslyay ha gər a bo tay aye.

52 Ka həhar tay ha bəy hay abəra ka təv mändze i bəy tay hay.

Kə vələtay gədaɟ a ndo i mətawak hay.

53 Ndo neheye may a gatay aye na, kə vələtay wu məndaɟ.

Ndo i mezeleme hay na, ka həhar tay ha.

54 Ki yaw madzəne tay hay Israyel hay, ndo i məsler ɟgay hay.

Mbəlom na, kə mətsa ha gər ta ɟgwalak ɟgay bay.

55 Kə ge andza nakə a tsikatay a bəba tətə kway hay ahəl niye aye.

A tsikay a Abraham ada a gwala i Abraham hay tebiye ka tor eye.»

56 Mari a ndza mə gay i Elizabet kiye mahkar. Tsa na, a ye a mətagay.

Məwe i Yuhana

57 Anəke na, kiye i Elizabet kə sla məwe. A wa wawa hasləka eye.

58 Ndo ɟgay hay ta ndo i məged ɟgay hay tə tsəne Mbəlom kə gay ɟgwalak a Elizabet na, ti ye mata ɟgwese ka bo dziye.

59 Wawa a həna tsamahkar na, ndo hay ti yaw mata dəse na wawa niye. A satay həbe məpe faya məzele na, Zakari, tə məzele i Bəba ɟgay.

60 Ane tuk na, may i wawa niye, a gwadətay: «A'ay! Ta zaleye na, Yuhana.»

61 Tə gwadəy: «Məzele andaya andza niye ma gwala yak bay tuk na, kəkay!»

62 Tsa na, ta tsətsah ka bəba ɟgay wulək wulək tə həlay. Tə gwadəy: «A saka məpe məzele ka wawa na, way?»

63 Zakari a tsətsah fataya palalam nakə tə watsawa faya aye. Tə zlayaw. Tsa na, a watsa: «Məzele ɟgay na, Yuhana.» Tsa na, a gatay wadəɟ wadəɟ tebiye tay eye.

64 Kwayaɟɟa bazlam i Zakari a həndək ka mətsike me. Tsa na, a zambadəy a Mbəlom.

65 Ndo i məged hay tebiye ta dzədzar. Ndo i gəma niye hay tebiye hus a mahəmba i Yahuda tə tsikawa faya.

66 Kwa way a tsəne bazlam niye na, tə dzalawa faya mə gər tay, tə gwadəwa: «Wawa nakay ma ta təriye na, mey?» Ta dedek, gədaɟ i Bəy Maduweɟ ka gər ɟgay.

Zakari a zambadəy a Mbəlom

67 Məsəfəre Tsədəɟɟa eye a mbəzlaw ka Zakari, bəba i wawa niye. Tsa na, a da ha, a gwad:

68 «Zambadəkway a Bəy Maduweɟ kway Mbəlom i Israyel hay.

Nenɟeye kə mbəzlaw a walaɟ kway hərwi məmbəle kway hay.

69 Nenɟeye kə slərakwayaw ndo gədaɟ eye hərwi mətəme kway hay.

Nenɟeye na, gwala i Davit ndo i məsler i Mbəlom.

70 Bazlam nakay na, Mbəlom ɟa kə tsikatay a ndo məde ha bazlam ɟgay tsədəɟɟa eye hay ahəl niye.

71 A gwad na, ma ta təmiye kway ha abəra mə həlay i ndo i vərəm kway hay, ada mə həlay i ndo neheye tebiye tə nakway dərə aye.

72 Kə gatay ɟgwalak ɟgay a bəba kway hay. Ma mətsiye ha gər ta dzam nakə a ɟar eye bay.

73 Mbəlom ɟa ka mbərəm məmbadəy a bəba tətə kway Abraham.

74 A gwad: Ma ta təmiye kway ha abəra mə həlay i ndo i vərəm kway hay na,

hərwi ada kâ slakwa faya məğay məsler tə madzədzar eye sa bay.

75 A ge andza niye na, hərwi ada kâ tərakwa ndo ɲgay hay.

Ka tərakweye na, ndo ɲgay tsədaŋɲa eye hay huya ma məndze kway.

76 Nəkar na, wawa ga, ta ta zalakeye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom Fetek, hərwi nəkar na, ka laheye kame a Bəy Maduweŋ, ka lambadəye na tsəved.

77 Ka ta tsikateye a ndo ɲgay hay ma deyeweye mətəme tay ha.

Ma ta pəsətay ha mənese tay hay.

78 Mbəlom kway na, ɲgwalak ɲgay a ndəv bay.

Andza niye, dzaydzay ɲgay ma dəvakweye andza pat nakə faya ma tsaraweye.

79 Tsa na, ma dəvateye dzaydzay a ndo neheye ma mezek i mədahaŋ aye.

Ma lakiye kway ka tsəved i zay.»

80 Yawa! Yuhana a gəl na, metsehe ɲgay a səkah kame kame. A lətse a ye a kəsaf. A ndza mə dəma hus a pat nakə a bəzatay ha bo parakka a Israyel hay aye.

2

Məwe i Yesu Mata 1.18-25

1 Ahəl niye tə wa Yuhana madzəhuḃe ndo a yam na, Agustus neŋgeye bəy i Roma. Anəke na, a gwadatay a ndo hay tā pasla ndo hay ka dala ɲgay tebiye.

2 Nakay na, makurre i məpesle ndo nakə tə pasla ahəl niye Kiriniyus a ləvawa gəma i Siri ka dala i Roma aye.

3 Kwa way a ye mata wetse məzele ɲgay na, ma gəma ɲgay.

4 Andza niye, Yusufa neŋgeye ma ndziye ma gəma i Nazaret ka dala i Galile. A tsəne na, a ye ka dala i Yahuda ma gəma nakə tə zalay Betelehem aye. Gəma nakə tə wa mə dəma bəba tətə ɲgay Davit aye.

5 A ye na, ta Mari mədel ɲgay tə bo sulo eye mata wetse məzele tay.

6 Ahəl nakə nəteye ma Betelehem aye na, həlay i məwe wawa i Mari kə sla.

7 A wa malkwara ɲgay niye na, hasləka eye. A mbuza na a peteked, a həna ha a

təv mənde wu mənday i gənow hay hərwi ta huta təv mə gay i mbəlok hay bay.

Gawla i Mbəlom hay ta bəzatay ha bo a ndo mətsəkure gənow hay

8 Ma gəma niye na, ndo mətsəkure gənow hay andaya tə hənawa mə pesl, tə tsəkurawa gənow tay hay ta həvad.

9 Gawla i Mbəlom a mbəzlaw a bəzatay ha bo. Təv niye nəteye mə dəma aye na, a dəv dzaydzay ta gədaŋ i Bəy Maduweŋ. Tsa na, ndo mətsəkure gənow niye hay ta dzədzar.

10 Ane tuk na, Gawla i Mbəlom niye a gwadatay: «Kâ dzədzarum bay! Na zlakumaw na, Labara ɲgwalak eye. Ndo hay haladzay ta ɲgwasiye hərwi bazlam nakay.

11 Bəgom ta həvad nakay ta wakum ndo mətəme kurom ha ma Betelehem, ma gəma i Davit. Neŋgeye na, Kəriste, Bəy Maduweŋ.

12 Dum ta zəbumaw faya. Ka ɲgatumeye a wawa eye. Ka sərumeye ha neŋgeye na, hərwi mambuza eye mə peteked. Ma həniye ma təv mənday wu i gənow hay.»

13 Kwayaŋɲa, gawla i Mbəlom hay haladzay tə yaw ka təv i gawla i Mbəlom niye ta zambaday a Mbəlom tə gwad:

14 «ɲgama mâ təra mə mbəlom məgəma, ka gər i ndo hay tebiye.

Zay mâ təra ka məndzibəra mə walaŋ i ndo neheye Mbəlom a wudā tay ha aye.»

15 Tsa na, gawla i Mbəlom hay ti ye wu tay a mbəlom. Ti ye wu tay na, ndo mətsəkure gənow hay tə gwad mə walaŋ tay: «Lətsakwa, takwa hus a Betelehem ta zəbakwaw ka wu nakə a ge bo aye, nakə Bəy Maduweŋ a dəkway ha aye.»

16 Ti ye ta bəse a Betelehem. Tə ndisl naha a dəma na, tə ɲgatay a Mari ta Yusufa ada ta wawa ndəriz niye məhəna eye ma təv mənday wu i gənow hay.*

17 Tə ɲgatay andza niye na, ta təkəratay wu nakə gawla i Mbəlom a tsikatay ka gər i wawa niye aye.

18 Kwa way a tsəne wu nakə ndo mətsəkure gənow hay ta təkər aye na, a gatay hərbaḃəkka.

19 Mari na, wu neheye tə tsik aye na, a pa na tebiye a gər a dzalawa faya.

* 2:16 Zəba mə Luka 2.7.

20 Tsa na, ndo mætsækure gənwaw hay tə maw wu tay. Tə dəsəlay ha gər a Mbəlom ta zambaday hərwi wu nakə tə tsəne ada tə ŋgatay aye na, kə ge bo andza nakə tə tsikatay aye.

21 Məhəne tasəla a ge matsamahkar eye na, həlay i mədəse wawa kə sla. A pa faya məzele Yesu. Məzele niye na, məzele nakə gawla i Mbəlom a tsikay a Mari ahəl niye kə huta huf zuk bay aye.

Yusufa ta Mari ti ye ha Yesu a Zerozelem

22 Həlay i məbere bo tay ka dərə i Mbəlom kə sla andza bazlam i Mbəlom mapala eye nakə Musa a watsa aye. Andza niye, Yusufu ta Mari tə zla wawa, ti ye ha a Zerozelem mata bəzay ha a Bəy Maduweŋ,

23 hərwi mawatsa eye mə dərəwel i Musa na: «Malkwara i wawa hasləka eye na, i Mbəlom.†»

24 Ada andza nakə mawatsa eye mə dərəwel i Musa na, ti ye tə vəlay maydagwar sulo kəgəbay bodobodo sulo a Mbəlom.‡

25 Yawa! Ndoweeye andaya ma Zerozelem, məzele ŋgay Simeyən. Nəŋgeye na, ŋgwalak i ndo, ka təma bazlam i Mbəlom lele. Faya ma həbiye ndo mətəme tay ha Israyel hay. Simeyən na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ka nəŋgeye.

26 Məsəfəre Tsədəŋŋa eye 6a kə tsikay, a gwadāy: «Ka ta mətiye na, ka ŋgateye a Kəriste nakə Bəy Maduweŋ ma slərəweye təday.»

27 Anəke na, Simeyən a ye a gay i mədəsəlay ha gər a Mbəlom ta gədan i Məsəfəre i Mbəlom. Ahəl niye na, bəba i Yesu hay ti ye naha tə fələkwa a gay ta wawa mäge andza nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye.

28 Tsa na, Simeyən a zla wawa niye a həlay, a zambaday a Mbəlom, a gwad:

29 «Bəy Maduweŋ ga, anəke na, gər ha ndo i məsler yak mâ ye ŋgway, mâ mət tə zay, hərwi ka ge wu nakə ka tsik aye.

30 Na ŋgatay tə dərə ga a ndo mətəme ha ndo yak nakə ka slərəw aye.

31 Ka ləva ha bo na, hərwi ndo hay tebiye.

32 Ndo nakə ka slərəweye na, nəŋgeye na, dzaydzay nakə ma dāvateye a ndo hay tebiye ka məndzibəra ada nəŋgeye ma vəlateye məzla6 a ndo yak hay Israyel hay.»

33 Bəba ta may i Yesu na, a gatay hərbəbəkka hərwi bazlam i Simeyən niye a tsik aye.

34 Tsa na, Simeyən a pa fataya ŋgama i Mbəlom. A gwadāy a Mari may i wawa niye: «Wawa nakay na, Israyel hay haladzay ta dədiye faya. Andza niye, ndo hay haladzay ta maweeye ka təv i Mbəlom hərwi ŋgay. Ma ta datay ha məsler i Mbəlom na, nəŋgeye. Ane tuk na, ndo hay ta kərahiye na.

35 Wu nakə maŋgaha eye ma mədzal gər kwa i way i way na, ma bəziye ha parakka. Nəkar dərmaK Mari, dərətsətseh ma ta ŋgəniye ha ka bo bəra dərəv yak andza maslalam.»

36 Ŋgwas wuray andaya guram eye ketef ketef, məzele ŋgay Anna. Nəŋgeye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom. Dem i Fanuwel gwala i Aser. Ahəl nakə nəŋgeye dem eye na, a ye a zal. A ndza mə zal məve tasəla na, zal ŋgay niye a mət.

37 Tsa na, ki ye a zal sa bay, a ndza ŋgway madəgway i ŋgwas eye. Məve ŋgay na, kuro kuro tsamahkar gər eye fad. Ma məndze ŋgay na, a gaway məsler a Mbəlom. A yawa a gay i mədəsəlay ha gər a Mbəlom ta həvad kwa ta həpat pat pat. A dūwulaway me a Mbəlom. A gawa daliyam.

38 A ye a gay i mədəsəlay ha gər a Mbəlom na, ahəl nakə Simeyən faya ma tsikiye me mba aye. A ye naha, a gay naha sisə a Mbəlom. A tsik ka wawa niye a ndo neheye faya ta həbiye madayaw i ndo mətəme ha ndo nakə ma təmiye ha Zerozelem aye.

39 Yusufu ta Mari ta ndəv ha mäge wu nakə mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom mapala eye na, ta mbəda gər a gəma tay a Nazaret ka dala i Galile.

40 Wawa niye faya ma gəliye na, gədan tə metsehe ŋgay a səkah kame kame, ŋgama i Mbəlom tə nəŋgeye.

Yesu ta madugula i Yahuda hay

† 2:23 Madayaw abəra ma Ezipt 13.2, 12. ‡ 2:24 Levitik 12.8.

41 Ka mæve na, Yusuf a ta Mari ti yawa a magurlom i Pak a Zerozelem.

42 Yesu a ge mæve kuro gær eye sulo na, ti ye dziye ta bəba ŋgay hay andza nakə ti yawa aye.

43 Magurlom a ndəv na, tə maw a mətagay. Yesu na, kə mətəsa ma Zerozelem. Bəba ŋgay hay ta sər faya bay.

44 Nəteye tə dzala mə gær tay na, Yesu neŋgeye ta ndo neheye ti ye ka bo dziye. Tə ndza hwapat ka mede. Ta huwa na, tə pa bo ka mapəle na mə walaŋ i gwala tay hay ada ma walaŋ i dzam tay hay.

45 Ta pəla na na, ta huta na bay. Ta mbəda gær a Zerozelem tə mapəle na haladzay.

46 Ma dəba i məhəne mahkar, ti ye naha tə huta na mə gay i mədəslay ha gær a Mbəlom. Neŋgeye ma ndziye mə walaŋ i ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, faya ma piye zləm ka bazlam ada faya ma tsətsahiye fataya bazlam hay.

47 Ndo niye hay tə tsəne wu nakə faya ma tsikiye na, a gatay hərbaəkka hərwi ndaraw ŋgay ada tə mambəde ka bazlam nakə a mbədawatay faya aye.

48 Bəba ŋgay hay tə ŋgatay andza niye na, a gatay hərbaəkka. May ŋgay a gwaday: «Wawa ga, ka gamay andza niye na, hərwi mey? Nəmay ta bəba yak na, faya nəmaa pəliye kar. Mədzal gær may ka dzədzal haladzay.»

49 A gwadatay: «Ka pələmeye ga na, hərwi mey? Neŋ na, na ndziye mə gay i bəba ga na, ka sərūm təbədew.»

50 Ane tuk na, ta tsəne wu nakə Yesu a tsikatay aye bay.

51 Tsa na, Yesu a lətse ti ye ta bəba ŋgay hay a Nazaret. Yesu na, a hənawatay ha gær lele. May ŋgay a pa na bazlam niye a gær ŋgay.

52 Yesu a gəl na, metsehe ŋgay a səkah kame kame. A yay a gær a Mbəlom haladzay ada ndo hay ta zambədaway haladzay.

3

Yuhana madzəhuβe ndo a yam na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Yuhana 1.19-28

* 3:6 Ezay 40.3-5.

1 Ahəl niye na, Tiber neŋgeye bəy i Roma. Kə va ma bəy kuro gær eye zlam. Poŋos Pilat, bəy nakə ka dala i Yahuda aye. Herod neŋgeye a ləva dala i Galile. Malamar ŋgay Filip na, a ləva dala i Iture ta Trakonitit, Lisaniyas i ŋgay na, a ləva dala i Abilen.

2 Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom na, Han ta Kayif. Ahəl niye na, Yuhana wawa i Zakari na, mə makulkwandah. Mbəlom a tsikayaw me a slər na.

3 Tsa na, Yuhana a dazlay mahəhele gəma neheye tə mbay naha a magayam i Yurdum aye tebiye. A gwadawatay a ndo hay: «Mbədum ha mede kurom. Dzəhuβum bo a yam ada Mbəlom ma pəsakumeye ha mənese kurom hay.»

4 Andza niye, nakay na, wu nakə mawatsa eye mə dərəwel i Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye, a gwad: «Ndo faya ma wudiye mə kəsaf, a gwad:

“Lambədumay tsəved a Bəy Maduweŋ, lambədumay tsəved hay fehe lele, tã hədzak bay!

5 Lolon hay tebiye ta ta rahiye fədəde! Mahəmba hay ta tsaholok hay ta ta miye ka dala fadada!

Tsəved neheye mahədzaka eye hay ta ta lambədiye tay hay dandər dandər lele!

Tsəved neheye tsərsloslo tə kwar aye hay ta ta ləviye fehe lele!

6 Mbəlom ma təmiye tay ha ndo hay kəkay na, ndo hay tebiye ta ŋgateye.*»

7 Ndo hay haladzay ti yawa naha ka təv i Yuhana hərwi ada mā dzəhuβ tay ha a yam. Yuhana a gwadawa tay: «Wawa i palas hay! Maa dəkum ha hwayum abəra ka sariya i Mbəlom nakə bəse kə ndzew aye na, way?

8 Anəke na, gum məsler neheye ŋgwalak eye ndo hay ta səriye ha ka mbədum ha mede kurom aye tuk. Ka dzalum mə gær kurom “Nəmay na, wawa i Abraham hay sa na, ma ta gamay mey bay!” Sərūm ha na, Mbəlom ma sliye faya məge tay ha kwar neheye anaŋ aye wawa i Abraham hay!

9 Ba hadzaya maləva bo eye mədəse tay ha dərizl i gərdaf hay ta zləlay eye dzay tebiye. Dərizl i gərdaf neheye tebiye tə wa

hohway ngwalak eye bay aye na, ta dəsiye tay ha ada ta kaliye tay ha ako.»

¹⁰ Ndo hay ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Nəmaa giye na, mey?»

¹¹ A mbədatay faya, a gwadətay: «Ndo nakə məkelkabo ngay sulo aye na, mâ vələy nəte a ndo nakə i ngay andaya bay aye. Ndo nakə wu mənday ngay andaya na, tâ ngəna ta ndo nakə i ngay andaya bay aye.»

¹² Ndo matsekele dzaŋgal hay ti ye naha hərwi madzəhuḅe bo a yam dərma. Ta tsətsah ka Yuhana tə gwadəy: «Miter, nəmaa giye na, mey!»

¹³ A mbədatay faya a gwadətay: «Kâ təmum wu abəra ka ndo mâ ze nakə bəy i dala a gwədəkum təmum aye bay.»

¹⁴ Sidzew hay ta tsətsah andza niye dərma: «Ada nəmay na, nəmaa giye mey tey?»

A gwadətay: «Kâ buwum suloy abəra ka ndo ta gədaŋ bay. Kâ rawum me ka ndo hərwi matəme faya bəra suloy bay. Duh həbum na, madagər kurom nakə ta vələkumeye ka kiye aye.»

¹⁵ Ndo hay ta dazlay mədzele ka wu nakə ma giye bo aye, tə dzalawa mə gər tay tə gwad: «Ma giye Yuhana na, Kəriste.»

¹⁶ Yuhana a gwadətay a nəteye niye tebiye: «Neŋ na, na dzəhuḅiye kurom ha a yam tsa. Ndo mekeleŋ eye ma deyeweye kame ga, neŋgeye na, gədaŋ eye a ze ga. Na sliye mahəndzəde ka təv ngay məpələy ha ləber i tahərak ngay bay tebiye. Neŋgeye, ma dzəhuḅiye kurom ha ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ada ta ako. ¹⁷ Wu mahəve daw andaya mə həlay. Ma ngəniye tay ha daw ta dzəndzar. Daw na, ma hayay gər ma həliye na a de. Ada dzəndzar na, ma dziye a ako nakə ma mbatiye dāda bay aye.»

¹⁸ Yuhana a dawatay ha Labara Ngwalak eye tə məvələtay gədaŋ tə bazlam hay wal wal.

¹⁹ Yuhana kə gay me a Herod hərwi a zla Herodiyad ngwas i malamar ngay. Ada Yuhana kə gay me ka wu hay wal wal.

²⁰ Herod a səkah ha məge mənese sa. A gəs na Yuhana a daŋgay.

*Madzəhuḅe i Yesu a yam
Mata 3.13-17; Markus 1.9-11*

²¹ Ma dəba aye Yuhana a dzəhuḅ tay hay ndo hay tebiye a yam na, a dzəhuḅ ha Yesu a yam dərma. A həlay nakə faya ma duwuliye me aye na, magərbəlom a həndək tuwaŋ.

²² Tsa na, Məsəfəre Tsədaŋŋa a mbəzlaw faya, dərə a ngatay andza bodobodo. Tsa na, mətsike me a tsənew abəra mə mbəlom a gwad: «Nəkar na, wawa ga. Na wuda kar haladzay. Dərev ga faya ma ngwasiye tə nəkar.»

*Bəba tətə i Yesu hay
Mata 1.1-17*

²³ Yesu a dazlay a məge məsler na, məve ngay ma giye kuro kuro mahkar. Ndo hay tə dzala tə gwad neŋgeye na, wawa i Yusufa. Yusufa wawa i Heli

²⁴ Heli wawa i Matat, Matat wawa i Levi, Levi wawa i Melki, Melki wawa i Zanay, Zanay wawa i Yusufa,

²⁵ Yusufa wawa i Matatias, Matatias wawa i Amos, Amos wawa i Nahum, Nahum wawa i Esəli, Esəli wawa i Nagay,

²⁶ Nagay wawa i Maat, Maat wawa i Matatias, Matatias wawa i Semeyin, Semeyin wawa i Zozek, Zozek wawa i Zoda,

²⁷ Zoda wawa i Yohanan, Yohanan wawa i Resa, Resa wawa i Zorobabel, Zorobabel wawa i Salatiyel, Salatiyel wawa i Neri,

²⁸ Neri wawa i Melki, Melki wawa i Addi, Addi wawa i Kozam, Kozam wawa i Elmadam, Elmadam wawa i Er,

²⁹ Er wawa i Zozowe, Zozowe wawa i Eliyezer, Eliyezer wawa i Zorim, Zorim wawa i Matat, Matat wawa i Levi,

³⁰ Levi wawa i Simeyən, Simeyən wawa i Yahuda, Yahuda wawa i Yusufa, Yusufa wawa i Zonam, Zonam wawa i Eliyakim,

³¹ Eliyakim wawa i Meliya, Meliya wawa i Mena, Mena wawa i Matata, Matata wawa i Natan, Natan wawa i Davit,

³² Davit wawa i Zese, Zese wawa i Obed, Obed wawa i Booz, Booz wawa i Salmon, Salmon wawa i Nason,

³³ Nason wawa i Aminadab, Aminadab wawa i Admin, Admin wawa i Arni, Arni wawa i Hesron, Hesron wawa i Fares, Fares wawa i Yahuda,

³⁴ Yahuda wawa i Zakob, Zakob wawa i Izak, Izak wawa i Abraham, Abraham wawa i Tara, Tara wawa i Nakor,

³⁵ Nakor wawa i Serok, Serok wawa i Ragu, Ragu wawa i Falek, Falek wawa i Eber, Eber wawa i Sala,

³⁶ Sala wawa i Kaynam, Kaynam wawa i Arfadzad, Arfadzad wawa i Sem, Sem wawa i Nuhu, Nuhu wawa i Lamek,

³⁷ Lamek wawa i Matosalem, Matosalem wawa i Henok, Henok wawa i Iyaret, Iyaret wawa i Maleleyel, Maleleyel wawa i Kaynam.

³⁸ Kaynam Wawa i Enos, Enos wawa i Set, Set wawa i Adam, Adam nenjeyeye na, Wawa i Mbəlom.

4

A say a Fakalaw masəpete na Yesu Mata 4.1-11; Markus 1.12-13

¹ Ma dəba eye Məsəfəre Tsədanja a rahay a bo i Yesu na, a ye abəra ka təv i magayam i Yurdum niye. Tsa na, Məsəfəre Tsədanja eye a ye ha a makulkwandah.

² Mə dəma na, Yesu kə ndza məhəne kuro kuro fad, Fakalaw a say masəpete na. Ma məndze niye na, Yesu kə nda wu mənday kwa tsekwen bay tebiye. Ka mandəve i məhəne niye hay na, may a wur faya tuk.

³ Tsa na, Fakalaw a yaw ka təv ngay, a gwaday: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, gwaday a kwar nakay mā təraka wu mənday.»

⁴ Yesu a mbəday faya: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na: “Ndo zezen ma ndziye na, ta wu mənday dekdek bay.*”»

⁵ Fakalaw a ye ha ka gər i gəma. Kwayanja a bəzay ha bəy i məndzibəra tebiye.

⁶ A bəzay ha na, a gwaday: «Na vəlakeye a nəkar hərwi gədan ta zlele neheye ma bəy i dala neheye tebiye mavəla eye a ney. Na sliye faya məvəle kwa a way andza nakə a sey aye.

⁷ Tadə ka dəkwen gurmets na, na vəlakeye ha tebiye a nəkar.»

⁸ Yesu a mbəday faya: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Dəslay ha gər a Bəy Maduwen yak Mbəlom, ada ka geye məsler na, a nenjeyeye nətə ngwen.†”»

⁹ Fakalaw a ye ha a gəma i Zerozelem, ka gər i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tə

ndisl a dəma na, a gwaday a Yesu: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom sa na, kal ha bo abəra ka gər i gay nakay ka dala.

¹⁰ Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Mbəlom ma gwadateye a gawla ngay hay na, tã dzəna kar, tã tsəpa kar.

¹¹ Tã kəndawa kar, hərwi ada sik yak mā ndzay a kwar bay.‡”»

¹² Yesu a mbəday faya a gwaday: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Kã dza ha Bəy Maduwen yak Mbəlom bay.§”»

¹³ Fakalaw a ndəv ha wewer ngay tebiye hərwi masəpete Yesu. Ma dəba eye na, a ye ngway abəra ka təv i Yesu hus a pat mekeləy eye.

Yesu a ge məsler ma Galile Mata 4.12-17; Markus 1.14-15

¹⁴ Ma dəba eye na, Yesu a mbəda gər a Galile. A ye na, nenjeyeye maraha eye ta gədan i Məsəfəre i Mbəlom. Mə dəma na, məzele ngay a dā zləm a gəma hay tebiye.

¹⁵ A tətikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay mə gay i mađuwule me. Ndo hay tebiye ta zambadaway.

Ndo i gəma i Nazaret hay ta kərah Yesu Mata 13.53-58; Markus 6.1-6

¹⁶ Ma dəba eye Yesu a lətse, a ye a gəma i Nazaret. Nazaret na, gəma nakə a gəl mə dəma aye. Pat i mazəzukw bo na, a lətse a ye a gay i mađuwule me andza nakə a gawa ha aye. Mə dəma na, a lətse hərwi mədzənge bazlam i Mbəlom.

¹⁷ Tsa na, ti ye naha tə zlayaw dərəwel i Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom, tə vəlāy. Tsa na, a pəla ha dərəwel niye. A pəla ha na, a huta təv nakə mawatsa eye, a gwad:

¹⁸ «Məsəfəre i Bəy Maduwen ka gər ga.

A zla ga, a sləra ga ahaya na, hərwi məzlatayaw Labara Ngwalak eye a ndo i mətawak hay.

A sləra ga ahaya na, hərwi mədətay labara i mətəme a ndo i danjay hay.

A sləra ga ahaya hərwi mahəndəkəkatay na dərə a guluf hay.

* 4:4 Bazlam mapala eye masulo eye 8.3. † 4:8 Bazlam mapala eye masulo eye 6.13. ‡ 4:11 Dəmes hay 91.11-12.

§ 4:12 Bazlam mapala eye masulo eye 6.16.

A sləra ga ahaya na, mətəme tay ha, ndo neheye faya ta gateye dəretsətseh aye.

¹⁹ Mədə ha məve nakə Mbəlom ma gateye ŋgwalak ŋgay a ndo hay aye na, kə ndislew.*»

²⁰ Yesu a ndəv ha mədzenge andza niye na, a pada na dərəwel niye. A may ha a ndo mäge məsler i gay i mađuwule me niye. Tsa na, a ye a ndza ŋgway. Ndo niye hay tebiye mə gay i mađuwule me aye na, ta zəba ka Yesu.

²¹ Tsa na, Yesu a dazlay mətšikatay, a gwadatay: «Nəkurom neheye faya ka pumay zləm a wu nakə faya na tsikakum-eye na, wu nakə na dzaŋga mə Dərəwel i Mbəlom aye na, 6a kə ge bo bəgom tsiy.»

²² Ndo niye hay tebiye tə tsik faya, tə gwad: «Ndo nakay na, lele.» Ada Bazlam i Yesu niye a tsikatay aye na, bazlam niye ŋgwalak eye a gatay hərba6əkka. Tə gwad: «Neŋgeye na, wawa i Yusufa na gwad bəda?»

²³ Yesu a gwadatay sa: «Ta dedek, nəkurom ka tsikumenəye bazlam i dzeke nakay anaŋ aye. Ka gwedumenəye: “Nəkar ndo mətəme ha ndo, təma ha bo yak aye tey.” Nəmaa tsəne wu neheye ka ge ma Kafernahum aye. Anəke na, ge ma gəma yak andza neheye ka ge ma Kafernahum aye dərma.»

²⁴ Tsa na, a gwadatay sa: «Sərum ha ndo mədə ha bazlam i Mbəlom na, kwa nəte ta təma na ma gəma ŋgay nakə tə wa na mə dəma aye bay.

²⁵ Sa tsa na, sərum ha ahəl i Eliya ndo i maslaŋ i Mbəlom na, madakway i ŋgwas hay haladzay ma Israyel. Ahəl niye na, yam kə pa bay məve mahkar ta kiye məkwa. Mandərzlaŋ bagwar eye a ge ka dala niye tebiye.

²⁶ Madakway i ŋgwas hay andaya ma Israyel, ane tuk na, Mbəlom kə slər Eliya a gay i madakway i ŋgwas hay kwa nəte bay tebiye. Ane tuk na, Mbəlom a slər Eliya na, a gay i madakway i ŋgwas wuray a ndzawa ka dala i Səripta ma gəma i Sidon.†

²⁷ Ahəl i Elize ndo mədə ha bazlam i Mbəlom na, ndo madəgwada eye hay haladzay ka dala i Israyel. Mbəlom kə mbəl

tay ha ndo niye madəgwada eye hay kwa nəte bay, a mbəl ha na, Naman ndo i gəma i Siri.‡»

²⁸ Ndo niye hay tebiye mə gay i mađuwule me aye tə tsəne bazlam ŋgay niye na, a ndalatay haladzay.

²⁹ Tsa na, tə lətse, tə pay həlay a Yesu. Ti ye ahaya abəra ma wuzlahgəma, ti ye ha a gər i mahəmba i Nazaret. Gəma i Nazaret ma geye na, ka mahəmba eye niye. Tə tsal ha a dəma na, hərwi madzəgəda ahaya a zavay.

³⁰ Ane tuk na, Yesu a ye mə walaŋ tay tsərid tsərid a ye ŋgway.

Yesu a mbəl ha ndo nakə məsəfəre lele bay mə bo aye

Markus 1.21-28

³¹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse a ye a Kafernahum. Kafernahum na, wuzlahgəma i Galile. Pat i mazəzukw bo na, pat pat a tətikawatay a ndo hay.

³² Ndo hay tə tsəne matətike ŋgay niye na, a gatay hərba6əkka. Hərwi matətike ŋgay nakə a tətikatay aye ta məzla6 eye.

³³ Azlakwa bay mə gay i mađuwule me niye na, ndoweye andaya gər a vuway. A wuda ta gədaŋ kəlerra, a gwad:

³⁴ «Nəkar Yesu ndo i Nazaret, mey yak ka nəmay na, mey? Ka yaw na, mata dze may ha daw? Nəkar way na, na sər ha lele: Nəkar na, ndo nakə tsədaŋŋa Mbəlom a sləraw aye!»

³⁵ Tsa na, Yesu a gay me, a gwaday: «Ndza dīkdīk! Dara abəra mə bo i ndo nakay!»

Tsa na, fakalaw a kal ha ndo niye kame i ndo niye hay 6ərri. Tsa na, a ndohwaw abəra mə bo i ndo niye. Kə gay wuray a ndo niye kwa tsekweŋ bay.

³⁶ Ka təv niye na, a gatay a ndo hay da6ək da6ək, hərba6əkka. Tə gwad mə walaŋ tay: «Eh! Eh! Nakay na, bazlam waray! Nakay i ŋgay na, ndo waray a tsik me ta məzla6 eye! A gatay me ta gədaŋ a məsəfəre lele bay eye hay na, tə gəsay me ada tə ndohwaw abəra mə bo ndo nakay aye!»

³⁷ Labara i Yesu a dā a zləm ma gəma niye tebiye.

Yesu a mbəl tay ha ndo hay abəra ma dəvats tay hay wal wal

Mata 8.14-17; Markus 1.29-34

* 4:19 Ezay 61.1-2. † 4:26 1 Bəy hay 17.8-16. ‡ 4:27 2 Bəy hay 5.1-14.

³⁸ Ma dāba eye na, Yesu a yaw abəra mə gay i mađuwule me niye. A həl bo a ye a gay i Simon. A ye naha na, mese i Simon lele bay. Marabaraḅ a gay haladzay. Tsa na, tə gwaday a Yesu: «Marabaraḅ a gay a mese i Simon, dzəna na tey!»

³⁹ Yesu a lətse, a ye ka təv ŋgay. A ye naha na, a guđuk faya. A ŋgəraz ka marabaraḅ niye ta gədaŋ. Tsa na, marabaraḅ niye a ndala abəra ka ŋgwas niye. Kwayaŋŋa a gatay mbəlok.

⁴⁰ Ma dāba eye pat a dəf na, ndo hay tə həlayaw ndo neheye dāvats mə bo tay tebiye a Yesu. Kwa slala i dāvats waray waray na, tə həlayaw a Yesu. Yesu a pa fataya həlay nəte nəte tay eye. A mbəl tay ha abəra ma dāvats tay niye hay.

⁴¹ A həhar fakalaw hay abəra mə bo i ndo hay haladzay dərma. Fakalaw niye hay ta wuda, tə gwaday: «Nəkar na, Wawa i Mbəlom!»

Ane tuk, na, Yesu a ŋgəraz fataya. A gwadatay: «Kā tsikum me bay.» Hərwi nəteye na, tə sər ha Yesu na, Kəriste.

Yesu a da ha bazlam i Mbəlom mə gay i mađuwule me

Markus 1.35-39

⁴² Dəre a tsada kwayaŋŋa na, Yesu a lətse a ndohwaw, a yaw abəra mə gay. A ye dərəŋ abəra ma wuzlahgəma. A ye a təv nakə ndəray andaya mə dəma bay aye. Ndo hay haladzay ta zəba dərə na, ta ŋgatay a Yesu bay. Tsa na, ta pəla na. Tə huta na Yesu na, a satay Yesu m̄a ye fataya abəra bay, m̄a ndza ta nəteye huya.

⁴³ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Na diye a gəma mekeleŋ eye hay, na ta datay ha Labara ŋgwalak eye i Bəy i Mbəlom dərma. Mbəlom a sləra ga ahaya na, hərwiye.»

⁴⁴ Tsa na, a lətse, a ye a dawa ha bazlam i Mbəlom mə gay i mađuwule me neheye ka dala i Yahuda aye.

5

Makurre i gawla i Yesu hay

Mata 4.18-22; Markus 1.16-20

¹ Pat wuray na, Yesu a ye ka me i dəlov i Genesaret. A ye na, a lətse ka me i dəlov i Genesaret niye. Ka təv eye niye na, ndo

hay haladzay faya ta lawariye na hərwi mətsəne bazlam i Mbəlom.

² Yesu a ŋgatay a kwalalaŋ i yam hay sulo ka dəkak. Ndo məgəse kələf hay tə mbəzlaw abəra mə dəma, faya ta bariye gadaŋ tay hay.

³ Tsa na, Yesu a ye, a tsal a kwalalaŋ i yam neŋged. Kwalalaŋ i yam niye na, i Simon. Tsa na, a gay amboh a Simon, a gwaday: «Amboh, həndzəd ga ha tsekweŋ a bəra ka dəkak.» Simon a ge ha andza niye. Yesu a ndza a kwalalaŋ i yam niye na, a pa bo ka matətikatay bazlam i Mbəlom a ndo niye hay.

⁴ A ndəv ha matətikatay a ndo hay na, a gwaday a Simon: «Həndzəd ha kwalalaŋ i yam dərəŋ, a təv nakə siduk aye, a wuzlah i dəlov. Ka ye ha na, nəkar ta ndo məpaka bəzay yak hay kalum gadaŋ kurom hay a yam hərwi məgəse kələf.»

⁵ Simon a mbəday faya, a gwaday: «Ŋgalaka, nəmaa ye gər haladzay ta həvad hərwi məgəse kələf ada kwa nəte nəmaa gəs bay. Aya ane nəkar ka tsikeŋ, n̄a ge sa na, na kaliye gadaŋ hay a yam.»

⁶ Tsa na, tə kal gadaŋ tay niye hay a yam. Tə kal a dəma na, kələf hay ti ye a gadaŋ tay niye hay haladzay. Gadaŋ tay niye hay a dazlay a maŋgəzlehe ndərtsətse hərwi kələf kə rah a dəma ka zal naha.

⁷ Tsa na, tə gatay naha wiyaw a mandala tay neheye mə kwalalaŋ i yam neŋged aye hərwi ada t̄a yaw t̄a dzəna tay tey. Mandala tay niye hay ti yaw. Tə vaha ahaya gadaŋ niye hay abəra ma yam. Tə rah ha, kwalalaŋ i yam niye hay sulo aye tə kələf. Kwalalaŋ i yam niye hay ta sər masəleme a huđ i yam hərwi maraha eye hay haladzay.

⁸ Simon Piyer a ŋgatay andza niye na, a ye a dəkway gurmets a huvo a Yesu. A gwaday: «Do wu yak abəra ka təv ga Bəy Maduweŋ, hərwi neŋ na, ndo i mezeleme!»

⁹ Simon a dzədzar haladzay. Ndo niye hay nəteye dziye ta dzədzar andza Simon dərma. Ta dzədzar na, hərwi kələf niye tə gəs haladzay aye.

¹⁰ Andza niye, ndo məpay bəzay a Simon, ta dzədzar dərma. Ndo neheye tə paway bəzay a Simon aye na, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay.

Ane tuk na, Yesu a gwad̄ay a Simon̄: «Kâ dzadzar bay. Nêkar na, ka ta hêlaweye ndo hay ka t̄ev ga.»

¹¹ Tsa na, t̄e ma tay ahaya kwalalan̄ i yam tay hay ka dakal. T̄e ḡer ha wu tay niye hay tebiye t̄e pay b̄ezay a Yesu.

Yesu a mb̄el tay ha ndo i d̄avats hay ada a p̄asatay ha mezeleme

Mata 8.1-4; Markus 1.40-45

¹² Pat wuray na, Yesu a ye a wuzlahḡema wuray. Ah̄el nak̄e n̄enḡeye m̄e d̄ama aye na, paf ndo wuray mad̄agwad̄a eye a ye naha. A ngatay a Yesu na, a kal ha bo kame ngay. D̄abuz da'ar ka dala, a gay amboh a Yesu, a gwad̄ay: «Ŋgalaka, tad̄e k̄e saka na, ka sliye faya mat̄ere ga ha ts̄ed̄an̄ŋa.»

¹³ Yesu a ts̄ane andza niye na, a ndud̄a ha h̄alay ngay, a lamay. Tsa na, a gwad̄ay: «A sen̄ na, t̄era ts̄ed̄an̄ŋa!» Kwayan̄ŋa d̄avats i mad̄agwed̄e a ndala ab̄era ka ndo niye.

¹⁴ Yesu a gwad̄ay: «Ts̄ane lele: Kâ tsik wu nakay a nd̄eray bay. Ane tuk na, do ta b̄ezay ha bo a ndo m̄av̄elaway wu a Mb̄elom ada v̄el wu nak̄e Musa a tsik aye h̄erwi m̄ad̄atay ha a ndo hay tebiye na, ka t̄era ts̄ed̄an̄ŋa.»

¹⁵ Kwa andza niye b̄ebay na, labara i Yesu a d̄a a zl̄em haladzay. Ndo hay haladzay t̄e hayawa ḡer ka t̄ev ngay h̄erwi m̄epay zl̄em a bazlam ngay. Siye hay ti yawa ka t̄ev ngay h̄erwi ada m̄a mb̄el tay ha ab̄era ma d̄avats tay hay.

¹⁶ Ane tuk na, Yesu na, a yawa a t̄ev neheye d̄aren̄ aye. A yawa a d̄ama mata d̄uwule me.

Yesu a mb̄el ha ndo mat̄era eye

Mata 9.1-8; Markus 2.1-12

¹⁷ Pat wuray na, Yesu faya ma t̄atikateye a ndo hay. Farisa hay ta ndo m̄edzan̄gawa bazlam i Mb̄elom mapala eye, n̄ete ye andaya d̄ermak. Ti yaw na, ma ḡema neheye ka dala i Galile aye tebiye, ma Zerozelem ada ab̄era ma Yahuda. Yesu a mb̄elawa tay ha ndo i d̄avats hay ta ḡedan̄ i B̄ey Maduwen̄ Mb̄elom.

¹⁸ Ah̄el nak̄e Yesu faya ma t̄atikateye a ndo hay aye na, ndo hay, t̄e zlay naha ndo wuray mat̄era eye madzawa eye ka sl̄elah. Ta p̄ala ts̄aved̄ mede ha m̄epe kame i Yesu.

¹⁹ Ane tuk na, ta huta ts̄aved̄ mede m̄af̄el̄akwa ha a gay bay, h̄erwi ndo hay haladzay ka ts̄aved̄. Tsa na, t̄e tsal ka ḡer i gay niye. T̄e sl̄el b̄ed̄ d̄agerger t̄e Yesu. T̄e mb̄ezla ha ndo niye ta sl̄elah eye dzay t̄e walan̄ i ndo niye hay kame i Yesu.

²⁰ Yesu a ngatay a m̄edzal ḡer i ndo niye hay na, a gwad̄ay a ndo mat̄era eye niye: «Dzam ga, na p̄esaka ha mezeleme yak hay.»

²¹ Ndo m̄edzan̄gawa bazlam i Mb̄elom mapala eye ta Farisa hay t̄e ts̄ane bazlam i Yesu niye na, t̄e tsik m̄e walan̄ tay, t̄e gwad̄: «Nakay na, ndo waray i ngay a tsalay ka ḡer a Mb̄elom aye! Way nak̄e d̄a m̄ep̄esay ha mezeleme a ndo na, way. Maa sla m̄ep̄esay ha mezeleme a ndo na, Mb̄elom n̄ete ngwen̄ b̄ona, way?»

²² Tsa na, Yesu a s̄er wu nak̄e t̄e dzala m̄e ḡer tay aye, a gwad̄atay: «Ka dzalum andza niye m̄e ḡer kurom na, h̄erwi mey?»

²³ Maa da me m̄agwed̄e: “Mezeleme yak k̄e p̄esa” na, waray, k̄eḡebay “L̄etse, do” na, maa da me m̄e d̄ama na, waray?»

²⁴ A sen̄ na, s̄erum ha nen̄ Wawa i Ndo na, ḡedan̄ ga andaya m̄ep̄esatay ha mezeleme a ndo hay ka m̄endzib̄era.»

Tsa na, a gwad̄ay a ndo mat̄era eye: «Faya na gwad̄akeye, l̄etse, zla sl̄elah yak do a m̄etagay!»

²⁵ Kwayan̄ŋa ndo niye a l̄etse hurum kame i ndo niye hay tebiye. A zla sl̄elah ngay niye t̄e zla ahaya. A ye kame i ndo niye hay duwak duwak t̄e mazambad̄ay a Mb̄elom. A ye a m̄etagay.

²⁶ Ndo niye hay mb̄erz̄ezza aye t̄e ngatay andza niye na, a gatay h̄er̄b̄ab̄akka. Ta zambad̄ay a Mb̄elom. T̄e dzadzar haladzay ada t̄e gwad̄: «B̄egom na, ka ngatakway a wu m̄ege masuwayan̄ eye!»

Yesu a zalay a Levi

Mata 9.9-13; Markus 2.13-17

²⁷ Ma d̄aba eye na, Yesu a l̄etse a yaw ab̄era m̄e gay niye. Yesu faya ma diye na, a ngatay a ndo matsekele dzan̄gal mandza eye ka t̄ev i m̄esler ngay. Ndo niye na, t̄e zalay Levi. Yesu a gwad̄ay: «Dara, pen̄ b̄ezay!»

²⁸ Tsa na, Levi a l̄etse, a ḡer ha wu ngay hay tebiye, a pay b̄ezay a Yesu.

²⁹ Ma dāba eye ti ye a gay i Levi. Ti ye naha na, Levi a datay wu mēnday. Tə nda wu mēnday niye na, nətēye haladzay tə ndo matsekele dzaŋgal ha ada tə siye i ndo hay haladzay.

³⁰ Farisa hay ta ndo mēdzanḡawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə ŋgatay a Yesu faya ma ndiye dāf ta ndo i mezeleme hay na, tə tsik faya wu nakə lelebay aye. Tə gwadātay a gawla i Yesu hay: «Ka ndayum wu mēnday ada ka sum wu ka təv manəte eye ta ndo matsekele dzaŋgal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hārwi mey?»

³¹ Yesu a tsəne bazlam tay niye na, a mbədatay faya, a gwadātay: «Ndo neheye wuray a gatay bay nətēye zayzay aye na, ta pəliye ndo i sidem bay. Mata pəle ndo i sidem na, ndo neheye dāvats eye hay aye.

³² Na yaw məzalatay a ndo neheye tə gwadāy a gər nətēye ŋgwalak eye hay aye bay, ane tuk na, məzalatay a ndo i mezeleme hay duh, hārwi ada tā mbəda ha mede tay.»

*Wu wedeye ta wu guram eye
Mata 9.14-17; Markus 2.18-22*

³³ Ta tsətsah ka Yesu, tə gwadāy: «Gawla i Yuhana ta gawla i Farisa hay tə gawa daliyam ada ta dūwulawa. Ane tuk na, gawla yak hay i tay tə ndayawa wu mēnday ada tə sawa wu mase na, kəkay?»

³⁴ Yesu a mbədatay faya: «Ka dzalum na, nətēye na, ta giye daliyam daw? Ta giye bay hārwi nətēye na, andza mə magurlom i mazole dahəlay. Ahəl nakə zal i dahəlay ka təv tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i mazole dahəlay na, ta giye daliyam bay.

³⁵ Ane tuk na, pat eye ma slaweye na, ta gəsiye fataya abəra zal i dahəlay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.»

³⁶ Yesu a tsikatay dzeke nakay sa. A gwadātay: «Dada ndəray ma dəsiye peteked wedeye mətēpe ka peteked guram eye bay. Hārwi tadə ta tapa peteked wedeye ka guram eye na, peteked wedeye ma ŋgərđiye ha peteked guram eye niye. Ta nasiye ha peteked wedeye. Peteked wedeye ta guram eye ta diye ka bo bay.

* 6:3 1 Samuyel 21.2-7.

³⁷ Sa na, ndo ma mbədiye guzom lelem eye a gwezem i həzlay guram eye bay na, ka sərūm təbədew? Hārwi ta mbəda a dəma na, guzom niye lelem eye kə kwasa na, həzlay guram eye ma ndohwiye. Guzom dərmaḡ səkthi ma mbədiye ka dala ada gwezem ma nasiye.

³⁸ Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbədiye na, a gwezem i həzlay wedeye dərmaḡ.

³⁹ Sərūm ha ndo kə sa guzom makwasa eye na, ma dāba eye na, ma siye lelem eye sa bay. Hārwi tə gwad: «Guzom makwasa eye na, lele.»»

6

*Yesu na, a ləvay gər a pat i mazəzukw bo
Mata 12.1-8; Markus 2.23-28*

¹ Pat i mazəzukw bo na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah eye niye tə ge a dəma na, wuye andaya tə zalay bəle. Gawla i Yesu hay tə həb wu niye. Ta gugwah na wu niye ada tə nda.

² Siye i Farisa hay ta ŋgatātay. Tsa na, tə gwadātay: «Ka gum wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a ge faya me pat i mazəzukw bo aye na, hārwi mey?»

³ Yesu a mbədatay faya a gwadātay: «Dada ka dzaŋgum wu nakə Davit a ge ahəl niye aye təbədew? May a wur faya ta ndo ŋgay hay.

⁴ Tsa na, a ye, a fələkwa a madzawadzawa i mədəslyay ha gər a Mbəlom. A ye naha, a zla makwala nakə tə vəlay a Mbəlom aye. A nda. A vəlatay a ndo ŋgay hay dərmaḡ, tə nda. Bazlam i Mbəlom mapala eye a vəl tsəved ka mēnde na, a ndo məvəlaway wu a Mbəlom dəkdek bədaw?»

⁵ Yesu a gwadātay sa: «Maa ləvay gər a pat i mazəzukw bo na, Wawa i Ndo.»

*Yesu a mbəl ha ndo wuray maməta həlay eye
Mata 12.9-14; Markus 3.1-6*

⁶ Pat eye andaya pat i mazəzukw bo na, Yesu a ye a gay i maduwule me. A ye naha a pa bo ka matətikatay a ndo hay. Mə dəma na, ndoweye andaya həlay i mēnday ŋgay maməta eye.

⁷ Mə gay i mađuwule me niye na, ndo mədzańgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay nəteye andaya. Faya ta zəbiye ka Yesu. Tə dzala mə gər tay, tə gwad: «Zəbakwa faya lele, ngatay ma mbəliye ha ndo nakay maməta həlay eye pat i mazəzukw bo daw?» Tə tsik andza niye na, hərwi məhəle faya bəra suwat.

⁸ Ane tuk na, Yesu a sər ha mədzał gər tay. A gwaday a ndo niye həlay ngay maməta eye: «Lətse, do, lətse ka niye, kame i ndo hay tebiye.» Ndo niye a lətse ka niye.

⁹ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Na tsətsahiye fakuma: Bazlam kway mapala eye a vəl tsəved məge na, mey? A gwad: Gum ngwalak pat i mazəzukw bo tsukudú, gum na, sewed daw? Məmbəle ha ndo pat i mazəzukw bo tsukudú məgər ha mâ mət daw?» Ane tuk na, ta mbəday faya bay.

¹⁰ Yesu a zəba fataya. Tsa na, a gwaday a ndo niye həlay maməta eye «Nduda ha həlay yak.»

A nduda ha na, həlay ngay a mbəl a təra lele suwud suwud.

¹¹ Tsa na, a ndalatay a ndo mədzańgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay. Tə tsik ma walaŋ tay ta hutiyə tsəved ka məkəde Yesu na, kəkay.

Yesu a pala ndo i maslaŋ ngay hay

Mata 10.1-4; Markus 3.13-19

¹² Ahəl niye Yesu a ye, a tsal a tsaholok hərwi mađuwule me. A ndza ma tsaholok niye huyup ka mađuwulay naha me a Mbəlom.

¹³ Dəre a tsada na, a zalatay a gawla ngay hay ka təv ngay. Ti ye naha. Tsa na, a pala mə walaŋ tay niye ndo kuro gər eye sulo. A zalatay ndo i maslaŋ hay.

¹⁴ Nəteye na: Simoŋ nakə a pa faya məzele Piyer aye, ta malamar ngay Aŋdərə, Yakuba ta Yuhana, Filip ta Bartelemi,

¹⁵ Mata ta Tomas, Yakuba wawa i Alfe, Simoŋ ndo məge vərəm hərwi dala ngay,

¹⁶ Yuda wawa i Yakuba, Yudas Iskariyot ndo məge daf ka Yesu.

Yesu ta ndo hay haladzay

Mata 4.23-25

¹⁷ Yesu ta gawla ngay niye hay, tə mbəzlaw abəra ma tsaholok niye. Ti yaw tə ndza ka təv eye andaya barbara eye fatata.

Gawla ngay hay ka təv eye niye haladzay. Ndo hay haladzay mbərzəzza andaya ka təv eye niye dərmak. Ndo niye hay na, ti yaw abəra kwa ma Zerozelem ka dala i Yahuda ada mə Tir ta Sidon gəma neheye tə mbay naha a bəlay aye.

¹⁸ Ndo niye hay ti yaw ka təv ngay na, mata pay zləm a bazlam ngay ada hərwi mâ mbəl tay ha abəra ma dəvats tay hay wal wal. Ndo neheye məsəfəre lele bay eye hay mə bo tay aye na, kə mbəl tay hay.

¹⁹ Kwa way a pəla tsəved məlamay nets tsa hərwi gədaŋ a yaw abəra mə bo ngay. Ndo neheye ta lamay aye na, a mbəl tay ha tebiye.

Ngama ta marava

Mata 5.1-12

²⁰ Yesu a zəba ka gawla ngay hay na, a gwadatay:

«A nəkurom ndo i mətawak hay, ngwasum hərwi Bəy i Mbəlom na, i kurom.

²¹ A nəkurom neheye may a wur fakuma anəke aye, ngwasum hərwi Mbəlom ma vəlakumeye wu nakə a sakum aye.

A nəkurom neheye faya ka tuwumeye anəke aye, ngwasum hərwi ka ta ngwasumeye.

²² Nəkurom neheye ndo hay faya ta gakum eye dəretsətseh aye, kwa ta kal kurom ha, kwa ta tsadakum, kwa ta tsik fakuma wu nakə lelebay eye hərwi nakə ka dzalum ha Wawa i Ndo aye na, ngwasum.

²³ Aza pat nakə wu neheye ta ndzakum a gər aye na, mbərzlum tə mənğwese eye hərwi Mbəlom ma ta vəlakumeye magogoy kurom bagwar eye mə mbəlom.

Aya ane, sərur ha na, bəba tətə tay hay tə gatay a ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay na, andza niye.

²⁴ A nəkurom ndo i zlele hay, dəretsətseh ka gər kurom hərwi 6a ka hutum magogoy kurom tsiy.

25 A nakurom neheye hawa i wu a gakum bay aye wu kurom andaya anake haladzay aye, dāretsətseh ka gər kurom hārwi may ma ta wuriye fakuma.

A nakurom neheye faya ka ŋgwasumeye anake aye, dāretsətseh ka gər kurom hārwi ka ta ndzumeye ta mēdzal gər aye ada ka tuwumeye.

26 A nakurom neheye ndo hay tē gwad fakuma nakurom ŋgwalak i ndo hay aye, dāretsətseh ka gər kurom.

Hārwi bāba tātē tay hay tē gwadāwa ka ndo neheye tē gwad nāteye ndo mādē ha bazlam i Mbəlom aye ta sēpatāwa ndo hay ahəl niye na, andza niye.»

Wudum ndo mäne dāre kurom hay

Mata 5.38-48, 7.12

27 «Ane tuk na, na tsikakumeye a nakurom neheye faya ka pumeŋeye zlēm aye: Wudum ndo mäne dāre kurom hay. Gumatay ŋgwalak a ndo neheye tē nakum dāre aye.

28 Pum ŋgama ka ndo neheye faya ta vėlakumeye mezeleme aye. Duwulumay me a Mbəlom hārwi ndo neheye faya ta gakumeye dāretsətseh aye.

29 «Tadē ndoweye kē faka ka maholom na, mbādāy ha maholom i diye neŋged. Ndowneye ka buwa faka abāra kələmedze yak na, gər ha mā zla na faya məkēlkabo yak i huđ aye.

30 «Ndo ka tsətsah fakaya wu na, vėlāy ada tadē ndoweye kē zla faka abāra wu yak na, kē tsətsah faya bay.

31 «Ka gwadum ndo hay tē gakum ŋgwalak na, gumatay ŋgwalak a ndo hay dārmak.

32 «Kā wudum ndo neheye ta wudā kurom aye dēkdēk bay. Tadē ka wudum ndo neheye ta wudā kurom aye dēkdēk na, ka dzalum na, ka hutumeye merəbe kurom dāw? Kwa ndo i mezeleme hay ta wudā ndo neheye ta wudā tay ha aye dārmak!

33 Ada tadē ka gumatay ŋgwalak a ndo neheye faya ta gakumeye ŋgwalak aye dēkdēk na, ka dzalum na, ka hutumeye merəbe kurom dāw? Kwa ndo i mezeleme hay na, tē ge andza niye.

34 «Tadē ka vėlumatēye wu a ndo neheye ka sərūm ha nāteye ta sliye mēmakum ha aye na, ka dzalum na, ka hutumeye merəbe

kurom dāw? Kwa ndo i mezeleme hay tē vėlāwa wu na, a ndo i mezeleme hay andza nāteye hārwi ada tē matay ha andza nakē tē vėlātay aye!

35 Duh bay, wudum ndo mäne dāre kurom hay! Gumatay ŋgwalak. Ka vəlumatay wu na, kē gwadum tē makum ha a dāma bay. Mbəlom ma ta vėlakumeye a dāma magogoy kurom na, haladzay. Nakurom ka ta tərūmēye wawa i Mbəlom Fetek. Hārwi neŋgeye na, a wudā ndo i hāzay hay ta ndo i sewed hay dārmak.

36 Tərūm ndo mäge ŋgwalak hay andza Bāba kurom Mbəlom, neŋgeye ndo i ŋgwalak.

Kā gumatay sariya a ndo hay bay

Mata 7.1-5

37 «Kā gum sariya ka ndo bay. Mbəlom dārmak ma gakumeye sariya bay. Kā rawum me ka ndo hay bay. Mbəlom bābay ma rawiye fakuma me bay. Pəsumatay ha mənese a ndo hay, Mbəlom dārmak ma pəsakumeye ha mənese kurom.

38 «Vəlumatay wu a ndo hay, Mbəlom dārmak ma vėlakumeye. Mbəlom ma vėlakumeye na, ma rahakumeye ha lele. Ma dzədzakakumeye ha a gwezem kurom hay na, madzədzeke madzədzeke. Mbəlom ma ləvakumeye wu tē wu nakē ka ləvawumatay ha wu a ndo hay aye dārmak.»

39 Yesu a tsikatay ta dzeke mekelēn eye sa, a gwadātay: «Guluf ma sliye mēgəsay hālay a guluf neŋged dāw? Nāteye salamay tay eye ta dādīye a bəd.

40 Ndo nakē faya ma tətikiye wu aye na, ma ziye ndo matətikay wu bay. Ane tuk na, ndo nakē faya ta tətikay wu kē sər tsiy na, ma təriye andza ndo matətikay wu.»

41 A gwadātay sa: «Nəkar na, ka ŋgatay a tsakwal mē dāre i malamar yak. Ane tuk na, mayako nakē mē dāre yak aye ka ŋgatay bay na, hārwi mey?

42 Kəkay, ka sliye mēgwede: “Malamar ga, ehey nā zlaka ahaya tsakwal abāra mē dāre yak” na, duh i yak aye mayako gəlāwwa ka ŋgatay bay na, kəkay? Nəkar ndo i bəbərək, lah faya mēzle ahaya mayako abāra mē dāre yak tēday ada ka ŋgateye a dāre kwetseh kwetseh. Ka zlaya

ahaya tsakwal abëra mæ dære i malamar yak tuk.»

*Dærizl i gærdaf ta hohway ngay eye hay
Mata 7.16-20, 12.33-35*

⁴³ Yesu a gwadätay sa: «Særum ha na, dærizl i gærdaf lele eye na, ma wiye hohway i dærizl i gærdaf nakæ lele bay aye bay, andza niye dærizl i gærdaf lele bay eye ma wiye hohway i gærdaf nakæ lele eye bay aye.

⁴⁴ Ka særakwa ka bo abëra dærizl i gærdaf hay ta hohway tay hay. Ka slumeye faya manğæle hohway i gurov abëra ka wuradak bay ada ka slumeye manğæle hohway i tæroz abëra ka dzægew bay.

⁴⁵ Særum ha na, ndo nakæ ngwalak eye na, ma giye wu ngwalak eye hay hærwi mæ dærev ngay na, wu neheye ngwalak eye dærmak. Ndo nakæ sewed eye na, ma giye wu neheye sewed eye hærwi dærev ngay maraha eye tæ wu neheye sewed eye. Hærwi kwa way a ndohwa ahaya na, wu nakæ maraha eye mæ dærev ngay aye.»

*Gay hay sulo
Mata 7.24-27*

⁴⁶ Yesu a gwadätay sa: «Ka zalumen a neñ “Bøy Maduwen, Bøy Maduwen” na, hærwi mey? Ada wal faya ka gumeye wu nakæ na tsikakum aye bay sa tuk na, kækay?

⁴⁷ Tsænum, na dakumeye ha ndo nakæ a peñ bæzay ta dædik aye. Neñgeye na, a pay zlæm a bazlam ga lele. Kæ pay zlæm na, a ge ha mæsler tæ bazlam nakæ a tsæne aye.

⁴⁸ Neñgeye a ndzækit bo na, ta ndo nakæ a say madæzle gay aye. A dazlay na, a la na mædok i gay siduk lele. A ndæv ha mæle na, a dæzla ahaya mædok i gay ngay niye ma bæf tæ kwar lele. Tsa na, a ngar na gay niye tuk. Yam a pa na, mazaw a yaw ngæf ka gay ngay niye na, dæda a mba faya mambæzle ha bay, hærwi madæzla eye lele.

⁴⁹ Aya ane tuk na, ndo nakæ a tsæne bazlam ga ada kæ ge ha mæsler bay na aye, neñgeye dærmak a ndzækit bo ndo nakæ a say mæge gay aye. Ane tuk na, a dazlay kwayanña ze mæle na mædok eye. A pa na mædok eye tæhas ka dala tsa. A ndæv na, yam a pa. Mazaw i magayam hay ngæf ti yaw ka gay niye na, kwayanña bærem a mbæzl, tsekæk yam a hæl na gay niye.

A mbæzl na, liyeh liyeh kwa tsekwen ka lækaw bay.»

7

*Gædan i Yesu a ze mædahan
Mata 8.5-13*

¹ Yesu a ndæv ha mætsikatay a ndo niye hay ka tæv ngay aye na, a hæl bo a ye a Kafernahum.

² Ma Kafernahum na, ndo i Roma wuray andaya neñgeye bagwar i sidzew. Ndo i mæsler ngay andaya a wuda na haladzay. Ndoweeye niye na, bo a wur faya haladzay.

³ Bagwar i sidzew niye a tsæne ndo hay faya ta tsikiye ka Yesu na, a slær ndo hay mæ walan i madugula i Yahuda hay. A slær tay ha na, hærwi ada tâ zalayaw mâ yaw mâ mbæl ha ndo i mæsler ngay niye.

⁴ Ndo niye hay ti ye, tæ ndisl ka tæv i Yesu na, ta dazlay mægay amboh haladzay. Tæ gwadäy: «Bagwar i sidzew may a gwadaka: “Dara mbælen ha ndo i mæsler ga tey.” Ka ye, ka dzæna na ndoweeye niye na, lele.

⁵ Neñgeye na, ndo lele eye. A wuda slala kway haladzay. Ada maa dæzlakway gay i maduwole me na, neñgeye.»

⁶ Yesu a tsæne andza niye na, a lætse, ti ye ka bo dziye. Mazlambar næteye bæse tæ gay i bagwar i sidzew. Bagwar i sidzew niye a slæraw ndo hay ka tæv i Yesu. Ti yaw tæ gwadäy: «Bøy Maduwen, tæ gwadaka na, kæ ye gær madayaw sa bay. Neñ na sla da, nækar kæ ye a gay ga bay.

⁷ Hærwi niye, neñ hæren na sla mede naha ka tæv yak bay. Ane tuk na, ka tsik bazlam yak næte na, ndo i mæsler ga ma mbæliye segey.

⁸ Neñ na, faya na ræhay ha gær a bagwar ga ada sidzew ga hay ta ræhen ha gær dærmak. Na gwadäy a ndo næte mæ walan tay “Do!” na, ma diye. Na gwadäy a ndo neñged “Dara!” na, ma deyeweye. Na gwadäy a beke ga “Ge nakay!” na, ma giye.»

⁹ Yesu a tsæne bazlam i bagwar i sidzew niye na, a yay a gær lele. A mbæda me a diye i ndo neheye ta zængal naha aye. A gwadätay: «Særum ha na, dæda neñ na huta slala i mædzal gær nakay bay, kwa ma Israyel.»

10 Tsa na, ndo neheye tã slãra tay ahaya aye ta mbãda gãr a gay i bagwar i sidzew niye. Ti ye naha na, ndo i mäsler i sidzew niye kã mbäl tsiy. Nengëye zay zay!

11 Ma dãba eye na, Yesu a ye a gãma eye andaya tã zalay Nay. Gawla ngay hay tã ndo hay haladzay tã pay bẽzay.

12 Ahäl nakã mazlambar ta ndisliye ta fãlãkwiye a wuzlahgãma niye na, tã dzãgãr ta ndo hay faya ta zliye mädahan ta diye ha ka me tsãvay. Maa mät na, wawa i madakway i ngwas wuray. Wawa ngay na, nãte eye niye. Ndo i gãma niye haladzay tã laka na ngwas niye ka dã tsãvay.

13 Yesu a ngatay na, madakway i ngwas niye a gay mã bo, a gwadãay: «Kã tuwa sa bay.»

14 Tsa na, a ye a lamay a hubok niye faya ta zliye ha mädahan aye. Ndo mãzle mädahan hay tã lãtse. Yesu a gwadã: «Gawla, faya na gwadãkeye, lãtse!»

15 Mädahan niye a lãtse, a ndza. Tsa na, a dazlay a mãtsike me. Yesu a zla na a vãlay a mãy ngay.

16 Ndo niye hay tebiye ka tãv eye niye ta dzãdzãr. Nãteye tebiye ta zambadãay a Mbãlom, tã gwadã: «Ndo mãde ha bazlam i Mbãlom bagwar eye ki yaw a walan kway! Mbãlom ki yaw madzãne ndo ngay hay.»

17 Wu niye Yesu a ge aye a dã zãm ka dala i Yahuda tebiye ta dala neheye a mbay naha aye.

Yesu ta Yuhana Mata 11.2-19

18 Gawla i Yuhana hay ta tãkãr wu neh-eye Yesu a ge aye a Yuhana. Yuhana a tsãne na, a zal ndo hay mã walan i gawla ngay niye hay sulo.

19 Tsa na, a slãr tay ha ka tãv i Bãy Maduwen Yesu. A slãr tay ha na, tã ye tã tsãtsãh faya, tã gwadãay: «Nãkar na, Kãriste nakã ma deyeweye aye dãw? Kãgãbay nãmaã hãba ndo mekelẽ dãw?»

20 Gawla i Yuhana niye sulo eye ti ye. Tã ndisl ka tãv i Yesu na, tã gwadãay: «Yuhana madzãhuãe ndo a yam a slãramaya ahaya ka tãv yak matsãtsehe fakaya, a gwadã nãmaã gwadãka: Nãkar na, Kãriste nakã

ma deyeweye aye dãw? Kãgãbay nãmaã hãba ndo mekelẽ dãw?»

21 Ahäl eye niye, Yesu faya ma mbãliye tay ha ndo hay haladzay abãra ma dãvats ada tã bo nakã a wurawa fataya aye. A mbäl tay ha gãr mavuwe hay, a hãndãkatay na dãre a guluf hay.

22 Tsa na, Yesu a mbãdatay ka bazlam i ndo niye hay Yuhana a slãr tay naha ka tãv ngay aye tuk, a gwadãatay: «Gwadãmuy na, guluf hay tã ngatay a dãre, ndo mãtãra eye hay ti ye lele, ndo mãdãgwadã eye ta mbäl suwud suwud, mãndãk hay tã tsãne zãm, mädahan hay ta lãtsew a sifa, ndo i mãtawak ta tsãne Labara Ngwalak eye.»

23 Yesu a gwadãatay sa: «Mãngwese ka gãr i ndo nakã kã gãr ha mãdzãl gãr abãra ka neñ bay aye!»

24 Gawla i Yuhana hay ti ye wu tay na, Yesu a dazlay mãtsike ka gãr i Yuhana. A tsikatay a ndo hay haladzay, a gwadãatay: «Ka yum a kãsaf mata zãbaw na, ka mey? Ka zãbumaw ka guzer nakã mãtasl faya ma bãliye ha aye dãw? A'ay andza niye bay.

25 Aya ane kãla ka yum ka zãbumaw na, ka mey? Ka zãbumaw na, ka ndo mãlambadã bo eye tã peteked lele eye dãw? Tsukudu kãkay? Ane tuk na, ndo neheye tã pa ka bo peteked lele eye ada wu tay hay lele eye na, nãteye mãndza eye na, mã gay i bãy hay.

26 Ka yum mata zãbaw na, ka wuye mey? Ka zãbumaw na, ka ndo mãde ha bazlam i Mbãlom dãw? Ayaw, nengëye ndo mãde ha bazlam i Mbãlom ada neñ faya na gwadãakumeye, nengëye a ze ndo mãde ha bazlam i Mbãlom.

27 Yuhana na, ndo nakã tã watsa a Derewel aye, Mbãlom a gwadã: «Neñ na slãriye naha ndo mãde ha bazlam ga kame yak.

Ma lambadãkeye na tsãved.*»

28 Yesu a gwadãatay sa: «Sãrum ha na, mã walan i ndo zezeñ hay tebiye ndo nakã a ze Yuhana aye na, andaya bay. Ane tuk na, ndo nakã nengëye tsekweñ mãkãtsa eye ma Bãy i Mbãlom aye na, a ze Yuhana.»

29 Ndo hay tebiye tã pa zãm ka bazlam ngay, kwa ndo mãtsekele dzãngal hay.

* 7:27 Malasi 3.1, Madayaw abãra ma Ezipt 23.20.

Hərwi tə sər wu nakə a tsik aye na, bazlam i Mbəlom dedək. Ada Yuhana ka dzəhuḅ tay ha a yam dedək.

³⁰ Ane tuk na, Farisa hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta kal ha wu nakə a say a Mbəlom haḅe mäge hərwi tay aye ada ta kərah Yuhana mədzəhuḅe tay hay a yam.

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Na ndzəkitiye tay hay ndo neheye bəgom aye na, tə mey? Na ndzəkitiye tay ha bo na, tə mey?

³² Ta ndzəkit bo na, ta wawa neheye mandza eye ka pələd nakə ndo hay tə hayawa faya gər aye. Siye hay faya ta wudatay naha a siye hay, tə gwadatay: “Nəmaa fakum naha fagam i məhetse, ka hatsum bay, nəmaa gakum naha dəmes i mədahaŋ na, ka tuwum bay.”

³³ Andza niye, Yuhana mədzəhuḅe ndo a yam, a ndayawa wu mənday bay, a sawa guzom bay. Nəkurom ka gwadum: “Neŋgeye na, məsəfəre nakə ŋgwalak eye bay aye mə bo ŋgay.”

³⁴ Neŋ Wawa i Ndo na yaw, na nda wu mənday ada na sa wu məse, ka gwadum: “Zəbum ka ndo nakay. A dzala i ŋgay na, ka wu mənday ada ka məse guzom. Neŋgeye na, dzam i ndo matsekele dzaŋgal hay ta ndo i mezeleme hay.”

³⁵ Ane tuk na, wawa i Mbəlom hay tebiye tə sər ha, metsehe i Mbəlom na, dedək.»

Mawuḁe bo na, hohway i məpəse mezeleme

³⁶ Farisa wuray a zalay a Yesu mata nde wu mənday mə gay ŋgay. Yesu a ye a gay i ndo niye. Ti ye naha na, ta dazlay a mənde wu mənday.

³⁷ Ma gəma niye na, ŋgwas wuray andaya mezeleme aye. A tsəne Yesu andaya mə gay i Farisa niye faya ta ndiye wu mənday na, a ye a gay i ndo niye. Dos ŋgay mə həlay maraha eye tə mal nakə a ze huŋŋa aye.

³⁸ A ye naha, a lətse a dəba i Yesu bəse tə sik ŋgay hay. Tsa na, a tuwa ta yam dəre. A bara na sik i Yesu ta yam dəre ŋgay niye. Tsa na, a takad na ta məkwets i gər ŋgay. A gəs na ka bo sik niye ada a mbəda faya mal ŋgay niye tuk.

³⁹ Farisa niye a zalay a Yesu ka wu mənday aye a ŋgatay andza niye na, a tsik

ma mədzele gər ŋgay, a gwad: «Ndo nakay na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom bay! Ŋgwas nakay faya ma tətaliye faya aye na, mezeleme eye. Ada ŋgwas nakay mezeleme eye na, a sər ha bədaw!»

⁴⁰ Tsa na, Yesu a sər wu nakə Farisa niye a dzala aye. A gwaday a Farisa niye: «Simon, a seŋ mətsikaka wu andaya.»

Simon a mbəday faya: «Tsik me, Miter.»

⁴¹ Yesu a gwaday: «Ndoweye hay andaya sulo. Ndoweye niye hay sulo aye na, gwedere i ndo fataya. Ndo neŋged na, ma hamiye kwar i suloy temerre zlam. I ndo neŋged ma hamiye suloy kuro kuro zlam.

⁴² Ane tuk na, ndo neheye sulo aye na, tə sla məheme gwedere i ndo niye bay. Ndo niye a gəratay ha gwedere ŋgay a nəteye neheye sulo aye tebiye.» Yesu a təkəray andza niye na, a gwaday: «Mə walaŋ tay neheye sulo aye mata wuḁe ndo niye ka zal na, way?»

⁴³ Simon a mbəday, a gwaday: «Na dzala maa wuḁa ndo niye ka zal na, ndo nakə kwar i suloy faya temerre zlam aye.»

Yesu a gwaday faya: «Dedək, ka mbəda faya na, lele.»

⁴⁴ Tsa na, Yesu a mbəda me a diye i ŋgwas. A gwaday a Simon: «Simon ka ŋgatay a ŋgwas nakay ba? Na yaw na, a gay yak dūh bədaw? Ada nəkar ka tədeŋew yam hərwi məbere ha sik ga bay. Aya ane, ŋgwas nakay na, kə bereŋ na sik ga ta yam dəre ŋgay ada ka takad na ta məkwets i gər ŋgay bədaw?

⁴⁵ Nəkar, ka təma ga a gay yak tə məgəse ga ka bo bay. Ane tuk na, neŋgeye na, kwa i madayaw ga kanaŋ na, faya ma gəsiye ka bo sik ga.

⁴⁶ Nəkar na, ka mbədeŋ mal ka gər bay. Ane tuk na, neŋgeye na, ka mbədeŋ mal ka sik.

⁴⁷ Hərwi niye sər ha na, mawuḁe bo ŋgay nakə a wuḁa ga haladzay aye. A dā ha na, mezeleme ŋgay neheye a ge haladzay aye na, na pəsay ha tebiye. Ane tuk na, i ndo nakə tə pəsay ha mezeleme ŋgay tsekwen aye na, neŋgeye dərmaḁ a wuḁa ndo na, tsekwen dərmaḁ.»

⁴⁸ Tsa na, Yesu a gwaday a ŋgwas niye: «Ŋgwas, mezeleme yak kə pəsa.»

⁴⁹ Ndo niye hay faya ta ndiye wu mänday dziye, tã tsik mã walañ tay, tã gwad: «Nakay i ñgay ndo wuray a dza bo ka mæpäsay ha mænese a ndo aye?»

⁵⁰ Aya ane, Yesu a gwadäy a ñgwas niye: «Mädzal gær yak kã mbäl kar ha. Do wu yak barbarra.»

8

Ndo neheye tã pay bəzay a Yesu aye

¹ Ma dāba eye na, Yesu a ye a walañ i gay hay ta gəma hay. A ye a həhal mæ dāma na, a dā ha Labara Ñgwalak eye i Bəy i Mbəlom mæ dāma tebiye. Gawla ñgay hay kuro gær eye sulo tã paway bəzay.

² Ñgwas neheye Yesu a həhar fataya abəra fakalaw aye ta neheye a mbäl tay ha abəra ma dāvats aye ta zəñgal na dərma. Nəteye na: Mari nakə tã zalay Mari Magədala eye, Yesu a həhar faya abəra Fakalaw hay tasəla aye;

³ Zan ñgwas i Kuza neñgeye ndo mægəse dala i Herod; Suzan; ada ta ñgwas hay wal wal neheye ta dzənawa Yesu ta gawla ñgay hay tã wu tay hay aye.

Dzeke i ndo maslāge

Mata 13.1-9; Markus 4.1-9

⁴ Ndo hay haladzay ti ye naha ma gəma hay wal wal. Yesu a ñgatay a ndo niye hay ti ye naha haladzay tã haya gær ka tæv ñgay na, a tsikatay me ta dzeke a gwadätay:

⁵ «Ndo wuray a ndohwaw abəra mæ gay. A həl hulfe ñgay a ye ha a pesl mata slāge. A ye naha na, a dazlay a maslāge. Ahäl nakə faya ma kutsiye hulfe ñgay a guvah aye na, siye hay tã kuts ka tsakay i tsəved. Hulfe niye na, ndo hay ta mbərasla na, diyen hay tã pala na tebiye.

⁶ Siye a däd ka sik i pəlad. Tã ndzohwaw na, kwayañña tã kula heryew heryew. Tã kula na, hərwi ta huta yam ma bəd bay.

⁷ Neñged a däd a gay i dak. Dak niye hay tã gəl. Tsa na, dak niye hay tã ñgədätsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay.

⁸ Ane tuk na, siye hay tã kuts ka tæv lele eye. Tã ndzohwaw ada tã gəl. Tã gəl na, tã nah lele. Makwehe nəte na, wur eye faya temerre.»

Yesu a gwadätay sa: «Ndo nakə zləm andaya faya mætsəne aye na, mātə tsəne lele!»

Yesu a ge mäsler ta dzeke na, hərwi mey? *Mata 13.10-17; Markus 4.10-12*

⁹ Ma dāba eye na, gawla ñgay hay ta tsətsah faya, tã gwadäy: «Dzeke nakə ka tsik aye na, a say mægwede mey?»

¹⁰ Yesu a mbədätay faya, a gwadätay: «Nəkurom na, Mbəlom kã dākum ha wu nakə mañgaha eye ma bəy ñgay aye. Ane tuk na, ndo siye hay ta tsəniye wu hay na, ta dzeke. Andza niye:

“Ta sliye mazəbe faya, ane tuk na, ta ñgateye bay.

Ta sliye faya mætsəne, ane tuk na, andza mægwede mey na, ta tsəniye bay.*”»

Yesu a dā ha dzeke i ndo maslāge

Mata 13.18-23; Markus 4.13-20

¹¹ Yesu a gwadätay sa: «Dzeke nakay a say mægwede na, anañ: Hulfe na, bazlam i Mbəlom

¹² Ndo siye hay ta ndzəkit bo ta tsakay i tsəved nakə hulfe a kuts faya aye. Nəteye na, tã tsəne bazlam i Mbəlom. Tsa na, Fakalaw a yaw a buwa na bazlam i Mbəlom niye tã tsəne aye abəra mæ dārev tay. A buwa na na, hərwi ada tã dzala ha faya bay ada tã təma bay.

¹³ Siye hay ta ndzəkit bo ta tæv nakə bətekwew andaya faya haladzay bay aye. Tã tsəne bazlam i Mbəlom ada ta təma tã məñgwese eye lele. Ane tuk na, ta huta mæpe zläləy mæ bazlam i Mbəlom bay. Dəretsətseh tã masəpete i Fakalaw a ndzatay a gær na, tã gær ha mädzele gær abəra ka Mbəlom.

¹⁴ Hulfe neheye tã kuts a gay i dak hay aye na, ta ndzəkit bo ta ndo neheye tã tsəne bazlam i Mbəlom aye. Ane tuk na, bor i mändzibəra, bor i zlele, ta bor i wu mekelej eye hay wal wal a ye tay a bo. Wu niye hay tã ñgədätsa na bazlam i Mbəlom nakə mæ dārev tay aye. Bazlam i Mbəlom dərma kã huta mävəle hohway bay.

¹⁵ Hulfe nakə a kuts ka tæv lele eye na, ta ndzəkit bo ta ndo neheye tã tsəne bazlam i Mbəlom aye na, tã pa na a dārev tay lele.

* 8:10 Ezay 6.9.

Tə gay metsehe lele. Bazlam i Mbəlom a gəl mə dərev tay, tə nah lele.»

*Dzeke i lalam
Mata 4.21-25*

¹⁶ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatay: «Dada ndo ma zlaweye lalam ngay ma piye faya ako ada ma hurəkwiye faya gəse daw? Kəgəbay ma piye na a dəba i sləlah daw? Duh ma piye na na, ka wu məpe lalam hərwi ada ndo neheye ta fələkwiye a gay aye mâ dəvatay dzaydzay.

¹⁷ Sərum ha na, wu neheye mənğaha eye hay aye na, ta zəbiye ngəray ngəray ta həpat. Ada wu neheye ndo hay tə sər bay aye na, ndo hay ta ta səriye mə dzaydzay.»

¹⁸ A gwadatay sa: «Gumay metsehe a mətsəne wu nakə ka pawumay zləm aye. Hərwi ndoweye kə pay zləm lele na, Mbəlom ma səkahiye ha mətsəne ada mâ tsəne lele. Ane tuk na, ndo nakə a say mətsəne bay aye na, kwa tsekwen eye nakə a tsəne aye na, ta buwiye na.»

*Ndo i Yesu hay
Mata 12.46-50; Markus 3.31-35*

¹⁹ May i Yesu ta malamar i Yesu hay ta pəla na Yesu. Ta pəla na na, ta huta na Yesu. Ane tuk na, ta ndisl ka təv ngay bay hərwi ndo hay haladzay ka tsəved.

²⁰ Tə gwaday a Yesu: «May yak ta malamar yak hay, nəteye ma bəra faya ta tsətsahiye kar. A satay mənğataka.»

²¹ Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «May ga ta malamar ga hay na, ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam i Mbəlom ada faya ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye.»

*Gədan i Yesu na, a ze mətasl
Mata 8.23-27; Markus 4.35-41*

²² Pat wuray na, Yesu a gwadatay a gawla ngay hay: «Tsalakwa a kwalalan i yam takwa a diye i dəlov nənğed.» Tsa na, tə tsal a kwalalan i yam, ti ye.

²³ Ahəl nakə faya ta diye ka gər i yam aye na, Yesu a ndzahəra. A ndzahəra na, kwayanğa mətasl a vəzl ka gər i dəlov niye ta gədan. Tsa na, kwalalan i yam a rah ta yam mazlambar ta kutsiye a yam.

²⁴ Gawla ngay hay ta həndzəd ka təv ngay. Ta wuda ka bo, ta pədeke ha Yesu abəra

ka məndzehəre. Tə gwaday: «Bəy may, Bəy may, ka mətakweye!»

Tsa na, Yesu a pədeke, a gay me a mətasl ada a yam. Kwayanğa mətasl a ndza dədik. Məbəle i wuray kwa tsekwen andaya sa bay.

²⁵ Yesu a gwadatay a gawla ngay hay: «Ka yum ha mədzal gər kurom aye a ngay!»

Ane tuk na, ta dzədzar haladzay. A gatay hərbəbəkka. Tə gwad mə walan tay: «Nakay na, ndo wuray? A gatay me a mətasl ta yam na, tə gəsay me aye!»

*Gədan i Yesu na, a ze i Fakalaw
Mata 8.28-34; Markus 5.1-20*

²⁶ Yesu ta gawla ngay hay tə ndisl a gəma i Geraseni nakə ta diye i dəlov niye tə zalay dəlov i Galile aye. Niye na, bəse kame i dala i Galile.

²⁷ Yesu a mbəzlaw abəra mə kwalalan i yam na, ndo wuray a ndzawa ma wu-zlahgəma, a ngatay a Yesu na, a yaw ka təv ngay. Ndowne niye na, gər a vuway. Kə ndza haladzay a pawa ka bo peteked sa bay ada a hənawa mə gay bay sa tsa. Ane tuk na, a hənawa mə walan i tsəvay hay.

²⁸ A ngatay a Yesu na, kwayanğa a wuda ta gədan. A kal ha bo kame i Yesu. Tsa na, a gwaday: «Nəkar na, Yesu Wawa i Bəy Mbəlom Fetek. Ka wuda ka nən na, mey? Amboh kə gen wuray bay tay.»

²⁹ A tsik andza niye na, hərwi Yesu a gwadaway a fakalaw: «Dara abəra mə bo i ndo nakay.»

Tə dzawaway na sik tə səselek ada tə paway tsalalaw a həlay. Ane tuk na, a ngəzlahawa ha wu niye hay tə dzawawa na aye ndərtsətsətse ada fakalaw a yawa ha a təv dərən aye hay abəra mə walan i gay, a kəsaf.

³⁰ Yesu a tsətsah faya, a gwaday: «Məzele yak na, way?»

Fakalaw niye a mbəday faya a gwaday: «Məzele ga na, Haladzay.» A tsikay a Yesu andza niye na, hərwi nəteye haladzay mə bo i ndo niye.

³¹ Fakalaw niye hay tə gay amboh a Yesu hərwi ada mâ kuts tay a bəd nakə kutsik bagwar eye aye bay.

³² Ka təv eye niye na, madəras hay andaya faya ta pəliye wu mənday tay hay ma

tsaholok wuray. Fakalaw niye hay mə bo i ndo niye tə gay amboh a Yesu hərwi ada mâ vələtay tsəved məfələkwe a bo i madəras niye hay. Yesu a vələtay tsəved mede a bo i madəras niye hay.

³³ Tsa na, fakalaw niye hay ti yaw abəra mə bo i ndo niye ti ye, tə fələkwa a bo i madəras hay. Madəras niye haladzay aye ta hwayaw abəra ka mahəmba niye. Ti yaw tə kuts a dəlov niye tebiye, tə dze a dəma.

³⁴ Ndo mətəkure madəras niye hay tə ngatay andza niye na, ta hway, ti ye a wuzlahgəma mata datay ha labara niye a ndo hay ada a ndo neheye nəteye dərəŋ ta wuzlahgəma aye hay.

³⁵ Tsa na, ndo hay tə tsəne na, ti yaw mata zəbe naha ka wu nakə a ge bo aye. Ti yaw tə ndislew ka təv i Yesu na, tə ngatay a ndo niye fakalaw hay ti yaw abəra mə bo ngay aye mandza eye ka təv i Yesu. Anəke na, peteked ka bo ada neŋgeye lele, andza nakə a ndzawa aye sa bay. Tə ngatay andza niye na, ta dzədzar.

³⁶ Ndo neheye labara i gər mavuwe a ge bo ka dərə tay aye nəteye dərma ta təkəratay labara eye a ndo niye hay ti ye naha, nəteye ta ngatay təbey aye. Gər mavuwe niye a mbəl kəkay na, ta təkəratay.

³⁷ Tə tsəne na, ndo i dala i Geraseni niye tebiye ta tsətsah ka Yesu tə gwadəy: «Do abəra ka dala may» hərwi ta dzədzar haladzay. Tsa na, Yesu a tsal a kwalalaŋ i yam hərwi mede abəra ka dala niye.

³⁸ Ndo nakə fakalaw hay ti yaw abəra mə bo ngay aye, a gay amboh a Yesu ada Yesu mâ vələy tsəved mâ zəŋgal na. Ane tuk na, Yesu kə vələy tsəved ka məpay bəzay bay. A gwadəy:

³⁹ «Do a mətagay yak! Təkəratay a ndo hay wu nakə Mbəlom a ge hərwi yak aye, kwa tsekweŋ ka gər ha faya abəra bay.» Tsa na, ndo niye a ye a təkər wu nakə Yesu a ge hərwi ngay aye ma wuzlah gay tebiye.

Gadəŋ i Yesu na, a ze dāvats hay ada a ze mədahəŋ

Mata 9.18-26; Markus 5.21-43

⁴⁰ Yesu a maw ma diye i dəlov a diye neŋged na, ndo hay haladzay faya ta həbiye na. Ndo niye hay tə ngatay a Yesu na, ta təma na lele.

⁴¹ Tsa na, ndo wuray tə zalay Dzayrus a ye naha dərma. Neŋgeye na, bəy i gay i maduwule me. A ye naha a dəkway gurmets a huvo a Yesu. A gay amboh a Yesu, a gwadəy: «Amboh kâ ma a gay ga tey.»

⁴² A say Yesu mâ ye a gay ngay na, hərwi dem ngay andaya nəte məve ngay ma giye kuro gər eye sulo. Dem eye niye na, bo a wur faya ma mətiye.

Ahəl nakə Yesu faya ma diye na, ndo hay haladzay faya ta ngədətsiye na kwa tə waray kwa tə waray.

⁴³ Ngwas wuray andaya dərma. Ngwas eye niye na, dāvats eye. Bambaz a mbədəwayaw abəra mə hud. Dāvats eye niye kə ndza faya məve kuro gər eye sulo. Kə dze ha zlele ngay haladzay a gay i ndo i sidem hay. Ane tuk na, ndəray nəte kə sla faya məmbəle ha bay.

⁴⁴ A ye a walaŋ i ndo niye hay. Tsa na, a həndzəd ka təv i Yesu ta dəba, a lamay a me i peteked i Yesu. Kwayaŋŋa bambaz nakə a mbədəwayaw faya abəra aye a tərəts. A huta zay.

⁴⁵ Yesu a tsətsah, a gwad: «Maa lemeŋ, way?» Nəteye tebiye tə sər maa lamay way na, tə sər bay.

Piyer a gwadəy: «Bəy ga, ka gwadiye “Maa lemeŋ way” na, ka ngatay tə lawara kar ada faya ta ngədətsiye kar kwa tə waray kwa tə waray təbədew.»

⁴⁶ Aya ane tuk na, Yesu a gwad: «Ndəray kə lemeŋ, hərwi na sər ha gədaŋ ki yaw abəra mə bo ga.»

⁴⁷ Ngwas niye a sər ta huta na na, a ye ka təv i Yesu tə madzədzere eye. A ye a dəkway gurmets a huvo a Yesu. A təkəray, a lamay hərwi mey ada a mbəl kwayaŋŋa na, a təkəray kame i ndo niye hay tebiye.

⁴⁸ Yesu a gwadəy: «Dem ga, mədzal gər yak kə mbəl kar ha. Do wu yak barbarra.»

⁴⁹ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikeye a ngwas niye andza niye na, ta sləraw ndo abəra mə gay i bəy i gay i maduwule me niye tə zalay Dzayrus aye. A yaw a gwadəy: «Dem yak kə mət. Kâ wurdəy me a Miter sa bay.»

⁵⁰ Ane tuk na, Yesu kə tsəne, a gwadəy a Dzayrus: «Kâ dzədzar bay, dzala ha ka neŋ tsa na tsiy, dem yak ma mbəliye.»

51 Tə ndisl naha a gay i Dzayrus na, kə vələtay tsəved a ndo hay məfələkwe a gay bay. Ti ye na, ta Piyer, Yuhana ta Yakuba dekdek tsa ta bəba ada ta may i wawa.

52 Mə gay i mədahan niye na, ndo hay tebiye tanğof tanğof, siye faya ta ndəviye kuda hərwi wawa niye a mət aye. Yesu a ye naha na, a gwadətay: «Kâ tuwum bay. Dem nakay na, kə mət bay, neŋgeye mandzahəra eye.»

53 Ane tuk na, ndo niye hay tə ŋgwasay dala mə gər, tə sər lele dem niye na, kə mət.

54 Yesu a ye naha na, a gəs na dem niye mə həlay ada a gwadətay ta gədan: «Wawa, lətse!»

55 Dem niye a mbəl. Kwayanğa a lətse tsəkwađ. Yesu a gwadətay: «Vələmay wu mənday.»

56 Tsa na, bəba ta may i wawa a gatay hərbaəkka. Ane tuk na, Yesu a gwadətay: «Wu nakay a təra aye na, kâ tsikumay a ndəray bay.»

9

Yesu a slər gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo

Mata 10.5-15; Markus 6.7-13

1 Pat wuray na, Yesu a zalatay a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo, a hayatay gər. A vələtay gədan ta məzlaḅ ka mahəhere fakalaw hay abəra ka ndo hay tebiye ada məmbəle tay ha abəra ma dəvats tay hay.

2 Ma sləriye tay ha na, mata da ha Bəy i Mbəlom ada məmbəle tay ha ndo hay.

3 A tsikatay me a zləm, a gwadətay: «Ka deyumeye na, kâ zlum wuray a həlay bay tebiye. Kwa sakwal, kwa gwezem, kwa wu mənday, kwa suloy ada kwa way mâ zla peteked i məkelkabo sulo bay.

4 Ka ndislum a gəma nakə ka deyumeye a dəma aye na, ndzum mə gay nakə ta təma kurom tə mənğwese aye. Kâ yum kurom abəra mə gay niye bəse tsa bay. Ndzum mə dəma hus a pat nakə ka deyumeye a gəma mekeleŋ eye.

5 Ada ma gəma nakə ta wuda matəme kurom təbey aye na, dum abəra ma gəma tay. Ahəl nakə nəkurom ka tsəved mazlambar ka gərume ye ha tsəved i gəma niye na, tətəkum ha bətekwe w i gəma tay abəra ka

sikkurom hay. Niye na, ta səriye ha ta təma kurom bay.»

6 Yesu a ndəvatay ha bazlam ŋgay niye na, tə həl bo ti ye tuk. Ti ye na, ta həhal ma gəma hay tebiye. Tə da ha Labara Ŋgwalak eye. Tə mbəl tay ha ndo i dəvats hay kwa mənğay mənğay.

Herod a dzədzar

Mata 14.1-12; Markus 6.14-16

7 Azlakwa bay, Herod neŋgeye bəy ka dala i Galile, a tsəne wu nakə faya ma giye bo aye na, a vələy mədzal gər haladzay. Hərwi ndo hay tə gwad: «Yuhana madzəhuḅe ndo a yam kə mbələw abəra ma mədahan.»

8 Siye hay tə gwad: «Ma giye maa yaw na, Eliya.»

Siye hay tə gwad sa: «Neŋgeye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom nəte mə walaŋ i ndo məde ha bazlam i Mbəlom niye hay ahəl niye a lətsew abəra ma mədahan.»

9 Ane tuk na, Herod a gwad: «Yuhana na, maa dəs faya abəra gər na, neŋ. Ada ndo nakay na tsəne ndo hay faya ta tsikiye faya na, way?»

Tsa na, a pəla tsəved mənğatay a Yesu.

Tapa i dəfzlam tə kələf sulo

Mata 14.13-20; Markus 6.30-44; Yuhana 6.1-14

10 Anəke na, ndo i maslaŋ hay tə maw tuk. Tə maw ka təv i Yesu ta təkəray wu nakə tə gaw aye. Ma dəba aye na, Yesu ta ndo i maslaŋ ŋgay hay ti ye abəra ka təv niye. Ti ye a təv aye andaya bəse ta gəma nakə tə zalay Betesayda aye.

11 Ane tuk na, ndo hay ta sər fataya. Tsa na, tə patay bəzay. Yesu a ŋgatay na, a təma tay ha. A dətay ha Bəy i Mbəlom ada a mbəl tay ha ndo i dəvats hay.

12 Mazlambar huwa faya ma giye na, gawla i Yesu hay ta həndzəd ka təv i Yesu. Ti ye naha tə gwadətay: «Gwadətay a ndo neheye na, tâ ye a wuzlahgəma ada a gay i ndo neheye tə mbay naha a wuzlahgəma aye. Tâ ye mata həne mə dəma ada mata nde wu mənday bəna, kəkay? Hərwi nəkway anan na, ma təv nakə dərəŋ aye.»

13 Ane tuk na, Yesu a gwadətay: «Nəkurom eye vələmatay wu mənday!»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Tapa i makwala andaya na, zlam ada kələf hay sulo tsa. A saka na, nəmaâ ye mata səkəməw wu mənday hərwi ndo neheye tebiye daw?»

¹⁴ Ndo neheye tebiye ka təv i Yesu aye na, hasləka hay ta giye gwezem zlam.

Yesu a gwadatay a gawla ngay hay: «Dum gwadumatay a ndo hay tâ ndza ka dala. Tâ ndza bəruk i ndo kuro kuro zlam, kuro kuro zlam.»

¹⁵ Tsa na, gawla ngay hay ta təma wu nakə a tsikatay aye. Ti ye tə tsikatay a ndo niye hay andza niye. Tə ndza bəruk kuro kuro zlam, kuro kuro zlam.

¹⁶ Tsa na, Yesu a həl tapa i makwala zlam tə kələf niye hay sulo aye. A zəba dərə a mbəlom ada a gay naha sisə a Mbəlom hərwi wu mənday niye. A ngəna ha ada a vəlatay a gawla ngay hay hərwi ada nəteye dərmaçk tâ ngənatay a ndo hay.

¹⁷ Gawla i Yesu hay ta ngənatay wu mənday niye a ndo hay. Kwa way a nda wu mənday niye ka mərəhe. Tə hayay gər a bəmalə nakə a zəkaw aye na, a rah gwan hay kuro gər eye sulo.

Dedək eye Yesu na, way?

Mata 16.13-19; Markus 8.27-29

¹⁸ Pat wuray na, Yesu faya ma dūwuliye me mahəngəye. Gawla ngay hay ti ye ka təv ngay. Tə ndisl naha na, Yesu a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ndo hay tə gwad fagaya, neç na, way?»

¹⁹ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Siye hay tə gwad nəkar na, Yuhana madzəhuə ndo a yam. Ndo mekeleç eye hay tə gwad nəkar na, Eliya. Siye hay tə gwad nəkar na, nəte mə walaç i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom niye hay ahəl niye a lətsew abəra ma mədahaç.»

²⁰ Yesu a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ada nəkurom ka gwadum i kurom, neç na, way?»

Tsa na, Piyer a gwaday: «Nəkar na, Kəriste, ndo nakə Mbəlom a sləraw aye.»

²¹ Tsa na, Yesu a gatay me, a gwadatay: «Kâ dūmay ha a ndəray bay.»

²² A gwadatay sa: «Neç Wawa i Ndo na, kutoç na siye dərətsətseh haladzay. Madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo

mədzaçgawa bazlam i Mbəlom mapala eye na, nəteye ta wudiye ga bay. Ta kaliye ga ha, ta ta kədiye ga. Ane tuk na, na həniye sulo mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaç.»

Məpay bəzay a Yesu na, kəkay?

Mata 16.20-28; Markus 8.30-9.1

²³ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay ta gawla ngay hay ka təv ngay. A gwadatay a nəteye tebiye: «A say a ndoweye məpeç bəzay na, mâ gər ha wu nakə a say a dərəv ngay aye. Mâ zla mayako mazləmbada eye ada mâ peç bəzay pat pat.

²⁴ Andza niye, ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ngay aye na, ma dziye ha dūh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ngay hərwi ga aye na, ma təmiye ha dūh.

²⁵ Tadə ndoweye kə huta zlele i məndzibəra tebiye a neçgeye, ane tuk na, kə dze ha məsəfəre ngay na, ngama ngay aye na, mey?

²⁶ «Tadə ndoweye ka kərah ga ada kə datay ha bazlam ga a ndo hay bay na, neç dərmaçk na ta kərahiye na. Na ta kərahiye na na, ahəl nakə neç Wawa i Ndo na deyewe ye ta məzlaə ga ada ta məzlaə i Bəba Mbəlom ada ta gawla i Mbəlom hay aye.»

²⁷ Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, ndo siye hay mə walaç kurom neheye anəke kanaç aye, nəteye na, ta mətiye zuk bay. Ta ta mətiye na, ta ngateye tə dərə tay a Bəy i Mbəlom nakə ma ləviye bəy ngay ta gədaç aye təday.»

Bo i Yesu a mbəda

Mata 17.1-8; Markus 9.2-8

²⁸ Ma dəba i bazlam ngay niye a tsik aye a ndza məhəne tsamahkar na, a zalay a Piyer, a Yuhana, ada a Yakuba, ti ye tə tsal a mahəmba. Ti ye a dəma na, mata dūwule me.

²⁹ Ahəl nakə Yesu faya ma dūwuliye me aye na, dərə ngay a mbəda. Petekəd ngay a mbəda herre kudəkudək, a slədə haladzay.

³⁰ Kwayaçaça, ndo hay sulo ti yaw ka təv ngay. Nəteye faya ta tsikiye me. Ndowe ye niye hay na, Musa ta Eliya.

³¹ Ti yaw na, tə dzaydzay i Mbəlom. Tə tsik ka məsler i Yesu nakə ma ta ndəviye ha ta mədahaç ngay ma Zerozelem aye.

³² Ahəl nakə ndo niye hay sulo aye faya ta tsikiye me ta Yesu aye na, Piyer ta ndo neheye nətəye dziye na, nətəye mandzahəra eye. Ane tuk na, ta pədeke abəra ka məndzehəre. Ta pədeke na, tə ŋgatay a dzaydzay i Yesu ada tə ndo niye hay sulo malətsa eye hay ka təv i Yesu aye.

³³ Ka təv nakə ndo niye hay ta diye wu tay abəra ka təv i Yesu aye na, Piyer a gwaday a Yesu: «Bəy ga! Lele na, ndzakwa kanan. Nəmaa kəruwakumeye madzawadzawa mahkar, nətə i yak, nətə i Musa ada nətə i Eliya.» Piyer a tsik andza niye na, a sər wu nakə ma tsikiye bay.

³⁴ Ahəl nakə faya ma tsikiye andza niye na, pazlay a mbəzlaw a dərəzl tay ha dezəgələm. Gawla i Yesu niye hay mahkar eye tə ŋgatay a pazlay niye a dərəzl tay ha aye na, ta dzədzar haladzay.

³⁵ Ma pazlay niye na, mətsike me a tsənew abəra mə dəma, a gwad: «Nakay na, wawa ga. Na zla na, nengeye. Pumay zləm a wu nakə ma tsikakumeye!»

³⁶ Ma dəba i bazlam niye, tə ŋgatay na, a Yesu mahəngeye. Gawla i Yesu niye mahkar aye wu nakə tə ŋgatay aye na, ta təkəray a ndəray zuk bay. Tə ndza wu tay tete.

Yesu a mbəl ha wawa wuray mahorvov a gay

Mata 17.14-18; Markus 9.14-27

³⁷ Tədə eye na, Yesu ta gawla ŋgay niye hay mahkar aye, tə mbəzlaw abəra mə mahəmba. Faya ta mbəzlaweye na, ndo hay haladzay ti yaw mədze gər tə Yesu.

³⁸ Mə walaŋ i ndo niye haladzay aye na, ndoweye andaya a pa bo ka mawude. A gwad: «Miter! Amboh zəba ka wawa ga nakay tey! Wawa ga mekeləŋ eye andaya bay. Nengeye nətə ŋgweŋ.

³⁹ Fakalaw a gəsawa na. A gəsawa na na, ta gədaŋ. A wudawa ka bo ada a kalawa ha ka dala bəra bəra. Makukufay a yawaw ka bazlam. A gawa ha dəretsətseh haladzay ada a yawa faya abəra bəse bay.

⁴⁰ Na gatay amboh a gawla yak hay tə həhar faya abəra fakalaw tey na, tə mba faya bay.»

⁴¹ Yesu a tsəne andza niye na, a wuda, a gwad: «Nəkurom neheye anəke, ka dzalum ha ka Mbəlom bay aye. Na zliye ŋgatay

hərwi kurom na, məndze hadzəgay. Ahe! Do, zla ahaya wawa yak eye kanan!»

⁴² Tsa na, Bəba i wawa a ye a zla ahaya wawa niye. Ahəl nakə wawa niye ma ta husiye naha ka təv i Yesu kədiyya na, mahorvov a kal ha ka dala bəra. A tambolom ha ka dala ta gədaŋ.

Kwayaŋŋa Yesu a ŋgəraz ka mahorvov niye. A mbəl ha wawa ada a vəlay ha a bəba ŋgay.

⁴³ Ndo niye hay tebiye ka təv niye a gatay hərbaəkka. Tə gwad: «Ta dedək Mbəlom na, gədaŋ eye.»

Yesu a da ha mədahaŋ ŋgay

Mata 17.22-23; Markus 9.30-32

Nətəye tebiye a gatay hərbaəkka. Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay:

⁴⁴ «Wu nakə na dəkumeye ha anəke aye na, pum na a wuzlah i mədzał gər kurom lele: Neŋ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vəlateye ga ha a həlay a ndo hay.»

⁴⁵ Ane tuk na, gawla ŋgay hay ta tsəne bazlam ŋgay niye bay. Mətsəne ŋgay eye andza məgweđe kəkay na, maŋgaha eye hərwi ada tə tsəne bay. Ada zluwer a gatay matsətsehe ka Yesu ka gər i bazlam eye niye.

Matəme wawa hay

Mata 18.1-5; Markus 9.33-37

⁴⁶ Gawla i Yesu hay ta dazlay məkəde wuway mə walaŋ tay. Tə kəf wuway na, məsər ha bagwar eye mə walaŋ tay na, way?

⁴⁷ Ane tuk na, Yesu a sərataŋ naha ka wu nakə tə dzala aye. Tsa na, a zla wawa. A lətse ha ka təv ŋgay.

⁴⁸ A gwadatay: «Ndowneye ka təma na wawa nakay lele hərwi nakə a wuda ga aye na, a təma na, neŋ. Ndowneye ka təma ga na, a təma na, ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Hərwi ndo nakə wawa eye mə walaŋ kurom aye, maa təra bagwar eye na, nengeye duh.»

Ndo nakə kə neŋ dəre bay aye na, ndo ga Markus 9.38-40

⁴⁹ Ma dəba eye na, Yuhana a gwaday: «Bəy Maduweŋ, nəmaa ŋgatay a ndoweye faya ma həhariye fakalaw abəra ka ndo ta məzele yak. A samay ha bəe məgay me hərwi nengeye na, mə walaŋ kway bay.»

⁵⁰ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya a gwaday: «Kâ gumay me bay. Hərwi ndo nakə kə nakum dəre bay aye na, neŋgeye ndo kurom.»

Yesu a ye a Zerozelem

⁵¹ Həlay nakə kutoŋ Yesu ma diye abəra ka məndzibəra aye mazlambar kə ndislew. Tsa na, a həl bo ta dedek eye mede a Zerozelem.

⁵² A slər ndo i məsler ŋgay hay kame. Ti ye naha tə fələkwa a gəma i Samari hərwi mede mələve ha bo tə mede i Yesu nakə ma diye a dəma aye.

⁵³ Ane tuk na, ndo i gəma niye hay ta wudə mâ ye naha a gəma tay bay. Ta wudə bay na, hərwi nakə faya ma diye ta diye i Zerozelem aye.

⁵⁴ Yakuba ta Yuhana tə tsəne andza niye na, tə gwaday a Yesu: «Bəy Maduweŋ! A saka na, nəmaâ tsətsahaw ako mə mbəlom mâ mbəzlaw fataya matəma tay ha abəra mə dəma daw?»

⁵⁵ Yesu a tsəne me tay niye na, a mbədə me ka təv tay a gatay me.

⁵⁶ Tsa na, ti ye a gəma mekeleŋ eye.

Gawla i Yesu hay tə vəl bo tay peteh ka məpay bəzay a Yesu

Mata 8.19-22

⁵⁷ Ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye na, ndo wuray a yaw ka təv i Yesu, a gwaday: «Kwa a ŋgay ka diye na, na pakeye bəzay.»

⁵⁸ Yesu a gwaday: «Mezerew hay na, bəd tay andaya hərwi məhəne mə dəma, diyeŋ hay dərmaŋ gay tay andaya. Ane tuk na, neŋ Wawa i Ndo na, təv ga andaya nakə na həniye mə dəma hərwi mazəzukwe bo aye bay.»

⁵⁹ Yesu a gwaday a ndo mekeleŋ eye: «Peŋ bəzay.»

Ane tuk na, ndo niye a gwaday a Yesu: «Bəy ga! Vələŋ tsəved nā ye, nā la na bəba ga təday.»

⁶⁰ Yesu a mbəday faya a gwaday: «Gər ha mədahaŋ hay tâ la bo tay. Nəkar, do ta dā ha Bəy i Mbəlom.»

⁶¹ Ndo mekeleŋ eye a yaw ka təv i Yesu sa a gwaday: «Bəy Maduweŋ, neŋ na, na pakeye bəzay. Aya ane, vələŋ tsəved nā ye, nā tsikatayaw me a ndo i gay ga hay təday.»

⁶² Yesu a dā ha parakka, a gwaday: «Ndoweje faya ma fətiye tə sla hay na, ma sliye faya mazəbe dəre ta dəba bay. Andza niye ndoweje niye na, ma sliye faya məge məsler i Bəy i Mbəlom bay.»

10

Yesu a slər tay ha gawla ŋgay hay kuro kuro tasəla gər eye sulo

¹ Ma dəba eye na, Yesu a pala gawla ŋgay mekeleŋ eye hay kuro kuro tasəla gər eye sulo hərwi məsləre tay ha. A slər tay ha na, sulo sulo kame ŋgay, a wuzlahgəma hay tebiye ada a təv neheye bo ŋgay eye a say mede a dəma aye dərmaŋ.

² A pala tay ha na, a gwadatay: «Wu mənday andaya haladzay məpele ka dala. Ane tuk na, ndo məpele na abəra ka dala na, nəteye haladzay bay. Hərwi niye, gumay amboh a ndo i guvah mâ səkah ha ndo i məsler hay hərwi məpele wu mənday abəra ka dala.

³ «Dum! Na sləriye kurom ha na, nəkurom ka tərūm andza wawa i təbaŋ hay a wuzlah i ndo neheye nəteye andza kəra i pesl hay aye.

⁴ Ka deyumeye na, kâ həlum suloy a həlay bay, kâ zlum bəboro bay, kâ həlum tahərak kurom hay a sik bay, kâ ləsum ka tsəved hərwi mətsikay me a ndo bay.

⁵ «A gay nakə ka deyumeye a dəma aye na, lahum məgwede: “Zay mâ ndza ka gay nakay.”

⁶ Tadə ndəray ka təma kurom mə gay niye lele na, zay kurom ma ndziye ka gay niye. Tadə ka təma zay kurom bay na, mum ha zay kurom.

⁷ Ndo nakə ka təma kurom aye na, ndzum mə gay ŋgay. Wu nakə ta vəlakumeye na, ndayum, ada sum wu məse nakə ta vəlakumeye, hərwi ndo məge məsler na, kutoŋ ma hutie merəbe ŋgay.

⁸ «Tadə ka ndislum a wuzlahgəma waray waray ta təma kurom na, ndayum wu nakə ta vəlakumeye.

⁹ Mbəlum tay ha ndo i dəvats niye hay ma gəma niye ada kâ gwadumatay a ndo i gəma niye hay: “Bəy i Mbəlom ka həndzədaw fakuma.”

¹⁰ Ane tuk na, kâ yum kwa a gəma waray, waray, ta təma kurom bay na, dum kurom abəra ma gəma niye. Dum ka tsəved ada gwadumatay a ndo hay tebiye:

¹¹ “Burhway i gəma kurom nakay a mətsamay ka sik aye na, nəmaa tətəkwakum na kurom. Duh bay! Sərum ha na, Bəy i Mbəlom ka həndzədaw fakuma.”

¹² Sərum ha pat i sariya i Mbəlom na, sariya i ndo i gəma niye na, ma ziye i gəma i Sodom.*»

Dəretsətseh ka gəma neheye ta təma Yesu bay aye

Mata 11.20-24

¹³ Yesu a gwad sa: «A nəkurom ndo i gəma i Koraziŋ hay, tuwum bo kurom, hərwi dəretsətseh ka gər kurom! A nəkurom ndo i gəma i Betesayda hay, tuwum bo kurom hərwi dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi tadə masuwayaŋ neheye na ge mə gay kurom aye nâ ge ma gəma i Tir ta gəma i Sidon na, atay na, ndo i gəma niye hay ta dzaliye bo tay ta tuwiye, ta pa ka bo taḅay manasa eye ada ta kutsiye bətekwew maləməts a gər hərwi mədə ha na, ta gər ha mezeleme tay.

¹⁴ Hərwi niye, pat nakə Mbəlom ma gat-eye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Tir ta Sidon.

¹⁵ «Nəkurom ndo i gəma i Kafernahum hay, ka dzalum nəkurom na, Mbəlom ma ta həliye kurom a mbəlom wal daw? A'ay! Nəkurom duh na, Mbəlom ma ta mbəzliye kurom ha na, a təv məndze i mədahaŋ hay.»

¹⁶ Yesu a gwadətay a gawla ŋgay sa: «Ndoweye kə pa zləm ka bazlam kurom ada ka təma na, a təma na, neŋ. Ndoweye ka təma kurom bay na, a təma bay na, neŋ. Ndoweye ka təma ga bay na, a təma bay na, ndo nakə a sləra ga ahaya aye.» Ndoweye neheye kuro kuro tasəla gər eye sulo aye ti ye.

Gawla i Yesu neheye kuro kuro tasəla gər eye sulo aye tə maw

¹⁷ Anəke na, gawla i Yesu niye hay kuro kuro tasəla gər eye sulo aye tə maw tuk. Tə maw na, tə mənŋwese eye mə dərev tay lele.

* **10:12** Madazlay i wu hay 19.1-29.

Tə gwadətay a Yesu: «Bəy Maduweŋ, kwa fakalaw hay ta rəhamay ha gər tə məzele yak.»

¹⁸ Yesu a mbədətay faya a gwadətay: «Na ŋgatay a Fakalaw a dədəw mə gəma andza mawutsede i Mbəlom.

¹⁹ Anaŋ tsənum! Na vəlakum gədaŋ ka mandəresle tay ha dədəe hay ta hərdəde hay ada ka mandəresle na gədaŋ i ndo mənə dəre kurom tebiye. Wuray kwa tsek-weŋ ma gakumeye bay.

²⁰ Ane tuk na, kâ ŋgwasum hərwi nakə fakalaw hay ta rəhakum ha gər aye bay. Ŋgwasum duh na, hərwi məzele kurom hay mawatsa eye mə mbəlom.»

Yesu a ŋgwasu

Mata 11.25-27, 13.16-17

²¹ Kwayaŋŋa Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a ra-hay a bo a Yesu. Tsa na, a wuda tə mənŋwese eye, a gwad: «A nəkar Bəba Mbəlom, ndo mələve magərmbəlom ta dala, na gaka sisce hərwi nəkar ka datay ha wu nakə manŋaha eye a ndo neheye tə sər wuray bay aye, ada ka ŋgaha abəra ka ndo i ndaraw hay ta ndo neheye nəteye tə sər wu aye. Ayaw, Bəba Mbəlom, a yaka a gər a nəkar hərwi mâ ge bo andza niye.»

²² Yesu a gwad sa: «Bəba ga kə vəleŋ wu hay tebiye. Wawa i Mbəlom way na, ndəray a sər bay. Maa sər na, Bəba Mbəlom nəte ŋgweŋ. Ada Bəba way na, ndəray a sər bay. Maa sər na, neŋ wawa ŋgay ada maa sər na ndo neheye a seŋ mədətay ha aye.»

²³ Tsa na, Yesu a mbədə me ka təv i gawla ŋgay hay, a gwadətay a nəteye mahəteye: «Ŋgwasum hərwi wu nakə faya ka ŋgatumay aye!

²⁴ Hərwi sərum ha na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay ta bəy hay haladzay a satay haḅe mənŋgatay a wu nakə faya ka ŋgatumeye, ane tuk na, ta ŋgatay bay. A satay mətsəne wu nakə faya ka tsənumeye, ane tuk na, ta tsəne bay.»

Dzeke i ndo i Samari

²⁵ Ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye andaya ka təv eye niye dərmak. A lətse a tsətsah ka Yesu, a gwadətay: «Miter, na giye na mey, nakə ada nâ huta sifa nakə

ma ndəviye bay aye? A tsikay andza niye na, hərwi məhəle faya abəra suwat.»

²⁶ Yesu a gwadəy: «Ka dzanğa mə derewel i Musa, a gwad na, kəkay?»

²⁷ Ndo niye a mbədəy faya: «A gwad na: “Wuda na Bəy Maduweñ Mbəlom yak tə dərev yak tebiye, ta məsəfəre yak tebiye, ta gədañ yak peteh, ada tə metsehe yak tebiye.†” Ada: “Wuda ndo i maged yak dərmak andza ka wuda na gər yak.‡”»

²⁸ Yesu a gwadəy: «Tədə! Ka mbədə faya lele. Ge andza niye ada ka hutiyə məsəfəre.»

²⁹ Ane tuk na, ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye niye a say məgwadəy a gər ngay na, neñgeye ndo i dedək. A tsətsah ka Yesu a gwadəy: «Ada matəra ndo nakə na wudiyə andza neñ aye na, way?»

³⁰ Yesu a mbədəy faya a gwadəy: «Ndo wuray a yaw abəra ma Zerozelem ma diye a Zeriko. Məkal hay tə mbəzla faya. Ta buwa faya abəra wu ngay hay tebiye. Təkəf na lehhe. Tsa na, ta hway wu tay. Tə gər ha ndo niye məbərzla eye.

³¹ «Ndo məvəlay wu a Mbəlom wuray andaya a mbəzlaw ta tsəved eye niye. A ngatay a ndo niye na, a ngədəy tsanğəhha dərən. A ye ta tsəved mekelen eye.

³² «Andza niye, ndo i Levit wuray a ndisl ka təv eye niye, a ngatay a ndo niye na, a ngədəy dərən. A ye ngway ta tsəved mekelen eye.

³³ «Ane tuk na, ndo i Samari wuray a ye naha. Faya ma diye a mahəhele, a ndisl ka təv niye. A ngatay a ndo niye na, a gay mə bo haladzay.

³⁴ A həndzəd naha ka təv i ndo niye lele. A pəla ha gwezem ngay. A zlaw guzom a baray na abəra ka mbəlak. A mbədə faya mal ada a baray faya lele. A ndəv ha na, a zla na ka gər i zunğo ngay a ye ha a gay i mbəlok hay. A gay gər mə dəma lele.

³⁵ «Tədə eye ma ta diye ngway na, a tələka həlay a gwezem, a zlaw kwar i suloy sulo. A vəlay a ndo mäge məsler mə gay i mbəlok niye hay. A gwadəy: “Gay gər a ndo nakay lele. Aza na maweye tə fanañ na, na mak-eye ha wu nakə ka dze ha haladzay hərwi ngay aye.”»

³⁶ Yesu a gwadəy sa: «Ka nəkar na, mə walañ i ndo neheye mahkar aye, matəra ndo i maged i ndo nakay məkal hay tə kəf na aye na, way?»

³⁷ Ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye niye a mbədə faya a Yesu a gwadəy: «Ndo nakə a gay ngwalak aye.»

Yesu a gwadəy: «Aya! Nəkar dərmak do ge andza niye.»

Wu lele eye nakə ndo ma hutiyə aye

³⁸ Yesu ta gawla ngay hay tə həl bo, ti ye a gəma mekelen eye. Ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye na, a ye a gəma wuray. Mə dəma na, ngwas eye andaya tə zalay Marta a təma na a gay ngay.

³⁹ Ngwas niye na, malamar ngay andaya tə zalay Mari. Neñgeye na, a ndza ka təv i Yesu faya ma piye zləm ka matətike i Yesu.

⁴⁰ Azlakwa bay Marta i ngay na, faya ma giye məsler hay wal wal ma ləver. A yaw ka təv i Yesu. A yaw na, a gwadəy: «Bəy Maduweñ, na gaka mə bo təbədew? Malamar ga a gər ga ha mahəgeye ka mäge məsler hay wal wal tebiye na, kəkay. Gwadəy mâ yaw, mâ dzəna ga.»

⁴¹ Bəy Maduweñ a mbədəy faya a gwadəy: «Marta, Marta nəkar na, ka vəlay ha mədzal gər ada ka hatsay düh a məsler haladzay na, kəkay?»

⁴² Ane tuk na, wu nəte ka nəkar na, kə mətsa fakaya abəra. Mari düh na, kə zla wu nakə lele aye. Dada ndəray ma sliye məzle faya abəra bay.»

11

Maduwulay me a Mbəlom na, kəkay? Mata 6.9-13, 7.7-11

¹ Pat wuray na, Yesu a dūwulay me ma təv eye andaya. A ndəv ha maduwule me na, ndo nəte mə walañ i gawla ngay hay a tsətsah faya, a gwadəy: «Bəy Maduweñ, tətikamay maduwule me a Mbəlom andza i Yuhana nakə a tətikatay a gawla ngay hay ahəl niye.»

² Yesu a gwadəy: «Ka dūwulumay me na, ka gwadumeye: Bəba may,

† 10:27 Bazlam mapala eye masulo eye 6.5. ‡ 10:27 Levitik 19.18.

kwa way mâ sər ha, məzele yak na,
tsədan̄ṅa.

Ndo hay tebiye tâ zambadaka.

Bəy yak mə gəma mâ ge bo ka təv may
dərmaḱ,

³vəlamay wu mənday nakə ma slameye pat
pat aye,

⁴Pəsamay ha mənese may,

hərwi nəmay dərmaḱ nəmaa pəsataḱ
ha a ndo neheye tə gamay mənese
aye.

Tsəpa may hərwi ada Fakalaw mâ səpat
may bay.»

⁵Yesu a gwadətay sa: «Agəla ndo nəte
mə walaṅ kurom dzam ṅgay andaya. Ane
tuk na, a ye ka təv i dzam ṅgay niye ta
magərhəvad. A ye naha a tsətsah a gwadətay:
“Dzam ga amboh vələṅ tapa i daf mahkar
tey.

⁶Hərwi ndo nəte mə walaṅ i dzam ga
hay a yaw a mahəhele. A ndislew anəke a
gay ga. Ane tuk na, wuray andaya məvəlay
bay.”

⁷Ndo niye mə gay aye a mbədəyay faya,
a gwadətay: “Gər ga ha, kâ wurdeṅ me bay!
Na dərəzl na məged ga tsiy. Neṅ ta wawa ga
hay nəmaa həna tsiy. Na sliye faya mələtse
məvəlaka daf sa bay.”»

⁸Yesu a gwadətay sa: «Sərūm ha na, kwa
tadə a say mələtse bay bəbay na, ma lətsiye
ma vəleye wu nakə a say aye. Ma vəleye na,
hərwi a gay amboh haladzay bəna hərwi
dzam bay.

⁹«Neṅ faya na tsikakumeye: Tsətsahum,
ta vəlakumeye, pəlum, ka hutumeye, fu-
may a məged, ta həndəkakumeye abəra ma
məged.

¹⁰Hərwi kwa way ka tsətsah na, ta
vəleye, kwa way ka pəla na, ma hutiyeye, ada
kwa way kə fay a məged na, ta həndəkeye
abəra ma məged.

¹¹«Way mə walaṅ kurom tadə wawa ṅgay
ka tsətsah faya kələf na, ma vəleye dədəc
daw?

¹²Kəgəbay ka tsətsah faya dəsle na, ma
vəleye hərdəde daw?

¹³Nəkurom neheye sadzək ṅgwalak eye
hay bay aye ka sərūm məvəle wu ṅgwalak
eye hay a wawa kurom hay dūh tuk na, ada
Bəba kurom mə mbəlom ma ziye kurom

ha ta məvəle Məsəfəre Tsədan̄ṅa eye a ndo
neheye ta tsətsah faya aye bədaw!»

Mbəlom kəgəbay Fakalaw

Mata 12.22-30; Markus 3.20-27

¹⁴Pat wuray na, Yesu faya ma həhariye
fakalaw abəra mə bo i ndoweye andaya a
təra ha mandək eye. Fakalaw a yaw abəra
mə bo i ndo niye na, ndo niye a tsik me
lele. A gatay a ndo niye hay mahaya gər eye
hərbaḱəkka.

¹⁵Ndo mekeleṅ eye hay mə walaṅ tay
niye na, tə gwadətay: «Maa vəlay gədan̄ ka
mahəhere fakalaw hay na, Bedzabul bəy i
fakalaw hay.»

¹⁶Ndo mekeleṅ eye hay na, a satay
məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya tə
gwadətay: «Gamay masuwayaṅ nakə ma diye
ha ka yaw abəra ka təv i Mbəlom aye.»

Ngama Mbəlom

¹⁷Ane tuk na, Yesu a sərətay naha ka
mədzal gər tay. A gwadətay: «Tadə ndo
i gəma hay ta ṅgəna, faya ta giye vəram
mə walaṅ tay na, gəma niye ma dziye.
Gəma mekeleṅ eye ma dufiye na. Tadə ndo
hay mə gay tay faya ta giye magazləga mə
walaṅ tay na, ndo niye hay mə gay niye ta
hutiye gədan̄ məndze huya bay.

¹⁸Tadə Fakalaw tə Fakalaw ma giye mag-
azləga ka bo ṅgay na, ka dzalum na, bəy
ṅgay ma ndziye huya na, ma kəkay? Sa na,
ka gwadum maa vələṅ gədan̄ ka mahəhere
fakalaw na, Bedzabul.

¹⁹Ka gwadum maa vələṅ gədan̄ ka
mahəhere fakalaw na, Bedzabul. Ane tuk
na, a dzam kurom hay na, maa vəlatay
gədan̄ ka mahəhere fakalaw hay na, way?
Andza niye, dzam kurom hay faya ta diye
ha na, dedək andaya mə nəkurom bay.

²⁰Maa vələṅ gədan̄ a neṅ ka mahəhere
fakalaw na, gədan̄ i Mbəlom. Andza
məgwede na, Bəy i Mbəlom 6a ki yaw tsiy
hus ka təv kurom.»

²¹Yesu a gwadətay sa: «Ndo gədan̄ eye
tə wu həlay ṅgay na, ma tsəpiye gay ṅgay
lele wuray ma tətaliye ka zlele ṅgay kwa
tsekweṅ bay.

²²Ane tuk na, tadə ndo mekeleṅ eye
a ze neṅgeye ta gədan̄ ki yaw na, ma
buwiye faya abəra wu həlay ṅgay niye hay a

səməwə ha ka bo aye. Ada ma həliye zlele i ndo niye ma ɲgənətay ha a ndo hay tebiye.»

²³ Yesu a gwadətay sa: «Ndo nakə neŋgeye tə neŋ bay aye na, neŋgeye ndo mənəŋ dərə. Ndo nakə ka dzəna ga bay aye na, neŋgeye duh ndo mənəseŋ ha məsler.»

*Məməw i məsəfərə nakə lele bay aye
Mata 12.43-45*

²⁴ Yesu a gwadətay sa: «Fakalaw ki yaw abərə mə bo i ndo na, ma diye ma dzədziye mə kəsaf ma pəliye təv mazəzukw bo. Kə huta bay na, ma gwadəye a gər ɲgay: “Na mbədiye gər a gay ga nakə na yaw abərə mə dəma aye.”

²⁵ Ma mbədiye gər, kə ye naha kə ɲgatay a gay mafadə eye lele ada malambadə eye.

²⁶ Tsa na, ma diye ma həlaweye siye i məsəfərə neheye sewed eye hay wene wene ta ze neŋgeye aye tasəla. Ta fələkwiye a gay, ta ndziye mə dəma. Ka mandəve eye na, wu niye ma miye ka ndo niye ma ziye nakə kurre aye.»

²⁷ Ahəl nakə faya ma tsikiye andza niye na, ɲgwas wuray mə walaŋ i ndo niye hay haladzay aye, a wuda a gwad: «Məŋgwese ka gər i ɲgwas nakə a wa kar aye ada ka sa wah ɲgay aye.»

²⁸ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya a gwaday: «Məŋgwese duh na, ka gər i ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam i Mbəlom ada faya ta giye andza nakə a tsik aye.»

*Masuwayaŋ tə dzaydzay
Mata 12.38-42; 5.15, 6.22-23*

²⁹ Ka təv nakə ndo hay faya ta səkahiye naha haladzay ka təv i Yesu aye na, Yesu a pa bo ka mətsike, a gwad: «Ndo neheye anəke aye na, lele eye hay bay. Ta tsətsahiye nā gatay masuwayaŋ na, kəkay! Asah! Ma dəba i masuwayaŋ i Zonas ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə tə ɲgatay aye na, ta ɲgateye a masuwayaŋ mekeləŋ eye bay.

³⁰ Hərwi Zonas a tərə na, masuwayaŋ ka gər i ndo i gəma i Ninive hay.* Andza niye neŋ Wawa i Ndo na təriye masuwayaŋ a ndo neheye anəke aye dərma.

³¹ ɲgwas wuray andaya neŋgeye bəy bagwar eye, a yaw abərə ma diye i tsakay.

A yaw mətsəne bazlam i Salomon ɲeheye maraha eye ta metsehe aye.† Ndo andaya kanaŋ a ze ha Salomon. Hərwi niye, ahəl nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ɲgwas nakay bəy bagwar eye ma deyeweye abərə ma diye i tsakay, ma lətsiye kame i ndo neheye mamatay ha mənese.

³² Pat i sariya i Mbəlom na, ndo i gəma i Ninive hay ta deyeweye. Ta lətsiye kame i ndo neheye anəke aye ta matay ha mənese. Hərwi ndo i gəma i Ninive hay tə tsəne bazlam i Mbəlom nakə Zonas a tsikatay aye na, ta gər ha mezeleme. Ndo andaya kanaŋ a ze Zonas bədaw?»

³³ Yesu a gwadətay sa: «Dədə ndo ma zlaweye lalam ɲgay ma piye faya ako ma ɲgahiye na kəgəbay ma hurəkwiye faya gəse daw? Ma piye na duh na, ka wu məpe lalam hərwi ada ndo neheye ta fələkwiye a gay aye mā dəvatay dzaydzay.

³⁴ «Dərə yak na, andza lalam ma dəviye dzaydzay a bo yak tebiye. Tadə dərə yak a zəba kwetseh kwetseh lele na, bo yak kətsek mə dzaydzay. Ane tuk na, tadə dərə magulufa eye na, bo yak mə ləvon ɲ.

³⁵ Ge metsehe lele bəna, wu nakə ma vəlakeye dzaydzay aye mā tərə ləvon bay.

³⁶ Tadə bo yak kətsek mə dzaydzay, təv kwa tsekwen ma ləvon bəna, niye na bo yak tebiye mə dzaydzay. Niye na, andza lalam nakə dzaydzay ɲgay aye faya ma dəvakeye dzaydzay aye.»

*Yesu a matay ha mənese a Farisa hay
ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom ma-
pala eye*

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

³⁷ Yesu a ndəv ha mətsike me na, Farisa wuray a zalay ka mənəde wu mənəday a gay ɲgay. Ti ye ta dazlay a mənəde wu mənəday.

³⁸ Farisa niye a zəba ka Yesu na, a gay wadəŋ wadəŋ. A gay wadəŋ wadəŋ na, hərwi Yesu kə bara həlay andza i kule tay nakə a tsik aye bay.

³⁹ Bəy Maduwen a gwaday: «Nəkurom Farisa hay na, ka tsakadum na, dəba i gəsiyem ta dəba i bəgəlam, ane tuk na, nəkurom maraha eye ta mədzele ka makəle, ka məge sewed.

* 11:30 Zonas 1-4. † 11:31 1 Bəy hay 10.1-13.

40 Nəkurom na, matərakahan eye hay. Sərum ha na, Mbəlom nakə a ge dəba i wu hay aye na, maa ge hud eye na, neŋgeye dərmaḱ bəḁaw?

41 Duh na, wu neheye ma gəse ada neh-eye ka bəgəlam kurom hay na, vəlumətay a mətawak hay ada wu hay tebiye ma təriye hərwi kurom tsəḁaŋŋa.

42 «Ane tuk na, nəkurom Farisa hay na, dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi ka hayumay gər a slambah i ala kurom hay tebiye na, mə kuro na, ka zlawum nəte ka vəlawumay a Mbəlom. Azlakwa duh faya ka gərume ye ha dedek tə mawuḁe bo i Mbəlom eye. Anaŋ gum wu nakə a ye ka bo məge aye, ze məgər ha siye bay.

43 «Nəkurom Farisa hay, dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi mə gay i maḁuwule me na, ka wuḁum məndze ka təv məndze nakə ŋgwalak aye. Ada ka wuḁum t̄a tsikakum me ta məḁəslakum ha gər ka təv məhay gər i ndo hay tebiye.

44 «Nəkurom na, dəretsətseh ka gər kurom. Nəkurom na, ka ndzakitum bo andza tsəvay neheye ndo hay faya ta həhaliye faya tə ŋgatay bay aye!»

45 Ndo nəte mə walaŋ i ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay a gwada y a Yesu: «Miter, ka tsik andza niye na, ka tsada nəmay dərmaḱ.»

46 Yesu a mbəḁay faya a gwada y: «Nəkurom ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay dərmaḱ, dəretsətseh ka gər kurom! Nəkurom na, faya ka pumeye wu mamba eye ka ndo hay. Nəkurom eye kwa ta wur həlay nets ka lamumay madzəne tay ha bay.

47 «Dəretsətseh ka gər kurom! Hərwi nəkurom faya ka dəzlumeye tsəvay male eye hay. Tsəvay niye hay na, i ndo məḁe ha bazlam i Mbəlom niye hay ahəl niye bəba tətə kurom hay tə kəḁ tay ha aye.

48 Andza niye, ka bəzum ha na, nəkurom ma məsler i bəba tətə kurom niye ahəl niye. Nəte ye ta kəḁ tay hay ndo məḁe ha bazlam i Mbəlom. Nəkurom i kurom na, faya ka dəzlumeye ka tsəvay tay aye hay.

49 Hərwi niye Mbəlom ta ndaraw ŋgay kə tsik ahəl niye, a gwad: “Neŋ Mbəlom na

sləratay naha ndo məḁe ha bazlam ga hay ta ndo i məslaŋ ga hay. Na slər tay naha na, ta kəḁiye tay hay siye mə walaŋ tay, ada siye hay ta gateye dəretsətseh.”

50 A nəkurom ndo neheye bəgom aye, Mbəlom ma ta tsətsahiye fakuma ndo məḁe ha bazlam ŋgay neheye ka kəḁum tay ha zla anəke bay, kwa ka gər nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye.

51 Mbəlom ma tsətsahiye na, kwa ka məkəḁe i Abel‡ hus ka Zakari nakə tə kəḁ na mə walaŋ i təv məvəlay wu a Mbəlom tə gay i məḁəslay ha gər a Mbəlom aye. §

52 «Nəkurom ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye, dəretsətseh ka gər kurom. Nəkurom na, ka dərəzlumətay na məged i məsəre wu a ndo hay. Nəkurom eye na, ka deyumeye a dəma bay. Ada ndo neheye a satay məfələkwe a dəma aye na, faya ka kərəhumətay eye tsəved məfələkwe a dəma.»

53 Yesu a ndəv ha mətsike me na, a yaw abəra mə gay niye. Ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay ta payaw bəzay abəra. Ti yaw na, tə wuya ka Yesu tə bazlam i terəŋgez hay wal wal. Ta tsətsah faya gər i bazlam hay wal wal tebiye.

54 Ta tsətsah faya andza niye na, hərwi ada mə tsik bazlam nakə ŋgwalak eye bay aye. Ada a satay məhəle faya abəra suwat.

12

Məvəlay ha bo tebiye a Yesu Mata 10.26-33, 12.32; 10.19-20

1 Ahəl niye na, ndo hay haladzay ta haya gər. Nəte ye ta giye gwezem wiye. Faya ta mbərasliye bo ka sik tay hay. Ka təv eye niye na, Yesu a lah mətsikatay me a gawla ŋgay hay təday. A gwadatay: «Tsəpum gər kurom abəra ka gəḁe i Farisa hay. Andza məgweḁe bəbək tay nakə faya ta giye aye.

2 Wu nakə tebiye maŋgaha eye na, ta ḁiye ha, ada wu nakə tə tsikawa ta məkal aye na, ta ḁiye ha.

3 Hərwi niye wu nakə ka tsikum ma ləvon aye na, ma ta ḁiye a zləm mə dzaydzay. Wu nakə ka tsikumay a zləm a ndo ta suksuk

‡ 11:51 Madazlay i wu hay 4.8. § 11:51 2 Labara hay 24.20-22.

mə gay aye na, ndo hay ta ta tsəniye ka zavay.

4 «Malar ga hay, neŋ faya na gwadakumeye: Kā dzədzarumay a ndo neheye ta dziye ha slo i bo aye bay. Nəteye na, ta sliye faya mäge wu mekelen ma ziye nakay bay.

5 Ndo nakə ka dzədzarumeye na, na dakumeye ha: Dzədzarumay na, a Mbəlom. Ma dəba i mədahaŋ na, neŋgeye duh ma kaliye kurom ha a ako nakə ma mbatiye dāda bay aye. Ayaw! Sərum ha lele! Dzədzarumay na, a neŋgeye.

6 «Ka sərum təbədew, sisi hay zlam na, ta səkəm ta dala sulo bədaw? Mbəlom na, kwa nəte a mətəsa ha gər bay.

7 Nəkurom na, ka zum tay ha diyeŋ hay. Kwa məkwets i gər kurom na, Mbəlom kə pasla na. Aya ane kā dzədzarum bay.

8 «Sərum ha na, ndoweye kə dā ha kame i do hay kə gwad: “Neŋ gawla i Yesu” na, neŋ Wawa i Ndo na ta diye ha neŋgeye gawla ga kame i gawla i Mbəlom hay dərma.

9 Ane tuk na, tədə ndoweye kə dā ha kame i ndo hay parakka a sər ga ha bay na, neŋ na tsikiye kame i gawla i Mbəlom hay, na sər na bay dərma.

10 «Kwa kə tsik wu nakə lelebay aye ka neŋ Wawa i Ndo na, Mbəlom ma pəseye ha. Ane tuk na, ndoweye kə tsalay ka gər a Məsəfəre Tsədanŋa eye na, ma hutie məpəse me bay.

11 «Tədə ta diye kurom ha a gay i maɖuwule me ada kame i ndo mələve dala hərwi mäge sariya na, kā dzalum “Nəmaa ta giye kəkay” bay, kəgəbay “Nəmaa ta gwadiye mey” bay.

12 Mata dakum ha wu nakə ka tsikumeye na, Məsəfəre Tsədanŋa eye.»

Zlele eye hay tə zlele eye bay aye hay

Mata 6.25-34, 6.19-21

13 Tsa na, ndoweye mə walaŋ i ndo niye hay a yaw ka təv i Yesu a gwaday: «Miter, gwaday a malar ga na, nəmaā ŋgəna zlele nakə bəba may a gəramay ha aye.»

14 Yesu a mbəday faya a gwaday: «Dzam ga, maa pa ga məkum na sariya i wu kurom hay kəgəbay maŋgənakum ha zlele kurom na, maa pa ga way?»

15 Tsa na, a gwadatay a ndo hay tebiye: «Gum metsehe! Həbum gər kurom abəra ka bor i zlele. Hərwi kwa ndo neŋgeye zlele eye bəbay na, sifa ŋgay mə zlele ŋgay niye bay.»

16 Yesu a təkəratay dzeke, a gwadatay: «Ndowneye andaya zlele eye, wu ŋgay məpele abəra ka dala na, haladzay.

17 A dzala ada a tsətsahay a gər ŋgay, a gwad: “Na giye kəkay? Təv andaya hərwi məhayay gər a wu ga hay bay.”

18 «A gwad sa: “Wu nakə na giye na, anəŋ: Na mbəzliye ha de ga hay. Na ŋgariye a dəma bagwar eye hay neheye ta sliye dā məhayay gər a dəma a wu mənday ga hay tə siye i wu ga hay aye.

19 Na ge andza niye na, na gwadeye a bo ga: Bo ga! Wu ga na, haladzay. Ma ndziye məve wede wede. Anəke na, zəzək w bo tuk! Nda wu mənday, sa wu məsəy ada ŋgwasə.”

20 «Ane tuk na, Mbəlom a gwaday a ndo niye: “Nəkar na, matərakahaŋ eye! Bəgom ta həvad nakay na, ka mətiye. Ada wu neheye tebiye ka hayay gər aye na, i way tuk!”»

21 Yesu a gwadatay sa: «Andza niye, hərwi ndo nakə a hayay gər a zlele a bo ŋgay eye ŋgway aye. Ane tuk na, ka dəre i Mbəlom na, zlele eye bay.»

22 Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Hərwi niye neŋ faya na tsikakumeye: Kā dzalum gər hərwi wu mənday kəgəbay hərwi peteked bay.

23 Hərwi məsəfəre na, a ze wu mənday ada bo kurom na, a ze peteked segey.

24 Zəbum ka maŋgəhak hay təday: Nəteye na, ta sləga bay, tə pala wu tay tə hayay gər andaya bay. De tay andaya məpe a dəma wu tay hay bay. Kwa ada sewene tay andaya bay. Ane tuk na, Mbəlom faya ma vəlateye wu mənday. Nəkurom na, ka zum diyeŋ hay bədaw?

25 «Way nakə mə walaŋ kurom ma sliye faya masəkah ha məndze ŋgay ka məndzibəra ta mədzele gər ŋgay nakə faya ma dzaliye aye na, way?»

26 Aya! Ka wu nakə tsekweŋ aye na, ka slum faya mäge duh bay tuk na, ka dzalum-eye ka wu siye na hərwi mey?»

²⁷ Ehey zəbum ka guzer neheye mavurza eye təday! Nəteye na, tə ge məsler i wu-ray bay, tə n̄gar peteked bay. Faya na gwadakumeye, kwa Salomon nakə zlele eye haladzay aye, dāda kə pa ka bo peteked andza məvurze i guzer neheye bay.

²⁸ Andza niye Mbəlom na, faya ma pat-eye ka bo peteked a guzer hay ka bəgom nakay. Tədə na, guzer niye ta kuliye. Ta kula na, ta kaliye tay ha ako. Kə ge andza niye na, nəkurom dūh Mbəlom ma pakum-eye peteked ka bo ma ziye i guzer hay bədaw? Kwa a nəkurom neheye mədzal gər tsekwen aye bədaw!

²⁹ «Ka ndədikum gər huya ka mədzele ka wu nakə ka ta ndayumeye tə wu məse aye bay.

³⁰ Maa pəla wu neheye na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Nəteye na, ta zəzukway bo a mapəle bay tebiye. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom a sər wu nakə a sakum aye.

³¹ Lahum mapəle na, Bəy i Mbəlom ada wu siye hay na, Mbəlom ma vəlakumeye.

³² Nəkurom neheye haladzay bay aye, kâ dzədzarum bay! Hərwi ki yay a gər a Mbəlom Bəba kurom kə vəlakum təv mändze ma bəy n̄gay.

³³ «Nəkurom dūh səkəməm ha wu kurom hay ada vəlumatay suloy eye a ndo i mətawak hay. N̄garum gwezem neheye ta nasiye bay aye. Ada ka hayumay gər a dəma a zlele kurom nakə mə mbəlom aye. Mə dəma na, məkal ma sliye mede faya bay. Kwa mətul ma ndisliye faya bay.

³⁴ Hərwi dərev kurom mandza eye na, ma təv nakə zlele kurom mə dəma aye.»

Ndzum tsezlezlen̄je mahəbe məmaw i Yesu

Mata 24.45-51

³⁵ «Barum na bəzihud kurom hərwi mäge məsler. Pum ako ka lalam kurom hay mā mbata bay.

³⁶ Tərūm na, andza ndo mäge məsler neheye ndo i gay a gəratay ha gay n̄gay, a ye məzle dahəlay aye. Nəteye na, ta həbiye na hus ahəl nakə ma maweye abəra ma məzle dahəlay aye. Kə maw kə fay a maged na, ta həndəkeye na maged.

³⁷ Məngwese ka gər i ndo i məsler niye hay ndo i gay tay kə ndislew na, ma ndzateye a

gər nəteye mandzahəra eye bay. Sərūm ha lele! Ndo i gay niye ma bəriye bəzihud n̄gay ta wu i məbere bəzihud. Ma zalateye a ndo i məsler n̄gay hay. Ma ndziye tay ha ka təv mändzay. Ma vəlateye wu mänday.

³⁸ Kwa tadə a maw na, ta magər həvad kwa kə gaw mahonok ka zay magər həvad, ki yaw kə ndislew fataya faya ta həbiye na ta ndzahəra bay na, məngwese ka gər tay.»

³⁹ Yesu a gwadatay sa: «Tsənum wu nakay lele: Ndo i gay mâ sər həlay nakə məkal ma deyeweye ma kəliye na aye na, ma gəriye ha gay n̄gay məkal mâ yaw mâ sləlay na bay.

⁴⁰ Nəkurom dərma ləvum bo, hərwi n̄en Wawa i Ndo na maweye ahəl waray na, ka sərūmeye bay.»

⁴¹ Tsa na, Piyer a tsətsah faya a gwaday: «Bəy Maduwen, dzeke nakay ka ndzəkit ha bo na, hərwi may dekdek tsukudu hərwi ndo hay tebiye dāw?»

⁴² Bəy Maduwen a mbəday faya, a gwaday: «Ndo i məsler n̄gwalak eye ada ma giye məsler tə metsehe lele eye na, way? Nəngeye na, ndo nakə ndo i gay n̄gay a gwaday: “Gatay gər a siye i ndo mäge məsler ga hay. Vəlatay wu mänday tə həlay eye.”

⁴³ Məngwese ka gər i ndo mäge məsler niye tadə ndo i gay n̄gay ki yaw, kə ndzay a gər nəngeye faya ma giye məsler andza nakə tə tsikay aye.

⁴⁴ N̄en faya na gwadakumeye: Sərūm ha na, ndo i gay n̄gay ma gəray ha zlele n̄gay tebiye mâ ləvay gər.

⁴⁵ «Ane tuk na, ndo i məsler kə gwaday a gər n̄gay: “Maka! Ndo i gay ga ma maweye bəse bay.” Tsa na, a pa bo ka mändəbe ndo i məsler hasləka eye siye hay ta ndo i məsler n̄gwas eye hay. Tadə a nda wu mänday, a sa wu məsay ada a kwaya,

⁴⁶ ndo i gay n̄gay ma maweye na, ka həlay nakə faya ma həbiye bay aye ada a sər bay aye. Ki yaw na, ma vəleye dəretsətseh haladzay, ma həhariye na ndo i məsler niye. Ma kaliye ha a təv i ndo neheye ta təma bazlam i Mbəlom bay aye.

⁴⁷ «Tadə ndo i məsler a sər ha wu nakə ndo i gay n̄gay a say mâ gay aye, ane tuk na, ndo i məsler kə ləva ha bo bay kəgəbay kə ge

andza nakə a say a ndo i gay ŋgay aye bay na, ta geye d̄aretsətseh haladzay.

⁴⁸ Aya ane tuk na, ndo i m̄asler nakə a s̄er wu nakə a say a ndo i gay ŋgay m̄a gay na bay na, ada kə ge wu nakə d̄a i m̄andebe na na, ta ndaḡiye na haladzay bay. Ndo nakə t̄ə v̄alay haladzay aye na, ta ts̄atsahiye faya haladzay d̄ermak. Ndo nakə t̄ə ḡaray ha wu a h̄alay haladzay aye na, ta ts̄atsahiye faya haladzay wene wene aye.»

Maṅgane ta sariya

Mata 10.34-36

⁴⁹ «Neṅ na yaw na, na zlaw ako m̄akele ka dala. A seṅ na, m̄a vat an̄eke.

⁵⁰ Ane tuk na, ta dz̄ahuḡiye ga ha a d̄aretsətseh t̄eday, a seṅ m̄a d̄arev ga na, kə ge bo ts̄iy.

⁵¹ Ka dzalum na zlaw ka m̄əndzib̄ara na, zay d̄aw? Na gwad̄akumeye a'ay! Na zlaw na, maṅgane.

⁵² Ma dazleye an̄eke, ndo hay zlam m̄a gay na, ta ŋganiye ndo mahkar ta k̄adiye bo ta ndo neheye sulo aye. Ndo hay sulo ta k̄adiye bo ta ndo neheye mahkar aye.

⁵³ B̄aba ta wawa ŋgay ta s̄ariye bo bay, wawa ta b̄aba ŋgay ta s̄ariye bo bay. Maya t̄ə dem ŋgay ta s̄ariye bo bay ada dem ta may ŋgay ta s̄ariye bo bay. Maya i zal ta dah̄alay i wawa ŋgay ta s̄ariye bo bay ada dah̄alay i wawa ta may i zal ŋgay ta s̄ariye bo bay.»

M̄as̄are ha ka bo ab̄ara wu

Mata 16.2-3, 5.25-26

⁵⁴ Yesu a gwad̄awatay a ndo niye hay tebiye d̄ermak sa: «N̄akurom na, ka ŋgatumay a pazlay k̄ə l̄ətsew t̄ə m̄əgama na, ka gwad̄um b̄ase tsa, yam ma piye ada yam ma piye dedek.

⁵⁵ Tad̄ə ka ŋgatumay a m̄ətasl ka v̄əzlaw ta diye i Salawa na, ka gwad̄um mer̄əbe ma giye. Ada mer̄əbe ma giye dedek.

⁵⁶ N̄akurom na, ndo m̄əvay ḡər a ndo hay. Ka s̄ərum maṅgane tay ha wu i dala t̄ə wu i maḡərb̄əlom na, t̄ə waray. Ada h̄alay nakə an̄eke aye ka s̄ərum bay na, k̄əkay?

⁵⁷ «H̄ərwi mey, n̄akurom na, ka s̄ərum maṅgane ha ka bo ab̄ara wu nakə lele bay aye t̄ə wu nakə dedek aye bay na, ka mey?

⁵⁸ Tad̄ə ndo ka wuda fakaya, faya ka deyumeye kame i ndo m̄əge sariya na, lambad̄um ha bazlam eye ka ts̄əved̄ ah̄əl

nakə faya ka deyumeye mba aye. Kə ge andza niye bay na, ndo niye ki ye kar ha ka t̄əv i ndo m̄əge sariya na, ndo m̄əge sariya ma v̄əliye kar ha a h̄alay i sidzew. Sidzew ma kaliye kar ha a danṅay.

⁵⁹ S̄ər ha na, kwa a l̄əkaw fakaya dala n̄ete ka hama na bay na, ka deyeweye ab̄ara ma danṅay bay.»

13

Mamb̄əde ts̄əlok

¹ Ah̄əl niye na, ndo hay ti yaw ka t̄əv i Yesu. Ti ye naha ta t̄ək̄aray t̄ə gwad̄ay: «Ah̄əl niye na, Pilat k̄ə k̄əd̄ siye i ndo i Galile hay. A k̄əd̄ tay ha ah̄əl nakə faya ta v̄alay wu a Mb̄əlom aye. A dzapa ha bambaz tay t̄ə bambaz i ḡənw neheye t̄ə k̄əd̄ay a Mb̄əlom aye.»

² Yesu a mb̄əd̄atay faya a gwad̄atay: «Ka dzalum na, Galile neheye ta b̄əbazl tay ha aye na, ta ze siye i Galile hay t̄ə mezeleme d̄aw?

³ Neṅ faya na tsikakumeye, a'ay andza niye bay! Ane tuk na, tad̄ə ka ḡərum ha mezeleme kurom bay na, n̄akurom tebiye ka m̄ətumeye andza n̄əteye d̄ermak.

⁴ Tsukuḡu ndo niye hay kuro ḡər eye tsamahkar aye gay z̄əbol eye a mb̄əzl fataya ma Silowe ka dala i Zerozelem aye na, ka dzalum na, ta ze tay ha siye i ndo i dala i Zerozelem t̄ə mezeleme d̄aw?

⁵ Neṅ faya na tsikakumeye andza niye bay. Ane tuk na, tad̄ə ka ḡərum ha mezeleme kurom bay na, n̄akurom tebiye ka m̄ətumeye andza n̄əteye.»

⁶ Tsa na, Yesu a tsikatay dzeke, a gwad̄atay: «Ndoweye andaya a z̄əv d̄ərizl i ḡərdaf wuray andza gurov a guvah ŋgay. Pat wuray na, a ye mata ŋḡəlaw hohway i ḡərdaf niye. A ye naha na, d̄ərizl i ḡərdaf niye k̄ə wa bay.

⁷ Ndo i guvah niye a gwad̄ay a ndo mats̄əpay na guvah niye: “Z̄əba! Kə ge an̄eke m̄əve mahkar na yawaw mata p̄əle naha hohway i d̄ərizl ḡərdaf nakay. Ane tuk na, na huta faya hohway bay. Ma nes̄əjeye ha t̄əv ma guvah k̄əriye na, h̄ərwi mey? D̄əs na ab̄ara m̄ə d̄əma!”

⁸ Ane tuk na, ndo mats̄əpay na guvah niye a mb̄əd̄ay faya a gwad̄ay: “Ndo i gay

ga, biyeŋ na, gər ha. Na leye bəd ka tsakay eye tuwwe. Na lay na, na peye bərbur.

⁹ Na ge ha andza niye na, agəna ka viye neŋged na, ma wiye. Kə wa bay na, ka dəsiye na tuk.»

Yesu a mbəl ha ndo abəra ma dāvats pat i mazəzukw bo

¹⁰ Yesu faya ma tətikatay a ndo hay mə gay i mađuwule me pat i mazəzukw bo.

¹¹ Nğwas wuray andaya dāvats eye mə dəma dərma. Dāvats niye kə ndza faya məve kuro gər eye tsamahkar. Fakalaw a təra ha. A guđuk ha a mba faya mələtse dzik bay.

¹² Yesu a nğatay a nğwas niye na, a zalay. Tsa na, a gwaday: «Ka mbəl abəra ma dāvats yak.»

¹³ Yesu a pa faya həlay. A pa faya həlay na, kwayaŋa a lətse dzik lele. Tsa na, nğwas niye a zambaday a Mbəlom.

¹⁴ Ane tuk na, wu nakə Yesu a ge, a mbəl ha ndo pat i mazəzukw bo aye na, a ndalay a bəy i gay i mađuwule me. A tsikatay a ndo hay a gwaday: «Pat andaya məkwa hərwi məge məsler. Kā mbəlamay ha ndo na, pat niye hay bəna, pat i mazəzukw bo bay!»

¹⁵ Bəy Maduweŋ a mbəday faya a gwaday: «Nəkurom tebiye na, ndo neheye ta məvay gər a ndo aye! Pat i mazəzukw bo na, kwa way a pəla ha sla nğay kəgəbay zuŋgo nğay mede ha ka məse yam bədaw?»

¹⁶ Nğwas nakay gwala i Abraham, Fakalaw a dzawa na na, neŋgeye məve kuro gər eye tsamahkar. A ye ka bo məpəle ha abəra ma mədzewe pat i mazəzukw bo bədaw?»

¹⁷ Bazlam i Yesu niye a mbədatay faya andza niye na, horoy a gatay a ndo mənə dərə nğay niye hay tebiye. Ane tuk na, ndo hay tebiye na, məsler i Yesu niye a gawa aye, a ye tay a gər haladzay.

Dzeke i wur i bəzan ta gəde

Mata 13.31-33; Markus 4.30-32

¹⁸ Yesu a gwad: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, wuye mey?»

¹⁹ Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, andza wur i bəzan nakə ndo a zla a sləga ka dədan aye. A sləga na na, a ndzohw. A gəl, a təra andza gərdaf, diyeŋ hay tə nğar gay tay hay ka hawal eye hay.»

²⁰ Yesu a gwadətay sa: «Na ndzəkit ha Bəy i Mbəlom sa na, ta wuye mey?»

²¹ Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, gəde nakə nğwas a həl tsekweŋ a dzapa ha ta gufa aye. Gufa niye na, haladzay. A həlaḅ tay ha ka bo na, gufa niye mahəlaḅa eye a kwasa a həmbot.»

Mede a Bəy i Mbəlom

Mata 7.13-14,21-23

²² Yesu a həl bo ma diye a Zerozelem na, a ye ta wuzlahgəma ada ta gəma hay. Faya ma diye na, a dawa ha bazlam i Mbəlom.

²³ Ahəl nakə faya ma tsikateye bazlam i Mbəlom aye na, ndoweeye a tsətsah faya a gwaday: «Bəy Maduweŋ, mata təme na, ndo ma i nğal eye dāw?»

Yesu a mbəda faya a tsikatay a ndo niye hay tebiye, a gwaday:

²⁴ «Gum gədan məfələkwe ta tsəved nakə maŋgədətse aye. Faya na gwadəkumeye ndo hay haladzay ta pəliye tsəved məfələkwe ada ta hutieye tsəved sa bay.

²⁵ Hərwi ndo i gay kə lətse ka dərəzl a məged na, ka ndzumeye ma bəra. Ka fum-eye a məged nğay. Ka gwadumeye naha: «Bəy Maduweŋ, həndəkamay na məged tey.»

«Ma mbədakumaweeye faya, ma gwadəkumeye: «Ka yumaw məŋgay, na sər kurom ha bay.»

²⁶ «Aya! Ka gwadumeye: «Ka ndayakwa wu mənday ada ka sakwa wu məsay dziye tə nəkar. Ka tətikamay bazlam i Mbəlom ka təv neheye ma gəma may aye.»

²⁷ «Ma gwadəkumeye sa: «Ka yumaw məŋgay na, na sər kurom ha bay, a nəkurom ndo məge mezeleme hay. Dum abəra ka təv ga!»

²⁸ «Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye. Ka nğatumeye a Abraham, a İzak, a Zakob ta ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ma Bəy i Mbəlom. Nəkurom na, ta dərəzliye fakuma abəra.

²⁹ Ndo hay ta deyeweeye abəra mə bəzay, ma məgəma ta deyeweeye ma diye i yam ada ta deyeweeye ma diye i tsakay. Nəteye tebiye ta diye a Bəy i Mbəlom. Ta ndziye ta ndiye wu mənday mə dəma.

³⁰ Ane tuk na, ndo neheye nateye ndo i dɛba hay anake aye na, ta tariye ndo i me hay, ndo i me hay ta tariye ndo i dɛba hay.»

Yesu nenɣeye ka tsaved faya ma diye a Zerozelem

Mata 23.37-39

³¹ Yesu a ndɛv ha matsike me na, kwayanɲa Farisa wuray ta hɛndzɛd naha ka tɛv ɲgay, tɛ gwadɛy: «Lɛtse do a bɛra kanan! Do a tɛv mekelen eye bɛna, a say a Herod makɛde kar.»

³² Yesu a mbɛdatay faya a gwadɛy: «Dum gwadumay a mezerew niye na, na hɛhariye fakalaw abɛra ka ndo hay ada na mbɛliye tay ha ndo hay abɛra ma dɛvats bɛgom tɛ tɛdɛ tɛday. Ka pat mamahkar eye na, na ndɛviye ha mɛsler ga.

³³ Ane tuk na, na ndisliye ha mede ga bɛgom, tɛdɛ ada tɛdɛ tɛday tɛday. Hɛrwi ta kɛdiye ndo mɛde ha bazlam i Mbɛlom ma tɛv mekelen na, a ye ka bo bay. A ye ka bo ta kɛdiye na ma Zerozelem.»

³⁴ Yesu a dazlay mɛtuwe Zerozelem. A gwadɛy: «Nɛkurom ndo i Zerozelem hay, nɛkurom ndo i Zerozelem hay. Nɛkurom neheye ka bɛbazlum tay ha ndo mɛde ha bazlam i Mbɛlom hay ada ka kɛdum tay ha ndo neheye Mbɛlom a slɛrakum naha aye tɛ kwar! Sik nday nakɛ a seɲ mɛhayakum gɛr ka tɛv ga andza mandzekwer nakɛ ma hayatay gɛr a wawa ɲgay hay a hud i gwezleviyek ɲgay aye. Ane tuk na, ka wudum bay!

³⁵ Andza niye, neɲ faya na gwadakumeye: Ma dazleye anake ka ɲgatumenɣeye sa bay hus ahɛl nakɛ ka gwadumeye: “Mbɛlom mɛ pa ɲgama ka ndo nakɛ faya ma deyeweye ta mɛzele i Bɛy Maduwen eye!*”»

14

Yesu a mbɛl ha ndo pat i mazɛzukw bo sa

¹ Pat i mazɛzukw bo na, Yesu a ye a gay i bɛy i Farisa wuray hay mata ndayaw wu mɛnday. Ndo hay niye tebiye mɛ dɛma aye faya ta zɛzuriye na Yesu.

² Ndo wuray andaya dɛvats eye, bo ɲgay mazlambara eye. Nenɣeye malɛtse eye kame i Yesu.

* 13:35 Dɛmes hay 118.26.

³ Yesu a dazlay a mɛtsike me, a tsɛtsah ka ndo mɛdzanɲgawa bazlam i Mbɛlom mapala eye hay ta Farisa hay. A gwadɛy: «Bazlam kway mapala eye kɛ vɛl tsaved mɛmbɛle ha ndo pat i mazɛzukw bo tsukudu kɛ vɛl bɛdaw?»

⁴ Ane tuk na, a satay mambɛday faya bay. Yesu a gɛs ndo niye dɛvats eye mɛ hɛlay. Tsa na, a mbɛl ha. A gwadɛy: «Do wu yak a mɛtagay.»

⁵ Tsa na, a gwadɛy a ndo niye hay: «Tɛdɛ ndo mɛ walaɲ kurom, wawa ɲgay kɛgɛbay sla ɲgay kɛ dɛd a bɛdiyem pat i mazɛzukw bo na, ma diye kwayanɲa ma zla ahaya abɛra mɛ dɛma bɛdaw?»

⁶ Ndo niye hay ta mba faya mambɛday faya bay.

Mɛhɛne ha gɛr

⁷ Yesu a ge ɲgodgor ka ndo neheye tɛ zalatay ka wu mɛnday aye. A ge fataya ɲgodgor na, hɛrwi tɛ lah ka tɛv mɛndzay lele eye. Hɛrwi niye a tsikatay a ndo niye hay tebiye ta dzeke.

⁸ A gwadɛy: «Tɛdɛ ndo kɛ zalaka a magurlom i mɛzle dahɛlay na, kɛ ye kɛ ndza ka tɛv mɛndzay lele eye bay. Ka ndza ka tɛv mɛndzay lele eye na, agɛna ta zalay a ndo nakɛ a ze kar aye dɛrmak.

⁹ Ada ndo nakɛ a zalakum ta ndo niye, ki yaw na, ma gwadakeye: “Lɛtse! Gɛray ha tɛv mɛndzay a ndo nakay.” Ka lɛtsiye, ka diye ka tɛv mɛndze nakɛ duk aye na, horoy ma gakeye.

¹⁰ Duh bay, tɛdɛ ta zalaka na, do ndza ka tɛv mɛndzay nakɛ lelebay duk ma dɛba aye, hɛrwi ada ahɛl nakɛ ndo nakɛ a zalaka ki yaw na, ma gwadakeye: “Dzam ga, dara ndza ka tɛv mɛndzay lele eye. Andza niye, nɛkar, ka tariye kame i ndo niye mazala eye hay tebiye na, ndo bagwar eye.”

¹¹ Hɛrwi ndoweye ka sɛgɛr ha bo ɲgay na, ta tariye ha wawa eye. Ndowneye kɛ hɛna ha gɛr, a tɛra ha bo ɲgay wawa eye na, ta sɛgɛriye ha bagwar eye.»

¹² Tsa na, Yesu a gwadɛy a ndo nakɛ a zalay aye: «Tɛdɛ ka vɛliye wu mɛnday a ndo hay na, kɛ zalatay a dzam yak, a malamar yak hay, a gwala yak hay, a ndo i zlele hay bay, hɛrwi nateye na, ta sliye faya

məzalaka. Ta hamakeye wu mənday nakə ka vəlatay aye.

¹³ Ane tuk na, tadə ka vəlateye wu mənday i magurlom a ndo hay na, zalatay a ndo i mətawak hay, a ndo videl eye hay, a ndo matəra eye hay, ada a guluf hay.

¹⁴ Ka ge andza niye na, ka ta hutiyə mənɟwese pat nakə ndo i nɟwalak hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye. Nəteye na, wu tay andaya məvəlatay a dəma bay. Mata vəlatay a dəma na, Mbəlom.»

Dzeke i ndo mazala eye hay

Mata 22.1-10

¹⁵ Ndo niye hay tebiye tə tsəne bazlam i Yesu niye na, ndo nəte mə walaŋ tay a gwaɟay a Yesu: «Mənɟwese ka ndo nakə ma ta ndiye wu mənday ma Bəy i Mbəlom aye.»

¹⁶ Yesu a mbəɟay faya a gwaɟay: «Pat wu-ray na, ndoweye andaya a da wu mənday haladzay. A da wu mənday niye na, a zalatay a ndo hay haladzay ka mənde.

¹⁷ Həlay i mənde wu mənday a sla na, a slər ndo i məsler nɟgay mata zalatayaw a ndo hay. Mə gwaɟatay tə yaw anəke hərwi wu mənday maləva bo eye tsiy.

¹⁸ «Ndo i məsler a həl bo a ye a gwaɟatay dumara. Ane tuk na, kwa way a may ha me. Ndo makurre eye a gwaɟay a ndo i məsler: “Na slay mede naha bay. Na səkəm guvah anəke na zəbaweye faya təday. Pəsa ga ha, mə ndalaka bay.”

¹⁹ «Ndo neŋɟed a gwaɟay: “Na səkəm sla hay anəke sulo sulo zləm, na diye na ta dziye tay ha təday. Amboh pəsa ga ha, na slay naha bay. Mə ndalaka bay.”

²⁰ «Ndo mekeləŋ eye a gwaɟay sa: “Na zla dahəlay anəke hərwi niye na slay naha mede naha bay.”

²¹ «Ndo i məsler niye a maw a mətagay. A ye ka təv i ndo i gay nɟgay. A təkəray bazlam i ndo niye hay a ndo i gay nɟgay. Ndo i gay nɟgay a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A gwaɟay a ndo i məsler nɟgay: “Do bəse ka təv məhay gər hay, ka tsəved i walaŋ i gay hay. Zalatayaw a ndo i mətawak hay, a ndo videl eye hay, a guluf hay, a ndo matəra eye hay, tə yaw kanaŋ.”

²² «Ndo i məsler a ye a zalatayaw a slala i ndo niye hay. A maw a gwaɟay a ndo i gay nɟgay: “Ndo i gay ga na ge məsler nakə

ka tsikenə aye, ane tuk na, təv andaya ndo hay ta rah a dəma bay.”

²³ «Tsa na, ndo i gay nɟgay a gwaɟay: “Do ka tsəved neheye a ye a gəma wawa eye hay ada ka tsəved neheye a ye ta tsakay i dzal aye. Gatay kutoŋ tə yaw ada gay ga mə rah ta ndo hay birtsitse.

²⁴ Neŋ faya na gwaɟakum eye: Ndo neheye tə lah məzalatay kurre ta yaw bay aye na, ndəray kwa nəte mə walaŋ tay ta ndzakiye ɟaf ga bay.”»

Matəre gawla i Yesu ta dedek eye

Mata 10.37-38, 5.13; Markus 9.50

²⁵ Ndo hay haladzay tə paway bəzay a Yesu. Ahəl nakə faya ta diye ka tsəved aye na, Yesu a mbəɟa me ka təv i ndo niye hay faya ta pay bəzay aye, a gwaɟatay a nəteye niye tebiye:

²⁶ «Ndo nakə a say matəre gawla ga aye na, mə wuda bəba nɟgay, may nɟgay, nɟwas nɟgay, wawa nɟgay hay, malamar nɟgay hasləka eye hay kwa malamar nɟgay dem eye hay, mə wuda tay ha mə ze neŋ bay, kwa məgwaɟay a gər nɟgay neŋ eye mə ze neŋ bay, bəna, ma sliye faya matəre gawla ga bay.

²⁷ Ndowneye kə zla mayako mazləmbada eye kə peŋ bəzay bay na, ma sliye faya matəre gawla ga bay.

²⁸ «Tadə ndo mə walaŋ kurom a say məge gay na, ma ndziye ada ma pasliye suloy nakə ma dziye ha ka məge gay, ma zəbiye faya ma sleye ɟa mandəve ha məsler ɟaw.

²⁹ Andza niye tadə kə dzala faya dze bay. A pa naha mədok eye ɟekɟek tsa, ka ndəv ha madəzle bay na, ndo hay ta nɟgatay na, ta nɟwasiye faya.

³⁰ Ta gwaɟiye: “Ndo nakay a dazlay a madəzle gay tuk na, kə mba faya mandəv ha məsler eye bay!”

³¹ «Andza niye bəy nakə sidzew nɟgay hay gwezem kuro aye na, ma diye mata ge vərəm ta bəy nakə sidzew nɟgay hay gwezem kuro kuro sulo aye ɟaw? Ma ta diye mada-zlay a vərəm na, ma ndziye ma dzaliye gər lele təday. Ma tsətsahiye a gər nɟgay: “Anəke na, ta sidzew ga hay gwezem kuro na, na sliye faya məge vərəm ta bəy nakə sidzew nɟgay hay gwezem kuro kuro sulo aye ɟaw?”

³² Tadə ma sliye faya bay na, ma sləriye ndo hay ka təv i bəy niye ahəl nakə neŋgeye dərəŋ mba aye. Ma tsətsahiye naha faya məndze zay.»

³³ Yesu a gwadətay sa: «Andza niye mə walaŋ kurom dərma, tadə ndoweye kə gər ha wu ŋgay tebiye bay na, ma sliye faya matəre gawla ga bay.»

³⁴ Yesu a tsikatay dzeke mekelen eye sa, a gwadətay: «Ayaw sluwal na, wu nakə lele aye. Ane tuk na, tadə sluwal a vəd sa bay na, ta sliye matəre ha m̄a vəd hərəbəba sa na, ma kəkay?»

³⁵ Ta sliye faya mäge ha məsler sa bay. Kwa məkutse a guvah andza bərbur bəbay na, ma giye ŋgama bay. Ta kutsiye ha a bəra. Ndo nakə zləm andaya faya mətsəne aye na, m̄a tsəne lele!»

15

Dzeke i təbaŋ nakə a dze aye

Mata 18.12-14

¹ Pat wuray na, ndo matsekele dzaŋgal hay ta siye i ndo i mezeleme hay tebiye ti ye ka təv i Yesu. Nətəye niye tebiye ti ye na, mata pay zləm a bazlam i Yesu.

² Farisa hay ta ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə ŋgatay a Yesu ta ndo niye hay na, tə may ha mənese a Yesu, tə gwad: «Ndo nakay i ŋgay a təma tay ha ndo i mezeleme hay ada ta ndiye ka bo wu mənday ka təv manəte eye na, kəkay?»

³ Yesu a sərətay naha ka wu nakə faya ta tsikiye. A mbədətay faya ta dzeke, a gwadətay:

⁴ «Tadə ndəray mə walaŋ kurom təbaŋ ŋgay hay andaya temerre ada a dze faya abəra nətə mə walaŋ i təbaŋ ŋgay niye hay na, ma gəriye ha kuro kuro tsid gər eye tsid eye niye hay, ma diye mapəla ahaya nətə eye niye a dze aye ma huta ahaya təday bədaw?»

⁵ Tadə kə huta na na, dərev ŋgay ma ŋgwasiye haladzay. Ma pa ahaya təbaŋ ŋgay niye ka dzegwem,

⁶ ma zla ahaya a mətagay. Kə zla ahaya na, ma zalateye a dzam ŋgay hay ta ndo i maged ŋgay hay ada ma gwadətəye: «Dumara ŋgwasakwa ka bo dziye hərwi təbaŋ ga nakə a dze aye na, na huta na.»»

⁷ Yesu a gwadətay sa: «Tadə ndo nətə kə gər ha mezeleme ŋgay na, sərūm ha na, məŋgwese ma giye andaya ka təv i Mbəlom mə mbəlom andza niye dərma, a ze ndo neheye kuro kuro tsid gər eye tsid ta zəba ka bo tay andza mezeleme andaya fataya təbey, a satay məgəre ha mezeleme tay bay aye.»

Dzeke i kwar i suloy nakə a dze aye

⁸ Yesu a gwadətay sa: «Kəgəbay, ŋgwas waray nakə kwar i suloy andaya kuro ada a dze faya abəra nətə na, ma piye ako ka lalam, ma fadiye na gay ŋgay ada ma pəliye na tə marəzlay a gər eye lele ma hutiyə na təday.

⁹ Kə huta na na, ma zalateye a dzam ŋgay hay ta ndo i maged ŋgay hay. Ma gwadətəye: «Dumara, ŋgwasakwa ka bo dziye hərwi na huta na kwar i suloy ga nakə a dze aye.»»

¹⁰ Yesu a gwadətay sa: «Sərūm ha, tadə ndo nətə kə gər ha mezeleme ŋgay na, məŋgwese andaya mə walaŋ i gawla i Mbəlom hay.»

Dzeke i bəba nakə a pəsay ha mənese a wawa ŋgay aye

¹¹ Yesu a gwadətay sa: «Ndowne andaya na, wawa ŋgay hay sulo.

¹² Pat wuray na, bo wawa eye nakə a tsətsah ka bəba ŋgay, a gwadətay: «Bəba ga, zlele yak nakə ka ŋgənamay ha aza ta malar ga aye na, vələŋ faya abəra i ga anəke.» Bəba tay a tsəne andza niye na, a ŋgənatay ha zlele ŋgay a wawa ŋgay niye hay sulo aye.

¹³ «A ndza məhəne tsekwen na, wawa niye bo wawa eye a həl zlele nakə bəba ŋgay a vələy aye, a səkəm ha. Ma dəba eye na, a həl bo a ye ha ka bo ta suloy niye a gəma dərəŋ eye. A ndisl a gəma niye na, a dazlay a mäge wu nakə lelebay aye. A nas ha suloy niye tebiye.

¹⁴ «Suloy niye a ndəv faya abəra tebiye na, manderzlan bagwar eye a ge ma gəma eye niye. Wawa niye a huta wu mənday sa bay.

¹⁵ Tsa na, a ye mata pəle məsler. A huta məsler niye na, mə gay i ndo wuray ma gəma eye niye. Ndo niye a slər ha a pesl mata tsəkure madəras hay.

16 Ahəl nakə neŋgeye faya ma tsəkuriye madəras hay aye na, may a wur faya. A say haβe mənde wu mənday nakə tə vələwatay a madəras hay aye na, ndəray kə vələy bay.

17 «Tsa na, a dazlay mədzele ka dəretsətseh ŋgay. A dzala ka məndze ŋgay nakə mə gay i bəba ŋgay aye, a gwad: “Mə gay i bəba na, ndo i məsler ŋgay hay faya ta ndiye wu mənday lele ada a ze naha fataya abəra. Ada neŋ tuk na, na mətaye tə may kanan na, kəkay!”

18 Ŋgama anəke na, na həliye bo na miye ka təv i bəba ga. Na ye na, na gwadeye: Bəba ga, na ge mənese kame i Bəba Mbəlom ada kame yak.

19 Anəke na, na sla t̄a zelen wawa yak sa bay. Təra ga ha andza ndo i məsler yak tsa.”

20 A dzala andza niye na, a həl bo a mbəda gər a gay i bəba ŋgay.

«Mazlambar ma ndisliye a gay i bəba ŋgay na, bəba ŋgay a ŋgatay naha dərəŋ. A ŋgatay naha na, a gay mə bo haladzay. Tsa na, a hway ka təv ŋgay. A ye naha a gəs na ka bo təmbolok təmbolok tə mənḡwese eye lele.

21 Yawa! Wawa niye a gwaday: “Bəba ga, neŋ na, na ge mənese kame i Mbəlom ada kame yak. Neŋ na, na sla t̄a zelen wawa yak sa bay.”

22 «Ane tuk na, bəba ŋgay a zalatay a ndo i məsler ŋgay hay, a gwadatay: “A niye bəse! Dum naha, zlumaw rəkWat nakə a le haladzay aye ada kalumay ka bo. Dum naha, zlumaw matsərad, pumay a wur i həlay ada həlumaw tahərak, pumay a sik.

23 Gəsumaw sla niye magəla eye, kədum. Ndayakwa ada ka hatsakweye.

24 Hərwi wawa ga nakay na, haβe na gwad kə mət, anəke na, neŋgeye andaya tə dərə. Haβe kə dze, anəke na, na huta na. Anəke na, dərev ga kə ŋgwasa.” Tsa na, ta dazlay a məhetse tuk.

25 «Ahəl nakə faya ta hatsiye aye na, wawa ŋgay bagwar eye mə pesl ma guvah. Həlay i madayaw ŋgay a mətəgay a sla na, a həlaw bo abəra ma guvah. A yaw mazlambar bəse tə gay i bəba ŋgay na, a tsəne məhetse ta ganḡan eye dəbtsim dəbtsim.

26 Tsa na, a zalay a ndo nətə mə walaŋ i ndo i məsler i bəba ŋgay hay, a tsətsah faya

a gwaday: “Maa ge mə gay kway bəgom na, mey?”

27 Ndo i məsler i bəba ŋgay niye a mbəday faya a gwaday: “Faya ta hatsiye hərwi malamar yak kə maw ma təv eye. Ada bəba yak a kədsla niye magəla eye hərwi kə huta na wawa ŋgay, neŋgeye andaya zayzay lele, wuray kə gay bay.”

28 «Wawa bagwar eye a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A kərah mede a mətəgay. Bəba ŋgay a yaw ka təv ŋgay, a gay amboh. A gwaday: “Dara a mətəgay.”

29 Ane tuk na, wawa ŋgay a mbəday faya a gwaday: “Tsəne wu nakə na tsikakeye təday. Kwa anəke bay, na gaka məsler na, məve haladzay ada dāda na kərah bazlam yak dāw? Ka vələŋ wawa i vo’ar ada nā ge ha magurlom ta dzam ga hay tey na, ka vələŋ dāw?”

30 Ane tuk na, anan wawa yak nakay a nasaka ha zlele ka ŋgwas hay aye na, anəke a maw na, ka kəday sla sa na, kəkay?”

31 «Bəba ŋgay a mbəday faya a gwaday: “Wawa ga, mā ndalaka bay. Nəkar mandza eye na, huya ka təv ga ada zlele ga hay tebiye na, i yak bədaŋ?”

32 A ye ka bo tədə mäge magurlom tə mənḡwese eye na, lele ŋgway. Hərwi malamar yak nakay na gwad na, kə mət. Anəke na, neŋgeye andaya tə dərə. Haβe kə dze, anəke na, na huta na!”»

16

Mbəlom ta suloy

Mata 6.24, 11.12-13, 5.31-32; Markus 10.11-12

1 Ma dəba eye na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay sa: «Ndowne andaya zlele eye, ndo məpesle suloy ŋgay andaya. Ti ye naha tə gwaday a ndo i zlele niye: “Ndo məpaslaka na suloy yak na, faya ma nasakeye ha zlele yak.”

2 «Ndo i zlele niye a tsəne andza niye na, a zalay a ndo məpesle suloy ŋgay niye a gwaday: “Na tsəne ndo hay tə tsik ka nəkar na, mey? Suloy nday na, pesleŋ na ka ge ha na, wu waray wu waray, hərwi nəkar na, ka sliye faya matəre ndo i məsler ga sa bay.”

3 «Ndo məpesle suloy niye a tsik mə gər ŋgay, a gwad: “Ndo i gay ga ma həhariye

ga abəra ma məsler ŋgay ada na giye na, kəkay? Ada kwa gədaŋ ga andaya məfəte sa bay tuk na, kəkay? Na gwad na rəkiye na, horoy ma geŋeye.

⁴ Ah! Na sər na giye hərwi ada ndo hay ta təmiye ga a gay tay tadə ta kal ga ha abəra ma məsler na!”

⁵ «A ye a zalatay a ndo neheye gwedere i ndo i gay ŋgay andaya fataya aye nəte ta nəte. Ti ye naha. Tsa na, a gwadāy a ndo kurre eye: “Gwedere i ndo i gay ga fakaya na, nday?”

⁶ «Ndo niye a mbəday faya a gwadāy: “Dos i mal temerre.” Ndo məpesle suloy niye a gwadāy: “Derewel i gwedere yak anaŋ. A niye ndza bəse, watsa a dəma na, dos i mal kuro kuro zləm tsa.”

⁷ «Tsa na, a gwadāy a ndo nənɟed: “Ada nəkar na, gwedere i ndo i gay ga fakaya na, nday?” Ndo niye a mbəday faya a gwadāy: “Tabay i bəle temerre.”

«Ndo məpesle suloy niye a gwadāy: “Derewel i gwedere yak anaŋ. A niye ndza bəse, watsa a dəma tabay i bəle kuro kuro tsamahkar tsa.”

⁸ «Ndo i gay ŋgay a ŋgatay andza niye na, a zambadāy a ndo məpesle suloy ŋgay hərwi a ge məsler ta bəbək. Andza niye, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, tə dzala ka wu nakə ma ta giye bo kame aye. Ta wudā bo mə walaŋ tay. Nəteye bəbək eye hay ta ze ha ndo i Mbəlom hay.»

⁹ Yesu a səkah ha me ŋgay niye, a gwadatay: «Nəŋ faya na gwadūmeye sa: Gum ŋwalak tə zlele i məndzibəra nakay lele. Hərwi tadə ka ndəv fakuma abəra na, ka ta hutumeye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹⁰ «Ndo nakə a ge wu wawa eye hay ta tsəved eye na, ma giye wu bagwar eye hay ta tsəved eye dərma. Ndo nakə kwa wu wawa eye hay a ge na ta tsəved eye bay aye na, wu bagwar eye hay dərma ma giye na ta tsəved eye bay.

¹¹ Ada tadə ka mbum faya məge məsler ta tsəved eye lele tə zlele i məndzibəra nakay bay na, mata vəlakum zlele lele eye na, way?

¹² Tadə ka sərūm məgay gər a wu i ndo hay bay na, mata vəlakum wu kurom neheye ka ləvumay gər aye na, way?

¹³ «Ndəray ma sliye məge məsler a ndo i gay ŋgay hay sulo bay. Hərwi pat nənɟed na, ma geye sewed a ndo i gay ŋgay nənɟed, ma wudiye na nənɟed lele. Kəgəbay ma gəseye me a ndo nənɟed, a ndo nənɟed na, ma gəseye me bay tebiye. Nəkurom bəbay ka slumeye faya məge məsler a Mbəlom ada a suloy sulo sulo bay.»

¹⁴ Farisa hay tə tsəne bazlam i Yesu neheye a tsik aye tebiye. Tə ŋgwas ka Yesu hərwi nəteye na, ta wudā suloy haladzay.

¹⁵ Yesu a gwadatay a Farisa niye hay: «Nəkurom ka təv dərə i ndo hay na, ka gwadūm nəkurom ndo lele eye hay. Ane tuk na, Mbəlom na, a sər dərəv kurom hay. Hərwi wu nakə ndo hay tə gwad bagwar eye na, ka təv dərə i Mbəlom na, lele bay tebiye.

¹⁶ Həlay i bazlam i Musa mapala eye tə dərəwel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay kə ndza hus a həlay i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam. Kwa abəra ahəl niye na, tə dawa ha Labara ŋwalak eye i Bəy i Mbəlom. Həlay nakay na, kwa way a ge gədaŋ hərwi məfələkwe a Bəy i Mbəlom.

¹⁷ Magərmbəlom ta dala na, ta ndəviye. Ane tuk na, kwa wu tsekweŋ ma dziye abəra mə bazlam ga mapala eye bay.

¹⁸ «Ndoweye ka həhar na ŋgwas ŋgay ada kə zla a dəma ŋgwas mekeləŋ eye na, kə ge madama. Ada ndoweye kə zla ŋgwas nakə zal ŋgay a həhar na aye na, kə ge madama dərma.»

Ndo i zlele ta Lazar

¹⁹ Yesu a gwadatay sa: «Ndoweye andaya zlele eye. Nənɟeye a pawə ka bo peteked nakə a le haladzay aye ada masəkəme ŋgay eye na, suloy haladzay. Nənɟeye mandza eye pat pat ma wiya ada wu mənday ŋgay na, lele.

²⁰ Ndoweye andaya dərma məzele ŋgay Lazar. Nənɟeye na, mətawak eye, wuray ŋgay andaya bay. Bo ŋgay tebiye na, mbəlak eye dəkdek. A yaw ka məged i ndo i zlele niye. A hənawa mə dəma.

²¹ A say həbe mənde batatuk i wu mənday nakə a kutsawa abəra ka təv mənde wu mənday i ndo i zlele niye. Ane tuk na, kəra hay tə yawa naha ka təv ŋgay mandekede mbəlak ŋgay niye dūh.

22 «Ma dāba eye na, Lazar a mət. Gawla i Mbəlom hay tə zla na ka təv i Abraham. Ndo niye zlele eye a mət dərma. Tsa na, tə la na.

23 Ndo niye zlele eye na, a sawa dərətsətseh haladzay ma təv mändze i mədahaŋ hay. A zəba dərə, a ma ha dərə a gəma na, a ŋgatay naha a Abraham ta Lazar nətəye ka təv manəte eye dərəŋ tə neŋgeye.

24 A zalay naha a Abraham, a gwadāy: «Bəba ga Abraham, na gaka mə bo təbədew? Amboh slər Lazar na, mātələka wur həlay ŋgay a yam ada mātəkweŋew ka dərneh magen zayya tey. Hərwi neŋ faya na siye dərətsətseh haladzay ma ako nakay.»

25 «Ane tuk na, Abraham a gwadāy naha: «Wawa ga, sər ha na, ka huta ka mändzibəra na, haladzay. Lazar neŋgeye na, kə sa dərətsətseh haladzay. Anəke na, neŋgeye mandza eye barbarra, ma ndiye i ŋgay tey. Anəke nəkar na, ka siye dərətsətseh dərma tey.

26 Ada sa tsa na, bəd zəbol eye mə walaŋ kway. Andza niye ndo neheye a satay mede naha a diye kurom aye na, ta sliye faya mede naha bay. Ada madayaw abəra ka təv kurom a təv may bəbay na, ma tasiye bo bay.»

27 «Ndo i zlele niye a gwadāy naha a Abraham: «Amboh, slər Lazar a gay i bəba ga,

28 malamar ga hay andaya zlam. Mātə ye mātə gatay daf na, tātə yaw a təv i dərətsətseh nakay bay.»

29 «Abraham a mbədāy faya, a gwadāy: «Malamar yak hay na, Musa ta ndo mādə ha bazlam i Mbəlom hay andaya ta dātay ha. Tātə pay zləm a bazlam tay.»

30 «Ndo i zlele niye a gwadāy a Abraham: «Niye na, ma sliye dā bay, bəba ga Abraham. Ane tuk na, tadə ndəray a maw abəra ma bəd, a ye ka təv tay na, ta mbədāye ha mede tay.»

31 «Abraham a gwadāy: «Tadə ta pay zləm a Musa ta ndo mādə ha bazlam i Mbəlom hay bay na, kwa ndo mātə lətsew abəra ma mədahaŋ, mātə ye ka təv tay bəbay na, ta tsəniye bay.»»

17

Mezeleme

Mata 18.6-7,21-22; Markus 9.42

1 Yesu a gwadāy a gawla ŋgay hay: «Wu hay andaya haladzay ta səpatiye tay ha ndo hay ka mäge mezeleme. Kutoŋ ma giye bo andza niye. Ane tuk na, dərətsətseh ka gər i ndo nakə ma səpatiye ndo hay ka mäge mezeleme aye.

2 Ŋgama tātə baray madiz i kwar a dāy ada tātə kal ha a huđ i bəlay tə bəmalə nakə ma səpatiye nətə mə walaŋ i wawa neheye tsekweŋ tsekweŋ ka mäge mezeleme aye.

3 Anəke na, gum metsehe lele, həbum gər kurom.

«Tadə malamar yak kə gaka mənese na, tsikay faya ta tsəfetsəfe aye. Ada tadə kə gər ha mezeleme ŋgay na, pəsay ha mezeleme ŋgay.

4 Tadə a gaka mənese mə walaŋ i məhəne nətə sik tasəla ada faya ma deyeweye ka təv yak məgwadāka: «Na nasaka, amboh pəsa ga ha» na, pəsa ha.»

Məgəle ha mədzal gər

Mata 17.20

5 Ndo i maslaŋ i Yesu hay ta tsətsah, tə gwadāy a Yesu: «Bəy Maduweŋ, səkahamay ha mədzal gər ka nəkar tey.»

6 Bəy Maduweŋ a mbədāy faya a gwadāy: «Tadə ta dedək mədzal gər kurom mātə ge andaya tsekweŋ andza wur i bəzaŋ na, ka slumeye faya məgwadāy a dərizl i gərdaf i kuvoray nakay: «Ŋgwad abəra kanaŋ, do ta zəv bo a bəlay» na, ma gəsakumeye me.»

Ndo mäge məsler neheye ta hutiyə magogoy bay aye

7 Yesu a gwadāy sa: «Way nakə mə walaŋ kurom, ndo i məsler ŋgay faya ma fətəye ma guvah agəna ma tsəkureye na gənaw ŋgay hay, kə maw a mətagay na, ndo i gay ŋgay ma gwadəye: «Dara bəse, nda daf» dāw?»

8 Ane tuk na, ma gwadəye duh na: «Do naha, deŋew daf ga. Mbədaw ka bo peteked mekeləŋ hərwi məhələŋew daf ga. Ahəl nakə neŋ faya na ndiye ada na siye wu məse aye na, ma dāba eye nəkar dərma ka sliye faya mände wu mənday ada ka siye

wu mæse.” Ndo i gay ngay ma tsikeye andza niye bəɗaw?

⁹ Ka dzalum na, ma geye sisœ a ndo i mæsler ngay niye hərwi kə gay na wu nakə a tsikay ge aye ɗaw?

¹⁰ «Nəkurom ɗərmak andza niye, taɗə ka gum mæsler nakə Mbəlom a gwadəkum “gum” aye na, gwadum ɗuh na: “Nəmay ndo mæge mæsler tsa hərwi nəmay, nəmaa ge na, mæsler nakə taɗə a ye ka bo nəmaa giye.”»

Yesu a mbəl tay ha ndo madəgwada eye hay kuro

¹¹ Yesu faya ma diye a Zerozelem na, a ye tə kokway nakə a ngəna ha dala i Samari ta dala i Galile aye.

¹² Mazlambar ma ta ndisliye a gəma wuray na, ndo madəgwada eye hay kuro ta hway naha a satay mədzəgər tage Yesu. Tə lətse ɗərəŋ.

¹³ Tsa na, ta wuda ta gəɗaŋ, tə zalay naha a Yesu, tə gwad: «Yesu, Bəy! Nəmaā gaka mə bo təbədew!»

¹⁴ Yesu a ngatatay, a gwadətay naha: «Dum ta bəzumay ha bo a ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye.» Nətəye faya ta diye mata bəzatay ha bo a ndo məvələway wu a Mbəlom na, tə mbəl suwud suwud.

¹⁵ Ndo nətə mə walaŋ tay a zəba ka bo ngay na, kə mbəl suwud suwud. A mbəɗa gər ka təv i Yesu pəlasl. A ye tə mazambaday naha a Mbəlom ta magala.

¹⁶ A ye naha na, a kal ha bo kame i Yesu ta da'ar luz ka dala. A gay sisœ haladzay a Yesu. Ndoweye niye na, ndo i Samari hay.

¹⁷ Yesu a gwad: «Na gwad tə mbəl na, kuro tebiye bəɗaw? Neheye tsid eye na, nətəye mənɗay?

¹⁸ Nɗərəy kə dzala mə walaŋ tay ma-dayaw məgay naha sisœ a Mbəlom bay. Duh mayaw na, bərakəzaŋ nakay ɗaw?»

¹⁹ Tsa na, Yesu a gwad a bərakəzaŋ niye: «Lətse! Do wu yak, mədzal gər yak nakə ka dzala ha ka neŋ aye kə mbəl kar ha.»

*Maa sər pat i mandəve i məndzibəra na, Mbəlom nətə ngweŋ
Mata 24.23-28,37-41*

²⁰ Pat wuray na, Farisa hay ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Bəy i Mbəlom ma ta deyeweye na, kəɗay?»

Yesu a mbəɗatay faya a gwadətay: «Bəy i Mbəlom ma deyeweye na, ndo hay ta ngateye bay.

²¹ Ta gwadīye: “Zəbum neŋgeye anaŋ kanaŋ” kəgəbay “Neŋgeye atay” bay. Hərwi sərur ha Bəy i Mbəlom na, neŋgeye mə walaŋ kurom.»

²² Tsa na, a gwadətay a gawla ngay hay: «Hələy eye ma deyeweye ma sakumeye mənɗatay a Wawa i Ndo kwa pat eye nətə tsa, ane tuk na, ka ngatumeye bay.

²³ Ta gwadūmeye: “Zəbum atay!” Kəgəbay “Zəbum neŋgeye anaŋ!” Ane tuk na, kâ yum bay, kâ hwayum faya bay.

²⁴ Pat eye ma deyeweye neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, andza mawutsede i mbəlom nakə a wutsede na, dzaydzay ngay eye a ɗəv kwa abəra mə bəzay i mbəlom hus a məgəma aye. Na deyeweye na, andza niye.

²⁵ Ane tuk na, na siye ɗəretsətseh haladzay təɗay ada ndo neheye anəke aye ta kaliye ga ha.»

²⁶ «Wu nakə a ge bo a həlay i Nuhu aye na, pat nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma ta giye bo andza niye ɗərmak.*

²⁷ Ahəl niye na, ndo hay tə ndayawa wu mənɗay ada tə sawa wu məsay, tə zlawā dahələy hay ada tə vələwa dem tay hay a zal hus a pat nakə Nuhu a fələkwa a kwalalaŋ i yam aye. Yam bagwar eye a rah ka mənɗzibəra a dze tay ha siye i ndo hay tebiye.

²⁸ «Sa na, ma ta təriye andza a həlay i Lot: Ndo hay tə ndayawa wu mənɗay ada tə sawa wu məsay. Ta səkəməwa wu hay ada ta səkəməwa ha. Ta zəvawa ɗərizl i gərɗaf hay ada ta ɗəzlawā gay tay hay.

²⁹ Ane tuk na, pat nakə Lot a lətse a yaw abəra ma gəma i Sodom aye na, ako a paw abəra mə mbəlom andza yam ada tə wuye andaya a təma wafafafa, a dze tay ha ndo i gəma niye hay tebiye.†

³⁰ Pat nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma ta təriye andza niye ɗərmak.

* 17:26 Madazlay i wu hay 6.5-12, 7.6-23. † 17:29 Madazlay i wu hay 19.24-25.

³¹ «Pat eye niye na, ndo nakə ka gər i gay ada wu ngay hay mə gay aye na, mâ mbəzlaw hərwi məzlaw wu mə gay bay. Andza niye ndo nakə ma guvah aye na, mâ maw a mətagay bay.

³² Wu nakə a ge bo ta ngwas i Lot aye na, mâ mətsakum gər bay!‡

³³ Ndo nakə ka pəla mətəme ha məsəfəre ngay aye na, ma ta dziye ha dūh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ngay hərwi ga aye na, ma təmiye ha dūh.

³⁴ «Sərum ha pat eye niye ta həvad na, ndo hay sulo mahəna eye ka sləlah na, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged.

³⁵ Ngwas hay sulo ta ləgəriye salamay ka ber, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged. [

³⁶ Hasləka hay sulo ma guvah ta fətiye, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged.]»

³⁷ Gawla ngay hay ta tsətsah faya tə gwaday: «Wu niye ma ta giye bo andza niye na, ka waray Bəy Maduweŋ.»

Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Təv nakə wu maməta eye mə dəma aye na, magoduk hay ta hayiye gər a dəma.»

18

Maduwulay me a Mbəlom tə marəzlay a gər

¹ Ma dəba eye, Yesu a tsikatay dzeke hərwi məde tay ha na, tâ dūwulay me a Mbəlom huya tâ ye gər maduwule me bay.

² A gwadatay:

«Ndo məge sariya wuray ma gəma eye andaya. Ndowneye niye na, madzədzere i Mbəlom mə dərev ngay təbey, ada ndo a gay mə gər bay sa.

³ Madakway i ngwas andaya ma gəma eye niye dərmak. Madakway i ngwas niye a yawa ka təv ngay pat pat hərwi mâ gay na sariya ngay tey. A gwaday a ndo məge sariya niye: «Gamay na sariya ta ndo mənə dərə ga anaŋ tey.»

⁴ «Kə ndza haladzay ndo məge sariya a kəma məge sariya i madakway i ngwas niye bay. A dzala mə gər ngay a gwad: «Ayaw! Neŋ na dzala gər ka Mbəlom bay ada kwa ndo a geŋ mə gər bay,

⁵ ane tuk na, madakway i ngwas nakay faya ma wurdeŋeye me, ngama na geye na

sariya ngay təday bəna, ma gəriye ha ma-dayaw ka təv ga bay.»»

⁶ Bəy Maduweŋ a gwadatay sa: «Tsənum wu nakə ndo məge sariya niye ngwalak eye bay a tsik aye!

⁷ Ada Mbəlom neŋgeye na, ma dzəniye ndo ngay hay bədaw? Tadə faya ta tuway naha bo na, ma giye mahonok madzəne tay daw?

⁸ Sərum ha na, ma dzəniye tay ta bəse. Ane tuk na, aza neŋ Wawa i Ndo na deyew-eye na, na hutiyə ndo mədzal gər hay ka neŋ ngway daw?»

Ndo i Farisa ta ndo matsekele dzanŋal

⁹ Yesu a tsikatay dzeke mekeleŋ eye sa. Dzeke niye na, hərwi ndo neheye tə dzala tə gwad nətəye ka dərə i Mbəlom na, ngwalak eye hay ada nətəye ta zəba ka siye i ndo hay na, andza ndo hay bay.

¹⁰ A gwadatay:

«Ndowneye hay andaya sulo, ti ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mata dūwulay me a Mbəlom. Ndo neŋged na, ndo Farisa, neŋged na, ndo matsekele dzanŋal.

¹¹ «Ti ye naha na, ndo Farisa niye a lətse təv ngay wal. A gwad mə dərev ngay: «A! A! Mbəlom ga, na gaka naha sisəe hərwi neŋ na, andza siye i ndo hay təbey. Nətəye na, məkal eye hay, ndo ngwalak eye hay bay. Tə gawa madama. Neŋ na, na gaka naha sisəe hərwi neŋ andza ndo matsekele dzanŋal nakay təbey.

¹² Mə luma nətə na, na gawa daliyam sik sulo. Wu ga kuro na, na vələwa nətə.»»

¹³ «Ndo matsekele dzanŋal neŋgeye na, a lətse dərəŋ. Kwa kə lətse ha gər mazəbe dərə a mbəlom bay tebiye. Ane tuk na, a gwad: «Mbəlom! Na gaka mə bo tey hərwi neŋ na, ndo i mezeleme.»»

¹⁴ Yesu a gwadatay: «Sərum ha na, ndo matsekele dzanŋal nakay a ye a ngway a mətagay na, neŋgeye ka təv i Mbəlom na, lele. Ane tuk na, ndo Farisa niye neŋgeye na, andza niye təbey. Hərwi ndo nakə a say tâ gwad neŋgeye bagwar eye na, Mbəlom ma təriye ha wawa eye dūh. Ndo nakə a təra ha bo ngay wawa eye kame i ndo hay aye na, Mbəlom ma təriye ha bagwar eye dūh.»

‡ 17:32 Madazlay i wu hay 19.26.

*Yesu a tãma wawa hay**Mata 19.13-15; Markus 10.13-16*

¹⁵ Ma dãba eye na, ndo hay tã hãl naha wawa tsekweŋ tsekweŋ eye hay a Yesu hãrwi ada mã pa fataya hãlay ada tã huta ŋgama. Ane tuk na, gawla ŋgay hay tã gatay me a ndo niye hay tã hãlay naha wawa hay aye.

¹⁶ Yesu a gwadatay a wawa hay: «Hãndzãdumaw ka tãv ga.» A gwadatay a gawla ŋgay hay: «Gãrum tay ha wawa hay, tã yaw ka tãv ga! Kã hãharum tay ha bay, hãrwi Bãy i Mbãlom mavãla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neheye.

¹⁷ Sãrum ha na, ndoweye ka tãma Bãy i Mbãlom andza wawa neheye bay na, ma diye a Bãy i Mbãlom bay.»

*Ndo i zlele ta Bãy i Mbãlom**Mata 19.16-30; Markus 10.17-31*

¹⁸ Bãy i Yahuda wuray a tsãtsah ka Yesu, a gwadãy: «Miter lele eye, na hutiyeye sifa nakã ma ndãviye bay aye na, na giye na, kãkay?»

¹⁹ Yesu a gwadãy: «Ka zeleŋ ndo lele eye na kemey? Ndo lele eye na, Mbãlom nãte ŋgweŋ.

²⁰ Ka sãr bazlam i Mbãlom mapala eye dãw? Bazlam i Mbãlom mapala eye a gwadã na: Kã ge madama bay, kã kãd gãr i ndo bay, kã ge mãkal bay, kã raw me ka ndo kame i sariya bay, rãhatay ha gãr a bãba yak ta may yak.*»

²¹ Ndo niye a mbãdãy faya a gwadãy: «Gãr i bazlam mapala eye neheye ka paslaw aye na, na hãnay ha gãr kwa ma wawa.»

²² Yesu a tsãne andza niye na, a gwadãy: «A zãkaw fakaya abãra wu nãte sa: Anãke na, do ta sãkãm ha zlele yak hay tebiye ada kã ŋgãnatay suloy eye a ndo i mãtawak hay. Ka ge andza niye na, ka ta hutiyeye zlele mã mbãlom. Tsa na, dara, peŋ bãzay.»

²³ Ane tuk na, ndo niye a tsãne bazlam niye na, a ndalay haladzay hãrwi zlele ŋgay na, haladzay.

²⁴ Yesu a zãba faya na, a ndalay, a gwadã: «Hãrwi ndo i zlele na, mede a Bãy i Mbãlom i ŋgay na, mada me eye haladzay.

²⁵ Tã bãmãlã nakã ndo i zlele ma diye a Bãy i Mbãlom aye na, ŋgama zlãgweme mã ye ta bãd i lãpãre.»

* **18:20** Madayaw abãra ma Ezipt 20.12-16; Levitik 5.16-20.

²⁶ Ndo neheye tã tsãne bazlam i Yesu nakã a tsik aye na, tã gwadã: «Ane tuk na, kã ge andza niye na, mata sle mãtãme na, way?»

²⁷ Yesu a mbãdãtãy faya, a gwadãtãy: «Ndãray ma sliye mãtãme bay. Ane tuk na, Mbãlom ma sliye mãtãme ha ndo.»

²⁸ Tsa na, Piyer a gwadãy: «Tsãne! Nãmãyanã, nãmãa gãr ha gay may hãrwi mãpaka bãzay na, kãkay?»

²⁹ Yesu a gwadãtãy: «Sãrum ha, ndoweye kã gãr ha gay ŋgay, ŋgwas ŋgay, malamar ŋgay haslãka eye hay ta malamar ŋgay dem eye hay, bãba ŋgay ta may ŋgay, wawa ŋgay hay hãrwi Bãy i Mbãlom na,

³⁰ anãke ahãl kway nakay ma hutiyeye a dãma haladzay ada kame na, ma hutiyeye sifa nakã ma ndãviye bay aye.»

*Yesu a dã ha mãmãte ŋgay**Mata 20.17-19; Markus 10.32-34*

³¹ Yesu a zalatay a gawla ŋgay niye hay kuro gãr eye sulo aye abãra mã walaŋ i ndo hay kãtsah. Tsa na, a gwadãtãy: «Tsãnum! Anãke na, ka tsalakweye a Zerozelem. Mã dãma na, wu nakã ndo mãde ha bazlam i Mbãlom hay tã watsa ahãl niye ka gãr i neŋ Wawa i Ndo aye na, ma giye bo tuk.

³² Ta vãlateye ga ha a ndo neheye tã sãr Mbãlom bay aye. Ta ŋgwasiye fagaya, ta tsedẽneye, ta tufẽneye slesle6 a dãre.

³³ Ta ndãfiye ga ta mandala6ã ada ta kãdiye ga. Ane tuk na, mã mãhãne mãmahkar eye na, na lãtseweye abãra mã mãdahaŋ.»

³⁴ Ane tuk na, gawla ŋgay hay ta tsãne wu nakã a tsik aye bay. A ge fataya bazlam nakã Yesu a tsik aye a say mãgwede mey na, mãŋgaha eye. A tsik na, ka gãr i wu waray na, tã sãr bay.

*Yesu a mbãl ha ndo wuray guluf eye mã gãma i Zeriko**Mata 20.29-34; Markus 10.46-52*

³⁵ Mazlambar Yesu mã ndisliye a Zeriko na, guluf wuray andaya mãdza eye ka tsakay i tsãved, a rãkawa wu ka ndo hay.

³⁶ A tsãne ndo hay faya ta diye ka tsãved na, a gwadãtãy: «Labara i mey?»

³⁷ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Yesu ndo i Nazaret ma diye tə fa'anan.»

³⁸ Guluf niye a tsəne andza niye na, a wuda ta magala, a gwad: «Yesu, Wawa i Davit, nā gaka mə bo təbədəw?»

³⁹ Ndo neheye tə lah naha kame aye na, tə gay me a guluf niye hərwi ada mâ bəbəl wuray bay, mâ ndza dīkdik.

Duh a zaka ha mawude haladzay ta magala, a gwad: «Wawa i Davit, nā gaka mə bo təbədəw!»

⁴⁰ Yesu a ndisl naha na, a lətse, a gwadatay: «Dum gəsumayaw həlay kanan.» Tsa na, ti ye tə gəsayaw həlay. A ndisl naha ka təv i Yesu na, Yesu a tsətsah faya, a gwaday:

⁴¹ «A saka nā ge hərwi yak na, mey?»

Guluf niye a mbəday faya, a gwaday: «Bəy ga, a seŋ na, nā ŋgatay a dərə sa tey.»

⁴² Tsa na, Yesu a gwaday: «Yawa lele, mədzal gər yak nakə ka dzala ga ha aye na, kə mbəl kar ha.»

⁴³ Kwayanŋa guluf niye a ŋgatay a dərə. A pay bəzay a Yesu. A zambaday a Mbəlom. Ndo niye hay haladzay aye tə ŋgatay a wu nakə a ge bo aye na, nəteye tebiye ta zambaday a Mbəlom.

19

Yesu ta Zase

¹ Yesu a ndisl a Zeriko na, a ye ta wu-zlahgəma i Zeriko niye.

² Ahəl nakə faya ma diye na, ndoweye andaya tə zalay Zase, neŋgeye andaya dərma. Neŋgeye na, zlele eye. Neŋgeye bagwar i ndo matsekele dzanŋal hay.

³ A pəla tsəved mənŋgatay a Yesu na, way. Ane tuk na, kə ŋgatay bay hərwi ndo hay haladzay ada neŋgeye na, dakwel eye.

⁴ A hway ka me, a ye naha a tsal a gərdaf i kuvoray. A tsal a gərdaf na, hərwi mənŋgatay a Yesu nakə ma diye ta tsəved niye aye.

⁵ Yesu a ndisl naha a bəzay i gərdaf i kuvoray niye na, a zla gər ka mbəlom, a zəba dərə a gərdaf niye. A ŋgatay naha a Zase. Tsa na, a gwaday naha: «Zase, mbəzlaw bəse. Bəgom na diye na ta ndziye mə gay yak.»

⁶ Zase a tsəne andza niye na, a mbəzlaw bəse. Tsa na, ti ye ka bo a gay ŋgay. Ti ye naha na, a təma tay ha tə mənŋwese lele.

⁷ Ndo hay tə ŋgatay andza niye na, a ndalatay. Ta ŋgəlay bəzay a Yesu. Tə gwad: «Ndo nakay a ye mata ndze mə gay i ndo i mezeleme dāw!»

⁸ Zase neŋgeye a lətse kame i Bəy Maduweŋ a gwaday: «Tsəne Bəy Maduweŋ ga! Anəke na, na ŋgəniye ha zlele ga wudak, na ŋgənatay ha a mətawak hay. Ada tadə na zla suloy abəra ka ndoweye ka zal na, na may ha ŋgway a dəma madzəga fad.»

⁹ Yesu a tsəne andza niye na, a gwaday: «Bəgom mətəme ki yaw a gay yak hərwi nəkar na, wawa i Abraham dərma.

¹⁰ Hərwi neŋ Wawa i Ndo na yaw na, mapəle ndo neheye madza eye hay ada mətəme tay ha.»

Dzeke i suloy nakə ndo a ŋgənatay a ndo i məsler ŋgay hay aye

Mata 25.14-30

¹¹ Ndo niye hay faya ta pay zləm a bazlam ŋgay niye hay na, Yesu a tsikatay dzeke sa. A tsik dzeke niye na, mazlambar ma ndisliye a Zerozelem. Ndo hay tə dzala na, tə gwad: «Mazlambar Bəy i Mbəlom ma deyeweye tuk.»

¹² Wu nakə Yesu a tsikatay aye na, anan, a gwadatay:

«Ndowneye andaya neŋgeye na, gwala i bəy hay. A ye a gəma dərəŋ eye hərwi ada tā pa ahaya a bəy. Ta pa na a bəy na, ma maweye ma ləviye ndo ŋgay hay.

¹³ Ma ta həliye bo ma diye na, a zalatay a ndo i məsler ŋgay hay kuro. Nəteye niye kuro aye ti ye naha. Ti ye naha na, a ŋgənatay kwar i suloy. A vəlatay kwar i suloy nəte nəte tay aye. Kwar i suloy niye nəte na, suloy mə dəma haladzay. A gwadatay: «Mbədum ha həlay hus a pat nakə na maw aye.»

¹⁴ «Ane tuk na, ndoweye niye a say bəy aye na, ndo i gəma ŋgay hay ta wuda na bay. Tə slər ndo hay ma dəba ŋgay hərwi tā ye tā gwadatay na: «A samay ndo nakay mâ təra bəy may bay.»

¹⁵ «Ada dūh huya ta pa na a bəy. Tə pa na a bəy na, a maw a gəma ŋgay tuk. A maw na, a zalatay a ndo i məsler ŋgay niye hay a ŋgənatay kwar i suloy aye hərwi məsəre ha magogoy nakə tə huta faya aye.

16 «Ndo makurre eye a ye naha, a gwad̄ay: “Ndo i gay ga, kwar i suloy nakə ka vələŋ aye na, na huta faya kuro.”

17 «Bəy niye a gwad̄ay: “Nəkar na, ndo i mäsler lele eye dedek. Anəke na, na piye kar a bəy, ka ləviye gəma kuro hərwi mäsler nakə tsekweŋ aye ka ge na ta tsəved eye.”

18 «Ndo masulo eye a ye naha a gwad̄ay: “Ndo i gay ga, suloy niye ka vələŋ eye na, na huta faya zlam.”

19 «Bəy a gwad̄ay a ndo niye: “Nəkar na, na piye kar bəy eye, ka ləviye gəma zlam.”

20 «Ma dəba eye na, ndo neŋged a ye naha a gwad̄ay: “Ndo i gay ga, kwar i suloy yak nakə ka vələŋ aye anəŋ. Na ləva faya bo lele na mbuza na a peteked, na ŋgaha na lele.

21 Na dzədzaraka haladzay, hərwi nəkar na, ndo makula gər eye. Wu yak bay na, ka zliye tsa, ka sləga bay na, ka dziye tsa.”

22 «Bəy niye a mbəd̄ay faya a gwad̄ay: “Nəkar na, ndo i mäsler nakə ŋgwalak eye bay aye. Maa gəs kar a sariya na, bazlam yak eye wu yak. Ka sər ha kurre neŋ na, ndo makula gər eye, ada kwa wu ga bay na, na zliye, na sləga bay na, na dziye tsa na,

23 ada ka mey, meeneŋ na, peŋ na suloy a gay nakə tə pawa a dəma suloy aye. Atay ka məmaw ga na, na diye na həlaweye abəra mə dəma na, na hutiyeye faya magogoy.”

24 «Tsa na, a gwad̄atay a ndo neheye ka təv aye niye: “A niye zlum faya abəra kwar i suloy niye. Vələmay faya a ndo nakə kwar i suloy andaya faya kuro aye.”

25 «Ndo niye hay ta mbəd̄ay faya tə gwad̄ay: “Bəy may, neŋgeye na, kwar i suloy ŋgay andaya kuro segey!”

26 «Bəy niye a gwad̄atay: “Sərūm ha na, ndo nakə wu ŋgay andaya na, ta səkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakə wu ŋgay andaya bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakə andaya faya aye na, ta zliye na faya abəra.

27 Ane tuk na, ndo neheye a satay nâ tərā bəy tay bay aye na, dum naha, gəsumatay ahaya ada kâ kədum tay ha ka dərə ga kanəŋ.”»

Məfələkwe i Yesu a Zerozelem

Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Yuhana 12.12-19

28 Yesu a ndəv ha mətsike me niye andza niye na, a ye a ndzatay kame a ndo hay mede a Zerozelem.

29 Mazlambar ta husiye a gəma i Betifadze ta Betani bəse ta mahəmba nakə tə zalay Mahəmba i Tetədöz aye na, a slər gawla ŋgay hay kame sulo.

30 A gwad̄atay: «Dum a gəma nakə kame kurom aye. Ka ndislum naha na, ka ndzumeye a gər a zuŋgo wawa eye mabara eye ndəray kə ndza faya dādā zuk bay. Pələmaw ada kâ yumeŋ ahaya kanəŋ.

31 Tadə ndəray ka tsətsah fakuma: “Ka pələmeye na zuŋgo eye a ŋgay” na, gwad̄umay: “A say a Bəy Maduweŋ.”»

32 Ndo i mäsler niye hay sulo aye tə həl bo ti ye. Ti ye naha na, tə ndzay a gər andza nakə Yesu a tsikatay aye.

33 Tsa na, ta dazlay a məpəle zuŋgo niye. Ahəl nakə nəteye faya ta pəliye zuŋgo niye na, ndo i zuŋgo niye a gwad̄atay: «Ka pələmeye na zuŋgo eye hərwi mey?»

34 Ta mbəd̄ay faya tə gwad̄ay: «A say a Bəy Maduweŋ.»

35 Gawla i Yesu neheye sulo aye, ti ye ahaya zuŋgo niye a Yesu. Ti ye ahaya na, ta fətəl faya peteked tay hay. Tsa na, tə tsal ha faya Yesu.

36 Faya ta diye na, ndo hay ta fətəl peteked tay hay ka tsəved nakə Yesu faya ma diye tə dəma aye.

37 Mazlambar faya ta ndisliye a Zerozelem ta tsəved nakə ma mbəzlaw ta Mahəmba i Tetədöz aye na, gawla ŋgay hay tebiye ta dazlay a mazambad̄ay a Mbəlom tə mənŋwese eye lele ada tə mawude ta magala ŋgəlakaka hərwi masuwayan nakə tə ŋgatay Yesu a ge aye.

38 Tə gwad̄awa: «Mbəlom mâ pa ŋgama ka Bəy nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduweŋ aye!»*

«Zay mə mbəlom, ada zambad̄akway a Mbəlom, neŋgeye nakə mə mbəlom aye!»

39 Mə walaŋ i ndo niye hay haladzay aye na, Farisa hay andaya. Tə gwad̄ay a Yesu: «Miter, gwad̄atay a gawla yak hay tā gər ha mabəbəle wuray.»

* 19:38 Dəmes hay 118.26.

⁴⁰ Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Sərum ha na, kwa nəteye ta ndza dīkdīk bəbay na, kwar hay ta wudiye!»

Yesu a tuwa dəretsətseh i Zerozelem

⁴¹ Ahəl nakə Yesu a ndisl nəngeye bəse tə wuzlahgəma i Zerozelem aye na, a ngatay na, a tuwa. ⁴² A gwad: «A nəkar Zerzelem, tadə bəgom ka sər wu nakə ma sliye faya məvəlaka zay aye na, haḃe ka təmiye abəra mə dəretsətseh. Ane tuk na, anəke na, maŋgaha eye faka abəra, ka sliye faya maŋgatay bay!

⁴³ Pat i dəretsətseh hay ta deyeweye fakaya. Ndo mənə dəre yak hay ta deyeweye tə wu həlay tay ta lawariye kar tuwzik, ta dərəzliye kar. Ta ngədətisiye kar kwa tə waray tə waray.

⁴⁴ Ta bəbazliye kurom ta ndo yak hay tebiye. Kwa kwar ka gər i kwar ta gəriye ha bay, ta mbəzliye ha tebiye hele hele. Hərwi mey andza niye na? Hərwi nəkar na, pat nakə Mbəlom ma yaw mata dzəne kar aye na, ka sər ha bay!»

Yesu a tsikatay bazlam i Mbəlom a ndo hay

Mata 21.12-17; Markus 11.15-19; Yuhana 2.13-22

⁴⁵ Yesu a ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha na, a dazlay mahəhere ndo məge tsakala hay abəra ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye. A gwadatay:

⁴⁶ «Mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na: “Gay ga ma ta təriye na, gay i maḃuwule me.†” Ane tuk na, nəkurom ka tərūm ha lar i məkal hay na, kəkay?‡»

⁴⁷ Yesu a tsikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay pat pat mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ada ta madugula hay, ta pəla tsəved ka məkədə na Yesu.

⁴⁸ Ane tuk na, ta gəsiye na ma kəkay na, tə sər bay. Ta huta faya tsəved məgəse na bay. Hərwi ndo hay tebiye faya ta pay zləm a wu nakə faya ma tətikateye na, tə metsehe eye lele.

† 19:46 Ezay 56.7. ‡ 19:46 Zeremi 7.11.

20

Gədaŋ i Yesu

Mata 21.23-27; Markus 11.27-33

¹ Pat wuray na, Yesu faya ma tətikateye a ndo hay ada faya ma dəteye ha Labara Ngwalak eye ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma tətikateye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ada ta madugula hay ti ye ka təv i Yesu.

² Ti ye naha ta tsətsah faya tə gwadāy: «Ka ge wu neheye na, ta gədaŋ waray? Maa vəlaka gədaŋ aye na, way, tsikamay?»

³ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəŋ dərma na tsətsahiye fakuma:

⁴ Maa sləraw Yuhana madzəhuḃe ndo a yam na, way? Maa sləraw na, Mbəlom tsukudu ndo hay ḃaw?»

⁵ Ane tuk na, tə tsik mə walaŋ tay tə gwad: «Ka mbədakweye faya na, kəkay? Tadə ka gwadakwa, maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadakweye: “Ka dzalum ha ka wu nakə Yuhana a tsik aye bay na, kemey?”

⁶ Ada tadə ka gwadakwa maa sləraw Yuhana na, ndo hay, ndo hay tebiye ta kaliye kway tə kwar, ta kəḃiye kway. Hərwi tə sər ha ta dedək Yuhana na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom.»

⁷ Ta mbəḃay faya a Yesu, tə gwadāy: «Maa sləra ahaya Yuhana ndo madzəhuḃe ndo a yam way na, nəmaa sər bay.»

⁸ Yesu a gwadatay: «Nəŋ bəbay na ge wu neheye ta gədaŋ i way na, na tsikakumeye bay.»

Dzeke i ndo wuray a zəv dərizl i gərḃaf a guvah ngay

Mata 21.33-46; Markus 12.1-12

⁹ Ma dəba eye na, Yesu a tsikatay me a ndo hay ta dzeke, a gwadatay: «Ndoweye andaya a ḃəs guvah. A zəv a ḃəma gərḃaf hay haladzay. Dərizl i gərḃaf niye hay na, tə wa hohway. A ndəv ha mazəve na, a həl ndo i məfəte hay ada tā fətay na. Bo ngay aye a ye a tsekene. A ye na, ma ndzaweye haladzay.

¹⁰ «Həlay i maŋgəle hohway i gərḃaf niye hay kə sla. A slər ndo nəte mə walaŋ i ndo i məsler ngay hay hərwi ada tā vələyaw faya

abəra i ŋgay. Ndo i məsler ŋgay a həl bo a ye. A ye naha na, ndo neheye faya ta tsəpiye guvah aye, tə gəs na. Tə ndaḅa na ada ta həhar na həlay kəriye.

¹¹ «Ndo i guvah a ŋgatay andza niye na, a slər ndo neŋgeḁ sa. Ndo niye a həl bo a ye. A ye naha na, tə gəs na ada tə ndaḅa na dərmaḁ. Tə tsaday pələslesle, ta həhar na. Ta vəlay wuray kwa tsekweŋ bay.

¹² Ndo i guvah a slər ndo mamahkar eye sa. Ndo niye a ye na, tə gay mbəlak. Tsa na, tə kala ahaya abəra ma guvah niye.

¹³ «Ndo i guvah niye a gwad: “Na giye anəke na, kəkay? Na sləriye wawa ga nakay nəte na wuda na haladzay aye təday. Agəla neŋgeye na, ta rəhay ha gər, ta geye wuray bay.”

¹⁴ «Ane tuk na, tə ŋgatay a wawa niye na, tə tsik mə walaŋ tay tə gwad: “Aya! Anaŋ magedze ŋgay nakə ma ta ndiye na guvah ŋgay aye, ki yaw! Kədəkwa na, ada guvah nakay ma mətsakweye a nəkway!”

¹⁵ Tsa na, ti ye faya, tə gəs na. Tə kəd na. Tə kal ha mədahaŋ eye abəra ma guvah niye.»

Tsa na, Yesu a tsətsah fataya a gwadatay: «Ndo i guvah ma giye tay ha anəke na, kəkay?

¹⁶ Ndo i guvah niye ma deyeweye ma gəsiye tay ha ndo niye hay, ma kədiye tay ha. Kə kəd tay ha na, ma həliye a dəma ndo mekeləŋ eye hay.»

Ndo hay tə tsəne wu niye hay a tsik aye na, tə gwad: «Wu niye andza niye na, ma giye bo bay.»

¹⁷ Ane tuk na, Yesu a zəba fataya a gwadatay: «Dzeke nakay mə Derewel i Mbəlom aye a say məgwede na, kəkay?

“Kwar nakə ndo madəzle gay hay tə kal ha aye na,

matəra kwar lele eye a ze siye i kwar hay na, neŋgeye duh.*”

¹⁸ «Kwa way kə dəd ka kwar niye na, ma toliye. Ada kwar niye kə dəd ka ndoweye na, ma ləgəriye na kərdik kərdik andza mereḅek.»

¹⁹ Ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ta bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye hay ta pəla tsəved kwayaŋna ka məgəse na Yesu

hərwi tə sər ha Yesu a tsik dzeke niye na, ka nəteye. Ane tuk a, ta dzədzaratay a ndo hay.

Məvəle dzaŋgal a bəy i Roma

Mata 22.15-22; Markus 12.13-17

²⁰ Ma dəba eye na, ta dazlay a matsəpe na Yesu. Tə slər ndo ka təv ŋgay. Ndo niye hay tə slər tay ha aye na, tə ge ha gər tay andza nəteye ndo lele eye hay kame i Mbəlom. Ndo niye hay na, a satay mapəle mənese abəra ka Yesu mə bazlam ŋgay neheye ma tsikiye aye. Tadə ta huta faya abəra mənese na, ta sliye faya məvəlay a həlay a ndo məvəle dala tuk. Hərwi bəy i Roma na, neŋgeye gədaŋ eye ada maa ləva dala i Roma na, neŋgeye.

²¹ Ndo neheye tə slər tay ha aye na, ti ye ka təv i Yesu. Ti ye naha ta tsətsah faya andza nakay, tə gwaday: «Miter, nəmaa sər ha nəkar ka tsik na, dedek. Ka ŋgəna tay ha ka bo bəra ndo hay təbey. Ka gwad ada faya ka tətikateye a ndo hay na, wu neheye dedek aye.

²² Ane tuk na, a samay matsətsehe fakaya, bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved məvəle dzaŋgal a bəy i Roma tsukuḁu kə vəl tsəved məvəle bay daw?»

²³ Ane tuk na, Yesu a sər ha, a satay məhəle faya abəra suwat. Tsa na, a gwadatay:

²⁴ «Ehey bəzumenə ahaya kwar i suloy təday.» Ta bəzay ha kwar i suloy niye. A gwadatay: «Mandəkkit bo nakay ta məzele nakay faya na, i way?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «I bəy i Roma.»

²⁵ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Aya! Wu i bəy i Roma na, vəlumay ha a bəy i Roma ŋgway. Wu i Mbəlom na, vəlumay ha a Mbəlom ŋgway.»

²⁶ Ka gər i bazlam niye Yesu a tsikatay kame i ndo hay tebiye na, ta huta faya abəra mənese bay tebiye. Duh bazlam ŋgay nakə a tsikatay aye na, a gatay hərḅaḅəkka, a dərəzlatay ka bazlam.

Tə tsik ka gər i mələtsəw abəra ma mədahaŋ

Mata 22.23-33; Markus 12.18-27

* 20:17 Dəmes hay 118.22.

²⁷ Ma dāba eye na, siye i Saduke hay ti ye ka tāv i Yesu. Saduke hay na, ndo neheye tē gwad: «Ka mēt na, mēlētsew abēra ma mēdahan andaya sa bay» aye.

²⁸ Ti ye naha, ta tsətsah ka Yesu, tē gwadāy: «Miter, bazlam nakə Musa a wat-samay a bazlam i Mbəlom mapala eye na, anan. A gwad: “Tadē ndo a mēt a gər ha ngwas ngay ta wa zuk bay na, mata zle na madakway i ngwas niye na, malamar i ndo niye a mēt aye†” bədaw? Ma zliye na, hərwi ada hulfe i ndo niye a mēt aye mā dze bay.

²⁹ Yaw! Andaya ahəl niye ndo ta malamar ngay hay tasəla. Malamar tay makurre eye a zla dahəlay. A zla dahəlay na, a mēt. A mēt na, ta wa ta dahəlay ngay niye a zla aye bay.

³⁰ Məmbager ngay a zla na madakway i ngwas niye. A zla na, a mēt.

³¹ Malamar tay mamahkar eye a zla. A zla na, a mēt. Siye hay tebiye tē ge andza niye dərma. Nəteye neheye tasəla aye tē zla ngwas niye na, tē mēt tebiye. Ndəray kwa nəte mə walan tay ta wa ta ngwas niye bay.

³² Ka mandəve ngay eye na, ngwas niye a mēt dərma.

³³ Pat nakə aza mēdahan hay ta lətseweye abēra ma mēdahan aye na, ngwas niye ma mətseye na, a way? Hərwi nəteye niye tasəla eye ta zla na ka ngwas!»

³⁴ Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Hasləka ta ngwas neheye ka mēndzibəra nakay anan aye na, ta zliye bo.

³⁵ Ane tuk na, ndo neheye Mbəlom a pala tay ha, nəteye ta ndziye ka mēndzibəra nakə wedeye na, ta lətseweye abēra ma mēdahan na, ta zliye bo nakay na, zal kəgəbay, ngwas na, ta zliye bo sa bay.

³⁶ Nəteye na, ta mətseye sa bay. Ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom hay. Nəteye wawa i Mbəlom hay, hərwi ta lətsew abēra ma mēdahan a məsəfəre.

³⁷ «Mələtsew abēra ma mēdahan na, ka sərakwa ha mēdahan hay ta lətseweye abēra ma bəd na, hərwi bazlam i Musa nakə a tsik ahəl niye aye. A dā ha na, bazlam nakə Mbəlom a tsikayaw mə gay i dak niye dzaydzay andza faya ma təmiye na aye. A

zalay a Bəy Maduweŋ na, “Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob.‡”

³⁸ A tsik andza niye na, hərwi Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom i mēdahan hay bay, neŋgeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye. Ta ndziye ma sifa na, hərwi Mbəlom.»

³⁹ Siye i ndo mēdzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye tē tsəne andza niye na, tē gwad: «Miter, bazlam yak niye ka tsik aye na, tədə.»

⁴⁰ Tē tsikay andza niye na, hərwi horoy a gatay matsətsehe faya wu hay.

Yesu a yaw na, ma gwala i way?

Mata 22.41-46; Markus 12.35-37

⁴¹ Yesu a gwadātay: «Ndo hay tē gwad ka Kəriste na, neŋgeye Wawa i Davit na, kəkay?

⁴² Duh Davit tē gər ngay a gwad ma dərewel i Dəmes hay na:

“Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwadāy a Bəy Maduweŋ ga na:

Dara, ndza tē həlay i mēnday ga,

⁴³ hus a pat nakə na piye tay ha ndo məne dərə yak hay a huđ i sik yak aye.§”

⁴⁴ «Ane tuk na, Davit na, kə zalay a Kəriste “Bəy Maduweŋ” tuk na, ada ndo hay ta gwadiye wawa ngay na, ma kəkay?»

Sariya ka gər i ndo mēdzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

⁴⁵ Ahəl nakə ndo hay faya ta pay zləm a bazlam ngay nakə faya ma tsikateye na, Yesu a gwadātay a gawla ngay hay:

⁴⁶ «Həbum gər kurom abēra ka ndo mēdzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay. Nəteye i tay ta wudā mahəhele na, ta rəkwa eye. Ka tāv məhay gər na, ta wudā ndo hay tē tsikatay me ta mēdəslatay ha gər. Mə gay i mađuwule me na, ta pəlawā i tay na, tāv mēndze nakə kame i ndo hay aye, ndo hay ta ngatateye lele. Mə magurlom, ta wudā na, tāv mēndze ngwalak eye.

⁴⁷ Wu nakə tē vəlawatay a madakway i gwas hay aye na, tē ndayawa na. Tē dūwulaway me a Mbəlom na, vəd vəd a ndəv bəse bay hərwi ada ndo hay tē gwad fataya

† 20:28 Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-6. ‡ 20:37 Madayaw abēra ma Ezipt 3.6. § 20:43 Dəmes hay 110.1.

nəteye ndo ɲgwalak eye hay. Slala i ndo neheye andza nakay aye na, Mbəlom ma giye fataya sariya na, ma ziye i ndo siye hay.»

21

*Məvəlay wu a Mbəlom tə dərev nəte eye
Mata 12.41-44*

¹Ma dəba eye, Yesu a zəba ka bo bəra dəre na, a ɲgatay a ndo i zlele hay ta piye suloy a wu məpe suloy mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom.

²Yesu a ɲgatay a madakway i ɲgwas wu-ray mətawak eye, a ye naha a pa a dəma kobo sulo dərmak.

³Yesu a gwadatay: «Sərum ha madakway i ɲgwas nakay na, kə vəl dala haladzay a ze i ndo hay tebiye.

⁴Hərwi ndo mekeleɲ eye hay tə vəl na, abəra ka siye. A gatay mə gər sa bay. Ane tuk na, madakway i ɲgwas nakay mətawak eye na, a vəl ha tebiye, siye andaya sa bay.»

*Yesu a da ha ta mbəzliye gay i mədəslay ha
gər a Mbəlom*

Mata 24.1-2; Markus 13.1-2

⁵Ndo mekeleɲ eye hay tə tsik ka gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tə gwad: «Gay nakay na, a le. Kwar neheye ta dəzl ha aye na, tə le. Ada wu neheye tə vəlay a Mbəlom aye, tə le.»

Ane tuk na, Yesu a gwadatay:

⁶«Wu nakə faya ka zəbumeye faya aye na, pat mekeleɲ eye na, ka ɲgatumeye a kwar kwa nəte ka gər i kwar ɲged bay. Ta mbəzliye ha hele hele.»

*Ngodgor i mandəve i məndzibəra
Mata 24.3-14; Markus 13.3-13*

⁷Ndo niye hay ka təv eye niye ta tsətsah faya, tə gwaday: «Miter, wu neheye ka tsik aye ta giye bo na, kəday? Ngodgor waray nakə nəmaa səriye ha na, wu neheye tebiye ta ndisleweye aye?»

⁸Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Gum metsehe lele! Ndəray mâ səpat kurom bay. Hərwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta məzele ga. Kwa way ma gwadiye: “Neɲ na, Kəriste, həlay eye kə ndislew!” Ane tuk na, kâ pumatay bəzay bay.

⁹Ka tsənum ndo hay faya ta giye vəram ta ndo neheye ta niye dəre a bo aye na, kâ dzədzarum bay. Wu neheye na, kutoɲ ta ndisleweye təday. Ane tuk na, niye na, mandəve i məndzibəra zuk bay.»

¹⁰Yesu a gwadatay sa: «Slala ɲged ta giye vəram ta slala neɲged, bəy ta bəy ta giye vəram.

¹¹Dala ma bəliye, ada mändərzlaɲ ma giye, dəvats i magədama haladzay ma gateye a ndo hay ma gəma hay wal wal. Wu neheye a ge masuwayaɲ eye tə wu mekeleɲ eye hay wal wal ma dzədzariye tay ha ndo hay, ta ta deyeweye mə mbəlom.

¹²«Ane tuk na, wu niye hay ta deyeweye na, ta gakumeye dəretsətseh. Ta gəsiye kurom a gay i maduwule me, ta gakumeye sariya ada ta dərəzliye fakuma a gay i daɲgay. Ta gəsiye kurom, ta diye kurom ha kame i bəy hay ada kame i ndo mələve dala hay hərwi ga.

¹³Niye na, həlay eye i kurom məhəle mbal i gər ga tuk.

¹⁴Pat eye kə ndislew na, gəsum dərev lele. Kâ dzədzarum mə dərev kurom anəke na: “Mata mbəde famaya abəra me way?” na, kâ dzalum bay.

¹⁵Neɲ eye na dəkumeye ha bazlam nakə ka tsikumeye ada ndaraw nakə kwa ndo mənə dəre kurom hay ta sliye faya mədəde kurom ha ta sariya bay aye.

¹⁶«Kwa bəba kurom hay ta may kurom hay ta giye fakuma dəf. Malamar kurom hay, wurbəba kurom hay ta dzam kurom hay ta giye fakuma dəf. Ta gəsiye kurom ada ta gakumeye sariya i mədahaɲ a siye hay haladzay mə walaɲ kurom.

¹⁷Ndo hay tebiye ta nakumeye dəre hərwi ga.

¹⁸Ane tuk na, sərum ha na, məkwets i gər kurom kwa nəte ma dziye bay.

¹⁹Gum gədaɲ lele. Ka ta mbəlumeye ha məsəfəre kurom hay na, andza niye.»

*Ta mbəzliye ha Zerozelem
Mata 24.15-21; Markus 13.14-19*

²⁰«Tədə ka ɲgatumay a vəram kə lətsew, ta lawara Zerozelem na, sərum ha mazlam-bar ta mbəzliye ha bəse tuk.

²¹Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ɲgatay a wu niye na, tâ hway a mahəmba

hay. Ndo neheye nateye ma wuzlah gay i Zerozelem aye na, tâ hwayaw abëra mæ dëma dërenj ada ndo neheye mæ gëma aye na, tâ hway a wuzlah gay bay.

²² «Hërwi pat eye niye na, pat nakë Mbëlom ma giye sariya ngay aye tuk. Niye na, andza nakë ndo i maslanj hay tã tsik faya mæ Derewel i Mbëlom ma ta giye bo aye.

²³ Pat eye niye na, dëretsätseh wene wene eye na, ka gër i ngwas neheye tã bo sulo aye ada ka ngwas neheye faya ta vëlateye wah a wawa tay hay aye! Ayaw! Ndo i gëma neheye ta ta siye dëretsätseh haladzay hërwi Mbëlom ma ta gateye dëretsätseh.

²⁴ Ndo niye hay tã sër Mbëlom bay aye siye hay ta këdiye tay ha ta maslalam. Siye hay ta gësiye tay ha beke eye hay, ta diye tay ha a gëma hay wal wal. Ndo neheye tã sër Mbëlom bay aye ta deyeweye, ta mbëzliye ha Zerozelem hele hele. Ta ndziye mæ dëma na, hus ahël tay nakë ka ndäv aye.»

Madayaw i Wawa i Ndo

Mata 24.29-31; Markus 13.24-27

²⁵ Yesu a gwadatay sa: «Pat eye niye wu niye hay ta dazlay na, ka pat, ka kiye, ka wurzla hay, wu mæge masuwayanj wal wal ta bëziye ha bo. Ma ta giye na, andza mëtasl nakë a vëzl haladzay vëvëva a bël ha dëlöv i yam wekit wekit aye. Ndo i mëndzibëra hay tebiye ta dzëdzariye, ma vëlateye mëdzal gër.

²⁶ Ndo hay haladzay ta ta mëtiye tã zluwer i wu niye hay. Andza niye wu neheye gëdanj eye ka magërmëlom aye ta bëliye haladzay.

²⁷ «Ma dëba eye na, ndo hay ta ngetëneye a neñ Wawa i Ndo na deyeweye ma pazlay ta gëdanj ada ta mëzla6 eye haladzay.

²⁸ Aza ka ngatumay a wu niye hay ta dazlay mëndislew na, lëvum bo lele ada zlum gër kurom ka mbëlom, hërwi Mbëlom ma ta tëmiye kurom ha bëse tuk.»

Dzeke i gurov

Mata 24.32-35; Markus 13.28-31

²⁹ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatay: «Zëbum ka gurov ada ka dërizl i gërdaf hay tebiye kwa!

³⁰ Ka ngatumatay ta gëgar ha ka bo abëra slambah hay ada ta dazlay a madude na, ka sërüm ha gwaduvay kë ge, mazlambar yam ma piye bëdaw!

³¹ Andza niye ka ngatumay a wu neheye ta ndislew na, sërüm ha Bëy i Mbëlom neñgeye bëse tã nëkurom.

³² «Neñ faya na gwadakumeye: Sërüm ha na, wu nakay tebiye ma giye bo na, ndo neheye anëke aye ta mët zuk bay.

³³ Magërmëlom ta dala ta dziye, bazlam ga na, dädä ma dziye bay.»

Gumay metsehe a bo kurom

³⁴ «Gumay metsehe a bo kurom. Kâ gërümay ha dërev kurom a wu mëse bay, kâ kwayum bay ada kâ vëlumay ha mëdzal gër kurom a wu i mëndzibëra bay. Ka gumeye metsehe a bo kurom na, hërwi ada sariya i Mbëlom më ndzakum a gër hëf bay.

³⁵ Hërwi pat eye ma deyeweye na, ndo hay tebiye ka mëndzibëra ta sëriye ka bo bay. Ma mbëzliye tay ha tëbëts andza bëalay nakë a mbëzl wu aye.

³⁶ Ndzum tsezlezleññe, düwulumay me a Mbëlom pat pat. Ka gum andza niye na, ka hutumeye gëdanj ka mësämay naha a wu neheye tebiye ta ndzakumeye a gër aye. Andza niye ka mbumeye faya mëlätse ka täv ga, neñ Wawa i Ndo.»

³⁷ Ta hëpat na, Yesu a tëtikawa tay ha ndo hay ma dälamëtagay i gay i mëdëslyay ha gër a Mbëlom, ta huwa na, a yawa mata hëne ma tsaholok nakë tã zalay Mahëmba i Tetädëez aye.

³⁸ Përik i mekedë na, ndo hay ti yawa a gay i mëdëslyay ha gër a Mbëlom mata pay zläm a matätike i Yesu.

22

Yudas a ge daf ka Yesu

Mata 26.1-5,14-16; Markus 14.1-2,10-11; Yuhana 11.45-53

¹ Magurlom nakë tã zalay magurlom i Pak aye na, mazlambar ta hatsiye. Ahël i magurlom tay niye na, tã ndayawa wu mënday tay nakë tã zalay «pëñ» aye na, gädë faya bay.

² Ahëlay i magurlom eye niye na, bagwar hay i ndo neheye tã vëlaway wu a Mbëlom aye ta ndo neheye tã dzanğawa bazlam i

Mbəlom mapala eye aye ta pəla tsəved ka məkəde na Yesu. Ane tuk na, ta dzədzar ta ndo hay.

³ Fakalaw a fələkway a bo a Yudas nakə tə zalay Iskariyot aye. Neŋgeye na, nəte mə walaŋ i gawla i Yesu niye hay kuro gər eye sulo, aye.

⁴ Yudas a həl bo a ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ada ka təv i bagwar i sidzew neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. A ye na, hərwi mapəle tsəved ka mäge dəf ka Yesu.

⁵ A yatay a gər a ndo niye hay haladzay, tə gwadəy: «Nəmaa vəlakeye dala.»

⁶ Yudas a tsəne andza niye na, a təma bazlam tay niye. Tsa na, a maw abəra ka təv tay, a ye a pəla wewer ada həlay nakə lele eye hərwi mäge dəf ka Yesu ndo hay ta səriye faya bay aye.

Yesu ta gawla ŋgay hay, tə ge magurlom i Pak

Mata 26.17-25; Markus 14.12-21; Yuhana 13.21-30

⁷ Yaw! Ahəl nakə tə ndayawa wu mənday nakə gəde faya bay aye na, pat i məkəde təbaŋ hərwi məde wu mənday i Pak aye kə husaw tuk.

⁸ Yesu a slər Piyer ta Yuhana, a gwadəy: «Dum ta dumakway wu mənday i magurlom i Pak nakə ka ndayakweye.»

⁹ Piyer ta Yuhana ta tsətsah faya, tə gwadəy: «A saka nəmaâ daka dəf na, ka waray?»

¹⁰ Yesu a mbədəy faya, a gwadəy: «Tsənum lele! Tadə faya ka deyumeye, ka ndislum a wuzlahgəma na, ka ndzumeye a gər a ndo faya ma zliye yam ta gəzla aye. Pumay bəzay hus a gay nakə ma fələkwiye a dəma aye,

¹¹ ada gwadəy a ndo i gay niye: “Miter a tsətsah fakaya, a gwədəy: Gay nakə nəmaa ndiye wu mənday i magurlom i Pak ta gawla ga hay aye na, mənɣay?”

¹² Ka tsətsahum andza niye na, ma dəkumeye faya ka gay nakə ka gər i gay neŋged aye. Hud i gay niye na, bagwar eye. Wu hay maləva bo eye mə dəma. Ka dumeye wu mənday i magurlom i Pak na, mə dəma.»

¹³ Gawla i Yesu niye hay sulo eye tə həl bo ti ye. Ti ye naha na, tə ndzay a gər andza nakə Yesu a tsikatay aye. Tsa na, tə da wu mənday i Pak mə dəma.

Wu mənday i Bəy Maduweŋ

Mata 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Korinje hay 11.23-25

¹⁴ Həlay i mənde wu mənday niye a sla na, Yesu ta ndo i maslaŋ ŋgay hay ti ye naha, tə ndza hərwi mənde wu mənday.

¹⁵ A gwadəy: «Na ta giye dəretsətseh na, a seŋ haladzay mənde wu mənday i magurlom i Pak nakay tage nəkurom təday.

¹⁶ Ayaw! Neŋ faya na tsikakumeye, dəda na ta ndiye wu mənday nakay sa bay hus a pat nakə dedek ŋgay eye ma giye bo ma Bəy i Mbəlom aye.»

¹⁷ Ma dəba eye na, a zla gəvet, a rah ha ta wu məsay. A gay naha sisə a Mbəlom. Tsa na, a gwadəy: «Zlum gəvet nakay ada kâ sum wu məsay nakay mə dəma aye.

¹⁸ Neŋ faya na tsikakumeye, na ta siye wu məse nakay sa bay ka madazlay anəke hus a pat nakə Bəy i Mbəlom ma deyeweye aye.»

¹⁹ Tsa na, a zla peŋ, a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ŋgəna ha peŋ niye, a vəlatay a gawla ŋgay hay, a gwadəy: «Nakay na, bo ga, mavəla eye hərwi kurom. Gum ha andza nakay huya hərwi ada kâ dzalum ha ka neŋ.»

²⁰ Ma dəba i mənde wu mənday niye na, a zla gəvet, a gwadəy: «Wu məse nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bəriye dzam ta ndo hay aye. Ta mbədiye ha na, hərwi kurom.

²¹ Ane tuk na, zəbum ndo nakə ma giye faɣaya dəf aye na, faya ka ndayakweye wu mənday dziye.

²² Neŋ Wawa i Ndo na mətiye andza nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye. Ane tuk na, dəretsətseh ka gər i ndo nakə ma giye faɣaya dəf aye.»

²³ Gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, ta dazlay a matsətsehe ka bo mə walaŋ tay, tə gwadəy: «Way nakə mata ge andza niye mə walaŋ kway na, way?»

Bagwar eye na, way?»

24 Ma dāba eye na, gawla i Yesu hay ta dazlay məkədə wuway mə walaŋ tay hal-adzay, tə gwad: «Way nakə mə walaŋ kway nakay neŋgeye bagwar eye na, way?»

25 Yesu a gwadatay: «Bəy bagwar eye i gəma hay faya ta ləviye bəy hay. Ndo neheye gədaŋ tay andaya aye na, a satay dzam ta ndo hay.

26 Ane tuk na, nəkurom na, kâ gum andza nətəye təbey! Duh na, ndo nakə bagwar eye na, mâ təra andza wawa eye tsekweŋ ada ndo nakə ma ləviye ndo hay aye na, mâ təra ndo i məsler.

27 «Ayaw! Bagwar eye na, way tuk? Ndo nakə neŋgeye mandza eye ta geye məsler ka həlay aye tsukudu ndo mäge məsler ba? Bagwar eye na, ndo nakə ta geye məsler aye bədaw? Andza niye, neŋ nakay anaŋ mə walaŋ kurom anəke aye, neŋ na, andza ndo i məsler.

28 «Nəkurom na, ka ndzum ka təv ga. Ka zlum ŋgatay ma wuzlah i dəretsətseh nakə tə geŋ aye haladzay.

29 Neŋ bəbay na, na vələkumeye Bəy i Mbəlom andza bəba ga Mbəlom nakə a vələŋ aye.

30 Ka ndayumeye ada ka sumeye wu məsay tage neŋ ma Bəy ga, ada ka ta ndzumeye ka təv mändze i bəy hərwi mäge sariya ka gwala i Israyel neheye kuro gər eye sulo aye.»

Piyer ma gwadiye: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Yuhana 13.36-38

31 Yesu a gwaday a Simon Piyer: «Simon, Simon tsəne! Fakalaw kə huta gədaŋ məbəle kurom ha, ma həviye kurom andza mahəve daw nakə ta həvawa hərwi maŋgəne tay ha ka bo abəra ta dzəndzar aye.

32 Ane tuk na, neŋ na duwulay me a Mbəlom hərwi yak. Na duwulay me a Mbəlom na, hərwi ada mədzaŋ gər yak ka neŋ mâ ge bəle bay. Ka tsətsah məpəse me na, vələtay gədaŋ a malamar yak hay.»

33 Piyer a gwaday: «Bəy Maduweŋ, neŋ na, maləva bo eye kwa mede a daŋgay ka deyemeye salamay. Kwa məməte, ka mətameye salamay!»

* 22:37 Ezay 53.12.

34 Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Ka tsik na, dedek ŋgway daw Piyer. Tsəne! Na tsikakeye, bəgom nakay dzagulok ma ta zlahiye na, ba ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.»

Mələve bo ta suloy ada ta maslalam

35 Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay sa: «Ahəl niye na slər kurom ha ze dala, ze gwezem, ze tahərak mə sik na, wuray kə kətsakum daw?»

Ta mbəday faya: «Wuray kwa tsekweŋ kə kətsamay bay.»

36 Yesu a gwadatay: «Anəke duh na, ndo nakə suloy ŋgay andaya aye na, mâ həl. Ndo nakə gwezem ŋgay andaya aye na, mâ zla dərmak. Ada ndo nakə maslalam ŋgay andaya bay aye na, mâ səkəm ha rəkwat ŋgay ada mâ səkəm maslalam.

37 Hərwi mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Neŋgeye na, ndo hay tə pasla na a walaŋ i ndo i məkədə ndo hay.*» Na tsikakumeye: Wu nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye na, ma giye bo tebiye.»

38 Gawla ŋgay hay tə gwaday: «Bəy Maduweŋ, maslalam hay anaŋ sulo.»

Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Niye na, da kə sla.»

Yesu a ye mata duwulay me a Mbəlom ma tsaholok i tetədöz

Mata 26.36-46; Markus 14.32-42

39 Ma dāba aye na, Yesu a ye abəra ka təv niye, a ye a tsala Mahəmba i Tetədöz andza nakə a gawa ha aye. Gawla ŋgay hay tə pay bəzay.

40 Tə ndisl naha a dəma na, Yesu a gwadatay: «Duwulumay me a Mbəlom hərwi ada kâ dədum a masəpete i Fakalaw bay.»

41 Tsa na, a gər tay ha gawla ŋgay hay. A ye abəra ka təv tay əzad dəreŋ tsekweŋ tsa. A ye naha a dəkw gurmets ka dala, a duwulay me a Mbəlom,

42 a gwad: «Bəba, tadə ka wuda na, zla fagaya abəra dəretsətseh nakay na siye tey! Ane tuk na, ge na, andza nakə a saka aye bəna, andza nakə a seŋ a neŋ aye bay.»

[43 Tsa na, gawla i Mbəlom a mbəzlaw mə mbəlom, a yaw a bəzay ha bo hərwi məvələy gədaŋ.

44 Yesu a dzədzar, mədzal gər ɲgay a mbəda haladzay. A dūwulay me a Mbəlom ta gədan sa. Merəbe nakə faya aye na, a təra andza bambaz nakə a təkwa ka dala təluk təluk aye.]

45 A ndəv ha mađuwulay me a Mbəlom na, a mbəda gər ka təv i gawla ɲgay hay. A ye naha a ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Madagər a gatay hərwi dərev a ndalatay.

46 A gwadətay: «Lətsəm, dūwulumay me a Mbəlom hərwi ada kə dədum a masəpete i Fakalaw bay.»

Tə gəs na Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Yuhana 18.3-11

47 Ahəl nakə Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, ndo hay haladzay ti ye naha. Maa ndzatay naha kame na, Yudas neɲgeye nakə nəte mə walaɲ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo aye. A ye naha bəse ka təv i Yesu hərwi məgəse na ka bo təmbolok təmbolok.

48 Ane tuk na, Yesu a gwadətay: «Yudas, ka giye dəf ka neɲ Wawa i Ndo na, ta məgəse ga ka bo təmbolok təmbolok dəw?»

49 Gawla i Yesu hay tə ɲgatay a wu niye hay faya ma giye bo andza niye na, ta tsətsah faya, tə gwadətay: «Bəy Maduweɲ, nəmaa watsa tay ta maslalam dəw?»

50 Tsa na, ndo nəte mə walaɲ tay a fay a ndo i məsler i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom, a dəsay na zləm i həlay i mənday fats ka dala.

51 Ane tuk na, Yesu a gwadətay a gawla ɲgay hay: «Gərəm tay ha, niye na, də.»

Tsa na, a lamay a zləm i ndo niye, a paha suwud suwud.

52 Tsa na, Yesu a tsikatay a bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye, a bagwar hay i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom hay ada a madugula i Yahuda niye hay ti ye naha faya mata gəse na aye, a gwadətay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom andza ta gəsiye ndo i məkal dəw?»

53 Ada pat pat ka ndzawakwa ka bo dziye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, ka pəlum tsəved məgəse ga bay. Ane tuk na, i kurom na, həlay eye kə sla tuk, ada həlay i

ndo nakə ma ləvonj aye ma bəziye ha gədan ɲgay.»

Piyer a gwad: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.57-58,69-75; Markus 14.53-54,66-72; Yuhana 18.12-18,25-27

54 Tə gəs na Yesu, ti ye ha a gay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. Piyer na, a patay naha bəzay ma dəba dəreɲ.

55 Ma dalamətagay i gay niye na, ta vat ako ma wuzlah eye. Ndo hay nəteye mandza eye ka ako eye niye. Piyer a ye naha a ndza ka təv tay dərmak.

56 ɲgwas wuray andaya a gawa məsler mə gay eye niye a ɲgatay a Piyer mandza eye ka ako. A zəba faya, a ndazl na Piyer lele. Tsa na, a gwad: «Nəkar dərmak na, ndo i Yesu.»

57 Ane tuk na, Piyer a mbəday faya a ɲgwas niye, a gwadətay: «A'ay! Na sər na bay!»

58 Məndze tsekweɲ na, ndo mekeleɲ eye a ɲgatay a Piyer, a gwadətay: «Nəkar dərmak na, nəte mə walaɲ i gawla i Yesu hay!»

Piyer a gwadətay a ndo niye: «A'ay! Neɲ na mə walaɲ tay bay.»

59 A ndza ma dəba eye tsekweɲ mazlambar bəre nəte na, ndo mekeleɲ eye a tsik sa, a gwad: «Ta dedək ndo nakay na, tə ndzawa tə Yesu dərmak! Sa tsa na, neɲgeye ndo i Galile hay.»

60 Ane tuk na, Piyer a mbəday faya, a gwadətay: «A saka məgwede mey na, na sər bay.»

Kwayaɲɲa ahəl nakə faya ma tsikiye me mba aye na, dzagulok a zlahə.

61 Bəy Maduweɲ a mbəda bo, a ndazl naha Piyer ndzuzle a dəre. Tsa na, wu nakə Yesu a tsikay a Piyer aye na, a mayaw a gər tuk. A gwadətay na: «Bəgom dzagulok ma ta zlahiye na, bə ka gwad sik mahkar ka sər neɲ bay.»

62 Tsa na, Piyer a yaw abəra ma dalamətagay, a tuwa tsiduk tsiduk.

Ndo hay tə ɲgwasa ka Yesu

Mata 26.67-68; Markus 14.65

63 Ndo neheye ta tsəpawa Yesu aye, tə ɲgwasawa ka Yesu ada tə kədawa na.

64 Tə mbuzaway na dəre ada ta tsətsahawa faya, tə gwadətay: «Nəkar na, Kəriste ba! Tsikamay, maa faka na, way?»

⁶⁵ Ada tã tsikaway wu siye hay haladzay hãrwi mãtsaday a Yesu.

Yesu kame i madugula i Yahuda hay
Mata 26.59-66; Markus 14.55-64;
Yuhana 18.19-24

⁶⁶ Dãre a tsadã na, madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye tã vãlaway wu a Mbãlom aye ta ndo mãdzãngawa bazlam i Mbãlom mapala eye hay tã haya gãr. Tsa na, ti ye ha Yesu kame i sariya tay.

⁶⁷ Ti ye naha ta tsãtsah faya, tã gwadã: «Nãkar na, Kãriste dãw? Tsikamay tey!»

Yesu a mbãdatay faya, a gwadãtay: «Kwa tadã na tsikakum bãbay na, ka tãmumeye bay,

⁶⁸ ada tadã na tsãtsah fakuma na, ka mbãdumẽnye faya bay.

⁶⁹ Ane tuk na, sãrum ha kwa anãke Wawa i Ndo ma ndziye tã hãlay i mãnday i Mbãlom gãdãnj eye.»

⁷⁰ Tsa na, nãteye niye tebiye tã gwadã: «Azlakwa nãkar na, Wawa i Mbãlom dãw?»

Yesu a mbãdatay faya, a gwadãtay: «Bo kurom eye ka gwadum nẽnj nẽngeye.»

⁷¹ Tã tsãne andza niye na, tã gwadã: «Ka pãlakweye na, sa mey. Ba bo kway eye ka tsãnakwa wu neheye a tsik tã bazlam ñgay aye.»

23

Ti ye ha Yesu kame i Pilat ada kame i Herod

Mata 27.1-2,11-14; Markus 15.1-5;
Yuhana 18.28-38

¹ Ma dãba eye na, ndo niye hay tebiye tã lãtse, ti ye ha Yesu a gay i Pilat.

² Tã ndisl naha a dãma na, ta dazlay a mãdãse parasay ka Yesu haladzay, tã gwadã: «Nãmaa ndzay a gãr a ndo nakay na, faya ma tsãviye tay ha ndo may hay a pesl. A gwadãtay na: “Kã vãlumay dzãngal a bãy i Roma bay” ada a gwadã nẽngeye Kãriste, bãy bagwar eye.»

³ Pilat a tsãtsah ka Yesu, a gwadã: «Nãkar na, bãy i Yahuda hay dedek dãw?»

Yesu a mbãday faya, a gwadã: «Nãkar ka tsik segey.»

⁴ Pilat a gwadãtay a bagwar hay i ndo neheye tã vãlaway wu a Mbãlom aye ada ndo hay tebiye: «Nẽnj na, na huta mãnese

nakã ma gãsiye na ndo nakay a sariya aye na, na huta bay.»

⁵ Ane tuk na, ndo hay tebiye tã gwadã ta magala: «Faya ma tsãviye tay ha ndo hay tã matãtike ñgay nakã a tãtikawatay aye. A dazlay mãge andza niye na, ka dala i Galile. A hãhal ha ka dala i Yahuda tebiye ada kã ya ahaya kãnan anãke a Zerozelem sa.»

⁶ Pilat a tsãne bazlam tay niye na, a tsãtsah, a gwadã: «Ndo nakay na, ndo i Galile dãw?»

⁷ Tã gwadã faya: «Yesu na, ndo i Galile.»

Azlakwa maa lãva Galile na, bãy nakã tã zalay Herod aye. Pat eye niye na, nẽngeye andaya ma Zerozelem. Tsa na, Pilat a gwadãtay: «Dum ha Yesu ka tãv i Herod.»

⁸ Herod a ñgatay a Yesu na, dãrev ñgay a ñgwasa haladzay. Kã tsãne ndo hay tã tsikawa ka Yesu ada a say mãngatay a Yesu na, kwa anãke bay. A say na, Yesu mã gay masuwayãnj ka tãv ñgay.

⁹ A tsãtsah wu hay haladzay ka Yesu. Ane tuk na, Yesu ka mbãday faya wuray kwa tsekweñ bay.

¹⁰ Bagwar hay i ndo neheye tã vãlaway wu a Mbãlom ta ndo mãdzãngawa bazlam i Mbãlom mapala eye, ta ye naha dãrmak. Tã dãs parasay ka Yesu haladzay ta gãdãnj.

¹¹ Herod ta sidzew ñgay hay tã tsãne andza niye na, tã tsadã a Yesu ada tã ñgwasa faya haladzay. Tã pa faya peteked nakã a le haladzay aye. Tsa na, tã ma ha a gay i Pilat.

¹² Kurre na, Herod ta Pilat na, ta wudã bo bay, tã nay dãre a bo. Pat eye niye na, ta tãra ta dzam eye tuk.

Mata 27.15-26; Markus 15.6-15; Yuhana 18.39-19.16

¹³ Ma dãba eye na, Pilat a zalatay a bagwar hay i ndo neheye tã vãlaway wu a Mbãlom aye, a bãy i dala hay ta ndo i gãma hay tebiye.

¹⁴ A gwadãtay: «Ka gãsumẽnew ndo nakay ka gwadum na, faya ma tsãviye tay ha ndo hay a pesl ba! Ada na tsãtsah faya bazlam, ane tuk na, na huta faya mãnese nakã ma gãsiye na ta sariya aye bay. Ka dãsum faya parasay.

¹⁵ Herod Anטיפas bãbay kã huta faya mãnese bay, hãrwi niye kã makwaya ahaya

kway. Ndo nakay na, kə ge wuray kwa tsekwen nakə məkəde na aye bay.

¹⁶ Hərwi niye, na ndabiye na ta mandalađa ada na gəriye ha.»

[
¹⁷ Ka viye ka viye na, Pilat a gərawatay ha ndo abəra ma daŋgay nəte hərwi magurlom i Pak.]

¹⁸ Andza niye ndo hay tə tsəne bazlam i Pilat niye na, tə pa bo ka mawude ta gədaŋ, nəteye tebiye tə gwad: «Kəđ na ndo nakay, gəramay ha na, Barabas!»

¹⁹ Barabas na, tə gəs na hərwi a kəđ ndo ahəl nakə tə ge magazləga ma wuzlahgəma aye.

²⁰ A say a Pilat məgər ha Yesu. A tsikatay a ndo niye hay sa.

²¹ Ndo niye hay tebiye ta wuda, tə gwad: «Dar na ka mayako mazləmbada eye! Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

²² Pilat a gwadətay mamahkar eye sa: «Neŋgeye a ge na, mənese waray? Neŋ na, na huta faya mənese nakə məkəde na aye na, na huta bay. Hərwi niye, na ndabiye na ta mandalađa na, ada na gəriye ha.»

²³ Ane tuk na, ndo hay tə tsəne andza niye na, ta səkah ha mawude haladzay ta gədaŋ, tə gwad: «Dar na ka mayako mazləmbada eye!» Tsiy mawude tay niye a gay zləm a Pilat.

²⁴ Tsa na, a təma andza i ndo hay nakə a satay aye.

²⁵ A gəratay ha Barabas andza nakə a satay aye. Azlakwa duh Barabas tə gəs na a daŋgay na, hərwi a kəđ ndo ahəl nakə tə ge magazləga ta ndo i Roma hay aye.

Yesu na, Pilat a vəlatay ha a ndo hay, a gwadətay: «Gumay wu nakə andza a sakum məgay aye!»

Ti ye ha Yesu mata kəde na

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Yuhana 19.17-27

²⁶ Ahəl nakə faya ta diye ha Yesu ka təv nakə ta kədiye na mə dəma aye na, tə dza gər ka tsəved ta ndoweye andaya tə zalay Simon a maw abəra mə pesl. Neŋgeye na, ndo i gəma i Siren. Sidzew hay tə gəs na tə gay kutoŋ ka məzle mayako niye mazləmbada eye hərwi ada mâ zla naha ma dəba i Yesu.

²⁷ Ndo hay haladzay tə pay bəzay a Yesu. Nğwas hay haladzay faya ta tuwiye hərwi nğay.

²⁸ Yesu a mbəda bo ka təv i nğwas niye hay faya ta tuwiye, a gwadətay: «A nəkurom nğwas i Zerozelem hay, kâ tuwum hərwi ga bay. Duh na, tuwum hərwi bo kurom ada hərwi wawa kurom hay.

²⁹ Hərwi həlay eye ma deyeweye, ta gwadiye: «Məŋgese ka gər i nğwas neheye dāda ta wa bay aye ada neheye dāda wawa kə sa wah tay bay aye!»

³⁰ Ndo hay ta gwadəye a mahəmba hay: «Amboh mbəzlaw famaya tey!» Ada ta gwadəye a tsaholok hay: «Amboh nğaha may tey!»*

³¹ Ayaw! Ta gay wu nakay andza nakay a mayako nğədiz eye na, ada mayako makula eye na, ma giye na, kəkay?»

³² Ti ye ha Yesu ka təv nakə ta kədiye na aye na, ta gəs naha ndo wuray hay sulo tə ge mənese hərwi madar tay ha ka mayako tage Yesu dziye.

³³ Tə ndisl naha ka təv niye tə zalay Təv i Mətasl i Gər aye. Sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazləmbada eye na, ka təv eye niye. Ta dar tay ha ndo niye hay sulo tə ge mənese aye dərma, nəte tə həlay i mənday, neŋged tə həlay i gula.

³⁴ Yesu a gwad: «Bəba ga, pəsətay ha mənese tay hərwi wu nakə ta giye na, tə sər bay.»

Sidzew hay tə ge tsakwal ka peteked nğay hərwi məsəre ha peteked mamətsa eye na, a way. Tsa na, ta nğəna ha a bo peteked niye.

³⁵ Ndo hay tebiye nəteye ka təv eye niye faya ta zəbiye ka Yesu. Bagwar i madugula i Yahuda hay tə nğwasa ka Yesu, tə gwad: «Neŋgeye na, kə təma tay ha siye i ndo hay sa na, mâ təma ha bo nğay tey. Tadə kə ge neŋgeye na, Kəriste, neŋgeye nakə Mbəlom a zla na aye na, mâ təma ha gər nğay tey.»

³⁶ Sidzew hay tə nğwasa ka Yesu dərma, ta həndzəđ naha ka təv nğay tə vəlay wuye andaya guyakaka.

³⁷ Tə gwadətay: «Kə ge nəkar bəy i Yahuda hay na, təma ha bo yak aye tey!»

* 23:30 Oze 10.8.

³⁸ Ka mayako niye mazlālmbada eye na, ta law naha faya palalam wuray zal ka gər i Yesu, tə watsa: «Nakay na, bəy i Yahuda hay.»

³⁹ Ndo nəte mə walaŋ i ndo niye sulo tə ge mənese, ta dar tay ka bo dziye tage Yesu aye a tsaday a Yesu. A gwaday: «Ka gwad nəkar na, Kəriste sa na, təma ha gər yak ada ká təma may ha tey!»

⁴⁰ Ane tuk na, ndo neŋged a may ha mənese a gwaday: «Ka sər Mbəlom təbədew? Nəkar anəke ta kədiye kar andza neŋgeye dərmaŋ.»

⁴¹ Ane tuk na, i may ta kəd may na, təde bəna, ta kədiye may ka wu nakə ka gama lele bay aye. Neŋgeye na, kə ge mənese kwa tsekweŋ bay.»

⁴² Tsa na, a gwaday a Yesu: «Pat nakə ka deyeweye andza bəy bagwar eye na, ká mətša ga ha gər bay, dzala fagaya tey.»

⁴³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ faya na tsikakeye: Sər ha na, bəgom nakay ka ta ndzameye tə nəkar mə mbəlom.»

*Məmate i Yesu
Mata 27.45-46; Markus 15.33-41;
Yuhana 19.28-30*

⁴⁴ Ma giye mazlambar magərhpət, ləvoŋ a ge ka dala niye tebiye tekədəgəm. A ge na, hus a bəre mahkar i huwa.

⁴⁵ Pat a ndərmada a təv eye. Tsa na, peteked nakə a ŋgəna ha ka bo abəra gay i mədəslay ha gər a Mbəlom sulo aye a ŋgurada tsanŋa ma wuzlah.

⁴⁶ Yesu a wuda ta magala kələrri, a gwad: «Bəba, na gər ha məsəfəre ga a həlay yak.†»

A tsik andza niye na, a mət tuk.

⁴⁷ Bagwar i sidzew i Roma hay a ŋgatay a wu niye a ge bo aye na, a zambaday a Mbəlom, a gwad: «Ta dedek ndo nakay na, ndo lele eye.»

⁴⁸ Ndo neheye haladzay ti ye mata zəbaw faya aye, tə ŋgatay a wu nakə a ge bo aye na, a ndalatay haladzay, ti ye wu tay a məttagay.

⁴⁹ Dzam i Yesu hay ta ŋgwas neheye tə payaw bəzay kwa abəra ma Galile aye nətəye malətsa eye dərəŋ faya ta zəbiye ka wu nakə ma giye bo aye.

† 23:46 Dəmes hay 31.6.

*Tə pa na mədahaŋ i Yesu a tsəvay
Mata 27.57-61; Markus 15.42-47;
Yuhana 19.38-42*

⁵⁰ Ndo weye andaya tə zalay Yusufa. Neŋgeye ŋgwalak i ndo. Neŋgeye nətə mə walaŋ i ndo mäge sariya hay dərmaŋ.

⁵¹ Neŋgeye na, kə ndza ta nətəye ka mäge bəbəkək tay ada ka məsler tay niye tə ge aye na, kə ndza ta nətəye bay. Neŋgeye na, ndo i gəma i Arimate. Gəma eye niye mə dəma na, Yahuda hay. Neŋgeye faya ma həbiye Bəy i Mbəlom.

⁵² A ye a gay i Pilat. A ye naha a tsətsah faya tsəved ka məzle mədahaŋ i Yesu.

⁵³ Pilat a vəlay tsəved ka mədahaŋ i Yesu. Tsa na, a ye a mbəzla ahaya mədahaŋ i Yesu abəra ka mayako mazlālmbada eye. A mbəkwa na mədahaŋ niye ta rəkwaŋ. A zla na a ye ha, a pa na a tsəvay nakə mala eye ka geseh aye. Tsəvay eye niye na, ta pa a dəma mədahaŋ dāda zuk bay.

⁵⁴ Pat eye niye na, pat i luma i dezele. Andza məgwede pat i mələve bo i pat i mazəzukw bo ada pat i mazəzukw bo ma dazleye.

⁵⁵ ŋgwas neheye tə pay naha bəzay a Yesu kwa abəra ma Galile aye, ti ye ka bo dziye ta Yusufa. Ta zəba ka tsəvay ada ta zəba faya Yusufa a pa na mədahaŋ i Yesu na, kəkay.

⁵⁶ Tsa na, tə maw a məttagay. Tə maw na, tə ləva ha bo tə mal ada tə wurde hərwi mambədə ka mədahaŋ i Yesu. Ane tuk na, pat i mazəzukw bo na, ta zəzukw bo. Hərwi bazlam i Mbəlom mapala eye a ge me mäge məsler pat i mazəzukw bo.

24

*Yesu a lətsew abəra ma tsəvay
Mata 28.1-10; Markus 16.1-8; Yuhana 20.1-10*

¹ Pat i luma i sidzew pərik i mekedə na, ŋgwas niye hay ti ye ka me tsəvay. Tə zla mal tay niye hay tə ləva ha bo aye ka həlay.

² Tə ndisl naha na, tə ŋgatay a beber nakə ta dərəzl ha ka tsəvay aye mabədəŋgwala eye faya abəra, madzaka eye dzakka ka tsakay aye.

³ Tə fələkwa a dəma na, ta ŋgatay a mədahaŋ i Bəy Maduweŋ Yesu bay.

⁴ Tə sər wu nakə ta dzaliye bay.

Kwayaŋŋa ndo hay sulo ti yaw dzərik kame tay ta bəzatay ha bo. Peteked tay hay ka bo na, a dəv haladzay.

⁵ Tə ŋgatay a ndo niye hay sulo aye na, ta dzədzar haladzay. Ta rəh gər tay hay ka dala rəhe rəhe.

Ndo niye hay sulo aye tə gwadətay: «Ka pəlumeye ndo nakə neŋgeye andaya tə dərə mə walaŋ i mədahaŋ hay na, hərwi mey?»

⁶ Neŋgeye andaya kanaŋ bay, kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Wu nakə a tsikakum ahəl niye neŋgeye ma Galile mba aye na, mâ makumaw a mədzal gər.

⁷ A gwad na: «Kutoŋ neŋ Wawa i Ndo na, tâ vəlay ga ha a həlay i ndo i mezeleme hay. Ta dariye ga na, ka mayako mazləmbada eye, ada kə həna sulo ma mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

⁸ Tə tsəne andza niye na, bazlam i Yesu niye a tsikawatay aye a matayaw a gər tuk.

⁹ Tsa na, ti ye abəra ka me tsəvay niye. Ti ye ta təkəratay labara niye a gawla i Yesu niye hay ta zəkaw kuro gər eye nəte aye ada a siye i ndo neheye tə paway bəzay a Yesu aye dərma.

¹⁰ Mə walaŋ i ŋgwas niye hay na, Mari nakə a yaw ma gəma i Magədala aye, Zan ta Mari may i Yakuba ada ŋgwas neheye nətəye ka bo dziye ta təkəratay labara i bazlam aye niye a ndo i maslaŋ i Yesu hay.

¹¹ Ane tuk na, ndo niye tə tsəne bazlam tay niye hay ta təkəratay aye na, ta təma bay, ta zəba faya andza bazlam i matərakahaŋ.

¹² Ane tuk na, Piyer a lətse a hway ka me tsəvay mata zəbaw. A ndisl naha ka me tsəvay na, a zəba dərə a tsəvay niye zərəd. A ŋgatay naha na, a rəkwaŋ nakə tə mbəkwa ha Yesu aye dekdek. Tsa na, a mbəda gər a mətagay. Wu niye a ge bo aye na, a gay hərbaəbəkka.

*Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay
Markus 16.12-13*

¹³ Pat eye niye gawla i Yesu hay sulo mə walaŋ tay niye hay, tə həl bo ti ye a gəma nakə tə zalay Imayus aye. Gəma niye na, dərəŋ tsəfa ta Zerozelem. Tadə ka diye tə sik abəra ma Zerozelem na, ka giye ka tsəved bəre sulo.

¹⁴ Ahəl nakə faya ta diye na, faya ta tsikiye ka wu nakə a ge bo aye tebiye.

¹⁵ Ahəl nakə nətəye faya ta tsikiye me ada faya ta kədiye wuway ka gər i wu nakə a ge bo aye na, Yesu a yaw a həndzəd ka təv tay. Ti ye ka tsəved eye nətə.

¹⁶ Faya ta ŋgateye a Yesu ane tuk na, tə sər na bay hərwi wuye a gwadətay ta sər na bay.

¹⁷ Yesu a tsətsah fataya, a gwadətay: «Ka tsikum na, ka gər i bazlam i mey?»

Tə tsəne andza niye na, tə lətse. Dərev a ndalatay haladzay.

¹⁸ Ndo nətə mə walaŋ tay niye sulo aye na, məzele ŋgay Kəleyopas, a gwaday: «Wu nakə a ge bo ma məhəne neheye ka sər bay na, nəkar mbəlok eye ma Zerozelem kəla daw?»

¹⁹ A mbəday faya, a gwaday: «Maa ge mey?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Wu nakə a ge tə Yesu ndo i Nazaret aye na, ka tsəne təbədəw? Neŋgeye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom. Məsler nakə a gawa aye tə bazlam nakə a tsikawa kame i Mbəlom ada kame i ndo aye hay na, ta gədaŋ eye

²⁰ Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta bagwar kway hay tə gəs na. Tə vələy ha a Pilat, a gay sariya i məkəde. Ma dəba aye na, ta dar na ka mayako mazləmbada eye.

²¹ Nəmaa dzala həbe mə gər may na, nəmaa gwad mata təma tay ha Israyel hay na, neŋgeye. Ane tuk na, zle ka wu neheye a ge bo aye, kə ge məhəne mahkar bəgom.

²² Sa tsa na, siye i ŋgwas neheye mə walaŋ may ta vələmay madzədzere. Kə ma may ha hərbaəbəkka. Hərwi ta wula pərek i mekedə ka me tsəvay,

²³ ane tuk na, ta huta na mədahaŋ i Yesu bay. Ta mbədaw gər, tə maw ka təv may na, ta təkəramay, tə gwad gawla i Mbəlom hay ta bəzatay ha bo ada gawla i Mbəlom niye hay tə gwadətay na, Yesu andaya tə dərə.

²⁴ Nəmaa tsəne andza niye na, siye i ndo mə walaŋ may hay ti ye ka me tsəvay sa. Ti ye, tə huta na, andza i ŋgwas niye hay ta təkəramay aye. Ane tuk na, ta ŋgatay a Yesu bay.»

²⁵ Yesu a gwadətay: «Nəkurom ndo neheye metsehe andaya fakuma bay aye. Wu

neheye ndo mæde ha bazlam i Mbəlom hay tə da ha kurre na, a mbakum a mædzal gər kurom təbədew?

²⁶ Ka sərūm təbədew, Kəriste ma diye a bəy ŋgay na, ma giye dərətsətseh haladzay təday.»

²⁷ Tsa na, a datay ha wu nakə tə tsik ka neŋgeye mə Derewel i Mbəlom aye tebiye. Ma dazlay mə dərēwel i Musa ada mede ha hus a dərēwel i ndo mæde ha bazlam i Mbəlom hay.

²⁸ Ahəl nakə faya ta diye, tə ndisl bəse ta gəma nakə faya ta diye a dəma aye na, Yesu a ge andza ma zliye tsəved ŋgay.

²⁹ Ane tuk na, ndo niye hay tə gwadətay: «Kā ye a təv eye bay, ndza tə nəmay. Hərwi dərə faya ma gəsiye ada mazlambar həvad segey.» Tsa na, tə fələkwa a gay wuray, a ndza ta nəteye.

³⁰ Yesu a pa bo ka mənde wu mənday ta nəteye. A zla peŋ, a gay naha sisəe a Mbəlom. Tsa na, a ŋgənatay ha peŋ niye ada a vəlatay.

³¹ Kwayaŋŋa dərə tay a həndək, tə sər na tuk. Ane tuk na, ta zəba dərə na, neŋgeye andaya ka təv tay sa bay kə gər tay ha.

³² Tə gwad mə walaŋ tay: «Ahəl nakə faya ma dəkway ha Derewel i Mbəlom ka tsəved aye na, wuye mə dərəv may andza ako!»

³³ Ndo niye sulo aye tə lətse kwayaŋŋa ta mbəda gər a Zerozelem. Tə ndisl naha a wuzlah gay na, tə ndzay a gər a gawla i Yesu neheye kuro gər eye nətə aye tə siye i ndo mekeləŋ eye hay nəteye mahaya gər eye.

³⁴ Ndo niye hay tə ŋgatətay a ndo neh-eye sulo aye na, tə gwadətay: «Ta dedek Bəy Maduweŋ kway kə lətsew abəra ma mədahaŋ, Simoŋ kə ŋgatay!»

³⁵ Nəteye dərmaŋ ta təkəratay wu nakə a ge bo ta nəteye ka tsəved aye. Tə gwadətay: «Nəmaa ŋgatay a Yesu ada nəmaa sər na na, ahəl nakə a ŋgənamay peŋ aye.»

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Məsler hay 1.6-8

³⁶ Ahəl nakə nəteye faya ta tsikiye me mba aye na, Yesu a yaw a walaŋ tay slekərtik. Tsa na, a gwadətay: «Zay mā ndza fakuma!»

³⁷ Gawla ŋgay niye hay ta dzədzar, zluwer a gatay haladzay. Hərwi tə dzala ma giye na, manakasla.

³⁸ Ane tuk na, Yesu a gwadətay: «Ka dzədzarum andza niye na, hərwi mey? Ada ka dzalum mə gər kurom andza niye na, kemey?»

³⁹ Zəbum ka həlay ga tə sik ga. Na gwad neŋ dedek ŋgway bədaw? Tətalum fagaya ada zəbum fagaya lele. Hərwi sərūm ha manakasla na, slo faya bay ada mətasl mə dəma andza neŋ nakə faya ka zəbumeye fagaya aye bay.»

⁴⁰ A tsikatay andza niye na, a bəzatay ha vavay nakə ka həlay ŋgay hay ada ka sik ŋgay hay.

⁴¹ Məŋgwese a rah a dərəv i gawla ŋgay niye hay ada a gatay hərbaəbəkka. Ada huya ta dzala ha faya zuk bay. Tsa na, Yesu a tsətsah fataya, a gwadətay: «Wu mənday andaya fakuma dāw?»

⁴² Ti ye naha tə zlayaw siye i kələf mafəka eye nətə, tə vəlay.

⁴³ Yesu a təma kələf niye ada a həpəd kame tay.

Tsa na, a gwadətay:

⁴⁴ «Ahəl niye neŋ tə nəkurom mba aye na, na tsikakum, na gwadawakum: Wu nakə tə watsa ka gər ga mə dərēwel i Musa, mə dərēwel i ndo mæde ha bazlam i Mbəlom hay ada mə dərēwel i Dəmes hay aye na, kutoŋ wu niye ma giye bo.»

⁴⁵ Tsa na, Yesu a həndəkətay ha metsehe hərwi ada tā sər Derewel i Mbəlom.

⁴⁶ A gwadətay sa: «Wu nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye na, anaŋ: Kəriste na, ma ta giye dərətsətseh, ada məhəne sulo mamahkar eye na, ma lətseweye abəra ma mədahaŋ.

⁴⁷ Ada ma sləriye ndo hay ka mədətay ha bazlam i Mbəlom a slala i ndo i məndzibəra hay tebiye tā gər ha mezeleme hərwi ada Mbəlom mā pəsətay ha mənese tay hay. Tā dazlay na, ma Zerozelem.

⁴⁸ Maa təra ndo i məhəle mbal i wu nakay ma giye bo tebiye na, nəkurom.

⁴⁹ Ada neŋ eye na sləraweye fakuma wu nakə Bəba a gwad ma vəlakumeye. Nəkurom na, ndzum ma wuzlah gay. Həbum gədaŋ i Mbəlom nakə ma vəlakumeye mə mbəlom aye.»

*Yesu a tsal a mbəlom**Markus 16.19-20; Məsler hay 1.9-11*

⁵⁰ Ma dəba eye na, Yesu a həl gawla ŋgay hay abəra ma gəma niye, a ye tay ha a təv nakə bəse ta gəma i Betani aye. Mə dəma na, a zla həlay ka mbəlom. Tsa na, a pa fataya ŋgama.

⁵¹ Ahəl nakə faya ma piye fataya ŋgama aye na, a ye fataya abəra, a tsal ka təv i Mbəlom.

⁵² Nətəye na, tə dəslay ha gər ada ta mbəda gər a Zerozelem ta məŋgwese eye haladzay mə dərev tay.

⁵³ Ti yawa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom pat pat, ta zambadaway a Mbəlom.

Ngwalak i bazlam nakə Yuhana a watsa aye Məfələkwe

Ngwalak i bazlam nakay Yuhana a watsa na, hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye mandza eye ma Siri kəgəbay ma Azi, ma Turki nakə anəke aye.

Wu nakə mawatsa eye mə dəma aye na, wal abəra ka Mata, ka Markus ada ka Luka. A vəlay məzlaḅ haladzay a bazlam neheye matsika eye ta dzeke ada a məsler i Yesu.

Madədo 1 ka 12 faya ma tsikiye ka məsler neheye a ge masuwayaṅ a ge aye.

Madədo 13 ka 21 faya ma ləviye ha bo ada faya ma tsikiye ka həlay nakə Yesu ma diye ka təv i Bəba ṅgay aye.

Labara i məməte i Yesu aye (madədo 18 ada 19) ta ndzəkit bo tə wu neheye mə Mata, ma Markus, ada mə Luka aye, tə tsik ka wu eye nəte ṅgweṅ.

Pat i Magurlom i Pak na, Yesu a bəzatay ha a gawla ṅgay (madədo 20 ada 21).

Ngwalak i bazlam i Yuhana na, kə tsik ka məwe i Yesu bay. Ane tuk na, ka madazlay na, a da ha Yesu Kəriste na, neṅgeye bazlam i Mbəlom, neṅgeye andaya huya ta Mbəlom (1.1-18). Yesu neṅgeye bazlam i Mbəlom, a yaw məndze ta ndo zezeṅ hay.

Bazlam i Mbəlom a təra ndo

¹ Ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, ndo nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, neṅgeye andaya. Neṅgeye na, ta Mbəlom ada neṅgeye na, Mbəlom.

² Ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, neṅgeye andaya ta Mbəlom

³ Mbəlom a ge wu hay tebiye na, tə həlay ṅgay. Wu kwa nəte nakə Mbəlom a ge ze neṅgeye na, andaya bay.

⁴ Maa vəl sifa a ndo hay na, neṅgeye. Sifa niye na, a vəlatay dzaydzay a ndo hay.

⁵ Dzaydzay niye ma dəviye ma ləvoṅ ada ləvoṅ kə mbata ha bay.

⁶ Ahəl niye na, Mbəlom a sləraw ndoweye andaya tə zalay Yuhana.

⁷ A yaw na, mədatay ha dzaydzay eye niye a ndo hay hərwi ada ndo hay tebiye

tə tsəne bazlam ṅgay ada tə dzala ha ka bazlam ṅgay.

⁸ Yuhana neṅgeye na, dzaydzay niye ma dəvateye a ndo hay aye bay. Neṅgeye a yaw na, mata datay ha a ndo hay tsa.

⁹ Dzaydzay niye na, dzaydzay dedek eye ma deyeweye ka məndzibəra, ma dəvateye dzaydzay a ndo hay tebiye.

¹⁰ Ndo nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, ki yaw ka məndzibəra. Kwa tadə Mbəlom a ge məndzibəra tə həlay ṅgay bəbay na, ndo hay ta sər na bay.

¹¹ A yaw na, a təv ṅgay, ane tuk na, ndo ṅgay hay ta təma na bay.

¹² Ane tuk na, ndo mekeleṅ eye hay na, ta təma na ada ta dzala ha. Nəteye na, kə vəlatay tsəved matəre wawa i Mbəlom hay.

¹³ Ta təra wawa i Mbəlom hay na, andza nakə ndo hay faya ta wiye bo ka məndzibəra aye bay ada hərwi nakə a satay a ndo hay aye bay. Ane tuk na, ta təra wawa i Mbəlom hay na, hərwi Mbəlom eye ṅgway a vəlatay məsəfəre wedeye.

¹⁴ Neṅgeye nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, ka təra ndo zezeṅ ada ki yaw kə ndza mə walaṅ kway. Neṅgeye na, a gatay ṅgwalak a ndo hay haladzay. Ka bəzakway ha dedek i Mbəlom. Nəmaa ṅgatay a məzlaḅ ṅgay. Maa vəlay məzlaḅ niye na, Mbəlom Bəba ṅgay. A vəlay na, a wawa ṅgay niye nəte aye.

¹⁵ Yuhana faya ma datay ha a ndo hay, a wuda kələrri a gwad: «Ndo nakə na tsik faya aye na, neṅgeye anaṅ. Ahəl niye na gwad na: “Ndoweye andaya ma deyeweye ma dəba ga a ze ga, hərwi neṅgeye na, andaya kwa ahəl nakə ta wa ga zuk bay aye.”»

¹⁶ Andza niye nəkway tebiye ka hutakwa ṅgwalak ṅgay, kə pa fakwaya ṅgama ada ma piye fakwaya ṅgama ṅgay huya.

¹⁷ Mbəlom a vəlakway bazlam ṅgay m-pala eye na, tə həlay i Musa. Ane tuk na, ṅgwalak ṅgay ta dedek ṅgay a vəlakway na, tə həlay i Yesu Kəriste.

¹⁸ Ndəray dāda kə ṅgatay a Mbəlom bay. Ane tuk na, wawa ṅgay niye nəte aye mandza eye ka təv i bəba ṅgay aye, neṅgeye na, Mbəlom. Mbəlom neṅgeye kəkay na, ka bəzakway ha.

Bazlam nakə Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a tsik aye

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Luka 3.1-18

¹⁹ Pat wuray na, bagwar i Yahuda neheye ma Zerozelem aye tə slər ndo məvəlay wu a Mbəlom hay ta Levit hay ka təv i Yuhana mata tsətsehe faya: «Nəkar təday na, way?»

²⁰ Ti ye ta tsətsah faya na, ka kərah mambədatay faya bay. Ane tuk na, a tsikatay parakka kame i ndo hay tebiye. A gwadatay: «Nej na, Kəriste bay.»

²¹ Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ada nəkar na way? Nəkar na, Eliya ndo mədə ha bazlam i Mbəlom niye ahəl niye daw?»

Yuhana a mbədatay faya, a gwadatay: «A'ay.»

Ta tsətsah faya sa, tə gwaday: «Nəkar na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə faya nəmaa həbiye daw?*

Yuhana a mbədatay faya, a gwadatay: «A'ay.»

²² Tə gwaday: «Ada tebiye nəkar kəla na, way? Damay ha tey hərwi nəmaa ta tsikat-eye a ndo neheye tə sləra may ahaya aye. Bo yak eye ka gwad nəkar na, way?»

²³ Yuhana a gwadatay: «Nej na, ndo nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik faya ahəl niye, a gwad ka nej na:

“Ndo nakə faya ma wudiye mə kəsaf a gwad:

Lambadumay tsəved a Bəy Maduwej fehe lele,

mâ hədzak bay.†”»

²⁴ Mə walañ i ndo neheye tə slər tay naha ka təv i Yuhana aye na, Farisa hay andaya mə walañ tay.

²⁵ Ti ye naha tə gwaday: «Tədə nəkar na, Kəriste bay, nəkar Eliya bay, nəkar ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə faya nəmaa həbiye bay na, ada faya ka dzəhuḅiye tay ha ndo hay a yam na, hərwi mey?»

²⁶ Yuhana a mbədatay faya, a gwadatay: «Nej na, na dzəhuḅiye ndo hay na, a yam tsa, aya ane ndo andaya mə walañ kurom ka sərūm na bay.

²⁷ Neñgeye na, ma deyeweye kame ga. Na sliye mahəndzəde ka təv ngay məpəlay ha ləber i tahərak ngay bay tebiye.»

²⁸ Wu niye a ge bo tebiye na, ma gəma i Betani, ma diye i magayam i Yurdum ka təv nakə Yuhana a dzəhuḅawa a dəma ndo hay a yam aye.

Yesu na, wawa i təbañ i Mbəlom

²⁹ Tədœ eye na, Yuhana a ngatay a Yesu faya ma deyeweye ka təv ngay. Tsa na, a gwad: «Wawa i təbañ nakə Mbəlom ma vəliye hərwi məpəsətay ha mezeleme i ndo hay aye na, atay ma deyeweye.

³⁰ Na gwad: “Ndo ma deyeweye ma dəba ga, neñgeye a ze ga, hərwi neñgeye na, kwa ahəl nakə ta ge məndzibəra zuk bay aye na, neñgeye andaya.” Na tsik na, ka neñgeye.

³¹ Neñ kurre na, neñgeye way na, na sər na bay. Ane tuk na, nej na yaw na, madzəhuḅe tay ha ndo hay a yam tsa, ada mədatay ha a Israyel hay hərwi ada t̄a sər na.»

³² Yuhana a datay ha, a gwadatay sa: «Na ngatay a Məsəfəre i Mbəlom faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom andza bodobodo. A yaw a ndza ka gər ngay.

³³ Ahəl niye na, neñgeye way na, na sər ha zuk bay. Ane tuk na, Mbəlom nakə a sləra ga ahaya madzəhuḅe ndo hay a yam aye na, a gwedəñ: “Ka ta ngateye a Məsəfəre ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom ma ndziye ka gər i ndo. Mata dzəhuḅe tay ha ndo hay ta Məsəfəre Tsədəñña eye na, neñgeye.”

³⁴ Ada nej na, na ngatay, na da ha. Ta dedek neñgeye na, Wawa i Mbəlom.»

Gawla i Yesu kurre eye hay

³⁵ Tədœ eye na, Yuhana ta gawla ngay hay sulo ti ye ka təv eye niye sa.

³⁶ A ngatay a Yesu faya ma diye na, a gwad: «Nakay na, wawa i təbañ i Mbəlom nakə a vəl aye.»

³⁷ Gawla i Yuhana niye hay sulo aye tə tsəne andza niye na, tə pay bəzay a Yesu.

³⁸ Faya ta diye na, Yesu a zəba dəre a dəba, a ngatatay faya ta pay bəzay. A tsətsah fataya, a gwadatay: «Ka pəlum mey?»

Tə gwaday: «*Rabi*, təv yak nakə ka ndzawa mə dəma aye na, ka waray?» (*Rabi* na, andza məgwedə «Miter»).

* **1:21** Bazlam mapala eye masulo eye 18.15. † **1:23** Ezay 40.3.

³⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Dumara, takwa, ka ngatumeye a təv ga nakə neŋ na ndzawa mə dəma aye.»

Tsa na, ti ye. Ti ye naha tə ngatay a təv nakə neŋgeye mandza eye mə dəma aye. Ti ye na, ma giye bəre fad. Tə ndza ka bo dziye hus a həvad.

⁴⁰ Ndo nəte mə walaŋ tay niye tə tsəne bazlam i Yuhana niye a tsik aye ada tə pay bəzay a Yesu aye na, məzele ngay Anđəre. Neŋgeye malamar i Simon Piyer.

⁴¹ Anđəre a ndzay a gər kurre na, a malamar ngay Simon. A gwaday: «Nəmaa ngatay a ndo nakə Mbəlom a pay dzagwa i bəy a gər aye.» Andza məgwede, Kəriste.

⁴² A laka ha Simon ka təv i Yesu. Tsa na, Yesu a zəba faya, a gwaday: «Nəkar na, Simon, wawa i Yuhana. Ta ta zalakeye na, Sefas.» Andza məgwede Piyer‡.

Yesu a zal Filip ta Nataniyel

⁴³ Tədəcə eye na, a say a Yesu mede a Galile. Ahəl nakə faya ma diye na, a ndzay a gər a Filip, a gwaday: «Dara, peŋ bəzay!»

⁴⁴ Filip neŋgeye na, ndo i gəma i Betsayda, gəma nakə Anđəre ta Piyer ti yaw abəra mə dəma aye dərma.

⁴⁵ Ma dəba aye na, Filip a ye a ndzay a gər a Nataniyel, a gwaday: «Ndo nakə Musa a watsa faya mə dərrewel ngay ada ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa faya ahəl niye aye nəmaa ngatay. Neŋgeye na, Yesu, ndo i gəma i Nazaret wawa i Yusufa.»

⁴⁶ Nataniyel a gwaday faya: «Ka dzala na, wu lele eye ma sliye faya madayaw abəra ma gəma i Nazaret daw?»

Filip a mbəday faya, a gwaday: «Dara, ka ngateye.»

⁴⁷ Yesu a ngatay a Nataniyel faya ma diye naha ka təv ngay na, a tsik ka Nataniyel, a gwad: «Ndo i Israyel nakə dedəŋ eye na, anaŋ. Neŋgeye na, maraw me andaya faya kwa tsekweŋ bay.»

⁴⁸ Nataniyel a tsətsah faya, a gwaday: «Ka sər ga ha na, ma kəkay?»

Yesu a mbəday faya a gwaday: «Ahəl nakə Filip kə zalakaw zuk bay aye na, na ngataka, nəkar mə bəzay i gurov.»

‡ 1:42 Piyer: Tə bazlam i Mere na, pəlad.

⁴⁹ Tsa na, Nataniyel a gwaday: «Miter, nəkar na, Wawa i Mbəlom, nəkar Bəy bagwar eye i Israyel hay!»

⁵⁰ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Andza niye, ka dzala ha ka neŋ na, hərwi na gwadaka na ngataka naha mə bəzay i gurov aye daw? Nəkar na, ka ta ngateye a wu bagwar eye hay ta ziye nakay anaŋ aye!»

⁵¹ Yesu a gwaday sa: «Sərum ha na, ka ngatumeye a magərmbəlom ma həndəkiye tuwaŋ. Gawla i Mbəlom hay ta tsaliye ada ta mbəzlaweye ka gər ga, neŋ Wawa i Ndo!»

2

Mabəzləme gər i dahəlay ma gəma i Kana

¹ Məhəne sulo ma dəba i mədzəgər i Yesu ta Nataniyel na, mabəzləme gər i dahəlay a ge bo ma gəma i Kana, ka dala i Galile. May i Yesu andaya mə dəma.

² Ta zalay a Yesu ta gawla ngay hay dərma.

³ Faya magurlom ma giye na, guzom a ndəv fataya abəra. May i Yesu a gwaday a wawa ngay Yesu: «Guzom andaya sa bay. Ka ndəv na, kəkay?»

⁴ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «May ga, wu nakə neŋ na giye na, mata tsiken na, nəkar daw? Həlay ga kə slaw zuk bay.»

⁵ May i Yesu a tsəne andza niye na, a ye a gwadatay a ndo i məsler hay: «Gum wu nakə ma tsikakumeye tebiye.»

⁶ Ka təv eye niye na, gah hay andaya məkwa. Gah niye hay məkwa aye na, Yahuda hay ta mbədaya a dəma yam ka məbere wu hay ada tə həlay andza nakə bazlam tay mapala eye a tsik aye. Gah niye hay na, yam ma diye a dəma ma giye kalawah zlam, zlam.

⁷ Yesu a gwadatay a ndo i məsler hay: «Dum naha tədumaw yam, rahum ha a gah neheye tsesləsle tsesləsle.» Ndo i məsler niye hay ti ye tə tədaw yam. Tə rah ha a gah niye hay tsesləsle tsesləsle. ⁸ Yesu a gwadatay: «Anəke na, tədum yam nakay, zlumay naha a ndo mələvay gər a magurlom, mâ ndzaka na.» Ndo i məsler hay tə zlay naha yam niye.

⁹ Ndo mələvay gər a magurlom niye a ndzaka na, yam niye a tərə guzom aye. A

ndzaka na, guzom eye a yaw mənɟay na, a sər bay. Ane tuk na, ndo i məsler neheye tə təd yam aye na, nəteye tə sər ha. Yesu a zalay a zal i dahəlay,

¹⁰ a gwadəy: «Kwa way kə zalatay a ndo hay na, ma vəlateye guzom nakə a tsəhən aye təday. Ta sa haladzay na, ma vəlateye nakə a tsəhən bay aye tuk. Ane tuk na, nəkar na, ka pa na nakə lele eye wu yak hus anəke na, kəkay!»

¹¹ Nakay na, makurre i masuwayən nakə Yesu a lah mäge aye. A ge na, ma Kana ka dala i Galile. Andza niye Yesu a bəz ha məzlaḅ ŋgay. Hərwi niye gawla ŋgay hay tə dzala ha ka Yesu.

¹² Ma dəba aye na, Yesu a ye a Kafer-nahum ta may ŋgay, ta malamar ŋgay hay ada ta gawla ŋgay hay. Tə ndza mə dəma məhəne tsakway.

Yesu a həhar ndo hay abəra mə gay məvəlay wu a Mbəlom

Mata 21.12-13; Markus 11.15-17; Luka 19.45-46

¹³ Magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Pak aye na, mazlambar kə ndzew bəse. Hərwi niye, Yesu a həl bo a ye a Zerozelem.

¹⁴ A ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a dəma na, a ndzay a gər a ndo masəkəme ha sla hay, ta təḅən, ta maydagwar hay. A ndzay naha a gər a ndo mambəde suloy hay mandza eye hay ka wu məpe wu tay hay dərma.

¹⁵ Tsa na, a zla ləber, a slapa ha ka bo, a təra ha mandalaḅa. A ye a həhar tay ha ndo niye hay abəra dərən, tə sla tay hay, ta təḅən tay hay tebiye abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A kwats ha suloy i ndo mambəde suloy ka dala, a pay həlay a wu məpe wu tay niye hay. ¹⁶ A gwadəy a ndo masəkəme ha maydagwar hay: «Həlum wu kurom neheye abəra kanan! Kā tərūm ha gay i Bəba ga, gay i mäge tsakala mə dəma bay.»

¹⁷ Gawla ŋgay hay tə ŋgatay andza niye na, wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye a matayaw a gər. Tə watsa na, tə gwad: «Gay yak nakay na, na wudā na

haladzay. Mədzal gər ga peteh, na pa na a dəma.*»

¹⁸ Bagwar i Yahuda hay ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Ka sliye faya mäge na, masuwayən waray nakə ada nəmay nəmaa səriye ha ta vəlaka tsəved ka mäge wu andza nakay aye?»

¹⁹ Yesu a mbədəy faya, a gwadəy: «Mbəzlum ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakay. Ma məhəne mahkar na, na lətsiye ha ka mbəlom.»

²⁰ Tə gwadəy: «Gay nakay nəmaa ndza faya ka mədəzle na, məve kuro kuro fad gər eye məkwa tuk na, ada nəkar i yak na, ma məhəne mahkar tsa na, ka dəzl na, kəkay?»

²¹ Ane tuk na, gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye Yesu a tsik faya aye na, a tsik dzeke ka bo ŋgay.

²² Ahəl nakə Yesu a mət ada a lətsew abəra ma mədahan aye na, bazlam ŋgay niye a tsik aye a matayaw a gər a gawla ŋgay hay. Pat eye niye na, tə dzala ha ka wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye ada ka bazlam ŋgay nakə a tsik aye.

²³ Ahəl nakə Yesu nənɟeye ma Zerozelem ada nənɟeye mə magurlom i Pak aye na, kə ge wu neheye a ge masuwayən haladzay aye. Andza niye, ndo hay haladzay ta ŋgatay a masuwayən niye hay ada ta dzala ha ka Yesu.

²⁴ Ane tuk na, Yesu na, kə pa mədzal gər ŋgay ka nəteye bay hərwi nənɟeye a sər tay ha tebiye,

²⁵ ada nənɟeye na, ndo mədəy ha wu nakə mə bo i ndo zezeŋ aye ka həlay təbey hərwi bo ŋgay eye a sər ha wu nakə mə dərəv i ndo zezeŋ aye.

3

Yesu ta Nikodem

¹ Ndoweye andaya məzele ŋgay Nikodem. Nənɟeye na, bagwar eye mə walaŋ i ndo neheye tə ləvawa Yahuda hay aye. Nənɟeye na, Farisa hay.

² Pat wuray na, a ye ka təv i Yesu ta həvad. A ye naha, a gwadəy: «Miter, nəmaa sər ha Mbəlom a sləra kar ahaya na, ka matətikamay wu hay dedek, hərwi ndəray ma sliye faya mäge masuwayən andza

* 2:17 Dəmes hay 69.10.

nakə ka ge aye bay tadə gədan i Mbəlom andaya faya bay na, ma sliye faya bay.»

³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Sər ha na, ndoweye kə wa bo wedeye bay na, ma sliye faya mede a Bəy i Mbəlom bay.»

⁴ Nikodem a tsətsah faya a gwaday: «Ndo guram eye tsiy tuk na, ma wiye bo wedeye sa na, kəkay? Ma sliye faya məme a hud i may ngay ada ta wiye na masulo eye sa daw?»

⁵ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Sər ha na, ta dzəhuḅ kar ha a yam ada ta Məsəfəre i Mbəlom bay na, ka sliye faya mede a Bəy i Mbəlom bay.

⁶ Ndo nakə ndo zezeŋ a wa aye na, ndo zezeŋ ngway. Ada ndo nakə tə wa na ta Məsəfəre i Mbəlom aye na, məsəfəre ngway.

⁷ Bazlam nakə na gwadaka “wum bo masulo” aye na, m̄a gaka wadəŋ wadəŋ bay.

⁸ Mətasl a vəzl a təv nakə a say aye. Ka tsəne mavəzle ngay eye, ane tuk na, a yaw mənŋay ada ma diye a ngay na, ka sər bay. Ma giye bo ta ndo nakə tə wa na ta Məsəfəre i Mbəlom aye na, andza nakay.»

⁹ Nikodem a gwaday: «Ada tebiye wuye ma giye bo na, kəkay?»

¹⁰ Yesu a mbəday faya a gwaday: «Nəkar ndo matətikay wu a ndo hay nakə bagwar eye ma gwala i Israyel aye. Ane tuk na, ka sər wu neheye bay na, kəkay?»

¹¹ Sər ha na, nəmaa tsikakum na, wu nakə nəmaa sər aye ada ka gər i wu nakə nəmaa ngatay aye. Ane tuk na, a sakum matəme wu nakə nəmaa ḁakum ha aye bay.

¹² Na tsikakum ka wu nakay ka məndzibəra aye ka təmum bay. Ada kəkay tadə na tsikakum ka wu nakə mə mbəlom aye na, ka təmumeye daw?

¹³ «Ndəray ḁadā kə tsal a mbəlom bay. Ndo nakə neŋ Wawa i Ndo aye nəte ngweŋ.

¹⁴ Andza nakə ahəl niye Musa a lətse ha ḅəre nakə tə vəd na andza ḁədḅə ka mayako mə makulkwandah aye na, andza niye neŋ Wawa i Ndo kutoŋ ta lətsiye ga ha ka mayako ḁərmak*,

¹⁵ hərwi ada kwa way kə dzala ha ka neŋ Wawa i Ndo na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹⁶ Hərwi Mbəlom a wudā məndzibəra na, haladzay. Hərwi niye a sləraw Wawa ngay

felik eye hərwi ada kwa way kə dzala ha faya na, ma dziye sa bay. Ane tuk na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹⁷ Mbəlom a sləraw Wawa ngay ka məndzibəra na, hərwi ada m̄a ge sariya ka ndo hay bay. A sləra ahaya na, hərwi ada ndo hay tā təma ḁuh.

¹⁸ «Ndo nakə kə dzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, sariya ma ta gəsiye na bay. Ane tuk na, ndo nakə kə dzala ha bay aye na, ḅa sariya kə gəs na, hərwi kə dzala ha ka felik i Wawa i Mbəlom bay.

¹⁹ Sariya ma ta gəsiye ndo hay ta tsəved waray na, ma ta gəsiye tay ha na, andza nakay: Dzaydzay ki yaw ka məndzibəra. Ane tuk na, ndo hay ta wudā dzaydzay niye bay. Nəteye ta wudā ḁuh na, ləvoŋ, hərwi tə gawa na, wu neheye lele bay aye hay.

²⁰ Kwa way kə ge mənese na, a ma nay ḁəre a dzaydzay. Ma həndzədiye ta təv i dzaydzay bay, hərwi a say wu ngay neheye a gawa lele bay aye na, m̄a zəba bay, a dzədzar.

²¹ Ane tuk na, ndo nakə a gawa wu lele eye hay aye na, neŋgeye ma zəbiye mə dzaydzay hərwi ada ndo hay tā ngatay a wu neheye lele a ge aye, ada tā sər ha maa ge məsler mə neŋgeye na, Mbəlom.»

Yesu ta Yuhana madzəhuḅe ndo a yam

²² Ma ḁəba aye na, Yesu ta gawla ngay hay tə lətse ti ye ka dala i Yahuda. Tə ndza mə ḁəma ada ta dzəhuḅawa ndo hay a yam.

²³ Ahəl niye na, Yuhana a dzəhuḅawa ndo hay a yam ḁərmak. A dzəhuḅawa tay ha ndo hay na, ma gəma i Enon bəse ta gəma i Salim hərwi ḁəlov andaya haladzay ma təv eye niye. Ndo hay ti yawa naha ka təv ngay ada a dzəhuḅawa tay ha a yam.

²⁴ Ahəl niye na, ta gəs na Yuhana a danŋay zuk bay.

²⁵ Pat wuray na, siye i gawla i Yuhana hay ta dazlay a məkəḁe wuway ta ndo i Yahuda wuray ka məbere wu hay ta məndze tsədanŋa.

²⁶ Gawla i Yuhana niye hay ti ye ka təv i Yuhana, ti ye naha tə gwaday: «Miter, ndo niye ahəl niye ka dzum gər ma diye i magayam i Yurdum ka tsik faya aye na, faya ma dzəhuḅiyə tay ha ndo hay a yam

* 3:14 Məpesle 21.

ada ndo hay tebiye faya ta diye ka tɔv ngay tuk na, kəkay?»

²⁷ Yuhana a mbəfatay faya a gwafatay: «Tadə Mbəlom kə vəlay bay na, ndəray ma sliye məhute bay tebiye.

²⁸ Bo kurom eye ka slumeye faya məhəle mbəl ga, na gwafakum: «Nej na, Kəriste bay. Ane tuk na, Mbəlom a sləra ga ahaya, nā lahayaw kame tsa.»

²⁹ Ndo nakə a zla dahəlay aye na, dahəlay niye na, i ngay ngway. Ane tuk na, dzam i zal i dahəlay niye na, ma lətsiye sləp ka tsakay ngay ada ma piye zləm ka bazlam ngay. Kə tsəne bazlam ngay niye faya ma piye faya zləm aye na, ma ngwasiye haladzay. Andza niye mənɣwese niye anəke na, i ga haladzay dərma.

³⁰ Neɣgeye na, mā səkah kame kame, nej na, na nəkid.

³¹ «Ndo nakə a yaw abəra mə mbəlom aye na, neɣgeye ka gər i ndo hay tebiye. Ndo nakə neɣgeye ka məndzibəra aye na, neɣgeye ndo i məndzibəra ngway ada ma tsikiye na, ka wu i məndzibəra hay. Ane tuk na, ndo nakə a yaw abəra ka tɔv i Mbəlom aye na, neɣgeye ka gər i ndo hay tebiye.

³² Ma tsikiye na, ka wu nakə a ngatay ada a tsəne aye. Ane tuk na, wu nakə a tsik aye na, ndəray ma təmiye bay.

³³ Ndoweeye ka təma bazlam ngay nakə a tsik aye na, niye na, faya ma diye ha wu nakə Mbəlom a tsik aye na, dedək.

³⁴ Ndo nakə Mbəlom a sləraw aye na, faya ma tsikiye na, bazlam i Mbəlom, hərwi Mbəlom kə rah ha ta Məsəfəre ngay.

³⁵ Bəba ngay a wudə na wawa ngay ada kə vəlay mələve i bəy ngay.

³⁶ Ndo nakə kə dzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, ma hutiyeye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Ndo nakə a kərah mədzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, ma hutiyeye sifa niye təbey. Mevel i Mbəlom ma ta ndziye faya.»

4

Yesu ta ngwas i Samari wuray

* 4:5 Madazlay i wu hay 33.19.

¹ Farisa hay tə tsəne, ndo hay tə pay bəzay a Yesu ada a dzəhuḅawa tay ha ndo hay a yam na, haladzay a ze i Yuhana.

² Azlakwa ta dedək eye na, Yesu a dzəhuḅawa tay ha ndo hay a yam bay. Maa dzəhuḅawa tay ha ndo hay a yam na, gawla ngay hay bəna, bo ngay eye bay.

³ Ahəl nakə Yesu a tsəne wu nakə Farisa hay tə tsik faya na, a həl bo abəra ka dala i Yahuda a ye ka dala i Galile.

⁴ Tsəved mede a Galile na, ta dala i Samari.

⁵ Ahəl nakə faya ma diye na, a ndisl a tɔv aye andaya ka dala i Samari tə zalay Sikar. Təv niye na, bəse ta guvah nakə Zakob a vəlay a wawa ngay Yusufa ahəl niye aye.*

⁶ Ada bədiyem nakə Zakob a la ahəl niye andaya ka tɔv aye niye.

Yesu a ndisl ka bədiyem niye na, ki ye gər, a ndza ka tsakay i bədiyem niye. Məndisle nakə Yesu a ndisl naha ka tɔv aye niye na, ma giye magərhapat.

⁷⁻⁸ Ahəl nakə gawla i Yesu hay ti ye mata səkamaw wu mənday mə walaɳ gay na, ngwas i Samari wuray a ye naha mata təde yam. A yaw na, Yesu a gwaday: «Tədənejew yam nā sa tey.»

⁹ Ngwas i Samari niye a gwaday a Yesu: «Na gwad nəkar na, Yahuda hay bəda! Ada ka tsətsahiye yam ka nej ngwas i Samari na, kəkay?» Ngwas niye a tsik andza niye na, hərwi Yahuda hay tə dzawa gər a bo ta Samari hay bay.

¹⁰ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Tadə ka sər wu nakə Mbəlom ma vəliye ada ka sər nej nakə na tsətsah fakaya yam aye na, nəkar dūh ka tsətsahiye fagaya yam nakə ma vəliye sifa aye ada na vəlakeye.»

¹¹ Ngwas niye a gwaday faya: «Bəy ga, wu mətəde yam andaya fakaya bay ada bədiyem eye na, siduk tuk na, ka hutiyeye yam nakə ma vəliye sifa a ndo aye na, ma kəkay?»

¹² Maa lamay bədiyem nakay na, bəba tətə kway Zakob. Bo ngay eye kə sa yam ma bədiyem nakay. Wawa ngay hay ta gənaɳ ngay hay ta sa yam ma bədiyem nakay dərma. Ada nəkar ka dzala na, ka ze na Zakob daw?»

13 Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Kwa way kə sa yam nakay na, yam ma geye sa.

14 Ane tuk na, ndoweye kə sa yam nakə neŋ na vəleye na, dāda yam ma geye sa bay. Yam nakə na vəleye na, ma təriye andza bədiyem nakə a ŋgəz wad wad aye ada ma vəleye sifa nakə ma ndəviye bay aye.»

15 Ŋgwas niye a gwaday: «Bəy ga, vəleŋ yam eye niye tey hərwi ada yam mâ geŋ sa bay ada nâ yaw dāda mətəde naha yam kanan sa bay.»

16 Yesu a gwaday: «Do, pəla ahaya zal yak ada kâ yumaw kanan.»

17 Ŋgwas niye a mbəday faya, a gwaday: «Zal ga andaya bay.»

Yesu a gwaday: «Ka gwad zal yak andaya bay na, ka tsik na, dedek.»

18 Hərwi zal yak hay na, zlam ada ndo nakə anəke nəkurom mandza eye salamay aye na, zal yak bay. Ka tsik na, dedek.»

19 Tsa na, ŋgwas niye a gwaday: «Ah! Bəy ga, na sər ha nəkar na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.»

20 Bəba tətə may Samari hay tə dəsławay ha gər a Mbəlom na, mə gər i gəma nakay. Ane tuk na, nəkurom Yahuda hay na, ka gwadum i kurom təv mədəsłay ha gər a Mbəlom na, ma Zerozelem.»

21 Yesu a gwaday: «Ŋgwas nakay, dzala ha ka wu nakə na tsikakeye, həlay eye ma deyeweye na, ndo hay ta dəsłay ha gər a Bəba Mbəlom na, mə gər i gəma nakay dekdek kəgəbay ma Zerozelem dekdek tsa bay.»

22 Nəkurom Samari hay ka sərur wu nakə ka dəsłumay ha gər aye bay. Nəmay Yahuda hay na, nəmaa sər, hərwi Mbəlom a bəzatay ha tsəved i mətəme a ndo hay na, ta Yahuda hay.

23 Ane tuk na, həlay eye ma deyeweye ba həlay eye anəŋ tsiy, Məsəfəre i Mbəlom ma vəliye gədaŋ a ndo neheye a satay mədəsłay ha gər a Bəba Mbəlom ta dedek eye na, ta dəsłay ha gər ta dedek Mbəlom ma pəliye na, slala i ndo niye hay.

24 Mbəlom na, məsəfəre. Hərwi niye ndo neheye ta dəsłay ha gər aye na, tã dəsłay ha gər na, ta dedek ada ta gədaŋ i məsəfəre.»

25 Ŋgwas niye a gwaday: «Na sər ha na, ndo nakə Mbəlom a pay dzagwa i bəy a

gər aye ma deyeweye (andza məgweđe Kəriste). Aza ki yaw na, ma dəkway ha wu hay tebiye.»

26 Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ nakə faya na tsikakeye me anəke, neŋ eye.»

27 Ahəl nakə Yesu ta ŋgwas niye faya ta tsikiye me na, gawla i Yesu hay tə maw tuk. Tə ŋgatay a Yesu faya ta tsikiye me ta ŋgwas niye na, a gatay hərbaəkka. Ane tuk na, ndəray kwa nətə mə walaŋ tay ka tsətsah ka Yesu, kə gwaday: «Ka pəla abəra ka ŋgwas eye mey?» kəgəbay «Ka tsikumeye me ta ŋgwas eye na, hərwi mey?» na, ndəray ka tsətsah faya bay.

28 Ŋgwas niye a gər ha kalawah ŋgay ka bədiyem, a mbəda gər a walaŋ gay. A ye naha a gwadatay a ndo hay:

29 «Dumara, zəbum ka ndo wuray anəŋ eye təday, a pesleŋ na wu nakə na gawa ahəl niye aye tebiye. Ma giye na, Kəriste nakə Mbəlom a gwad ma sləraweye aye.»

30 Ndo hay tə tsəne bazlam i ŋgwas niye a tsikatay aye na, ti yaw abəra mə walaŋ gay, ti yaw ka təv i Yesu.

31 Ahəl nakə ŋgwas niye a ye a walaŋ gay aye, gawla i Yesu hay nətəye faya ta geye amboh a Yesu mâ nda wu mənday, tə gwaday: «Miter may, nda wu mənday!»

32 Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Wu mənday ga andaya nakə na ndiye, nəkurom ka sərur bay.»

33 Gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Ma giye na, ndəray kə zlayaw wu mənday kəla dāw?»

34 Yesu a gwadatay: «Wu mənday ga na, məge wu nakə a say a ndo nakə a sləra ga ahaya aye ada mādəve ha məsler nakə a vəleŋ a gwedeŋ ge aye. Matəra wu mənday ga na, neŋgeye.»

35 Yesu a gwadatay sa: «Dzeke andaya, a gwad: “A ləkaw kiye fad na, ta dziye wu mənday abəra ka dala.” Ane tuk na, neŋ duh na gwadəkumeye: Ehey, zəbum ka guvah hay lele, təday. Wu hay na, ta nah tsiy. Kə sla mədze.»

36 Ndo nakə ma dziye na wu mənday abəra ka dala aye na, ma hutiyə merəbe ŋgay ada ma hayay gər a wu mənday niye. Wu mənday na, andza məgweđe ndo neheye ta huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor

aye. Andza niye ndo maslæge ta ndo mædze wu abæra ka dala na, ta ŋgwasiye salamay.

³⁷ Hærwi dzeke nakæ a gwad: “Ndo nenjed ma slægiye, ndo nenjed na, ma dziye na abæra ka dala”, a tsik na, dedek.

³⁸ Na slær kurom a guvah mata dze na wu mænday nakæ ka fætumay bay aye, ka tæmumay a hæl a ndo hay tsa.»

³⁹ Ndo i dala i Samari niye hay haladzay tæ dzala ha ka Yesu. Tæ dzala ha na, hærwi ŋgwas niye a datay ha parakka a gwadatay: «A pesleŋ wu nakæ na gawa ahæl niye tebiye.»

⁴⁰ Samari niye hay tæ ndisl naha ka tæv i Yesu na, ta tsætsah ka Yesu, tæ gwad: «Ndza ka tæv may tey.» Yesu a tæma bazlam tay niye, a ndza ka tæv tay mæhæne sulo.

⁴¹ Yesu a tsikawatay bazlam i Mbælom. Tæ tsæne na, ndo siye hay haladzay tæ dzala ha ka Yesu sa.

⁴² Ndo niye hay tæ gwad a ŋgwas niye: «Anæke næmaa dzala ka Yesu na, hærwi wu nakæ ka tækæramay aye sa bay. Næmaa dzala ha na, hærwi nakæ næmaa tsæne wu nakæ bo ŋgay eye a tsik aye. Ada næmaa sær ha nenjeye na, ndo mætæme ha ndo i mændzibæra hay dedek.»

Yesu a mbæl ha wawa i ndo mæge mæsler i bæy bagwar eye

⁴³ Yesu a ndza ka tæv niye mæhæne sulo na, a hæl bo a ye abæra ka tæv niye, a ye a Galile.

⁴⁴ Bo i Yesu eye a tsik, tæ gær ŋgay, a gwad: «Ndo mæde ha bazlam i Mbælom na, ta ræhay ha gær ma gæma ŋgay bay.»

⁴⁵ Azlakwa duh Yesu a ndisl a Galile na, ndo i dala niye hay ta tæma na lele tæ mæŋgwese eye hærwi næteye dærmak ta ye a magurlom i Pak niye ma Zerozelem aye ada a hæl aye i magurlom niye na, ta ŋgatay a wu nakæ Yesu a ge aye.

⁴⁶ Andza niye, Yesu a mbæda gær a Kana ka dala i Galile sa, gæma nakæ a tæra ha yam guzom eye. Ndo mæge mæsler i bæy bagwar eye wuray andaya, wawa ŋgay dævats eye ma gæma i Kafernahum.

⁴⁷ A tsæne Yesu kæ maw abæra ma Yahuda nenjeye ka dala i Galile na, a hæl bo a ye ka tæv i Yesu. A ye naha a gay amboh a Yesu, a gwad: «Amboh tama a Kafernahum, ta

mbæleŋ ahaya wawa ga andaya dævats eye faya ma mætiye tey.»

⁴⁸ Yesu a gwad: «Nækurom na, tadæ na ge masuwayaŋ eye bay na, ka dzalumeye ha bay na, kækay?»

⁴⁹ Ndo mæge mæsler niye a mbæday faya, a gwad: «Bæy ga, tama bæse bæna wawa ga ma ta mætiye.»

⁵⁰ Yesu a gwad: «Mbæda gær a mætagay, wawa yak ma mbæliye.»

Ndo niye a dzala ha ka bazlam i Yesu niye a tsikay aye. A ma a mætagay.

⁵¹ Ahæl nakæ ndo niye faya ma diye a mætagay, nenjeye ka tsæved mba na, ndo i mæsler ŋgay hay ti yaw, tæ ŋgælaway gær hæf ka tsæved tæ gwad: «Wawa yak kæ mbæl!»

⁵² A tsætsah fataya, a gwadatay: «Wu ye a gay ŋgama na, kæday?»

Ta mbæday faya, tæ gwad: «A gay ŋgama na, mævener ta bære næte i huwa.»

⁵³ A sær ha hæl aye niye na, tits hæl aye nakæ Yesu a gwad: «Wawa yak ma mbæliye» aye. Tsa na, nenjeye ta ndo i gay ŋgay hay tebiye tæ dzala ha ka Yesu.

⁵⁴ Nakay na, masuwayaŋ masulo eye nakæ a ge ma Galile aye. A ge na, ahæl nakæ a maw abæra ma Yahuda aye.

5

Yesu a mbæl ha ndo wuray matæra eye ma Zerozelem

¹ Ma dæba eye na, magurlom i Yahuda hay andaya ma Zerozelem. Hærwi niye, Yesu a ye a magurlom i Yahuda niye hay ma Zerozelem aye.

² Ma Zerozelem niye na, dælov wuray andaya bæse ta Mæged i Tæbaŋ hay nakæ ti yawa tay ha tæ dæma a walaŋ gay aye. Tæ zalay a dælov eye niye tæ bazlam i Yahuda hay na, Baytidzata. Ka tsakay i dælov niye na, galak andaya mæŋgæna eye zlam.

³ Ndo i dævats hay haladzay tæ hænawa mæ dæma: Guluf hay, ndo matæra eye, ndo neheye sik tay mamæta eye hay. [Ta hæbawa yam nakæ ma bæliye wekit wekit aye.

⁴ Hærwi hæl aye andaya gawla i Mbælom a mbæzlawaw, a bælawaw ha. Kæ bæ ha na, ndo nakæ kæ lah kurre mækal ha bo a yam niye gawla i Mbælom a bæ ha aye na,

kə mbəl abəra ma dāvats ŋgay. Kwa dāvats eye na, kəkay kəkay, ma mbəliye.]

⁵ Mə walaŋ i ndo i dāvats niye hay na, ndoweye andaya kə ndza ma dāvats məve kuro kuro mahkar gər eye tsamahkar.

⁶ Yesu a ndisl a təv i ndo i dāvats niye hay na, a ŋgatay a ndo niye mahəna eye ada a tsəne na, ndo niye kə ndza ma dāvats məve haladzay. A tsətsah faya, a gwadāy: «A saka məmbəle dāv?»

⁷ Ndo niye dāvats eye a gwadāy: «Ahəl nakə yam faya ma bəliye na, ndəray andaya məzle ga, məkəle ga ha a dəma bay. Na gwad na dziye faya bo məkəle ha bo a dəma na, ndo mekeleŋ eye a leheŋ a dəma.»

⁸ Yesu a tsəne andza niye na, a gwadāy: «Lətse, zla təv məhəne yak, do wu yak!»

⁹ Kwayaŋŋa ndo niye a mbəl. A zla təv məhəne ŋgay ada a pa bo ka mede.

Azlakwa bay, wu niye a ge bo na, pat i mazəzukw bo.

¹⁰ Bəy i Yahuda hay tə ŋgatay a ndo niye a mbəl eye faya ma zliye təv məhəne na, tə gwadāy: «Bəgom na, pat i mazəzukw bo sa na, tsəved andaya məzle hubok pat i mazəzukwe bay.»

¹¹ A mbədātay faya, a gwadātay: «Ndo nakə a mbəl ga ha aye, a gwedeŋ: “Zla təv məhəne yak do wu yak.”»

¹² Ndo niye hay ta tsətsah faya: «Ndoweye i ŋgay way nakə ma gwadakeye: “Zla təv məhəne yak ada kə ye ha” pat i mazəzukw bo na, way?»

¹³ Ane tuk na, ndo niye a sər ndo nakə a mbəl ha aye bay, hərwi Yesu ki ye ŋgway abəra ka təv niye, kə gər tay ha ndo niye hay haladzay aye.

¹⁴ Ma dəba aye na, Yesu tə dza gər ta ndo nakə a mbəl ha aye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, a gwadāy: «Anəke na, ka mbəl tuk. Kə ge mənese sa bay. Ka ge mənese na, wu ma ta gakeye ma ziye nakə a gaka aye.»

¹⁵ Ma dəba eye ndo niye a ye, a gwadātay a bəy i Yahuda hay: «Maa mbəl ga ha na, Yesu.»

¹⁶ Tsa na, bəy i Yahuda niye hay ta dazlay məgay sewed a Yesu hərwi nakə a mbəl ha ndo pat i mazəzukw bo aye.

¹⁷ Ane tuk na, Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Bəba ga faya ma giye məsler

na, pat pat ada neŋ na giye andza niye dərma.

¹⁸ Bəy i Yahuda hay tə tsəne bazlam i Yesu niye na, ta səkah ha mapəle tsəved məkəde na. A satay məkəde na Yesu na, hərwi a rəhay ha gər a pat i mazəzukw bo bay, dekdek bay. Ane tuk na, hərwi nakə a gwad Mbəlom na, bəba ŋgay aye. Andza məgwede a ləva ha gər ŋgay ta Mbəlom.

Bəba Mbəlom kə vəlay gədaŋ a wawa ŋgay tebiye

¹⁹ Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Sərūm ha na, neŋ na sliye faya ka məge wu tə həlay ga aye tsa bay. Na giye na, wu nakə na ŋgatay Bəba ga a gawa aye. Wu nakə Bəba ga a gawa aye na, neŋ wawa ŋgay na giye dərma.

²⁰ Bəba ga a wuda neŋ wawa ŋgay, ada ma deŋeye ha wu nakə a gawa aye tebiye. Ma deŋeye ha məsler bagwar eye sa a ze wu neheye ada aza ma gakumeye hərbəbəkka.

²¹ «Andza nakə Bəba Mbəlom a mbəl ha ndo hay abəra ma mədahaŋ ada faya ma vəlateye sifa aye na, andza niye neŋ wawa ŋgay na vəliye sifa a ndo neheye a seŋ aye.

²² «Ada sa na, Bəba ma giye sariya tə həlay ŋgay aye bay. Kə vəleŋ gədaŋ a həlay ga ka məge sariya.

²³ A ge ha andza niye na, hərwi ada ndo hay tebiye tā dəsleŋ ha gər andza nakə ndo hay faya ta dəsleŋ ha gər a neŋgeye Bəba Mbəlom aye. Tadə ndoweye kə dəsleŋ ha gər a neŋ wawa ŋgay bay na, kə dəsleŋ ha gər a Bəba ga nakə a sləra ga ahaya bay dərma.»

²⁴ Yesu a gwadātay sa: «Sərūm ha na, ndoweye kə pay zləm a bazlam ga neheye na tsik aye ada kə dzala ha ka Mbəlom nakə a sləra ga ahaya aye na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom ma ta geye sariya bay. Neŋgeye na, bə ki ye abəra ka tsəved i məməte. Ka dazlay a məndze ma sifa nakə ka tor eye.

²⁵ «Ayaw! Sərūm ha na, pat eye ma deyeweye, bə dūh pat eye anaŋ ki yaw tsiy, ahəl nakə ndo neheye nəteye andza mədahaŋ hay ta tsəniye wu nakə Wawa i Mbəlom a tsik aye. Ndo neheye ta pay zləm ada ta dzala ha ka wu nakə na tsik aye na, ta mbəliye.

²⁶ Mbəlom na, gədanj ɲgay andaya ma vəliye sifa a ndo. Andza niye kə vəlenj gədanj a neɲ wawa ɲgay ma vəliye sifa a ndo dərmak.

²⁷ Ada kə vəlenj gədanj a neɲ wawa ɲgay məge sariya ka ndo hay. A vəlenj gədanj məge sariya ka ndo hay na, hərwi neɲ Wawa i Ndo.

²⁸ «Mâ gakum masuwayan bay, hərwi pat eye ma deyeweye na, mədahanj neheye ma bəd ta tsəniye bədiday ga.

²⁹ Ta tsəne na, ta lətseweye abəra ma mədahanj. Ndo neheye ahəl niye tə gawa wu ɲgwalak eye na, ta lətseweye abəra ma mədahanj, ta hutiye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Ada ndo neheye tə gawa wu ɲgwalak eye bay aye na, ta lətseweye abəra ma mədahanj i tay na, ta gəsiye tay a sariya.

³⁰ Neɲ na, na sliye faya məge wuray ka gər bo ga bay. Na giye sariya na, andza nakə Mbəlom a tsikenj aye ada sariya ga nakə na giye na, dedək hərwi na pəla na, wu nakə a yeɲ a gər a neɲ eye bay. Ane tuk na, na giye na, wu nakə a yay a gər a ndo nakə a sləra ga ahaya aye.»

Ndo neheye ta həliye mbal i Yesu aye

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Tadə na ta mbal i gər ga na, ndo hay ta gwadiye dedək bay.»

³² Ane tuk na, mata həle mbal i gər ga na, ndo mekenj eye ada na sər ha ndo məhəle mbal ga na, ma həliye, ta dedək.

³³ Ka slərum ndo hay ka təv i Yuhana ada kə tsikakum wu nakə dedək eye.

³⁴ Neɲ na, na pa gər ka məhəle mbal i ndo təbey. Duh na tsikakum andza niye na, hərwi ada kâ hutum mətəme.

³⁵ Ahəl niye, Yuhana na, a təra andza lalam nakə ta piye faya ako hərwi ada mâ dakum ha dedək aye. Ma məndze tsakway na, ka təmum bazlam ɲgay ada ka ɲgwasum hərwi dzaydzay ɲgay niye.

³⁶ «Ane tuk na, i ga na, wu mekenj eye neheye a ze bazlam i Yuhana nakə a tsik ta həliye mbal i gər ga aye na, anan. Neɲ faya na tsikiye ka məsler nakə Bəba ga a vəlenj a gwedəɲ “ge” aye. Wu neheye faya ta bəziye ha masləra ga ahaya na, Mbəlom dedək.

³⁷ «Ada Bəba ga nakə a sləra ga ahaya na, ma həliye mbal ga. Ane tuk na, ka tsənəm

bədiday ɲgay dādā bay ada ka ɲgatumay dādā bay.

³⁸ Ka təmum bazlam ɲgay hay, ta ndza mə dərev kurom bay hərwi ka dzalum ha ka neɲ wawa ɲgay nakə a sləraw aye bay.

³⁹ «Ada nəkurom na, faya ka dzaɲgumeye Derewel i Mbəlom pat pat hərwi ka pum mədzal gər kurom na, ka gwadum ka hutumeye mə dəma sifa nakə ma ndəviye bay aye. Bazlam i Mbəlom neheye tə həl mbal na, i gər ga.

⁴⁰ Azlakwa dūh a sakum madayaw ka təv ga məhute sifa nakə dedək aye bay na, kəkay?»

⁴¹ Yesu a gwadatay: «Ka dzalum na, a seɲ ndo hay tâ zembedəɲ dāw? A’ay! Neɲ na, mədzal gər ga a ye ka mazembedə nakə ndo hay ta zambadawatay a siye i ndo hay aye təbey.

⁴² Ane tuk na, nəkurom na, andza neɲ təbey. Na sər ha ta dedək, ka wudum Mbəlom bay.

⁴³ Na yaw na, maa sləra ga ahaya na, Bəba ga Mbəlom ada ka wudum mətəme ga bay. Ane tuk na, tadə ndo mekenj eye mâ yaw ta gədanj ɲgay na, ka təmumeye na.

⁴⁴ A sakum na, ndo hay tâ zambadakum. Duh Mbəlom nakə dedək eye na, ka wudum mazambaday bay. Ada tadə nəkurom andza niye dedək na, ka dzalumeye ha fagaya ma kəkay?

⁴⁵ «Ane tuk na, kâ dzalum na, na ta makumeye ha mənese kame i Bəba ga bay. Mata makum ha mənese na, Musa neɲgeye nakə ka pum faya mədzal gər kurom aye.

⁴⁶ Tadə ka dzalum ha ka Musa ta dedək na, həbe ka dzalum ha ka neɲ, hərwi Musa a watsa na, ka neɲ.

⁴⁷ Tadə ka dzalum ha ka wu nakə Musa a watsa aye bay na, ka dzalumeye ka wu nakə faya na tsikiye na, ma kəkay?»

6

Yesu a vəlatay wu mənday a ndo hay ta giye gwezem zlam

Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Luka 9.10-17

¹ Ma dəba aye na, Yesu a lətse, a ye a tas a diye i dəlov i Galile. Dəlov niye na, tə zalay dəlov i Tiber dərmak.

² Ndo hay haladzay tə paway bəzay. Tə paway bəzay na, hərwi nakə tə ɲgataway a masuwayaɲ neheye a gawa aye. Masuwayaɲ niye a gawa aye na, a mbəlawaya tay ha ndo i dəvats hay.

³ Yesu ta gawla ɲgay hay tə tsal a mahəmba, ti ye tə ndza mə dəma.

⁴ Magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Pak aye na, mazlambar kə ndzew.

⁵ Yesu a zəba dərə na, a ɲgatay a ndo hay haladzay ta diye naha ka təv ɲgay. Tsa na, a tsətsah ka Filip, a gwadəy: «Ka hutakwaw-eye məsəkəməw wu mənday dā məvəlatay a ndo neheye tebiye na, məɲgay?»

⁶ Yesu a tsikay a Filip andza niye na, mazəbe ka mədzal gər i Filip. Hərwi Yesu na, a sər wu nakə ma giye.

⁷ Filip a mbədəy faya a gwadəy: «Kwa tadə ka səkəmakwaw wu mənday ta *dinar** sulo, kwa way ada mâ huta tsekwen tsekwen bəbay na, ma slateye bay.»

⁸ Ndo mekeləɲ eye mə walaɲ i gawla ɲgay hay, məzele ɲgay Aɲdərə malamar i Simoɲ Piyer, a gwadəy:

⁹ «Wawa wuray anan kanan na, tapa i makwala andaya faya zlam tə kələf hay sulo. Ane tuk na, hərwi ndo neheye haladzay aye na, ma sliye mey?»

¹⁰ Tsa na, Yesu a gwadəyatay a gawla ɲgay hay: «Dum gwadəumatay a ndo hay tâ ndza tebiye ka dala.»

Ka təv eye niye na, guzer andaya haladzay beremeffe a ndzohwaw mba. Gawla ɲgay hay ti ye, tə gwadəyatay a ndo hay, ndzum ka dala. Ndo niye hay tebiye tə ndza ka dala. Hasləka hay dekdek ta giye gwezem zlam.

¹¹ Ndo niye hay tebiye tə ndza na, Yesu a zla makwala niye, a gay naha sisəe a Mbəlom, a ɲgəna ha. A ɲgəna ha na, a vəlatay a ndo niye hay mandza eye. A həl kələf niye hay, a ge ha andza niye sa. Tə nda makwala niye tə kələf aye ka mərehe tay.

¹² Tə nda makwala niye tə rah lele na, Yesu a gwadəyatay a gawla ɲgay hay: «Hayumay gər a siye nakə a zaw aye kwa tsekwen mâ dze bay.»

¹³ Tsa na, tə hayay gər a makwala nakə a zaw abəra ka ndo neheye tə nda aye. Tə hayay gər na, a rah a gwan kuro gər eye sulo.

¹⁴ Ndo hay tə ɲgatay a masuwayaɲ niye Yesu a ge nakə a bəz ha gədaɲ i Yesu aye na, tə gwadə: «Ndo nakay na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom dedək. Neɲgeye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə tə tsik faya ahəl niye tə gwadə ma deyeweye ka məndzibəra aye.»

¹⁵ Yesu a sər ha ndo niye hay ta deyeweye ta piye na a bəy ta gədaɲ na, a mbədə gər, a tsal ɲgway a tsaholok niye sa. A tsal na, mahəɲgeye.

Yesu a ye ka gər i yam tə sik

Mata 14.22-33; Markus 6.45-52

¹⁶ Huwa a ge na, gawla i Yesu hay tə mbəzla ka me i dəlov.

¹⁷ Ti ye naha na, tə tsal a kwalalaɲ i yam, ta dazlay mətese a diye neɲged mede a gəma i Kafernəhum. Ahəl nakə faya ta diye na, həvad kə ge fataya tsiy, ada Yesu kə husa ka təv tay zuk bay.

¹⁸ Dəlov niye a dazlay məbəle haladzay wekit wekit hərwi mətasl a ge ta gədaɲ.

¹⁹ Ta ye ma giye kilometer zlam kəgəbay məkwa na, tə ɲgatay a Yesu faya ma diye naha ka təv i kwalalaɲ yam tay, ka gər i yam tə sik. Tə ɲgatay na, ta dzədzar haladzay.

²⁰ Ane tuk na, Yesu a gwadəyatay: «Kâ dzədzarum bay. Nakay na, neɲ!»

²¹ Gawla ɲgay hay a satay məgəsay naha mə həlay a kwalalaɲ i yam. Kwayaɲɲa kwalalaɲ i yam niye a husa dənuts ka me i dəlov ka dala, ka təv nakə a satay mede a dəma aye.

Wu mənday nakə ma vəliye sifa aye

²² Tədəe eye na, ndo niye hay haladzay eye tə ze naha ma diye i dəlov niye ta pəla Yesu. Ta sər ha na, kwalalaɲ i yam ka təv eye niye na, nəte. Tə sər ha na, Yesu kə tsal a kwalalaɲ i yam niye bay. Ane tuk na, gawla ɲgay hay ti ye na, mahətay eye.

²³ Siye i ndo hay ti yaw tə kwalalaɲ i yam tay hay abəra ma gəma i Tiber, tə ndislew tə ndzay a gər a ndo hay ka me i dəlov niye

* 6:7 Dinar: Kwar i suloy temerre sulo, ma hamiye merəbe i ndo məge məsler pat nəte. Zəba mə Mata 20.2.

bāse ta tǝv nakə ndo hay tǝ nda wu mǝnday mǝ dǝma aye, wu mǝnday nakə Yesu a zla a gay naha sisǝ a Mbǝlom ada a vǝlatay a ndo niye hay aye.

²⁴ Ndo hay ta zǝba dǝre na, Yesu andaya bay ada gawla ŋgay hay bǝbay nǝteye andaya ka tǝv niye bay na, tǝ tsal a kwalalan i yam niye hay, ti ye a Kafernahum mata pǝle na Yesu.

²⁵ Ti ye tǝ huta na Yesu ka me i dǝlov niye ta diye nenǝed. Ti ye tǝ gwaday: «Miter, ka ndislew kanan na, sa kǝday?»

²⁶ Yesu a mbǝdatay faya, a gwadatay: «Ayaw! Sǝrum ha na, ka pǝlum ga na, hǝrwi nakə ka ndayum wu mǝnday ka rahum bǝh bǝh lele aye bǝna, hǝrwi nakə ka tsǝnum masuwayan nakə na giye a say mǝgwede mey na, ka tsǝnum bay.

²⁷ Kǝ gum mǝsler hǝrwi wu mǝnday nakə ma nasiye aye bay. Duh gum mǝsler na, hǝrwi wu mǝnday nakə ma nasiye bay ma ndziye huya ada ma vǝliye sifa nakə ma ndǝviye bay ka tor eye. Wu mǝnday niye na, nenǝ Wawa i Ndo na vǝlakumeye. Na vǝlakumeye na, hǝrwi Bǝba Mbǝlom kǝ vǝlenǝ gǝdan ka mǝge.»

²⁸ Ta tsǝtsah faya tǝ gwaday: «Nǝmaa giye na, mǝsler waray nakə ma deyeye a gǝr a Mbǝlom aye?»

²⁹ Yesu a mbǝdatay faya, a gwadatay: «Mǝsler nakə a yay a gǝr a Mbǝlom ka gum-eye na, dzalum ha ka nenǝ ndo nakə a slǝra ga ahaya aye.»

³⁰ Tǝ gwaday: «Kǝ ge andza niye na, nǝmaa ta dzaliye ha fakaya na, ka bǝzamay ha masuwayan waray? Kǝgǝbay ka giye na, mǝsler waray?»

³¹ Hǝrwi ahǝl niye bǝba tǝte kway hay ti yaw abǝra mǝ Ezipt, nǝteye mǝ makulk-wandah na, tǝ nda wu mǝnday nakə a yaw mǝ mbǝlom tǝ zalay *man* aye†. Andza nakə tǝ watsa mǝ Derewel i Mbǝlom aye na, tǝ gwad: “Mbǝlom kǝ vǝlatay wu mǝnday nakə a yaw mǝ Mbǝlom aye, tǝ nda.‡”

³² Yesu a mbǝdatay faya, a gwadatay: «Sǝrum ha na, wu mǝnday nakə ahǝl niye Musa a vǝlakum mǝ makulkwandah aye na, wu mǝnday nakə a yaw abǝra mǝ mbǝlom aye ta dedek bay. Ane tuk na,

wu mǝnday nakə bǝba ga Mbǝlom ma vǝlakumaweye abǝra mǝ mbǝlom aye na, nakə ta dedek aye.

³³ Hǝrwi wu mǝnday niye Mbǝlom ma vǝlakumeye na, nenǝ ndo nakə na mbǝzlaw abǝra mǝ mbǝlom aye, ada wu mǝnday niye na, ma vǝlateye sifa a ndo i mǝndzibǝra hay.»

³⁴ Tǝ gwaday: «Bǝy may, vǝlamay wu mǝnday niye huya tey.»

³⁵ Yesu a tsikatay parakka, a gwadatay: «Wu mǝnday nakə ma vǝliye sifa a ndo hay aye na, nenǝ. Ndoweye ki yaw ka tǝv ga ada kǝ dzala ha ka nenǝ na, may ma wuriye faya dǝda bay, yam ma geye dǝda sa bay.

³⁶ Ane tuk na, bǝ na tsikakum ka ŋgatunenǝ ada ka dzalum ga ha wal bay.

³⁷ Ndo neheye Bǝba ga a vǝlenǝ tay ha aye na, ta deyeweye ka tǝv ga. Ada ndo nakə ki yaw ka tǝv ga aye na, dǝda na kaliye ha bay.

³⁸ Hǝrwi na mbǝzlaw abǝra mǝ mbǝlom na, ka mǝge wu nakə a yenǝ a gǝr a nenǝ aye bay, ane tuk na, mǝge mǝsler nakə a yay a gǝr a ndo nakə a slǝra ga ahaya aye.

³⁹ Mǝsler nakə a say a ndo nakə a slǝra ga ahaya aye na, waray? Ndo neheye a vǝlenǝ tay ha a hǝlay aye na, kwa nǝte na dziye tay ha bay tebiye. Ane tuk na, na ta mbǝliye tay ha abǝra ma mǝdahan pat i sariya.

⁴⁰ Wu nakə a say a Bǝba ga na, ananǝ: Ndo neheye ta zǝba ka nenǝ wawa ŋgay ada ta dzala ha fagaya aye na, tǝ huta sifa nakə ma ndǝviye bay ka tor eye. Pat i sariya na, nenǝ na ta mbǝliye tay ha abǝra ma mǝdahan.»

⁴¹ Yahuda niye hay ta dazlay mǝse bazlam ka Yesu, hǝrwi nakə a gwadatay: «Nenǝ na, wu mǝnday nakə a mbǝzlaw abǝra mǝ mbǝlom aye.»

⁴² Tǝ gwad: «Na gwad Yesu nenǝgeye na, wawa i Yusufa bǝdaw? Ka sǝrakwa bǝba ŋgay ta may ŋgay lele tuk na, ada ma sliye faya anǝke mǝgwede nenǝgeye na, a mbǝzlaw abǝra mǝ mbǝlom na, kǝkay?»

⁴³ Yesu a mbǝdatay faya, a gwadatay: «Gǝrum ha mǝse fagaya bazlam mǝ walan kurom!

⁴⁴ Tadǝ Bǝba ga ki ye ahaya ndoweye ka tǝv ga bay na, ma sliye faya madayaw ka

† 6:31 Madayaw abǝra ma Ezipt 16.13-15, 31. ‡ 6:31 Madayaw abǝra ma Ezipt 16.4.

təv ga bay. Bəba ga nakə a sləra ga ahaya aye ki ye ahaya ndoweye ka təv ga na, neŋ na ta mbəliye ha abəra ma mədahaŋ pat i sariya.

⁴⁵ Ahəl niye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad: “Mbəlom neŋgeye ma ta dətay ha bazlam ŋgay a ndo hay.Š” Ndowneye kə tsəne bazlam i Mbəlom Bəba ga ada ka tətik na, ma deyeweye ka təv ga.

⁴⁶ Azlakwa andza məgwedə ndəray dāda kə ŋgatay a Bəba ga bay, maa ŋgatay na, neŋ ndo nakə na yaw abəra ka təv ŋgay aye nətə ŋgeweŋ.

⁴⁷ «Sərum ha na, ndo nakə kə dzala ha ka neŋ aye na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye.

⁴⁸ Neŋ na, wu mənday nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye.

⁴⁹ Ahəl niye na, bəba tətə kurom hay tə nda wu mənday nakə tə zalay *man* aye mə makulkwandah*, ada huya tə mət ŋgway.

⁵⁰ Ane tuk na, ndoweye kə nda wu mənday nakə a yaw abəra mə mbəlom aye na, ma ta mətiye bay.

⁵¹ Neŋ na, wu mənday nakə ma vəliye sifa, a mbəzlaw abəra mə mbəlom aye. Ndowneye kə nda wu mənday nakay na, ma mətiye bay, ma ndziye ka tor eye. Wu mənday nakə na vəliye na, bo ga. Na vəliye na, hərwi ada ndo i məndzibəra hay tātə huta sifa.»

⁵² Yahuda hay tə kəd faya wuway mə walaŋ tay haladzay hərwi bazlam i Yesu niye a tsik aye. Ta tsətsah tə gwad: «Ndo nakay ma vəlakweye bo ŋgay ada ka ndayakweye na, ma kəkay?»

⁵³ Yesu a gwadətay: «Ayaw! Sərum ha na, tadə ka ndayum bo ga, neŋ Wawa i Ndo, bay ada ka sum bambaz ga bay na, ka hutum sifa bay.

⁵⁴ Ndowneye kə nda bo ga ada kə sa bambaz ga na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay aye ada pat i sariya na, na ta mbəliye ha abəra ma mədahaŋ.

⁵⁵ Hərwi bo ga na, wu mənday nakə dedək aye ada bambaz ga na, wu məsə nakə dedək aye.

⁵⁶ Ndowneye ma ndiye bo ga ada ma siye bambaz ga na, ma ndziye huya mə neŋ ada neŋ na ndziye mə neŋgeye.

⁵⁷ Bəba ga nakə a sləra ga ahaya na, neŋgeye ma ndziye huya ada neŋ na ndziye huya na, hərwi neŋgeye. Andza niye ndoweye kə nda bo ga na, neŋgeye dərma mak ma ndziye huya hərwi neŋ.

⁵⁸ «Wu mənday nakə a mbəzlaw mə mbəlom aye na, anaŋ; Neŋgeye andza nakə bəba tətə kurom hay tə nda ahəl niye mə makulkwandah aye təbey. Tə nda wu mənday niye na, huya tə mət ŋgway. Ane tuk na, ndoweye kə nda wu mənday nakay na, ma ndziye ka tor eye.»

⁵⁹ Yesu a tsik bazlam neheye na, ahəl nakə neŋgeye faya ma tətikateye a ndo hay mə gay i maduwule me ma gəma i Kafənahum aye.

⁶⁰ Gawla i Yesu niye hay tə tsəne bazlam i Yesu niye a tsik aye na, siye hay haladzay mə walaŋ tay tə gwad: «Bazlam nakay na, mawura bo eye. Mata mbe faya məpay zləm na, way?»

⁶¹ Yesu a sərətay naha faya ka wu nakə faya ta tsikiye ka gər ŋgay aye. Hərwi niye a gwadətay: «Bazlam ga nakə na tsik aye na, a ndalakum dāw?»

⁶² Tadə ka ŋgatumay a neŋ Wawa i Ndo faya na tsaliye a təv ga nakə na mbəzlaw abəra mə dəma aye na, ada ka gwadumeye kəkay?

⁶³ Mata vəle sifa a ndo hay na, Məsəfəre i Mbəlom. Ndo hay na, ta sliye faya məhute sifa niye ta gədaŋ tay bay. Bazlam neheye na tsikakum aye maa vəleŋ na, Məsəfəre i Mbəlom ada bazlam neheye ta vəliye sifa a ndo hay aye.

⁶⁴ Ane tuk na, siye hay mə walaŋ kurom na, ta dzala ha ka neŋ bay.»

Ayaw! Ba kwa ka madazlay na, Yesu a sər ha neheye ta dzaliye ha faya bay aye ada a sər ha ndo nakə ma ta giye faya daf aye.

⁶⁵ Yesu a gwadətay sa: «Hərwi niye na gwadəkum: Tadə Bəba ga kə vəlay tsəved bay na, ndəray ma sliye faya madayaw ka təv ga bay.»

Š 6:45 Ezay 54.13. * 6:49 Zəba ma Madayaw abəra ma Ezipt 16.

⁶⁶ Ma dāba eye na, gawla ŋgay hay haladzay tē gār ha ti ye wu tay. Ta pay bēzay sa bay.

⁶⁷ Tsa na, Yesu a tsətsah ka ndo i maslan ŋgay hay kuro gār eye sulo, a gwadətay: «Nəkurom dərmaḱ a sakum mede wu kurom dāw?»

⁶⁸ Simoŋ Piyer a gwadətay: «Bəy ga, bazlam yak nakə faya ka tsikiye na, ma vəlameye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Nəmaa pay bēzay na, a way sa way?»

⁶⁹ Nəmay nəmaa dzala kar ha ada nəmaa sər ha nəkar na, ndo nakə tsədanŋa Mbəlom a sləraw aye.»

⁷⁰ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Na gwad mapala kurom kuro gār eye sulo na, neŋ bədāw? Ada azlakwa ndo nəte mə walaŋ kurom neŋgeye na, Fakalaw.»

⁷¹ A tsik andza niye na, ka Yudas wawa i Simoŋ Iskariyot. Hərwi Yudas na, kwa neŋgeye nəte mə walaŋ i ndo i maslan i Yesu hay kuro gār eye sulo bəbay na, ma ta giye daf ka Yesu na, neŋgeye.

7

Magurlom i madzawadzawa

¹ Ma dāba aye na, Yesu a həhal ka dala i Galile tebiye a say mede ka dala i Yuda bay hərwi a satay a bagwar i Yahuda hay məkədə na.

² Ahəl niye na, magurlom i Yahuda hay nakə tē zalay Magurlom i Madzawadzawa aye kə ndzew mazlambar.

³ Hərwi niye malamar ŋgay hay tē gwadətay: «Do abəra kanaŋ do a dala i Yahuda hərwi ada gawla yak hay nəteye tē ŋgatay a məsler nakə ka giye dərmaḱ.

⁴ Tadə a say a ndoweye ndo hay tē sər na na, ma sliye faya məngehe na wu nakə ma giye bay. Faya ka giye məsler neheye andza nakay sa na, ge wu neheye, ada ndo hay tebiye tē sər kar ha.»

⁵ Malamar ŋgay niye hay tē tsikay andza niye na, kwa bo tay eye bəbay ta dzala ha ka Yesu bay.

⁶ Yesu a gwadətay: «I ga na, həlay eye kə slaw zuk bay. Ane tuk na, i kurom na, kwa həlay waray waray, lele tsa.

⁷ Nəkurom na, ndo i mändzibəra hay ta sliye faya mənakuḱ däre təbey. Ane tuk na,

neŋ na, ta neŋgeye däre hərwi na gwadawa məsler tay nakə faya ta giye na, lele bay.

⁸ Nəkurom eye, dum a magurlom niye. Neŋ na, na diye bay, hərwi ga na, həlay eye kə ndislew zuk bay.»

⁹ A tsikatay ka bo abəra bazlam niye andza niye na, a ndza ŋgway ma Galile.

¹⁰ Malamar ŋgay hay ti ye a magurlom i madzawadzawa niye na, Yesu a ye dərmaḱ. A zəŋgal tay naha ma dāba. Ane tuk na, a ndisl naha a dāma na, ka bēz ha bo parakka bay. A ŋgaha bo.

¹¹ Bagwar i Yahuda hay mə magurlom niye, ta pəla na Yesu, ta tsətsah ka ndo hay, tē gwad: «Neŋgeye i ŋgay tebiye na, mənŋgay?»

¹² Ndo hay haladzay tē kəd faya wuway haladzay. Siye hay tē gwad: «Ndo nakay na, neŋgeye ndo lele eye.» Siye hay tē gwad: «A'ay! Neŋgeye na, faya ma səpatiye tay ha ndo hay.»

¹³ Ane tuk na, ndəray kwa nəte a sla faya mətsike bazlam niye parakka bay hərwi ndo hay tebiye ta dzədzar ta bagwar i Yahuda hay.

¹⁴ Magurlom niye məzaw ŋgay eye mazlambar ka ndəv na, Yesu a ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a pa bo ka matətikatay a ndo hay.

¹⁵ Bazlam ŋgay niye faya ma tətikateye a ndo hay aye na, a gatay a bagwar i Yahuda hay hərbaḱəkka, tē gwad: «Ndo nakay kə dzanŋa bay tuk na, ada a sər wu haladzay na, kəkay?»

¹⁶ Yesu a mbədətay faya a gwadətay: «Bazlam nakay faya na tsikakumeye na, a yaw mə neŋ bay. A yaw mə Mbəlom neŋgeye nakə a sləra ga ahaya aye.

¹⁷ Ndowneye kə say mäge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, ma səriye bazlam ga nakə na tsik aye a yaw abəra mə Mbəlom kəgəbay a yaw ma mədzal gər ga.

¹⁸ Ndo nakə a tsik bazlam nakə a yaw ma mədzal gər ŋgay aye na, a say ndo hay tē dəslyay ha gər. Ane tuk na, ndo nakə faya ma tətikateye a ndo hay hərwi ada ndo hay tē dəslyay ha gər a ndo nakə a sləra ahaya na, neŋgeye ndo i dedək. Neŋgeye na, maraw me andaya mə neŋgeye bay.

19 Na gwad maa vèlakum bazlam i Mbèlom mapala eye na, Musa bédaw? Ada ndèray kwa nète mà walañ kurom ka rəhay ha gər bay. Ada a sakum məkəde ga na, hərwi mey?»

20 Ndo hay ta mbəday faya a Yesu, tə gwaday: «Nəkar na, fakalaw mà bo yak kəla daw? Mapəla tsəved məkəde kar na, way?»

21 Yesu a gwadatay: «Na ge masuwayaṅ nète pat i mazəzukw bo na, a gakum hərbəbəkka a nəkurom tebiye.

22 Sərum ha, Musa kə tsikakum dəsūm tay ha wawa kurom hay. Maa dazlay mäge andza niye na, bəba tətə kurom hay bəna Musa bay. Andza niye na, ka dəsawum wawa kurom hay pat i mazəzukw bo.

23 Ka dəsūm wawa pat i mazəzukw bo na, hərwi ada marəhay gər a bazlam i Mbèlom mapala eye nakə Musa a vèlakum aye. Ada na mbəl ha ndo abəra ma dəvats pat i mazəzukw bo dūh na, ka gum fagaya mevel na, hərwi mey?

24 Kā gum sariya ka ndo tə wu nakə ka ṅgatumay tə dəre aye tsa bay. Duh gum na, ta tsəved dedek eye.»

25 Siye i ndo i Zerozelem hay, tə gwad: «Ndo nakə ta pəla məkəde na aye na, neṅgeye bédaw?

26 Zəbum faya tey: Faya ma tsikiye me parakka mà walañ i ndo hay tebiye, ada ta gwaday wuray kwa tsekweṅ bay tebiye. Ma giye na, bəy kway hay tə sər neṅgeye Kəriste nakə Mbèlom a gwad ma sləraweeye kəla daw?

27 Ane tuk na, ma giye na, andza niye bay bəna Kəriste ma deyeweeye na, a yaw məṅgay na, ndèray ma səriye bay. Ndo nakay a yaw məṅgay na, ka sərakwa.»

28 Andza niye, Yesu faya ma tətikateye a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbèlom mba, a tsik me ta magala, a gwad: «Ka sərūm ga ha azlakwa daw? Neṅ na yaw məṅgay na, ka sərūm ha. Ane tuk na, na yaw na, ka gər bo ga bay. Ndo nakə a sləra ga ahaya na, neṅgeye ndo i dedek. Nəkurom ka sərūm na bay.

29 Neṅ na, na sər na hərwi na yaw na, abəra ka təv ṅgay ada maa sləra ga ahaya na, neṅgeye.»

30 Andza niye, ta pəla tsəved məgəse na Yesu. Ane tuk na, ndèray kə gəs na bay

hərwi həlay ṅgay aye kə ndisl a dəma zuk bay.

31 Ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu. Tə gwad: «Ndo nakay ma giye na, Kəriste. Ndo mekeleṅ eye ma deyeweeye ma giye masuwayaṅ ma ziye i ndo nakay daw?»

A satay a Farisa hay məgəse na Yesu

32 Farisa hay tə tsəne wu neheeye ndo hay faya ta tsikiye ka Yesu tə masəsəkwe aye. Nəteye ta bagwar hay i ndo neheeye tə vèlaway wu a Mbèlom hay tə haya gər, tə slər sidzew neheeye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbèlom aye hərwi ada tə ye, tə gəsaw Yesu.

33 Yesu a ṅgatay andza niye na, a gwad: «Neṅ andaya ka təv kurom ma məndze tsekweṅ mba. Tsa na, na miye gwa ka təv i ndo nakə a sləra ga ahaya aye.

34 Ka ta pəlumeeye ga ada ka ta hutumeeye ga bay hərwi ka slumeeye faya mede a təv nakə neṅ na diye a dəma aye bay.»

35 Tsa na, Yahuda hay ta tsətsah mà walañ tay, tə gwad: «Ma diye na, a ṅgay nakə ada ka slakweeye faya məhute na bay aye. Ma diye na, a walañ i Yahuda neheeye nəteye mandza eye mà walañ i Gərek hay aye kəla daw? Ada ma ta tətikateye a Gərek hay kəla daw?

36 Bazlam ṅgay niye a gwad: “Ka ta pəlumeeye ga, ada ka ta hutumeeye ga bay hərwi ka slumeeye faya mede a təv nakə neṅ na diye a dəma aye bay.” A tsik andza niye na, andza məgwede mey?»

Yam nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye

37 Pat i mandəve i magurlom na, pat nakə bagwar aye. Pat eye niye Yesu a lətse, a tsik me ta magala, a gwad: «Tadə ndoweeye yam a gay na, mà yaw ka təv ga mà sa.

38 Ndoweeye kə dzala ha ka neṅ na, “yam nakə ma vəliye sifa aye ma ṅgəziye wad wad mà dərev ṅgay” andza nakə tə watsa ahəl niye mà Derewel i Mbèlom.»

39 Yesu a tsik andza niye na ka Məsəfəre i Mbèlom. Ndo neheeye ta dzala ha ka Yesu aye na, ta hutuye Məsəfəre niye. Ahəl nakə Yesu a tsik andza niye na, Məsəfəre ki yaw zuk bay hərwi Yesu kə tsal a təv nakə Mbèlom ma dəslay ha gər aye zuk bay.

Bazlam ki ye tay ka bo a ndo hay bay

⁴⁰ Ndo hay tã tsãne bazlam i Yesu nakã a tsik aye na, siye i ndo hay tã gwad: «Ta dedek ndo nakay na, ndo mãde ha bazlam i Mbãlom nakã faya ka hãbakweye aye!»

⁴¹ Siye hay tã gwad: «Nenɣeɣe na, Kãriste!» Ane tuk na, siye hay tã gwad sa: «Kãriste na, ma deyeweye abãra ka dala i Galile daw?»

⁴² Tã watsa mã Derewel i Mbãlom na, tã gwad Kãriste ma deyeweye na, abãra ma gwala i Davit ada ma Betelehem, gãma nakã Davit a ndzawa mã dãma aye.* »

⁴³ Andza niye, bazlam a ye tay ka bo a ndo hay bay hãrwi Yesu.

⁴⁴ Ndo siye hay a satay mãgãse na Yesu. Ane tuk na, ndãray kwa nãte kã lamay bay.

Bagwar i Yahuda hay ta tãma Yesu bay

⁴⁵ Sidzew neheye ta tsãpawa gay i mãdãslay ha gãr a Mbãlom hay, tã maw ka tãv i bagwar hay i ndo neheye tã vãlaway wu a Mbãlom aye ta Farisa hay. Anãke tã maw na, ndo neheye ta tsãtsah fataya, tã gwadãtay: «Ka gãsumaw Yesu bay na, hãrwi mey?»

⁴⁶ Sidzew matsãpe gay i mãdãslay ha gãr a Mbãlom niye hay ta mbãdãtay faya, tã gwadãtay: «Ndãray kã tsik me dãdã andza ndo nakay bay!»

⁴⁷ Farisa hay tã gwadãtay: «Nãkurom dãrmak ka sãpat kurom daw?»

⁴⁸ Ka nɣatumay a ndãray mã walaɲ may bãy i Farisa hay ada mã walaɲ i bãy hay i ndo neheye tã vãlaway wu a Mbãlom aye hay kã dzala ha ka ndo niye daw?»

⁴⁹ Ane tuk na, maa dzala ha ka Yesu eye na, ndo kãriye hay, tã sãr bazlam i Musa mapala eye bay. Nãteye na, Mbãlom kã vãlatay mezeleme.»

⁵⁰ Nikodem nenɣeɣe nãte mã walaɲ i Farisa niye hay dãrmak. Nenɣeɣe ndo nakã a ye ka tãv i Yesu ahãl niye aye. A gwadãtay a siye i Farisa niye hay:

⁵¹ «Bazlam kway mapala eye kã vãlakway tsãved mãgay sariya a ndo andza niye kãriye tsa bay. Tsãnakwa wu nakã ma tsikiye ada wu nakã a ge aye tãday.»

⁵² Ta mbãday faya, tã gwadãtay: «Nãkar na, ndo i Galile dãrmak daw? Dzãnga bazlam

i Mbãlom lele tãday ada ka sãriye ha na, ndo mãde ha bazlam i Mbãlom kwa nãte ma deyeweye abãra ma Galile bay.»

[
⁵³ Kwa way a tsãne andza niye na, a ye nɣway a mãtagay.

8

Nɣwas nakã a ge madama aye

¹ Yesu a tsal a Mahãmba i Tetãdãez.

² Ta mekedãe pãrik na, a mbãdãwa gãr a gay i mãdãslay ha gãr a Mbãlom. A ye naha a ndza ka dzãnga. Ndo hay haladzay ti ye naha ka tãv nɣay. Tsa na, a dazlay a matãtikatay.

³ Ahãl nakã faya ma tãtikateye a ndo hay aye na, ndo mãdzãngawa bazlam i Mbãlom mapala eye ta Farisa hay tã gãsay naha nɣwas wuray tã tatsa na ka mãge madama. Tã gãs naha, tã lãtse ha kame i ndo hay tebiye.

⁴ Tã gwadãtay a Yesu: «Miter, nɣwas nakay tã tatsa na na, nenɣeɣe faya ma giye madama.

⁵ Bazlam i Musa mapala eye a gwad na, ka ndzumay a gãr a slala i nɣwas andza nakay na, kãdum na tã kwar. Ada nãkar ka gwad faya na, kãkay?»

⁶ Tã tsikay andza niye na, mãhãle faya abãra suwat hãrwi ada mãhute faya mãnese.

Ane tuk na, Yesu a tsãne andza niye na, a rãh gãr nɣay ka dala. A pa bo ka mãzehe ka dala ta wur hãlay.

⁷ Ndo neheye na, nãteye ta tsãtsahiye faya huya. Hãrwi niye Yesu a lãtse, a gwadãtay: «Mã walaɲ kurom nakay ndo nakã dãdã kã ge mezeleme bay aye mã lahay ha mãkalay kwar tãday.»

⁸ Tsa na, Yesu a rãh gãr ka dala sa. A ma ka mãzehe ka dala.

⁹ Tã tsãne bazlam i Yesu niye a tsikatay aye na, tã gãd nãte ta nãte. Maa lah mede na, madugula hay.

Yesu ta nɣwas niye tã ze naha sulo tsiy. Nɣwas niye malãtse eye huya kame i Yesu.

¹⁰ Yesu a lãtse, a gwadãtay: «Nɣwas nakay, ndo neheye tã gãsa kar ahaya na, nãteye mãnɣay? Ndãray kã gãs kar ta sariya bay sadzãk daw?»

* 7:42 Zãba ma 2 Samuyel 7.12; Dãmes hay 89.4-5; Zeremi 23.5; Mise 5.1.

11 Ngwas niye a mbəḍay faya, a gwad̄ay: «A'ay bəy.»

Yesu a gwad̄ay: «Nej bəbay na, sariya ga ma gəsiye kar bay. Do wu yak, ane tuk na, kâ ge mezeleme sa bay.»]

Yesu na, dzaydzay nakə ma dəviye ka mändzibəra aye

12 Ma dəba eye na, Yesu a tsikatay a ndo hay, a gwad̄atay: «Nej na, dzaydzay nakə ma dəviye ka mändzibəra aye. Ndoweeye kə peñ bəzay na, ma ndziye ma ləvoñ sa bay, ma hutiyeye dzaydzay, dzaydzay nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye.»

13 Farisa hay tə gwad̄ay: «Nəkar na, bo yak eye ka həl mbal i gər yak eye tsa daw? Bazlam yak nakə ka tsik aye na, dedek bay.»

14 Yesu a mbəḍatay faya, a gwad̄atay: «Kwa nej eye na həl mbal i gər na, wu nakə na tsik aye na, dedek. Hərwi na sər təv nakə na yaw abəra mə dəma aye ada təv nakə na diye a dəma aye. Ane tuk na, nəkurom na, təv ga nakə na yaw abəra mə dəma aye ada təv nakə na diye a dəma aye na, ka sərurum bay.

15 Nəkurom na, faya ka gumateye sariya a ndo hay na, andza i ndo i mändzibəra hay. Nej na, na giye sariya a ndəray təbey.

16 Kwa tadə na giye sariya bəbay na, sariya ga na giye ta tsəved eye. Hərwi na giye sariya na, mahəgeye bay. Nəmaa giye na, ta Bəba ga. Maa sləra ga ahaya na, neñgeye.

17 Mawatsa eye mə bazlam kurom mapala eye na, a gwad̄: «Tadə ndo hay sulo bazlam tay kə ge nate na, wu niye na, dedek.*»

18 Andza niye, nej na, na tsikiye ka bo ngway ada Bəba nakə a sləra ga ahaya ma tsikiye ka nej.»

19 Ta tsətsah faya, tə gwad̄ay: «Bəba yak eye na, məngay?»

Yesu a mbəḍatay faya, a gwad̄atay: «Ka sərurum ga ha bay ada ka sərurum Bəba ga bay. Tadə ka sərurum nej na, ka sərurumeye Bəba ga.»

20 Yesu a tsik bazlam niye hay na, ahəl nakə faya ma tətikateye bazlam ngay a ndo hay mə gay i mədəslyay ha gər a Mbəlom aye. Neñgeye mandza eye ta təv nakə tə pawa a

dəma wu kəriye a Mbəlom aye. Ndəray kə gəs na bay hərwi həlay ngay eye kə sla zuk bay.

21 Yesu a gwad̄atay sa: «Na diye gwa. Na ye na, ka pəlumeye ga. Ane tuk na, ka mətumeye mə mezeleme kurom. Ka slumeye faya mede a təv nakə nej na diye a dəma aye bay.»

22 Yahuda hay tə gwad̄ mə walañ tay: «A gwad̄ ka slakweye mede a təv nakə ma diye a dəma aye bay na, ma kədiye bo ngay kəla daw?»

23 Yesu a gwad̄atay: «Nəkurom ka wum bo na, ka mändzibəra. Nej na yaw na, mə mbəlom. Nəkurom na, ndo i mändzibəra hay. Ane tuk na, nej na, ndo i mändzibəra təbey.

24 Hərwi niye na gwad̄akum na: «Ka mətumeye mə mezeleme kurom.» Kə ge ka dzalum ha nej ndo nakə neñgeye aye bay na, ta dedek ka mətumeye mə mezeleme kurom.»

25 Ta tsətsah faya, tə gwad̄ay: «Nəkar na, way?»

Yesu a mbəḍatay faya, a gwad̄atay: «Nej na, ndo nakə na tsikakum kwa ahəl nakə na dazlay mətšikakum bazlam ga aye.

26 Wu andaya haladzay mətšike ka gər kurom ada sariya ma gəsiye kurom tə wu niye hay. Ane tuk na, ndo nakə a sləra ga ahaya na, neñgeye ndo i dedek ada wu nakə na tsikateye a ndo hay aye, maa tsikenj na, neñgeye.»

27 Yesu a tsikatay ka Bəba Mbəlom na, nateye ta tsəne bay.

28 Yesu a gwad̄atay sa: «Ka lətsum ga ha, ka kədum nej Wawa i Ndo na, nej ndo nakə neñgeye aye ka sərurumeye ha. Ka sərurumeye ha wu nakə na ge aye na, ka gər bo ga tsa bay. Na tsik na, wu nakə Bəba a tsikenj aye dekdek tsa.

29 Ndo nakə a sləra ga ahaya na, neñgeye tə nej. Kə gər ga ha mahəgeye bay hərwi faya na giye na, wu nakə a yay a gər aye.»

30 Kwayanña ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu hərwi bazlam ngay niye a tsik aye.

31 Yesu a gwad̄atay a Yahuda neheye tə dzala ha faya: «Ka pumay bəzay a bazlam ga na, ka tərurumeye gawla ga hay ta dedek.

* 8:17 Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 17.6; 19.15.

³² Andza niye ka sərume ye dedek. Ada ma tēma kurom ahaya abēra ma beke dedek.»

³³ Tē tsāne andza niye, ta mbēday faya, tē gwadāy: «Nēmay na, gwala i Abraham hay ada dāda nēmaa tēra beke hay bay. Ane tuk na, ka gwad nēmaa tēmaweye abēra ma beke na, kākay?»

³⁴ Yesu a mbēdatay faya, a gwadātay: «Ayaw! Sərūm ha na, ndo nakē faya ma giye mezeleme aye na, neŋgeye ka tēra beke i mezeleme.

³⁵ Beke na, ma ndziye huya mē gay i ndo i gay ŋgay bay. Wawa, neŋgeye na, ma ndziye huya mē gay i bēba ŋgay.

³⁶ Andza niye, neŋ wawa Mbēlom na tēma kurom ahaya abēra ma beke na, ka tērumeye beke hay sa bay.

³⁷ Na sər ha nēkurom na, gwala i Abraham hay. Ane tuk na, faya ka pālume ye tsāved ka mākāde ga hērwi ka kērahūm bazlam ga.

³⁸ Neŋ, na tsik na, wu nakē na ŋgatayaw abēra ka tēv i Bēba aye. Nēkurom ka gum na, wu nakē bēba kurom a tsikakum aye.»

³⁹ Ta mbēday faya, tē gwadāy: «Bēba may na, Abraham.»

Yesu a gwadātay: «Tādē nēkurom wawa i Abraham hay na, ka gumeye andza Abraham bēdāw?»

⁴⁰ Neŋ, na tsikawakum na, dedek nakē na tsānew ka Mbēlom aye. Kwa mā ge andza niye bēbay na, nēkurom faya ka pālume ye tsāved mākāde ga. Abraham na, neŋgeye kē ge andza niye tēbey.

⁴¹ Nēkurom na, faya ka gumeye wu nakē bēba kurom a gawa aye.»

Tē gwadāy: «Nēmay na, madazla hay bay. Wawa neheye madazla aye hay na, ndēray a sər bēba tay hay bay. Bēba may na, Mbēlom nāte ŋgweŋ.»

⁴² Yesu a gwadātay: «Tādē Mbēlom Bēba kurom na, ka wudūmeye ga. Hērwi neŋ na, na yaw mē Mbēlom ada neŋ kanan na, hērwi ŋgay. Na yaw ka gər bo ga bay, maa slēra ga ahaya na, neŋgeye.

⁴³ Wu nakē faya na tsikiye ka tsānum bay na, hērwi mey? Ka tsānum bay na, hērwi ka slum faya matēme bazlam ga bay.

⁴⁴ «Bēba kurom na, Fakalaw ada a yakum a gər mēge na, wu nakē bēba kurom a wudā

aye. Neŋgeye ndo mākāde ndo kwa anēke bay. Neŋgeye na, a say dedek tēbey hērwi dedek andaya mē neŋgeye bay. Maraw me na, wu ŋgay hērwi neŋgeye ndo i maraw me. Maraw me waray waray na, a yaw abēra na, ma neŋgeye.

⁴⁵ «Ane tuk na, neŋ na, na tsik dedek. A sakum mādzele ha ka neŋ bay na, hērwi nakē na tsik dedek aye.

⁴⁶ Way nakē mē walaŋ kurom ma gwadiye ka neŋ, na ge mēnese na, way? Na tsikakum dedek na, ka dzalum ha faya bay na, hērwi mey?

⁴⁷ Kē ge ndoweye wawa i Mbēlom na, ma pay zlēm a bazlam i Mbēlom. Nēkurom ka pumay zlēm a bazlam ga bay na, hērwi nakē nēkurom wawa i Mbēlom hay bay aye.»

Yesu tē Abraham

⁴⁸ Bagwar i Yahuda hay tē gwadāy a Yesu: «Nēmaa gwad nēkar ndo i Samari ada fakalaw mē bo yak na, nēmaa tsik na, dedek.»

⁴⁹ Yesu a mbēdatay faya, a gwadātay: «Fakalaw andaya mē bo ga bay. Neŋ faya na dēslay ha gər a Bēba ga. Nēkurom na, ka wudūm mādēsleŋ ha gər bay.

⁵⁰ Neŋ na, na dēslay gər a bo ga bay. Duh ndo nakē a say mādēsleŋ ha gər aye na, andaya. Mata ge sariya eye na, neŋgeye.

⁵¹ Ayaw! Sərūm ha na, tadē ndoweye ka rēhay ha gər a bazlam ga na, ma mētiye dāda bay.»

⁵² Yahuda hay tē gwadāy: «Anēke nēmaa sər ha tuk. Fakalaw andaya mē bo yak. Abraham kē mēt, ada ndo mēde ha bazlam i Mbēlom hay ta mēt tuk na, ada nēkar ka gwad ndoweye ka rēhay ha gər a bazlam yak na, ma mētiye dāda bay na, kākay?»

⁵³ Nēkar na, ka ze bēba may Abraham dāw? Neŋgeye na, kē mēt ada ndo mēde ha bazlam i Mbēlom hay ta mēt dērmak. Nēkar na, way?»

⁵⁴ Yesu a mbēdatay faya, a gwadātay: «Tādē neŋ na dēslay ha gər a bo ga na, ma geŋeye ŋgama bay. Maa dēsleŋ ha gər na, Bēba ga. Neŋgeye na, ndo nakē ka gwadūm Mbēlom kurom aye.

⁵⁵ Ane tuk na, ka sərūm na bay. Neŋ na, na sər na. Tādē na gwadāwa na sər na bay

na, neŋ ndo i maraw me andza nakurom. Ane tuk na, na sər na ada neŋ faya na rəhay ha gər a bazlam ŋgay.

⁵⁶ Mbəlom kə tsikay a bəba tətə kurom Abraham ma ŋgateye a pat i madayaw ga ada Abraham na, dərev ŋgay kə ŋgwasə. Abraham a ŋgatay a pat eye na, mənŋwese kə rah a dərev ŋgay.»

⁵⁷ Yahuda hay tə gwadāy: «Nəkar məve kə husa məve kuro kuro zlam zuk bay tuk na, ka ŋgatayaw a Abraham aye na, mənŋgay?»

⁵⁸ Yesu a mbədatay faya, a gwadātay: «Ayaw! Sərum ha na, kwa ahəl nakə ta wa na Abraham zuk bay aye na, neŋ andaya.»

⁵⁹ Tə tsəne andza niye na, tə pala kwar, a satay məkele na Yesu. Ane tuk na, Yesu a ŋgaha bo, ada a gədaw abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom.

9

Yesu a mbəl ha ndo wuray guluf eye

¹ Pat wuray Yesu faya ma diye ka tsəved na, a ŋgatay a ndo wuray guluf eye. Tə wa na na, guluf eye.

² Gawla i Yesu hay tə ŋgatay a guluf niye na, ta tsətsah ka Yesu, tə gwadāy: «Miter, tə wa na ndo nakay guluf eye na, hərwi mezeleme ŋgay ŋgway tsukudū hərwi mezeleme i bəba ŋgay hay dāw?»

³ Yesu a mbədatay faya, a gwadātay: «Tə wa na guluf eye na, hərwi mezeleme ŋgay bay, ada hərwi mezeleme i bəba hay ŋgay wal bay. Neŋgeye guluf eye na, hərwi ada ndo hay tā ŋgatay a gədan i Mbəlom nakə ma giye bo tə neŋgeye aye.

⁴ Anəke pat andaya mba na, kutoŋ ka gakweye məsler i ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Mazlambar həvad ma giye. Həvad kə ge na, ndəray ma sliye faya mäge məsler sa bay.

⁵ Ahəl nakə neŋ andaya ka məndzibəra mba aye na, neŋ na, dzaydzay nakə ma dəviye ka məndzibəra aye.»

⁶ Yesu a ndəv ha mətsike me na, a tuf slesleḅ ka dala, a həlaḅ bətekwew tsekwen ta slesleḅ ŋgay niye. Tsa na, a ndad, a fadāy ka dərə i guluf niye.

⁷ A gwadāy: «Do ta bara dərə a dəlōv nakə tə zalay Silowe aye.» Silowe na, andza məgwede «Masləra eye».

Guluf niye a ye. A ye naha a bara dərə ŋgay. A maw na, a ŋgatay a dərə tuk.

⁸ Ndo i maged ŋgay hay ta ndo neheye tə ŋgataway ka tsəved faya ma rəkiye na, tə gwad: «Nakay na, ndo niye a ndzawa ka tsəved a rəkawa aye bədaw?»

⁹ Ndo siye hay tə gwad: «Dedek, neŋgeye.» Ndo mekeleŋ eye hay tə gwad: «A'ay! Neŋgeye bay. Ane tuk na, a ndzakit bo neŋgeye.»

Ndo niye a gwadātay: «Neŋ eye dedek ŋgway.»

¹⁰ Ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Dərə yak a həndək na, ma kəkay?»

¹¹ A mbədatay faya, a gwadātay: «Ndo nakə tə zalay Yesu aye a həlaḅ bətekwew tsekwen, a fedəŋ ka dərə ada a gwedəŋ: “Do a dəlōv i Silowe ta bara dərə mə dəma.” Tsa na, na həl bo na ye. Na ye naha, na bara dərə ga na, dərə ga a həndək, na ŋgatay a dərə!»

¹² Ta tsətsah faya sa, tə gwadāy: «Ndoweye niye anəke neŋgeye mənŋgay?»

A mbədatay faya, a gwadātay: «Neŋgeye ka waray na, na sər bay.»

¹³ Ma dəba aye na, ti ye ha ndo niye dərə ŋgay a həndək aye ka təv i Farisa hay.

¹⁴ Azlakwa Yesu a həlaḅ bətekwew ada a həndəkay na dərə a guluf niye na, pat i mazəzukw bo i Yahuda hay.

¹⁵ Hərwi niye Farisa hay, nəteye dərma ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Dərə yak a həndək sadzək na, ma kəkay?»

Ndo niye a gwadātay: «Yesu a fedəŋ bətekwew ka dərə ada na bara dərə. Tsa na, na ŋgatay a dərə tuk.»

¹⁶ Siye hay mə walaŋ i Farisa hay, tə gwad: «Ndo niye a ge wu niye na, a yaw abəra ka təv i Mbəlom bay. Bazlam kway mapala eye a gwad nakə a ge məsler pat i mazəzukw bo aye. Ka rəhay ha gər təbey.»

Ane tuk na, ndo mekeleŋ eye hay mə walaŋ tay tə gwad: «Ndo i mezeleme ma sliye faya mäge slala i masuwayaŋ nakay na, ma kəkay?»

Mə walaŋ tay niye na, bazlam a ye tay ka bo bay, nəteye mawuna eye.

¹⁷ Farisa niye hay ta tsətsah ka ndo niye dərə ŋgay a həndək aye sa, tə gwadāy: «Ada nəkar ka gwad ka ndo niye a həndəkaka ha dərə aye, neŋgeye na, way?»

A mbədatay faya, a gwadatay: «Nenġeje na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.»

¹⁸ Ndo niye a ndzawa ahəl niye guluf eye ada anəke dəre nġay ka həndək na, bagwar i Yahuda hay ta dzala ha dedek bay. Hərwi niye tə zalay a bəba nġay ta may nġay hərwi matsətsehe fataya.

¹⁹ Ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Nakay na, wawa kurom dedek daw? Ka gwadum ka wum na guluf eye na, dedek daw? Ada anəke a nġatay a dəre na, ma kəkay?»

²⁰ Bəba ta may i ndo niye ta mbədatay faya, tə gwadatay: «Nəmaa sər ha ta dedek nenġeje na, wawa may ada nəmaa wa na guluf eye.

²¹ Ane tuk na, wu nakə a təra tə nenġeje ada anəke a nġatay a dəre tuk aye na, nəmaa sər bay. Ndo nakə a həndəkay na dəre aye na, nəmaa sər wal bay. Tsətsahum ka bo nġay eye. Nenġeje na, wawa eye sa bay, ma sliye faya mambədakum ka bazlam nakə ka tsətsahumeye faya aye.»

²² Tə tsik andza niye na, hərwi ta dzədzar ta bagwar i Yahuda hay. Hərwi ba bagwar i Yahuda hay ta bar bazlam nəte. Ndo nakə ka gwad Yesu na, nenġeje Kəriste na, t̄a həhara ahaya abəra mə gay i maduwule me tay.

²³ Hərwi niye ta mbəday faya bay. Ane tuk na, tə gwad: «Nenġeje wawa eye sa bay, tsətsahum ka bo nġay eye.»

²⁴ Farisa hay tə zalay a ndo niye dəre nġay a həndək aye masulo eye sa, tə gwad: «Tsikamay dedek kame i Mbəlom, hərwi nəmaa sər ha ndo niye na, ndo i mezeleme.»

²⁵ A mbədatay faya, a gwadatay: «Nenġeje ndo i mezeleme, na sər bay, ndo i mezeleme bay na sər bay. Ane tuk na, wu nakə na sər aye na, haḃe na ndzawa na, guluf eye, anəke na, na nġatay a dəre.»

²⁶ Ta tsətsah faya, tə gwad: «Ka nġatay a dəre na, a ge ka nəkar na, kəkay? A həndəkaka ha dəre yak na, kəkay?»

²⁷ A mbədatay faya, a gwadatay: «Ba na təkərakum tsiy, ka wudum məpay zləm bay. A sakum mətsəne sa na, hərwi mey? A sakum matəre gawla nġay hay dərma kəla daw?»

²⁸ Tə tsəne andza niye na, tə tsaday pələslesle. Tə gwad: «Gawla i ndo niye na, nəkar! Nəmay na gawla i Musa hay.

²⁹ Nəmaa sər Mbəlom a tsikay me ahəl niye na, a Musa. Ane tuk na, ndo niye dūh a yaw mənġay na, nəmaa sər na bay.»

³⁰ Ndo niye a mbədatay faya, a gwadatay: «Wu nakə na tsəne aye na, a gej hərbaḃəkka! Ndo nakə a həndəkay na dəre aye ka gwadum ka sərūm təv nġay nakə a yaw abəra mə dəma aye bay na, kəkay!»

³¹ Ka sərakwa ha Mbəlom na, ma pay zləm a bazlam i ndo i mezeleme hay bay. Ane tuk na, faya ma pay zləm kwa a way ka rəhay ha gər ada faya ma giye wu nakə a say aye.

³² Dada ndəray kə tsəne ta həndəkay na dəre a ndo nakə tə wa na guluf eye bay.

³³ Tadə ndo nakay a yaw na, abəra ka təv i Mbəlom bay na, ma sliye faya məge wuray bay.»

³⁴ Ta mbəday faya, tə gwad: «Nəkar kwa ahəl nakə tə wa kar aye na, nəkar mə mezeleme. A saka matətikamay dərma kə daw?»

Tsa na, ta həhar na abəra mə gay i maduwule me.

³⁵ Yesu a tsəne ta həhar na ndo niye a həndəkay na dəre aye abəra mə gay i maduwule me na, a pa bo ka mapəle na. A huta na ndo niye na, a gwad: «Ka dzala ha neġ Wawa i Ndo daw?»

³⁶ Ndo niye a mbəday faya a Yesu, a gwad: «Bəy Maduweġ ga, Wawa i Ndo nakə a seġ na dzaliye ha faya aye na, way. Deġ ha tey.»

³⁷ Yesu a mbəday faya, a gwad: «Nəkar ka nġatay. Nenġeje nakə faya ma tsikakeye me anəke aye.»

³⁸ Ndo niye a gwad: «Bəy Maduweġ, na dzala kar ha.» Tsa na, a dəkway gurmets a huvo a Yesu.

³⁹ Yesu a gwad: «Na yaw ka məndzibəra na, hərwi mənġəne tay ha ndo neheye faya ta pay bəzay a Mbəlom abəra ta ndo neheye tə pay bəzay a Mbəlom bay aye. Ada ndo neheye tə nġatay a dəre bay aye na, ta nġateye a dəre, ndo neheye tə nġatay aye na, ta təriye guluf eye hay.»

⁴⁰ Farisa niye hay ka təv nġay aye tə tsəne na, ta tsətsah faya, tə gwad: «Nəkar ka

gwad nɔmay na, guluf eye hay dɛrmak daw?»

⁴¹ Yesu a mbɛdatay faya, a gwadatay: «Tadɛ nɛkurom guluf eye hay na, haɛ ka gumeye mezeleme bay. Aya ane ka gwadum duh na, nɛkurom guluf eye hay bay sa na, hɛrwi niye ka ndzumeye huya mɛ mezeleme.»

10

Ndo mɛtsɛkure tɛban hay lele eye

¹ Yesu a gwadatay sa: «Sɛrum ha na, ndoweye kɛ fɛlɛkwa a gay i tɛban ta mɛged bay, a fɛlɛkwa ta tɛv mekelen eye wal na, nenɛgeye mɛkal ada ndo mabuwe tay ha tɛban hay.

² Ane tuk na, ndo nakɛ ma fɛlɛkwiye ta mɛged aye na, nenɛgeye ndo mɛtsɛkure tɛban hay.

³ «Ndo matsɛpe mɛged i gay i tɛban hay ka hɛndɛk na mɛged a ndo mɛtsɛkure tɛban hay na, ma fɛlɛkwiye a dɛma. Kɛ fɛlɛkwa a dɛma na, ma zaliye a tɛban ngay hay ta mɛzele. Ta tsɛne mɛzele tay na, ma pɛla tay ahaya abɛra.

⁴ Kɛ pɛla tay ahaya abɛra tebiye na, ma ndzateye kame. Kɛ ndzatay kame na, ta pay bɛzay hɛrwi tɛ sɛr bɛdiday ngay.

⁵ Ane tuk na, ndo nakɛ tɛ sɛr na bay aye na, ta pay bɛzay bay. Ta pay bɛzay bay na, hɛrwi tɛ sɛr bɛdiday ngay bay.»

⁶ Yesu a tsikatay bazlam niye ta dzeke. Ane tuk na, wu nakɛ Yesu a say mɛtsike aye na, ta tsɛne bay.

⁷ Hɛrwi niye Yesu a gwadatay sa: «Sɛrum ha na, mɛged i gay i tɛban hay na, nenɛ.

⁸ Ndo neheye tɛ lehenew madayaw aye nɛteye na, mɛkal hay, ndo mabuwe ndo hay. Tɛban hay ta piye zlɛm ka bazlam tay bay.

⁹ Nenɛ na, mɛged. Ndoweye kɛ fɛlɛkwa tɛ nenɛ na, na ta tɛmiye ha. Nenɛgeye na, ma sliye faya mɛfɛlɛkwe a gay ada ma deyeweye abɛra andza nakɛ a say aye. Ma ndziye na, barbarra, ma hutieye wu mɛnday.

¹⁰ Mɛkal ma deyeweye i ngay na, hɛrwi makɛle tɛban hay, mɛkɛde tay ha ada hɛrwi mɛnese tay dɛkdek tsa. Nenɛ na yaw na, hɛrwi ada ndo hay tɛ huta sifa. Sifa niye ta hutieye na, ma ndɛviye bay ka tor eye.

¹¹ «Nenɛ na, ndo mɛtsɛkure tɛban hay ta lele eye. Ndo mɛtsɛkure tɛban ta lele eye na, nenɛgeye malɛva bo eye mɛvɛle mɛsɛfɛre ngay hɛrwi tɛban ngay hay.

¹² Ndo nakɛ a ge mɛsler hɛrwi suloy aye na, nenɛgeye ndo mɛtsɛkure wu ta lele eye bay. Kɛ ngatay a kɛra i pesl faya ma deyeweye ka tɛban hay na, ma huye ma gɛriye tay ha tɛban hay. Kɛra i pesl niye ma hɛhariye tay ha tɛban niye hay ma gɛsiye tay ha, siye hay ta hwiye kweye kweye a tɛv eye. A ge andza niye na, hɛrwi tɛban niye na, i ngay bay.

¹³ Andza niye, ndo nakɛ a ge mɛsler hɛrwi suloy aye na, ma gateye gɛr a tɛban hay lele bay.

¹⁴ «Nenɛ na, ndo mɛtsɛkure tɛban hay ta lele eye. Na sɛr tay ha tɛban ga hay, nɛteye dɛrmak tɛ sɛr ga ha.

¹⁵ Andza nakɛ Bɛba ga a sɛr ga ha andza nenɛ na sɛr Bɛba ga aye. Ada na vɛliye mɛsɛfɛre ga hɛrwi tɛban ga hay.

¹⁶ Tɛban ga mekelen eye hay nɛteye andaya ma zlɛget nakay bay, nɛteye ma tɛv eye. Ane tuk na, kutoɛ na hayateye gɛr ka tɛv ga dɛrmak. Ta tsɛniye na, bɛdiday ga. Ta dzapiye ka tɛv ma nɛte eye, ndo mɛtsɛkure tay ha na, nɛte dɛrmak.

¹⁷ «Bɛba ga a wuda ga. A wuda ga na, hɛrwi nakɛ nenɛ na vɛliye ha mɛsɛfɛre ga aye. Ada na sɛr ha na hutieye na mɛsɛfɛre ga sa.

¹⁸ Ndɛray ma sliye faya mɛzle fagaya abɛra mɛsɛfɛre ga ta gɛdan bay. Mata vɛle ha na, nenɛ eye. Nenɛ na, gɛdan andaya mɛvɛle ha mɛsɛfɛre ga ada gɛdan andaya mɛhute na. Nakay na, wu nakɛ bɛba ga a gwedenɛ ge aye.»

¹⁹ Bagwar i Yahuda hay tɛ tsɛne bazlam i Yesu niye a tsik andza niye na, ta ngɛna.

²⁰ Ndo siye hay haladzay mɛ walan tay tɛ gwad: «Ma giye na, fakalaw mɛ bo ngay! Ka pakweye zlɛm a bazlam i gɛr mavuwe na, hɛrwi mey?»

²¹ Ndo mekelen eye hay tɛ gwad: «Ndo nakɛ fakalaw mɛ bo ngay aye na, ma tsikiye me andza niye bay. Ada fakalaw na, ma sliye faya mahɛndɛkay na dɛre a guluf daw?»

Bagwar i Yahuda hay ta tɛma Yesu bay

²² Ahəl niye na, Yahuda hay tə pa magurlom i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə tə ma ha ka mbəlom ma Zerozelem aye sa. Tə hatsawa magurlom niye na, ka məve. Tə hatsawa na, ahəl i mətasl. Anəke na, həlay i məhetse magurlom niye kə sla tuk.

²³ Pat wuray na, Yesu andaya mə magurlom niye dərmaƙ faya ma həhaliye. Faya ma həhaliye na, mə mazambal i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə tə zalay mazambal i Salomonj aye.

²⁴ Bagwar i Yahuda hay tə lawara na Yesu, tə gwadaj: «Tadə nəkar Kəriste na, tsikamay parakka. Nəmaa həbiye nakə ada ka tsikameye na, hus kəday?»

²⁵ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Ba na tsikakum tsiy, ane tuk na, ka dzalum ha bay. Məsler nakə faya na giye na, na ge na, ta gədanj i Bəba ga. Mata bəzakum ha neŋ way na, məsler nakə faya na giye.

²⁶ Ane tuk na, nəkurom ka dzalum ha bay, hərwi nəkurom na, ndo ga hay bay.

²⁷ «Ndo ga hay na, ta pay zləm a bazlam ga andza təbaŋ neheye ta pay zləm a ndo mətəkure tay ha aye. Na sər tay ha ada nəteye ta peŋeye bəzay dərmaƙ.

²⁸ Na vələteye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Nəteye na, dāda ta mətiye bay ada ndəray ma sliye faya mabuwe tay ha abəra mə həlay ga bay.

²⁹ Bəba ga a vələŋ tay ha a həlay ga, neŋgeye na, bagwar eye a ze wu hay tebiye. Ada ndəray ma sliye faya mabuwe wuray abəra mə həlay i Bəba ga bay.

³⁰ Bəba tə neŋ na, nəmay nəte.»

³¹ Bagwar i Yahuda hay tə tsəne bazlam ŋgay niye na, tə həl kwar a həlay, a satay məkədə na tə kwar sa.

³² Yesu a gwadətay: «Na ge wu lele eye hay haladzay ta gədanj i Bəba ga ada ka ŋgatamay tə dāre kurom. Mə walaŋ i wu neheye na ge aye, a sakum məkele ga tə kwar faya aye na, wu waray?»

³³ Bagwar i Yahuda niye hay ta mbədaj faya tə gwadaj: «Nəmaa kədiye kar tə kwar duh na, hərwi məsler lele eye nakə ka giye aye bay. Nəmaa kədiye kar tə kwar na, hərwi ka tsalay ka gər a Mbəlom. Nəkar na,

ndo zezeŋ tuk na, ka gwad nəkar Mbəlom na, ma kəkay?»

³⁴ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Mawatsa eye mə dərewel kurom na, Mbəlom a gwad: “Nəkurom mbəlom hay.*”

³⁵ Ka sərakwa ha na, wu nakə mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom aye na, ma ndziye andza niye huya. Ndo neheye a tsikatay bazlam aye tadə Mbəlom a zalatay mbəlom hay aye na,

³⁶ neŋ nakə Mbəlom a zla ga ada a sləra ga ahaya ka məndzibəra aye na, na ze tay ha bədaw? Neŋ na gwad neŋ Wawa i Mbəlom. Nəkurom ka gwadum faya na tsaleye ka gər a Mbəlom, na tsalay ka gər na, ma kəkay?

³⁷ Tadə faya na giye məsler i Bəba ga bay na, ka dzalum ha ka bazlam ga nakə na tsikakumeye bay.

³⁸ Ane tuk na, tadə faya na giye məsler ŋgay na, kwa ka təmum bazlam ga bay bəbay na, dzalum ha ka neŋ hərwi məsler nakə faya na giye aye hərwi ada ka sərumeye ha parakka neŋ ta Bəba ga na, nəmay nəte.»

³⁹ Tə tsəne bazlam i Yesu niye na, kwayaŋŋa ta pəla tsəved məgəse na sa. Ane tuk na, kə təma fataya abəra.

⁴⁰ Ma dəba aye na, Yesu a həl bo, a ma a diye i magayam i Yurdum, magayam nakə Yuhana madzəhuβe ndo a yam a dzəhuβawa ndo hay a dəma aye. Yesu a ndza ŋgway mə dəma.

⁴¹ Ndo hay ti ye naha ka təv ŋgay haladzay. Ti ye naha na, tə gwadawa: «Yuhana kə ge masuwayaŋ kwa nəte bay. Ane tuk na, wu nakə a tsik tebiye ka ndo nakay aye na, dedek.»

⁴² Ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu.

11

Lazar a mət

¹⁻² Ndoweeye andaya tə zalay Lazar. A ndzawa na, ma gəma i Betani. Malamar ŋgay hay Marta ta Mari tə ndzawa ma gəma eye niye. Mari na, ŋgwas nakə ma ta mbədiye mal ka sik i Yesu ada ma ta takadiye na ta məkwets i gər ŋgay aye. Pat wuray na, Lazar a dəd a dəvats.

* 10:34 Dəmes hay 82.6.

³ Hərwi niye malamar ɲgay niye hay sulo eye tə slər ndo ka Yesu. Ndo niye a ye a gwad̄ay: «Bəy Maduweɲ, dzam yak nakə ka wud̄a na haladzay aye na, d̄əvats a gay.»

⁴ Yesu a tsəne andza niye na, a gwad̄: «Lazar ma mətiye ta d̄əvats niye bay. D̄əvats niye a gay na, hərwi ada ndo hay t̄a ɲgatay a məzlaḅ i Mbəlom ada ta zembedeɲeye a neɲ Wawa i Mbəlom d̄ərmak.»

⁵ Yesu na, a wud̄a Marta ta malamar ɲgay Mari ada a wud̄a Lazar.

⁶ Yesu a tsəne Lazar neɲgeye d̄əvats eye na, ki ye bəse bay. A ndza ma təv ɲgay niye neɲgeye mə d̄əma aye məhəne sulo.

⁷ Ma d̄əba i məhəne niye sulo eye na, a gwad̄atay a gawla ɲgay hay: «Takwa abəra kanan, makwa ka dala i Yahuda.»

⁸ Gawla ɲgay hay ta mbəd̄ay faya, tə gwad̄ay: «Eh! Miter may, kə ndza haladzay bay nakə ndo niye hay mə d̄əma aye a satay məkədə kar tə kwar tuk na, ada ka makw-eye a d̄əma sa na, kəkay?»

⁹ Yesu a gwad̄atay: «A dazlay ka mekedəe hus a huwa na, pat a d̄əv dzaydzay bəd̄aw? Tadə ndoweye ma həhaliye ta həpat na, ma ndəfiye sik bay hərwi dzaydzay i məndzibəra faya ma d̄əviye ka təv ɲgay.»

¹⁰ Ane tuk na, tadə ndoweye ma həhaliye ta həvad̄ na, ma ndəfiye sik hərwi ləvon zəɲzəɲ, dzaydzay andaya ka təv ɲgay bay.»

¹¹ Yesu a tsikatay bazlam niye hay na, ma d̄əba aye a gwad̄atay sa: «Dzam kway Lazar na, kə ndzahəra. Ane tuk na, na diye na ta pəd̄ekiye abəra ka məndzəhəre.»

¹² Gawla ɲgay hay ta mbəd̄ay faya, tə gwad̄ay: «Bəy Maduweɲ, kə ge neɲgeye məndzəhəre eye na, ma mbəliye.»

¹³ Yesu neɲgeye a say məgwədə d̄uh na, Lazar kə mət. Ane tuk na, nəteye tə dzala na, tə gwad̄ Yesu a tsik ka məndzəhəre nakə dedek aye.

¹⁴ Andza niye Yesu a tsikatay parakka, a gwad̄atay: «Lazar kə mət bay.

¹⁵ Ane tuk na, d̄əvats a gəs Lazar na, neɲ andaya ka təv ɲgay bay. Na ye bay na, hərwi kurom. A ge bo andza niye na, hərwi ada nəkurom k̄a dzalum ha ka neɲ. Hərwi niye d̄ərev ga maɲgwasa eye. Lətsakwa, takwa ta zəbakwaw faya.»

¹⁶ Tomas ndo nakə tə zalay Mawsa aye, a gwad̄atay a siye i gawla i Yesu hay: «Takwa, mətakwa ka bo ta Bəy Maduweɲ kway.»

¹⁷ Yesu ta gawla ɲgay hay tə husa a gəma niye na, ḅa Lazar kə ge məhəne fad̄ ma tsəvay.

¹⁸ Gəma i Betani na, bəse ta Zerozelem. Ka diye abəra ma Betani a Zerozelem na, a sla kilometer mahkar bay.

¹⁹ Yahuda hay haladzay ta ye naha mata gatayaw azekw a Marta ta Mari i mədahan̄ i malamar tay Lazar.

²⁰ Marta a tsəne Yesu kə ndzew, neɲgeye bəse ka tsəved̄ faya ma deyeweye na, a lətse, a ye mata dzəgər tə Yesu. Mari neɲgeye na, mandza eye mətagay.

²¹ Marta a ye naha tə dzəgər tə Yesu na, a gwad̄ay a Yesu: «Bəy Maduweɲ ga, tadə ka ge andaya kanan na, həbe malamar ga ma mətiye bay.

²² Na sər ha kwa anəke bəbay na, wu nakə ka tsətsah aye na, Mbəlom ma vəlakeye.»

²³ Yesu a mbəd̄ay faya, a gwad̄ay: «Malamar yak ma lətseweye abəra ma mədahan̄.»

²⁴ Marta a mbəd̄ay faya, a gwad̄ay: «Na sər, ahəl nakə aza məndzibəra ma ndəviye, ndo hay tebiye ta lətseweye abəra ma mədahan̄ aye na, neɲgeye d̄ərmak ma lətseweye abəra ma mədahan̄.»

²⁵ Yesu a gwad̄ay: «Neɲ na, ndo mətəme ha ndo abəra ma mədahan̄ ada ndo məvəle sifa a ndo hay. Ndowneye kə dzala ha ka neɲ na, kwa kə mət bəbay na, ma hutiyə a d̄əma sifa nakə ma ndəviye bay aye.

²⁶ Ndo kə dzala ha ka neɲ na, məsəfəre ɲgay ma dziye bay. Ma ndziye ka tor eye. Ka dzala ha bəd̄aw Marta?»

²⁷ Marta a gwad̄ay faya: «Ayaw Bəy Maduweɲ, na dzala nəkar na, Kəriste. Nəkar na, Wawa i Mbəlom niye tə gwad̄ ma deyeweye ka məndzibəra aye.»

Yesu a tuwa

²⁸ Marta a tsik ka bo abəra andza niye na, a mbəd̄a gər a mətagay mata zalayaw a malamar ɲgay Mari. A ye naha a tsikay me ta suksuk eye, a gwad̄ay: «Bəy Maduweɲ ki yaw, faya ma zalakeye. A gwad̄aka dara.»

²⁹ Mari a tsəne andza niye na, kwayan̄ɲa a lətse, a ye bəse ka təv i Yesu.

³⁰ Azlakwa Yesu na, kə husa a gəma niye zuk bay. Neŋgeye huya ka təv nakə tə dzəgər ta Marta aye.

³¹ Ndo neheye ti ye naha a gay i Mari mata gatay azekw aye, tə ŋgatay a Mari a lətse, a yaw abəra na, tə payaw bəzay. Tə gwad ma giye na, ma diye ka tsəvay mata tuwe.

³² Mari a ye na, ka təv i Yesu. A husa ka təv nakə Yesu mə dəma aye. A ŋgatay a Yesu na, a dək w gurmets kame ŋgay, a gwad ay: «Bəy Maduweŋ, tadə ka ge andaya kanan na, haβe malamar ga ma mətiye bay.»

³³ Yesu a zəba ka Mari na, faya ma tuwiye ada ndo neheye ti ye naha dziye faya ta tuwiye dərma k. Tsa na, dərev a ndalay haladzay, a mbəday ha mədzal gər.

³⁴ A tsətsah fataya, a gwad atay: «Ka lum na na, ka waray?»

Ta mbəday faya, tə gwad ay: «Bəy Maduweŋ, dara nəmaa dəkeye faya.»

³⁵ Yesu a tuwa.

³⁶ Ndo niye hay tə gwad: «Zəbum faya tey, a wudə Lazar haladzay!»

³⁷ Ane tuk na, ndo siye hay mə walaŋ tay, tə gwad: «Ka həndəkay ha dərə a guluf, Lazar mə mət bay na, a sla faya məge təbədew?»

Yesu a mbəl ha Lazar abəra ma mədahaŋ

³⁸ Dərev a ndalay a Yesu sa. A ye ka tsəvay. Tsəvay niye na, andza lar. Tə pa na mədahaŋ i Lazar na, a lar niye. Ta dərəzli me i tsəvay niye na, ta beber bagwar eye.

³⁹ Yesu a gwad atay: «Həndəkum faya abəra beber nakay.»

Marta malamar i mədahaŋ niye a gwad ay: «Bəy Maduweŋ, kə ge ma tsəvay məhəne fad tuk na, anəke na, ma ziye bədaw?»

⁴⁰ Yesu a mbəday faya, a gwad ay: «Na tsikaka bədaw? Ka dzala ha ka neŋ na, ka ŋgateye a məzlaβ i Mbəlom.»

⁴¹ Ta həndək faya abəra beber niye. Ta həndək faya abəra na, Yesu a zəba dərə a mbəlom. A gwad: «Bəba ga na gaka naha sisə haladzay hərwi wu nakə na tsətsah naha fakaya na, ka tsəneŋ na.

⁴² Na sər ha wu nakə na tsətsahiye naha fakaya aye na, ka tsəneŋeye na huya. Na tsik wene wene aye na, hərwi ndo neheye

kanan ka təv ga aye, tə dzala ha maa sləra ga ahaya na, nəkar.»

⁴³ A tsikay naha a Mbəlom andza niye na, a zalay a Lazar ta magala, a gwad: «Ndohwaw abəra.»

⁴⁴ Tsa na, Lazar a ndohwaw abəra. A ndohway na, tə peteked niye tə pa na ka bo a tsəvay aye tebiye. Həlay tə sik ŋgay hay mambəkwa eye ada gər ŋgay mambəkwa eye dərma k.

Yesu a gwad atay: «Pəlum faya abəra peteked niye ada kə gər um ha mə ye ŋgway.»

Bagwar i Yahuda hay ta pəla tsəved ka məkədə na Yesu

Mata 26.1-5; Markus 14.1-2; Luka 22.1-2

⁴⁵ Ndo neheye ta ye mata gayaw azekw a Mari ada ta ŋgatay a masuwayaŋ niye Yesu a ge aye na, ndo hay haladzay ta dzala ha ka Yesu.

⁴⁶ Ane tuk na, ndo siye hay ti ye ka təv i Farisa hay. Ti ye naha ta təkəratay wu nakə Yesu a ge aye.

⁴⁷ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom hay ta Farisa hay tə haya gər a bagwar i Yahuda hay tebiye. Tə haya gər na, tə gwad: «Ndo nakay na, faya ma giye masuwayaŋ hay haladzay huya. Ka gəkweye ha na, kəkay?»

⁴⁸ Tadə ka gərakwa ha andza niye na, ndo hay tebiye ta dzaliye ha faya. Ndo hay tebiye ta pay bəzay na, ndo i Roma hay ta deyeweye ta mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ta bəbazliye tay ha ndo kway hay.»

⁴⁹ Ndo weye andaya mə walaŋ tay, məzele ŋgay Kayif. Bəy i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom ka viye aye niye na, neŋgeye. A gwad atay: «Ka sər um wuray kwa tsekweŋ bay.

⁵⁰ ŋgama ndo nəte mə mət hərwi ndo hay tebiye tə bəmalə nakə ndo kway hay tebiye ta dziye aye.»

⁵¹ Wu nakə a tsik aye na, a yaw abəra ma mədzal gər ŋgay bay. Ka viye eye niye na, neŋgeye bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. Hərwi niye Mbəlom a vəlay gədaŋ mətsike ka wu nakə ma giye bo kame aye, Yesu ma mətiye hərwi Yahuda hay tebiye.

⁵² Ane tuk na, ma mətiye na, hərwi Yahuda hay dəkdek bay. Ma mətiye hərwi ndo i Mbəlom neheye kweye kweye ka

məndzibəra tebiye dərmak aye, hərwi ada mâ həla tay ahaya tebiye tâ ndza ka tæv eye nəte.

⁵³ Hərwi bazlam i Kayif niye a tsik aye na, pat eye niye ta dazlay mapəle tsəved ka məkəde na Yesu.

⁵⁴ Hərwi niye Yesu a həhalawa na, a bəzawa ha bo parakka mə walañ i Yahuda hay sa bay. Ane tuk na, a ye ngway dərəñ a gəma wuray tə zalay Efrayim. Gəma niye na, bəse tə kəsaf. Tə ndza mə dəma ta gawla ngay hay.

⁵⁵ Magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Pak aye mazlambar kə ndzew. Ndo hay haladzay ti yaw abəra ma gəma hay wal wal, ti ye a Zerozelem. Ti ye na, magurlom niye kə sla zuk bay. Ti ye hərwi ada tâ bara bo andza i kule tay nakə a tsik aye.

⁵⁶ Ahəl nakə nətəye mə dəma aye na, ta pəla Yesu. Ta tsətsah ka bo mə walañ tay ma gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye, tə gwad: «Ma deyeweye a magurlom bədaw? Ka dzalum na, kəkay?»

⁵⁷ Tə tsik andza niye na, hərwi bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay tə gwad: «Ndoweye kə sər tæv i Yesu nakə nənğeye mə dəma aye na, mâ datay ha hərwi ada ta diye faya ta gəsiye na.»

12

Mari a mbəda mal ka sik i Yesu Mata 26.6-13; Markus 14.3-9

¹ Məhetse i magurlom i Pak a zəkaw məhəne məkwa na, Yesu a mbəda gər, a ye a gəma i Betani. Betani na, gəma nakə Lazar mandza eye mə dəma aye. Lazar na, ndo nakə Yesu a mbəl ha abəra ma mədahañ aye.

² Yesu a husa naha a Betani na, tə day wu mənday. Marta na, nənğeye faya ma vəleye wu mənday a Yesu. Lazar na, nənğeye mə walañ i ndo neheye tə nda wu mənday dziye tə Yesu aye.

³ Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, Mari a zla dos maraha eye tə mal nakə a ze hunña aye. Mal niye na, tsakala eye haladzay. Mal niye na, tə ge ta dərizl i gərdaf aye andaya tə zalay *nardi*. A zla mal niye, a mbəda ka sik i Yesu. A takad na mal niye ta məkəwets i gər ngay. Məze i mal niye

hunña eye a rah a gay niye nətəye mə dəma aye.

⁴ Yudas Iskariyot na, nənğeye nətə mə walañ i gawla i Yesu hay, nənğeye ma ta giye daf ka Yesu. A ngatay a mal niye Mari a mbəda ka sik i Yesu aye na, a gwad:

⁵ «Ass! Ta səkəm ha mal niye bay na, hərwi mey? Həbe ta səkəm ha na, ka hutakweye ha suloy haladzay segey? Ada dala eye na, ta sliye məvəlatay a mətawak hay bədaw!»

⁶ A tsik andza niye na, hərwi nənğeye məkəl. Maa gəsa ha dala na, nənğeye. Ane tuk na, a həlawa faya abəra ka dala aye niye. A dzala andza niye na, ka mətawak hay dəkdek bay.

⁷ Yesu a gwaday: «Gər ha ngwas nakay na, səfek. A ge andza niye na, hərwi nənğeye a ge fagaya na, wu nakə ta zliye ga ha a bəd aye.

⁸ Ndo i mətawak hay na, nətəye ka tæv kurom huya. Ane tuk na, neñ na, na ndziye tə nəkurom huya bay.»

A satay a bagwar i Yahuda hay məkəde Lazar

⁹ Yahuda hay haladzay tə tsəne Yesu nənğeye ma Betani na, tə həl bo ti ye. Ti ye na, ka tæv i Yesu dəkdek bay. Ti ye na, a satay mənğatay a Lazar nakə Yesu a mbəl abəra ma mədahañ aye.

¹⁰ Hərwi niye bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə haya gər hərwi a satay məkəde na Lazar dərmak.

¹¹ A satay məkəde na Lazar na, hərwi ndo hay haladzay tə patay bəzay sa bay, tə dzala ha ka Yesu hərwi ngay.

Yesu a ye a Zerozelem Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Luka 19.28-40

¹² Tədœ eye na, ndo neheye haladzay ti ye naha a magurlom i Pak aye na, tə tsəne Yesu faya ma diye naha a Zerozelem dərmak.

¹³ Ti ye tə dəsaw hawal i gərdaf wuray a ndzakit bo təbah məgəse ha mə həlay. Ti ye mata dzəgər tə Yesu ka tsəved. Ahəl nakə faya ta diye na, ta wuda, tə gwad: «Zambadakway a Mbəlom! Mbəlom mâ pa ngama ka ndo nakə faya ma deyeweye ta məzele i Bəy Maduweñ aye! Mbəlom mâ pa ngama ka Bəy i Israyel hay!»

14 Yesu a ngatay a zuŋgo wuray na, a ndza faya andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad:

15 «Nəkar gəma i Zerozelem, kâ dzədzar bay!

Zəba, bəy yak faya ma diye naha

mandza eye ka zuŋgo wawa eye.* »

16 Ahəl niye na, gawla i Yesu hay tə sər bazlam niye a tsik ka Yesu na, tə sər zuk bay. Ahəl nakə Mbəlom a bəz ha məzlaḅ i Yesu, a matayaw a gər aye na, bazlam i Mbəlom kə tsik faya andza niye dedək ada ndo hay tə ge andza niye dərmaḅ.

17 Ahəl nakə Yesu a zalay naha a Lazar a tsəvay, a mbəl ha abəra ma mədahaŋ aye na, ndo hay andaya haladzay ka təv eye niye. Ndo niye hay ta təkər wu nakə tə ngatay Yesu a ge aye a ndo hay.

18 Hərwi niye ndo hay haladzay ti ye mata dzəgər tə Yesu. Ndo niye hay tə tsəne Yesu na, kə ge masuwayaŋ niye.

19 Farisa hay tə ngatay andza niye na, tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Zəbum kwa, wu nakə faya ka gakweye tebiye na, ma gakweye ŋgama bay! Ndo hay tebiye ta pay bəzay.»

Gərek wuray hay ta pəla Yesu

20 Ahəl nakə ndo hay ti ye a magurlom i Pak mata dəslay ha gər a Mbəlom aye na, Gərek hay andaya mə walaŋ tay.

21 Gərek niye hay ti ye ka təv i Filip. Filip neŋgeye ndo i gəma i Betesayda ka dala i Galile. Ti ye naha tə gwaday a Filip: «ŋgalaka, a samay mənḡatay a Yesu tey.»

22 Filip a tsəne na, a ye a tsikay a Aŋdərə. Tsa na, ti ye tə tsikay a Yesu.

23 Yesu a gwadatay: «Həlay eye kə sla anəke tuk, Mbəlom ma datay ha məzlaḅ ga i neŋ Wawa i Ndo, a ndo hay.»

24 Yesu a gwadatay sa: «Sərūm ha na, ta sləga hulfe i wu nəte a bəd bay na, ma ndziye andza niye ma səkahiye bay. Tadə ta sləga na, ma ndzohwiye. Nakay a ndzohwaw abəra aye na, ma gəliye ada ma giye wur haladzay.

25 Ndoweje ka wuda sifa ŋgay na, ma dziye ha duh. Ndoweje ka kərah məgay gər a sifa ŋgay hərwi ga na, ma hutije sifa nakə ma ndəviye bay aye.

26 Tadə kə say a ndoweje məgeŋ məsler na, mə peŋ bəzay. Andza niye ndo i məsler ga na, ma ndziye ka təv nakə neŋ na ndziye mə dəma aye dərmaḅ. Ndo nakə ma geŋeye məsler aye na, Bəba ga ma dəslay ha gər.»

Yesu a da ha məməte ŋgay

27 Yesu a gwadatay sa: «Anəke na, dərēv ki ye fagaya abəra. Ada na gwadiye na, kəkay? Na gwadeje a Bəba: “Bəba ga, zla fagaya abəra dərētsətseh nakay tey” na, na tsikiye dāw? A’ay! Na tsikiye andza niye bay, hərwi na yaw ka mändzibəra na, hərwi ada nā sa dərētsətseh nakay.

28 Na gwadije duh na, Bəba, ge wu nakə ndo hay ta səriye na na, nəkar bagwar eye.»

A tsik andza niye na, mətsike me a tsənew abəra mə mbəlom, a gwad: «Ba na mbərəm məda ha məzlaḅ ga nakə ndo hay ta dəsleŋeye ha gər aye ada na datay ha məzlaḅ ga sa.»

29 Ndo neheje nəteje haladzay ka təv eye niye, tə tsəne mətsike me niye a tsənew mə mbəlom aye, tə gwad: «Maa ləv na, maləve i mbəlom.»

Siye hay tə gwad: «Maa tsikayaw me na, gawla i Mbəlom!»

30 Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Mətsike me nakay a tsənew mə mbəlom aye na, hərwi kurom bəna hərwi ga bay.

31 Nakay na, həlay nakə Mbəlom ma gat-eye sariya a ndo hay aye tuk. Anəke na, Mbəlom ma həhariye na bəy i mändzibəra nakay.

32 Neŋ na, ta gəsiye ga, ta darije ga ka mayako mazləmbada eye, ta lətsiye ga ha ka bo ka mbəlom. Ta lətse ga ha na, na zalateje a ndo hay tebiye tā yaw ka təv ga.»

33 Yesu a tsik andza niye na, ka məməte ŋgay. Ma ta mətiye kəkay na, a da ha neŋgeje.

34 Ndo hay tə gwaday: «Mə dərēwel i Mbəlom na, tə watsa, tə gwad: “Kərīste na, ma ndziye na, huya.” Ada ka gwadije Wawa i Ndo na, ta ta darije na ka mayako na, ma kəkay? Wawa i Ndo na, way?»

35 Yesu a gwadatay: «Anəke na, dzaydzay andaya mə walaŋ kurom. Ane tuk na,

* 12:15 Zakari 9.9.

ma ndziye na, tsekwen̄ tsa. Ahəl nakə dzaydzay andaya mba aye na, dum kame hərwi ada ləvon̄j mâ ndzakum a gər həf bay. Hərwi ndo nakə faya ma diye ma ləvon̄j aye na, a sər təv̄ nakə ma diye a dəma aye bay.

³⁶ Ahəl nakə dzaydzay niye faya ma dəviye na, dzalum ha faya hərwi ada kâ tərūm ndo i dzaydzay hay.»

Yesu a tsik bazlam niye andza niye na, a ye a ŋgaha bo abəra ka nətəye.

Yahuda hay haladzay ta dzala ha ka Yesu bay

³⁷ Kwa tadə kə ge masuwayəŋ haladzay ka dərə tay bəbay na, Yahuda hay haladzay ta dzala ha faya bay.

³⁸ Wu nakay a ge andza niye na, hərwi ada wu nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik ahəl niye mâ ge bo. A gwad: «Bəy Maduwen̄, maa təma bazlam yak nakə nəmaa dā ha aye na, way?

Bəy Maduwen̄, ka bəzay ha gədan̄ yak na, a way?†»

³⁹ Hərwi niye ndo hay tə dzala ha ka Yesu bay na, hərwi mey? Ezay a gwad:

⁴⁰ «Mbəlom ka təra tay ha guluf eye hay, ka dərəzlatay ka metsehe tay.

A satay mən̄gatay tə dərə bay, a satay məsəre tə metsehe tay bay.

Tadə a satay mambədə ha mede tay na, na təmiye tay ha dərma.‡»

⁴¹ Ezay a tsik wu niye na, hərwi nen̄geye kə ŋgatay a məzlaḅ i Yesu ada a tsikawa faya.§

⁴² Kwa Ezay kə tsik andza niye bəbay na, bagwar i Yahuda hay haladzay ta dzala ha ka Yesu. Ane tuk na, tə dzala ha ka Yesu na, ta məkāl. Ta dā ha bay hərwi ta dzədzaray a Farisa hay. Ta dzədzar na, hərwi ta həhariye tay abəra mə gay i maduwule me tay.

⁴³ A satay na, ndo t̄a zambadətay, dūh Mbəlom mâ zambadətay bay.

Wu nakə Yesu a tsik aye na, ma gəsiye ndo hay a sariya

⁴⁴ Ma dəba eye na, Yesu a wuda kələr̄ra, a gwad:

«Ndowne kə dzala ha ka nen̄ na, ta dedek a dzala ha ka nen̄ bay. Ane tuk na, a dzala ha na, ka ndo nakə a sləra ga ahaya aye.

⁴⁵ Ndowne kə ŋgeten̄ na, a ŋgatay a ndo nakə a sləra ga ahaya aye.

⁴⁶ Nen̄ na, na yaw ka məndzibəra andza dzaydzay nakə a dəv̄ aye, hərwi ada kwa way kə dzala ha ka nen̄ na, ma ndziye ma ləvon̄j sa bay.

⁴⁷ «Tadə ndowne kə tsəne bazlam nakay ada kə pay bəzay bay na, mata gay sariya na, nen̄ bay. Hərwi nen̄ na yaw ka məndzibəra na, mata gatay sariya a ndo hay bay, ane tuk na, hərwi mətəme tay ha.

⁴⁸ Tadə ndowne kə təma ga bay ada ka kərah bazlam ga na, sariya ma ta gəsiye na. Sariya ma ta gəsiye na pat nakə məndzibəra ma ndəviye na, hərwi a kərah bazlam ga.

⁴⁹ «Andza niye, bazlam nakay na tsik aye na, na tsik ta mədzaḅ gər ga bay. Ane tuk na, maa gweden̄ tsik nakay na, Bəba ga nakə a sləra ga ahaya aye.

⁵⁰ Ada na sər wu nakə a gweden̄ aye na, ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay a ndo hay. Andza niye wu nakə na tsikiye aye na, na tsik na, andza nakə Bəba ga a gweden̄ tsik aye.»

13

Yesu a bara sik i gawla ŋgay hay

¹ Həlay i magurlom i Pak mazlambar kə husaw a dəma. Yawa! Yesu a sər həlay ŋgay nakə ma diye abəra ka məndzibəra aye kə sla. Ma miye ŋgway ka təv̄ i Bəba ŋgay. Yesu a wudā ndo ŋgay neheye ka məndzibəra aye huya. Anəke Yesu ka bəzatay ha na, a wudā tay ha tə dərəv̄ ŋgay peteh.

² Pat eye niye ta huwa na, Yesu ta gawla ŋgay faya ta ndiye daf. Ba Fakalaw ka mbərəm məvəlay bazlam a Yudas wawa i Simon̄ Iskaripot hərwi ada mâ ge daf ka Yesu.

³ Yesu a sər ha Bəba ŋgay kə vəlay gədan̄ ka mələve wu hay tebiye. Yesu a sər ha nen̄geye a yaw abəra ka təv̄ i Mbəlom ada ma miye na, ka təv̄ i Mbəlom.

† 12:38 Ezay 53.1. ‡ 12:40 Ezay 6.9-10. § 12:41 Ezay 6.1.

4 Hərwi niye Yesu a gər ha mənde wu mənday, a lətse. A tsəkw ka bo abəra peteked. A ye naha a zla peteked i matekede yam abəra ka bo, a ɓar ha bəzay i hud.

5 Ma dəba aye na, a mbəda yam a gan-dayah. Tsa na, a dazlay məbere tay na sik a gawla ŋgay hay. A ndəv ha məbere tay na sik na, a pəla haya peteked matekede yam niye abəra mə bəzay i hud, a takad yam abəra ka sik.

6 A ndisl ka təv i Simon Piyer na, Simon Piyer a gwaday: «Bəy Maduweŋ, mata berəŋ na sik duh na, nəkar daw?»

7 Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Wu nakə faya na giye anəke aye na, ka səriye bay, ane tuk na, ka səriye mba.»

8 Piyer a gwaday: «A'ay! Ka ta berəŋeye na sik dada bay.»

Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Tadə na baraka na sik bay na, ka dzapameye nətə tə nəkar sa bay.»

9 Simon Piyer a tsəne andza niye na, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, kâ berəŋ na sik dekdek tsa bay. Berəŋ na həlay ga hay ta gər ga dərma.»

10 Yesu a gwaday: «Ndo nakə kə bara na bo ŋgay aye na, ndəluɓ andaya ka bo ŋgay bay. Ma bariye bo sa bay. Ma bariye na, sik dekdek tsa. Nəkurom, ndəluɓ andaya fakuma bay, nəkurom tsədaŋŋa. Ane tuk na, ndo nətə na, ndəluɓ faya.»

11 Yesu a sər ndo nakə ma ta giye faya daf aye. Hərwi niye a gwad nətəye tebiye mabara eye hay bay.

12 A ndəv ha məbaratay na sik na, a zla peteked ŋgay a ma ha ka bo. A ye, a ma ka təv mənde daf tay niye, a ndza. Tsa na, a gwadatay: «Ka sərūm wu nakə na gakum aye daw?»

13 Nəkurom faya ka zaluməŋeye “ndo mədzeŋge ndo” ada “Bəy Maduweŋ”. Ka tsikum andza niye na, lele dedek. Neŋ na, andza niye dedek.

14 Neŋ duh ndo mədzeŋge ndo ada Bəy Maduweŋ, na barakum na sik, nəkurom dərma kutoŋ barum sik kurom hay a bo nətə nətə mə walaŋ kurom.

15 Na bəzakum ha wu nakə ka gumeye hərwi ada nəkurom dərma kâ gum a bo mə walaŋ kurom andza nakə neŋ na ge aye.

16 Ayaw! Sərūm ha na, ndo i məsler ma ziye ha ndo i gay ŋgay bay, ada ndo i məsler na, ma ziye ha ndo nakə a slər na aye bay.

17 Anəke na, ka sərūmeye ha tuk. Tadə ka gum ha məsler tə wu neheye na, ka hutumeye məŋwese.

18 «Na tsik na, ka nəkurom tebiye kurom aye bay. Neŋ na, na sər ndo neheye na pala tay aye. Ane tuk na, bazlam nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye na, ma giye bo andza nakə tə watsa aye. Mawatsa eye na, a gwad: “Ndo nakə nəmaa nda daf salamay aye na, ka tərə ndo mənə dərə ga.*”

19 Na tsikakum ka bo abəra anəke na, hərwi ada wu nakay aza kə husaw na, ka dzalumeye ha neŋ na, neŋ.

20 «Neŋ faya na tsikakumeye parakka: Sərūm ha, ndoweye ka təma ndo nakə neŋ na slər ha aye na, a təma na, neŋ dərma. Ada ndo nakə ka təma ga aye na, a təma na, ndo nakə a slərə ga ahaya aye.»

Ndo mäge daf ka Yesu

Mata 26.20-25; Markus 14.17-21; Luka 22.21-23

21 Ma dəba i bazlam niye Yesu a tsik aye na, dərəv ŋgay a ye faya abəra. A tsikatay parakka, a gwadatay: «Neŋ faya na gwadakumeye: Sərūm ha na, ndo nətə mə walaŋ kurom ma giye fagaya daf.»

22 Gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, tə ma ha ka bo dərə mə walaŋ tay tebiye. Ane tuk na, Yesu a tsik ka way na, tə sər kwa tsekweŋ bay tebiye.

23 Ndo nətə mə walaŋ i gawla i Yesu hay, ndo nakə Yesu a wuda na haladzay aye, neŋgeye mandza eye ka təv i Yesu.

24 Simon Piyer a gay naha mbətsekw tə dərə hərwi ada mâ tsətsah ka Yesu, a tsik andza niye na, ka way.

25 Mandərkwəsla i Yesu niye a həndzəd naha gər ka təv i Yesu, a tsətsah faya, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, ka tsik na, ka way?»

26 Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Na dəsiye peŋ ada na giye faya ala. Ndo nakə na vəlay aye na, mata ge fagaya daf na,

* 13:18 Dəmes hay 41.10.

nengeye.» Tsa na, Yesu a dās pen, a ge faya ala, a velay a Yudas wawa i Simon Iskariyot.

²⁷ Yudas a tēma pen niye na, kwayan̄a Fakalaw a yay a mēdzal gār. Yesu a gwadāy: «Wu nakə ka giye na, ge na anəke bəse!»

²⁸ Ndo neheye nēteye mandza eye tage Yesu aye, Yesu a tsik andza niye hārwi mey na, ndəray kwa nēte mē walañ tay niye a sər bay.

²⁹ Yudas na, nengeye ndo mēgəse su-loy. Hārwi niye siye i gawla i Yesu hay tē dzala na, Yesu a gwadāy mē ye mata səkəmakwayaw wu mēnday hārwi magur-lom i Pak. Kəgəbay a gwadāy mē ye mē vələtay wu a mətawak hay.

³⁰ Ahəl nakə Yudas a tēma pen niye na, kwayan̄a a yaw abəra. Niye na, ta həvad.

Bazlam mapala eye wedeye

³¹ Ma dēba eye Yudas a yaw abəra na, Yesu a gwad: «Anəke na, mēzlaḅ ga i Wawa i Ndo ma bəziye parakka ada ndo hay ta ŋgateye a mēzlaḅ i Mbəlom hārwi ga dərmaḅ.

³² Na bəzatay ha mēzlaḅ i Mbəlom a ndo hay, Mbəlom dərmaḅ ma bəzatay ha mēzlaḅ i wawa ŋgay a ndo hay tē wu nakə faya ma giye aye. Ma giye mahonok mabəzatay ha bay.

³³ Wawa ga hay, na ndziye tē nəkuroḅ haladzay sa bay. Na ye fakuma abəra na, ka pəlumeye ga. Ane tuk na, wu nakə na tsikatay a bagwar i Yahuda hay aye na, na tsikakumeye anəke. “Təv nakə neñ na diye a dēma aye na, ka slumeye faya mede a dēma bay.”

³⁴ Na tsikakumeye bazlam mapala eye wedeye. Bazlam mapala eye wedeye na, waray? Wudūḅ bo nēte nēte mē walañ kurom. Andza neñ nakə na wudā kurom aye na, kutoñ wudūḅ bo nēte nēte mē walañ kurom dərmaḅ.

³⁵ Tadə ka wudūḅ bo nēte nēte mē walañ kurom na, ndo hay tebiye ta səriye ha nəkuroḅ gawla ga hay.»

Piyer ma gwadiye: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Luka 22.31-34

³⁶ Simon Piyer a tsətsah faya, a gwadāy: «Bəy Maduwen, ka diye na, a ŋgay?»

Yesu a mbədāy faya, a gwadāy: «Anəke na, ka sliye faya mēpen bəzay a təv nakə na diye a dēma aye bay. Ane tuk na, həlay eye ma slaweye aza ka peneye bəzay.»

³⁷ Piyer a gwadāy: «Bəy Maduwen, na sliye faya mēpaka bəzay anəke bay na, hārwi mey? Neñ maləva bo eye mēvəle ha məsəfəre ga hārwi yak.»

³⁸ Yesu a mbədāy faya, a gwadāy: «Nəkar maləva bo mēvəle ha məsəfəre yak hārwi ga ta dedek ŋgway dāw? Na tsikakeye parakka, sər ha na, dzagulok ma ta zlahiye na, ḅa ka gwad sik mahkar ka sər neñ bay.»

14

Yesu na, tsəved i ndo hay mede a Mbəlom

¹ Yesu a gwadātay a gawla ŋgay hay: «Dərev mē ye fakuma abəra bay. Dzalum ha ka Mbəlom ada dzalum ha ka neñ dərmaḅ.

² Gay hay andaya haladzay mē gay i Bəba ga. Tadə təv andaya bay na, həbe na gwadakumeye bədaw? Na diye na ta lambadakumeye təv nakə ka ta ndzumeye mē dēma aye.

³ Na ye, na lambadakumaw təv na, na maweye mata həle kurom ka təv ga, hārwi ada nəkuroḅ dərmaḅ ka ndzumeye ma təv nakə neñ mē dēma aye.

⁴ Nəkuroḅ na, ka sərūḅ tsəved nakə a ye a təv nakə na diye a dēma aye.»

⁵ Tomas a gwadāy: «Bəy ga, təv nakə ka diye a dēma aye na, nəmaa sər bay. Nəmaa sliye faya məsəre tsəved niye na, ma kəkay?»

⁶ Yesu a mbədāy faya, a gwadāy: «Neñ na, tsəved, dedek ada sifa. Ndoweye ki yaw ta təv ga bay na, ma sliye faya mede ka təv i Bəba ga bay.

⁷ Tadə ka sərūḅ neñ na, ka sərūḅeye Bəba ga dərmaḅ. Kwa anəke ka sərūḅ na ka ŋgatumay.»

⁸ Filip a gwadāy: «Bəy ga, dāmay ka Bəba yak tsa na, tsiy dā may.»

⁹ Yesu a mbədāy faya, a gwadāy: «Na ndza ka təv kurom na, haladzay ada ka sər ga ha bay ŋgway huya dāw Filip? Ndoweye kə ŋgeteñ a neñ na, a ŋgatay na, a Bəba ga. Ada ka gwad: “Dāmay ka Bəba yak” na, hārwi mey?»

¹⁰ Neñ ta Bəba ga, nəmay mandza eye nəte na, ka dzala ha təbədəw? Bazlam neheye na tsikawakum a nəkurom tebiye na, ti yaw abəra mə neñ dekdək bay. Na tsik na, i Bəba ga nakə nəmay mandza eye nəte aye. Maa ge məsler mə neñ na, neñgeye.

¹¹ Tadə na gwadəkum: “Neñ ta Bəba, Bəba ga tə neñ, nəmay nəte” na, dzalum ha faya. Dzalum ha ka məsler neheye na gawa aye kwa.

¹² «Ayaw! Neñ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, ndoweye kə dzala ha ka neñ na, ma giye məsler neheye neñ faya na giye dərmak. Ma ta giye na, ma ziye neheye anəke aye, hərwi neñ na, na diye ka təv i Bəba ga.

¹³ Ka tsətsahum kwa mey ta məzele ga na, na gakumeye na tebiye, hərwi ada neñ Wawa i Mbəlom nā bəz ha məzlaḅ i Bəba.

¹⁴ Ka tsətsahum kwa mey ta məzele ga na, na vəlakumeye.»

Yesu a gwad ma sləraweye Məsəfəre Tsədanña eye

¹⁵ Yesu a gwadatay sa: «Tadə ka wudum ga na, ka rəhumeye ha gər a bazlam ga mapala eye.

¹⁶ Neñ, na geye amboh a Bəba ga mâ slərakumaw ndo mekeleñ mâ dzəna kurom hərwi ada mâ ndza huya ka təv kurom.

¹⁷ Ma slərakumaweye na, Məsəfəre nakə ma dəkumeye ha dedək aye. Məndzibəra na, ma sliye faya məhute təbey hərwi kə ngatay bay, ma səriye na bay sa. Nəkurom na, ka sərumeye hərwi ma ndziye na, ka təv kurom ada ma ndziye huya mə nəkurom.

¹⁸ Hərwi niye, na gəriye kurom ha mahəkuromeye andza wur mətawak hay bay. Na maweye ka təv kurom.

¹⁹ Ma məndze tsekweñ na, ndo i məndzibəra hay ta ngeteñeye sa bay. Nəkurom na, ka ta ngatumeñeye hərwi neñ na ndziye ta sifa ga huya ada nəkurom dərmak ka ndzumeye ma sifa huya.

²⁰ Pat eye niye na, ka sərumeye neñ madzapa eye ta Bəba ga, nəkurom madzapa eye tə neñ ada neñ madzapa eye tə nəkurom.

²¹ «Ndoweye kə pa na bazlam ga mapala eye a gər, ada ka rəhay ha gər na, neñgeye

na, a wudə ga. Bəba ga ma wudiye na ndo nakə a wudə ga aye, neñ dərmak na wudiye na ada na bəzay ha bo ga.»

²² Gawla i Yesu andaya məzele ngay Yuda. Neñgeye na, Yudas Iskariyot bay. A gwaday a Yesu: «Bəy ga, ka bəziye ha bo a nəmay dekdək, ka bəziye ha bo a ndo i məndzibəra hay bay na, ma giye bo ma kəkay?»

²³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Ndoweye ka wudə ga na, ma rəheye ha gər a bazlam ga. Bəba ga ma wudiye na. Nəmaa deyeweye ka təv ngay. Neñ ta Bəba nəmaa ndziye mə gay ngay.

²⁴ Ndo nakə a wudə ga bay aye na, ma rəheye ha gər a bazlam ga bay. Kā mətsum ha gər tə wu nakə na tsik aye bay. Wu nakə ka tsənum na tsik aye na, a yaw mə neñ bay. A yaw na, ka təv i Bəba ga neñgeye nakə a sləra ga ahaya aye.

²⁵ Na tsikakum ka bo abəra bazlam nakay anəke na, hərwi neñ andaya ka təv kurom mba.

²⁶ Mazlambar Bəba ga ma sləraweye Məsəfəre Tsədanña eye a bərəm ga, ma dzəniye kurom. Neñgeye na, ma tətikakumeye wu hay tebiye ada bazlam ga neheye na tsikawakum aye na, mâ makum ahaya a gər tebiye.

²⁷ «Anəke na diye gwa na, na vəlakumeye məndze zay a dərev kurom. Məndze nakə dərev kurom ma ndziye zay aye na, na vəlakumeye andza i məndzibəra bay. Dərev mâ ye fakuma abəra bay. Kā dzədzarum bay.

²⁸ Ba ka tsənum, na gwadəkum: Na diye gwa. Ane tuk na, na maweye ka təv kurom. Tadə ka wudum ga na, ka ngwasumeye hərwi na diye na, ka təv i Bəba ga. Bəba ga, neñgeye na, bagwar eye a ze ga.

²⁹ «Wu neheye ta ndislew zuk bay. Na tsikakum ka bo abəra anəke na, hərwi ada aza ta ndislew na, kə dzalum ha ka wu neheye na tsikakum aye.

³⁰ Na ta tsikakumeye wuray andaya haladzay sa bay. Na tsikakumeye wuray haladzay sa bay na, hərwi mey? Hərwi bəy i ndo i məndzibəra hay faya ma deyeweye. Ane tuk na, gədan ngay andaya kwa tsekweñ mələve ga bay.

³¹ Ane tuk na, ndo i mändzibəra hay tâ sər ha na, na wudā Bəba ga ada neŋ faya na giye andza nakə Bəba a gwedeŋ ge aye.

«Anəke na, lətsum takwa abəra kanan!»

15

Yesu na, dərizl i gərdaf

¹ Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay sa: «Neŋ na, andza dərizl i gərdaf dedek eye. Bəba ga na, a təra andza ndo i guvah.

² Hawal neheye tə wa bay aye na, ma dəsiye tay ha. Hawal neheye tə wa aye na, ma kəkaliye fataya abəra hərwi ada tâ wa hohway haladzay.

³ Wu neheye na tətikakum aye na, ka təra kurom ha tsədaŋŋa, andza dərizl i gərdaf nakə ta kəkal na aye.

⁴ Ndzum na, madzapa eye ka neŋ andza neŋ nakə madzapa eye tə nəkurom aye. Hawal kə ge neŋgeye ka dərizl ŋgay eye bay na, ma sliye faya məwe ka gər bo ŋgay bay, mâ ndza ka dərizl ŋgay. Andza niye, nəkurom ka dzapum tə neŋ bay na, ka mbumeye faya məge wuray lele eye bay.»

⁵ Yesu a gwadatay sa: Neŋ na, andza dərizl i gərdaf, nəkurom hawal eye hay. Ndoweye kə dzapa tə neŋ ada na dzapa ta neŋgeye na, ma wiye hohway haladzay andza dərizl i gərdaf. Hərwi ze neŋ na, ka slumeye məge wuray lele eye bay.

⁶ Ndoweye kə dzapa tə neŋ bay na, Mbəlom ma kərahiye na. Ma təriye andza hawal i dərizl i gərdaf nakə tə dəs faya abəra aye. Ta kaliye ha ada ma kuliye. Kə kula na, ta hayay gər ada ta dziye a ako, ma təmiye.

⁷ «Tadə ka ndzum nəkurom madzapa eye ka neŋ ada ka pum na bazlam ga a dərev na, tsətsahum wu nakə a sakum aye, ka hutumeye.

⁸ Tadə faya ka gumeye ŋgwalak huya na, faya ka bəzumatay ha a ndo hay, nəkurom gawla ga hay. Kə ge andza niye na, ndo hay ta zambadeye a Bəba ga.

⁹ «Na wudā kurom andza nakə Bəba a wudā ga aye. Ndzum huya madzapa eye ka neŋ ada ka sərumeye ha na, na wudā kurom.

¹⁰ Tadə ka rəhumay ha gər a bazlam ga mapala eye na, ka ndzumeye nəkurom madzapa eye ka neŋ ada ka sərumeye ha

na wudā kurom huya, andza neŋ nakə na rəhay ha gər a bazlam i Bəba ga mapala eye ada neŋ madzapa eye tə neŋgeye ada na sər ha a wudā ga huya.

¹¹ Na tsikakum wu neheye na, hərwi ada dərev kurom mâ ŋgwasə andza neŋ nakə dərev ga maŋgwasə eye dərma. Andza niye maŋgwesə ma rahiye a dərev kurom lele.

¹² «Bazlam ga nakə na tsikakumeye na, waray? Bazlam nakə na tsikakumeye na, wudum bo nətə nətə mə walaŋ kurom andza neŋ nakə na wudā kurom aye.

¹³ Ndoweye kə dze ha məsəfəre ŋgay hərwi dzam ŋgay hay na, mawude bo maze niye na, andaya sa bay.

¹⁴ Tadə ka gum wu nakə na gwadum gum aye na, nəkurom dzam ga hay.

¹⁵ Na zalakumeye ndo i məsler ga hay sa bay hərwi ndo i məsler na, a sər wu nakə ndo i gay ŋgay ma giye bay. Duh na zalakumeye dzam ga hay hərwi na dakum ha wu nakə Bəba a deŋ ha aye tebiye.

¹⁶ Nəkurom ka zlum ga bay. Duh maa pala kurom na, neŋ hərwi ada kâ pumeŋ bəzay. Na slər kurom ha dərma, kâ yum mata ge wu nakə lele eye ada wu niye lele eye ma ndziye huya. Andza niye, ka tsətsahum wu hay tebiye ta məzele ga na, Bəba ga ma vəlakumeye.

¹⁷ Wu nakə na tsikakumeye anəke aye na, wudum bo nətə nətə mə walaŋ kurom.»

Ndo i mändzibəra hay ta nateye dərə a gawla i Yesu hay

¹⁸ Yesu a gwadatay sa: «Tadə ndo i mändzibəra ta nakum dərə na, sərūm ha 6a kurre tə nay dərə na, a neŋ.

¹⁹ Tadə nəkurom ndo i mändzibəra hay na, ta wudiye kurom hərwi nəkurom ndo tay hay. Ane tuk na, ka təra andza niye bay. Na pala kurom abəra mə walaŋ tay. Nəkurom ka tərūm ndo tay hay sa bay. Tə nakum dərə na, hərwi nakə nəkurom ndo tay hay sa bay aye.

²⁰ «Kâ mətsum ha gər tə bazlam nakə na tsikakum aye bay. Na gwad ndo i məsler na, a ze ndo i gay ŋgay bay. A seŋ məgwadakum na, tadə ta geŋ dərətsətseh na, ta gakumeye dərətsətseh a nəkurom

dərmak. Ndo neheye ta rəhay ha gər a bazlam ga aye na, ta dzaliye i kurom dərmak.

²¹ Dəretsətseh nakə ta gakumeye na, hərwi nakə nəkurom gawla ga hay aye. Tə ge andza niye na, hərwi tə sər ndo nakə a sləra ga ahaya aye bay.

²² «Tadə na yaw na tsikatay bazlam i Mbəlom bay na, sariya ma gəsiye tay ha hərwi mezeleme tay bay. Ane tuk na, anəke na yaw, na tsikatay. Anəke ta sliye faya mətəsike “nəmaa sər mezeleme bay” na, ta sliye faya bay.

²³ Ndoweye kə neñ dərə na, a nay dərə a Bəba ga dərmak.

²⁴ Tadə 6a na mbərəm mäge məsler neheye ndəray dāda kə ge bay aye na, ha6e Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya ŋgay bay. Azlakwa anəke na, ta ŋgatay a məsler ga hay ada faya ta namay dərə ta bəba ga.

²⁵ Ane tuk na, a ge andza niye na, hərwi ada m̄a təra andza nakə ndo tay hay ta watsa mə Derewel i Mbəlom aye. Tə watsa, tə gwad: “Tə neñ dərə na, kəriye bəna na ge mənese bay.*”»

²⁶ Yesu a gwadatay sa: «Ndo nakə ma deyeweye madzəne kurom aye na, ma deyeweye. Ma deyeweye na, mə həlay i Bəba ga. Na ye ka təv i Bəba ga na, na slərakumaweye. Ndoweye niye na, Məsəfəre Tsədanŋa aye. Neŋgeye ma dətəye ha dedek a ndo hay. Ki yaw na, ma tsikiye ka neñ.

²⁷ Nəkurom dərmak ka ta tsikumeye ka neñ hərwi ahəl nakə na dazlay a məsler aye na, nəkurom tə neñ hus bəgom.»

16

¹ «Na tsikakum wu neheye ka bo abəra anəke na, hərwi ada k̄a gərūm ha mədzele ka neñ bay.

² Ta ta həhara kurom ahaya abəra mə gay i madūwule me. Həlay eye ma deyeweye, ndo hay ta kədiye kurom, ada ta dzaliye mə gər tay na: “Nəmaa ge na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye.”

³ Ta giye andza niye na, hərwi nəteye tə sər Bəba ga bay ada tə sər neñ bay.

⁴ Na tsikakum ka bo abəra anəke na, hərwi ada ahəl nakə faya ta gakumeye

andza niye na, bazlam nakə na tsikakum aye m̄a makumaw a gər.»

Məsler nakə Məsəfəre Tsədanŋa ma giye

Yesu a gwadatay sa: «Na tsikakum kurre bay na, hərwi neñ ka təv kurom mba.

⁵ Anəke na, na miye gwa ka təv i ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Ndəray kwa nəte mə walaŋ kurom ma tsətsahiye təv ga nakə na diye a dāma aye bay.

⁶ Ane tuk na, ma ndalakumeye haladzay hərwi nakə na gwadəkum na, na diye gwa aye.

⁷ Ayaw! Sərūm ha lele, na ye fakuma abəra dūh i kurom na, lele. Andza niye tadə na ye gwa bay na, ndo nakə ma deyeweye mata dzəne kurom aye na, ma deyeweye sa bay. Ane tuk na, na ye na, na sləra ahaya.

⁸ «Ki yaw na, ma bəzatay ha a ndo i məndzibəra hay na, nəteye faya ta giye mezeleme, ma bəzatay ha tsəved nakə dedek aye, ada ma bəzatay ha sariya i Mbəlom nakə ma ta giye.

⁹ Mezeleme nakə ma bəzatay ha aye, a dā ha na, nəteye ta dzala ga ha bay.

¹⁰ Ta səriye ha tsəved nakə dedek eye na, tsəved məpeñ bəzay a neñ hərwi na miye ka təv i Bəba ga. Ka ta ŋgatumeŋeye sa bay.

¹¹ A bəzatay ha sariya na, hərwi 6a Mbəlom kə gəs bəy i məndzibəra nakay a sariya.»

¹² Yesu a gwadatay sa: «Wu neheye na tsikakum zuk bay aye na, andaya haladzay. Ane tuk na, na tsikakum anəke na, ka slumeye faya mətəne bay.

¹³ Məsəfəre niye ma datay ha tsəved i dedek a ndo hay. Ki yaw na, ma dəkumeye ha tsəved niye dedek eye tebiye. Ma ta tsikiye na, ka gər bo ŋgay bay. Ane tuk na, ma ta tsikiye na, wu nakə a tsənew ka Mbəlom aye. Ma dəkumeye ha wu nakə ma giye bo kame aye.

¹⁴ Ndo hay ta dəsleŋeye ha gər hərwi ŋgay. Hərwi wu neheye ma dəkumeye ha aye na, ti yaw abəra mə neñ.

¹⁵ Wu neheye mə həlay i Bəba ga tebiye na, i ga dərmak. Hərwi niye na gwadəkum na, wu nakə Məsəfəre ma ta dəkumeye ha aye na, ma deyeweye abəra na, mə neñ.»

* 15:25 Dəmes hay 35.19; 69.5.

Gawla i Yesu hay ta ngwasiye haladzay

¹⁶ Yesu a gwadatay: «Məndze tsekwen na, ka ngatumeneye sa bay. Ada məndze tsekwen na, ka ngatumeneye sa.»

¹⁷ Siye hay mə walaŋ i gawla ngay hay tə tsəne andza niye na, tə gwad mə walaŋ tay: «A say məgwede na, kəkay? A gwad: “Məndze tsekwen na, ka ngatumeneye sa bay ada məndze tsekwen na, ka ngatumeneye sa.” Ada a gwadakway sa na: “Ka ngatumeneye sa bay, hərwi na miye ka təv i Bəba” na, hərwi mey?

¹⁸ “Məndze tsekwen” niye a tsik aye na, andza məgwede mey? Ka sərakwa wu nakə a say mətsike aye bay.»

¹⁹ Yesu a sər ha a satay a gawla ngay hay matsətsehe faya bazlam. A gwadatay: «Ka tsikum mə walaŋ kurom na, ka bazlam nakə na gwad “məndze tsekwen na, ka ngatumeneye sa bay ada məndze tsekwen na, ka ngatumeneye sa” daw?

²⁰ «Ayaw! Sərum ha na, ka ta tuwum-eye, ka wudumeye ka bo haladzay. Ndo i məndzibəra hay na, ta ngwasiye. Dərev ma ndalakumeye haladzay, ane tuk na, dəretsətseh kurom ma təriye mənɣwese.

²¹ Ma giye na, andza məwe wawa nakə a dazlay a ngwas aye. Ahəl nakə wawa a dazlay a ngwas aye na, dərev a ndalay hərwi dəretsətseh. Ane tuk na, kə wa na wawa tsiy na, ma mətsiye ha gər tə dəretsətseh. Ma ngwasiye hərwi wawa nakə a wa, a yaw ka məndzibəra aye.

²² Andza niye nəkurom mə dəretsətseh anəke dərmak. Ane tuk na, na ta ngatakumeye, ka ta ngwasumeye haladzay, ndəray ma sliye faya mabuwe fakuma abəra mənɣwese niye bay.

²³ «Pat eye niye na, ka ta tsətsahumeye fagaya sa bay. Sərum ha na, kwa mey ka tsətsahum ta məzele ga na, Bəba ma vəlakumeye.

²⁴ Hus anəke ka tsətsahum wuray ta məzele ga zuk bay. Tsətsahum, ka hutum-eye ada mənɣwese ma rahiye a dərev kurom lele.»

Yesu a ngwasa ka məndzibəra

²⁵ Yesu a gwadatay: «Na tsikakum wu neheye tebiye na, ta dzeke. Həlay eye ma deyeweye, na tsikakumeye ta dzeke sa bay.

Ane tuk na, na ta tsikakumeye ka gər i Bəba ga parakka.

²⁶ Pat eye niye na, ka tsətsahumeye wu hay ka Bəba ga ta məzele ga. Agəla ka gwadumeye na, na ta tsətsahiye faya wu hərwi kurom. A'ay! Bo kurom eye ka tsətsahumeye tə bazlam kurom.

²⁷ Bəba, bo ngay eye a wuda kurom. A wuda kurom na, hərwi nəkurom ka wudum ga ada ka dzalum ha neŋ na yaw na, abəra ka təv i Mbəlom.

²⁸ Na yaw na, ma təv i Bəba ga ada na yaw ka məndzibəra. Anəke na, na gəriye ha məndzibəra, na miye ka təv i Bəba ga.»

²⁹ Gawla ngay hay tə gwadāy: «Yawa! Anəke faya ka tsik me na, parakka tuk. Ka tsik ta dzeke sa bay.

³⁰ Anəke nəmaa sər ha, ka sər wu hay tebiye. Ndo ma ta tsətsahiye fakaya bazlam na, 6a ka sər tsiy. Hərwi niye nəmaa dzala kar ha, nəmaa sər ka yaw na, abəra ka təv i Mbəlom dedek.»

³¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ka dzalum ha na, anəke daw?

³² Pat eye ma deyeweye, 6a ka mbərəm madayaw tsiy. Pat eye niye na, ka ngənumeye gər kweye kweye kwa way ma miye a mətagay ngay. Ka gərume ye ga ha mahəgeye. A'ay! Ta dedek na, neŋ mahəgeye bay. Bəba ga, neŋgeye tə neŋ.

³³ «Na tsikakum wu neheye kurre ada nəkurom neheye madzapa eye tə neŋ aye na, hərwi ada kâ ndzum zay. Ka məndzibəra na, ka gumeye dəretsətseh. Ane tuk na, dərev mâ ye fakuma abəra bay, hərwi neŋ na, na ngwasa ka məndzibəra.»

17*Yesu a duwulay me a Mbəlom hərwi gawla ngay hay*

¹ Yesu a tsikatay ka bo abəra bazlam niye na, a zəba dəre a mbəlom, a gwad: «Bəba ga, i ga na, həlay eye kə husaw tuk. Bəzatay ha məzla6 ga a ndo hay ada neŋ wawa yak nâ bəzatay ha məzla6 yak dərmak.

² Nəkar na, ka vəleŋ gədaŋ ka gər i ndo hay tebiye hərwi ada nâ vəlatay sifa nakə ma ndəviye bay aye a ndo neheye ka vəleŋ tay naha a həlay aye.

³ Sifa niye ma ndäviye bay aye na, andza mægweđe ta sər kar ha, nəkar na, Mbəlom dedek eye nəte ɲgweɲ, ada ta sər neɲ Yesu Kəriste nakə ka sləratayaw aye.

⁴ «Ahəl nakə neɲ ka mändzibəra aye na, na dā ha məzlaḅ yak a ndo hay, hərwi na ndəv ha məsler nakə ka sləra ga ahaya faya mäge aye.

⁵ Anəke na, Bəba ga, vələɲ məzlaḅ ka dərə yak andza məzlaḅ ga ahəl nakə nəmay salamay, mändzibəra andaya zuk bay aye.

⁶ «Ndo neheye ka pala tay ha abəra ka mändzibəra aye ada ka vələɲ tay ha a həlay ga aye, tə sər kar ha na, hərwi ga. Nəteye tebiye na, i yak hay ada ka vələɲ tay ha a həlay ga. Nəteye faya ta rəhay ha gər a bazlam yak.

⁷ Tə sər ha wu neheye ka vələɲ tebiye aye na, a yaw mə nəkar.

⁸ Bəna na tsikatay bazlam nakə ka gwedeɲ tsikatay aye. Ta təma lele. Ta sər ha ta dedek na yaw na, abəra ma nəkar. Ada ta dzala ha maa sləra ga ahaya na, nəkar.

⁹ «Na dūwulakeye naha me hərwi tay, bəna hərwi ndo i mändzibəra hay bay. Na dūwulakeye naha me na, hərwi ndo neheye ka vələɲ tay ha aye. Nəteye na, ndo yak hay.

¹⁰ Ndo ga hay na, ndo yak hay dərma, ada ndo yak hay na, ndo ga hay. Nəteye ta dətay ha məzlaḅ ga a ndo hay.

¹¹ Anəke na, na miye naha ka təv yak. Na gəriye ha mändzibəra, nəteye ta ndziye ka mändzibəra. Bəba ga, nəkar nakə tsədaɲɲa eye, tsəpa tay ha ta gədaɲ yak nakə ka vələɲ aye. Tsəpa tay ha hərwi ada tã təra madzapa eye nəteye andza nəkar tə neɲ, nəmay madzapa eye nəte.

¹² Ahəl nakə nəmaa ndzawa huya dziye na, neɲ na tsəpawa tay ha. Na tsəpawa tay ha ta gədaɲ yak nakə ka vələɲ aye. Na tsəpa tay lele, ndəray kwa nəte kə dze bay. Maa dze na, ndo nakə tə watsa faya mə Derewel i Mbəlom tə gwad ma ta dziye a ako nakə ma mbatiye bay aye.

¹³ «Anəke na, na diye naha ka təv yak. Na tsik andza niye na, ahəl nakə neɲ ka mändzibəra mba aye hərwi ada məɲgwese ga mã rah a dərev tay.

¹⁴ Na tsikatay bazlam yak nakə ka gwedeɲ tsikatay aye. Ane tuk na, ndo i mändzibəra hay faya ta natay dərə hərwi nəteye na, ndo tay hay bay andza neɲ nakə neɲ ndo tay bay aye.

¹⁵ Na dūwulakeye naha me na, hərwi nakə kã həl tay naha abəra ka mändzibəra aye bay. Duh na dūwulakeye naha me na, tsəpa tay ha hərwi ada Fakalaw mã gatay wuray bay.

¹⁶ Hərwi nəteye na, ndo i mändzibəra hay bay andza neɲ nakə ndo i mändzibəra bay aye.

¹⁷ «Bəzatay ha dedek hərwi ada tã təra kətsek tebiye i yak hay. Hərwi bazlam yak na, dedek.

¹⁸ Andza nəkar nakə ka sləra ga ahaya ka mändzibəra aye na, neɲ kənaɲ dərma faya na sləriye tay ka mändzibəra ka mäge məsler.

¹⁹ Na vələka ha bo ga tebiye hərwi tay hərwi ada nəteye tebiye tã təra ndo yak hay.

²⁰ «Na dūwulakeye naha me na, hərwi nəteye dəkdek tsa bay. Na dūwulakeye naha me hərwi ndo neheye ta piye zləm ka bazlam tay ada aza ta dzaliye ha ka neɲ.

²¹ Na dūwulakeye naha me hərwi ada nəteye tebiye tã təra nəte. Bəba, tã ndza madzapa eye tə nəmay andza nəkar nakə madzapa eye tə neɲ aye ada neɲ madzapa eye tə nəkar aye. Tã təra na, nəte madzapa eye tə nəmay hərwi ada ndo i mändzibəra hay tã dzala ha maa sləra ga ahaya na, nəkar.

²² Na vələtay məzlaḅ nakə ka vələɲ aye hərwi ada tã təra nəte andza nəkar tə neɲ, nəmay nəte.

²³ Neɲ madzapa eye ta nəteye andza nəkar nakə madzapa eye tə neɲ aye hərwi ada tã təra nəte, ada ndo i mändzibəra hay tã sər na, nəkar ka sləra ga ahaya ada ka wudā tay ha andza nakə ka wudā neɲ aye.

²⁴ «Bəba, a seɲ na, ndo neheye ka vələɲ tay ha a həlay aye na, ta ndziye ma təv nakə na ta ndziye mə dəma aye dərma hərwi ada tã ɲgatay a məzlaḅ ga. Ka wudā ga na, kwa ahəl nakə mändzibəra andaya zuk bay aye ada hərwi niye ka vələɲ məzlaḅ aye.

²⁵ «Bəba ga nəkar na, ndo i dedek. Ndo i mändzibəra hay tə sər kar ha bay. Ane tuk

na, neŋ na sər kar ha ada ndo neheye mə həlay ga aye tə sər maa sləra ga ahaya na, nəkar.

²⁶ Tə sər kar ha na, hərwi ga ada ta səriye kar ha hərwi ga dərmak hərwi ada tā wudā siye i ndo mekeleŋ eye hay andza nakə ka wudā ga aye ada neŋ dərmak nā ndza mə dərev tay.»

18

Tə gəs na Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Luka 22.47-53

¹ Yesu a ndəv ha mađuwulay naha me a Mbəlom na, a həl bo ta gawla hay, ti ye a diye i magayam wuray tə zalay Sedroŋ. Ka təv aye niye na, dədaŋ andaya ta zəv a dəma gərdaf hay. Tsa na, ti ye a dəma ta gawla ŋgay hay.

² Yudas ndo nakə a ge daf ka Yesu aye a sər təv eye niye. A sər na, hərwi Yesu ta gawla ŋgay hay ti yawa a dəma.

³ Yudas a ye a dədaŋ niye ta sidzew i Roma hay, tə siye i sidzew neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Maa slər tay naha na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ada ta Farisa hay. Ti ye na, tə wu i həlay hay, ta lalam tay hay ada siye ta dəv ako. Maa həl tay naha na, Yudas.

⁴ Azlakwa bay Yesu na, 6a kə sər wu nakə ma ta giye bo tə neŋgeye. Mazlambar faya ta ndisliye naha ka təv tay na, Yesu a həndzəd naha ka təv tay. A tsətsah fataya, a gwadətay: «Ka pələm way?»

⁵ Ta mbəday faya, tə gwadətay: «Nəmaa pəla Yesu ndo i Nazaret.»

Yesu a gwadətay: «Yesu na, neŋ eye.»

Yudas ndo nakə a gatay daf ka Yesu aye malətsa eye ka təv i sidzew niye hay.

⁶ Tə tsəne i Yesu nakə a gwadətay: «Yesu na, neŋ eye» ta ma ta dəba, tə dəd ka dala tolololo.

⁷ Yesu a tsətsah fataya sa, a gwadətay: «Ka pələm way?»

Tə gwadətay: «Yesu ndo i Nazaret.»

⁸ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Ba na gwadəkum Yesu na, neŋ tsiy. Tadə ka pələm neŋ na, gərūm tay ha siye i ndo hay, tā ye wu tay.»

⁹ Andza niye, wu nakə Yesu a tsik aye na, ma giye bo andza nakə a tsik aye. A gwadətay: «Bəba, ndo neheye ka vəleŋ tay ha a həlay aye na, kwa nəte kə dze fagaya abəra bay.»

¹⁰ Simon Piyer na, maslalam andaya faya. A ŋgwadaw maslalam ŋgay niye a fay ha a ndo i məsler i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. A dəsəy na zləm i həlay i mənday fats ka dala. Ndo i məsler niye tə zalay na, Malkus.

¹¹ Ane tuk na, Yesu a gwadətay a Piyer: «Ma ha maslalam yak a gay ŋgay eye. Dəretsətseh nakə Bəba a vəleŋ aye na, na siye bədaw?»

¹² Sidzew niye hay ta bəy tay ada ta ndo neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye, tə gəs na Yesu. Tsa na, tə dzawa na.

Sidzew hay ti ye ha Yesu a gay i Han

¹³ Tə lah mede ha Yesu na, a gay i Han təday. Han na, neŋgeye mese i Kayif. Anəke ka viye niye na, Kayif neŋgeye bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom.

¹⁴ Kayif na, ndo nakə a gwadətay a bagwar i Yahuda hay: «Tə bəmalə nakə ndo hay tebiye ta dziye na, ŋgama ndo nəte mē mət.»

Piyer a day bərakəzan a Yesu

Mata 26.69-70; Markus 14.66-68; Luka 22.55-57

¹⁵ Simon Piyer ta gawla i Yesu neŋged nəte ta zəŋgal na Yesu. Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a sər na gawla i Yesu niye neŋged eye. Hərwi niye neŋgeye na, ti ye a dalaŋtagay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom tə Yesu salamay.

¹⁶ Ane tuk na, Piyer neŋgeye na, a ndza ma bəra, sləp ka həlay i məged i dalaŋtagay niye. Gawla i Yesu niye bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a sər na aye na, a maw. A yaw ka təv i dem nakə faya ma tsəpiye məged aye a tsikay me a dem niye hərwi ada mē vəlay tsəved a Piyer. Piyer a fələkwa a dalaŋtagay tuk.

¹⁷ Ahəl nakə faya ta diye na, ŋgwas nakə a gawa məsler mə gay i ndo məvəlaway wu a Mbəlom aye, a gwadətay a Piyer: «Nəkar na, gawla i ndo nakə dərmak ba?»

Piyer a mbəday faya a gwadətay: «A'ay neŋ na, gawla ŋgay bay!»

¹⁸ Mətasl a ge haladzay. Hərwi niye ndo i məsler hay ta ndo neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta vat ako. Nəteye mandza eye faya. Piyer neŋgeye mandza eye ka ako niye dərmak ta nəteye dziye.

Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a tsətsah ka Yesu

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Luka 22.66-71

¹⁹ Ma dəba aye na, bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a tsətsah ka Yesu ka gər i gawla ŋgay hay ada ka matətike ŋgay nakə a tətikawa aye.

²⁰ Yesu a mbəday faya a gwadəy: «Na tsikawatay bazlam parakka kame i ndo hay tebiye. Na tətikawatay a ndo hay na, mə gay i maduwule me ada mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ma təv nakə Yahuda hay tə hayawa gər a dəma aye. Na tsik wuray dāda ta məkal bay.

²¹ Ada ka tsətsahiye fagaya bazlam na, hərwi mey? Wu nakə na tsikawa aye na, tsətsah ka ndo neheye tə tsəne aye. Nəteye na, tə sər wu nakə na tsik aye.»

²² Yesu a tsik andza niye na, kwayaŋŋa ndo nəte mə walaŋ i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom a fay a Yesu. A gwadəy: «Ta mbədəway ka bazlam a bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom na, andza niye dāw?»

²³ Yesu a gwadəy a ndo niye: «Kə ge na tsik wu nakə lele bay aye na, dā ha wu nakə na tsik lele bay aye. Tadə na tsik lele na, ka kəd ga hərwi mey?»

²⁴ Tsa na, Han a slər ha Yesu a gay i Kayif bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom. Ti ye ha Yesu na, madzawa eye huya.

Piyer a day bərakəzaŋ a Yesu sa

Mata 26.71-75; Markus 14.69-72; Luka 22.58-62

²⁵ Ahəl nakə ti ye ha Yesu a gay i Kayif aye na, Piyer neŋgeye ma dalamətagay, mandza eye ka ako. Ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Nəkar na, gawla i ndo nakay dərmak bədaw?»

Piyer a day bərakəzaŋ a Yesu, a gwad: «A'ay, neŋ gawla ŋgay bay!»

²⁶ Ndo mə walaŋ i ndo i məsler i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom andaya ka

təv eye niye. Ndowne niye na, gwala i ndo nakə Piyer a dəs faya abəra zləm ahəl nakə tə gəs na Yesu aye. A gwadəy: «Nəkar na, gawla ŋgay. Na ŋgataka nəkurom tə Yesu ma dədəŋ bədaw?»

²⁷ Ane tuk na, Piyer a day bərakəzaŋ a Yesu sa, a gwadəy: «A'ay, neŋ bay!»

Piyer a ndəv ha mətsike andza niye na, kwayaŋŋa dzagulok a zlahə.

Yesu kame i Pilat

Mata 27.1-2,11-14; Markus 15.1-5; Luka 23.1-5

²⁸ Dəre a tsədə pərik i mekedə na, tə ma ahaya Yesu abəra mə gay i Kayif. Ti ye ha a gay i Pilat ndo i sik i bəy i Roma hay. Ane tuk na, bəy i Yahuda hay ta fələkwa a gay i Pilat bay. Ti ye a dəma bay na, hərwi a satay məndze tsədəŋŋa ada ta sliye faya mənde wu mənday i Pak.

²⁹ Hərwi niye Pilat ndo i sik i bəy i Roma hay, a yaw abəra mə gay. A yaw ka təv tay, a tsətsah fataya, a gwadəy: «Ka gəsüm ahaya ndo nakay na, a gakum mey?»

³⁰ Ta mbəday faya, tə gwadəy: «Tadə kə ge mənese bay na, nəmaa gəsaka ahaya dāw?»

³¹ Hərwi niye Pilat a mbədəy faya, a gwadəy: «Kə ge andza niye na, bo kurom eye dum ha ta gumay sariya andza nakə bazlam kurom mapala eye a tsikakum aye.»

Ta mbəday faya, tə gwadəy: «Nəmay na, tsəved may andaya məge sariya i məkədə ndo bay.»

³² Andza nakay bazlam nakə Yesu a tsik ahəl niye a ge bo aye. Ba kə dā ha məməte ŋgay nakə ma ta mətiye.

³³ Pilat a mbədə gər a gay. A ye naha a zalayaw a Yesu, a tsətsah faya, a gwadəy: «Nəkar na, bəy i Yahuda hay dedek dāw?»

³⁴ Yesu a mbəday faya, a gwadəy: «Ka tsik andza niye na, bo yak eye ka dzala tsukudu, siye i ndo hay tə tsikaka dāw?»

³⁵ Pilat a gwadəy: «Ka tsiken andza niye na, neŋ Yahuda hay tədew? Maa gəsə kar ahaya na, ndo yak hay ta bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye bəna neŋ tədew? Tə gəsə kar ahaya na, ka ge na, mey?»

³⁶ Yesu a mbəday faya, a gwadəy: «Bəy ga na, ka məndzibəra nakay bay. Tadə bəy

ga ka mändzibëra nakay na, ndo i mäsler ga hay ta giye vëram hërwi ada ndëray mâ gës ga mävëlay ga ha a bëy i Yahuda hay bay. Ane tuk na, bëy ga na, ka mändzibëra nakay bay.»

³⁷ Pilat a gwadäy: «Azlakwa nëkar na, bëy daw?»

Yesu a gwadäy: «Maa tsik na, nëkar. Neñ bëy dedek. Të wa ga, na yaw ka mändzibëra na, ka mëde ha dedek. Ndo neheye të sër dedek aye na, ta tëmiye bazlam ga.»

³⁸ Pilat a gwadäy a Yesu: «Dedek na, wuye mey?»

Të gay sariya a Yesu i mëkëde

Mata 27.15-31; Markus 15.6-20; Luka 23.13-25

Pilat a tsik bazlam ñgay niye na, a yaw abëra më gay sa. A ye ka tëv i bëy i Yahuda niye hay ma bëra aye. A gwadätay: «Neñ na, na huta faya abëra mënese bay.

³⁹ Ane tuk na, a say a kule kurom, nâ gërakum ha ndo i dangay nëte hërwi magurlom i Pak. A sakum nâ gërakum ha na, bëy i Yahuda hay daw?»

⁴⁰ Të tsëne andza niye na, ta wuda ta magala, të gwad: «Gëramay ha na, Barabas bëna neñgeye bay!»

Azlakwa Barabas na, ndo i galak ðuh.

19

¹ Pilat a vëlatay tsäved a sidzew hay të gës na Yesu ada të ndaäba na ta mandalaäba.

² Sidzew hay të äsaw dak të slapa na ka bo, ta pay a gër a Yesu andza dzagwa i bëy. Të kalay ka bo peteked ndozza eye.

³ Tsa na, ta händzäd naha ka tëv ñgay, të gwadäy: «Zay daw, bëy i Yahuda hay!» Të fay ka maholom.

⁴ Pilat a yaw abëra më gay sa, a gwadätay a ndo hay: «Tsënum tëday! Na gësakuma ahaya Yesu abëra. Sërum ha neñ na, na huta faya abëra mënese bay.»

⁵ Të gësa ahaya Yesu abëra tuk. Dzagwa i dak më gër ada peteked ka bo ndozza. Pilat a gwadätay: «Ndo nakay na, anañ!»

⁶ Bagwar hay i ndo neheye të vëlaway wu a Mbëlom aye ta ndo matsëpe gay i mëdäslay ha gër a Mbëlom hay të ñgatay a Yesu na, të pa bo ka mawude ta magala. Të gwad: «Dar na ka mayako mazlëmbada eye! Dar na ka mayako mazlëmbada eye!»

Ane tuk na, Pilat a gwadätay: «Bo kurom eye gësum na ada kë yum kë darum na ka mayako mazlëmbada eye. Neñ na, na huta faya mënese bay.»

⁷ Bëy i Yahuda hay ta mbädäy naha faya, të gwadäy: «Nëmay na, bazlam may mapala eye andaya, ada andza bazlam may mapala eye a tsik na, kutoñ mëkëde na, hërwi a gwad: “Neñ na, Wawa i Mbëlom.”»

⁸ Pilat a tsëne bazlam tay neheye faya ta tsikiye na, a dzädzar haladzay.

⁹ A fälëkwa a gay sa, a ye naha a tsätsah ka Yesu, a gwadäy: «Ka yaw na, mëñgay?»

Ane tuk na, Yesu ka mbädäy faya bay.

¹⁰ Andza niye Pilat a gwadäy: «A saka mëtsiken me a neñ bädaw? Neñ na, gëdan ga andaya mëgër kar ha ada gëdan ga andaya madere kar ka mayako mazlëmbada eye na, ka sër tëbädew?»

¹¹ Yesu a mbädäy faya, a gwadäy: «Kë ge Mbëlom kë vëlaka ga ha a hëlay bay na, ka sliye faya mëgen wुरay kwa tsekwen bay tebiye. Hërwi niye ndo mëgësa ga ahaya mävëlaka ga ha a hëlay na, mënese ñgay a ze i yak.»

¹² Ka tëv eye niye kwayañna na, Pilat a päla tsäved mëgër ha Yesu. Ane tuk na, bëy i Yahuda hay ta wuda ta magala, të gwad: «Ka gër ha ndo nakay na, nëkar dzam i bëy i Roma sa bay. Ndoweye kë gwad neñgeye bëy na, neñgeye ndo mëne äre i bëy i Roma.»

¹³ Pilat a tsëne bazlam tay niye hay na, a ye ahaya Yesu abëra. A ye ka tëv nakë dala eye madäzla eye të beleler aye. Të bazlam i Yahuda hay na, Gabata. A ndza ka tëv niye hërwi mëge sariya.

¹⁴ Pat niye na, pat i luma i dezele, mazlambar magërhëpat. Ada hëlay i magurlom i Pak.

Pilat a gwadätay a Yahuda hay: «Bëy kurom anañ.»

¹⁵ Ane tuk na, të tsëne bazlam i Pilat niye na, të pa bo ka mawude, të gwadäy: «Käd! Käd! Dar na ka mayako mazlëmbada eye!»

Pilat a gwadätay: «Nâ dar na bëy kurom ka mayako mazlëmbada eye daw?»

Bagwar hay i ndo neheye të vëlaway wu a Mbëlom aye ta mbädäy faya: «Bëy may na, bëy i Roma nëte ñgwen.»

¹⁶ Andza niye, Pilat a vɛlatay ha Yesu a hɛlay a sidzew hay hɛrwi ada tɛ ye tɛ dar na ka mayako mazlɛlmbada eye.

Ta dar na Yesu ka mayako mazlɛlmbada eye

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Luka 23.26-43

Sidzew hay ti ye ha Yesu mata kɛde na.

¹⁷ Yesu a zla mayako mazlɛlmbada eye niye ta ta dariye na faya aye, a ye ahaya abɛra ma wuzlah gay. A ye ha a tɛv nakɛ tɛ zalay Tɛv i Mɛtasl i Gɛr aye. Tɛ zalay tɛ bazlam i Yahuda hay na, Golgwata.

¹⁸ Mɛ dɛma na, sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazlɛlmbada eye. Ta dar naha ndo hay sulo ka mayako mazlɛlmbada eye ka tsakay i Yesu, nɛte tɛ hɛlay i mɛnday, nenged tɛ hɛlay i gula, Yesu ma wuzlah.

¹⁹ Pilat a watsa bazlam ngay nakɛ tɛ kɛd na faya ka palalam. A law zal ka gɛr i Yesu. A watsa na, a gwad: «Yesu ndo i Nazaret, bɛy i Yahuda hay.»

²⁰ Yahuda hay haladzay tɛ dzaɔgawa bazlam niye mawatsa eye, hɛrwi tɛv nakɛ ta dar faya Yesu aye na, bɛse ta wuzlah gay. Ada wu niye tɛ watsa aye na, tɛ bazlam i gɛma hay wal wal mahkar: Tɛ bazlam i Yahuda hay, i Roma hay ada ta Gɛrek hay.

²¹ Bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye tɛ dzaɔga bazlam niye na, ti ye ka tɛv i Pilat, tɛ gwaday: «Ka watsa faya “Bɛy i Yahuda hay” meriye. Watsa faya na: “Ndo nakay a gwad: Nen na, bɛy i Yahuda hay.”»

²² Pilat a gwadatay: «Wu nakɛ nen na watsa aye na, ma ndziye andza niye.»

²³ Sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazlɛlmbada eye na, tɛ zla peteked ngay aye. Ta ngɛna ha fad, kwa way a zla nɛte. Tɛ zla mɛkelkabo ngay nakɛ maɔgara eye andza niye mɛmbele andaya faya bay aye sa.

²⁴ Tɛ tsik mɛ walaɔ tay, tɛ gwad: «Peteked nakay na, kɛ nguradakwa ha bay. Ane tuk na, gakwa faya tsakwal hɛrwi mɛsɛre ha mata zle na, way.»

Andza niye, wu nakay a ge bo aye na, andza nakɛ mawatsa eye mɛ Derewel i Mbɛlom aye, tɛ gwad:

«Ta ngɛna ha peteked ga mɛ walaɔ tay ada tɛ ge faya tsakwal ka mɛkelkabo ga.*»

Wu nakɛ sidzew hay tɛ ge aye na, anan.

²⁵ Bɛse ta tɛv i mayako niye mazlɛlmbada eye ta dar faya Yesu aye na, may i Yesu ta malamari i may ngay, Mari ngwas i Kɛlopas ada ta Mari nakɛ a yaw ma gɛma i Magɛdala aye, nɛteye malɛtsa eye ka tɛv eye niye.

²⁶ Yesu a ngatay a may ngay ta gawla ngay nakɛ a wuda na haladzay aye. A gwaday a may ngay: «May ga, wawa yak anan.»

²⁷ Ma dɛba aye a gwaday a gawla ngay niye a wuda na haladzay aye: «May yak anan.» Pat eye niye gawla i Yesu niye a wuda na haladzay aye a zla na Mari a gay ngay.

Mɛmɛte i Yesu

Mata 27.45-56; Markus 15.33-41; Luka 23.44-49

²⁸ Ma dɛba eye na, Yesu a sɛr ha wu nakɛ Mbɛlom a slɛra ahaya faya mɛge aye na, ka ndɛv tebiye tuk. Yesu a gwad: «Yam a gen.» A tsik andza niye hɛrwi ada wu nakɛ tɛ dzaɔgawa mɛ Derewel i Mbɛlom aye mɛ ge bo.†

²⁹ Gɛzla wuray andaya maraha eye tɛ wuye andaya guyakaka. Sidzew niye hay tɛ zla wuye kofkoffa, tɛ tɛlɛka a wu niye. Tsa na, ta hak na a mayako. Tɛ pay naha ka bazlam a Yesu.

³⁰ Yesu a dɛvɛtse wu niye na, a gwad: «Wu tebiye ka ndɛv!»

Gɛr ngay a kal gɛzuk. Tsa na, a mɛt.

Sidzew nɛte a gay naha suwal a Yesu a dzɛham

³¹ Tɛ kɛd na Yesu na, pat i mɛhɛne mɛ gay i mazɛzukw bo. Pat i mazɛzukw bo eye niye na, a ze ha siye hay, hɛrwi magurlom andaya pat eye niye. Hɛrwi niye a satay a bɛy i Yahuda hay mɛdahaɔ mɛ ndza ka mayako mazlɛlmbada eye pat i mazɛzukw bo bay. Ti ye ta tsɛtsah ka Pilat mɛ vɛlatay tsɛved ka mɛhɛbe sik i ndo niye hay ada mɛzla ahaya abɛra ka mayako.

³² Tsa na, sidzew hay ti yaw ka tɛv i ndo neheye ta dar ka mayako mazlɛlmbada eye tage Yesu aye. Tɛ hɛbay ha sik a ndo

* 19:24 Dɛmes hay 22.19. † 19:28 Dɛmes hay 22.16, 69.22.

makurre eye. Tsa na, tɛ hɛbay ha a ndo nenɛɛd.

³³ Tɛ ndisl ka tɛv i Yesu na, ta zɛba faya na, kɛ mɛt tsiy. Nenɛɛye na, ta hɛbay ha sik ŋgay hay tɛbey.

³⁴ Ane tuk na, ndo nɛte mɛ walaŋ i sidzew hay a ye naha a tɛz na dzɛham i Yesu ta suwal. Kwayaŋŋa bambaz ta yam ta mbɛɛdɛw.

³⁵ Neŋ nakɛ na watsa na bazlam neheye na, na ŋgatay tɛ dɛre ga ada wu nakɛ na watsa aye na, dedek eye. Na ŋgatay tɛ dɛre ga, na sɛr ha na tsik na, dedek. Na watsa na, hɛrwi ada nɛkurom dɛrmak kɛ dzalum ha faya.

³⁶ Wu neheye a ge bo na, hɛrwi ada wu nakɛ mawatsa eye mɛ Derewel i Mbɛlom aye mɛ ge bo, a gwad: «Mɛtasl ŋgay hay na, kwa nɛte ta hɛbiye ha bay.‡»

³⁷ Tɛ watsa mɛ Derewel i Mbɛlom sa, tɛ gwad: «Ta ta zɛbiye na, ka ndo nakɛ ta tɛzay na aye.Š»

Yusufa ta Nikodem tɛ pa Yesu a bɛd

Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Luka 23.50-56

³⁸ Ndowneye andaya tɛ zalay Yusufa, nenɛɛye ndo i gɛma i Arimate. Nenɛɛye gawla i Yesu, ane tuk na, ta mɛkal, hɛrwi a dzɛdzar ta bɛy i Yahuda hay. A ye a tsɛtsah tsɛved mɛzle mɛdahaŋ i Yesu ka Pilat. A ye a tsɛtsah na, Pilat a gwadɛy faya ayaw. Yusufa a maw, a zla na mɛdahaŋ i Yesu.

³⁹ Nikodem ndo nakɛ a ye ka tɛv i Yesu ta hɛvad aye, a ye naha dɛrmak. Nenɛɛye a zla naha mal madzapa eye a ze huŋŋa. Wuye niye hay tebiye ma giye kilo kuro kuro mahkar.

⁴⁰ Yusufa ta Nikodem nɛteye salamay tɛ zla mɛdahaŋ i Yesu. Tɛ mbɛkwa ta rɛkwat ada ta wats faya mal niye hay huŋŋa eye andza nakɛ Yahuda hay tɛ gawa ahɛl nakɛ tɛ lawa mɛdahaŋ hay aye.

⁴¹ Ma tɛv niye ta dar na Yesu ka mayako mazlɛmbadɛ eye na, guvah andaya. Ma guvah niye na, tsɛvay wɛdeye mala eye mɛ dɛma. Ta pa a dɛma mɛdahaŋ dadɛ zuk bay.

⁴² Pat eye niye na, pat i mɛlɛve bo i pat i mazɛzukw bo i Yahuda hay ada tsɛvay niye

na, bɛse. Hɛrwi niye Yusufa ta Nikodem tɛ zla Yesu tɛ pa na a tsɛvay.

20

Tsɛvay kɛriye

Mata 28.1-8; Markus 16.1-8; Luka 24.1-12

¹ Pɛrik i mekedɛ pat i luma i sidzew na, Mari i Magɛdala a ye ka me tsɛvay. A ye na, hɛvad mɛ dɛma mba, dɛre a zɛba bay. Ta dɛrɛzl ka tsɛvay niye na, tɛ beber bagwar eye. Mari a ye naha na, beber madɛrɛzla eye ka tsɛvay sa bay, ta hɛndɛk faya abɛra.

² Mari a ŋgatay andza niye na, a hway ka tɛv i Simoŋ Piyer ta gawla nakɛ Yesu a wuda na haladzay aye. A ye naha a gwadɛtɛy: «Bɛy Maduwen andaya ma tsɛvay sa bay, ta zla na. Ada nɛmaa sɛr tɛv nakɛ tɛ pa na a dɛma aye bay.»

³ Tsa na, Piyer ta gawla i Yesu niye nenɛɛd eye tɛ lɛtse, ti ye ka tsɛvay niye.

⁴ Nɛteye salamay ta hway ka me tsɛvay. Ane tuk na, gawla i Yesu niye nenɛɛd eye a hway bɛse a ze Piyer. Nenɛɛye a lah mɛndisle ka tsɛvay.

⁵ A ndisl ka tsɛvay na, a zɛba dɛre a dɛma zɛrɛd. A ŋgatay na, a peteked neheye tɛ mbɛkwa na Yesu aye mɛ dɛma. Ane tuk na, kɛ fɛlɛkwa a dɛma bay.

⁶ Simoŋ Piyer na, a ndisl naha ma dɛba. A ye naha a fɛlɛkwa a tsɛvay, a zɛba ka peteked neheye tɛ mbɛkwa na Yesu aye na, mɛ dɛma.

⁷ Piyer a zɛba ka peteked nakɛ ta ndudɛy ha gɛr a Yesu aye dɛrmak. Peteked niye na, madzapa eye tɛ siye hay bay. Mapadɛ eye, tɛv ŋgay wal.

⁸ Tsa na, gawla i Yesu nenɛɛd eye, ndo nakɛ a lah naha kurre, a fɛlɛkwa a tsɛvay dɛrmak. A zɛba faya andza niye na, a dzala ha.

⁹ Gawla i Yesu hay na, wu nakɛ mɛ Derewel i Mbɛlom a tsik, a gwad Yesu na, kutoŋ ma lɛtseweye abɛra ma mɛdahaŋ aye na, ta sɛr zuk bay.

¹⁰ Tsa na, gawla i Yesu niye sulo eye ta mbɛdɛ gɛr a mɛtagay.

Yesu a bɛzay ha bo a Mari i Magɛdala

Mata 28.9-10; Markus 16.9-11

‡ 19:36 Madayaw abɛra ma Ezipt 12.46, Mɛpesle 9.12. § 19:37 Zakari 12.10.

11 Mari nenjeyeye na, malətse eye ma bəra bəse ka təv i tsəvay faya ma tuwiye. Faya ma tuwiye na, a rəh ha gər a tsəvay, a zəba dəre a dəma.

12 A ngatay naha a gawla i Mbəlom hay sulo tə peteked ka bo kudəkudek. Nəteye mandza eye ka təv nakə tə pa faya mədahanj i Yesu aye. Nenjed ta diye i gər ada nenjed ta diye i sik.

13 Gawla i Mbəlom niye hay sulo aye ta tsətsah ka Mari, tə gwaday: «Ŋgwas niye, ka tuwa mey?»

Mari a mbədatay faya, a gwaday: «Na tuwa na, hərwi ta zla na Bəy Maduwenj ga ada na sər təv nakə tə pa na a dəma aye bay.»

14 Mari a ndəv ha mətsike andza niye na, a mbəda bo, a ngatay a Yesu malətse eye ka təv niye. Mari a sər ha nenjeyeye bay.

15 Yesu a tsətsah faya, a gwaday: «Ŋgwas ka tuwa mey? Ka pəla way?»

Mari a dzala mə gər ngay na, ma giye na, ndo i guvah. Hərwi niye a gwaday: «Sadzək bay, kə ge maa zla na nəkar na, deŋ ha təv nakə ka pa na a dəma aye. Na diye na ta zla ahaya.»

16 Yesu a gwaday: «Mari!»

Mari a mbəda me ka təv ngay, a gwaday tə bazlam i Yahuda hay: «*Raboni!*» Andza məgwede: «Miter ga!»

17 Yesu a gwaday: «Kâ lemenj bay, hərwi na tsal ka təv i Bəba ga zuk bay. Ane tuk na, do gwadatay a malamar ga hay na, na tsaliye ka təv i Bəba ga, nenjeyeye Bəba kurom dərma, Mbəlom ga, nenjeyeye Mbəlom kurom dərma.»

18 Tsa na, Mari i Magədala a ye ka təv i gawla i Yesu hay. A ye a gwadatay: «Na ngatay a Bəy Maduwenj kway!» A təkəratay wu nakə Yesu a tsikay aye.

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ngay hay

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Luka 24.36-49

19 Ta huwa eye niye pat i luma i sidzew, gawla i Yesu hay nəteye mahaya gər eye mə gay. Ta dərəzl ka bo a gay lele hərwi ta dzədzar ta bəy i Yahuda hay.

Tsa na, Yesu a ye naha slekərtik a wuzlah tay. A gwadatay: «Zay mâ ndza fakuma!»

20 A tsikatay andza niye na, a bəzatay ha vavay nakə ka həlay ngay hay ada ka

dzəham ngay aye. Gawla ngay hay tə ngatay andza niye na, dərəv tay a ngwasa haladzay hərwi tə ngatay a Bəy Maduwenj.

21 Yesu a gwadatay sa: «Zay mâ ndza fakuma! Andza nakə Bəba a sləra ga ahaya aye na, neŋ na sləriye kurom dərma.»

22 Ma dəba i bazlam ngay niye na, a vəzl fataya, a gwaday: «Təmum Məsəfəre Tsədanjja eye!»

23 Ndo neheye ka pəsumatay ha mezeleme tay hay aye na, Mbəlom ma pəsateye ha mezeleme tay hay. Ndo neheye ta kərah məpəse ha mezeleme aye na, Mbəlom ma kərahiye məpəsətay ha mezeleme tay dərma.»

Yesu a bəzay ha bo a Tomas

24 Tomas nakə tə zalay Mawsa nenjeyeye nəte mə walaŋ i gawla i Yesu. Azlakwa bay ahəl nakə Yesu a ye a bəzatay ha bo a gawla ngay aye na, nenjeyeye andaya bay.

25 Siye i gawla i Yesu hay tə gwaday: «Nəmaa ngatay a Bəy Maduwenj.»

Ane tuk na, Tomas a mbədatay faya, a gwaday: «Na ngatay a vavay i mbəlak i ponje ka həlay ngay bay, na pa wur həlay ga a bəd i ponje bay ada na pa wur həlay ga a bəd i suwal nakə ka dzəham ngay aye bay na, na dzaliye ha faya bay.»

26 A ndza ma dəba eye luma nəte na, gawla i Yesu hay tə haya gər sa. Pat eye niye na, Tomas andaya ta nəteye tuk. Ta dərəzl na məged lele. Yesu a ye naha a lətse a wuzlah tay, a gwad: «Zay mâ ndza fakuma!»

27 Tsa na, a gwaday a Tomas: «Tələkaw wur həlay kənanj ada zəba ka həlay ga hay. Zlaw həlay yak ada tələkaw a dzəham ga. Gər ha mədzele gər sulo sulo, dzala ha ka neŋ nəte ngweŋ.»

28 Tomas a mbəday faya, a gwaday: «Ta dedek, nəkar na, Bəy Maduwenj ga ada Mbəlom ga.»

29 Yesu a gwaday: «Ka dzala ha ka neŋ na, hərwi nakə ka ngeteŋ aye. Məŋgwese ka ndo neheye tə dzala ha ka neŋ ze məŋgeteŋ aye.»

30 Yesu a ge masuwayan siye hay haladzay kame i gawla ngay hay. Ane tuk na, na watsa tay ha a dərəwel nakay bay.

³¹ Na watsa wu neheye na, hærwi ada kâ dzalum ha Yesu nenjeyeye na, Kæriste, nenjeyeye Wawa i Mbêlom, ada ka hutumeyeye sifa ma nenjeyeye hærwi ka pum mædzal gær ka nenjeyeye.

21

Yesu ka me i dælov i Tiber

¹ Ma dæba aye na, Yesu a bæzatay ha bo a gawla ngay hay sa. A bæzatay ha bo na, ka me i dælov i Tiber*. A bæzatay bo na, kækay?

² Pat eye niye siye i gawla i Yesu hay næteye ka tæv manæte eye. Næteye na, Simoŋ Piyer, Tomas nakæ tæ zalay Mawsa aye, Nataniyel ndo i gæma i Kana ka dala i Galile, wawa i Dzebede hay ada tæ siye i gawla i Yesu hay sulo.

³ Simoŋ Piyer a gwadätay: «Na diye na ta gæsiye kælef.»

Siye hay tæ gwadäy: «Næmay dærmak næmaa diye, takwa dziye.»

Tsa na, tæ hæl bo ti ye, tæ tsal a kwalalaŋ i yam. Ta dazlay a mægæse kælef. Ane tuk na, ta hævad eye niye na, ta gæs kælef kwa næte bay tebiye.

⁴ Dære a dazlay a mætsede na, Yesu a ye naha a lætse ka me i dælov niye. Ane tuk na, gawla ngay hay ta sær ha Yesu bay.

⁵ Tsa na, Yesu a gwadätay: «Ka gæsum kælef daw, wawa ga hay?»

Ta mbæday faya, tæ gwadäy: «A'ay!»

⁶ Yesu a gwadätay: «Kalum gadaŋ ta diye i hælai i mænday kurom tæday, ka gæsumaweye.»

Tæ kal gadaŋ a yam na, tæ gæs kælef haladzay. Tæ mba faya mævahaw gadaŋ abæra ma yam bay.

⁷ Tsa na, gawla i Yesu nakæ Yesu a wudä na haladzay aye a gwadäy a Piyer: «Nakay na, Bæy Maduweŋ!»

Simoŋ Piyer a tsæne andza niye: «Nakay na, Bæy Maduweŋ» na, a zla peteked ngay a kal ka bo hærwi ba ka tsoloka ka bo abæra. Tsa na, a kal ha bo a yam.

⁸ Gawla i Yesu siye hay tæ maw ta kwalalaŋ i yam ta mævaha ahaya gadaŋ niye maraha eye tæ kælef aye. Næteye hæbe na, dæreŋ tæ dakal bay. Ta ze ka bo abæra na, dal tsa.

⁹ Tæ ndislew, tæ mbæzlaw ka dala na, tæ ngatay a ako ka tæv eye niye kælef faya ada peŋ andaya dærmak.

¹⁰ Yesu a gwadätay: «Hælumaw abæra ka kælef kurom niye hay ka gæsumaw aye, fækakwa.»

¹¹ Simoŋ Piyer a tsal a kwalalaŋ i yam. A ye naha, a vaha ahaya gadaŋ niye maraha eye tæ kælef bagwar eye hay. Kælef neheye na, næteye temerre tæ kuro kuro zlam gær eye mahkar. Gadaŋ niye kwa tsekweŋ ka ngæzlah bay, ada azlakwa kælef mæ dæma maraha eye haladzay.

¹² Yesu a gwadätay a gawla ngay hay: «Dumara ndayakwa!» Ndo kwa næte mæ walaŋ tay ka tsætsah faya, kæ gwadäy: «Nækar way?» na, ka tsætsah bay. Hærwi tæ sær ha nenjeyeye na, Bæy Maduweŋ.

¹³ Yesu a hændzæd naha ka tæv tay, a zla a vælatay a gawla ngay hay. A zla kælef dærmak a vælatay.

¹⁴ Kwa ahæl nakæ Yesu a lætsew abæra ma mædahaŋ aye, a bæzatay ha bo a gawla ngay hay aye na, nakay na, mamahkar eye.

Yesu ta Piyer

¹⁵ Ma dæba i mænde daf na, Yesu a gwadäy a Simoŋ Piyer: «Simoŋ wawa i Yuhana, ka wudä ga a ze i ndo neheye daw?»

Simoŋ Piyer a mbæday faya, a gwadäy: «Ayaw Bæy Maduweŋ! Ka sær ha na wudä kar segey.»

Yesu a gwadäy: «Gatay gær a wawa i tæbaŋ ga hay lele.»

¹⁶ Yesu a tsætsah faya masulo eye sa, a gwadäy: «Simoŋ wawa i Yuhana, ka wudä ga daw?»

Simoŋ Piyer a mbæday faya, a gwadäy: «Ayaw Bæy Maduweŋ, ka sær ha na wudä kar segey.»

Yesu a gwadäy: «Gatay gær a tæbaŋ ga hay.»

¹⁷ Tsa na, a tsætsah mamahkar eye sa: «Simoŋ wawa i Yuhana ka wudä ga daw?»

Yesu a masay ha a Piyer mamahkar eye: «Ka wudä ga daw?» aye na, a ndalay. A mbæday faya, a gwadäy: «Bæy Maduweŋ, nækar na, ka sær wu tebiye. Ka sær ha na wudä kar!»

Yesu a gwadäy: «Gatay gær a tæbaŋ ga hay.

* **21:1** Tiber: Mæzele mekelen eye i dælov i Galile.

¹⁸ Neŋ faya na gwadakeye: Sər ha na, ahəl niye nəkar gawla eye na, ka ɓarawa bəzihud tə həlay yak eye ada ka yawa na, a təv nakə a saka aye. Ahəl nakə ka ge guram aye na, ka gəsiye na həlay ka mbəlom, ada ndo mekeləŋ eye ma ɓarakeye na bəzihud ada ma diye kar ha a təv nakə a saka bay aye.»

¹⁹ Yesu a tsik bazlam neheye na, a ɗay ha məməte nakə Piyer ma ta mətiye na, kəkay. Məməte ŋgay niye na, ma bəziye ha məzlaɓ i Mbəlom.

Tsa na, Yesu a gwaday a Piyer: «Peŋ bəzay.»

Yesu ta gawla ŋgay nakə a wuda na aye

²⁰ Piyer a mbəda bo a zəba ɗere a dəba na, a ŋgatay a gawla i Yesu nakə Yesu a wuda na haladzay aye. Ahəl niye, ahəl nakə faya ta ndiye ɗaf aye, maa həndzəd ka təv i Yesu ada maa tsətsah: «Bəy Maduweŋ mata ge fakaya ɗaf way?» na, neŋgeye.

²¹ Piyer a ŋgatay na, a tsətsah ka Yesu, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, mata gay a neŋgeye mey?»

²² Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Tadə a seŋ mâ ndza ka bəra hus ahəl nakə na maweye na, me yak faya mey tey? Nəkar na, peŋ bəzay!»

²³ Labara nakay a dəɗatay a zləm a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, gawla i Yesu niye Yesu a tsik faya andza niye na, ma mətiye bay. Azlakwa Yesu kə gwaday a Piyer ma mətiye bay na, kə tsikay bay. Ane tuk na, a gwaday na: «Tadə a seŋ mâ ndza ka bəra hus ahəl nakə na maweye na, me yak faya mey tey?»

²⁴ Wu neheye tebiye Yesu a ge aye na, maa ɗa ha ada maa watsa na, gawla i Yesu niye Yesu a wuda na haladzay aye. Ada nəmaa sər ha na, wu neheye a ɗa ha aye na, dedek.

²⁵ Siye i wu neheye Yesu a ge na, nəteye haladzay. Tadə ta watsa tebiye ka ɗerewel nəte ta nəte na, ɗerewel niye hay təv ma slateye ka məndzibəra bay.

Derewel i məsler i ndo i maslañ hay

Məfələkwe

Ka Luka na, Derewel i məsler i ndo i maslañ hay a tsik na, huya ka Labara Ngwalak eye. Faya ma tsikiye Yesu a slər tay ha ndo i maslañ hay kəkay, tə dā ha bazlam ŋgay kwa a ŋgay. Tə dā ha təday na, ma Zerozelem ada ma gəma neheye tə mbay naha aye, ada a dala neheye tə lawara na bəlay nakə tə zalay Mediterane aye. Ta ge na məsler nakə Yesu a vəlatay aye (Luka 24.47-48; Derewel i ndo i maslañ hay 1.8).

Ka madazlay i dərewel nakay na, Yesu a tsal ka təv i Mbəlom (1.9). Anəke na, neŋgeye andaya ka təv tay sa bay, ane tuk na, a sləraw Məsəfəre Tsədañña eye a ndo i maslañ hay (Məsler hay 2). Məsəfəre niye a vəlatay tsəved məde ha wu neheye bagwar eye Mbəlom faya ma giye, ada Məsəfəre Tsədañña eye faya ma həlaweye ndo wədeye hay ka məpe mədzal gər ka Yesu.

Hus ka madədo 12 na, Piyer ndo i maslañ i Yesu neŋgeye ndo nakə dərewel nakay a tsik faya haladzay aye.

Gawla i Yesu hay tə hutawa dərətsətseh ta təv i bagwar i Yahuda hay andza Yesu (Madədo 3 hus ka 8).

Tə dā ha Labara Ngwalak eye a ndo neheye Yahuda hay bay aye (Madədo 8 hus ka 12).

A dazlay ka madədo 13 na, Pol ndo i maslañ i Yesu a zəvay naha faya a Piyer. Yesu Kəriste a zalay a Pol (madədo 9). Madədo 13 hus ka 28 faya ma tsikiye ka mahəhele i Pol nakə a dāwa ha Labara Ngwalak eye aye.

¹ A nəkar Tiyofil, mə dərewel ga nakə kurre na watsaka naha aye na, məsler i Yesu nakə a ge, tə matətike nakə a tətik tay ha ndo hay aye tebiye, na pasla a dəma, kwa ka madazlay i məsler ŋgay,

² hus ka mede ŋgay a mbəlom. Ahəl nakə ki ye ŋgway a mbəlom zuk bay aye na, kə dātay ha wu hay ta gədañ i Məsəfəre Tsədañña eye a ndo neheye a pala tay andza ndo i maslañ hay aye.

Yesu a gwad ma slərəweye Məsəfəre Tsədañña eye

³ Ma dəba i məməte ŋgay na, kə lətsa abəra ma mədahañ ka bəzatay ha bo a ndo i maslañ ŋgay hay lele, a dātay ha na, neŋgeye andaya. Kə ndza ka təv i gawla ŋgay hay məhəne kuro kuro fađ. Ma məhəne niye kuro kuro fađ eye na, a tsikawatay bazlam i Bəy i Mbəlom nakə ma ta ləviye.

⁴ Pat eye andaya Yesu faya ta ndiye wu mənday ta gawla ŋgay hay na, a gwadātay: «Kā yum abəra ma Zerozelem zuk bay. Həbum wu nakə na gwadəkum Bəba Mbəlom a gwad ma vələkumeye.

⁵ Yuhana neŋgeye a dzəhuḃawa tay ha ndo hay na, a yam. Ane tuk na, nəkurom na, ma məndze aza mba tsekwen na, nəkurom ta dzəhuḃiye kurom ha a Məsəfəre Tsədañña eye.»

Yesu a tsal a mbəlom

⁶ Ndo neheye ka təv i Yesu aye, ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Bəy Maduwen, ka ta matay ha bəy a ndo i Israyel hay na, pat eye niye dāw?»

⁷ Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Pat eye kəday na, mata sərə na, nəkurom bay. Mata tsike na, Bəba ga, neŋgeye nəte ŋgen gədañ ŋgay andaya məge.

⁸ Ane tuk na, ka ta hutumeye gədañ ahəl nakə Məsəfəre Tsədañña eye ma mbəzlaweye fakuma aye. Ka ta tərumeye ndo məde ha labara ga ma Zerozelem, ka dala i Yahuda, ka dala i Samari ada ka kokway i məndzibəra tebiye.»

⁹ Ma dəba i bazlam ŋgay niye hay na, a tsal ha a mbəlom. Ahəl nakə gawla ŋgay hay faya ta zəbiye faya na, pazlay a ŋgaha na abəra ka dərə tay.

¹⁰ Yesu faya ma tsaliye na, nəteye faya ta zəbiye naha faya huya. Tsa na, ndo hay sulo tə peteked kwedek kwedek eye hay ti yaw ka təv tay,

¹¹ tə gwadātay: «A nəkurom Galile hay, faya ka mətsumeye mazəbe dərə a magərmbəlom na, hərwi mey? Yesu na, ki ye fakuma abəra a mbəlom. Ma ta maweye na, andza nakə ka ŋgatumay, a ye fakuma abəra aye.»

Bərək i ndo i maslañ hay

¹² Ndo i maslañ i Yesu hay tə tsəne andza niye na, tə mbəzlaw abəra ma tsaholok niye tə zalay Mahəmba i Tetədoez aye, ta mbəda gər a Zerozelem. Tsaholok niye na, bəse ta wuzlah gay. Mede abəra ma Zerozelem a dəma na, ma sliye bəre nətə bay.

¹³ Ahəl nakə tə ndisl a Zerozelem aye na, ti ye naha tə tsal a gay nakə ka gər i gay nənğed aye. Tə ndzawa pat pat na, mə dəma. Məzele i ndo neheye tə ndzawa mə gay niye na, Piyer, Yuhana, Yakuba ta Anđare, Filip ta Tomas, Bartelemi tə Mata, Yuda wawa i Alfe, Simon ndo mäge vərəm hərwi dala ngay* ada Yahuda wawa i Yakuba. ¹⁴ Nətəye tebiye tə hayawa gər pat pat, ta ngwas hay, ta Mari may i Yesu ada ta malamari i Yesu. Tə hayawa gər hərwi maduwulay naha me a Mbəlom.

Tə pa Matiyas a bəram i Yudas

¹⁵ Pat wuray na, ndo məpe mədzał gər hay ka Mbəlom tə haya gər. Nətəye tebiye ta giye na, temerre tə kuro kuro sulo. Piyer a lətse a wuzlah tay, a gwadatay:

¹⁶ «Malamar ga hay, wu nakə Məsəfəre Tsədanña eye a tsik mə Derewel i Mbəlom aye na, kə ge bo. A tsik tə bazlam i Davit. A tsik kurre ka Yudas nakə a təra ndo mədatay tsəved a ndo neheye tə gəs Yesu aye.

¹⁷ Yudas na, nənğeye nətə mə walañ may, kə huta məsler andza nəmay.»

¹⁸ Suloy nakə tə vəlay hərwi məkəde gər i ndo aye na, Yudas a səkəm ha guvah. Mə dəma na, a dəd tə hud. Hud ngay a nduzl, dende ngay hay ti yaw a bəra tebiye.

¹⁹ Ndo i gəma i Zerozelem hay tə tsəne labara niye na, tə zalay a guvah niye tə me i gəma tay guvah i Hakeldama, andza məgwede: Guvah i Bambaz.

²⁰ Piyer a gwadatay sa: «Azlakwa mawatsa eye mə derewel i Dəmes hay na, a gwad:

“Gay ngay mâ təra na, rəgay,
ndəray mâ ndza mə gay ngay bay.†”

«Mawatsa eye sa na, a gwad:

* **1:13** A həlay i Yesu na, Yahuda hay tə gəsawatay me a Roma hay bay, a satay mələve gər tay. Roma ma ləva dala tay bay. † **1:20** Dəmes hay 69.26. ‡ **1:20** Dəmes hay 109.8. * **2:1** Penjekot na, tə me i Gərek. Magurlom i gər i ndzuhosl. Tə ge magurlom eye na, məhəne 50 ma dəba i Pak. I ndo məpe mədzał gər ka Yesu magurlom i məhute Məsəfəre Tsədanña eye.

“Ndo mekeleñ eye
mâ zla məsler ngay.‡”

²¹ «Anəke na, a ye ka bo nakə ka zlakweye ndo nətə mə walañ i ndo neheye ta zəngalawa kway ahəl nakə Bəy Maduweñ tə nəkway ka həhalawakwa ka gəma ka gəma aye.

²² Kwa ahəl nakə Yuhana madzəhuəb ndo a yam a dzəhuəb Yesu a yam aye hus ahəl ngay nakə a ye abəra mə walañ kway a tsal a mbəlom aye na, nətəye tə nəkway. Ndowne niye ka zlakweye na, ma ndziye tə nəkway. Ma diye ha labara i mələtsew i Yesu abəra ma mədahañ.»

²³ Mə walañ i ndo niye hay na, tə pala ndo hay sulo. Ndo niye hay sulo eye na, nənğed məzele ngay Yusufa nakə tə zalay Barsabas aye. Tə pa faya məzele mamahkar eye sa, tə zalay Zustus. Ada ndo nənğed tə zalay Matiyas.

²⁴ Tsa na, ndo niye hay mahaya gər eye ta duwulay me a Mbəlom, tə gwad: «Bəy Maduweñ, nəkar nakə ka sər dərev i ndo zezeñ aye na, dəmay ha way nakə mə walañ i ndo neheye sulo ka zla,

²⁵ hərwi mäge məsler yak aye, a bəram i Yudas nakə a gər ha, a ye a təv nakə a say a nənğeye aye.»

²⁶ Ta ndəv ha maduwule me na, tə ge tsakwal. Tsakwal a zla Matiyas, Matiyas a təra makuro gər eye sulo i ndo i maslañ hay.

2

Məsəfəre i Mbəlom a yaw

¹ Magurlom i Penjekot* a slaw na, gawla i Yesu hay nətəye mahaya gər eye ka təv manətə eye.

² Ahəl nakə nətəye mahaya gər eye na, kwayanña mələve i wuye a tsənew ma magərmbəlom. Mələve i wuye niye na, andza mətasl bagwar eye. A ye fataya, mavəzle ngay eye a rah a gay nakə nətəye mandza eye mə dəma aye.

³ Kwayanña tə ngatay andza dərneh i ako a yaw, a ngəna bo, ti ye tə ndza ka gər i ndo niye hay nətə nətə tebiye.

⁴ Nəteye tebiye tə rah ta Məsəfəre Tsədənna eye ada ta dazlay a mətsike me tə me hay wal wal. Kwa way a tsik andza nakə Məsəfəre Tsədənna eye a gwaday tsik aye.

⁵ Azlakwa pat eye niye na, Yahuda neheye tə paway bəzay a Mbəlom ta tsəved eye, nəteye andaya. Ti yaw ma gəma neheye wal wal ka məndzibəra aye mata ndze naha məhəne tsekweŋ ma Zerozelem.

⁶ Tə tsəne maləve i wu niye na, tə haya gər tebiye. Nəteye niye tebiye a gatay wadəŋ wadəŋ. Ti ye naha na, tə ŋgatay a ndo niye hay mə gay aye. Kwa way a tsəne mətsike me i ndo məpe mədzal gər niye hay faya a tsik me tə me ŋgay ŋgway.

⁷ Nəteye neheye ti ye naha tebiye aye faya ta zəbiye fataya, ada a gatay hərbaəbəkka. Tə gwad: «Ndo neheye faya ta tsikiye me aye nəteye tebiye na, Galile hay bədaw?»

⁸ Ada kwa way kway eye ka tsənakwa nəteye faya ta tsikiye me tə me kway na, ma kəkay?»

⁹ Mə walaŋ kway na, siye hay ti yaw ma dala i Partiya, ma Madiya ada ma Elam. Siye hay ti yaw ma dala i Mizapotami, ma Yahuda ta Kapados ada ma dala i Poŋtus, ma dala i Azi,

¹⁰ ma dala i Firigiya, ma dala i Pamfeli, ma dala i Ezipt, ta dala Libiya nakə bəse ta gəma i Siren aye. Siye hay ti yaw ma Roma,

¹¹ ma dala i Kəret ta Arabi. Mə walaŋ tay niye hay na, siye hay tə wa tay nəteye Yahuda hay, siye hay madurlon hay ta təra Yahuda hay matəre. Ada azlakwa ka tsənakwa nəteye faya ta diye tə bazlam i gəma kway hay wu neheye bagwar eye Mbəlom a ge aye.»

¹² Nəteye tebiye a gatay wadəŋ wadəŋ, tə sər wu nakə ta dzaliye bay. Tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Wu nakay na, andza məgwede mey?»

¹³ Siye hay tə ŋgwasa ka ndo məpe gər niye hay ka Yesu aye, tə gwad: «Ndo neheye na, ta kwaya.»

Piyer a tsik me

¹⁴ Piyer a tsəne bazlam niye na, a lətse. Tə lətse tə siye i ndo i maslaŋ i Yesu niye

hay kuro gər eye nəte aye tebiye. Piyer a lətse na, a tsik ta magala, a gwadatay a ndo niye hay: «Nəkurom Yahuda hay ada tə nəkurom neheye tebiye mandza eye ma Zerozelem aye, pumay zləm a bazlam ga neheye na tsikakumeye ada tsənum wu nakə a ge bo aye lele təday.

¹⁵ Andza nakə ka dzalum aye na, ndo neheye ta kwaya bay. Hərwi anəke na, mekedə mba zlezle ta kwaya tsa daw?»

¹⁶ Ane tuk na, wu nakə Zowel ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik ahəl niye mə Derewel i Mbəlom aye na, ma giye bo anəke tuk.

¹⁷ «Mbəlom a gwad:

Mata dayaw ka məndəve i məndzibəra na, wuye mey?»

Na vələteye Məsəfəre ga a ndo hay tebiye. Wawa kurom hasləka eye hay tə dem kurom hay ta təriye ndo i maslaŋ ga hay.

Na ta bəzatay ha wu wedəye a gawla kurom hay.

Məsine ma ta gateye a bagwar kurom hay, na tsikiye me ma nəteye.

¹⁸ Ayaw! Pat eye niye na, na sləratayaweye Məsəfəre ga a ndo i məsler ga hay, ta təriye ndo i maslaŋ ga hay.

¹⁹ Na ta giye masuwayaŋ mə mbəlom, ada wu neheye ta gateye hərbaəbəkka a ndo hay aye ka məndzibəra.

Ndo hay ta ŋgateye a bambaz, ta ŋgateye a ako ta gəngis eye tərəcəleŋna.

²⁰ Pat ma ta dəviye sa bay ada kiye ma təriye ndozza andza bambaz.

Pat eye niye na, pat bagwar eye, pat mədəslay ha gər.

Wu neheye kə ge bo tebiye na, Bəy Maduweŋ ma deyeweye tuk.

²¹ Kwa way ka duwulay me a Bəy Maduweŋ mâ təma ha na,

Bəy Maduweŋ ma təmiye ha.†»

²² «A nəkurom Israyel hay, pumay zləm a wu nakə na tsikakumeye: Yesu ndo i Nazaret na, ndo nakə Mbəlom a dakum ha gədaŋ ŋgay tə neŋgeye. Kə ge masuwayaŋ hay wal wal mə walaŋ kurom, kə dakum ha neŋgeye way na, ka sərurum.

† 2:21 Zowel 3.1-5.

²³ Yesu, neŋgeye Mbəlom a vəlakum ha a həlay na, andza nakə a say aye. Wu nakə ka gum ta neŋgeye na, 6a Mbəlom a sər kurre. Nəkurom ka vəlumay ha a ndo neheye lele bay aye hay hərwi ada tâ dar na ka mayako mazləmbada eye, ada kə mət.

²⁴ Ane tuk na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra na mədahaŋ. Kə mbəla ahaya abəra mə dəretsətseh i mədahaŋ. A ndza ma mədahaŋ huya bay na, hərwi mədahaŋ a sla faya bay.

²⁵ Hərwi Davit kə tsik faya ahəl niye, a gwad:

“Na ŋgataway a Bəy Maduweŋ ga huya kame ga.

Neŋgeye ka tsakay ga
hərwi ada nâ dzədzar bay.

²⁶ Hərwi niye dərev ga kə rah ta mənŋwese, ada bazlam ga faya ma giye dəmes ta mənŋwese.

Bo ga ma zəzukwiye bo lele, na dzaliye wuray sa bay.

²⁷ Bəy Maduweŋ, ka gəriye ga ha ma təv məndze i mədahaŋ hay bay.

Ka gəriye ha neŋ ndo məpe mədzal gər ka nəkar nâ ze ma tsəvay bay.

²⁸ Ka dəŋ ha tsəved nakə na zəŋgaliye, ma diye ga ha a sifa aye,

Ka təra ga ha ndo mənŋwasa eye hərwi nəkar tə neŋ.[‡]»

²⁹ Piyer a gwadətay sa: «Malamar ga hay, ka bəba tətə kway Davit na, na sliye faya mətsikakum parakka lele. Neŋgeye na, kə mət. Ta la na ada ka sərakwa ha tsəvay ŋgay andaya bəgom ma təv kway.

³⁰ Ane tuk na, ahəl niye na, neŋgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom. A sər ha 6a Mbəlom kə tsikay kurre, a gwadətay: “Aza ma dəba yak na, na ta vəliye bəy yak a ndo nəte mə walaŋ i wawa yak hay.S”

³¹ «Neŋgeye na, 6a kə sər ha kurre Kəriste na, ma lətseweye abəra ma mədahaŋ.

“Mbəlom ma gəriye ha ma təv məndze i mədahaŋ hay bay,

ada bo ŋgay ma ziye ma tsəvay bay.*”»

³² Piyer a gwadətay sa: «Yesu nakə na tsik faya aye na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra

ma mədahaŋ. Nəmay tebiye nəmaa həliye na mbal ŋgay.

³³ Ma dəba eye na, Mbəlom kə zla na Yesu, a pa na tə həlay i mənday ŋgay. Mbəlom kə vəlay Məsəfəre Tsədəŋŋa eye nakə Mbəlom a tsik kurre a gwad ma ta vəleye aye. Neŋgeye dərmak kə vəlamayaw wu nakə anəke ka ŋgatamay ada ka tsənum aye.

³⁴ Davit na, neŋgeye kə tsal a mbəlom təbey, ane tuk na, a gwad:

“Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwadətay a Bəy Maduweŋ ga na:

Dara, ndza tə həlay i mənday ga,

³⁵ hus a pat nakə neŋ, na piye ndo mənə dəre yak hay a hud i sik yak hay andza wu məpe faya sik aye təday.†”»

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta səkah

³⁶ «Nəkurom Israyel hay tebiye sərüm ha ta dedek, Yesu nakə ka darum na ka mayako mazləmbada eye na, Mbəlom a təra ha Bəy Maduweŋ ada ndo mətəme ha ndo hay na, neŋgeye.»

³⁷ Ndo niye hay tebiye tə tsəne bazlam niye na, dərev a ye fataya abəra. Ta tsətsah ka Piyer ada ka siye i ndo i maslaŋ hay, tə gwad: «Malamar hay, anəke nəmaa giye na, kəkay?»

³⁸ Piyer a mbədətay faya, a gwadətay: «Gərüm ha mezeleme kurom ada tâ dzəhu6 kurom ha a yam ta məzele i Yesu Kəriste hərwi ada Yesu ma pəsakumeye ha mezeleme kurom hay. Ka gum andza niye na, Mbəlom ma vəlakumeye Məsəfəre ŋgay Tsədəŋŋa eye.

³⁹ Hərwi Mbəlom kə tsik kurre, a gwad: Ma vəlakumeye a nəkurom ada a wawa kurom hay. A gwad ma vəliye a ndo neheye nəteye mandza eye dəreŋ aye dərmak. Ayaw! Bəy Maduweŋ kway Mbəlom ma vəliye Məsəfəre ŋgay a ndo neheye ma zalateye hərwi ada tâ pay bəzay aye.»

⁴⁰ Piyer a tsikatay bazlam mekeleŋ eye hay haladzay hərwi məmatay naha dərev ada tâ dzala ha. A gwadətay: «Dumara abəra mə walaŋ i ndo neheye sewed eye hay. Gərümay ha bo kurom a Mbəlom mâ təma kurom ha.»

‡ 2:28 Dəmes hay 16.8-11. § 2:30 Dəmes hay 132.11.

* 2:31 Dəmes hay 16.10. † 2:35 Dəmes hay 110.1.

⁴¹ Ndo hay haladzay mə walañ i ndo niye hay ta təma bazlam i Piyer. Tsa na, ta dzəhuḅ tay ha a yam. Pat eye niye na, ndo hay ta giye gwezem mahkar tə pa mədzal gər ka Yesu, ta səkah tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

Məndze i ndo məpe mədzal gər ka Yesu

⁴² Nəteye niye tebiye tə paway zləm a matətike i ndo i maslañ i Yesu neheye ta tətikawatay aye tə metsehe lele. Tə ndzawa ka təv manəte eye, tə ndayawa wu mənday ka təv manəte eye ada ta dūwulaway me a Mbəlom ka təv manəte eye.

⁴³ Kwa way a ndzawa na, tə madzədzere eye hərwi Mbəlom a gawa masuwayañ wal wal tə həlay i ndo i maslañ i Yesu hay.

⁴⁴ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye, nəteye madzapa eye nəte, wu tay hay tebiye ta ngənawa ha a bo mə walañ tay.

⁴⁵ Ta səkəmawa ha wu tay hay ada ta ngənawa ha a bo suloy eye kwa a way da ka mäge wu ngay nakə a say aye.

⁴⁶ Tə hayawa gər pat pat a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, kwa tsekweñ ta tərətsawa ha bay. Tə ndayawa wu mənday ka təv manəte eye mə gay tay hay. Tə ndayawa wu mənday niye na, ta mənğwese eye, maguñguze kwa tsekweñ andaya bay.

⁴⁷ Ta zambadaway a Mbəlom ada nəteye niye hay tebiye tə yatay a gər a ndo hay. Andza niye, Bəy Maduweñ a təmawa tay ha ndo hay pat pat, a səkah tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ndo neheye faya ma təmiye tay ha aye.

3

Piyer ta Yuhana tə mbəl ha ndo matəra eye

¹ Pat wuray Piyer ta Yuhana ti ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mata dūwulay me a Mbəlom. Ti ye ta bəre mahkar i huwa. Ndo hay ti yawa ta dūwulaway naha me a Mbəlom na, ta bəre mahkar eye niye.

² Ndowneye andaya bəse ta maged i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye. Maged nakə tə zalay maged nakə a le aye. Ndowneye niye na, matəra eye kwa abəra ka məwe ngay. Tə zlawə naha, tə hənawa ha bəse ta maged niye pat pat. A tsətsahawa dala ka

ndo neheye ti yawa naha a gay i məvəlay wu a Mbəlom aye.

³ Pat eye niye na, a ngatay a Piyer ta Yuhana ta diye, ta fələkwiye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tsa na, a tsətsah fataya dala.

⁴ Piyer ta Yuhana ta ndazl na lele. Tsa na, Piyer a gwadəy: «Zəba famaya lele.»

⁵ Tsa na, ndo niye a zəba fataya, a zəzur tay ha tə metsehe lele. Neñgeye a dzala na, ta vəleñeye wu.

⁶ Piyer a gwadəy: «Dala andaya fagaya bay tebiye, ane tuk na, na vəlakeye na, wu nakə andaya fagaya aye. Neñ faya na gwadəakeye ta gədañ i Yesu Kəriste i Nazaret lətse, do!»

⁷ Tsa na, Piyer a gəs na abəra mə həlay i mənday hərwi madzəne na ka mələtse ha ka mbəlom. Kwayañña sik ngay hay tə mandərkukwasl ngay hay tə huta gədañ.

⁸ A ndapa a mbəlom tə sik ngay hay lele. Tsa na, a pa bo ka mede. A ye, tə fələkwa ka bo dziye ta ndo i maslañ i Yesu niye hay a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ndo niye na, a ye lele ta mandepe a mbəlom tsadəw tsadəw ada tə mazambadəy a Mbəlom.

⁹ Ndo hay tebiye tə ngatay faya ma diye kuteñ kuteñ lele ada faya ma zambadəye a Mbəlom.

¹⁰ Tə sər ha, neñgeye ndo nakə a rəkawa bəse ta maged nakə a le haladzay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, nəteye niye tebiye ta dzədzar ada a gatay hərbaḅəkka hərwi wu nakə a ge bo ta ndo niye aye.

¹¹ Piyer ta Yuhana nəteye mə mazambal i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə tə zalay Mazambal i Salomon aye. Ndo nakə a mbəl abəra mə matəre aye na, a wuda məgəre tay ha sa bay. Ndo hay haladzay ti ye naha mahway mahway hərwi nəteye tebiye a gatay hərbaḅəkka.

¹² Piyer a ngatay a ndo neheye ti ye naha haladzay aye na, a gwadətatay andza nakay: «Nəkurom ndo i Israyel hay, ndo nakay a mbəl na, a gakum hərbaḅəkka na, hərwi mey? Nəkurom faya ka zəbumeye famaya andza niye na, hərwi mey? Nəkurom faya ka dzalumeye mə gər kurom na, maa mbəl ha ndo nakay na, Piyer ta Yuhana hərwi bo

tay eye gədan eye. Tə mbəl ha na, nəteye tə pay bəzay a Mbəlom lele. Ane tuk na, a'ay andza niye bay.

¹³ Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak ada Mbəlom i Zakob nakə nəteye neheye ta dūwulay me aye, a bəz ha məzlaḅ i ndo i məsler ɲgay Yesu. Nəkurom eye, ka vəlumay ha a həlay i Roma hay hərwi ada tâ kəḏ na ada ka kalum ha kame i Pilat. Pilat na, həbe a say mägəre ha.

¹⁴ Nəkurom ka kalum ha ndo nakə daḏa neɲgeye kə ge mənese bay. Neɲgeye ndo dedək eye. A yakum a gər dūh matsətsehe tâ gərakum ha na, ndo məkəḏe ndo.

¹⁵ Andza niye, ka kəḏum na, ndo nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye. Ane tuk na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra mə walaɲ i mədahaɲ hay. Nəkway tebiye ka sərakwa ha.

¹⁶ Ndo nakay anan ka ɲgatumay, ka sərūm ha aye na, maa vəlay gədan na, məzele i Yesu hərwi nakə nəmaa pa mədzal gər may ka Yesu aye. Ayaw! Ndo nakay a mbəl lele ka ɲgatumay tə dəre kurom aye na, hərwi nakə nəmaa pa mədzal gər ka Yesu aye.

¹⁷ «Malamar ga hay, ahəl nakə nəkurom ta bəy kurom hay ka kalum ha Yesu aye na, neɲ na sər ha wu nakə ka gum aye na, ka sərūm bay.

¹⁸ Ane tuk na, Mbəlom a ge na, wu nakə a tsik ahəl niye tə bazlam i ndo məḏe ha bazlam ɲgay aye. A gwad: Kəriste na, ma ta giye dəretsətseh.

¹⁹ Anəke na, mbəḏum ha mede kurom, mbəḏumaw me ka təv i Mbəlom hərwi ada mâ mbatakum ha mənese kurom hay.

²⁰ Ka gum andza niye na, Bəy Maduweɲ Mbəlom ma vəlakumeye zay ada ma ta slərakumaweye Yesu ndo mətəme ha ndo nakə a zla na kurre hərwi kurom aye.

²¹ Anəke na, kutoɲ Yesu Kəriste ma ndziye mə mbəlom təmaḏ hus a pat nakə Mbəlom ka təra ha wu hay tebiye andza nakə a da ha ahəl niye tə bazlam i ndo məḏe ha bazlam ɲgay hay aye.

²² Musa, neɲgeye a gwadatay a bəba tətə kway hay: «Bəy Maduweɲ kurom Mbəlom ma ta slərakumaweye ndo məḏe ha bazlam ɲgay andza neɲ na gwad bəḏaw? Neɲgeye

na, slala kurom. Ka ta pumay zləm a wu nakə ma ta tsikakumeye tebiye.

²³ Ndowneye kə pay zləm a bazlam i ndo məḏe ha bazlam i Mbəlom niye bay na, ma ndziye mə walaɲ i ndo i Mbəlom hay bay. Ta kəḏiye na mədahaɲ eye.*»

²⁴ «Siye i ndo məḏe ha bazlam i Mbəlom hay dərmak ta tsik andza i Musa. Ta tsik ka wu nakə ma giye bo ahəl kway nakay anan aye. Kwa Samuyel ada kwa siye i ndo maslaɲ i Mbəlom neheye ti yaw ma dəba ɲgay aye.

²⁵ Malamar ga hay, Mbəlom a tsik wu neheye tə bazlam i ndo məḏe ha bazlam ɲgay hay na, a nəkurom. Andza niye dərmak, ahəl nakə Mbəlom a ɓar dzam ta bəba tətə kurom hay aye na, a gwaday a Abraham: «Na ta piye ɲgama ka ndo i məndzibəra hay tebiye tə həlay i wawa i huḏ yak hay. Dzam nakə Mbəlom a ɓar aye na, i kurom.†»

²⁶ Andza niye, Mbəlom a sləraw ndo i məsler ɲgay na, hərwi kurom təday. A sləraw na, hərwi məpe fakuma ɲgama, ada mətsoya kurom ahaya abəra ka tsəved i mənese.»

4

Piyer ta Yuhana kame i bagwar i Yahuda hay

¹ Ahəl nakə Piyer ta Yuhana, nəteye faya ta tsikateye me a ndo hay mba aye na, ndo məvəlay wu a Mbəlom hay, bəy i ndo matsəpe gay i məḏəslay ha gər a Mbəlom ada ta Saduke hay ti ye naha ka təv tay.

² Ti ye naha na, tə ge dərev haladzay ka Piyer ta Yuhana hərwi nəteye faya ta tətikiye tay ha ndo hay, tə gwadatay: «Yesu kə lətsew abəra ma mədahaɲ ada mələtsew i Yesu niye a lətsew aye na, ndo hay ta sliye faya mələtsew abəra ma mədahaɲ.»

³ Ndo niye hay tə gəs tay ha Piyer ta Yuhana, ta dərəzl fataya a daɲgay. Ta dərəzl fataya na, ta gatay sariya zuk bay, hərwi həvad kə ge tsiy.

⁴ Mə walaɲ i ndo neheye tə tsəne matətike i Piyer ta Yuhana aye na, ndo hay haladzay ta dzala ha ka Yesu. Ndo məpe mədzal gər ka Yesu ta səkah, ndo hay tebiye ma giye gwezem zlam.

* 3:23 Madayaw abəra ma Ezipt 18.15, 18-19. † 3:25 Madazlay i wu hay 22.18; 26.4.

⁵ Tədcə eye i mekedəcə na, bəy i Yahuda hay, madugula i Yahuda hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə haya gər a Zerozelem.

⁶ Mə walaŋ tay niye hay tə haya gər aye na, bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom nakə tə zalay Han aye andaya, Kayif, Yuhana, Aləgəzandər ada tə siye i ndo neheye ma bədgay i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom tebiye nəteye andaya.

⁷ Tə həlataya ahaya ndo i maslaŋ i Yesu niye hay sulo eye kame tay. Tsa na, ta tsətsah fataya, tə gwadətay: «Ka mbəlum ha ndo nakay na, ma kəkay? Ka hutumaw gədaŋ eye na, məŋgay? Ada ka mbəlum ha na, ta məzele i way?»

⁸ Ta tsətsah fataya andza niye na, kwayaŋŋa Piyer a rah ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye, a gwadətay: «Nəkurom bəy mələve ndo hay ta madugula hay,

⁹ ka tsətsahumeye famaya bazlam bəgom na, hərwi nakə nəmaa gay ŋgwalak a ndo matəra eye, a mbəl ma kəkay ka tsətsahum famaya andza niye na gwadəba?

¹⁰ Ayaw lele! Kə ge andza niye na, nəkurom sərüm ha, nəkurom tebiye tə siye i ndo i Israyel hay, sərüm ha na, ndo nakə a lətse kame kurom neŋgeye zay lele aye na, ta məzele i Yesu Kəriste nakə a yaw abəra na Nazaret aye. Neŋgeye ndo nakə ka darum na ka mayako mazləmbadə eye ada Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye na, neŋgeye.

¹¹ Derewel i Mbəlom a tsik faya, a gwad: «Kwar nakə nəkurom ndo madəzle gay hay ka kalum ha aye na, ka təra kwar nakə ma vəleye gədaŋ a gay aye düh.*»

¹² «Ka mbakweye faya mətəme na, tə neŋgeye nəte ŋgweŋ. Hərwi ka məndzibəra tebiye Mbəlom kə vəl ndo mekeləŋ eye nakə ma təmiye kway ha aye na, andaya bay.»

¹³ Ndo niye hay tə haya gər aye na, a gatay wadəŋ wadəŋ. Hərwi ta zəba ka Piyer ta Yuhana na, ta dzədzar bay, tə tsik me parakka. A gatay wadəŋ wadəŋ wene wene eye na, hərwi nəteye ta tətik wuray kwa

tsekweŋ bay tebiye. Tə sər ha nəteye na, ndo məpay bəzay a Yesu tsa.

¹⁴ Ane tuk na, nəteye faya ta ŋgateye a ndo nakə a mbəl aye dərmak, neŋgeye malətsa eye ka təv tay. Tə sər wu nakə ta mbədətay faya a Piyer ta Yuhana aye bay.

¹⁵ Tsa na, tə gwadətay: «Dum abəra mə gay.» Piyer ta Yuhana ti yaw wu tay abəra mə dəma na, nəteye tə mətsa mə gay tə ma ha ka bo bazlam.

¹⁶ Tə gwad a bo mə walaŋ tay: «Ndo neheye ka gəkweye tay ha na, kəkay? Ndo i Zerozelem hay tebiye tə sər ha masuwayaŋ nakə tə ŋgatay aye parakka, maa ge na, Piyer ta Yuhana. Ka sləkweye faya məmbede bay.

¹⁷ Ane tuk na, gəkwatay me ada pakwa fataya zluwer na, t̄a tətikatay bazlam nakay a ndo hay tə məzele i Yesu Kəriste bay hərwi ada siye i ndo hay t̄a tsəne labara i masuwayaŋ nakə tə ge aye bay.»

¹⁸ Ti ye tə zalatayaw. Piyer ta Yuhana ta mbədə naha gər ka təv tay. Ti ye naha na, tə gatay me, tə gwadətay: «K̄a tsikumətay kəgəbay k̄a tətikumətay a ndo hay tə məzele i Yesu sa bay.»

¹⁹ Ane tuk na, Piyer ta Yuhana ta mbədətay faya, tə gwadətay: «Nəkurom na, dzalum ha wu nakə dedək eye kame i Mbəlom aye təday. Lele marəhay ha gər na, a nəkurom tsukuđu a Mbəlom dāw?

²⁰ Nəmaa sliye faya məgər ha matətike wu nakə nəmaa ŋgatay ada nəmaa tsəne aye bay. Nəmaa tsikiye huya.»

²¹ Ndo niye hay mahaya gər eye tə tsəne andza niye na, tə pa fataya zluwer haladzay sa. Tsa na, tə gər tay hay, ti ye wu tay. Tə gər tay ha na, ta huta fataya mənese nakə dā məgatay d̄əretsətseh aye bay, hərwi siye i ndo hay nəteye tebiye faya ta zambadeye a Mbəlom hərwi wu nakə Piyer ta Yuhana tə ge aye.

²² Ndo niye tə mbəl ha ta masuwayaŋ aye na, məve ŋgay ma ziye məve kuro kuro fad.

Maduwule me i ndo məpe mədzal gər hay

²³ Tə gər tay ha Piyer ta Yuhana. Tə gər tay ha na, ta mbədə gər, ti ye ka təv i ndo məpe mədzal hay ka Yesu. Ti ye naha na, ta təkəratay wu nakə bagwar hay i ndo

* 4:11 Dəmes hay 118.22. Kwar eye niye na, Yesu.

neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay i Yahuda hay tə tsik aye.

²⁴ Tə tsəne bazlam niye na, kwayaŋŋa nəteye tebiye tə dzapa nəte, tə pa bo ka mađuwulay me a Mbəlom. Tə gwadaŋ naha a Mbəlom: «Bəy Maduweŋ, maa ge magərmbəlom ta dala, ta bəlay ada tə wu neheye mə dəma tebiye aye na, nəkar.

²⁵ Maa tsik me tə bazlam i bəba tətə may Davit ndo i məsler i yak na, nəkar. Neŋgeye a tsik ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye, a gwad:

“Ndo hay tebiye tə ge mevel na, kemey?

Tə ma ha ka bo bazlam na, hərwi mey?

²⁶ Bagwar i bəy i dala i məndzibəra hay ta ləva bo məge vərəm.

Bəy hay ta haya gər məge vərəm ta Bəy Maduweŋ Mbəlom

ada ta ndo nakə a pay dzagwa i bəy a gər aye.†”

²⁷ «Andza niye dedek, ta haya gər ma gəma nakay. Herod tə Poŋos Pilat ta gəma hay ada ndo i Israyel hay ta haya gər məge vərəm ka Yesu ndo i məsler yak tsədaŋŋa eye. Neŋgeye nakə ka pay dzagwa i bəy a gər aye.

²⁸ Wu nakə tə ge andza nakay aye na, andza i yak nakə ka tsik kurre a saka məge ta gədaŋ yak aye.

²⁹ Anəke na, Bəy Maduweŋ may, dzəna may abəra ka təv i sewed tay neheye tə gamay aye tey. Vəlamay gədaŋ yak ada nəmaâ dā ha bazlam yak ta dedek.

³⁰ Vəlamay gədaŋ hərwi ada nəmaâ mbəl tay ha ndo hay, hərwi ada nəmaâ ge masuwayaŋ hay wal wal ta məzele i Yesu, ndo i məsler yak tsədaŋŋa eye.»

³¹ Ta ndəv ha mađuwulay me a Mbəlom na, təv nakə nəteye mahaya gər eye mə dəma aye a bəl haladzay dzekiḅ dzekiḅ. Nəteye niye tebiye, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a rahatay a bo. Kwayaŋŋa tə pa bo ka mədə ha bazlam i Mbəlom ze madzədzere.

Məndze nəte i ndo məpe mədzal gər hay ka Mbəlom

³² Ndo neheye ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye na, nəteye tebiye tə ndzawa na, nəte, ta wuda bo lele ada mədzal gər tay nəte. Ndəray kwa nəte mə

walaŋ tay mətsike nakay na, wu ga na, andaya bay. Mə walaŋ tay wu tay hay tebiye ta ŋgənawa ha a bo mə walaŋ tay.

³³ Ndo i maslaŋ i Yesu hay tə dāwa ha bazlam i mələtsew i Bəy Maduweŋ Yesu abəra ma mədahaŋ ta gədaŋ haladzay. Tə gwadawa: «Nəmaa ŋgatay kə lətsew abəra ma mədahaŋ.» Ada Mbəlom a pa ŋgama haladzay ka ndo məpe mədzal gər hay.

³⁴ Ndəray mə walaŋ tay kwa tsekweŋ wu a kətsay bay. Ndo neheye guvah tay hay kəgəbay gay tay andaya na, ta səkəmawa ha. Suloy i wu nakə ta səkəm ha aye na, ti yawa ahaya

³⁵ ada tə vəlawatay a ndo i maslaŋ i Yesu hay. Ma dəba eye na, ta ŋgənawa ha suloy eye kwa a way dā andza nakə a say aye.

³⁶ Andza niye ndoweye andaya tə zalay Yusufa. Ndo i maslaŋ i Yesu hay tə pa faya məzele na, Barnabas, andza məgwede: Ndo nakə ma gwadiye tete a siye i ndo hay aye. Neŋgeye slala ŋgay na, Levit hay. Tə wa na ma gəma nakə tə zalay Sipəre aye.

³⁷ Neŋgeye a ye, a səkəm ha guvah ŋgay. Tsa na, a zla ahaya suloy eye, a vəlatay a ndo i maslaŋ i Yesu hay.

5

Maraw me i Ananiyas ta Safira

¹ Ane tuk na, ndoweye andaya tə zalay Ananiyas. Tə zalay a ŋgwas ŋgay Safira. Pat wuray na, ta səkəm ha guvah tay tə gwad ayaw mə walaŋ tay.

² Ananiyas a həl faya abəra ka suloy i guvah niye, a ye ha siye a vəlatay a ndo i maslaŋ i Yesu hay. Suloy nakə a həl faya abəra aye na, ŋgwas ŋgay a sər faya lele.

³ A ye naha na, Piyer a gwadaŋ: «Ananiyas, ka gəray ha dərev yak a Fakalaw na, hərwi mey? Ka gər ha siye i suloy i guvah yak a mətagay, ka zlaw tsekweŋ, ka raway me a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, hərwi mey?

⁴ Ahəl nakə ka səkəm zuk bay aye na, guvah yak wu yak bəna i ndəray dāw? Ada suloy i guvah nakə ka səkəm ha aye na, i yak bədaŋ? Ka dzala mə gər yak məge wu andza nakay na, ma kəkay? Ka raway me na, a Mbəlom bəna, a ndo hay bay.»

† 4:26 Dəmes hay 2.1-2.

⁵ Ananiyas a tsəne bazlam niye hay na, a dəf abəra ka mbəlom. Kwayanğa a mət tsədək tsədək. Ndo neheye tə tsəne labara niye aye na, nəteye tebiye ta dzədzar haladzay.

⁶ A mət na, gawla hay ti yaw tə mbəkwa na mədahañ. Tsa na, tə zla na, ti ye tə la na.

⁷ Mazlambar ma giye bəre mahkar na, ngwas i Ananiyas a yaw a fələkwa a gay. A yaw na, kə sər ka wu nakə a ge bo aye bay.

⁸ A fələkwa naha a gay na, Piyer a tsətsah faya, a gwadəy: «Tsiken, suloy i guvah kurom nakə ka səkəmm ha ta zal yak aye na, andza nakay daw?»

Ngwas niye a mbədəy faya, a gwadəy: «Ayaw! Nəmaa səkəm ha na, suloy eye andza nakay.»

⁹ Piyer a gwadəy: «Ka mum ha ka bo bazlam mə walañ kurom hərwi madzəgur me ka Məsəfəre i Bəy Maduweñ na, kəkay? Tsəne, ndo neheye tə la zal yak aye, nəteye andaya malətsa eye ka məged tsiy ada ta deyeweye ta zliye kar dərmaç.»

¹⁰ Piyer a tsikay andza niye na, kwayanğa a dəf ka sik i ndo i maslañ i Yesu niye hay. Tsa na, a mət. Gawla hay ti yaw, tə fələkwa naha a gay. Ti ye naha na, kə mət. Tə zla na, ti ye ha tə la na ka tsakay i zal ngay.

¹¹ Ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu Kəriste tebiye ada tə siye i ndo neheye tə tsəne labara niye aye na, ta dzədzar haladzay.

Ndo i maslañ hay tə gawa masuwayan wal wal haladzay

¹² Ndo i maslañ hay tə gawa masuwayan wal wal haladzay mə walañ i ndo hay. Ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu tə hayawa gər a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, mə Mazambal i Salomon.

¹³ Ndo neheye tə pa mədzał gər ka Yesu təbey aye na, zluwer a gatay mede ka təv tay. Ane tuk na, ndo hay tebiye tə dəslatay ha gər.

¹⁴ Ndo hay haladzay faya ta səkahiye, hasləka hay ta ngwas hay tə dzala ha ka Bəy Maduweñ. Ndo məpe mədzał gər hay ta səkah haladzay.

¹⁵ Hərwi masuwayan neheye ndo i maslañ hay tə ge aye na, ndo hay tə həlawə

naha ndo i dəvats hay. Tə həlawə tay naha ka sləlah kəgəbay ka hubok. Tə pawə tay ha ka tsakay i tsəved hərwi ada ahəl nakə Piyer ma diye tə dəma aye na, kwa kəkay mezek ngay kə husa ka ndo nəte mə walañ tay ma mbəliye.

¹⁶ Ndo hay haladzay ti yawaw abəra ma gəma neheye tə mbay naha a Zerozelem aye. Tə həlawə naha ndo i dəvats ta ndo neheye məsəfəre lele bay eye hay mə bo tay aye. Ndo i maslañ hay tə mbəl tay ha tebiye.

Tə gəs tay ha ndo i maslañ hay

¹⁷ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom ta ndo neheye tə paway bəzay aye, andza məgwede ta Saduke hay, tə tsəne ndo i maslañ hay faya ta giye masuwayan haladzay na, a ndalatay, dərev tay a rah ta sələk. Tə ma ha ka bo bazlam, tə gwadə: «Gəsakwa tay ha!»

¹⁸ Tsa na, ti ye tə gəs tay ha. Ti ye tə pa tay a danğay.

¹⁹ Ane tuk na, ta həvad ahəl nakə ndo i maslañ hay nəteye ma danğay aye na, gawla i Mbəlom a ye, a həndəkətatay na məged i gay i danğay niye. A həlatay ahaya ndo i maslañ niye hay abəra mə dəma, a gwadətatay:

²⁰ «Dum ta dumatay ha labara i sifa wedeye a ndo hay ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom!»

²¹ Ndo i maslañ hay ta təma bazlam i gawla i Mbəlom nakə a tsikatay aye. Pərik i mekedə na, tə həl bo ti ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ti ye naha tə pa bo ka matətikatay a ndo hay.

Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom ta ndo neheye nəteye dziye, tə zalatay a madugula i Yahuda hay, tə haya gər. Tə ma ha ka bo bazlam mə walañ tay. Tsa na, tə slər ndo hay ka ndo i maslañ hay a gay i danğay, tə ye tə həlatay ahaya.

²² Ane tuk na, ndo neheye ti ye, tə husa a dəma na, ta huta tay ha mə gay i danğay bay. Tə maw ka təv i ndo neheye tə slər tay naha aye, tə matay ha labara eye.

²³ Tə gwadətatay: «Nəmaa ye naha, nəmaa ndzay a gər a gay i danğay na, mədərəzla eye lele ada ndo matsəpe məged hay nəteye andaya faya ta tsəpiye. Ane tuk na, nəmaa

həndək na məgeɟ na, nəmaa huta ndəray kwa nəte bay!»

²⁴ Tə tsəne labara niye andza niye na, bəy i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə sər wu nakə ta dzaliye bay. Ta tsətsahay a gər tay, tə gwad: «Matəra ta ndo i məsler niye hay na, wuye mey?»

²⁵ Ahəl nakə nəteye faya ta dzaliye andza niye na, ndoweye a yaw ka təv tay, a gwadətay: «Tsənum! Ndo neheye ka pum tay a daŋgay aye na, nəteye faya ta tətikateye a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom!»

²⁶ Tə tsəne andza niye na, kwayaŋŋa bəy i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta ndo ŋgay hay, ti ye mata ma tay ahaya ndo i maslaŋ niye hay. Ane tuk na, ti ye tə ma tay ahaya na, ta gatay dəretsətseh bay hərwi ta dzədzar ta ndo hay, ta ta kaliye tay ha tə kwar.

Ndo i maslaŋ hay kame i sariya

²⁷ Ti ye tə həlatay ahaya na, ti ye tay ha kame i madugula i Yahuda hay. Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a pa bo ka matsətsehe fataya abəra bazlam.

²⁸ A gwadətay: «Nəmaa gakum me ka matətikatay a ndo hay ta məzele i Yesu bəɟaw? Ada ka gum na, mey? Nəkurom na, tsəkam matətikatay a ndo hay ma wu-zlahgəma i Zerozelem tebiye na, kəkay? Ada a sakum məgwede maa kəɟ na ndo niye na, nəmay ɟaw?»

²⁹ Piyer tə siye i ndo i maslaŋ hay ta mbədatay faya, tə gwadətay: «Marəhay ha gər na, a Mbəlom bəna a ndo hay bay.

³⁰ Ka darum na Yesu ka mayako mazləmbada eye hərwi ada mət. Ane tuk na, Mbəlom i bəba tətə kway hay kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ.

³¹ Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ ta gədaŋ ŋgay. Kə pa na a bəy, neŋgeye ndo mətəme ha ndo hərwi ada İsrayel hay tə mbəda ha mede tay. Ta huta, Mbəlom ma pəsətay ha mezeleme tay hay.

³² Nəmay na, ndo məhəle mbal i wu neheye a ge bo aye, nəmay ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə Mbəlom a vəlatay a ndo neheye ta rəhay ha gər aye.»

³³ Tə tsəne bazlam niye na, a ndalatay haladzay. A satay məɟəke tay ha ndo i maslaŋ hay.

³⁴ Ane tuk na, Farisa wuray andaya məzele ŋgay Gamaliyel. Neŋgeye na, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye. Ndo hay tebiye ta təmawa bazlam ŋgay. A lətse mə walaŋ i ndo niye hay mahaya gər eye, a gwadətay: «Ndo neheye tə ye abəra kanaŋ tsekweŋ təday.»

³⁵ Ndo i maslaŋ hay ti yaw abəra mə ɟəma na, a gwadətay: «İsrayel hay, gum metsehe hərwi wu nakə a sakum məgatay a ndo neheye.

³⁶ Ndo niye məzele ŋgay Tiyoɟas aye na, mə makumaw a gər. A yaw ahəl niye a gwad neŋgeye na, bagwar i ndo. Ndo hay ta giye temerre ɟad ta pay bəzay. Ane tuk na, ta kəɟ na. Ndo neheye tə pay bəzay aye ta ŋgəna gər tebiye. Kwa ndəray ka ləkaw bay.

³⁷ «Ma dəba ŋgay na, ndoweye andaya dərmak, məzele ŋgay Yudas. Neŋgeye ndo i Galile. Neŋgeye a ndohwaw ahəl i məpesle ndo, kə zalatay a ndo hay haladzay ka məpay bəzay. Neŋgeye dərmak ta kəɟ na ada ndo neheye tə pay bəzay aye ta ŋgəna gər tebiye kweye kweye.

³⁸ Neŋ faya na tsikakumeye anəke, kə mətsum ka ndo neheye bay, gərurum tay ha tə ye wu tay. Hərwi kə ge mədzal gər tay, ta məsler tay, ti yaw ma ndo hay na, ta ndziye bay. Ta dziye.

³⁹ Ane tuk na, kə ge məsler tay a yaw abəra mə həlay i Mbəlom na, ka slumeye faya məmbete ha bay. Gum metsehe lele, faya ka gumeye vəram na, ka Mbəlom ɟuh!»

⁴⁰ Ndo niye hay mahaya gər eye ta təma bazlam i Gamaliyel. Tə zalatay a ndo i maslaŋ hay sa. Ti ye naha, tə ndaɟa tay ha. Tə gwadətay: «Daɟa kə tsikumay me a ndəray tə məzele i Yesu sa bay.» Tsa na, tə gər tay ha.

⁴¹ Ndo i maslaŋ i Yesu niye hay ti yaw abəra mə walaŋ i məhay gər tay niye tə məŋgweşe hərwi dəretsətseh nakə tə gatay hərwi məzele i Yesu aye.

⁴² Duh ta tətikawa ada tə ɟawa ha mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada mə gay

tay hay pat pat tə gərawa ha bay, Yesu na, Kəriste.

6

Tə pala ndo hay tasəla hərwi madzəne ndo i maslan i Yesu hay

¹ Ahəl niye na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu faya ta səka hiye haladzay. Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər neheye tə tsik me i Gərek aye na, tə ge dərev ka ndo məpe mədzal gər neheye nəteye tə tsik bazlam i Yahuda hay aye. Tə ge dərev na, hərwi ahəl nakə ta ηgənatay wu mənday a madakway i ηgwas hay aye na, tə vəlawatay a madakway i ηgwas tay hay təbey.

² Ndo i maslan neheye kuro gər eye sulo aye, tə hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, tə gwadətay: «Nəmaa gəriye ha mədə ha bazlam i Mbəlom hərwi məmətə məngəne wu mənday bay.

³ Hərwi niye malamar hay, pəlum ndo hay tasəla mə walaη kurom. Ka pəlumeye na, ndo i ηgwalak hay, ndo neheye nəteye maraha eye ta Məsəfəre Tsədənna eye ada tə sər gər lele aye. Nəmaa vəliye məsler i məngəne wu mənday na, a həlay tay.

⁴ Nəmay, nəmaa dıwulay me a Mbəlom ada ta mədə ha bazlam ηgay a ndo hay.»

⁵ Bazlam tay niye a yatay a gər a ndo hay tebiye. Tsa na, tə pala ndo hay tasəla. Ndo makurre eye na, Etiyen, ndo nakə ta mədzal gər lele ada maraha eye ta Məsəfəre Tsədənna eye, Filip, Pərakor, Nikanor, Timon, Parmenas ada Nikolas ndo i gəma i Anıtyos nəngeye a gawa kule, ane tuk na, ahəl niye na, ka dazlay a məpay bəzay a kule i Yahuda hay.

⁶ Tsa na, ti ye tay ha ka təv i ndo i maslan i Yesu hay. Ndo i maslan i Yesu hay tə pa fataya həlay ada ta dıwulay me a Mbəlom.

⁷ Bazlam i Mbəlom a dā a zləm haladzay. Ndo məpe mədzal gər hay ta səkah haladzay ma Zerozelem ada ndo məvəlay wu a Mbəlom hay haladzay tə dzala ha ka Yesu.

Tə gəs na Etiyen

⁸ Etiyen na, ndo nakə nəte mə walaη i ndo neheye tə pala tay tasəla aye. Nəngeye na, Mbəlom kə pa faya ηgama haladzay. Ka

tsəved i Mbəlom na, nəngeye gədan eye haladzay. A gawa masuwayaη hay mə walaη i ndo hay.

⁹ Siye i Yahuda hay nəteye andaya, tə haya gər a gay i məduwule me nakə tə zalay gay i məduwule me i beke neheye tə gər tay ha aye. Ti yaw ma gəma i Siren ada ma gəma i Aləgəzandəri, ti yaw ma dala i Silisi ada ma dala i Azi. Nəteye niye tebiye ta təma bazlam i Etiyen bay, faya ta kədiye wuway ta nəngeye.

¹⁰ Ane tuk na, ndo niye hay tə mba ka Etiyen tə bazlam bay, hərwi maa vəlay ndaraw ka mətsike me na, Məsəfəre i Mbəlom.

¹¹ Tə vəlatay wu a ndo hay, hərwi ada ndo niye hay tə raw me tə gwad na: «Nəmaa tsəne faya abəra bazlam, faya ma tsaleye ka gər a Musa ada faya ma tsaleye ka gər a Mbəlom.»

¹² Tə suta faya ndo hay, madugula hay ada ta ndo mədzaηgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ka Etiyen. Tsa na, tə wuya kurah ka Etiyen, tə gəs na. Ti ye ha kame i madugula i Yahuda hay.

¹³ Tə həl naha ndo mədəse faya parasay hay, tə gwad: «Ndo nakay na, faya ma tsikiye wu lele bay eye ka gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ka bazlam i Musa mapala eye.

¹⁴ Nəmaa tsəne faya abəra a gwad: Yesu ndo i Nazaret ma deyeweye, ma mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ma mbədiye ha kule kway nakə Musa a vəlakway aye.»

¹⁵ Ndo niye hay tebiye nəteye mandza eye mə gay i məhay gər aye, tə ma ha dərə ka Etiyen. Ta zəba faya, tə ηgatay na, da'ar ηgay a dəv andza i gawla i Mbəlom.

7

Bazlam i Etiyen

¹ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a tsətsah ka Etiyen, a gwaday: «Wu nakə tə tsik fakaya na, dedek dāw?»

² Etiyen a mbəday faya, a gwaday: «Malamar ga hay ta bəba ga hay, tsənum wu nakə na tsikakumeye təday. Mbəlom nakə a ze wu hay tebiye ta məzlaḅ aye a bəzay ha bo a bəba tətə kway Abraham ka dala i

Mizapotami kurre ahəl nakə ki ye a Haran̄ zuk bay aye,

³ ada a gwad̄ay: “Lətse abəra ma gəma yak ada gər ha ndo yak hay, do a gəma nakə na d̄akeye faya aye.*”

⁴ «Yaw! Abraham a tsəne bazlam i Mbəlom na, a lətse abəra ma Kaladeyen hay, a ye mata ndze ma Haran̄. Ma dəba eye bəba ŋgay a mət na, Mbəlom a zla na abəra ma Haran̄, a ye ha a gəma nakay anan̄ nəkway mandza eye mə dəma aye.

⁵ Mə dəma na, Mbəlom kə vələy guvah i mədə ŋgay kwa tsekweŋ bay, kwa dala tsekweŋ bəbay na, kə dəsay bay. Ba Mbəlom kə tsikay kurre, a gwad̄ay: “Gəma nakay na, na ta vələkeye ha tebiye. Aza nəkar andaya sa bay na, wawa i huđ yak hay ta ndziye mə dəma, ma təriye i tay.” Ahəl niye Mbəlom a tsikay a Abraham na, wawa ŋgay andaya kwa nəte zuk bay.

⁶ Wu nakə Mbəlom a tsikay aye na, a gwad̄ay: “Wawa i huđ yak hay ta diye, ta ndziye ma gəma i ndo hay. Mə dəma na, ta təriye tay beke eye hay. Ta gateye d̄aretsətseh. Ta ndziye məve temerre fad̄ mə d̄aretsətseh.

⁷ Ane tuk na, na ta giye sariya ka ndo i gəma niye hay tə gatay d̄aretsətseh aye. Ma dəba eye na, ta diye abəra ma gəma nakay, ta diye ta dəsleŋ ha gər ma təv nakə ta ndziye mə dəma aye.†”

⁸ Mbəlom a b̄ar dzam ta Abraham, a d̄ay ha na, ta mədəse bo. Ma dəba eye, Abraham a wa Izak, a ge məhəne tsamahkar na, a dəs na. Izak a wa Zakob, Izak a dəs na. Zakob dərma a wa wawa hay kuro gər eye sulo. Nəteye neheye ta təra bəba tətə kway hay na, Zakob a dəs tay ha dərma.

⁹ «Bəba tətə kway hay tə nay d̄are a malamar tay nakə nəte mə walaŋ tay tə zalay Yusufa aye. Tə gəs na ta səkəm ha beke eye a gəma i Ezipt. Ane tuk na, Mbəlom ka tsəpa na.

¹⁰ Mbəlom kə təma ahaya Yusufa abəra mə d̄aretsətseh hay tebiye. A vələy metsehe ta ŋwalak i bo ka d̄are i bəy nakə a ləva Ezipt tebiye, tə zalay Farawon̄ aye. Nəŋgeye a pa na bəy eye ka dala i Ezipt ada a ləvay gər a ndo neheye mə gay ŋgay aye tebiye.

¹¹ «Ma dəba eye na, mandərzlaŋ a ge ka dala i Ezipt tebiye ada ka dala i Kanan. Mandərzlaŋ niye a ge na, mandərzlaŋ bagwar eye. Ndo hay ta sa d̄aretsətseh haladzay. Bəba tətə kway hay tə huta wu mənday kwa tsekweŋ bay tebiye.

¹² Zakob a tsəne wu mənday andaya ma Ezipt na, a slər wawa ŋgay niye hay ta təra bəba tətə kway aye. A slər tay ha makurre eye.

¹³ Ta mbəda gər masulo eye na, Yusufa a d̄atay ha bo ada Farawon̄ bəy bagwar eye a sər ha nəteye na, gwala i Yusufa hay.

¹⁴ Tsa na, Yusufa a slər ndo hay ka bəba ŋgay Zakob ta ndo i gay ŋgay hay tebiye. Nəteye tebiye na, kuro kuro tasəla gər eye zləm.

¹⁵ Zakob tə həl bo, ti ye a Ezipt ta ndo i gay ŋgay hay. Zakob a mət mə dəma ada bəba tətə kway hay dərma tə mət mə dəma.

¹⁶ Mədahaŋ tay na, tə həlawa a gəma nakə tə zalay Sisem aye. Tə pawa a tsəvay nakə Abraham a səkəm abəra ka wawa i Hamor ma gəma i Sisem ta suloy aye.

¹⁷ «Wu nakə Mbəlom a tsikay kurre a Abraham aye na, mazlambar həlay eye kə ndislew. Gwala kway hay tə wa bo. Ta səkah məwe bo haladzay ma Ezipt.

¹⁸ Bəy nakə a sər Yusufa aye na, andaya sa bay. Tə pa na bəy wədeye nakə faya ma ləviye dala i Ezipt aye. Nəŋgeye na, a sər Yusufa bay.

¹⁹ Bəy niye bagwar eye a vatay gər a bəba tətə kway hay. A gawatay d̄aretsətseh haladzay ada a gawatay kuton̄ ka məkwetse wawa tay a pesl ada tā mət.

²⁰ Həlay niye na, tə wa na Musa. Musa a le haladzay ada a yay a gər a Mbəlom. Tə wa na na, tə gəl na kiye mahkar mə gay i bəba ŋgay.

²¹ Ma dəba eye na, tə gər ha. Dem i Farawon̄ a ndzay a gər, a zla na. A ye ha a gəl na andza wawa ŋgay.

²² Andza niye, Musa a gəl bo na, a zla metsehe ta ndaraw i Ezipt hay. A təra ndo ta məzlaḅ eye hərwi bazlam ŋgay neheye a tsikawa aye ta məsler neheye a gawa aye.

²³ «Musa a ge məve kuro kuro fad̄ na, a say mede mata dzəne tay ha gwala ŋgay Israyel

* 7:3 Madazlay i wu hay 12.1. † 7:7 Zəba mə Madazlay i wu hay 15.13-14 ada mə Madayaw abəra ma Ezipt 3.12.

hay.

²⁴ A ye na, a ngatay a ndo i Ezipt faya ma geye dæretsətseh a ndo næte mə walaŋ i Israyel hay. Tsa na, a ye naha a dzəna na ndo niye faya ta geye dæretsətseh aye. A kəf na ndo i Ezipt niye mədahaŋ eye.

²⁵ Musa a dzala na, Israyel malamar ngay hay tə sər ha Mbəlom ma ta təmiye tay ha abəra mə dæretsətseh tə həlay ngay. Ane tuk na, tə sər bay.

²⁶ Tədœ eye Musa a ndzatay a gər a Israyel hay sulo faya ta kədiye bo. A say a Musa maŋgəne tay ha ada tā ndza zay mə walaŋ tay. A gwadāy: “Dzam ga, nəkurom ta malamar tuk na, ada ka gum-eye dæretsətseh a bo kurom ta məkədə bo na, hərwi mey?”

²⁷ Ane tuk na, ndo nakə faya ma geye dæretsətseh a malamar ngay aye na, a pay həlay a Musa, a gwadāy: “Maa pa kar bəy ada ndo mäge may sariya na, way?”

²⁸ A saka məkədə ga andza nakə ka kəf ndo i Ezipt məvenəŋ aye sa dāw?”

²⁹ Musa a tsəne andza niye na, a hway, a ye ngway ka dala i Madiyan. Mə dəma na, a zla ngwas. Tə wa wawa hasləka eye hay sulo.

³⁰ «Ma dəba i məve kuro kuro fad na, Musa neŋgeye huya ma gəma niye mə makulkwandah aye. Pat wuray na, neŋgeye bəse ta mahəmba i Sinay. Gawla i Mbəlom a yaw, a bəzay ha bo. Musa a ngatay na, ma ako ka gay i dak nakə faya ma təmiye aye.

³¹ Musa a ngatay andza niye na, a gay hərbaḅəkka. Ane tuk na, ahəl nakə neŋgeye faya ma həndzədiye naha faya bəse mazəbe faya na, a tsəne mətsike me i Bəy Maduweŋ, a gwadāyaw:

³² “Neŋ Mbəlom i bəba tətə yak hay, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, ada Mbəlom i Zakob.” Musa a tsəne andza niye na, a dzədzar, zluwer a gay. Tsa na, a say mazəbe dære ka ako niye sa bay.

³³ Mbəlom a gwadāyaw sa: “Musa, tsok na tahərak abəra mə sik, hərwi təv nakay nəkar mə dəma aye na, təv tsədaŋŋa eye.

³⁴ Faya ta gateye dæretsətseh a ndo ga hay ma Ezipt kəkay na, na ngatay. Na tsəne

mətuwe tay ada na yaw na, mata mbəle tay ha. Na sləriye kar ha, do anəke a Ezipt.‡”

³⁵ «Musa neŋgeye nakə Israyel hay tə kal ha, tə gwadāy: “Maa pa kar bəy ada ndo mäge may sariya na, way?” aye. Ane tuk na, Mbəlom a slər ka təv tay hərwi ada mâ təra bəy tay ada ndo mətəme tay ha abəra mə dæretsətseh na, neŋgeye. Mata sləre na ka məsler niye na, gawla i Mbəlom nakə a bəzay ha bo ma ako ka gay i dak aye.

³⁶ Maa ndzatay kame a Israyel hay məndohwaw abəra ma Ezipt na, neŋgeye. Kə ge masuwayaŋ hay wal wal mə dəma. Kə ge kame i Bəlay Ndozza eye ada mə makulkwandah dərmaḅ hus a məve kuro kuro fad.

³⁷ «Maa gwadāy a Israyel hay: “Mbəlom ma ta slərakumaweye ndo mədə ha bazlam ngay andza neŋ. Ma zliye na, abəra ma gwala kuromŠ” na, Musa.

³⁸ Sa na, ahəl nakə Israyel hay nəteye mahaya gər eye mə makulkwandah aye na, maa lətse mə walaŋ i bəba tətə kway ta gawla nakə a tsikawatayaw me mə mahəmba i Sinay aye na, Musa. Gawla i Mbəlom ma tsikataweye bazlam nakə ma vəliye sifa aye ada neŋgeye ma makweye ha.

³⁹ «Ane tuk na, bəba tətə kway hay ta kərah mətəme bazlam ngay. Ta kal na a pesl. A satay mambədə gər ka dala i Ezipt.

⁴⁰ Tə gwadāy a Aron: “Lambadamay mbəlom hay hərwi məzle kame kway. Hərwi ka sərakwa wu nakə a ndzay a gər a Musa, ndo məhəlakway ahaya abəra mə Ezipt na, ka sərakwa bay.*”

⁴¹ Tsa na, ta lambad kule andza sla wawa eye andza mbəlom tay. Tə vəlay wu a kule tay niye. Tə ge magurlom tə məŋgwese eye lele hərwi wu nakə bo tay eye ta lambad aye.

⁴² Ane tuk na, Mbəlom a mbədətay dəba. Ma dəba eye tə dəslyay ha gər a wurzla hay. Mbəlom a vəlay tsəved andza nakə mawatsa eye mə dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay, Mbəlom a gwad:

“A nəkurom Israyel hay,
wu neheye hay ka vəlawum wal wal
ada ta gənaŋ hay

‡ 7:34 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 2.14–3.10. § 7:37 Bazlam mapala eye masulo eye 18.15. * 7:40 Madayaw abəra ma Ezipt 32.1, 23.

məve kuro kuro fad aye na, a neñ bədaw?

43 Ka zlum madzawadzawa i gay i mbəlom kurom Molok, ka zlum mandzakit bo i wurzla i mbəlom kurom Refam.

Kule kurom neheye ka gum aye na, hərwi mədəslay ha gər.

Hərwi niye na həliye kurom abəra ma gəma nakay, na diye kurom ha dərəñ abəra ta gəma i Babilon.†»

44 Etiyen a gwadatay sa: «Ahəl niye bəba tətə kway hay nəteye mə makulkwandah na, madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom andaya fataya hərwi ada tətə sər ha Mbəlom andaya ta nəteye. Gay niye mapa eye na, andza nakə Mbəlom a tsikay a Musa aye. Mbəlom a gwaday a Musa tətə ge na gay niye na, andza nakə a ngatay aye.

45 Ma dəba eye na, bəba tətə kway hay ta vəlatay ha madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom niye a wawa i hud tay hay. Ndo məndzatay kame a wawa i hud tay niye hay na, Zozowe. Ti ye a gəma niye na, ta zla na gay i madzawadzawa niye. Mbəlom ka həhar tay ha ndo i gəma niye abəra kame tay. Ta sla fataya. Andza niye gay i madzawadzawa a ndza ma gəma niye hus a həlay i bəy Davit.

46 Davit na, a yay a gər a Mbəlom haladzay. A tsətsah tsəved ka Mbəlom ka mədəzlay gay nakə wawa i hud i Zakob hay ta sliye faya mədəslay ha gər a Mbəlom mə dəma aye.

47 Maa dəzlay gay na, Salomon.

48 «Ane tuk na, Mbəlom Fetek ma ndziye mə gay neheye ndo hay ta dəzl aye bay. Andza nakə mawatsa eye mə dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye na, Mbəlom a gwad:

49 «Təv məndze i bəy ga na, mbəlom, ada məndzibəra na, təv sik ga.

Gay nakə ka dəzlumenəye na, slala i gay waray?

Təv nakə ma sliye məndze mə dəma aye na, waray?

50 Maa ge wu neheye tebiye na, neñ bədaw?‡»

51 Etiyen a gwadatay sa: «A nəkurom neheye sewed eye hay. Ka dərəzlum na dərəv kurom ta zləm kurom hay a məzele i Mbəlom nakə faya ma zalakumeye. A sakum mahəndəkay na dərəv kurom a Məsəfəre Tsədəñña eye bay. Nəkurom na, andza bəba tətə kurom hay.

52 Ndo mədə ha bazlam i Mbəlom waray nakə bəba tətə kurom hay ta gay dərətsətseh bay aye? Kwa məkədə ta kəd tay ha ndo neheye tətə da ha madayaw i ndo nakə neñgeye ndo i dedək nəte ngweñ aye. Ndo nakə anəke ka gum faya dəf ada ka kədum na aye na, neñgeye.

53 Mbəlom kə vəlakum bazlam ngay mapala eye tətə həlay i gawla ngay hay§, ane tuk na, ka rəhumay ha gər bay.»

Tətə kəd na Etiyen

54 Ndo niye hay mahaya gər eye tətə tsəne bazlam i Etiyen niye na, a ndalatay haladzay, ta həpəd zler ka Etiyen kərəw kərəw.

55 Ane tuk na, Etiyen na, a rah ta Məsəfəre Tsədəñña eye. Tsa na, a zəba dərə a mbəlom. A ngatay naha a dzaydzay i Mbəlom ada a ngatay naha a Yesu malətsa eye tətə həlay i mənday i Mbəlom.

56 A gwadatay a ndo niye hay: «Tsənum! Neñ faya na ngateye a mbəlom mahəndəka eye ada Wawa i Ndo neñgeye malətsa eye tətə həlay i mənday i Mbəlom.»

57 Tətə tsəne andza niye na, nəteye tebiye ta wuda haladzay ada ta dərəzl na zləm tay hay. Nəteye tebiye ka manəte eye tətə mbəzla ka Etiyen məgəse.

58 Tətə gəs na, tətə vaha na abəra mə wuzlah gay. Ti ye naha, tətə pa bo ka məkele na tətə kwar hərwi məkədə na. Ndo məhəle mbal hay ta tsok na peteked tay hay, tətə gər ha ka təv i gawla eye andaya tətə zalay Sol.

59 Ahəl nakə nəteye faya ta kaliye Etiyen tətə kwar aye na, Etiyen neñgeye faya ma duwuleye me a Mbəlom. Mə maduwule me niye faya ma duwuliye na, a gwad: «Bəy Maduweñ ga Yesu, zla na məsəfəre ga.»

† 7:43 Amos 5.25-27. Molok, tətə zalay Molek ma Dzam Guram, mbəlom i Kanan hay. Tətə dzala, məvəlay a mbəlom tay niye na, ndo zezeñ. Refam mbəlom zlezle eye i Babilon hay. ‡ 7:50 Ezay 66.1-2. § 7:53 Andza nakə kule i Yahuda a tsik aye na, Mbəlom a dəy ha bazlam mapala eye a Musa tətə həlay i gawla ngay hay.

⁶⁰ Tsa na, a dəkw gurmets, a wuda ta magala, a gwad: «Bəy Maduweŋ ga, mezeleme nakay tə ge aye na, kâ matay ha mənese bay.» A tsik andza niye na, ma dəba eye a mət.

8

¹ Məkəde Etiyen nakə tə kəd aye na, a yay a gər a Sol.

Pat eye niye na, kwayaŋŋa ta dazlay a məgatay dəretsətseh a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye ma Zerozelem aye. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ŋgəna gər, ta hway tebiye. Ta hway a gəma i Yahuda ada siye hay a Samari. Maa ze naha na, ndo i maslaŋ hay.

² Siye neheye tə pa mədzal gər tay dedək ka Yesu aye, ti ye tə zla na mədahaŋ i Etiyen, tə la na. Tə tuwa na haladzay.

³ Sol na, a zaka ha mabəbezle tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. A yawa ka gay ka gay, a gəsawa ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, hasləka hay kwa ŋgwas. A pawa tay ha a gay i danğay.

Filip a da ha labara wedeye ma Samari

⁴ Ndo neheye ta hway, ta ŋgəna gər aye na, ta həhal ka gəma ka gəma. Tə dəwa ha bazlam i Mbəlom.

⁵ Filip neŋgeye na, a ye a wuzlah i dala i Samari. A ye naha, a da ha Yesu ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a sləraweye.

⁶ Ndo i gəma niye hay tebiye tə tsəne bazlam i Filip ada tə ŋgatay a masuwayaŋ neheye a ge aye na, tə pay zləm a bazlam ŋgay ta səkeffe eye lele.

⁷ Fakalaw hay tə yawaw abəra mə bo i ndo i dəvats hay. Tə yawaw abəra mə bo tay na, ta wudawa ka bo haladzay. Ndo neheye vərəzl i bo tay maməta eye hay ta ndo neheye ta dzəgədasla sik tay matəra eye hay aye, ta mbəl.

⁸ Andza niye mənğwese bagwar eye a ge ma gəma niye.

⁹ Ahəl niye na, ndoweye andaya ka dala i Samari eye niye. Ndowneye niye na, tə zalay Simoŋ. Neŋgeye na, a gawa maharam zla anəke bay ada maharam ŋgay nakə a gawa aye na, a gawatay a ndo i gəma niye hay hərbaəbəkka. Ma mədzal gər ŋgay na, a gwad neŋgeye ŋgwalak i ndo.

¹⁰ Ndo hay tebiye, gawla hay ta bagwar hay, tə pa zləm na, ka neŋgeye. Tə gwad: «Ndo nakay na, gədaŋ i Mbəlom bagwar eye nakə tə zalay Gədaŋ Bagwar eye.»

¹¹ Tə pawa zləm ka wu ŋgay nakə a gawa aye na, lele. Hərwi maharam ŋgay nakə a gawatay masuwayaŋ a ndo hay aye na, kə ndza haladzay.

¹² Ane tuk na, Filip a ye naha mata da ha Labara ŋgwalak eye ka Bəy i Mbəlom ada ka Yesu Kəriste na, tə dzala ha ka Yesu. Hasləka hay, ŋgwas hay, Filip a dzəhuə tay ha a yam.

¹³ Simoŋ neŋgeye dərmak a dzala ha ka Yesu, ta dzəhuə ha a yam. Neŋgeye na, a ndzawa ka təv i Filip. A ŋgataway a masuwayaŋ tə wu hay wal wal neheye Filip a gawa aye na, a gay hərbaəbəkka.

¹⁴ Ndo i maslaŋ neheye nəteye ma Zerozelem aye tə tsəne ndo i gəma i Samari hay ta pa mədzal gər tay ka bazlam i Mbəlom na, tə sləratay naha Piyer ta Yuhana.

¹⁵ Tə həl bo, ti ye. Tə ndisl naha a dəma na, ta dūwulay me a Mbəlom hərwi ada ndo i gəma i Samari niye hay tə pa gər ka bazlam i Mbəlom aye tā huta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.

¹⁶ Ahəl nakə ta dzəhuə tay ha a yam aye na, ta dzəhuə tay ha tə məzele i Yesu Bəy Maduweŋ. Ndo kwa nəte mə walaŋ tay Məsəfəre Tsədaŋŋa eye kə mbəzlaw faya zuk bay.

¹⁷ Hərwi niye, Piyer ta Yuhana tə pa fataya həlay, ta dūwulay me a Mbəlom. Tsa na, tə huta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.

¹⁸ Simoŋ a ŋgatay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə huta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye hərwi nakə ndo i maslaŋ hay tə pa fataya həlay aye na, a vəlatay suloy a Piyer ta Yuhana.

¹⁹ A gwadatay: «Vəlumenə gədaŋ eye dərmak hərwi ada ndo neheye na piye fataya həlay aye na, tā huta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.»

²⁰ Ane tuk na, Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Dze ta suloy yak tebiye, hərwi nəkar ka dzala mə gər yak masəkəme gədaŋ i Mbəlom na, ta suloy!

²¹ Ka məsler nakay nəmay faya nəmaa giye na, ka sliye faya mədzepe tə nəmay bay

hərwi dərev yak tsədanña kame i Mbəlom bay.

²² Da ha mezeleme yak, duwulay me a Bəy Maduweñ ada agəna ma pəsakeye ha mədzal gər yak neheye lele bay eye.

²³ Na zəba faya na, dərev yak maraha eye ta bor i bo ada mezeleme kə pa kar a danğay.»

²⁴ Simon a tsəne bazlam niye hay na, a gwadətay a Piyer ta Yuhana: «Bo kurom eye, duwulumay me a Bəy Maduweñ hərwi ga hərwi ada wu nakay ka tsikum aye m̄a t̄era t̄ə neñ bay tey.»

²⁵ Ma dəba eye na, Piyer ta Yuhana t̄ə d̄a ha Yesu ada t̄ə d̄a ha bazlam ngay a ndo hay. Tsa na, t̄ə həl bo, ta mbəda gər a Zerozelem. Nəteye ka tsəved faya ta diye na, t̄ə d̄a ha Labara Nğwalak eye ma gəma hay wal wal ka dala i Samari.

Filip ta ndo i Etiyopi wuray

²⁶ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom a gwadətay a Filip: «Do, ka diye na, ka zəngaliye tsəved nakə a ye ta diye i tsakay aye, ta tsəved nakə a yaw abəra ma Zerozelem a ye a gəma i Gaza aye. Tsəved eye niye na, a ye t̄ə kəsaf.»

²⁷ Filip a tsəne na, kwayanña a həl bo, a ye. A husa ka tsəved, faya ma diye na, a ngatay a ndo wuray, neñgeye bagwar i ndo mäge məsler i Bəy i Etiyopi Kandəs. Məsler ngay na, mələvay gər a suloy i bəy. Bəy i Etiyopi niye na, ngwas eye. A ye a Zerozelem mata dəslay ha gər a Mbəlom.

²⁸ Anəke na, faya ma maweye abəra ma Zerozelem, ma diye a mətagay. Neñgeye mandza eye m̄ə muta i pəles ngay faya ma diye ha. Neñgeye faya ma dzañgiye d̄erewel i Ezay ndo m̄əde ha bazlam i Mbəlom.

²⁹ Filip a ngatay a ndo niye na, Məsəfəre Tsədanña eye a gwadətay: «Hway bəse ka tsakay i muta i pəles taday faya ma diye aye.»

³⁰ Filip a tsəne andza niye na, a hway, a ye a həndzəd naha faya. Nəteye faya ta diye na, a tsəne ndo i Etiyopi niye faya ma dzañgiye d̄erewel i Ezay ndo m̄əde ha bazlam i Mbəlom. Filip a tsətsah faya, a gwadətay: «Wu nakə faya ka dzañgiye na, ka tsəne ngway d̄aw?»

³¹ Ndo niye a mbədətay faya, a gwadətay: «Kə ge ndəray kə deñ ha bay na, na sliye faya mətsəne na, ma kəkay?» Tsa na, a gwadətay a Filip: «Tsalaw a muta i pəles ada ndza ka tsakay ga.»

³² Ndo niye faya ma dzañgiye m̄ə d̄erewel niye na, wuye mey? Təv nakə faya ma dzañgiye m̄ə d̄əma aye na, a gwad: «Neñgeye a t̄əra andza t̄əbañ nakə t̄ə gəs, ta diye ha ka t̄əv nakə t̄ə kəd̄əwa wu m̄ə d̄əma aye.

Neñgeye a t̄əra andza t̄əbañ nakə ta d̄əsiye faya abəra məkwets na, a tuwa bay aye.

Ka həndək abəra ka bazlam bay tebiye.

³³ Tə pasla na a walañ i ndo hay na, kəriye ada ta gay sariya i dedek bay.

Mata tsike me ka wawa ngay hay na, way? Ndəray kwa nəte andaya bay!

Neñgeye ta dze ha məsəfəre ngay abəra ka m̄əndzibəra.*»

³⁴ Ndo mäge məsler niye a tsətsah ka Filip a gwadətay: «Amboh, tsiken tey, ndo m̄əde ha bazlam i Mbəlom a tsik niye na, ka way? A tsik na, ka bo ngay eye ngway tsukudu ka ndo mekeleñ d̄aw?»

³⁵ Yawa! Filip a dazlay a m̄ədətay ha ka t̄əv nakə a dzañga aye. A d̄ay ha Labara Nğwalak eye i Yesu.

³⁶ Ahəl nakə nəteye faya ta diye aye na, t̄ə ndisl a t̄əv eye andaya yam m̄ə d̄əma. Ndo mäge məsler niye a gwadətay a Filip: «Yam anan, anəke mata geñ ngatay abəra ka madzəhuḅe bo a yam na, mey sa mey?»

[³⁷ Filip a gwadətay: «Tadə ka pa mədzal gər yak ka Yesu na, ka sliye faya madzəhuḅe bo a yam.»

Ndo niye a mbədətay faya, a gwadətay: «Na pa mədzal gər ka Yesu Kəriste. Neñgeye na, Wawa i Mbəlom.»]

³⁸ Tsa na, a lətse ha muta i pəles ngay niye, t̄ə mbəzlaw abəra m̄ə d̄əma ta Filip. Filip ta neñgeye salamay t̄ə mbəzla a yam, Filip a dzəhuḅ ha a yam.

³⁹ Tə tsalaw abəra ma yam na, Məsəfəre i Bəy Maduweñ a zla na Filip. Ndo mäge məsler niye kə ngatay a Filip sa bay. Ane tuk na, neñgeye a ye ngway t̄ə m̄əngwese eye.

⁴⁰ Filip a zəba d̄əre na, neñgeye ma gəma

* 8:33 Ezay 53.7-8.

i Azot. Tsa na, ahəl bo ma diye a Sezare. Faya ma diye na, a da ha Labara Nğwalak eye ka gəma, ka gəma hus a həlay nakə a ndisl ka dala i Sezare aye.

9

Bəy Maduweñ a zalay a Sol

¹ Ahəl niye na, Sol neñgeye a dzala huya ka məzlatay zay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu huya hərwi məkəde tay ha. A ye ka təv i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom.

² A ye naha a tsətsah faya dərrewel nakə ma diye ha ka təv i bagwar i gay i maduwule me neheye ma Damas aye hərwi ada tadə ndo hay andaya faya ta pay bəzay a tsəved i Bəy Maduweñ, hasləka hay kwa nğwas hay na, ma gəsiye tay ha ada ma diye tay ha a Zerozelem.

³ Tə watsay dərrewel niye tə vəlay na, a həl bo a ye a Damas.

Pol faya ma ndisliye bəse ta Damas na, dzaydzay a mbəzlaw abəra mə mbəlom, a dəv ka təv nğay niye. A lawara na a wuzlah.

⁴ A dəd ka dala. Tsa na, a tsəne mətsike me, a gwađay: «Sol, Sol, nəkar faya ka geñeye dərətsətseh andza niye na, hərwi mey?»

⁵ Sol a mbəđay faya, a gwađay faya: «Nəkar eye na, way, Bəy Maduweñ?»

Mətsike me niye a mbəđayaw faya, a gwađay: «Neñ na, Yesu nakə faya ka geye dərətsətseh aye.

⁶ Ane tuk na, lətse do a walañ gay. Ka ye a dəma na, ta tsikakeye wu nakə ka giye.»

⁷ Ndo neheye ti ye naha ka bo dziye tə Sol aye, tə lətse ka təv niye. Kwa mətsike me, ta sla faya mətsike bay tebiye. Mətsike me nakə a tsənew mə mbəlom aye na, tə tsəne. Ane tuk na, nəteye ta nğatay a ndəray bay.

⁸ Sol a lətse abəra ka dala. A həndək abəra ka dərə na, a nğatay a dərə bay tebiye. Tə gəsay həlay, ti ye ha a Damas.

⁹ A ye naha a dəma na, məhəne mahkar neñgeye mandza eye guluf eye, a nğatay a dərə kwa tsekweñ bay. Məhəne mahkar eye niye na, kə nda wu mənday bay ada kə sa yam bay.

¹⁰ Ndo məpe mədzal gər wuray ka Yesu andaya ma Damas, məzele nğay Ananiyas.

Bəy Maduweñ a zalay ma məsine, a gwađay: «Ananiyas, Ananiyas!»

Ananiyas a mbəđay faya, a gwađay: «Neñ anañ!»

¹¹ Bəy Maduweñ a gwađay: «Do anəke ka tsəved nakə tə zalay “Mahədzaka eye bay” aye ada kə ye a gay i Yudas. Ka ye naha na, tsətsah ndo i gəma i Tarsis wuray, tə zalay Sol. Neñgeye faya ma dūwuleye me a Mbəlom,

¹² ada a nğatay a Ananiyas ma məsine faya ma diye naha ka təv nğay ada ma piye faya həlay hərwi ada mə nğatay a dərə.»

¹³ Ananiyas a mbəđay faya, a gwađay: «Bəy Maduweñ, ndo niye na, ndo haladzay ta təkəreñ dərətsətseh nakə faya ma gateye a ndo yak hay ma Zerozelem aye tebiye.

¹⁴ Ada a yaw kanañ na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta vəlay tsəved ka məgəse ndo neheye faya ta pakeye bəzay kanañ aye tebiye dərma. A yaw na, hərwi niye.»

¹⁵ Ane tuk na, Bəy Maduweñ a gwađay: «Do, hərwi na zla na ndo niye hərwi məge məsler ga. Neñgeye na, ma diye ha məzele ga a siye i gəma hay ada a bəy tay hay. Ada ma ta dətəye ha a ndo i İsrayel hay dərma.

¹⁶ Bo ga eye na ta dətəye ha wu nakə ma giye dərətsətseh hərwi ga aye tebiye.»

¹⁷ Ananiyas a tsəne andza niye na, a həl bo a ye. A ye naha a fələkwa a gay nakə Sol mə dəma aye. A ye naha a pa həlay ka Sol, a gwađay: «Sol malamar ga, maa sləra ga ahaya ka təv yak na, Bəy Maduweñ Yesu. Maa bəzaka ha bo ka tsəved nakə faya ka diye ahaya aye na, neñgeye. A sləra ga ahaya hərwi ada kə nğatay a dərə andza nakə kurre aye ada kə rah ta Məsəfəre Tsəđañña eye.»

¹⁸ Kwayañña wuye hay tə kutsayaw abəra ka dərə i Sol andza dəba i kələf, a nğatay a dərə tuk. Tsa na a lətse, a ye ta dzəhu6 ha a yam.

¹⁹ Ma dəba eye, a nda wu mənday ada gədañ nğay a maw tuk.

Sol a ndza məhəne tsakway ta ndo məpay bəzay a Yesu neheye ma Damas aye.

²⁰ Kwayañña a dazlay a məde ha bazlam i Mbəlom mə gay i maduwule me hay. A da ha parakka Yesu na, Wawa i Mbəlom.

21 Ndo neheye tebiye tə tsəne bazlam nğay niye na, a gatay hərbaəbəkka. Ta tsətsəh, tə gwad: «Maa gatay dəretsətseh haladzay a ndo məpay bəzay a Yesu hay ma Zerozelem na, ndo nakay bədaw? Ada a yaw kanan na, hərwi məgəse tay ha ada mede tay naha a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ba?»

22 Sol neñgeye düh gədan nğay a səkah ka məde ha bazlam i Mbəlom pat pat. A dətay ha a Yahuda neheye ma gəma i Damas aye parakka Yesu na, Kəriste. Nəteye niye tə sər wu nakə ta tsikeye faya aye sa bay.

23 Ma dəba i məhəne tsakway na, Yahuda hay tə ma ha ka bo bazlam ka təv manəte eye hərwi məkəde na Sol.

24 Ane tuk na, Sol a sər tay naha ka wu tay nakə a satay məge aye. Ta tsəpawa na maged i walañ i gay ta həpat kwa ta həvad hərwi ada tadə ta gəs na na, ta kədiye na.

25 Sol ta gawla nğay hay ti ye ta həvad ka bədi mavavar i zled i walañ gay niye. Tə zla na Sol tə pa na a kəteh. Tə mbəzla ahaya tə mavavar niye dərəñ tə walañ gay.

Sol ma Zerozelem

26 Sol a ye a Zerozelem. A ndisl naha a dəma na, a say mədzepe ta ndo məpe mədzal gər ka Yesu hay. Ane tuk na, ndo hay tebiye ta dzədzaray, hərwi tə dzala na, tə gwad neñgeye ka təra ndo məpe mədzal gər ka Yesu ta dedək bay.

27 Ane tuk na, Barnabas, neñgeye a zla na, a ye ha ka təv i ndo i maslañ i Yesu hay. Ti ye naha na, a təkəratay kəkay nakə Sol a nğatay a Bəy Maduweñ ka tsəved i mede a Damas ada kəkay nakə Bəy Maduweñ a tsikay me aye, ada Sol a da ha bazlam i Yesu kwa ka dzədzar bay ma Damas na, kə tsikatay dərmaç.

28 Pat eye niye kwayañña Sol a ndza ka təv tay. A yawa ta nəteye a Zerozelem ada tə mawa ka bo dziye, a dawa ha bazlam i Bəy Maduweñ parakka lele.

29 A tsikawatay bazlam i Yesu a Yahuda neheye tə tsik me i Gərek aye dərmaç. Tə kədawa wuway haladzay. Ane tuk na, ta pəla tsəved a satay məkəde na.

30 Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta təra malamar hay, tə tsəne na, tə zla na Sol

abəra ka təv niye. Ti ye ha a gəma i Sezare. Ma dəba eye na, ti ye ha a gəma i Tarsis.

31 Yawa! Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma gəma i Yahuda, ma Galile, ada ma Samari, nəteye tebiye mandza eye zay zay lele. Nəteye faya ta hutaye gədan pat pat. Ta rəhay ha gər a Bəy Maduweñ lele. Məsəfəre Tsədanña eye a vəlawatay gədan, a səkahawa tay ha haladzay.

Piyer a mbəl ha Ene

32 A həlay niye na, Piyer a yawa a gəma hay tebiye. Pat wuray na, a ye a gəma i Lida.

33 Mə dəma na, ndoweye andaya tə zalay Ene, neñgeye matəra eye. Məve tsamahkar neñgeye məhəna eye. Ahəl nakə Piyer a ye naha aye na, a nğatay.

34 Piyer a gwaday: «Ene! Yesu Kəriste ma mbəliye kar ha, lətse, zla sləlah yak.» Kwayañña Ene a lətse.

35 Ndo i gəma i Lida hay ta ndo neheye ka barrbar i Saron aye tebiye tə nğatay andza niye na, ta mbəda ha mədzal gər tay. Tə pa mədzal gər tay ka Bəy Maduweñ.

Piyer a mbəl ahaya Tabita abəra ma mədahan

36 Nğwas məpe mədzal gər ka Yesu andaya məzele nğay Tabita. Tə zalay tə bazlam i Gərek na, Dorkas. Andza məgwede: Mawene. A ndzawa i nğay na, ma gəma i Zope. Neñgeye a gawa nğwalak a ndo hay huya ada a dzənaawa tay ha mətawak hay.

37 A həlay niye na, a dəd a dəvats ada a mət. A mət na, tə bara na. Tsa na, tə tsal ha a gay nakə ka gər i gay niye aye.

38 Gəma i Lida na, bəse ta gəma i Zope. Ndo məpe mədzal gər ka Yesu neheye ma Zope aye tə tsəne Piyer neñgeye ma Lida na, tə slər ndo hay sulo ka təv i Piyer, m̄a yaw. Tə gwaday naha: «Nəmaa gaka naha amboh, dara bəse təday.» Ndo neheye sulo aye ti ye ka təv i Piyer.

39 Piyer a tsəne bazlam tay niye na, kwayañña a həlaw bo, ti yaw ta ndo niye hay.

Piyer a husaw na, tə laka ha a gay nakə ka gər i gay neñged mədahan mə dəma aye. Madakway i nğwas hay tə nğatay na, ta həndzəd naha ka təv nğay ta mətuwe eye. Ta bəzay ha peteked neheye Tabita a

ngarawa ahəl nakə neŋgeye andaya tə dəre mba aye.

⁴⁰ Tsa na, Piyer a həhar tay ahaya ndo hay tebiye abəra. A dəkw gurmets, a dūwulay naha me a Mbəlom. A mbədə me ka təv i mədahaŋ. A gwad: «Tabita lətse!» Tabita a həndək abəra ka dəre. A ŋgatay a Piyer na, a lətse, a ndza.

⁴¹ Piyer a gəs na abəra mə həlay, a dzəna na mələtse ha ka mbəlom. Tsa na, a zalatay a madakway i ŋgwas niye hay ta siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye. Ta ma naha ka təv ŋgay a gay. Ti ye naha na, a gwadətay: «Anaŋ ndo kurom kə mbəl.»

⁴² Masuwayaŋ nakə a ge bo aye na, a da a zləm ma gəma i Zope tebiye. Ndo hay haladzay tə dzala ha ka Bəy Maduweŋ.

⁴³ Piyer a ndza haladzay ma Zope. A ndza na, mə gay i ndo wuray a lambadawa mbal, məzele ŋgay Simon.

10

Gawla i Mbəlom a bəzay ha bo a Korney

¹ Ndo wuray ma gəma i Sezare, məzele ŋgay Korney. Neŋgeye na, bagwar i sidzew i Roma hay. Sidzew niye hay na, tə zalatay Sidzew i Itali hay.

² Ndo niye na, a paway bəzay a Mbəlom ada a rəhaway naha gər a Mbəlom ta ndo i gay ŋgay hay tebiye. A dzənawa tay ha Yahuda neheye mətawak eye hay aye ada a dūwulaway me a Mbəlom pat pat.

³ Pat wuray ta huwa ma giye bəre mahkar na, məsine a gay. Ane tuk na, neŋgeye tə dəre. A ŋgatay a gawla i Mbəlom parakka lele faya ma diye naha a gay ka təv ŋgay. A ye naha a zalay, a gwadətay: «Korney!»

⁴ Korney a zəba ka gawla i Mbəlom niye tə madzədzer eye, a gwadətay: «Ka yaw na, labara i mey Bəy Maduweŋ ga?»

Gawla i Mbəlom a mbədəy faya, a gwadətay: «Mbəlom kə tsəne maduwule me yak hay. Wu nakə ka vəlay a mətawak hay aye na, a yay a gər haladzay. Neŋgeye faya ma dzaliye ka nəkar, ma mətsiye kar ha gər bay.

⁵ Anəke na, slər ndo hay a gəma i Zope, t̄a ye t̄a zalayaw a ndoweye andaya məzele ŋgay Simon nakə tə zalay Piyer aye.

⁶ Neŋgeye mə gay i ndoweye andaya məzele ŋgay Simon, a lambadawa mbal. Gay ŋgay na, ka me i dəlov.»

⁷ Gawla i Mbəlom niye a tsikay ka bo abəra na, a ye ŋgway. Korney a zalatay a ndo i məsler ŋgay hay sulo ada a zalay a sidzew nəte mə walaŋ i sidzew neheye tə gaway məsler aye. Sidzew eye niye na, ndo məpay naha faya a Mbəlom.

⁸ A ye naha a təkəratay wu nakə a ge bo tebiye aye. Tsa na, a slər tay ha a Zope.

Piyer a ŋgatay a wuye andza ma məsine

⁹ Yaw! Ndo niye hay tə həl bo, ti ye. Tədö eye na, nəteye huya ka tsəved faya ta diye. Magər həpat na, nəteye faya mazlambar ta ndisliye a Zope. Ta magər həpat eye niye Piyer neŋgeye dərmak a tsal ka gər i gay wuray fatata mata dūwulay me a Mbəlom.

¹⁰ Tsa na, may a wur faya, a say mände wu mənday. Ahəl nakə faya ta deye wu mənday aye na, wuye a gay andza məsine.

¹¹ A ŋgatay a mbəlom mahəndəka eye ada wuye faya ma mbəzlaweye abəra mə dəma. Wuye niye na, andza petekəd məfətəla eye, bagwar eye, magəsa eye ka me eye wal wal təv fad, faya ma mbəzlaweye ka dala.

¹² Mə dəma na, wu hay haladzay. Wu i pesl hay, gənaw hay, wu neheye tə va tə hud aye, ada tə diyeŋ hay.

¹³ Piyer a tsəne mətsike me, a gwadətay: «Lətse Piyer, kəd wu neheye ada k̄a həpəd!»

¹⁴ Ane tuk na, wu niye hay na, Yahuda hay tə ge faya me mände. Hərwi niye Piyer a mbədəy faya, a gwadətay: «Ah! A'ay Bəy Maduweŋ ga, wu nakə tə ge faya me, ka təra tsədəŋŋa bay aye na, na nda dāda bay. A seŋ bay.»

¹⁵ Mətsike me niye a tsikayaw sa, a gwadətay: «Wu nakə Mbəlom a gwad tsədəŋŋa eye na, k̄a zəba faya andza mandzadək bay.»

¹⁶ A ma ahaya bazlam niye sik mahkar. Ma dəba eye na, kwayaŋŋa wu niye a ma ŋgway a mbəlom.

¹⁷ Piyer a tsətsahay a gər ŋgay, a gwad: «Wu nakay na ŋgatay aye na, a say məgwede mey?»

Azlakwa ahəl nakə Piyer faya ma dzaliye andza niye na, ndo neheye Korney a slər

tay naha aye 6a ta tsətsah gay i Simon̄ ada nətəye anəke ka maged i məfələkwe.

¹⁸ Tə zal ta gədañ, ta tsətsah hərwi məsəre ha ta dedək Simon̄ ndo nakə tə zalay Piyer aye neñgeye andaya kanañ daw.

¹⁹ Ane tuk na, Piyer neñgeye faya ma dzaliye ka wu nakə a ngatay aye. Ahəl nakə neñgeye faya ma dzaliye aye na, Məsəfəre i Mbəlom a gwadañ: «Piyer, tsəne! Ndo hay anañ mahkar faya ta pəliye kar.

²⁰ Lətse, mbəzla ka təv tay. Do ta nətəye. Kā dzala faya gər sulo sulo bay, hərwi maa slərataya ahaya na, neñ.»

²¹ Piyer a tsəne andza niye na, a mbəzlaw ka təv i ndo niye hay. A gwadatay: «Neñ na, ndo nakə faya ka pəlumeye aye. Ka yumaw na, hərwi mey?»

²² Ta mbədañ faya, tə gwadañ: «Nəmaa yaw, maa sləramaya ahaya na, bəy i sidzew, məzele ngay Korney. Neñgeye na, ndo mədəslay ha gər a Mbəlom. Neñgeye ndo i dedək ada Yahuda hay tebiye tə gwad faya neñgeye na, lele. Gawla i Mbəlom a gwadañ: “Slər ndo hay ka təv i Piyer hərwi ada mâ yaw a gay yak. Ki yaw na, pay zləm a wu nakə ma tsikiye aye.”»

²³ Tsa na, Piyer a ye tay ha a gay, a vəlatay təv məhəne hərwi həvad kə ge.

Tədö eye na, tə həl bo ti ye ka bo dziye. Siye i ndo neheye ta təra ta malamar hay ma məpe mədzal gər ka Yesu aye, tə laka tay ha.

²⁴ Tədö taday eye na, tə ndisl a gəma i Sezare. Korney neñgeye na, kə haya tay gər a ndo ngay hay, ta dzam ngay, nətəye faya ta həbiye.

²⁵ Ahəl nakə tə ndisl, Piyer faya ta fələkwiye a gay i Korney aye na, Korney a yaw ka təv tay. A gufuk ka dala kame i Piyer ta mədəslay ha gər.

²⁶ Ane tuk na, Piyer a lətse ha ka mbəlom, a gwadañ: «Lətse, hərwi neñ na, ndo zezeñ andza nəkar dərmak.»

²⁷ Tsa na, ti ye ka bo a gay ta Korney nətəye faya ta tsikiye me. Ti ye naha na, ndo hay mahaya gər eye haladzay.

²⁸ A gwadatay: «Sərum ha na, i may Yahuda hay mede a gay i slala mekeleñ eye hay wal kəgəbay məndze ka təv manəte aye na, lele bay a wesl. Ane tuk na, Mbəlom

kə deñ ha mazəbe ka ndo neñgeye tsədəñña təbey kəgəbay mede a gay ngay lele bay na, kə deñ ha andza niye bay.

²⁹ Hərwi niye, ahəl nakə ka zalumeñ aye na, na kərah madayaw bay. Na yaw bəse. A señ məsəre ha, ka zalumeñew na, hərwi mey?»

³⁰ Korney a mbədañ faya, a gwadañ: «Neñ nakə na zalaka naha aye, anəke kə ge məhəne mahkar ta bəre mahkar andza nakay, faya na duwuleye me a Mbəlom kanañ mə gay ga. Neñ faya na duwuliye me na, kwayañña ndo tə peteked eye ka bo herre a yaw kame ga.

³¹ Tsa na, a gwedeñ: “Korney, Mbəlom kə tsəne məduwule me yak ada kə mətsa ha gər tə madzəne yak nakə ka dzənawa tay ha mətawak hay aye bay.

³² A gwedeñ slər ndo hay a gəma i Zope mata zalayaw a Simon̄ nakə tə zalay Piyer aye. Neñgeye mandza eye mə gay i ndo wuray a lambadañwa mbal, məzele ngay Simon̄. Gay ngay na, ka me i dəlov.”

³³ Hərwi niye, na slər naha fakaya ndo hay kwayañña ada kə yaw. Sisəe yak, ka təma ka yaw bəse. Anəke nəkway tebiye kanañ kame i Mbəlom hərwi məpay zləm a bazlam i Bəy Maduweñ nakə a vəlaka, a gwadañka tsik aye.»

Piyer a da ha bazlam i Mbəlom

³⁴ Piyer a dazlay a mətsike me, a gwadañ: «Anəke na, na sər tuk. Ndo hay tebiye kame i Mbəlom na, nətə, ka ngəna tay ha ka bo bəra bay.

³⁵ Ndo zezeñ tebiye, kwa neñgeye na, ndo i gəma wuray wuray ka rəhay ha gər a Mbəlom ada kə ge wu nakə dedək aye na, neñgeye ka təv i Mbəlom na, lele.

³⁶ Ka sərum ha Mbəlom a sləraw bazlam ngay na, a İsrayel hay ada tā huta zay i Mbəlom tə həlay i Yesu Kəriste. Neñgeye na, Bəy Maduweñ i ndo hay tebiye.

³⁷ Bazlam nakay a dazlay ma Galile ahəl nakə Yuhana madzəhuəbe ndo a yam a dzəhuəbawa tay ha ndo hay a yam aye. A gwadañwatay a ndo hay: “Dzəhuəbum bo a yam.” Wu nakə a ge bo ma dəba eye, ma Yahuda ada ma təv mekeleñ eye tebiye na, ka sərum.

38 Ka sərüm ha labara i Yesu ndo i Nazaret. Mbəlom ka dzərif ha faya gədan i Məsəfəre Tsədanña eye. Ada sa na, Yesu ka həhal gəma ha, kə ge ɲgwalak ada kə mbəl tay ha ndo neheye Fakalaw a dzawa tay ha aye. A ge andza niye na, hərwi Mbəlom andaya tə neŋgeye.

39 «Nəmay na, nəmaa tərə ndo məhəle mbəl i wu neheye a ge aye tebiye ma gəma i Yahuda ada ka dala i Zerozelem aye. Ta kəd na, ka mayako mazləmbada eye.

40 Ane tuk na, a ge məhəne sulo, mamahkar eye na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma bəd. Kə vəlay tsəved m̄ bəzamay ha bo a nəmay ndo i maslan ɲgay hay,

41 bəna ka bəzatay ha bo a ndo neheye tebiye ta ɲgatay aye bay. Ane tuk na, a bəz ha bo na, a nəmay neheye Mbəlom a pala may kurre andza ndo məhəle mbəl ɲgay hay aye. Ma dəba eye nakə Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaɲ aye na, nəmaa nda wu mənday ada nəmaa sa wu məse ta neŋgeye ka təv manəte eye.

42 Neŋgeye a gwadamay: “Dum dumatay ha bazlam ga a ndo hay ada dumatay ha neɲ na, ndo nakə Mbəlom a pa na hərwi məgatay sariya a ndo neheye nəteye andaya tə dəre ada a ndo neheye ta mət aye hay.”

43 Ndo məde ha bazlam i Mbəlom tebiye ta tsik faya. Tadə ndoweye kə dzala ha ka Yesu na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ɲgay hay hərwi wu nakə Yesu a ge aye.»

Məsəfəre Tsədanña eye mavla eye a ndo neheye Yahuda hay bay aye

44 Ahəl nakə Piyer faya ma tsikiye me mba aye na, Məsəfəre Tsədanña eye a mbəzlaw ka ndo neheye nəteye faya ta pay zləm a bazlam ɲgay aye tebiye.

45 Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, neheye nəteye Yahuda hay ti yaw tage Piyer aye a gatay wadəɲ wadəɲ hərwi nakə tə ɲgatay a Məsəfəre Tsədanña eye a mbəzlaw ka ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye.

46 Hərwi niye tə tsəne nəteye faya ta tsikiye me tə bazlam neheye nəteye tə tsəne bay aye ada faya ta zambadəye a Mbəlom bagwar eye.

Tsa na, Piyer a gwad:

47 «Mata sle faya məge me ka madzəhuḅe tay ha ndo neheye anəke tə huta Məsəfəre Tsədanña eye andza nəkway na, wuye mey?»

48 Tsa na, a gwadətay: «Dzəhuḅum tay ha a yam ta məzele i Yesu Kəriste.» Ndo niye hay ta tsətsah faya m̄ ndza ka təv tay məhəne tsakway tey.

11

Piyer a datay ha wu nakə a ge bo aye a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Zerozelem

1 Ndo i maslan i Yesu hay ta malamar tay neheye ma Yuda aye tə tsəne na, ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye ta təma bazlam i Mbəlom dərmak.

2 Piyer a maw a Zerozelem na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu nəteye neheye Yahuda hay aye tə gay me a Piyer.

3 Tə gwaday: «Ka ye ka təv i ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye ada ka nda wu mənday ta nəteye na, hərwi mey?»

4 Piyer a tsəne andza niye na, a təkəratay wu nakə a ge bo aye ka madazlay hus ka mandəve aye. A gwadətay:

5 «Kurre eye na, neɲ ma gəma i Zope. Ahəl nakə neɲ faya na duwuliye me aye na, wuye a geɲ andza məsine. Na ɲgatay a wuye faya ma mbəzlaweye ta təv ga. Wu niye na, andza petekəd mafətəla eye, bagwar eye, magəsa eye ka me eye wal wal təv fad, faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom. A yaw na, bəse ta təv ga.

6 Na zəba dəre a dəma ada na ɲgatay a wu i pesl hay, a gənaw hay, wu neheye tə va tə huḅ aye, ada diyeɲ hay.

7 «Tsa na, na tsəne mətsike me, a gwedeɲ: “Lətse Piyer, kəd wu neheye ada k̄ h̄əpəd!”

8 «Na mbədəy faya, na gwaday: “Ah! A’ay Bəy Maduweɲ, dāda na h̄əpəd wu nakə tə ge faya me aye k̄əgəbay wu nakə tsədanña bay aye na, na h̄əpəd dāda bay.”

9 «Na tsəne mətsike me sa, a gwedeɲ: “Wu nakə Mbəlom a gwad tsədanña aye na, k̄ zəba faya andza mandzadək bay.”

10 A meseɲ ha bazlam sik mahkar. Tsa na, wu niye a ma a mbəlom tebiye.

11 «Azlakwa bay ndo hay mahkar ti ye naha kwayaɲna a həlay niye a gay nakə

nəmay mə dəma aye. Tə slərataya ahaya abəra ma Sezare.

¹² Məsəfəre Tsədanña eye a gwedeñ: “Ka ge mahonok bay, do bəse.” Malamar neh-eye məkwa na həlataya ahaya kanan aye na, tə laka ga ahaya a Sezare ada nəmaa ye a gay i Korney ta nəteye tebiye.

¹³ Tsa na, a təkəramay kəkay nakə a nğatay a gawla i Mbəlom aye. Gawla i Mbəlom a gwadəy: “Slər ndo a Zope, t̄a ye t̄a zalayaw a Simon nakə tə pa faya məzele Piyer aye.

¹⁴ Ki yaw na, ma tsikakeye bazlam i mətəme ada a ndo yak hay tebiye.”

¹⁵ «Na dazlay a mətsike me na, Məsəfəre Tsədanña eye a mbəzlaw fataya andza nakə a mbəzlaw fakwaya ahəl niye aye.

¹⁶ Wu nakə Bəy Maduweñ a tsik ahəl niye na, a meñaw a gər: “Yuhana a dzəhuḅ tay ha ndo hay na, a yam dəkdək tsa. Ane tuk na, nəkurom na, ta dzəhuḅiye kurom a Məsəfəre Tsədanña eye.”

¹⁷ Ta dedək, Mbəlom kə vələtay Məsəfəre nğay, andza nakə a vələkway ahəl nakə ka dzalakwa ha ka Bəy Maduweñ Yesu Kəriste aye. Neñ da məgay me a Mbəlom na, neñ way?»

¹⁸ Tə tsəne bazlam niye na, ta may ha manğok a Piyer sa bay. Ta zambadəy a Mbəlom, tə gwad: «Mbəlom kə vələtay tsəved a ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye mambədə ha mede tay ada t̄a huta sifa nakə dedək aye.»

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Anḡiyos

¹⁹ Ahəl nakə tə kəd Etiyen aye na, ta dazlay məgatay dəretsətseh a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Nəteye, ta dazlay mahway a gəma mekeleñ eye hay. Siye hay mə walañ tay, ti ye a Fenisi, a Sipəre, siye hay a gəma i Anḡiyos. Ane tuk na, nəteye niye hay tə dawatay ha bazlam i Mbəlom a Yahuda hay dəkdək.

²⁰ Siye i ndo məpe mədzal gər neheye ma gəma i Sipəre ta Siren aye ti ye a Anḡiyos. Ti ye tə dātay ha labara i Bəy Maduweñ Yesu a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye dərma.

²¹ Gədan i Bəy Maduweñ andaya fataya. Hərwi niye ndo hay haladzay ta dzala ha ka Bəy Maduweñ.

²² Ndo məpe mədzal gər ka Yesu neh-eye ma Zerozelem aye tə tsəne labara i malamar neheye ma Anḡiyos aye na, tə slər Barnabas ka təv tay.

²³ Barnabas a həl bo, a ye a dəma, a ye naha a nğatay ma kəkay nakə Mbəlom a pa nğama ka ndo məpe mədzal gər aye na, a yay a gər haladzay. Tsa na, a vələtay gədan a nəteye niye hay tebiye ta ndza huya ka tsəved i Bəy Maduweñ.

²⁴ Andza niye, Barnabas na, ndo lele eye. Neñgeye maraha eye ta Məsəfəre Tsədanña eye ada kə pa mədzal gər peteh ka Yesu. Ndo hay haladzay ta səkah, tə pa mədzal gər ka Bəy Maduweñ.

²⁵ Ma dəba eye na, Barnabas a həl bo a ye a gəma i Tarsis mata pələw Sol.

²⁶ A ndisl naha a dəma na, a huta Sol. Ti yaw ka bo salamay a Anḡiyos. Nəteye salamay tə ndza ma Anḡiyos məve nəte ta ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Ta tətik tay ha ndo hay haladzay ka məpe mədzal gər ka Yesu. Tə lah məzele a ndo məpay bəzay a Yesu hay ndo i Kəriste hay na, ma Anḡiyos.

²⁷ Pat wuray na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə həl bo abəra ma Zerozelem, ti ye a Anḡiyos.

²⁸ Ndo nəte mə walañ tay məzele nğay Agabus, a da ha ta gədan i Məsəfəre Tsədanña eye, a gwad: «Mandərzlañ ma giye ka mändzibəra tebiye.» Slala i mandərzlañ niye na, kə ge ahəl nakə Kələd neñgeye bəy i Roma aye.

²⁹ A tsik andza niye na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, tə gwad: «Kwa way m̄a vəl wu nakə ma sliye faya məvəle aye hərwi məsləre tay naha madzəne a malamar neheye ma Yahuda aye.»

³⁰ Tsa na, ta tsakal wu, tə sləratay naha a madugula neheye ma Yahuda aye tə həlay i Barnabas tə Sol.

12

Tə kəd na Yakuba ada tə gəs Piyer

¹ A həlay niye na, bəy nakə tə zalay Herod aye a pa bo ka məgatay dəretsətseh a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

² A kəf na Yakuba malamar i Yuhana ta məslalam.

³ A zəba faya ka məkəfə Yakuba nakə a kəf na aye, a yay a gər a Yahuda hay. A gəs na Piyer a həlay i magurlom nakə tə zalay magurlom i peñ nakə tə kwasa ha bay aye.

⁴ Herod a gəs na Piyer na, a pa na a dañgay. A həl sidzew hay fad fad madzəga fad matsəpe na. A dzala mə gər ŋgay na, aza mə gəsə ahaya kame i ndo hay ma dəba i magurlom ada ma geve sariya.

⁵ Sidzew hay faya ta tsəpiye na Piyer ma dañgay. Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər hay ka Mbəlom nəteye faya ta duwuleye me a Mbəlom pat pat hərwi Piyer.

Gawla i Mbəlom a təma ahaya Piyer abəra ma dañgay

⁶ Ta həvad eye niye dəre ma ta tsadiye na, Herod ma ta geve sariya a Piyer kame i ndo hay. Piyer mandzahəra eye ma wuzlah i sidzew hay sulo. Neñgeye madzawa eye tə tsalalaw hay sulo ada sidzew mekeleñ eye hay sulo faya ta tsəpiye məged i gay i dañgay niye.

⁷ Kwayaŋña gawla i Mbəlom a yaw a gay nakə Piyer mə dəma aye, wuye a dəv dzaydzay mə gay niye. Gawla i Mbəlom a lamay a Piyer, a dañgwazla ha, a pədeke ha. A gwaday: «Lətse bəse!» Tsa na, tsalalaw hay ta ŋgəzlah ndəruts ndəruts abəra mə həlay.

⁸ Tsa na, gawla i Mbəlom a gwaday: «Pa wu i bəzay i hud yak ada bar tahərak yak a sik.» Piyer a ge andza nakə gawla i Mbəlom a tsikay aye. Gawla i Mbəlom a gwaday sa: «Pa ka bo məkelkabo yak ada dara peñ bəzay.»

⁹ Piyer a zəŋgal ahaya gawla i Mbəlom, ti yaw abəra mə gay i dañgay. Kə dzala ha wu nakə gawla i Mbəlom faya ma giye dedək na, kə dzala ha bay. A dzala ha mə gər ŋgay na, məsine a gay.

¹⁰ Tə tawadaw abəra ka sidzew neheye ka məged makurre aye, tə ndislew ka masulo eye. Tsa na, tə ndislew ka məged i bəre nakə madayaw a walañ gay aye. Tə

ndisl naha faya na, məged niye a həndək bo mahəŋgeye bətañ kame tay. Tsa na, tə ndohwaw abəra. Ti ye ka tsəved na, kwayaŋña gawla i Mbəlom a gər ha Piyer.

¹¹ Wu nakə a ge bo aye na, Piyer a sər tuk. Tsa na, a gwad: «Anəke na, na sər ta dedək Mbəlom kə sləraw gawla ŋgay ka təv ga, kə təma ga ahaya abəra mə həlay i bəy Herod ada mə dəretsətseh i Yahuda neheye tə dzala məgeñ aye.»

¹² Ahəl nakə Piyer a sər ha wu nakə a ge bo aye lele tuk na, a ye a gay i Mari maya i Yuhana nakə tə zalay Markus aye. Mə dəma na, ndo hay mahaya gər eye haladzay, nəteye faya ta duwuleye me a Mbəlom.

¹³ Tsa na, Piyer a ye naha a fay a məged. Ndo i məsler dem eye, məzele ŋgay Rodi a tsəne, a həndzəd naha ka məged hərwi mahəndəke abəra ma məged.

¹⁴ A tsəne mətsike me i Piyer na, a sər ha bədiday ŋgay. Dərev ŋgay a ŋgwasə haladzay. Ka həndək abəra mə gay sa bay. Duh a hway mata datay ha a ndo hay, Piyer ma bəra.

¹⁵ Tə gwaday: «Gər a vuwaka daw?»

Ane tuk na, a gwadatay sa: «Ta dedək Piyer ma bəra, maraw me bay.»

Tə gwad: «Agəla ma giye na, gawla i Mbəlom nakə a həbawa na aye.»

¹⁶ Piyer na, neñgeye faya ma feye a məged huya. Ta həndək abəra ma məged na, tə ŋgatay a Piyer. Tsa na, a gatay hərbaəkkə.

¹⁷ A gatay kət kət tə həlay, tə bəbəl wuray bay, tə ndza dīkdīk. Tsa na, a təkəratay ma kəkay nakə Bəy Maduweñ a laka ahaya abəra mə gay i dañgay aye. A gwadatay sa: «Dumay ha a Yakuba* ada a siye i malamar hay.» Tsa na, a yaw abəra mə gay, a ye a təv eye.

¹⁸ Dəre a tsada na, sidzew hay ta ŋgatay a Piyer bay. Wadəñ wadəñ a ge mə walañ tay haladzay. Ta tsətsah ka bo mə walañ tay, tə gwad: «Piyer a təra mey?»

¹⁹ Herod a tsəne Piyer kə təmaw abəra ma dañgay na, a gwadatay a ndo hay: «Dum ta pələm ahaya.» Ndo hay ti ye ta pəla na, ta huta na bay. A zalatay a ndo matsəpe niye hay, a tsətsah fataya abəra, a gwadatay

* 12:17 Kanañ a tsik na, ka bəy i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye.

a ndo hay: «Kədəm tay ha sidzew neheye abəra mə dəma.»

Ma dəba eye na, Herod a lətse abəra ma Yahuda, a ye a Sezare. A ndza mə dəma tsakway.

Məməte i Herod

²⁰ Ndo i wuzlahgəma i Tir ta Sidon tə ndza ta dala i Herod. Tə huta wu mənday tay na, mə dəma. Ahəl niye na, wu a ndalay a Herod ka ndo i gəma i Tir ta Sidon. Ndo hay tə ma ha ka bo bazlam. Tsa na, ti yaw ka təv i ndoweye andaya məzele nğay Bəlastus, neŋgeye ndo i sik i bəy. Tə slər na ka təv i Herod, m̄a ye m̄a gwad̄ay: «Barakwa məndze zay mə walaŋ kway.»

²¹ Herod a tsəne bazlam tay niye na, a patay pat hərwi məma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay lele. Məpesle həlay tay kə ndisl a dəma tuk. Pat eye niye na, Herod a pa ka bo peteked i mələve bəy nğay. A ndza ka təv məndze i bəy nğay, kame i ndo hay tebiye. A tsikatay bazlam neheye a ləva ha bo aye.

²² Tsa na, ndo hay ta wuda haladzay, tə gwad̄: «Maa tsik me na, mbəlom bəna ndo zezeŋ bay!»

²³ Herod a tsəne andza niye na, a dəslay ha gər a bo, kə dəslay ha gər a Mbəlom bay. Kwayaŋna gawla i Mbəlom a yaw a fay a Herod, səŋ hay tə way a huđ. Tsa na, a mət.

²⁴ Azlakwa đuh, bazlam i Mbəlom a đa a zləm kame kame haladzay.

²⁵ Barnabas tə Sol ta ndəv ha məslərə tay nakə tə slər tay ha a Zerozelem aye na, ta mbəda gər a Aŋtiyos. Tə zla ahaya Yuhana nakə tə zalay Markus aye ka həlay.

13

Məsəfəre Tsədəŋna eye a zla Barnabas tə Sol

¹ Ahəl niye mə walaŋ i ndo məpe mədzał gər ka Yesu neheye ma gəma i Aŋtiyos aye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ta ndo matətikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay andaya. Ndo i maslaŋ eye niye hay na, Barnabas, Simeyos nakə tə zalay Zeŋzeŋ eye aye, Lukiyus ndo i Siren, Manayen ndo nakə ta həhalawa ta Herod bəy i Galile ahəl nakə nəteye wawa eye hay mba aye, ada Sol. Herod a ləvawa na, gəma i Galile.

² Pat wuray nəteye faya ta dəsleye ha gər a Bəy Maduweŋ ada faya ta giye daliyam na, Məsəfəre Tsədəŋna eye a gwadatay: «Pum tay ha Barnabas tə Sol təv tay wal hərwi məge məsler ga nakə na zalatay faya aye.»

³ Ta ndəv ha daliyam tə mađuwule me na, tə pa həlay ka Barnabas tə Sol. Tsa na, tə gər tay ha, ti ye mata ge məsler i Mbəlom tuk.

Barnabas tə Sol mə Sipəre

⁴ Andza nakə Məsəfəre Tsədəŋna eye a slər tay ha Barnabas tə Sol aye na, tə həl bo ti ye a gəma i Selosi. Mə dəma na, tə tsal a kwalalaŋ i yam, ti ye ha a gəma i Sipəre gəma nakə ma wuzlah i dəlov aye.

⁵ Tə ndisl a gəma wuray tə zalay Salamin na, tə pa bo ka məde ha bazlam i Mbəlom mə gay i mađuwule me i Yahuda hay. Nəteye dziye ta Yuhana Markus, a dzənawa tay ha.

⁶ Tə tas abəra ma gəma niye ma wuzlah i yam aye na, tə husa a gəma i Pafos. Mə dəma na, tə ndzay a gər a maharam wuray tə zalay Bar-Yesu. Ndowneye niye na, neŋgeye ndo i Yahuda, ndo nakə a gwad̄ neŋgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye.

⁷ Andzawa na, ka təv i bəy i gəma niye ma wuzlah i dəlov nakə tə zalay Sipəre aye. Bəy niye tə zalay na, Sergiyos Polus. Neŋgeye na, a tsah lele, a sər wu. Barnabas tə Sol tə ndisl naha na, a zalatay hərwi a say t̄a tsikay bazlam i Mbəlom.

⁸ Ane tuk na, Bar-Yesu maharam nakə tə zalay Elenas dərmaç aye, a ye a gaw maləved ka təv i bəy. A say bəy m̄a t̄era ndo məpe mədzał gər ka Yesu bay.

⁹ Məsəfəre Tsədəŋna eye a yaw a rah a bo i Sol nakə tə zalay Pol aye dərmaç. A ndazl na maharam niye.

¹⁰ Tsa na, a gwad̄ay: «Nəkar ndo nakə bəbərəç mə bo yak haladzay aye ada nəkar sewed eye haladzay. Nəkar na, wawa i Fakalaw. Wu nakə lele aye na, ka nay dərə tebiye. Nəkar na, a saka matəra ha bazlam i Bəy Maduweŋ maraw me na, hərwi mey?»

¹¹ Tsəne, anəke! Bəy Maduweŋ ma giye fakaya mevel. Ma təriye kar ha guluf eye, ka ndziye tsakway ka nğateye a pat sa bay.»

Tsa na, kwayaŋna Elanas a ge guluf dedek tətərgam həvad̄. A nğatay a dərə

bay. A mbəda bo tewelewlele mapəle ndo mægəsay həlay.

¹² Bəy niye a nğatay a wu nakə a ge bo aye na, a dzala ha ka Yesu hərwi matətike i Pol nakə a tətik ka Bəy Maduwen aye kə gay hərbaəkka.

Barnabas tə Pol ma Anıtyos i Pizidi

¹³ Pol ta ndo nğay hay, tə həl bo abəra ma Pafos. Tə tsal a kwalalan i yam, ti ye a gəma i Perge ka dala i Pamfeli. Mə dəma na, Yuhana Markus a gər tay ha, a mbəda gər a Zerozelem.

¹⁴ Barnabas tə Pol na, ti ye kame kame. Ti ye abəra mə Perge, ti ye a Anıtyos ka dala i Pizidi ta tsəved. Pat i mazəzükw bo na, ti ye a gay i maduwule me. Ti ye naha tə ndza ka dala.

¹⁵ Ti ye naha na, faya ta dzaŋgateye mə dərəwel i Musa ada mə dərəwel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay. Ma dəba eye ta ndəv ha mädzeŋge na, bəy hay i gay i maduwule me niye tə gwadətay: «Malamar ga hay, tadə bazlam kurom andaya mətsikatay a ndo hay hərwi məvəlatay gədaŋ na, ka slumeye faya mətsike me anəke tuk.»

¹⁶ Pol a lətse, a zla həlay ka mbəlom, a gatay həlay kət kət, andza məgwede: «Ndzum dikdik.» A gwadətay: «Nəkurom ndo i Israyel hay ada ta nəkurom siye i ndo neheye ka dzədzarumay a Mbəlom aye dərək. Pumay zləm a bazlam nakə na tsikakumeye.

¹⁷ «Mbəlom kway nəkway ndo i Israyel hay kə pala bəba tətə kway hay ahəl niye. Ahəl nakə nəteye tə ndzawa ma gəma i Ezipt aye na, Mbəlom ka səkah tay ha haladzay. Ma dəba eye na, kə həlatay ahaya ta gədaŋ i həlay nğay.

¹⁸ Mbəlom kə gatay gər ma kəsaf məve kuro kuro fad.

¹⁹ Ma dəba eye na, ka bəbazl tay ha gəma hay tasəla abəra ka dala i Kanan. A vəlatay dala niye a ndo nğay Israyel hay andza i tay wu tay.

²⁰ Wu niye tebiye kə ndza ma giye məve kuro kuro fad gər eye zlam. Ma dəba eye na, kə pa tay ndo məge sariya hay a bəba tətə kway hay. A ge andza niye na, hus a həlay nakə Samuyel nəngeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye.

²¹ «Ma dəba eye na, ta tsətsah bəy ka Mbəlom. Mbəlom a vəlatay Sayul, wawa i Kis, ma ləver i Bendzamen. Sayul a ndza ma bəy məve kuro kuro fad.

²² «Tsa na, Mbəlom a kal ha Sayul, a patay Davit andza bəy. Mbəlom a gwad: “Na sər ha Davit wawa i Zese, nəngeye na, a yeŋ a gər. Ma giye na, wu nakə a seŋ aye tebiye.”»

²³ Pol a gwadətay sa: «Ndo nəte mə walaŋ i gwala i Davit hay Mbəlom a pa na ndo mətəme tay ha Israyel hay na, Yesu. Ba kə tsik kurre, a gwad ma vəliye.

²⁴ Ahəl nakə Yesu ki yaw zuk bay aye na, Yuhana madzəhuəe ndo a yam kə da ha bazlam i Mbəlom. Kə zalatay a ndo i Israyel hay tebiye tā mbəda ha mede tay ada tā dzəhuəe bo a yam.

²⁵ A ndisl a həlay nakə Yuhana madzəhuəe ndo a yam ma ndəviye ha məsler nğay aye na, a gwadawa: “Ka dzalum mə gər kurom, neŋ na, way? Neŋ na, ndo nakə nəkurom faya ka həbumeye bay. Ane tuk na, tsənum: Nəngeye na, ma deyeweye kame ga. Neŋ na sla da kwa məpəlay ha ləber i tahərak nğay bay.”

²⁶ «A nəkurom malamar ga hay, nəkurom wawa i Abraham hay ada a nəkurom siye neheye ka dzədzarumay a Mbəlom aye, Mbəlom a sləraw labara nakay na, a nəkway, kəkay nakə a təma kway ha aye.

²⁷ Andza niye, ndo i Zerozelem hay ta bəy tay hay, Yesu nəngeye way na, ta sər ha bay. Bazlam i ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye tə dzaŋgawa pat i mazəzükw bo aye na, ta tsəne bay. Ahəl nakə tə kəd Yesu aye na, bazlam i ndo i məde ha bazlam i Mbəlom hay kə ge bo tuk.

²⁸ Kwa tadə ta huta faya abəra mənese nakə da məkəde aye bay bəbay na, ta tsətsah ka Pilat m̄a kəd na ka mayako mazləlmbada eye.

²⁹ Tə ge wu nakə Dərəwel i Mbəlom a da ha ka gər nğay aye. Ma dəba na, ti ye tə mbəzla ahaya mədahaŋ i Yesu abəra ka mayako mazləlmbada eye. Ti ye ha, tə pa na a tsəvay.

³⁰ Ane tuk na, Mbəlom kə mbəla ahaya abəra ma mədahaŋ.

³¹ Ma məhəne haladzay, ka bəzatay ha bo a ndo neheye ti yaw ka bo ma Galile, ti ye

ka bo a Zerozelem aye. Anəke nəteye niye ta həhal ka bo dziye na, nəteye ta təra ndo məhəle mbal ŋgay hay kame i ndo i Israyel hay.

³² «Nəmay eye, nəmaa yakum ahaya Labara Ŋgwalak eye. Wu nakə Mbəlom a tsik kurre a gwad ma vəlateye a bəba tətə kway hay aye na,

³³ kə ge na hərwi kway. A ge na, a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahaŋ. Mawatsa eye mə Derewel i Dəmes hay 2, a gwad:

“Nəkar wawa ga.

Bəgom neŋ na təra Bəba yak.*”

³⁴ «Mbəlom a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahaŋ. A da ha kurre, a gwad ma ziye ma tsəvay bay. Kə tsik andza nakay, a gwad:

“Na ta vəlakumeye wu nakə tsədaŋŋa eye ada dedek eye andza nakə na tsikay a Davit, na gwaday na vəlakeye aye.†”

³⁵ «Hərwi niye, kə tsik ma Dəmes hay sa, a gwad:

“Nəkar Mbəlom na, ka gəriye ha ndo i məsler yak mâ ze ma tsəvay bay.‡”

³⁶ «Davit a həlay i məndze ŋgay na, kə ge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Ma dəba eye Davit a mət. Ta la na ka təv i bəba tətə ŋgay hay ada kə ze ma tsəvay.

³⁷ Ane tuk na, ndo nakə Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye na, kə ze ma tsəvay təbey.

³⁸ «Malamar hay, sərūm na, nəmay faya nəmaa dəkumeye ha Mbəlom a pəsətay ha mezeleme i ndo hay na, hərwi Yesu.

³⁹ Ndoweye kə dzala ha ka Yesu na, Mbəlom ma pəseye ha mənese ŋgay tebiye. Bazlam i Musa mapala eye, neŋgeye na, gədaŋ ŋgay andaya məpəsakum ha mənese bay.

⁴⁰ «Gum metsehe, wu nakə ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa ahəl niye na, mâ ndzakum a gər bay. Tə watsa na, tə gwad:

⁴¹ “A həlay kurom nakay, na giye məsler nakə ka dzalumeye ha faya bay kwa tadə ndəray mâ təkərakum aye.

Zəbum, nəkurom neheye ka zəbum ka bazlam ga andza wu lele aye bay aye, mâ gakum hərəbəkka, dum mətum.§”»

⁴² Pol ta Barnabas ta ndəv ha bazlam tay na, ti yaw abəra mə gay i maduwule me. Ti yaw abəra na, ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Mumaw pat i mazəzukuw bo mekeleŋ eye sa ada ka tsikumameye ka gər i labara nakay sa.»

⁴³ Ahəl nakə ndo hay faya ta ŋgəniye gər aye na, Yahuda hay haladzay ta ndo neheye tə dəslaway ha gər a kule i Yahuda hay aye, tə patay bəzay a Pol ta Barnabas. Pol ta Barnabas tə vəlatay gədaŋ hərwi ada tā gər ha ŋgwalak i Mbəlom sa bay.

⁴⁴ Pat i mazəzukuw bo mekeleŋ eye a slaw na, həlay a vay a ndo i gəma niye hay tebiye tə haya gər hərwi mətsəne bazlam i Bəy Maduweŋ.

⁴⁵ Siye i Yahuda hay tə ŋgatay a ndo neheye hay haladzay tə haya gər aye na, a ndalatay haladzay. Tə ge fataya sələk. Ta dazlay mətsike wu nakə lele bay aye ka Pol ada tə tsaday pəleslele.

⁴⁶ Pol ta Barnabas tə tsik me tə zluwer eye bay tebiye, tə gwadatay: «Həbe nəmaa dəkumeye ha bazlam i Mbəlom na, a nəkurom təday. Ane tuk na, ka dzalum na, lele bay nakə kâ hutum sifa nakə ma ndəviye bay aye. Anəke na, nəmaa diye wu may, nəmaa ta dəteye ha a ndo neheye Yahuda hay bay aye.

⁴⁷ Bəy Maduweŋ a gwadamay na, kəkay? A gwad:

“Nəkar na, na pa kar andza dzaydzay ma dəvateye a ndo i məndzibəra hay tebiye,

hərwi ada kâ ye ka təv neheye dəreŋ eye ka tsikatay a ndo hay,

neŋ Bəy Maduweŋ na mbəliye* tay ha na, kəkay?”»

⁴⁸ Ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, tə tsəne bazlam niye na, dərev tay a ŋgwasa haladzay, a yatay a gər. Ta dazlay a mazambađay a bazlam i Bəy Maduweŋ. Ndo neheye Mbəlom a pala tay ha hərwi məhute sifa nakə ma ndəviye bay aye na, nəteye tebiye tə dzala ha ka Mbəlom.

* 13:33 Dəmes hay 2.7. † 13:34 Ezay 55.3. ‡ 13:35 Dəmes hay 16.10. § 13:41 Habakuk 1.5. * 13:47 Ezay 49.6.

⁴⁹ Andza niye, bazlam i Mbəlom a ɲgəna gər ka gəma niye tebiye.

⁵⁰ Ane tuk na, Yahuda hay tə patay me a ɲgwas zlele eye neheye tə dəsławay ha gər a Mbəlom aye ta ndo neheye bagwar eye, tə gatay dəretsətseh a Pol ta Barnabas. Ta həhar tay ha abəra ka dala niye.

⁵¹ Pol ta Barnabas ta tətəkw ha burhway i gəma tay abəra ka sik tay.† Ti ye a gəma wuray tə zalay Ikoniyyom.

⁵² Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye tə zaw ma Aɲtiyyos aye na, dərev tay a rah ta mənɲgweşe ada ta Məsəfəre Tsədanɲa eye.

14

Pol ta Barnabas ma Ikoniyyom

¹ Pol ta Barnabas tə husa a Ikoniyyom na, ti ye tə fələkwa a gay i maɲuwule me i Yahuda hay andza nakə ma Aɲtiyyos aye dərmak. Ta tətikatay bazlam i Yesu a ndo hay. Yahuda hay haladzay ta ndo neheye Yahuda hay bay aye tə dzala ha ka Yesu.

² Ane tuk na, Yahuda neheye ta təma bazlam i Yesu bay aye na, tə patay me a ndo neheye Yahuda hay bay aye hərwi ada tə dzala wu nakə lele bay aye ka ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

³ Duh Pol ta Barnabas tə ndza ma Ikoniyyom haladzay. Tə tsikatay me tə zluwer eye bay ka gər i Bəy Maduweɲ. Tə dawa ha ɲgwalak ɲgay ada bəy Maduweɲ na, a vələwatay gədan ka mäge masuwayaɲ hay hərwi məde ha bazlam tay nakə faya ta tsikiye na, dedek.

⁴ Ndo i gəma niye hay ta ɲgəna sulo. Ndo siye hay nəteye ta diye i Yahuda hay, siye hay ta diye i ndo i maslaɲ i Yesu hay.

⁵ Tsa na, Yahuda siye hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, tə ləva bo hərwi mäge dəretsətseh a Pol ta Barnabas ada məkəde tay ha abəra mə dəma tə kwar.

⁶ Pol ta Barnabas tə sər, ta kədiye tay ha na, ta hway. Tə zla tsəved nakə a ye a gəma i Listəre ada a ye a gəma i Derbe. Gəma neheye sulo aye na, ka dala i Likawni salamay.

⁷ Tə dawa ha Labara ɲgwalak eye ka dala eye niye.

Pol ta Barnabas mə Listəre

⁸ Ma gəma i Listəre na, ndoweye andaya matəra eye mə sik. Neɲgeye matəra eye kwa ka məwe ɲgay. Kə lətse, ki ye dāda tə sik ɲgay bay.

⁹ Pat wuray na, neɲgeye faya ma pay zləm a bazlam i Pol, Pol a zəba faya. Kwayaɲɲa Pol a sər neɲgeye na, tsəved andaya məmbəle ha hərwi kə pa mədzal gər ka Yesu.

¹⁰ Pol a tsikay me ta magala, a gwaday: «Lətse tə sik yak dzək lele.» Tsa na, a lətse tsəkwaɲ, a mbərəzla tə sik ɲgay. A pa bo ka mede duwak duwak.

¹¹ Ndo hay tə ɲgatay a wu nakə Pol a ge aye na, ta wuda tə bazlam i gəma tay Likawni, tə gwad: «Mbəlom hay ta təra andza ndo zezeɲ, ta mbəzlaw ka təv kway.»

¹² Tə pa məzele ka Barnabas «Zeus», mbəlom tay ada ka Pol «Hermes»* hərwi neɲgeye na, ndo i maslaɲ.

¹³ Gay i məvəlay wu a mbəlom nakə Zeus aye bəşe ka tsəved məfələkwe a gəma niye. Tsa na, ndo məvəlay wu a Zeus tay niye a ye a gəsaw sla bagwar eye hay, a pa fataya məvurze i wu neheye lele haladzay aye. A gəsa tay ahaya ka maged i gay i məvəlay wu a mbəlom tay niye. A say na, ndo hay tə vələtatay a Pol ta Barnabas andza wu nakə tə vələwa kəriye a mbəlom tay aye.

¹⁴ Ane tuk na, Pol ta Barnabas tə tsəne na, a ndalatay haladzay. Ta ɲguradā ha peteked tay, ti ye a walaɲ i ndo niye hay, ta wuda, tə gwadətay:

¹⁵ «Ndo neheye, ka gum wu nakay na, hərwi mey? Nəmay na, ndo zezeɲ hay andza nəkurom dərmak. Nəmaa yaw na, nəmaa zlakumaw Labara ɲgwalak eye ada mədākum ha na, gərūm ha kule kurom neheye ɲgama andaya mə dəma bay aye. Ada mbədumaw me ka təv i Mbəlom ma ndziye ka tor eye. Neɲgeye nakə a ge magərmbəlom, dala, dəlov ada tə wu neheye mə dəma aye tebiye.

† **13:51** Matətəkw ha burhway abəra ka sik andza məgweɲe Pol ta Barnabas ta giye wuray hərwi ndo i wuzlahgəma nakay sa bay. Wu i wuzlahgəma niye ma mətsa fataya bay kwa burhway nakə ka sik aye. * **14:12** Mə kule i Gərek hay na, Zeus neɲgeye bəy i mbəlom tay hay ada Hermes na, ndo i maslaɲ.

16 Ahəl niye na, kə gər tay ha ndo hay tâ pay bəzay a wu tay neheye faya ta paway bəzay aye.

17 Ane tuk na, kə dətay ha a ndo hay na, neŋgeye andaya ta nəteye. A dətay ha na, ta ŋgwalak ŋgay nakə faya ma gateye aye. A pakumaw yam ada kə palakumaw wu mənday abəra ma guvah tə həlay eye. Ka hutum wu mənday ada a ŋgwasakum ha dərev kurom.»

18 Kwa Pol ta Barnabas tə tsikatay andza niye bəbay na, ta təma bay. A satay məkəde tay sla niye huya.

19 A həlay niye na, Yahuda hay ti yaw abəra ma Aŋtiyos i Pizidi, siye hay ti yaw ma Ikoniyyom, tə ndislew a gəma i Listəre. Tsa na, tə patay me a ndo hay. Tə kal na Pol tə kwar hərwi məkəke na. Tə vaha na dərəŋ abəra mə walaŋ gay. Tə dzala na, tə gwad ma giye kə mət.

20 Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə haya faya gər, tə lawara na a wuzlah. Pol a lətse, a mbəda gər a walaŋ gay. Tədə eye na, a həl bo, ti ye ta Barnabas a gəma i Derbe.

Pol ta Barnabas tə ma a Aŋtiyos

21 Pol ta Barnabas tə ndisl naha a dəma na, tə da ha Labara ŋgwalak eye mə walaŋ i gəma i Derbe. Ndo hay haladzay tə pa mədzal gər ka Yesu. Ma dəba eye na, ta mbəda gər a Listəre, ti ye abəra ma Listəre, ti ye a Ikoniyyom. Ti ye abəra ma Ikoniyyom, ti ye a Aŋtiyos i Pizidi.

22 A gəma nakə ta ndisl a dəma aye na, tə vələwatay gədaŋ a dərev a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka mədzele ha huya ka Yesu. Tə gwadawatay: «Ka deyekw-eye a Bəy i Mbəlom na, kutoŋ ka sakweye dəretsətseh haladzay.»

23 Tə pala ndo hay mə walaŋ tay, ta təra tay ha madugula hay. Tsa na, tə ndza, tə ge daliyam, ta dūwulay me a Mbəlom hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye. Tə pa tay ha a həlay i Bəy Maduweŋ nakə tə dzala ha faya aye. Tsa na, ti ye wu tay.

24 Ti ye, tə tas abəra ma gəma i Pizidi, tə ndisl a gəma i Pamfeli.

25 Ti ye naha tə da ha bazlam i Mbəlom ma Perge. Tsa na, ti ye a gəma i Ataliya.

26 Tə tsal a kwalalaŋ i yam, ti ye a Aŋtiyos. Aŋtiyos na, gəma nakə tə pa tay a həlay i Mbəlom mə dəma aye hərwi ada mâ vələtay ŋgwalak ka mäge məsler ŋgay. Anəke tə ge na, məsler eye niye tuk.

27 Tə ndisl naha a Aŋtiyos na, tə hay-atay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Ta təkəratay wu nakə Mbəlom a ge hərwi tay aye tebiye, ada ma kəkay nakə a həndəkətatay tsəved a ndo neheye Yahuda hay bay aye ka məpe mədzal gər ka Yesu aye dərma.

28 Pol ta Barnabas tə ndza haladzay ta ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Aŋtiyos.

15

Məkəde wuway ka mədəse bo

1 Ma dəba eye na, ndo hay ti yaw abəra ma Yahuda a Aŋtiyos. Ti yaw na, ta dazlay a matətikatay a malamar hay. Tə gwadatay: «Ka dəsüm bo andza i bazlam i Musa ma-pala eye nakə a tsik aye bay na, ka slumeye faya mətəme bay.»

2 Pol ta Barnabas, tə gwadatay: «Ka tsikum andza niye na, ka rawum me.» Bazlam niye a zlatayaw məkəde wuway haladzay ta nəteye. Tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay, tə gwad: «Anəke na, slərakwa Pol ta Barnabas ada ta siye i ndo i Aŋtiyos hay a Zerozelem hərwi mətsikaw ka wu nakay ta ndo i maslaŋ hay ada ta madugula hay.»

3 Tsa na, məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta dzəna tay ha hərwi mede tay. Tə həl bo, ti ye. Tə tas abəra ma gəma i Fenisi, tə tas a bəra ma Samari. Nəteye faya ta diye na, ta təkəratay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma kəkay nakə ndo neheye Yahuda hay bay ta təma bazlam i Bəy Maduweŋ aye. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə tsəne labara niye na, dərev tay a ŋgwasa, a yatay a gər haladzay.

4 Tə ndisl a Zerozelem na, ndo məpe mədzal gər ka Yesu, ndo i maslaŋ hay ta madugula hay ta təma tay lele. Tsa na, ta təkəratay wu nakə Mbəlom a ge ta nəteye aye.

5 Ane tuk na, siye i ndo neheye ta təra nəteye ma bərük i Farisa hay ta təra ndo

məpe mədzal gər ka Yesu aye na, tə zla bazlam, tə gwad: «Kuton ndo neheye Yahuda hay bay aye, ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye na, tâ dəs bo ada tâ rəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye.»

⁶ Ndo i maslan hay ta madugula hay tə haya gər hərwi mazəbe ka bazlam eye niye.

⁷ Tə kəd wuway ka bazlam eye niye haladzay. Piyer a lətse, a gwadatay: «Malamar ga hay, ka sərüm ha Mbəlom a zla ga na, hərwi ada nā datay ha Labara Nğwalak eye a ndo neheye Yahuda hay bay aye, hərwi ada tâ tsəne. Ta tsəne na, ta dzaliye ha ka Yesu bədaw?

⁸ Mbəlom nakə a sər dərev i ndo zezeñ aye kə datay ha na, ka təma tay ha. Na gwad kə vəlatay Məsəfəre Tsədanña eye andza nakə a vəlakway ahəl niye aye bədaw?

⁹ Ka nğəna ha ka bo abəra nəteye tə nəkway bay. A təra ha dərev tay tsədanña na, hərwi nakə tə dzala ha aye.

¹⁰ Anəke a sakum məgatay kuton a ndo məpe mədzal gər neheye tə pa mədzal gər ka Yesu marəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye na, hərwi mey? Kwa bəba tətə kway, kwa bo kway eye ka slakwa faya marəhay gər a bazlam i Musa mapala bay tuk na, kəkay? Kā dzum ha Mbəlom bay.

¹¹ Dzalakwa ha düh na, Bəy Maduweñ a təma kway ha na, ta nğwalak nğay andza nakə a təma tay nəteye.»

¹² Ndo hay tebiye tə ndza dīkdīk. Tsa na, Barnabas tə Pol ta təkəratay masuwayan ta wu neheye Mbəlom a ge ta nəteye mə walañ i ndo neheye Yahuda hay bay aye.

¹³ Ta ndəv ha mətsike me na, Yakuba a zla bazlam, a gwadatay: «Malamar gay hay, tsənum wu nakə na tsikakumeye təday.

¹⁴ Piyer ka təkər ma kəkay nakə Mbəlom a gatay gər a ndo neheye Yahuda hay bay aye. Ahəl nakə bərük kway a dazlay mba aye na, 6a tsiy a say a Mbəlom məpele siye i ndo hay hərwi ada tâ təra ndo nğay hay.

¹⁵ Bazlam i ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye tə tsik aye na, a ye ka bo tə wu nakə a ge bo aye:

¹⁶ «Aza kame na, gay i Davit ma mbəzliye.

Ane tuk na, aza kame, na ta dəzliye na. Kwa kə nas bəbay na, na lambadiye na.

¹⁷ Hərwi ada siye i ndo hay tebiye tâ pəla ga, ada ndo i gəma hay tebiye dərmaç.

Nakay na, wu nakə Bəy Maduweñ a tsik aye.*

¹⁸ A dā ha wu neheye na, kurre.”»

¹⁹ Hərwi niye, Yakuba a gwadatay sa: «Nadzala na, kâ kwasakwatay gər a ndo neheye Yahuda hay bay aye ta təma Mbəlom aye bay.

²⁰ Watsakwatay naha hərwi məgwede tay na, kâ həpədum slo nakə ndo hay tə kədəy a kule aye bay. Hərwi slo niye na, tsədanña bay. Tâ ge mezeleme bay. Wu nakə ta mburod mamburode aye na, tâ həpəd slo eye bay, kâ ndayum bambaz bay.†

²¹ Hərwi bazlam i Musa mapala eye na, zla anəke bay, ndo hay faya ta diye ha mə walañ i gay ada mə gay i maduwule me i Yahuda hay pat i mazəzükw bo pat pat.»

Derewel i məvəle gədan

²² Ndo i maslan hay ta madugula hay ta məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə ma ha ka bo bazlam, tə gwad: «Palakwa ndo hay mə walañ tay ada kâ slərakwa tay ha a Ançiyos tə Pol ada ta Barnabas.» Tsa na, tə zla Yuda nakə tə zalay Barsabas aye ada ta Silas. Ndo neheye sulo aye nəteye bagwar eye hay mə walañ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

²³ Tə watsa dərəwel, tə vəlatay a həlay. Tə watsa dərəwel eye niye na, tə gwad:

«Nəmay ndo i maslan hay ta madugula hay, nəmay na, malamar kurom hay. Nəmaa tsikakum naha me a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, ma slala mekeleñ eye hay ma Ançiyos ada ma gəma i Siri ta Silisi.

²⁴ «Nəmaa tsəne ndo siye hay mə walañ may ta ye naha ka təv kurom, ta kwasakum ha mədzal gər tə bazlam hay ada bazlam tay niye na, a gakum hiyem hiyem. Kwa tsekweñ nəmaa vəlatay naha tsəved bay.

²⁵ Hərwi niye, nəmaa dzapa ha mədzal gər may ka təv manəte eye, nəmaa pala ndo hay ada məsləre tay naha. Ta lakiye naha dzam kurom hay, Pol ta Barnabas.

* 15:17 Amos 9.11-12. † 15:20 Zəba ma Levitik 18.6-18 ada 17.10-16.

²⁶ Nəteye neheye ta səkəm ha məsəfəre tay hərwi məsler i Bəy Maduweñ Yesu Kəriste aye.

²⁷ Nəmaa sləriye naha Yuda ta Silas, bo tay eye ta tsikakumeye wu nakə nəmaa watsa a dərewel nakay aye.

²⁸ «Məsəfəre Tsədañña eye ta nəmay, nəmaa ma ha ka bo bazlam na, nəmaa gwad: Nəmaa piye fakuma wu mamba eye bay. A samay na, pumay bəzay a wu neheye dəkdək tsa.

²⁹ Kâ həpədum slo neheye ta təzay a kule aye bay, kâ ndayum bambaz bay, kâ həpədum slo i wu neheye ta mburod mam-burode aye bay, kâ gum mezeleme bay‡. Ka gum wu neheye bay na, niye na, ka gum lele.

«Nəmay malamar kurom hay, nəmaa tsikakum naha me.»

³⁰ Tə vələtay dərewel niye a ndo neheye tə slər tay ha aye. Ti ye, tə ndisl a Añtiyos na, tə hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay. Tsa na, tə vələtay dərewel niye.

³¹ Tə dzañga na dərewel niye na, a vələtay gədañ haladzay, dərev tay a ñgwasa.

³² Yuda ta Silas, nəteye neheye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay aye, tə pa bo ka mətsike bazlam i məvələtay gədañ a malamar hay məndze haladzay. Tə vələtay gədañ məndze huya ka məpe mədzal gər ka Yesu.

³³ Tə ndza ma Añtiyos məndze tsakway na, tə ləva bo mede wu tay, malamar hay tə tsikatay me, tə gwadətay: «Dum tə zay hərwi ada tâ maw ka təv i ndo neheye tə slər tay naha aye.» [

³⁴ Ane tuk na Silas na, a gwad ma ndziye mə dəma.]

³⁵ Pol ta Barnabas tə ndza ma Añtiyos. Nəteye ta siye i ndo hay haladzay ta tətikawatay a ndo hay ada tə dawa ha Labara Nğwalak eye i Bəy Maduweñ a ndo hay.

Pol ta Barnabas ta ñgəna gər

³⁶ Ma dəba eye na, Pol a gwaday a Barnabas: «Anəke na, mbədama gər ta zəbamatay dərə a malamar hay ma gəma neheye ka dəma ha bazlam i Bəy Maduweñ

mə dəma aye hərwi məsəre nəteye andaya zay bəbay dāw?»

³⁷ Barnabas a gwaday faya ayaw a Pol, ada a say məzle Yuhana-Markus ka həlay.

³⁸ Ane tuk na, a say a Pol Barnabas mâ zla Yuhana-Markus bay, hərwi kə gər tay ha ahəl niye ma Pamfeli. Mə mahəhele tay neheye faya ta həhaliye na, kə ge məsler ta nəteye sa bay.

³⁹ Tə kəd wuway haladzay. Tsa na, Pol ta Barnabas ta ñgəna gər. Barnabas a zla Markus, tə həl bo ti ye a Sipəre.

⁴⁰ Pol na, neñgeye a zla Silas. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta duwulay me a Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ gatay ñgwalak huya. Tsa na, Pol ta Silas tə həl bo, ti ye.

⁴¹ Ti ye, tə tas ta Siri ada ta Silisi. Tə vələtay gədañ a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

16

Timote a laka ha Pol ta Silas

¹ Pol ta Silas tə ndisl a Derbe ada a Listəre. Mə dəma na, ndoweye andaya kə pa mədzal gər ka Yesu, məzele ñgay Timote. May ñgay na, dem i Yahuda hay, ka təra ndo məpay bəzay a Kəriste. Ane tuk na, zal ñgay, bəba i Timote na, Gərek hay.

² Timote na, malamar neheye ma Listəre aye ada ma İkoniyom aye na, tə tsikawa faya wu lele eye haladzay.

³ A say a Pol məzle na ta diye ka bo dziye. A zla na, a dəs na hərwi Yahuda neheye hay ma gəma niye hay aye. Ndo haladzay tə sər ha bəba i Timote na, Gərek hay.

⁴ Ahəl nakə ta diye na, ti ye ka gəma ka gəma. Tə dətay ha bazlam neheye ndo i maslañ i Yesu hay ta madugula hay ma Zerozelem tə tsik aye. Ta tsətsah fataya, tə gwadətay: «Rəhumay ha gər lele.»

⁵ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta huta gədañ ada ndo hay ta səkah pat pat tə dzala ha ka Yesu.

Ndo i Masedowan

⁶ Ma dəba eye na, a satay mede mata da ha bazlam i Mbəlom ka dala i Azi. Ane tuk na, Məsəfəre Tsədañña eye a gwadətay: «Kâ

‡ 15:29 Zəba mə Məsler hay 15.20 ada zəba wu nakə tə watsa ka gər i bazlam eye nakay aye.

yum bay.» Tsa na, tə tas abəra ma gəma i Firigiya ada Galat.

⁷ Ahəl nakə tə ndisl a gəma i Mizi aye na, tə dzala mə gər tay mede a Bitini. Ane tuk na, Məsəfəre i Yesu kə vəlatay tsəved mede a dəma bay.

⁸ Tsa na, tə tas abəra ma Mizi ada ti ye a wuzlahgəma i Tərowas.

⁹ Ta həvad na, məsine a gay a Pol. A ngatay a ndo i Masedowan, malətsa eye. Ndo i Masedowan niye a gay amboh, a gwadəy: «Tasaw a Masedowan, ta məmay bo teyl!»

¹⁰ Ma dəba i məsine niye na, kwayaŋŋa nəmaa pəla tsəved mede a Masedowan. Hərwi nəmaa sər ta dedək Mbəlom a zalamay mata da ha Labara Ngwalak eye a ndo i gəma niye hay.

Lidiya a pa mədzal gər ka Bəy Maduweŋ

¹¹ Tsa na, nəmaa həl bo abəra ma Tərowas, nəmaa ye kwayaŋŋa a Samotəras ta wuzlah i yam. Tədə eye na, nəmaa həndzəd a Neyapoli.

¹² Abəra mə dəma na, nəmaa həl bo nəmaa ye a gəma i Filip, wuzlahgəma nakə a ze siye hay ka dala i Masedowan aye. Maa ndzawa ma gəma eye niye na, Roma hay. Nəmaa ndza məhəne haladzay mə walaŋ gay niye.

¹³ Pat i mazəzukw bo na, nəmaa yaw abəra mə walaŋ gay, nəmaa ye ka me i magayam. Nəmaa dzala na, nəmaa hutiye təv maduwulay me a Mbəlom i Yahuda hay. Ngwas wuray hay andaya mahaya gər eye ka təv niye. Nəmaa ndisl naha a dəma na, nəmaa ndza ka dala hərwi mətsikatay me.

¹⁴ Mə walaŋ i ngwas niye hay na, ngwas eye andaya tə zalay Lidiya. A yaw abəra ma gəma i Tiyatir. A səkəməwa peteked lele eye hay, ndozza mə luma. Neŋgeye na, a dəslaway ha gər a Mbəlom. Bəy Maduweŋ a həndəkay ha dərev hərwi ada mâ pay zləm a bazlam i Pol. Tsa na, a dzala ha.

¹⁵ Pol a dzəhu6 ha a yam ta ndo neheye mə gay ngay aye tebiye. Lidiya a gwadəy: «Tədə ka dzalum, nəmaa dzala ha ka Bəy Maduweŋ ta dedək na, dumara ta ndzum mə gay ga.» A gatay kutoŋ, ta təma məndze mə gay ngay.

Tə gəs Pol ta Silas a danğay

¹⁶ Pat wuray nəmay faya nəmaa diye a təv i maduwule me na, dem wuray a yaw mata dzəgər ta nəmay. Məsəfəre nakə lele bay eye mə bo ngay, a tsikawa wu nakə ma deyewe kame aye. Ndo neheye a gawatay məsler aye na, tə hutawa suloy haladzay tə wu ngay nakə a tsikawa aye.

¹⁷ A dazlay məpamay bəzay a Pol ta nəmay. A gwadəy: «Ndo neheye na, ndo i məsler i Mbəlom nakə bagwar eye mə gər eye. Nəteye na, faya ta dəkumeye ha tsəved nakə Mbəlom ma təmiye kurom ha aye.»

¹⁸ A pamay bəzay ma giye məhəne haladzay.

Ka mandəve eye na, a ndalay a Pol. A mbədə bo ta təv i dem niye, a ngərəz ka məsəfəre niye lele bay eye, a gwadəy: «Ta məzele i Yesu Kəriste, dara abəra mə bo i dem nakay bəse.» Kwayaŋŋa məsəfəre niye a yaw abəra mə bo i dem niye.

¹⁹ Ndo i gay ngay niye hay tə ngatay, məsəfəre niye tə hutawa ha suloy andaya sa bay na, tə gəs tay ha Pol ta Silas, ti ye tay ha kame i bəy i dala hay.

²⁰ Ti ye tay ha kame i sariya. Ti ye naha, tə gwadəy: «Ndo neheye na, nəteye faya ta zlamayawe kame aye. Nəteye na, Yahuda hay,

²¹ ada nəteye faya ta tətikiye kule tay nakə nəkway Roma hay tə vəlakway faya tsəved məpay bəzay bay aye.»

²² Ndo hay tebiye ta mbədə fataya me tə bazlam. Bagwar tay hay ta buwa peteked abəra ka Pol ta Silas, tə gwadəy: «Nda bəm tay ha ta mandala6a.»

²³ Tə nda6a tay ha ledədə. Ma dəba eye na, tə gəs tay ha, ti ye tay ha a danğay. Tə gwadəy a ndo matsəpe gay i danğay: «Tsəpa tay ha lele.»

²⁴ Ndo matsəpe gay i danğay a tsəne andza niye na, kwayaŋŋa a ye a pa tay ha a hu6 i gay i danğay. A tələkatay ha sik tay hay a səselek hay.

²⁵ Magər həvad a ge na, Pol ta Silas tə duwulawa me ada tə gawa dəmes hərwi mazambaday a Mbəlom. Siye i ndo neheye ma danğay aye nəteye faya ta piye fataya zləm.

²⁶ Ahəl nakə nəteye faya ta giye dəmes aye na, kwayaŋŋa dala a 6əl. A 6əl ha gay i

daŋgay niye hus ka mädok eye. Mäged i gay i daŋgay ta händäk tebiye ada tsalalaw i ndo neheye ma daŋgay aye ta ŋgəzlah abəra mə sik tebiye.

²⁷ Tsa na, ndo matsəpe gay i daŋgay niye a pədeke abəra ka mändzehəre. A ŋgatay a mäged i gay i daŋgay hay mahəndəka eye hay tebiye na, a zla maslalam ŋgay a say məkəde bo ŋgay abəra mə dəma, hərwi a dzala a gwad ma giye na, ndo neheye mə gay i daŋgay aye ta hway.

²⁸ Pol a ŋgatay na, a wuda ta gədaŋ ŋgay peteh, a gwaday: «Kâ kəf bo yak bay. Nəmay andaya tebiye kənaŋ, ndəray ka hway bay.»

²⁹ A tsəne bazlam i Pol niye na, a tsətsah ako. Tsa na, a ye ha a hud i gay i daŋgay tə madzədzerə eye haladzay, zluwer a gay. A ye naha, a kal ha bo kame i Pol ta Silas.

³⁰ Tsa na, a həlatay ahaya abəra mə gay i daŋgay, a tsətsah fataya, a gwadatay: «A nəkurom, na ta təmiye na, na giye kəkay?»

³¹ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Dzala ha ka Bəy Maduweŋ Yesu ada ka təmiye ta ndo i gay yak hay tebiye.»

³² Tə tsikay bazlam i Bəy Maduweŋ ada a ndo neheye mə gay ŋgay aye tebiye.

³³ Tsa na, ndo matsəpe gay i daŋgay niye a həl Pol ta Silas ta həvad eye niye, a ye a baratay na mbəlak i mändəbe tay nakə tə ndəba tay ha aye. Pol ta Silas ta dzəhu6 ha ndo niye a yam ta ndo i gay ŋgay hay tebiye.

³⁴ Ma dəba eye a həl Pol ta Silas a gay ŋgay. A vəlatay wu mənday, tə nda. Ndo niye ta ndo i gay ŋgay hay tebiye, dərev tay a rah ta məŋgwesə hərwi nakə tə dzala ha ka Mbəlom aye.

³⁵ Dəre a tsada na, bagwar i Roma hay tə slər ndo hay ka təv i ndo matsəpe gay i daŋgay, ta gwaday na, mâ gər tay ha Pol ta Silas abəra ma daŋgay.

³⁶ Ndo matsəpe gay i daŋgay niye, a ye a tsikay a Pol, a gwaday: «Bagwar i Roma hay ta slər raw ndo hay, tə gwedəŋ na, nâ gər kurom ha. Anəke na, ka slumeye madayaw abəra ada dum kurom tə zay.»

³⁷ Ane tuk na, Pol a gwadatay a ndo neheye tə slər tay naha aye: «Ta ndəba may kame i ndo hay tebiye, ta gamay sariya bay. Ada nəmay na, Roma hay dərma tuk na, ta

gəriye may ta məkal na, kəkay? Andza niye na, nəmaa wuda bay. Bo tay eye tâ yaw tâ gər may ha.»

³⁸ Ndo neheye tə slər tay naha aye, ta mbəda gər ka təv i bagwar i Roma hay. Ti ye, ta təkəratay wu nakə Pol a tsik aye. Tə tsəne Pol ta Silas nəteye Roma hay na, ta dzədzar haladzay.

³⁹ Tsa na, ti ye tə gatay amboh. Tə həlatay ahaya abəra mə gay i daŋgay, tə gwadatay: «Amboh, dum kurom abəra ma walaŋ i gay.»

⁴⁰ Pol ta Silas ti yaw abəra ma daŋgay na, ti ye a gay i Lidiya. Ti ye naha, tə ndzatay a gər a malamar hay. Tə vəlatay gədaŋ. Tsa na, ti ye wu tay.

17

Pol ta Silas ma Tesalonik

¹ Ma dəba eye na, Pol ta Silas ti ye ta gəma i Amfipolis ada ta gəma i Apoloni. Tə ndisl a gəma i Tesalonik. Mə dəma na, gay i maduwule me i Yahuda hay andaya.

² Pol a ye a dəma andza nakə a gawa aye. Pol a yawa, a mba ha ka bo pat i mazəzükw bo sik mahkar. Tə kədawa wuway ka Derewel i Mbəlom ta ndo neheye mə dəma aye.

³ A dawa tay ha, a gwadawatay: «Kəriste na, kutoŋ ma siye dərətsətseh, tə kədiye na. Ma lətseweye abəra ma mədahaŋ. Yesu nakə neŋ faya na dəkumeye ha anəke aye na, Kəriste.»

⁴ Tə tsəne bazlam niye na, siye mə walaŋ i Yahuda hay ta təma bazlam i Pol ta Silas. Tə patay bəzay. Siye i Gərek hay haladzay neheye tə dəsławay ha gər a Mbəlom aye ta ŋgwas neheye tə da a zləm aye, nəteye haladzay ta təma bazlam niye dərma.

⁵ Ane tuk na, siye i Yahuda neheye ta təma təbey aye na, tə ge sələk ka Pol ta Silas. Ti ye ta pəlaw ndo neheye tə sər wuray bay nəteye faya ta həhaliye ka tsəved kəriye, tə hayatay gər. Tə ma ha ka bo bazlam ka gər i Pol ta Silas. Ta ŋgəna ha bazlam niye a wuzlahgəma tebiye. Tsa na, ndo hay ti ye tə lawara na gay i Zason. Ta pəla Pol ta Silas hərwi məhəla tay ahaya kame i ndo hay.

⁶ Ta pəla tay na, ta huta tay ha bay. Tsa na, tə gəsətatay ahaya Zason ta malamar neheye tə pa mədzał gər ka Yesu aye. Tə

həlatay ahaya kame i ndo i sariya hay. Tə ndislew ka təv tay na, ta wuda, tə gwad: «Ndo neheye na, nəteye faya ta kwasatay gər a ndo hay tebiye ka məndzibəra, ada anəke na, ta ndislew kənañ na, kəkay!

⁷ Zason a təma tay ha ada ndo neheye tebiye faya ta tsikiye na, wu nakə wal tə bazlam i bəy i Roma aye a gay ngay. Nəteye tə gwad: Bəy bagwar eye andaya mekelenj eye, tə zalay Yesu.»

⁸ Siye i ndo hay ta ndo mäge sariya hay tə tsəne bazlam niye hay na, a ndalatay haladzay.

⁹ Zason tə siye i ndo hay tə hamatay a ndo i sariya hay təday ada tə gər tay ha.

Pol ta Silas ma Bere

¹⁰ Həvad a ge na, malamar neheye tə pa mədzal gər ka Yesu aye, tə laka tay ha Pol ta Silas a gəma i Bere. Tə ndisl a dəma na, ti ye a gay i maduwule me i Yahuda hay.

¹¹ Ndo i gəma i Bere hay na, nəteye ngwalak i ndo hay abəra ka Yahuda neheye ma gəma i Tesalonik aye. Ta təma bazlam i Mbəlom tə dərev tay peteh. Tə dzangawa Derewel i Mbəlom pat pat hərwi məsəre ha wu nakə Pol a tsik aye na, dedək dāw?

¹² Ndo hay haladzay mə walañ tay tə dzala ha ka Yesu ada mə walañ i Gərek hay ta ngwas neheye məzele tay a dā a zləm haladzay aye nəteye haladzay tə dzala ha ka Yesu dərmaç.

¹³ Ane tuk na, Yahuda neheye ma Tesalonik aye tə tsəne Pol faya ma diye ha bazlam i Mbəlom ma Bere na, tə həl bo, ti ye mata kwasatay gər a ndo hay ka Pol.

¹⁴ Malamar neheye nəteye mapa mədzal gər eye ka Yesu aye ta zəba faya andza niye na, kwayañña, ti ye ha Pol ta diye i dəlov. Silas ta Timote na, tə ndza ma Bere.

¹⁵ Ndo neheye tə laka ha Pol aye, tə tsal a kwalalañ i yam. Ti ye a gəma i Aten. Tsa na, Pol a gwadatay: «Ka mbəđum gər a Bere na, gwadumatay a Silas ta Timote na, tā yaw, tā ndza ga ahaya a kənañ bəse.» Tsa na, ndo neheye ta mbəda gər a Bere.

Pol ta Silas ma Aten

¹⁶ Ahəl nakə Pol faya ma həbiye Silas ta Timote aye na, a zəba ka gəma i Aten na, a ndalay haladzay hərwi maraha eye tə kule hay.

¹⁷ Tə kəđawa wuway mə gay i maduwule me ta Yahuda hay ada ta ndo neheye Yahuda hay bay, nəteye tə dəsławay ha gər a Mbəlom aye. Ada ka təv məhay gər nakə tə hayawa gər a dəma aye na, tə kəđawa wuway pat pat ta ndo neheye ta diye ta təv eye niye aye.

¹⁸ Ndoweye hay andaya tə pawa bəzay a matətike i Epikuriyenj hay ta Sətosiyenj hay. Pat wuray tə tsik me tə Pol. Siye hay mə walañ tay, tə gwad: «Ndo nakay faya ma bəbəliye wu andza nakay na, mbəđaw bo na, kəkay?» Siye hay tə tsəne Pol faya ma diye ha labara i Yesu ada mədahañ hay ta lətseweye abəra ma mədahañ na, tə gwad: «Ma giye faya ma diye ha na, mbəlom i bərakəzanj hay kəla dāw?»

¹⁹ Ma dəba eye na, ti ye ha kame i madugula hay ka təv nakə tə zalay Ayəropaz aye. Ti ye naha na, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Damay ha matətike nakay wedeye nəkar faya ka tsikiye tey.

²⁰ Nəkar faya ka tsikameye wu neheye dāda nəmaa tsəne bay aye. A say məgwede kəkay na, a samay nəmaā sər tey.»

²¹ Ndo i Aten hay ta madurləñ hay tə dzawa ha həlay i məndze tay tebiye ka məpay zləm a wu neheye wedeye tsa ada ka matəkəre wu wedeye hay.

²² Pol a lətse kame i ndo niye hay, a gwadatay: «Nəkurom Aten hay, na zəba faya nəkurom na, a sakum məpay bəzay a mbəlom hay wal wal haladzay.

²³ Hərwi na həhal ma wuzlahgəma kurom na, na ngatay a təv neheye ka tawalawum kule kurom hay mə dəma aye. Na ngatay a təv eye andaya nəte tə watsa faya: “Təv nakay na, hərwi mbəlom nakə ndo hay tə sər bay aye.” Ayaw! Mbəlom nakə nəkurom faya ka dəsłumay ha gər ka sərüm bay aye na, neñ na yaw anañ mata dākum ha.

²⁴ «Maa ge məndzibəra tə wu neheye mə dəma aye na, neñgeye. Neñgeye bəy i magərmbəlom ta dala. Neñgeye na, ma ndziye mə gay neheye ndo hay ta dəzl aye bay.

²⁵ Ada neñgeye na, a say ndo zezeñ mā rəzlay a gər məvəlay wuray bay. Hərwi

maa vəl sifa, məsəfəre ada tə siye i wu hay tebiye a ndo hay na, neŋgeye.

²⁶ «Ta ndo nəte na, a ge slala hay tebiye hərwi ada tâ ndza ka mändzibəra tebiye. Ahəl nakə kə ge mändzibəra zuk bay aye na, 6a kə pa na kokway i həlay i təv mändze tay, kə pa na kokway i gəma neheye ta ndziye mə dəma aye.

²⁷ A ge andza niye na, hərwi ada ndo hay tâ pəla na. A say tâ bəzay naha həlay ada ta hutiyə na. Ta dedək Mbəlom na, neŋgeye dəreŋ ta nəkway bay.

²⁸ Andza ndoweye andaya a gwad:

“Maa vəlakway sifa na, neŋgeye.

Nəkway kanan, wu nakə faya ka gəkw-eye na, hərwi ŋgay.”

«Siye i ndo məvədə bazlam kurom hay 6a ta tsik:

“Ayaw, nəmay wawa ŋgay hay.”

²⁹ «Tadə nəkway tebiye wawa i Mbəlom hay na, kâ dzalakwa mə gər kway, Mbəlom na, a ndzəkit bo i kule i gura, i bəre kəgəbay i kwar bay. Wu neheye ndo zezəŋ a lambad tə metsehe ŋgay hərwi matəre ha kule hay. Ane tuk na, wu neheye na, Mbəlom bay.

³⁰ Mbəlom na, kə pa mezeleme niye hay ahəl niye ka məda bay hərwi ahəl niye ndo hay tə sər wuray bay. Ane tuk na, anəke na, neŋgeye faya ma zalateye kwa məŋgay tâ yaw, tâ mbədə ha mede tay.

³¹ Ba Mbəlom ka mbərəm məpe pat i sariya nakə ma giye. Sariya nakə ma giye na, sariya i dedək. Ndo nakə ma gateye sariya a ndo hay aye na, Yesu. A da ha na, ahəl nakə a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye.»

³² Tə tsəne bazlam i Pol nakə a tsik ma mələtsew abəra ma mədahaŋ aye na, siye hay tə ŋgwasa faya ada siye hay tə gwadəy: «A samay na, ka tsikameye wu nakay nəmaa piye faya zləm pat mekeleŋ eye sa.»

³³ Tsa na, Pol a yaw abəra mə walaŋ tay, a ye ŋgway.

³⁴ Siye i ndo mekeleŋ eye hay ta dzala ha ka bazlam i Pol, tə pay bəzay. Mə walaŋ tay niye na, Dənis ndo məgawa sariya ka təv i məge sariya tay nakə tə zalay Ayəropaz aye, ŋgwas eye andaya tə zalay Damaris ada siye i ndo mekeleŋ eye hay sa.

18

Pol ma gəma i Korințe

¹ Ma dəba eye na, Pol a lətse abəra ma gəma i Aten, a ye a gəma i Korințe.

² A ye naha a dəma na, a ndzay a gər a Yahuda wuray məzele ŋgay Akelas. Neŋgeye tə wa na ka dala i Poŋtus. A yaw abəra ma gəma i Itali ta ŋgwas ŋgay Pərisil hərwi Kələd bəy i Roma a gwad: «Yahuda hay tebiye tâ lətse, tâ ye abəra ka dala i Roma.» Pol a ye ka təv tay mata tsikatay me.

³ Pol na, a ŋgarawa petekəd i məge ha madzawadzawa. Məsler i Akelas ta ŋgwas ŋgay na, məŋgere petekəd eye niye dərmak. Hərwi niye Pol a ndza mə gay tay, tə ge məsler dziye.

⁴ Pat i mazəzukw bo na, Pol a yawa a gay i maduwule me i Yahuda hay. A tsikawatay a Yahuda hay kwa a Gərek hay dərmak tâ dzala ha ka Yesu.

⁵ Ane tuk na, ahəl nakə Silas ta Timote ti yaw abəra ka dala i Masedowan aye na, Pol kə ge məsler i wuray sa bay. A dawa ha bazlam i Mbəlom dəkdək tsa. A dawatay ha a Yahuda hay Yesu na, Kəriste.

⁶ Ane tuk na, Yahuda hay ta təma bazlam ŋgay bay. Tə tsadəy pələslesle. Tsa na, Pol a yaw abəra mə walaŋ tay. A bəzlum ha burhway i gəma tay abəra ka petekəd ŋgay, a gwadətay: «Tadə ka dzum na, mənese ga sa bay. Mənese eye ka gər kurom. Anəke kwayaŋna na diye na ta dətay ha bazlam i Yesu a ndo neheye Yahuda hay bay aye.»

⁷ A lətse, a ye abəra ma təv niye. A ye a gay i ndo wuray tə zalay Titus Zustus. Neŋgeye na, a dəsławay ha gər a Mbəlom ada gay ŋgay na, ka tsakay i gay i maduwule me i Yahuda hay.

⁸ Kərispus na, neŋgeye bəy i gay i maduwule me niye. A dzala ha ka Bəy Maduweŋ ta ndo i gay ŋgay hay tebiye. Korințe hay haladzay, neheye tə pawa zləm ka bazlam i Pol aye tə dzala ha ka Yesu dərmak. Pol a dzəhu6 tay ha a yam.

⁹ Pat wuray ta həvad na, Bəy Maduweŋ a tsikay me a Pol ma məsine, a gwadəy: «Pol kâ dzədzar bay, da ha bazlam ga huya, kâ ndza tete bay.

10 Neñ andaya tə nəkar, ndəray ma sliye faya mægaka wuray kwa tsekweñ bay, hərwi ma gəma nakay na, ndo ga hay haladzay mə dəma.»

11 Tsa na, Pol a ndza ma Korințe məve nəte ta məzaw. A tətikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay tebiye.

12 A həlay wuray Gayoñ neñgeye a ləva dala i Akay eye na, Yahuda hay tə haya gər ka Pol. Tə gəs na ti ye ha kame i Sariya.

13 Tə gwadəy a bəy niye: «Ndo nakay na, faya ma tsəviye tay ha ndo hay a pesl tə matətikatay mədəslay ha gər a Mbəlom ta tsəved wədeye wal. Wu nakə faya ma tsikateye na, a ye ka bo tə bazlam mapala eye bay.»

14 A say həbe a Pol mətsike me, Gayoñ a mbədatay naha faya a Yahuda hay, a gwadətay: «Tədə ndo nakay kə tsik wuray ka bəy i dala kəgəbay a ge mənese nakə ka zal naha aye na, nəkurom Yahuda hay na sliye faya məzle həlay eye mətsənakum na.

15 Ane tuk na, ka kədum wuway na, ka wu hay, ka məzele hay kəriye ada ka bazlam kurom mapala eye hay. Wu neheye a zəbakum naha dərə aye na, a nəkurom eye kurom bəna, neñ na giye sariya i wu neheye andza nakay aye bay. A señ bay, bazlam ga mə dəma bay.»

16 Tsa na, a həhar tay ahaya abəra ma təv məge sariya.

17 Ti yaw abəra na, tə gəs Sosten bəy i gay i maduwule me, tə ndaba na kame i sariya. Ane tuk na, a gay mə gər kəset a Gayoñ bay.

Pol a ma a Anıtyos

18 Pol a ndza məhəne haladzay ma Korințe. Ma dəba eye, a lətse abəra ma Korințe, a gər ha malamar hay. A ye a gəma i Senkəre ta Pərisil ada ta Akelas. Mə dəma na, Pol a həz na gər hərwi bə kə gwad kurre: «Na vəl ha bo ka məge məsler i Mbəlom.» Tsa na, tə lətse abəra ma Senkəre, tə tsal a kwalalañ i yam ti ye ta Akelas ada ta Pərisil a Anıtyos ka dala i Siri.

19 Tə ndisl a Efez na, Pol a gər ha Pərisil ta Akelas. Neñgeye a ye a gay i maduwule me mata kədə wuway ta Yahuda hay.

20 Mə dəma na, Yahuda hay ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Ndza ka təv may məhəne haladzay.» Pol a wudə məndze bay.

21 A lətse, a gər tay ha, a gwadətay: «Tədə kə say a Mbəlom na, na maweye ka təv kurom mba.» A tsal a kwalalañ i yam ma Efez a ye a Sezare.

22 A lətsew abəra ma Sezare na, a ye a Zerozelem təday. A ye a tsikatayaw me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Tsa na, a ye a Anıtyos.

23 A ndza mə dəma məhəne tsakway. A mbədə gər ta dəba, a ye a tas ta Galat ada ta Firigiya. A vəlatay gədañ a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye mə dəma.

Apolos a da ha bazlam i Mbəlom ma Efez

24 A həlay niye na, Yahuda wuray andaya məzele ngay Apolos, tə wa na ka dala i Aləgəzandəri. Neñgeye kə ndislew a Efez. Ndoweye niye na, a sər matətike wu a ndo hay lele. A sər Derewel i Mbəlom lele.

25 Neñgeye ka tətik bazlam i Yesu. A dawatay ha a ndo hay ada a tətikawatay na, ta tsətsuḅ tsətsuḅ eye lele. A dawa ha na, wu nakə a tsik ka Yesu ta dedək aye. Ane tuk na, a sər na, madzəhuḅe nakə Yuhana a dzəhuḅawa ha ndo hay a yam aye tsa.

26 A dazlay a mətsike me parakka mə gay i maduwule me i Yahuda hay, zluwer a gay bay. Pərisil tə zal ngay Akelas tə tsəne bazlam ngay niye na, tə zla na ka təv tay. Tə dəy ha tsəved i Mbəlom peteh.

27 Ma dəba eye na, a say a Apolos mede a gəma i Akay.* Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə vəlay gədañ ada tə watsay dərəwel a həlay hərwi ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Akay aye tətəma na lele. Tə watsa a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Akay aye hərwi məgwadətay naha: «Apolos ki ye naha na, təmum na lele.» Tsa na, Apolos a ye a Akay. A ye naha na, a dzəna tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ngwalak i Mbəlom.

28 Hərwi niye, a dzañgawatay Derewel i Mbəlom a Yahuda hay, a dawatay ha parakka Yesu na, Kəriste. Andza niye a dərəzlawatay ka bazlam i Yahuda kame i ndo hay tebiye.

* 18:27 Məsler hay 18.12.

19

Pol ma Efez

¹ Ahəl nakə Apolos ma Korinje aye na, Pol a ye a Efez. A ye ta mahəmba i dala i Galat. A ye naha na, a ndzatay a gər a ndo neheye tə pa mədzal gər ka Yesu aye.

² A ye naha a tsətsah fataya, a gwadətay: «Ahəl nakə ka dzalum ha ka Yesu aye na, ka hutum Məsəfəre Tsədanña eye dāw?»

Ta mbəday faya, tə gwadətay: «Nəmaa tsəne dādā ndəray kə tsikamay ka Məsəfəre Tsədanña eye bay.»

³ Pol a tsətsah, a gwadətay: «Ka hutum na, madzəhuḅe waray?»

Ta mbəday faya, tə gwadətay: «Madzəhuḅe nakə Yuhana a dətay ha a ndo hay aye.»

⁴ Pol a gwadətay sa: «Yuhana a dzəhuḅawa na, ndo neheye a satay mambəde ha mede tay aye. A gwadətay a İsrayel hay na: “Dzalum ha ka ndo nakə ma deyeweye kame ga aye”, andza məgwede, Yesu.»

⁵ Tə tsəne bazlam ŋgay na, Pol a dzəhuḅ tay ha yam ta məzele i Bəy Maduweŋ Yesu.

⁶ Pol a pa fataya həlay. Kwayanña kwa way a huta Məsəfəre Tsədanña eye. Tsa na, tə pa bo ka mətsike me tə bazlam i gəma hay wal wal, tə da ha bazlam i Mbəlom.

⁷ Ndoweye neheye na, ta giye kuro gər eye sulo.

⁸ Ahəl nakə Pol neŋgeye ma Efez aye na, a yawa a gay i maḁuwule me i Yahuda hay. Kiyə mahkar na, a tsikawa me mə dəma, zluwer a gay bay. A tsikawatay a ndo hay ka gər i Bəy i Mbəlom. A say na, ndo neheye faya ta pay zləm aye tā təma bazlam ŋgay.

⁹ Ane tuk na, siye i Yahuda hay haladzay ta kula ha dərev tay. Ta təma bazlam i Pol bay. Tə tsik wu nakə lele bay aye ka tsəved i məpay bəzay a Bəy Maduweŋ kame i ndo niye hay tebiye. Tsa na, Pol a gər tay ha, a həl ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a lekwal i ndoweye andaya tə zalay Tiranus. Nəteye niye tebiye, tə kədawa wuway ta ndo hay pat pat.

¹⁰ Niye na, kə ndza məve sulo. Ndo neheye nəteye mandza eye ka dala i Azi niye, Yahuda hay ada Gərek hay tə tsəne bazlam i Bəy Maduweŋ Yesu.

Wawa i Seva hay

¹¹ Mbəlom a gawa masuwayan neheye a gatay hərḅaḅəkka a ndo hay aye tə həlay i Pol.

¹² Tə zlawatay naha a ndo i dāvats pe-tekeḁ neheye ta lamay a bo i Pol aye. Tə lamawatay ha a ndo i dāvats hay. Ndo i dāvats hay tə mbəlawada ndo neheye məsəfəre lele bay eye hay mə bo tay aye, ti yawa abəra mə bo tay.

¹³ Siye i Yahuda hay andaya ta həhalawa ka gəma ka gəma hərwi mahəhere fakalaw abəra ka ndo hay. Nəteye dərmaḁ tə dze ha mahəhere fakalaw tə məzele i Bəy Maduweŋ Yesu. Tə gwadawatay a məsəfəre neheye lele bay aye: «Ndohumaw abəra mə bo i ndo nakay tə məzele i Yesu nakə Pol faya ma diye ha bazlam ŋgay aye.»

¹⁴ Tə gawa wu niye na, nəteye tasəla. Nəteye wawa i bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye, tə zalay Seva.

¹⁵ Pat wuray tə tsikay a məsəfəre nakə lele bay eye andza niye, a gwadətay: «Neŋ na, na sər Yesu, ada Pol neŋgeye way na, na sər. Nəkurom na, məhey tey?»

¹⁶ Tsa na, ndo niye fakalaw mə bo ŋgay aye a mbəzla fataya dəḁavḁav ta gədan. A ze tay ha ta gədan, a gatay mbəlak ada a buwa fataya abəra peteked tay hay. Ta hway bo kəriye.

¹⁷ Yahuda hay ta Gərek neheye ma gəma i Efez aye tebiye tə tsəne wu nakə a ge bo aye na, ta dzədzar haladzay. Tə dəslyay ha gər a məzele i Bəy Maduweŋ Yesu haladzay.

¹⁸ Ndo hay haladzay ta təra ndo məpe mədzal gər hay. Ti yawa, tə dawa ha mənese tay neheye tə gawa aye kame i ndo hay tebiye.

¹⁹ Ndo hay haladzay, nəteye neheye tə gawa maharam aye tə həlaw dərəwel i maharam tay, tə fəka tay ha kame i ndo hay tebiye. Tə pasla na andza ta səkəm ha na, suloy eye ma giye kwar i suloy gwezem kuro kuro zlam.

²⁰ Andza niye bazlam i Bəy Maduweŋ a ye kame kame, a səkah ta gədan.

Magazləga ma Efez

²¹ Ma dəba i wu neheye a ge bo aye na, Pol a dzala mə gər ŋgay mede a Zerozelem.

* 19:21 Məsler hay 18.12.

Ma diye ta Masedowan ada ta dala i Akay.*
A gwad: «Na ye a Zerozelem na, na diye a Roma dərmağ.»

²² Tsa na, a slər ndo madzəne ŋgay hay, Timote ta Erast a Masedowan. Ane tuk na, bo ŋgay eye a ndza ka dala i Azi tsakway sa.

²³ A həlay niye na, magazləga a lətse haladzay ma gəma i Efez hərwi bazlam i Yesu Bəy Maduweŋ.

²⁴ Ndoweje andaya a lambadawa wu hay ka suloy. Məzele ŋgay na, Demetəriyos. Wu neheje a lambadawa aye na, wawa i gay hay tsekweŋ tsekweŋ neheje a ndzəkıt bo gay bagwar eye nakə ndo hay ta dıwulaway me a mbəlom tay nakə a ndzəkıt bo ŋgwas, tə zalay Artemis aye. Andza niye neŋgeje ta ndo i məsler ŋgay hay tə hutawa ha suloy haladzay.

²⁵ A ye, a hayatay gər a ndo i məsler ŋgay hay ta ndo neheje tə gawa slala i məsler niye aye, a gwadətay: «Dzam ga hay sərüm ha, ka hutakweje zlele haladzay na, hərwi məsler nakay.

²⁶ Ane tuk na, nəkurom faya ka ŋgatumeje ada faya ka tsənumeje wu nakə faya ma giye bo aye. Pol faya ma tsikateje a ndo hay na, kule neheje nəkway faya ka ŋgarakweje aye nəteje mbəlom hay bay. Ndo hay haladzay ta təma bazlam ŋgay. Kanaŋ ma gəma i Efez dekdek bay, ka dala i Azi tebiye.

²⁷ Tadə kə ge andza niye na, ndo hay ta tsikiye wu nakə lele bay eye ka məsler kway. Ada ta tsikiye na, ka məsler kway dekdek bay. Ta tsikiye wu nakə lele bay aye ka gay i madıwule me i bagwar i mbəlom kway Artemis. Kwa neŋgeje na, ndo hay ta zəbiye faya bagwar eye sa bay. Azlakwa ndo hay tebiye ka dala i Azi ada ka məndzibəra tə dəslay ha gər na, a neŋgeje duh.»

²⁸ Ndo hay tebiye tə tsəne andza niye na, a ndalatay haladzay. Ta wuda, tə gwad: «Bagwar eye na, Artemis mbəlom i Efez hay.»

²⁹ Gəma a ndza na, huɓuya, huɓuya. Ndo hay tə gəs Gayus ta Aristark. Nəteje neheje sulo aye na, Masedowan hay, tə lakawa ha Pol. Ti ye tay ha a təv i həbad tay nakə tə gawa mə dəma aye.

³⁰ A say a Pol mede a təv i ndo niye hay. Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə gay me, ta vəlay tsəved mede bay.

³¹ Siye i ndo neheje nəteje ma məsler bagwar eye ka dala i Azi ta təra dzam i Pol aye, tə slər ndo ka təv i Pol, tə gwad mə ye a təv i həbad tay niye bay.

³² Nəteje niye hay tebiye mahaya gər eye na, nəteje mə wadəŋ wadəŋ hərwi siye hay faya ta wudiye wu mekeleŋ, siye hay ta wuda hərwi wu neŋged. Siye haladzay mə walaŋ tay niye tə haya gər hərwi meye na, tə sər bay.

³³ Ndo Yahuda wuray andaya ka təv eye niye. Məzele ŋgay Aləgəzandər. Siye i Yahuda hay ti ye ha Aləgəzandər kame. Ta təkəray bazlam eye niye. Tsa na, a zla həlay ka mbəlom, a say mətsike me ada mədatay ha.

³⁴ Ane tuk na, ndo niye hay ta zəba faya neŋgeje ndo i Yahuda na, ta wuda tebiye tay eye, tə gwad: «Bagwar eye na, Artemis i Efez hay.» Tə ndza faya ka mətsike andza niye bəre sulo.

³⁵ Ka mandəve ŋgay eye na, ndo mələve gəma niye kə sla faya məgwadətay tə ndza tete. Ndo niye hay tebiye tə ndza tete. Tsa na, a gwadətay: «A nəkurom Efez hay, Efez na, gəma i mbəlom bagwar eye Artemis, maa sər bay na, way? Ada kwa way ma dəslay ha gər a mandzəkıt bo ŋgay nakə a kalaw mə mbəlom aye.

³⁶ Kwa way na, a sər. Nəkurom ndzum dıkdık. Kə gum wu neheje lele bay aye bay.

³⁷ Ndo neheje ka gəsumatay ahaya kanaŋ aye na, tə gaw məkal mə gay i mbəlom kway bay ada ta tsaday a mbəlom kway wal bay tuk na, kəkay?

³⁸ Tadə Demetəriyos ta ndo i məsler ŋgay hay bazlam tay andaya mətsike ka ndo na, tə ge ta tsəved eye. Ndo məge sariya hay andaya, tə ye tə wuda ka təv tay.

³⁹ Tadə wu mekeleŋ eye hay andaya a sakum bəbay na, bagwar neheje anəke kanaŋ aye tə ŋənakum ha bazlam eye.

⁴⁰ Ka gakwa metsehe bay na, Roma hay ta makway ha mənese, ta gwadakweje “Ka dazlumay na, a vərəm.” Ka hutakweje gər i bazlam kwa tsekweŋ mədatay ha nəmay haya gər hərwi wu nakay na, ka slakweje

faya mətsikatay bay.» Tsa na, a gwadatay a ndo hay: «Ŋgənum gər.» Ndo hay ta ŋgəna gər, ti ye wu tay tuk.

20

Pol ma Masedowan ada ma Akay

¹ Haya haya i bazlam niye hay a ndəv na, Pol a hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. A vələtay gədan tə məmatay naha dərev. A gwadatay na: «Ndze gwa.» Tsa na, a ye ŋgway ka dala i Masedowan.

² A həhal ma gəma niye, a vələtay gədan a ndo məpe mədzal gər hay ta məmatay naha dərev. Ma dəba eye, a ye a gəma i Gərek.

³ Mə dəma na, a ndza kiye mahkar. Həbe a say a Pol mede a gəma i Siri. Ane tuk na, a tsəne a satay a Yahuda hay məkəde na. Hərwi niye a ma ŋgway ta Masedowan.

⁴ Ndo neheye tə laka ha aye na, Sopater wawa i Pirrus, neŋgeye ndo i gəma i Bere, Aristark ta Sekondus, nəteye ndo i gəma i Tesalonik hay, Gayus neŋgeye a yaw abəra ma Derbe, Timote ada Tisik ta Tərofime nəteye ka dala i Azi.

⁵ Nəteye neheye na, tə lahamay kame, ti ye a Tərowas mata həbe may mə dəma.

⁶ Ma dəba i magurlom i Pak, nəmay nəmaa tsal a kwalalan i yam, nəmaa ye abəra ma Filipi. Nəmaa ge məhəne zləm ka tsəved na, nəmaa ndisl a gəma i Tərowas tuk. Nəmaa ndza mə dəma luma nəte.

Awtis a lətsew abəra ma mədahan

⁷ Pat i luma i maŋgəzla ta huwa na, nəmaa haya gər hərwi mənde dəf i matəkəre məməte i Yesu.* Tədəcə eye na, Pol ma gəriye tay ha, ma diye ŋgway. Hərwi niye, a tsikatay bazlam i Mbəlom hus a magər həvad.

⁸ Nəmay mahaya gər eye na, ka gər i gay neŋged. Gay nakə nəmay mə dəma aye na, lalam hay haladzay mavata eye.

⁹ Mə gay eye niye na, wawa eye andaya gawla eye, məzele ŋgay Awtis. Neŋgeye mandza eye ka mavavar faya ma piye zləm ka bazlam i Pol niye a tərəts ha bay, faya ma tsikiye huya aye. Tsa na, məndzəhəre a gəs na, a bərəzl a məndzəhəre. A sər ka bo sa bay, səkwat a dədəw abəra mə gay ka

gər i gay mamahkar eye ka dala. Ndo hay tə mbəzlaw tə lətse ha ka mbəlom na, kə mət tsiy.

¹⁰ Pol a mbəzlaw, a ye ka təv ŋgay. A guduk naha faya, a zla na a həlay, a gwadatay: «Dərev mâ ye fakuma abəra bay, kə mət bay.»

¹¹ Tsa na, Pol a tsal a gay niye sa. A ye naha a zla makwala, a ŋgəna ha. Tsa na, tə nda. A ma ka mətsike me haladzay sa hus a mekedəcə, a ye ŋgway.

¹² Ndo hay tə laka ahaya gawla nakə meeneŋ aye a mətagay. Ndo hay tebiye dərev tay a ŋgwasə.

¹³ Nəmaa ye, nəmaa tsal a kwalalan i yam hərwi məhəle may a Asos. Pol neŋgeye, a say mede tə sik. Nəmay, nəmaa gwad na, nəmaa zliye na ka me i dəlov mə dəma.

¹⁴ A ndzamay naha a gər ma Asos na, a tsal a kwalalan i yam, nəmaa zla na ka me i dəlov. Nəmaa ye a gəma i Metilen.

¹⁵ Tədəcə eye na, nəmaa ndisl a Siyo. Tədəcə taday eye na, nəmaa ndisl a Samos. Tədəcə tadəkay eye na, nəmaa ndisl a gəma i Melet.

¹⁶ Niye andza məgweđe na, a say a Pol məndze ma Efez bay hərwi ma ta mətsiye ka dala i Azi, ma ndisliye a Zerozelem bəse bay. Tadəcə ma giye bo na, a say məndisle a Zerozelem pat i Pentekot.†

Pol a tsikatay me a ndo i Efez hay

¹⁷ Ahəl nakə nəmaa ndisl a Melet aye na, Pol a slər ndo ka madugula neheye tə ndzatay kame a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Efez aye ada tã yaw ka təv ŋgay. Ndo niye a ye, a zalatayaw.

¹⁸ Ndo niye hay tə həlaw bo, tə ndislew ka təv ŋgay na, a gwadatay: «Kwa i mede naha ga a gay kurom ka dala i Azi na, ka sərūm ha məndze ga mə walaŋ kurom.

¹⁹ Na gay məsler a Bəy Maduweŋ tə marəhay ha gər, tə mədzal gər eye ada na sa dəretsətseh haladzay hərwi Yahuda hay a satay məkəde ga.

²⁰ Ka sərūm ha, wu nakə ma gakumeye ŋgama aye na, na ŋgaha na bay. Na dākum ha tebiye. Na tətikakum kame i ndo hay ada mə gay kurom hay.

²¹ Na tsikatay a Yahuda hay ada a ndo neheye Yahuda hay bay aye, tã gər ha

* 20:7 Məsler hay 2.42. † 20:16 Məsler hay 2.1.

mezeleme tay, tâ yaw ka tæv i Mbəlom. Tâ yaw, tâ pa mədzal gər tay ka Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

²² «Anəke na, na diye a Zerozelem. Maa geŋ kutoŋ mede a dəma na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ada na sər wu nakə ma ta ndzeŋeye a gər mə dəma aye bay.

²³ Wu nakə na sər aye na, gəma nakə na ye a dəma aye na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye faya ma deŋeye ha. A gwedeŋ: “Məgəse kar a daŋgay tə dəretsətseh faya ma həbiye kar.”

²⁴ Ane i ga na, na ndziye ma bəra mba, a'ay düh na mətiye na, wuray andaya a yeŋ a gər ka zal bay. Wu nakə a seŋ aye na, na ndəviye ha məsler i bəy Maduweŋ Yesu nakə a vəleŋ aye hus ka mandəve ŋgay eye. Məsler nakə a vəleŋ aye na, məde ha Labara Ŋgwalak eye i ŋgama i Mbəlom.

²⁵ «Məndze ga nakə na ndza mə walaŋ kurom aye, na tsikawakum na, labara i Bəy i Mbəlom. Na sər ha anəke na, ka ta ŋgatumeŋeye dədə sa bay.

²⁶ Hərwi niye, na tiye mbal abəra ka gər kurom. Tadə ndəray nəte kə dze abəra mə walaŋ kurom na, mənese ga sa bay.

²⁷ Hərwi na dəkum ha wu nakə a say a Mbəlom məge aye tebiye. Na ŋgaha fakuma abəra wuray kwa tsekweŋ bay tebiye.

²⁸ Tsəpum gər kurom, ada wene wene eye na, tsəpum ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a gwadakum tsəpum aye. Gumatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Wawa i Mbəlom, bo ŋgay eye a mət na, hərwi ada tâ təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

²⁹ Hərwi, na sər ha, na ye gwa na, ndo hay ta deyeweye a walaŋ kurom. Nəteye ta ndzəkit bo na, andza kəra i pesl hay, ta gəriye ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu bay.

³⁰ Ada kwa mə walaŋ kurom ndo hay ta dazleye a maraw me hərwi məsəpete tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka məpatay bəzay.

³¹ Gum metsehe lele, sərüm ha na, məve mahkar, ta həvad ta həpat neŋ faya na day ha metsehe kwa a way nəte ta nəte ta mətuwe eye.

³² «Anəke na, na gəriye ha a həlay i Mbəlom. Neŋgeye ma gakumeye ŋgwalak

andza nakə a tsik aye. Neŋgeye na, ma səkahakumeye ha mədzele ka Yesu kame kame ta gədaŋ ŋgay ada ma vəlakumeye wu neheye a ləva ha bo ma ta vəlateye a ndo neheye ta təra i ŋgay hay aye.

³³ Neŋ na, dədə na tsətsah suloy, gura kəgəbay peteked ka ndəray bay.

³⁴ Bo kurom eye ka sərüm ha, na ge məsler na, tə həlay ga eye hərwi məhute wu mənday may a neŋ ta ndo neheye tə lakawa ga ha aye.

³⁵ Na dəkum ha na, ada kə gum məsler nakə ma dzəniye ndo i mətawak hay aye. Bazlam i Bəy Maduweŋ kway Yesu nakə a tsik aye na, mə makumaw a gər. A gwad: “Ka vəlay wu a ndo na, ka hutiyə məŋgwese a ze ndo nakə a təma aye.”»

³⁶ Pol a ndəv ha bazlam niye na, a dəkw gurmets, a dūwulay naha me a Mbəlom ta nəteye tebiye.

³⁷ Ta ndəv ha məduwule me na, nəteye tebiye tə pa bo ka mətuwe haladzay. Ti ye naha, tə gəs na ka bo təmbolok təmbolok, tə tsikay me ta mətuwe eye, tə gwaday: «Do tə zay.»

³⁸ Wu nakə a ndalatay wene wene aye na, Pol a gwadatay: «Dədə ka ta ŋgatumeŋeye sa bay» aye. Tsa na, tə laka ha Pol hus ka tæv i kwalalaŋ i yam.

21

Pol ma diye a Zerozelem

¹ Nəmaa ŋgəna gər na, nəmaa ye, nəmaa tsal a kwalalaŋ i yam. Nəmaa ye kwayaŋŋa a gəma i Kos. Tədə eye na, nəmaa ndisl a Rodes. Nəmaa lətse abəra ma Rodes, nəmaa ye a Patara.

² Nəmaa ye naha a dəma na, nəmaa huta kwalalaŋ i yam nakə ma diye a gəma i Fenisi aye. Tsa na, nəmaa tsal a dəma, nəmaa ye ha.

³ Ahəl nakə nəmay ma wuzlah i dəlov aye na, nəmaa ŋgatay a gəma i Sipəre tə həlay i gula. Nəmaa ye a gəma i Siri. Nəmaa ndisl a gəma i Tir. Mə dəma na, tə mbəzla ahaya wu hay abəra mə kwalalaŋ i yam.

⁴ Nəmaa ndzatay a gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu mə dəma. Nəmaa ndza ka bo dziye luma nəte. Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a dətay ha wu nakə ma ta

ndzay a gər a Pol aye. Tsa na, tə gwadáy: «Pol, kâ ye a Zerozelem bay.»

⁵ Ane tuk na, mähəne tasəla ka ndəv tsiy, nəmaa həl bo, nəmaa ye. Tə laka may ha tebiye tay eye, ɲgwas tay hay, ta wawa hay hus ka me i bəlay dərenj tə walaɲ gay. Nəmaa ndisl ka me i bəlay na, nəmaa dəkw gurmets, nəmaa dıwulay me a Mbəlom.

⁶ Tsa na, nəmaa tsik me a bo nəte nəte. Nəmay nəmaa tsal a kwalalaɲ i yam, nəteye na, ta mbəda gər a mətəgay tay hay.

⁷ Nəmaa ye abəra mə Tir tə kwalalaɲ i yam, nəmaa ye a Pətəlmayis. Mə dəma na, nəmaa tsikatay me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, nəmaa ndza mə dəma mähəne nəte ta nəteye.

⁸ Tədə eye na, nəmaa həl bo, nəmaa ye ada nəmaa ndisl a Sezare. Mə dəma na, nəmaa ye a gay i Filip. Nəngeye ndo mətətikawa bazlam i Mbəlom. Nəngeye na, nəte mə walaɲ i ndo neheye tasəla tə pala tay ha ahəl niye ma Zerozelem aye.*

⁹ Dem ɲgay hay andaya fad, ta ye a zal zuk bay. Tə dawa ha bazlam i Mbəlom a ndo hay.

¹⁰ Nəmaa ndza mähəne haladzay na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom wuray tə zalay Agabus a yaw abəra ma Yahuda, a ye naha ka təv may.

¹¹ Tsa na, a zla wu məbere bəzay i hud i Pol. A dzawa ha sik tə həlay ɲgay. Tsa na, a gwad: «Məsəfəre Tsədaɲɲa eye a gwad na, kəkay? A gwad na: “Ndo nakə na zla wu i bəzay i hud ɲgay aye na, bəy i Yahuda hay ta dzawiye na andza nakay ma Zerozelem. Ta dzawa na na, ta vələteye ha a həlay a ndo neheye Yahuda hay bay aye.”»

¹² Bo may eye ta malamar neheye ma Sezare aye nəmaa tsəne bazlam niye na, nəmaa gay amboh a Pol. Nəmaa gwadáy: «Kâ ye a Zerozelem bay.»

¹³ Ane tuk na, a mbədəmay faya, a gwadamay: «Ka tuwumeye ada faya ka dədumeɲeye ha dərev na, hərwi mey? Neɲ na, neɲ maləva bo eye tâ gəs ga a daɲgay kə ge dıh bay tâ kəd ga, nâ mət hərwi Bəy Maduweɲ Yesu ma Zerozelem.»

¹⁴ Nəmaa zəba faya na, ma gəsiye bazlam may bay. Nəmaa rəzlay a gər mətsikay sa

bay. Nəmaa gwad: «Bəy Maduweɲ mâ ge wu nakə a say aye.»

¹⁵ Nəmaa ndza mähəne tsakway ma Sezare na, nəmaa həl bo, nəmaa ye a Zerozelem tuk.

¹⁶ Siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə lakamay ha. Nəmaa ye a gay i ndoweye andaya məzele ɲgay Mənasəɲ. Nəngeye ndo i gəma i Sipəre, a pa mədzal gər ka Yesu na, kurre. Nəmaa ndziye na, mə gay ɲgay.

Pol ta Yakuba

¹⁷ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta təma may tə məɲgwese eye lele.

¹⁸ Tədə eye na, Pol ta nəmay, nəmaa ye a gay i Yakuba. Mə dəma na, madugula neheye tə ndzatay kame a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye tə haya gər tebiye.

¹⁹ Pol a tsikatay me ada a təkəratay wu nakə Mbəlom a ge tə nəngeye ma məsler ɲgay nakə a ge mə walaɲ i ndo neheye Yahuda hay bay aye tebiye.

²⁰ Tə tsəne andza niye na, ta zambaday a Mbəlom. Tsa na, tə gwadáy a Pol: «Pol, malamar, zəba Yahuda hay haladzay ma pasliye bo bay, ta dzala ha ka Yesu, nəteye huya faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye nakə Mbəlom a vəlay a Musa aye.

²¹ Azlakwa bay, ta tsəne nəkar na, ka tətikateye a Yahuda neheye tebiye nəteye mandza eye mə walaɲ i bərakəzaɲ hay ta gər ha bazlam mapala eye nakə Mbəlom a vəlay a Musa aye. Ka gwadateye: “Kâ dəsım tay ha wawa kurom hay bay ada kâ pumay bəzay a kule i Yahuda hay bay sa.”

²² Ada məge kəkay? Ta səriye ha ta dedək nəkar andaya ka ndislew kənaɲ.

²³ Ge wu nakə nəmaa tsikaka anəke aye. Ndo hay anaɲ fad, ta vəl ha bo tay hərwi məsler i Mbəlom.

²⁴ Həlay tay mede hərwi məbere bo tsədaɲɲa ada mahəze gər andza nakə tə gawa aye mazlambar kə sla. Dum ka bo dziye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom hərwi məbere bo yak dərmak. Səkəmmumatay wu hay a həlay. Ka ge andza niye na, wu nakə ndo hay ta təkər ka nəkar aye na, andza dedək andaya mə bazlam tay niye ta təkər aye bay. Ada ta gwadiye nəkar

* 21:8 Məsler hay 6.5 ada 8.5-40.

dərmak faya ka rəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye.

²⁵ Ndo neheye Yahuda hay bay aye ada ta tərä ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye na, 6a nəmaa watsa tay naha bədaw? Nəmaa watsa tay naha, nəmaa gwadətay: «Tâ həpəd slo nakə tə kədəy a kule aye bay. Tâ nda bambaz bay kwa gənaw nakə a mət məməte aye tâ həpəd slo eye bay. Tâ tsəpa bo tay abəra ka mezeleme.†»

²⁶ Tədœ eye na, Pol a ye ta ndo neheye fadaye, ti ye mata bere bo tsədənna. Tsa na, Pol a ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, a gwadətay a ndo məvəlay wu a Mbəlom: «Məhəne tasəla ka ndəv abəra mə dəma na, məbere bo kway ma ndəviye, nəmaa maweye hərwi ada kwa way mâ vəlay wu a Mbəlom.»

Tə gəs na Pol

²⁷ Məhəne niye tasəla eye ma ta ndəviye kədəyya na, Yahuda neheye ti yaw abəra ka dala i Azi aye tə ngatay a Pol mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tə patay me a ndo hay ada tâ ye tâ gəs na. Ti ye faya tə gəs na.

²⁸ Ta wuda, tə gwad: «İsrayel hay, hwayumaw! Ndo nakə a tsikawa wu nakə lele bay ka İsrayel hay, ka bazlam i Musa mapala eye ada ka gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, neŋgeye anan. Anəke na, neŋgeye faya ma zakıye ha wene wene eye na, kə həlaw ndo neheye Yahuda hay bay aye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Kə nas ha təv nakə tsədənna eye.»

²⁹ Tə tsik andza niye na, tə ngatay a Tərofime ndo i Efez tə Pol mə walaŋ gay. Tə dzala mə gər tay ma giye Pol kə zla ahaya a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom.

³⁰ Ndo hay tebiye mə walaŋ gay tə tsəne labara niye. Ndo hay ta hwayaw kwa mənŋgay mənŋgay. Tə gəs na Pol, tə vaha na abəra dərəŋ tə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tsa na, kwayanŋa ta dərəzl na maged.

³¹ Ahəl nakə ta pəla tsəved a satay məkədə na Pol aye na, bagwar i bəy i sidzew i Roma a tsəne ndo hay tebiye ma Zerozelem mə wadən wadən.

³² Kwayanŋa, a ye ta bagwar i sidzew ada sidzew siye hay ta hway ka təv i ndo niye hay. Ndo hay tə ngatay a bagwar i bəy i sidzew ta sidzew siye hay na, tə gər ha məkədə Pol.

³³ Bagwar i bəy i sidzew niye a həndzəd naha ka təv i Pol, a gəs na. Tsa na, a gwadətay: «Dzawum na lele tə tsalalaw sulo.» Tsa na, a tsətsah ka ndo hay, a gwadətay: «Ndo nakay neŋgeye na, way? A ge na, mey?»

³⁴ Ane tuk na, ndo niye hay tebiye faya ta wudiye ta gədaŋ. Siye hay ta wuda, tə tsik wal, ada siye hay ta wuda, tə tsik wu mekelən. Bagwar i bəy i sidzew niye a sla faya mətsəne wuray dedek eye bay, hərwi faya ta wudiye haladzay. Tsa na, a gwadətay a sidzew hay: «Dum ha Pol a təv kway nakə ka ndzawakwa mə dəma aye.» Tsa na, ti ye ha Pol a dəma.

³⁵ Ahəl nakə faya ta diye na, Pol a ndisl ka təv nakə maga madədo aye na, sidzew hay tə zla na hərwi ndo hay faya ta ngədətsiye na ka zal.

³⁶ Hərwi ndo hay tebiye faya ta pay bəzay tə mawude eye, tə gwad: «Kədəm na!»

Pol a tsikatay me a ndo hay

³⁷ Ahəl nakə faya ta fələkwiye ha Pol a gay tay niye na, Pol a gwadətay a bagwar i bəy i sidzew niye tə bazlam i Gərek: «Ka vələneye tsəved ka mətsikaka wu ga andaya tədəw?»

Bagwar i bəy i sidzew niye a tsətsah faya, a gwadətay: «Nəkar na, ka sər bazlam i Gərek dāw?»

³⁸ Na gwad nəkar ndo i Ezipt wuray patakay a zlaw mawesewes a hudgay aye ada a həlaw ndo hay gwezem fad tə wu həlay a patay ha a kəsaf hərwi məbəbazl tay ha ndo hay aye bədaw?»

³⁹ Pol a mbədəy faya, a gwadətay: «Neŋ na, ndo i Yahuda. Tə wa ga ma gəma i Tarsis ka dala i Silisi. Neŋ ta dedek wawa i gəma niye lele eye. Amboh vələŋ tsəved ka mətsike me, na tsikateye me a ndo hay.»

⁴⁰ Bagwar i bəy i sidzew niye a vəlay tsəved ka mətsike me. Pol a lətse ka dakakal i gay, a gatay tə həlay kət kət ada ndo hay tebiye tə ndza tete. Tsa na, ndo hay tebiye tə ndza tete. Pol a dazlay mətsikatay me tə bazlam i Yahuda hay.

† 21:25 Məsler hay 15.20.

22

¹ «Malamar ga hay ta bəba ga hay, bazlam ga nakə anəke na tsikakumeye, na mbədiye ha ka bo abəra me aye na, tsənum təday.»

² Ndo niye hay tə tsəne Pol faya ma tsikat-eye me tə bazlam i Yahuda hay na, ta səkah ha məndze tete sa.

Tsa na, Pol a gwadətay:

³ «Neñ na, ndo i Yahuda. Tə wa ga ma gəma i Tarsis ka dala i Silisi. Na gəl na, kanan ma Zerozelem. Ndo nakə a dzeñgeñ aye na, Gamaliyel. Maa tətiken məpay bəzay a bazlam mapala eye i bəba tətə kway hay kəkay na, neñgeye. Na vəlay ha bo peteh a Mbəlom andza nəkurom neheye anañ bəgom aye.

⁴ Na gatay dəretsətseh a ndo neheye tə pay bəzay a Bəy Maduweñ Yesu aye hus ka məkədə tay ha mədahan eye. Na gəs tay ha haladzay. Kwa ngwas hay, na ye tay ha a danğay.

⁵ Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ta madugula hay ta sliye faya məhəle mbal ga, na tsik na, dedek. Ta watsa dərəwel hay, ta vəleñ a həlay hərwi mede ha ka təv i malamar neheye nəteye Yahuda hay ma gəma i Damas aye. Ada na ye a dəma na, mata gəse ndo neheye faya ta pay bəzay a Yesu aye hərwi ada nə həlatay ahaya kanan a Zerozelem məgatay dəretsətseh.

⁶ «Ahəl nakə neñ faya na diye, neñ bəse na ndisliye a Damas aye na, mazlambar magərhapat. Kwayanña dzaydzay bagwar eye a mbəzlaw abəra mə mbəlom. Alawara ga a wuzlah tuwzik, a dəv dzaydzay haladzay.

⁷ Tsa na, na dəd ka dala. Na tsəne mətsike me, a ləvaw mə mbəlom, a gwedeñew: “Sol, Sol, nəkar faya ka geñeye dəretsətseh andza niye na, hərwi mey?”

⁸ «Na tsətsah: “Nəkar way, Bəy Maduweñ?”

«Mətsike me niye a mbədeñew faya, a gwad: “Neñ na, Yesu ndo i Nazaret nakə faya ka geye dəretsətseh aye.”

⁹ Ndo neheye faya ta lakiye ga ha aye ta ngatay a dzaydzay niye, ane tuk na, ta tsəne mətsike me i ndo nakə a tsikenew me aye bay.

¹⁰ «Na tsətsah naha faya, na gwaday: “Na giye na, kəkay, Bəy Maduweñ?”

«Bəy Maduweñ a gwedeñew faya: “Lətse, do a Damas. Ka ndisl naha a dəma na, ta tsikakeye wu nakə Mbəlom ma gwadakeye ge aye.”

¹¹ Na lətse ka mbəlom na, na ngatay a dəre bay, hərwi dzaydzay nakə a dəv haladzay aye ka gulufen ha dəre. Ndo neheye faya ta lakiye ga ha aye, tə gəseñ həlay, ti ye ga ha a Damas.

¹² «Ma Damas na, ndoweye andaya məzele ngay Ananiyas. Neñgeye ndo məpay naha faya a Mbəlom lele ada a rəhay ha gər a bazlam kway mapala eye lele. Yahuda neheye ma Damas aye ta rəhay ha gər lele.

¹³ A ye naha ka təv ga, a gwedeñ: “Sol malamar ga, dəre yak mə həndək!” A tsik andza niye na, kwayanña dəre ga a həndək. Na ngatay a bo ngay eye tuk.

¹⁴ A gwedeñ sa: “Mbəlom i bəba tətə kway hay kə zla kar kurre hərwi ada kə sər wu nakə a say ka giye aye ada kə ngatay a ndo nakə mənese andaya faya təbey aye ada kə tsəne mətsike me i ngay eye ngway andza nakə anəke kə ge bo tsiy aye.

¹⁵ Anəke nəkar ka təra na, ndo məhəle mbal ngay. Mbəlom kə slər kar ha mədatay ha a ndo hay wu nakə ka tsəne aye tə wu nakə ka ngatay aye.

¹⁶ Anəke ka həba na, sa mey? Lətse ka mbəlom ta dzəhuḅ kar ha a yam ada tsətsah faya mə dzəna kar hərwi ada Mbəlom mə bara fakaya abəra mezeleme.”

¹⁷ «Ma dəba eye na, na mbədə gər a Zerozelem. Na yawa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, na duwulaway me a Mbəlom. Pat wuray na, na ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Neñ faya na duwuleye me na, məsine a geñ.

¹⁸ Ma məsine ga niye na, na ngatay a Bəy Maduweñ, a gwedeñ: “Lətse, do abəra ma Zerozelem hərwi ndo neheye na, ta tsəniye bazlam yak nakə ka neñ aye bay.”

¹⁹ «Na mbədəy faya a Bəy Maduweñ, na gwaday: “Dedek Bəy Maduweñ, tə sər ha lele na yawa a gay i maduwule me hərwi məgəse tay ha ndo neheye tə dzala ha ka nəkar aye a danğay ada məndeḅe tay ha.

²⁰ Ahəl nakə tə kəd na Etiyen, ndo məde ha bazlam yak aye na, neñ andaya dərmaḅ, a yeñ a gər. Na həba ka petekəd i ndo neheye tə kəd na Etiyen aye.”

²¹ «Ane tuk na, Bəy Maduweŋ a gwedeŋ: «Do, na sləriye kar ha a gəma dəreŋ eye hay, ka təv i ndo neheye Yahuda hay bay aye.»»

Pol kame i bagwar i sidzew i Roma

²² Ndo niye hay tə pay zləm a bazlam i Pol nakə faya ma tsikateye hus a ndisl ka bazlam nakə a gwad «Na sləriye kar ka təv i ndo neheye Yahuda hay bay» aye. Tsa na, ta wuda ta magala, tə gwad: «Dzum ha ndo nakay abəra mə dəma! Kəđum na abəra mə dəma mədahaŋ eye! Neŋgeye na, a ye ka bo ma ndziye ka bəra bay.»

²³ Ta wuda haladzay, ta kal ha peteked tay a magərmbəlom. Tə həl bətekewew məkutse a magərmbəlom dadukdukwe.

²⁴ Bəy i sidzew a zəba faya andza niye na, a gwadatay a sidzew hay: «Gəsum na, ada kâ yum ha a gay.» Tə gəs Pol, tə fələkwa ha a gay. Ti ye naha na, a satay mənđebe na Pol hərwi məgay kutoŋ ka mətsike me, mâ datay ha Yahuda hay ta wuda na, hərwi mey?

²⁵ Tə dzawa Pol mata ndebe tuk na, Pol a gwaday a bagwar i sidzew niye: «Nəkar na, tsəved yak andaya mənđebe ndo i Roma nakə ta gay sariya zuk bay aye ta mandalağa daw?»

²⁶ Bagwar i sidzew a tsəne bazlam i Pol na, a ye ka təv i bəy bagwar eye i sidzew hay, a ye a day ha bazlam i Pol nakə a tsik aye. A gwaday: «Ka giye tebiye na, kəkay? Ndo nakay na, ndo i Roma.»

²⁷ Tsa na, bagwar i bəy i sidzew niye a ye ka təv i Pol. A ye naha a tsətsah faya, a gwaday: «Tsiken ta dedek, nəkar na, ndo i Roma daw?»

Pol a mbəday faya, a gwaday: «Ayaw! Neŋ ndo i Roma.»

²⁸ Bəy i bagwar i sidzew niye a gwad: «Neŋ na təra ndo i Roma na, na vəl suloy haladzay.»

Pol a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ tə wa ga na, ndo i Roma ŋgway bəna na səkam ta suloy andza nəkar bay.»

²⁹ Kwayaŋŋa ndo neheye maləva bo eye ta ndabiye Pol məgay kutoŋ ka mətsike me aye, ta həndzəd faya abəra. Bo i bagwar i bəy i sidzew eye a sər ha Pol neŋgeye ndo,

a pay tsalalaw a ndo i Roma na, a dzədzar haladzay.

Pol kame i madugula i Yahuda hay

³⁰ Bagwar i bəy i sidzew niye a say məsəre ha Yahuda hay tə may ha mənese hərwi mey. Hərwi niye, tədöe eye na, a pəla ahaya tsalalaw abəra mə həlay a Pol. Tsa na, a zalatay a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tebiye. A hayatay gər. Tsa na, tə zla ahaya Pol, a lətse ha kame tay.

23

¹ Pol a ndazl tay ha bagwar i Yahuda hay. Tsa na, a gwadatay: «Malar ga hay, neŋ na sər ha mənđe ga ka tsəved i Mbəlom na, lele. Mədzal gər ga mapa eye na, ka neŋgeye.»

² Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom məzele ŋgay Ananiyas, a tsəne na, a gwadatay a ndo neheye nəteye bəse ka təv i Pol aye: «Fumay ka bazlam.»

³ Pol a gwaday: «Mbəlom ma fakeye na, a nəkar. Ka ndza kanan məgeŋ sariya na, andza nakə bazlam mapala eye a tsikaka aye. Ane tuk na, nəkar eye düh faya ka nasiye ha bazlam i Mbəlom mapala eye hərwi ka vəlateye tsəved a ndo hay tâ kəd ga.»

⁴ Ndo neheye nəteye bəse ka təv i Pol aye, tə gwaday a Pol: «Ka tsaday a bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom na, kəkay!»

⁵ Pol a mbəday faya, a gwadatay: «Malar ga hay, na sər ha neŋgeye bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom bay. Hərwi mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Dada ka tsikiye wuray manasa eye ka bəy i gəma yak bay.*»»

⁶ Pol a sər ha, ndo neheye mahaya gər aye na, siye hay Saduke hay, siye hay Farisa hay. Hərwi niye a wuda kəlerra kame tay, a gwadatay: «Malar ga hay, neŋ na, ndo Farisa ada gwala ga hay na, Farisa hay. Ka guməneye sariya anəke na, hərwi nakə na dzala ha ta dedek mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye.»

⁷ Pol a ndəv ha bazlam ŋgay niye na, kwayaŋŋa Saduke hay ta Farisa hay tə pa bo ka məma ha ka bo mənək mə walaŋ tay.

* 23:5 Madayaw abəra ma Ezipt 22.27.

Ma məhay gər tay niye na, mədzal gər tay a ɲgəna.

⁸ Saduke hay nəteye tə gwad na, mədahaɲ hay ta lətseweye abəra ma mədahaɲ sa bay, gawla i Mbəlom hay andaya bay ada kwa məsəfəre andaya bay. Farisa hay i tay na, ta pa faya mədzal gər tay. Tə gwad wu neheye tebiye andaya.

⁹ Ta səkah ha mawude haladzay sa. Tsa na, siye i ndo mədzaɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, nəteye ma bəruk i Farisa hay dərmak, hərəm tə lətse, tə gwad: «Nəmay na, nəmaa huta mənese kwa tsekweɲ ka ndo nakay təbey. Ma giye maa tsikay me na, agəna gawla i Mbəlom kəgəbay məsəfəre.»

¹⁰ Ta səkah hay məbetse me huwwa mə walaɲ tay sa. Bagwar i Bəy i sidzew a zəba faya na, ta kədiye na Pol, a vəlay madzədzere haladzay. Tsa na, a gatay wiyaw a sidzew hay, a gwadətay: «Dum, gəsum ahaya Pol abəra ma wuzlah tay ada kâ yum ha a gay nakə a ndzawa mə dəma aye.»

¹¹ Ta həvad eye niye na, Bəy Maduweɲ a yaw a bəzay ha bo a Pol, a gwadətay: «Dərev mâ ye fakaya abəra bay, tete yak. Ka həl mbal ga ma Zerozelem. A seɲ kâ həl mbal ga ma Roma dərmak.»

A satay a Yahuda hay məkədə Pol

¹² Tədœ eye na, siye i Yahuda hay tə haya gər, tə ma ha ka bo bazlam. Tə mbada, tə gwad: «Nəmaa kəd na Pol bay na, nəmaa ndiye dəf bay, nəmaa siye yam bay. Kutoɲ nəmaa kədiye na təday.»

¹³ Ndo neheye tə haya gər, tə ma ha ka bo bazlam aye na, ta ziye kuro kuro fad.

¹⁴ Tə həl bo, ti ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay. Ti ye naha, tə gwadətay: «Nəmay na, nəmaa mbadaka kame i ndo hay. Nəmaa ndiye dəf bay, nəmaa siye yam bay. Kutoɲ nəmaa kədiye na Pol təday ada nəmaa ndiye dəf, nəmaa siye yam.»

¹⁵ Nəkurom ta bagwar i ndo mələve dala kway na, dum tsətsahum ka bagwar i bəy i sidzew, mâ zlakuma ahaya Pol a bəra. Gwadumay na, a samay mazəbe ada mətsəne bazlam nakə a tsikawa aye lele. Nəmay na, nəmaa ləviye bo lele, ta zla

ahaya, ma ta ndisleweye kənaɲ na, nəmaa kəd na.»

¹⁶ Ane tuk na, bazlam niye faya ta tsikiye na, wawa i malamar i Pol kə tsəne. A ye a gay i bagwar i bəy i sidzew nakə tə pa a dəma Pol aye. A ye naha, a dəy ha a Pol.

¹⁷ Pol a tsəne andza niye na, a zalay a bəy i sidzew, a gwadətay: «Laka ha wawa nakay ka təv i bagwar i bəy i sidzew hərwi bazlam ɲgay andaya a say mədəy ha.»

¹⁸ Bəy i sidzew ti ye ta wawa niye. A laka ha ka təv i bagwar i bəy i sidzew. A ye naha a gwadətay: «Nəmaa yaw ka təv yak na, Pol i daɲgay a zeleɲ. Na ye ka təv ɲgay na, a gwedeɲ nâ lakaka ahaya wawa nakay hərwi wu andaya a say mədəka ha.»

¹⁹ Tsa na, bagwar i bəy i sidzew niye hay a gəs na wawa niye abəra mə həlay. A ye ha kətsah abəra ka təv i ndo hay. A tsətsah faya, a gwadətay: «Ka gwedeɲ na, kəkay?»

²⁰ Wawa niye a gwadətay: «Yahuda hay ta haya gər, tə ma ha ka bo bazlam, tə gwad ta deyewe, ta tsətsahiye naha fakaya Pol. Ka zlatay naha tədœ kame i məhay gər i bagwar i ndo mələve dala tay andza agəna ta zəbiye ka bazlam ɲgay nakə a tsikawa aye.»

²¹ Ane tuk na, ta yaw, ta tsətsah na, kâ təma tay na bay. Hərwi ndo hay mə walaɲ tay, ta ziye kuro kuro fad ta pay bo a gofo. Nəteye na, ta mbada tsiy. Tə gwad ta ndiye dəf bay, ta siye yam bay. Kutoɲ ta kədiye na Pol təday. Anəke na, nəteye mahaya gər eye tsiy, ta həba na, bazlam yak nəte ɲgeweɲ.»

²² Bagwar i bəy i sidzew niye hay, a gwadətay: «Kâ təkəray bazlam nakay a ndəray sa bay.» Tsa na, a gwadətay: «Do wu yak.»

Tə slər ha Pol ka təv i Felikus

²³ Ma dəba eye na, bagwar i bəy i sidzew niye a zalatay a bəy i sidzew hay sulo, a gwadətay: «Hayumay gər a sidzew hay temerre sulo, ndo makukure pəles hay kuro kuro tasəla ada hasləka hay temerre sulo, ta həl suwal tay a həlay. Nəkurom tebiye ləvum bo lele ka mede a Sezare. Ka həlumeye bo ta bəre tsid i həvad.»

²⁴ Ləvum ha bo tə pəles neheye ka zlum-eye ha Pol aye. Ka deyumeye na, mâ ndisl

ka təv i Felikus ndo mələve dala i Sezare na, wuray kwa tsekwenj mâ gay bay.»

²⁵ Tsa na, bagwar i bəy i sidzew niye hay a watsatay dərəwel a həlay, a gwad:

²⁶ «Nəj Kələd Lisiyas, na tsikaka naha me a nəkar Felikus.

²⁷ «Ndo nakay na sləraka naha na, Yahuda hay tə gəs na a satay məkəde na. Nəj na tsəne nəjgeye ndo i Roma na, na zla na bazlam eye ka gər ga nəmay ta sidzew ga hay. Nəmaa təma ha, nəmaa gəs na nəmaa ye ha a gay may.

²⁸ Hərwi məsəre ha wu nakə ta kədiye na faya aye na, na zla, na ye ha kame i məhay gər i ndo mələve dala tay hay.

²⁹ Na ye ha, na pay zləm a bazlam tay eye na, tə tsik ka bazlam tay mapala eye. Gər i bazlam eye nakə da mægweđe kə nas ada məkəde na faya aye kəgəbay mægəse na a daŋgay aye na, andaya bay.

³⁰ Ma dəba eye na, tə gwedəŋ Yahuda hay ta haya gər, ta ma ha ka bo bazlam. Hərwi niye, na ge mahonok bay, na sləraka naha bəse. Na gwadatay a ndo neheye tə may ha mənese aye na, tâ ye naha tâ wuda ka təv yak.»

³¹ Sidzew hay tə ge andza nakə tə tsikatay aye. Tə zla Pol, ti ye ha ta həvad hus a gəma i Aŋtipatəris.

³² Tədə eye na, sidzew neheye tə laka tay tə sik aye, tə gər tay ha. Ta mbədə gər a dəba, tə ma a təv nakə tə ndzawa mə dəma aye. Ndo makukure tə pələs ti ye ha Pol.

³³ Tə husa a Sezare na, ndo makukure pələs hay tə vələy dərəwel nakə tə vələtay naha a həlay a Felikus ada tə vələy ha Pol a həlay.

³⁴ Bəy a təma dərəwel niye a dzaŋga. Tsa na, a tsətsah ka Pol, a gwad: «Nəkar na, ndo i dala waray?»

Pol a day ha, a gwad: «Nəj ndo i dala i Silisi.»

³⁵ Bəy a tsəne andza niye na, a gwad: «Na gakeye na sariya yak na, ndo neheye tə maka ha mənese aye tâ yaw təday.» Tsa na, a gwadatay a sidzew hay: «Dum ha Pol a gay nakə bəy Herod, bəy bagwar eye a ŋgar ahəl niye aye.»

24

Pol kame i Felikus

¹ Ma dəba i məhəne zlam na, Ananiyas bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ta siye i madugula i Yahuda hay ada ndoweye andaya tə zalay Tertulus, ndo məsəre gər i bazlam i sariya i bəy i Roma, ti ye a Sezare. Ti ye ka təv i bəy niye tə zalay Felikus aye, ta wuda ka Pol.

² Bəy a slər ndo ka Pol. Ti ye, tə zalay naha. Pol a yaw na, Tertulus a dazlay məŋgay naha bazlam a gər a Pol. A gwad a bəy: «Bəy bagwar eye, zay andaya məndze haladzay ka dala kway na, hərwi yak. Mələve i bəy yak nakə faya ka ləviye na, tə metsehe lele. Ka lambad tay ha wu hay lele hərwi madzəne dala kway.

³ Hərwi wu neheye tebiye nəmaa huta aye na, nəmaa gaka sişə kwa ahəl waray ada kwa kəday. Nəmaa gaka sişə haladzay.

⁴ «A seŋ məmətse kar ha haladzay bay. Ane tuk na, amboh hərwi ŋwalak yak, pəmay zləm ka bazlam may məndze tsekwen tey.

⁵ Nəmaa sər ha, ndo nakay na, ndo mənese ha dala kway. Nəjgeye na, bəy i ndo neheye faya ta pay bəzay a parasay i ndo neheye tə zalatay Nazaret hay aye. Nəjgeye faya makwasatay ha gər a Yahuda hay tebiye ka məndzibəra.*

⁶ Ka pələ tsəved ka mənese ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Hərwi niye, nəmaa gəs na. [A samay məgay sariya andza bazlam may mapala eye,

⁷ ane tuk na, Lisiyas bəy i sidzew a buwa famaya abəra ta gədaŋ a ŋgaha na.

⁸ Tsa na, Lisiyas a gwadamay: “Dum ta wudum faya ka təv i bəy Felikus.” Nəmaa yaw ka təv yak na, hərwi mawude faya.] Tadə ka tsətsah faya bazlam na, nəkar tə gər yak ka səriye wu nakə nəmaa wuda ha faya aye na, dedək.»

⁹ Yahuda hay dərmaç tə gwad: «Bazlam niye na, dedək andza niye. Wu neheye tə tsik ka Pol aye na, nəte.»

¹⁰ Ta ndəv ha bazlam tay na, bəy a vələy tsəved a Pol ka mətsike me. A gay naha a Pol wiyaw tə həlay. Tsa na, Pol a dazlay a mətsike me, a gwad: «Na sər ha, nəkar

* 24:5 Mata 2.23.

na, ndo mäge sariya ka dala kway kə ndza məve haladzay. Hərwi niye dərev ga kə ɲgwas haladzay hərwi na huta tsəved mäge sariya kame yak.

¹¹ Bəy, nəkar tə gər yak ka sliye faya matsətsehe məndze ga ka ndo hay. Kə ge anəke na, ma ziye məhəne kuro gər eye sulo bay nakə na yaw a Zerozelem mata dəslay naha gər a Mbəlom aye.

¹² Ahəl nakə na ye a dəma aye na, nəmaa ge mahəmba kwa ta ndo hay bay ada kwa na pay me a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom bay. Ada kwa mə gay i maduwule me, kwa ma wuzlahgəma na pay me a ndo hay bay.

¹³ Ndo neheye anəke nəteye faya ta ndərəkəkiye na, wuray kəriye. Ta sla faya mətsike wu nakə ta dədiye ga ha ta sariya aye bay.

¹⁴ Neɲ na, na dəkeye ha wu nakə na sər aye. Ta dedək, na pay bəzay a tsəved nakə nəteye tə gwad lele bay aye. Ane tuk na, neɲ faya na gay məsler na, a Mbəlom i bəba tətə may hay. Ada na dzala ha ka wu nakə mawatsa eye mə dərəwel i Musa ada nakə mawatsa eye mə dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay aye.

¹⁵ Hərwi na sər ha ta dedək andza nəteye neheye tə sər ta dedək ndo neheye mənese andaya fataya bay aye ta ndo i mezeleme hay ta lətseweye abəra ma mədahaɲ.

¹⁶ Hərwi niye, neɲ na vəliye ha bo ga məndze tsədaɲna kame i Mbəlom ada kame i ndo hay pat.

¹⁷ «Na ndza mə slele məve haladzay, na ye a Zerozelem bay. Na ye a Zerozelem na, na zla madzəne a ndo ga hay ada hərwi məvəlay wu a Mbəlom.

¹⁸ Tə ndzeɲ a gər mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, na ndəv ha məsler i məbere bo tsədaɲna tsiy. Ndo hay andaya bay ada magazləga andaya bay.

¹⁹ Ane tuk na, siye i Yahuda neheye ka dala i Azi aye, nəteye andaya. Haḅe tadə ta huta fagaya mənese na, mata dayaw mawude fagaya ka təv yak na, nəteye.

²⁰ Kəgəbay mənese nakə na ge tə gəs ga faya, ti ye ga ha kame i bagwar i Yahuda hay aye na, ta tsikaka.

²¹ Ma giye na, hərwi nakə na gwad ta ma-

gala kame tay: “Ka gəsoma ga ahaya kame kurom bəgom na, hərwi nakə neɲ na dzala ha ta dedək mədahaɲ hay ta lətseweye abəra ma mədahaɲ aye.”»

²² Bəy Felikus na, a sər ha tsəved i məpay bəzay a Yesu lele. Hərwi niye, ka ndəv ha sariya bay, a gwadatay: «Lisiyas bəy i sidzew ki yaw na, na ndəviye ha sariya aye.»

²³ A gwaday a bagwar i sidzew: «Pa na Pol a daɲgay, kə gay dərətsətseh bay, gər ay tsəved a dzam ɲgay hay tə zəbay dərə.»

²⁴ A ndza məhəne tsekweɲ na, Felikus ta ɲgwas ɲgay Duruzel tə ndisl naha. ɲgwas ɲgay na, dem i Yahuda hay. A slər ndo ka Pol, mə zalayaw ada mə yaw ka təv tay. Ki yaw, ka təkəratay ka məpe mədzaɲ gər ka Yesu Kəriste, ta pay zləm.

²⁵ Tsa na, a dazlay mətsikatay ka məndze nakə ta ndziye mənese andaya fataya bay, ka məgay metsehe a bo ada ka sariya nakə Mbəlom ma gateye a ndo hay aye. Felikus a tsəne andza niye na, zluwer a gay. Tsa na, a gwaday a Pol: «Anəke na, do wu yak, aza na huta həlay eye na, na zalakeye sa.»

²⁶ Felikus a dzala mə gər ɲgay agəna Pol ma vəleye suloy. Hərwi niye a zalaway a Pol mətsike me.

²⁷ Tə ndza ka bo məve sulo na, ta mbəda ha Felikus ta Porsiyos Festus. Felikus na, neɲgeye a say mayatay a gər a Yahuda hay. Hərwi niye a gər ha Pol ma daɲgay.

25

Pol kame i bəy Festus

¹ Ahəl nakə tə pa na Festus a bəy, a dazlay a məsler, a ge məhəne mahkar na, a həl bo abəra ma gəma i Sezare, a ye a Zerozelem.

² A ndisl a Zerozelem na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta bagwar i Yahuda hay ti ye ka təv ɲgay hərwi mawude ka Pol. Ta tsətsah faya, tə gwaday:

³ «Amboh, zlamay ahaya Pol a Zerozelem ka mäge sariya may kənaɲ.» Tə tsikay andza niye na, 6a ta nda faya me ada a satay mata kədə na ka tsəved.

⁴ Ane tuk na, Festus a mbədatay faya, a gwadatay: «Pol na, neɲgeye ma daɲgay mə gay ma Sezare. Anəke na, na giye mahonok

bay, na ndziye məhəne tsekweŋ na, na mbədiye gər a mətəgay.»

⁵ A gwadətay sa: «Kə sakum na, bəy kurom hay t̄a peŋ bəzay a Sezare. Tadə ndo nakay kə ge wu nakə lele bay aye na, t̄a ye naha, t̄a ge faya sariya.»

⁶ Festus a ndza ma Zerozelem na, məhəne tsamahkar hus a məhəne kuro tsa. Tsa na, a mbəda gər a Sezare. Bəy i Yahuda hay tə pay bəzay. Tədə eye na, a ye a təv mäge sariya. A gwadətay: «Dum, zlumenəw Pol.»

⁷ Pol a ye ka təv mäge sariya na, kwayaŋŋa Yahuda neheye ti yaw ma Zerozelem aye tə lawara na. Ta raw faya me ka mənese neheye a say a zləm mətəne bay aye wal wal haladzay, ane tuk na, tə sla faya mətəne dedək ŋgay eye bay.

⁸ Ta ndəv ha mətəne bazlam tay niye hay na, Pol a ge ka bo abəra me, a gwadətay: «Na ge mənese kwa tsekweŋ bay tebiye, kwa ka bazlam mapala eye i Yahuda hay, kwa ka gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, kwa ka bəy i Roma eye, na ge mənese bay.»

⁹ Festus a say neŋgeye m̄a yatay a gər a Yahuda hay. Hərwi niye, a tsətsah ka Pol, a gwadətay: «Ka deyekweye a Zerozelem na ta gakeye sariya yak mə dəma na, a saka daw?»

¹⁰ Pol a mbəday faya, a gwadətay: «Neŋ kame i sariya i bəy i Roma, t̄a ŋgəneŋ ha sariya ga na, kənaŋ. Kwa nəkar tə gər yak ka sər lele, na gatay mənese a Yahuda hay bay.

¹¹ Tadə na ge mənese nakə d̄a məkəde ga faya aye na, na may ha me a məməte wal bay. Ane tuk na, tadə maraw me i ndo neheye ta raw fagaya me andaya mə dəma bay na, ndəray ma sliye faya məvəlatay ga ha bay. Mata ge sariya ga na, bəy i Roma!»

¹² Festus a tsəne bazlam ŋgay niye na, tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay ta ndo ŋgay hay. Ma dəba eye, Festus a gwadətay: «Ka gwad mata gaka sariya yak na, bəy i Roma ba! Ka diye ka təv ŋgay dedək.»

¹³ Ma dəba eye andza tsekweŋ na, bəy bagwar eye nakə tə zalay Agərīpa aye neŋgeye ta malamar ŋgay ŋgwas eye, tə zalay Berenis, ti ye a Sezare mata zəbayaw dərə a Festus.

¹⁴ Tə ndza mə dəma məhəne haladzay. Hərwi niye Festus a huta həlay eye məday ha labara i Pol a bəy bagwar eye. A gwadətay: «Ndo wuray andaya kənaŋ Felikus a gər ha a danğay, na yaw na ndzay a gər.

¹⁵ Na ye a Zerozelem na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay ti ye naha ka təv ga, ta wuda faya, tə gwedəŋ: “Gəs na ta sariya.”

¹⁶ Ane tuk na, na mbəday faya, na gwadətay: “Dada Roma hay ta kədiye ndo ze mədətay ha gər a ndo neheye ta wuda faya aye bay. Tə dzatay ha gər ta ndo neheye ta raw faya me aye ada neŋgeye dərmaŋ tadə dedək, dedək bay na, ma tiye mbal i gər ŋgay.”

¹⁷ Tsa na, nəmaa yaw ka bo dziye. Nəmaa yaw na, na mətəsa ka wuray bay. Tədə eye na, na ye ka təv mäge sariya. Tsa na, na slər ndo hay, na gwadətay: “Zalumay naha a Pol m̄a yaw.”

¹⁸ Pol a yaw na, ndo neheye ta wuda faya aye ti ye naha. Ndo neheye ta wuda faya aye na, tə tsik faya wuray andza nakə na dzala aye bay.

¹⁹ Wu nakə na tsəne aye, tə kəd wuway na, ka kule tay nakə tə paway bəzay aye. Ada sa na, ka ndo nakə tə zalay Yesu a mət aye na, Pol a gwadətay kə lətsew abəra ma mədahaŋ aye.

²⁰ Neŋ na, a geŋ wadəŋ wadəŋ, na sər mäge kəkay bay. Hərwi niye, na gwadətay a Pol: “A saka na, takwa mata ge sariya i bazlam nakay ma Zerozelem kəla daw?”

²¹ Ane tuk na, Pol a wuda andza niye bay. A gwadətay: “Mata ŋgəneŋ ha sariya ga na, bəy i Roma.” Aya ane, na gwadətay a sidzew hay: “Pum na a gay i danğay, tsəpum na hus a pat nakə na sləriye ha ka təv i bəy i Roma aye.”»

²² Agərīpa a tsəne andza niye na, a gwadətay a Festus: «Neŋ dərmaŋ a sər mətəne bazlam i ndo niye tə zləm ga.»

Festus a mbəday faya, a gwadətay: «Tədə na, ka tsəniye bazlam ŋgay.»

²³ Tədə eye na, Agərīpa ta malamar ŋgay Berenis ti ye naha ta ndo neheye tə patay naha bəzay aye. Bəy i sidzew hay, ndo neheye bagwar eye ma gəma niye aye tə patay naha bəzay. Ti ye naha tə fələkwa

a gay i məge sariya. Ti ye naha na, Festus a gwadətay a ndo ngay hay: «Dum, zalumayaw a Pol, mâ yaw.» Ndo niye hay ti ye, tə zalayaw a Pol. Pol a yaw ka təv tay.

²⁴ Tsa na, Festus a gwad: «A nəkar Agərripa, bəy bagwar eye ada a nəkurom neheye tebiye kanan aye. Ndo nakə Yahuda neheye ma Zerozelem aye ta Yahuda neheye kanan aye ta wuda faya ka təv ga. Ta wuda faya, tə gwad nəngəye na, mâ ndza sa bay, məkədə na.

²⁵ Neñ na, na huta faya mənese nakə da məkədə na aye bay. Ane tuk na, bo ngay eye tə gər ngay a gwad: «Bəy i Roma mâ ngəneñ ha sariya ga.» Hərwi niye, na dzala na, na sləriye naha.

²⁶ Neñ na, gər i bazlam eye nakə da na watsay naha a bəy i Roma na, na sər bay. Hərwi niye na slər naha kame kurom tebiye ada wene wene eye kame yak Agərripa bəy bagwar eye. Tsətsah faya gər i bazlam eye. Ka tsətsah na, agəna neñ dərmaç na hutıye gər i bazlam nakə na tsikiye aye hərwi ada nâ huta wu nakə na watsay naha a bəy i Roma aye.

²⁷ Na zəba faya məslərə ha ndo i danğay ka təv i bəy i Roma ze məsərə mənese ngay eye na, lele bay.»

26

Pol kame i Agərripa

¹ Agərripa a gwaday a Pol: «Anəke na, na vəlaka tsəved ka mətsike me abəra ka bo yak.»

Tsa na, Pol a zla həlay a mbəlom, andza məgwədə a say ma tsikiye me. A dazlay a mətsike me abəra ka bo ngay. A gwaday a bəy Agərripa:

² «A nəkar bəy Agərripa, dərev ga kə ngwasa haladzay, hərwi na huta tsəved mətsike me abəra ka bo ga bəgom kame yak hərwi bazlam neheye tebiye Yahuda hay tə nğen naha a gər aye.

³ Dərev ga a ngwasa wene wene eye na, hərwi nəkar ka sər məndze i Yahuda hay ada ta məkədə wuway nakə tə kədawa ka kule tay nakə tə paway bəzay tebiye aye na, ka sər. Neñ faya na gakeye amboh, bazlam ga nakə na tsikiye na, pay zləm tey.

⁴ «Yahuda hay tebiye tə sər məndze ga lele, kwa abəra ma wawa. Məndze ga mə walañ i gwala ga hay ma Tarsis ada ma Zerozelem, na ndza mə walañ tay ahəl niye kəkay na, tə sər.

⁵ Nəteye tə sər ga ha zla anəke bay, ta sliye faya məte mbal i gər ga. Tadə a satay na, ta sliye faya mətsike dedek. Na pay bəzay a kule i Farisa nakə mawura bo aye.

⁶ Ada anəke faya ta geñeye sariya na, hərwi nakə na pa mədzal gər ga ka wu nakə Mbəlom a tsik ahəl niye, a gwad ma vəlateye a bəba tətə hay həlay ngwalak eye.

⁷ Slala may hay kuro gər eye sulo ta pa mədzal gər tay ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye na, ta məgay məsler a Mbəlom tsekerkerre həvad ta həpat tebiye. Bəy Agərripa, Yahuda hay ta raw fagaya me na, hərwi nakə na pa faya mədzal gər aye dərmaç.

⁸ Nəkurom Yahuda hay, Mbəlom ma ta təmiye tay ha ndo hay abəra ma mədahañ na, a sakum mədzele ha faya bay na, hərwi mey?

⁹ «Neñ tə gər ga, na dzala məge vəram ka bazlam i Yesu ndo i Nazaret andza nəkurom neheye ka dzalum aye dərmaç.

¹⁰ Wu neheye tebiye na ge na, ma Zerozelem. Na huta gədan na, abəra ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye. Na gəs ndo neheye tə paway bəzay a Yesu aye haladzay a danğay. Ahəl nakə tə gawatay sariya i məkədə tay ha aye na, na gwadawa faya yawa dərmaç.

¹¹ Na yawa a gay i mađuwule me hay wal wal, na gawatay dəretsətseh ada a sewen məgatay kutoñ ada tã gər ha məpe mədzal gər ka Yesu. A ndelen fataya turtur haladzay. Na pəlawaya tay ha, kwa ma gəma neheye dərəñ aye. Na yawa fataya mata gatay dəretsətseh.

¹² «Andza niye, na həl bo na ye a Damas ta gədan ada ta məsler nakə bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə slər ga ha aye.

¹³ Bəy bagwar eye, ma giye magərhapat, neñ faya na diye a Damas nakə na ngatay a dzaydzay faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom aye. A dəv na, a ze madəve i pat. Dzaydzay niye a lawara may ta ndo ga neheye faya ta lakiye ga ha aye.

14 Nəmay tebiye nəmaa dəf ka dala. Tsa na, na tsəne mətsike me, a tsik tə bazlam i Yahuda hay. A gwad: “Sol, Sol, nəkar faya ka geñeye dəretsətseh andza niye na, hərwi mey? Nəkar faya ka giye gədañ kurtsətsa andza sla nakə faya ma giye gədañ ka sakwal i ndo nakə faya ma kədiye na aye.”

15 «Na mbəday faya, na gwaday: “Nəkar eye na, way, Bəy Maduweñ?”

«Tsa na, Bəy Maduweñ a gwedeñ: “Neñ na, Yesu nakə faya ka geye dəretsətseh aye.”

16 Ane tuk na, lətse. Lətse dzək tə sik yak lele. Na bəzaka ha bo na, hərwi matəre kar ha ndo i məsler ga ada ka diye ha wu neheye ka ngatay aye ada neheye ka ta ngateye aye.

17 Na tsəpiye kar abəra ka Yahuda hay ada ndo neheye Yahuda hay bay aye. Na sləriye kar ha ka təv i ndo neheye Yahuda hay bay aye.

18 Ka diye ka həndəkətatay na dəre tay hay hərwi ada t̄a yaw abəra ma ləvoñ, t̄a ye a dzaydzay, t̄a təmaw abəra ma gədañ i Fakalaw, t̄a maw ka təv i Mbəlom hərwi t̄a təma məpəse ha mənese tay ada ta hutiyə təv mändze ka təv i Mbəlom andza ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka neñ aye.”

19 «Hərwi niye, Agəripa bəy bagwar eye, na kərah wu nakə na ngatay a yaw mə mbəlom aye bay.

20 Na d̄a ha bazlam i Bəy Maduweñ ma Damas təday, ma dəba eye ma Zerozelem, ka dala i Yahuda tebiye, ada a ndo neheye Yahuda hay bay aye. Na tsikatay, t̄a gər ha mezeleme, t̄a yaw ka təv i Mbəlom, t̄a ge məsler nakə ma diye ha ta dedək ta gər ha mezeleme tay aye.

21 Anan, hərwi niye Yahuda hay tə gəs ga mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada a satay məkədə ga.

22 Na gay sisəe a Mbəlom ka matsəpe ga, hus ka bəgom neñ andaya faya na diye ha bazlam ngay kame i ndo makətsa eye hay kwa kame i ndo bagwar eye hay. Wu neheye Musa ta ndo məde ha bazlam i Mbəlom siye hay tə d̄a ha parakka, ka wu nakə ma giye bo aye, neñ na gər ha faya abəra kwa tsekweñ bay.

23 Tə d̄a ha, tə gwad: “Kəriste ma ta siye dəretsətseh, ma mətiye ada neñgeye ma təriye makurre i ndo mələtsew abəra ma

mədahan. Ma d̄atay ha dzaydzay i bazlam ngay a Israyel hay ada a ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye.”»

24 Pol faya ma tsikiye andza niye na, Festus a tsik ta magala, a gwaday: «Gər a vuwaka d̄aw Pol? Məsəre wu yak nakə ka sər haladzay aye ka sər ha mətsike me ta tsəved eye sa bay d̄aw?»

25 Pol a gwaday: «Gər a vuweñ bay ngalaka Festus. Na tsik d̄uh na, bazlam neheye dedək aye ada bazlam neheye a tsəne bo aye.»

26 Wu neheye na, bəy bagwar eye kə tsəne ada na tsikeye parakka, hərwi na sər ha ta dedək wu nakə neñgeye a sər bay aye ada kə tsəne bay aye na, andaya bay. Hərwi wu neheye tebiye a ge bo aye na, ta məkal bay.

27 Nəkar, Agəripa bəy bagwar eye, ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye ahəl niye tə d̄a ha bazlam i Mbəlom aye na, ka dzala ha ka bazlam tay niye tə d̄a ha aye bədaw? Na sər ha, ka dzala ha.»

28 Agəripa a gwaday a Pol: «Ka dzala na, na təriye ndo məpe mədzal gər ka Yesu hərwi bazlam nakay anəke aye tsa d̄aw?»

29 Pol a mbəday faya, a gwaday: «Anəke bəse, kwa aza bay. Faya na d̄uwulay me a Mbəlom hərwi yak ada ta ndo neheye bəgom faya ta peñeye zləm tebiye aye k̄a tərūm andza neñ. Ane tuk na, a señ na, t̄a dzawa kurom a dañgay andza neñ bay tey.»

30 Bəy Agəripa, Festus, Berenis ada ta ndo neheye mandza eye ka təv tay aye tebiye tə lətse.

31 Ahəl nakə nəteye faya ta deyeweeye wu tay aye na, tə gwad nəte nəte mə walañ tay: «Ndo nakay na, kə ge wuray nakə d̄a məkədə na kəgəbay məgəse na a dañgay aye bay.»

32 Tsa na, Agəripa a gwaday a Festus: «Ndo nakay tadə b̄a ka tsətsah a say bəy i Roma m̄a ngənañ ha sariya bəna, ha bə na, məgər ha.»

27

Tə slər ha Pol a Roma

1 Ma dəba eye na, bəy a pamay pat mede ka dala i Itali ta kwalalañ i yam. Ahəl nakə pat eye a ndisl a d̄ama aye na, tə vəlay ha Pol ta ndo i dañgay siye hay a həlay i bəy i sidzew wuray ada m̄a ye tay ha a Roma.

Məzele i bəy i sidzew niye na, Zuliyus. Neŋgeye nəte mə walaŋ i sidzew neheye ta tsəpawa bəy i Roma aye dərmak.

²Nəmaa tsal a kwalalaŋ i yam nakə a yaw abəra ma gəma i Adramite aye. Sləlah i yam faya ma diye ta wuzlahgəma i Azi neheye ka me i bəlay aye. Tsa na, nəmaa ye tuk. Nəmay ka bo dziye ta ndoweye andaya tə zalay Aristark, ndo i gəma i Tesalonik ka dala i Masedowan.

³Tədœ eye na, nəmaa ndisl a gəma i Sidon. Nəmaa ndisl naha na, bəy i sidzew niye tə zalay Zuliyus, neŋgeye a gay gər a Pol lele. A vəlay tsəved a Pol mâ ye, mâ zəbatay dərə a dzam ŋgay hay ada tâ vəlay wu hay, tâ gay gər lele.

⁴Nəmaa həl bo abəra ka təv niye na, tə kwalalaŋ i yam sa. Nəmaa ye tə həlay i gula i Sipəre. Həbe nəmaa ye tə həlay i mənday, aya ane mətasl a vəlamay tsəved bay.

⁵Nəmaa tas ta dəlov nakə bəse ta gəma i Silisi ada ta gəma i Pamfeli aye ada nəmaa ndisl a gəma i Mira ka dala i Lisiya.

⁶Nəmaa ndisl naha a dəma na, bəy i sidzew niye a huta kwalalaŋ i yam nakə a yaw abəra ma Aləgəzandəri aye. Ma diye ka dala i Itali. Nəmaa mbəzlaw abəra ma neŋged, nəmaa tsal a dəma. Tsa na, nəmaa ye kwayaŋŋa.

⁷Nəmaa ndza ka tsəved məhəne haladzay. Nəmaa ye tsəfetsəfe, nəmaa ndisl a wuzlahgəma i Kinidus na, ta gər eye. Nəmaa sla faya mede dəder sa bay, mətasl a ma may ha a diye i həlay i gula. Nəmaa ye tə həlay i gula i Kəret nəmaa ndisle bəse ta gəma i Salmone. Kəret na, malawara eye ta yam.

⁸Mede kame na, mawura bo eye haladzay. Tsa na, nəmaa ndisl a təv eye andaya tə zalay Təv Ŋgwalak Eye Hay neheye ndo hay tə lətsawa ha a dəma kwalalaŋ i yam hay aye, bəse ta wuzlahgəma i Lase.

⁹Nəmaa ndza ka tsəved haladzay. Ahəl i mede may nakə faya nəmaa diye na, pat i daliyam i Yahuda hay ka mbərəm mede abəra mə dəma. Hərwi kə ndisl ka kiye niye andza niye na, ndəray ma diye tə kwalalaŋ i yam sa bay. Ta bəriye kwalalaŋ i yam tay hay ka dəkəl hərwi mətasl nakə a gawa haladzay yam a tsalawa ka bo dəŋguala aye. Ta həbiye ka təv eye niye haladzay

bəna ta dəfiye a yam. Ane tuk na, Pol a zəba ka ndo niye hay a satay mələtse bay, ta diye kame na, a gatay daf.

¹⁰A gwadatay: «Dzam ga hay, na zəba faya na, mede kway nakay faya ka deyekweye tə kwalalaŋ i yam aye na, mədze andaya mə dəma. Kwalalaŋ i yam tə wu neheye mə dəma tebiye aye na, ta nasiye. Ada nəkway dərmak na, agəna ka təmakweye bay, ka dzakweye.»

¹¹Ahəl nakə tə həl bo, ndo məbəle kwalalaŋ i yam ta ndo i kwalalaŋ i yam, tə gwad: «Takwa ha ka bo kame.» Bəy i sidzew niye a tsəne bazlam i Pol nakə a tsik aye na, kwa ka təma bay. A təma na, i ndo neheye tə gwad «Takwa ha ka bo» aye.

¹²Ada sa na, təv niye məndze mə dəma a həlay i mətasl na, lele bay, hərwi mətasl a gawa haladzay. Hərwi niye matsəla ndo hay tebiye na, a satay mede kame. A satay tadə ma giye bo na, ta ndisliye a Fenikis təv məpe bo i kwalalaŋ i yam nakə ma Kəret aye. Bəlay andaya na, ta diye i məgəma dəkdek tsa. Ta ndziye mə dəma təmad.

Mətasl bagwar eye

¹³Mətasl a dazlay a mavəzle farfar. Mətasl nakə a yaw ma diye i Salawa aye. Tə dzala mə gər tay na, ta sliye faya məndisle a təv nakə ta ndisliye a dəma aye. Tə lətse ha bərə eye andaya mə kwalalaŋ i yam. Ti ye bəse ta tsakay i gəma i Kəret.

¹⁴Ane tuk na, kwayaŋŋa mətasl bagwar eye a vəzl haladzay. Mətasl niye tə zalay na, mətasl nakə a yaw ma bəzay i gəma aye.

¹⁵A zla na kwalalaŋ i yam. Tə dza bo ka məmay ahaya gər a kwalalaŋ i yam a diye i mətasl nakə a yaw aye na, tə sla faya bay. Nəmaa gər ha, mətasl mâ ye may ha.

¹⁶Nəmaa ye ta diye i Salawa i gəma wurray tə zalay Koda ma wuzlah i yam. Nəmaa zəzukw bo tsekweŋ abəra ka mətasl. Andza niye, nəmaa bər na, kwalalaŋ nakə wawa eye ta gər eye, merəbe gwetsek hərwi mâ dze bay.

¹⁷Tə zla ahaya kwalalaŋ i yam niye tsekweŋ eye tə pa na ka gər i kwalalaŋ i yam bagwar eye. Tsa na, ləber andaya maləva bo eye, ta ndewed ka kwalalaŋ i yam bagwar eye. Ta dzədzar haladzay hərwi hewiyen andaya bəse ka tsakay i

Libiya, kwalalaŋ i yam ma ta ndəfiye faya sik. Ka ndəf faya sik na, ma dziye a yam. Hərwi niye tə kal ha təŋgel wuray maḅara eye ka kwalalaŋ i yam hərwi ada kwalalaŋ i yam mâ ŋgərzla faya.

¹⁸ Huya, mətasl niye na, kə gər ha mavəzle bay, faya ma ḅəliye may ha ta gədaŋ haladzay. Tədœ eye na, tə pa bo ka məkutse tay ha wu hay abəra mə kwalalaŋ i yam a bəlay.

¹⁹ Tədœ eye sa na, tə kuts ha ləber, pe-tekednakə faya ma diye ha kwalalaŋ i yam. Tə kuts ahaya tə həlay tay eye.

²⁰ Məhəne haladzay nəmaa ŋgatay a pat bay, a wurzla bay. Mətasl faya ma vəzliye ta gədaŋ huya. Nəmaa təmiye na, nəmaa pa faya mədzal gər may sa bay.

²¹ Ta nda wu mənday bay məhəne haladzay. Pol a lətse kame tay, a gwadatay: «Dzam ga hay, ka tsənumeŋ na bazlam ga, ada ka yakwaw abəra ma Kəret bay na, ka sakweye dəretsətseh bay, wu kway hay ta dziye bay.

²² Ane tuk na, anəke na, faya na gwadəkumeye dərev mâ ye fakuma abəra bay. Ndəray kwa nəte ma mətiye bay. Kwalalaŋ i yam kway na, ma dziye.

²³ Ta həvad nakay, gawla i Mbəlom ga nakə faya na geye məsler aye, ki yaw ka təv ga.

²⁴ A gwedeŋ: «Pol, kâ dzədzar bay! Bəy i Roma ma gakeye sariya yak. Mbəlom ma təmiye tay ha ndo neheye faya ka deyum-eye ka bo dziye hərwi yak.»

²⁵ Dzam ga hay, dərev mâ ye fakuma abəra bay. Na sər ha ta dedək wu nakə Mbəlom a tsikeŋ aye na, ma giye bo.

²⁶ Ka təmakweye na, a dala eye andaya malawara eye ta yam.»

²⁷ Məhəne kuro gər eye fad, mətasl niye faya ma diye may ha huya ka gər i bəlay i Mediterane. Ta magər həvad na, ndo məḅəle kwalalaŋ i yam, tə sər ha nəteye faya ta həndzədiye bəse ta dala.

²⁸ Tə kal ḅəre maḅara eye ka ləber a yam mələve ha zəbol i yam. Ta zəba faya na, zəbol ŋgay eye miter 40. Ti ye kame tsekweŋ sa na, ta dazlay a mələve. Ta zəba faya kwetsetsik yam niye na, miter 30.

²⁹ Ta dzədzar haladzay, tə gwad kwalalaŋ i yam ka ndəf sik ka hotokom na, ka dzakweye. Hərwi niye tə həl ləber hay fad, tə ḅar ka təŋgel hay fad, tə kal tay ha ta dəba. Tsa na, ta duwulay me a mbəlom tay hay hərwi ada dəre mâ tsada.

³⁰ Ndo məḅəle kwalalaŋ hay a satay mətəməw abəra mə kwalalaŋ i yam. Ta pəla tsəved ka məzla ha kwalalaŋ niye wawa eye a yam ada tə gwad na, ta pəliye ha təŋgel hay, ane tuk ta raw me ka məhute gər i bazlam hərwi məzlaw abəra mə kwalalaŋ ada mətəme.

³¹ Pol a gwaday a bagwar i sidzew i Roma ta sidzew hay: «Tadə ndo neheye ta ndza ma kwalalaŋ i yam bay na, ka slumeye faya mətəme bay.»

³² Tsa na, sidzew hay ta tərəts ha ləber neheye tə ḅar ha kwalalaŋ i yam nakə wawa aye, tə gər ha a ye ka gər i yam.

³³ Mazlambar dəre ma tsadiye na, Pol a zalatay a ndo hay tebiye ka mənde wu mənday, a gwadatay: «Bəgom, kə ge məhəne kuro gər eye fad, faya ka həbumeye ze mənde wu mənday.

³⁴ Neŋ faya na gwadəkumeye, ndayum wu mənday hərwi kwa way a say mətəme. Andza niye, ndəray kwa nəte mə walaŋ kurom ma dziye bay, kwa məkwets i gər ŋgay ma dziye bay.»

³⁵ Ma dəba i bazlam niye hay na, Pol a zla wu mənday, a gay naha sişœ a Mbəlom kame i ndo hay tebiye. Tsa na, a ŋgənatay wu mənday* niye a dazlay a mənde wu mənday.

³⁶ Nəteye tebiye tə ma ha a bo dərev, tə nda wu mənday.

³⁷ Nəmay tebiye mə kwalalaŋ i yam na, temerre sulo tə kuro kuro tasəla gər eye məkwa.

³⁸ Ahəl nakə kwa way a nda wu mənday ka mərehe aye na, tə kuts ha siye i wu mənday a yam hərwi kwalalaŋ mâ mba ka gər i yam sa bay.

Kwalalaŋ i yam a həḅ

³⁹ Dəre a tsada na, ndo madzərweđe kwalalaŋ i yam ta sər ha nəteye ka waray bay. Ane tuk na, tə ŋgatay a təv laloŋ eye ta hewiyen eye. Tə gwad: «Tadə ma giye bo na,

* 27:35 Məsler hay 2.42.

takwa ha a dəma, kwalalaŋ i yam mâ gərzla a dəma.»

⁴⁰ Tə pəla ha ləber neheye tə 6ar ka 6are məhud i yam aye. Tə gər ha 6are niye a yam. Ti ye naha tə pəla ləber neheye mazəva eye ka mayako nakə a may bo a kwalalaŋ i yam ka məday ha tsəved aye. Tə 6ar peteked ka mbəlom kame ŋgay eye ada mətasl mâ təhay lele. Ahəl nakə faya ta diye na, mətasl a təhatay ta gədan, a ye tay ha ka hewiyen niye.

⁴¹ Ane tuk na, tə ndisl na, kwalalaŋ i yam a husa dənuts ka hewiyen. Kwalalaŋ i yam a sla faya məbəle sa bay. Me ŋgay eye a ye mbəzak a hewiyen, a sla faya madayaw abəra mə dəma sa bay. Tsa na, yam nakə a tsal ka bo aye, a 6əl haladzay a hə6 ha dəba i kwalalaŋ niye.

⁴² A satay həbe a sidzew hay məkəde ndo i danğay hay hərwi ada ndəray mâ təma ha bo tə mahuzluve bay.

⁴³ Ane tuk na, a say a bəy i sidzew i Roma mətəme ha Pol. A gatay me a sidzew hay ka məge wu nakə tə dzala aye. A gwadətay a ndo neheye tə sər mahuzluve aye, tâ lah mambəzle a yam ada tâ tas ka dala.

⁴⁴ A gwadətay a siye hay, tâ gəs həlay ka mayako kəgəbay ka wu neheye a hə6aw abəra ka kwalalaŋ i yam aye, tâ patay bəzay. Kwa way a təmaw abəra ma bəlay na, andza nakay.

28

Pol ka dala nakə tə zalay Malta

¹ Nəmaa təmaw abəra ma yam niye na, nəmaa tsal ka dəkəl na, nəmaa tsəne məzele i dala niye malawara eye ta yam. Tə zalay Malta.

² Ndo neheye mə dəma aye ta təma may lele. Ma dəba eye na, yam a pa, mətasl a ge tsiyi6e6e haladzay. Tsa na, tə vat ako əŋgəh. Tə gwadəmay: «Dumara, ndzum ka ako.»

³ Pol a ye, a həlaw mayako, a pa ka ako. Azlakwa ma mayako niye na, palas mə dəma. Ako a vəfay na, a mbərzlaw abəra ma ako tsakwalak ka həlay i Pol, a naz na.

⁴ Ndo i dala niye hay tə ŋgatay a palas niye məbala eye ka həlay i Pol aye na, tə gwad mə walaŋ tay: «Ndo nakay na, ta dedek ndo məkəde ndo hay. Kə təmaw abəra ma bəlay,

ane tuk na, ma təmiye abəra ka sariya i Mbəlom bay.»

⁵ Pol a gwatsaka ha palas niye abəra ka həlay a ako. Kwa tsekwen wurray kə wur faya bay tebiye.

⁶ Ndo hay tə dzala na, həlay i Pol ma dəsliye kəgəbay ma dədiye abəra ka mbəlom, ma mətiye. Ta həba məndze haladzay na, wurray a gay a Pol bay. Tsa na, ta mbəda ha mədzal gər tay, tə gwad: «Ndo nakay na, mbəlom!»

⁷ Bagwar tay eye andaya ka dala eye niye, məzele ŋgay Publiyus. Gay ŋgay ta guvah ŋgay andaya bəse ta təv nakə nəmay mə dəma aye. Ndo niye a təma may tə məŋgweye eye a gay ŋgay. Nəmaa həna mə gay ŋgay məhəne mahkar.

⁸ Bəba i Publiyus andaya, neŋgeye ŋgwalak eye bay, mara6ara6 ada zay a lohay. Pol a ye ka təv ŋgay, a pay həlay ka gər ada a dūwulay me a Mbəlom. Tsa na, a mbəl.

⁹ Ndo i dəvats neheye ka dala niye tə tsəne na, ti ye ka təv i Pol. Pol a mbəl tay ha.

¹⁰ Ndo hay tebiye ta bəzamay ha ta dedek ta rəhamay ha gər. Ahəl nakə nəmaa diye may aye na, tə vələmay wu neheye ta gamay ŋgama ka tsəved aye.

Pol a ndisl a Roma

¹¹ Nəmaa ndza mə dəma kiye mahkar na, nəmaa həl bo, nəmaa ye tə kwalalaŋ i yam nakə a yaw abəra ka dala i Aləgəzandəri aye. Məzele i kwalalaŋ i yam niye na, Diyoskur. Kwalalaŋ i yam nakay kə ndza kiye haladzay hərwi həlay niye həlay nakə ŋgwalak eye bay mətasl a gawa haladzay aye.

¹² Nəmaa ndisl a gəma i Sirakus na, nəmaa ndza mə dəma məhəne mahkar.

¹³ Nəmaa lətse abəra mə dəma, nəmaa ye ta tsakay i dəlov, nəmaa ye a gəma i Regiyo. Tədə eye na, nəmaa həl bo, nəmaa ndisl a gəma i Pozoles. Nəmaa ndza ka tsəved na, məhəne sulo tsa, mətasl a təhamay.

¹⁴ Ma gəma niye na, nəmaa ndzay a gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Tə zalamay, nəmaâ ndza mə gay tay luma nəte. Ada nəmaa ye a Roma na, andza nakay.

¹⁵ Malamar neheye ma Roma aye tə tsəne faya nəmaa diye naha na, ti yaw mədze gər tə nəmay. Ti ye hus a luma i Appiyus ada a

təv nakə tə zalay Gay i Mbəlok Mahkar aye. Pol a nğatay na, a gay sisə a Mbəlom ada dərev a may naha.

¹⁶ Nəmaa ndisl naha a Roma na, tə vəlay tsəved a Pol m̄ ndza mə gay nğay wal tə sidzew nakə ma tsəpiye na aye.

Pol a da ha bazlam i Mbəlom

¹⁷ Ma dəba i məhəne mahkar na, Pol a zalatay a madugula i Yahuda neheye ma Roma aye tā ye ka təv nğay. Ti ye, tə haya gər ka təv nğay na, a gwadətay: «Malamar ga hay, tə gəs ga ma Zerozelem, tə vəlatay ga ha a həlay a Roma hay. Tə gəs ga na, na tsik wuray nakə nğwalak eye bay aye ka slala kway kəgəbay ka bazlam i bəba tətə kway hay mapala eye, na tsik faya wuray bay.

¹⁸ Ndo neheye ti ye ga ha ka təv tay aye ta tsətsah fagaya bazlam na, a satay həbe məgər ga ha. Hərwi ta huta fagaya mənese nakə da məkədə ga faya aye bay.

¹⁹ Ane tuk na, a satay a bəy i Yahuda hay bay. Hərwi niye, na gwad kutoj na diye ka təv i bəy i Roma. Neņgeye ma geņeye na sariya ga. Wal a seņ məme tay ha mənese a gwala ga hay bay.

²⁰ Hərwi niye na zalakum na, a seņ mənğatakum ada mətsike me tə nəkurom. Ka sərūm ha neņ madzawa eye tə tsalalaw na, hərwi wu nakə Israyel hay tə pa faya mədzal gər aye.»

²¹ Madugula i Yahuda hay ta mbəday faya, tə gwadətay: «Nəmaa huta dərewel nakə a yaw ma Yahuda a tsik ka nəkar aye bay. Ndəray nətə mə walañ i malamar kway hay ki yaw, kə tsikamay labara i wuray kəgəbay wu nakə nğwalak eye bay aye ka nəkar bay.

²² Ane tuk na, a samay na, bo yak eye damay ha wu nakə ka dzala aye. Andza niye, nəmaa sər ha ndo hay kwa mənğay andaya faya ta tsikiye wu nakə nğwalak eye bay aye ka ndo i Yesu neheye.»

²³ Madugula i Yahuda hay tə pay pat nakə ta dziye gər tə Pol aye, pat eye niye ta maweye a gay nğay. Pat eye a slaw na, ndo hay haladzay ti ye a gay nğay. Pol a ndza hway ka mədatay ha Bəy i Mbəlom ta gədañ ada a pəla tsəved tā təma bazlam nakə ma tsikateye ka gər i Yesu aye mə

dərewel i Musa ada mə dərewel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay.

²⁴ Siye i ndo hay na, ta təma bazlam i Pol nakə a tsik aye, ane tuk na, ndo mekeleñ eye ta kərah mədzal ha.

²⁵ Ta kəd wuway haladzay mə walañ tay. A həlay nakə ta diye na, Pol a tsikatay bazlam nətə tsa, a gwadətay: «Wu nakə Məsəfəre Tsədañña eye a tsikatay a bəba tətə kurom hay tə bazlam i Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye na, dedek.

²⁶ Mbəlom a gwad: “Do zəbaw ka ndo neheye ada gwadətay: Ka tsənumeye lele,

ane tuk na, ka sərūmeye bay.

Ka zəbumeye faya lele,
ane tuk na, ka nğatumeye bay.

²⁷ Ndo neheye ta kula ha gər, a satay mətsəne bay.

Ta dərəzl na zləm,
ta dərəzl na dəre tay.

A satay mənğatay tə dəre tay bay,
a satay mətsəne tə zləm tay bay,
a satay məsəre tə gər tay bay.

A satay məmaw ka təv ga bay.

Hərwi niye, na mbəliye tay ha bay.*”»

²⁸ Pol a gwadətay sa: «Sərūm ha na, Mbəlom a sləraw Labara Nğwalak eye i mətəme ha ndo neheye Yahuda hay bay aye. Nətəye na, ta tsəniye na bazlam nğay.»

[²⁹ Ma dəba i bazlam neheye na, Yahuda hay ti ye wu tay. Ahəl nakə faya ta diye na, faya ta kədiye wuway mə walañ tay.]

³⁰ Pol a ndza məve sulo mə gay nakə a vəlawə faya suloy aye. A təmawə tay ha ndo neheye ti yawa ka təv nğay aye tebiye.

³¹ A da ha labara i Bəy i Mbəlom ada a da ha bazlam i Bəy Maduweñ Yesu Kəriste a ndo hay. A tsikatay ta gədañ tə tsəđtsəđ eye, ndəray kə gay faya me bay.

* 28:27 Ezay 6.9-10.

Derewel nakə Pol a watsatay naha a Roma hay aye Məfələkwe

Ahəl nakə Pol a watsatay naha a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Roma aye na, a ndəv ha mamahkar i mahəhele ŋgay. A say mede hus a Roma, təv nakə ki ye a dəma zuk bay aye. A say mede dərenj a mægəma hus a Espayonj hərwi məde ha Labara Ŋgwalak eye i Yesu (15.22-24). A watsa derewel ŋgay hərwi mələve ha bo tə mede ŋgay a Roma ada ta məde ha matətike ŋgay a ndo məpe mədzal gər neheye ma wuzlahgəma aye.

Derewel nakay na, gər i bazlam hay tebiye matsətsala eye ta labara i Pol nakə ma diye ha aye. Gər a gər i bazlam eye na, ananj: «Ndo nakə kə dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma təriye ha ŋgwalak eye ka dərə ŋgay, ada ma hutkiye sifa» (1.17).

Pol a səkah ha labara nakay ta tsəved wal wal mahkar:

Madədo 1 ka 8 faya ma tsikiye ka mədzepe mə walaŋ i marəhay ha gər a bazlam mapala eye ada məpe mədzal gər ka Mbəlom nakə Yesu Kəriste a tərə tsəved eye mawura bo eye bay.

Madədo 9 ka 11 a tsik ka mədzepe mə walaŋ i Israyel hay slala nakə Mbəlom a zla aye, ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

Madədo 12 ka 15 faya ma tsikiye ka pendzenj i mändze mə walaŋ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste.

Derewel nakay a ndəv ta mətsike me haladzay (madədo 16).

¹ Maa watsa derewel nakay na, neŋ Pol, ndo məge məsler i Yesu Kəriste. Mbəlom a zelenj, a tərə ga ha ndo i maslaŋ ŋgay, a zla ga, a pa ga wal hərwi ada nā də ha labara ŋgay ŋgwalak eye a ndo hay.

² Labara nakay ŋgwalak eye na, 6a Mbəlom kə tsik ahəl niye kurre tə bazlam i ndo məde ha bazlam ŋgay hay, a gwad

ma slərakwaweye ada ta watsa faya mə Derewel i Mbəlom.

³ Labara nakay ŋgwalak eye a tsik na, ka wawa ŋgay, ahəl nakə a tərə ndo zezenj, tə wa na ma gwala i Davit aye.

⁴ Ahəl nakə a lətsew abəra ma mədahaŋ aye na, Mbəlom a də ha neŋgeye wawa ŋgay ta gədaŋ, neŋgeye Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway ada a rah ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye tebiye.

⁵ Mbəlom a pa ga ndo i maslaŋ ŋgay na, tə həlay i Yesu Kəriste. A ge andza niye na, ta ŋgwalak ŋgay hərwi ada nā ye, nā də ha bazlam ŋgay a ndo i gəma hay wal wal tebiye hərwi ada tā tərə ndo ŋgay hay ada tā rəhay ha gər. Andza niye, tā dəslay ha gər a məzele i Yesu Kəriste.

⁶ Nəkurom ndo i Roma hay, nəkurom mə walaŋ i ndo neheye dərmak, hərwi Mbəlom kə zalakum hərwi ada kə pumay bəzay a Yesu Kəriste.

⁷ Na watsa naha derewel nakay na, a nəkurom neheye ma Roma aye tebiye. Mbəlom a wudə kurom haladzay. A zalakum na, hərwi ada kə tərə ndo ŋgay hay.

Mbəlom Bəba kway ada Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tā pa fakuma ŋgama ada tā vəlakum zay.

A say a Pol mede a Roma

⁸ Makurre eye na, neŋ faya na gay naha sişə a Mbəlom ga hərwi kurom tebiye. Maa vəlenj tsəved məgay naha sişə na, Yesu Kəriste hərwi məpe mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha ka Yesu Kəriste aye na, kə də a zləm ka mändzibəra tebiye.

⁹ Huya ahəl nakə faya na dūwulaway naha me a Mbəlom aye na, na dūwulaway naha me hərwi kurom. Wu nakə na tsik aye na, Mbəlom a sər ha na tsik dedək, neŋgeye nakə faya na giye məsler ŋgay tə dərəv ga peteh, faya na diye ha Labara Ŋgwalak eye ka wawa ŋgay aye.

¹⁰ Faya na dūwulay naha me huya mē vəlenj tsəved anəke ta gədaŋ ŋgay hərwi ada nā ye naha a gay kurom tuk.

¹¹ Hərwi a seŋ haladzay mənğatakum. A seŋ mədakum ha wu nakə Məsəfəre a vəlenj aye hərwi ada kə hutum gədaŋ ka tsəved i Mbəlom.

¹² Kægəbay nəkway tebiye ka vəlakweye a bo gədanj nəte nəte mə walañ kway. Ka vəlumeneye gədanj hərwi ka pum mədzal gər ka Kəriste ada na vəlakumeye gədanj hərwi na pa mədzal gər ka Yesu dərmak.

¹³ Malamar ga hay, sərüm ha na, madzəga haladzay na dzala mede naha a gay kurom. Ane tuk na, hus anəke na huta tsəved bay. A señ na diye naha madzəne kurom mede kame kame ada kâ gəlüm andza faya na giye ta ndo neheye ma gəma siye hay aye.

¹⁴ Mbəlom kə vələñ məsler. Andza niye, kutoñ na diye ha Labara Ngwalak eye kwa a way tebiye. Na dateye ha a ndo neheye ma wuzlahgəma aye ada a ndo neheye ma wuzlahgəma bay aye, na dateye ha a ndo neheye tə sər wu aye ada a ndo neheye tə sər wu bay aye.

¹⁵ Hərwi niye a yeñ a gər mede naha məde ha Labara Ngwalak eye a nəkurom Roma hay tebiye dərmak.

¹⁶ Hərwi neñ faya na diye ha Labara Ngwalak eye ta mənğwese lele. Labara nakay na, gədanj i Mbəlom mə dəma mətəme tay ha ndo neheye tə dzala ha ka Yesu Kəriste aye. A vəl tsəved i mətəme na, hərwi Yahuda hay təday ada hərwi slala mekelenj eye hay dərmak.

¹⁷ Labara nakay ngwalak eye a dəkway ha na, ma kəkay nakə Mbəlom a təra ha ndo hay ngwalak eye ka dərə ngay aye. Ndo hay ta dzala ha ka Yesu Kəriste dəkdek tsa, tsəved mekelenj eye andaya bay. Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye, tə gwad: «Ndo nakə kə dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma təriye ha ngwalak eye ka dərə ngay, ada ma hutiyə sifa.*»

Kwa way mezeleme eye

¹⁸ Andza niye, Mbəlom faya ma da ahaya abəra mə mbəlom, neñgeye ta mevel eye ka ndo neheye tebiye faya ta giye mezeleme ada tə dəslyay ha gər bay aye. Ma gateye sariya hərwi wu tay neheye lele bay faya ta giye aye, ma dərəzlatay na tsəved a ndo hay ka məsəre dedək.

¹⁹ Sariya ma gəsiye tay ha hərwi tsəved nakə ta sliye faya məsəre Mbəlom aye na, parakka manğaha eye bay, bo i Mbəlom eye

kə datay ha. Ane tuk na, ta pay bəzay a tsəved eye nakay bay.

²⁰ Ndəray kə ngatay a Mbəlom kwa nəte bay. Ane tuk na, kwa a həlay nakə a ge məndzibəra aye hus anəke na, wu neheye a ge tebiye faya ta dateye ha a ndo hay Mbəlom neñgeye na, kəkay. Ta ngatay a wu neheye na, a sər bo parakka gədanj ngay ma ndəviye dədə bay ada Mbəlom na, neñgeye nəte ngweñ. Ta sliye faya məgwede «Nəmaa sər bay» na, ta sliye faya mətsike bay.

²¹ Kwa tadə tə sər Mbəlom andaya bəbay na, tə dəslyay ha gər bay ada tə gay sisəe andza nakə həbe ta dəslyay ha gər ada ta geye sisəe aye na, ta ge andza niye bay. Faya ta dzaliye düh na, ka wu nakə kəriye, nəteye mandza eye ma ləvonj, tə sər wu lele eye hay sa bay.

²² Tə dzala mə gər tay na, ta tsah. Duh gər a vuwatay na, tə sər bay.

²³ Mbəlom nakə ta məzlaḅ eye ada ma mətiye dədə bay aye na, tə rəhay ha gər bay, tə gər ha. Duh ta rəhay ha gər na, a kule hay, a wu neheye tə ngar andza ndo zezəñ aye kwa tadə ndo hay ta mətiye. Siye hay andza diyenj hay, siye hay andza wu i pesl hay, mekelenj eye hay sa andza wu neheye tə va tə huḑ aye.

²⁴ Hərwi niye Mbəlom a gər tay ha hərwi ada tə ge wu neheye lele bay aye andza nakə a yatay a gər məge haladzay aye. Andza niye faya ta giye wu neheye a ge horoy aye nəte nəte mə walañ tay.

²⁵ Ta gər ha Mbəlom nakə dedək eye, tə pay bəzay a maraw me. I tay na, faya ta dəslyay ha gər a Mbəlom nakə a ge wu hay tebiye aye bay, faya ta dəslyay ha gər a wu neheye neñgeye a ge aye ada ta geye məsler. Həbe ta dəslyay ha gər düh na, a Mbəlom, neñgeye nakə həbe ta zambadəye huya aye. Mâ ge bo andza niye.

²⁶ Hərwi niye Mbəlom a gər tay ha hərwi ada tə ge wu neheye a ge horoy andza nakə a yatay a gər məge haladzay aye. Ngwas hay ta gər ha məndze ta hasləka hay, tə hənawa tə siye i ngwas hay. Niye na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom bay aye.

²⁷ Hasləka hay dərmak faya ta giye andza niye, tə gər ha ngwas hay, a yatay a gər hal-

* 1:17 Habakuk 2.4.

adzay mähəne ta haslaka siye hay. Haslaka hay ta haslaka hay faya ta giye wu neheye a ge horoy aye. Faya ta vahiye ka bo tay dæretsətseh da ka mənese tay nakə faya ta giye.

²⁸ Ndo neheye ta kərah Mbəlom aye na, a satay məsəre na bay. Andza niye, Mbəlom a gər tay ha hərwi ada tã dzala andza nakə a ye ka bo aye sa bay. Ta dzala swa. Andza niye ta giye wu neheye haβe mäge bay aye.

²⁹ Nəteye maraha eye tə wu neheye ηgwalak eye bay aye, tə gawa dāre ka wu i ndo hay, ta dzəgurawa me ka ndo hay, tə gawa dāre a ndo hay, tə kədawa ndo hay, tə gawa magazlaga mə walaŋ tay, tə vawatay gər a ndo hay ta bəbək, tə gawa sewed a ndo hay, ta ηgəlawatay bəzay a siye i ndo hay.

³⁰ Nəteye tə tsikawa wu neheye ηgwalak eye bay aye ka ndo hay, nəteye tə naway dāre a Mbəlom, tə tsadawatay a siye i ndo hay, tə dəslaway ha gər a bo, tə gawa zlapay. Nəteye pat pat tə dzalawa tsəved wedeye hay ka mäge mezeleme, ta rəhawatay ha gər a bəba tay ta may tay hay bay.

³¹ Wu nakə ηgwalak eye na, tə sər sa bay, dərneh mə bazlam tay sulo, tə sər mawudə ndo hay bay, ta sakateye naha a ndo hay bay.

³² Duh nəteye na, tə sər bazlam i Mbəlom mapala eye. Bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad: Ndo neheye faya ta giye slala i wu neheye ηgwalak eye bay aye huya na, ta vahaweje ka bo mədahaŋ ka gər tay. Kwa andza niye bəbay na, huya faya ta giye wu neheye ηgwalak eye bay aye. Sa tsa na, faya ta giye wu nakə a ze neheye aye. Nəteye faya ta zambadateye a ndo neheye faya ta giye wu neheye ηgwalak eye bay andza nəteye aye. Faya ta vəlateye gədaŋ ka mäge huya!

2

Mbəlom ma giye sariya ηgay ta tsəved eye

¹ Ndo nakə a gwad nəkar ndo məmay ha mənese a ndo hay aye, nəkar eye na, way? Sər ha nəkar eye ka təmiye abəra ka sariya i Mbəlom bay. Tadə faya ka matay ha mənese a ndo hay na, bo yak eye faya ka

may ha mənese a gər yak, hərwi wu neheye ηgwalak eye bay faya ta giye na, nəkar faya ka giye andza nəteye.

² Nəkway ka sərakwa ha Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya ndo neheye faya ta giye wu neheye ηgwalak eye bay aye ada sariya ηgay na, ta dedek.

³ Nəkar nakə faya ka matay ha mənese a ndo hay hərwi wu neheye ηgwalak eye bay faya ta giye ada bo yak eye faya ka giye andza nəteye na, ka gwad na, ka təmiye abəra ka sariya i Mbəlom wal daw?

⁴ Mbəlom neŋgeye ηgwalak eye, faya ma zliye ηgatay, a sər mahəbe. Faya ka ηgwaseye dala mə gər a Mbəlom tsukudu? A səmay naha a mezeleme yak na, hərwi məvəlaka tsəved ka məgəre ha mezeleme yak na, ka sər təbədew?

⁵ Nəkar na, faya ka kuliye ha gər yak, ka kərah mambədə ha dərev yak. Andza niye bo yak eye tə gər yak faya ka vahaweje ka bo sariya i Mbəlom. Sariya ma gəsiye kar pat nakə Mbəlom ma diye ha, kə ge mevel ka ndo hay ada ma gateye sariya a ndo hay tebiye ta lele eye.

⁶ «Kwa a way ma vəleye wu i merəbe ηgay.*»

⁷ Zəba, ndo neheye faya ta pəliye mäge ηgwalak aye na, a satay Mbəlom mâ zambadatay, a satay Mbəlom mâ tsik fataya wu ηgwalak eye, a satay Mbəlom mâ vəlatay sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay aye na, a nəteye.

⁸ Ane tuk na, siye i ndo hay na, ta rəhay gər a Mbəlom bay, a satay məpay bəzay a tsəved dedek eye bay, tə pay bəzay duh na, a wu nakə ηgwalak eye bay aye. Nəteye na, Mbəlom ma giye fataya mevel, ma gateye dæretsətseh.

⁹ Ndo neheye tebiye tə gawa mənese aye na, ta siye dæretsətseh, Mbəlom ma gateye dæretsətseh haladzay. Ma lahiye məgatay dæretsətseh na, a Yahuda hay təday ada ma dəba eye a slala i ndo siye hay dərma.

¹⁰ Ane tuk na, ndo neheye tebiye faya ta giye ηgwalak eye na, Mbəlom ma vəlateye məzlab, ma tsikiye fataya wu ηgwalak eye, ma vəlateye zay. Ma vəlateye a ndo neheye

* 2:6 Zəba mə Dəmes hay 62.13; Dzeke hay 24.12.

tebiye, ane tuk na, ma lahiye ha na, a Yahuda hay taday ada ma dāba eye a slala i ndo siye hay dārmak.

¹¹ Andza niye Mbəlom na, a ŋəna tay ha ka bo abəra ndo hay bay.

¹² Ndo neheye Yahuda hay bay aye, nəteye neheye tə sər bazlam i Musa mapala eye bay aye, faya ta giye mənese kəriye tsa. Ta mətiye kəriye andza niye tsa dārmak ze bazlam i Musa mapala eye. Yahuda hay, nəteye na, tə sər bazlam i Musa mapala eye. Ndo neheye faya ta nasiye ha bazlam i Musa mapala eye na, Mbəlom ma gateye sariya tə bazlam i Musa mapala eye.

¹³ Mbəlom ma təriye ha ndo hay ŋwalak eye hay kame ŋgay na, hərwi nakə faya ta pay zləm a bazlam i Musa dēkdēk aye tsa bay. Ane tuk na, ma təriye tay ha ŋwalak eye hay kame ŋgay na, ndo neheye faya ta rəhay ha gər a wu nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye.

¹⁴ Hərwi ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye na, tə sər bazlam i Musa mapala eye bay. Azlakwa bay, siye hay tə gawa tə gər tay wu nakə bazlam mapala eye a tsik aye. Faya ta giye andza niye kwa taday tə sər bazlam i Musa mapala eye bay bəbay na, faya ta diye ha, tə sər mäge wu ŋwalak eye hay.

¹⁵ Ahəl nakə faya ta giye andza niye na, faya ta diye ha na, Mbəlom kə watsa ada kə patay na bazlam i Musa mapala eye a dārev tay hərwi ta giye wu waray na, ta sər ha. Mədzal gər tay faya ta diye ha andza niye dārmak. Pat mekeleŋ eye hay na, tə sər awa ta ge wu ŋwalak eye. A həlay mekeleŋ eye na, tə sər ta ge mənese.

¹⁶ Wu neheye na tsik faya kanaŋ aye na, ta zəbiye parakka pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay tə həlay i Yesu Kəriste. Ma giye sariya a ndo hay hərwi wu neheye maŋgaha eye mə dārev tay aye. Wu nakə na tsik kanaŋ aye na, Labara ŋwalak eye nakə faya na diye ha aye.

Yahuda hay ta rəhay gər a bazlam mapala eye bay

¹⁷ Nəkurom Yahuda hay, ka sərur nəkurom Yahuda hay, ka dzalum na, kwa mey faya ma diye lele hərwi nakə ka sərur

bazlam i Musa mapala eye, faya ka gumeye zlapay, tə məgweđe ka sərur Mbəlom.

¹⁸ Ka sərur wu nakə a say a Mbəlom ndo hay tā ge aye, bazlam i Musa mapala eye kə dākum ha wu nakə ŋwalak eye ta wu nakə ŋwalak eye bay aye.

¹⁹ Ka dzalum na, dāre andaya fakuma ba! Faya ka dumatəye ha tsəved a guluf hay. Ka dzalum na, nəkurom ka tərur andza dzaydzay hərwi ndo neheye nəteye ma ləvon aye hərwi ada tā ŋgatay a dāre.

²⁰ Nəkurom ka dzalum na, ka dumatay ha wu a ndo neheye tə sər wuray bay bədaw? Ka dzalum sa na, faya ka tətikumateye a ndo neheye ta gəl ka tsəved i Mbəlom zuk bay aye. Ka dzalum andza niye na, hərwi nakə ka sərur bazlam i Mbəlom mapala eye ba? Ka gwadum na, bazlam mapala eye kə dākum ha dedek hərwi ada kə sərur.

²¹ Faya ka tətikumateye wu hay a ndo hay, bo kurom eye ka tətikumay a gər kurom bay na, hərwi mey? Faya ka tsikumateye a ndo hay «Kā kəlum bay», bo kurom eye faya ka kəlumeye na, sa kəkay?

²² Nəkurom faya ka gumateye me a ndo hay ka mäge madama, bo kurom eye faya ka gumeye! Faya ka gwadumatəye a ndo hay «Kā gum kule bay». Ada faya ka kəlumeye wu neheye ndo hay tə vəlay a kule aye na, ma kəkay?

²³ Faya ka zlapumeye haladzay hərwi nakə ka sərur bazlam i Mbəlom mapala eye aye, ane tuk na, faya ka nasumeye ha bazlam i Mbəlom mapala eye ada ndo hay ta tsikiye wu nakə ŋwalak eye bay aye ka Mbəlom hərwi kurom sa na, ma kəkay?

²⁴ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Ndo neheye Yahuda hay bay aye faya ta tsaleye ka gər a Mbəlom hərwi kurom Yahuda hay.†»

²⁵ Nəkway Yahuda hay faya ka dəsakweye bo hərwi məde ha na, nəkway ndo i Mbəlom hay. Faya na gwadiye: Tadə faya ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye lele na, mədāse bo nakə faya ka dəsəmeye na, ma dzəniye kurom. Ane tuk na, tadə faya ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye bay na, mədāse bo

† 2:24 Ezay 52.5.

nakə faya ka dəsümeye na, andza faya ka dəsümeye bay, ma dzəniye kurom sa bay.

²⁶ Tadə ndo neheye nətēye Yahuda hay bay aye tə dəs bo təbey, faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, nətēye ka dāre i Mbəlom na, andza nətēye madəsa bo eye.

²⁷ Nəkurom Yahuda hay, ta vəlakum bazlam mapala eye a həlay. Ane tuk na, ka rəhumay ha gər bay ada ka gum mādəse bo. Ndo neheye nətēye Yahuda hay bay aye, kwa tadə nətēye madəsa bo eye bay bəbay, ta pay bəzay a bazlam mapala eye na, ta gəsiye kurom a sariya.

²⁸ Yahuda nakə dedek eye na, way? Ndo nakə a dā ha nəngeye Yahuda hay tə slo i bo dekdek aye dāw? A'ay! Mādəse bo dedek eye na, wuye mey tuk? Mādəse bo nakə ndo hay ta ngateye tə dāre aye dekdek tsa bay.

²⁹ Duh Yahuda dedek eye na, ndo nakə Mbəlom ka mbəday ha dārev ngay aye. Mādəse bo dedek eye na, nakə Məsəfəre i Mbəlom faya ma giye mə dārev i ndo aye, bəna məsler i bazlam mapala eye andaya mə dāma bay. Slala i ndo nakay, maa zambaday na, Mbəlom bəna ndo hay bay.

3

¹ Kə ge andza niye na, ndo nakə Yahuda aye na, a ze ndo nakə Yahuda bay aye na, tə mey? Tadə ndoweye kə dəs bo na, ngama eye mə dāma na, mey?

² Faya na gwadəkumeye: «Ma giye ngama haladzay ta tsəved mekelen eye hay wal wal.» Mbəlom a vəl bazlam ngay na, a Yahuda hay təday.

³ Ane tuk na, tadə siye i Yahuda hay ta kula ha gər tay na, niye na, ma sliye məgay me a Mbəlom ka mäge wu nakə a tsik aye dāw?

⁴ A'ay, andza niye bay tebiye, kwa tadə ndo hay tebiye maraw me eye hay na, Mbəlom ma giye wu nakə a tsik aye huya. Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye, tə gwad:

«Nəkar Mbəlom, ka tsik me na, ndo hay tebiye tə sər ha ka tsik na, dedek.

Tadə ta maka ha mənese na, ndəray ma sliye məgəse kar a sariya bay.*»

⁵ Agəla siye hay ta gwadiye, mənese nakə faya ka gakweye ma dzəniye tay ha ndo hay ka məsəre ha Mbəlom na, nəngeye a ge mənese bay. Wu nakə ka mbədakwateye faya na, wuye mey? Kə ge andza niye na, ka gwadəkweye Mbəlom faya ma giye mənese bəna faya ma sakweye dāretsətseh bəday? Wu nakə na tsik aye na, na tsik bazlam i ndo hay.

⁶ A'ay, andza niye bay, Mbəlom nəngeye ngwalak eye. Tadə nəngeye ngwalak eye bay na, ma giye sariya a ndo i mändzibəra hay na, ma kəkay?

⁷ Agəla siye hay ta gwadiye sa: «Tadə maraw me ga hay faya ta dzəniye ndo hay ka məsəre Mbəlom nəngeye a tsik dedek na, ta zambadəye hərwiye. Kə ge andza niye na, nəkway ndo mäge mezeleme hay Mbəlom ma gəsiye kway a sariya na, hərwi mey?»

⁸ Siye hay faya ta gwadiye: «Gakwa mənese hərwi ada tā ngatay parakka Mbəlom na, ngwalak eye, ma giye wuray dāw?» Siye hay faya ta tsikiye wu nakə ngwalak eye bay aye fagaya, tə gwad neñ eye na tsik andza niye. Nətēye dā nakə Mbəlom mā gəs tay ha a sariya aye.

Ndo hay tebiye mezeleme eye hay

⁹ Andza niye, nəkway Yahuda hay na, ka zakwa tay ha siye i ndo hay dāw? A'ay, kwa tsekweñ bay. Ba na tsik tsiy, Yahuda hay ta siye i ndo hay tebiye mezeleme faya ma ləviye kway.

¹⁰ Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad:

«Ndəray nakə nəngeye ngwalak eye kame i Mbəlom aye na, andaya bay, kwa nətē.

¹¹ Ndəray nakə a sər dedek aye na, andaya bay,

ndəray nakə faya ma pəliye Mbəlom aye na, andaya bay.

¹² Nətēye tebiye ta mbəday dāba a tsəved i Mbəlom, ta dze tebiye,

ndəray nakə faya ma giye ngwalak aye na, andaya bay, kwa nətē.†

¹³ Wu nakə ma ndahwaweye abəra mə bazlam tay aye na, ngwalak eye bay

* 3:4 Dəmes hay 51.6. † 3:12 Dəmes hay 14.1-3, 53.2-4; Ekəliziyast 7.20.

andza wu nakə a zaw ma tsəvay nakə
ta həndək faya abəra aye.

Ta dərneh tay na, faya ta vateye ha gər a
ndo hay.‡

Ka təbələm tay na, muwar i dədə.§

14 Faya ta vəlateye mezeleme a ndo hay
huya,

ta tsikiye wu ɲgwalak eye bay huya.*

15 Tə sik tay hay na,
ta hwiye ha ka məkədə ndo hay.

16 Tsəved tay nakə ta ye tə dəma aye na, ta
nasiye ha wu hay tebiye,
ada ta sateye dəretsətseh a ndo hay.

17 Tsəved i zay na, tə sər bay.†

18 Ta dzədzaray a Mbəlom bay tebiye.‡»

19 Na gwaf ka sərakwa ha wu neheye
tebiye bazlam i Mbəlom mapala eye faya
ma tsikiye aye na, a tsik ka ndo neheye faya
ta rəhay ha gər aye. Andza niye, ndəray ma
sliye mambədə me abəra ka bo bay. Kwa
way kə ge mənese kame i Mbəlom.

20 Hərwi niye ka dərə i Mbəlom na,
ndəray nakə ɲgwalak eye hərwi bazlam i
Mbəlom mapala eye andaya bay. Bazlam
i Mbəlom mapala eye faya ma diye ha
mezeleme i ndo hay hərwi ada tā sər ha.

*Ndo hay ta ndziye dedək eye hay kame i
Mbəlom na, kəkay?*

21 Anəke na, tsəved i ndo hay ta təriye
ɲgwalak eye kame i Mbəlom aye na, kə ndo-
hwaw parakka. Tsəved eye a ndohwaw na,
abəra mə dərəwel i Musa bay. Ane tuk na,
dərəwel i Musa ada ndo mədə ha bazlam i
Mbəlom hay ta tsik faya kurre.

22 Tsəved eye na, andza nakay: Ndo neh-
eye tə dzala ha ka Yesu Kəriste, Mbəlom a
təra tay ha dedək eye hay ka dərə ɲgay aye
na, nəteye. Mbəlom a həndək tsəved nakay
na, a ndo neheye tə dzala ha ka Yesu Kəriste
aye tebiye bəna a Yahuda hay dəkdək bay.
Mbəlom a ɲgəna tay ha ka bo abəra ndo hay
bay.

23 Hərwi ndo hay tebiye ta ge mezeleme,
ta sliye məndze ma məzla6 i Mbəlom bay.

24 Ane tuk na, Mbəlom kə gatay ɲgwalak
kəriye, ka təra tay ha dedək eye kame
ɲgay. A ge andza niye na, tə həlay i Yesu

Kəriste nakə ma mbəliye tay ha abəra mə
mezeleme aye.

25 Nəŋgeye na, Mbəlom a zla na ada mâ
mət hərwi ndo hay hərwi ada mâ zla fa-
taya abəra mezeleme tay tə bambaz ɲgay.
Tsəved eye nakay Mbəlom a həndək na,
hərwi ndo neheye tebiye ta dzaliye ha ka
Yesu Kəriste aye. A ge andza niye na, hərwi
ada ndo hay tā zəba nəŋgeye na, dedək.
Mezeleme neheye ahəl niye ndo hay tə
gawa aye na, Mbəlom a gawa ha andza a
ɲgataway bay.

26 A tsikawa faya bay, a dəmawa. Ane tuk
na, anəke na, faya ma datay ha a ndo hay,
nəŋgeye na, dedək. Nəŋgeye a say mäge na,
wu nakə dedək eye ada a say matəre tay ha
ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka Yesu
Kəriste aye ndo dedək eye hay.

27 Kə ge andza niye na, wuray andaya
nakə ka gakweye ha zlapay aye daw? A'ay,
andaya bay! Mbəlom a təra kway ha dedək
eye hay kame ɲgay na, hərwi nakə faya ka
dzalakweye ha ka Yesu Kəriste aye bəna
hərwi nakə ka pakway bəzay a bazlam ma-
pala eye bay. Andza niye, wuray andaya
nakə ka gakweye ha zlapay aye bay.

28 Andza niye, Mbəlom a təra tay ha ndo
hay dedək eye hay kame ɲgay na, hərwi
nakə faya ta dzaliye ha ka Yesu Kəriste aye
dəkdək tsa bəna hərwi nakə tə pay bəzay a
bazlam i Musa mapala eye aye bay.

29 Mbəlom na, nəŋgeye Mbəlom i Yahuda
hay dəkdək bay, nəŋgeye Mbəlom i ndo hay
tebiye, kwa i Yahuda hay ada kwa i siye i
ndo hay,

30 hərwi Mbəlom na, nəte ɲgweɲ. Tadə
Yahuda hay ta dzala ha ka Yesu Kəriste na,
ma təriye tay ha dedək eye hay kame ɲgay.
Hərwi ndo siye hay na, andza niye dərmaç,
tadə ta dzala ha ka Yesu Kəriste na, ma
təriye tay ha ndo i dedək eye hay kame ɲgay
dərmaç.

31 Məgwədə na, Mbəlom a təra tay ha ndo
dedək eye hay na, hərwi nakə tə dzala ha ka
Yesu Kəriste aye, niye a say məgwədə na,
ndo hay tā pay bəzay a bazlam i Mbəlom
mapala eye sa bay daw? A'ay, andza niye
bay. Duh bazlam i Mbəlom mapala eye na,
ka təmakweye na lele andza nakə a ye ka

‡ 3:13 Dəmes hay 5.10. § 3:13 Dəmes hay 140.4. * 3:14 Dəmes hay 10.7. † 3:17 Ezay 59.7-8. ‡ 3:18 Dəmes hay 36.2.

bo aye.

4

Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedək kame ngay

¹ Dzalakwa ka Abraham bəba tətə kway təday. Ka gwadəkweye ka neŋgeye na, mey? A huta ka təv i Mbəlom na, mey?

² Tadə Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ngay hərwi nakə a gawa məsler ngwalak eye hay aye na, Abraham ma sliye faya məge zlapay. Ane tuk na, Abraham kə sla faya məzlepe kame i Mbəlom bay.

³ Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad: «Abraham a dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ngay.*»

⁴ Sərum ha na, tadə ndoweye kə ge məsler na, ta vəleye wu hərwi məsler ngay. Wu nakə ta vəleye na, merəbe ngay bəna ta vəleye kəriye bay.

⁵ Tadə düh ndoweye kə dzala ha ka Mbəlom ada ma dzaliye mə gər ngay a gawa məsler neheye ngwalak eye bay aye na, Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ngay. Andza niye tsəved i Mbəlom andaya matəre ha ndo hay dedək eye kame ngay na, kəriye.

⁶ Davit kə tsik andza niye dərmak. A gwad ka ndo nakə Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ngay aye na, ka zəba ka məsler ngay hay bay. A gwad ndo neheye na, Mbəlom kə vəlatay mənɣwese.

⁷ A gwad:

«Ndo neheye Mbəlom a pəsətay ha mezeleme tay na,
maa huta mənɣwese na, nəteye.
Ndo neheye Mbəlom a mbatatay ha mənese tay aye na,
maa huta mənɣwese na, nəteye.»

⁸ Ndo neheye Bəy Maduweŋ Mbəlom a pasla mənese tay bay aye na, maa huta mənɣwese na, nəteye.†»

⁹ Ahəl nakə Davit a tsik andza niye na, andza məgweđe maa huta mənɣwese na, ndo neheye tə dəs bo aye dekdək tsa daw? A'ay, ndo neheye ta dəs bo bay aye ta hutiyə mənɣwese dərmak. Ta dedək ka tsənakwa na, Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedək

kame ngay na, hərwi nakə Abraham a pa mədzal gər ka neŋgeye, na gwad bədaw?

¹⁰ Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedək kame ngay na, kəday? Neŋgeye madəsa bo eye tsukudu neŋgeye madəsa bo eye zuk bay daw? A həlay niye na, neŋgeye madəsa bo eye zuk bay!

¹¹ Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ngay na, ahəl nakə kə dəs bo zuk bay aye hərwi kə dzala ha ka Mbəlom. Ma dəba eye na, Mbəlom a gwadəy «dəs bo». Mədəse bo nakə a dəs aye na, ngodgor nakə neŋgeye ndo i dedək kame i Mbəlom aye. Andza niye, Abraham neŋgeye bəba i ndo neheye ta dəs bo bay ada ta dzala ha ka Mbəlom aye. Mbəlom a pa tay ha nəteye dedək eye hay kame ngay andza nakə a pa Abraham ndo i dedək kame ngay aye.

¹² Sa na, Abraham neŋgeye bəba i ndo neheye madəsa bo aye. Ane tuk na, kutoŋ t̄a ge andza Abraham hərwi mədzal ha ka Mbəlom andza nakə neŋgeye a dzala ha kwa ahəl nakə kə dəs bo zuk bay aye.

Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye

¹³ Mbəlom a gwadəy ahəl niye a Abraham ada a hulfe ngay na, ma vəlateye məndzibəra. Mbəlom a tsik andza niye na, hərwi nakə Abraham a pay bəzay a bazlam mapala eye bay, a tsikay andza niye na, hərwi Abraham a dzala ha ka Mbəlom aye ada a təra ndo i dedək kame ngay na, andza niye.‡

¹⁴ Tadə ahəl niye ndo neheye tə paway bəzay a bazlam mapala eye aye ta hutiyə wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, ndo neheye tə dzala ka Mbəlom aye na, tə dzala ha hərwi mey? Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, ma təriye wu kəriye.

¹⁵ Andza niye, hərwi bazlam mapala eye a zlaw mevel i Mbəlom ka ndo hay hərwi ta pay bəzay bay. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, ndəray andaya ma nasiye ha bazlam mapala eye bay.

¹⁶ Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye, ma vəliye a ndo neheye tə dzala ha ka neŋgeye aye. A ge andza niye na, hərwi məde ha ngwalak ngay ta məvəle wu kəriye. A say məvəle a hulfe i Abraham, a nəteye

* 4:3 Madazlay i wu hay 15.6. † 4:8 Dəmes hay 32.1-2. ‡ 4:13 Zəba mə Madazlay i wu hay 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18.

tebiye. A vël na, a ndo mædzal gær neheye tæ pay bæzay a bazlam i Mbælom mapala eye dëkdëk bay, ane tuk na, a siye i ndo neheye tæ dzala ha ka Mbælom andza Abraham nakæ a dzala ha aye dærmak, hærwi Abraham na, bæba kway tebiye ma mædzal gær ka Mbælom.

¹⁷ Andza nakæ tæ watsa a Derewel i Mbælom aye na, Mbælom a gwadäy a Abraham: «Na pa kar bæba i slala hay haladzay.» Nængeye bæba kway kame i Mbælom hærwi nakæ a dzala ha aye. Mbælom nakæ a mbæl ha ndo hay abæra ma mædahan aye ada nængeye nakæ a ge wu hay a dazlay ka kæriye, a tsik me na, wuye hay tæ ndohwaw. §

¹⁸ Abraham nængeye na, a dzalawa ha huya ka Mbælom. Kwa mâ ge andza tsæved eye nakay ada Mbælom mâ ge wu nakæ a gwad ma vëliye andaya sa bay bæbay na, Abraham a pa faya mædzal gær ngay ka Mbælom huya. A tæra bæba i slala hay haladzay na, andza niye.* Andza nakæ Mbælom a tsikay, a gwadäy: «Hulfe yak hay ta giye haladzay.»

¹⁹ Ahæl nakæ Mbælom a tsikay andza niye na, mæve i Abraham ma giye temerre. A sær bo ngay na, ba andza mamæta eye tsiy, Sara ngwas ngay ma sliye faya mæwe sa bay. Ane tuk na, a dzalawa ha ka Mbælom huya, kæ ye gær bay.

²⁰ A sær ha lele ma hutiye wu nakæ Mbælom a gwad ma vëleye. Ka dzædzæ ha mædzal gær ngay bay. Duh mædzal gær nakæ a dzala ha ka Mbælom aye na, a vëlay gædan bæn bæn ka tsæved i Mbælom ada a zambadaway a mæzlaß i Mbælom.

²¹ A sær ha lele gædan i Mbælom andaya ka mæge wu nakæ a gwad ma giye aye.

²² Hærwi niye Mbælom a tæra ha Abraham ndo i dedek kame ngay. †

²³ Wu nakæ tæ watsa a Derewel i Mbælom aye na: «Mbælom ka zæba faya nængeye ndo i dedek kame ngay.» Tæ watsa na, hærwi ngay dëkdëk bay,

²⁴ tæ watsa hærwi kway dærmak. Tadæ ka dzalakwa ha ka Mbælom nakæ a lätse ahaya Yesu Bæy Maduwen kway abæra mæ walan i mædahan hay aye na, ma zæbiye fakwaya

dedek eye hay kame ngay dærmak.

²⁵ Yesu, nængeye Mbælom a vël a hëlay i ndo hay hærwi ada mâ mæt hærwi mezeleme kway. Ma dæba eye Mbælom a lätse ahaya abæra ma mædahan hærwi ada mâ pa kway dedek eye hay kame ngay.

5

Yesu kæ vëlakway mæsäre bo ta Mbælom

¹ Andza niye, Mbælom ka tæra kway ha dedek eye hay kame ngay hærwi faya ka dzalakweye ha ka nængeye. Anæke tuk na, nækway mandza eye ta Mbælom tæ zay hærwi Bæy Maduwen kway Yesu Kæriste.

² Maa hændækakway na tsæved eye na, Yesu Kæriste hærwi ada Mbælom mâ gakway ngwalak ngay hærwi faya ka dzalakweye ha ka nængeye. Ka lät sakwa duwirre bæn bæn na, ka ngwalak ngay eye nakay ada ka ngalakakweye hærwi ka særakwa ha Mbælom ma ta vëlakweye mæzlaß andza nængeye.

³ Sa na, faya ka sakweye dæretsætseh na, dærev kway faya ma ngwasiye hærwi ka særakwa ha dæretsætseh ma dzæniye kway ka mæzle ngatay.

⁴ Ka zlakwa ngatay na, ka hutakweye gædan. Tadæ ka hutakwa gædan na, ka pakweye mædzal gær ka Mbælom, ma giye wu nakæ a gwad ma giye.

⁵ Tadæ ka pa faya mædzal gær andza niye na, ma tæriye wu kæriye bay hærwi ba Mbælom kæ dakway ha parakka a wudæ kway haladzay. A dakway ha na, tæ hëlay i Mæsäfære ngay Tsædanña eye nakæ a vëlakway aye.

⁶ Ayaw, ahæl niye gædan kway andaya mætæme ha gær kway bay. Ane tuk na, hëlay eye nakæ Mbælom a pa aye, Kæriste a yaw a mæt hærwi mezeleme kway.

⁷ Ka særakwa ha na, mawura bo eye haladzay nakæ ndo ma tæmiye mæmæte hærwi ndo nakæ dedek eye, mawura bo eye. Tadæ ndoweeye faya ma giye wu ngwalak eye na, agæna ma tæmiye mæmæte hærwi ngay.

⁸ Ane tuk na, Kæriste, nængeye kæ mæt hærwi kway. A mæt na, ahæl nakæ nækway huya mæ mezeleme aye. Andza niye

§ 4:17 Madazlay i wu hay 17.5. * 4:18 Madazlay i wu hay 15.5. † 4:22 Zæba mæ Madazlay i wu hay 15.6.

Mbəlom a đakway ha ma kəkay nakə a wuda kway aye.

⁹ Ma məməte i Kəriste nakə a mət hərwi kway aye na, Mbəlom ka təra kway ha dedek eye hay tə bambaz ŋgay. Kə ge andza niye na, ka sarakwa ha dedek Kəriste ma təmiye kway ha hərwi ada Mbəlom m̄a gəs kway ta sariya bay.

¹⁰ Ahəl niye nəkway ndo mane d̄are i Mbəlom na, neŋgeye kə sər kway ha ka bo ta neŋgeye tə məməte i wawa ŋgay. Kə ge andza niye na, ka sarakwa ha ta dedek ma təmiye kway ka tor eye hərwi wawa ŋgay kə lətsew abəra ma mədahaŋ.

¹¹ Neŋgeye niye đekdek tsa bay. Sa na, faya ka ŋgalakakweye ta Mbəlom hərwi maa ye kway ha məsəre kway ha ka bo ta Mbəlom na, neŋgeye. Wu nakə a ge aye na, hərwi Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

Adam tə Yesu Kəriste

¹² Maa zlaw mezeleme ka mändzibəra na, ndo nəte ŋweŋ, Adam. Hərwi mezeleme, ndo hay faya ta mətiye. Andza niye, mədahaŋ a zəvay a ndo zezeŋ ka mändzibəra tebiye, hərwi ndo hay tebiye ta ge mezeleme.

¹³ Mezeleme andaya ka mändzibəra na, kurre kwa ahəl nakə Mbəlom kə vəlay bazlam mapala eye a Musa zuk bay aye. A həlay niye bazlam mapala eye andaya zuk bay na, Mbəlom kə pasla mezeleme i ndo hay bay.

¹⁴ Ane tuk na, kwa kə ge bo andza niye bəbay na, madazlay ka Adam hus a həlay i Musa na, mədahaŋ a kədawa ndo hay tebiye. Kwa tadə ta gəsay me a Mbəlom andza Adam nakə kə ge bay aye na, tə mətawa huya.

Adam na, andza Yesu, ndo nakə ma deyeweye kame aye.

¹⁵ Ane tuk na, nəteye niye sulo aye na, məsler tay wal wal. Mezeleme nakə Adam a ge aye na, wal andza ŋgama nakə Mbəlom a vəl aye bay. Dedek, ndo hay haladzay ta mət hərwi Adam nakə neŋgeye nəte a ge mezeleme aye. Ane tuk na, ŋgwalak i Mbəlom gədaŋ eye a ze kwa mey. Kə pa ŋgama haladzay ka ndo hay haladzay kəriye, kə gatay ŋgwalak tə həlay i ndo nəte, Yesu Kəriste.

¹⁶ Wu nakə Mbəlom a vəl aye na, hohway ŋgay eye wal dərmak. Andza i mezeleme bay. Mezeleme nakə Adam a ge aye na, Mbəlom kə gəs na faya a sariya. Ane tuk na, Mbəlom faya ma vəliye ŋgwalak ŋgay a ndo hay, kwa tadə ta ge mezeleme haladzay bəbay na, faya ma təriye tay ha dedek eye hay kame ŋgay ada sariya ma gəsiye tay ha bay.

¹⁷ Dedek, ndo nəte kə ge mezeleme ada mədahaŋ ka zəvatay a ndo hay tebiye hərwi ndo nakay nəte eye. Ane tuk na, ndo neŋged, Yesu Kəriste, neŋgeye a ge məsler mekeleŋ. Hərwi ŋgay, Mbəlom kə vəl ŋgwalak ŋgay haladzay ada kə vəl məsəre bo, ndo hay ta sər bo ta neŋgeye. Andza niye, ta hutiyə sifa ka tor eye ada ta giye bəy tə Yesu Kəriste.

¹⁸ Andza niye, sariya kə gəs ndo hay tebiye hərwi mezeleme i Adam. Yesu Kəriste, neŋgeye ndo nəte a ge ŋgwalak, andza niye a təma ahaya ndo hay tebiye abəra ma sariya, a vəlatay sifa.

¹⁹ Zəbum, ndo hay haladzay tə ge mezeleme na, hərwi ndo nəte a kərah marəhay ha gər a Mbəlom. I ndo neŋged, andza niye. Ndo hay haladzay ta təriye dedek eye hay kame i Mbəlom na, hərwi nakə neŋgeye a rəhay ha gər a Mbəlom aye.

²⁰ Bazlam i Musa mapala eye a yaw na, hərwi ada mezeleme m̄a səkah. Ane tuk na, mezeleme a səkah mazəbe na, ŋgwalak i Mbəlom a səkah kame kame.

²¹ Ahəl niye na, mezeleme a kədawa ndo hay ta gədaŋ. Anəke na, ŋgwalak i Mbəlom andaya ta gədaŋ eye matəre ha ndo hay dedek eye hay kame i Mbəlom. Mbəlom a vəlakway ŋgwalak ŋgay niye na, hərwi mede kway ha a sifa nakə ma ndəviye bay aye tə həlay i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

6

Ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye nəteye ma sifa

¹ Ayaw, ka gwadakweye na, mey tuk? Niye na, andza məgwede «Gakwa mezeleme hərwi ada Mbəlom m̄a səkah ha məvəle ŋgwalak kame kame» tsukudu, kəkay?

² Andza niye bay tebiye! Nəkway na, andza ka mətakwa, mezeleme ma sliye

faya mäləvakway gər sa bay. Ka ndzakw-eye mə mezeleme sa na, ma kəkay?

³ Ahəl nakə ta dzəhuḅ kway ha a yam aye na, nəkway ka dzapakwa tə Yesu Kəriste. Andza mägweḏe na, ka mətakwa ka bo tə neŋgeye. Ka sərūm təbəḏew?

⁴ Ahəl nakə ta dzəhuḅ kway ha a yam aye na, ka tərakwa maməta eye hay tə neŋgeye ada ta təlaka kway ha a mədahaŋ andza neŋgeye hərwi ada Bəba Mbəlom m̄a lətsakway ahaya abəra ma mədahaŋ andza nakə a lətse ahaya Kəriste abəra ma mədahaŋ ta məzlaḅ i gədaŋ ŋgay aye. Məmbəle kway ahaya nakə a mbəl kway ha aye na, a say k̄a hutakwa məndze nakə weḏeye aye.

⁵ Ayaw, ka tərakwa maməta eye hay andza neŋgeye mə madzəhuḏe nakə ta dzəhuḅ kway ha a yam aye. Andza niye nəkway ka dzapakwa tə neŋgeye. Kə ge andza niye na, ka lətsakwaweye abəra ma mədahaŋ andza neŋgeye nakə a lətsew aye dərmaḅ hərwi məndze ma məndze weḏeye.

⁶ Sərakwa ha na, ahəl nakə Kəriste a mət ka mayako mazləlmbada eye na, Mbəlom ka dar mede kway nakə guram eye ka mayako mazləlmbada eye dərmaḅ, hərwi ada Mbəlom m̄a dze ha bo nakə a saway mäge mezeleme aye ada k̄a tərakwa beke i mezeleme sa bay.

⁷ Hərwi ndo nakə kə mət aye na, gədaŋ i mezeleme andaya faya sa bay.

⁸ Ahəl nakə Kəriste a mət aye na, nəkway dərmaḅ ka mətakwa. Kə ge andza niye na, ka dzalakwa ha nəkway tə neŋgeye ka ndzakweye ma sifa dərmaḅ.

⁹ Ka sərakwa ha Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ, ma mətiye sa bay. Gədaŋ i mədahaŋ andaya faya sa bay.

¹⁰ A mət na, a mət mə mezeleme i ndo hay, sik nəte ka ndəv. Anəke neŋgeye mandza eye tə dərə na, neŋgeye mandza eye hərwi Mbəlom.

¹¹ Tə nəkurom na, andza niye dərmaḅ. Sərūm ha na, ka mətum, gədaŋ i mezeleme andaya fakuma sa bay. Anəke nəkurom mandza eye i Mbəlom hərwi nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste.

¹² Kə ge andza niye na, ka təmum mezeleme m̄a ge fakuma gədaŋ sa bay. Wu

neheye ŋgwalak eye bay, a say a bor i bo kurom aye na, k̄a pumay bəzay bay. Sərūm ha na, bo ma ndziye bay, ma mətiye.

¹³ Ka vəlumay ha bo kurom a mezeleme m̄a gakum wu nakə ŋgwalak eye bay aye sa bay. Vəlumay ha bo kurom ḏuh na, a Mbəlom andza ndo neheye tə lətsew abəra ma mədahaŋ aye. Vəlumay ha bo kurom peteh hərwi ada m̄a ge kurom ha məsler ka tsəved ŋgwalak eye.

¹⁴ Andza niye, gədaŋ i mezeleme andaya fakuma sa bay hərwi ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye sa bay. Faya ka pumeye bəzay a ŋgwalak i Mbəlom nakə a gakum aye hərwi ada k̄a tərūm dedek eye hay kame ŋgay.

Nəkway na, beke i way?

¹⁵ Agəla ndəray ma gwadiye, nəmay faya nəmaa pay bəzay a bazlam mapala eye sa bay, nəmaa pay bəzay a ŋgwalak i Mbəlom. Kə ge andza niye na, tsəved kway andaya ka mäge mezeleme sa ḏaw? A'ay, andaya kwa tsekweŋ sa bay tebiye.

¹⁶ Na gwad ka sərūm ha tadə ka vəlumay ha bo kurom a ndoweye, ka gwadum ka rəhumay ha gər na, ka tərūm beke ŋgay. Tadə gədaŋ i mezeleme fakuma na, nəkurom ka tərūm beke i mezeleme faya ka vahumaweye məməte ka gər kurom. Tadə ḏuh ka rəhumay ha gər a Mbəlom na, ka tərūm beke ŋgay hay ada ma təriye kurom ha dedek eye hay kame ŋgay.

¹⁷ Na gwad ahəl niye na, nəkurom beke i mezeleme bəda? Sisə a Mbəlom, anəke ḏuh na, ka rəhumay ha gər a Mbəlom. Ka təmum bazlam neheye ta tətikakum aye.

¹⁸ Mbəlom kə təma kurom ahaya abəra ma beke i mezeleme, ka tərūm beke i Mbəlom ḏuh hərwi ada k̄a pumay bəzay a tsəved ŋgwalak eye.

¹⁹ Na tsikakum ka beke hay na, hərwi ada k̄a tsənum lele hərwi wu neheye a wur bo aye ka slum faya mətsəne bay. Ahəl niye ka vələwum ha bo kurom peteh ka mäge mənese, ka səkahawum ha mäge mezeleme hay wal wal haladzay. Andza nakə ka gawum ahəl niye aye na, anəke vəlumay ha bo kurom peteh a Mbəlom hərwi ada k̄a gum wu nakə dedek eye.

Andza niye mede kurom ma deyeye a gər a Mbəlom.

²⁰ Ahəl nakə nəkurom beke i mezeleme aye na, wuray a gakum kutoŋ ka mäge wu nakə a say a Mbəlom aye bay.

²¹ A həlay niye ka gawum wu neheye ŋgwalak eye bay a gakum horoy anəke aye na, wu nakə ka hutum mə dəma ma dzəniye kurom aye na, wu waray? Wu neheye düh na, ta diye ha ndo a mədahaŋ.

²² Anəke na, Mbəlom kə təma kurom ahaya abəra ma beke i mezeleme, ka tərüm beke i Mbəlom düh. Magogoy kurom nakə ka hutumeye na, məndze kurom ma təriye tsədaŋna ada ka hutumeye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

²³ Tadə ndoweye kə ge mezeleme na, mezeleme ma diye ha a məməte hərwi magogoy i mezeleme na, məməte. Ane tuk na, Mbəlom neŋgeye ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay aye na, kəriye. Ma vəlakweye hərwi nəkway madzapa eye ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

7

Gədaŋ i bazlam mapala eye andaya fakwaya sa bay

¹ Malamar ga hay, faya na tsikiye ka bazlam mapala eye. Na gwad nəkurom na, ka sərüm bazlam mapala eye bədaw? Ka sərüm ha bazlam mapala eye a ləvay gər a ndo na, ahəl nakə ndoweye tə dəre huya aye dekdek tsa.

² Na dākum ha ta ŋgwas nakə neŋgeye tə zal ŋgay aye. Ahəl nakə zal ŋgay andaya tə dəre mba aye na, tsəved ŋgay andaya məgər ha zal ŋgay, məzle zal mekelen eye bay, hərwi bazlam mapala eye a ge me. Tadə zal ŋgay kə mət na, tsəved ŋgay andaya mede a gay i ndo mekelen eye tuk, maga me eye sa bay.

³ Tadə zal ŋgay kə mət zuk bay, a gər ha, a ye a zal mekelen na, kə ge madama. Ane tuk na, tadə zal ŋgay kə mət na, neŋgeye tsiy barbarra. Kwa tadə ki ye a zal mekelen bəbay na, kə nas ha bazlam mapala eye bay, kə ge madama bay.

⁴ Malamar ga hay, i kurom bəbay andza niye dərmak. Bazlam mapala eye a ləva

kurom sa bay, nəkurom kame ŋgay andza maməta eye hay, hərwi ahəl nakə Kəriste a mət aye na, ka mətüm dərmak. Andza niye, nəkurom na, i ŋgay, neŋgeye nakə Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye. Nəkurom i ŋgay hay hərwi ada kâ gakwa wu ŋgwalak eye hay a neŋgeye.

⁵ Andza məgwede, ahəl niye ka gawakwa wu neheye a yakway a gər aye mba na, bazlam mapala eye a gwadawakway: «Wu nakay na, mezeleme.» Kə dākway ha mezeleme andza niye na, nəkway a sawakway mäge wu niye düh. Wu neheye ŋgwalak eye bay aye a yawa kway ha kame kame ada a yawa kway ha a məməte.

⁶ Ahəl niye na, bazlam mapala eye a tərä kway ha beke ŋgay hay, anəke na, nəkway kame ŋgay andza maməta eye hay. Mbəlom kə təma kway ahaya abəra mə həlay ŋgay. Anəke faya ka gakweye məsler i Mbəlom na, ta tsəved wedeye nakə Məsəfəre i Mbəlom a dākway ha aye. Faya ka gakweye məsler ŋgay ta tsəved guram eye tə watsa mə bazlam mapala eye sa bay.

Bazlam mapala eye tə mezeleme

⁷ Nakay na, a say məgwede mey? Bazlam i Musa mapala eye na, wu nakə ŋgwalak eye bay aye daw? A'ay, andza niye bay. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, na səriye mezeleme bay. Tadə bazlam mapala eye mâ gwad: «Kâ ge dəre ka wu i ndo bay*» na, na səriye mezeleme niye bay.

⁸ Ane tuk na, ahəl nakə bazlam mapala eye a deŋ ha mäge dəre ka mezeleme nakay aye na, mezeleme a huta fagaya tsəved, na dazlay mäge dəre ka wu hay wal wal tebiye. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, mezeleme maməta eye.

⁹ Ahəl niye na sər bazlam mapala eye zuk bay na, ka dəre ga na, neŋ mandza eye tə dəre. Ane tuk na, ahəl nakə na sər wu nakə a say a bazlam mapala eye ndo mâ ge aye na, mezeleme a mbəl,

¹⁰ ada ka dəre i Mbəlom na, na mət. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, hərwi ada mâ vəlatay sifa a ndo hay. Ane tuk na, neŋ na mət na, neŋgeye a mət ga ha.

* 7:7 Madayaw abəra ma Ezipt 20.17; Bazlam mapala eye masulo eye 5.21.

¹¹ Ahəl nakə na tsəne bazlam mapala eye na, mezeleme a huta fagaya tsəved, a ven gər hərwi ada nā ge mənese ada andza niye nā mət hərwi mezeleme a kəf ga.

¹² Andza niye bazlam mapala eye a yaw na, mə həlay i Mbəlom ada bazlam ηgay hay tebiye na, tsədan̄ṅa. Wu nakə ηgwalak eye bay aye na, andaya mə dəma bay.

¹³ Yaw! Andza mægweđe na, wu ηgwalak eye kə kəf ga mədahan̄ eye dāw? A'ay, maa kəf ga na, bazlam mapala eye bay. Maa kəf ga dūh na, mezeleme. Mezeleme a gəs ga tə wu nakay ηgwalak eye a kəf ga ha mədahan̄ eye. Andza niye hərwi ta sər ha mezeleme na, mezeleme dedək. Mezeleme neṅgeye ηgwalak eye bay na, ka zəba parakka hərwi bazlam mapala eye.

Lele ta lele bay eye salamay ma ndo

¹⁴ Ka sərakwa ha bazlam mapala eye a yaw abəra ka təv i Mbəlom. Ane tuk na, neṅ na, ndo zezeṅ tsa, na təra andza beke i mezeleme.

¹⁵ Wu nakə faya na giye na, na sər bay. Wu nakə a seṅ mäge aye na, na ge bay, faya na giye dūh na, wu nakə a seṅ bay aye.

¹⁶ Azlakwa tadə na wudā wu nakə na giye aye bay na, faya ma diye ha na sər bazlam mapala eye neṅgeye ηgwalak eye.

¹⁷ Mənese nakə faya na giye na, maa ge na, neṅ bay. Maa ge na, mezeleme nakə mə neṅ aye.

¹⁸ Na sər ha wu ηgwalak eye andaya mə neṅ bay. Na tsik na, mə bo ga nakə a saway mäge mezeleme aye. A seṅ ta dedək mäge wu lele eye, ane tuk na, na sla faya mäge bay.

¹⁹ Wu ηgwalak eye nakə a seṅ mäge aye a seṅ na giye bay. Faya na giye dūh na, wu ηgwalak eye bay nakə a seṅ mäge bay aye.

²⁰ Tadə na ge wu nakə a seṅ mäge bay aye na, andza mægweđe maa ge na, neṅ bay. Maa ge na, mezeleme nakə mə neṅ aye.

²¹ Andza niye, wu nakə neṅ faya na tsəniye mə bo ga aye na, andza nakay: A seṅ mäge ηgwalak, ane tuk na, na sla faya mäge na, mənese dəkdek.

²² Andza mægweđe bazlam i Mbəlom mapala eye a yeṅ a gər ta dedək mə dərev ga.

²³ Ane tuk na, na zəba faya na, gədan̄ mekelen̄ eye andaya mə neṅ ada faya ma

giye vərəm tə wu neheye ηgwalak eye mə neṅ aye. Wu nakay ηgwalak eye bay aye na, a təra ga ha beke i mezeleme.

²⁴ I ga na, dəretsətseh waray! Na mətiye, hərwi nakə bo ga mezeleme aye. Mata buwa ga ahaya abəra ka tsəved nakay ma diye ga ha a məməte aye na, way?

²⁵ Mata buwa ga ahaya na, Mbəlom tə həlay i Bəy Maduweṅ kway Yesu Kəriste. Na gay sisəe tə dərev ga peteh.

Andza niye, ta mədzal gər ga na, faya na rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye. Ane tuk na, bo ga a say nā pay bəzay dūh na, a mezeleme.

8

Məndze ta gədan̄ i Məsəfəre Tsədan̄ṅa eye

¹ Andza niye, ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya dāda bay.

² Andza niye hərwi gədan̄ i Məsəfəre Tsədan̄ṅa eye nakə a vəl sifa dedək eye tə həlay i Yesu Kəriste kə təma ga ahaya abəra ma gədan̄ i mezeleme nakə ma diye ga ha a mədahan̄ aye.

³ Bazlam i Musa mapala eye na, kə sla faya məvəle sifa bay hərwi nəkway ndo zezeṅ, nəkway bəle eye hay, ka slakwa faya marəhay ha gər a bazlam mapala eye bay. Ane tuk na, wu nakə bazlam mapala eye a sla faya bay aye na, Mbəlom kə ge na. A ge na, a sləraw wawa ηgay ka məndzibəra ada a təra ha andza ndo, a ndzəkit bo ta nəkway ndo i mezeleme hay, hərwi ada māt mət hərwi mezeleme kway. Andza niye, Mbəlom a gəs na mezeleme nakə ndo hay faya ta giye a sariya.

⁴ A ge andza niye na, hərwi ada kâ tərakwa ηgwalak eye tebiye andza i bazlam mapala eye nakə a gwad̄ haḅe ka tərakweye aye. Niye na, ka gakweye tə mede ka tsəved i Məsəfəre Tsədan̄ṅa eye bəna ka tsəved nakə a yay a gər a bo kway aye bay.

⁵ Ndo neheye faya ta giye andza niye na, a yay a gər a bo tay. Tə dzala na, huya ka wu nakə a yatay a gər aye. Ndo neheye faya ta ndziye andza nakə Məsəfəre Tsədan̄ṅa eye a tətikatay aye na, nəteye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a Məsəfəre Tsədan̄ṅa eye.

⁶ Ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a bo tay aye na, tsəved eye niye ma diye tay ha a məməte. Ane tuk na, ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye na, Mbəlom ma vəlateye sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye ada ta məndze zay.

⁷ Hərwi niye, ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a bo tay aye na, nəteye tə nay dəre a Mbəlom. Faya ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a tsik aye bay. Ta sliye faya kwa tsekweŋ marəhay ha gər bay.

⁸ Ndo neheye faya ta giye wu nakə a yay a gər a bo tay aye huya na, ta sliye faya madayay a gər a Mbəlom bay.

⁹ Nəkurom na, faya ka gumeye wu nakə a yay a gər a bo kurom aye bay. Nəkurom faya ka ndzumeye dūh na, ka tsəved i Məsəfəre i Mbəlom, hərwi Məsəfəre i Mbəlom andaya mə nəkurom. Tadə ndoweye, Məsəfəre i Yesu Kəriste andaya mə neŋgeye bay na, neŋgeye ndo i Kəriste bay.

¹⁰ Tadə Yesu Kəriste andaya mə nəkurom na, Məsəfəre ŋgay ma vəlakumeye sifa nakə ma ndəviye bay hərwi ka tərūm ŋgwalak eye hay ka dəre i Mbəlom. Andza niye, kwa bo kurom hay ta mətiye hərwi mezeleme.

¹¹ Mbəlom, neŋgeye kə lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaŋ. Tadə Məsəfəre ŋgay andaya mə nəkurom na, ta dedək ma mbəla kurom ahaya abəra ma mədahaŋ dərma. Ma giye wu niye na, ta Məsəfəre ŋgay nakay mə nəkurom aye.

¹² Kə ge andza niye na, malamar ga hay, gwedere andaya fakwaya. Slala i gwedere nakay na, məge məsler andza nakə a say a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye, bəna məge wu nakə a say a bo kway aye bay.

¹³ Tadə faya ka pumay bəzay a tsəved nakə a yakum a gər aye na, ta dedək ka mətumeye. Duh ka vəlumay ha bo a həlay i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye hərwi ada m̄ mbat-akum ha mezeleme nakə mə nəkurom aye na, ka ndzumeye ma sifa dedək eye.

¹⁴ Ndo neheye tebiye Məsəfəre i Mbəlom faya ma lakiye tay ha aye na, nəteye wawa i Mbəlom hay.

¹⁵ Məsəfəre niye Mbəlom a vəlakum aye na, neŋgeye ma təriye kurom ha beke hay bay, ka dzədzarumeye sa bay. Məsəfəre niye ma təriye kurom ha wawa i Mbəlom hay dūh. Ada ta Məsəfəre niye na, ka wu-dakweye, ka gwadəkweye: «*Abba! Bəba!*»

¹⁶ Məsəfəre Tsədəŋŋa eye, bo ŋgay eye faya ma tsikiye mə dərev kway na, ta dedək nəkway wawa i Mbəlom hay.

¹⁷ Kə ge nəkway wawa ŋgay hay na, ka hutakweye wu ŋgwalak eye hay neheye a gwad ma vəlateye a ndo ŋgay hay aye dərma. Mata hute na, nəkway tə Kəriste tadə ka sakwa dəretsətseh andza neŋgeye dərma. Andza niye, nəkway ta neŋgeye ka ndzakweye ma təv i məzlaḅ ŋgay.

Məzlaḅ nakə kame aye

¹⁸ Na sər ha na, dəretsətseh nakə faya ka sakweye a həlay nakay anaŋ aye na, neŋgeye andza wu tsekweŋ eye kəriye. Neŋgeye andza məzlaḅ nakə Mbəlom ma vəlakweye aye bay.

¹⁹ Wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye faya ta həbiye ndokndok. A satay haladzay mənŋatay a pat eye nakə Mbəlom ma bəziye ha wawa ŋgay hay mə dzaydzay aye.

²⁰ Mbəlom ka təra tay ha wu neheye a ge aye wu kəriye. Wu neheye bo tay aye na, a satay andza niye bay. Mbəlom eye a say makəte tay ha. Ane tuk na, faya ma həbiye wu nakə ma giye bo aye huya.*

²¹ A sər ha na, pat mekeleŋ eye ma təmiye wu neheye a ge aye tebiye. Wu neheye ta təriye andza beke hay sa bay, ta ziye sa bay, ta hutiyə məzlaḅ andza Wawa i Mbəlom hay, ta ndziye barbarra.

²² Ka sərakwa ka madazlay hus anəke, wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye na, faya ta siye dəretsətseh. A wur fataya andza ŋgwas nakə ma wiye wawa aye.

²³ Faya ma siye dəretsətseh na, wu neheye dəkdek bay. Nəkway dərma, nəkway neheye Mbəlom a lah məvəlakway Məsəfəre ŋgay ada ma vəlakweye məzlaḅ sa aye na, faya ka sakweye dəretsətseh mə dərev kway hay. Faya ka həbakweye ndokndok Mbəlom m̄ təra kway ha wawa

* 8:20 Zəba mə Madazlay i wu hay 3.17.

ngay hay, andza mægweđe mâ mbəl kway ha abəra mə dəretsətseh.

²⁴ Mbəlom kə təma kway ha. A təma kway ha na, ka dazlakway a məpe mədzał gər ka wu nakə ma vəlakweye kame aye. Tadə ndoweje kə dzala nəkway faya ka ngatakweye tə däre kway wu neheje ka pakwa faya mədzał gər aye na, niye na, məpe faya mədzał gər sa bay 6a wu neheje andaya mə həlay kway tsiy. Way nakə faya ma piye mədzał gər ka wu nakə kə huta tsiy aye? Ndəray andaya bay.

²⁵ Ane tuk na, faya ka ngatakway a wu nakə ka pakwa faya mədzał gər aye bay. Andza niye, ka səmakway naha, ka həbakweye ndokndok!

²⁶ Andza niye, Məsəfəre Tsədanŋa eye ma deyeweje ma dzəniye kway dərma, hərwi nəkway bəle eye hay ka tsəved i Mbəlom. Ka sərakwa mađuwulay me a Mbəlom ta tsəved aye bay. Məsəfəre tə gər ngay eye faya ma đuwuleje me a Mbəlom a bəram kway, faya ma đuwuleje me a Mbəlom tə dərev ngay peteh andza faya ma siye dəretsətseh, a ze ha wu nakə mətsike tə bazlam aye.

²⁷ Mbəlom a sər wu nakə mə dərev i ndo hay aye. A sər wu nakə Məsəfəre ma tsətsahiye faya aye dərma hərwi Məsəfəre faya ma đuwulay me a bəram i ndo ngay hay ada wu neheje a yay a gər a Mbəlom aye nakə faya ma đuwuleje me aye.

²⁸ Ndo neheje ta wuđa Mbəlom aye na, Mbəlom kə zalatay hərwi ada tā ge wu nakə a yay a gər aye. Ka sərakwa ha na, Mbəlom a ge məsler ta nəteje hərwi ada wu hay tebiye kə ndzatay a gər na, mâ ge ngwalak eye.

²⁹ Ndo neheje Mbəlom a pala tay ha ahəl niye aye na, kə pa tay ha wal hərwi ada tā ndzakit bo andza wawa ngay Yesu, hərwi ada Wawa ngay Yesu mâ təra malkwara mə walaŋ i wawa ngay neheje haladzay aye.

³⁰ A pa tay ha wal dekdek tsa bay, kə zalatay dərma hərwi ada tā təra ndo ngay hay. A zalatay dekdek tsa bay, ka təra ha ngwalak eye hay ka däre ngay. Neŋgeje niye dekdek tsa bay, kə vələtay məzlađ dərma.

Mbəlom ma wuđiye kway kame kame

† 8:36 Dəmes hay 44.23.

³¹ Andza niye na, ka gwadəkweje faya sa meje? Kə ge Mbəlom neŋgeje tə nəkway na, ndəray ma slije fakwaya bay!

³² Mbəlom, neŋgeje kə təma ha wawa ngay dēdəŋ eye bay. A sləra ahaya hərwi ada mâ yaw mâ mət hərwi kway tebiye. Mbəlom kə vəlakway wawa niye tuk na, ka dzalum na, ma vəlakweje wu hay tebiye bay daw? Ta dedək, ma vəlakweje siye i wu hay tebiye dərma.

³³ Way nakə ma slije məmatay ha mənese a ndo neheje Mbəlom a pala tay ha, a pa tay ha wal aye na, way? Ndəray andaya bay. Mbəlom eye tə gər ngay ka təra kway ha ngwalak eye hay ka däre ngay.

³⁴ Way nakə ma slije mægəse tay a sariya na, way? Ndəray andaya bay. Yesu Kəriste tə gər ngay eye kə mət hərwi kway, sa na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ, neŋgeje mandza eye tə həlay i mənday i Mbəlom. Neŋgeje, faya ma đuwuleje me a Mbəlom hərwi kway.

³⁵ Way nakə ma ngəniye kway ha ka bo abəra tə Kəriste hərwi ada mâ wudəkway sa bay na, way? Dəretsətseh daw, mədzał gər daw, madzəgur me nakə ta dzəguriye fakwaya me tsukudu, may daw, mətawak daw, məkəde nakə ta kədiye kway mədahaŋ eye daw?

³⁶ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Hərwi yak Mbəlom, nakə faya ta pəlije tsəved məkəde may kwa a həlay waray aye.

Ka däre i ndo hay nəmay na, andza təbaŋ neheje ta zlatay day aye.†»

³⁷ Duh nəmaa ngwasa ka dəretsətseh neheje tebiye ta gədan i ndo nakə a wuđa may aye.

³⁸ Na sər ha ta dedək wuray andaya nakə ma ngəniye kway ha tə neŋgeje hərwi ada mâ wuđa kway sa bay aye na, andaya bay. Kwa mədahaŋ, kwa sifa, kwa gawla i Mbəlom hay ada kwa wu neheje ta gədan eye mə mbəlom aye, kwa wu neheje anəke aye, ada kwa wu neheje ta deyeweje kame aye, kwa ndo neheje ta gədan eye ka məndzibəra aye,

³⁹ kwa gədanj neheye ka magərmbəlom aye, kwa wu neheye ma bəd aye, kwa wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye na, ta sliye faya maŋgəne kway ha ka bo abəra ta Mbəlom hərwi ada mâ wudə kway sa bay aye na, ta sliye faya bay. Ka sərakwa ha niye na, hərwi Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste.

9

Yahuda hay

¹ Wu nakə na tsikiye aye na, dedek, hərwi neŋ i Yesu Kəriste, na rawiye me bay. Məsəfəre Tsədəŋŋa eye faya ma deŋeye ha bazlam ga na, dedek ada mədzał gər ga bəbay andza niye.

² Mevel a wur fagaya haladzay, faya ma geŋeye dəretsətseh huya,

³ hərwi gwala ga Yahuda hay. Nəteye na, malamar ga hay. Tadə tsəved andaya na, Mbəlom mâ vələŋ mezeleme ada mâ mbəl tay ha düh. A seŋ na, mâ vələŋ mezeleme, mâ ŋgəna ga ha ka bo abəra tə Yesu Kəriste hərwi madzəne tay.

⁴ Nəteye Israyel hay, Mbəlom a pala tay hərwi ada tâ təra wawa ŋgay hay. Ka bəzatay ha məzlaḅ ŋgay. Kə ɓar dzam ta nəteye, kə vələtay bazlam mapala eye, kə datay ha tsəved i mədəslay ha gər, kə tsikatay wu nakə ma giye hərwi tay aye.

⁵ Nəteye ti yaw ma hulfe i Abraham ta wawa ŋgay hay. Kəriste dərmał ahəl nakə a təra ndo aye na, neŋgeye slala tay. Kəriste neŋgeye Mbəlom, a ləva wu tebiye. Zambadəkway ka tor eye! Mâ ge bo andza niye.*

⁶ Na gwad na, wu nakə Mbəlom a gwad ma giye hərwi ndo neheye ka təra kəriye na, na tsik bay. Wu nakə a tsik aye na, kə ge bo. Ane tuk na, siye i ndo i Israyel hay nəteye ndo i Mbəlom hay bay.

⁷ Wawa i Abraham hay na, haladzay, ane tuk na, nəteye tebiye wawa ŋgay hay dedek eye andza nakə a Mbəlom a tsik aye bay. Mbəlom a gwaday a Abraham ahəl niye: «Hulfe yak dedek eye ma deyeweeye na, ma hulfe i wawa yak Izak.†»

⁸ Andza məgwede: Wawa i Abraham hay ta təra wawa i Mbəlom hay hərwi bəba tətə tay bay. Ta təra wawa i Mbəlom hay hərwi wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye dəkdek.

⁹ Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye na: «Aza həlay eye nakə na pa aye kə sla, na diye naha na, Sara kə wa wawa. Ma wiye wawa hasləka eye.‡»

¹⁰ Neŋgeye niye dəkdek bay. Rebeka andaya dərmał. Neŋgeye ŋgwas i bəba tətə kway Izak. Kə wa mawsa hay.

¹¹⁻¹² Mbəlom a gwaday: «Wawa bagwar eye ma geye məsler a malamar ŋgay wawa eye.» Ahəl nakə Mbəlom a tsik andza niye na, ta ge ŋgwalak bay, ta ge mənese bay. Rebeka kə wa tay zuk bay. Mbəlom a ge andza niye hərwi mədə ha, a gawa wu na, andza nakə a say aye. Ma zliye ndo ŋgay mə walaŋ i ndo hay na, ma zliye hərwi məsler tay ŋgwalak eye bay.§

¹³ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad: «Na wudə Zakob, ane tuk na, na kal ha Ezayu.*»

¹⁴ Niye na, andza məgwede: Mbəlom a ge wu hay ta tsəved eye bay daw? A'ay, andza niye bay.

¹⁵ A gwaday a Musa ahəl niye: «Na geye ŋgwalak a ndo nakə a seŋ məgay ŋgwalak aye.

Na sakay naha a ndo nakə a geŋ mə bo aye.†»

¹⁶ Mbəlom a zla ndo na, a zla na hərwi nakə a say məgay ŋgwalak aye dəkdek bəna hərwi nakə a say a ndoweeye kəgəbay hərwi məsler ŋgay bay.

¹⁷ Mbəlom kə tsikay a Farawoŋ dərmał ada mawatsa eye mə Derewel ŋgay, a gwad: «Na təra kar ha bəy na, hərwi ada ahəl nakə ka rəheŋ ha gər bay aye na, na bəziye ha gədanj ga a ndo hay tebiye ka nəkar ada məzele ga mâ da a zləm kwa ka waray ka mändzibəra.‡»

¹⁸ Andza niye Mbəlom na, ma giye ŋgwalak a ndo nakə a say aye. Ma kulay ha dərev a ndo nakə a say aye.

Mbəlom na, andza ndo mənġere gərwa

* **9:5** Bəba tətə niye hay na, Abraham, Izak, Zakob ada wawa tay hay. † **9:7** Madazlay i wu hay 21.12. ‡ **9:9** Zəba mə Madazlay i wu hay 18.10-14. § **9:11-12** Zəba mə Madazlay i wu hay 25.23. * **9:13** Malasi 1.2-3. † **9:15** Madayaw abəra ma Ezipt 33.19. ‡ **9:17** Madayaw abəra ma Ezipt 9.16.

¹⁹ Agəla ndəray ma gwadiye: «Tadə kə ge andza niye na, Mbəlom faya ma matay ha maŋgok a ndo hay na, hərwi mey? Nəteye faya ta giye na, wu nakə bo ŋgay eye a pa hərwi tay aye.»

²⁰ Nəkar ndo zezeŋ kəriye! Nəkar nakə faya ka tsətsahiye andza niye, ka may ha maŋgok a Mbəlom andza niye na, nəkar eye na, way? Səŋgəle i dodo ma sliye faya məgwaday a ndo nakə a ŋgar na aye: «Ka ŋgar ga andza niye hərwi mey?» na, ma tsikiye tətə dāw?

²¹ Ndo nakə a ŋgar səŋgəle na, gədaŋ ŋgay andaya məge wu nakə a say aye ta dodo. Ma sliye faya maŋgəna ha dodo sulo, ma zliye neŋged, ma ŋgariye ha səŋgəle nakə ta giye ha məsler na, pat i magurlom aye. Neŋged na, ma ŋgariye ha səŋgəle nakə ta giye ha məsler pat pat aye.

²² Ayaw, tədə kə say a Mbəlom məge andza ndo mənğere gərwa na me yak andaya mə dəma dāw? A say na, ndo hay t̄a sər ha neŋgeye ta mevel eye ada neŋgeye gədaŋ eye. Hərwi niye, ma zliye ŋgatay hərwi ndo neheye neŋgeye ta mevel eye fataya neheye həbe dā mədze tay ha abəra mə dəma aye.

²³ Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada ndo hay t̄a sər ha neŋgeye məzlaḅ eye haladzay ada ma ŋgəniye məzlaḅ ŋgay niye a nəteye, a say məgatay ŋgwalak. Ba kə ləva ha bo kurre hərwi ada t̄a huta məzlaḅ ŋgay.

²⁴ Nəkway tebiye ndo neheye Mbəlom a pala matəre kway ha i ŋgay aye. A pala na, Yahuda hay dəkdək tsa bay. A pala nəteye ta siye i ndo hay dərma.

²⁵ Andza nakə Mbəlom a tsik mə dərrewel i Oze nakə a watsa, a gwad:

«Ndo neheye ahəl niye ndo ga hay bay aye na,
na gwadateye: Nəkurom ndo ga hay,
Slala nakə ahəl niye na wuda bay aye,
na gwadateye: Na wuda kar.»

²⁶ Ada

«Ma təv nakə tə gwadatay a ndo hay:
“Nəkurom ndo ga hay bay”,
ta zalateye Wawa i Mbəlom nakə ta sifa aye.Ḥ»

²⁷ Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom kə tsik ka gər tay dərma, kə tsik ta magala, a gwad:

«Tadə Israyel hay kwa ta ge haladzay andza hewiyen ka me i bəlay na,
sərūm ha ndo neheye Mbəlom ma təmiye tay ha aye na, nəteye haladzay bay.

²⁸ Bəy Maduwen Mbəlom ma giye mahonok bay,
ma deyeweeye ka məndzibəra ma giye wu nakə a tsik aye.*»

²⁹ Andza Ezay nakay eye ḅa kə tsik faya, a gwad:

«Tadə Bəy Maduwen Mbəlom Gədaŋ eye,
m̄a gər ha siye i gwala kway hay bay na,
ka dzakweeye andza ndo i Sodom hay ta Gomora hay.†»

Yahuda hay t̄a sər tsəved dedək eye bay

³⁰ Andza məgwede mey? Andza məgwede na, ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye na, nəteye ta pəla tsəved matəre ŋgwalak eye ka dərə i Mbəlom bay, ane tuk na, anəke ta təra ŋgwalak eye ka dərə ŋgay. Andza niye hərwi ta dzala ha ka neŋgeye.

³¹ Ane tuk na, Yahuda hay nəteye ta pəla bazlam i Musa mapala eye məpay bəzay hərwi ada t̄a təra ŋgwalak eye hay ka dərə i Mbəlom andza niye, ane tuk na, ta dəd ka tsəved.

³² Tə dəd ka tsəved na, hərwi mey? Hərwi t̄a dzala na, ta təriye ŋgwalak eye hay ka dərə i Mbəlom t̄a wu nakə bo tay eye t̄a gawa aye ada t̄a dzala ha ka Mbəlom bay. Hərwi niye ta kərah Yesu neŋgeye nakə andza kwar nakə ndo hay ta ndəfiye faya sik ta dədiye,

³³ t̄a tsik faya mə Dərrewel i Mbəlom aye. Mə dərrewel niye na, Mbəlom a gwad:
«Zəbum! Na piye kwar a wuzlahgəma i Zerozelem.

Ndo hay ta ndəfiye faya sik.

Hotokom nakə ndo hay ta dədiye hərwi ŋgay aye.

Ane tuk na, ndo nakə kə pa faya mədzal gər ŋgay aye na,
wuray ma dzəmiye na dāda sa bay.‡»

10

¹ Malamar ga hay, a senj tã dærev ga peteh, ndo ga hay tã yaw hærwi ada Mbælom mâ mbæl tay ha. Hærwi niye neñ faya na ðuwuleye me a Mbælom haladzay.

² Na sær ha ta dedek a satay mëpay bæzay a Mbælom peteh. Ane tuk na, tsæved nakæ dedek eye mëpay bæzay a Mbælom aye na, tã sær bay.

³ Tsæved nakæ Mbælom ma tæriye ha ndo ñgwalak eye kame ñgay aye na, tã sær bay. Ta pãla tsæved tay wal. Andza niye, tsæved nakæ Mbælom ma tæriye tay ha ndo hay ñgwalak eye kame ñgay aye na, a satay bay.

⁴ Na tsik andza niye na, hærwi ahæl nakæ Kæriste a yaw aye na, ka ndæv ha bazlam mapala eye tebiye. A ge andza niye na, hærwi ada kwa way kã dzala ha ka neñgeye na nãteye na, Mbælom ma tæriye tay ha ñgwalak eye hay kame ñgay.

Mbælom ma tæmiye tay ha ndo neheye tã dzala ha ka neñgeye aye

⁵ Musa tã gær ñgay kã watsa ka tsæved i mëpay bæzay a bazlam mapala eye, ta tsæved eye nakay ndo ma tæriye ñgwalak eye kame i Mbælom. A watsa, a gwad: «Ndo nakæ kã pay bæzay tebiye a bazlam mapala eye na, ma hutiyeye sifa dedek eye tã neñgeye.*»

⁶ Tsæved nakæ ndo hay ta tãra ñgwalak eye hay kame i Mbælom hærwi nakæ tã dzala ha ka neñgeye aye na, wal. Mawatsa eye më Derewel i Mbælom, a gwad ka tsæved eye niye: «Ka tsætsah më dærev: “Mata tsele a mbælom way?” bay.†» Andza mëgwede: Mata tsele mëzalay naha a Yesu Kæriste hærwi ada mâ mbæzlaw na, way?

⁷ «Kã tsik më dærev yak: “Mata mbæzle a tæv i mëdahan hay ka dala way?” sa bay.‡» Andza mëgwede: Mata zalayaw a Yesu Kæriste hærwi ada mâ yaw na, way? Ba kã lætsew abëra ma mëdahan tsiy.

⁸ Derewel i Mbælom a gwad ðuh na: «Bazlam i Mbælom neñgeye bæse tã nãkar, neñgeye dæren bay, neñgeye më bazlam yak, neñgeye më dærev yak.§» Bazlam eye neñgeye nãte nakæ faya nãmay nãmaa

ðatay ha a ndo hay aye, nãmay faya nãmaa gwadiye: «Dzalum ha ka Mbælom.»

⁹ Tadã ka tsik tã bazlam yak «Yesu Kæriste na, Bøy Maduweñ» ada ka tãma a dærev yak Mbælom kã lætse ahaya abëra ma mëdahan na, Mbælom ma tæmiye kar ha.

¹⁰ Tadã ka dzalakwa ha ka Yesu tã dærev kway na, ka tærakweye ñgwalak eye hay kame i Mbælom. Tadã ka gwadakwa tã bazlam kway Yesu Kæriste Bøy Maduweñ na, Mbælom ma tæmiye kway ha.

¹¹ Andza tã watsa më Derewel i Mbælom na, tã gwad: «Ndo nakæ kã pa faya mëdzal gær ñgay aye na, wuray ma dzæmiye na ðaða sa bay.*»

¹² Mbælom a tsikatay wu niye a nãteye tebiye. Wuray ka ñgãna tay ha ka bo abëra Yahuda hay ta ndo neheye nãteye Yahuda hay bay aye bay. Bøy Maduweñ neñgeye Bøy Maduweñ i ndo hay tebiye. Faya ma giye ñgwalak a ndo neheye faya ta ðuwuleye me aye tebiye.

¹³ Andza mawatsa eye më Derewel i Mbælom na, tã gwad: «Kwa way ka ðuwulay me a Bøy Maduweñ mâ tãma ha na, Bøy Maduweñ ma tæmiye ha.†»

¹⁴ Ane tuk na, ta dzala ha ka neñgeye bay tuk na, ta ðuwulay me na, kækay? Ta tsãne labara ñgay bay tuk na, ta dzaliye ha ka neñgeye na, kækay? Ndëray kã tsikatay bazlam ñgay bay tuk na, ta tsãniye labara ñgay na, kækay?

¹⁵ Ada tã slër ndo i maslan hay bay tuk na, ndo i maslan hay ta diye ta tsikateye na, kækay? Andza mawatsa eye më Derewel i Mbælom na, a gwad: «Zëbum ma kækay nakæ ndo hay faya ta ñgwasiye ta ndo neh-eye ti yaw mëde ha Labara Ñgwalak eye.‡»

¹⁶ Ane tuk na, maa tãma Labara Ñgwalak eye na, ndo hay tsekweñ tsa. Ezay ndo mëde ha bazlam i Mbælom a gwad: «Bøy Maduweñ, maa tãma bazlam yak nakæ nãmaa ða ha aye na, way? Ndo hay hal-adzay bay.§»

¹⁷ Andza niye, ndoweye kã dzala ha na, kã tsãne tãday. Ndoweye kã tsãne labara i Yesu Kæriste na, andza mëgwede ndëray kã

* **10:5** Levitik 18.5. † **10:6** Bazlam mapala eye masulo eye 30.12. ‡ **10:7** Bazlam mapala eye masulo eye 30.14. § **10:8** Bazlam mapala eye masulo eye 30.14. * **10:11** Ezay 28.16. † **10:13** Zowel 3.5. ‡ **10:15** Ezay 52.7. § **10:16** Ezay 53.1.

tsikay taday.

¹⁸ Kə ge andza niye na, na tsətsahiye: Ta dedek ndo i Israyel hay ta tsəne labara nakay bədaw? Ta tsəne. Andza mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwad:

«Ta tsəne bazlam tay ka məndzibəra tebiye, ada bazlam tay kə ndisl ka kokway i məndzibəra?*

¹⁹ Na tsətsahiye sa: Ta dedek ndo i Israyel hay ta sər ha bədaw? A satay məsəre ha bay. Maa tsik ahəl niye taday na, Musa, a gwad:

«Mbəlom a gwad:

Nəkurom Israyel hay, na təriye kurom ha kâ gum dāre ka slala nakə kəriye a dəd dala bay aye.

Ka gumeye mevel,

hərwi slala i ndo neheye tə sər wuray bay aye.†»

²⁰ Ma dəba eye, Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom kə tsik parakka, a gwad, Mbəlom a gwad:

«Ndo neheye ta pəlawə ga bay aye, ta huta ga.

Na dā tay ha bo a ndo neheye, ta tsətsahawa ga bay aye.‡»

²¹ Ka gər i Israyel hay na, Mbəlom a gwad: «Na bəza ha həlay ga.

Hwapat neŋ faya na gateye wiyaw a ndo ga hay hərwi ada tā yaw.

Ane tuk na, ta rəheŋ ha gər bay, ta kərah ga.§»

11

Mbəlom ma gəriye tay ha Yahuda hay bay

¹ Yaw, faya na tsikakumeye: Kə ge andza niye na, andza məgwədə Mbəlom kə kal tay ha ndo ŋgay hay daw? A'ay, kə kal tay ha bay. Neŋ tə gər ga, neŋ ndo i Israyel, na yaw abəra ma hulfe i Bendzamen. Neŋ slala i Abraham.

² Mbəlom kə gər tay ha ndo ŋgay hay bay tebiye. A pala tay ha na, zla anəke bay hərwi ada tā təra ndo ŋgay hay. Ka sərūm wu nakə tə watsa ka Eliya ndo mədə ha bazlam i Mbəlom mə Derewel i Mbəlom aye bədaw? Eliya faya ma wudiye ka Israyel hay kame i Mbəlom. A gwad:

³ «Bəy Maduweŋ, ndo neheye na, ta kəd ndo mədə ha bazlam yak hay, ta mbəzl ha təv məvəlaka wu hay. Maa zəkaw na, neŋ nəte ŋgweŋ ada a satay məkədə ga dərma*.»

⁴ Mbəlom, neŋgeye a mbəday faya na, kəkay? A gwaday: «A'ay, nəkar mehiyekeye bay. Na ləva ha bo ta ndo hay gwezem tasəla neheye ta peŋeye bəzay aye. Ta rəhay ha gər a kule i Ba'al təbey.†»

⁵ Kwa ahəl kway nakə anəke aye na, andza niye dərma. Mbəlom a pala mə walaŋ i Israyel hay siye i ŋgal tsa. A pala tay na, hərwi a gatay ŋgwalak a ndo hay.

⁶ Kə ge Mbəlom a gatay ŋgwalak hərwi məpele tay ha na, andza məgwədə a pala tay ha hərwi məsler tay nakə tə ge aye bay. Kə ge Mbəlom a palawa ndo hay hərwi məsler tay na, ŋgwalak ŋgay ka təra ŋgwalak sa bay.

⁷ Niye andza məgwədə na, Israyel hay ta huta wu nakə faya ta pəliye bay. Mə walaŋ tay na, ndo ma ŋgal eye nakə Mbəlom a pala tay aye, nəteye na, ta huta na. Siye hay na, Mbəlom kə kula tay ha gər tay tonŋwa tonŋwa.

⁸ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye na, a gwad:

«Mbəlom ka təra tay hay ada tā sər wuray bay.

Ka dərəzlatay ka dāre,

kə dəkətatay na zləm hus ka bəgom ta ndziye andza niye.‡»

⁹ Davit dərma a gwad:

«Wu mənday tay nakə ta ndiye mâ gəs tay andza balay nakə a mbəzl wu aye,

tā dəd a dəma,

Mbəlom mâ satay dəretsətseh.

¹⁰ Tā ge guluf,

ada tā ŋgatay a dāre sa bay!

Tā huta dəretsətseh huya

hərwi ada dərev mâ ye fataya abəra!§»

¹¹ Yaw! Na tsətsahiye sa: Ahəl nakə matədakweŋ a ndzatay a Yahuda hay aye na, ta dəd mambəŋ daw? A'ay, ta dəd mambəŋ bay! Ane tuk na, Mbəlom a mbəl tay ha slala mekeleŋ eye hay na, hərwi

* **10:18** Dəmes hay 19.5. † **10:19** Bazlam mapala eye masulo eye 32.21. ‡ **10:20** Ezay 65.1. § **10:21** Ezay 65.2.

* **11:3** 1 Bəy hay 19.10, 14. † **11:4** 1 Bəy hay 19.18. ‡ **11:8** Bazlam mapala eye masulo eye 29.3; Ezay 6.10. § **11:10** Dəmes hay 69.23-24.

nakə nəteye tə ge mezeleme aye. Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada Yahuda hay tâ ge sələk ka siye i slala mekelej eye hay ada tâ pəla tsəved hərwi gər tay.

¹² Ahəl nakə İsrayel hay tə ge mezeleme aye na, Mbəlom a gatay ɲgwalak a siye i ndo hay ka məndzibəra. Ndo siye hay ta huta ɲgama haladzay mə həlay i Mbəlom hərwi Yahuda hay nəteye mətawak eye hay ka tsəved i Mbəlom. Kə ge Mbəlom a ge ɲgwalak a siye i slala mekelej eye hay a həlay nakə Yahuda hay ta kərah marəhay ha gər a Mbəlom aye na, ahəl nakə aza Yahuda hay tebiye ta maweye ka təv ɲgay aye ta dedek ma piye fataya ɲgama, ma ziye.

Bazlam nakə Pol a tsikatay a ndo neheye Yahuda hay bay aye

¹³ Na tsikiye anəke na, a nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Neɲ na, ndo i maslan i Yesu. A sləra ga ahaya na, a nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Yaw, hərwi niye neɲ faya na ɲgalakiye ha ta məsler nakə a vəlej aye.

¹⁴ A seɲ tadə ma giye bo na, gwala ga hay tâ zəba faya andza niye, siye hay mə walaɲ tay tâ ge sələk ka ndo neheye Yahuda hay bay aye, tâ yaw hərwi ada Mbəlom mâ təma tay ha ta məsler ga dərmak.

¹⁵ Ahəl nakə Mbəlom a gər tay ha Yahuda hay aye na, kə ma ha ka bo ndo i məndzibəra hay tə neɲgeye. Kə ge andza niye na, ahəl nakə aza Mbəlom ma ma tay ahaya Yahuda hay ka təv ɲgay sa aye na, wu eye ma giye na, kəkay? Niye ma vəliye sifa a ndo neheye ta mət aye.

¹⁶ Tadə tə dəs peɲ, tə vəlay a Mbəlom na, andza məgwede peɲ eye tebiye i ɲgay dərmak.* Tadə zləlay i dərizl i gərdaf i ɲgay na, hawal eye hay i ɲgay dərmak.

¹⁷ İsrayel na, andza dərizl i gərdaf i tetədöz nakə Mbəlom a dəs faya abəra hawal eye hay aye. A dəs tay faya abəra na, a tapa† faya nəkar nakə Yahuda bay aye. Andza hawal i dərizl i gərdaf i kəsaf. Anəke faya ka ɲgasliye ha bo ta məse yam eye nakə a tsalaw ma zləlay i dərizl i gərdaf i tetədöz aye.

¹⁸ Kə ge andza niye na, kâ kəts tay ha bay. Ka dəsłumay ha gər a bo kurom na, hərwi mey? Nəkurom na, hawal hay tsa. Gədaɲ i hawal hay a yaw na, abəra ma zləlay, bəna gədaɲ i zləlay a yaw abəra ma hawal hay bay.

¹⁹ Agəla nəkar ka gwadiye: «Ayaw, Mbəlom kə dəs siye i hawal hay hərwi ada mâ tapa ga a dəma.»

²⁰ Ka tsik na, dedek. Mbəlom a dəs tay ha na, hərwi nakə ta dzala ka neɲgeye bay aye. I yak na, hərwi nakə nəkar ka dzala ha ka neɲgeye nakə a vəlaka təv niye aye. Kâ ge ha zlapay bay, dzədzaray düh a Mbəlom.

²¹ Tadə Mbəlom ka həhar tay ha Yahuda hay kwa nəteye andza hawal dedek eye bəbay, ka dzala mə gər yak na, ma həhariye kar nəkar nakə a tapa kar mətepe mətepe aye bay na, hərwi mey?

²² Tsəne! Mbəlom neɲgeye ɲgwalak eye ada neɲgeye mevel eye dərmak. A ge mevel ka ndo neheye tə dəd abəra ka tsəved aye. Ane tuk na, nəkar na, ma giye ɲgwalak tadə huya faya ka pay bəzay hərwi nakə a gaka ɲgwalak aye dəkdək. Tadə ka gum andza niye bay na, ma dəsiye kar dərmak.

²³ Yahuda hay na, tadə ta ma ka tsəved, ta yaw ta dzala ha na, Mbəlom ma miye tay ha, ma tapiye tay ha. Faya na tsikakumeye ta dedek, gədaɲ ɲgay andaya məme tay ha.

²⁴ Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye na, nəkurom hawal i dərizl i gərdaf i kəsaf hay neheye tə dəs tay ha abəra ka təv tay aye ada ti ye kurom ha mətepe ka dərizl i gərdaf ɲgwalak eye i guvah nakə a ndzawa ka təv tay bay aye. Tadə Mbəlom kə sla faya məge wu mawura bo eye andza niye na, ka dzalum na, ma miye tay ha Yahuda hay a təv tay nakə ahəl niye aye bay kəkay? Nəteye neheye hawal dedek eye hay aye.

Yahuda hay ta maweye ka tsəved i Mbəlom

²⁵ Andza niye, malamar ga hay, a seɲ na, sərur ha bazlam nakay bagwar eye nakə Mbəlom a da ha parakka, hərwi ada kâ dzalumay a gər kurom nəkurom ka tsahum bay. Siye hay mə walaɲ i İsrayel hay ta kula

* **11:16** Məpesle 15.19-21. † **11:17** Tə bazlam i Sara «greffer» na, mətepe hawal i dərizl i gərdaf mekelej eye ka dərizl i gərdaf neɲged. Dərizl nakə tə tapa faya hawal i dərizl i gərdaf neɲged aye ma wiye hohway ɲgwalak eye.

ha gər tay ka Mbəlom. Ayaw! Andza niye, ane tuk na, ta ndziye huya andza niye bay. Ndo neheye Yahuda hay bay aye Mbəlom a pala tay ha aye tâ dzala ha təday ada ndo i Israyel hay ta dzaliye ha.

²⁶ A həlay niye na, ndo i Israyel hay tebiye ta təmiye, andza nakə mawatsa eye mə Derewel aye na, Mbəlom a gwad:

«Ndo nakə ma təmiye tay ha ndo hay aye na, ma deyeweye abəra ma gəma i Zeroselem.

Ma mbatiye ha mezeleme i gwala i Zakob.

²⁷ Nakay na, dzam nakə na bəriye ta nəteye a həlay niye na pəsətay ha mezeleme tay aye.†»

²⁸ Yahuda hay ta kərah Labara Ngwalak eye, ta təra ndo mənə dərə i Mbəlom. Andza niye hərwi ada Mbəlom mâ mbəl kurom ha, nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Ane tuk na, Mbəlom a pala tay ha na, hərwi tâ təra i ngay ada a wudə tay ha hərwi ba kə tsikatay a bəba tətə tay hay andza niye.

²⁹ Mbəlom kə zla ndoweye na, ada kə pa faya ngama na, ma mbədəye həlay a mədzal gər ngay bay.

³⁰ Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye, ahəl niye na, nəkurom ka rəhumay ha gər a Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, ka gumay mə bo a Mbəlom, hərwi Yahuda hay ta rəhay ha gər bay.

³¹ I tay na, andza niye dərma. A həlay nakay anan eye, ta rəhay ha gər a Mbəlom bay ada ma gateye ngwalak düh. Ane tuk na, andza niye hərwi ada nəteye dərma tâ mbədə gər ka təv i Mbəlom ada tâ gay mə bo a Mbəlom.

³² Andza niye, Mbəlom kə gər ha kwa way tebiye hərwi ada tâ rəhay ha gər bay. A ge andza niye na, hərwi ada nəteye tâ gay mə bo tebiye.

Zambadakway a Mbəlom

³³ Ayaw! Mbəlom na, zlele eye mə wu hay tebiye! Metsehe ngay a ze kwa mey tebiye, a sər wu hay tebiye. Wu nakə a dzala mə dərəv ngay aye na, a say məgwede mey na, ndəray ma sliye məme ahaya abəra mə dəma bay, ndəray ma sliye məsəre wu nakə faya ma giye bay. Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

³⁴ «Wu nakə Mbəlom a dzala aye na, maa sər na, way?

Maa dāy ha wu ka həlay a Mbəlom na, way?§»

³⁵ «Maa vəlay wu a Mbəlom nəte hərwi ada Mbəlom ma vəleye a dəma na, way?*»

³⁶ Ndəray andaya bay hərwi maa ge wu hay tebiye na, Mbəlom.

Neŋgeye a tsəpa wu hay tebiye ada wu hay tebiye andaya na,

hərwi ada tâ təra i ngay.

Zambadakway ka tor eye. Mā təra andza niye!

12

Mede i ndo məgay məsler a Mbəlom

¹ Malamar ga hay, na dākum ha hadzəgay nakə Mbəlom a gakway ngwalak aye. Hərwi niye, faya na gakumeye amboh: Vəlumay ha bo kurom peteh a Mbəlom andza vo'ar nakə tə kədəway a Mbəlom aye ada ka dayumeye a gər. Ane tuk na, nəkurom ka ndzumeye tə dərə. Nakay na, wu nakə a ye ka bo mədəslay naha gər a Mbəlom aye.

² Kā pumay bəzay a ndo i məndzibəra hay bay. Mbəlom mâ vəlakum mədzal gər wedeye hərwi ada mâ mbədə ha dərəv kurom. Tadə ka gum andza niye na, ka sərume ye wu nakə a say a Mbəlom aye. Andza məgwede: Ka sərume ye wu nakə ngwalak eye, wu nakə a yay a gər aye, ada wu nakə a ye ka bo aye.

³ Mbəlom kə geŋ ngwalak ngay kəriye, ka pa ga a məsler ngay. Hərwi niye neŋ faya na gwadəkumeye a nəkurom tebiye: Kā dəslumay ha gər a bo kurom bay, sərūm ha düh nəkurom ta dedək na, kəkay. Zəbum ka gədan neheye Mbəlom a vəlakum aye, hərwi ada kwa way mâ gay sariya a gər ngay ta tsəved eye.

⁴ Kwa way bo ngay na, nəte, ane tuk na, vərezl hay faya wal wal haladzay ada vərezl eye niye hay kwa way ta məsler ngay wal.

⁵ Nəkway neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, andza niye. Nəkway haladzay, ane tuk na, nəkway madzapa

† 11:27 Ezay 59.20-21. § 11:34 Ezay 40.13. * 11:35 Zob 41.11.

eye nāte andza bo nāte. Nākway tebiye madzapa eye ka bo i ndo nāte andza bo nāte andza vārezl neheye mazəva eye ka bo i ndo aye.

⁶ Mbəlom kə vəlakway gədan wal wal, andza nakə a say māvəlakway aye. Kə ge andza niye na, kwa way mâ ge mäsler ta gədan nakə Mbəlom a vəlay aye. Tadə Mbəlom a vəlaka gədan mādē ha bazlam ŋgay na, dā ha andza nakə ka sər Mbəlom a vəlaka gədan aye.

⁷ Tadə Mbəlom a vəlaka gədan ka madzəne ndo hay na, dzəna andza nakə a ye ka bo aye. Tadə Mbəlom a vəlaka gədan ka matətikatay wu a ndo hay na, tətikatay.

⁸ Tadə Mbəlom a vəlaka gədan məmatay naha dārev a ndo hay na, matay naha dārev. Tadə Mbəlom a vəlaka gədan ka vəlatay wu a mətawak hay na, vəlatay tə dārev yak peteh. Tadə Mbəlom a vəlaka gədan ka mändzatay kame a ndo hay na, ge na mäsler eye tə dārev yak peteh. Tadə Mbəlom a vəlaka gədan məgatay ŋwalak a ndo hay na, gatay ta məŋgwese.

⁹ Wudum ndo hay tə dārev kurom peteh, ka wudum tay ha tə bazlam dekdek tsa bay. Numay dāre a wu nakə ŋwalak eye bay aye. Wudum wu nakə ŋwalak eye.

¹⁰ Wudum bo mə walaŋ kurom nāte nāte, andza nakə malamar hay ta wudā bo mə walaŋ tay aye. Rəhumay ha gər a siye i ndo hay mâ ze bo kurom eye.

¹¹ Vəlum ha bo kurom ka mäge mäsler. Kâ gum sœ bay. Vəlumay ha bo kurom peteh ka mäge mäsler i Bəy Maduweŋ.

¹² Ŋwasum hərwi məpe mädzal gər nakə ka pum ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlakumeye aye. Ahəl nakə faya ka sumeye dāretsətseh aye na, zlum ŋgatay. Duwulumay me a Mbəlom huya, kâ gərūm ha bay.

¹³ Dzənum tay ha ndo məpe mädzal gər hay ka Yesu neheye mətawak aye hay tə zlele kurom. Ndo neheye ti ye naha a gay kurom aye na, təmum tay ha lele.

¹⁴ Tsətsahum ka Mbəlom, mâ pa ŋgama ka ndo neheye faya ta sakumeye dāretsətseh aye, kâ vəlumatay mezeleme bay.

¹⁵ Ŋwasum ka bo ta ndo neheye faya ta ŋgasiye. Tuwum ka bo ta ndo neheye faya

ta tuwiye.

¹⁶ Ndzum ayaw tə ayaw mə walaŋ kurom. Kâ dəsłumay gər a bo kurom bay, kwa mäsler eye tsekweŋ bəbay na, kâ kərahum bay. Kâ dzalum mə gər kurom ka sərūm wu hay tebiye bay.

¹⁷ Kâ mumay ha mənese a ndəray mənese ta mənese bay, pəlum dūh na, gum wu nakə kwa way a sər ŋwalak eye aye.

¹⁸ Tadə ka slumeye mäge wu nakə ka slumeye aye na, ndzum zay ta ndo hay tebiye.

¹⁹ A nəkuro m neheye na wudā kurom haladzay aye, ndo kə gakum mənese na, kâ məmumay ha a dəma bay. Gərūm ha Mbəlom mâ gay sariya. Andza niye, mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad: «Mata ma ha mənese a ndo na, neŋ!»

²⁰ Ane tuk na, bazlam i Mbəlom a gwad: «Tadə may a wur ka ndo mənese dāre yak na, vəlay wu mänday, tadə yam a gay na, vəlay yam. Tadə ka ge andza niye na, andza faya ka hayiye zler i ako ka gər ŋgay.†»

²¹ Ka gərūm ha mənese mâ ŋgwasə fakuma bay. Ŋwasum ka mənese tə mäge wu ŋwalak eye hay dūh.

13

Rəhumatay ha gər a bəy i dala hay

¹ Kwa way mâ rəhay ha gər a bəy i dala hay hərwi ndo neheye tebiye ma bəy aye na, maa vəlatay na, Mbəlom ada maa pa tay ha a bəy na, neŋgeye.

² Yaw, ndoweye kə ge vəram ka bəy i dala hay na, a ge vəram ka wu nakə Mbəlom a bər aye. Ndo neheye faya ta giye andza niye na, faya ta vahaweye sariya ka gər tay.

³ Ndo neheye faya ta giye wu ŋwalak eye, ta dzədzariye ta bəy i dala hay bay. Mata dzədzere dūh na, ndo neheye faya ta giye wu ŋwalak eye bay aye. Tadə a saka madzədzaratay a bəy i dala hay bay na, ge wu nakə ŋwalak eye hərwi ada kâ yatay a gər lele.

⁴ Andza niye, hərwi bəy i dala hay faya ta giye na, mäsler i Mbəlom hərwi ada tādə dzəna kurom ka mäge ŋwalak. Tadə dūh

* **12:19** Bazlam mapala eye masulo eye 32.35. † **12:20** Dzeke hay 25.21-22.

ka ge lele bay na, dzədzaratay a bəy i dala hay hərwi gədan nakə Mbəlom a vəlatay na, a vəlatay kəriye bay. A vəlatay hərwi mabəz ha mevel i Mbəlom hərwi ada mâ gatay dəretsətseh a ndo neheye faya ta giye mənese aye.

⁵ Hərwi niye rəhumatay ha gər a bəy i dala hay. Ka rəhumatay ha gər na, hərwi nakə faya ta gakumeye dəretsətseh aye dəkdək aye bay. Rəhumatay ha gər hərwi ka sərūm ha mə dərev kurom niye na, tsəved ɲgwalak eye.

⁶ Ka vəlumeye dzaɲgal na, hərwi niye dərmak, Mbəlom a pa ndo i bəy i dala hay hərwi ada tâ ge məsler nakay lele.

⁷ Vəlumay a bəy i dala hay wu nakə tədə məvəlatay a nəteye aye. Vəlumatay dzaɲgal a ndo neheye faya ta tsakaliye. Wu nakə ta tsətsah fakuma məvəle aye na, vəlumatay. Rəhumatay ha gər lele hərwi nəteye na, tədə ka rəhumatay ha gər.

Mawudə siye i ndo hay na, marəhay gər a Mbəlom

⁸ Gwedere i ndo fakuma na, hamumay. Gwedere nakə ma mətsiye fakuma aye na, nəte. Gwedere niye na, wudum ndo hay huya. Ndo nakə a wudə ndo hay aye na, ka rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye.

⁹ Ka sərūm bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad: «Kâ ge madama bay, kâ kəd ndo bay, kâ kəla bay, kâ ge dəre ka wu i ndo hay bay.» Bazlam neheye mapala eye ada ta siye hay tebiye nəteye mə bazlam mapala eye nəte. A gwad: «Wudə ndo i maged yak dərmak andza ka wudə na gər yak.*»

¹⁰ Ndo nakə a wudə ndo aye na, ma geye mənese bay. Yaw, tadə ka wudə ndo hay na, ka pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye.

¹¹ Gum andza niye, hərwi ka sərūm həlay nakay nəkway mə dəma aye. Anəke na, həlay nakə ka pədəkumeye abəra ka məndzəhəre aye. Həlay nakə Mbəlom ma vəlakweye mətəme aye ka həndzədaw. Nəngəye dərenj andza a həlay nakə ka dzlakway mədzal ha ka Yesu Kəriste aye sa bay.

¹² Mazlambar həvad ma ndəviye, dəre ma tsadiye, dzaydzay ma deyeweye. Mbədəkway dəba a məsler i həvad. Həlakwa wu həlay neheye a ye ka bo məge ha məsler ta həpat aye.

¹³ Mede kway mâ ge ɲgwalak eye andza i ndo neheye faya ta diye mə dzaydzay aye. Kâ gakwa magurlom nakə ɲgwalak eye bay aye bay ada kâ kwayakwa bay. Madama tə wu neheye ɲgwalak eye bay aye na, kâ gakwa bay, gərakwa ha magazləga ta məge sələk.

¹⁴ Bəy Maduwenj Yesu Kəriste mâ təra andza wu həlay kurom. Kâ pumay bəzay a wu neheye ɲgwalak eye bay a sawakum hərwi mâ yay a gər a bo kurom aye sa bay.

14

Kâ may ha mənese a ndo bay

¹ Təmum ndo nakə gədan eye bay ka tsəved i Mbəlom aye, ada kâ kədum wuway ka wu nakə a dzala mə dərev ɲgay aye bay.

² Agəna ndo mekelej eye a dzala na, tsəved andaya mənəde wu hay tebiye. Ane tuk na, ndo nakə gədan ɲgay andaya ka tsəved i Mbəlom bay aye na, a nda ala i slambah tsa.

³ Ndo nakə a nda wu hay tebiye aye na, mâ may ha mənese a ndo nakə a nda siye i wu hay bay aye bay. Ada ndo nakə a nda wu hay tebiye bay aye na, mâ may ha mənese a ndo nakə a nda wu hay tebiye aye bay hərwi Mbəlom ka təma na.

⁴ Nəkar way nakə ka may ha mənese a ndo i məsler i ndo aye? Tadə kə ge mənese na, mata tsikay faya na, ndo nakə a ləvay gər aye, ada kə ge lele na, mata tsikay faya na, huya ndo nakə a ləva na aye. Ma dədiye bay hərwi ndo nakə a ləva na aye ma sliye faya matsəpe na hərwi ada mâ dəd bay.

⁵ Ndo mekelej eye hay tə dzala na, pat siye hay a ze pat siye. Ane tuk na, ndo siye hay i tay na, pat hay nəte tə ləva. Kwa way mâ sər wu nakə a dzala mə dərev ɲgay aye lele.

⁶ Ndo nakə a dzala pat nəte a ze ha siye i pat mekelej eye hay na, a ge andza niye hərwi ada mâ dəslyay ha gər a Bəy Maduwenj Yesu. Ndo nakə a nda wu hay tebiye aye

* 13:9 Zəba mə Madayaw abəra mə Ezipt 20.13-17; Bazlam mapala eye masulo eye 5.17-21; Levitik 19.18.

na, a say mädəslay ha gər a Bəy Maduweŋ Yesu hərwi a gay naha sisœ a Mbəlom. Ndo nakə a kərah mände siye i wu hay aye na, a ge andza niye hərwi ada mâ dəslay ha gər a Bəy Maduweŋ dərmaŋk ada hərwi məgay naha sisœ a Mbəlom.

⁷ Ndəray kwa nəte a ndza hərwi mändze ŋgay bay ada ndəray kwa nəte ma mətiye hərwi tə gər ŋgay eye bay.

⁸ Ahəl nakə nəkway tə dərə aye na, nəkway tə dərə hərwi mädəslay hay gər a Bəy Maduweŋ. Ahəl nakə ka mətakweye na, ka mətakweye hərwi mädəslay ha gər a Bəy Maduweŋ. Andza niye, kwa ma mändze tə dərə, kwa ma məməte na, nəkway i bəy Maduweŋ.

⁹ Hərwi Yesu Kəriste kə mət ada kə lətsew abəra ma mədahaŋ hərwi ada mâ təra Bəy Maduweŋ i mədahaŋ hay ada i ndo neheye tə dərə aye.

¹⁰ Nəkar, ka may ha mənese a malamar yak na, hərwi mey? Ada nəkar ka zəba ka malamar yak andza ndo bay na, hərwi mey? Nəkway tebiye ka deyekweye kame i Mbəlom, ma gakweye sariya.

¹¹ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye na, Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad:

«Ta dedek neŋ faya na tsikakumeye, ndo hay tebiye ta deyeweye ta dəkweŋeye gurmets.

Kwa way ma tsikiye tə bazlam ka neŋ, neŋ Mbəlom.*»

¹² Andza niye, kwa way ma diye ha wu nakə a ge aye. Bo ŋgay eye tə gər ŋgay eye ma diye ha kame i Mbəlom.

Kâ kal ha malamar yak a mezeleme bay

¹³ Kə ge andza niye na, kâ makwa ha mənese mə walaŋ kway bay. Wu neheye ka pum ka bo tərzlekeŋ aye düh na, anəŋ: Kâ pa wuray ka tsəved nakə malamar ma vəleye madəfe sik aye, kəgəbay ma dədiye ha a mezeleme aye bay.

¹⁴ Neŋ madzapa eye tə Yesu Kəriste, hərwi niye na sər ha ta dedek wu nakə ŋgwalak eye bay aye na, andaya bay. Ane tuk na, tadə ndoweye kə dzala, wu nakay ŋgwalak eye bay aye na, mâ nda bay. Wu

neheye i ŋgay na, ta dedek ŋgwalak eye hay bay.

¹⁵ Tadə ka dziye ha malamar yak tə wu nakə faya ka ndiye na, niye na, ka wuda ndo bay. Yesu Kəriste kə mət hərwi malamar yak. Hərwi niye kâ dzəgəd ha malamar abəra ka tsəved i Mbəlom hərwi wu yak nakə ka ndiye bay.

¹⁶ Ka dərə yak na, wu ŋgwalak eye. Ane tuk na, tadə ka sər ha ndo hay ta tsikiye fakaya wu nakə lele bay aye na, kâ ge sa bay.

¹⁷ Bəy i Mbəlom na, wu mənday ta wu məse bay. Bəy i Mbəlom düh na, wu nakə Məsəfəre Tsədaŋŋa eye faya ma giye mə nəkway aye. Faya ma dzəniye kway ka mäge wu ŋgwalak eye, faya ma vəlakweye zay mə walaŋ kway, faya ma vəlakweye məŋgwese.

¹⁸ Ndo nakə faya ma geye məsler andza niye a Yesu Kəriste aye na, a yay a gər a Mbəlom ada ndo hay ta rəhay ha gər dərmaŋk.

¹⁹ Kə ge andza niye na, gakwa gədaŋ mäge wu nakə ma dzəniye ndo hay ka mändze zay mə walaŋ kway aye. Ka gakweye wu nakə ma dzəniye tay siye i ndo ka mägele ka tsəved i Mbəlom aye dərmaŋk.

²⁰ Kâ nas ha məsler i Mbəlom tə wu nakə faya ka ndiye aye bay. Ayaw, dedek tsəved andaya ka mände wu hay tebiye, ane tuk na, tadə siye i ndo hay ta dədiye abəra ka tsəved i Mbəlom hərwi yak na, kâ nda bay.

²¹ Wu nakə ŋgwalak aye na, kwa mahəpəde slo, kwa məse guzom, kwa mey nakə ma diye ha malamar yak a mənese aye na, kâ ge bay.

²² Tadə ka dzala ka sliye faya mände wu hay tebiye, kəgəbay tadə ka dzala ka sliye faya bay na, mâ ndza mə dərev yak. Mata sərə ha na, nəkar ta Mbəlom dəkdek tsa. Ndo nakə a ge wu ada a ge tə mədzaŋ gər eye sulo sulo bay na, dərev ŋgay məŋgwasa eye.

²³ Ndo nakə mədzaŋ gər ŋgay sulo sulo, kə gwad wu nakay mände bay ka nda na, Mbəlom ma geye sariya hərwi kə pa na mədzaŋ gər ŋgay peteh ka wu nakə ma giye aye bay. Wu nakə ndo a sər ha lele bay mədzaŋ gər faya sulo sulo, kə ge ha ka bo na, kə ge mezeleme.

* 14:11 Ezay 45.23.

15

Ge wu nakə ma deyeteye a gər a siye i ndo hay aye

¹ Nəkway neheye gədanj eye ka tsəved i Mbəlom aye na, kutoŋ dzənakwa ndo neheye bəle eye hay aye. Kâ gakwa wu neheye a yay a gər a bo kway aye dekdek bay.

² Kwa way mâ ge wu nakə ma deyeteye a gər a siye i ndo hay aye hərwi madzəne tay ha hərwi ada tâ gəl ka tsəved i Mbəlom.

³ Yesu Kəriste, neŋgeye tə gər ŋgay ka pəla madayay a gər a bo ŋgay eye bay. Duh na, andza nakə tə watsa faya mə Derewel i Mbəlom aye, tə gwad: «Ndo hay ta tsada kar Mbəlom, ane tuk na, mətsede tay a dəd na, ka neŋ.*»

⁴ Wu nakə tebiye tə watsa ahəl niye mə Derewel i Mbəlom aye, tə watsa na, hərwi ada mâ dakway ha dedek, hərwi ada kâ pakwa mədzał gər ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlakweye aye. Ka pakweye mədzał gər ka neŋgeye hərwi bazlam neheye mə Derewel i Mbəlom aye faya ma vəlakweye gədanj ada faya ma dzəniye ka məzle ŋgatay.

⁵ Maa vəl gədanj ta məzle ŋgatay a ndo hay na, Mbəlom. Mâ vəlakum mədzał gər kurom nəte ada gum andza i Yesu Kəriste nakə a tətikakum aye,

⁶ hərwi ada nəkurom tebiye kâ zambadumay a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tə dərev kurom peteh ada tə bazlam kurom nəte.

Təmum bo nəte nəte mə walaŋ kurom

⁷ Təmum bo nəte nəte mə walaŋ kurom andza i Yesu Kəriste nakə a təma kurom aye. Gum andza niye, hərwi ada ndo hay tâ zambaday a Mbəlom.

⁸ Faya na tsikakumeye dedek, Yesu Kəriste a təra ndo i məsler i Yahuda hay na, hərwi mədatay ha Mbəlom a raw me bay. A yaw na, hərwi ada wu neheye Mbəlom a gwad ma vəlateye a bəba tətə ŋgay hay aye na, mâ ge bo.

⁹ A yaw sa na, hərwi ada ndo neheye Yahuda hay bay aye tâ zambaday a Mbəlom hərwi ŋgwalak ŋgay nakə a gatay aye. Andza

nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Hərwi niye, na zambadakeye mə walaŋ i ndo neheye Yahuda hay bay aye, na zambadakeye ta dəmes.†»

¹⁰ Bazlam i Mbəlom a gwad sa:

«Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye, ŋgwasum ta ndo i Mbəlom hay.‡»

¹¹ Ma təv mekeleŋ eye a gwad sa:

«Nəkurom neheye tebiye Yahuda hay bay, zambadumay a Bəy Maduweŋ Mbəlom.

Nəkurom ndo hay tebiye, zambadumay.§»

¹² Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a gwad dərmak:

«Ndəray ma deyeweye abəra ma hulfe i Zese.

Ma deyeweye ma təriye bəy i ndo neheye Yahuda hay bay aye.

Ndo neheye Yahuda hay bay aye ta piye mədzał gər tay ka neŋgeye.*»

¹³ Mbəlom a vəlawatay gədanj a ndo hay tə dzala ha ka neŋgeye. Mâ rah kurom ha ta məŋgwese ada tə zay hərwi ka dzalum ha ka neŋgeye. Andza niye, kâ dzalakwa ha ka neŋgeye peteh ta gədanj i Məsəfəre Tsədanjəna eye.

Pol a tsik ka məsler ŋgay

¹⁴ Malamar ga hay, neŋ tə gər ga na sər ta dedek faya ka gumeye wu nakə ŋgwalak eye, ka sərur dedek lele ada ka slumeye faya mətsikatay me a zləm a siye i ndo hay,

¹⁵ ane tuk na, bazlam mekeleŋ eye na, na tsikakum naha ta məge me eye hərwi ada kâ mətsum ha gər bay. Na tsikakum naha andza niye na, hərwi ŋgwalak nakə Mbəlom a geŋ aye.

¹⁶ A zla ga, a pa ga ndo i məsler i Yesu Kəriste a walaŋ i ndo neheye Yahuda hay bay aye. A pa ga wal hərwi məde ha Labara ŋgwalak eye nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye. Na datay ha a ndo neheye Yahuda hay bay hərwi ada tâ dzala ha ka neŋgeye ada tâ vəl ha bo tay peteh a Mbəlom andza vo'ar nakə tə kədaway a Mbəlom a yaway a gər aye. Məsəfəre Tsədanjəna eye a pa tay ha i Mbəlom.

* 15:3 Dəmes hay 69.10. † 15:9 2 Samuyel 22.50; Dəmes hay 18.50. ‡ 15:10 Bazlam mapala eye masulo eye 32.43.

§ 15:11 Dəmes hay 117.1. * 15:12 Ezay 11.10.

17 Kə ge andza niye na, na sliye faya maŋgeleke ta məsler i Mbəlom nakə faya na giye ma mədzepe tə Yesu Kəriste.

18 Tadə bazlam andaya mətsike na, na tsikiye ka wu nakə Yesu Kəriste a ge tə neŋ aye dəkdek tsa, hərwi ada nâ həlatay ahaya ndo neheye Yahuda hay bay aye kame i Mbəlom, ada tâ rəhay ha gər. A ge andza niye na, tə bazlam neheye na tsik aye ada tə wu neheye na ge aye.

19 Kə ge masuwayaŋ hay wal wal ada Məsəfəre i Mbəlom kə da ha gədaŋ ŋgay. Andza niye, na da ha kwa a ŋgay Labara Ŋgwalak eye i Yesu Kəriste a ndo hay. Na dazlay ma Zerozelem hus a gəma i Iliyiri.†

20 A seŋ mədə ha Labara Ŋgwalak eye a təv neheye ndo hay ta sər Yesu Kəriste zuk bay aye. Na ge andza niye na, hərwi a seŋ madəzle gay ka mədok i ndo mekeleŋ eye bay.

21 A seŋ düh na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Ndo neheye ta tsikatay dāda ka neŋgeye bay aye na,
nəteye ta ŋgateye.
Ndo neheye ta tsəne zuk bay aye na,
nəteye ta tsəniye Labara Ŋgwalak eye.»‡

A say a Pol mede a Roma

22 Hərwi niye, a seweŋ haladzay mede naha a təv kurom, aya ane na ye naha bay.

23 Kə ndza məve haladzay nakə a seŋ mede naha mazəbakumaw dərə aye. Na huta həlay eye bay hərwi məsler. Anəke na, ma gəma neheye na, məsler ga ka ndəv.

24 Na diye naha, na ndziye ka təv kurom tsekweŋ hərwi ada kâ vəlumenə gədaŋ. Ma dəba eye na, na diye a gəma i Espayon ada a seŋ na, ka dzənumeye ga hərwi mede a dəma.

25 Ane tuk na, anəke na, na diye a Zerozelem, na zlatay naha madzəne i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu təday,

26 hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ka dala i Masedowan ta Akay§ aye, kə yatay a gər matsekele suloy hərwi madzəne tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye mətawak eye ma Zerozelem aye.

27 Bo tay eye tə dzala lele ada dedek lele nakə tə ge andza niye aye. Yahuda hay ta ŋgəna tə siye i ndo hay wu neheye ŋgwalak eye Mbəlom a gwad ma vələteye aye. Andza niye, ndo neheye Yahuda hay bay aye ta dzəna Yahuda hay tə wu nakə andaya fataya bay aye.

28 Ahəl nakə na ndəv ha məsler nakay ada na ye məvələtatay wu nakə məsləratay naha aye tebiye na, na diye a Espayon. Na diye a dəma na, na diye naha a təv kurom təday.

29 Na sər ahəl nakə na diye naha aye na, Yesu Kəriste ma rahiye kway ha tsisl tə ŋgama hərwi mede naha ga nakə na zəbakumaweye dərə aye.

30 Malamar ga hay hərwi Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste, ada hərwi wu nakə Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a ge ada ka wudakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway aye na, neŋ faya na gakumeye amboh: Duwulumay me a Mbəlom hərwi ga, duwulumay me tə dərəv kurom peteh

31 hərwi ada ndo i Yahuda neheye tə sər Mbəlom bay aye tâ seŋ dəretsətseh bay. Duwulumay me a Mbəlom sa hərwi ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye tâ təma wu nakə na zlatay naha aye ta mənəgwese.

32 Andza niye, tadə kə yay a gər a Mbəlom na, na diye ta mənəgwese eye. Ka ndzakweye dziye hərwi ada nâ zəzukw bo.

33 Mbəlom, neŋgeye nakə a vəl zay a ndo hay aye, mâ ndza tə nəkurom. Mâ ge bo andza niye.

16

Mətsike me i Pol a ndo hay

1 Anaŋ, neŋ faya na tsikakumeye naha ka malamar kway ŋgwas eye Fowebe faya ma diye naha. Neŋgeye faya ma giye məsler i Mbəlom mə walaŋ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Senkəre aye.

2 Kə ndisl naha a təv kurom na, təmum na lele hərwi neŋgeye i Bəy Maduweŋ dərma. Təmum na andza nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu həbe ta giye aye. Dzənum na tə wu nakə hawa eye ma geye tebiye

† 15:19 Iliyiri: Neŋgeye dala ta diye i tsakay i Gəres. ‡ 15:21 Ezay 52.15. § 15:26 Akay: Məzele guram eye i diye i Salawa i Gəres.

hərwi neŋgeye ka dzəna ndo hay haladzay, ka dzəna ga dərmaç.

³ Tsikumətaçay ha me a Pərisil tə zal ŋgay Akelas. Nəteye tə neŋ, nəmay faya nəmaa giye məsler i Yesu Kəriste aye.

⁴ Ahəl niye nəteye na, ta sər mədze ha məsəfəre tay hərwi ga. Na gatay sisə haladzay ada maa gatay sisə na, neŋ mahəgeye bay. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye neheye Yahuda hay bay aye ta gatay sisə.

⁵ Na tsikatay naha me a ndo neheye tə hayawa gər a gay tay hərwi maduwulay me a Mbəlom aye.

Na tsikay naha me a dzam ga Epenete. Maa lah mədzal ha ka Yesu Kəriste ka dala i Azi* na, neŋgeye.

⁶ Na tsikay naha me a Mari, neŋgeye a ge məsler haladzay hərwi kurom aye.

⁷ Na tsikatay naha me a Andronikos ta Zuniyas. Nəteye na, ndo ga hay. Neŋ ta nəteye ta gəs may a daŋgay. Ndo hay tə sər nəteye neheye sulo mə walaŋ i ndo i maslaŋ hay aye na, ta məzlaḅ eye. Maa lah məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste na, nəteye bəna neŋ bay.

⁸ Na tsikay naha me a Ampəliyatos, dzam ga, nəmay salamay mə həlay i Bəy Maduweŋ.

⁹ Na tsikay naha me a Urban. Nəkway tə neŋgeye, faya ka gəkweye məsler i Yesu Kəriste.

Na tsikay naha me a dzam ga Sitakis.

¹⁰ Na tsikay naha me a Apelles. Neŋgeye kə sa dəretsətseh hərwi Yesu Kəriste ada kə ndza bəŋbəŋ.

Na tsikatay naha me a ndo i gay i Aristobul.

¹¹ Na tsikay naha me a Herodiyon, ndo ga.

Na tsikatay naha me a ndo i gay i Narkise hay, nəteye i Bəy Maduweŋ.

¹² Tsikumətaçay ha me a Tirifene ta Tirifoz, nəteye malamar kway ŋgwas eye hay neheye faya ta giye məsler i Mbəlom aye.

Na tsikay naha me a Perisid malamar kway ŋgwas eye nakə na wuda na aye. Faya ma giye məsler haladzay hərwi Bəy Maduweŋ.

¹³ Tsikumətaçay ha me a Rufus, ndo ŋgwalak eye ka tsəved i Bəy Maduweŋ.

Na tsikay ha me a may ŋgay dərmaç, neŋgeye andza may ga.

¹⁴ Tsikumətaçay ha me a Asinəkərit ta Fəlegon ada a Hermes, a Patrobas ada Hermas ada a ndo mədzal gər neheye ta nəteye aye.

¹⁵ Tsikumətaçay ha me a Filologe ada a Zuli, ada a Nere ta malamar ŋgay dem eye.

Na tsikay naha me a Olimpəs ada a siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye neheye ta nəteye aye.

¹⁶ Tsikum a bo me nəte nəte lele mə walaŋ kurom. Məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste ta tsikakum naha me tebiye.

Mandəve i bazlam i Pol

¹⁷ Malamar ga hay, neŋ faya na gəkumeye amboh: Gumay metsehe a ndo neheye faya ta tsikiye wu ŋgwalak eye bay aye ka wu nakə ka tətikum aye. Andza niye, faya ta ŋgəniye tay ha ndo hay ada faya ta diye tay ha ka tsəved nakə ŋgwalak eye bay aye. Ka ndzum ta nəteye bay.

¹⁸ Slala i ndo neheye andza niye tə ge na, ndo i maslaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste bay, faya ta giye düh na, wu nakə a yatay a gər aye. Faya ta səpatiye ndo hay tə bazlam tay neheye ləfedəde aye. Andza niye, faya ta vatay gər a ndo neheye tə sər mənese bay aye.

¹⁹ Nəkurom na, ndo mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tə sər ma kəkay nakə ka rəhumay ha gər a Bəy Maduweŋ aye. Dərev ga ka ŋgwas haladzay hərwi kurom ada a seŋ na, tərüm metsehe eye hay hərwi ada kâ gum wu ŋgwalak eye ada kâ gum mənese bay.

²⁰ Mbəlom faya ma vəliye zay huya a ndo hay. Mazlambar ma ndərəsliye na gədaŋ i Fakalaw, ma piye na a huḍ i sik kurom.

Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ŋgama.

²¹ Timote nakə faya ma giye məsler tə neŋ aye kə tsikakum naha me. Ndo gay hay Lukiyus, Zason, ada Sosipater ta tsikakum naha me dərmaç.

* 16:5 Dala i Azi, anəke na, ma Turki. † 16:22 Tertiyus na, ndo məwetse dərewel i Pol.

²² Maa watsa dɛrewel nakay na, neŋ Ter-tiyus† ndo mawetse wu nakə a say a Pol aye. Na tsikakum naha me ta məzele i Bəy Maduweŋ.

²³ Neŋ Pol faya na gwadəkumeye, Gayus kə tsikakum naha me dərmaḱ. Neŋ mandza eye mə gay ŋgay ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye tə yawaw maduwulay naha me a Mbəlom mə gay ŋgay. Erast ndo məgay gər a suloy i wuzlahgəma ada malammar kway Kartus ta tsikakum naha me.

[²⁴ Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mā pa fakuma ŋgama ka nəkurom tebiye.]

²⁵ Zambadəkway a Mbəlom! Neŋgeye nəte ŋgweŋ ta gədaŋ hərwi ma vəlakumeye gədaŋ bəŋbəŋ ka tsəved ŋgay andza Labara Ngwalak eye nakə faya na datay ha a ndo hay ka gər i Yesu Kəriste aye. Labara Ngwalak eye nakay kə dā ha parakka bazlam nakay maŋgaha eye ahəl niye aye.

²⁶ Ane tuk na, anəke na, Mbəlom kə dā ha parakka ada faya ta diye ha ka gər i wu nakə ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa ka gər i Kəriste aye. Andza niye, bazlam nakay kə dā a zləm a slala hay tebiye andza i Mbəlom neŋgeye ma ndziye ka tor eye a gwad tā tsəne hərwi ndo hay tā dzala ha ada tā rəhay ha gər aye.

²⁷ Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom nəte ŋgweŋ. Neŋgeye tə gər ŋgay a tsah. Zambadəkway hərwi wu neheye a ge tə həlay i Yesu Kəriste aye. Mā ge bo andza niye!

Makurre i d̄erewel i Pol nakə a watsatay naha a Korinthe hay aye Məfələkwe

Pol a pa məhay gər i ndo mədzal gər hay ka Yesu ma Korinthe ahəl i mahəhele ngay masulo eye. Korinthe na, wuzlahgəma nakə ka dala i Gares zlele eye aye, zlele eye hərwi təv mələtse i kwalalaŋ i yam hay sulo. Beke hay mə dəma haladzay ada ndo i mətawak hay. Ndo haladzay mändze tay na, swa tsa.

Ahəl niye na, Korinthe hay tə pay bəzay a kule kwa waray waray.

Pol a tsəne labara tay (zəba 1.11 ta 7.11). Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Korinthe, mədzal gər tay madzəda eye tə gər i bazlam hay wal wal.

Mə madədo 1 ka 4, Pol a tsik ka ndo məpe mədzal gər neheye ma Korinthe aye ada ka ndo neheye a d̄atay ha Labara Ngwalak eye i Yesu Kəriste aye. Ma madədo 5.1 ka 11.16, Pol a d̄atay naha ka gər i bazlam hay

Ka 11.17 ka 14.40, Pol faya ma tsikiye ka mändze mə walaŋ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

Madədo 15 faya ma tsikiye na, Mbəlom a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahaŋ, ada pat mekeleŋ eye mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ dərma.

Andza d̄erewel siye neheye Pol a watsa aye, nakay anaŋ eye a ndəv ta labara hay ada ta mətsike me a ndo hay (madədo 16).

Pol a tsikatay naha me a ndo neheye ma Korinthe aye

¹ Maa watsakum naha d̄erewel nakay na, neŋ Pol nakə Mbəlom a zla ga hərwi ada nā təra ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste aye. A zla ga na, hərwi a yay a gər. Nəmay ta malamar kway Sosten, nəmaa tsikakum naha me.

² Nəmaa watsakum naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye ma gəma i Korinthe aye. Nəkurom na, Mbəlom kə pala kurom, kə pa kurom a həlay i Yesu Kəriste. A zalakum na, hərwi

ada kâ tərūm ndo ngay hay, andza a zalatay a ndo neheye tebiye mandza eye kwa ka waray ka waray faya ka d̄uwulumeye me a Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste aye. Neŋgeye na, Bəy Maduweŋ kway tebiye.

³ Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste t̄a pa fakuma ngama ada t̄a vələkum zay.

Wu neheye lele Yesu a vələtay aye

⁴ Neŋ faya na gay naha sisə a Mbəlom huya hərwi kurom, hərwi kə pa fakuma ngama hərwi nakə nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste aye.

⁵ Ayaw dedek! Ahəl nakə ka dzapum ta neŋgeye na, Mbəlom kə vələkum wu neheye ngwalak eye hay tebiye. Andza niye, Mbəlom kə vələkum tsəved ka məsəre wu neheye dedek eye ada ka slum faya mədə ha wu neheye a ndo hay.

⁶ Andza niye hərwi ahəl nakə nəmaa d̄akum ha bazlam i Yesu Kəriste aye na, ka təmum tə d̄ərev kurom bəŋbəŋ lele.

⁷ Hərwi niye wu neheye Mbəlom faya ma vələteye a ndo ngay hay aye na, wuray kwa tsekweŋ a kətsakum bay, a nəkurom neheye faya ka həbum pat nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ma maweye aye.

⁸ Mbəlom neŋgeye, ma dzəniye kurom ta gədaŋ bəŋbəŋ hus ka mandəve eye, hərwi ada pat nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ma maweye na, wuray kwa tsekweŋ ma d̄ədiye kurom ha a sariya bay.

⁹ Kâ dzədzarum bay, maa zalakum na, bo i Mbəlom eye ngway hərwi ada kâ tərūm nəkurom madzapa eye ta wawa ngay Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway. Ada tadə Mbəlom kə tsik, kə gwad ma giye na, ma giye ta dedek andza nakə a tsik aye.

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Korinthe ta ngəna

¹⁰ Malamar ga hay, neŋ faya na gakum-eye naha amboh ta gədaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste, bazlam kurom m̄a təra na, nəte. Kâ ngənum ha bo mə walaŋ kurom bay. D̄ərev kurom m̄a təra nəte ada mədzal gər kurom m̄a təra nəte dərma.

¹¹ Malamar ga hay, na tsik andza niye na, hərwi ndo neheye mə gay i Kəlowe aye ta yaw ka təv ga. Ti yaw tə gwedeŋ na, məkədə wuway andaya mə walaŋ kurom haladzay.

12 A seŋ mægwaɖakum na, mey? A seŋ mægwaɖakum na, kwa way mə walaŋ kurom faya ma tsikiye wu mekeleŋ eye hay wal wal. Siye hay tə gwad: «Nəmay na, ndo məpay bəzay a Pol.» Siye hay tə gwad: «Nəmay ndo məpay bəzay a Apolos.» Siye hay tə gwad: «Nəmay na, ndo məpay bəzay a Piyer.» Ndo mekeleŋ eye tə gwad: «Nəmay na, ndo məpay bəzay a Kəriste.»

13 Tə tsik andza niye na, Kəriste maŋgəna eye wal wal ɖaw? Ta dar ka mayako mazləlmbada eye hərwi kurom na, neŋ Pol bay na gwad bəɖaw? Ta dzəhuɖ kurom ha a yam na, ta məzele ga bay na gwad bəɖaw?

14 Na gay sisə a Mbəlom hərwi na dzəhuɖ ndəray a yam kwa nəte mə walaŋ kurom bay. Ane tuk na, na dzəhuɖ a yam na, Kərispus ta Gayus ɖekɖek tsa.

15 Andza niye ndəray mə walaŋ kurom ma sliye faya mətsike ta dzəhuɖ ha a yam ta məzele ga na, andaya bay.

16 Ayaw dedek ŋgway! Na dzəhuɖ Sitefanas a yam ta ndo i gay ŋgay hay dərma. Taɖə ndo mekeleŋ eye andaya na dzəhuɖ ha a yam na, na sər sa bay.

17 Kəriste kə sləra ga ahaya madzəhuɖe tay ha ndo hay a yam bay. A gwedeŋ: «Do ɖatay ha Labara Ŋgwalak eye a ndo hay.» A gwedeŋ sa: «Kā tsik tə metsehe i ndo zezeŋ bay.» Taɖə na tsikawa tə metsehe i ndo zezeŋ na, məməte ŋgay nakə a mət ka mayako mazləlmbada eye na, ma təriye wu kəriye. Ma giye ŋgama bay.

Gədaŋ tə metsehe i Mbəlom

18 Labara i məməte i Yesu nakə ta dar na ka mayako mazləlmbada eye a təra ka ndo neheye faya ta dziye na, wu kəriye. Ma giye ŋgama bay. Ane tuk na, nəkway neheye Mbəlom ma təmiye kway ha aye na, ka sərakwa bazlam niye na, gədaŋ i Mbəlom.

19 Andza nakə tə watsa mə Ɗerewel i Mbəlom na, Mbəlom a gwad: «Na ta dziye ha metsehe i ndo neheye ta tsah aye.

Na ta kərahiye ndo neheye tə gwad nəteye ndaraw eye hay aye.*»

20 Kə ge andza niye na, ndo i məndzibəra neheye tə gwad: «Ta tsah aye na, metsehe tay eye məŋgay tuk? Ndo neheye tə

dzəŋgawa bazlam mapala eye i Yahuda hay aye na, wu tay neheye tə sər aye na, ma dzəniye tay ha kame i Mbəlom ɖaw? Ndo neheye tə sər mətsike me haladzay aye na, məsəre mətsike me tay ma dzəniye tay ha kame i Mbəlom ɖaw?» Mbəlom kə ɖa ha, məsəre wu i ndo i məndzibəra hay na, wu nakə kəriye. Ma giye ŋgama bay.

21 Ndo i məndzibəra hay ta ŋgatay a wu nakə Mbəlom a ge tə metsehe ŋgay aye. Ane tuk na, ta sər na bay. Hərwi niye, neŋgeye na, faya ma giye məsler tə bazlam neheye faya nəmaa diye ha aye. Nəteye na, tə gwad: «Bazlam neheye na, wu kəriye. Ma giye ŋgama bay.» Ane tuk na, a yay a gər a Mbəlom mətəme tay ha ndo neheye tə dzala ha ka bazlam niye hay.

22 Yahuda hay, nəteye a satay məŋgatay a masuwayaŋ hərwi ada nakə ta səriye ha bazlam neheye na, dedek aye. Gərek hay na, a satay məsəre Mbəlom tə metsehe tay eye wu tay.

23 Ane tuk na, nəmay faya nəmaa diye ha na, Yesu Kəriste. Nəmaa ɖawa ha, nəmaa gwadaɖa: «Kəriste na, ta dar na ka mayako mazləlmbada eye.» Yahuda hay tə tsəne na, ta təma bay, a ndalatay, ada ndo neheye Yahuda hay bay aye tə gwad: «Bazlam niye na, bazlam nakə kəriye. Ma giye ŋgama bay.»

24 Ane tuk na, ndo neheye Mbəlom a zalatay, a təra tay ha ndo ŋgay hay, kwa Yahuda hay, kwa ndo neheye Yahuda hay bay aye na, ta zəba faya andza wu kəriye təbey. Tə sər ha Yesu Kəriste na, neŋgeye gədaŋ i Mbəlom ada neŋgeye faya ma diye ha metsehe i Mbəlom.

25 Taɖə ndo hay ta dzala, ta gwad: «Wu nakə Mbəlom a ge aye, wu kəriye» na, ta sər ha wu nakə tə gwad: «Wu kəriye na, a ze metsehe tay ɖuh.» Taɖə tə dzala ta gwad: «Mbəlom na, gədaŋ ŋgay andaya bay» na, ta sər ha məsler ŋgay nakə tə gwad gədaŋ eye bay aye na, a ze gədaŋ tay ɖuh.

26 Malamar ga hay, nəkurom neheye Mbəlom a zalakum aye na, nəkurom wu hay tey? Ka ɖəre i ndo i məndzibəra hay na, ndo i metsehe andaya mə walaŋ kurom haladzay bay. Ndo i gədaŋ andaya haladzay mə walaŋ kurom bay ada ndo neheye tə

* 1:19 Ezay 29.14.

da a zləm aye andaya mə walaŋ kurom haladzay bay sa.

²⁷ Mbəlom a pala dūh na, ndo neheye ndo i mändzibəra hay tə gwad fataya ta tsah bay aye hərwi ada tā təra ndo ŋgay hay. A pala tay ha na, hərwi məpatay horoy a däre a ndo neheye tə gwad ta tsah aye. Ada Mbəlom a pala ndo neheye ndo i mändzibəra hay tə gwad fataya nəteye bəle eye hay na, hərwi məpatay horoy a däre a ndo i gədaŋ hay.

²⁸ Mbəlom a pala na, ndo kəriye hay tsa, ta zəba fataya andza wu kəriye madəva zləm tay andaya bay. A ge andza niye na, hərwi ada mädze tay ha ndo neheye lele tə da a zləm aye.

²⁹ Mbəlom a pala slala i ndo neheye andza niye na, hərwi ada ndəray m̄a dəslyay ha gər a bo kame ŋgay bay.

³⁰ Maa dzapa kway ha tə Yesu Kəriste na, Mbəlom nəte ŋgewəŋ. Hərwi niye Mbəlom a dəkway ha metsehe ŋgay tə həlay i Yesu. Andza məgwede na, Mbəlom a təra kway ha ndo ŋwalak eye hay na, tə həlay i Yesu Kəriste. Ada a təkəway ahaya abəra mə mezeleme na, tə həlay i Yesu Kəriste ada ka tərakwa ndo ŋgay hay.

³¹ Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Ndo nakə a say mäge zlapay aye na, m̄a ge zlapay tə wu nakə Bəy Maduweŋ a ge aye.»†

2

Pol a da ha Yesu Kəriste

¹ Malamar ga hay, neŋ eye ahəl niye na ye naha a gay kurom mədākum ha wu i Mbəlom nakə maŋgaha eye na, na tsik bazlam neheye a da me aye bay ada na tsik wuray tə metsehe i ndo hay bay.

² Ahəl nakə na ye naha a gay kurom zuk bay aye na, na gwad: «Na ye naha na tsikiye na, ka Yesu Kəriste dekdek. Na tsikiye wuray mekeleŋ eye bay. Na tsikiye wene wene eye na, ka məməte ŋgay nakə tə dar na ka mayako mazləmbada eye.»

³ Ahəl nakə neŋ ka təv kurom aye na, gədaŋ ga andaya bay, zluwer a geŋ ada na dzədzar haladzay.

⁴ Ahəl nakə na dākum ha bazlam i Mbəlom aye na, na tsikakum tə metsehe i ndo neheye tə gwad ta tsah aye hərwi məvakum gər bay. Ane tuk na, Məsəfəre i Mbəlom a dākum ha ta gədaŋ i Mbəlom bazlam ga nakə na tsikakum aye na, dedek.

⁵ Hərwi niye, ka pum mädzal gər kurom ka Yesu Kəriste na, hərwi ka ŋgatumay a gədaŋ i Mbəlom bəna, a metsehe i ndo hay bay.

⁶ Ndo neheye ta sara ka tsəved i Mbəlom aye na, nəmaa tətikatay metsehe i Mbəlom. Ane tuk na, metsehe i ndo i mändzibəra hay bay ada metsehe i bəy tay neheye faya ta ləviye mändzibəra aye bay. Nəteye na ta dziye.

⁷ Sadzək bay, metsehe nakə na dākum ha aye na, metsehe i Mbəlom. Ahəl niye na, maŋgaha eye, ndo hay tə sər bay. Ahəl nakə kə ge mändzibəra zuk bay aye na, bə kə ləva ha bo hərwi mətəme kway ha hərwi ada k̄a yakwa a təv mändze ŋgay nakə ta dəslyay ha gər aye.

⁸ Metsehe niye na, ndəray kwa nəte mə walaŋ i ndo neheye tə ləva mändzibəra aye ta sər metsehe niye bay. Tadə ta sər na, ta dariye Bəy Maduweŋ kway ka mayako mazləmbada eye bay. Neŋgeye na, məzlab ŋgay a ze kwa mey tebiye.

⁹ Wu niye Mbəlom a ge na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Wu nakə Mbəlom a ləva ha bo hərwi ndo neheye ta wuda Mbəlom aye na*, a ze wu neheye ndo hay ta ŋgatay bay aye tebiye ada nakə ta tsəne bay kwa wu nakə ta dzala faya bay aye.»

¹⁰ Mbəlom a da ha metsehe niye na, a nəmay ta gədaŋ i Məsəfəre ŋgay. Məsəfəre na, a sər wu hay tebiye. Kwa wu nakə Mbəlom a dzala mə gər ŋgay aye na, a sər.

¹¹ Maa sər mädzal gər i ndo mekeleŋ eye na, way? Ndo məsəre na andaya bay. Maa sər na, məsəfəre ŋgay eye ŋgway. I Mbəlom na, andza niye dərmak. Maa sər mädzal gər i Mbəlom na, Məsəfəre ŋgay eye ŋgway, ndo mekeleŋ eye a sər bay.

† **1:31** Zəba ma Zeremi 9.22-23. * **2:9** Ezay 64.3.

¹² Məsəfəre nakə Mbəlom a vəlakway a nəkway aye na, a yaw abəra ma ndo i məndzibəra hay bay. Məsəfəre na, i Mbəlom eye ŋgway. Mbəlom a vəlakway na, hərwi ada kâ sarakwa wu neheye a vəlakway ta ŋgwalak ŋgay aye tebiye.

¹³ Nəmay, nəmaa tsikawa wu neheye na, nəmaa tsikawa tə metsehe i ndo zezeŋ bay. Bazlam may hay ti yaw na, ma Məsəfəre. Andza niye, nəmaa dəwa ha na, wu neheye a tsik ka Məsəfəre aye a ndo neheye Məsəfəre niye andaya mə dərev tay aye.

¹⁴ Ndo nakə Məsəfəre i Mbəlom andaya mə dərev ŋgay bay aye na, ma sliye faya matəme dedək neheye Məsəfəre faya ma datay ha a ndo hay aye bay. A tsəne bay, a dzala mə gər ŋgay na, wu kəriye hay, neheye ma giye ŋgama bay aye, bəna tadə ndoweye Məsəfəre andaya mə dərev ŋgay bay na, ma sliye faya mətsəne bay.

¹⁵ Ndo nakə Məsəfəre i Mbəlom mə dərev ŋgay aye na, a sər tay ha ka bo abəra wu hay tebiye. Tadə ŋgwalak eye hay kwa ŋgwalak eye bay na, a sər. Ane tuk na, ndo hay na, ta sliye faya məsaray naha ka wu nakə ma dzaliye aye bay.

¹⁶ Niye na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Wu nakə Mbəlom a dzala aye na, maa sər na, way?

Maa dəy ha wu ka həlay a Mbəlom na, way?†»

Ane tuk na, nəmay neheye Məsəfəre i Mbəlom mə dərev may aye na, nəmaa dzalawa gər na, andza i Yesu Kəriste nakə ma dzaliye dərmak.

3

Ndo mədzal gər hay na, i Yesu

¹ Malamar ga hay ahəl nakə neŋ tə nəkurom aye na, na tsikawakum wu andza nakə na tsikateye a ndo neheye Məsəfəre i Mbəlom mə dərev tay aye bay. Na tsikawakum na, andza a ndo i məndzibəra hay hərwi nəkurom ka tsəved i Yesu Kəriste na, andza wawa ndəriz hay.

² Na tətikakum wu neheye a wur bo bay aye bəna, na tətikakum wu neheye a wur bo aye bay. Nəkurom ka tərüm

na, andza wawa ndəriz neheye ta vəlateye wah dəkdək, ta sliye faya mənde dəf zuk bay aye.

³ Hərwi nəkurom na, huya andza ndo neheye faya ta dzaliye ka wu i məndzibəra aye. Nəkurom faya ka gumeye sələk ka ndo mekeleŋ eye hay. Nəkurom faya ka gumeye məkədə wuway mə walaŋ kurom. Kə ge faya ka gumeye andza niye na, nəkurom ndo i məndzibəra hay mba huya bədəw? Ta dedək nəkurom na, andza nəteye.

⁴ Siye hay tə gwad tə peŋ bəzay na, a neŋ Pol, siye hay tə gwad tə pay bəzay na, a Apolos. Kə ge faya ka tsikumeye andza niye na, nəkurom ka tərüm andza ndo i məndzibəra hay!

⁵ Apolos na, way? Ada neŋ na, way tey? Nəmay na, ndo i məsler i Mbəlom tsa. A slər naha may ka təv kurom hərwi mədəkum ha bazlam ŋgay hərwi ada kâ dzalum ha ka Kəriste. Kwa way ma giye na, məsler nakə Mbəlom a dəy ha məge aye.

⁶ Neŋ na, na zəv. Apolos neŋgeye a mbədəy yam. Ane tuk na, ndo məgəle ha na, bo i Mbəlom eye ŋgway.

⁷ Andza niye, ndo nakə a zəv wu aye ta ndo nakə a mbədəy yam aye na, nəteye salamay tə sla wuray bay. Mbəlom nəte ŋgweŋ neŋgeye a sla məge wu, hərwi neŋgeye a sla faya məgəle ha wu.

⁸ Ndo nakə a zəv wu aye ta ndo nakə a mbədəy yam aye na, wuray ka ŋgəna tay ha ka bo abəra bay. Ane tuk na, Mbəlom ma vəliye kwa a way merəbe ŋgay andza nakə ma hutiyeye aye.

⁹ Neŋ ta Apolos na, nəmay madzapa eye nəte ma məsler i Mbəlom.

Nəkurom na, ka tərüm andza guvah i Mbəlom. Nəkurom andza gay i Mbəlom dərmak.

¹⁰ Mbəlom kə vəleŋ tsəved ta ŋgwalak ŋgay hərwi madazlay a məsler ŋgay tə nəkurom. Neŋ na təra andza ndo nakə a sər mədəzle gay, a sər məsler ŋgay lele aye. Ahəl nakə na dazlay a məge məsler i Mbəlom mə gay kurom aye na, na pa naha mədok aye andza nakə Mbəlom a vəleŋ faya tsəved nā ge aye. Anəke ndo siye ha faya ta dəzliye faya. Kwa way mā ge metsehe, mā dəzl faya gay na, lele.

† 2:16 Ezay 40.13.

11 Mədok i gay niye na, Yesu Kəriste. Mbəlom a pa na andza mədok. Ndəray ma sliye faya məpe naha mədok mekeleŋ eye sa bay.

12 Ka mədok niye na, ndo siye hay ta dəzliye faya gay ta gura, siye hay ta dəzliye ta bəre, ndo siye hay ta dəzliye tə kwar neheye tsakala eye haladzay aye. Ndo siye hay na, ta dəzliye faya ta mayako, siye hay ta guzer ada siye hay ta dəzliye ta gwavəkw.

13 Pat nakə Mbəlom ma gateye sariya ŋgay a ndo hay aye na, kwa way məsler ŋgay ma bəziye parakka lele hərwi pat eye niye na, ako ma bəziye ha məsler kwa i way. Kwa way ma ŋgateye a məsler ŋgay, kwa lele kwa lele bay, ma ŋgateye.

14 Gay i ndo nakə a dəzl aye, ako ka təma na bay na, ma hutiyə merəbe ŋgay.

15 Ane tuk na, ndo nakə ako ka təma na gay nakə a dəzl aye na, ma hutiyə merəbe ŋgay bay. Mbəlom ma təmiye ha. Ane tuk na, neŋgeye ma təmiye andza ndo nakə a təmaw abəra ma ako i gay aye.

16 Nəkurom tebiye na, gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, ada Məsəfəre ŋgay mandza eye mə nəkurom na, ka sərūm təbədəw?

17 Tadə ndoweye kə nas ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, Mbəlom ma kədiye na ndoweye dərmak hərwi gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, tsədəŋŋa. Gay eye niye Mbəlom mandza eye mə dəma aye na, nəkurom.

18 Ndəray m̄a vay gər a bo ŋgay bay. Tadə ndoweye mə walaŋ kurom kə dzala neŋgeye a tsah andza ndo i mändzibəra hay na, m̄a gər ha. M̄a təra ka dərə i ndo hay dūh na, andza a tsah bay tebiye. Kə ge andza niye na, ma hutiyə metsehe lele eye.

19 Na tsik andza niye na, hərwi wu neheye ndo i mändzibəra hay tə dzala, tə gwad nəteye ta tsah aye na, ka dərə i Mbəlom na, wu kəriye. Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad: «Mbəlom ma gəsiye tay ha ndo i metsehe hay ma balay i wewer tay nakə tə ŋga ka bo aye.*»

20 Ma təv mekeleŋ eye tə gwad sa: «Bəy Maduweŋ a sər mədzal gər i ndo i metsehe hay. A sər ha nəteye na, wu kəriye.†»

21 Hərwi niye neŋ faya na tsikakumeye, ndəray m̄a zlapa tə wu nakə ndo mekeleŋ eye a ge aye bay. Sərūm ha na, wu hay tebiye na, i kurom dūh.

22 Neŋ Pol, Apolos ada Piyer, nəmay na, i kurom hay tebiye. Kwa mändzibəra, sifa, məməte i kurom tebiye. Wu neheye anəke ta wu neheye kame aye na, i kurom tebiye dərmak.

23 Nəkurom na, ndo i Yesu Kəriste hay ada Kəriste, neŋgeye i Mbəlom.

4

Ndo i maslaŋ i Kəriste hay

1 Sərūm ha, nəmay na, ndo məge məsler i Yesu Kəriste hay. Mbəlom a vəl wu ŋgay neheye maŋgaha eye ahəl niye na, a nəmay hərwi ada nəmāa datay ha a ndo hay.

2 Ndo nakə ndo i gay ŋgay a gəray ha wu ŋgay hay, wu kurre a say ka neŋgeye m̄a təra na, ndo i dedək.

3 Neŋ na, tadə faya ka ŋgəlumenəye bəzay ka wu na, kwa tsekweŋ wuray a geŋ mə bo haladzay bay. Kwa tadə siye i ndo hay faya ta ŋgəleŋeye bəzay neŋ ndo i dedək tsukudu neŋ ndo i dedək bədaw na, niye na, wuray a geŋ mə bo bay dərmak. Kwa neŋ eye na geye sariya a gər bay.

4 Neŋ na, na sər wuray nakə mə neŋ na may ha mənese a gər ga aye bay. Ane tuk na, andza məgwedə mənese andaya fagaya təbey aye bay. Mata ge sariya i gər ga na, Mbəlom bəna ndo hay bay.

5 Hərwi niye həlay eye kə ndislew zuk bay na, k̄a gum sariya ka siye i ndo bay. Pat nakə Bəy Maduweŋ Yesu ma maweye na, ma bəziye ha wu neheye anəke ma ləvoŋ aye parakka mə dzaydzay. Wu nakə ndo hay tə dzala mə gər tay aye na, ma bəziye dərmak. Pat eye niye na, Mbəlom ma zambadəye kwa a way hərwi məsler nakə a ge aye. Tadə a ge haladzay na, Mbəlom ma zambadəye haladzay. Tadə a ge tsekweŋ na, Mbəlom ma zambadəye tsekweŋ.

6 Malamar ga hay, na dākum ha wu neheye ka neŋ ta Apolos aye na, hərwi madzəne kurom hərwi ada k̄a tətikum wu nakə mə dəma aye. A seŋ na, pumay bəzay a bazlam i Mbəlom lele. Andza niye, k̄a gum

* 3:19 Zob 5.13. † 3:20 Dəmes hay 94.11.

zlapay ta ndo siye hay bay ada kâ kætsum tay ha ndo siye hay bay.

⁷ Nəkar nakə ka dzala mə gər yak, ka ze siye i ndo hay aye na, nəkar way? Maa vəlaka wu hay tebiye na, Mbəlom bədaw? Tadə maa vəlaka Mbəlom na, ka giye ha zlapay andza ka huta wu niye hay ta gədaŋ yak na, hərwi mey?

⁸ A'əhəŋ! Nəkurom na, ka hutum wu hay tebiye ba! Ka tərūm ndo neheye zlele eye tsiy ka tsəved i Mbəlom aye na gwad! Ka gwadum nəkurom na, bəy hay. Nəmay na, bəy eye hay təbey. Tadə nəkurom bəy eye hay ka dərə i Mbəlom ta dedək na, həbe lele hərwi ada nəmay ndo i maslaŋ i Kəriste hay nəmaa sliye faya matəre bəy hay dərma.

⁹ Nəmay na, ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste hay, ane tuk na, a ge fagaya ka dərə ga na, andza nəmay ma dəba i siye i ndo hay duk ma təv nakə lele bay aye. Nəmay na, ndo neheye tə gəs tay ha tə gatay sariya, ta diye tay hay mata kədə tay ha kame i ndo hay aye. Na tsik andza niye na, hərwi nəmay ka dərə i ndo i mändzibəra hay ada kwa ka dərə i gawla i Mbəlom hay tebiye na, andza ndo məge dərətsətseh hay hərwi ada ndo i mändzibəra ada kwa gawla i Mbəlom hay tã zəba famaya andza wu məge həbad.

¹⁰ Andza niye nəmay na, andza ndo i matərakahaŋ hay. Nəkurom ka dzalum na, ka tsahum hərwi nəkurom madzapa eye tə Kəriste. Ndo hay tə dzala na, nəmay bəle eye hay, ane tuk na, nəkurom ka gwadum nəkurom gədaŋ eye hay. Nəmay na, ndo hay tə kəts may, nəkurom na, faya ta rəhakumeye ha gər.

¹¹ Hus anəke bəgom, may a wur famaya, yam a gamay dərma. Petekəd may manasa eye hay. Faya ta gameye dərətsətseh haladzay, gay may andaya məhəne mə dəma bay, nəmaa təra ndo madzəda eye hay.

¹² Nəmaa ge məsler ta gədaŋ may hərwi məhute wu mənday.* Ndo hay faya ta tsadameye na, nəmaa duwulay me a Mbəlom hərwi ada m̃ pa fataya ŋgama. Ahəl nakə ndo hay faya ta gameye dərətsətseh aye na, nəmaa ndza tete, nəmaa matay ha a dəma bay.

* 4:12 Məsler hay 18.3.

¹³ Ndo hay faya ta tsikiye famaya wu lele bay eye na, nəmaa tsikatay bazlam ləfedede eye duh. Ndo hay tə dzala nəmay ka dərə i ndo i mändzibəra hay na, andza kwasukwalay kəriye. Hus bəgom tə dzala na, nəmay nəmaa təra andza wu neheye ndəluḅ eye ndo hay ta fadiye, ta kutsiye ha a pesl aye.

Pol a tsikatay me a wawa ŋgay hay

¹⁴ Wu nakə na watsa kənaŋ aye na, na watsakum hərwi məpakum horoy a dərə ka wu nakə ka gumeye bay. Na watsa andza nakay na, hərwi nəkurom wawa ga neheye na wudā kurom haladzay aye. A seŋ mədakum ha metsehe.

¹⁵ Kwa tadə ndo hay wal wal haladzay ta dākum ha məpay bəzay a Yesu Kəriste bəbay na, bəba kurom hay haladzay bay. Bəba kurom na, nəte. Neŋ na təra bəba kurom na, hərwi maa dākum ha Labara Ŋgwalak eye na, neŋ ada nəkurom ka pum mədzal gər ka Yesu Kəriste.

¹⁶ Bəba kurom na, neŋ sa, faya na gakum-eye amboh, tərūm andza neŋ.

¹⁷ A seŋ na, gum andza niye. Hərwi niye na sləriye naha Timote ka təv kurom hərwi ada m̃ ye naha m̃ makum ahaya a gər mede ga ka tsəved i Yesu Kəriste. Wu nakə ma diye naha ma tətikakumeye na, wu nakə na tətikawatay a ndo hay kwa ka waray aye. Tsənum! Timote na, neŋgeye wawa ga, na wudā na haladzay. Ada neŋgeye na, ma giye məsler i Bəy Maduweŋ Yesu ta tsəved eye lele.

¹⁸ Na sər ha, siye i ndo hay ta zəba faya na ye naha ka təv kurom zuk bay na, tə dzala na, na diye naha sa bay, hərwi niye faya ta dəslyay gər a bo tay.

¹⁹ Ane tuk na, tadə Bəy Maduweŋ kway kə vələŋ tsəved na, na diye naha bəse. Na ndisl naha na, na səriye ha ndo neheye faya ta giye zlapay aye na, na zəbiye fataya təday. Na səriye ha ta tsikawa na, bazlam kəriye tsa tsukuḍu ta huta gədaŋ i Mbəlom daw?

²⁰ Na tsik andza niye na, hərwi mələve i Bəy i Mbəlom nakə ma ləviye. A sər bo na, ma gədaŋ bəna mə bazlam hay kəriye dəkdek tsa bay.

²¹ A sakum na, wuye mey? Ahəl nakə aza na diye naha aye na, a sakum nā zla naha mandalaḅa ka həlay hərwi makəte kurom ha daw? Kəgəbay ka mbədumeye ha dərev kurom ada neḅ na diye naha tə bazlam ləfedede eye hərwi mədakum ha na, na wuda kurom daw?

5

Wu nakə a ge horoy mə walaḅ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye

¹ Na tsənawa wu hay ka nəkurom. Ndo hay tə gwad na, faya ka gumeye wu nakə lele bay aye. Kwa ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, faya ta giye slala i wu niye bay. Tə gwedeḅ na, ndo ta həna ta ḅgwas i bəba ḅgay.*

² Ada ka dəsłumay ha gər a bo duh na, kəkay? Tuwum duh hərwi mənese kurom. Ndo nakə faya ma giye andza niye ka gərurum ha na, kəkay?

³ Neḅ na, na ge na sariya eye tsiy andza nəkway ka bo dziye. Neḅ mə walaḅ kurom bay, ane tuk na, dərev ga mandza eye tə nəkurom.

⁴ Na ge sariya nakay ta gədaḅ i Bəy Maduweḅ kway Yesu. Wu nakə na tsikakumeye naha aye na, hayum gər ada dərev ga ma ndziye tə nəkurom. Gədaḅ i Bəy Maduweḅ kway Yesu ma ndziye tə nəkurom dərmaḅ.

⁵ Ahəl nakə ka hayum gər aye vəlumay ha ndo niye a həlay i Fakalaw hərwi ada Fakalaw mā nas ha slo i bo ḅgay. Mā nas ha slo i bo ḅgay na, hərwi ada Mbəlom mā təma ha pat nakə Bəy Maduweḅ kway Yesu ma maweye.

⁶ Ka dəsłumay ha gər a bo na, hərwi mey? Mədəsłay ha gər a bo na, lele bay. «Gəde tsekweḅ a kwasa ha wu tebiye» na, ka sərurum təbədew? Andza niye mezeleme tsekweḅ na, ma nasiye wu na, ka sərurum təbədew?

⁷ Zlum na mezeleme niye andza gəde abəra mə walaḅ kurom hərwi ada kâ tərurum tsədaḅḅa andza wu nakə gəde faya bay aye. Na sər ha ta dedek, Mbəlom ka təra kurom ha tsədaḅḅa hərwi kə kəd təbaḅ hərwi ada

kâ hatsakwa magurlom i Pak ta neḅgeye. Təbaḅ eye niye na, Yesu Kəriste nakə a mət hərwi kway aye.†

⁸ Hatsakwa magurlom lele. Ane tuk na, hatsakwa magurlom tə makwala wedeye, gəde mā ge mə dəma bay. Tərakwa ndo neheye tsədaḅḅa eye. Pakway bəzay a tsəved i Mbəlom tə dərev kway peteh‡. Gərakwa ha məge wu neheye lele bay tebiye. Wu niye hay na, andza gəde niye.

⁹ Mə dərurum ga nakə na watsakum naha ahəl niye na, na gwadəkum: «Kâ ndzum dziye ta ndo neheye faya ta giye madama aye bay.»

¹⁰ Na tsik andza niye na, ka ndo i mändzibəra hay bay. Hərwi ndo məge madama hay, ndo i bor hay, məkal hay ada ndo məge kule hay, nəteye ndo i mändzibəra hay. Məḅgədatay hərwi mədzepe ta nəteye bay na, haḅe ka deyurumeye abəra ma mändzibəra.

¹¹ A'ay! Wu nakə na watsa aye na, na watsa duh na, ka ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste. Tadə ndoweye kə gwad neḅgeye ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste ada faya ma giye madama, faya ma giye bor ka wu i ndo, faya ma giye kule, faya ma tsikiye wu lele bay eye ka ndo hay, faya ma kwayiye ta guzom, faya ma kəliye wu hay na, kâ ndzum ka təv manəte aye ta neḅgeye bay. A həlay nakə nəkurom mandza eye ka mändzibəra mba aye na, tsəved andaya ka ḅgənumeye ta nəteye aye bay.

¹² Mata ge sariya i ndo neheye tə pay bəzay a Yesu Kəriste bay aye na, neḅ tədew? Nəkurom dərmaḅ na, ka gumateye sariya na, a ndo neheye ka hayawum gər dziye.

¹³ Mata ge sariya a ndo neheye tə pay bəzay a Yesu Kəriste bay aye na, Mbəlom. Gum andza nakə mawatsa eye mə Dərurum i Mbəlom na, a gwad: «Həharum na ndo nakə faya ma giye wu nakə lele bay aye abəra mə walaḅ kurom.§»

6

Ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste hay ta wuda ka bo bay

* 5:1 Levitik 18.8; Bazlam mapala eye masulo eye 23.1. † 5:7 Madayaw abəra ma Ezipt 13.7; 12.21. ‡ 5:8 Madayaw abəra ma Ezipt 12.15-20; Bazlam mapala eye masulo eye 16.3. § 5:13 Bazlam mapala eye masulo eye 17.7.

¹ Tadə faya ka tərume ye mə walaŋ kurom na, ka yawum ka təv i ndo mäge sariya neheye tə sər Mbəlom bay aye na, ka gum andza niye hərwi mey? Mata ŋənakum ha sariya düh na, ndo mape mədzał gər hay ka Yesu.

² Mata gatay sariya a ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, ndo mape mədzał gər hay ka Yesu na, ka sərüm təbədew? Kə ge düh mata gatay sariya a ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye nəkurom tuk na, ada ka sərüm mäge sariya i wu neheye tsekweŋ tsekweŋ aye bay na, kəkay?

³ Mata gatay sariya kwa a gawla i Mbəlom hay nəkway na, ka sərüm təbədew? Kə ge andza niye na, ka ŋənakweye ha sariya a bo ka mändzibəra bəna kemey?

⁴ Tadə ka tərüm mə walaŋ kurom na, ka diyumeye ha ka təv i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, kəkay? Nəteye na, wuray kə dzapa kurom ha kwa tsekweŋ bay. Ane tuk na, a sakum tā ŋənakum ha sariya na, ma kəkay?

⁵ Horoy a gakum təbədew? Ndo nakə a tsah ma tsikakumeye me a zləm aye na, andaya mə walaŋ kurom ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste hay təbədew?

⁶ Ndo məpay bəzay a Yesu ma wudiye ka malamar nakə faya ma pay bəzay a Yesu andza neŋgeye na, lele bay. Ada kwa ka təv i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye ka wudawum.

⁷ Ka wudumeye ka bo mə walaŋ kurom na, lele bay. Ka wudum ka bo mə walaŋ kurom na, ka dədum abəra ka tsəved i Mbəlom. Ka sakumay naha a ndo neheye faya ta gakumeye mənese aye. Tadə ta kəlakum na wu kurom na, gəsüm dərev, kə wudum fataya bay.

⁸ Ane tuk na, ka gəsüm dərev bay, faya ka gumateye wu lele bay eye a siye ndo hay düh. Faya ka kələmeye wu i ndo hay, kwa nəteye malamar kurom hay ka tsəved i Mbəlom bəbay na, faya ka kələmeye tay ha.

⁹ Ndo neheye faya ta giye lele bay eye ta diye a Bəy i Mbəlom bay na, ka sərüm təbədew? Kə vumay gər a bo kurom bay. Sərüm ha na, ndo neheye faya ta giye

madama, ta giye kule, faya ta həniye ta ŋgwas i ndo hay ada ndo neheye tə zla hasləka ta təra ha andza ŋgwas eye,

¹⁰ ndo makəle wu i ndo hay, ndo mäge dəre ka wu i ndo, ndo məkway eye hay, ndo mətəsadatay a ndo hay, ndo mabuwe siye i ndo hay ta gədaŋ, slala i ndo neheye tebiye na, ta diye a Bəy i Mbəlom bay.

¹¹ Ahəl niye na, siye i ndo hay mə walaŋ kurom tə gawa wu neheye lele bay aye. Ane tuk na, Məsəfəre i Mbəlom nakə faya ka dəsłakweye ha gər aye kə pəsakum ha mezeleme kurom ada kə bara kurom. Kə pala kurom hərwi ada kə tərüm ndo i Mbəlom hay. Ka təra kurom hay tsədəŋŋa kame i Mbəlom. A ge andza niye na, hərwi ka pum mədzał gər ka Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste.

Bo na, hərwi mazambaday a Mbəlom

¹² Ndo siye hay mə walaŋ kurom tə dzala mə gər tay na: «Tsəved andaya ka mäge wu hay tebiye.» Ane tuk na, wu tebiye lele hərwi kurom bay. «Tsəved andaya ka mäge wu hay tebiye.» Ane tuk na, a seŋ matəre beke i wu bay.

¹³ Ka gwadum sa: «Mbəlom a ge wu mənday na, hərwi huđ, a ge huđ hərwi wu mənday dərmağ.» Ayaw dedek, ane tuk na, Mbəlom ma dziye tay ha sulo tay eye tebiye. Mbəlom a lambad bo na, hərwi mäge ha madama bay. A lambad na, hərwi ada kə dəsłakway ha gər a Bəy Maduweŋ kway düh, hərwi neŋgeye faya ma tsəpiye bo kway.

¹⁴ Mbəlom kə lətse ahaya Bəy Maduweŋ kway Yesu abəra ma mədahaŋ. Mə lətsakway ahaya abəra ma mədahaŋ ta gədaŋ ŋgay dərmağ. Ka lətsakweye abəra ma mədahaŋ tə slo i bo kway tebiye.

¹⁵ Nəkurom siye i bo i Yesu Kəriste na, ka sərüm təbədew? Na sliye faya mabuwe siye i bo i Yesu məvəlay ha a ŋgwas mäge madama daw? A'ay, ma giye bo andza niye bay!

¹⁶ Ka sərüm bədaw? Ndowe ye kə vəlay ha bo ŋgay a ŋgwas mäge madama na, nəteye sulo ta təra bo nəte. Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad: «Ndo hay sulo na, ta təriye bo nəte.*»

* 6:16 Madazlay i wu hay 2.24.

¹⁷ Ane tuk na, ndo nakə kə vələy ha bo ŋgay a Bəy Maduweŋ Yesu aye na, neŋgeye ta Bəy Maduweŋ, dārev tay nāte.

¹⁸ Hərwi niye, kâ gum madama bay. Siye i wu neheye ndo hay faya ta giye na, bo tay madzapa eye tə wu niye hay bay. Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye madama aye na, a gay wu nakə lele bay aye a bo ŋgay.

¹⁹ Bo kurom na, gay i mädəslay ha gər a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye na, ka sərūm bədaw? Mbəlom a vələkum Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ada ma ndziye mə dārev kurom. Maa ləvay gər a bo kurom hay na, bo kurom eye bay. Maa ləvay gər na, Mbəlom.

²⁰ Mbəlom a mbəda kurom ahaya tə wu nakə tsakala eye haladzay aye. Hərwi niye dəsłumay ha gər a Mbəlom tə bo kurom.

7

Bazlam i mazole bo

¹ Anəke na, na mbədakumeye naha ka bazlam kurom nakə ka watsumenew a dərēwel aye. Ayaw! Tadə hasləka kə zla ŋgwas bay na, kə ge lele.

² Ane tuk na, lele eye na, hasləka mâ zla ŋgwas ada ŋgwas mâ ye a zal hərwi ada tâ ge madama bay.

³ Hasləka mâ kərah mähəne ta ŋgwas ŋgay bay, ŋgwas dərma kə kərah mähəne tə zal ŋgay bay.

⁴ Bo i ŋgwas na, i ŋgay eye ŋgway bay. Bo ŋgay na, i zal ŋgay dərma kə. Bo i hasləka bəbay na, i ŋgay eye ŋgway bay. Bo ŋgay na, i ŋgwas ŋgay dərma kə.

⁵ Andza niye, hasləka ta ŋgwas ŋgay na, tâ kərah ha a bo mähəne bay. Tadə agəna nətēye salamay ta gwad ayaw na, ta sliye faya mähəne bay mändze tsekweŋ tsa hərwi maduwulay me a Mbəlom. Kâ ndzum wal wal mändze haladzay bay, Fakalaw ma ta vakumeye gər hərwi nakə ka gumay metsehe a bo kurom bay aye.

⁶ Wu nakə na tsikakum ka mazole bo aye na, na tsikakum na, gum tə kutoŋ bay. Tadə ka gum andza nakay na, ka gum mənese bay.

⁷ Tadə neŋ na, na gwadiye ŋgama ndo hay tebiye tâ ndza andza neŋ ze ŋgwas. Ane tuk na, ta dedek ma giye lele bay hərwi Mbəlom a vələ ŋgwalak kwa a way andza

nakə a say mäge aye. Ndo siye hay a vələtay gədan məpay bəzay ta ŋgwas. Ndo mekeleŋ eye hay tə sər mändze ze ŋgwas ta gədan i Mbəlom.

⁸ Anəke, neŋ faya na tsikakumeye a nəkurom madakway i ŋgwas ta nəkurom neheye ka zlum ŋgwas zuk bay aye. Neŋ faya na gwadakumeye: Lele na, ndzum andza neŋ. Kâ zlum ŋgwas bay, nəkurom ŋgwas hay bəbay kâ yum a zal bay.

⁹ Ane tuk na, kə ge ka mbumeye faya mändze tətə bay na, hasləka mâ zla ŋgwas, ŋgwas mâ ye a zal. Ŋgama hasləka mâ zla ŋgwas, ŋgwas dərma kə mâ zla zal tə bəmalə nakə bor i bo ma gəsiye kurom aye.

¹⁰ Anəke faya na tsikateye a ndo neheye nətēye ta ŋgwas tay hay aye, kəgəbay nətēye tə zal tay hay aye. Maa tsik bazlam nakay na, neŋ mahəgeye bay. Maa tsik na, Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste. A gwad: Ŋgwas mâ gər ha zal ŋgay bay.

¹¹ Kə ge ŋgwas eye kə gər ha zal ŋgay na, mâ zla zal mekeleŋ eye bay. Tadə kə ge a say zal sa na, mâ ma ta dəba ka təv i zal kurre eye tâ ma ka bo. Hasləka dərma kə mâ həhar na ŋgwas ŋgay bay.

¹² Anəke na tsikateye naha a ndo mekeleŋ eye hay nakə agəna ŋgwas kə dzala ha ka Yesu bay nətēye mandza eye aye. Maa tsik na, neŋ bəna Bəy Maduweŋ Yesu bay. Faya na tsikiye: Tadə ndoweye ŋgwas ŋgay kə dzala ha ka Yesu zuk bay na, tadə ka təma mändze tə neŋgeye na, mâ həhar na bay.

¹³ Hərwi ŋgwas nakə kə dzala ha ka Yesu aye na, andza niye dərma kə. Tadə zal ŋgay kə dzala ha ka Yesu bay ada tadə a say mändze ta ŋgwas ŋgay na, ŋgwas mâ kərah mändze mə gay ŋgay bay.

¹⁴ Na tsik andza niye na, hərwi zal ŋgay nakə kə dzala ha ka Yesu zuk bay aye na, neŋgeye i Mbəlom hərwi ŋgwas nakə a dzala ha ka Yesu aye. Hərwi ŋgwas nakə kə dzala ha ka Yesu zuk bay aye na, andza niye dərma kə. Kə ge zal mapa gər eye ka Yesu na, ŋgwas ŋgay na, i Mbəlom dərma kə. Tadə kə ge andza niye bay na, wawa tay ta təriye andza ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Ane tuk na, wawa tay hay nətēye ta təra

andza niye bay, Mbəlom kə pa tay hay a walaŋ i ndo ŋgay hay.

¹⁵ Kə ge ndoweye kə dzala ha ka Yesu bay, tadə a say məgər ha ndo neŋged na, mâ ye. Tadə kə gər ha, ki ye ŋgway na, haslaka kəgəbay ŋgwas, mâ dzala wuray bay. Hərwi ŋgay na, mənese andaya bay. A yay a gər a Mbəlom hərwi ada kâ ndzum zay.

¹⁶ A nəkar ŋgwas mapa gər eye ka Yesu, tadə Mbəlom ma təmiye ha zal yak hərwi yak na, ka sər daw? A nəkar zal mapa gər eye ka Yesu, tadə Mbəlom ma təmiye ha ŋgwas yak hərwi yak na, ka sər daw? Ka sər bay tebiye.

Ndzum andza nakə Mbəlom a zalakum aye

¹⁷ Ane tuk na, kwa way mâ pay bəzay a tsəved nakə Bəy Maduweŋ a vələy aye ada mâ ndza andza nakə ahəl niye a zalayaw hərwi ada mâ pay bəzay aye. Wu nakay na tsikakum aye na, wu nakə neŋ faya na tətikateye a ndo hay ma məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.

¹⁸ Tadə Mbəlom a zalaka nəkar madəsa bo eye na, ndza madəsa bo eye. Kə ge tadə Mbəlom a zalaka nəkar madəsa bo eye bay na, kâ gwad «Na dəsiye bo» bay.

¹⁹ Agəna nəkar madəsa bo eye, kəgəbay agəna nəkar madəsa bo eye bay na, kame i Mbəlom na, nəte. Wu nakə ma giye ŋgama mə dəma aye na, andaya bay. Wu nakə ma dzəniye kame i Mbəlom aye na, marəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye.

²⁰ Kwa nəkar kəkay, kəkay na, Mbəlom a zalaka ka məndze andza niye.

²¹ Agəna Mbəlom a zalaka ahəl niye nəkar beke eye na, mâ dzəma kar bay. Ane tuk na, tadə ka hutiyə tsəved matəre ndo barbarra eye ka ləviye gər yak aye na, lele dərma sa tsa.

²² Na gwad tadə nəkar beke eye kâ dzəma wuray bay na, hərwi tadə ahəl niye Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a zalaka nəkar beke eye na, sər ha Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste kə təma kar ahaya abəra ma beke i mezeleme. Sa na, ndo nakə beke eye bay Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a zalay ka məpay bəzay aye na, ka təra beke i Kəriste.

²³ Nəkurom tebiye, kwa beke kwa beke eye hay bay, Mbəlom a mbədə kurom

ahaya na, tə wu nakə tsakala eye haladzay aye. Nəkurom na, ndo ŋgay hay. Hərwi niye kâ pumay bəzay a mədzal gər i ndo hay andza nakə beke hay faya ta pay bəzay a ndo i gay tay hay aye bay.

²⁴ Malamar ga hay, neŋ faya na tsikakumeye. Kwa way mâ ndza andza nakə ahəl niye Mbəlom a zalay aye. Mâ ndza kame i Mbəlom na, andza niye.

Ndo neheye ta zla bo zuk bay aye

²⁵ Anəke na, neŋ faya na tsikiye ka haslaka neheye ta zla ŋgwas zuk bay ada tə dem neheye ta ye a zal zuk bay aye. Wu nakə na tsikiye aye na, Bəy Maduweŋ Yesu a tsiken bay. Na tsikiye na, wu nakə na dzala mə gər ga aye tsa. Ane tuk na, ka slumeye məpe faya mədzal gər hərwi neŋ na, ndo dedək eye kame i Mbəlom ta gədan i Bəy Maduweŋ Yesu.

²⁶ Na zəba ka dəretsətseh nakə faya ka sakweye a həlay nakay anəke aye, na dzala na, lele məndze andza nakə tə ndzawa aye.

²⁷ Kə ge ka zla ŋgwas tsiy na, kâ həhar na bay. Tadə ka zla ŋgwas zuk bay na, ndza andza niye, kâ pəla tsəved ka məzle ŋgwas bay.

²⁸ Ane tuk na, kwa tadə haslaka kə zla ŋgwas bəbay na, kə ge mənese bay. Tadə dem kə zla zal na, kə ge mənese bay dərma. Ane tuk na, sərma ha na, ndo neheye ta ŋgwas tay hay aye kəgəbay tə zal tay hay aye na, faya ta siye dəretsətseh haladzay ka məndzibəra. Hərwi niye na gwad lele məndze ze məzle ŋgwas kəgəbay ze məzle zal hərwi ada kâ hutakwa dəretsətseh bay.

²⁹ Malamar ga hay, gər i bazlam nakə a seŋ mətsikakum aye na, anar: Həlay nakə Mbəlom a vələkway aye na, mazlambar ma slaweye. Hərwi ma dazlay anəke hus mede kame na, ndo neheye ta zla ŋgwas aye ta ndza ka tsəved i Mbəlom andza i ndo neheye ta zla ŋgwas bay aye.

³⁰ Ndo neheye faya ta tuwiye na, tã gay məsler a Mbəlom andza nəteye faya ta tuwiye bay aye. Ndo neheye faya ta ŋgwasiye na, tã gay məsler a Mbəlom andza nakə nəteye faya ta ŋgwasiye bay aye. Ada ndo neheye faya ta səkəmiye wu hay aye

na, tâ zəba faya ka wu nakə ta səkəm aye andza wu kəriye.

³¹ Ndo neheye faya ta giye mäsler tə wu i mändzibəra aye na, tâ ndza andza nakə nətəye faya ta giye ha mäsler tə wu niye hay bay aye, hərwi mändzibəra nakay anar mandza eye anəke na, ma ndəviye.

³² A seŋ na, kâ dzalum wuray bay. Ndo nakə ŋgwas andaya faya bay aye na, ma piye mädzal gər ŋgay tebiye ka mäsler i Bəy Maduweŋ Yesu. Ma giye andza niye na, hərwi neŋgeye mâ yay a gər a Bəy Maduweŋ Yesu.

³³ Ndo nakə ta ŋgwas aye neŋgeye, ma dzaliye na, ka wu i mändzibəra. A say mäge na, wu nakə a yay a gər a ŋgwas ŋgay aye.

³⁴ Andza niye mädzal gər ŋgay na, sulo. Ngwas na, andza niye dərma. Ngwas nakə zal ŋgay andaya bay aye tə dem nakə ki ye a zla zal zuk bay ta pa mädzal gər tay ka mäsler i Bəy Maduweŋ Yesu. A satay məvəlay ha dərev tay tə bo tay a Mbəlom. Ngwas nakə zal ŋgay andaya neŋgeye a dzala na, ka wu i mändzibəra, a say mäge wu nakə a yay a gər a zal ŋgay aye.

³⁵ Na tsikakum andza niye hərwi madzəne kurom düh bəna hərwi məgakum me bay. A seŋ düh na, mede kurom mâ ge lele ada kâ pumay bəzay a Bəy Maduweŋ tə dərev kurom peteh.

³⁶ Anəke na tsikiye na, ka gawla ta mädəl ŋgay. Tadə gawla a zəba faya a say mädəl ŋgay ka zal ada ma geye mənese na, tâ zla bo. Tâ ge mənese bay.

³⁷ Ane tuk na, tadə gawla kə dzala ta dedək düh ma zliye mädəl ŋgay bay na, ada tadə a dzala tə dərev ŋgay peteh ndəray a gay me ka mazole bay, bo ŋgay eye a dzala ŋgway ada ma sliye mändze tətə na, a ge niye na, lele.

³⁸ Andza niye, ndo nakə kə zla dahəlay aye na, kə ge lele. Ndo nakə kə zla dahəlay bay aye na, kə ge lele haladzay sa tsa.

³⁹ Ngwas tə zal ŋgay ta ndziye na, huya. Tadə zal ŋgay kə mət na, ma sliye faya mazole zal mekeləŋ eye andza nakə a say aye. Ane tuk na, lele eye ma zliye na, ndo məpa gər eye ka Yesu.

⁴⁰ Neŋ na dzala, mâ ndza mahəŋgeye, hərwi ma ta ndziye ma sifa ta məŋgwese eye

ma ziye nakə neŋgeye tə zal aye düh. Wu nakə na tsik aye na, sər ha maa deŋ ha na, Məsəfəre i Mbəlom.

8

Wu nakə makəday a kule aye

¹ Matsətsehe kurom nakə ka tsətsahum hərwi slo nakə ta tawal ha kule aye na, ta dedək nəmaa sər ha tebiye andza nakə ka tsikum aye. Ane tuk na, məsəre wu na, ndo hay ta dəslay ha gər a bo. Duh wu nakə ma dzəniye ndo hay hərwi ada kâ yakwa kame kame aye na, mawudə bo nakə ka wudəkweye bo nətə nətə mə walaŋ kway aye.

² Tadə ndoweye kə dəslay ha gər a bo ada a dzala mə gər ŋgay neŋgeye, a sər wu hay na, niye a bəz ha na, a sər wu hay andza nakə a say a Mbəlom aye zuk bay.

³ Ane tuk na, ndo nakə ma dəslay ha gər bo ŋgay andza niye təbey aye na, a wudə Mbəlom düh. Mbəlom a sər ha, a gwad: «Ndo nakay na, ndo ga.»

⁴ Slo nakə ta tawal ha kule aye na, ka həpədəkweye bay tsukudu ka həpədəkweye dāw? Wu nakə neŋ na dzala aye na, anar: Ka sərakwa ha kule na, wu dedək eye bay. Ka sərakwa ha Mbəlom na, nətə ŋgweŋ bəna siye hay andaya bay.

⁵ Dedək, siye i ndo hay tə gwad na, mbəlom hay andaya haladzay ma magərmbəlom ada ka mändzibəra. Ka nətəye na, dedək mbəlom hay andaya haladzay ada bəy maduweŋ hay andaya haladzay.

⁶ Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, nəkway ka sərakwa Mbəlom na, nətə ŋgweŋ tsa. Neŋgeye Bəba kway. Wu neheye ka mändzibəra aye tebiye a yaw na, mə həlay ŋgay. A ge kway na, hərwi ada kâ tərakwa ndo ŋgay hay. Bəy kway na, nətə tsa dərma. Neŋgeye na, Yesu Kəriste. Wu hay tebiye ti yaw na, mə həlay ŋgay, ka hutakwa sifa wedeye na, tə həlay ŋgay.

⁷ Ane tuk na, siye i ndo məpe mädzal gər hay ka Yesu ta sər ha, sifa andaya mə kule hay bay na, ta sər ha bay. Ahəl nakə nətəye faya ta həpədiye slo i kule aye, tə dzala mə gər tay andza huya kule na, mbəlom dedək. Ta huta gədaŋ ka tsəved i Mbəlom zuk bay.

Tə dzala mə gər tay, tadə ta həpəf slo i kule na, ta ge mənese.

⁸ Azlakwa bay, ka sərakwa ha wu mənday na, ma təriye kway ha ndo ɲgwalak eye hay kame i Mbəlom bay. Kwa tadə ka ndayakwa, ma dzəniye kway bay. Kwa tadə ka ndayakwa bay, ma giye wuray kwa tsekwen bay dərma.

⁹ Nəkurom, ka sərūm ha ka slumeye faya mənde wu nakə a sakum aye tebiye. Ane tuk na, gum metsehe, bəna ndo neheye ta huta gədan ka tsəved i Mbəlom zuk bay aye na, ta dziye abəra ka tsəved hərwi kurom.

¹⁰ Zəbum təday, nəkar nakə ka sər dedək aye, tadə ndo nakə gədan ɲgay andaya zuk bay kə ɲgataka nəkar mandza eye mə gay i matewele kule faya ka həpədiye slo nakə ta tawal ha kule aye, nəkar ka dzala na, ma həpədiye dərma bədaw?

¹¹ Hərwi niye wu nakə ka ge hərwi ka sər aye na, ma nasiye ha ndo niye gədan andaya bay aye. Ane tuk na, sər ha neŋgeye na, malamar yak nakə Yesu Kəriste a mət hərwi ɲgay aye.

¹² Tadə ka ge andza niye na, ka nasay a malamar yak nakə bəle eye, ka nasay ha mədza gər ɲgay. Ka nasay na, a malamar yak dəkdek bay, sər ha mənese nakə ka ge aye na, ka bo i Kəriste eye ɲgway.

¹³ Hərwi niye tadə slo nakə na həpədiye ma diye ha malamar ga a mənese na, na həpədiye slo dāda sa bay, hərwi a seŋ malamar mā dəd abəra ka tsəved bay.

9

Pol a da ha məndze ɲgay

¹ Zəbum ka məndze ga təday, neŋ na, na ləva gər ga! Neŋ, ndo i maslaŋ i Yesu na, ka sərūm bədaw? Neŋ na ɲgatay a Yesu Bəy Maduweŋ kway tə dəre ga! Nəkurom tebiye ka pum mədza gər ka Bəy Maduweŋ na, hərwi nakə na ge məsler ɲgay mə walaŋ kurom aye bədaw?

² Kwa tadə ka dəre i ndo mekeleŋ eye hay neŋ ndo i maslaŋ i Yesu bay bəbay na, nəkurom ka sərūm ha. Ka pum mədza gər ka Yesu Kəriste na, hərwi nakə na dəkum ha Labara ɲgwalak eye bədaw? Maa bəz ha

neŋ ndo i maslaŋ i Bəy Maduweŋ kway na, nəkurom.

³ Hərwi ndo neheye ta meŋeye ha mənese aye na, na gwadateye faya kəkay? Na tsikateye faya,

⁴ neŋ na sla dā nəkurom ka vəlumeŋeye wu mənday hərwi məsler nakə faya na giye bədaw?

⁵ Neŋ na sla məzle ɲgwas nakə mapa gər aye ka Yesu, neŋ ta ɲgwas ga nəmaa həhaliye salamay andza i Piye tə siye i ndo i maslaŋ i Yesu hay ada andza i malamar i Yesu Kəriste hay təbədew?

⁶ Sa na, nəkurom ka dzalum mata ge məsler hərwi məhute ha wu mənday a gər may na, nəmay ta Barnabas dəkdek dāw?

⁷ Tadə ndoweeye neŋgeye ma sidzew na, ma pəliye wu mənday a gər ɲgay dāw? A'ay! Andza niye bay. Ndo məfəte kə fət, hohway eye kə nah na, ma ndiye. Ndo mətsəkure gəna wu na, ma ditsiye wah eye ma siye bədaw?

⁸ Wu neheye na tsik aye na, mədza gər i ndo zezeŋ dəkdek tsa bay. Kwa bazlam i Musa mapala eye a tsik faya na, andza niye dərma.

⁹ Mawatsa eye mə dərwele i Musa na, a gwad: «Ahəl nakə sla ma giye məsler ma guvah aye na, kâ pay wu ka bazlam bay, gər ha mâ həpəd wu mənday.*» Ka dzalum, Mbəlom a tsik na, ka sla dəkdek dəkdek dāw?

¹⁰ Mbəlom a tsik nakay na, ka nəmay. Ayaw, tə watsa bazlam neheye ahəl niye na, hərwi may. Ndo nakə faya ma fətiye na, mâ pa mədza gər ta dəkdek ma hutiyə madagər ɲgay. Ndo nakə faya ma kəzliye dāw aye, mâ pa mədza gər ta dəkdek ma hutiyə wu mənday.

¹¹ Ah lele! Nəmay na, nəmaa dəkum ha bazlam i Mbəlom andza nakə ta sləga hulfe a guvah aye. Ka dzalum tadə nəmaa hutiyə wu neheye ka məndzibəra aye abəra mə həlay kurom na, lele bədaw?

¹² Tadə ta dəkdek siye i ndo hay faya ta tsətsahiye fakuma wu neheye ta ndiye na, ka dzalum nəmay nəmaa tsətsah na, lele dərma bədaw? Kwa tadə andza niye bəbay na, nəmaa tsətsah wuray abəra mə həlay kurom bay. Dəretsətseh neheye a ndza-may a gər tebiye nəmaa dəma hərwi a say

* 9:9 Bazlam mapala eye masulo eye 25.4.

mäge wu nakə ma ɲɔrəzliye na Labara Ɲɔwalak eye i Yesu Kəriste bay.

13 Sərum ha na, ndo neheye faya ta giye məsler mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, faya ta hutiyə wu mənɔay tay mə dəma. Ndo neheye tə kədaway naha wu a Mbəlom ma təv məvəlay wu a Mbəlom aye na, tə hutawa wu mənɔay tay mə dəma dərma.

14 Ndo neheye faya ta diye ha Labara Ɲɔwalak eye na, andza niye dərma. Bəy Maduweɲ kway Yesu a gwad ndo hay ta vələteye wu a ndo neheye faya ta diye labara ɲgay aye.†

15 Kwa tadə andza niye bəbay na, neɲ na tsətsah fakuma wuray bay. Wu nakə na watsa aye na, na watsa hərwi ada kə slərumeɲew wu bay. Tə bəmalə nakə na tsətsahiye fakuma wu aye na, ɲgama nā mət. Ndəray mā nesəɲ ha mənɲwese ga bay.

16 Labara ɲɔwalak eye nakə faya na diye ha aye na, ma vələneye tsəved məge ha zlapay bay. Maa geɲ faya kutoɲ na, Yesu. Na dā ha bay na, dəretsətseh ka gər ga.

17 Tadə neɲ eye na dzalay a gər ga na dətay ha labara wedeye a ndo hay na, haɓe ta vələneye merəbe ga. Ane tuk na, andza niye bay! Məsler eye nakay na, neɲ na zla tə gər ga bay. Na giye na, hərwi Mbəlom a vələɲ hərwi ada nā ge.

18 Kə ge andza niye na, merəbe ga na, wuye meɲ? Merəbe ga na, faya na diye ha Labara Ɲɔwalak eye kəriye, faya na tsətsahiye tā vələɲ faya wu bay. Na sliye faya matsətsehe ndo tā vələɲ wu hərwi Labara Ɲɔwalak eye nakə faya na diye ha aye. Ane tuk na, a seɲ bay.

19 Na ndziye na, na ləva gər ga, ndəray ma sliye faya mələveɲ gər bay. Ane tuk na, na təra beke hərwi ndo hay tebiye na, tə gər ga eye hərwi ada tā yaw tā pa mədzal gər ka Bəy Maduweɲ Yesu.

20 Neɲ mə walaɲ i Yahuda hay na, na ndziye andza nəteye hərwi ada nā həlata ahaya ka təv i Bəy Maduweɲ Yesu. Bazlam i Musa mapala eye na, gədaɲ ɲgay andaya fagaya bay. Ane tuk na, neɲ mə walaɲ i ndo neheye ta rəhay ha gər a bazlam mapala

eye na, na giye andza nəteye hərwi ada nā həlata ahaya ka təv i Bəy Maduweɲ.

21 Ahəl nakə neɲ mə walaɲ i ndo neheye tə sər bazlam i Musa mapala eye bay na, na ndziye andza nəteye hərwi ada nā həlata ahaya ka təv i Bəy Maduweɲ dərma. Andza məgwede neɲ na, na rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye təbey. A'ay! Neɲ faya na rəhay gər hərwi faya na rəhay ha gər a Kəriste.

22 Ahəl nakə neɲ ta ndo neheye ta huta gədaɲ ka tsəved i Mbəlom zuk bay aye na, na ndziye andza nəteye hərwi ada na dzəniye tay ha tā huta gədaɲ ka təv i Bəy Maduweɲ. Ahəl nakə neɲ ta ndo hay tebiye aye na, na ndziye andza nəteye. Na giye wu nakə na sər aye tebiye hərwi ada nā təma tay ha siye hay.

23 Wu neheye na ge tebiye aye hərwi ada Labara Ɲɔwalak eye mā ye kame kame. Mbəlom mā pa fagaya ɲgama, ka neɲ ta ndo ɲgay siye hay.

Matətike i ndo mahway hay

24 Sərum ha na, ahəl nakə ndo hay ta hwiye na, ndo mahway nəteye haladzay ta hwiye. Ane tuk na, mata ze ndo siye hay na, ndo nəte tsa, ma hutiyə merəbe i mahway ɲgay. Neɲ faya na gwadakumeye: Gum gədaɲ andza ndo mahway hay hərwi ada kə hutum merəbe kurom dərma.

25 Ndo neheye a satay mahway lele aye na, ta gəriye ha wu hay wal wal haladzay. Ta tətikiye, ta ndudiyə ha mbəle tay hay lele nakə ada ndo ma sliye faya mazay a ndo neɲged aye ada ma hutiyə merəbe ɲgay aye. Ane tuk na, merəbe ɲgay niye ta vəleye ma ndziye bay, ma nasiye bəse. Nəkway na, nəkway ka tətikakweye mahway kame i Mbəlom hərwi ada kə hutakwa merəbe nakə ma nasiye dāda bay aye.

26 Hərwi niye neɲ na, na hwiye andza ndo nakə ma hwiye so tsa bay aye. Neɲ bəbay na, andza ndo nakə faya matətikiye məgay duzl a ndo nakə faya ta tətikiye sala-may, həlay ɲgay a ma a zay bay aye. Neɲ na, andza ndo nakə ma feye a mətasl kafats kəriye bay.

27 Neɲ eye na geye dəretsətseh a bo ga tə həlay ga eye ada ma gəsəneye me

† 9:14 Zəba mə Mata 10.10; Luka 10.7.

hərwi ada pat nakə Mbəlom ma ndəviye ha məndzibəra aye na, neŋ ndo mədə ha bazlam ŋgay a ndo hay nâ təra ndo i dəba bay.

10

Israyel hay mə makukulek

¹ Malamar ga hay, wu nakə a ge bo ahəl niye ta bəba tətə kway hay aye, a seŋ na, mâ makumaw a gər. Mbəlom kə dərəzl tay ha nətəye tebiye tə makukulek. Nətəye tebiye ta tas ta bəlay nakə tə zalay Bəlay Ndozza aye.*

² Nətəye tebiye Mbəlom ka dzəhuḅ tay ha mə makukulek ada ma dəlov hərwi ada tâ təra nətəye madzapa eye tə Musa.

³ Nətəye tebiye ta nda wu mənday eye nətə nakə a yaw mə mbəlom aye†,

⁴ ada nətəye tebiye ta sa yam eye nətə nakə Mbəlom a vəlatay aye dərmaḅ. Yam nakay na, yam nakə a gəzaw abəra ma hotokom aye.‡ Maa vəlatay hotokom niye na, Mbəlom. Hotokom eye niye na, Kəriste ada a laka tay ha.

⁵ Kwa tadə ta ŋgatay a masuwayaŋ nakə Mbəlom a ge aye bəbay na, həlay a vay a ndo hay tə gawa wu nakə a yay a gər a Mbəlom bay aye. Hərwi niye ndo hay ta mət tolololo mə kəsaf kwa ka waray.§

⁶ Wu neheye na, ta gakweye dəf. Ta vəkəweye matətike hərwi ada bor i bo kway mâ ye kway ha ka mäge mənese andza nətəye bay.*

⁷ Siye hay mə walaŋ tay tə dəslay ha gər a kule. Andza niye, tə watsa a dərəwel i Mbəlom na, tə gwad: «Ndo hay tə ndza, tə nda wu mənday ada tə sa wu məsay. Tsa na, tə lətse hərwi mäge həbad ta mədəslyay ha gər a kule.†» Nəkurom na, kâ tərūm ndo i kule hay andza nətəye təbey.

⁸ Kâ gakwa madama andza siye i ndo neheye mə walaŋ tay aye bay. Nətəye ta mət ada Mbəlom a kəd tay ha pat eye nətə gwezem kuro kuro sulo gər eye mahkar hərwi nakə tə ge madama aye.‡

⁹ Nəkway na, kâ dzakwa ha Mbəlom andza siye i ndo neheye mə walaŋ tay tə

dza ha Mbəlom aye bay. Dədə a dza tay ha ada ta mət hərwi nakə tə ge andza niye aye.

¹⁰ Kâ guŋguzum ka Mbəlom andza siye i ndo neheye mə walaŋ tay, ta guŋguzay a Mbəlom aye bay. Nətəye niye na, gawla i Mbəlom nakə a kədawa ndo hay aye kə kəd tay ha hərwi nakə ta guŋguz aye.

¹¹ Wu neheye tebiye a ge bo aye na, məgatay dəf a ndo hay hərwi ada tâ ge metsehe. Tə watsa na wu neheye a Dərəwel i Mbəlom na, hərwi ada kâ tətikakwa wu neheye, nəkway neheye mandza eye mə həlay nakə mazlambar məndzibəra ma ndəviye aye.

¹² Hərwi niye, ndo nakə a dzala mə gər ŋgay neŋgeye malətsa eye duwirre lele aye na, mâ ge metsehe bəna ma ta dədəye.

¹³ Wu neheye Fakalaw ma dziye kurom ha aye na, wu neheye faya a dzawa tay ha ndo hay aye huya. Mbəlom na, ma dzəniye kway andza nakə a tsik aye. Tadə Fakalaw kə say ma dziye kurom ha na, tə wu nakə ma ziye gədaŋ kurom aye na, Mbəlom ma vəleye tsəved bay. Mbəlom ma vəkəməye gədaŋ məsəmay naha a mədze i fakalaw nakə ma dziye kurom ha aye.

¹⁴ Malamar ga neheye na wudə kurom haladzay aye, hərwi niye neŋ faya na gwadəkəməye: Mbədūmay dəba a mədəslyay ha gər a kule.

¹⁵ Na tsik niye na, a nəkurom ndo neheye ka dzalum gər lele aye. Dzalum gər ka wu nakə na tsikakum aye na, dedək tsukudu dedək bədaw?

¹⁶ Ahəl nakə nəkway faya ka ndayəkweye wu mənday i Bəy Maduweŋ ka təv manətə eye ada ahəl nakə ka gawəkway naha sisə a Mbəlom hərwi məse wu nakə ka sawakwa ma gəvet aye na, nəkway tə Yesu Kəriste madzapa eye hərwi bambaz ŋgay bədaw? Ahəl nakə ka ŋgənakweye peŋ ada faya ka ndayəkweye§ aye na, nəkway madzapa eye tə bo i Yesu Kəriste bədaw?

¹⁷ Nəkway haladzay, ane tuk na, ka tərakwa andza bo nətə hərwi ka ŋgənakwa peŋ eye nətə.

* **10:1** Madayaw abəra ma Ezipt 13.21-22, 14.22-29. † **10:3** Madayaw abəra ma Ezipt 16.4-35. ‡ **10:4** Məpesle 20.8-11. § **10:5** Məpesle 14.16, 23, 29-30. * **10:6** Məpesle 11.4, 34. † **10:7** Madayaw abəra ma Ezipt 32.6. ‡ **10:8** Zəba mə Məpesle 25.1-9. § **10:16** Luka 22.19; 1 Korinthe hay 11.23-26.

18 Mum ahaya mædzal gær kurom ka Israyel hay tæday. Tæ kædawa wu hay ka tæv mævælaway wu a Mbælom. Ndo neheye ta hæpædawa slo niye na, næteye madzapa eye ta Mbælom.

19 A seŋ mægweðe na, mey? Andza mægweðe kule tæ slo ŋgay niye na, wu lele eye hay daw?

20 A'ay, andza niye bay! Ane tuk na, særum ha ndo neheye tæ sær Mbælom bay tæ kæd aye na, tæ kædætay a fakalaw hay bæna a Mbælom bay. A seŋ na, nækurom ka dzapum tæ fakalaw hay duh bay!

21 Ka zlumeye gævet i Bøy Maduweŋ Yesu Kæriste ka sumeye ha wu mæsaya ada ka mbædumeye bo værelæh ka zlumeye gævet i fakalaw hay ka sumeye. Sulo sulo na, ma giye bo bay. Ka ndayumeye wu mændaŋ i Bøy Maduweŋ i Yesu Kæriste ada ka mbædumeye bo værelæh ka ndayumeye i fakalaw hay dærmak na, ma giye bo bay.

22 Ka gakwa andza niye bay bæna mandala eye fakwaya a Bøy Maduweŋ kway. Ka dzalum na, ka zakwa ha neŋgeye ta gædaŋ daw?

Gum wu nakæ ma dzæniye siye i ndo hay aye

23 Ndo siye hay mæ walaŋ kurom tæ dzala mæ gær tay na: «Tsæved andaya ka mæge wu hay tebiye.» Andza niye, ane tuk na, wu siye hay ma dzæniye kurom bay. Ndo neheye tæ dzala na: «Tsæved andaya ka mæge wu hay tebiye.» Ane tuk na, wu siye hay ma dzæniye kway mede kame kame ka tsæved i Mbælom bay.

24 Kwa way mâ pæla na, wu nakæ ma dzæniye ndo hay aye. Kâ pælum wu nakæ ma dzæniye bo kurom eye dækdæk tsa bay. Pælum wu nakæ ma dzæniye ndo hay aye.

25 Tadæ a sakum masækæme slo mæ luma na, wuray kwa tsekweŋ mâ gakum faya me bay, sækæmum, hæpædum.

26 Særum ha na, tæ watsa a Derewel i Mbælom tæ gwad: «Mændzibæra tæ wu nakæ mæ dæma tebiye aye na, i Mbælom Bøy Maduweŋ.*»

27 Tadæ ndo nakæ kæ dzala ha ka Yesu Kæriste bay aye, kæ zalaka a gay ŋgay ka mænda wu mændaŋ, kæ yaka a gær mede na,

* 10:26 Derewel dæmes hay 24.1.

do. Ka ye naha ta vælaka wu mændaŋ na, nda. Ka ndiye wu mændaŋ nakay na, faya ka giye mænese tsukudu faya ka giye lele du na, mâ dzæma kar bay.

28 Ane tuk na, tadæ kæ tsikaka, a gwadaka «Nakay slo i kule» na, kâ hæpæd bay. Ka hæpæd na, ka nasay ha mædzal gær i ndo niye.

29 Na tsik niye na, ka wu nakæ neŋgeye ma dzaliye mæ gær ŋgay aye bæna hærwi mædzal gær yak bay.

Agæna ndoweye ma gwadiye: «Neŋ na, tsæved ga andaya mænda wu tebiye. Ka gwedeŋeye: «Kâ nda bay, ka ta nasay ha mædzal gær i ndo mekelen eye» na, hærwi mey?

30 Tadæ na gay naha sisæ a Mbælom hærwi wu mændaŋ na, na ndiye. Ka meŋgeye ha mænese na, hærwi mey?»

31 Wu nakæ a seŋ mætsikakum aye na, anaŋ: Tadæ faya ka ndayumeye wu mændaŋ kwa tadæ ka sumeye wu mæsaya, tadæ ka gumeye kwa wu waray na, gum wu nakæ ndo hay ta zambadaw ha a Mbælom aye.

32 Kâ gum wu nakæ ma dædiye tay ha siye i ndo hay abæra ka tsæved aye bay. Kwa Yahuda hay, kwa ndo neheye næteye Yahuda hay bay aye, kwa siye i mæhay gær i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu, kâ dædum ha ndæray kwa næte abæra ka tsæved bay.

33 Gum andza neŋ nakæ faya na giye aye. Wu nakæ faya na giye tebiye a seŋ na, mâ yatay a gær a ndo hay tebiye. Na dzala ka wu nakæ ma dzæniye neŋ eye bay. Duh na dzala ka wu nakæ ma dzæniye ndo hay aye tæday hærwi ada Mbælom mâ tæma tay ha.

11

1 Tærum andza neŋ nakæ na tæra andza Yesu Kæriste aye.

Haslæka hay ta ŋgwas hay kame i Mbælom

2 Neŋ faya na zambadækumeye naha hærwi faya ka dzalumeye ka bazlam ga kwa a hælaway waray, ada faya ka pumeye bæzay na, andza nakæ na tætikakum aye.

3 A seŋ na, særum ha dærmak. Yesu Kæriste na, ka gær i haslæka hay tebiye.

Haslaka na, ka gær i ngwas ada Mbælom na, ka gær i Yesu Kæriste.

4 Tadæ haslaka ma ðuwuleye me a Mbælom agæna ma tsikiye kame i ndo hay bazlam neheye Mbælom a ðay ha aye, kæ zla dzagwa abæra mæ gær bay na, kæ tsadæy a Yesu Kæriste nakæ bøy ngay aye.

5 I ngwas na, ahæl nakæ faya ma ðuwuleye me a Mbælom agæna ma tsikiye kame i ndo hay bazlam neheye Mbælom a ðay ha aye, kæ ndza kærige ze mæbere dærkæd a gær na, ka tsadæy a haslaka nakæ bøy ngay aye. A ge horoy andza i ngwas nakæ mahæza gær eye.

6 Ngwas nakæ a say mæbere dærkæd a gær bay aye na, wal wal tæ mæðase abæra ka mækwetse bay. Tadæ ngwas kæ dæs abæra ka mækwets ngay kægæbay a hæz na gær na, ka særakwa niye na, wu nakæ ma geye horoy aye. Kæ ge andza niye na, mâ gær ha gær kærige bay, mâ ðar a dæma dærkæd.

7 Tadæ haslaka ma ðuwulay me a Mbælom na, mâ zla dzagwa abæra mæ gær hærwi Mbælom a ge na na, ka mandzækit bo ngay. Ma bæziye ha mæzlað i Mbælom nakæ a ze wu hay tebiye aye. Ane tuk na, ngwas ma bæziye gædan i haslaka.

8 Særum ha, Mbælom a ge haslaka na, a ge tæ bo i ngwas bay. A ge ngwas ðuh na, tæ bo i haslaka.

9 Sa na, Mbælom a ge haslaka hærwi ngwas bay. A ge ngwas ðuh na, hærwi haslaka.

10 Kæ ge andza niye na, ngwas hay tâ ðar dærkæd a gær hærwi mæde ha na, faya ta ræhay ha gær a zal tay hærwi ada mâ ndalatay a gawla i Mbælom ha bay dærmak.

11 Kwa ka tæra andza niye bæbay na, nækway neheye madzapa eye ta Bøy Maduweñ Yesu Kæriste aye na, ka særakwa ha ngwas na, a ndzay ka hælal na, a haslaka. Haslaka bæbay na, a ndzay ka hælal na, a ngwas.

12 Mbælom a ge ngwas na, tæ bo i haslaka. Ngwas nakæ Mbælom a ge aye bæbay a wa haslaka. Kâ mætsakwa ha gær bay, maa vël wu tebiye na Mbælom.*

13 Wu nakay na, bo kurom eye tsikumeney. Tadæ ngwas ma diye a mæhay gær mata

* **11:12** Zæba mæ Madazlay i wu hay 1.26-27 ada 2.18-23. ada Korinthe manæte eye 10.16.

ðuwulay me a Mbælom gær kærige na, lele ðaw? Kæ ge lele na, tsikumeney.

14 Ndo hay tebiye kwa ka waray tæ sær tadæ haslaka kæ gær ha mækwets ngay ndzævawwa, i ngay na, horoy.

15 Ngwas na, tadæ kæ gær ha mækwets ngay zæbol eye na, lele haladzay ðuh. Mbælom a vælal mækwets ngay mâ ge zæbol eye na, hærwi ada mâ ngahay na gær, mâ ndza ndozlayzlayya bay.

16 Tadæ a say a ndoweye mækæde wuway ka bazlam nakay sa na, særum ha næmay næmaa sær na, andza nakay ada siye i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu tæ sær tsæved mekeleney eye wal bay.

Dafi Bøy Maduweñ Yesu

Mata 26.26-29; Markus 14.22-25; Luka 22.15-20

17 Wu mekeleney eye andaya nakæ na ðakumeye ha aye. Neñgeye na, na gækumeye naha faya sisæ bay. Tadæ na makum ha mangek na, hærwi ahæl nakæ ka hayum gær mæðaslay ha gær a Mbælom aye na, wu nakæ lele eye na, ka gawum bay. Duh ka gawum na, wu nakæ lele bay aye.

18 Hærwi wu nakæ kurre na tsæne, tæ tsikeney aye na, wuye mey? Tæ gwedeney: Ka hayum gær hærwi mæðaslay ha gær a Mbælom na, ka ngænawum bo mæ walañ kurom tæv wal wal. Na dzala na, ma giye andza niye dedek tsukuðu?

19 Mangekæne bo niye na, mâ ge andaya dedek ngway hærwi ada ndo hay tâ ngatay a ndo neheye næteye faya ta pay bæzay a Yesu tæ dærev tay peteh aye.

20 Ane tuk na, ahæl nakæ ka hayum gær aye, ka ndayawum na, ðafi Bøy Maduweñ† bay.

21 Kwa way a dzalawa na, ka wu mænday ngay ðekdek tsa, a hway faya bæse ka mænde. Hærwi niye ndo siye hay tæ ndzawa tæ may ada siye hay næteye tæ kwayawa.

22 Tadæ faya ka gumeye andza niye na, ka ndayum wu mænday kurom eye mætagay kurom eye hay bæðaw? A sakum matære ha siye i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu wu kærige na, hærwi mey? Ka gumeye tay ha ndo i mætawak hay andza niye na lele

† **11:20** Dafi Bøy Maduweñ: Zæba ka mede 23 hus ka 26,

ɗaw? Na gwadakumeye naha tebiye na, mey? Ka dzalum na, na zambadakumeye ɗaw? A'ay! Duh na zambadakumeye bay.

²³ Bazlam neheye na tətikakum aye na, maa tətiken na Bəy Maduweŋ Yesu ada ɗakum ha. Ahəl niye ta həvad, ta ta giye faya ɗaf na, a zla peŋ,

²⁴ a gay naha sisœ a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ŋgəna ha peŋ niye, a gwad: «Nakay na, bo ga, mavəla eye hərwi kurom. Gum ha andza nakay huya hərwi ada kâ dzalum ha ka neŋ.»

²⁵ Andza niye dərma, ta ndəv ha mənɗe wu mənɗay na, a zla gəvet, a gwad: «Wu məse nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma ɓariye Dzam Wedeye ta ndo hay aye. Ahəl nakə ka sumeye na, gum ha andza nakay anəke aye hərwi ada kâ dzalum ha ka neŋ.»

²⁶ Bazlam i Bəy Maduweŋ neheye tə ɗa ha na, pat pat ahəl nakə faya ka ndayum peŋ andza nakay ada faya ka sumeye wu məse na, nəkurom faya ka ɗumatay ha a ndo hay parakka, Bəy Maduweŋ kə mət hərwi mətəme kway ha.

²⁷ Hərwi niye ndo nakə kə nda peŋ i Bəy Maduweŋ i Yesu ada kə sa wu məse i Bəy Maduweŋ ka rəhay ha gər bay na, niye na, andza mægweɗe kə ge mənese ka slo i bo ada ka bambaz i Bəy Maduweŋ Yesu.

²⁸ Andza niye kwa way kə say mənɗe peŋ ada məse wu məse na, mâ tsətsahay a mədzaɗ gər ŋgay lele təday. Tadə wuray andaya bay na, mâ nda ada mâ sa.

²⁹ Hərwi ndo nakə kə nda peŋ ada kə sa wu məse i Bəy Maduweŋ, tadə ka rəhay ha gər a bo i Bəy Maduweŋ bay, kə ge mənese ada sariya ma gəsiye na.

³⁰ Hərwi niye ndo kurom hay haladzay nətəye ɗəvats eye hay, siye hay ta ge bəle, ada siye hay ta mət.

³¹ Tadə ka tsətsahakwa ka mədzaɗ gər kway təday na, haɓe Mbəlom ma gəsiye kway a sariya bay.

³² Ane tuk na, Bəy Maduweŋ Mbəlom ma gakweye sariya ada faya ma vəlakweye dəretsətseh na, hərwi ada pat i sariya nakə ma ta giye sariya ka ndo i mənɗzibəra hay aye na, nəkway kâ dəɗakwa a sariya andza siye i ndo hay bay.

³³ Malamar ga hay, ahəl nakə ka hayum-eye gər hərwi mənɗe wu mənɗay i Bəy Maduweŋ aye na, həbum siye i ndo kurom hay tâ yaw təday.

³⁴ Tadə ndoweye may a wur faya na, mâ ndayaw wu mənɗay mətəgay təday bəna, ahəl nakə ka hayum gər ka təv manəte eye na, Mbəlom ma gəsiye kurom a sariya hərwi wu neheye faya ka gumeye aye.

Wu siye hay na, ahəl nakə na ye naha aye na, na tsikakumeye.

12

Gədaŋ neheye Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ma vəlateye a ndo hay aye

¹ Malamar ga hay, anəke na, na tsikakumeye naha ka gədaŋ neheye wal wal Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ma vəlateye a ndo hay aye. A seŋ na, sərūm ha lele.

² Sərūm ha, ahəl niye ka pum mədzaɗ gər ka Yesu Kəriste zuk bay aye na, ka ɗəslawumay ha gər a kule mandək eye hay. Gədaŋ i fakalaw a yawa kurom ha ka matewele kule hay.

³ Hərwi niye a seŋ na, sərūm ha ndo nakə a tsik me ta gədaŋ i Məsəfəre i Mbəlom aye na, neŋgeye ma sliye faya mægweɗe: «Mbəlom mâ vəlay mezeleme a Yesu» na, ma tsikiye bay. Kə ge ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa bay na, ndəray ma sliye faya mægweɗe: «Yesu neŋgeye Bəy Maduweŋ kway» na, ma tsikiye tətə bay.

⁴ Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, nətə ŋgweŋ, ane tuk na, faya ma vəliye gədaŋ hay a ndo hay wal wal hərwi mäge wu hay.

⁵ Məsler neheye Bəy Maduweŋ a vəlateye a ndo hay hərwi ada tâ ge aye na, məsler eye niye hay wal wal haladzay dərma, ane tuk na, Bəy Maduweŋ Yesu neŋgeye na, nətə ŋgweŋ.

⁶ Tsəved andaya hərwi mäge ha məsler hay wal wal haladzay dərma, ane tuk na, maa vəl gədaŋ eye a ndo hay na, Mbəlom nətə ŋgweŋ.

⁷ Mbəlom faya ma bəziye ha gədaŋ i Məsəfəre ŋgay kwa mə way tebiye. Faya ma bəziye ha na, ta tsəved wal wal hərwi ada kwa way mâ dzəna ndo siye hay.

⁸ Ndo siye hay Məsəfəre a vəlatay gədaŋ ka mətəsike bazlam i metsehe. Ndo siye

hay, Məsəfəre a dātay wu hay ada a vəlatay gədan mətsike parakka. Nəteye tebiye, maa ge məsler mə nəteye na, Məsəfəre eye nəte.

⁹ Ndo mekeləŋ eye na, Məsəfəre a vəlay gədan ka məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste ta dedek eye. Ndo neŋged na, Məsəfəre a vəlay gədan məmbəle ha ndo hay abəra ma dāvats. Maa vəl gədan niye na, Məsəfəre eye nəte ŋgweŋ.

¹⁰ A vəlatay a ndo siye hay gədan i məge masuwayaŋ. Siye a vəlatay gədan məde ha bazlam i Mbəlom nakə a tsikatay aye. Siye hay a vəlatay gədan məsəre ha ka bo abəra Məsəfəre Tsədanŋa eye ta məsəfəre ŋgwalak eye bay aye. Ndo siye hay a vəlatay gədan mətsike bazlam i gəma neheye tə sər bay aye. Ndo mekeləŋ eye hay a vəlatay gədan məma ha bazlam neheye ndo mekeləŋ eye tə tsik aye.

¹¹ Maa ge məsler niye na, Məsəfəre eye nəte. Neŋgeye nəte ŋgweŋ nakə a vəl wu neheye tebiye aye. A ŋgəna gədan hay wal wal kwa a way andza nakə a say aye.

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, andza bo i ndo nəte

¹² Zlakwa mandzəkit bo eye tə bo i ndo. Ka sərakwa ha bo i ndo na, nəte. Ane tuk na, wu siye hay wal wal andaya ka bo ŋgay. Kwa hawal hay haladzay ka bo i ndo bəbay na, bo ŋgay na, nəte ŋgweŋ. I Yesu Kəriste bəbay na, andza niye dərmak.

¹³ Nəkway tebiye Mbəlom ka dzəhuḅ kway ha na, ta gədan i Məsəfəre ŋgay hərwi matəre kway ha bo nəte. Kwa Yahuda hay, kwa neheye nəteye Yahuda bay aye, kwa beke hay, kwa neheye nəteye beke hay bay aye. Ada nəkway tebiye ka hutakwa na, Məsəfəre eye nəte, a rah kway ha andza ka sakwa wu məse.

¹⁴ Hawal hay ka bo i ndo na, nəte tsa bay. Nəteye haladzay.

¹⁵ Kwa sik mâ gwad: «Neŋ wal abəra ka bo hərwi neŋ na, həlay bay.» Kwa kə tsik andza niye bəbay na, neŋgeye huya ka bo.

¹⁶ Tadə kwa zləm mâ gwad: «Neŋ wal abəra ka bo hərwi neŋ na, dərə bay.» Kwa kə tsik andza niye bəbay na, neŋgeye huya ka bo.

¹⁷ Tadə bo i ndo na, dərə dekdek tsa na, ma tsəniye wu hay ma kəkay? Tadə bo i ndo na, zləm dekdek tsa na, wu ma zeye ma kəkay?

¹⁸ Ane tuk na, Mbəlom a ge bo i ndo na, andza niye bay. Duh a ge wu neheye ka bo aye tebiye ada a pa na ka membre ka membre andza nakə a say aye.

¹⁹ Tadə Mbəlom mâ ge ndo sədok nəte tsa, kə ge faya wu mekeləŋ eye bay na, niye na, ka təra bo dāw?

²⁰ Ane tuk na, andza niye bay. Hawal hay andaya ka bo haladzay, ane tuk na, bo na, nəte ŋgweŋ.

²¹ Tadə kə ge andza niye na, dərə ma sliye faya məgwadāy a həlay: «A seŋ kar bay» na, ma sliye faya mətsike bay! Gər dərmak ma sliye faya məgwadāy a sik: «A seŋ kar bay» na, ma sliye faya mətsike bay!

²² Duh wu nakə ka bo ka dzala mə gər yak bəle eye na, azlakwa bay kutoŋ nəteye andaya.

²³ Hawal neheye fakwaya ka dəsłakwatay ha gər bay aye na, nəkway faya ka gakwateye gər lele duh. Hawal neheye faya ka ŋgahakweye abəra ka dərə i ndo hay aye na, nəteye na, faya ka gakwateye metsehe haladzay.

²⁴ Hawal neheye ka bo kway dərə a ŋgatay aye na, ŋgama andaya məngehe tay ha aye bay. Mbəlom eye tə gər ŋgay a ge bo i ndo hay na, tâ dəsłay ha gər a hawal neheye tə dəsławay ha gər bay aye.

²⁵ A ge andza niye na, hərwi ada bo mâ ŋgəna wal wal bay. A say duh na, hawal neheye ka bo aye tâ dzəna bo nəte nəte mə walaŋ tay.

²⁶ Tadə hawal nəte ka bo kway faya ma giye dərətsətseh na, neŋgeye tə siye hay tebiye faya ta giye dərətsətseh dərmak. Tadə faya ka dəsłakway ha gər a hawal neŋged nəte na, neŋgeye tə siye hay tebiye dərmak ta ŋgwasiye.

²⁷ Nəkurom na, nəkurom tebiye ka manəte eye bo i Yesu Kəriste. Kwa way neŋgeye hawal i bo i Yesu Kəriste.

²⁸ Mə walaŋ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, Mbəlom a pa tay ha ndo hay hərwi ada tâ ge məsler ŋgay hay wal wal. A lah məpele təday na, ndo i maslaŋ hay. Masulo eye a pala ndo məde ha bazlam

ngay hay. Mamahkar eye a pala siye hay hərwi ada tâ tətikatay bazlam ngay a ndo hay. A pala ndo mekeleñ eye hay dərmağ hərwi ada tâ ge masuwayañ. Siye hay ndo mambəle tay ha ndo hay. Siye hay a vələtay gədañ ka madzəne ndo hay. Siye hay a vələtay gədañ mändze tay kame a ndo hay. Siye hay sa na, mətsike bazlam i gəma hay wal wal neheye tə sər bay aye.

²⁹ Andza nakə ka ngatumay aye na, Mbəlom a pa tay ha tebiye nəteye ndo i maslañ i Yesu daw? Tebiye ndo məde ha bazlam i Mbəlom daw? Tebiye ndo matətikatay bazlam i Mbəlom a ndo hay daw? Tebiye ta giye masuwayañ daw?

³⁰ Tebiye ta mbəliye ha ndo hay abəra ma dəvats daw? Tebiye ta tsikiye me tə bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay daw? Tebiye ta miye ha bazlam daw? A'ay! Ma giye bo andza niye bay.

³¹ Ane tuk na, pəlum wu neheye ngwalak eye hay Məsəfəre ma vələteye a ndo aye hərwi ada kâ hutum.

Anəke na, na dəkumeye ha tsəved lele eye sa, nakə a ze siye hay haladzay hərwi ada kâ yum tə dəma.

13

Mawudə bo a ze kwa mey

¹ Kwa tadə na sər mətsike me tə bazlam i gəma hay tebiye, kwa bazlam i gawla i Mbəlom hay, na wudə ndo hay bay na, na təra andza bəre nakə ta fay na, a ləve ndoy ndoy kəriye tsa aye, kəgəbay andza mendelenə nakə a gatay zləm a ndo hay aye.

² Tadə kwa gədañ ga andaya məde ha bazlam i Mbəlom, tadə kwa na sər wu hay tebiye, tadə kwa gədañ ga andaya mətsəne wu i Mbəlom neheye mənğaha eye, kwa ta mədzal gər ga nakə na dzala ha ka Mbəlom aye na gwaday ha a mahəmba «Lətse, do abəra kanañ» ada kə lətse, ki ye, ane tuk na, tadə na wudə ndo hay bay na, neñ na, wuray kəriye.

³ Kwa tadə na ngənatay wu ga hay a ndo i mətawak hay, kwa tadə na təma tâ kal ga ha a ako na dul a dəma hərwi mədzal gər, tadə na wudə ndo hay bay na, wuray ma geñeye ngəma kwa tsekweñ bay tebiye.

⁴ Ndo nakə a wudə ndo hay aye na, ma giye ngatay, ma gateye ngwalak a ndo hay, ma giye sələk bay, ma giye zlapay bay, ma dəslay ha gər a bo bay.

⁵ Ndo nakə a wudə ndo hay aye na, ma giye wu nakə a ge horoy aye bay, a pəlay wu a gər ngay dəkdək bay, wu a ndalay bay, a ge zəgəle ta ndo hay bay.

⁶ Ndo nakə a wudə ndo hay aye na, mənese a yay a gər bay, ane tuk na, dərev ngay a ngwasa düh na, tə wu neheye ngwalak eye.

⁷ Ndo nakə a wudə ndo hay aye na, a səmay naha a dərətsətseh kwa a həlay waray, kwa kəday a dzala ha ka Mbəlom huya, pat pat a pa mədzal gər ngay na, ka təv i Mbəlom. Neñgeye mandza eye pat pat bəñbəñ.

⁸ Mawudə bo na, a dze təbey. Bazlam i Mbəlom neheye ndo hay tə dawatay ha a ndo hay aye na, ta ndəviye. Həlay eye ma sləweye, bazlam i gəma neheye faya ka tsikakweye ta ndəviye. Məsəre wu hay neheye ka sərakwa anəke aye ta ndəviye dərmağ.

⁹ Ma ta giye andza niye hərwi ka sərakwa wu hay tebiye bay. Bazlam i Mbəlom nakə ka dawakwa tay ha a ndo hay aye bəbay na, ka sərakwa tebiye zuk bay.

¹⁰ Ane tuk na, aza ahəl nakə Mbəlom ma dəkway ha wu neheye ngwalak eye dedək aye na, wu neheye ka sərakwa tebiye bay aye ta dziye.

¹¹ Tsənum! Ahəl niye neñ wawa eye mba na, na tsikawa me andza wawa hay. Na tsənawa wu andza wawa hay. Anəke na təra ndo bagwar eye na, mändze ga andza i wawa hay sa bay.

¹² Anəke na, ka ngatakway a wu hay lele zuk bay andza ka zəbakwa dərə a malam. Pat eye ma sləweye ka ngatakweye parakka tə dərə kway. Anəke na sər wu hay tebiye zuk bay. Pat eye niye na, na səriye wu kwetseh kwetseh andza nakə Mbəlom a sər ga ha kwetseh kwetseh aye dərmağ.

¹³ Wu neheye ta ndəviye bay aye na, anañ nəteye mahkar: Mədzal gər nakə ka dzalakwa ha Mbəlom aye, məpe mədzal gər ka wu nakə ka ta hutakweye ka təv ngay aye ada mawudə bo nakə ka wudəkwa ndo hay

aye. Ane tuk na, maa ze wu neheye tebiye na, mawude bo.

14

Siye i bazlam neheye a tsik ka gədanj neh-eye Məsəfəre ma vəlateye a ndo hay aye

¹ Rəzlumay a gər matəre təday na, ndo mawude ndo hay. Pəlum tə dərev kurom peteh gədanj neheye Məsəfəre ma vəlateye a ndo hay aye hərwi ada kâ hutum. Gədanj nakə kâ pəlum aye a ze siye hay tebiye aye na, mədə ha bazlam i Mbəlom nakə a tsikakum aye.

² Tadə ndoweye a tsik bazlam i gəma neheye a sər bay aye na, a tsikatay na, a ndo hay bay. A tsikay na, a Mbəlom hərwi ndo hay tə tsənay na bay. A tsik ta gədanj i Məsəfəre, wu i Mbəlom neheye manğaha eye.

³ Ane tuk na, ndo nakə a dətay ha bazlam i Mbəlom tə bazlam i gəma ngay aye na, neŋgeye a tsikatay a ndo ngay hay. Bazlam ngay niye hay na, ma vəlateye gədanj. Wu nakə faya ma tsikateye, ma mateye naha dərev hərwi ada tâ gəl, tâ ye kame kame.

⁴ Ndo nakə a tsik bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay aye na, a dzəna na, bo ngay eye ngway. Ndo nakə a da ha bazlam i Mbəlom tə bazlam i gəma ngay aye na, neŋgeye dūh faya ma vəlateye gədanj a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu mahaya gər eye tebiye.

⁵ A seŋ nəkurom tebiye kâ tsikum me tə bazlam i gəma hay. Ane tuk na, kutoŋ ndo məma ha mâ ge andaya tə bazlam i gəma ngay hərwi ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye tâ gəl ada tâ ye kame kame. Kə ge andza niye bay na, ndo nakə ma diye ha bazlam aye a ze ndo nakə ma tsikiye bazlam i gəma neheye a sər bay aye.

⁶ Malamar ga hay, tadə na ye naha a gay kurom, na tsikakum me tə bazlam i gəma neheye ka sər bay aye na, na gakumeye ngama na, ma kəkay? Tadə na dākum ha wu i Mbəlom nakə manğaha eye bay, na dākum hay siye i wu hay bay, na dākumeye ha bazlam i Mbəlom bay ada na tətikiye kurom ha bay na, na dzəna kurom ka wuray kwa tsekweŋ bay tebiye!

⁷ Dzalum ka wu i məhetse hay təday, andza ndərloy ta gandzaval. Tadə ndo məfe ta fa tədə tədə bay na, ndo hay ta səriye məpaka naha faya bay.

⁸ Məfe fagam bəbay na, andza niye dərma. Tadə agəna gəma ta gəma neŋged ta giye vərəm ada tadə ndo məfe fagam i mede a vərəm kə fa na tə dəma bay na, ndəray ma diye a vərəm niye bay.

⁹ I kurom dərma na, andza niye. Tadə faya ka tsikumeye bazlam i gəma neheye ndəray a sər bay aye na, ndo hay ta tsəniye wu nakə ka tsikum aye na, ma kəkay?

¹⁰ Bazlam i gəma hay wal wal andaya ka məndzibəra. Bazlam i gəma hay tebiye a satay məgwədə wu andaya.

¹¹ Ane tuk na, tadə ndoweye kə tsikenj me tə bazlam i gəma nakə na sər bay aye na, neŋgeye mbəzlew kame ga ada neŋ dərma andza mbəzlew kame ngay.

¹² Andza niye, neŋ faya na gwadəkumeye pəlum tə dərev kurom peteh gədanj neheye Məsəfəre ma vəlateye a ndo hay aye hərwi ada kâ hutum haladzay. Ane tuk na, wu nətə na, wudum wene wene eye na, wu nakə ma dzəniye tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu məgəle ada ma ye kame kame aye.

¹³ Hərwi niye ndo nakə a sər mətsike bazlam i gəma aye na, mâ dūwulay me a Mbəlom hərwi ada Məsəfəre mâ vəlay gədanj məmatay ha a ndo hay tə bazlam nakə ndo hay tə tsəniye aye.

¹⁴ Tadə faya na dūwulay me a Mbəlom tə bazlam i gəma nakə na sər bay aye na, məsəfəre ga neŋgeye faya ma dūwuliye me a Mbəlom. Dedek, ane tuk na, metsehe ga andaya mə dəma bay.

¹⁵ Kə ge andza niye na, na giye na, kəkay? Na dūwulay me a Mbəlom ta məsəfəre ga tə bazlam i gəma neheye na sər bay aye. Ane tuk na, na dūwulay me a Mbəlom tə metsehe ga tə bazlam neheye na tsəne aye hərwi ada nâ tsəne. A seŋ məge dəmes ta məsəfəre ga tə bazlam neheye na tsəne bay aye ada a seŋ məge dəmes tə metsehe ga dəmes neheye na tsəne aye.

¹⁶ Tadə kə ge andza niye bay, nəkar i yak faya ka gay naha sisə a Mbəlom tə bazlam neheye ka sər bay aye tuk na, ada ndo

neheye tə sər wu niye hay bay aye na, ta mbədiye faya «amen» na, ma kəkay? Nəteye tə tsəne wu nakə ka tsik aye bay.

¹⁷ Məgay naha sısə yak niye ka gay naha a Mbəlom aye na, lele, ane tuk na, ma giye ŋgama a ndo neŋged bay.

¹⁸ Neŋ faya na gay naha sısə a Mbəlom hərwi na tsik bazlam neheye na sər bay aye na, na ze kurom ha tebiye.

¹⁹ Ane tuk na, ahəl nakə neŋ ta ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu mahaya gər eye na, ŋgama na tsikatay gər i bazlam hay zlam neheye ta tsəniye andza niye na, na tətikiye tay ha ndo hay tə bəmalə nakə na tsikateye gər i bazlam hay gwezem kuro vədvəd haladzay tə bazlam neheye tə sər bay aye.

²⁰ Malamar ga hay, ka dzalum gər ka wu hay andza wawa ndəriz hay bay. Duh dzalum gər na, andza nəkurom bagwar eye hay. Ta təv i mənese na, tərūm andza wawa ndəriz hay. Nəteye na, tə sər məge mənese bay.

²¹ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, Bəy Maduweŋ a gwad:

«Neŋ na sləriye naha ndo i gəma neŋged hay ka təv i ndo ga hay.

Ta tsikateye bazlam ga tə bazlam i gəma mekeləŋ eye.

Kwa na ge andza niye bəbay na, ndo hay ta peŋeye faya zləm wal bay.*»

²² Hərwi niye mətsike me tə bazlam neheye tə sər bay aye na, faya ma bəzatay ha wu a ndo neheye tə pa mədzal gər ka Yesu Kəriste bay aye. Ndo neheye faya ta diye ha bazlam i Mbəlom aye na, faya ma bəzatay ha wu a ndo neheye ta dzala ha ka Yesu aye na, Mbəlom andaya ta nəteye bəna a ndo neheye ta pa mədzal gər ka Mbəlom bay aye bay.

²³ Andza niye, ahəl nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye mahaya gər eye, tadə nəkurom tebiye faya ka tsikum-eye tə bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay aye, ndo məpe mədzal gər ka Yesu neheye tə sər wuray bay aye kəgəbay ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye, ta ye naha na, ta gwadiye gər a vuwakum.

* **14:21** Zəba ma Ezay 28.11-12.

²⁴ Ane tuk na, tadə dūh nəkurom tebiye faya ka dumeje ha bazlam i Mbəlom tə bazlam i gəma nakə ndo hay tə sər bay aye na, ndo neheye ta dzala ha ka Yesu zək bay aye ada ndo neheye ta dzala ha ka Yesu tə sər wuray bay aye, ta ye naha na, ta səriye ka mənese tay. Wu nakə ta tsəniye tebiye aye na, ma gateye hiyew mə dərev tay.

²⁵ Wu neheye maŋgaha eye tə dzala mə gər tay aye na, ma ndohwaweje parakka. Tsa na, ta dəkweje gurmets a Mbəlom, ta dəslay ha gər ada ta tsikiye parakka tə bazlam tay, ta gwadije Mbəlom andaya mə walaŋ kurom ta dedək.

²⁶ Malamar ga hay, ka gakweje na, kəkay? Ka hayum gər na, ndoweje ma giye dəmes, ndo neŋged ma tətikateye bazlam i Mbəlom a ndo hay, ndo neŋged ma tsikiye wu nakə maŋgaha eye Mbəlom a dəy ha aye, ndo neŋged neŋgeje na, ma tsikiye me tə bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay aye, ada ndo neŋged ma miye ha parakka wu nakə a tsik tə bazlam i gəma nakə ndo hay tə sər bay aye. Wu nakə faya ka gumeye tebiye na, gum hərwi ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə gəl.

²⁷ Tadə ndo hay andaya a satay mətsike me tə bazlam i gəma neheye ndo a sər bay aye na, ndo sulo kəgəbay mahkar ta tsik tsa, mâ ze ndo hay mahkar bay, ada tə tsik na, nəte ta nəte. Ada ndoweje mâ ma ha wu nakə tə tsik aye.

²⁸ Tadə ndəray andaya məma ha bay na, tə ndza tətə. Tə dzala mə gər tay ada tə tsikay a Mbəlom.

²⁹ Ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay na, ndo hay sulo kəgəbay mahkar tə tsik me tsa. Ndo siye hay tə pay zləm a wu nakə ta tsikiye aye, a yaw abəra ka təv i Mbəlom dedək tsukuđu dedək bədaw?

³⁰ Tadə ndoweje faya ma diye ha bazlam i Mbəlom, tsa na, Mbəlom a də ha wu wedeye a ndo neŋged mə walaŋ kurom na, ndo nakə kurre faya ma tsikiye me aye mâ gər ha mətsike hərwi ada ndo neŋged mâ tsik me.

³¹ Nəkurom tebiye ka slumeye məde ha bazlam i Mbəlom, ane tuk na, tsikum me nəte ta nəte hərwi ada nəkurom tebiye kə

tətikum wu ada kâ vəlumatay gədan̄ a ndo siye hay.

³² Ndo nakə gədan̄ i Məsəfəre andaya faya mədə ha bazlam i Mbəlom aye na, a sər məgay metsehe a gədan̄ eye niye dərmak.

³³ Andza niye hərwi wu nakə ma diye ta tsəved eye bay na, a yay a gər a Mbəlom bay. Nəngeye a say dūh na, ndzakwa ta tsəved eye lele tə zay.

Ngwas hay t̄a ge na, andza ngwas neheye ma məhay gər i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu aye tebiye.

³⁴ Ka hayum gər ka təv manəte eye na, t̄a ndza t̄ate, t̄a tsik me bay. Nəteye na, tsəved tay andaya mətsike me bay. Ngwas hay na, t̄a rəhay gər a hasləka hay andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye.

³⁵ Tadə wu andaya nakə ta tsəne bay aye ada a satay matsətsehe aye na, t̄a tsətsah ma məhay gər bay, t̄a tsətsah ka zal tay hay mətəgay. Ngwas ma tsikiye me ma məhay gər i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu na, lele bay.†

³⁶ Ah! Ka dzalum na, bazlam i Mbəlom a yaw abəra mə gay kurom ba! Kəgəbay ka dzalum na, maa tsəne bazlam nakay na, nəkurom dəkdək ba!

³⁷ Tadə ndoweye kə dzala mə gər ngay kə huta gədan̄ i mədə ha bazlam i Mbəlom kəgəbay gədan̄ mekelən̄ i Məsəfəre, m̄a sər ha wu nakə na watsa kanan̄ aye na, maa tsik gum andza niye na, Bəy Maduweŋ kway.

³⁸ Tadə ndoweye kə sər wu nakə na watsa aye, bazlam i Bəy Maduweŋ bay na, nəmay dərmak nəmaa t̄ema na bay.

³⁹ Malamar ga hay vəlumay ha d̄ərev kurom ka mapəle mədə ha bazlam i Mbəlom ada kâ gumatay me a ndo hay mətsike me tə bazlam i gəma hay bay.

⁴⁰ Ane tuk na, gum wu hay tebiye ta lele eye. Gum ta tsəved eye dərmak.

15

Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahan̄

¹ Malamar ga hay, anəke a seŋ na, məmakum ahaya a gər Labara Ngwalak eye nakə na d̄akum ha ahəl niye aye. Ka t̄əmum a d̄ərev kurom, ka dzalum ha faya lele.

† 14:35 1 Korinthe hay 11.5.

² Labara niye ngwalak eye na, nakə Mbəlom ma təmiye kurom ha aye tadə faya ka dzalumeye huya andza nakə na tsikakum aye. Tadə faya ka gumeye andza niye bay na, ka dzalum ha faya ta dedək bay.

³ Na tətikakum na, wu nakə Yesu Kəriste a tətikən̄ aye. Wu nakə a ze kwa me tebiye na lah matətikakum aye na, Yesu Kəriste kə mət hərwi mezeleme kway andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye.

⁴ A mət na, tə pa na a tsəvay. Məhəne sulo mamahkar eye na, kə lətsew abəra ma mədahan̄ andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye.

⁵ Ahəl nakə a lətsew abəra ma mədahan̄ aye na, a bəzay ha bo a Piyer ada a bəzatay ha bo a siye i gawla ngay neheye kuro gər eye sulo aye.

⁶ Ada ka bəzatay ha bo a ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu ta ziye temerre zləm, nəteye tebiye tə ngatay a həlay manəte eye. Siye hay ta mət tsiy, ane tuk na, siye hay haladzay nəteye andaya tə d̄əre.

⁷ Ma d̄əba eye a bəzay ha bo a Yakuba ada a bəzay ha bo a ndo i maslan̄ siye hay tebiye dərmak.

⁸ Tsa na, maduk i duk eye a bəzeŋ ha bo a neŋ dərmak. Pat eye niye neŋ na t̄əra na, andza wawa nakə tə wa na kə ndisl a kiye i məwe ngay bay aye.

⁹ Neŋ na, wawa eye tsekwededen̄ mə walan̄ i ndo i maslan̄ i Yesu hay. Neŋ na sla d̄a t̄a zelen̄ ndo i maslan̄ i Yesu bay hərwi na gatay d̄əretsətseh a məhay gər i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu.

¹⁰ Ane tuk na, Mbəlom kə geŋ ngwalak ngay nakə na t̄əra ndo i maslan̄ ngay andza nakay anan̄ ka ngatumen̄ anəke aye. Ngwalak i wu nakə a geŋ aye na, ka t̄əra kəriye bay. Duh na ge ha məsler haladzay a ze siye i ndo i maslan̄ i Yesu hay. Ane tuk na, gədan̄ nakə na ge ha məsler aye na, i ga bay. Maa pa fagaya ngama na, Mbəlom. Maa ge məsler mə neŋ na, nəngeye.

¹¹ Andza niye, kwa tadə maa tsikakum Labara Ngwalak eye niye na, neŋ, kwa maa tsik na, siye i ndo i maslan̄ i Yesu hay, nəmay tebiye nəmaa tsikiye labara Ngwalak

eye andza nakə na tsikakum aye ada nakə ka dzalum ha aye.

Mbəlom ma ta lətsiye tay ahaya ndo hay abəra ma mədahaŋ

¹² Labara Nğwalak eye nakə nəmaa a tsik aye na, Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Kə ge andza niye tuk na, ada ndo siye hay mə walaŋ kurom tə gwad, ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na, ma kəkay?

¹³ Tadə ta dedek ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na, andza məgwede Yesu Kəriste bəbay kə lətsew abəra ma mədahaŋ bay bəna mey?

¹⁴ Tadə neŋgeye kə lətsew abəra ma mədahaŋ bay na, andza məgwede bazlam i Mbəlom nakə nəmaa da ha aye na, ka təra wu kəriye. Ada mədzał gər kurom nakə ka dzalum ha Yesu aye na, ma giye ŋgama bay.

¹⁵ Tadə kə ge andza niye na, andza məgwede nəmay faya nəmaa rawiye me ka Mbəlom hərwi nəmay faya nəmaa tsikat-eye a ndo hay na, Mbəlom kə lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaŋ. Ane tuk na, tadə ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na, Mbəlom neŋgeye kə lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaŋ bay.

¹⁶ Tadə Mbəlom ma lətsa tay ahaya ndo hay abəra ma mədahaŋ bay na, Yesu Kəriste dərma, Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ bay.

¹⁷ Tadə Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ bay na, mədzał gər kurom nakə ka dzalum ha aye, ma giye ŋgama bay ada nəkurom na, huya mə mezeleme.

¹⁸ Andza məgwede ndo neheye ahəl niye tə mət ta dzala ha ka Kəriste aye na, ta dze hele hele.

¹⁹ Tadə ka pakwa mədzał gər kway ka Yesu Kəriste hərwi ada m̄ dzəna kway ka məndzibəra dekdek tsa ada wuray andaya kame bay na, ndo hay ta tuwiye fakwaya haladzay ma ziye ha i ndo siye hay.

²⁰ Ane tuk na, ta dedek Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Maa lah mələtsew abəra ma mədahaŋ na, neŋgeye. A da ha na, siye i ndo neheye tə mət aye, ta lətseweye abəra ma mədahaŋ dərma.

²¹ Maa zlaw məməte ka məndzibəra na, ndo nəte. Andza niye, maa həndəkətay tsəved a ndo hay mələtsew abəra ma mədahaŋ na, ndo nəte dərma.

²² Ndo hay tebiye ta mətiye hərwi nəteye gwala i Adam hay. Andza niye, ndo neheye nəteye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, ta ta hutiye sifa.

²³ Ane tuk na, ma giye bo na, ka mem-bere ka membre. Maa lah mələtsew kurre na, Yesu Kəriste. Pat nakə kə maw aye na, ndo ŋgay hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ tuk.

²⁴ Ma dəba eye na, Yesu Kəriste ma bəbazliye tay ha gədaŋ i məsəfəre neheye lele bay eye tebiye ada ta bəy tay hay tebiye ada ta gədaŋ i bəy i dala hay tebiye. Tsa na, məndzibəra ma ndəviye. Ma dəba eye ma vəlay ha bəy a həlay i Bəba Mbəlom.

²⁵ Andza məgwede na, Kəriste ma ləviye təmad hus a pat nakə Mbəlom ma piye tay ha ndo mənə dəre ŋgay a həlay ŋgay aye.

²⁶ Maduk i duk i ndo mənə dəre nakə Mbəlom ma dziye ha aye na, məməte.

²⁷ Ka sər kwa ha na, hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Mbəlom kə pa wu hay tebiye a həlay i Wawa ŋgay.*» Mbəlom a tsik bazlam niye hay na, bo i Mbəlom eye neŋgeye ma ndziye mə həlay i Wawa ŋgay bay hərwi maa pa siye i wu hay a həlay i Wawa ŋgay na, bo ŋgay eye.

²⁸ Mbəlom kə pa wu hay tebiye a həlay i wawa ŋgay na, Wawa ma rəhay ha gər a Mbəlom nakə a pa wu hay a həlay ŋgay tebiye aye. Andza niye Bəba Mbəlom ma ləviye wu hay tebiye ada ndo zezəŋ tebiye.

²⁹ Dzalum ka ndo neheye faya ta dzəhuḅiye bo a yam hərwi ndo neheye ta mət tsiy aye. Maa gatay ŋgama mə dəma na, wuye mey? Tadə ta dedek ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na, ndo niye hay ta dzəhuḅawa bo a yam a bəram tay na, hərwi mey?

³⁰ Tadə ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na, nəmay nəmaa siye dəretsətseh pat pat na, hərwi mey?

³¹ Malamar ga hay, pat pat neŋ na, na mawa veket veket abəra ma məməte. Wu nakə faya na tsikakumeye dedek. Na tsikakum na, ta dedek, neŋ faya na

* 15:27 Dəmes hay 110.1.

ngwasiye hærwi kurom. Mængwese ga na, hærwi nækuroom ta nәмay tebiye, nækway madzapa eye ta Bәy Maduweñ kway Yesu Kәriste.

³² Ma gәma i Efez na, nәmaa ge magazlәga ta ndo hay haladzay andza ta wu i pesl neheye sewed hay haladzay aye. Tadә na dzala ka wu i mәndzibәra na, dәretsәtseh nakay ma giye ngama daw? Tadә ndo hay ta lәtseweye abәra ma mәdahañ bay na, na tsikiye andza ndo wuray a gwad: «Ndayakwa wu mәnday haladzay ada sakwa wu mәse haladzay hærwi mazlambar ka mәtakweye.†»

³³ Kә vumay gәр a bo kurom bay. Sәrum ha, tadә faya ka hәhalumeye ta ndo neheye faya ta giye mәnese aye na, nækuroom dәrmak ka gumeye mәnese.

³⁴ Kә tәrum ndo i matәrakahañ hay bay. Kә gum mәnese bay. Na zәba faya na, siye i ndo hay mә walañ kurom tә sәр Mbәlom bay. Na tsik andza niye na, hærwi ada horoy mә gakum.

Bo nakә ma lәtseweye abәra ma mәdahañ aye

³⁵ Agәla ndoweje ma tsәtsahiye, ma gwadiye: «Ndo hay ta lәtseweye abәra ma mәdahañ na, ma kәkay? Ndoweje kә lәtsew na, bo ngay ma tәriye na, kәkay?»

³⁶ Ndoweje ka tsәtsah andza niye na, neñgeje matәrakahañ eye. Dzala tәday! Ka slәga hulfe a guvah ma mәtiye ada ma ndzohwiye.

³⁷ Ada ka slәga na, wuye mey? Ka pa a bәd na, wu mandzohwa eye tsiy ta slambah eye bay. Ka slәga na, wur eye, agәna daw, agәna hulfe i wu mekeleñ.

³⁸ Dәrizl i gәrdaf ma ndzohwiye andza nakә a say a Mbәlom aye. Dәrizl i gәrdaf i hulfe kwa waray waray na, wal wal.

³⁹ I wu neheje tә sәfәra eye na, andza niye dәrmak. Mbәlom a ge bo tay na, wal wal. Bo i ndo zezeñ na, wal, bo i wu i pesl hay wal, bo i dийeñ hay wal, ada bo i kәlef hay wal dәrmak.

⁴⁰ Wu neheje ka magәrmbәlom aye ta wu neheje ka mәndzibәra aye, nәteje na, wal wal dәrmak. Mәle tay nakә tә le aye na, wal wal, nәte bay.

⁴¹ Madәve i pat na, wal abәra ka madәve i kiye dәrmak. Ada madәve i kiye wal abәra ka madәve i wurzla. Kwa mә walañ i wurzla hay bәbay na, madәve tay na, wal wal.

⁴² Ahәl nakә Mbәlom mata lәtse ahaya ndo abәra ma mәdahañ aye na, ma giye na, andza niye dәrmak. Bo i ndo na, andza hulfe dәrmak. Ta pa mәdahañ a tsәvay na, ma ziye. Mbәlom kә lәtse ahaya ndo niye abәra ma mәdahañ na, bo ngay ma ndziye ka tor eye.

⁴³ Tә la na mәdahañ a bәd na, gәdañ mә dәma bay, a le bay. Ahәl nakә ma lәtseweje na, ma tәriye gәdañ eye, ma liye haladzay.

⁴⁴ Bo nakә tә pa na a bәd andza hulfe aye na, wu i mәndzibәra. Ane tuk na, ahәl nakә ma lәtseweje abәra ma mәdahañ aye na, ma hutije bo nakә Mәsәfәre mavәla eye.

Bo i mәndzibәra andaya na gwad ba! Sәrum ha na, ka ta hutakweje bo nakә Mәsәfәre ma vәliye dәrmak.

⁴⁵ Tә watsa mә Derewel i Mbәlom na, tә gwad: «Adam na, ndo nakә kurre Mbәlom a vәlay mәsәfәre aye.» Ndo nakә a yaw duk ma dәba aye na, Kәriste. Neñgeje na, ndo nakә ma vәliye sifa a ndo hay tә hәlay i Mәsәfәre.‡

⁴⁶ Wu nakә Mәsәfәre a vәl aye na, makurre eye nakә ndo hay tә ngatay aye bay. Tә ngatay tәday na, a bo i mәndzibәra ada ma dәba eye ta ngateje a bәmalә nakә Mәsәfәre a vәl aye.

⁴⁷ Makurre i ndo na, Adam, neñgeje i mәndzibәra. Mbәlom a ge neñgeje na, ta bәtekwew. Ndo neñged na, Mәsәfәre. A yaw abәra mә mbәlom.

⁴⁸ Ndo i mәndzibәra hay bo tay na, andza i Adam nakә Mbәlom a ge na ta bәtekwew aye. Andza niye dәrmak, ndo neheje ta ndziye mә mbәlom aye, ta tәriye andza ndo nakә a mbәzlaw mә mbәlom aye.

⁴⁹ Anәke na, ka ndzәkitakwa bo ta ndo nakә Mbәlom a ge ta bәtekwew aye. Kame mba na, ka ndzәkitakweje bo ta ndo nakә a mbәzlaw mә mbәlom aye dәrmak.

⁵⁰ Malamar ga hay, neñ faya na tsikakumeye, ndo zezeñ ma slije faya mede a Bәy i Mbәlom tә slo i bo ngay bay.

† 15:32 Zәba ma Ezay 22.13. ‡ 15:45 Madazlay i wu hay 2.7.

Hərwi wu nakə ma ziye na, ma sliye faya məndze tə wu nakə ma ndziye ka tor eye bay.

⁵¹ Tsənum! Na tsikakumeye wu nakə manğaha eye Mbəlom a dən ha aye. Ka mətakweye tebiye kway eye bay. Ane tuk na, nəkway bo kway ma mbədiye.

⁵² Ka mandəve i məndzibəra na, ta fiye tolom. Ta fa na, kwayanğa ka mətəsike me niye na, bo kway ka mbəda. Ta fa tolom na, ndo neheye ta mət tsiy aye ta lətseweye abəra ma mədahañ tə bo nakə ma ziye bay aye. Nəkway neheye tə dəre aye, Mbəlom ma vəlakweye bo wədeye dərmak.

⁵³ Andza məgwede, bo kway nakə ma mətiye ada ma ziye na, kutoñ ma təriye bo nakə ma mətiye bay ada ma ziye bay aye.

⁵⁴ Ahəl nakə bo nakə ma mətiye ada ma ziye ka təra bo nakə ma mətiye sa bay ada ma ziye sa bay aye na, wu nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye ma bəziye tuk. Tə watsa na: «Məməte andaya sa bay. Mbəlom kə dze ha tebiye.»

⁵⁵ «Nəkar məməte, ehey! Gədañ yak eye mənğay tuk?»

Səmber yak eye nakə ka mbalawa tay ha ndo hay aye na, mənğay tuk?Ş»

⁵⁶ Məməte na, a huta gədañ mənğay wu nakə lele bay aye a ndo hay hərwi mezeleme. Mezeleme a huta gədañ na, hərwi bazlam i Mbəlom mapala eye.

⁵⁷ Ane tuk na, gakway sısce a Mbəlom hərwi kə vəlakway gədañ mənğwese ka mezeleme kwa ka məməte ta gədañ i Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste.

⁵⁸ Malamar ga hay neheye na wuda kurom haladzay aye, hərwi niye ndzum bəñbəñ lele, kâ yum gər bay. Rəzlumay a gər a məsler i Bəy Maduweñ Yesu pat pat tə dərev kurom peteh. Ka sərüm ha məsler nakə ka gumeye ta gədañ nğay aye na, ma təriye kəriye bay.

16

Ta tsakal suloy hərwi madzəne tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu

¹ Anəke na, na tsikakumeye naha ka suloy nakə ka tsakalumeye hərwi madzəne tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye. Gum andza nakə na tsikatay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Galat aye.

² Pat i luma i sidzew hay na, kwa way way tsakalum dala andza nakə ka hutum, Mbəlom a vəlakum aye. Pum na hərwi ada pat nakə na ye naha aye na, ka tsakalumeye sa bay.

³ Na ye naha na, ka tsikumeneye ndo neheye ka palum tay ha hərwi ada tâ ye ha suloy nakə ka tsakalum, ta diye ha a Zerozelem aye na, na watsateye derewel a həlay.

⁴ Tadə kə ge lele neñ nâ ye dərmak na, nəmaa diye dziye.

Pol ma diye a Korinje

⁵ Na diye naha ka təv kurom na, na diye ta Masedowan.

⁶ Ağəna na ye naha na, na ndziye tsekwen ka təv kurom, ağəna a həlay i mətasl na, na ndziye ka təv kurom. Ma dəba eye na diye abəra ka təv kurom, na diye kwa ka waray na, ka dzənumeye ga.

⁷ Na diye naha ka təv kurom na ndziye tsekwen tsa, na diye gwa na, a señ andza niye bay. Tadə kə yay a gər a Bəy Maduweñ na, a señ ka ndzakweye ka təv manəte eye məndze haladzay.

⁸ Ane tuk na, na ndziye kənañ ma Efez təmadhus a magurlom i Peñtekot*,

⁹ hərwi Mbəlom ka həndeken na tsəved lele ka məge məsler bagwar eye kənañ. Ada ndo mənə dəre ga hay andaya haladzay.

¹⁰ Timote ki ye naha ka təv kurom na, təmum na tə həlay sulo sulo hərwi ada mâ ndza ta mənğwese eye lele mə walañ kurom. Hərwi neñgeye ndo məge məsler i Bəy Maduweñ andza neñ nakə faya na giye.

¹¹ Ndəray mâ gay wuray bay. Dzənum na düh hərwi ada mâ gər kurom ha tə zay ada mâ maw ka təv ga. Neñ ta ndo siye hay faya nəmaa həbiye na kənañ.

Ş 15:55 Zəba ma Ezay 25.8; Oze 13.14. * 16:8 Peñtekot na, tə bazlam i Gərek. Magurlom i gərndzahosl. Tə gawa magurlom eye na, məhəne 50 ma dəba i Pak. I ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, magurlom i məhute Məsəfəre Tsədañna eye.

12 Malamar kway Apolos na, na tsikay madzəga haladzay, na gwaday na, neŋgeye tə siye i malamar hay tâ ye naha ka təv kurom tey. Ane tuk na, a say mede naha anəke zuk bay. Aza kə huta həlay eye kame mba na, ma diye naha.

Mandəve i bazlam

13 Ndzum tsezlezleŋe tə metsehe lele. Tərum ndo gədaŋ eye ka tsəved i Mbəlom bəŋbəŋ lele. Kā dzədzarum bay. Dərev kurom mâ ndza ta gədaŋ eye.

14 Wu nakə ka gumeye tebiye aye na, gum tə mawuđe bo nakə ka wudumeye ha ndo hay aye.

15 Malamar ga hay, ka sərurum Sitefanas ta ndo i gay ŋgay hay tebiye. Sərurum ha, maa lah məpe mədzał gər ka Yesu Kəriste ma gəma i Akay† na, nəteye. Ta vəl ha gər tay ka mäge məsler i Mbəlom hərwi madzəne tay ha ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. Neŋ faya na gakumeye naha amboh,

16 slala i ndo neheye faya ta giye məsler i Mbəlom mə walaŋ kurom aye na, rəhumatay ha gər. Rəhumatay ha gər a ndo neheye faya ta rəzleye a gər mäge məsler i Mbəlom dziye aye dərmał.

17 Dərev ga kə ŋgwasa haladzay hərwi nakə Sitefanas ta Fortunatus ada ta Akayəkus ti yaw ka təv ga aye. Na ŋgatatay na, andza na ŋgatakum a nəkurom tebiye.

18 Ta meŋ naha dərev andza tə makum naha dərev a nəkurom aye dərmał. Slala i ndo neheye andza nakay aye na, rəhawumatay ha gər.

19 Ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye tə hayawa gər ka təv ga kanaŋ ka dala i Azi‡ aye ta tsikakum naha me. Akelas ta Pərisil tə siye i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye tə hayawa gər a gay tay aye, ta tsikakum naha me lele ta məzele i Yesu Kəriste.

20 Siye i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye kanaŋ aye tebiye ta tsikakum naha me dərmał.

Tsikum me a bo nəte nəte mə walaŋ kurom ta mägəse bo kurop kurop lele.

21 Neŋ Pol na tsikakum naha me dərmał. Nakay na, neŋ na watsakum naha tə həlay gay eye.

22 Ndo nakə a wuda Bəy Maduweŋ kway Yesu bay aye na, Mbəlom mâ vəlay mezeleme. *Maranata*§, andza məgwede Bəy Maduweŋ may, dara!

23 Bəy Maduweŋ kway Yesu mâ pa fakuma ŋgama.

24 Nəkurom tebiye na wuda kurom huya hərwi nakə nəkway tebiye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye.

† 16:15 Akay na, məzele guram i diye i Salawa i Gəres. ‡ 16:19 Dala i Azi anəke na, Turki. § 16:22 Maranata: Məzele i wu tə bazlam i Gərek. Yesu ta ndo neheye tə pa mədzał gər kurre eye tə ndzawa ma gəma i Yahuda hay tə tsikawa bazlam eye nakay.

Masulo i d̄erewel i Pol nakə a watsatay naha a Korinthe hay aye Məfələkwe

A gəsaw abəra ka makurre i d̄erewel i Pol nakə a watsatay naha a Korinthe hay aye na, labara hay ti yaw abəra ma Korinthe ada ta watsayaw d̄erewel hay a Pol ada Pol d̄ermak kə watsatay naha (2.3). Məndze i Pol ta ndo i Korinthe hay ngwalak eye sa bay. Ma ta diye a d̄əma na, a watsatay naha h̄ərwi malembede ha wu nakə a ye bay aye.

Mə madədo 1 ka 7 na, Pol faya ma tsikiye me abəra ka bo ngay,

Mə madədo 8 ka 9, Pol a tsətsah wu h̄ərwi ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər neheye m̄ətawak eye hay ma Zerozelem aye.

Mə madədo (10 ka 13) na, Pol a tsik ka matəre ndo i maslan̄ i Yesu K̄əriste na, kəkay wal wal sulo. Ndo hay andaya faya ta diye ha labara mekelən̄ eye wal abəra ka bəmalə i Pol (11.3-4).

Pol a h̄əna ha ḡər tsekwen̄ h̄ərwi faya ma h̄əbiye, ma hutiyə ḡədan̄ ngay na, mə h̄əlay i Mbəlom. Pol ka tsətsah t̄ā d̄əslay ḡər bay, t̄ā v̄əlay wu na, ka tsətsah bay. A d̄a ha Labara Ngwalak eye i Yesu na, k̄əriye.

Pol a tsikatay naha me

¹ Maa watsakum naha d̄erewel nakay na, neŋ Pol. Neŋ ndo i maslan̄ i Yesu K̄əriste h̄ərwi a say a Mbəlom. Neŋ ta Timote malamar kway n̄əmaa tsikakum naha me a m̄əhay ḡər i ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay ka Yesu neheye ma ḡəma i Korinthe aye ada a siye i ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay ka Yesu neheye ka dala i Akay* aye.

² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduwen̄ kway Yesu K̄əriste t̄ā pa fakuma ngama ada t̄ā v̄əlakum zay.

Mbəlom ma matay naha d̄ərev a ndo neh-eye faya ta siye d̄əretsətseh aye

³ Zambadəkway a Mbəlom Bəba i Bəy Maduwen̄ kway Yesu K̄əriste. Neŋgeye faya

ma gateye ngwalak a ndo hay huya, ma matay naha d̄ərev pat pat aye.

⁴ Kwa kəday ahəl nakə n̄əmay mə d̄əretsətseh aye na, a v̄əlawamay ḡədan̄ h̄ərwi ada n̄əmay n̄əmaa sliye faya m̄əmatay naha d̄ərev a siye i ndo neheye faya ta siye d̄əretsətseh aye andza nakə Mbəlom a dzəna may aye d̄ərmak.

⁵ Andza niye, Yesu K̄əriste kə sa d̄əretsətseh haladzay ada n̄əmay d̄ərmak n̄əmaa siye d̄əretsətseh haladzay. Mbəlom bəbay ma v̄əlameye ḡədan̄ haladzay d̄ərmak h̄ərwi n̄əmay madzapa eye t̄ə Yesu K̄əriste.

⁶ Tadə n̄əmay faya n̄əmaa siye d̄əretsətseh kəgəbay tadə Mbəlom faya ma v̄əlameye ḡədan̄ na, h̄ərwi ada k̄ā t̄ərum ḡədan̄ eye hay ada Mbəlom m̄ā t̄əma kurom ha. Andza niye ka slumeye faya m̄əsəmay naha a d̄əretsətseh nakə n̄əmay faya n̄əmaa s̄əmay naha aye d̄ərmak.

⁷ N̄əmaa s̄ər ha ta dedek ka ndzumeye b̄əŋb̄əŋ ka tsəved i Mbəlom. N̄əmaa s̄ər ha Mbəlom ma makumeye naha d̄ərev andza nakə neŋgeye faya ma mameye naha d̄ərev aye, h̄ərwi faya ka sumeye d̄əretsətseh andza n̄əmay neheye faya n̄əmaa siye d̄əretsətseh aye d̄ərmak.

⁸ Ayaw, malamar may hay, a samay na, s̄ərum ha d̄əretsətseh nakə n̄əmaa sa ka dala i Azi aye. N̄əmaa sa d̄əretsətseh haladzay, a ze may ḡədan̄. N̄əmaa dzala na, tsiy n̄əmaa m̄ətiye.

⁹ Ayaw, ta dedek n̄əmaa dzala mə d̄ərev may na, n̄əmaa m̄ətiye. Azlakwa Mbəlom a ge andza niye na, h̄ərwi ada n̄əmaā pa m̄ədzal ḡər may ka ḡədan̄ may bay, d̄uh n̄əmaā pa m̄ədzal ḡər may na, ka Mbəlom n̄əte ngwen̄. Neŋgeye na, ma mbəla tay ahaya ndo hay abəra ma m̄ədahan̄.

¹⁰ Ada ma buwa may ahaya abəra mə d̄əretsətseh i m̄ədahan̄ nakə haladzay n̄əmaa m̄ətiye ha h̄əbe aye, ada ma buwa may ahaya abəra mə d̄əretsətseh siye hay d̄ərmak. N̄əmaa piye m̄ədzal ḡər may, n̄əmaa s̄ər ha ma buwa may ahaya abəra mə d̄əretsətseh siye hay sa.

¹¹ N̄əkurom d̄ərmak d̄uwulumay me a Mbəlom. Andza niye, tadə ndo hay hal-

* 1:1 Akay na, m̄əzele guram eye i diye i Salawa i Ḡəres.

adzay faya ta ðuwuliye me a Mbəlom hərwi may na, ndo hay haladzay ta gay naha sısœ dərmak hərwi ɲgwalak ɲgay nakə ma ta gamay aye.

Pol ka mbəda ha wu nakə habe a say mäge aye

¹² Wu nakə nəmaa ɲgalakiye ha aye na, anaɲ: Nəmaa sər ha mə dərev mede may kame i ndo hay tebiye na, dedek, nəmay ndo i dedek hay andza nakə a say a Mbəlom aye. Mede may niye lele wene wene eye na, kame kurom. Gədaɲ may nakə nəmaa ndza ha andza niye aye na, a yaw abəra mə metsehe i ndo i məndzibəra hay bay. Ane tuk na, Mbəlom a dzəna may ta ɲgwalak ɲgay.

¹³ Wu nakə nəmaa watsakum naha aye na, a wur bo bay, ka slumeye faya mətsəne.

¹⁴ Wu andaya nakə ka tsənum i ɲgal aye. Ane tuk na, ka ta tsənumeye tebiye. Wu eye na, anaɲ: Ka ta ɲgalakumeye may ha andza nəmay dərmak nəmaa ta ɲgalakiye kurom ha pat i Bəy Maduweɲ Yesu nakə ma maweye aye.

¹⁵ Na sər ha ta dedek, hərwi niye na gwad habe a seɲ na diye naha a gay kurom təday ada na həndzədiye kame. Na maweye na, ta təv kurom dərmak hərwi ada nā dzəna kurom masulo eye.

¹⁶ Andza məgwede, na dzala na, na diye naha a gay kurom təday ada na diye ka dala i Masedowan ada na maweye ta təv kurom. Ada aza na mbədiye gər, nakə na diye ka dala i Yahuda aye na, habe ka dzənumeye ga.

¹⁷ Ahəl nakə na gwadəkum na giye andza niye aye na, na tsikakum ta dərneh sulo daw? A'ay, tadə na gwad na giye wu nakə na həl faya bo mäge aye na, na giye andza i ndo i məndzibəra hay daw? Na gwadiye ayaw ada a'ay sulo sulo bay.

¹⁸ Mbəlom, neɲgeye ndo məhəle mbal ga. Wu nakə nəmaa tsikakum aye na, ayaw ada a'ay sulo sulo bay.

¹⁹ Hərwi neɲ, Silas ta Timote nəmay nəmaa da ha mə walaɲ kurom na, Wawa i Mbəlom Yesu Kəriste. Ayaw ta a'ay sulo sulo mə neɲgeye bay. Mə neɲgeye na, ayaw dekdek huya.

²⁰ Ada wu nakə tebiye Mbəlom a gwad ma vəlakweye, maa tsikakway ta dedek na,

neɲgeye. Hərwi niye ka gwadəkwa «amen» na, ta neɲgeye hərwi ada ndo hay tā dəslay ha gər a Mbəlom.

²¹ Sa na, maa vəlamay gədaɲ na, Mbəlom eye tə gər ɲgay tə həlay i Yesu Kəriste ada ma vəlakumeye gədaɲ dərmak. Maa pala kway na, neɲgeye.

²² Kə pakway Məsəfəre ɲgay a dərev kway hərwi məde ha na, nəkway ndo ɲgay hay. Andza niye a da ha na, ma ta vəlakweye siye i wu neheye a gwad ma vəliye aye.

²³ Kə ge na raw me na, Mbəlom mâ kəd ga. Na ye naha a gay kurom a Korinthe sa bay na, hərwi a seɲ dərev mâ wur fakuma bay.

²⁴ Nəmay na, nəmaa gakumeye kutoɲ ka məpe mədzal gər bay. Nəmaa sər ha ka pum mədzal gər bəɲbəɲ ka Yesu Kəriste tsiy. Duh na, nəmaa giye məsler ka təv manəte eye tə nəkurom hərwi ada dərev kurom mâ ɲgwasa.

2

¹ Andza niye, na diye naha ka təv kurom zuk bay hərwi na dzala na, na ta wurakumeye ha dərev sa tsa.

² Tadə na wurakum ha dərev na, neɲ dərmak dərev ma wuriye fagaya. Ndəray andaya ma ɲgweseɲeye ha dərev bay, hərwi nəkurom tebiye dərev ma wuriye fakuma.

³ Hərwi niye nakə na watsakum naha dərrewel neɲged niye aye na, ada na ye naha ka təv kurom sa bay aye. Na watsakum naha na, hərwi ada nā ndisl naha na, ka wurumeɲeye ha dərev bay. Hərwi mata ɲgweseɲ ha dərev na, nəkurom. Azlakwa duh na sər kurom ha tebiye, na sər tadə dərev ga maɲgwasa eye na, nəkurom dərmak dərev kurom maɲgwasa eye.

⁴ Ahəl nakə neɲ na watsakum naha dərrewel niye na, ta mətuwe eye haladzay. Na watsa ta mədzal gər eye hərwi dərev a wur fagaya dəkdek haladzay. Na watsakum naha na, hərwi məwurakum ha dərev bay. Ane tuk na, na watsakum naha na, hərwi ada kâ sərurum ha, na wuda kurom haladzay.

Pol a pəsay mənese a ndo nakə a nasay aye

⁵ Ndoweye kə wurakum ha dərev na, a wureɲ ha dərev a neɲ bay, a nəkurom

tebiye, siye hay kə ndalatay haladzay, siye hay tsekwen. Ane tuk na, a seŋ mətsike faya ka zal bay.

⁶ Matsəla ndo hay haladzay ta kəta na ndo niye, kə sla dā andza niye.

⁷ Anəke dūh na, pəsumay ha mənese ŋgay ada vələmay gədaŋ ta məmay naha dərev, bəna ma ta mətiye ta mevel.

⁸ Hərwi niye neŋ faya na gwadəkumeye naha amboh, pəsumay ha mənese ŋgay hərwi ada mâ sər na, ka wudum na.

⁹ Derewel niye na watsakum naha aye na, hərwi a seŋ məsəre ha faya ka rəhumay ha gər a bazlam ga ŋgway dāw?

¹⁰ Ka pəsumay ha mənese a ndo niye na, neŋ dərma na pəsay ha. Neŋ na, kə ge wu andaya məpəsay ha na, na pəsay ha. Na pəsay ha na, hərwi kurom, kame i Kəriste.

¹¹ Na ge andza niye na, hərwi ada Fakalaw mâ ŋgwasə fakwaya bay. Hərwi wu nakə a say mäge aye na, ka sərakwa ha lele.

Pol ma gəma i Tərowas

¹² Na həl bo, na ye a gəma i Tərowas mata dā ha Labara Ŋgwalak eye nakə a tsik ka Kəriste aye mə dəma. Na ndisl naha a dəma, na zəba faya na, Bəy Maduweŋ Yesu kə həndekeŋ na tsəved vototo lele.

¹³ Ane tuk na, mədzal gər ga mandza eye wadəŋ wadəŋ hərwi na huta na malamar kway Titus mə dəma bay. Hərwi niye, na gər tay ha ndo məpe mədzal gər neheye ma gəma i Tərowas aye, na ye ka dala i Masedowan.

Yesu a vələkway gədaŋ ada kâ mbakwa ka wu hay

¹⁴ Ane tuk na, zambadəkway a Mbəlom! Maa ye may ha kame kame məsle ka wu hay huya na, neŋgeye, hərwi nəmay madzapa eye tə Kəriste. Andza niye faya ma diye ha Kəriste a ndo hay kwa ka waray ka waray tebiye tə nəmay, ma zatay a ndo hay andza mal nakə a ze huŋŋa aye.

¹⁵ Nəmay na, andza mal nakə a ze huŋŋa lele Kəriste ma vələy naha a Mbəlom aye. Mal eye niye a zatay a ndo neheye Mbəlom ma təmiye tay ha aye ada ndo neheye ta dziye aye.

¹⁶ Hərwi ndo neheye faya Mbəlom ma təmiye tay ha na, a zatay lele ada Mbəlom ma vələteye sifa. Hərwi ndo neheye faya ta dziye, mal niye a zatay i tay na, məməte ada faya ta mətiye hərwiye kame i Mbəlom. Mata sle faya mäge məsler nakay na, way?

¹⁷ Nəmay na, ndo neheye Mbəlom a slər may ha mata ge məsler aye. Nəmay na, andza ndo neheye ta təra ha bazlam i Mbəlom andza wu i tsakala aye bay. Maa slər may ha na, Mbəlom. Nəmaa dā ha bazlam ŋgay ta dedək kame ŋgay hərwi nəmay madzapa eye tə Yesu Kəriste.

3

Məsler i ndo i Dzam Wedeye hay

¹ Nəmay faya nəmaa dazleye a mədəslay ha gər a bo may dāw? Kəgəbay tā watsamay dərewel a həlay hərwi məbəzakum ha na, nəmay ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste hay dāw? Kəgəbay nəmaa tsətsah fakuma dərewel hərwi məbəzatay ha a ndo mekeleŋ eye hay dāw? Ndo siye hay na, tə gawa andza niye. Ane tuk na, nəmay andza nəteye təbey.

² Dərewel may na, nəkurom nakə Kəriste a watsa a dərev kurom aye. Kwa way ma sliye məsəre ada mədzenge.

³ Ta dedək nəkurom na, dərewel nakə Kəriste a watsa ada a slər tə həlay may aye. A watsa na, ta yam i wu nakə tə watsawa ha wu aye bay. A watsa na, ta Məsəfəre i Mbəlom neŋgeye nakə ta sifa aye. A watsa na, ka beleler i kwar bay, a watsa a dərev i ndo zezeŋ.*

⁴ Nəmaa gwad nəkurom dərewel i Kəriste na, hərwi Yesu Kəriste kə dā may ha kame i Mbəlom maa ge məsler tə həlay may na, neŋgeye.

⁵ Nəmaa sər ha, nəmay tə gər may nəmaa sla mäge məsler ta gədaŋ may bay. Maa vələmay gədaŋ ka mäge na, Mbəlom.

⁶ Maa vələmay gədaŋ matəre ndo mäge məsler, hərwi mədatay ha bazlam i Dzam Wedeye na, neŋgeye. Dzam nakay wedeye na, andza bazlam mapala eye nakə tə watsa ahəl niye aye bay. Ane tuk na, ka rəhakway ha gər na, a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye. Bazlam mapala eye nakə tə watsa ahəl

* 3:3 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 24.12; Zeremi 31.29-35; Ezekiyel 11.19; 36.26-27.

niye na, ma diye tay ha ndo hay a mädahan. Məsəfəre Tsədanña eye na, ma vəliye sifa ka tor eye.

⁷ Ahəl niye Mbəlom a watsa bazlam nğay mapala eye ka beleler i kwar ada ahəl nakə a gawa aye wu niye na, ndo hay ta nğatay a məzlaḅ nğay.† Da'ar i Musa ka wuzl dəre hərwi məzlaḅ nğay. İsrayel hay ta sla faya mazəbe ka da'ar nğay bay, a dəv haladzay. Ada azlakwa dzaydzay niye na, ma ndziye huya bay. Ada tadə bazlam mapala eye nakə ma diye tay ha ndo hay a mädahan ka bəz ha məzlaḅ i Mbəlom a ndo hay ahəl nakə a yaw aye düh tuk na,

⁸ ada məsler i Məsəfəre Tsədanña eye ma bəziye ha məzlaḅ i Mbəlom ma ziye ha tebiye düh!

⁹ Bazlam mapala eye kə gəs tay ha ndo hay a sariya. Ada tadə bazlam mapala eye ma gəsiye kway a sariya, faya ma bəzakway ha məzlaḅ i Mbəlom tuk na, ada Dzam Wedeye nakə ma təriye kway ha ndo i dedək kame i Mbəlom aye, ma bəzakway ha məzlaḅ, ma ziye ha düh.

¹⁰ Ka slakweye faya məgwede na, wu nakə a bəzawa ha məzlaḅ i Mbəlom ahəl niye faya ma mbatiye hərwi Dzam Wedeye a ze Dzam Guram eye haladzay ta məzlaḅ.

¹¹ Ta dedək Dzam Guram eye nakə Mbəlom a vəl hərwi məndze tsekwen, ka bəzakway ha məzlaḅ. Ada tadə andza niye na, Dzam Wedeye nakə ma ndziye huya aye a ze na düh.

¹² Nəmaa tsik parakka kame i ndo hay tebiye na, hərwi nəmaa pa mədzal gər ka wu neheye.

¹³ Musa ahəl niye na, ka tək na dəre nğay tə peteked hərwi məzlaḅ i Mbəlom nakə ka da'ar nğay aye ada a say na, İsrayel hay tâ nğatay a məzlaḅ nakay ma ndziye bay, ma mbatiye aye. Ane tuk na, nəmay nəmaa giye andza nengeye təbey.

¹⁴ I İsrayel hay ahəl niye na, tə sla faya mətsəne wu neheye a say məgwede mey na, tə tsəne bay. Bəgom kwa gwala hay tay bəbay andza niye dərma. Faya ta dzaŋgiye dərrewel i Dzam Guram eye na, tə tsəne bay andza ta mbuza na metsehe tay tə peteked nakə Musa a mbuzawa ha dəre nğay aye.

Peteked niye andaya ka dəre huya. Say ndo nakə nengeye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye.

¹⁵ Ayaw, kwa bəgom, ta dzaŋgiye dərrewel i Musa na, ta tsəniye bay, andza peteked kə mbuzatay na mədzal gər.

¹⁶ Ane tuk na, kwa kəday tadə ndoweye ka mbəda bo ka təv i Bəy Maduwen na, peteked niye ma dziye.‡

¹⁷ Andza niye hərwi Bəy Maduwen ta Məsəfəre Tsədanña eye nəteye madzapa eye. Təv nakə Məsəfəre i Bəy Maduwen mə dəma aye na, ndo hay ta təmaw abəra ma beke. Nəteye beke i bazlam mapala eye sa bay.

¹⁸ Andza niye nəkway neheye ka dzalakwa ka nengeye na, peteked ka mbuzakway na dəre sa bay, faya ka nğatakweye a məzlaḅ i Bəy Maduwen Yesu ada faya ka tərakweye andza nengeye kame kame. Andza niye məzlaḅ nğay faya ma səka hiye mə nəkway kame kame. Anaŋ məsler nakə Məsəfəre i Bəy Maduwen faya ma giye aye.

4

Nəkway bale eye hay, Mbəlom nengeye gədan eye

¹ Mbəlom kə gamay nğwalak haladzay. A vəlamay məsler nakay a həlay. Hərwi niye nəmaa zliye faya abəra mədzal gər may bay tebiye.

² Nəmaa kərah məsler neheye ndo hay tə nğahawa faya bo, a ge horoy aye. Nəmaa səpatiye ndo hay bay, nəmaa dzapiye ha bazlam i Mbəlom tə maraw me bay. Düh nəmay faya nəmaa diye ha dedək parakka kame i Mbəlom. A samay na, ndo hay tebiye tâ sər ha, bazlam nakə faya nəmaa tsikiye na, dedək.

³ Siye hay na, tə tsəne Labara Nğwalak eye nakə faya nəmaa tsikatəye a ndo hay aye bay. A təra fataya na, andza dəre tay mambuza eye tə peteked. Kwa andza niye bəbay, sər um na, hərwi ndo neheye nəteye faya ta dziye dəkdek tsa.

⁴ Tə dzala ha bay na, hərwi Fakalaw nengeye ndo mələve məndzibəra ka guluf tay ha mədzal gər hərwi ada tâ dzala ha

† 3:7 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 34.29-35. ‡ 3:16 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 34.34.

ka Labara N̄gwalak eye bay. Hərwi a say tâ ngatay a dzaydzay niye faya ma d̄əviye ka n̄əteye bay. Dzaydzay niye a yaw na, ab̄əra ma Labara N̄gwalak eye ada Labara N̄gwalak eye faya ma d̄əkweye ha m̄əzlaḅ i K̄əriste. N̄en̄geye, ka ngatay na, ka ngatay a Mb̄əlom.

⁵ Ah̄əl nak̄ə n̄əmay faya n̄əmaa d̄iye ha Labara N̄gwalak eye na, n̄əmaa tsik ka bo may eye bay, n̄əmaa ḁa ha Yesu K̄əriste n̄en̄geye B̄əy Maduweḅ. N̄əmay na, n̄əmay ndo m̄əgakum m̄əsler hərwi Yesu.

⁶ Ah̄əl niye Mb̄əlom a ge m̄əndzib̄əra na, a gwad̄: «Dzaydzay m̄ā d̄əv ma l̄əvəḅ.*» Maa v̄əl dzaydzay nak̄ə ma d̄əviye m̄ə d̄ərev may aye na, Mb̄əlom eye n̄əte. A ge andza niye na, hərwi ada n̄əmāə ngatay a m̄əzlaḅ ngay nak̄ə a d̄əv dzaydzay ka d̄əre Yesu K̄əriste aye.

⁷ N̄əmay b̄əle eye hay andza gah i dodo. Ane tuk na, Mb̄əlom a pa zlele nakay ngwalak eye na, a d̄ərev may. Mb̄əlom a ge andza niye na, hərwi ada ndo hay tâ ngatay a ḡədaḅ bagwar eye i Labara N̄gwalak eye a yaw ab̄əra ma n̄en̄geye b̄əna, ma n̄əmay bay.

⁸ N̄əmaa sa d̄ərets̄ətseh hay wal wal. Ane tuk na, ta nd̄əvamay ha m̄əsəf̄əre bay. N̄əmaa dzala ḡər ka bo, ane tuk na, h̄əlay k̄ə k̄əḁamay bay.

⁹ Ndo hay ta h̄əhar may, ane tuk na, Mb̄əlom k̄ə ḡər may ha bay. Ta kal may ha ka dala, ane tuk na, n̄əmaa m̄ət bay.

¹⁰ Ta p̄əla ts̄əved̄ m̄ək̄əḁə may m̄ədahaḅ eye andza Yesu nak̄ə t̄ə k̄əḁ na aye. Ane tuk na, n̄əmay andaya ta sifa ada niye a ḁa ha na, Yesu n̄en̄geye andaya ta sifa.

¹¹ Pat pat ah̄əl nak̄ə n̄əkway ka m̄əndzib̄əra mba aye, ta p̄əliye ts̄əved̄ m̄ək̄əḁə kway hərwi faya ka pakweye b̄əzay a Yesu. Andza niye ta sliye faya m̄əngatay a sifa i Yesu m̄ə bo may.

¹² Andza niye, n̄əmay na, m̄ə d̄ərets̄ətseh i m̄ədahaḅ huya. Ada hərwi niye nak̄ə ka hutum sifa nak̄ə ma nd̄əviye bay aye.

¹³ T̄ə watsa m̄ə D̄erewel i Mb̄əlom na, t̄ə gwad̄: «Na dzala ha ka Mb̄əlom, hərwi niye faya na tsikiye.†» N̄əmay d̄ərmak n̄əmaa dzala ha ka Mb̄əlom, hərwi niye n̄əmay d̄ərmak n̄əmaa tsikiye.

¹⁴ Maa l̄ətse ahaya Yesu ab̄əra ma ts̄əvay na, Mb̄əlom. Ka s̄ərakwa ha ma ta l̄ətsakway ahaya ab̄əra ma ts̄əvay d̄ərmak hərwi mata ndze t̄ə n̄en̄geye.

¹⁵ Mb̄əlom a v̄əlamay m̄əsler nakay na, hərwi madz̄əne kurom hərwi ada Mb̄əlom m̄ā t̄əma tay ha ndo hay haladzay ta ngwalak ngay kame kame. Andza niye ndo hay ta s̄əkahiye haladzay hərwi m̄əgay naha s̄is̄ce a Mb̄əlom ada mazambad̄ay.

H̄əbakwa wu nak̄ə nd̄əray kwa n̄əte k̄ə ngatay ḁada bay aye

¹⁶ Hərwi niye, m̄ədzal ḡər na, faya huya. Ka s̄ərakwa bo kway faya ma giye b̄əle tsekweḅ tsekweḅ. Ane tuk na, ḡədaḅ andaya m̄ə d̄ərev kway. Pat pat Mb̄əlom faya ma v̄əlakweye ḡədaḅ wed̄eye hərwi m̄əpay b̄əzay a ts̄əved̄ ngay.

¹⁷ A seḅ m̄əgwed̄e d̄ərets̄ətseh neheye faya ka sakweye an̄əke aye na, ta nd̄əviye. Hərwi d̄ərets̄ətseh neheye na, ka hutakweye m̄əzlaḅ bagwar eye. M̄əzlaḅ niye na, a ze wu hay tebiye ada ma ndziye ka tor eye. Ka s̄ərakwa ha d̄ərets̄ətseh neheye na, tsekweḅ tsa.

¹⁸ Andza niye, ka pakwa m̄ədzal ḡər kway na, ka wu i Mb̄əlom b̄əna ka wu i m̄əndzib̄əra bay, hərwi wu i m̄əndzib̄əra hay na, ta ndziye huya bay. Wu neheye ta ndziye huya aye na, wu neheye m̄ə mb̄əlom ka ngatakway bay aye.

5

¹ Ka s̄ərakwa ha bo kway ma ndziye huya bay. Bo kway na, andza madzawadzawa nak̄ə ma nasiye b̄əse aye. Sa na, kwa tad̄ə madzawadzawa kway nak̄ə k̄ənaḅ aye k̄ə nas b̄əbay na, Mb̄əlom ma v̄əlakweye a d̄əma mekeleḅ eye m̄ə mb̄əlom. Na tsik na, ka bo kway. Ka m̄ətakwa na, Mb̄əlom ma v̄əlakweye bo mekeleḅ eye m̄ə mb̄əlom, ma ndziye ka tor eye.

² Bo kway nak̄ə wed̄eye m̄ə mb̄əlom aye a yakway a ḡər haladzay, d̄ərev a ndalakway d̄ək̄d̄ok, a sakway Mb̄əlom m̄ā pakway ka bo n̄en̄geye niye wed̄eye.

³ Tad̄ə ka f̄əl̄əkwakwa a d̄əma na, ka ndzakweye m̄ə bo niye wed̄eye ka tor eye, m̄əsəf̄əre ma h̄əhaliye k̄əriye ze bo bay.

* 4:6 Madazlay i wu hay 1.3. † 4:13 D̄əmes hay 116.10.

⁴ Anäke näkway huya mä madzawadzawa na, faya ka sakweye däretsätseh ada faya ka tuwakweye. Niye na, a sakway Mbälom mâ zla fakwaya abära wal bay. Ane tuk na, a sakway mâ kalakway nakə bo wedeye ka gər aye. Andza niye sifa wedeye ma mbədiye kway ha ka matakweye sa bay.

⁵ Maa ge mäsler mä näkway hərwi ada kâ hutakwa bo wedeye na, Mbälom. Kə vələkway Məsəfəre ngay. Andza niye ka sərakwa ha ma giye wu mekelen eye hərwi kway dərma.

⁶ Hərwi niye kwa kəday ka gəsakweye dərēv bəḅəḅ lele. Ane tuk na, ka sərakwa ha, ahəl nakə näkway huya tə bo nakay aye na, näkway mandza eye dərēḅ tə Yesu Bəy Maduweḅ.

⁷ Andza mägweḅe ka ngatakway tə däre kway zuk bay. Ane tuk na, ka ndzakweye andza niye na, hərwi ka dzalakwa ha ka neḅgeye.

⁸ Ta dedek, ka gəsakweye dərēv bəḅəḅ lele. A sakway na, kâ gərakway ha bo nakay ada kâ deyekweye ka təv i Bəy Maduweḅ.

⁹ Ada kwa tadə näkway mandza eye ka təv ngay zuk bay, kwa tadə ka deyekweye mata ndze ka təv ngay bəbay, a sakway na, mäge wu nakə a yay a gər aye.

¹⁰ Hərwi näkway tebiye ka deyekweye kame i Yesu Kəriste hərwi ada mâ ngənakway ha sariya. Ma vələkweye magogoy a näkway tebiye, kwa way ma hutiyē ka mäsler ngay nakə a ge ka mändzibəra aye. Tadə ka gakwa wu ngwalak eye na, ma vələkweye magogoy kway. Tadə ka gakwa wu lele eye bay na, ma vələkweye magogoy lele bay aye.

A say a Mbälom məme kway ha ka bo tə neḅgeye tə həlay i Yesu

¹¹ Hərwi niye nəmaa rəhay ha gər haladzay a Bəy Maduweḅ. Nəmay faya nəmaa giye mäsler hərwi ada ndo hay tā təma bazlam i Mbälom. Mbälom na, a sər may ha lele ada na dzala na, nəkurom ka sərūm ga ha mə dərēv kurom.

¹² A samay mäge zlapay kame kurom bay. Duh nəmay faya nəmaa dākumeyē ha tsəved nakə ka ngalakumeyē may ha aye, hərwi ada tadə ndo hay faya ta mamay

ha maḅgok na, ka sərūmeyē mambədātay faya. Nətēyē ta ngalakiyē na, tə wu neheye däre a ngatay aye. Ta zəba däre a dərēv tay bay.

¹³ Ka dzalum mä gər kurom na, gər a vuwamay dāw? Kə ge ka däre kurom gər a vuwamay na, hərwi nəmaa vələy ha bo may a Mbälom peteh. Tadə kə ge nəmay tə metsēhe may na, sərūm ha niye na, hərwi madzəne kurom.

¹⁴ Mäsler neheye tebiye nəmaa ge aye na, hərwi nəmaa sər ha Kəriste a wuda may. Mawudē bo ngay nakə a wuda may aye na, a gamay kutoḅ mede kame. Nəmaa sər ha ta dedek neḅgeyē kə mət hərwi ndo gədem. Ka däre i Mbälom na, ndo hay gədem ta mət tə neḅgeyē.

¹⁵ Kə mət hərwi ndo hay gədem hərwi ada ndo neheye ta sifa aye tā ge wu nakə a satay a nətēyē bay, ane tuk na, tā ge wu nakə a say aye. A mət na, hərwi tay ada Mbälom a lətse ahaya abəra ma tsəvay hərwi tay.

¹⁶ Hərwi niye, anäke na, nəmay nəmaa zəbiyē ka ndo hay andza ndo zezēḅ tsa bay. Ahəl niye kwa tadə nəmaa zəba ka Yesu Kəriste andza niye bəbay na, anäke nəmaa giye andza niye sa bay.

¹⁷ Kwa way kə dzapa tə Yesu Kəriste na, ka təra bo wedeye. Ndo guram eye kə dze, andaya sa bay, ka təra ndo wedeye.

¹⁸ Maa ge mäsler niye tebiye na, Mbälom. A slərāw Yesu Kəriste na, hərwi ada mâ makway ha ka bo tə neḅgeyē. Mbälom a vələmay mäsler mede məhəlatay ahaya ndo hay ada tā ma ka bo tage neḅgeyē.

¹⁹ Andza mägweḅe Mbälom a ge mäsler tə həlay i Yesu Kəriste hərwi a say ndo hay gədem tā ma ka bo tə neḅgeyē. Ma paslatay na mənese tay sa bay, ada nəmay a slər may ha hərwi məhəlaw ndo hay ada tā ma ka bo tə neḅgeyē.

²⁰ Maa slər may ha na, Yesu Kəriste ka məḅe ha bazlam ngay. Maa zalakum tə bazlam may na, Mbälom eye tə gər ngay. Faya nəmaa gākumeyē amboh hərwi Yesu Kəriste, təmum məme ka təv i Mbälom.

²¹ Yesu Kəriste kə ge mezeleme dāda bay, ane tuk na, Mbälom a zla mezeleme kway a pa faya. Mbälom a ge andza niye na, hərwi kway hərwi ada ka dzapakwa tə Kəriste na,

ma təriye kway ha ndo ɲgwalak eye ka däre ɲgay.

6

Pol a da ha neɲgeye ndo i maslaɲ i Mbəlom

¹ Anəke nəmay faya nəmaa ge ka bo məsler ta Mbəlom ka təv manəte eye. Andza niye faya nəmaa gakumeye amboh na, Mbəlom kə pa fakuma ɲgama haladzay, kâ nasum ha ɲgama niye kəriye bay.

² Mbəlom a gwad na:

«Ahəl nakə həlay i mäge ɲgwalak ada həlay i mətəme tay ha ndo hay aye na, na tsəne amboh yak ada na dzəna kar.*»

Malamar ga hay tsənum! Anəke na, həlay nakə a say Mbəlom məkakway ɲgwalak aye, ada a say mətəme tay ha ndo hay anəke.

³ A samay mäge wu kəriye nakə ma dzəgədiye tay ha ndo hay abəra ka tsəved i Mbəlom aye bay, hərwi a samay tâ tsaday a məsler may bay.

⁴ Duh mə wu neheye faya nəmaa giye tebiye na, faya nəmaa diye ha nəmay ndo mäge məsler i Mbəlom hay. Kwa tadə faya nəmaa siye dərətsətseh waray waray, kwa tadə faya ta ɲgədətsiye may, nəmaa dəma andza niye.

⁵ Tə ndaḅawa may, tə gəsawa may a danḅay, tə sutawa famaya ndo hay, madagər a gawamay haladzay, nəmaa hutawa məndzəhəre bay, marəzle a gawamay, nəmaa ndzawa hwapat ze wu mənday dərma.

⁶ Nəmaa ndzawa ma məndze may na, tsədənɲa, nəmaa sər dedək, nəmaa zlawə ɲgatay, dərəv may lele kame i ndo hay, Məsəfəre Tsədənɲa eye mə dərəv may, nəmaa wuda tay ha ndo hay tə dərəv may peteh.

⁷ Nəmaa dawətay ha a ndo hay na, bazlam dedək eye, Mbəlom a vəlamay gədan. Andza niye nakə nəmaa da ha nəmay ndo i məsler i Mbəlom aye. Nəmay ndo i dedək hay, ada niye andza wu həlay hərwi mäge vərəm ta ndo mənə däre may ada hərwi mäge ka bo abəra dərma.

⁸ Ndo siye hay faya ta rəhamay gər, siye hay faya ta tsikiye famaya wu nakə

lele bay aye. Ndo mekeləɲ eye faya ta zambadəmeye, siye faya ta tsadəmeye. Ta zəba famaya andza ndo i maraw me hay, nəmay ndo i dedək hay düh.

⁹ Ta zəba famaya andza ndəray a sər may ha bay, azlakwa ndo hay tebiye tə sər may ha. Tə dzala mə gər tə gwad faya nəmaa ndziye huya bay, nəmaa mətiye. Ane tuk na, zəba! Nəmay ta sifa may lele. Tə gawamay dərətsətseh, ane tuk na, nəmaa mət bay.

¹⁰ Mə wu neheye a ndalawamay aye bəbay na, dərəv may faya ma ɲgwasiye huya. Ka däre i ndo hay na, nəmay mətawak eye hay, ane tuk na, nəmay faya nəmaa təriye tay ha ndo hay zlele eye hay ka tsəved i Mbəlom. Andza nəmay na, wuray andaya kwa tsekweɲ təbey, düh ta dedək eye wu hay tebiye na, i may.

¹¹ A nəkurom Korinje hay, nəmaa tsikawakum wu na, parakka. Wu nakə mə dərəv may aye na, nəmaa ɲgaha na bay.

¹² Nəmay na, nəmaa wuda kurom lele. Maa wuda may bay na, nəkurom.

¹³ Faya na tsikakumeye me na, andza na tsikatay me a wawa ga hay. Neɲ faya na gwadəkumeye: Tsikumamay wu nakə mə dərəv kurom aye. Wudum may andza nakə nəmaa wuda kurom aye.

Ndo mape madzal gər ka Yesu na, mā rəhay ha gər a Mbəlom

¹⁴ Kâ dzapum ta ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye bay. Wu nakə tsədənɲa ta wu nakə tsədənɲa bay aye ta dzapiye na, ma kəkay? Dzaydzay ta ləvonɲ ta dzapiye na, ma kəkay?

¹⁵ Yesu Kəriste ta Fakalaw ta dzapiye na, ma kəkay? Ndo neheye ta dzala ha ka Yesu aye ta ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye, ta dzapiye na, ma kəkay?

¹⁶ Mata dzepe tay ha gay i mədəslyə ha gər a Mbəlom ta kule na, wuye mey? Gay i məvəlay wu a Mbəlom na, nəkway. Mbəlom neɲgeye ma ndziye ka tor eye. Andza nakə a gwad:

«Na ndziye mə walaɲ i ndo ga hay, na həhaliye mə walaɲ tay, ta dəsleɲeye ha gər a neɲ, ta təriye ndo ga hay.†»

* 6:2 Ezay 49.8. † 6:16 Levitik 26.12; Ezekiyel 37.27.

17 Hərwi niye Bəy Maduweñ a gwadətay a ndo ɲgay hay:

«Dumara abəra mə walañ tay,
kâ ndzum ka təv manəte eye bay.

Wu nakə tsədəñña bay aye na,
kâ tətalum faya bay.

Ka gum andza niye na,
neñ na təmiye kurom.‡»

18 «Na təriye bəba kurom

ada nəkurom ka tərumeeye wawa ga
hasləka eye hay ada wawa ga dem
eye hay.

Maa tsik na, Bəy Maduweñ Mbəlom bag-
war eye.§»

7

1 Dzam ga neheye na wuda kurom hal-
adzay aye, wu neheye Mbəlom a tsik ahəl
niye a gwad ma giye na, i kway. Kə ge
andza niye na, bo kway mâ ndza tsədəñña
ka däre i Mbəlom. Gərakwa ha wu neheye
mə däre v kway lele bay aye. Mede kway mâ
ge lele, rəhakway ha gər a Mbəlom lele.

Məñgwese i Pol

2 Kâ kərahum mawude may sa bay.
Nəmaa gay mənese a ndəray bay, ndəray kə
dze abəra ka tsəved i Mbəlom hərwi may
bay, nəmaa zla wu i ndəray tə məvay gər
bay.

3 Kâ dzalum mə gər kurom na tsik niye
na, hərwi məpakum horoy a däre bay. Niye
na, andza nakə na lah mətsike aye, nəmaa
wuda kurom haladzay. Wuray andaya
nakə ma sliye manğəne may ha abəra ta
nəkurom aye bay. Kwa tadə mədahan,
nəkway dziye, kwa tadə sifa, nəkway dziye.

4 Na sər ha nəkurom ndo i dedek hay,
däre v ga manğwasa eye haladzay hərwi
kurom. Na sa dəretsətseh haladzay ane tuk
na, däre v kə ye fagaya abəra bay. Däre v
ga a ɲgwasa düh, däre v ga maraha eye ta
məñgwese.

5 Ayaw nəmaa sa dəretsətseh na, hal-
adzay. Kwa ahəl nakə nəmaa ndislew
kanañ a Masedowan aye na, nəmaa huta
tsəved ka mazəzukwe bo kwa tsekweñ bay
tebiye. Wu mawura bo eye a ndzawamay
ka tsəved wal wal haladzay. Ndo hay tə

wiyawa famaya wu tə magazləga. Mə däre v
may bəbay nəmay mandza eye tə mədzal
gər eye, nəmaa dzədzar.

6 Ane tuk na, ahəl nakə ndo hay ta ge bəle
aye na, maa matay naha däre v na, Mbəlom.
A mamay naha däre v na, tə madayaw i
Titus nakə a yaw aye.

7 Maa mamay naha däre v na, madayaw
i Titus dekdek tsa bay. A mamay ha däre v
na, tə wu nakə Titus a tsikamay aye. A
gwadamay na, ka mumay naha däre v. A
gwadamay sa na, a sakum məngeteñ, mevel
a wur fakuma hərwi wu neheye lele bay
ka gum aye. Ada sa faya ka dzənumeye ga
haladzay ta məge fagaya abəra me ka təv i
ndo mane däre v ga hay. Na tsəne andza niye
na, däre v ga a səkah ta məñgwese.

8 Na sər ha dərəwel nakə na lah
məwatsakum naha aye na, kə vəlakum
mədzal gər.* Ane tuk na, na watsa andza
niye kemey na, kə ndeleñ bay. Dedek
ɲgway, haəbe na, ma ndeleñeye hərwi na
sər ha, na vəlakum məge mevel tsakway
tə dərəwel ga nakə na watsakum naha aye.

9 Anəke düh na, däre v ga kə ɲgwasa
hərwi dərəwel nakay na watsakum naha
aye. Däre v ga a ɲgwas na, hərwi nakə na
vəlakum məge mevel aye bay. Däre v ga
a ɲgwasa na, hərwi wu kurom neheye ka
gawum lele bay aye a ndalakum ada nakə
ka gərüm ha mezeleme kurom aye. Wu
nakə a ndalakum aye, ka däre v i Mbəlom
na, lele hərwi ada kâ gərüm ha mezeleme
kurom. Andza niye, tə dərəwel nakə nəmaa
watsakum naha aye na, nəmaa gakum wu-
ray kwa tsekweñ bay tebiye.

10 Ndoweye kə ge mevel hərwi nakə a say
a Mbəlom aye na, məge mevel ɲgay niye ma
mbədiye ha mədzal gər ɲgay ka wu ɲgwalak
eye ada andza niye Mbəlom ma təmiye ha
abəra ma mənese. Slala i məge mevel niye
na, ma vəlakweye madzədzere bay! Slala i
məge mevel nakə ndo i mändzibəra hay ta
giye na, ma kədiye ndo.

11 Dedek, mevel kurom nakə ka gum aye
na, a yay a gər a Mbəlom. Anəke na,
zəbum faya ma kəkay nakə a mbəda aye!
Anəke na, ka vəlum ha bo kurom ka mədzal
ha andza nakə a ye ka bo aye. Faya ka

‡ 6:17 Ezay 52.11. § 6:18 2 Samuyel 7.14; Ezay 43.6; Zeremi 31.9; Oze 2.1. * 7:8 Zəba ma 2 Korinje hay 2.3.

dumeye ha na, ka wudum mænese bay, ka gum mevel ka bo kurom eye hærwi wu niye. Ka dzædzarum hærwi wu nakæ ma ta ndzakumeye a gær aye. A sakum mæ dærev kurom mængeteŋ haladzay. A sakum mæge wu nakæ a say a Mbælom aye ada tæ mæpæray a ndo nakæ a ge mænese aye. Ka dum ha ta tsæved wal wal parakka hærwi nakæ hælai kurom andaya mæ wu niye sa bay aye.

¹² Andza niye, dærewel nakay na watsa naha aye na, na watsa naha hærwi ndo nakæ a ge mænese aye dækdæk tsa bay. Na watsa naha hærwi ndo nakæ tæ gay mænese aye bay. Ane tuk na, na watsakum naha na, hærwi ada kâ særum ha lele kame i Mbælom na, ka wudum may tæ dærev kurom peteh.

¹³ Hærwi niye anæke na, dærev kæ mamay naha.

Dærev kæ mamay naha dedæk. Wu mekelen eye ma ze nakay na, andaya sa. Dærev may a ŋgwasas haladzay na, hærwi Titus nakæ dærev ŋgay maŋgwasas eye hærwi nækurom tebiye kurom eye ka mumay naha dærev aye.

¹⁴ Dærev ga a ŋgwasas na, hærwi na ŋgalak kurom ha kame ŋgay. Na ŋgalak na, kæriye tsa bay. Wu nakæ næmaa tsikawakum aye na, dedæk huya. Andza niye maŋgeleke nakæ næmaa ŋgalak kurom ha kame i Titus aye bæbay na, dedæk. A ge bo a dæmas andza nakæ næmaa tsikakum aye.

¹⁵ Ahæl nakæ a ye naha ka tæv kurom aye na, ka tæmum na tæ maræhay ha gær tæ madzædzaray haladzay. Nækurom tebiye ka ræhumay ha gær. A sær ha faya, faya ma sækahiye ha mawudæ kurom.

¹⁶ Dærev ga kæ ŋgwasas haladzay hærwi na sær ha, nækurom ndo i dedæk hay.

8

Madzæne hærwi ndo neheye tæ pa mædzal gær ka Yesu ma Zerozelem aye

¹ Malamar ga hay, a samay na, særum ha wu nakæ ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu tæ ge ka dala i Masedowan aye. Tæ ge wu niye hærwi nakæ Mbælom a ge mæsler ma næteye aye.

² Ta sa dæretsætseh haladzay. Ane tuk na, kwa næteye mæ dæretsætseh ada kwa næteye mætawak eye hay bæbay na, dærev

tay maŋgwasas eye haladzay. Ta væl suloy haladzay hærwi mæsler i Mbælom duh.

³ Neŋ faya na gwadækumeye, ta væl haladzay andza nakæ tæ sla faya mævæle aye. Tæ væl na, haladzay a ze gædan tay tebiye. Ndæray ka tsætsah fataya bay, ane tuk na, ti yaw

⁴ ta tsætsah ta amboh. Tæ gwadamay: «Vælumamay tsæved hærwi ada næmaa dzæna ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye.»

⁵ Wu nakæ tæ ge aye na, a ze wu nakæ næmaa dzala fataya aye. Tæday na, ta væl ha bo tay a Bæy Maduweŋ Yesu ada ta væl ha bo tay hærwi may andza nakæ a say a Mbælom aye.

⁶ Hærwi niye næmaa tsætsah ka Titus, næmaa gwaday mâ mbæda naha gær ka tæv kurom hærwi ada mæsler i mævæle wu nakæ a dazlay mæ walaŋ kurom aye na, mâ ye naha mâ ndæv ha.

⁷ Nækurom ka tsæved i Mbælom na, zlele eye hay haladzay. Ka pum mædzal gær kurom ka Kærister peteh, ka særum dedæk i Mbælom, ka vælumay ha bo a Mbælom tebiye, ka wudum may haladzay, faya ka dumeye ha labara i Yesu lele. Hærwi niye gum mæsler niye lele eye tæ dærev kurom peteh mâ ze i siye ndo hay.

⁸ Wu nakæ na tsikakum aye na, na gakum kutoŋ ka mævæle suloy bay. Andza niye bay, na gwadækum na, ndo siye hay a satay haladzay mævæle. Na tsikakum andza niye na, hærwi a seŋ mæsære ha nækurom tæ gær kurom ka wudum siye i ndo hay ta dedæk ŋgway daw.

⁹ Nækurom ka særum ha ŋgwalak i Bæy Maduweŋ kway Yesu Kærister nakæ a ge hærwi kurom aye. Neŋgeye na, zlele eye, ane tuk na, kæ gær ha zlele, ka tæra ndo i mætawak hærwi kurom. Ka tærum zlele eye hay mæ dærev kurom na, hærwi nakæ a tæra ha bo ndo i mætawak aye.

¹⁰ Na tsikakumeye wu nakæ na dzala hærwi suloy aye, niye lele hærwi kurom. Dæz na, nækurom ka lahum, a sakum matsekele suloy niye ada maa dazlay a mæsler niye kurre na, nækurom.

¹¹ Anæke hærwi kurom na, lele nakæ ka ndævumeye ha mæsler niye aye. Gum tæ gær kurom andza nakæ ka gum ahæl niye

ka dazlumay aye ada ndævum ha mæge. Vælum andza nakə ka slum faya mævæle aye.

¹² Hərwi tadə ka vəlumeye wu a Mbəlom ta mənḡwese andza nakə ka hutum aye na, Mbəlom ma təmiye. Wu nakə andaya fakuma bay aye na, ma tsətsahiye fakuma bay.

¹³ Kâ dzalum mə gər kurom na, na zliye dəretsətseh abəra ka ndo siye hay ada na piye fakuma nḡiyats hərwi ada nəteye zay zay ada nəkurom ka sumeye dəretsətseh na, andza niye bay. A seḡ na, ləvum hərdədə.

¹⁴ Anəke na, wu kurom andaya haladzay. Lele na, vəlumatay a ndo neheye i tay andaya bay aye. Tadə pat mekelen eye i kurom kə ge andaya bay na, i tay kə ge andaya haladzay na, nəteye ta vəlakumeye. Andza niye ka ləvumeye hərdədə.

¹⁵ Ma təriye na, andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom, tə gwad:

«Ndo neheye tə həl ka zal aye na, andaya fataya ka zal bay.

Ndo neheye tə həl tsekweḡ aye na, wuray a kətsay bay.*»

Titus tə siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ti ye a Korinthe

¹⁶ Titus na, kə vəl ha bo nḡay hərwi madzəne kurom andza nəmay neheye a samay madzəne kurom aye. Maa ge andza niye mə dərev nḡay na, Mbəlom. Hərwi niye nəmaa gay naha sisə haladzay a Mbəlom.

¹⁷ Titus ka təma matsətsehe may nakə nəmaa gwaday mâ mbədə naha gər a təv kurom aye. Ma mbədiye naha gər na, hərwi nakə nəmaa gwaday mâ ye naha aye dəkdək tsa bay. Bo nḡay eye tə gər nḡay a dzala mede naha a təv kurom hərwi a say madzəne kurom haladzay.

¹⁸ Nəmaa sləriye tay naha nəteye sulo ta ndo neḡed. Ndowne niye na, ndo məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste ta zambadaway ha haladzay hərwi a dawa ha Labara Nḡwalak eye i Yesu a ndo hay lele.

¹⁹ Nəmaa slər naha neḡeeye na, hərwi niye dəkdək tsa bay. Məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tə zla

neḡeeye hərwi ada nəmaa həhal salamay. Ma dzəniye may ka matsekele suloy nakə hərwi madzəne ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. Nḡwalak i məsler nakay na, ma səkahiye mədəslay ha gər a Bəy Maduweḡ nakə ta dəslay ha gər aye ada ma diye ha na, a samay madzəne ndo hay.

²⁰ Madzəne niye ka tsakalakweye na, haladzay ada nəmaa giye metssehe a gər bəna agəna ndo hay ta ta mamay ha mənese, ta gwadiye nəmaa gay gər lele bay.

²¹ A samay mæge wu nakə lele ka dərə i Bəy Maduweḡ dəkdək tsa bay. Nəmaa giye lele ka dərə i ndo hay dərmaḡ.

²² Nəmaa sləriye naha malamar mekelen eye ta diye naha dziye sa. Neḡeeye na, nəmaa zəba ka mändze nḡay madzəga haladzay. Kə vəl ha bo nḡay peteh ka məsler i Mbəlom. Anəke na, kə vəl ha bo nḡay sa tsa, hərwi a sər ha mede kurom ka tsəved i Mbəlom na, lele.

²³ Titus na, nəmaa həhalawa salamay, nəmaa gawa məsler salamay hərwi madzəne kurom. Malamar neheye siye sulo aye na, məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tə slər tay naha ka təv kurom. Ndo hay ta dəslay ha gər a Kəriste hərwi tay.

²⁴ Dumatay ha a ndo neheye na, ka wudum tay ha. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye tə slər tay naha ta tsəniye. Ta tsəne andza niye na, ta səriye ha bazlam neheye nḡwalak eye nəmaa tsik fakuma aye na, dedək.

9

A say a Pol tâ hayay gər a madzəne hərwi malamar hay

¹ Hərwi madzəne nakə məsləratay naha a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye na, ma giye nḡama bay nakə na watsakumeye naha dərewel aye.

² Hərwi na sər ha, a sakum madzəne tay ha. Na nḡalak kurom ha ka təv i Masedowan hay, na gwadatay: «Ndo neheye ka dala i Akay* na, nəteye maləva bo eye ka mævæle zla dəz dzəy. A satay madzəne ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ka

* 8:15 Madayaw abəra ma Ezipt 16.18. * 9:2 Zəba ma 2 Korinthe hay 1.1 ada ka bazlam nakə tə watsa faya aye.

dala i Yahuda aye.» Ndo i Masedowan hay tã tsãne na, ndo siye hay haladzay mã walañ tay ta sãkah ha tsuõtsuõ a dãrev tay madzãne tay ha dãrmak.

³ Na slãriye malamar neheye mahkar aye ka tãv kurom hãrwi ada kã lãvum ha bo tã madzãne andza nakã na tsik, na gwad ka gumeye. Ahãl nakã nãmaa ndisl naha ka tãv kurom aye na, wu nakã na ñgalak kurom hay aye ma tãriye dedãk, nãmaa ndzay naha a gãr nãkurom malãva bo eye mãvãle.

⁴ Bãna tadã na ye naha ta ndo neheye ka dala i Masedowan aye nãmaa ndzay a gãr a madzãne niye ka lãvum ha bo bay na, horoy ma geñeye kame tay haladzay. Hãrwi na mbãrãm mãngeleke kurom ha, na gwadãtay na, na sãr ha ta dedãk ta hayay gãr a madzãne niye, azlakwa bay. Ane tuk na, horoy ma ta giye wene wene kame tay na, a nãkurom.

⁵ Hãrwi niye na dzala na, na gwad lele na tsãtsahiye ka Titus tã siye i malamar neheye sulo aye tã leheñ kame mede naha ka tãv kurom. A señ na, tã ye naha, tã dzãna kurom ka mãge wu nakay ñgwalak eye ka gwadũm ka vãlumeye. Andza niye, ahãl nakã na ndisl naha aye na, ña nãkurom malãva bo eye tsiy. Niye ma diye ha na, ndãray kã gakum kutoñ ka mãvãle bay. Ka vãlum na, tã dãrev kurom peteh.

⁶ Sãrum ha na, tadã ndoweye kã gay dãre a hulfe ñgay, ka slãga tsekweñ na, ma ta dziye tsekweñ dãrmak. Tadã ndoweye ka slãga hulfe ñgay haladzay na, ma ta dziye haladzay dãrmak.

⁷ Kwa way mã vãl andza nakã a dzala mãvãle mã dãrev ñgay aye. Kã vãlum tã mãdzal gãr sulo sulo eye bay ada ndãray mã gakum faya kutoñ ka mãvãle bay. Ane tuk na, vãlum tã mãngwese, hãrwi Mbãlom a wudã na, ndo nakã ma vãliye ta mãngwese aye.

⁸ Hãrwi Mbãlom neñgeye na, ma sliye faya mãpe fakuma ñgama ta tsãved mekeleñ eye wal wal haladzay hãrwi ada wuray kwa tsekweñ mã kãtsakum bay. Wu ma giye andaya fakuma haladzay hãrwi mãge ha mãsler ñgwalak eye tebiye.

† 9:9 Dãmes hay 112.9.

⁹ Ka tãrumeye na, andza nakã tã watsa mã Derewel i Mbãlom aye, tã gwad:

«Ndo nakã a vãl hãlay lele a ndo i mãtawak hay aye na,

ñgwalak ma ndziye faya ka tor eye.†»

¹⁰ Maa vãl hulfe a ndo hay ada maa vãlatay wu mãnday hãrwi ada tã nda na, Mbãlom. Ma vãlakumeye hulfe dãrmak, ma sãkahakumeye ha haladzay hãrwi ada ndo siye hay ta hutiyeye haladzay abãra mã hãlay kurom. Wu nakã ka vãlumeye na, Mbãlom ma tãlãkiye a dãma hãlay ñgay hãrwi ada ñgwalak i mãsler kurom mã vãl hohway haladzay ka tsãved ñgay.

¹¹ Ma piye fakuma ñgama haladzay hãrwi ada kã vãlum hãlay a ndo siye hay. Andza niye, ndo hay haladzay ta gay naha sãse a Mbãlom haladzay hãrwi wu nakã ka vãlumeye na, nãmaa zla tay naha aye.

¹² Sãrum ha suloy nakã ka tsakalumeye, ka dzalum mã gãr kurom ma dzãniye na, ndo mãpe mãdzal gãr hay ka Yesu dẽkdeẽk dãw? A'ay! Ma vãlateye gãdañ a ndo mãpe mãdzal gãr hay ka Yesu ka mãgay naha sãse a Mbãlom haladzay hãrwiye.

¹³ Mãvãle wu kurom nakã ka vãlumeye kãriye aye ma diye ha ta dedãk nãkurom na, ka tãmum Labara ñgwalak eye i Kãriste ada ka rãhumay ha gãr. Ndo hay ta zambadãye a Mbãlom dãrmak hãrwi nakã ka vãlumatay wu kurom tã dãrev kurom peteh ada ka vãlumatay a ndo siye hay dãrmak.

¹⁴ Madzãne kurom nakã ka slãrumatay naha aye na, ma diye ha Mbãlom kã gakum ñgwalak ñgay haladzay. Ndo hay ta ñgatay andza niye na, ta wudiyeye kurom haladzay, ta duwulay me a Mbãlom hãrwi kurom.

¹⁵ Zambadãkway a Mbãlom hãrwi wu nakã a vãlakway aye na, andza niye andaya bay, a ze wu hay tebiye.

10

Pol a tsik ka ndo neheye ta ñgalaway bãzay a mãsler ñgay aye

¹ Neñ Pol, a señ mãtsikakum naha ka bo ga. Faya na gwadãkumeye naha ambõh hãrwi ndo siye hay mã walañ kurom nãteye faya ta gwadãiyeye: «Ahãl nakã neñgeye

mandza eye mə walaŋ kway aye na, a hənawa ha gər. Ane tuk na, ahəl nakə ki ye abəra ka təv kway aye na, ma ŋgərəzaweye fakwaya tuk, andza a dzədzar tə nəkway sa bay.» Neŋ na, a seŋ na geye ŋgwalak a ndo duh, na tsikiye me ləfedede andza Kəriste.

² Na gakumeye naha amboh, mbədum ha mede kurom hərwi ada ahəl nakə na ye naha ka təv kurom aye, kâ gumeŋ kutoŋ ka matərakum bay. Ndo hay andaya mə walaŋ kurom ta gwadiye famaya na, nəmay faya nəmaa giye məsler andza ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Slala i ndo niye hay na, na sliye faya mədatay ha gədaŋ ga.

³ Dedək, nəmay na, ndo zezeŋ hay. Ane tuk na, vərəm nakə nəmaa giye na, andza i ndo i məndzibəra hay bay.

⁴ Wu i həlay neheye nəmaa giye ha vərəm aye na, wu i həlay i ndo i məndzibəra hay bay. Duh maa vəlamay wu i həlay niye hay na, Mbəlom hərwi mambəzl ha lar i ndo mane dərə i Mbəlom neheye tə pawə bo a dəma aye. Wu i həlay niye hay na, gədaŋ eye hay. Nəmaa nasiye ha mədzal gər tay neheye tə dzalawa lele bay aye.

⁵ Nəmaa mbatiye ha bazlam i ndo neheye tə dəsławay ha gər a bo tay aye, faya ta dərəzlatay na tsəved a ndo hay hərwi ada tã sər Mbəlom sa bay aye. A samay mambədə ha wu nakə ndo hay faya ta dzaliye mə dərev tay aye hərwi ada tã rəhay ha gər a Kəriste.

⁶ Ka dımamay ha, nəkurom ka rəhumamay ha gər na, nəmay maləva bo eye məpəratay a siye i ndo neheye tebiye ta rəhamay ha gər bay aye.

⁷ Zəbum na, ka wu nakə parakka aye. Tadə ndoweye kə dzala ta dedək neŋgeye ndo i Kəriste na, mã sər ha nəmay dərmağ nəmay ndo i Kəriste hay.

⁸ Gədaŋ nakə Bəy Maduweŋ a vəleŋ aye, kwa faya na ŋgalakiye ha ka zal na, horoy ma geŋeye bay, hərwi Bəy Maduweŋ a vəleŋ hərwi ada nã dzəna kurom bəna, nã nas kurom ha bay.

⁹ Ndəray mã dzala na, a seŋ məpe naha fakuma zluwer tə dərəwel nakə na watsakum naha aye. A'ay, andza niye bay.

¹⁰ Hərwi ndo siye tə gwad: «Pol a watsakway dərəwel hay na, wu neheye a watsa a dəma aye a wur bo haladzay ada a tsik ta gədaŋ. Ane tuk na, ahəl nakə neŋgeye mə walaŋ kway aye na, neŋgeye bəle eye, bazlam ŋgay neheye ma tsikiye bəbay na, bazlam kəriye.»

¹¹ Ndo neheye faya ta tsikiye andza niye aye tã sər na, wu nakə nəmaa watsa a dərəwel may hay, ahəl nakə aza nəmay mə walaŋ kurom aye nəmaa tsikiye andza nakə nəmaa watsakum naha aye.

¹² Ndo neheye tə gwaday a gər tay na, nəteye bagwar eye hay, nəmay na, nəmaa sla məgwede nəmaa ləva ta nəteye bay. Nəmaa ləviye ha bo may ta nəteye bay. Ta zəba ka bo tay na, andza ndəray andaya ma dəba tay sa bay. Tə ləva ha bo tay na, ka bo tay eye wu tay. Nəteye matərakahaŋ eye hay.

¹³ Gəma nakə Mbəlom kə vəlamay bay aye na, nəmaa ŋgalakiye ha bay. Nəmay na, nəmaa ŋgalakiye ta gəma nakə Mbəlom a vəlamay aye. Ada nəkurom eye na, ma gəma eye nakə Mbəlom a vəlamay aye.

¹⁴ Ahəl nakə nəmaa ye naha ka təv kurom aye na, nəmaa zay ha a təv i məsler nakə Mbəlom a vəlamay aye bay. Maa lah mede naha hus a gay kurom mədakum ha Labara ŋgwalak eye i Kəriste na, nəmay.

¹⁵ Nəmay na, nəmaa giye zlapay ta məsler nakə ndo siye hay tə ge aye bay. Məsler i ndo niye hay na, nəmay andaya mə dəma bay. Ane tuk na, nəmaa pa mədzal gər may na, ka nəkurom. A samay na, mədzal gər kurom mã səkah kame kame hərwi ada nəmaâ sla faya masəkah ha məsler may mə walaŋ kurom. Ane tuk na, nəmaa zay ha tə gər a təv i məsler nakə Mbəlom a gwadamay gum aye bay.*

¹⁶ Ma dəba eye na, nəmaa sliye faya məhute tsəved mede məde ha Labara ŋgwalak eye a ndo neheye ta tsəne bay aye, a gəma dərəŋ eye abəra ka gəma i Korinje. Nəmay na, a samay məge zlapay ta təv i məsler nakə Mbəlom a vəlatay a ndo siye hay ada nəteye ta giye aye bay.

¹⁷ Ane tuk na, tə watsa mə Dərəwel i Mbəlom, tə gwad: «Ndo nakə a say məge

* 10:15 Zəba ma Roma hay 15.17-21. † 10:17 Zəba ma 1 Korinje hay 1.31.

zlapay aye na, mâ ge zlapay tə wu nakə Bəy Maduweŋ a ge aye.†»

¹⁸ Hərwi ndo neheye tə dəslay ha gər a bo tay aye na, Mbəlom ma təmiye tay bay. Mbəlom ma təmiye na, ndo neheye bo ŋgay eye faya ma dəslatay ha gər aye.

11

Pol ta ndo neheye tə dawa ha bazlam i Mbəlom tə maraw me aye

¹ Anəke na, zlum ŋgatay, na tsikiye me andza gər mavuwe. Ta dedək zlumenj ŋgatay.

² Neŋ faya na giye sələk hərwi kurom andza nakə Mbəlom a ge sələk hərwi kurom neheye a wudə kurom aye. Nəkurom ka tərūm na, andza dem nakə a seŋ na vəliye na, a ndo nətə aye. Andza məgwede a Yesu Kəriste. A seŋ na, mâ ndza tsədaŋŋa nakə na vəleye.

³ Neŋ faya na dzədzariye haladzay hərwi agəna ndəray ma vakumeye gər hərwi ada kâ pumay bəzay a Yesu Kəriste tə dərev kurom peteh sa bay. Hərwi nəkurom ka sərūm dədə a yaw a səpat na Hawa ta bəbəkək ŋgay.

⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ndo mədə ha bazlam i Mbəlom tə maraw me eye ta ye naha a gay kurom, ka vəlumateye tsəved tə tətikakum. Bazlam nakə ta tsikiye ka Yesu aye na, wal wal abəra ka bəmalə may. Məsəfəre nakə tə tsik faya aye, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə ka hutakwa ahəl niye aye bay, ada faya ta diye ha Labara Ŋgwalak eye nakə nəkurom ka dzalum ha aye bay. Kwa andza niye bəbay na, faya ka zlumeye ŋgatay.

⁵ Ka dzalum na, ndo neheye nətəye bagwar i ndo i maslaŋ hay ta dedək. Azlakwa duh neŋ na ze tay ha.

⁶ Dedək, neŋ na, na sər mətsike me lele nakə ma deyeteye a gər a ndo hay andza nətəye təbey. Ane tuk na, məsəre wu i Mbəlom na, nəmaa dəkum ha parakka sik haladzay.

⁷ Ahəl niye na dəkum ha Labara Ŋgwalak eye i Mbəlom na, na tsətsah fakuma suloy bay. Na həna ha gər ga ka dala na, hərwi kurom hərwi ada nā dzəna kurom ka

tsəved i Mbəlom. Duh na ge andza niye na, mənese dāw?

⁸ Ahəl nakə neŋ faya na giye məsler mə gay kurom aye, na təma ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tə sləreŋew suloy. Na təra tay ha nətəye duh mətawak eye hay hərwi ada nā dzəna kurom.

⁹ Ahəl nakə neŋ mə gay kurom aye na, kwa hawa i wu hay a geŋ bəbay, na tsətsah fakuma wuray bay. Kə ge wu andaya fagaya bay na, ndo məpe mədzal gər neheye ka dala i Masedowan ti yaw tə vəleŋ. A həlay nakə hawa i wu a geŋ aye na, na gakum dəretsətseh bay tebiye ada dāda ma seŋeye matsətsehe fakuma wu bay.

¹⁰ Na giye zlapay hərwi na təma fakuma abəra suloy dāda bay, ndəray ma sliye faya madərzleŋ ka bazlam bay. Na giye ha zlapay kwa ka waray ka dala i Akay.* Wu nakə na tsik aye, na tsik na, dedək ta məzele i Yesu Kəriste nakə mə neŋ aye.

¹¹ Na ge andza niye na, hərwi nakə na wudə kurom bay aye dāw? A'ay, Mbəlom a sər ha na wudə kurom.

¹² Wu nakə faya na giye na, na giye andza niye huya hərwi ada ndo i maslaŋ i Mbəlom neheye tə dawa ha bazlam i Mbəlom tə maraw me aye tā huta tsəved ka mäge zlapay ta məsler tay nakə tə gwad faya ta giye andza nəmay aye bay.

¹³ Ndo niye hay na, nətəye ndo i maslaŋ hay ta dedək eye bay. Nətəye faya ta vateye gər a ndo hay ta məsler tay niye, ta mbədə ha bo tay andza ndo i maslaŋ i Kəriste.

¹⁴ Wu niye na, mâ gakum wadəŋ wadəŋ bay. Kwa Fakalaw bəbay a mbədəwa ha bo andza gawla i Mbəlom nakə a dəv dzaydzay aye.

¹⁵ Tadə Fakalaw faya ma giye andza niye na, mâ gakum wadəŋ wadəŋ bay. Ndo i məsler ŋgay hay ta mbədə ha bo hərwi ada tā ndzəkit bo ta ndo neheye faya ta tətikateye tsəved nakə dedək eye a ndo hay aye. Pat nakə məndzibəra ma ndəviye aye na, Mbəlom ma pərateye ka wu tay nakə tə ge aye.

Pol a zlapa tə dəretsətseh ŋgay neheye a sa aye

¹⁶ Na masiye ha, na tsikakumeye sa, ndəray mâ dzala neŋ na, gər mavuwe bay.

* **11:10** Zəba ma 2 Korinje hay 1.1.

Tadā ka dzalum mā gār kurom gār a vuwen na, tāmum andza niye hārwi ada neŋ nā sla faya māge zlapay dərma andza nakə ka vələumatay tsəved a gār mavuwe hay aye.

17 Wu nakə na tsikiye na, na tsikiye andza nakə a say a Bəy Maduwen aye bay. Ahəl nakə na giye zlapay aye na, ta dedək na tsikiye me andza gār mavuwe.

18 Na zəba faya na, ndo hay haladzay faya ta giye zlapay andza ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Neŋ dərma na giye andza nətəye.

19 Ka gwadum nəkurom na, ka tsahum ba? Ka zalumatay a gār mavuwe hay ta mədza gār kurom.

20 Ka vələumatay tsəved a ndo hay tā tərā kurom ha andza beke hay, ta səpatiye fakuma abəra wu kurom hay ta bəbək, tā vakum gār, tā zəba fakuma andza wu kəriye ada tā fakum. Ka vələumatay tsəved andza niye.

21 Ah! Neŋ na, horoy a geŋ haladzay. Neŋ bəle eye, na gakum andza niye təbey.

Anəke na tsikiye me andza gār mavuwe. Na giye zlapay tə wu nakə ndo siye hay faya ta giye ha zlapay aye dərma.

22 Tə gwad nətəye na, Hebrə hay. Neŋ dərma ndo i Hebrə. Tə gwad nətəye Israyel hay. Neŋ dərma ndo i Israyel. Nətəye slala i Abraham. Neŋ dərma slala ŋgay.

23 Nətəye ndo māge məsler i Yesu Kəriste. Neŋ na ze tay ha. Na tsikiye andza neŋ ndo i matərakahaŋ. Na ge məsler tə mawura bo eye a ze i tay. Tə gəsawa ga a danjay madzəga haladzay, a ze i tay, ta ndaḅa ga madzəga haladzay, a ze i tay, na sər məmətə madzəga haladzay, a ze i tay.

24 Madzəga zləm Yahuda hay ta ndaḅa ga ta mandalaḅa, tə ndaḅawa ga na, kuro kuro mahkar gār eye tsid.†

25 Madzəga mahkar, Roma hay ta kəd ga, sik nətə ta kal ga tə kwar hārwi məkədə gay. Madzəga mahkar kwalalaŋ i yam ka bətuk may ha a huḁ i yam. Sik nətə ta həpat kwa ta həvad, na həna mə huḁ i yam.

26 Sik haladzay ahəl nakə faya na həhaliye na, na sa dərətsətseh hārwi

mazaw nakə ma zliye ga aye, na sa dərətsətseh hārwi məkəl hay ta zleŋ zay haladzay, na sa dərətsətseh hārwi ndo neheye nətəye Yahuda hay bay kwa tə həlay i Yahuda gwala ga hay, ta pəreŋ haladzay. Na sa dərətsətseh haladzay kwa ma wuzlahgəma, kwa mə kəsaf, kwa ka gār i həlay. Ndo neheye tə gwaday a gār tay nətəye ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste ta geŋ dərətsətseh haladzay.

27 Na ge məsler haladzay ta gədan ada na sa dərətsətseh, madzəga haladzay na hutawa tsəved ka mändzəhəre bay, madzəga haladzay na ndzawa ze mände wu mänday ada ze məse yam, mətasl a gawəŋ ada na hutawa petekəd məpe ka bo bay.

28 Dərətsətseh siye hay andaya, ane tuk na, na tsikiye sa bay. Na tsikiye ka wu mekeleŋ eye dəkdek. Ma mədza gār na, na dzalawa ka ndo məpe mədza gār hay ka Yesu Kəriste huya. Na dzalawa fataya pat pat.

29 Tadā ndoweye kə ge bəle ka tsəved i Mbəlom na, a wur fagaya haladzay andza maa ge bəle na, neŋ. Tadā ndoweye kə dəd a mezeleme na, a wur fagaya haladzay andza faya ta fəkiye ga ta ako.

30 Tadā na giye zlapay na, na giye zlapay tə bəle ga.

31 Mbəlom Bəba i Bəy Maduwen Yesu Kəriste, mazembede nakə ndo hay ta zambadeye, tā zambaday. Neŋgeye a sər ha na raw me bay.

32 Ahəl niye ahəl nakə neŋ ma Damas aye na, bəy bagwar eye i gəma niye tə zalay Aretas. A pa bəy hārwi mələve wuzlahgəma. Bəy a pay ndo hay ka tsəved hārwi mägəse ga. Gəma niye na, malawara eye ta zled.

33 Ane tuk na, ndo məpe mədza gār hay ka Yesu tə pa ga a kətəh, tə ɓar faya ləber. Tə zla ga ahaya abəra tə mavavar. Tə mbəzla ga ahaya sərəhəhə abəra ma wuzlahgəma niye. Na təmaw abəra mə həlay i bəy niye.‡

12

Pol a sər ha gədan i Yesu Kəriste

† 11:24 Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 25.3. ‡ 11:33 Zəba mə Məsler hay 9.23-25.

¹ Kutoŋ na giye zlapay huya. Na sər ha ma giye ŋgama kwa tsekweŋ bay tebiye. Ane tuk na, anəke na tsikiye ka wu nakə Yesu Kəriste a bəzeŋ ha ma məsine aye.

² Na sər ndoweje andaya madzapa eye tə Yesu Kəriste. Kə ndza ma giye məve kuro gər eye faɗ, Mbəlom a zla na a mbəlom ka təv ŋgay. Agəna Mbəlom a bəzay ha ma məsine, agəna ki ye tə slo i bo ŋgay ta dedek, Mbəlom nəte ŋgweŋ a sər.

³ Ayaw! Mbəlom kə zla na ndo niye a mbəlom ka təv ŋgay. Agəna məsine a gay, agəna ki ye ta dedek, maa sər na, Mbəlom.

⁴ Ahəl nakə neŋgeye mə ɗəma aye na, kə tsəne wu nakə ndo zezəŋ ma sliye mətsike bay aye. Ta vəl faya tsəved a ndo hay ka mətsike bay.

⁵ Na giye zlapay na, ta ndo niye, ane tuk na, ka wu neheye tebiye a zəbeŋ ɗəre a neŋ aye na, na giye zlapay tə bəle ga ɗəkɗək tsa.

⁶ Tadə a seŋ mäge zlapay na, na tsikiye me andza gər mavuwe bay, wu nakə na tsikiye na, ma təriye dedek. Ane tuk na, na giye zlapay bay hərwi a seŋ bay nakə ndo ta rəheŋeye ha gər hərwi wu neheye na giye ha zlapay aye. A seŋ t̄a rəheŋ ha gər ɗuh na, hərwi bazlam neheye ŋgwalak eye hay tə tsəne abəra mə bazlam ga aye ada tə ŋgatay a mede ga.

⁷ Həbe na, na giye zlapay hərwi wu nakə Mbəlom a bəzeŋ ha aye. Ane tuk na, Mbəlom a vələŋ nakə ma wuriye fagaya mə bo aye hərwi ada n̄a ge zlapay sa bay. Mbəlom a geŋ wu niye na, tə həlay i ndo i maslaŋ i Fakalaw nakə a sləraw hərwi mənɗeɓe ga hərwi ada n̄a ge zlapay bay.

⁸ Madzəga mahkar na ɗuwulay naha me a Bəy Maduweŋ hərwi ada m̄a zla fagaya abəra ɗəretsətseh nakay.

⁹ Ane tuk na, Bəy Maduweŋ a gwedeŋ: «ŋgwalak ga na, ɗa kar. Hərwi gədaŋ ga ma zəbiye na, ahəl nakə nəkar bəle aye.» Kə ge andza niye na, ɗərev ga maŋgwasə eye haladzay. Neŋ faya na ŋgalakiye hərwi gədaŋ i Kəriste mandza eye mə neŋ.

¹⁰ Hərwi niye ɗərev ga maŋgwasə eye hərwi nakə neŋ bəle eye. Kwa tadə faya ta tsedeŋeye, kwa tadə faya ta pəreŋeye, kwa tadə ɗəretsətseh siye hay faya ta ndzeŋeye a gər, kwa tadə wu hay ta zeŋ gədaŋ, na sər ha

faya na giye ɗəretsətseh hərwi Kəriste ada ɗərev ga maŋgwasə eye hərwi ahəl nakə neŋ bəle eye na, Kəriste ma vələŋeye gədaŋ ŋgay.

Pol a dzala ka ndo mape mɗzal gər hay ka Yesu neheye ma Korinje aye

¹¹ Na tsik me andza gər mavuwe, ane tuk na, maa geŋ kutoŋ na, nəkurom. Na zambaday a bo ga na, hərwi nəkurom ka zambadum ga ha bay. Həbe mata zembede ga ha na, nəkurom na gwad bəɗaw? Neŋ wuray kəriye, ane tuk na, ndo i maslaŋ kurom neheye ka gwadum nəteye bagwar eye hay haladzay aye na, ta ze ga ha bay.

¹² Nəkurom ka sərūm ahəl nakə neŋ mə gay kurom aye na, na ge məsler ta məzle ŋgatay mə ɗəretsətseh ada Mbəlom kə ge masuwayaŋ wal wal haladzay tə həlay ga. Masuwayaŋ neheye a ɗa ha na, neŋ ndo i maslaŋ ŋgay ta dedek.

¹³ Na ge wu hay mə gay i ndo mape mɗzal gər hay ka Yesu Kəriste siye hay ada na ge mə gay kurom bay na, andaya ɗaw? Wu andaya nəte tsa nakə na ge mə gay kurom bay aye. Na tsətsah fakuma: «Ndayum ga ha wu mənɗay» bay. Kə ge na gakum lele bay na, pəsūm ga ha!

¹⁴ Anəke na, mazlambar na diye naha a gay kurom mamahkar eye. Na ye naha na, na təmiye ka vələmeŋ wu wal bay. Wu nakə a seŋ aye na, ɗərev kurom bəna wu kurom hay bay. Andza i wawa hay ta bəba tay hay. Maa vələtay wu a bəba hay na, wawa tay hay bay. ɗuh maa vələtay wu a wawa hay na, bəba tay hay.

¹⁵ Kwa tadə na dziye ha wu ga tebiye, kwa tadə na vələiye ha məsəfəre ga peteh hərwi madzəne kurom na, a yeŋ a gər haladzay. Ass! Ka wudum ga sa bay na, hərwi nakə na wuda kurom ka zal aye ɗaw?

¹⁶ Na gwad ka sərūm ha na tsətsah fakuma vələmeŋ wu bay! Ane tuk na, ndo siye hay mə walaŋ kurom tə gwad: «Pol neŋgeye bəbək eye, faya ma vakweye gər.»

¹⁷ Na vakum gər na, ma kəkay? Na vakum gər na, ta ndo nəte mə walaŋ i ndo neheye na slər tay naha a gay kurom aye tsukudu, ma kəkay?

¹⁸ Na tsətsah ka Titus m̄a ye naha a gay kurom. Na slər naha malamar mekeleŋ

eye nakə ka sərūm na aye t̄a ye naha salamay.* Ti ye naha na, Titus kə vakum gər hərwi məzle suloy kurom daw? Titus tə neŋ, nəmay salamay mədzal gər may nətə bədaw ada faya nəmaa zəŋgaliye tsəved eye nətə bədaw?

¹⁹ Wu nakə nəmaa watsa a derewel nakay aye na, agəna ka dzalumeye na watsakum naha hərwi məge me abəra ka bo may kame kurom. Nəmaa tsik na, kame i Mbəlom hərwi nəmay ndo i Kəriste hay. Nəkurom malamar may neheye nəmaa wuda kurom haladzay aye, nəmaa tsikakum wu neheye tebiye na, hərwi a samay madzane kurom hərwi ada k̄a gəlūm ka tsəved i Mbəlom.

²⁰ Dərev faya ma diye fagaya abəra hərwi na dzala agəna ahəl nakə na ye naha a gay kurom aye, na ndzakumeye a gər nəkurom ka tsəved nakə lele bay aye. Mede kurom ma deyeŋeye a gər bay. Tadə kə ge andza niye na, mede ga ma deyakumeye a gər bay. Agəla na ndzakumeye a gər na, faya ka tərūmeye mə walaŋ kurom, faya ka gumeye ka bo sələk mə walaŋ kurom, faya ka gumeye ka bo mevel, faya ka ŋgənumeye bo, faya ka tsikumeye wu nakə lele bay aye ka ndo hay, faya ka nasumeye ha məzele i ndo siye hay, faya ka d̄aslumeye ha gər a bo kurom ada faya ka gumeye wu neheye a ye ta tsəved nakə ŋgwalak eye bay aye.

²¹ Agəna ahəl nakə na ye naha a gay kurom sa aye na, d̄ərev ga ma ŋgwasiye kame i Mbəlom sa bay. Na dzədzar hərwi na ye naha na, agəna na ndzeeye a gər a ndo i mezeleme hay haladzay mə walaŋ kurom ta gər ha mezeleme bay. Agəla nətēye huya ta giye wu nakə lele bay aye, nətēye faya ta giye madama, faya ta giye wu neheye lele bay aye tebiye. Kə ge andza niye na, na ta tuwiye hərwi tay.

13

Mandəve i bazlam

¹ Aza na diye naha a gay kurom na, mamahkar eye. Nəmaa giye sariya ka ndo neheye faya ta giye mənese aye ada nəmaa giye andza nakə tə watsa mə Derewel

i Mbəlom, tə gwad: «Ta ŋgəniye sariya i wu hay tebiye na, ndo məhəle mbal hay sulo kəgəbay mahkar t̄a ge andaya bəna sariya ma ŋgəniye bay.* »

² Mede nakə na ye naha masulo aye na, ba na tsikatay a ndo neheye faya ta giye mənese ada a ndo siye hay tebiye dərma. Anəke na, na ye naha zuk bay. Na masakumeye naha mətsike wu nakə na tsikakum aye. Aza na ye naha na gəriye ndəray kwa nətə bay tebiye.

³ Maa tsik me tə bazlam ga Kəriste daw na, na gwad a sakum məsəre ha bədaw? Ka ta sərūmeye ha! Neŋgeye na bəle eye kame kurom bay, ma giye məsler mə walaŋ kurom ta gədaŋ.

⁴ Ahəl nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye na, dedek neŋgeye bəle eye. Ane tuk na, kə lətsew abəra ma mədahaŋ, neŋgeye andaya ta gədaŋ i Mbəlom. Nəmay na, nəmay madzapa eye tə neŋgeye. Nəmaa hənīye ha gər hərwi matəre bəle eye hay. Ane tuk na, aza nəmaa ye naha a gay kurom na, nəmaa bəziye ha nəmay ta məsəfəre ta sifa ŋgay, nəmaa giye məsler ta gədaŋ i Mbəlom.

⁵ Tsətsahumay a gər kurom, zəbum ka məndze kurom, nəkurom mandza eye andza ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ŋgway daw? Yesu Kəriste andaya mə nəkurom na, ka sərūm ha bədaw? Kə ge andza niye bay na, ka dəduṃmeye abəra ka tsəved.

⁶ Ane tuk na, kwa kəkay kəkay bəbay na, ka sərūmeye ha ta dedek nəmay na, nəmaa dəf abəra ka tsəved bay. Nəmay na, ndo i maslaŋ i Yesu hay ta dedek.

⁷ A samay ndo hay t̄a gwad famaya, nəmaa ge məsler lele mə gay kurom bay. Wu nakə a samay aye na, nəmaa duwulay naha me a Mbəlom hərwi ada k̄a gum mənese sa bay. Kwa tadə ndo hay tə gwad nəmaa ge məsler lele mə gay kurom bay na, wu nakə a samay aye na, k̄a gum ŋgwalak.

⁸ Nəmaa tsik andza niye na, hərwi nəmaa sliye faya mənese ha bazlam dedek eye bay. Nəmaa sliye faya məge na, wu nakə dedek eye dēkdēk.

* **12:18** Pol kə tsik ka malamar niye tsiy. Zəba 2 Korinje hay 8.22. **12:18** Pol kə tsik ka malamar niye tsiy. Zəba 2 Korinje hay 8.22. 19.15; Mata 18.16; 1 Timote 5.19; Hebrə 10.28.

* **13:1** Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye

⁹ Tadə nəkurom gədaŋ eye ka tsəved i Mbəlom, kwa tadə nəmay bəle eye hay na, dərev may faya ma ŋgwasiye huya. Nəmaa dūwulay naha me a Mbəlom hərwi ada mâ dzəna kurom ka mægəle ka tsəved ŋgay.

¹⁰ Hərwi niye na watsakum naha dərewel nakay ka bo abəra anəke na, hərwi ada nā ye naha ba ka tsətsahum məpəse me tsiy na, na tərakumeye sa bay. Ta dedək Mbəlom kə vələŋ tsəved ka matərakum hərwi ada nā nas kurom ha dūh bay, ane tuk na, hərwi ada nā dzəna kurom ka mægəle kame kame.

¹¹ Malamar ga hay, anəke na, na ndəv ha bazlam ga kanaŋ! Pəlum mægəle ka tsəved i Mbəlom, vəlum gədaŋ a bo mə walaŋ kurom nəte nəte, ndzum ayaw ayaw mə walaŋ kurom, ndzum ka təv manəte eye tə zay. Ada Mbəlom, neŋgeye nakə a wudā ndo hay aye ada faya ma vələteye zay a ndo hay aye, ma gakumeye gər.

¹² Tsikum me a bo lele mə walaŋ kurom nəte nəte andza malamar hay. Ndo məpay bəzay a Mbəlom hay tebiye kanaŋ ta tsikakum naha me.

¹³ Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ŋgama. Mbəlom mâ rahakum ha dərev kurom tə mawudə bo ŋgay. Məsəfəre Tsədaŋŋa eye mâ dzapakum ha dərev kurom hay nəte nəte.

Derewel nakə Pol a watsatay naha a Galat hay aye Məfələkwe

Derewel i Pol nakə a watsatay naha a Galat hay aye na, a tsikatay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ta diye i tsakay i Turki nakə anəke aye. Pol a pa gay i mađuwule me a həlay mahəhele ŋgay masulo eye ta mahkar eye. Ma dəba ŋgay na, ndo mekeleŋ eye hay ti yaw tə labara wal abəra ka bəmalə i Pol.

Ma Galat na, slala i ndo hay wal wal: Yahuda neheye ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye tə siye i ndo neheye ti yaw abəra mə kule mekeleŋ eye mə dəma andza ma təv siye hay dərmak.

Pol faya ma gwadateye na, ka ta ndziye ta Mbəlom na, məndze yak mâ ge lele ada ŋgwalak eye. A tsik niye na, tə gər i bazlam hay wal wal mahkar.

Ka madədo 1 ta 2 na, a təkər wu nakə a ge bo ka gər ŋgay aye.

Ka madədo 3 ta 4, Pol a ge me abəra ka labara ŋgay ta mətsike wu nakə a tsik ma Dzam Guram eye aye.

Ka madədo 5 ta 6. Pol a da ha ma kəkay nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste, nəteye ta təmaw abəra ma beke i bazlam mapala eye.

¹ Maa watsakum naha derewel nakay na, neŋ Pol. Neŋ ndo i maslaŋ i Yesu. Neŋ ndo i maslaŋ i ndo hay bay, maa slər ga ha na, ndo hay bay. Maa slər ga ha na, Yesu Kəriste eye tə gər ŋgay ta Mbəlom Bəba kway nakə a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye.

² Malamar siye hay tə neŋ kanaŋ tebiye nəmaa tsikakum naha me a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye mahaya gər eye ka dala i Galat aye.

³ Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ŋgama ada tâ vələkum zay.

⁴ Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste kə vəl ha gər ŋgay, a mət na, hərwi ada Mbəlom mâ pəsakway ha mezeleme kway hərwi ada wu i məndzibəra neheye lele bay aye tâ ge bəy ka gər kway sa bay. A ge na, andza nakə a say a Mbəlom Bəba kway mâ ge aye.

⁵ Zambadəkway a Mbəlom ka tor eye. Mâ ge bo andza niye!

Labara ŋgwalak eye na, nəte ŋgweŋ

⁶ Wu nakə nəkurom faya ka gumeye na, a geŋ hərbaəkka! Mbəlom kə zalakum hərwi kâ tərur ndo ŋgay hay ada kə gakum ŋgwalak kəriye tə həlay i Yesu Kəriste. Ane tuk na, nəkurom faya ka mbədumeye dəba ta bəse tsa, ka pumeye bəzay a labara mekeleŋ eye nakə ka dzalum mə gər kurom ŋgwalak eye, ane tuk na, ŋgwalak eye bay.

⁷ Labara ŋgwalak eye na, nakə na tsikakum aye bəna, mekeleŋ eye nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom sa aye na, andaya bay. Na tsikakum andza niye na, hərwi ndo hay andaya faya ta kwasakum-eye ha mədzal gər, a satay mənese ha ada mambəda ha Labara ŋgwalak eye i Kəriste.

⁸ Tadə ndoweye a tsikakum labara mekeleŋ eye wal abəra ka bəmalə nakə nəmaa tsikakum aye, kwa tadə nəmay, kwa tadə gawla i Mbəlom na, Mbəlom mâ vələy mezeleme.

⁹ Ba nəmaa tsikakum tsiy, ada anəke na maseye mətsikakum naha sa. Tadə ndoweye kə tsikakum labara mekeleŋ eye wal abəra ka bəmalə nakə ka tsənum aye na, Mbəlom mâ vələy mezeleme.

¹⁰ Ka dzalum mə gər kurom na tsik andza niye na, hərwi ada ndo hay tâ dəsleŋ ha gər daw? A'ay! Andza niye bay. A seŋ na, Mbəlom neŋgeye mâ dəsleŋ ha gər. Ka dzalum mə gər kurom na, a seŋ neŋ nâ yatay a gər a ndo hay daw? A'ay! Tadə a seŋ nâ yatay a gər a ndo hay sa na, na sliye faya matəre ndo i məsler i Kəriste bay.

Pol a da ha ma kəkay nakə a təra ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste aye

¹¹ Malamar ga hay, sərur ha na, Labara ŋgwalak eye nakə faya na diye ha aye, a yaw abəra mə bazlam i ndo hay bay.

* 1:12 Zəba mə Məsler hay 9.3-6.

¹² Na tsәне abәra ka ndo hay bay, ada maa tәtiken na, ndo hay wal bay sa tsa. Yesu Kәriste eye tә gәr ngay a dеn ha.*

¹³ Mede ga nakә ahәl niye aye na paway bәzay a kule i Yahuda ma kәkay na, ka tsәnum. A hәlay niye na, na gawatay dәretsәtseh a mәhay gәr i ndo mәpe mәdzal gәr hay ka Yesu ka zal naha haladzay. Na pәlawaw tsәved ka mәdze tay ha.

¹⁴ Mә walaŋ i ndo neheye mәve may nәte aye na, na ze tay ha siye i ndo may hay tә mәpay bәzay a kule may Yahuda hay. Na vәlaway ha bo ga peteh a kule i bәba tәte may hay.

¹⁵ Ane tuk na, Mbәlom kә zla ga. A zla ga na, kwa ahәl nakә ta wa ga zuk bay aye. Kә geŋ ngwalak ngay, a zeleŋ hәrwi ada nә ge mәsler ngay a hәlay nakә a yay a gәr aye.

¹⁶ A bәzeŋ ha wawa ngay mә neŋ hәrwi ada nә dа ha Labara Ngwalak eye nakә a tsik ka neŋgeye a ndo neheye nәteye Yahuda hay bay aye. Ahәl nakә a bәzeŋ ha aye na, nәmaa ge faya mahәmba ta ndәray bay.

¹⁷ Na ye a Zerozelem mata tsike me ta ndo neheye nәteye tә leheŋ matәre ndo i maslaŋ i Yesu hay aye na, na ye ka tәv tay bay. Na ye duh kwayaŋŋa, na ye ka dala i Arabi. Ma dәba aye, na maw na ye a Damas.

¹⁸ Mәve mahkar a ye abәra mә dәma na, na ye a Zerozelem hәrwi ada nә ngatay a Piyer. Nәmaa ndza ta neŋgeye na, mәhәne kuro gәr eye zlam tsa.†

¹⁹ Na ngatay na, a Yakuba malamar i Bәy Maduweŋ kway Yesu Kәriste bәna, na ngatay a ndo i maslaŋ i Yesu mekeleŋ eye bay.

²⁰ Mbәlom a sәr wu nakә na tsik aye na, dedek, na raw me bay.

²¹ Ma dәba eye na ye ka dala i Siri ada a Silisi.

²² Ahәl niye na, mәhay gәr i ndo mәpe mәdzal gәr hay ka Yesu Kәriste neheye ka dala i Yahuda aye na, tә sәr ga ha zuk bay.

²³ Tә tsәnawa wu neheye siye i ndo hay tә tsikawa fagaya, tә gwadawa: «Ndo nakә ahәl niye a gawa kway dәretsәtseh aye na, ka mbәdә. Duh anәke faya ma diye ha Labara Ngwalak eye a ndo hay tuk. Ahәl

niye na, a pәlawaw tsәved ka mәdze ha ndo neheye tә dzala ha ka Yesu aye.»

²⁴ Ta zambaday a Mbәlom hәrwi ga.

2

Ta tәma Pol ma Zerozelem

¹ Ma dәba i mәve kuro gәr eye fad na, neŋ ta Barnabas, nәmaa ye a Zerozelem sa. Na zla na Titus ka hәlay dәrmak.

² Na mbәdә gәr a dәma na, hәrwi Mbәlom ka bәzeŋ ha, a gwedeŋ «do». Na ndisl naha a dәma na, nәmaa haya gәr ta bagwar i ndo mәpe mәdzal gәr hay ka Yesu әzad abәra ka ndo hay mahәmeye. Na dәtay ha Labara Ngwalak eye nakә faya na dәtay ha a ndo neheye nәteye Yahuda hay bay aye. Agәna ta dzaliye na, mәsler ga nakә ahәl niye ta mәsler ga nakә faya na giye a tәra kәriye.

³ Titus nakә nәmaa ye salamay aye na, neŋgeye ndo i Gәrek, ane tuk na, ta gay kutoŋ ka mәdәse bo hәrwi mәpay bәzay a bazlam i Musa mapala eye na, ta gay bay.

⁴ Ane tuk na, ndo i maraw me hay tә yaw a walaŋ may ta bәbәrek tay, a satay mә dәs bo. Tә fәlәkwaw ta mәkal hәrwi mazәbe ka tsәved kway nakә ka lәvakwa gәr kway hәrwi nәkway madzapa eye tә Yesu Kәriste aye. A satay na, kә tәrakwa beke i bazlam i Musa mapala eye sa.

⁵ Ane tuk na, nәmaa vәlatay tsәved kwa tsekweŋ bay tebiye. A samay na, Labara Ngwalak eye mә ye kame huya ta dedek nakә ada ka tsәnumeye dәrmak aye.

⁶ Ndo neheye tә gwad nәteye bagwar eye hay aye, kwa tadә nәteye bagwar eye hay, kwa tadә nәteye bagwar eye hay bay, mәndәre ga mey tey. Ka dәre i Mbәlom ndo hay na, tә lәva nәte. Ahәl nakә faya na tsikiye wu nakә na dәwa ha a ndo hay aye na, ndo neheye bagwar eye ta sәkeheŋ ha faya wuray ka bazlam ga nakә na dәwa ha aye bay.

⁷ Azlakwa bay tә sәr ha duh na, Mbәlom kә vәleŋ Labara Ngwalak eye, a gwedeŋ do ta dәtay ha a ndo neheye nәteye Yahuda hay bay aye andza nakә a tsikay ahәl niye a Piyer, a gwaday do ta dәtay ha a Yahuda hay aye.

† 1:18 Sefas na, mәzele i Piyer ndo i maslaŋ i Yesu Kәriste.

⁸ Tə sər ha Mbəlom nakə a vəlay gədan a Piyer ada a tərā ha ndo i maslan i Yahuda hay aye na, neŋgeye Mbəlom nakə a vəlen gədan ada a slər ga ha ka təv i ndo neheye nətēye Yahuda hay bay aye na, huya neŋgeye.

⁹ Yakuba ta Piyer ta Yuhana na, ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu tə sər ha nətēye ndo məndzatay kame, tə sər ha ta dedək Mbəlom kə vəlen məsler nakay a həlay. Hərwi niye tə gəsən həlay a neŋ ada a Barnabas. Andza məgwede nəmay tebiye bazlam may nətē. Andza niye nakə nəmay tebiye bazlam may a ye ka bo ta nətēye aye. Nəmay nəmaa diye ka təv i ndo neheye nətēye Yahuda hay bay aye ada nətēye na, ta giye məsler mə walaŋ i Yahuda hay.

¹⁰ Wu nakə ta tsətsah famaya nəmaa giye na, nətē tsa. Wu niye na, na vəl ha bo ga ka mäge dərmak. Tə gwadəmay nəmaā dzəna ndo i mətawak neheye mə walaŋ i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu ma Zerozelem aye.

Pol a may ha manğok a Piyer ma Anŋiyos

¹¹ Ma dəba eye na, Piyer a yaw a Anŋiyos, na gay me kame i ndo hay hərwi a ge wu nakə lele bay aye.

¹² Kurre na, neŋgeye ta ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye nətēye Yahuda hay bay aye tə ndayawa wu mənday ka təv manətē eye. Aza ma dəba eye na, Yakuba a slərāw ndo hay a təv may. Ahəl nakə tə ndislew, Piyer a nğatatay na, a dazlay madayaw abəra mə walaŋ tay, kə nda wu mənday ta nətēye sa bay. A dzədzar ta ndo neheye tə gwad ndo hay tebiye tā dəs bo aye.

¹³ Siye i Yahuda neheye tə pa mədzał gər ka Yesu andza Piyer aye dərmak. Kwa bo i Barnabas eye tə gər nğay a ge andza niye dərmak. Tə ge ta məvatay gər.

¹⁴ Na zəba faya na, tə pay bəzay a dedək i tsəved i Labara Nğwalak eye bay na, na tsikay a Piyer kame tay tebiye, na gwadəy: «Nəkar ndo i Yahuda, ane tuk na, məndze yak nakə ka ndza kanaŋ aye na, andza ndo neheye nətēye Yahuda hay bay aye. Ka ndza andza nəkar Yahuda hay bay. Kə ge andza niye na, a saka ndo neheye nətēye

Yahuda hay bay aye tā ndza andza nətēye Yahuda hay na, hərwi mey?»

Ka təmakweye na, ta məpe mədzał gər kway ka Yesu Kəriste

¹⁵ Nəkway na, tə wa kway Yahuda hay bəna nəkway ndo i slala i siye i ndo neheye tə sər bazlam i Mbəlom mapala eye bay aye bay.

¹⁶ Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, ka sərakwa ha ndəray ma sliye matəre tsədanŋa kame i Mbəlom bay, say ndo nakə kə pa mədzał gər nğay ka Yesu Kəriste aye. Bəna ndo nakə faya ma pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, ma təriye tsədanŋa bay. Nəkway bəbay ka dzalakwa ha ka Yesu Kəriste nakə ada Mbəlom a təma kway andza ndo neheye nətēye nğwalak eye kame nğay aye. Bəna hərwi nakə ka pakway bəzay a bazlam i Musa mapala eye bay. Ndəray ma sliye faya matəre nğwalak eye kame i Mbəlom hərwi nakə faya ma pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye bay.*

¹⁷ Andza niye, nəmay Yahuda hay a samay matəre nğwalak eye hay kame i Mbəlom na, hərwi nakə nəmaa pa mədzał gər may ka Yesu Kəriste aye. Kə ge nəmay andza niye na, nəmaa tərā andza ndo neheye ka zalakway ndo i mezeleme hay hərwi faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye sa bay aye. Niye na, andza məgwede Kəriste faya ma diye may ha a mezeleme daw? Kwa tsekweŋ andza niye dūh bay!

¹⁸ Maga eye na, andza nakay dūh: Tadə ndoweye kə gər ha məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye hərwi nakə ma təriye ha nğwalak eye bay aye, ada ma dəba eye a mbəda gər məpay bəzay sa, a zəba faya andza wu nakə nğwalak eye sa. Niye a ge na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom bay aye.

¹⁹ Neŋ na mət na, hərwi bazlam i Musa mapala eye. Neŋ kame nğay na, andza ndo nakə maməta eye aye. A ge bo andza niye na, hərwi ada nā ge andaya ta sifa kame i Mbəlom. Ahəl nakə ta dar na Kəriste ka mayako mazləmbada eye na,

* 2:16 Dəmes hay 143.2; Roma hay 3.20, 23.

neŋ madzapa eye tə neŋgeye, nəmaa mət ka bo salamay.†

²⁰ Neŋ na, sifa nakə anəke na ndziye ha aye na, i ga bay, mandza eye mə neŋ na, Kəriste. Məndze ga nakə na ndziye ka məndzibəra anəke aye na, na ndziye hərwi nakə na dzala ha ka neŋgeye Wawa i Mbəlom nakə a wuda ga aye ada a vəl ha gər ŋgay hərwi ga aye.

²¹ Neŋ na, dāda na kərahiye ŋwalak i Mbəlom nakə a geŋ aye ta məme a bazlam i Musa mapala eye bay. Tadə ta dedek ndoweye ma təriye tsədaŋŋa kame i Mbəlom hərwi faya ma pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, niye na, Kəriste a mət kəriye, kə ge ŋgama bay. Duh andza niye bay!

3

Bazlam i Musa mapala eye ta məpe mədzal gər ka Yesu

¹ Nəkurom Galat hay, maa zla fakuma abəra metsehe na, mey? Maa ndzək kurom way? Na dākum ha parakka lele hərwi ada kâ tsənum ma kəkay nakə Yesu Kəriste a mət ka mayako mazləmbada eye.

² Na tsətsahiye fakuma wu nətə. Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə Mbəlom a vəlakum aye na, a vəlakum na, hərwi nakə faya ka pumay bəzay a bazlam i Yahuda hay mapala eye daw? A'ay, Mbəlom a vəlakum Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, hərwi nakə ka tsənum Labara ŋwalak eye ada ka dzalum ha faya aye, na gwad ba?

³ Metsehe andaya fakuma bay na, hərwi mey? Ka dazlumay ahəl niye na, ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. Anəke a sakum mandəv ha ta gədaŋ kurom eye na, ma kəkay?

⁴ Wu neheye tebiye a ndzakum a gər aye ka dzalum na, kəriye tsa daw? Ta dedek ma təriye kəriye tsa bay.

⁵ Mbəlom a vəlakum Məsəfəre ŋgay ada a ge masuwayaŋ hay mə walaŋ kurom na, hərwi nakə ka pumay bəzay a bazlam i

Yahuda hay mapala eye daw? A'ay, a ge na, hərwi nakə ka pumay zləm a Labara ŋwalak eye ada ka pum mədzal gər kurom ka Kəriste aye.

⁶ Wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik ka Abraham aye na, məmum ahaya a gər, a gwad: «Abraham a dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye Mbəlom a təra ha ndo i dedek kame ŋgay.*»

⁷ Niye na, andza məgwede, wawa i Abraham dedek eye hay na, ndo neheye tə dzala ha ka Mbəlom aye.

⁸ Tə watsa kurre mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Mbəlom ma təriye ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye, ma piye tay ha nətəye ŋwalak eye hay kame ŋgay. Niye na, hərwi ta dzala ha ka neŋgeye.» Abraham a tsəne Labara ŋwalak eye nakay na, kurre. Mbəlom a gwad: «Na piye ŋgama ka ndo i məndzibəra hay tebiye hərwi yak.†»

⁹ Andza nakə ahəl niye Mbəlom a pa ŋgama ka Abraham hərwi nakə a dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma piye ŋgama ka ndo neheye tebiye tə dzala ha ka neŋgeye andza niye dərmak.

¹⁰ Ndo neheye tə dzala, tə gwad ta təriye ŋwalak eye hay kame i Mbəlom ta məge wu nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye na, Mbəlom ma vəlateye mezeleme. Andza niye, tə watsa a Derewel i Mbəlom na, a gwad: «Ndowneye kə pay bəzay a wu neheye mawatsa eye mə Derewel i Musa aye pat pat bay na, Mbəlom ma vəleye mezeleme.‡»

¹¹ Ka sərakwa ha bazlam i Musa mapala eye ma sliye matəre ha ndo ŋwalak eye kame i Mbəlom bay. Ka sərakwa ha na, hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Ndo nakə kə dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma təriye ha ŋwalak eye ka dəre ŋgay, ada ma hutiyə sifa.§»

¹² Ane tuk na, məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, wal ta məpe mədzal gər ka Mbəlom. Duh andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad: «Ndo nakə kə pay bəzay tebiye a bazlam mapala eye na, ma hutiyə sifa dedek eye tə

† **2:19** Ahəl niye hərwi madayay a gər a Mbəlom ada matəre ŋwalak eye kame ŋgay na, Pol a paway bəzay a bazlam i Musa mapala eye. A pa mədzal gər ka Yesu Kəriste na, a zəba faya bazlam i Musa mapala eye ma təriye ha ndo ŋwalak eye bay. Hərwi niye a gər ha məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye. * **3:6** Madazlay i wu hay 15.6. † **3:8** Madazlay i wu hay 12.3. ‡ **3:10** Bazlam mapala eye masulo eye 27.26. § **3:11** Habakuk 2.4. * **3:12** Levitik 18.5; Roma hay 10.5.

nengeye.*»

¹³ Andza niye Mbəlom a vəkway mezeleme na, hərwi nakə ka pakway bəzay a bazlam i Musa mapala eye peteh bay aye. Ane tuk na, Kəriste a yaw, a zla təv məndze kway hərwi ada Mbəlom m̄ vəkay mezeleme a nengeye a bəram kway. A ge andza niye na, a səkəma kway ahaya hərwi ada Mbəlom m̄ vəkway mezeleme sa bay. Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye, tə gwad: «Ndo nakə ta dar na ka mayako aye na, Mbəlom kə vəkay mezeleme.†»

¹⁴ Yesu Kəriste a ge andza niye na, hərwi ɲgama nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre a gwaday «na ta vəkəye» na, ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye ta hutiyə tə həlay i Yesu Kəriste dərmak. A ge andza niye na, hərwi ada nəkway k̄ hutakwa Məsəfəre nakə Mbəlom a tsik kurre a gwad ma vəkweye hərwi nakə ka pakwa mədzal gər kway ka nengeye aye.

Bazlam i Musa mapala eye ma nasiye ha wu nakə Mbəlom a gwad ma vəkay aye bay

¹⁵ Malamar ga hay, na dākumeye ha wu nakay tə wu neheye ka ɲgatawakway pat pat aye. Tadə ndo hay sulo tə ndza ka təv manəte eye, tə ma ha ka bo bazlam ada tə bər dzam mə walaɲ tay na, ndo andaya ma sliye faya məpəla tay ha daw? Ndəray ma sliye faya masəkah ha faya wuray bay dərmak.

¹⁶ Dzam nakə Mbəlom a bər aye dərmak andza niye. Mbəlom a tsik kurre, a gwad ma vəkay wu neheye na, a Abraham. Kə tsik, a gwad ma vəkay a hulfe ɲgay dərmak. Ta watsa mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom ma vəkay wu neheye a Abraham ada a hulfe ɲgay hay na, andza niye bay. Tə tsik bazlam niye na, ka hulfe nəte tsa. Hulfe niye na, Kəriste.‡

¹⁷ Wu nakə a seɲ mətsike aye na, anəɲ: Mbəlom a bər dzam ta Abraham kurre. Ma dəba i məve temerre fad tə kuro kuro mahkar na, Mbəlom a vək bazlam mapala eye a Musa. Andza niye, bazlam i Musa mapala eye ma sliye məpəle ha dzam nakə Mbəlom a bər ta Abraham kurre aye bay,

wu nakə a tsik, a gwad ma vəkay na, ma sliye faya mənese ha bay.

¹⁸ Tadə Mbəlom ma vəkay wu a ndo hay hərwi nakə faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, andza məgwədə ma vəkay hərwi kə gwad ma vəkay sa bay. Ane tuk na, Mbəlom a pa ɲgama ka Abraham na, hərwi nakə a tsikay kurre a gwaday ma ta giye andza niye aye.

Mbəlom a vəkway bazlam mapala eye na, hərwi mey

¹⁹ Tadə kə ge andza niye na, Mbəlom a vək bazlam mapala eye a Yahuda hay na, hərwi mey? Mbəlom a vəkay na, hərwi ada k̄ sərakwa ha wu neheye lele bay kame ɲgay aye. A vək na, ka təmad eye hus ahəl nakə hulfe i Abraham ki yaw aye, ndo nakə Mbəlom a gwad ma ta vəkay wu niye aye. Ma dəba eye na, gədaɲ i bazlam mapala eye andaya sa bay. Mbəlom a vək bazlam mapala eye a gwala ɲgay hay na, hərwi ada tə yaw, tə day ha a Musa ada Musa m̄ datay ha a Yahuda hay.§

²⁰ Ndo məma ha bazlam nengeye na, mə walaɲ i bərək hay sulo huya, ane tuk na, ahəl nakə Mbəlom a gwaday a Abraham na ta vəkəye wu aye na, a ge nengeye mahəngeye bəna ndəray andaya mə walaɲ tay bay.*

²¹ Andza məgwədə na, wu nakə Mbəlom a gwad ma vəkay na, a say a bazlam mapala eye bədaw? A'ay, andza niye bay. Tadə kə ge bazlam mapala eye nakə Mbəlom a vək aye ma vəkay sifa a ndo hay na, həbe ma sliye məge tay ha ndo hay ɲgwalak eye hay kame i Mbəlom, ane tuk na, bazlam mapala eye andaya andza niye bay.

²² Azlakwa dūh tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: Ndo i məndzibəra hay tebiye nəteye mə həlay i mezeleme. A ge andza niye na, hərwi ada Mbəlom m̄ vək wu nakə a gwad ma vəkay a ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka Yesu Kəriste aye. A vəkay na, hərwi nakə tə dzala ha ka Yesu Kəriste aye tsa.

† 3:13 Bazlam mapala eye masulo eye 21.23. ‡ 3:16 Madazlay i wu hay 12.7. § 3:19 Ka kule i Yahuda hay na, Mbəlom a day ha bazlam ɲgay mapala eye a Musa tə həlay i gawla ɲgay hay. Musa nengeye ndo məme ha mə walaɲ i gawla i Mbəlom hay ta Yahuda hay. * 3:20 Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 6.4.

²³ Ahəl niye na, tsəved andaya hərwi ada ndo hay tâ dzala ha ka Yesu zuk bay, bazlam i Musa mapala eye a ləva kway. Bazlam i Musa mapala eye a ləva kway hus a həlay nakə Mbəlom a dəkway ka tsəved i mədzal ha ka Kəriste aye.

²⁴ Andza niye, bazlam i Musa mapala eye a təra andza ndo matsəpe kway hus a həlay nakə Kəriste ma deyeweye aye. Bazlam mapala eye a təra ahəl niye na, andza niye, hərwi ada Kəriste ki yaw na, ka tərakweye ɲgwalak eye hay kame i Mbəlom. Niye na, hərwi ka dzalakwa ha ka neɲgeye.

²⁵ Anəke na, Mbəlom ka həndəkakway tsəved i mədzal ha ka Kəriste, bazlam i Musa mapala eye ma tsəpiye kway sa bay.

²⁶ Anəke na, nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste, nəkurom tebiye wawa i Mbəlom hay hərwi ka dzalum ha ka neɲgeye.

²⁷ Neheye tebiye tə dzapa tə Kəriste mə madzəhuḅe tay ha nakə ta dzəhuḅ tay ha aye na, ta mbəda, məndze tay a ndzəkit bo i Kəriste.

²⁸ Tadə agəna nəkar Yahuda, kəgəbay nəkar Yahuda bay na, ma giye wuray bay. Tadə nəkar beke, kəgəbay beke bay na, ma giye wuray bay. Kwa tadə nəkar hasləka eye, kwa tadə nəkar ɲgwas eye, ma giye wuray bay. Nəkurom tebiye nəte hərwi nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste.

²⁹ Kə ge nəkurom madzapa eye tə Kəriste na, andza məgwede nəkurom dərma ma hulfe i Abraham. Ka ta hutumeye wu neheye tebiye Mbəlom a tsik ahəl niye a gwad ma vəleye a Abraham ada a hulfe ɲgay hay aye.

4

¹ Wu nakə a seɲ mətsikakum aye na, anaɲ: Maga eye na, andza wawa nakə ma ndiye gay i bəba ɲgay aye. Ahəl nakə neɲgeye wawa eye mba kwa tadə wu i bəba ɲgay tebiye i ɲgay bəbay na, neɲgeye andza beke.

² Ahəl nakə neɲgeye wawa eye mba aye na, ndo hay ta geye gər, ta geye gər a wu ɲgay hay dərma hus a məpesle həlay i bəba ɲgay nakə ma ndisliye a dəma aye.

³ I kway andza niye dərma. Ahəl nakə nəkway andza wawa hay mba aye na,

nəkway beke i məsəfəre neheye ɲgwalak eye bay neheye faya ta ləviye məndzibəra aye.

⁴ Ane tuk na, ahəl nakə məpesle i həlay i Mbəlom a ndisl a dəma aye na, a sləraw wawa ɲgay. ɲgwas a wa na. A pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye lele,

⁵ hərwi ada mə təma tay ha ndo neheye nəteye beke i bazlam i Musa mapala eye ada kə tərakwa wawa i Mbəlom hay.

⁶ Wu nakə ka sərakweye ha ta dedek nəkway wawa ɲgay hay aye na, anaɲ: Mbəlom a sləraw Məsəfəre i wawa ɲgay a dərev kway. Məsəfəre niye faya ma zəleye a Mbəlom mə dərev kway, «*Abba, Bəba ga.*»

⁷ Andza niye, nəkurom beke i fakalaw hay sa bay, nəkurom wawa i Mbəlom hay dūh. Sa tsa na, ka hutumeye wu neheye ma vəlateye a wawa ɲgay hay aye dərma hərwi nəkurom wawa ɲgay hay.

A say a Pol na, Galat hay tâ ma ka tsəved ɲgwalak eye

⁸ Ahəl niye Mbəlom neɲgeye way ta dəkum ha zuk bay na, nəkurom beke i wu hay wal wal ada wu niye hay na, Mbəlom nakə dedek aye bay.

⁹ Anəke na, ka sərur Mbəlom, a seɲ məgwede dūh na, Mbəlom a sər kurom. Ass! Ka mbədumeye gər məpay bəzay a wu neheye kəriye gədaɲ andaya mə dəma bay aye sa na, ma kəkay? A sakum matəre beke i wu neheye sa na, hərwi mey?

¹⁰ Ka pum mədzal gər kurom na, ka məhəne hay, ka kiye hay, məve hay, neheye tebiye həlay eye kə sla a dəma na, ka gawum magurlom.

¹¹ Məndze kurom na, a dzədzar ga ha. Agəna məsler ga nakə na ge mə walaɲ kurom aye na, a təra kəriye.

¹² Malamar ga hay, neɲ na təra andza nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Neɲ faya na gəkumeye amboh, tərur andza neɲ. Ka gumeɲ mənese kwa tsekweɲ bay.

¹³ Nəkurom ka sərur ha makurre eye bo a geɲ nakə na ndza mə walaɲ kurom hərwi mədəkum ha Labara ɲgwalak eye aye.

¹⁴ Dəvats ga kə sakum dərətətseh haladzay. Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, ka zəbum fagaya andza wu kəriye wal bay, ka həharum ga bay. Duh ka təmum ga lele andza neɲ na, gawla i Mbəlom, ada ka

təmum ga sa na, andza neŋ na, Yesu Kəriste eye tə gər ŋgay.

¹⁵ A həlay niye na, dərev kurom kə ŋgwas haladzay. Ada dərev kurom a ŋgwas anəke sa bay na, hərwi mey? Ahəl niye neŋ tə gər ga na sər ha tadə tsəved andaya mənḡwedə na dəre kurom na, atay na, ka ŋgwadum ka vəlumen.

¹⁶ Anəke ka zlum ga andza ndo məne dəre kurom na, hərwi nakə na tsikakum dedek aye daw?

¹⁷ Ndo neheye tə tsik me ada ta mbəda ha Labara Ŋgwalak eye na, tə ge məsler ta tsəbtsəb eye mə walaŋ kurom. Ane tuk na, wu nakə tə dzala faya məge aye na, lele bay. Faya ta giye andza niye na, hərwi ada kə gərūm ga ha ada kə gum tsəbtsəb ka məpatay bəzay a nəteye.

¹⁸ Lele haladzay nakə ndo hay ta giye tsəbtsəb hərwi ndo siye hay aye. Tadə ta giye andza niye huya na, lele. Tadə nəkway dziye kəgəbay neŋ dərəŋ tə nəkurom na, a seŋ ndzum tə neŋ huya.

¹⁹ Nəkurom na, wawa ga neheye na wuda kurom haladzay aye. Neŋ andza ŋgwas nakə faya ma wiye wawa aye. Faya na siye dərətsətseh ada ma wuriye fagaya andza niye hus ka təv nakə mədzal gər kurom ka təra andza i Kəriste aye.

²⁰ A seŋ tə dərev ga peteh mede naha ka təv kurom anəke hərwi ada nā sər mətsikakum wu neheye. Dərev faya ma diye fagaya abəra hərwi kurom.

Agar ta Sara

²¹ A nəkurom neheye a sakum məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye, tsikumen: Ka tsənum wu nakə Derewel i Musa a tsik aye təbədəw.

²² Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: Abraham na, wawa ŋgay hay sulo. Neŋged na, beke a wa, wawa neŋged ŋgwas nakə beke eye bay aye a wa. Ŋgwas nakə beke eye aye na, tə zalay Agar. Ŋgwas nakə beke eye bay aye na, tə zalay Sara.*

²³ Wawa i beke na, tə wa ta mədzal gər i slo i bo tay, ane tuk na, wawa i ŋgwas nakə beke eye bay aye a wa na, hərwi wu

nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre, a gwaday na vəlakeye aye.†

²⁴ Bazlam nakay na, a say mədakway ha wu andaya. Ŋgwas neheye sulo aye na, a ndzakit ha bo ta dzam neheye Mbəlom a bar aye. Agar, ŋgwas beke eye na, a ndzakit bo ta dzam nakə Mbəlom a bar tə Musa mə mahamba i Sinay aye. Wawa neheye ta wiye tay ma dzam niye na, nəteye beke i bazlam i Musa mapala eye.

²⁵ Agar na, neŋgeye andza mahamba i Sinay nakə ka dala i Arabi aye. Neŋgeye na, andza gəma i Zerozelem nakə anəke aye dərma hərəwi gəma niye ta ndo neheye tebiye nəteye mə dəma aye na, nəteye beke i bazlam i Musa mapala eye.‡

²⁶ Ane tuk na, Zerozelem nakə mə mbəlom aye na, neŋgeye andza ŋgwas nakə beke eye bay aye. Maa təra andza may kway na, neŋgeye.

²⁷ Maga eye na, andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye, tə gwad:

«Nəkar ŋgwas dəlay eye,

ka wa wawa nəte bay aye,

dərev yak mā ŋgwas,

nəkar nakə dərətsətseh i məwe wawa kə zlakazay nəte bay aye,

wuda ta mənḡwese eye,

hərəwi ŋgwas nakə zal ŋgay a gər ha aye na,

ma ta hutie wawa hay haladzay

abəra ka ŋgwas nakə mandza eye tə zal ŋgay aye.»

²⁸ Malamar ga hay, nəkurom na, wawa dedek eye hay andza i Mbəlom nakə a tsik kurre aye. Neŋgeye na, andza nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre a gwaday nakə Sara ma ta wiye Izak aye.§

²⁹ A həlay niye na, wawa nakə tə wa ta mədzal gər i slo i bo aye na, a saway dərətsətseh a wawa nakə tə wa ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋna eye. A həlay nakay anəke eye na, huya andza niye dərma.

³⁰ Ane tuk na, tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad kəkay? «Həhar na ŋgwas nakə beke eye ta wawa ŋgay hərwi wawa i beke ma ndiye wu i bəba ŋgay bay. Mata nde na, wawa i ŋgwas nakə beke eye bay aye.*»

* 4:22 Zəba mə Madazlay i wu hay 16.15; 21.2. † 4:23 Zəba mə Madazlay i wu hay 17.16. ‡ 4:25 Kanaŋ Zerozelem na, andza məpay bəzay a kule i Yahuda hay. § 4:28 Ezay 54.1. * 4:30 Zəba mə Madazlay i wu hay 21.10.

³¹ Malamar ga hay, nəkway na, wawa i beke bay, nəkway wawa i ɲgwas nakə beke eye bay aye.

5

Kâ tərūm beke i bazlam i Musa mapala eye bay

¹ Kərīste kə tēma kway ahaya abəra mə bazlam i Musa mapala eye hərwi ada kâ tərakwa beke i wuray sa bay. Ndzum bəɲbəɲ, kâ vəlumay tsəved a ndəray tâ təra kurom ha beke i wuray bay.

² Neɲ Pol, faya na tsikakumeye: Tadə a sakum ndo hay tâ dəs kurom na, niye na, andza məgwede wu nakə Kərīste a ge hərwi kurom aye ma giye ɲgama bay.

³ Neɲ faya na masakumeye ha sa, tadə ndoweye kə dəs bo na, kutoɲ mâ pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye tebiye.

⁴ Nəkurom ndo neheye ka dzalum mə gər kurom ka tərūmeye ɲgwalak eye hay kame i Mbəlom hərwi nakə faya ka pumeye bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, ka ɲgənum, ka zum a bo tə Kərīste dərəɲ. Ka hutumeye ɲgwalak i Mbəlom sa bay.

⁵ Nəmay na, nəmaa pa faya mədzal gər may, Mbəlom ma ta təriye may ha ɲgwalak eye hay hərwi nəmaa vəl ha dərev may a Kərīste. Nakay na, wu nakə faya nəmaa həbiye ta gədaɲ i Məsəfəre Tsədəɲɲa aye.

⁶ Tadə ndoweye madzapa eye tə Yesu Kərīste, tadə agəna neɲgeye madəsa bo eye, agəna madəsa bo eye bay na, ma giye wuray bay. Wu bagwar eye na, nakə ka dzalakweye ka neɲgeye aye. Məpe mədzal gər kway ka neɲgeye ma vəlakweye gədaɲ mawude siye i ndo hay.

⁷ Ahəl niye na, ka yawum kame kame ta məge wu nakə lele aye. Maa gakum me ka məge wu neheye dedək aye na, way?

⁸ Ndo nakə a səpat kurom, a say gum andza niye na, Mbəlom nakə a zalakum kâ tərūm ndo ɲgay hay aye bay.

⁹ Ndo hay tə gwadawa na: «Ka kuts gəde ka wu tsekweɲ na, ma kwasiye ha wu niye tebiye.*»

¹⁰ Hərwi nəkway na, madzapa eye ta Bəy Maduweɲ Yesu Kərīste. Neɲ na sər ta dedək

ka təmumeye andza i ga, ka dzalumeye andza neɲ. Na sər ha ndo faya ma zlakumeye naha mawesewes aye na, kwa way Mbəlom ma gəsiye na a sariya.

¹¹ Malamar ga hay, neɲ na, tadə na dawa ha bazlam i Mbəlom huya, ada na gwadawatay a ndo hay dəsūm bo na, Yahuda hay ta geɲeye dəretsətseh bay. Ada bazlam nakə na tsikiye ka madere i Kərīste nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye aye na, ma ndalateye bay. Ane tuk na, na tsikawa andza niye bay.

¹² Ndo neheye faya ta kwasakumeye ha gər aye na, a seɲ na, tâ ye tâ təra andza vo'ar neheye mahəla kudes aye.

¹³ Malamar ga hay, nəkurom na, Mbəlom a zalakum hərwi ada kâ təmumaw abəra ma beke i bazlam i Musa mapala eye. Ka ləvumeye gər kurom andza niye, kâ gwadumay a gər kurom ka gumeye wu nakə a say a bor i bo kurom aye bay. Duh na, dzənum bo nəte nəte tə mawude bo.

¹⁴ Wu nakə bagwar eye mə bazlam i Musa mapala eye na, andza nakay: «Wudə ndo i məged yak dərma andza ka wudə na gər yak.†»

¹⁵ Tadə duh faya ka gumeye andza wu i pesl hay, ka dzumeye bo ada ka gumeye mbəlak a bo na, gum metsehe bəna, ka nasumeye ha bo nəte nəte kurom eye.

Məsəfəre Tsədəɲɲa eye tə dərev i ndo zezən

¹⁶ Wu nakə a seɲ mətsikakum aye na, anan: Vəlumay tsəved a Məsəfəre Tsədəɲɲa eye mâ dākum ha tsəved. Tadə ka gum andza niye na, ka pumay bəzay a tsəved neheye lele bay bo kurom a wudə aye sa bay.

¹⁷ Məsəfəre Tsədəɲɲa eye a wudə wu neheye lele bay a say a bo i ndo məge aye bay, ada bo i ndo nakə a kula ha gər ka Məsəfəre Tsədəɲɲa eye. Nəteye neheye sulo aye faya ta giye vərəm. Hərwi niye ka slumeye məge wu nakə a sakum məge aye bay.

¹⁸ Ane tuk na, tadə Məsəfəre Tsədəɲɲa eye faya ma dākumeye ha tsəved na, bazlam i Musa mapala eye a ləva kurom sa bay.

¹⁹ Ka sərakwa wu neheye a say a bor i bo kway aye. A say məge na, wu neheye anan

* **5:9** Wu nakə tə zalay gəde kanan aye, mandzakit bo i ndo neheye ta səpat tay ha Galat hay aye. † **5:14** Levitik 19.18.

aye: Mäge madama, mäge wu nakə lele bay aye ada mäge wu nakə a ge horoy aye.

²⁰ Ta tawal kule, tə ge madaŋ, ndo hay tə nay däre bo näte näte mə walaŋ tay, faya ta təriye a bo, ta sələk, wu a ndalatay, tə dzala na, bo tay dekdek, ta ŋəna ka bo abəra ndo hay, me a ye tay ka bo bay.

²¹ Tə ge däre ka wu i ndo hay, tə kwaya, tə ge wu nakə a ye ka bo mäge bay aye, ada faya ta giye wu siye andza nakay haladzay. Ba na gakum daf, anəke na maseye sa. Ndo neheye faya ta giye slala i wu neheye na, ta fələkwiye a Bəy i Mbəlom bay.

²² Wu nakə a yaw ma Məsəfəre Tsədaŋŋa eye andza hohway i gərdaf aye anan: Məsəfəre a vəl mawudə bo, məŋgwese, zay, məsəmay naha, ŋgwalak, lele, dedək,

²³ məndze ləfedədə, mäge metsehe a bo. Ndo neheye faya ta giye andza nakay aye na, sariya ma gəsiye tay ha bay.

²⁴ Ndo neheye nətəye i Yesu Kəriste aye na, ta kərah bor i bo tay ada ta mədzal gər nakə lele bay aye, andza ta dar tay ha wu niye hay ka mayako mazləmbada eye.

²⁵ Məsəfəre Tsədaŋŋa eye kə vəlakway sifa. Kutoŋ mata ləve kway na, neŋgeye.

²⁶ Kā dəsłakway ha gər a bo kway bay, kâ ndalakway ha däre v a siye i ndo hay bay, kâ gakwa sələk ka siye i ndo hay bay.

6

Dzənakwa bo

¹ Malamar ga hay, tadə ka ndzumay a gər a ndo faya ma giye mənese, mata may bo mâ maw ka tsəved na, nəkurom neheye Məsəfəre i Mbəlom faya ma lakiye kurom ha aye. Ane tuk na, gum na, ta ləfedədə eye. Neŋ faya na tsikiye kwa a way kurom eye: Ge metsehe hərwi ada kâ daf a mənese bay dərma.

² Dzənum bo näte näte mə walaŋ kurom ka wu nakə ma mbiye kurom haladzay aye. Tadə ka gum andza niye na, ka guməye wu nakə Kəriste a gwadəkum gum aye.

³ Hərwi tadə ndoweye ka zəba ka bo ŋgay andza bagwar eye azlakwa bay neŋgeye wuray kəriye na, niye neŋgeye faya ma səpatiye gər ŋgay.

⁴ Kwa way mâ zəba ka mede ŋgay, neŋgeye lele tsukuđu lele bədaw na, mâ

zəba faya. Tadə ka zəba ka mede ŋgay lele na, däre v ŋgay mâ ŋgwasa ta məsler nakə faya ma giye aye bəna ma ŋgwasiye hərwi nakə a ze ndo ŋged aye bay.

⁵ Kwa way mâ ge tə həlay ŋgay eye məsler nakə Mbəlom a vəlay aye.

⁶ Ndo nakə faya ma tətikateye bazlam i Mbəlom a ndo hay aye na, a ye ka bo na, ndo niye hay tã vəlay wu tsakway abəra mə wu tay hay dərma.

⁷ Sərum ha lele, Mbəlom ma gəriye ha ndo nakə ma ŋgwasiye faya aye bay. Wu nakə ndo a sləga aye na, ma dziye na, neŋgeye.

⁸ Tadə ndoweye kə ge wu nakə a yay a gər a bor i bo ŋgay aye na, magogoy ŋgay nakə ma hutiyə na, mədahaŋ. Ane tuk na, tadə düh a ge wu nakə a yay a gər a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye mə həlay i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.

⁹ Kə ge andza niye na, gakwa ŋgwalak huya, kâ gərakwa ha bay hərwi tadə ka gərakwa ha bay na, həlay eye ma ndislew-eye ka hutakweye wu ŋgwalak eye.

¹⁰ Hərwi niye anəke na, həlay eye andaya, gakwatay ŋgwalak a ndo hay tebiye. Wene wene eye na, a ndo neheye ta dzala ha ka Yesu Kəriste aye.

Mandəve i bazlam

¹¹ Zəbum ka wu nakə faya na watsakum-eye naha anəke aye, faya na watsakumeye naha dogolum eye vərzləzla tə həlay ga eye.

¹² Ndo neheye a satay məgakum kutoŋ ka mədəse bo aye na, a satay ndo hay tã zambadatay hərwi məsler tay. Faya ta giye andza niye na, hərwi ada dəretsətseh mâ ndzatay a gər bay dekdek tsa. Ndo hay faya ta sateye dəretsətseh na, a ndo neheye faya ta rəzleye a gər a mədə ha məməte i Yesu Kəriste aye.

¹³ Kwa ndo neheye mədəsa bo eye hay aye na, faya ta rəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye bay. Ane tuk na, a satay na, dəsəm bo hərwi ada ta giye ha zlapay tə nəkurom.

¹⁴ Neŋ na, na giye zlapay tə wuray bay, na giye zlapay düh na, ta məməte i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye dekdek tsa.

Hərwi məməte ɲgay na, wu i məndzibəra hay ta təra ka dəre ga wu kəriye. Wu neheye na, andza ta dar tay ha ka mayako mazləmbada eye. Neɲ dərmak na, andza ndo nakə a mət ka mayako mazləmbada eye ada a gər ha wu i məndzibəra hay aye.

¹⁵ Hərwi kwa tadə ndoweye madəsa bo eye, kwa madəsa eye bay na, ma giye wu-ray bay. Wu nakə bagwar eye na, Mbəlom kə vəlakway sifa wedəye.

¹⁶ Ndo neheye tebiye faya ta pay bəzay a tsəved wedəye, andza məgwede ndo neheye nəteye ndo i Mbəlom hay ta dedek aye, Mbəlom m̄a vəlataɲ zay ada m̄a gatay ɲgwalak.

¹⁷ Kame na, ndəray m̄a kweseɲ gər sa bay, hərwi neɲ na, vavay ka bo ga, a da ha neɲ na, i Yesu.

¹⁸ Malamar ga hay, Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste m̄a pa fakuma ɲgama. M̄a ge bo andza niye.

Derewel nakə Pol a watsatay naha a Efez hay aye Məfələkwe

Derewel nakay tə watsatay naha a Efez hay aye na, mawatsa eye hərwi ndo hay haladzay ka dala i Azi, nakə anəke tə zalay Turki aye. Pol a watsa ahəl nakə neŋgeye ma daŋgay aye (3.1; 4.1). Derewel eye a hayay gər ada a dzapa ha maduk i duk i məsənəke i Pol nakə a sənəkətatay a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. A watsa na, a ndo məpe mədzal gər neheye nəteye Yahuda hay bay aye.

Mədzal gər nakə ŋgwalak eye wene wene aye mə derewel i Pol nakay a watsatay a Efez hay aye na, wu nakə a say a Mbəlom məge aye.

Ma madədo 1 ka 3, Pol a rəzlay a gər mətsike ka mədzepe nəte kə ge bo, hərwi Yesu kə vəl ha məsəfəre ŋgay ka mayako mazləmbada eye. Ndo məpe mədzal gər hay neheye Yahuda hay bay aye ta Yahuda hay tə dzapa nəte.

Ma madədo 4 ka 6, Pol faya ma mataya ahaya a zləm a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, mədzepe nəte, ada zay nakə Mbəlom a vəlatay aye.

Pol a tsikatay naha me

¹ Maa watsakum naha derewel nakay na, neŋ Pol ndo nakə Mbəlom a zla hərwi ada nā təra ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste aye. Na watsa naha derewel nakay na, a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Efez, ka dzalum ha ka Yesu Kəriste tə dərev kurom lele ada nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste aye.

² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tā pa fakuma ŋgama ada tā vəlakum zay.

Ŋgama i Mbəlom a ze wu hay tebiye

³ Zambadakway a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste! Ka zambadakweye na, hərwi kə pa fakwaya

ŋgama ta ŋgwalak i wu neheye tebiye ta ndziye ka tor eye mə mbəlom aye. A vəlakway na, hərwi nəkway madzapa eye tə Yesu Kəriste.

⁴ Ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, nəkway neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, 6a Mbəlom kə pala kway. A pala kway na, hərwi ada kâ tərakwa ndo ŋgay hay tsədaŋŋa eye hay ada kâ tərakwa kame ŋgay na, mənese mâ ge andaya fakwaya bay.

⁵ Neŋgeye a wuda kway haladzay. Ba kə tsik kurre, a gwad ma təriye kway ha wawa ŋgay hay tə həlay i Yesu Kəriste. Niye na, a yay a gər a neŋgeye məge andza niye.

⁶ Zambadakway a Mbəlom hərwi ŋgwalak ŋgay nakə a gakway aye na, a ze wu hay tebiye aye. Ŋgwalak ŋgay nakə a gakway haladzay aye tə həlay i felik i wawa ŋgay niye a wuda na haladzay aye.

⁷ Kə təkəway ahaya abəra mə həlay i Fakalaw tə bambaz* i wawa ŋgay niye nəkway madzapa eye tə neŋgeye. Andza məgwede na, kə pəsəkway ha mezeleme kway. Andza niye, a dəkway ha na, kə gakway ŋgwalak haladzay.

⁸ Kə rah kway ha ta ŋgwalak ŋgay na, haladzay. Andza məgwede na, kə dəkway ha metsehe ŋgay. A dəkway ha na, hərwi ada kâ sərakwa wu nakə a say aye.

⁹ Kə dəkway ha wu nakə maŋgaha eye kurre a say məge tə həlay i Yesu Kəriste aye. Wu neheye a ge na, ta ŋgwalak ŋgay, anəke na, kə dā ha.

¹⁰ Wu niye Mbəlom ma ta ndəviye ha aye na, pat nakə həlay ŋgay eye ma ndisliye a dəma aye. Ma hayatay gər a wu hay tebiye. Wu neheye mə mbəlom aye ta wu neheye ka məndzibəra aye tebiye. Ma piye tay ha a həlay i Yesu Kəriste hərwi ada mâ təra bəy.

¹¹ Mbəlom a ge wu hay tebiye na, andza nakə a say məge aye. Kə pala kway kurre andza nakə a yay a gər aye hərwi ada kâ dzapakwa tə Kəriste. Kə vəlakway wu nakə a tsik kurre a gwad ma vəlakweye.

¹² A vəlakway na, hərwi ada ndo hay tā zambaday a neŋgeye nakə bagwar eye ta məzla6 eye hərwi may neheye nəmaa lah məpe mədzal gər may ka Yesu Kəriste aye.

* 1:7 «Tə bambaz ŋgay», andza məgwede ta məməte ŋgay nakə tə kəf na ka mayako mazləmbada eye aye.

13 Nəkurom dərmak na, nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste. Ka tsənum bazlam dedek eye. Ka tsənum na, Labara Nğwalak eye i mətəme nakə Mbəlom a təma kurom ha aye, ka dzalum ha ka Yesu Kəriste. Ma mədzepe nakə ka dzapum tə Yesu aye na, Mbəlom kə vələkum Məsəfəre Tsədənğa eye andza nakə a tsik kurre, a gwad ma vələkumeye. Məsəfəre Tsədənğa eye niye a vələkum aye na, andza nğodgor nakə tə ge ka da'ar ma diye ha na, nəkurom ndo nğay hay.

14 A vələkum Məsəfəre nğay niye ka bo abəra təmad na, hərwi ada kâ sərakwa ha ta dedek ma ta vələkweye siye i wu neheye nğwalak eye hay kame mba. Ka hutakweye wu niye hay na, ahəl nakə Mbəlom ma ta təmiye kway ha ka tor eye. Zambadəkway a neŋgeye, Mbəlom nakə bagwar eye ta məzlaḅ eye.

Pol a dūwulay me a Mbəlom hərwi ndo i Efez hay

15 Hərwi niye neŋ faya na gay naha sisce a Mbəlom hərwi kurom. Neŋ faya na gay naha sisce a Mbəlom na, hərwi mey? Hərwi na tsəne kəkay nakə nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Bəy Maduweŋ Yesu kame kame ada kəkay nakə ka wudum ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye dərmak. Ayaw! Na tsəne wu niye hay andza niye na,

16 ahəl nakə neŋ faya na dūwulaway naha me a Mbəlom aye na, na gaway naha sisce a Mbəlom pat pat hərwi kurom.

17 Na dūwulay naha me na, a Mbəlom Bəba kway nakə ta məzlaḅ eye haladzay aye. Neŋgeye Mbəlom nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste faya ma geye məsler aye. Na dūwulay naha me sa na, hərwi ada mâ dəkum ha metsehe nğay hərwi ada mâ bəzakum ha bo, kâ səkahum ha məsəre na lele.

18 Faya na dūwulay naha me sa na, mâ həndəkakum na mədzal gər kurom lele ada ka dzalumeye ka wu nakə a zalakum faya ma vələkumeye aye lele. Neŋ faya na dūwulay naha me na, hərwi ada kâ sərur ha kəkay wu nakə ma ta vələkumeye na, nğwalak eye haladzay a ze wu hay tebiye. Wu niye ma vələkumeye na, ma vələkumeye tə siye i ndo nğay hay tebiye.

19 Neŋ faya na tsətsahiye faya na, ka sərur gədan nğay nakə a ze ha gədan i wu hay tebiye aye ada ka sərur ha gədan nğay niye faya ma giye məsler ma nəkway neh-eye ka dzalakwa ha ka neŋgeye na, kəkay.

20 Gədan nğay niye na, nəte tə bəmalə nakə a ge məsler tə Yesu Kəriste ahəl nakə a lətse ahaya abəra ma mədahan aye. Yesu a lətsew abəra ma mədahan na, Mbəlom Bəba a gwaday: «Ndza ka təv lele eye tə həlay i mənday ga.»

21 Ma təv niye Yesu a ndza a dəma aye na, neŋgeye bəy ka gər i gawla i Mbəlom hay ta bəy tay eye hay tebiye, ada ka gər i siye i wu neheye gədan tay andaya mə mbəlom aye tebiye. Neŋgeye ka gər i ndo neheye kwa məzele tay kəkay kəkay eye tebiye. Mədə a zləm nğay na, a ze məzele neheye ka məndzibəra nakay anəke aye ada tə bəmalə nakə ma deyeweye kame aye.

22 Mbəlom a həl wu hay tebiye, a pa na a huf i sik nğay. A zla, a pa na neŋgeye bəy ka gər i wu hay tebiye, a gwaday: «Nəkar na, bəy i ndo ga hay tebiye.»

23 Ndo nğay hay na, ta təra andza bo i Yesu. Nğwalak i wu neheye lele eye hay tebiye aye na, faya ma vələteye a ndo nğay hay ada neŋgeye na, nğwalak i wu i Mbəlom tebiye andaya mə neŋgeye.

2

Mbəlom a vəl sifa tə həlay i Kəriste

1 Ahəl niye nəkurom kame i Mbəlom na, andza maməta eye hay hərwi mənese tə mezeleme kurom neheye ka gawum aye.

2 Ka pawumay bəzay huya na, a mede i ndo i məndzibəra hay. Ka pawumay zləm a bəy i fakalaw nakə neŋgeye mandza eye ma magərmbəlom aye. Maa ge məsler ma ndo neheye tə pay naha faya a Mbəlom bay hus anəke aye na, neŋgeye.

3 Nəkway tebiye ahəl niye na, nəkway andza nəteye dərmak. Ka gawakwa wu neheye lele bay a say a bor i bo kway aye hay. Bor i bo kway a yawa kway ha ka məge wu neheye lele bay aye hay kame kame. Ka dzalawakwa na, ka məge wu neheye a say a bor i bo kway aye. Haḅe sariya i Mbəlom ma gəsiye kway andza ndo neheye ta dzala

ha ka Yesu Kəriste təbey aye na, hərwi bor i bo kway.

⁴ Ane tuk na, anəke na, andza niye sa bay. Mbəlom, neŋgeye na, ka gakway mə bo haladzay. A wudā kway haladzay.

⁵ Kwa nəkway andza maməta eye hay hərwi nakə faya ka gakweye wu neheye lele bay aye hay na, kə vəlakway sifa wedeye. Kə dzapa kway ha tə Yesu Kəriste hərwi nakə a wudā kway haladzay aye. A təma kway ha na, kəriye.

⁶ Sa na, a lətsakway ahaya abəra ma mədahaŋ dziye tə Yesu Kəriste hərwi nakə nəkway madzapa eye tə Yesu Kəriste aye. Ada kə vəlakway təv məndze a nəkway tage Yesu Kəriste mə mbəlom.

⁷ Andza niye, kə gakway wu lele eye haladzay tə həlay i Yesu Kəriste. A ge andza niye na, hərwi a say mədatay ha a ndo neheye ta deyeweye kame mba aye. Nəteye ta sər ha dərmaŋ ŋwalak ŋgay nakə a vəl haladzay aye na, kəriye.

⁸ Mbəlom a təma kurom ha abəra mə mezeleme na, kəriye ta mədzal gər nakə a vəlakum ka dzalum ha ka neŋgeye. A gakum ŋwalak ŋgay na, kəriye

⁹ bəna, hərwi məsler neheye faya ka gumeye lele eye hay bay. A gakum ŋwalak ŋgay kəriye na, hərwi ada ndəray mā dəslyay ha gər a bo ŋgay bay.

¹⁰ Hərwi niye maa gakway na, neŋgeye. A vəlakway sifa wedeye na, tə həlay i Yesu Kəriste hərwi ada kə gakwa wu lele eye hay huya. Mbəlom a ləva ha bo tə wu niye lele eye hay na, kurre hərwi ada kə pakway bəzay a tsəved lele eye.

Ka tərakwa nəte na, tə Kəriste

¹¹ Hərwi niye nəkurom ahəl niye kəkay na, mā makumaw a gər. Nəkurom na, Yahuda hay bay, slala kurom wal. Yahuda hay tə zalawakum na, ndo neheye ta dəs bo təbey aye. Nəteye tə gwadaway a gər tay na, nəteye madəsa eye hay. Ane tuk na, tə tsik na, ka wu nakə ndo hay faya ta geye a bo tay, dəre a ŋgatay aye dekdek tsa.

¹² Məmum ahaya a mədzal gər kurom, ahəl niye na, ka sərūm Kəriste bay. Mə walaŋ i Yahuda hay na, nəkurom mbəlok eye hay. Mbəlom na, kə bər dzam ta ndo ŋgay hay. Ma dzam niye a bər ta ndo ŋgay

hay eye na, a tsik a gwad ma vəlatəye wu na, kurre. Ane tuk na, nəkurom mə dəma bay, nəkurom mbəlok eye hay. Wuray andaya nakə ka pum faya mədzal gər kurom aye bay. Nəkurom ka məndzibəra nakay, ane tuk na, nəkurom dərəŋ ta Mbəlom.

¹³ Ahəl niye na, nəkurom dərəŋ ta Mbəlom. Anəke na, nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste. Nəkurom bəse ta Mbəlom tuk hərwi Yesu Kəriste. Neŋgeye ka mbəda ha bambaz ŋgay hərwi kurom.

¹⁴ Neŋgeye ndo i zay. Ka hutakwa məndze zay mə walaŋ kway na, hərwi ŋgay. Bəna, ahəl niye na, Yahuda hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye na, nəteye maŋgəna eye. Ane tuk na, neŋgeye kə gaw ŋwalak ŋgay, ka təra kway ha nəte. Ahəl niye na, mənə dəre a bo andaya mə walaŋ kway, a ŋgəna kway ha ka bo abəra andza dzal. Ahəl nakə a mət aye na, ka mbəzl ha dzal aye niye.

¹⁵ Kə mbata ha bazlam mapala eye i Yahuda hay nakə a gwadawa: «Kə ge nakay bay» kəgəbay «Ge nakay» aye. A ge andza niye na, hərwi mədzepe tay ha Yahuda hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye. Nəteye maŋgəna eye sulo sa bay, nəteye nəte hərwi nəteye madzapa eye nəte ta neŋgeye. Nəteye tebiye ta təra slala wedeye. A vəlatay məndze zay a walaŋ tay na, andza niye.

¹⁶ Mənə dəre nakə mə walaŋ tay aye na, kə mbata ha ta məməte ŋgay. Mənə dəre andaya sa bay. Ta təra slala nəte na, hərwi ŋgay. Kə sər tay ha ka bo nəteye tebiye tage Mbəlom.

¹⁷ Kəriste ki yaw ka məndzibəra, kə da ha labara wedeye ka gər i məndze zay mə walaŋ i ndo hay ta Mbəlom. Məndze zay niye na, i kurom neheye dərəŋ ta Mbəlom aye ada i may neheye nəmay bəse ta Mbəlom aye.

¹⁸ Yahuda hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, nəkway sulo kway eye tebiye ka hutakwa tsəved mahəndzəde ka təv i Mbəlom tə həlay i Yesu Kəriste ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nəte ŋgewəŋ.

¹⁹ Kə ge andza niye na, nəkurom mbəlok eye hay sa bay. Nəkurom madurlon hay sa bay. Nəkurom na, wawa i dala niye hay nəkurom andza siye i ndo məpe mədzal gər

hay ka Yesu. Nəkurom mə gay i Mbəlom andza nəteye.

²⁰ Nəkurom na, ka tərüm kwar neheye ta dəzliye ha gay aye. Matəra mədok eye na, ndo i maslan hay ta ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay. Kəriste na, neŋgeye kwar nakə ma vəleye gədan a gay aye.

²¹ Gay niye a gəl kame kame, a mbəzl bay na, hərwi ŋgay. Gay niye a təra na, gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Mbəlom ma ndziye na, mə dəma.

²² Nəkurom neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, kə həl kurom ta siye i ndo hay, ka təra kway hay tebiye andza kwar i madəzle gay. Gay niye na, Məsəfəre i Mbəlom ma ndziye mə dəma.

3

A say a Mbəlom na, Pol mâ datay ha labara ŋgay a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye

¹ Hərwi niye neŋ Pol, neŋ faya na duwulay naha me a Mbəlom pat pat hərwi kurom. Neŋ ma danŋay na, hərwi məsler i Yesu Kəriste nakə faya na giye hərwi madzəne nəkurom neheye Yahuda hay bay aye.

² Ka tsənum Mbəlom kə vəleŋ məsler hərwi ada nā ge hərwi kurom bədaw? Na huta na, hərwi ŋgwalak ŋgay.

³ Mbəlom kə deŋ ha wu nakə maŋgaha eye kurre aye andza nakə na lah məwatsakum naha faya tsekweŋ aye.

⁴ Ka dzanŋum na, ka sərumeŋe ha kəkay nakə neŋ na sər wu nakə maŋgaha eye ka gər i Kəriste kurre aye lele tuk.

⁵ Ahəl niye na, Mbəlom kə datay ha wu nakə maŋgaha eye andza nakə anəke aye bay. Ane tuk na, anəke na, a sləraw Məsəfəre ŋgay hərwi ada mâ datay ha wu niye maŋgaha eye parakka. A da ha na, a ndo i maslan ŋgay hay, ada a ndo məde ha bazlam ŋgay neheye a pala tay ha aye.

⁶ Wu niye Mbəlom a da ha aye na, nəkurom neheye Yahuda hay bay aye na, Mbəlom ma vəlakumeye dziye ta Yahuda hay. Nəkurom ta Yahuda hay nəkurom ka tərüm slala nəte. Wu nakə Mbəlom a gwad ma ta vəliye a ndo neheye nəteye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye ma vəlakumeye na,

dziye ta Yahuda hay. Wu neheye tebiye na, maa da ha Labara ŋgwalak eye.

⁷ Mbəlom a geŋ ŋgwalak ŋgay, a zla ga məge məsler ŋgay hərwi ada nā da ha labara ŋgay ŋgwalak eye a ndo hay. A ge andza niye na, ta gədan ŋgay.

⁸ Neŋ mə walaŋ i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu na, na sla wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Kwa andza niye bəbay na, Mbəlom kə geŋ ŋgwalak ŋgay a neŋ hərwi ada nā datay ha a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye ŋgama nakə a yaw mə həlay i Yesu Kəriste aye. ŋgama niye na, haladzay. Ndo hay ta sliye faya məsəre tebiye bay, hərwi ka zal naha.

⁹ Mbəlom a vəleŋ tsəved ka mədətay ha a ndo hay wu nakə a tsik ahəl niye maŋgaha eye, ma ta giye bo na, kəkay. Mbəlom neŋgeye ndo məge wu hay tebiye kə pa na wu niye maŋgaha eye hus ahəl nakay anaŋ aye. Anəke na, kə ndohwaw a dzaydzay parakka tuk.

¹⁰ Anəke na, Mbəlom kə da ha mə walaŋ i ndo ŋgay hay hərwi ada gawla ŋgay hay ta bəy tay hay mə mbəlom tâ zəba fataya tâ sər ha metsehe ŋgay ka gər i wu hay wal wal tebiye.

¹¹ Andza niye, a ge na, andza nakə a tsik a gwad ma giye na, ahəl nakə məndzibəra andaya zuk bay aye. A ge na, tə həlay i Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway.

¹² Anəke nəkway na, nəkway madzapa eye tə Kəriste. Faya ka dzalakweye ha faya. Ka dzədzarakweye sa bay, ka hutakwa tsəved mahəndzəde ka təv i Mbəlom tə həlay i Yesu Kəriste.

¹³ Hərwi niye neŋ faya na gakumeye amboh. Dərev mâ ye fakuma abəra hərwi dəretsətseh nakə neŋ faya na siye hərwi kurom aye bay. Duh dəretsətseh nakay faya na siye na, ma dzəniye kurom haladzay.

Mawude bo i Kəriste nakə a wuda kway aye

¹⁴ Hərwi niye neŋ faya na dəkweye naha gurmets a Mbəlom Bəba kway.

¹⁵ Neŋgeye na, Bəba i slala hay tebiye mə mbəlom ada ka məndzibəra ta dedək.

¹⁶ Neŋ faya na duwulay naha me hərwi ada Məsəfəre ŋgay mâ vəlakum gədan. Ta

gədan i Məsəfəre ŋgay nakə ma vəlakumeye aye na, ka ŋgəlumeye ha bo lele ka tsəved ŋgay. Hərwi neŋgeye na, gədan aye haladzay, wu hay tebiye mə həlay ŋgay.

¹⁷ Neŋ faya na dūwulay naha me sa na, hərwi ada Yesu Kəriste m̄a ndza mə dərev kurom hay ta mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha faya aye. Neŋ faya na dūwulay naha me na, hərwi ada k̄a wudum bo n̄ate n̄ate mə walaŋ kurom. Tadə ka wudum bo n̄ate n̄ate mə walaŋ kurom na, ka hutumeye gədan andza dərizl i gərdaf nakə mapa zləlay eye lele aye ada andza gay nakə ta d̄əzl ka mədok nakə mapa eye lele aye.

¹⁸ Andza niye, nəkurom ta ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu siye hay ka mbumeye faya məsəre ha kəkay nakə Yesu Kəriste a wudə kurom aye. Kwa ka yum na, a ŋgay, kwa ka tsalum na, a gəma, kwa ka mbəzlumaw ka dala, kokway i mawudə bo ŋgay andaya təbey.

¹⁹ Neŋ faya na dūwulay naha me na, hərwi ada k̄a sərūm ha neŋgeye a wudə kurom. Mawudə bo ŋgay nakə a wudə kway aye na, ka slumeye məsəre tebiye bay. Andza niye, Mbəlom na, wuray a kətsay bay. Ma rahiye kurom ha ta wu neheye neŋgeye maraha eye.

²⁰ Neŋgeye na, ma sliye faya məge wu hay tebiye a ze wu nakə ka tsətsahakwa faya m̄a gakway aye haladzay. Kwa wu nakə ka dzalakwa m̄a gakway aye na, a ze. Faya ma giye na, ta gədan ŋgay nakə faya ma giye məsler mə nəkway aye.

²¹ Tā zambaday a Mbəlom hərwi wu nakə a ge ta ndo ŋgay hay ada tə Yesu Kəriste aye kame kame ka tor eye. M̄a t̄era andza niye!

4

Dzapakwa n̄ate

¹ Neŋ nakə ma danğay hərwi məsler i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste aye, faya na gakumeye naha amboh hərwi ada mede kurom m̄a t̄era na, andza i Mbəlom nakə a zalakum ka məge aye.

² Andza məgwedə rəhumay ha gər a ndo hay kwa kəday. Məsəre me m̄a ge mə walaŋ kurom. Zlum ŋgatay ka t̄əv i wu hay tebiye. Wudum bo n̄ate n̄ate mə walaŋ kurom ada

sakumay naha a bo n̄ate n̄ate mə walaŋ kurom.

³ Rəzlumay a gər, m̄əndze kurom m̄a ge n̄ate, metsehe n̄ate andza nakə Məsəfəre Tsədanŋa eye a dzapa kurom ha aye. Ndzum tə zay mə walaŋ kurom hərwi ada k̄a ndzum nəkurom madzapa eye n̄ate.

⁴ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta t̄era na, bo i Yesu Kəriste n̄ate. Məsəfəre i Mbəlom bəbay na, n̄ate. Wu neheye Mbəlom a zalakum faya aye na, n̄ate dərma.

⁵ Bəy Maduweŋ kway na, n̄ate. Məpe mədzal gər kway nakə ka pakwa ka Mbəlom aye n̄ate. Madzəhuḃe nakə ta dzəhuḃ kway ha a yam aye na, n̄ate.

⁶ Mbəlom na, neŋgeye n̄ate ŋgweŋ. Neŋgeye na, Bəba i ndo hay tebiye. Neŋgeye a ləva wu hay tebiye. Faya ma giye məsler mə walaŋ kway tebiye. Neŋgeye mə walaŋ i ndo ŋgay hay.

⁷ Nəkway tebiye Kəriste kə vəlakway gədan wal wal ka məge məsler ŋgay.

⁸ Andza nakə mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom aye na, a gwad:

«Ahəl nakə a ŋgwasə ka ndo m̄əne d̄əre ŋgay hay aye na,
kə tsal a mbəlom,
kə həl tay ha ndo neheye magəsa eye hay.

Tsa na, a vəlatay ndaraw a ndo hay ka m̄əndzibəra.*»

⁹ A gwad: «Kə tsal a mbəlom» na, andza məgwedə mey? A tsal a mbəlom na, d̄uh a lahaw mambəzlaw hus ka dala t̄əday.

¹⁰ Ndo niye a mbəzlaw aye na, neŋgeye ndo nakə a tsal a mbəlom a gər eye d̄əreŋ hərwi ada m̄a t̄era ha wu hay tebiye lele.

¹¹ Maa vəl ndaraw a ndo hay na, neŋgeye. Siye hay a vəlatay ndaraw mat̄ere ndo i maslaŋ ŋgay hay, siye hay ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay, siye ndo məde ha labara wedeye a ndo hay ada ndo mekeleŋ eye hay ndo mətsəkure tə mat̄etikatay bazlam i Mbəlom a ndo hay.

¹² A ge andza niye na, hərwi ada t̄a dzəna tay ha siye i ndo ŋgay neheye tə dzala ha aye ka məge məsler i Mbəlom ada ndo niye hay ta t̄era bo ŋgay aye na, t̄a gəl.

* 4:8 Matsika eye andza mə Dəmes hay 68.19.

13 A ge andza niye na, nəkway tebiye ka dzapakwa nāte hārwi mādzał gər kway nakə ka dzalakwa ha ka Yesu Kərīste Wawa i Mbəłom aye na, nāte. Ada ka sərakwa na sa. Andza niye ka gəlakweye, ka tərakweye ndo neheye masəra eye ka tsəved i Mbəłom aye. Ka tərakweye ndo lele hay andza Kərīste.

14 Ka tərakwa andza niye na, nəkway wawa hay sa bay. Ndo məvay gər a ndo hay tə maraw me tay ta dziye kway ha abəra ka tsəved i Mbəłom tə matətike tay niye hay andza mətasl nakə ma bəliye ha kwalalaŋ i yam ka gər i yam vuv afəŋ vuv afəŋ aye sa bay.

15 Duh na, tsikakwatay dedek a ndo hay. Gakwa wu hay tebiye tə mawudə bo nāte nāte mə walaŋ kway. Ka gakwa andza niye na, ka gəlakweye hus ka matəre andza Kərīste, neŋgeye nakə ka gər i ndo neheye tebiye aye.

16 Maa hayay gər a ndo hay tebiye na, neŋgeye hārwi ada tā dzapa nāte andza vərəzl i bo i ndo nakə a zəv ha bo ka təv manāte aye. Tadə siye faya ta giye məsler tebiye na, bo ma gəliye. Andza niye, ndo məpe mādzał gər hay ka Yesu ta wudə bo nāte nāte mə walaŋ tay na, ta diye kame kame.

Sifa wedeye ka təv i Yesu

17 Wu nakə na tsikakumeye naha aye na, ta məzele i Bəy Maduwen kway. Na tsikakumeye naha na, wuye mey? Neŋ faya na gwadəkumeye naha amboh ta amboh, kâ pumay bəzay a mede i ndo neheye tə sər Mbəłom bay aye sa bay. Nəteye tə dzala na, ka wu nakə ma giye ŋgama bay aye.

18 Mādzał gər tay na, ləvəŋ. Nəteye kame i Mbəłom na, mbəlok eye hay. Sifa nakə ma ndəviye bay ka tor aye na, ta huta bay hārwi ta kula ha gər tay təŋgwa təŋgwa andza kwar. Tə sər tsəved i Mbəłom bay.

19 Horoy a gatay sa bay. Tə vələy ha bo tay na, ka məge wu neheye lele bay aye hay. Wu neheye a ge horoy aye na, faya ta giye ta məŋgwese.

20 Nəkurom, ka tətikum ka gər Kərīste na, andza niye bay.

21 Ka rəhumay ha gər na, a neŋgeye bədaw? Nəkurom neheye madzapa eye tə neŋgeye na, ta tətikakum dedek. Dedek niye ta tətikakum aye na, Yesu.

22 Ta tətikakum na, gərūm ha mādzał gər kurom neheye kurre aye. Gərūm ha mede kurom nakə ahəl niye aye. Mede kurom niye na, ma nasiye kurom ha hārwi bor i wu neheye lele bay aye ta vakumeye gər.

23 Məsəfəre i Mbəłom mâ mbədəkum ha dərev kurom ada dzalum ka wu lele eye hay.

24 Pumay bəzay na, a mede wedeye. Mede wedeye niye na, maa mbədə ha mə nəkurom na, Mbəłom hārwi ada mâ təra andza i ŋgay. Mede niye na, dedek eye, a yay a gər a Mbəłom. Mənese andaya kwa tsekweŋ mə dəma bay.

25 Hārwi niye kâ rawum me bay. Kwa way mâ tsikay a ndo na, dedek hārwi nəkway madzapa eye na, nāte andza hawal i bo neheye wal wal madzapa eye ka bo eye nāte aye.

26 Wuray kə ndalakum na, kâ gum mezeleme bay. Pat mâ dəd ka wu nakə a ndalakum aye bay, səfum ha dərev kurom.

27 Kâ vələmay tsəved a Fakalaw bay.

28 Məkal hay tā kəla sa bay. Duh na, tā ge məsler lele tə həlay tay hārwi ada tā huta wu hārwi məvələtay a mətawak hay dərmak.

29 Bazlam nakə ma nasiye ha ndo hay aye na, mâ ndohwaw abəra ma təbəlem kurom bay. Tsikum duh na, bazlam nakə ma dzəniye siye i ndo hay məgəle ka tsəved i Mbəłom aye. Tsikum na, wu neheye a ye ka bo mətsike, ma dzəniye tay ha ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam kurom aye.

30 Kâ gumay dəretsətseh a Məsəfəre i Mbəłom Tsədəŋŋa eye kwa tsekweŋ bay tebiye. Mbəłom a ge fakuma ŋgodgor na, ta Məsəfəre† niye. Andza məgwede na, nəkurom ndo ŋgay hay. A dəkum ha sa na, pat nakə həlay aye kə slaw na, ma təmiye kurom ha ka tor eye tuk.

31 Zlum na dəgun abəra mə dərev kurom. Kâ gum mevel bay, wu mâ ndalakum bay. Gərūm ha mətsal bo, kâ tsadum a bo bay. Kâ gum sewed kwa tsekweŋ bay tebiye.

† 4:30 Zəba ma Efez hay 1.13.

³² Tərüm dūh na, kwakwad eye hay kame i ndo hay. Gumatay ŋwalak a ndo hay. Pəsum ha a bo mənese mə walaŋ kurom nəte nəte andza nakə Mbəlom a pəsakum ha tə Kəriste aye.

5

Ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu ta ndziye na, mə dzaydzay

¹ Nəkurom na, wawa i Mbəlom hay. Mbəlom a wudā kurom haladzay. Kə ge andza niye na, tərüm andza neŋgeye.

² Ma mändze kurom tebiye na, wudum ndo hay andza Kəriste nakə a wudā kway, a mət hərwi kway aye. Məməte nakə a mət aye andza wu nakə a tsəhən ada a ze huŋŋa lele tə vəlay a Mbəlom, a yay a gər haladzay aye.

³ Anəke na, nəkurom na, ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. Kā gum madama kwa tsekweŋ bay. Wu neheye a ge horoy məge aye na, kā gum bay. Kā gum dəre ka wu i ndo hay bay. Ka gər i wu neheye na, kwa tsekweŋ kā tsikum bay.

⁴ Bazlam neheye a ge horoy aye ada tə bazlam neheye matərakahaŋ aye na, a ye ka bo mətsike mə walaŋ kurom bay. Kwa məge mahamba neheye lele bay aye na, kā gum bay. Duh na, gumay naha sisə a Mbəlom hərwi wu nakə a ge aye.

⁵ Sərüm ha na, ndo neheye faya ta giye madama aye ta ndo neheye faya ta giye siye i wu neheye lele bay aye na, ta hutiyə mede a Bəy i Mbəlom ta Kəriste bay. Ndo neheye faya ta giye dəre ka wu i ndo hay aye ta hutiyə mede a bəy i Mbəlom bay hərwi wu neheye a yatay a gər a ze Mbəlom. Niye andza nəteye faya ta dəsłay ha gər na, a kule.

⁶ Ndo hay tã vakum gər tə bazlam neheye kəriye bay. Dərev ma ta ndaleyə a Mbəlom hərwi bazlam niye hay lele bay aye. Mbəlom ma ta giye mevel ka ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye.

⁷ Kā dzapum ta ndo niye hay bay tebiye.

⁸ Ahəl niye na, nəkurom ma ləvon. Anəke na, nəkurom mə dzaydzay hərwi nəkurom madzapa eye ta Bəy Maduweŋ Yesu. Ndzum na, andza ndo neheye nəteye mandza eye mə dzaydzay aye.

⁹ Na tsik andza niye na, hərwi dzaydzay faya ma vəliye wu neheye ŋwalak eye ta wu neheye mənese mə dəma bay aye ada dedek eye.

¹⁰ Gum gədaŋ məsəre na, wu neheye a yay a gər a Bəy Maduweŋ aye. Ada gum na, wu niye hay.

¹¹ Məsler i ndo neheye faya ta giye ma ləvon aye na, kā tələkum a dəma həlay kurom bay. Wu nakə faya ta giye na, ŋwalak eye andaya mə dəma kwa tsekweŋ bay tebiye. Duh na, wu tay neheye lele bay faya ta giye na, dumatay ha parakka.

¹² Wu neheye faya ta giye ta məkal aye na, a ge horoy mətsike faya.

¹³ Tadə ta dā ha wu niye hay parakka na, nəteye kəkay na, ndo hay ta ŋgateye,

¹⁴ Hərwi wu nakə a bəz parakka ta həpat aye na, ma təriye dzaydzay. Hərwi niye tə gwad:

«Nəkar nakə mandzahəra eye, pədeke abəra ka mändzehəre, lətse abəra mə walaŋ i mədahaŋ hay, hərwi ada Kəriste mã vəlaka dzaydzay.»

¹⁵ Kə ge andza niye na, gumay metsehe a mede kurom. Ndo neheye tə sər wuray bay aye na, kā pumay bəzay a mede tay bay. Duh pumay bəzay na, andza ndo neheye ta tsah aye.

¹⁶ Həlay nakay anaŋ aye na, həlay nakə lele bay aye. Kā dzum ha həlay kəriye bay, gum ŋwalak huya.

¹⁷ Hərwi niye kā tərüm andza ndo neheye ta tsah təbey aye bay, dūh pumay zləm na, a wu nakə Bəy Maduweŋ kway a say kã gum aye.

¹⁸ Kā kwayum ta guzom bay. Məkweye na, ma nasiye ha sifa kurom. Duh na, Məsəfəre i Mbəlom mã rahakum a dərev pat pat.

¹⁹ Zambadumay a Mbəlom ta dəmes nəte nəte mə walaŋ kurom. Gum dəmes kwa waray waray neheye Məsəfəre i Mbəlom a vəlakum aye. Gum dəmes niye hay mə walaŋ kurom. Zambadumay a Bəy Maduweŋ tə dərev kurom tebiye.

²⁰ Gumay naha sisə a Bəba Mbəlom hərwi wu hay tebiye. Gumay naha sisə na, tə məzele i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste. Gumay naha sisə pat pat.

Məndze i ɲgwas hay tə zal tay hay

21 Rəhumay ha gər kwa a way nəte nəte mə walaɲ kurom hərwi nəkurom faya ka pumay naha faya a Kəriste.

22 Nəkurom ɲgwas hay, rəhumay gər a zal kurom hay andza nakə a say a Bəy Maduweɲ kway Yesu aye.

23 Hərwi zal na, neɲgeye bəy eye ka gər i ɲgwas andza nakə Yesu Kəriste neɲgeye bəy ka gər i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. Neɲgeye ma mbəliye tay ha məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay. Məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay na, bo ɲgay.

24 Kə ge andza niye na, ɲgwas hay t̄a rəhatay ha gər a zal tay hay lele andza nakə məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ta rəhay ha gər a Yesu Kəriste aye.

25 Nəkurom zal hay, wudum ɲgwas kurom hay haladzay andza nakə Yesu Kəriste a wuda məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ada a mət hərwi tay aye.

26 A ge andza niye na, hərwi mâ t̄era tay ha tsədəɲɲa kame i Mbəlom. Neɲgeye a təd yam, a bara tay ha hərwi ada t̄a t̄era tsədəɲɲa ta labara ɲgay.* Andza niye, a pala tay ha wal, nəteye ta t̄era i Mbəlom.

27 A say ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu t̄a yaw kame ɲgay na, ta mədəslatay ha gər nakə ta dəslatay ha gər aye. T̄a t̄era na, tsədəɲɲa, ndəluḅ kwa tsekweɲ mâ ge andaya fataya bay. T̄a t̄era ka dəre i ndo na, lele. Mənese mâ ge andaya fataya bay, ada kwa vavay mâ ge andaya fataya bay.

28 Andza niye nəkurom zal hay dərmak wudum ɲgwas kurom hay andza nakə ka wudum bo kurom aye. Ndoweye ka wuda ɲgwas na, a wuda bo ɲgay.

29 Ndəray andaya nakə ma geye dəretsətseh a bo ɲgay aye na, andaya bay. Kwa way na, ma geye gər a bo ɲgay ta wu mənday lele andza Yesu Kəriste nakə faya ma gateye gər a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay aye.

30 Neɲgeye faya ma gakweye gər hərwi nəkway na, hawal i bo ɲgay.

31 Hərwi niye bazlam i Mbəlom a gwad na: «Hərwi niye hasləka ma gəriye ha bəba ɲgay ta may ɲgay, ta ndziye ta ɲgwas ɲgay. Nəteye sulo ta t̄əriye bo nəte.†»

32 Bazlam nakay na, kə dəkway ha wu nakə ɲgwalak eye lele haladzay. Neɲ na tsik na, ka gər i Kəriste ta məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

33 Bazlam neheye na, hərwi kurom dərmak. Kwa way mâ wuda ɲgwas ɲgay andza nakə a wuda bo ɲgay aye. ɲgwas hay rəhumatay gər a zal kurom hay.

6

Məndze i wawa hay ta bəba tay hay

1 Wawa hay, nəkurom ka t̄erum madzapa eye ta Bəy Maduweɲ Yesu. Gəsumatay me a bəba ta may kurom hay hərwi andza niye na, lele.

2 Bazlam i Mbəlom mapala eye nəte a gwad: «Rəhay ha gər a bəba yak ta may yak.» Niye na, makurre i bazlam i Mbəlom mapala eye a tsik ahəl niye a gwad ma ta vəliye wu aye.

3 Wu nakə a gwad: «Ma ta vəliye, tadə ka rəhay ha gər aye na, wu tebiye ma giye lele hərwi yak. Ka ndziye ka məndzibəra haladzay.*»

4 Nəkurom bəba i wawa hay, k̄a gumatay wu mandala eye a wawa kurom hay bay. Duh na, gumatay gər lele. Tətikumatay ada kətum tay andza nakə Bəy Maduweɲ Yesu a də ha aye.

Beke ta ndo i gay tay hay

5 Nəkurom beke hay, rəhumatay ha gər a ndo i gay kurom hay ka məndzibəra nakay. Gəsumatay me ada dzədzarumatay. Gum məsler t̄ə dərev kurom nəte. Niye na, ka rəhumay ha gər na, a Kəriste.

6 K̄a gum məsler ka t̄əv dəre tay dəkdək tsa bay. K̄a gum məsler hərwi ada t̄a dəslakum ha gər dəkdək tsa bay. Duh na, gum wu neheye a yay a gər a Mbəlom aye t̄ə dərev kurom nəte hərwi nəkurom na, ndo i məsler i Kəriste.

7 Gumatay məsler na, ta ɲgwalak andza nakə faya ka gumeye məsler na, a Bəy

* 5:26 Məbere tsədəɲɲa ta yam: Zəba ma Ezekiyl 36.25; Titus 3.5, ada labara: Zəba ma Yuhana 15.3. † 5:31 Madazlay i wu hay 2.24. * 6:3 Zəba ma mə Madayaw abəra mə Ezipt 20.12; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16.

Maduweŋ aye bəna andza nakə ka gumeye a ndo hay aye bay.

⁸ Kwa nəkar na, beke, kwa nəkar beke eye bay, sər ha na, tadə faya ka giye məsler lele eye na, Bəy Maduweŋ ma ta hamakeye a dāma.

⁹ Nəkurom ndo i gay i beke hay, gumatay ŋgwalak a beke kurom hay dərma. Kā gumatay dəretsətseh bay. Sərum ha nəkurom ta beke kurom hay na, nəkurom i Mbəlom nəte bəna wal wal bay. Neŋgeye na, a ŋgəna tay ha ka bo bəra ndo hay təbey.

Məhəle wu həlay i Mbəlom

¹⁰ Wu nakə na ndəvakumeye naha mətsikakum aye na, ndzum madzapa eye ta Bəy Maduweŋ Yesu. Tərum gədaŋ eye hay hərwi gədaŋ ŋgay na, a ze kwa mey tebiye.

¹¹ Dzəwudum bo ta wu həlay i Mbəlom neheye a pakum aye tebiye hərwi ada Fakalaw mā sla fakuma məvakum gər bay. Ka ndzumeye duwirre, ma sliye fakuma bay.

¹² Vəram nakə ka gakweye na, ka gakweye ka ndo hay bay. Ka gakweye na, ta məsəfəre neheye lele bay aye hay ada ta bəy tay hay, ta neheye nəteye faya ta ləviye məndzibəra nakay manasa eye tə mezeleme aye. Ada ka gakweye vərəm sa na, tə wu neheye lele bay aye, nəteye ta gədaŋ eye ma magərmbəlom aye.

¹³ Hərwi niye, həlum wu i həlay i Mbəlom neheye a pakum a həlay aye tebiye hərwi ada pat i vərəm kə ndislew na, kâ hwayum bay, ka gumeye vərəm hus ka mandəve ŋgay eye. Andza niye, ta sliye fakuma bay.

¹⁴ Hərwi niye, ləvum bo. Tərum ndo dedək eye hay. Wu neheye dedək eye hay aye na, andza peteked nakə ka bərumeye ha bəzihud aye. Pumay bəzay a tsəved i Mbəlom hərwi tadə ka gum andza niye na, a təra andza peteked i bəre nakə ka pumeye ka bo aye. Ma təkiye kurom abəra ka wu neheye lele bay aye hay.

¹⁵ Ləvum bo pat pat ka mədə ha Labara ŋgwalak eye nakə ma vəlateye zay a ndo hay aye. Niye na, andza təhərak neheye ka pumeye a sik aye, hərwi ada ka ndzumeye ka tsəved i Mbəlom bəŋbəŋ lele.

¹⁶ Ma məsler kurom nakə ka gumeye tebiye aye na, pum mədzal gər kurom ka Bəy Maduweŋ Yesu. Niye na, andza ka zlum ŋgaram a həlay. Səmbər i Fakalaw neheye ma mbaliye kurom ha aye ta ndziye fakuma bay. Kwa tadə səmbər niye hay ta ako eye faya bəbay na, ŋgaram ma mbatiye ha.

¹⁷ Mətəme nakə Mbəlom a təma kurom ha aye na, andza mbəramdaw nakə ka pumiye a gər aye hərwi matəke na gər. Pum a gər ada zlum bazlam i Mbəlom. Neŋgeye na, andza məslalam nakə Məsəfəre ma vəlakumeye, ka gumeye ha vərəm aye.

¹⁸ Duwulumay me a Mbəlom tə dərev kurom tebiye pat pat. Gumay amboh ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋna eye. Kâ ndzahərum bay, kâ gərum ha mađuwulay me a Mbəlom bay. Duwulumay me a Mbəlom pat pat hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye.

¹⁹ Duwulumay naha me a Mbəlom hərwi ga dərma hərwi ada Mbəlom mā vəleŋ wu nakə na tsikiye ada nâ dā ha Labara ŋgwalak eye nakə Mbəlom a dēŋ ha aye. Nâ dā ha na, tə madzədzar eye bay.

²⁰ Kwa neŋ ma daŋgay bəbay na, neŋ ndo məsləre i Kəriste hərwi bazlam wedeye nakə faya na diye ha aye. Duwulumay me a Mbəlom hərwi ada nâ dzədzar bay, nâ dā ha labara wedeye parakka andza nakə a say a Mbəlom nâ dā ha aye.

Mandəve i bazlam

²¹ Tisik malamar kway nakə na wudā aye na, neŋgeye tə neŋ faya nəmaa giye məsler i Bəy Maduweŋ salamay. Faya ma giye məsler i Bəy Maduweŋ tə marəhay ha gər ta dedək eye. Neŋ mandza eye kənaŋ kəkay na, ma diye naha ma tsikakumeye.

²² Neŋ faya na sləriye naha ka təv kurom na, hərwi ada kâ sərum ha nəmay mandza eye kənaŋ na, kəkay, ada mā makum ha dərev.

²³ Mbəlom Bəba ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste tā vəlatay zay a malamar hay tebiye. Tā vəlatay mawudə bo, hərwi ada tā wudā bo nəte nəte mə walaŋ tay ada tā pa mədzal gər ka Yesu Kəriste huya.

²⁴ Mbəlom mā pa ŋgama ka ndo neheye ta wudā Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ka tor eye.

**Derewel nakə Pol a watsatay
naha a
Filipi hay
aye
Məfələkwe**

Pol a pa məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a gəma i Filipi na, ahəl i mahəhele ŋgay masulo eye. Məhay gər niye na, makurre i məhay gər nakə Pol a pa ka dala i Erop aye.

Derewel i Pol faya ma diye ha ndo i Filipi hay tə Pol, məndze tay a ye lele. A say a Pol masakah ha, mâ ge gədan eye lele. Ane tuk na, neŋgeye ma danğay. Faya ma siye dəretsətseh hərwi nakə kə gatay a gər a Filipi hay bay aye. A tsikatay mawudə bo ŋgay nakə a wudə tay ha aye.

A tsikatay sa na, wu nakə faya ma dzəmiye na aye. Hərwi ndo siye hay faya ta diye ha Kəriste ta tsəved nakə ŋgwalak eye bay aye. A satay masəpete tay ha (1.15-17; 2.21, 18). Pol faya ma dzaliye məsləre ndo neheye tə gawa ka bo məsler aye a Filipi hərwi tâ ye, tâ vəlatay gədan ada mətsəne labara tay (2.19-30).

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Filipi ta slər wu kəriye a Pol (4.10-20).

Pol a tsikatay a Filipi hay ka sifa ta məməte i Yesu (2.6-11). Pol a gər ha wu nakə haḃe ma hutaye (3.3-10). Pol a təma məse dəretsətseh hərwi məpay bəzay a Yesu Kəriste. Neŋgeye ma danğay, ada maləva bo eye hərwi məvəle ha sifa ŋgay. Pol a tsikatay a Filipi hay tâ pay bəzay a mede ŋgay (3.17; 4.9).

Pol a vəlatay gədan a Filipi hay tâ ndza huya ma mənğwese.

¹ Maa watsa naha derewel nakay na, neŋ Pol ta Timote, nəmay ndo i məsler i Yesu Kəriste hay. Nəmaa tsikatay naha me a bagwar hay, a ndo madzəne kurom hay ada a ndo məpe mədzal gər hay tebiye hay ka Yesu Kəriste ma Filipi.

² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ŋgama ada tâ vələkum zay.

³ Kwa kəday na dzalawa fakuma na, na gaway naha sisə a Mbəlom. Na gaway naha sisə pat pat hərwi kurom.

⁴ Ahəl niye na duwulaway me pat pat hərwi kurom na, dərev ga mənğwasa eye haladzay.

⁵ Na gaway naha sisə a Mbəlom na, hərwi ka dzapakwa nəte ka mədə ha Labara ŋgwalak eye. Ka dazlumay madzəne ga na, pat niye kurre ka tərūm ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu hus anəke aye.

⁶ Maa dazlay məge məsler lele eye mə dərev kurom hay na, Mbəlom. Na sər ta dedek, neŋgeye na, ma gəriye ha ka manawa eye bay. Ma ndəviye ha məsler eye niye na, a pat nakə Yesu Kəriste ma maweye aye.

⁷ Wu nakə na dzala andza niye hərwi kurom aye na, lele. Hərwi ka yumeŋ a gər haladzay. Sa na, hərwi nəkurom tebiye tage neŋ Mbəlom kə gakway ŋgwalak hərwi ada kâ dzənum ga, kwa anəke neŋ ma danğay. Ada ahəl nakə na tsikawa labara i Yesu Kəriste kame i ndo məge sariya hay ada na dawətatay ha labara nakay na, Labara ŋgwalak eye dedek.

⁸ Mbəlom a sər na tsik na, na wudə kurom tə dərev nəte. Na raw me bay, na tsik na, dedek. Mawudə bo aye niye na wudə kurom haladzay eye a yaw na, mənğay? A yaw na, ka təv i Yesu Kəriste.

⁹ Na duwulaway naha me a Mbəlom hərwi kurom na, hərwi ada mawudə bo i Mbəlom nakə ka wudum bo mə walaŋ kurom aye, mâ səkah kame kame. Andza niye ka sərumeye dedek i Mbəlom, ada ka sərumeye ha ka bo bəra wu lele eye hay ta lelebay eye hay,

¹⁰ hərwi ada ka slumeye faya məzle wu neheye ŋgwalak eye hay. Andza niye pat nakə Kəriste ma maweye na, ka ndzumeye tsədanğa, mənese fakuma bay.

¹¹ Nəkurom na, ka tərumeye ndo məge wu neheye ŋgwalak eye ta gədan i Yesu Kəriste. Ka gum andza niye na, ndo hay ta zambadəye a Mbəlom ada ta dəslyay ha gər.

Pol a gaway naha sisə a Mbəlom

Yesu na, a ze wu hay tebiye

12 Malamar ga hay, a seŋ na, sərũm ha lele wu neheye tãndzeŋ a gər kanaŋ aye na, ðuh ta dzãna mãde ha Labara Ngwalak eye.

13 Hərwi niye sidzew neheye tebiye faya ta tsãpiye gay i bãy bagwar eye ta siye i ndo hay tebiye tã sər hay neŋ ma daŋgay na, hərwi nakã faya na giye mäsler i Yesu Kəriste aye.

14 Sa na, mägãse nakã tã gãs ga a daŋgay aye na, ka sãkahatay ha mädzal gər ka Bãy Maduweŋ kway. Madzãdzere kwa tsekweŋ andaya mã ðãrev tay sa bay. Faya ta ðiye ha bazlam i Mbãlom a ndo hay kame kame ðuh.

15 Ane tuk na, siye hay mã walaŋ tay faya ta ðiye ha bazlam i Kəriste na, hərwi faya ta giye fagaya sãlak. A satay maze ga ha. Ndo mekeleŋ eye hay na, tã ðã ha bazlam i Kəriste na, tã ðãrev nãte.

16 Nãteye tã ge andza niye na, hərwi ta wudã ga. Tã sər ha maa slãra ga ahaya kanaŋ na, Mbãlom. A slãra ga ahaya na, hərwi ada nã tsikatay, nã ðatay ha Labara Ngwalak eye i Yesu na, Labara ngwalak eye dedek.

17 Siye i ndo niye hay na, faya ta ðiye ha bazlam i Yesu Kəriste a ndo hay ðãrmak. Ayaw dedek ngway, ane tuk na, tã ge andza niye na, a satay maze ga, tã tsikawa tã ðãrev nãte eye dedek bay. A satay masãkeheŋ ha ðãretsãtseh kanaŋ ma daŋgay.

18 Ane tuk na, niye na, ma ndeleŋeye ðaw? Ma ndeleŋeye bay. Kwa tadã tã tsik na, tã ðãrev nãte eye bay, kwa tã tsik na, tã ðãrev lele eye sadzãk, na sər tã ðã ha na, bazlam i Kəriste. Neŋ na, ðãrev ga ma ngwasiye. Ayaw, ta dedek na ngwasiye huya kame kame andza nakay.

19 Hərwi na sər ha na, wu neheye ta dzãniye ga mätãme ga ha hərwi faya ka ðuwulumeye me hərwi ga ada Mäsãfãre i Yesu Kəriste ma dzãniye ga.

20 Wu nakã na wudã haladzay aye ada na pa faya mädzal gər aye, faya na hãbiye na, horoy ma ta geŋeye ðããã bay. ðãrev ga ta gãdaŋ eye lele. Ada a seŋ na, kwa anãke, kwa kãday ndo hay tã ðãslay gər a Yesu Kəriste hərwi ga. Kwa tadã neŋ andaya tã ðãre, kwa tadã na mät na, tã ðãslay gər andza niye.

21 Hərwi tadã neŋ tã ðãre mba na, na zambãdeye a Yesu Kəriste. Tadã kwa na mät bãbay na, na hutie magogoy ga.

22 Ane tuk na, tadã kã ge andza niye, neŋ andaya tã ðãre mba na, na giye mäsler nakã ma dzãniye ndo hay aye. Mã walaŋ i bazlam neheye sulo aye na, a geŋ gãraŋ gãraŋ. Na zliye mã walaŋ eye wuray na, na sər bay.

23 Wu neheye sulo aye na, ta ngãneŋ ha mädzal gər. A seŋ hãbe na, nã gər ha mãndzibãra nakay. Na ðiye mata ndze tã Kəriste mã mbãlom. Andza niye ka neŋ na, ngwalak eye haladzay. A ze ha mãndze nakã ka mãndzibãra aye.

24 Ane tuk na, mãndze ga nakã na ndziye tã ðãre aye na, ma giye ngama haladzay hərwi madzãne kurom.

25 Ada na zãba faya na, ngwalak eye na, andza niye ðuh. Hərwi na sər ta dedek na ndziye ka mãndzibãra mba. Ka ta ndzakweye ka tãv manãte eye tage nãkurom. Ka ndzakweye ka tãv manãte eye na, na dzãniye kurom ka mede kame kame ka tsãved i Mbãlom, hərwi ada ðãrev kurom mã ge laŋlaŋ ka tsãved i Mbãlom.

26 Andza niye, ta gər ga ha abãra ma daŋgay, na ye naha ka tãv kurom na, ka zambãdũmeye a Yesu Kəriste hərwi ga.

Mãge ðãretsãtseh hərwi Yesu

27 Ngwalak eye na, mede kurom mã ge lele hərwi ada ndo hay tã zãba fakuma, faya ka pumeye bãyay na, a bazlam i Kəriste dedek. Ayaw! A seŋ kwa tadã na ye naha ka tãv kurom kãgãbay kwa na ye naha bay na, nã tsãne nãkurom mandza eye na, bazlam kurom nãte. Ada sa na, faya ka gumeye gãdaŋ tã ðãrev kurom nãte andza ndo mãge vãram hay hərwi ada Labara Ngwalak eye i Yesu mã ye kame kame.

28 Kã dzãdzarumatay a ndo mãne ðãre kurom bay tebiye. Tadã ka dzãdzarumatay bay na, ta sãriye ha lele nãteye kame i Mbãlom na, ta dze. Ane tuk na, nãkurom na, Mbãlom kã mbãl kurom ha. Mata bãyatay ha niye na, Mbãlom.

29 Hərwi Mbãlom a gakum ngwalak na, ada kã dzalum ha ka Kəriste ðekdek tsa bay. A gakum ngwalak na, hərwi ada kã gum ðãretsãtseh hərwi ngay ðãrmak.

³⁰ Nəkurom ka ngatumay a vərəm nakə na ge ahəl niye aye. Anəke na, faya ka tsənumeye neḡ faya na giye andza niye huya. Aya! Nəkurom dərmak ka gumeye vərəm nakə neḡ faya na giye.

2

Tərūm na, andza Yesu

¹ Nəkurom ka sərūm ha nəkurom madzapa eye nəte tə Yesu Kəriste. Andza niye neḡgeye ma vələkumeye gədan ka dərev kurom hay. Mawudə bo ngay nakə a wudə kurom aye na, ma makumeye naha dərev segey. Sərūm ha nəkurom madzapa eye nəte ta Məsəfəre Tsədanḡa eye. Ada ka wudum bo mə walaḡ kurom nəte nəte bədaw? Ndo hay tə gakum mə bo, na gwad ba?

² Kə ge andza niye na, wudum bo mə walaḡ kurom nəte nəte. Mədzal gər kurom mā ge nəte. Məndze kurom mā ge nəte, ada bazlam kurom mā ge nəte mā ye ka bo ayaw ayaw. Tadə ka gum andza niye na, dərev ga ma ngwasiye, ma deyeḡeye a gər kurah kurah.

³ Kā dzalum ka bo kurom dəkdek tsa bay. Kā dəslumay ha gər a bo bay. Duh na, hənum ha gər kurom. Zəbum ka siye i ndo hay na, ndo neheye lele ta ze kurom aye.

⁴ Kwa way mā gay ngwalak a ndo hay. Kā pəlumay wu lele eye a gər kurom dəkdek tsa bay. Ka gum wu neheye tebiye andza nakay na, dərev ga ma rahiye tə mənḡwese.

⁵ Dərev kurom mā təra na, andza i Yesu Kəriste.

⁶ Kwa Yesu nətəye nəte ta Mbəlom bəbay na,
kə ləva ha gər ngay ta Mbəlom bay.

⁷ Duh na, kə gər ha təv məndze nakə lele eye, ka təra ndo i məsler.

Tə wa na andza ndo zezeḡ nakə tə wa na aye dərmak.

Ahəl nakə a təra ndo zezeḡ aye na,

⁸ a həna ha gər ngay.

A gəsay me a Mbəlom hus ka məməte sa!

Məməte ngay niye a mət aye na,

ta dar na ka mayako mazləmbada eye.

⁹ Hərwi niye, Mbəlom a pa na ka gər i wu hay tebiye.

Kə pa faya məzele nakə a də zləm a ze məzele i wu hay tebiye aye.

¹⁰ A ge andza niye na, hərwi ada wu hay tebiye kwa mə mbəlom, kwa kanaḡ ka məndzibəra, kwa ma bəd ta tsəne məzele i Yesu na, nətəye tebiye tā yaw tā dəkway gurmets.

¹¹ Kwa way ma tsikiye tə bazlam ngay Yesu Kəriste na,

Bəy Maduweḡ ka gər i wu hay tebiye.

Andza niye ta zambadəye a Bəba ngay Mbəlom dərmak.

Mede i ndo məpe mədzal gər hay a Yesu ka məndzibəra

¹² Nəkurom dzam ga neheye na wudə kurom haladzay aye, Yesu Kəriste a gəsay me a Mbəlom kəkay na, nəkurom ka sərūm ha lele. Andza niye, nəkurom dərmak gəsəmay me a Mbəlom. Ahəl niye neḡ ka təv kurom na, ka rəhawumay ha gər. Kwa anəke neḡ andaya ka təv kurom sa bay bəbay na, səkahum ha marəhay ha gər kame kame. Andza məgwedə na, mətəme nakə Mbəlom a təma kurom ha aye na, gum məsler eye tə həlay kurom eye dərmak. Ka gumeye na, tə madzədzere i Mbəlom.

¹³ Hərwi Mbəlom faya ma giye məsler mə dərev kurom hərwi ada kə wudum wu neheye a yay a gər aye ada ma vələkumeye gədan hərwi ada kə gum wu neheye a yay a gər aye dərmak.

¹⁴ Ma məsler kurom nakə ka gumeye tebiye na, kə sum me bay, kə tərūm a bo bay,

¹⁵ hərwi ada ka ndzumeye tsədanḡa mənese fakuma bay, ada ka tərūmeye wawa i Mbəlom neheye ta giye mənese bay aye. Nəkurom mandza eye na, mə walaḡ i ndo neheye faya ta səpatiye ndo hay aye. Tə pay bəzay i tay na, a tsəved nakə lelebay aye. Nəkurom ka ndzumeye mə walaḡ tay na, andza wurzla neheye ta dəv dzaydzay ka magərmbəlom aye.

¹⁶ Ada sa na, ka tsikumateye bazlam nakə ma vəliye məsəfəre a ndo hay aye. Tadə ka gum andza niye na, pat nakə Yesu Kəriste ma maweye na, na ta zlapiyə haladzay kame ngay hərwi kurom. Na ta zlapiyə hərwi kurom na, hərwi na ta səriye ha məsler nakə na ge mawura bo eye na, ka təra kəriye bay.

¹⁷ Mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha ka Mbəlom aye na, a təra wu nakə ka

kədawumay a Mbəlom kəriye aye. Agəla ta kədiye ga na, ma təriye mambəde ha bambaz andza wu kəriye niye ka kədawumay a Mbəlom aye dərmak. Kə ge andza niye na, ma deyeneye a gər haladzay, na ɲgwasiye tage nəkurom tebiye.

¹⁸ Nəkurom dərmak na, mâ yakum a gər, ɲgwasakwa ka bo tage neɲ.

Pol a slər Timote ta Epafrodit

¹⁹ Tadə kə say a Bəy Maduweɲ kway Yesu na, na sər ha mazlambar na slərakum naha Timote, hərwi ada kə maw ka təv ga na, nəkurom mandza eye kəkay na, ma deɲeye ha, ada ma meɲeye ha dərev andza nakə ma diye naha ma makumeye naha dərev aye dərmak.

²⁰ Kanaɲ na, ndo andaya mədzal gər may nətə andza neɲgeye na, andaya bay, say neɲgeye nətə ɲgweɲ. Ta dedək neɲgeye na, a say madzəne kurom.

²¹ Ndo siye hay tebiye tə dzala na, ka bo tay dəkdək tsa bəna, tə dzala ka məsler i Yesu Kəriste bay.

²² Ka sərur ha Timote na, ka bəz ha neɲgeye dā kə sla. Neɲ tə neɲgeye, nəmay salamay nəmaa dawa ha Labara ɲgwalak eye. Faya ma dzəniye ga ka mäge məsler andza wawa nakə faya ma dzəniye bəba ɲgay aye.

²³ Andza niye a seɲ na slərakumeye naha. Ane tuk na, na həbiye ta ɲgəneɲ ha sariya ga təday.

²⁴ Neɲ dərmak, na sər ha ta dedək Bəy Maduweɲ ma vələɲeye tsəved hərwi mede naha ka təv kurom.

²⁵ Nəkurom ka sərur ha malamar kway Epafrodit, ndo məsləre kurom nakə ka slərumeye hərwi ada mâ dzəna ga tə wu neheye andaya fagaya bay aye na, neɲ tə neɲgeye nəmaa ge məsler salamay. Nəmaa ge məsler ta gədaɲ tə neɲgeye salamay hərwi bazlam i Mbəlom. Na dzala anəke na, ɲgama mâ ma naha ka təv kurom.

²⁶ Kə gay wadəɲ wadəɲ haladzay hərwi a tsəne tə gwad ka tsənum neɲgeye kə dəd a dəvats. Hərwi niye hawa kurom eye a gay haladzay, a say mede naha mənɲgatakum.

²⁷ Andza nakə ka tsənum aye na, dedək kə dəd a dəvats, ka bərazl. Ane tuk na, a gay mə bo a Mbəlom. Mbəlom kə mbəl ha. Maa gay mə bo a Mbəlom na, neɲ dərmak.

Mbəlom a mbəl ha na, andza a mbəl ha na, neɲ, hərwi ada dəretsətseh mekeləɲ eye mâ yaw fagaya bay.

²⁸ Hərwi niye, a seɲ mâ ma naha ta bəse ka təv kurom, hərwi ada ahəl nakə ka ɲgatumay na, ka ɲgwasumeye, ada neɲ nā dzala wuray sa bay.

²⁹ Ayaw! Ki ye naha na, təmum na lele. Təmum na tə mənɲgweɲ, hərwi neɲgeye na, malamar kurom ka tsəved i Bəy Maduweɲ. Slala i ndo andza nakay na, dəslumay ha gər.

³⁰ Na tsik andza niye na, hərwi neɲgeye na, a zəkaw tsekweɲ ma mətiye hərwi məsler i Kəriste. Neɲgeye a zla na, təv məndze kurom. Kə sər mədze ha məsəfəre ɲgay hərwi ada mâ dzəna ga andza nakə tadə nəkurom kanaɲ na, ka dzənumeye ga aye.

3

Matəre tsədaɲɲa kame i Mbəlom na, kəkay?

¹ Malamar ga hay wu nakə na ndəvakumeye naha mətsike aye na, anaɲ: ɲgwasum hərwi nəkurom na, ndo i Bəy Maduweɲ hay. Na diye gər məwatsakum naha wu nakə bə na watsakum naha tsiy aye bay. Na masakumeye naha məwetse sa, ma dzəniye kurom hərwi ada wuray mâ gakum bay.

² Gum metsehe kame i ndo neheye faya ta giye məsler ɲgwalak eye bay aye. Nətəye faya ta kwasatay ha gər a ndo hay ta məgwede dəsım bo.

³ Ta dedək madəsa bo eye na, nəkway bəna, nətəye bay. Maa təra ndo i Mbəlom hay na, nəkway. Nəkway sa na, ka dūwulakway naha me a Mbəlom ta gədaɲ i Məsəfəre Tsədaɲɲa eye, ada ka zambadawakway a Yesu Kəriste. Nəkway na, ka pakway zləm a wu nakə ndo zezeɲ ma giye bay.

⁴ Tadə kə ge wu i ndo zezeɲ faya ma giye lele na, həbe neɲ dərmak na piye faya zləm. Tadə ndoweye kə gwaday a gər ɲgay lele məpay zləm a wu i ndo zezeɲ nakə ma giye na, neɲ na sər ha, i ga nakə na tsikiye na, ma ziye i ɲgay.

⁵ Hərwi neɲ na, ndo i Yahuda dədəɲ eye. Mawa ga na, Yahuda hay. Sa na, neɲ wawa

i Israyel hay, ada tə wa ga ma gwala i Bendzamenj. Ahəl nakə tə wa ga, na həna məhəne tasəla matsamahkar eye na, tə dəs bo ga. Tadə ta tsətsahiye fagaya ka gər i bazlam i Yahuda hay mapala eye na, neñ mə walañ i Farisa hay.

⁶ Neñ na, na pay bəzay a kule i Yahuda hay lele. Na təkay dərə tə tsəbtsəb eye hus ka məgatay dərətsətseh a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste. Tadə bazlam i Yahuda hay mapala eye m̄a təra ha ndo lele kame i Mbəlom na, na sliye faya haḃe məgwadəkum neñ na, mənese andaya kwa tsekweñ fagaya bay.

⁷ Wu niye hay na zəbawa faya ahəl niye na, andza magogoy ga. Ane tuk na, na sər ha wu niye ŋgama andaya mə dəma bay hərwi ada n̄a huta mədzepe tə Yesu Kəriste d̄uh.

⁸ Ayaw! Na mbəd̄ay dəba a wu niye hay tebiye na, hərwi na sər ha Yesu Kəriste na, Bəy Maduweñ ga. Niye na, a ze wu hay tebiye. Na mbəd̄ay dəba a wu hay tebiye na, hərwi Yesu Kəriste. Na zəba ka wu niye hay na, andza mandzak hərwi ada nəmāa dzapa tə Yesu Kəriste

⁹ ada n̄a ndza mə həlay ŋgay. Na gwadiye neñ lele kame i Mbəlom hərwi nakə na rəhay ha gər a bazlam i Yahuda hay mapala eye na, d̄ada na tsikiye bay. Wu nakə a təra ga ha lele kame i Mbəlom aye na, nakə na pa mədzal gər ka Yesu Kəriste aye. Maa təra ga ha ndo lele eye na, Mbəlom hərwi na dzala ha ka neñgeye.

¹⁰ Wu nakə a yeñ a gər haladzay aye na, nəte ŋweñ tsa. A señ na, məsərə Yesu ta gədañ ŋgay nakə a lətse ahaya abəra ma mədahañ aye. A señ sa na, məse dərətsətseh andza neñgeye nakə a sa dərətsətseh aye, na mətiye andza neñgeye nakə a mət aye dərmaç.

¹¹ Andza niye hərwi ada tadə kəkay kəkay bəbay na, Mbəlom ma ta mbəla ga ahaya abəra ma mədahañ.

Mahway hərwi məhute wu nakə kame aye

¹² Kwa wu neheye na tsik tebiye aye na, na gwadiye na huta tsiy na, na tsikiye bay. Ada məgwedə neñ lele na sla tsiy na, na tsikiye bay. Duh na, na giye gədañ mede

kame kame hərwi ada n̄a huta tay ha wu niye hay a həlay ga. Na giye andza niye na, hərwi Yesu Kəriste kə zla ga a hud i həlay ŋgay. Na təra ndo ŋgay.

¹³ Ayaw malamar ga hay, wu niye hay na tsik aye ta təra i ga tsiy na, na tsikiye zuk bay. Ane tuk na, wu nakə na giye na, nəte ŋweñ tsa. Na gər ha wu neheye ma dəba ga aye tebiye. Duh na giye gədañ na, mede kame kame hərwi ada n̄a huta wu nakə kame aye.

¹⁴ Andza niye neñ faya na hwiye ndirndir ka məndisle ka kokway nakə na ndisliye a dəma aye. Na hwiye na, mata hute magogoy ga nakə Mbəlom a zeleñ faya ma ta vəleñ aye. Magogoy aye niye ma ta vəleñ aye na, mede mata ndze tage neñgeye hərwi Yesu Kəriste.

¹⁵ Nəkway neheye məsərə eye hay ka tsəved i Mbəlom aye na, mədzal gər kway m̄a ge na, andza niye. Tadə ndoweye kə dzala wu mekeleñ eye wal na, Mbəlom ma bəzakumeye ha parakka.

¹⁶ Wu nakə bagwar eye ka gakweye na, zəŋgalakwa tsəved nakə ka zəŋgalakwa hus anəke aye. K̄a gərakwa ha bay.

¹⁷ Nəkurom malamar ga hay, nəkurom tebiye zəŋgalum na, təv sik ga. Zəbum ka mede i ndo neheye mede tay lele andza mede may nakə nəmaa dəkum ha aye.

¹⁸ Hərwi ndo siye hay haladzay mede tay faya ma bəziye ha, nəteye na, faya ta neye dərə a Kəriste nakə a mət ka mayako mazləmbada eye. Wu neheye na, 6a na tsikakum madzəga haladzay. Na masakumeye ha mətsikakum sa. Faya na tsikakumeye naha anəke na, tə mətuwe eye.

¹⁹ Pat nakə məndzibəra ma ndəviye na, Mbəlom ma dziye tay ha. Mbəlom ma dziye tay ha, hərwi ta wuda məpay bəzay a Mbəlom təbey. Tə pay bəzay i tay na, a wu neheye mevel tay a wuda aye. Faya ta giye wu nakə a ge horoy aye, bo tay aye na, a ye tay a gər haladzay. Tə dzala na, ka wu i məndzibəra dəkdek tsa.

²⁰ Nəkway na, ka pəlakweye məge wu niye hay təbey. Nəkway gay kway na, mə mbəlom. Nəkway faya ka həbakweye ndo mətəme ha ndo, Bəy Maduweñ kway Yesu

Kəriste nakə ma mbəzlaweye mə mbəlom mata dzəgər tage nəkway aye.

²¹ Ki yaw na, ma mbədəkweye ha bo kway nakay bəle eye hərwi ada bo kway mâ təra gədan eye andza bo ngay. Ma giye wu nakay ta gədan nakə ma giye ha məsler hərwi məpe tay ha wu hay tebiye a huvo ngay.

4

Mətsikatay me a zləm a ndo hay

¹ Kə ge andza niye na, malamar ga hay, ndzum ta gədan eye bənbəne lele mə həlay i Bəy Maduweñ kway. Nəkurom na, ka yumenə a gər haladzay. Hawa kurom a geñ, a señ mənğatakum. Dərev ga faya ma ngwasiye haladzay tə nəkurom. Nəkurom ka tərüm na, magogoy i məsler ga nakə na ge aye.

² A nəkurom Evodi ta Siñtis neñ faya na gwadəkumeye amboh, ndzum na, ayaw ayaw, bazlam kurom mâ ge nəte, hərwi nəkurom mandza eye na, mə həlay i Bəy Maduweñ kway.

³ A nəkar dzam ga nakə faya ka gam-eye məsler i Mbəlom nəte aye. Neñ faya na gwədəkeye naha dərmak, dzəna tay ha ngwas niye hay, tâ ndza ayaw ayaw mə walañ tay. Hərwi neñ tage nətəye na, nəmaa ge vərəm haladzay hərwi ada Labara Ngwalak eye mâ ye kame kame, ndo hay tâ tsəne. Məsler niye nəmaa ge aye na, nəmay tebiye tage ngwas niye hay tage Kəleneñ ada ta ndo siye hay, nəmaa ge ka bo məsler dziye. Nətəye tebiye tay aye, Mbəlom kə watsa məzele tay a dərəwel ngay nakə a watsa a dəma məzele i ndo neheye ta huta sifa aye.

⁴ Ngwasum pat pat hərwi nəkurom mandza eye na, mə həlay i Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste. Neñ faya na gwadəkumeye sa: Ngwasum.

⁵ Ndo i mändzibəra hay tebiye ta zəba ka mede kurom na, faya ka təmum ndo hay lele ada faya ka gumateye ngwalak. Sərüm ha na, mazlambar Bəy Maduweñ kway kə ndzew. Mâ mətsakum gər bay.

⁶ Wuray kwa tsekweñ mâ dzəma kurom bay tebiye. Duh na, tsətsahum wu nakə a sakum ada andaya fakuma bay aye ka

Mbəlom. Tsətsahum na, ta məgay naha amboh, mâ dzəna kurom ada gumay naha sisə dərmak.

⁷ Yawa! Ka gum andza niye na, Mbəlom ma vəlakumeye mändze zay mə dərəv kurom hay. Zay niye ma vəlakumeye na, a ze wu nakə ndo hay tə sər aye. Nənğeye na, ma tsəpiye dərəv kurom ta mädzal gər kurom hay hərwi ada wuray kwa tsekweñ mâ gakum bay. Hərwi nəkurom na, mandza eye mə həlay i Yesu Kəriste.

⁸ Malamar ga hay, wu nakə a zəkaw na ndəvakumeye naha mətsike aye na, anañ: Dzalum na, ka wu neheye ngwalak aye hay, nakə ndo hay ta dəslyay gər aye, wu neheye dedek eye, a wu neheye ka rəhakway ha gər aye, a wu neheye maraw me andaya mə dəma bay aye, a wu neheye tsədanğa aye, a wu neheye a yatay a gər a ndo hay aye ada a wu neheye ta zambadaway aye. Gumatay metsehe na, a wu neheye anañ aye.

⁹ Gum məsler na, tə wu neheye na tətikakum aye, wu neheye ka təmum aye, wu neheye ka tsənum mə bazlam ga na tsikakum aye, ada wu neheye kə ngatumay tə dərə kurom neñ na ge aye. Ka pumay bəzay na, Mbəlom nakə ma vəlakweye mändze zay aye na, ma ndziye tə nəkurom.

Pol a gatay sisə a Filipi hay hərwi madzəne nakə tə sləray naha aye

¹⁰ Na gay sisə a Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste ada dərəv ga kə ngwasa haladzay hərwi ka dzalumaw fagaya sa. Həbe kurre na, ka dzalum fagaya ngway. Ane tuk na, ka hutum həlay eye madzəne ga ada kə ndza haladzay nakə ka dzənum ga bay aye.

¹¹ Na tsik andza niye na, hərwi nakə wu andaya fagaya bay aye na, bay. Hərwi kwa tadə wu andaya, kwa andaya bay na, na tətik mändze tə mənğwese eye.

¹² Na sər mändze ma mətəwak, na sər mändze mə wu nakə ndasassa aye. Na sənəka mändze ta mənğwese eye kwa mə dərətsətseh waray waray. Na sənəka mərehe ta wu mänday ada na sənəka mändze tə may. Na sənəka mändze tə wu haladzay ada tə wu tsekweñ eye.

¹³ Na sliye faya madəme wu neheye tebiye na, ta gədan i Yesu Kəriste nakə a vələñ aye.

¹⁴ Kwa tadə andza niye bəbay na, madzəne nakə ka dzənum ga anəke ahəl nakay anan neŋ mə dəretsətseh aye na, ka gum lele.

¹⁵ Nəkurom ndo i Filipi hay, sərur ha na, ahəl nakə na dazlay mədakum ha Labara Ngwalak eye kurre hus ahəl nakə na lətse, na ye abəra ma Masedowan aye na, maa dzəna ga na, nəkurom dəkdək bəna, siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, ta vəleŋ wuray bay.

¹⁶ Ahəl nakə neŋ ma wuzlahgəma i Tesalonik aye na, 6a sik haladzay ka slərur meŋ naha wu nakə andaya fagaya bay aye.

¹⁷ Neŋ faya na pəliye tsəved ada ka vəlur meŋ wu bay. Na tsik andza niye duh na, dərev kə ŋgwasə hərwi na sər ha Mbəlom ma piye fakuma ŋgama hərwi madzəne nakə ka vəlur meŋ aye.

¹⁸ Na ŋgatay a wu nakə ka slərur ma ahaya Epafrodit aye. Ka vəlur meŋew na, haladzay, wuray a kətsen sa bay. Wu neheye ka vəlur meŋew aye na, lele andza wu kəriye nakə tə fakaway naha a Mbəlom a ze hurŋa a yay a gər haladzay aye.

¹⁹ Mbəlom na, məzla6 eye, a ləva wu hay tebiye, wuray a kətsay bay. Neŋgeye ma vəlakumeye wu nakə a kətsakumeye tebiye. Ma vəlakumeye na, tə həlay i Yesu Kəriste.

²⁰ Ndo hay tā zambaday a Mbəlom Bəba kway ka tor eye. Mā təra andza niye.

²¹ Tsikumətatay me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye tə məzele i Yesu Kəriste. Malamar neheye ka təv ga kənan aye ta tsikakum naha me dərmak.

²² Siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye ta tsikakum naha me dərmak. Maa tsikakum naha me wene wene eye na, ndo neheye ma bədgay i bəy i Roma aye.

²³ Bəy Madur meŋ kway Yesu Kəriste mā pa fakuma ŋgama.

Derewel nakə Pol a watsatay naha a Kolosi hay aye Məfələkwe

Kolosi na, wuzlahgəma nakə ta diye i mægəma i Azi aye, bəgom na, tə zalay Turki. Pol ki ye a dəma, mata zəbatayaw dəre a ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu dāda bay. Maa pa məhay gər i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu a dəma na, Epafəras nəte mə walaŋ i ndo neheye tə gawa ka bo məsler aye (1.7; 4.12).

Pol a tsəne ndo hay faya ta səpatiye tay ha ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu ma gəma i Kolosi, a watsa tay naha dərewel.

Gər i bazlam eye anaŋ: Kəriste ma təmiye tay ha ndo hay abəra ma gədaŋ i ndo mənə dəre.

Pol a dazlay kəreh mə dərewel ŋgay (1.1–2.5), dəmes mazambaday a Kəriste hərwi andza neŋgeye Bəy Maduweŋ i məndzibəra ada i ndo məpe mədzał gər hay (1.15–20). Ka ndzay a gər a dəmes na, mađuwule me andaya ka gər i Kolosi hay (1.3–14). Ma dəba i dəmes na, Pol a ma ahaya a zləm vərəm ŋgay nakə a ge hərwi ndo məpe mədzał gər hay aye (1.24–2.5).

Ma dəba eye, Pol a gwadətay a Kolosi hay tã ge metsehe (2.6–23).

Ka mandəve eye na, dərewel nakay faya ma vəlateye gədaŋ ka məndze ma sifa wəfəye mə walaŋ i ndo hay, ma bədgay tay hay ada ma mədzepe ta ndo hay (3.1–4.6).

Derewel nakay a ndəv ta mətsike me (4.7–18).

¹ Neŋ Pol nakə Mbəlom a zla ga hərwi ada nã təra ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste aye. Neŋ ta Timote malamar kway, nəmaa watsakum naha dərewel nakay.

² Nəmaa watsa naha na, a nəkurom ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye ma Kolosi aye. Nəkurom malamar may neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste, nəkurom faya ka pumeye bəzay a neŋgeye

aye. Mbəlom Bəba kway mã pa fakuma ŋgama ada mã vəlakum zay.

³ Nəmaa đuwulaway naha me a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste hərwi kurom. Pat pat nəmaa đuwulaway naha me andza niye, nəmaa gaway naha sisəe hərwi kurom.

⁴ Nəmaa gaway naha sisəe hərwi nəmaa tsəne na, nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste ada ka wudum ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu tebiye dərmał.

⁵ Ka gum andza niye na, hərwi ka pum mədzał gər kurom ka wu neheye Mbəlom a ləva ha bo, ma ta vəlakumeye mə mbəlom aye. Tə đakum ha wu nakə Mbəlom a gwad ma ləviye ha bo hərwi kurom aye na, ahəl nakə ka tsənum Labara Ŋgwalak eye niye dedek aye.

⁶ Labara nakay ŋgwalak eye faya ma diye a zləm ka məndzibəra tebiye, faya ma vəliye hohway andza gərdaf nakə a wa hohway aye ada a gəl kame kame aye. Andza niye, faya ma diye kame kame mə walaŋ kurom kwa a pat nakə ka tsənum kurre aye, nakə Mbəlom kə pa fakuma ŋgama ta dedek aye hus bəgom.

Mətsike me

⁷ Maa lah məđakum ha Labara Ŋgwalak eye nakay na, Epafəras. Neŋgeye na, dzam may, nəmay ta neŋgeye faya nəmaa giye məsler i Yesu Kəriste ka bo dziye. Neŋgeye faya ma giye məsler i Yesu Kəriste tə dərev ŋgay peteh, faya ma giye məsler mə gay kurom na, a bəram may.

⁸ Maa tsikamay ma kəkay nakə Məsəfəre i Mbəlom a vəlakum gədaŋ ka mawudə siye i ndo kurom hay aye na, neŋgeye.

⁹ Hərwi niye kwa a pat nakə nəmaa tsəne labara kurom aye na, nəmaa gər ha mađuwulay naha me a Mbəlom hərwi kurom bay. Nəmay faya nəmaa đuwulay naha me a Mbəlom na, mã đakum ha wu nakə a yay a gər aye parakka ada kã sərum, kã hutum metsehe nakə Məsəfəre ŋgay ma vəliye aye, ada kã tsənum wu neheye ka tsəved ŋgay aye.

¹⁰ Tə metsehe niye na, ka slumeye məndze andza nakə a say a Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste aye ada ka gumeye wu neheye tebiye a yay a gər aye. Ka gumeye wu

neheye ɲgwalak eye wal wal tebiye ada ka sakahumeye mäsäre Mbälom kame kame.

¹¹ Nəmay faya nəmaa dúwulay naha me sa na, hərwi ada mâ vəlakum gədaŋ ɲgay nakə a ze kwa mey aye hərwi ada kâ ndzum bəŋbəŋ lele, hərwi ada ka səmumeye naha tə zayzay nakə mə dərev kurom aye ada dərev kurom ma ɲgwasiye dərma.

¹² Gumay sisə a Mbälom nakə a vəlakum gədaŋ aye hərwi ada kâ hutum wu nakə a ləva ha bo hərwi ndo ɲgay hay ka təv nakə dzaydzay ɲgay a dəv aye.

¹³ Mbälom bəba kway kə mbəl kway ha hərwi ada kâ təmakwaw abəra ma bəy i ləvon, a pa kway a təv i mələve bəy i mandərkwasa i wawa ɲgay.

¹⁴ A mbədakway ahaya abəra mə həlay i Fakalaw na, tə həlay i wawa ɲgay niye ada a pəsakway ha mənese kway hay dərma.

Dəmes i mazambaday a Kəriste Bəy Maduweŋ i məndzibəra

¹⁵ Ndəray andaya kə ɲgatay a Mbälom bay, ane tuk na, Yesu Kəriste nakə ndo hay tə ɲgatay aye na, a ndzəkət bo Mbälom, Mbälom neŋgeye kəkay na, faya ma dəkweye ha.

Neŋgeye bagwar eye ka gər i wawa i Mbälom hay tebiye.

A ze wu neheye tebiye Mbälom a ge aye.

¹⁶ Hərwi Mbälom a ge wu hay tebiye na, tə həlay ɲgay, wu neheye mə mbälom aye ta wu neheye ka dala aye,

wu neheye däre a ɲgatay aye ta wu neheye däre a ɲgatay bay aye.

Wu neheye ta gədaŋ eye hay mə mbälom aye,

kwa bəy i gawla i Mbälom hay ada bagwar tay dərma

Mbälom a ge tə həlay ɲgay.

Wu neheye tebiye na, Mbälom a ge tay ha tə həlay i wawa ɲgay ada wu neheye a ge tebiye aye na, i ɲgay hay.

¹⁷ Neŋgeye na, andaya kwa ahəl nakə Mbälom kə ge məndzibəra zuk bay aye,

wu hay tebiye na, mə həlay ɲgay ada maa gəs tay ha ka təv manəte eye na, neŋgeye.

¹⁸ Neŋgeye bəy i məhay gər i ndo məpe mədza gər hay.

Maa ləva tay na, neŋgeye andza gər nakə a ləvay gər a bo aye.

Ndo məpe mədza gər hay ka Yesu na, andza bo ɲgay.

Makurre na, neŋgeye, maa lətsew abəra ma mədahan kurre na, neŋgeye,

nakay na, andza məgwede neŋgeye ka gər i ndo hay tebiye ada ka gər i wu hay tebiye.

¹⁹ Wu neheye tebiye mə dərev i Mbälom aye na,

mə dərev i Kəriste tebiye dərma, hərwi a yay a gər andza niye.

²⁰ A say a Mbälom na, wu hay tebiye tə sər bo ta neŋgeye tə həlay i wawa ɲgay,

wu neheye ka dala aye ada wu neheye mə mbälom aye,

ada məndze zay andaya ma wuzlah i ndo hay tə neŋgeye.

A ge niye na, tə bambaz i wawa ɲgay nakə ta dar na ka mayako mazelmbada eye.

²¹ Ahəl niye nəkurom na, dərəŋ ta Mbälom, nəkurom ndo mənə däre ɲgay hay, hərwi ka dzalawum ka wu neheye lele bay aye, ka gawum wu neheye lele bay aye.

²² Ane tuk na, anəke na, Mbälom kə ma kurom ahaya ka təv ɲgay ta məməte i wawa nakə a təra ndo zezeŋ a mət aye. A ge andza niye na, hərwi ada kâ ndzum tsədəŋŋa, ka slumeye faya mələtse kame i Mbälom mənese kwa tsekweŋ andaya fakuma bay. Ndəray ma sliye faya məmakum ha mənese bay.

²³ Lele na, dzalum ka Yesu huya ada ndzum bəŋbəŋ, kâ dagwarum bay, pum mədza gər kurom ka wu neheye ka tsənum ma Labara ɲgwalak eye. Labara ɲgwalak eye nakay na, ta tsikay kwa a way ka məndzibəra nakay. Neŋ Pol, ndo i məsler i Mbälom hərwi mədətay ha a ndo hay dərma.

Məsler nakə Mbälom a vələy a Pol aye

²⁴ Anəke na, dərev faya ma ɲgwasiye hərwi däretsətseh nakə faya na siye hərwi

kurom aye. Andza nakə Yesu Kəriste a sa dərətsətseh ahəl niye aye na, bo ga faya ma siye dərətsətseh dərmaḱ hərwi məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Nəteye na, andza bo ga. Na siye dərətsətseh andza niye na, hərwi ada məsler ɲgay mâ ndəv.

²⁵ Mbəlom a zla ga, a pa ga ndo i məsler kurom na, a gwedeɲ nâ tsik bazlam ɲgay tebiye a nəkurom.

²⁶ Ahəl niye na, bazlam nakay maɲgaha eye, ndo hay tə sər bay, anəke na, kə ndo-hwa ahaya parakka a ndo ɲgay hay.

²⁷ A say a Mbəlom mədatay ha a ndo ɲgay hay na, wu nakə a say məge aye na, ɲgwalak eye haladzay, ma dzəniye ndo hay tebiye. Bazlam nakay a ndzawa maɲgaha eye nakə anəke a ndohwaw parakka a dzaydzay aye na, Yesu Kəriste mə dərev kurom. Hərwi niye, pum mədzal gər kurom ka məndze ta Mbəlom ma təv nakə ta dəslay ha gər aye.

²⁸ Faya nəmaa diye ha na, Yesu Kəriste eye nakay. Faya nəmaa gatay daf a ndo hay, ada faya nəmaa tətikateye wu hay tə metsehe nakə Mbəlom a vəl aye. A samay na, ndo neheye tebiye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, tâ təra masəra gər eye hay.

²⁹ Hərwi niye neɲ faya na ɲgəliye ha bo haladzay ka məge məsler ta gədaɲ i Yesu Kəriste nakə a vələɲ hərwi ada nâ ndəv ha məge məsler.

2

¹ A seɲ na, sərūm ha na ge məsler haladzay hərwi kurom Kolosi hay, hərwi ndo i Lawdise hay ada hərwi siye i ndo neheye ta ɲgeteɲ zuk bay aye.

² Faya na giye andza niye na, hərwi məmakum naha dərev ada kâ wudum bo nəte nəte mə walaɲ kurom ada kâ dzapum nəte. A seɲ sa na, sərūm wu nakə Mbəlom a bəzakway ha parakka aye hərwi ada kâ ndzum bəɲbəɲ mə dəma. Sa na, ada kâ tərūm ndo i zlele hay ka tsəved ɲgay. Wu nakə Mbəlom a dəkum ha aye na, Yesu Kəriste.

³ Neɲgeye na, ma həndəkakweye tsəved hərwi ada kâ hutakwa metsehe ada kâ sərakwa wu hay. Metsehe nakay na, lele haladzay, ma səkəmiye bo ta suloy bay.

⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ada ndəray mâ vakum gər tə bazlam ləfedede eye bay.

⁵ Sərūm ha na, kwa neɲ dərəɲ tə nəkurom bəbay na, faya na dzaliye huya ka nəkurom. Dərev ga faya ma ɲgwasiye hərwi faya ka gumeye wu hay ta tsəved eye ada hərwi nakə ka dzalum ha ka Kəriste aye, nəkurom mandza eye bəɲbəɲ lele.

Gum metsehe ta ndo masəpete ndo hay

⁶ Ka təmum Yesu Kəriste ka təra Bəy Maduweɲ kurom. Hərwi niye mede kurom mâ ge na, andza nakə a yay a gər a neɲgeye aye.

⁷ Ndzum mə həlay ɲgay andza dərizl i gərdaf nakə a pa zləlay ɲgay a bəd haladzay aye. Dum kame kame, dzalum ha peteh ka neɲgeye huya andza nakə ta tətikakum aye. Gumay naha sisə haladzay a Mbəlom huya.

⁸ Gum metsehe, ndəray mâ vakum gər tə metsehe nakə ma giye ɲgama bay aye bay. Metsehe niye na, a yaw abəra ma ndo hay ada ma məsəfəre neheye lele bay ka məndzibəra aye bəna abəra mə Kəriste bay.

⁹ Ka pumateye zləm a nəteye bay na, hərwi mede i Mbəlom na, tebiye mə bo i Yesu Kəriste.

¹⁰ Tadə nəkurom madzapa eye tə Kəriste na, Mbəlom kə rah kurom ha tə Məsəfəre ɲgay. Kəriste na, bəy ka gər i wu hay tebiye ada ka gər i bəy tay hay.

¹¹ Ka hutum mədəse bo na, hərwi nakə ka dzapum tə Kəriste aye. Mədəse bo niye na, mədəse bo nakə tə həlay i ndo zezeɲ aye bay. A yaw na, mə Yesu Kəriste. A zla fakuma abəra wu nakə ma diye kurom ha a mənese aye na, ta neɲgeye.

¹² Ahəl nakə ta dzəhuḱ kurom ha a yam aye na, andza nakə tə la kurom ka bo tə Kəriste aye. A həlay niye ka tsalumaw abəra ma yam na, andza nakə nəkurom tə Kəriste ka lətsumaw abəra ma mədahaɲ aye hərwi ka dzalum ha Mbəlom na, gədaɲ ɲgay andaya mələtse kurom ahaya abəra ma mədahaɲ andza nakə a lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaɲ aye.

¹³ Ahəl niye nəkurom na, andza mədahaɲ hay hərwi ka gawum mezeleme ada hərwi nakə Yesu Kəriste kə dəs kurom bay aye. Anəke na, Mbəlom kə lətse kurom ahaya abəra ma mədahaɲ tə Yesu Kəriste ada kə pəsakway ha mezeleme kway.

14 Ahəl niye na, sariya kə gəs kway hərwi wu nakə Mbəlom a tsik aye na, ka gakwa bay. Ane tuk na, Mbəlom kə zla fakwaya abəra mezeleme nakə ka gər kway aye, kə hama gwedere nakə fakwaya aye, andza a dar na ka mayako mazləmbada eye.

15 Ahəl nakə Yesu Kəriste a mət ka mayako mazləmbada eye na, a zla gədan abəra ka fakalaw hay ada ta bəy tay hay tebiye. A həhal tay ha kame i ndo hay tebiye, a patay horoy a dərə.

16 Tadə kə ge andza niye na, ndəray kwa nətə m̄a gakum me hərwi wu mənday kəgəbay hərwi wu məse na, ndəray m̄a gakum me bay. Ndəray kə gwadəkum gum magurlom i məhəne siye hay, i wur kiye kəgəbay i pat i mazəzukw bo na, k̄a təmum bay.

17 Wu neheye na, andza mezek, a dətay ha a ndo hay wu nakə ma deyeweye kame aye. Wu dedək eye nakə a d̄a ha na, bo i Yesu Kəriste eye.

18 K̄a gərumatay tsəved a ndo hay t̄a səpat kurom t̄a bazlam kəriye abəra ka magogoy kurom bay. Ndo niye hay faya ta gwadiye kutoŋ məgay d̄əretsətseh a bo, ada m̄ədəslatay ha gər a gawla i Mbəlom hay. Nətəye faya ta tsikiye na, ka wu nakə t̄a ŋgatay ma məsine aye. Slala i ndo neheye na, faya ta d̄əslay ha gər a bo kəriye tsa, t̄a dzala i tay na, ka wu neheye ka m̄əndzibəra aye.

19 Nətəye madzapa eye t̄a Kəriste bəy tay sa bay. Matəra andza gər na, neŋgeye ada ndo m̄əpe m̄ədzal gər hay ka Yesu na, bo ŋgay. Ndo neheye madzapa eye t̄a neŋgeye na, ta hutiyə gədan m̄ə həlay ŋgay, maa dzapa tay ha ka t̄əv manətə eye na, neŋgeye. Ta ḡəliye, ka tsəved ŋgay andza nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Ma piye tay ha ndo ŋgay hay ka t̄əv manətə eye hərwi ada nətəye tebiye t̄a dzapa andza bo i ndo nətə a z̄əv ka t̄əv manətə eye t̄a mbəle hay ada ta slo i bo hay.

20 Nəkurom ka sərum ha, ka mətum ka bo t̄a Kəriste. Andza niye, fakalaw hay ta ləviye kurom sa bay. Tadə kə ge andza niye tuk na, ada ka ndzum andza nəkurom ndo i m̄əndzibəra hay sa kəkay? Faya ka pumay bəzay a wu neheye t̄a gwad:

21 «K̄a zla wu nakay bay», «k̄a ndzaka wu nakay bay», «k̄a tətal ka wu nakay bay» aye na, ma kəkay?

22 Maa tətik bazlam neheye mapala eye na, ndo hay d̄əkdek tsa. Wu neheye tebiye na, ta dziye ahəl nakə ndo hay ta giye ha məsler aye.

23 Ka madazlay, ndo hay t̄ə dzala m̄ə gər tay bazlam neheye mapala eye na, ta v̄əliye metsehe hərwi t̄ə gwad, t̄ə ge kutoŋ hərwi m̄əpay bəzay a kule tay, marəhay gər ka dala ada məgay d̄əretsətseh a bo. Ane tuk na, neŋ na ŋgatay na, kule tay ma dzəniye ndo hərwi ada m̄ə gay metsehe a bor i bo ŋgay kwa tsekweŋ bay tebiye.

3

Yesu Kəriste ka t̄əra kway ha wedeye hay

1 Nəkurom ka sərum ha na, ka mbəlumaw abəra ma m̄ədahan t̄ə Kəriste. Yesu Kəriste mandza eye t̄ə həlay i m̄ənday i Mbəlom anəke. Hərwi niye, pum m̄ədzal gər kurom ka wu neheye m̄ə mbəlom aye.

2 Dzalum ka wu nakə m̄ə mbəlom aye huya, k̄a dzalum ka wu neheye ka m̄əndzibəra aye bay.

3 Nəkurom ka sərum ha ka mətum, Mbəlom kə lətse kurom ahaya abəra ma m̄ədahan. Sifa kurom wedeye m̄ə həlay i Kəriste, Mbəlom kə pa na ka t̄əv ŋgay.

4 Sifa kurom dedək eye na, Kəriste. Ahəl nakə ma maweye na, nəkurom t̄ə neŋgeye ka mumaweye d̄ərmak ta m̄əzlaḅ ŋgay.

5 Hərwi niye gərūm ha m̄əge wu neheye lele bay ka m̄əndzibəra aye. Gərūm ha m̄əge madama, mede nakə lele bay aye na, gərūm ha, bor i bo kurom m̄ə ge bəy ka gər kurom bay, wu neheye lele bay aye na, k̄a p̄əlum bay, k̄a gum d̄əre ka wu hay bay hərwi tadə faya ka gumeye d̄əre ka wu hay na, ka d̄əslumatay ha gər a ze Mbəlom.

6 Mbəlom ma ta ḡəsiye ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye a sariya na, hərwi wu neheye anəŋ aye.

7 Ahəl niye na, nəkurom ka gawum andza niye, wu neheye lele bay eye t̄ə ləvawakum gər.

8 Anəke na, gərūm ha wu neheye tebiye. K̄a gum mevel bay, d̄ərev m̄ə ndalakum bay, k̄a gumatay sewed a siye i ndo hay bay,

kâ tsikum wu neheye lele bay aye ka ndo hay bay, bazlam neheye a ye ka bo mætsike bay aye na, kâ tsikum bay.

⁹ Kâ rawum me ka bo mæ walaŋ kurom bay, hærwi ka gærum ha mede kurom nakæ ahæl niye aye ada tæ wu neheye ka gawum ahæl niye aye.

¹⁰ Ka hutum mede nakæ wedeye düh. Maa wælakum mede nakay wedeye na, Mbælom. Neŋgeye faya ma tæriye ha wedeye pat pat hærwi ada mâ tæra andza neŋgeye, hærwi ada kâ særum na lele.

¹¹ Hærwi niye wuray andaya ma ŋgæniye kurom ha wal wal bay. Yahuda hay ta slala mekelen eye hay næteye næte, ndo neheye madæsa bo eye hay ta ndo neheye madæsa bo eye bay aye næteye næte, ndo neheye mæ kæsaf hay aye ta ndo neheye matærakahan aye hay næteye næte, beke hay ta ndo neheye beke hay bay aye wuray ka ŋgæna tay ha ka bo abæra bay. Næteye tebiye næte hærwi Kæriste a læva tay ha ada neŋgeye mæ dærev i ndo hay tebiye.

¹² Mbælom a pala kurom na, hærwi ada kâ tærum ndo ŋgay hay, a wudæ kurom. Hærwi niye, gum wu neheye anaŋ aye: Sakumay naha a ndo hay, gumatay ŋgwalak a ndo hay, ræhum ha gær kurom, tærum ndo læfedede eye hay, ada tærum ndo mæzle ŋgatay dærmak.

¹³ Sakumay a bo næte næte mæ walaŋ kurom. Tadæ ndoweye kæ gakum mænese na, pæsumay ha. Pæsum ha bo næte næte mæ walaŋ kurom andza nakæ Bæy Maduweŋ a pæsakum ha aye.

¹⁴ Wene wene eye na, wudum bo næte næte mæ walaŋ kurom hærwi tadæ ka gum andza niye na, ka ndzumeye ka tæv manæte eye tæ dærev næte.

¹⁵ Zay nakæ Kæriste ma wælakumeye mâ gæs dærev kurom bæŋbæŋ. Mbælom a zalakum na, hærwi ada kâ tærum næte ada kâ hutum zay. Gumay sisœ huya.

¹⁶ Pum bazlam i Kæriste a dærev kurom lele. Dzalum ka bazlam i Kæriste huya. Tætikum a bo næte næte mæ walaŋ kurom. Dum ha a bo næte næte mæ walaŋ kurom. Zambadumay a Mbælom ta dæmes hay wal wal ada ta dæmes nakæ Mæsæfære Tsædanŋa eye a wælakum aye. Gumay dæmes a

Mbælom, gumay naha sisœ ta mæŋgwese.

¹⁷ Wu nakæ ka gumeye ada ka tsikum-eye tebiye na, gum andza nakæ ndo i Bæy Maduweŋ Yesu hay ta giye aye. Gumay sisœ a Bæba kway Mbælom ta mæzele ŋgay.

Ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu ta ndziye mæ walaŋ i ndo hay na, kækay

¹⁸ Nækurom ŋgwas hay, ræhumatay gær a zal kurom hay lele, hærwi a yay a gær a Bæy Maduweŋ kway andza nakay.

¹⁹ Nækurom haslæka hay wudum ŋgwas kurom hay, kâ ŋgæræzum fataya bay.

²⁰ Nækurom wawa hay, ræhumatay gær a bæba kurom tæ may kurom mæ wu hay tebiye hærwi a yay a gær a Bæy Maduweŋ kâ gum andza niye.

²¹ Nækurom bæba i wawa hay, kâ ndalumtay ha dærev a wawa kurom hay bay. Ka gumatay andza niye na, dærev ma diye fataya abæra.

²² Nækurom beke hay, ræhumatay ha gær a ndo i gay kurom hay ka mændzibæra mæ wu hay tebiye. Kâ ræhumatay ha gær ka dære tay dækdæk tsa hærwi ada tâ zabadakum bay. Duh gum mæsler tæ dærev kurom peteh andza ndo neheye faya ta dæslay ha gær a Mbælom aye.

²³ Mæsler neheye ta wælakumeye tebiye aye na, gum tæ dærev kurom peteh andza nakæ ka gumay mæsler a Bæy Maduweŋ Yesu aye, bæna mæsler i ndo hay dækdæk bay.

²⁴ Særum ha na, mata wælakum magogoy i mæsler kurom na, Bæy Maduweŋ. Ma wælakumeye wu nakæ a pa na mæ mbælom hærwi ndo ŋgay hay aye. Ndo i gay kurom nakæ faya ka gumeye mæsler aye na, Yesu Kæriste.

²⁵ Ndo neheye faya ta giye mænese aye na, Mbælom ma ta pærateye hærwi mænese nakæ faya ta giye. Neŋgeye a ŋgæna tay ha ka bo abæra ndo hay bay.

4

¹ Nækurom ndo i gay hay bæbay, gumatay gær a beke kurom hay lele, kâ zæbum fataya andza wu kæriye bay. Særum ha nækurom bæbay ndo i gay kurom andaya mæ mbælom.

Duwulumay me a Mbælom pat pat ada tærum ndo metsehe eye hay

² Duwulumay me a Mbəlom huya. Kā gum bəle mə mađuwule me bay, gumay sisəe a Mbəlom.

³ Duwulumay me a Mbəlom hərwi may dərmaĸ hərwi ada Mbəlom mâ həndəkamay na tsəved lele ka məde ha bazlam ŋgay a ndo hay, ada nəmaâ đā tay ha wu i Kəriste neheye maŋgaha eye mâ zəba dzaydzay. Ka sərūm ha neŋ ma daŋgay na, hərwi wu nakay.

⁴ Duwulumay me a Mbəlom hərwi ada nā đā ha parakka andza nakə kutoŋ na giye aye.

⁵ Gumay metsehe a mede kurom, mede kurom mâ ge kame i ndo neheye ta təma Yesu Kəriste bay aye na, ŋgwalak eye. Kā nasum ha həlay eye bay, kwa kəday dzənum tay ha.

⁶ Bazlam kurom mâ ge na, ləfedede. Mâ ge na, andza sluwal. Sərūm ha tadə ka mbəđumeye ka bazlam tay na, mbəđumatay faya ta tsəved eye lele.

Mətsike me

⁷ Tisik, malamar kway nakə ka wuđum na haladzay ma mədzepe tə Kəriste aye, neŋgeye faya ma giye məsler i Kəriste tə đərev ŋgay peteh, neŋ tə neŋgeye nəmay faya nəmaa giye məsler pat pat hərwi Bəy Maduweŋ. Neŋ mandza eye kəkay na, ma đakumeye ha.

⁸ Na sləriye naha na, hərwi ada kâ sərūm ha nəmay mandza eye na, kəkay. Ki ye naha na, ma makumeye naha đərev dərmaĸ.

⁹ Na sləriye tay naha neŋgeye ta Onezim malamar kway. Neŋgeye dərmaĸ faya ma pay bəzay a Yesu Kəriste tə đərev ŋgay peteh. Neŋgeye a yaw ma təv kurom. Ta ye naha na, ta tsikakumeye wu nakə faya ma giye bo kənaŋ aye tebiye.

¹⁰ Aristark nakə nəmay salamay ma daŋgay aye, kə tsikakum naha me. Markus, wawa i malamar i Barnabas kə tsikakum naha me dərmaĸ. Tadə ki ye naha ka təv kurom na, təmum na lele. Ba na tətikakum wu nakə ka gumeye tsiy.

¹¹ Yesu ndo nakə tə zalay Zustus aye kə tsikakum naha me dərmaĸ. Mə walaŋ i ndo neheye faya ta giye məsler hərwi Bəy

i Mbəlom tə neŋ kənaŋ aye na, Yahuda mekeleŋ eye hay bay, say ndo neheye maĸkar aye. Nəteye faya ta dzəniye ga haladzay.

¹² Epafəras nakə a yaw abəra ka təv kurom aye, kə tsikakum naha me. Neŋgeye ndo i məsler i Yesu Kəriste. Pat pat, neŋgeye faya ma rəzlay a gər mađuwulay naha me a Mbəlom hərwi kurom. Neŋgeye faya ma đuwulay naha me a Mbəlom na, hərwi ada kâ ndzum bəŋbəŋ lele, kâ tərūm ndo məsəra eye hay ka tsəved i Mbəlom, ada kâ sərūm wu nakə a yay a gər a Mbəlom kâ gum aye tebiye.

¹³ Ta dedek na sər neŋgeye faya ma giye məsler haladzay hərwi kurom ada hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise ada neheye ma Hiyerapolis* aye dərmaĸ.

¹⁴ Luka, doktor kway nakə ka wuđakwa na haladzay aye ada Demas, ta tsikakum naha me dərmaĸ.

¹⁵ Tsikumenətatay ha me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye. Tsikumay me a Nimfa ada a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye tə hayawa gər a gay ŋgay aye.

¹⁶ Ka dzaŋgum na đərewel nakay na, slərumatay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye hərwi ada tâ dzaŋga dərmaĸ. Nəkurom dərmaĸ, đərewel nakə na sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye na, tâ slərakum naha hərwi ada kâ dzaŋgum dərmaĸ.

¹⁷ Gwađumay a Arsip na, mâ ŋgəla ha bo ka məsler i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste nakə a vəlay aye, mâ ndəv ha.

¹⁸ Neŋ Pol, bo ga eye na watsakum naha mətsike me ga nakay tə həlay ga eye. Na tsikakum naha me. Mâ mətsakum gər bay, neŋ na, ma daŋgay.

Mbəlom mâ pa fakuma ŋgama.

* 4:13 Lawdise ta Hiyerapolis na, huđgay neheye tə mbay naha a Kolosi.

Makurre i derewel i Pol nakə a watsatay naha a Tesalonik hay aye Məfələkwe

Pol a pa gay i maɖuwule me a Tesalonik na, a həlay i mahəhele ŋgay masulo eye. A ye a Tesalonik na, a yaw abəra ma Filipi. Tesalonik na, ta diye bəzay i Gəres ka dala i Masedowan. Tesalonik na, wuzlahgəma, ta səkəməwa ha wu hay mə dəma. Mbəzlew hay mə dəma haladzay, wene wene eye na, Yahuda hay. Yahuda siye hay ta təma məsənəke i Pol bay, ta həhar na. Pol a watsa tay a Tesalonik neheye ta təma məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste aye.

Madədo 1 ka 3 faya ma tsikakweye ka məndze i Tesalonik hay tə Pol.

Madədo 4 ada 5, Pol faya ma vəlateye gədaŋ mede kame kame ma məndze i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. A mbəɖatay naha ka metsehe nakə ma kwasatay ha mədzal gər aye.

Mətsike me

¹ Maa watsakum naha derewel nakay na, neŋ ta Silas ada ta Timote. Nəmaa watsakum naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Tesalonik aye. Nəkurom na, ndo i Mbəlom Bəba kway ada ndo i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste hay. Mbəlom mā pa fakuma ŋgama ada mā vəlaku zay.

Pol a gay si sɔcə a Mbəlom hərwi mede i ndo məpe mədzal gər ha ka Yesu

² Nəmay faya nəmaa gay naha si sɔcə a Mbəlom pat pat hərwi kurom kwa a həlay waray. Ahəl nakə nəmaa duwulaway naha me a Mbəlom aye na, nəmaa duwulaway naha me hərwi kurom tebiye.

³ Ahəl nakə nəmaa duwulaway naha me a Mbəlom aye na, nəmaa dzalawa ka məsler kurom nakə faya ka gume ye hərwi ka dzalum ha ka Yesu Kəriste aye. Faya nəmaa dzaliye sa na, nəkurom faya ka ŋgəlumeye ha bo ka məsler ta gədaŋ hərwi

nakə ka wudum Yesu Kəriste ada nəkurom mandza eye bəŋbəŋ lele hərwi nakə faya ka təkumeye dərə a Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste aye.

⁴ Malamar ga hay, nəmaa sər ha, Mbəlom a wuda kurom. A pala kurom na, hərwi ada kə tərurum ndo ŋgay hay.

⁵ Nəmaa sər ha hərwi ahəl nakə nəmaa ɖakum ha Labara ŋgwalak eye na, nəmaa tsik tə bazlam ɖəkɖək tsa bay, nəmaa tsik ta gədaŋ i Məsəfərə Tsədaŋŋa eye. Nəmaa sər ha lele wu nakə nəmaa tsik aye na, dedek. Ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye na, ka sərurum ha mede may. Nəmay faya nəmaa giye andza niye na, hərwi madzəne kurom.

⁶ Nəkurom na, ka dazlumay a məpay bəzay a mede may ada a bəmalə i Bəy Maduweŋ kway. Ahəl nakə ka təmum bazlam i Mbəlom aye na, ka sum ɖəretsətseh haladzay hərwiye, ane tuk na, ɖuh ɖərev kurom kə ŋgwasa hərwi bazlam nakay ta gədaŋ i Məsəfərə Tsədaŋŋa eye.

⁷ Andza niye faya ka bəzumatay ha tsəved lele eye a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye tebiye ka dala i Masedowan ada ma Akay* aye, ta sər ha ma kəkay məndze tay nakə ta ndziye aye.

⁸ Hərwi kurom, ndo hay haladzay ma Masedowan ada ma Akay ta tsəne labara i Bəy Maduweŋ kway, ane tuk na, nəteye ɖəkɖək bay. Sa na, ndo hay kwa ka waray ta tsəne ka mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha ka Mbəlom aye. Wuray andaya nakə nəmay nəmaa səkahiye ha faya aye bay.

⁹ Nəteye tə bazlam tay faya ta tsikiye fakuma, ma kəkay nakə ka təmum may lele ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye. Faya ta tsikiye sa, ka mægər ha kule hay, ka pumay bəzay a Mbəlom nakə dedek eye, neŋgeye ta sifa aye.

¹⁰ Tə sər ha nəkurom faya ka həbumeye wawa ŋgay nakə ma deyeweye mə mbəlom aye. Wawa niye na, Yesu nakə Mbəlom a mbəl ahaya abəra ma mədahaŋ aye. Neŋgeye ma buwiye kway abəra ma mevel i Mbəlom nakə ma ndziye ka ndo i mezeleme hay aye. Ma giye na, pat i sariya ŋgay nakə ma slaweye aye.

* 1:7 Akay: Məzele i Gəres nakə tə zalaway ha guram eye.

2

Məsler i Mbəlom nakə Pol a ge ma Tesalonik aye

¹ Malamar ga hay, nəkurom ka sərüm ha tə gər kurom mede may nakə nəmaa ye naha a gay kurom aye na, kəriye tsa bay.

² Ka sərüm ha nəmaa sa dəretsətseh haladzay ma Filipi təday, ta tsadamay. Ahəl nakə nəmaa ndisl naha a gay kurom aye na, ndo mənə dəre may hay ta samay dəretsətseh huya ane tuk na, Mbəlom kə mamay naha dərev hərwi ada nəmaâ dākum ha Labara Nğwalak eye nakə a yaw abəra ka təv nğay aye.

³ Ahəl nakə nəmaa gatay amboh a ndo hay ka matəme bazlam i Mbəlom aye na, nəmaa raw me bay, wu nakə lele bay aye na, andaya ma mədzal gər may bay, nəmaa vay gər a ndəray bay.

⁴ Duh nəmaa tsik na, wu neheye Mbəlom a gwadamay düm ha aye hərwi a zəba famaya na, nəmaa a yay a gər. A vəl Labara Nğwalak eye a həlay may na, hərwi ada nəmaâ dātay ha a ndo hay. Nəmaa diye ha na, hərwi ada nəmaâ yatay a gər a ndo hay bay. Ane tuk na, hərwi ada nəmaâ yay a gər a Mbəlom neŋgeye nakə a sər dərev may aye.

⁵ Nəkurom ka sərüm ha lele dāda nəmaa tsikakum wu hərwi məvakum gər bay ada dāda ki yamayaw a mədzal gər nəmaa tsikakum wu hərwi ada kâ vəlumamay bay. Wu nakə na watsa kənan aye na, Mbəlom a sər ha dedək.

⁶ Nəmaa pəla ndo hay tâ zambadamay bay, kwa nəkurom, kwa siye i ndo hay, a samay andza niye bay.

⁷ Həbe na, nəmaa ləvakum gər hərwi nəmay na, ndo i maslan i Yesu Kəriste hay, ane tuk na, a samay andza niye bay. Duh nəmaa ndza mə walaŋ kurom ta ləfedede eye andza may i wawa hay nakə ma gatay gər a wawa nğay hay aye.

⁸ Nəmaa wuda kurom haladzay. Hərwi niye, ahəl nakə nəmay ka təv kurom aye na, a samay mədākum ha Labara Nğwalak eye nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye. Ada neŋgeye niye dekdek bay, a samay məvəle

ha məsəfəre may hərwi kurom, hərwi ka yumamay a gər haladzay.

⁹ Malamar ga hay, kâ mətsum ha gər ta məsler nakə nəmaa ge mawura bo eye mə gay kurom aye bay. Nəmaa ge məsler kwa ta həvad, kwa ta həpat hərwi ada nəmaâ tsətsah fakuma wu mənday bay. Andza niye, nəmaa dā ha Labara Nğwalak eye i Mbəlom ze matsətsehe fakuma wuray.

¹⁰ Nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, ka sərüm ha mede may ahəl nakə nəmay mə walaŋ kurom aye na, lele ada dedək eye ada Mbəlom a sər ha dərma. Ndəray ma sliye mətsike famaya wuray bay.

¹¹ Ka sərüm ha, nəmay ta nəkurom andza bəba ta wawa nğay hay.

¹² Nəmaa vəlākum gədan. Nəmaa gawakum amboh hərwi ada mede kurom mâ yay a gər a Mbəlom, neŋgeye nakə a zalakum hərwi ada kâ fəlākum a bəy nğay, ma təv nakə nğwalak eye haladzay aye.

¹³ Nəmay faya nəmaa gay naha sişə a Mbəlom huya sa na, hərwi ahəl nakə nəmaa dākum ha bazlam i Mbəlom aye na, ka pum faya zləm. Ka təmum, ka sərüm ha ta dedək bazlam nakay a yaw abəra ka təv i Mbəlom bəna bazlam i ndo zezəŋ bay. Ayaw ta dedək bazlam nakay a yaw na, mə həlay i Mbəlom. Faya ma giye məsler mə nəkurom neheye ka dzalum ha ka Yesu Kəriste aye.

¹⁴ Malamar hay nəkurom ka tərüm andza məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma dala i Yahuda nəteye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye. Yahuda hay ta satay dəretsətseh ada anəke ndo i gəma kurom hay ta sakum dəretsətseh dərma andza i tay.

¹⁵ Yahuda neheye na, ta kəd ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye ahəl niye aye, ta kəd Bəy Maduweŋ kway sa. Ta həharawa may dərma. Nəteye na, tə yay a gər a Mbəlom bay tebiye, nəteye ndo mənay dəre a ndo hay tebiye.

¹⁶ Andza niye, nəmaa dātay ha bazlam i Mbəlom a ndo siye neheye nəteye Yahuda hay bay aye hərwi ada Mbəlom mâ təma tay ha na, a satay bay. Anəke na, ta rah ha

* 2:16 Zəba ma Roma hay 11.28-32.

ka mənese tay nakə tə gawa aye tebiye, ada kə ndalay a Mbəlom fataya, sariya ŋgay ma gəsiye tay ha.*

A say a Pol mambəde gər a Tesalonik

¹⁷ Malamar hay, nəmay na, ahəl nakə nəmaa ye abəra ka təv kurom, nəmaa gər kurom ha aye na, hawa kurom a gawamay haladzay, a samay mənğatakum. Tə dəre na, nəmay dəreŋ ta nəkurom. Ane tuk na, dərev may mandza eye na, tə nəkurom huya. Nəmaa pəla tsəved madzəga haladzay mede naha mənğatakum.

¹⁸ A samay mambəde naha gər ka təv kurom. Neŋ Pol tə gər ga, na tsik sik haladzay nakə a seŋ mede naha aye. Ane tuk na, Fakalaw ka dərəzlamay na tsəved.

¹⁹ Ayaw, məpe mədzal gər may ta mənğwese may na, hərwi kurom. Nəkurom magogoy may nakə nəmaa ŋgalakiye kurom ha kame i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste pat nakə ma maweye aye.

²⁰ Ayaw, ta dedək nəmaa ŋgalakiye kurom ha ada dərev may ma ŋgwasiye hərwi kurom.

3

¹ Ahəl nakə nəmaa tsəne labara kurom sa bay aye na, nəmaa sla faya məgəse dərev sa bay. Nəmaa gwad nəmaa sləriye naha Timote ka təv kurom. Nəmay na, nəmaa ndziye ma Aten mahəmeye təmad.

² Ka sərūm ha Timote neŋgeye malamar kway. Neŋgeye ta nəmay faya nəmaa giye məsler i Mbəlom. Nəmay ta neŋgeye faya nəmaa diye ha Labara Ŋwalak eye i Yesu Kəriste. Nəmaa slər naha ka təv kurom hərwi ada mâ dzəna kurom ada mâ makum naha dərev ada nakə kâ ndzum bəŋbəŋ ka tsəved i Mbəlom aye,

³ hərwi ada dərətsətseh nakə faya ma ndzakumeye a gər aye mâ dze kurom ha ta dəba bay. Ba ka sərūm ha a ye ka bo ka sakweye dərətsətseh andza niye.

⁴ Ahəl nakə nəmay ka təv kurom, dərətsətseh ka ndzakway a gər zuk bay aye na, nəmaa tsikakum, nəmaa gwadəkum aza dərətsətseh ma deyeweye ada kə ndislew andza nakə ka sərūm aye.

⁵ Hərwi niye na sla faya madəme sa bay. Na slər naha Timote ka təv kurom hərwi ada nâ tsəne labara kurom. Ağəna

nəkurom faya ka dzalumeye ha huya ka Yesu Kəriste kəgəbay ağəna Fakalaw kə vakum gər. Tadə kə ge andza niye na, məsler nakə nəmaa ge mə walaŋ kurom aye na, ka təra kəriye.

⁶ Ane tuk na, anəke Timote nakə a ye naha ka təv kurom aye, kə maw ka təv may. Kə tsikamay labara hay ŋwalak eye ka nəkurom. A gwad na, nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste huya ada ka wudum bo nəte nəte. A gwad sa na, ka pum may a mədzal gər kurom, a sakum mənğatamay andza nəmay nakə a samay mənğatakum aye dərma.

⁷ Andza niye malamar may hay, dərətsətseh faya ma ndzameye a gər haladzay ada ndo hay faya ta kwasameye gər haladzay. Ane tuk na, ahəl nakə Timote a maw a tsikamay labara kurom aye na, kə mamay naha dərev hərwi nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste huya.

⁸ Anəke na, dərev may kə ŋgwasa hərwi nəkurom mandza eye bəŋbəŋ mə həlay i Bəy Maduweŋ.

⁹ Kwa nəmaa gay naha sise a Mbəlom ma kəkay na, kə sla bay, hərwi dərev may kə ŋgwasa haladzay hərwi kurom.

¹⁰ Nəmay faya nəmaa duwulay naha me ta həpat ta həvad hərwi ada mâ vəlamay tsəved nəmaâ ye naha mazəbakumaw dəre ada matətikakum wu nakə ka sərūm zuk bay aye hərwi ada kâ səkahum ha mədzal gər ka Yesu Kəriste.

¹¹ Mbəlom Bəba kway tə gər ŋgay eye ta Bəy Maduweŋ kway Yesu tâ vəlamay tsəved mede naha ka təv kurom.

¹² Bəy Maduweŋ mâ gəl ha mawudə bo kurom nakə ka wudum bo mə walaŋ kurom aye kame kame ada kâ wudum ndo hay tebiye kame kame andza nakə nəmay nəmaa wuda kurom aye.

¹³ Andza niye, ma vəleye gədaŋ a dərev kurom hay hərwi ada mənese mâ ge andaya mə nəkurom bay ada kâ tərūm tsədaŋŋa kame i Bəba kway Mbəlom pat nakə Bəy Maduweŋ Yesu ma maweye aye. Mata maw na, neŋgeye ta ndo ŋgay hay tebiye.

4

Mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye

1 Malamar ga hay, wu nakə nəmaa ndəvakumeye naha mətsike aye na anan: Ahəl niye nəmaa tətikakum mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Nəmaa sər ha mede kurom na, andza niye. Anəke nəmay, nəmaa gakumeye amboh ta məzele i Bəy Maduweŋ kway Yesu, pumay bəzay a mede kurom niye kame kame.

2 Ka sərūm ha mede nakə nəmaa gwadəkum pumay bəzay ta gədan i Bəy Maduweŋ kway Yesu aye.

3 Wu nakə a say a Mbəlom aye na, tərūm tsədanŋa. Andza məgwede na, kâ gum madama bay.

4 Kwa way mə walaŋ kurom tâ ndza ta ŋgwas ŋgay salamay ka tsəved nakə a yay a gər a Mbəlom aye, ndo hay tâ ŋgalakum bəzay bay.

5 Kâ gərūmay ha bo a bor i bo kurom bay. Maa ge andza niye na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye.

6 Ndəray mâ gay mənese a ndo ta təv i ŋgwas bay, mâ vay gər kwa tsekweŋ bay. Sərūm ha na, Bəy Maduweŋ kway ma vələteye dərətsətseh a ndo neheye ta giye slala i mənese nakay aye. Nəmaa gakum daf, 6a nəmaa tsikakum.

7 Mbəlom kə zalakway. Ane tuk na, a zalakway na, hərwi ada kâ gakwa madama bay. Neŋgeye a zalakway hərwi ada kâ ndzakwa tsədanŋa.

8 Hərwi niye, ndoweye ka kərah bazlam neheye na, a kərah bazlam i ndo hay bay. A kərah na, Mbəlom, neŋgeye nakə a vələkum Məsəfəre Tsədanŋa eye.

9 Malamar ga hay, wuray andaya nakə na watsakumeye naha sa ka mawude siye i ndo i Yesu hay aye na, andaya bay, hərwi bo i Mbəlom eye tə gər ŋgay ka tətikakum, wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom.

10 Ayaw, ta dedək ka wudum ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye ka dala i Masedowan aye tebiye. Ane tuk na, faya nəmaa gakumeye amboh, gum andza niye kame kame.

11 Pəlum na, məndze nakə səkeffe aye. Kâ tələkum me kurom a wu i ndo siye hay bay. Gum məsler tə həlay kurom eye andza nakə 6a nəmaa tsikakum aye.

12 Tadə ka gum andza niye na, ndo neh-eye ta dzala ha ka Yesu Kəriste zuk bay aye na, ta rəhakumeye ha gər ada ka rəkumeye wu mənday wal bay.

Bəy Maduweŋ Yesu ma maweye

13 Malamar ga hay, a samay məgəre kurom ha ze məsəre wu ka bazlam i ndo neheye ta mət aye bay. Hərwi a samay na, dərev mâ ye fakuma abəra bay andza ndo neheye faya ta həbiye madayaw i Yesu təbey aye.

14 Tadə azlakwa ka sərakwa ha Yesu kə mət ada kə lətsew abəra ma mədahaŋ, sərūm ha ndo neheye tə mət 6a ta dzala ha ka Yesu aye na, Mbəlom ma lətse tay ahaya abəra ma mədahaŋ, ma hayatay gər ka təv i Yesu.

15 Wu nakə nəmaa tsikakumeye anəke aye na, Bəy Maduweŋ kway kə dā ha. Pat nakə ma maweye na, nəkway neheye tə dərə ka məndzibəra aye ka lahakwateye kame a ndo neheye ta mət aye bay.

16 Pat eye niye na, Mbəlom ma vələteye tsəved a gawla ŋgay hay, bəy i gawla i Mbəlom hay ma zaliye ta magala. Tsa na, tolom i Mbəlom ma ləviye ada Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste, bo ŋgay eye ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom. Ndo neheye tə mət 6a ta dzala ha ka neŋgeye na, nəteye ta lahiye mələtsew abəra ma mədahaŋ,

17 tsa na, Mbəlom ma hayakweye gər a nəkway neheye huya tə dərə aye hərwi ada nəkway tage nəteye kâ hayakwa gər ma pazlay. Nəkway tebiye ka dzakweye gər ta Bəy Maduweŋ kway ka məgər mbəlom. Ka ndzakweye huya ta Bəy Maduweŋ kway ka təv manəfe eye.

18 Hərwi niye, mum ha dərev a bo tə bazlam neheye nəte nəte mə walaŋ kurom.

5

Ndəray a sər pat i məmaw i Yesu bay

1 Malamar hay, ka bazlam i pat kəgəbay həlay i məmaw i Bəy Maduweŋ na, nəmaa watsakumeye naha na, ma dzəniye kurom bay,

2 hərwi bo kurom eye ka sərūm ha ma maweye andza məkal ndəray ma səriye faya bay.

³ A həlay nakə ndo hay ta gwadiye: «Gəma may mandza eye zay, wuray andaya ma gameye bay.» A həlay niye na, dəretsətseh ma dazleye tuk, ta dzaliye faya bay. Tsəved andaya mətəme abəra mə dəma bay. Ma giye na, andza ɲgwas nakə məwe wawa a dazlay, məwure ɲgay eye a dazlay kwayaɲɲa aye.

⁴ Malamar ga hay, nəkurom na, andza ndo neheye nəteye ma ləvon aye bay. Pat eye niye mâ ndzakum a gər andza məkal bay.

⁵ Hərwi nəkurom tebiye ndo neheye tə yawa mə dzaydzay ta həpat aye. Nəkway na, andza ndo neheye tə yawa ta həvad ma ləvon aye bay.

⁶ Hərwi niye, kâ ndzahərakwa andza siye hay bay. Nəkway düh ndzakwa tsezlezleɲɲe ada gakway metsehe a bo kway.

⁷ Ndo neheye tə ndzahərawa aye na, tə ndzahərawa ta həvad ada tə kwayawa na, ta həvad dərmak.

⁸ Nəkway na, ndo neheye mandza eye mə dzaydzay aye, nəkway ka həhalakwa ma ləvon bay. Hərwi niye, gakway metsehe a bo, dzalakwa ha ka Yesu Kəriste huya ada wudakwa bo nəte nəte. Niye na, andza ka pakwa ka bo peteked i bəre hərwi ada wuray mâ gakway bay. Həbakwa pat nakə Mbəlom ma təmiye kway ha hərwi məpe faya mədzal gər kway na, andza mbəramdaw i bəre nakə tə pawa a gər a həlay i vərəm aye.

⁹ Mbəlom a pala kway na, hərwi ada mâ vələkway dəretsətseh bay. A pala kway düh na, hərwi ada mâ təma kway ha tə həlay i Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste.

¹⁰ A mət na, hərwi kway hərwi ada nəkway ta neɲgeye kâ ndzakwa ka təv manəte eye. Kwa tadə ka mətakwa tsiy, kwa tadə nəkway tə dəre mba, pat nakə ma maweye na, nəkway tə neɲgeye, ka ndzakweye ka təv manəte eye.

¹¹ Hərwi niye, mum ha dərev a bo mə walaɲ kurom ada dzənum bo hərwi ada kâ hutum gədaɲ andza nakə ba faya ka gumeye anəke aye.

Mandəve i bazlam

¹² Malamar hay, faya nəmaa gakumeye amboh, rəhumay ha gər a ndo neheye faya

ta giye məsler i Mbəlom mə walaɲ kurom aye. Bəy Maduweɲ a pa tay ha kame kurom hərwi ada tâ tətikakum tsəved ɲgay.

¹³ Rəhumatay ha gər lele ada wudum tay ha haladzay hərwi faya ta giye məsler i Mbəlom. Ndzum zay mə walaɲ kurom.

¹⁴ Malamar hay, faya nəmaa gakumeye amboh, tsikummatay faya a ndo i səe hay, mumatay naha dərev a ndo neheye zluwer a gatay aye ada məmatay bo a ndo neheye bəle aye hay, zlum ɲgatay kwa ka way tebiye.

¹⁵ Gum metsehe, ndəray mâ ma ha sewed tə sewed bay. Gum gədaɲ kwa kəday hərwi ada kâ gum düh na, wu ɲgwalak eye hay mə walaɲ kurom ada a ndo hay tebiye.

¹⁶ Ndzum na, pat pat ma mənɲwese.

¹⁷ Duwulumay me a Mbəlom pat pat.

¹⁸ Kwa a həlay waray, gumay naha sisəe a Mbəlom. Anaɲ wu nakə nəkurom ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste a say a Mbəlom kâ gum aye.

¹⁹ Kâ kərahumay ha tsəved a Məsəfəre Tsədəɲɲa ka mətsike me bay.

²⁰ Ka ta rəsum na bazlam i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay bay.

²¹ Dzədzamum tay ha wu neheye ta tsikiye tebiye təday ada pum wu nakə lele eye a dərev kurom.

²² Kâ gum mənese bay tebiye.

²³ Mbəlom tə gər ɲgay neɲgeye nakə a vəl zay aye, mâ təra kurom ha tsədəɲɲa eye hay. Mâ tsəpa məsəfəre kurom ta mədzal gər kurom tə bo kurom tebiye hərwi ada a həlay nakə Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste ma maweye na, ndəray mâ ɲgəlakum bəzay ta təv i wuray kwa tsekweɲ bay.

²⁴ Mbəlom a zalakum na, hərwi ada kâ tərurum ndo ɲgay hay. Neɲgeye ma giye andza niye hərwi wu nakə kə tsik aye na, ma giye.

²⁵ Malamar hay, duwulumay me a Mbəlom hərwi may dərmak.

²⁶ Tsikummatay me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye lele.

²⁷ Na gakum amboh ta məzele i Bəy Maduweɲ kway: Dzaɲgum dərewel nakay kame i siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye.

²⁸ Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste m̄a
pa fakuma ŋgama.

Masulo i derewel i Pol nakə a watsatay naha a Tesalonik hay aye Məfələkwe

Derewel nakay masulo eye a masay a gər i bazlam nakə a tsik mə derewel nakə makurre eye. Həlay eye faya ma diye a dəba, gər faya ma kwasateye a ndo məpe mədzal gər hay hərwi Bəy Maduweŋ Yesu kə maw zuk bay. Ma Tesalonik na, siye hay tə gwad pat i məmaw i Bəy Maduweŋ kə ndislew (2.2). Siye hay ta kərah mäge məsler (3.6-12).

Mə derewel nakay na, Pol faya ma səkahiye ha məsənəke ŋgay. Məpe mədzal gər ka Yesu ma mbatiye ha labara i ndo zezeŋ bay. Ma mbatiye ha wu mawura bo eye ta dəretsətseh wal bay. Pat nakə Yesu ma maweye na, mənese ma dziye (1.5-9). Anəke na, mənese faya ma giye məsler ta məkal (2.1-12). Pol a tsik faya andza ndo nakə tə zalay «ndo i sewed» aye. Neŋgeye na, gədaŋ nakə a hayay gər a gədaŋ sewed eye hay tebiye aye.

Mətsike me

¹ Maa watsakum naha derewel nakay na, neŋ Pol, Silas ada ta Timote. Nəmaa watsakum naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Tesalonik aye, nəkurom i Mbəlom Bəba kway ada i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste t̄a pa fakuma ŋgama ada t̄a vəlakum zay.

Bəy Maduweŋ ma gateye sariya a ndo i m̄ndzibəra hay

³ Malamar ga hay, a ye ka bo nəmāa gay naha sīs̄ce a Mbəlom hərwi kurom pat pat. A ye ka bo nəmāa ge andza niye hərwi faya ka səkahumeye ha məpe mədzal gər kurom ka neŋgeye ada nəkurom tebiye, kwa way a wuda siye i ndo hay kame kame dərmak.

⁴ Hərwi niye ahəl nakə nəmay ta siye i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, nəmaa tsikawa fakuma ta m̄n̄gwese hərwi ndo hay faya ta gakumeye

dəretsətseh, faya ta nakumeye dəre, ane tuk na, ka hwayum bay. Ka səmumay ha, faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste. Nəmay faya nəmaa ŋgalakiye kurom ha.

⁵ Wu nakay faya ma diye ha parakka Mbəlom ma giye sariya ada sariya ŋgay na dedek. Ka gum dəretsətseh andza niye na, hərwi ada k̄a t̄arum ndo məfələkwe a Bəy i Mbəlom. Hərwi niye nakə faya ka sumeye dəretsətseh aye.

⁶ Dedek, Mbəlom ma giye na, wu nakə dedek eye, ma gateye dəretsətseh a ndo neheye ta gakumeye dəretsətseh aye.

⁷ Nəkurom ndo neheye anəke faya ka sumeye dəretsətseh aye na, Mbəlom ma vəlakumeye zay ada ta nəmay dərmak. Ma giye andza niye na, a həlay nakə Bəy Maduweŋ kway ma mbəzlaweye mə mbəlom aye. Gawla ŋgay gədaŋ eye hay ta laka ahaya.

⁸ Bəy Maduweŋ kway ma deyeweye ma dərneh i ako, ma gateye dəretsətseh a ndo neheye tə sər Mbəlom bay ada ta kərah Labara ŋgwalak eye i Bəy Maduweŋ Yesu kway aye.

⁹ Ta siye dəretsətseh. Ta dziye ka tor eye, Mbəlom ma dərəzlateye a tsəved hərwi ada t̄a yaw ka t̄əv i Bəy Maduweŋ bay. Ta sliye m̄ndze ma məzlāb nakə a ze kwa mey aye bay.

¹⁰ Wu nakay ma giye bo na, pat nakə Bəy Maduweŋ ma maweye. Ndo ŋgay hay ta zambadəye. Ndo neheye ta dzala ha ka neŋgeye tebiye ta d̄əslay ha gər. Ka d̄əslumeye ha gər dərmak hərwi ka t̄əmum bazlam nakə nəmaa d̄akum ha aye.

¹¹ Hərwi niye, nəmay faya nəmaa d̄uwulay naha me a Mbəlom huya hərwi kurom. Nəmaa d̄uwulay naha me na, hərwi ada k̄a ndzum andza neheye a zalatay aye. Nəmaa d̄uwulay naha me hərwi ada m̄a dz̄əna kurom ka mäge wu neheye ŋgwalak eye tebiye a sakum hābe mäge aye ada məsler nakə ka gumeye hərwi mədzal gər ka Yesu aye. Nəmaa gwadəye: M̄a dz̄əna kurom ta gədaŋ ŋgay.

¹² Andza nakay, ndo hay ta zambadəye a məzele i Bəy Maduweŋ kway Yesu hərwi kurom ada ndo hay ta zambad̄akumeye hərwi ŋgay dərmak. Wu nakay ma giye na,

hərwi Mbəlom ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ta piye fakuma ŋgama.

2

Wu nakə ma lahiye mäge kame aza Yesu ma maweye aye

¹ Malamar hay, a seŋ mətsike ka pat i məmaw i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ada i məhay gər kway kame ŋgay. Faya nəmaa gwadakumeye naha,

² kâ dzədzum ha mədzal gər kurom bəse tə wu nakə siye hay tə gwad pat nakə Bəy Maduweŋ ma maweye kə husaw aye bay. Kwa tadə ndo i maslaŋ hay ta tsik, kwa tadə ka tsənum abəra ka ndo neheye faya ta diye ha bazlam i Mbəlom, kəgəbay tə gwad maa watsa andza niye na, neŋ, kâ dzədzarum bay.

³ Ndəray mâ vakum gər kwa tsekweŋ bay tebiye. Pat eye kə husaw zuk bay hərwi ma husaweye na, ndo hay haladzay ta gəriye ha tsəved i Mbəlom təday, ndo i sewed nakə Mbəlom ma kaliye ha a ako aye ma deyeweye təday. Tsa na, pat eye ma husaweye tuk.

⁴ Ndo i sewed niye ma gateye me a ndo hay ka mədəslay ha gər kwa tadə a Mbəlom, kwa a mey, ma gwadateye kâ dəslumay ha gər bay. Ma gwadateye neŋgeye na, a ze kwa mey tebiye. Ma fələkwiye kwa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, ma ndziye mə dəma, ma gwadiye neŋgeye Mbəlom.*

⁵ Ahəl nakə neŋ mə gay kurom aye na, na tsikakum wu neheye, kə mətsakum gər dəw?

⁶ Anəke wu ka dərəzlay na tsəved ada ka sərurum wu nakə a dərəzlay na tsəved aye. Aza həlay eye kə sla na, ndo i sewed niye ma ndohwaweye parakka.

⁷ Sewed nakay faya ma giye məsler mə walaŋ i ndo hay, ane tuk na, neŋgeye maŋgaha eye, ada ma ndziye maŋgaha eye hus a həlay nakə ndo madərəzlay na tsəved ma gəriye ha madərəzlay na tsəved aye.

⁸ Tsa na, ndo i sewed ma ndohwaweye parakka. Ma dəba i wu nakay na, Bəy Maduweŋ Yesu ma maweye ta gədaŋ ŋgay. Ma kədiye na abəra mə dəma ta gədaŋ i

məsəfəre ŋgay nakə ma vəzlaweye mə bazlam ŋgay aye.

⁹ Ndo i sewed niye ma deyeweye na, ta gədaŋ i Fakalaw. Ma giye masuwayaŋ hay wal wal, ma gateye hərbaəəkka a ndo hay. Ma vateye gər a ndo hay tə wu niye ma giye.

¹⁰ Ma giye wu neheye ŋgwalak eye bay aye wal wal tebiye ada ma vateye gər a ndo neheye ta kutsiye tay ha a ako nakə dəda ma mbatiye bay aye. Ta dziye andza niye hərwi ta wudə dedək bay, ta kərah. Tadə ta təma na, Mbəlom ma təmiye tay ha həbe.

¹¹ Hərwi niye, Mbəlom ma sləriye fataya ndo məvatay gər gədaŋ eye hərwi ada tā vəlay ha mədzal gər tay a maraw me.

¹² Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada sariya mâ gəs tay ha ndo neheye ta təma dedək bay aye ada ta wudə mäge mənese aye.

Ndzum ka tsəved i Mbəlom bəŋbəŋ

¹³ Nəkurom malamar may hay nakə Mbəlom a wudə kurom aye, kutoŋ nəmaa gay naha sisə a Mbəlom pat pat hərwi kurom, bəna Mbəlom a pala kurom kwa ahəl nakə məndzibəra andaya zuk bay aye hərwi mətəme kurom ha. A təma kway ha ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə a təra kurom ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. Mbəlom a təma kurom ha na, hərwi ka dzalum ha ka wu nakə dedək aye.

¹⁴ Mbəlom a zalakum na, ahəl nakə nəmaa dəkum ha Labara ŋgwalak eye i Yesu Kəriste aye. A say na, kâ hutum məzlaə i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste dərmak.

¹⁵ Hərwi niye malamar ga hay, ndzum dəwerwerre bəŋbəŋ lele, dzalum ka wu neheye nəmaa tətikakum aye huya, kwa tadə nəmaa tətikakum tə bazlam kwa tadə nəmaa watsakum naha a dərəwel, pum na a mədzal gər kurom.

¹⁶ Faya na dūwulay naha me a Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tə gər ŋgay eye ada a Mbəlom Bəba kway nakə a wudə kway aye. Ta ŋgwalak ŋgay, faya ma makweye naha dərəv huya ada faya ma dzəniye kway ka mədzal gər kway, ka wu nakə ŋgwalak eye ma deyeweye kame aye.

¹⁷ Mâ makum naha dərəv ada mâ vəlakum gədaŋ ka mäge wu neheye ŋgwalak

* 2:4 Zəba ma Daniyel 11.36; Ezekiyel 28.2.

eye hay huya ada ka mætsike wu neheye ɲgwalak eye hay huya.

3

Duwulumay me a Mbəlom hərwi may

¹ Malamar hay, nakay na, wu nakə nəmaa ndəviye ha mætsikakum aye. Duwulumay me a Mbəlom hərwi may hərwi ada bazlam i Bəy Maduweŋ Yesu mâ ye kame bəse bəse ada ndo hay tâ rəhay ha gər andza nəkurom neheye ka rəhumay ha gər aye dərma.

² Duwulumay me a Mbəlom hərwi may hərwi ada mâ tsəpa may abəra ka ndo i sewed hay, hərwi a say a siye hay matəme bazlam i Mbəlom nakə nəmaa tsikiye bay.

³ Ane tuk na, Bəy Maduweŋ na, a mbəday həlay a bazlam ɲgay bay. Ma dzəniye kurom ada kâ tərūm gədaŋ eye hay ada ma tsəpiye kurom abəra ka Fakalaw.*

⁴ Bəy Maduweŋ kway faya ma dzəniye may ka mäge fakuma mədzał gər. Nəmaa sər ha na, faya ka gumeye wu nakə nəmaa tsikakum aye ada ka gumeye huya.

⁵ Bəy Maduweŋ kway mâ dzəna kurom hərwi ada kâ sərūm ha ma kəkay nakə Mbəlom a wuda kurom aye ada kâ səməmay naha a dərətsətseh andza Yesu Kəriste nakə a səmay naha aye.

Kwa way mâ ge mæsler

⁶ Malamar hay, faya nəmaa tsikakum-eye ta məzele i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste, faya nəmaa gwadəkumeye na, kâ ndzum ka təv i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye sə eye bay, hərwi ta kərah wu neheye nəmaa tətikakum aye.

⁷ Nəkurom ka sərūm ha tə gər kurom eye wu nakə ka gumeye hərwi məpay bəzay a mede may aye. Hərwi ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye na, nəmay sə eye hay daw?

⁸ Nəmaa nda wu mənday i ndo mekeleŋ eye hay kəriye bay, nəmaa səkəm masəkəme. Nəmaa ge mæsler tə madagər eye həvad ta həpat hərwi wu mənday may hərwi ada nəmaâ vəlakum dərətsətseh hərwi wu mənday bay.

⁹ Nəmaa ge mæsler andza niye na, nakə tsəved may andaya matsətsehe fakuma wu mənday bay aye bay. Ane tuk na, nəmaa

ge duh na, hərwi mədəkum ha wu nakə kâ gum aye.

¹⁰ Ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye na, nəmaa tsikakum, nəmaa gwadəkum: Tadə ndowe ye kə ge mæsler bay na, kâ vəlumay wu mənday bay.

¹¹ Nəmaa tsikakum naha andza niye na, hərwi nəmaa tsəne tə gwadə ndo mekeleŋ eye hay mə walaŋ kurom na, sə eye hay. A satay mäge mæsler bay, ane tuk na, faya ta ndapiye a bazlam i ndo hay.

¹² Faya nəmaa tsikateye naha a ndo niye hay, faya nəmaa gatay naha me ta məzele i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Gum mæsler ta tsəved eye hərwi məhute wu mənday tə həlay kurom aye.

¹³ Malamar hay, nəkurom na, gum wu ɲgwalak eye andza niye, kâ yum gər bay.

¹⁴ Tadə ndowe ye ka rəhay ha gər a wu nakə nəmaa watsa a dərəwel nakay aye bay na, zəbum faya, nəkurom ta neŋgeye kâ dzapum ka mäge wu hay dziye bay hərwi ada horoy mâ gay.

¹⁵ Ane tuk na, kâ zəbum faya andza ndo mənə dərə kurom bay. Tsikumay me duh ta tsəved eye hərwi neŋgeye malamar kurom huya.

Mandəve i bazlam

¹⁶ Bəy Maduweŋ Yesu bo ɲgay eye ndo məvəle zay, mâ vəlakum zay huya pat pat kwa həlay waray waray. Bəy Maduweŋ Yesu mâ ndza tə nəkurom tebiye.

¹⁷ Neŋ Pol na tsikakum naha me, neŋ na watsa tə həlay ga eye. Na pawa ɲgodgor ka dərəwel ga hay tebiye na, andza nakay. Nakay na, məwetse ga.

¹⁸ Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ɲgama tebiye.

* 3:3 2 Tesalonik hay 2.3.

Makurre i d̄erewel i Pol nakə a watsay naha a Timote aye Məfələkwe

Məzele i Timote ka ndzeze a gər ma d̄erewel i ndo i maslaŋ hay ada mə d̄erewel hay i Pol. Timote a lakawa ha Pol ka mäge məsler. Kə laka ha Pol a mahəhele hay haladzay. Pol kə slər ha a t̄əv mawura bo haladzay, a Tesalonik ada Korin̄te.

Pol a watsay d̄erewel a Timote sulo. Pol a watsa d̄erewel neheye na 6a m̄ədok i m̄əpe m̄ədzal gər ka Yesu mapa eye ts̄iy. A zəkaw anəke na, m̄əpe tay ha gay i mad̄uwule me hay lele ada mat̄əra ha m̄əpe m̄ədzal gər ḡədaŋ eye.

Makurre i d̄erewel a v̄əlatay ḡədaŋ a ndo m̄ədzal gər hay ka Yesu, a ndo neheye t̄ə kalatay kame a ndo hay aye, ada a Timote.

Siye i ndo m̄əpe m̄ədzal gər ka Yesu faya ta s̄ənəkateye wu lele bay aye a ndo hay (1.3-7; 4.1-4; 6.3-5).

Pol faya ma ts̄ikateye me a z̄ləm h̄ərwi m̄əd̄əslay ha gər a Yesu ada t̄ə mad̄uwule me (mad̄ədo 2). A d̄a ha d̄ərmak, ndo neheye t̄ə kalay kame a gay i mad̄uwule me hay ta ndziye na, ma kəkay (mad̄ədo 3).

Bəba i Timote na, ndo Ḡərek ada may ŋgay dem i Yahuda hay. Faya ma d̄ay ha a Timote ma kəkay nakə ma gateye gər a ndo hay aye (mad̄ədo 4 ka 6).

¹ Maa watsa d̄erewel nakay na, neŋ Pol, neŋ ndo i maslaŋ i Yesu K̄əriste. Ndo nakə a pa ga ndo i maslaŋ aye na, Mb̄əlom ndo m̄ətəme kway ha t̄ə Yesu K̄əriste nakə a ge wu nakə ka pakwa faya m̄ədzal gər aye.

² Na watsaka naha a n̄əkar Timote. N̄əkar na, andza wawa ga dedek eye h̄ərwi ka dzala ha ka Yesu K̄əriste.

Mb̄əlom Bəba kway t̄ə Yesu K̄əriste B̄əy Maduweŋ kway t̄ə pa fakaya ŋgama, t̄ə gaka ŋgwalak ada t̄ə v̄əlaka zay.

Ndo i parasay hay

³ A seŋ na, ndza ma Efez andza nakə na ts̄ikaka kurre ah̄əl nakə na gər kar ha, na ye ka dala i Masedowan aye. Ndza mə d̄əma

h̄ərwi ada k̄a gatay me a ndo neheye faya ta t̄ət̄ikateye maraw me a ndo hay aye, t̄ə gər ha.

⁴ Gwadatay na, t̄ə v̄əlay ha bo tay a wurmbez hay ada a m̄əkəde wuway ka bəba t̄əte tay hay bay. Niye na, ma ḡəliye ha m̄əkəde wuway k̄əriye, ma dz̄əniye wu nakə a say a Mb̄əlom aye bay. Wu nakay ka s̄ərakwa ha na, h̄ərwi ka dzalakwa ha ka neŋgeye.

⁵ Ka ts̄ikakwateye andza niye na, h̄ərwi ada t̄ə wud̄a ndo hay. Kə satay mawud̄e ndo hay na, d̄ərev tay m̄a t̄əra ts̄ədaŋŋa lele, t̄ə ge wu ŋgwalak eye d̄ekd̄ek ada t̄ə dzala ha ka Mb̄əlom lele. Niye na, ta wud̄a ndo hay.

⁶ Ndo mekeleŋ eye hay na, ta dze ab̄əra ka ts̄əved̄, ta gər ha wu ŋgwalak eye. Duh faya ta ts̄ikiye wu neheye ma giye ŋgama bay aye.

⁷ A satay mat̄ət̄ikatay bazlam i Mb̄əlom mapala eye a ndo hay, faya ta t̄ət̄ikiye ta ḡədaŋ. Ane tuk na, bo tay eye t̄ə ts̄əne wu nakə faya ta ts̄ikiye bay ada faya ta t̄ət̄ikateye a ndo hay aye bay.

⁸ Tad̄ə ndoweye kə pay b̄əzay a bazlam i Mb̄əlom mapala eye ta ts̄əved̄ eye na, ka s̄ərakwa ha na, lele.

⁹ Ts̄ənakwa wu nakə na ts̄ikiye: Mb̄əlom a v̄əl bazlam mapala eye na, h̄ərwi ndo neheye faya ta giye ŋgwalak aye bay. Mb̄əlom a v̄əl d̄uh na, h̄ərwi ndo neheye faya ta giye wu nakə lele bay aye, ndo neheye ta r̄əhay gər a Mb̄əlom bay aye, ada h̄ərwi ndo neheye t̄ə k̄əts na Mb̄əlom aye. Mb̄əlom a v̄əl bazlam mapala eye na, h̄ərwi ndo neheye faya ta giye m̄ənese aye, ndo neheye t̄ə yay a gər a Mb̄əlom bay aye, ndo neheye ta k̄ərah wu hay i Mb̄əlom aye. Mb̄əlom a v̄əl bazlam mapala eye sa na, h̄ərwi ndo neheye ta k̄ədiye bəba tay ta may hay aye, ada ndo neheye ta k̄ədiye siye i ndo hay aye d̄ərmak,

¹⁰ ada ndo m̄əge madama hay, ndo neheye t̄ə z̄lawa siye i has̄ləka hay ta t̄ərawa ha andza ŋgwas tay aye, ndo neheye ta s̄əkəməwa ndo hay h̄ərwi mat̄əre tay ha beke aye, ndo neheye t̄ə d̄əsawa parasay aye, ndo neheye t̄ə m̄bad̄awa t̄ə maraw me aye. Mb̄əlom a v̄əl bazlam mapala eye na, h̄ərwi siye i wu neheye lele bay ta nasiye ha wu nakə lele faya ma t̄ət̄ikakweye aye.

11 Matətike nakay a yaw na, abəra ma Labara Nğwalak eye nakə Mbəlom, ndo i məzlaḅ, a vələŋ a həlay aye. Labara nğwalak eye niye a dā ha Mbəlom bagwar eye, neŋgeye nakə ma ndziye ma təv nğwalak eye huya aye.

Pol a zambaday a Mbəlom hərwi nğwalak nğgay

12 Na gay sisœ a Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway hərwi nakə a zla ga andza ndo i dedek. Na gay sisœ sa hərwi ka təra ga ha ndo i məsler nğgay. Maa vələŋ gədan ka mäge məsler na, neŋgeye.

13 Ahəl niye na, na tsalaway ka gər a Mbəlom, ada ta zlapay ga na, na gawatay dərətsətseh a ndo nğgay hay haladzay hərwi nakə na dzala ha ka neŋgeye bay aye. Ane tuk na, Yesu neŋgeye na, kə geŋ nğwalak hərwi wu nakə na gawa aye na, na sər bay.

14 Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste kə pa fagaya nğama haladzay. Anəke na dzala ha ka neŋgeye ada kə vələŋ gədan ka mawuḍe siye i ndo hay.

15 Mezeleme nakə neŋ na ge aye na, a ze i ndo siye hay tebiye. Yesu Kəriste a yaw ka məndzibəra na, hərwi ada mâ təma tay ha ndo i mezeleme hay. Anaŋ bazlam nakay na, dedek, ndo hay gədem tâ təma a dərev tay.

16 Ane tuk na, Yesu Kəriste a geŋ nğwalak na, hərwi ada mâ dətay ha a ndo hay neŋgeye ndo məzle nğatay. A dā ha na, a geŋ nğwalak a neŋ nakə na ze ndo hay tə mezeleme aye. A bəzatay ha niye hərwi məvəlatay gədan a ndo neheye ta dzaliye ha faya aye ada ta hutiiye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

17 Ndo hay tâ dəslay gər a Bəy Mbəlom nakə ma ndziye ka tor eye. Neŋgeye Mbəlom nəte nğweŋ. Ndəray a nğatay bay. Zambadumay ka tor eye. Amen!

Pol a vəlay gədan a Timote

18 Timote, nəkar na, andza wawa ga, na gəraka ha bazlam nakay a həlay yak andza nakə ndo i maslaŋ hay tə tsik fakaya aye. Bazlam neheye tə tsik aye tâ təra i yak na, andza wu həlay hərwi ada kâ ge vərəm nakə nğwalak aye.

19 Vəlay dərev yak a Mbəlom huya ada ge na, wu nakə nğwalak eye. Siye i ndo mekeleŋ eye hay ta kərah tsəved nakay nğwalak eye. Hərwi niye ta dzala ha ka wu neheye dedek aye sa bay.

20 Mə walaŋ i ndo niye hay na, Himene ta Aləgəzandər. Nəteye na, na vəlay tay ha a həlay a Fakalaw* hərwi ada tâ tətik metsehe lele eye ada tâ tsalay ka gər a Mbəlom sa bay.

2

Maduwulay me a Mbəlom na, kəkay?

1 Makurre i wu nakə a seŋ mətəsikatay a ndo hay aye na, anaŋ: Tsətsahum ka Mbəlom, duwulumay me, gumay amboh tə məgay naha sisœ hərwi ndo hay tebiye.

2 Duwulumay me a Mbəlom hərwi bəy hay ada hərwi ndo neheye faya ta ləviye ndo hay aye tebiye hərwi ada kâ ndzakwa zay madzədzero kwa tsekweŋ mâ ge andaya bay, ada kâ rəhakway ha gər a Mbəlom, ada mede kway mâ təra nğwalak eye kame nğgay.

3 Maduwulay me a Mbəlom hərwi ndo hay na, lele ada a yay a gər a Mbəlom ndo mətəme kway ha.

4 A yay a gər haladzay hərwi a say na, ndo hay tebiye tâ təma ada a say tâ sər dedek.

5 Bazlam nakay na, hərwi ndo hay tebiye. Hərwi Mbəlom na, nəte nğweŋ ada ndo mə walaŋ i Mbəlom ta ndo hay na, nəte nğweŋ. Neŋgeye ndo zezeŋ, ndo zezeŋ eye niye na, Yesu Kəriste.

6 A yaw na, kə vəl ha məsəfəre nğgay masəkəmatay ahaya ndo hay. A dā ha na, a həlay nakə nğwalak eye, a say a Mbəlom ndo hay tebiye tâ təma aye.

7 Mbəlom a slər ga ha, na təra ndo i maslaŋ nğgay hərwi ada nâ dā ha wu nakay a ndo hay. A gwedeŋ tətikatay a ndo neheye Yahuda hay bay aye bazlam nğgay nakə dedek eye ada tâ dzala ha. Na tsik na, dedek, na dəs parasay bay.

8 A seŋ na, hasləka hay kwa ka waray tâ duwulay me a Mbəlom, tâ duwulay naha me a Mbəlom tə dərev tsədanŋa eye. Tâ ge mevel ka ndo bay, tâ kəḍ wuway ka wu bay.

* 1:20 A say məgwede a ndo məwetse dərəwel nakay na: «Na həhar tay abəra mə walaŋ i ndo hay.»

⁹ A seŋ na, ŋgwas hay tâ pa ka bo peteked andza nakə a ye ka bo mæpe aye. Peteked nakə ndo hay ta giye faya dære aye na, tâ pa ka bo bay. Tâ gay metsehe bo tay. Tâ mætsa ka matərde gər lele hərwi ada tâ zəba fataya bay. Tâ pa ka bo wu i maslawa neheye tsakala eye haladzay aye bay, kwa peteked neheye tsakala eye haladzay aye tâ pa ka bo bay.

¹⁰ Məsler nakə lele aye mâ təra malembede bo tay dūh. Ŋgwas neheye tə gwad faya ta rəhay gər a Mbəlom aye na, tâ ge andza niye.

¹¹ Ahəl nakə faya ta tətikiye mə gay i maduwule me aye na, ŋgwas hay tâ tsik me bay, tâ ndza dīkdīk. Tâ dəslay ha gər a ndo matətike ndo hay.

¹² Na vəlatay tsəved a ŋgwas hay ka matətikatay a hasləka hay bay ada tâ ləvay gər a hasləka hay bay. Tâ ndza dīkdīk,

¹³ hərwi Mbəlom a lah mæge na, Adam təday, ada ma dəba eye a ge Hawa.

¹⁴ Sa na, Fakalaw ka səpat Adam bay. Ane tuk na, a səpat na, ŋgwas. Maa kərah marəhay ha gər a Mbəlom na, ŋgwas.

¹⁵ Kwa mâ ge andza niye bəbay, ŋgwas ta wiye wawa ada Mbəlom ma təmiye tay ha. Ane tuk na, tâ dzala ha ka Mbəlom huya, tâ wudə ndo hay, tâ təra ŋgwalak eye ka dære i Mbəlom, tâ gay metsehe a bo tay.

3

Madugula hay i ndo i Kəriste hay

¹ Bazlam nakə na tsikiye na, dedek. Ndo nakə ka pəla matəre madugula i ndo i Kəriste hay aye na, a say mæge məsler ŋgwalak eye.

² Madugula i ndo i Kəriste na, mede ŋgay mâ ge ŋgwalak eye, hərwi ada ndo hay tâ may ha mənese ka gər wuray kwa tsekweŋ bay. Ŋgwas ŋgay mâ ge nəte ŋweŋ. Mâ kwaya ta guzom bay. Mâ gay metsehe a bo ŋgay, mâ ge wu neheye ŋgwalak eye, mâ təma mbəlok hay a gay ŋgay ada mâ sər matətikatay wu a ndo hay dərma.

³ Mâ təra beke i guzom bay, mâ təra ndo i terenġez bay, mâ təra dūh na, ndo ləfedede, mâ tsala bo ta ndo hay bay, mâ ge bor i dala bay.

⁴ Mâ sər məgay gər a ŋgwas ŋgay ta wawa ŋgay hay, mâ gəl tay ha wawa ŋgay hay lele, wawa ŋgay hay tâ rəhay ha gər.

⁵ Tadə ndoweye kə sər məgay gər a ndo i gay ŋgay hay bay na, ma səriye məgatay gər a məhay gər i ndo mæpe mədzał gər hay ka Yesu na, ma kəkay?

⁶ Ahəl nakə ka pumeye ndo mâ təra madugula aye na, kâ pum ndo nakə a dzala ha ka Yesu Kəriste anəke aye bay. Ma ta dəslay ha gər a bo. Kə ge andza niye na, sariya ma gəsiye na andza nakə ma gəsiye Fakalaw aye.

⁷ Ndo nakə ma təriye madugula i ndo i Kəriste hay aye na, mede ŋgay mâ yatay gər a ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye dərma. Kə ge andza niye bay na, horoy ma geye kame tay ada Fakalaw ma mbəzliye na a balay ŋgay.

Ndo mæge məsler mə walaŋ i ndo i Kəriste hay

⁸ Mede i ndo hay mæge məsler mə walaŋ i ndo i Kəriste hay na, mâ ge lele. Dərneh mâ ge mə bazlam tay sulo bay, tâ təra beke i guzom bay, tâ ge mavaha i dala bay.

⁹ Tâ təma bazlam nakə Mbəlom a dā ha aye tə dərev tay peteh.

¹⁰ Ka pumeye tay ha a məsler na, zəbum ka mede tay lele təday. Kə ge mede tay lele na, pum tay ha tâ təra ndo mæge məsler hay.

¹¹ Mede i ŋgwas tay hay mâ ge lele dərma. Tâ tsik wu nakə lele bay aye ka ndo hay bay, tâ kwaya ta guzom bay, tâ ge na, wu neheye dedek aye huya.

¹² Ndo mæge məsler mâ təra na, zal i ŋgwas nəte, mâ gatay gər a wawa ŋgay hay ta ndo i gay hay lele.

¹³ Tadə ndo mæge məsler ta ge məsler lele na, ndo hay ta dəslatay ha gər. Ta sliye faya mæde ha bazlam i Yesu Kəriste parakka hərwi ta dzala ha faya lele.

Wu bagwar eye nakə Mbəlom a dā ha aye

¹⁴ Na dzala na, na miye naha ka təv yak bəse. Ane tuk na, na watsaka naha wu neheye na,

¹⁵ hərwi kwa tadə na ye naha bay na, dərewel nakay ma dakeye ha ndo i gay i Mbəlom hay ta ndziye kəkay na, ka səriye ha. Ndo i gay i Mbəlom na, ndo neheye tə dzala ha faya aye, nenġeye tə dære eye.

Bazlam dedek eye malətsa eye faya andza mədok i gay.

¹⁶ Ta dedek, bazlam nakay na, bagwar eye haladzay. Maŋgaha eye ahəl niye, ane tuk na, Mbəlom kə dəkway ha. Faya ma dəkway ha kəkay nakə ka ndzakweye ka tsəved i Mbəlom aye. Ndəray ma sliye faya mahəmbər na bay. A tsik na, ka Yesu Kəriste:

A təra ndo zezeŋ aye.

Məsəfəre Tsədaŋŋa eye kə dā ha,

neŋgeye mənese andaya faya bay.

Gawla i Mbəlom hay ta ŋgatay.

Ndo hay ta dā ha bazlam ŋgay a ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye.

Ndo hay kwa waray ka məndzibəra ta dzala ha,

Mbəlom kə zla a gəma, ka vəlay məzlaḅ.

4

Ndo neheye ta tətikateye maraw me a ndo hay aye

¹ Məsəfəre Tsədaŋŋa eye kə tsik parakka, a gwad: Aza kame na, ndo mekeleŋ eye hay ta gəriye ha mədzele ha ka Yesu. Ta rəhatay ha gər a məsəfəre neheye ŋgwalak eye bay ta rawiye me aye. Ta pay bəzay a matətike neheye tə yaw abəra ka fakalaw hay aye.

² Ndo neheye faya ta tətikateye wu neheye a ndo hay aye na, dərneh mə bazlam tay sulo, faya ta dəsiye parasay. Mədzal gər tay kə nas andza wu nakə ako a fəka na aye.

³ Ndo neheye na, faya ta gwadateye a ndo hay məzle ŋgwas na, lele bay. Faya ta giye me ka mənde wu siye hay sa dərma. Ane tuk na, Mbəlom, neŋgeye a ge wu neheye na, hərwi ada ndo neheye ta dzala ha ka Kəriste ada tə sər dedek aye, tā nda ada tā gay sisə.

⁴ Andza niye, hərwi wu nakə Mbəlom a ge tebiye aye na, lele. Wu mənday kwa waray ka kərahum mənde bay, ndayum tsa ada kə gumay naha sisə a Mbəlom.

⁵ Wu mənday tebiye na, lele hərwi bazlam i Mbəlom ada hərwi mađuwule me kway nakə faya ka đuwulakweye me aye.

Ndo məge məsler i Yesu Kəriste lele eye

⁶ Tadə ka tətikatay wu neheye a ndo mədzal gər hay ka Yesu Kəriste na, ka

təriye ndo məge məsler i Yesu Kəriste lele eye ada ka hutiyə gədaŋ hərwi bazlam i Mbəlom nakə ka dzalakwa ha aye ada hərwi matətike nakə faya ka pay bəzay lele aye.

⁷ Wurmbez neheye kəriye a yay a gər a Mbəlom bay aye na, kə pay zləm bay. Mede yak mā səkah matəre kame kame andza nakə a say a Mbəlom aye.

⁸ Tadə ndoweye ma giye həbađ hərwi matətəde ha mbəle ŋgay aye na, ma geye ŋgama tsekweŋ a bo ŋgay. Ane tuk na, tadə mede ŋgay lele andza nakə a say a Mbəlom aye na, ma geye ŋgama na, haladzay, hərwi a sər ma dzəniye na anəke ma sifa nakə ka məndzibəra aye ada ma sifa nakə ma hutiyə ka tor eye.

⁹ Bazlam nakay na, bazlam dedek eye. Lele na, kwa way mā təma tə dərev ŋgay peteh.

¹⁰ Hərwi niye ka vəlakway ha gədaŋ kway ka məge məsler, ka ŋgəlakwa ha faya bo sah lele na, hərwi ka pakwa faya mədzal gər kway ka Mbəlom, neŋgeye nakə ta sifa aye. Neŋgeye ndo matəme tay ha ndo hay tebiye, ma təmiye ha wene wene eye na, ndo neheye tə dzala ha ka Kəriste aye.

¹¹ Datay ha ada kə tətikatay wu nakay a ndo hay.

¹² Ndəray mā kəts kar hərwi nəkar wawa eye segey bay. Duh nəkar na, bəzatay ha a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ndziye na, kəkay. Bazlam yak nakə ka tsikiye na, mā təra bazlam lele eye, mede yak mā ge lele, wuda ndo hay, dzala ha ka Yesu ada ndza na, tsədaŋŋa.

¹³ Dzaŋga Derewel i Mbəlom pat pat kame i ndo hay. Datay ha ada kə tətikatay hus a pat nakə aza na ye naha aye.

¹⁴ Kə gay məsəfaya a gədaŋ nakə Mbəlom a vəlaka aye bay. A vəlaka na, ahəl nakə ndo hay tə dā ha wu nakə Mbəlom a tsik ka nəkar aye ada madugula hay tə pa faya həlay tay aye.*

¹⁵ Pay gər na, a məsler neheye anaŋ aye. Vəlay ha bo yak tebiye hərwi ada ndo hay tā ŋgatay faya ka diye kame kame ka tsəved i Mbəlom.

* 4:14 Məpe həlay ka ndo: Məzle ndo ka məge məsler mə walaŋ i ndo.

¹⁶ Gay metsehe a mede yak, gay metsehe a wu nakə faya ka tətikateye a ndo hay aye ada ndza bəŋbəŋ lele. Tadə ka ge andza niye na, ka təmiye ha bo yak eye ada ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam yak aye dərma.

5

Mede i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu

¹ Ahəl nakə nəkurom ka təv manəte eye ta ndo guram aye na, kâ may ha mənese bay, tsikay ta tsəfetsəfe eye andza neŋgeye na, bəba yak. Tsikatay me a gawla hay andza nəteye malamar yak hay.

² Tsikatay me a mama hay andza nəteye may yak hay. Ada a dem hay bəbay andza nəteye malamar yak hay. Dərev yak mâ ge kame tay na, tsədaŋŋa.

³ Gatay gər a madakway i ŋgwas neheye nəteye madakway i ŋgwas hay ta dedek, ndo məgatay gər andaya bay aye.

⁴ Tadə madakway i ŋgwas wawa ŋgay kəgəbay wawa i wawa ŋgay andaya na, gər ha wawa hay tâ tətik marəhatay ha gər a ndo tay hay təday. Andza məgwede tâ gay gər a may tay andza nakə bəba tay hay tə gawatay gər ahəl niye aye. Andza niye na, a yay a gər a Mbəlom.

⁵ Madakway i ŋgwas nakə neŋgeye mahəŋgeye, ndəray ŋgay andaya məgay gər bay ada neŋgeye kə pa mədzał gər ka Mbəlom, faya ma dūwulay naha me a Mbəlom huya ta həpat kwa ta həvad hərwi ada mâ dzəna na.

⁶ Ane tuk na, madakway i ŋgwas nakə a gər ha bo ŋgay kwa a way tsa aye na, neŋgeye mandza eye ma sifa, ane tuk na, andza neŋgeye maməta eye.

⁷ Datay ha a ndo hay na, tâ gatay gər a bəba tay hay hərwi ada ndəray mâ matay ha mənese bay.

⁸ Tadə ndoweye kə gay gər a ndo ŋgay hay bay, na tsik wene wene eye na, ka ndo i gay ŋgay hay, kə gər ha tsəved i Yesu Kəriste. Neŋgeye lele bay a ze ndo nakə kə dzala ha ka Yesu bay aye.

⁹ Watsa a dərewel na, məzele i madakway i ŋgwas nakə məve ŋgay kə ndisla məve

kuro kuro məkwa aye dəkdek ada nakə a zla zal nəte aye.

¹⁰ Ndo hay tâ sər ha məsler ŋgay neheye a gawa aye na, ŋgwalak eye. Kə gatay gər a wawa hay lele ada ka təma mbəlok hay a gay ŋgay lele. Sa na, kə baratay na sik i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu* ada ka dzəna ndo neheye mə dəretsətseh aye. Kə ge məsler lele huya. Kə ge andza niye na, watsa məzele ŋgay.

¹¹ Madakway i ŋgwas neheye dahəlay aye na, kâ watsa məzele tay a dərewel bay. Hərwi ka watsa məzele tay agəna ma sat-eye mede a zal sa, ta gəriye ha məpay bəzay a Yesu Kəriste.

¹² Ta ge andza niye na, sariya ma gəsiye tay ha hərwi ta nas wu nakə tə tsik, tə gwad: Ta ndziye mahəteye aye.

¹³ Kwa tadə ta zla zal bay, ka watsa məzele tay na, ta giye məsler sa bay, ta həhaliye ka gay ka gay. Ta dzəguriye me, ta bəbəlatelye wuray a ndo hay. Ta tsikiye bazlam nakə ka zəbatay naha bay aye.

¹⁴ Hərwi niye a seŋ na, madakway i ŋgwas neheye dahəlay eye hay aye na, tâ ye a zal sa, tâ wa wawa hay, tâ gay gər a bədgay tay hərwi ada ndo neheye tə nakway däre aye tâ huta wuray mətsike fakwaya bay.

¹⁵ Na tsik andza niye na, hərwi siye i madakway i ŋgwas hay ta gər ha tsəved i Mbəlom, tə pay bəzay a Fakalaw.

¹⁶ Tadə ŋgwas nakə faya ma pay bəzay a Yesu Kəriste, madakway i ŋgwas andaya mə gay na, neŋgeye mâ dzəna na. Madakway i ŋgwas niye andza niye na, məhay gər i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu ta dzəniye na bay. Məhay gər i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu ta dzəniye na, madakway i ŋgwas neheye ndəray tay andaya bay aye.

¹⁷ Madugula neheye nəteye faya ta gat-eye gər lele a ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu aye na, rəhumatay ha gər lele. Rəhumatay ha gər wene wene eye a ndo neheye faya ta vəliye ha gədaŋ tay ka məde ha bazlam i Mbəlom ada ka matətikatay a ndo hay aye.

¹⁸ Hərwi mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom, a gwad: «Ahəl nakə sla ma giye

* 5:10 Məbere sik na, andza məgwede: Matəme mbəlok.

† 5:18 Bazlam mapala eye masulo eye 25.4.

məsler ma guvah aye na, kâ pay wu ka bazlam bay, gər ha mâ hêpêd wu mânday.[†]». A gwad sa: «Ndo mäge mäsler na, lele tâ velay wu i madagər ngay.[‡]»

¹⁹ Tadê ndoweye ki yaw ka tæv yak mäsikaka wu nakê lele bay aye ka madugula i ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu na, kâ pay zləm bay. Ka ta pay zləm na, tsæne abæra ka ndo hay sulo kægəbay ka ndo mamahkar eye təday ada ka pateye zləm.

²⁰ Tsikatay faya a ndo neheye faya ta giye mænese aye kame i ndo hay tebiye hærwi ada ndo siye hay tâ dzədzar mäge mænese dærmak.

²¹ Neŋ faya na gakeye amboh kame i Mbəlom, kame i Yesu Kəriste ada kame i gawla i Mbəlom neheye a pala aye, amboh rəhay ha gər a wu nakê na tsikaka aye. Kâ ngəna tay ha ka bo abæra ndo hay bay, kâ matay bo a ndo siye hærwi agəna nətəye ndo yak hay aye bay.

²² Tadê a saka mæzle ndo ka mäge mäsler mæ gay i maduwule me na, zəba ka mede ngay lele təday nakê ada ka piye həlay ka gər ngay aye. Kâ təlaka həlay yak a mezeleme i ndo siye hay bay. Ndza na tsədanŋa.§

²³ Kâ sa yam dəkdek bay, sa guzom tsekwen hærwi huđ yak nakê a wurawa fakaya aye hærwi ada huđ mâ wur fakaya sa bay.

²⁴ Ndo siye hay kwa tadê ta ye kame i sariya zuk bay na, mezeleme tay a zəba parakka mæ dzaydzay. Ka ndo siye hay, ta səriye ha mezeleme tay na, ma dæba i sariya.

²⁵ Mäsler ngwalak eye hay na, nətəye mæ dzaydzay dærmak. Tadê ta ndohwaw bəse a dzaydzay zuk bay na, ta sliye mændze huya maŋgaha eye bay.

6

¹ Ndo neheye nətəye beke aye hay na, tâ rəhatay ha gər a ndo i gay tay hay hærwi ada ndo hay tâ tsik wu nakê lele bay aye ka mæzele i Mbəlom bay ada ka wu neheye faya ka tətikakwateye a ndo hay aye bay.

² Tadê ndo i gay i beke hay nətəye ndo mæpe mædzal gər hay ka Kəriste, kwa tadê

nətəye malamar hay ma mæpe mædzal gər ka Kəriste bəbay na, tâ kərah marəhatay ha gər a ndo i gay tay hay bay. Kwa nətəye tebiye tə ləva kame i Mbəlom na, ta giye mäsler tay lele düh ma ziye nakê kurre aye hærwi ndo neheye faya ta gateye mäsler aye na, nətəye ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu ada Mbəlom a wudə tay.

Ndo neheye zlele eye hay dedek aye

Tətikatay wu neheye a ndo hay, vəlatay gədan.

³ Tadê ndoweye ka tətik wu mekeləŋ eye, ada ka təma bazlam neheye dedek aye i Bəy Maduwen kway Yesu Kəriste bay, ada a təma wu nakê faya ka tətikakwateye a ndo hay ka mede nakê lele eye kame i Mbəlom aye bay sa na,

⁴ nengeye ndo mædəslay ha gər a bo, a sər wuray bay tebiye. A sər na, məkədə wuway dəkdek tsa, ma giye magazləga ka wu hay. Hærwi niye ndo neheye faya ta pay zləm aye na, ta giye sələk, ta wudīye məkədə wuway a bo, ta tsadiye a bo, ta dzalateye naha wu neheye lele bay aye a gər a ndo hay.

⁵ Ta kədiye wuway huya hærwi mædzal gər hay lele bay, ada hærwi tə sər dedek sa bay. Tə dzala mæ gər tay agəna, tadê ta pay bəzay a tsəved i Mbəlom na, ta hutīye suloy.

⁶ Ta dedek tadê ka pay bəzay a tsəved i Mbəlom na, nəkar zlele eye, dærev yak ma ngwasiye tə wu nakê andaya fakaya aye.

⁷ Ka yakwaw ka mændzibæra na, ka zlakwaw wuray ka həlay bay, ka makweye na, ka zlakweye wuray ka həlay bay dærmak.

⁸ Tadê wu mânday kway tə peteked kway andaya na, niye na, dā kway.

⁹ Ndo neheye a satay matəre ndo i zlele hay aye na, ta dædiye a masəpete i Fakalaw andza tə dəd a balay. Ta wudə wu neheye kəriye ma nasiye tay ha ndo hay aye ada neheye ta dziye tebiye aye.

¹⁰ Mawudə suloy na, ma zlaweye slala i wu neheye lele bay aye tebiye. Siye i ndo hay ta gər ha tsəved i Mbəlom hærwi a satay suloy ka zal, ada hærwi niye ta huta dæretsətseh mæ dærev.

Mandəve i bazlam

† 5:18 1 Korinthe hay 9.9; Mata 10.10; Luka 10.7. § 5:22 Zəba ma 1 Timote 4.14.

¹¹ Ane tuk na, nəkar na, ndo i Mbəlom, wu neheye tebiye lele bay aye na, kâ təlaka həlay yak a dəma bay. Ge gədan, hərwi ada kâ təra lele kame i Mbəlom, pay bəzay a tsəved ŋgay, dzala ha huya ka neŋgeye, wuda siye i ndo hay lele, səmay naha a wu hay ada təra ndo ləfedede eye.

¹² Ge vərəm ŋgwalak eye ka tsəved i Mbəlom. Gəs sifa i Mbəlom nakə ma ndəviye bay aye hərwi Mbəlom a zalaka na, ka neŋgeye ada ka da ha parakka ahəl niye kame i ndo hay haladzay wu nakə ŋgwalak eye ka dzala ha aye.

¹³ Neŋ faya na tsikakeye kame i Mbəlom nakə ma vəliye sifa a wu hay tebiye aye ada kame i Yesu Kəriste nakə a da ha wu ŋgwalak eye parakka kame i Poŋos Pilat aye,

¹⁴ neŋ faya na tsikakeye, rəhay ha gər a wu nakə na tsikaka aye, kâ nas ha bay, gay metsehe a məndze yak hərwi ada ndo hay tâ maka ha mənese bay hus a pat nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ma maweye aye.

¹⁵ Ma maweye na, a həlay ŋgwalak eye. Maa ge ha andza niye na, Mbəlom. Mbəlom na, gədan tebiye mə həlay ŋgay, neŋgeye Mbəlom nəte ŋgweŋ, neŋgeye mandza eye ma mənŋwese, neŋgeye Bəy ka gər i bəy hay, neŋgeye Bəy Maduweŋ ka gər i bəy maduweŋ hay,

¹⁶ neŋgeye nəte ŋgweŋ nakə ta sifa huya aye, neŋgeye mandza eye mə dzaydzay. Dzaydzay ŋgay a dəv haladzay, ndəray ma sliye mahəndzəde naha faya bay. Ndəray dāda kə ŋgatay bay, ndəray ma sliye mənŋgatay bay sa. Ndo hay tâ dəslay ha gər. Ma ndziye huya. Mâ ge andza niye.

Mətsike me a zləm a ndo i zlele hay

¹⁷ Ndo neheye zlele eye hay ka məndzibəra nakay aye na, gwadatay tâ dəslay ha gər a bo bay, zlele ma ziye kəriye. Tâ pa faya mədzal gər tay bay. Tâ pa mədzal gər tay duh na, ka Mbəlom nakə ma vəlakweye wu hay tebiye hərwi ada kâ ŋgwasakwa aye.

¹⁸ Gwadatay na, tâ ge wu ŋgwalak eye hay, tâ ge wu ŋgwalak eye hay haladzay. Gwadatay na, tâ vəl wu ta mənŋwese eye, tâ vəl wu a siye i ndo hay.

¹⁹ Tadə faya ta giye andza niye na, ta hayay gər a wu tay hay a təv ŋgwalak eye hərwi ada tâ huta sifa dedek eye. Maga eye na, andza ndo nakə a pa naha mədok i gay ŋgay kurre aye.

²⁰ Timote, gay gər a wu nakə Mbəlom a pa a həlay yak aye. Bazlam neheye ndo hay ta tsikiye kəriye na, kâ tsik a dəma bay. Wu nakə nəteye tə zalay ndaraw aye, ane tuk na, ndaraw dedek eye bay.

²¹ Na tsik andza niye hərwi siye hay ta dzala ha ka wu nakə faya ka dzalakweye faya aye sa bay, hərwi tə gwad tâ huta ndaraw eye nakay.

Mbəlom mâ pa fakuma ŋgama.

Masulo i derewel i Pol nakə a watsay naha a Timote aye Məfələkwe

Masulo i derewel nakay Pol a watsay a Timote aye, maraha eye tə maduk i duk i bazlam neheye Pol a tsikay a Timote aye. Pol neŋgeye ma daŋgay (2.9), ndo hay haladzay ta mbəday dəba (1.15; 4.10-16). A sər ha mazlambar ma mətiye (4.6). A gwaɗay a Timote ndo məleke ha ma məsler, a wuda na andza wawa, ka dzameye gər dafa sa.

Derewel nakay faya ma makweye ahaya a zləm mändze i Pol: Məsler ŋgay, məsənəke ŋgay, dəretsətseh ŋgay hay hərwi Labara Ŋwalak eye. A vəlay gədan a Timote ka məsəmay naha a dəretsətseh ma məsler i Kəriste (2.1-13). A gwaɗay mâ da ha bazlam i Mbəlom ta tsəved eye lele (2.14-15). Hərwi niye, Timote mâ ŋgəday a məkəde wuway, mâ mbəday dəba a ndo neheye faya ta giye wu neheye ŋwalak eye bay aye, mâ pay bəzay na, a mede i Pol. Mâ hənay gər ada mâ ge na, wu nakə Pol ta ndo siye hay tə sənəkatay a ndo hay aye.

Wu neheye mawatsa eye na, ta dzəniye kway ka matətike wu dedek eye (3.16).

Mətsike me i Pol

¹ Maa watsa derewel nakay na, neŋ Pol, neŋ ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste andza nakə a say a Mbəlom aye. A slər ga ha hərwi ada nâ da ha bazlam i sifa nakə Mbəlom a gwaɗ ma vəlateye a ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye.

² Na watsaka naha a nəkar Timote. Nəkar na, na wuda kar haladzay andza wawa ga. Mbəlom Bəba kway tə Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway tâ pa fakaya ŋgama, tâ gaka ŋwalak ada tâ vəlaka zay.

Pol a may naha dərev a Timote

³ Neŋ faya na gay naha sisə a Mbəlom hərwi yak. Neŋ faya na geye məsler tə dərev tsədanŋa eye andza i bəba tətə ga neheye tə gaway məsler aye. Ahəl nakə

na duwulaway naha me a Mbəlom aye na, na duwulaway naha me hərwi yak huya ta həvad kwa ta həpat.

⁴ Həlay nakə ka tuwa aye na, kə mətsen gər bay.* A seŋ haladzay mənŋataka hərwi ada dərev ga mâ rah ta mənŋwese.

⁵ Na mətsa ha gər ta məpe mədzal gər yak nakə ka pa peteh ka Yesu Kəriste aye bay. Təday na, mama yak Lowis nakə a dzala ha ka Yesu Kəriste ada may yak Enise. Ayaw! Na sər ha ta dedek ka dzala ha ka Yesu dərma.

⁶ Hərwi niye, neŋ faya na gwaɗakeye sa: Kâ gay məsəfaya a wu nakə Mbəlom a vəlaka gədan məge aye bay. A vəlaka na, ahəl nakə na pa fakaya həlay aye. Vəlay ha dərev yak peteh ka məge.†

⁷ Kâ dzədzar bay hərwi Məsəfəre Tsədanŋa eye nakə Mbəlom a vəlakway aye na, ma təriye kway ha ndo i zluwer hay bay. Duh ma vəlakweye gədan məge məsler i Mbəlom ada tə mawude siye i ndo hay ada tə məgay metsehe a bo kway.

⁸ Hərwi niye zluwer mâ gaka məde ha bazlam i Bəy Maduweŋ kway bay. Neŋ ma daŋgay na, hərwi ŋgay, ane tuk na, kâ ge horoy tə neŋ kame i ndo hay bay. Duh təma məse dəretsətseh hərwi məde ha Labara Ŋwalak eye andza neŋ dərma. Ge andza niye ta gədan nakə Mbəlom ma vəlakeye.

⁹ Mbəlom na, kə təma kway ha, a zalakway hərwi ada kâ tərakwa ndo ŋgay hay. A zalakway na, hərwi nakə ka gakwa məsler ŋwalak eye bay, a təma kway ha hərwi a say məpe faya ŋgama. Andza məgwede na, kwa ahəl nakə mändzibəra andaya zuk bay aye 6a kə ləva ha bo məvəle kway ŋgama tə həlay Yesu Kəriste.

¹⁰ Anəke na, ka bəz ha ŋgama nakə a vəlakway aye parakka hərwi Yesu Kəriste ndo mətəme ha ndo ki yaw. Neŋgeye na, kə zla na gədan i mədahan, a da ha na, tadə ka təmakwa Labara Ŋwalak eye na, ka hutakweye sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye.

¹¹ I ga na, Mbəlom a pa ga ndo i maslaŋ hərwi ada nâ da ha Labara Ŋwalak eye a ndo hay ada nâ tətikatay.

* **1:4** Timote a tuwa ahəl nakə Pol a ye faya abəra a gər ha ma Efez aye. Zəba ma 1 Timote 1.3. † **1:6** Zəba ma 1 Timote 4.14; 5.22.

12 Hərwi niye nakə neñ faya na siye dərətsətseh ma dañgay aye. Ane tuk na, horoy a geñ bay hərwi na sər Yesu Kəriste. Na dzala ha ka neñgeye ada na sər ha ta dedək ma sliye faya matsəpe Labara Nğwalak eye nakə a vəleñ aye. Ma tsəpiye na hus a pat bagwar eye nakə ma deyeweye aye.

13 Tsikatay a siye i ndo hay bazlam dedək eye nakə na tsikaka aye, kwa tsekweñ kâ mbəday həlay bay. Ka tsikiye na, dzala ha ka Yesu Kəriste ada wuda ndo hay. Ge andza niye ta gədañ nakə a yaw mə Yesu Kəriste aye.

14 Kâ vəlay tsəved a ndəray mâ mbəday həlay a labara nğwalak eye nakə Mbəlom a vəlaka aye bay, tsəpa na ta gədañ i Məsəfəre Tsədañña eye nakə mə dərev kway aye.

15 Nəkar ka sər ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ka dala i Azi aye nəteye ta gər ga ha nğwedək. Figelas ta Hermogenas nəteye mə walañ tay dərmaç.

16 Ane tuk na, Onezifor na, a mawəñ naha dərev, horoy kə gay kame i ndo hay hərwi nakə neñ ma dañgay aye bay. Bəy Maduweñ kway mâ gay nğwalak a ndo i gay nğay hay.

17 Ahəl nakə a ndislew kanañ a wuzlah gay i Roma aye na, kə pəla təv nakə neñ mə dəma aye puk puk lele hus a huta ga.

18 Bəy Maduweñ kway Yesu mâ gay nğwalak pat nakə ma ta gateye sariya a ndo hay aye. Ka sər ha dərmaç ahəl nakə neñ ma Efez aye na, ka dzəna ga haladzay.

2

Sidzew i Yesu Kəriste

1 Wawa ga, nəkar na, vəlay tsəved a nğwalak nakə Yesu Kəriste a vəlaka aye mâ təra kar ha gədañ aye.

2 Ahəl niye ka tətik bazlam i Mbəlom na, abəra ka neñ. Bazlam nakə na da ha kame i ndo hay haladzay aye na, zla na tətikatay a siye i ndo neheye dedək aye dərmaç hərwi ada nəteye tâ sla faya matətikatay a ndo siye hay kame sa.

3 Tadə dərətsətseh kə ndzaka a gər hərwi Yesu Kəriste na, səmay naha andza sidzew

nakə lele eye a səmay naha a dərətsətseh aye.

4 Tadə ndoweye ma diye a vəram, tadə a say neñgeye mâ yay a gər a bəy nğay na, ma kərahiye məsler i ndo neheye kəriye. I yak na, mâ təra andza niye dərmaç.

5 Sər ha dərmaç na, tadə ndoweye faya ma hwiye mahway i mata ndisle kame na, tadə ka hway ta tsəved eye bay na, ta vəleye wu i merəbe nğay bay.

6 Ndo i məfəte hay bəbay, mata lehe məhute hohway eye na, ndo nakə a ge məsler haladzay aye təday.

7 Dzala ka wu neheye faya na tsikakeye kanañ aye, hərwi tadə ka dzala ha faya na, Bəy Maduweñ ma vəlakeye gədañ ka mətsəne wu nakə faya na tsikakeye tebiye.

8 Yesu Kəriste mâ makaw a gər. Neñgeye a yaw na, abəra ma gwala i Davit. Kə lətsew abəra ma mədahañ. Anañ Labara Nğwalak eye nakə faya na datay ha a ndo hay aye.

9 Neñ faya na siye dərətsətseh ada tə gəs ga a dañgay na, hərwi labara nakay nğwalak eye. Ayaw, neñ na, ta peñ tsalalaw andza ndo məge zlərwek. Ane tuk na, bazlam i Mbəlom na, ta pay tsalalaw bay. Faya ma diye kame kame huya.

10 Hərwi niye neñ faya na səmay naha a dərətsətseh tebiye. Neñ faya na səmay naha hərwi ndo neheye Mbəlom a pala tay ha aye hərwi ada nəteye tâ huta tsəved nakə Yesu Kəriste ma mbəliye tay ha aye ada tâ ye a bəy nğay nakə a le haladzay aye ada tâ ndza mə dəma ka tor eye.

11 Sa tsa na, kutoñ kâ səmay naha hərwi bazlam neheye na tsikakeye naha na, bazlam dedək eye hay:

Tadə ka mətakwa tə neñgeye na,*
ka ta ndzakweye ma sifa tə neñgeye dərmaç.

12 Tadə ka səmakwa naha a dərətsətseh na,
ka ta tərakweye bagwar i bəy tə neñgeye.

Ane tuk na, tadə ka gwadəkwa ka sərakwa na bay na,
ma ta gwadiye a sər kway bay dərmaç.

13 Tadə ka tərakwa kame nğay ndo dedək eye hay bay na,
neñgeye na, ma ndziye ndo i dedək

‡ 1:15 Dala nakə Roma hay tə zalay Azi aye na, neñgeye bəgom ka dala nakə tə zalay Turki aye. * 2:11 Zəba ma Roma hay 6.5, 8.

hərwi bo ɲgay eye ma sliye faya mənese ha bo ɲgay bay.

Ndo mäge mäsler i Mbəlom dedək eye

¹⁴ Matay ha wu neheye na tsik aye a zləm a siye i ndo hay tebiye hərwi ada tâ dzala ha faya. Tsikatay ta gədan kame i Mbəlom, tâ təra a bo ka gər i bazlam hay bay, tâ gər ha hərwi bazlam niye hay na, ta gateye ɲgama kwa tsekweɲ bay. Duh ma nasiye ha dərev i ndo neheye faya ta pay zləm aye.

¹⁵ Nəkar na, ɲgəla ha bo ka məndze andza nakə a say a Mbəlom aye. Təra ndo mäge mäsler nakə a ge horoy ta mäsler ɲgay bay aye, andza məgwede a da ha bazlam dedək eye a ndo hay ta tsəved eye.

¹⁶ Bazlam neheye i məkəde wuway kəriye a yay a gər a Mbəlom bay aye na, kâ tsik a dəma bay. Ndo neheye faya ta kədiye wuway andza niye aye na, faya ta dziye abəra ka tsəved i Mbəlom kame kame duh.

¹⁷ Bazlam tay faya ma səkahiye andza mbəlak nakə faya ma goɲgəbiye. Himene ta Filete nəteye mə walaɲ i ndo niye hay.

¹⁸ Ta gər ha tsəved dedək eye, tə gwad na, ba Mbəlom kə lətsa tay ahaya ndo hay abəra ma mədahaɲ. Andza niye ndo siye hay ta gər ha tsəved i Mbəlom hərwi tay.

¹⁹ Ane tuk na, dedək i Mbəlom ma mbədiye bay. Neɲgeye andza mədok i gay nakə ma ndziye bəɲbəɲ aye. Tə watsa ka mədok niye, tə gwad: «Bəy Maduweɲ a sər ndo ɲgay hay.†» Tə watsa dərma, tə gwad: «Kwa way kə gwad neɲgeye ndo i Bəy Maduweɲ na, mâ ge mənese sa bay.»

²⁰ Ka sər ha mə gay i ndo i zlele na, wu maɲgara eye wal wal andaya. Siye hay tə ɲgar ta gura kəgəbay ta bəre. Siye hay na, ta tsətsad mayako ada siye hay tə ɲgar ta dođo i gərwa. Tə ge ha mäsler tə wu neheye na, ta tsəved wal wal. Neheye tə ɲgar ta gura aye kəgəbay ta bəre aye na, tə ge ha mäsler pat i magurlom dekdek. Siye hay tə ge ha mäsler kwa waray waray pat pat.

²¹ A tsik nakay na, ka nəkway. Tadə ndoweye kə gər ha mäge mənese tebiye na, Mbəlom ma vəleye mäsler ɲgay wal ma təriye andza wu nakə tə ɲgar ta gura kəgəbay ta bəre aye. Ndo i gay ɲgay ma piye

na wal hərwi a sər mäge mäsler i ndo i gay ɲgay tebiye.

²² Bor i wu neheye lele bay a satay a gawla hay mäge aye na, kâ ge bay, hway wu yak abəra mə wu niye hay. Ge wu nakə ɲgwalak eye tə dərev yak peteh, pa mədzal gər yak bəɲbəɲ ka Yesu, wuda ndo hay, ndza tə zay ta ndo neheye dərev tay tsədanɲa eye ada faya ta duwulay naha me a Bəy Maduweɲ aye.

²³ Tadə ndo hay faya ta kədiye wuway ka wu nakə ma giye ɲgama bay ada ka wu i matərakahaɲ na, kâ tsik a dəma təbey hərwi ka sər məkəde wuway niye hay ma ndəviye na, tə matəre.

²⁴ Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye mäsler i Bəy Maduweɲ aye na, kutoɲ mâ təra ta ndo hay bay. Mâ gatay ɲgwalak a ndo hay tebiye, mâ sla faya matətike a ndo hay lele, mâ səmay naha a wu nakə ndo hay ta tsikiye faya aye.

²⁵ Tadə agəna ndo mənə dəre yak hay ta təma wu nakə ɲgwalak eye bay na, datay ha ta ləfedede eye. Agəna Mbəlom ma vəlateye tsəved ka məgəre ha mezeleme tay hərwi ada tâ sər bazlam dedək eye.

²⁶ Kwa tadə Fakalaw kə gəs tay andza a mbəzl tay ha a balay hərwi ada tâ ge wu nakə a say aye bəbay na, agəna ta maweye ka mədzal gər ɲgwalak eye hərwi mətəməw abəra mə həlay ɲgay.

3

Ndo hay ta gəriye ha Mbəlom ka mandəve i mändzibəra

¹ Sər ha wu nakə faya na tsikakeye kanaɲ aye: Ka maduk i duk i məhəne hay na, dəretsətseh ma giye andaya haladzay.

² A həlay niye ndo hay ta wuđiye bo tay eye dekdek, ta wuđiye suloy, ta giye zlapay, ta dəslyay ha gər a bo tay, ta tsadiye Mbəlom, ta tsənateye zləm a bəba tay hay bay, ta gateye sısə a ndo neheye faya ta dzəniye tay ha aye bay, ta rəhay ha gər a wu i Mbəlom hay bay,

³ ta wuđiye siye i ndo neheye mə gay tay aye bay, ta sakatay naha a ndo hay bay, ta tsikiye wu nakə lele bay aye ka ndo hay,

† 2:19 Zəba ma Məpesle 16.5.

ta səriye i tay na, mągay dąretsątseh a ndo hay, ta wuđiye wu lele eye bay,

⁴ ta giye daf ka ndo siye hay, ta giye wu hay ze mądzele faya, ta dąslay ha gąr a bo tay haladzay, ta wuđiye na, wu naką a yatay a gąr a bo tay aye a ze Mbąlom.

⁵ Ta ndząkitiye bo ndo i Mbąlom hay ane tuk na, ta tąmiye gądan i Mbąlom hąrwi ada tą huta mede ńgwalak eye na, ta wuđiye bay. Nąkar na, ką ndza ka tąv tay bay.

⁶ Siye hay mą walań tay anąke faya ta fąląkwiye a gay i ndo hay. Faya ta fąląkwiye ta tsąfetsąfe eye, ta vateye gąr a ńgwas neheye bąle eye hay aye hąrwi ada tą tąma bazlam tay. ńgwas neheye ta ge mezeleme haladzay, faya ta pay bązay a wu neheye wal wal a yatay a gąr aye.

⁷ Ta wuđa matątike wu hay ane tuk na, tą sąr mątsąne wu naką dedek eye bay.

⁸ Ndo neheye na, faya ta kąrahiye bazlam dedek eye andza Zanes ta Zambąres ahąl niye ta kąrah bazlam i Musa* aye. Mądzal gąr tay ką nas, tą dzala ka Mbąlom ta dedek bay.

⁹ Ane tuk na, ta diye kame sa bay hąrwi mąge wu i matąrakahań tay niye hay ma ząbiye mą dzaydzay kame i ndo hay haladzay parakka andza i Zanes ta Zambąres naką ahąl niye ndo hay tą sąr ka matąrakahań tay naką tą gawa aye.

Ndza bąńbąń mą wu naką ka tątik aye

¹⁰ Nąkar na, ka sąr wu naką na tątikawatay a ndo hay aye lele, mede ga kąkay na, ka ńgatay, ka sąr wu naką a seń mąge ma mąsler ga aye, ada ma kąkay na pa mądzal gąr ga ka Mbąlom aye ka sąr ha. Ka sąr dąrmak kąkay naką faya na zliye ńgatay ada ma kąkay na wuđa ndo hay aye, ada ma kąkay neń mandza eye bąńbąń aye, ka sąr.

¹¹ Ka sąr kąkay naką ndo hay tą geń dąretsątseh ada ma kąkay na sa dąretsątseh ma wuzlahgąma i Ańtiyos, ma wuzlahgąma i Ikoniyom ada ma wuzlahgąma i Listąre aye. Ayaw! Ndo hay ta seń dąretsątseh haladzay, ane tuk na, Bąy Maduweń kway ką tąma ga ha abąra mą wu neheye tebiye.

* **3:8** Zanes ta Zambąres: Mą kule i Yahuda hay tą zalawatay a maharam i Ezipt hay andza niye. Ząba mą Madayaw abąra ma Ezipt 7.11, 22.

¹² Ta dedek ndo neheye tebiye a satay mądzepe tą Yesu Kąriste ada mąndze andza naką a say a Mbąlom aye na, ndo hay ta sateye dąretsątseh.

¹³ Ndo i sewed hay ta ndo neheye faya ta vatay gąr a ndo hay aye mąndze tay ma nasiye kame kame, ta vay gąr a bo tay ada ta vatay gąr a siye i ndo hay dąrmak.

¹⁴ Nąkar na, ndza bąńbąń mą wu naką ka tątik aye ada naką ka tąma tą dąrev yak pe-teh aye. Ndza bąńbąń lele hąrwi matątikaka way na, ka sąr.

¹⁵ Sąr ha na, ka sąr Derewel i Mbąlom kwa ahąl naką nąkar wawa eye mba aye. Derewel i Mbąlom niye na, ma vąlakeye tsąved ka mąhute metsehe hąrwi ada tadą ka dzala ha ka Yesu Kąriste na, Mbąlom ma mbąliye kar ha.

¹⁶ Wu naką tebiye tą watsa a Derewel i Mbąlom aye na, a yaw mą bazlam i Mbąlom. Derewel nakay ma dząniye kway ka matątike wu naką dedek aye, tadą faya ka gakweye mąnese na, ma dąkweye ha, ma kątiye kway, ma tątikakweye hąrwi ada ką gakwa wu lele eye.

¹⁷ Mąsąfąre i Mbąlom a ge andza niye na, hąrwi ada ndo i Mbąlom mą tąra neńgeye maląva bo eye hąrwi ka tąma a dąrev ńgay wu naką tebiye a say mede mata ge ha mąsler ńgwalak eye aye.

4

Mąde ha bazlam i Mbąlom

¹ Neń faya na tsątsahiye fakaya, dą ha Labara ńgwalak eye. Na tsątsah fakaya kame i Mbąlom tą Yesu Kąriste. Neńgeye ma gateye sariya a ndo neheye ta mąt aye ada a ndo neheye nąteye tą dąre aye tebiye. Na tsątsah fakaya andza niye na, hąrwi ma maweye ada ma tąriye bąy.

² Da ha bazlam i Mbąlom, rązlay a gąr huya kwa a hąlay lele eye ada kwa a hąlay naką lele bay aye. Tadą ndo hay faya ta giye mąnese na, tsikatay faya, tsikatay tą gąr ha mąnese, matay naha dąrev, tątikatay ta ląfedede eye,

³ hąrwi hąlay eye ma ndisleweye ndo hay ta pay zląm a ndo neheye ta tątikateye wu neheye dedek eye bay aye. Duh ta wuđiye

na, mäge wu neheye lele bay aye ada andza niye ta pəliye ndo matətike hay haladzay ada ta tsikateye wu nakə a yatay a gər a zləm tay mətəne aye.

⁴ Ta peye zləm a wu nakə dedek eye sa bay, ta peye zləm dūh na, a ndo i maraw me hay.

⁵ Ane tuk na, nəkar na, gay metsehe a bo yak huya, səmay naha a dəretsətseh, dātay ha Labara Nğwalak eye a ndo hay, ge məsler nakə Mbəlom a vəlaka a həlay aye tebiye.

⁶ Neñ na, na təra andza wu kəriye nakə ta vəleye a Mbəlom aye. Həlay nakə ta kədiye ga, na gəriye ha məndzibəra aye mazlambar kə ndislew.

⁷ Na gay məsler a Yesu Kərسته tə dərev ga peteh andza ndo nakə a nğəla ha bo ka mabəbazl bo seh lele aye. Na ndəv ha wu nakə Mbəlom a vəlenj a gwedənj ge aye andza ndo nakə a ndəv ha mahway aye. Wu neheye ka dzalakwa ha faya na, na gər ha kwa tsekwenj bay tebiye.

⁸ Anəke na, Mbəlom kə ləva ha bo ta magogoy ga mə mbəlom hərwi neñ kame nğay mənese kwa tsekwenj andaya fagaya bay. Bəy Maduwej kway, neñgeye nakə ma gateye sariya dedek eye a ndo hay ma ta vəlenjeye magogoy ga pat nakə ma ta gakeye sariya aye. Ma ta vəlenjeye a neñ dəkdək bay, ma ta vəlateye a ndo neheye tebiye faya ta həbiye na aye.

A say a Pol Timote mâ ye ka təv nğay

⁹ Ge gədanj hərwi ada kâ yaw ka təv ga bəse,

¹⁰ hərwi Demas kə gər ga ha. A wudə wu neheye ka məndzibəra aye, hərwi niye ki ye nğway a Tesalonik. Kəreskenes neñgeye na, ki ye a Galat ada Titus na, ki ye a Dalmatiya.

¹¹ Maa zəkaw ka təv ga na, Luka mahəñgeye. Aza ka deyeweye na, dumara ta Markus salamay hərwi ma sliye faya madzəne ga ka məsler.

¹² Tisik i nğay na, na slər ha a gəma i Efez.

¹³ Ahəl nakə ka deyeweye na, do a gəma i Tərowas, zlenj ahaya peteked i mətasl ga nakə na gəray ha a həlay i Karpus aye. Həl ahaya dərəwel hay dərma, ane tuk na, a

señ wene wene eye na, neheye tə ge ta mbal aye.

¹⁴ Aləgəzandər ndo məvəde wu kə geñ sewed haladzay. Bəy Maduwej kway ma ta may ha a dəma magogoy i məsler nğay.

¹⁵ Nəkar na, ge metsehe bəna agəna ma pəliye fakaya tsəved məgaka sewed dərma hərwi kwa tsekwenj a wudə bazlam kway bay.

¹⁶ Pat makurre eye nakə ti ye ga ha kame i sariya, na ge me abəra ka bo na, ndəray ki ye naha mata meñ bo bay, tə gər ga ha. Mbəlom mâ pəsətay ha.

¹⁷ Ane tuk na, Bəy Maduwej kway, neñgeye na, kə gər ga ha bay, kə vəlenj gədanj hərwi ada nâ dā ha bazlam nğay parakka, nâ həmbər faya abəra kwa tsekwenj bay. Ada ndo i gəma hay wal wal haladzay ta tsəne. Bəy Maduwej kə təma ga ahaya abəra mə bazlam i zil.*

¹⁸ Ada na sər na, Bəy Maduwej ma ta təmiye ga ha abəra mə wu neheye tebiye lele bay aye, ada ma tsəpiye ga hərwi ada nâ ye a bəy nğay a mbəlom. Zambadəkway ka tor eye. Mâ ge bo andza niye!

Mətsike me

¹⁹ Tsikatay ha me a Pərisil ta Akelas. Tsikay ha me a nğwas i Onezifor ta wawa nğay hay.

²⁰ Erast, neñgeye na, ma ndziye ma gəma i Korinje. Tərofime na, na gər ha ma gəma i Melet hərwi neñgeye dāvats eye.

²¹ Ge gədanj madayaw ka təv ga kənanj ta bəse, ahəl nakə həlay i mətasl ka dazlay zuk bay aye. Ebulus, Pudenes, Kolodiya, Linus ada tə siye i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye kənanj aye ta tsikaka naha me.

²² Bəy Maduwej mâ tsəpa kar huya. Mâ pa fakuma nğama tebiye!

* 4:17 Zəba ma Dəmes hay 22.22.

**Derewel nakə Pol a watsay
naha a
Titus
aye
Məfələkwe**

Titus neŋgeye ndo məleke ha Pol ma məsler. Ahəl nakə Pol mə həlay nakə mawura bo ta ndo i Korinthe hay aye na, Titus kə ge məsler ŋgwalak eye haladzay. Pol a watsay naha derewel nakay na, neŋgeye ma Kəret, dala nakə malawara eye ta yam aye. Mə dəma na, a matay bo a ndo məpe mədzal gər hay ka mändze lele.

Pol a may ha a zləm a Titus ka lele i mändze i ndo məkalay kame a ndo məpe mədzal gər hay (1.5-16). A tsikay me a zləm ka gər i mändze ta slala i ndo hay wal wal: Ta ndo neheye guram eye hay, dahəlay hay, gawla hay, beke hay (2.1-15). Yesu Kəriste a vəl ha sifa ŋgay na, hərwi mətəme tay ha ndo hay abəra ma mənese kwa waray waray (2.14). Mədok i sifa wedeye i ndo məpe mədzal gər hay mapa eye na, ka neŋgeye.

Mətsike me

¹ Maa watsa derewel nakay na, neŋ Pol, ndo i məsler i Mbəlom, ada ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste. Mbəlom a zla ga, hərwi ada nā tsikatay bazlam ŋgay a ndo ŋgay neheye a pala tay ha aye. Na tsikateye na, ada tâ dzala ha ka Mbəlom, tâ sər dedek. Hərwi dedek na, ma dəkweye ha mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye.

² Na giye andza niye na, hərwi ada ndo hay tâ sər ha ta huta sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom neŋgeye na, a raw me təbey. A gwad ma vəlakweye na, kwa ahəl nakə kə ge mändzibəra zuk bay aye.

³ A dā ha na, ahəl ŋgay nakə a ndisl a dəma aye. A dəkway ha wu nakə a gwad ma vəlakweye na, tə bazlam i ndo neheye a slər tay ha hərwi ada tâ dā ha bazlam ŋgay aye. Mbəlom neŋgeye ndo mətəme kway ha kə vələŋ bazlam nakay a həlay, a gwedəŋ: «Tsikatay a ndo hay dərma.»

⁴ Titus, na watsaka naha derewel nakay na, a nəkar. Nəkar na, andza wawa ga, hərwi mədzal gər may nəte ka Yesu.

Mbəlom Bəba kway, tə Yesu Kəriste, ndo mətəme kway, tâ pa fakaya ŋgama ada tâ vəlaka zay.

Məsler nakə Titus faya ma giye ka dala i Kəret aye

⁵ Na gər kar ha ka dala i Kəret na, hərwi ada kâ lambad tay ha wu neheye a ze naha məlebede aye. Sa na, ada kâ ye a walaŋ i gəma hay, kâ pala ndo hay ada tâ təra madugula hay, nəte nəte, tâ dzəna ndo mədzal gər hay aye. Ge na, andza nakə na tsikaka aye.

⁶ Madugula na, tâ ŋgəlatay bəzay bay. Mâ ge na, zal i ŋgwas nəte. Wawa ŋgay hay tâ dzala ha ka Yesu. Mede tay mâ ge lele, hərwi ada ndo hay tebiye tâ zəba fataya na, ta ge mənese bay. Tâ gəsay me a bəba tay lele.

⁷ Andza niye madugula na, ndo hay tâ ŋgəlay bəzay bay. Hərwi məsler nakə ma giye na, məsler i Mbəlom. Neŋgeye na, mâ dəslyay ha gər a bo ŋgay bay. Mâ ge mevel bay, mâ kwaya bay, mâ kəd bo ta ndo hay bay, mâ ge bor i dala bay.

⁸ Duh neŋgeye na, mâ təma ndo hay a gay ŋgay lele, mâ wudā na, məge wu lele eye, mâ təra ndo masəra gər eye lele, mâ təra ndo i ŋgwalak, mâ təra ndo mə pay naha faya a Mbəlom, mâ gay metsehe a bo ŋgay lele.

⁹ Mâ pa a dərev ŋgay na, bazlam dedek eye, andza nakə ka tətikakwatay a ndo hay aye. Tadə kə ge andza niye na, ma sliye faya məvəlatay gədaŋ a ndo hay tə bazlam nakay. Sa na, ma sliye faya mədatay ha mənese i ndo neheye tə gwad bazlam nakay lele bay aye parakka.

¹⁰ Na tsik andza niye na, hərwi ndo hay andaya haladzay mə walaŋ i ndo mədzal gər hay ta təma bazlam i ndo təbey. Nəteye faya ta tsikiye na, bazlam nakə ma dzəniye ndo hay bay aye. Faya ta vateye gər a ndo hay. Ndo məge wu niye hay wene wene eye na, Yahuda hay.

¹¹ Madugula hay, tâ gatay me, tâ ŋgərəz ka ndo niye hay. Hərwi nəteye na, faya ta nasiye ha bədgay i ndo siye hay. Faya ta

tətikiye a ndo hay na, wu neheye a ye ka bo matətike bay aye. Faya ta giye andza niye na, mähute ha dala tsa.

¹² Ndo andaya mə walaŋ i Kəret hay, neŋgeye na, kəliŋ tay. A gwad: «Kəret hay na, maraw me eye hay, sewed eye hay andza wu i pesl hay. Nəteye sœ eye hay. Tə dzala i tay na, ka wu mənday tsa.»

¹³ Kəliŋ tay niye a tsik na, dedek.

Hərwi niye, tsikatay faya lele hərwi ada tã dzala ha ka Yesu.

¹⁴ Tsikatay faya dərmaŋ hərwi ada tã pay zləm a wurmbez i Yahuda hay sa bay. Tã pay bəzay a bazlam i ndo neheye ta kərah məpay bəzay a dedek i Mbəlom aye bay.

¹⁵ Tadə ndoweye tsədaŋŋa ka təv i Mbəlom na, wu hay tebiye tsədaŋŋa hərwi ŋgay dərmaŋ. Ndo neheye dərev tay lelebay ada ta dzala ha ka Mbəlom bay aye na, wu tebiye ta giye na, lelebay, hərwi mədzal gər tay na, kə nas. Ada faya ta giye wu nakə lelebay aye na, horoy a gatay bay.

¹⁶ Nəteye tə gwaday a gər tay na, tə sər Mbəlom. Azlakwa duh wu neheye faya ta giye na, faya ma bəziye ha na, tə sər Mbəlom bay. Nəteye na, tə pay naha faya a Mbəlom bay. Faya ta giye wu nakə a say a Mbəlom bay aye. Wu nakə lele aye na, tə mba faya məge bay.

2

Məpay naha faya a Mbəlom na, kəkay?

¹ Titus, nəkar na, tsikatay dedek i Mbəlom a ndo hay.

² Gwadatay a bagwar hay na, tã kwaya bay. Tã ge na, wu neheye da ndo hay ta rəhay ha gər aye. Tã gay metsehe a bo tay lele, tã dzala ha ka Mbəlom ta dedek, tã wuda ndo hay tə dərev tay pe-teh. Dəretsətseh kə ndzatay a gər na, tã zla ŋgatay.

³ Tsikatay a ŋgwas bagwar eye hay andza niye dərmaŋ, hərwi ada tã ge na, wu neheye a yay a gər a Mbəlom aye. Tã ŋgəlay bəzay a ndo bay, tã təra beke i guzom bay. Gwadatay na, tã tətikatay wu nakə lele aye a ndo hay.

⁴ Tadə tã ge andza niye na, ta tətikiye tay ha ŋgwas neheye dahəlay aye hay, ta

wuđiye zal tay hay ta wawa tay hay na, kəkay.

⁵ Ta tətikiye tay ha hərwi ada tã gay metsehe a bo tay dərmaŋ, tã ge madama bay, tã ge məsler mə gay tay hay lele, tã ge na, məsler lele eye, tã gəsətay me a zal tay hay. Tadə ta ge andza niye na, ndo hay ta tsikiye wuray ka bazlam i Mbəlom bay.

Gawla hay

⁶ Tsikatay a gawla hay andza niye dərmaŋ, gwadatay tã gay metsehe a bo tay.

⁷ Nəkar dərmaŋ na, ge wu neheye lele eye dekdek, hərwi ada gawla hay tã tətik mede yak. Ka tətikateye wu na, tətikatay tə dərev nəte. Tətikatay na, wu nakə ada ndo hay ta rəhakeye ha gər aye.

⁸ Tətikatay na, wu nakə dedek aye, ada ndəray ma sliye faya məmaka ha mənese bay. Andza niye, horoy ma gateye a ndo mənə dəre yak hay, hərwi ta huta bazlam neheye lelebay aye bay.

Beke hay

⁹ Beke hay na, gwadatay tã gəsətay me a ndo i gay tay hay huya. Tã mbatsatay me a ndo i gay tay hay bay, ada wu neheye ta giye na, mã yatay a gər a ndo i gay tay hay.

¹⁰ Tã ge mavaha bay dərmaŋ. Duh tã ge na, wu lele eye hay, hərwi ada ndo i gay tay hay tã sər ha na, nəteye dedek eye. Tadə tã ge andza niye na, bazlam neheye faya ka tətikakweye ka gər i Mbəlom ndo mətəme kway ha aye na, ndo hay ta zambadəye.

Mahəbe məmaw i Yesu

¹¹ Ndo hay tã ge na, wu nakə na tsik aye hərwi Mbəlom ka bəzatay ha a ndo hay neŋgeye na, a wuda ndo hay hərwi ada tã təma.

¹² Mbəlom a tətikakway andza niye na, kã gərakwa ha mede kway nakə a yay a gər bay aye, ada kã pakway bəzay a wu i məndzibəra neheye faya ta səpatiye kway aye bay. Duh ahəl nakə nəkway mandza eye ka məndzibəra mba na, gakway metsehe a bo kway. Gakwa na, wu dedek eye ada nakə a yay a gər a Mbəlom aye.

¹³ Gakwa andza niye ada təkakway dəre a pat lele eye nakə ndo mətəme kway Yesu Kəriste ma deyeweye ta məzlaḅ i Mbəlom kway. Neŋgeye na, Mbəlom bagwar eye.

¹⁴ A vəl ha gər ɲgay hərwi ada kâ təmawkwaw abəra mə mezeleme, ada kâ tərakwa tsədanɲa kame ɲgay. Andza niye ka tərakwa ndo ɲgay hay, ada ka wudakwa mäge wu neheye ɲgwalak aye pat pat.

¹⁵ Anan andza nakay, nəkar na, tətikatay wu nakə na watsa aye. Vəlatay gədan, tsikatay faya a ndo neheye tə pay zləm a bazlam yak bay aye. Tətikatay ta məzlaḅ nakə Mbəlom ma vəlakeye. Ndo hay tâ təra kar ha bay.

3

Mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye

¹ Tsikatay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, tâ rəhatay ha gər a bəy i dala hay tebiye. Tâ ge wu nakə bəy hay ta tsikateye. Tâ wudə na, mäge ɲgwalak huya.

² Gwadətay na, tâ ɲgəlay bəzay a ndo bay, tâ təra a bo bay. Duh na, tâ təra ndo masəra me eye hay, tâ dəslatay ha gər a ndo hay tebiye dərma.

³ Tsikatay andza niye hərwi ahəl niye nəkway dərma na, ka sərakwa gər bay, ka rəhakwatay ha gər a ndo hay bay, ka dzakwa tsəved, ka gawakwa na, wu neheye a yawakway a gər aye ta wu neheye ka wudawakwa aye. Ahəl niye na, nəkway lele eye hay bay tebiye. Ka gawakwa dərə ka wu i ndo hay. Ndo hay tə nawakway dərə ada nəkway dərma ka nawakwatay dərə.

⁴ Kwa ka gawakwa andza niye bəbay na, Mbəlom ndo mətəme kway ha, ka bəzakway ha neɲgeye ndo məgay ɲgwalak a ndo hay ada a wudə tay ha haladzay.

⁵ Andza məgwede, a təma kway ha na, kəriye. A təma kway ha na, hərwi ɲgwalak kway hay daw? A'ay! A təma kway ha na, hərwi ka gakway mə bo. A barakway na mezeleme kway na, hərwi ada kâ wakwa bo masusulo eye ta gədan i Məsəfəre Tsədanɲa eye ada kâ hutakwa məsəfəre wedeye.

⁶ Mbəlom kə rah kway ha ta Məsəfəre Tsədanɲa eye tə həlay i Yesu Kəriste ndo məmbəle kway.

⁷ A ge andza niye na, hərwi ada kâ hutakwa sifa nakə ma ndəviye bay aye, ka sərakwa Mbəlom ma vəlakweye. Kə

vəlakway ha ɲgwalak ɲgay, hərwi ada kâ tərakwa tsədanɲa eye hay kame ɲgay.

Mətsikay me a zləm a Titus

⁸ Bazlam nakay na tsikaka aye na, ta dedek eye. A seɲ na, ka tətikateye a ndo hay huya, hərwi ada ndo neheye tə dzala ha ka Mbəlom aye, tâ ge məsler lele eye hay. Anan wu nakə ɲgwalak aye ada lele ma dzəniye tay ha ndo hay aye.

⁹ Məkəde wuway nakə ma giye ɲgama bay aye na, kâ həndzəd faya bay. Tadə faya ta kədiye wuway ka bəba tətə may hay na, kə ye a dəma bay. Kâ təra ta nəteye bay. Kwa faya ta kədiye wuway ka bazlam i Musa mapala eye na, kâ tsik a dəma bay hərwi wu niye hay na, kəriye, ta dzəniye ndo hay bay.

¹⁰ Ndo nakə ma ɲgəniye tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, tsikay faya. Tadə kə gər ha bay na, tsikay faya masulo eye sa. Kə tsəne bay na, mâ ndza mə walaɲ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu sa bay.

¹¹ Nəkar, ka sər ha, slala i ndo niye hay na, kə dze a bəra ka tsəved. Nəteye na, ndo i mezeleme hay. Ada faya ta bəziye ha tə həlay tay eye nəteye ndo i mezeleme hay.

¹² Anan na sləriye naha Artemas kəgəbay Tisik ka təv yak mba. Kə ndisl naha ka ɲgatay na, pəla tsəved madayaw mədzəgər tə neɲ a gəma i Nikopolis. Na dzala na, na ta ndziye mə dəma hus a mandəve i həlay i mətasl.

¹³ Dzəna Zenas ndo mäge sariya, ta Apolos. Dzəna tay ha, lele. Ahəl nakə ta həndzədiye ta diye kame aye na, dzəna tay ha, wu mâ kətsatay bay.

¹⁴ Ndo neheye tə dzala ka Yesu andza nəkway na, tâ tətik mäge ɲgwalak dərma hərwi ada tâ dzəna ndo neheye wu a kətsatay aye. Tadə ta ge andza niye na, mede tay ma təriye kəriye bay.

¹⁵ Ndo neheye nəmay dziye na, ta tsikaka naha me. Tsikatay me a dzam kway neheye tə dzala ha ka Mbəlom aye dərma.

Mbəlom mâ pa fakuma ɲgama tebiye.

**Derewel nakə Pol a watsay
naha a
Filimon
aye
Məfələkwe**

Filimon na, dzam i Pol. Pol a day ha Labara Ngwalak eye, a təra ndo məpe mədzal gər ka Yesu. Filimon neŋgeye zlele eye. Beke hay andaya mə gay ŋgay. Ndo nakə tə zalay Onezim aye na, beke i Filimon. A hway ŋgway abəra mə gay i Filimon. A ndzay a gər a Pol ma danɣay. Neŋgeye dərmaƙ a təra ndo məpe mədzal gər ka Yesu. Pol a maya ahaya Onezim a Filimon, a watsayaw derewel a həlay. Filimon ma təmiye na Onezim na, ma kəkay?

Derewel nakə Pol a watsay a Filimon aye na, hərwi ndo neheye tə hayawa gər a gay ŋgay aye dərmaƙ (mede 2).

Mə derewel na, Pol a gwadɣay a Filimon mâ təma na Onezim andza malamar ŋgay nakə a wudə na haladzay aye. Andza niye, ndo neheye beke hay bay aye, beke hay, nəteye malamar hay mə Kəriste. Ane tuk na, Pol kə gay kutoŋ a Filimon bay. A say na, Filimon mâ dzala tə gər ka wu nakə ma giye aye.

Labara i mawudə bo a ge məsler ka məndze i ndo nəte ada ka məndze i ndo hay tebiye.

Mətsike me

¹ Maa watsa derewel nakay na, neŋ Pol. Neŋ ma danɣay hərwi məge məsler i Yesu Kəriste. Maa watsa na, nəmay ta malamar kway Timote. Nəmaa watsa naha a nəkar dzam may Filimon. Hərwi nəkar na, ka dzapakwa nəte ka məsler i Bəy maduweŋ kway Yesu Kəriste.

² Tsikatay me a Afiya ta Arsip neŋgeye nakə sidzew i Yesu tə neŋ kə tsəved i Mbəlom aye. Ada kə tsikatay ha me a siye i ndo neheye ti yawa naha a gay yak mata duwulay me a Mbəlom aye tebiye dərmaƙ.

³ Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tɑ pa fakuma ŋgama ada tɑ vələkum zay.

⁴ Ahəl nakə faya na giye amboh a Mbəlom aye na, na gaway naha sisə a Mbəlom hərwi yak huya.

⁵ Hərwi na tsəne na, nəkar ka wudə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta dedek ada ka pa mədzal gər yak na, ka Bəy Maduweŋ kway Yesu.

⁶ Neŋ faya na duwuleye me a Mbəlom hərwi ada mədzepe kway nakə ka dzapakwa ta ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye hərwi nakə ka dzala ha ka Yesu aye ma dzəniye kway. Ma dzəniye kway hərwi ada kə sarakwa ha wu neheye Mbəlom a vələkway lele aye hay tebiye. A vələkway tə həlay i Yesu Kəriste.

⁷ Malamar ga Filimon! Dərev ga kə ŋgwasa haladzay ada ka vələŋ gədan haladzay dərmaƙ hərwi ka wudə siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ada faya ka vələteye gədan sa tsa.

Pol a gay amboh a Filimon hərwi Onezim

⁸ Hərwi niye, neŋ faya na gwadakeye amboh ka məge wu nakə na tsikakeye anəke aye. Neŋ na, ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste. Na sliye faya mətsikaka ta gədan ka wu nakə ka giye.

⁹ Ane tuk na, na tsikakeye andza niye bay. Na dzala duh na, məgaka amboh hərwi ka wudə ndo hay. Neŋ Pol na, neŋ guram eye ada neŋ anəke madərazla eye ma danɣay hərwi məsler i Yesu Kəriste nakay faya na giye aye.

¹⁰ Neŋ faya na gakeye amboh hərwi Onezim. Neŋgeye na, kə dzala ka Yesu, ka təra andza wawa ga kanan ma danɣay. Neŋ na təra bəba ŋgay.

¹¹ Ahəl niye na, kə gaka məsler sa bay. Ane tuk na, anəke na, ma gakeye məsler sa, a nəkar ada a neŋ dərmaƙ.

¹² Anəke na, na slərakeye naha ka təv sa. Ma diye naha andza maa ye naha ka təv yak na, neŋ.

¹³ Ha bə a seŋ na, mâ ndza ka təv ga kanan ma danɣay hərwi ada mâ dzəna ga a bəram yak nakə tadə nəkar ka təv ga na, ka dzəniye ga aye.

¹⁴ Ane tuk na, na sliye faya məge andza niye ze nəkar məgwedə faya ayaw bay na, na sliye faya bay. Na sliye faya məgaka

kutonj mægwaɖaka geŋ ɲgwalak bay. A seŋ na, dzəna ga tə mədzal gər yak.

¹⁵ Agəna a say a Mbəlom Onezim mâ ye a təv aye mâ ndzaw tsekweŋ andza nakay hərwi ada mâ ma naha ka təv yak ada ka ndzawumeye salamay ka tor eye.

¹⁶ Anəke na, neŋgeye andza beke sa bay. A ze beke. Neŋgeye malamar may nakə dedək eye ma mədzepe tə Yesu Kəriste. Neŋ na, na wuda na haladzay. Nəkar dərmaŋ ka wuɖiye na ma ziye i ga ada neŋgeye malamar yak ka tsəved i Bəy Maduweŋ andza nəkar.

¹⁷ Tadə ka zəba faɣaya neŋ dzam yak dedək na, təma na Onezim tə həlay sulo sulo eye a gay yak andza ka təma na, neŋ.

¹⁸ Tadə kə nasaka ha wu yak ada agəna wu yak andaya faya a saka mâ maka ha na, tsikenj, neŋ eye na hamakeye na.

¹⁹ Maa watsa bazlam neheye na, neŋ Pol tə həlay ga aye: Na hamakeye. Ane tuk na, na hamakeye sa bay hərwi sər ha, maa tsikaka bazlam i Mbəlom nakə ka huta ha məsəfəre aye na, neŋ.

²⁰ Amboh malamar ga, neŋ faya na gakeye amboh tə məzele i Bəy Maduweŋ. Geŋ wu nakə lele eye, meŋ ha dərəv tey hərwi nəmay tebiye may aye ka dzapama ka Yesu Kəriste.

²¹ Derewel nakay na watsaka naha na, na sər ha wu nakə na tsətsah naha fakaya aye na, ka giye ma ziye nakə na tsətsah aye.

²² Onezim ki ye naha ka təma na na, ləva ha bo tə gay nakə na ta həniye mə dəma aye dərmaŋ hərwi na dzala na, Mbəlom kə tsəne amboh kurom nakə faya ka gumeye. Ma vələneye tsəved mede naha ka təv kurom sa.

Mandəve i matsike me i Pol

²³ Epafəras neŋgeye nakə tə neŋ salamay kanaŋ ma daŋgay hərwi məsler i Yesu Kəriste aye kə tsikaka naha me.

²⁴ Markus, Aristark, Demas ta Luka nəteye neheye ti yawaw ka təv ga ada faya nəmaa giye məsler i Mbəlom dziye, ta tsikaka naha me dərmaŋ.

²⁵ Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ɲgama.

Derewel nakə tə watsatay naha a Hebrœ hay aye Məfələkwe

Derewel nakə tə watsatay naha a Hebrœ hay aye na, məzele i ndo məwetse andaya faya bay. A tsikatay me a way hay na, kə də ha bay. Ndo məwetse eye na, ndo Gərek, a sər Dzam Guram eye lele. A watsatay naha na, a Yahuda neheye tə dzala ha ka Yesu aye. Nəteye ta ge bəle məpe mədzal gər ka Yesu, a gatay tsətsəb sa bay. Siye hay a satay mägəre ha məpe mədzal gər. Hərwi niye, ndo məwetse derewel nakay a say masəkahatay ha matətike nakə tə huta ada məvəlatay gədan.

Tə Kəriste nakə Mbəlom a sləraw aye, ndo hay ta dzapa ta Mbəlom (1.1–2.18).

Ndo hay ta sliye faya mahəndzəde ka Mbəlom hərwi ngwalak nakə Kəriste a ge aye (3.1–5.10).

Ndo məwetse derewel nakay kə də ha haladzay ma kəkay nakə Yesu neŋgeye bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom i ndo məpe mədzal gər hay ka tor eye andza Melkisedek.

Məpe mədzal gər i bəba tətə hay mavəla eye hərwi məde ha a ndo məpe mədzal gər hay nakay na, ma vəlateye gədan ka mətesə abəra mə dəretsətseh hay ada tə masəpete neheye anəke aye (11–12.13). Ma dazlay ka 12.14, mandəve i derewel nakay faya ma diye ha kəkay nakə ndo məpe mədzal gər hay ta sliye faya məndze ta Mbəlom aye, ta ndo siye, ada mäge məhay gər i ndo neheye dedek aye.

Mbəlom a tsikatay me a ndo hay tə bədiday i Wawa ngay

¹ Ahəl niye na, Mbəlom kə tsikatay me a bəba tətə kway hay madzəga haladzay ada ta tsəved mekelenj eye wal wal haladzay tə bazlam i ndo məde ha bazlam ngay hay.

² Mbəlom a tsikawa andza niye hus a həlay kway nakay maduk i duk eye. Anəke a tsik bazlam ngay duh na, ta bədiday i

Wawa ngay. Mbəlom a ge məndzibəra ahəl niye tə həlay i Wawa ngay, a zla neŋgeye hərwi ada mə ləva wu hay tebiye.

³ Ta ngateye a məzlaḅ i Mbəlom na, mə neŋgeye. Neŋgeye a ndzəkit bo Bəba Mbəlom. Wu hay tebiye andaya hərwi ngay. Kə ta tsəved nakə Mbəlom ma bariye mezeleme abəra ka ndo hay aye hərwi ada tə huta tsəved matəre tsədanja. Ma dəba eye na, a tsal a mbəlom, a ye naha a ndza tə həlay i mənday i Mbəlom neŋgeye nakə a ləva wu hay tebiye aye hərwi ada tə ləva tə neŋgeye.

⁴ Andza nakay, Mbəlom a də ha Wawa ngay na, bagwar eye, a ze gawla i Mbəlom hay, andza nakə məzele niye Mbəlom a vəlay a ze i gawla i Mbəlom hay aye.

⁵ Mbəlom kə tsikay dāda a gawla ngay nəte:

«Nəkar wawa ga.

Bəgom neŋ na təra Bəba yak.»

Kə tsik ka gawla ngay nəte:

«Neŋ na təriye bəba ngay,

neŋgeye ma təriye wawa ga*» bay.

⁶ Ane tuk na, ahəl nakə Mbəlom faya ma sləraweye Wawa ngay felik eye ka məndzibəra na, a gwad:

«Gawla i Mbəlom hay tebiye tə dəslay ha gər.»

⁷ Ka gər i gawla i Mbəlom hay na, Derewel i Mbəlom a gwad:

«Nəteye na, ndo i maslanj ngay hay.

A təra tay ha andza mətasl, nəteye andza dərneh i ako.»

⁸ Ane tuk na, ka gər i Wawa i Mbəlom na, mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom a gwad:

«Nəkar na, Mbəlom, ka ləviye bəy yak ka tor eye.

Ka ləviye ndo yak hay ta ngwalak.

⁹ Wu nakə ngwalak eye na, ka wudā.

Wu nakə ngwalak eye bay aye na, a yaka a gər bay tebiye.

Hərwi niye Mbəlom, Bəba yak Mbəlom, kə zla kar

ada kə pa kar bagwar eye ka ze ndo neheye nəkurom ka bo dziye aye ada kə vəkəway məngwese.»

¹⁰ Derewel i Mbəlom a gwad sa:

«Bəy Maduweŋ, ka madazlay i wu tebiye maa ge məndzibəra na, nəkar.

* 1:5 2 Samuyel 7.14.

Nəkar tə həlay yak eye ka ge magərmbəlom.

¹¹ Wu neheye tebiye ka ge aye ta dziye.

Ane tuk na, nəkar na, ka ndziye ka tor eye.

Wu neheye tebiye ta giye guram andza peteked.

¹² Ka pađiye tay ha andza ta pađiye peteked guram eye.

Nəteye ta mbəđiye andza peteked a mbəđa, ane tuk na, nəkar na, ka mbəđiye bay, sifa yak ma ndəviye dāđa bay.†»

¹³ Dāđa Mbəlom kə tsikay a gawla ŋgay:

«Dara, ndza tə həlay i mənday ga,

hus a pat nakə neŋ, na piye tay ha ndo mənə dərə yak hay a hud i sik yak aye‡» na,

kə tsikay nəte bay.

¹⁴ Gawla i Mbəlom hay nəteye na, way hay? Nəteye məsəfəre neheye faya ta geye məsler a Mbəlom aye, ma sləriye tay ha məmatay bo a ndo neheye faya ma təmiye tay ha aye.

2

Kā gakway masəfaya a wu nakə Mbəlom a tsik aye bay

¹ Hərwi niye, gakway metsehe a bazlam neheye ka tsənakwa aye lele huya hərwi ada kə dzakwa tsəved bay.

² Bazlam neheye gawla i Mbəlom hay tə yaw tə tsik aye na, gədaŋ eye haladzay.* Ndo neheye tə nas ha ada ta rəhay gər bay aye na, Mbəlom kə gatay sariya dā ka mənese tay.

³ Kə ge Mbəlom kə gatay sariya na, ka gwadum na, tadə ka gakway masəfaya a tsəved ŋwalak eye nakə ka təmakweye ha aye na, ma gakweye sariya bəđaw? Tadə ka gakway masəfaya na, ta dedək ka təmakweye bay. Maa lah mādə ha Mbəlom ma təmiye kway ha ma kəkay na, Bəy Maduweŋ. Ndo neheye tə tsəne aye na, maa tsikakway bazlam neheye dedək na, nəteye.

⁴ Bo i Mbəlom eye tə gər ŋgay, kə dā ha bazlam neheye na, dedək ta masuwayaŋ wal wal tebiye ada Məsəfəre Tsədaŋŋa eye

a vəl gədaŋ a ndo hay ka mäge wu hay wal wal andza nakə a say aye.

Yesu kə dā ha tsəved nakə ma təmiye kway ha aye

⁵ Mbəlom a pa hərwi mələve məndzibəra wedeye nakə ma deyeweye na, gawla i Mbəlom hay bay.

⁶ Azlakwa bay, mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, ndoweye a gwad:

«Ndo neŋgeye na, way tey Mbəlom, nakə ka dzaliye ka neŋgeye aye?»

Ndo zezeŋ way nakə ka dzaliye faya, ka geye gər aye?

⁷ Hərwi həlay tsekweŋ, ka pa tay ha ndo zezeŋ hay a huvo i gawla i Mbəlom hay.

Ma dāba eye na, ka vəlay məzlaḅ ta mədəslay ha gər.

⁸ Ka pa wu hay tebiye a hud i sik ŋgay mâ ləva.†»

Kə ge Mbəlom kə pay wu hay tebiye mâ ləva na, niye na, andza məgwede wuray andaya nakə kə pay bay aye na, andaya bay. Ane tuk na, anəke faya ka ŋgatakweye faya ma ləviye wu hay tebiye zuk bay.

⁹ Ane tuk na, ka ŋgatakway a Mbəlom kə kəts ha Yesu abəra ka gawla i Mbəlom hay həlay tsekweŋ. Anəke na, Mbəlom kə vəlay məzlaḅ ada ta mədəslay ha gər hərwi nakə kə sa dərətsətseh ada kə mət aye. Niye na, ta ŋgwalak i Mbəlom nakə Yesu a mət hərwi ndo hay tebiye aye.

¹⁰ Mbəlom a ge wu hay tebiye. A ge tay ha na, hərwi ŋgay eye ŋgway. A say məhəle ndo hay haladzay a təv ŋgay nakə ta məzlaḅ aye, nəteye na, wawa ŋgay hay. Andza niye kə yay a gər matəre ha Yesu ŋgwalak eye hərwi mətəme tay ha tə dərətsətseh ŋgay ada ta məməte ŋgay, hərwi mata de kame tay mətəme tay ha na, Yesu.

¹¹ Maa təra ha ndo hay ŋgwalak eye kame i Mbəlom na, Yesu ada nəteye neheye a təra tay ha ŋgwalak eye hay aye na, bəba tay nəte. Hərwi niye horoy ma geye məzalataŋ malamar ga hay bay.

¹² A gwad:

«Na dātay ha məzele yak a malamar ga hay

† 1:12 Dəmes hay 102.26-28. ‡ 1:13 Dəmes hay 110.1. Israyel hay mə mahəmba i Sinay aye. † 2:8 Dəmes hay 8.5-7. ‡ 2:12 Dəmes hay 22.23.

* 2:2 A tsik ka bazlam mapala nakə Mbəlom a vəlatay a

Na zambadakeye mə walaŋ i ndo hay mahaya gər eye.†»

¹³ A gwad sa:

«Neŋ, na dzaliye ha ka Mbəlom.»

A gwad sa:

«Neŋ kanaŋ ta wawa neheye Mbəlom a peŋ tay aye.‡»

¹⁴ Wawa neheye a tsik fataya aye na, nəteye tebiye slo ada bambaz. Neŋgeye dərmaŋ ka tərā ndo zezeŋ andza nəteye hərwi ada m̄a mət ada andza niye ma giye ha bəle ta ndo nakə gədaŋ i məməte mə həlay ŋgay aye, andza məgwede Fakalaw.

¹⁵ Yesu a ge andza niye na, hərwi zluwer m̄a gəs tay ha ndo hay hərwi məməte bay. Ahəl niye tə ndzawa huya andza beke hay hərwi zluwer a gawatay, ane tuk na, anəke Yesu kə təma tay ha.

¹⁶ Ka sərakwa ha a yaw məmatay bo a gawla i Mbəlom hay bay, a yaw məmatay bo na, a wawa i huđ i Abraham hay.

¹⁷ Andza niye, kutoŋ ka tərā andza malamar ŋgay hay mə wu hay tebiye. A ge niye na, hərwi ada m̄a tərā bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom nakə ma gateye ŋgwalak a ndo hay ada ma pay naha faya a Mbəlom aye, hərwi ada m̄a vəl ha gər ŋgay hərwi məheme mezeleme i ndo hay ada məsəre tay ka bo ndo hay ta Mbəlom.

¹⁸ Anəke na, ma sliye məmatay bo a ndo neheye Fakalaw faya ma səpatiye tay aye hərwi ahəl niye Fakalaw ka səpat na ada kə say dərətsətseh.

3

Yesu bagwar eye a ze ha Musa

¹ Malamar ga hay, Mbəlom a pala kurom na, ada k̄a tərūm ndo ŋgay hay. Hərwi niye pum mədzal gər kurom ka Yesu. Neŋgeye ndo nakə Mbəlom a slərāw aye hərwi ada m̄a tərā bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ka wu neheye ka pakwa faya mədzal gər aye.

² Maa pa na ka məge məsler nakay na, Mbəlom ada kə pay naha faya a Mbəlom mə wu nakə a ge aye, andza Musa nakə a pay naha faya a Mbəlom ma məsler nakə

a gawa aye hərwi ndo i gay i Mbəlom hay tebiye.*

³ ŋgwalak eye mədəslay ha gər haladzay a Yesu abəra ka Musa andza nakə ta dəslay ha gər haladzay na, a ndo nakə a dəzl gay aye bəna a gay bay.

⁴ Gay tebiye mədəzl na, ndo. Ane tuk na, ndo nakə a dəzl wu hay tebiye na, Mbəlom.

⁵ Aya Musa neŋgeye kə pay naha faya a Mbəlom ma məsler nakə a ge tebiye mə gay i Mbəlom aye. Ane tuk na, neŋgeye na, ndo i məsler i Mbəlom dəkdek tsa. Məsler ŋgay na, mədatay ha a ndo hay wu neheye Mbəlom ma tsikiye mba kame aye.

⁶ Kərste na, neŋgeye wawa nakə ma ləvay gər a gay i Bəba ŋgay Mbəlom aye. Nəkway na, ndo ŋgay hay. Tadə ka pakwa faya mədzal gər kway bəŋbəŋ ada ka pakwa mədzal gər kway ka wu neheye ta məŋgwese hus ka mandəve aye na, nəkway dərmaŋ gay ŋgay.

Mbəlom faya ma ləviye ha bo ta təv mazəzukuw bo hərwi ndo neheye ta pa faya mədzal gər aye

⁷ Hərwi niye Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a gwad:

«Bəgom tadə ka tsənum mətsike me i Mbəlom na,

⁸ k̄a kulum ha gər kurom,

andza i bəba tətə kurom neheye ahəl niye tə kula ha gər tay ka Mbəlom aye bay.

A həlay niye na, nəteye mə makulkwandah məve kuro kuro fađ, tə ge vərəm ka Mbəlom ada ta dza ha Mbəlom.

⁹ Mbəlom a gwad: “Kwa ta ŋgatay lele a wu neheye na ge aye bəbay na, ta dza ga ha məve kuro kuro fađ.

¹⁰ Hərwi niye na ge mevel ka nəteye.

Na gwad: Mədzal gər tay ka dzədza, ta tsəne wu nakə a seŋ aye bay.

¹¹ Kə ndeleŋ ada na mbađa:

Ta fələkwiye dāda a təv ga nakə na ləvatay ha bo ta zəzukuwiye bo mə dəma aye bay.†»

¹² Malamar ga hay, gum metsehe! Ndo nakə mədzal gər ŋgay ŋgwalak eye bay aye, a dzala ha ka Yesu bay aye na, m̄a ge andaya

§ 2:13 Ezay 8.17-18. * 3:2 Məpesle 12.7. † 3:11 Dəmes hay 95.7-11.

mə walaŋ kurom bay. Ndo nakə a dzala ha ka Yesu sa bay aye ma gəriye ha Mbəlom nakə ta sifa aye.

¹³ Ane tuk na, bəgom a say a Mbəlom mətšikakum me sa. Vəlum a bo gədaŋ pat pat mə walaŋ kurom hərwi ada Fakalaw mâ səpat kurom ka mäge mənese bay, ada kâ kulum ha gər kurom bay.

¹⁴ Tadə nəkway huya faya ka gakweye gər a wu neheye ka pakwa faya mədzał gər ka madazlay hus ka mandəve i mäsəfəre kway na, ta dedek nəkway ndo i Kəriste hay.

¹⁵ Andza nakə tə gwad:

«Bəgom, tadə ka tsənum mətšike me i Mbəlom na,
kâ kulum ha gər kurom bay
andza ahəl nakə bəba tətə kurom hay
tə ge vərəm ka Mbəlom aye bay.»

¹⁶ Ndo neheye tə tsəne mətšike me i Mbəlom ada tə ge faya vərəm aye na, way hay? Na gwad ndo neheye tə yaw abəra mə Ezipt tə pay bəzay a Musa aye bədaw?

¹⁷ Mbəlom a ge mevel məve kuro kuro fad ahəl niye na, hərwi way hay? A ge mevel ka ndo neheye tə ge mənese aye na gwad ba? Hərwi niye tə mət mə makulkwandah.

¹⁸ Mbəlom a mbada a gwad: «Ta fələkwiye dāda a təv ga nakə na ləvatay ha bo ta zəzukwiye bo mə dāma aye bay.» A tsik andza niye na, ka way hay? Na gwad ka ndo neheye ta kərah marəhay ha gər aye ba?‡

¹⁹ Andza niye, nəmaa zəba faya Mbəlom a vəlatay tsəved məfələkwe a dāma bay na, hərwi nakə ta dzala ha ka Mbəlom bay aye.

4

¹ Ba Mbəlom kə tsik a gwad ka fələkwakweye a mazəzukw bo ŋgay. Ane tuk na, dzədzarakwa hərwi ada ndəray mə walaŋ kurom mâ mətša abəra ka məfələkwe a dāma bay. Wu nakə Mbəlom a gwad ma giye na, ma giye huya.

² Nəkway na, ka tsənakwa Labara Ŋgwalak eye nakay andza nakə ahəl niye bəba tətə kway hay tə tsəne aye dərmak. Ane tuk na, labara nakay kə gatay ŋgama bay hərwi ta dzala ha faya bay.

³ Mata fələkwe a mazəzukw bo i Mbəlom niye na, nəkway neheye ka dzalakwa ha aye. Mbəlom a gwad:

«Kə ndelen ada na mbada,
ta fələkwiye dāda a təv ga nakə na
ləvatay ha bo ta zəzukwiye bo mə
dāma aye bay.»

Azłakwabay Mbəlom a ndəv ha məsler ŋgay kwa a həlay nakə a ge məndzibəra aye.

⁴ Mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, tə tsik ka məhəne matasəla eye: «Məhəne məkwa na, Mbəlom a ndəv ha məsler ŋgay, məhəne matasəla eye a zəzukw bo.*»

⁵ Ma təv mekelen eye Mbəlom a gwad sa: «Ta fələkwiye dāda a təv ga nakə na ləvatay ha bo ta zəzukwiye bo mə dāma aye bay.»

⁶ Ndo neheye tə tsəne Labara Ŋgwalak eye kurre aye tə fələkwa a mazəzukw bo bay na, hərwi ta kərah marəhay ha gər a Mbəlom. Ta dedek təv mazəzukw bo andaya anan, ndo mekelen eye hay ta fələkwiye a dāma.

⁷ Hərwi niye Mbəlom a pa pat mekelen eye, a zalay «bəgom». A tsik ka pat eye nakay na, məve haladzay tə bazlam i Davit, bazlam neheye ba ka watsakwa tsiy aye, a gwad:

«Bəgom tadə ka tsənum mətšike me i Mbəlom na,
kâ kulum ha gər kurom bay.»

⁸ Tadə Zozowe kə ndisl tay ha bəba tətə kway hay a mazəzukw bo nakə dedek aye na, haḡe Mbəlom ma tsikiye ka pat mekelen eye bay.

⁹ Andza məgwedə mazəzukw bo mekelen eye andaya hərwi ndo i Mbəlom hay. A ndzəkit bo mazəzukw bo i məhəne matasəla eye.

¹⁰ Mbəlom a ndəv ha məsler ŋgay na, a zəzukw bo. I kway bəbay andza niye dərmak. Ndo kə huta tsəved məfələkwe a mazəzukw bo i Mbəlom na, ma giye məsler sa bay, məsler ŋgay ka ndəv.

¹¹ Hərwi niye, ŋgəlakwa ha bo ka məhute tsəved məfələkwe a mazəzukw bo niye. Kə ge andza niye na, gakwa metsehe lele ndəray mâ dəd hərwi a kərah marəhay ha gər a Mbəlom andza bəba tətə kway hay aye bay.

‡ 3:18 Zəba mə Məpesle 14.1-35; Dəmes hay 95.11.

* 4:4 Madazlay i wu hay 2.2.

¹² Bazlam i Mbəlom na, ma vəliye sifa a ndo hay, gədan eye haladzay. A dəs wu a ze ha maslalam nakə a dəs diye sulo sulo aye. Bazlam i Mbəlom a ye a bo kway hus a hud eye. A dəs ndo hus ka manğəne ha sifa i məsəfəre ada hus ka manğəne ha təv mazəve ta dozoz. Faya ma diye ha wu nakə ma mədzal gər i ndo aye.

¹³ Wuray andaya manğaha eye ka dərə i Mbəlom bay. Wu neheye a ge tebiye aye na, a ngatatay, a sər tay ha nəte ta nəte tebiye. Kə dəkway ha wu hay tebiye na, kame ngay.

Mbəlom a pa Yesu bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom

¹⁴ Andza niye, nəkway na, bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom kway andaya ka gər i wu hay tebiye. Nengeye na, Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom. Kə tsal ka təv i Mbəlom. Hərwi niye ndzakwa tə wu nakə ka dzalakwa ha faya aye bəngəngə lele.

¹⁵ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom kway na, a sər ha bəle kway. Nengeye na, kə ngatay a dərətsətseh wal wal andza nəkway ada ta dza ha. Ane tuk na, kə ge mezeleme bay.

¹⁶ Hərwi niye həndzədəkwa ka təv i Mbəlom, zluwer m̄a gakway bay. Nengeye ma gateye ngwalak a ndo hay. Həndzədəkwa ka təv ngay hərwi ada k̄a gakway m̄a bo ada m̄a gakway ngwalak ngay. Niye na, ma makweye bo ahəl i dərətsətseh.

5

¹ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom tebiye Mbəlom a pala tay ha na, m̄a walaŋ i ndo hay. A pa tay ha hərwi ada t̄a gay m̄asler hərwi ndo hay ada t̄a vəlay naha wu kəriye ada t̄a kədəy naha wu a Mbəlom hərwi mezeleme nakə ndo hay tə ge aye.

² Ndo neheye tə sər tsəved ngwalak eye bay aye ada faya ta giye mezeleme aye na, bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom tə sər m̄age ngwalak hərwi tay hərwi bo tay eye bəle eye andza nəteye dərma.

³ Hərwi niye kutoŋ m̄a kədəy naha wu a Mbəlom hərwi mezeleme ngay eye dərma,

ma kədəye hərwi mezeleme i siye i ndo hay dəkdek bay.

⁴ Ndəray ma sliye mədəslay ha gər a bo, məzle bo ngay matərə ha bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom bay. Maa zal na, Mbəlom andza nakə ahəl niye a zalay Aron aye.

⁵ Tə Yesu Kəriste na, andza niye dərma. Kə zla bo ngay eye kə dəslay ha gər a bo matərə bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom bay. Maa zalay na, Mbəlom, a gwadəy:

«Nəkar wawa ga.

Bəgom neŋ na tərə Bəba yak.*»

⁶ Ma təv mekeleŋ eye a gwadəy: «Ka ndziye ndo məvəlay wu a Mbəlom huya andza Melkisedek.†»

⁷ Ahəl nakə Yesu ka məndzibərə aye na, a sər ha Mbəlom ma sliye faya mələtse ahaya abərə ma mədahaŋ. Ka duwulay naha me a Mbəlom ta mətuwe eye ada ta mawude eye ta magala hərwi a say marəhay ha gər dərma. Mbəlom kə tsənaŋ na kə lətse ahaya abərə ma mədahaŋ hərwi ka rəhay ha gər.

⁸ Nengeye na, Wawa i Mbəlom. Kwa andza niye bəbay na, tə dərətsətseh nakə a sa aye kə tətik marəhay ha gər a Mbəlom.

⁹ Ahəl nakə m̄asler ngay a ndəv aye na, a tərə ndo nakə ma təmiye tay ha ndo neheye ta rəhay ha gər aye hərwi ada t̄a huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye aye.

¹⁰ Mbəlom a pa na bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom andza Melkisedek.

Marava i m̄agər ha m̄ape mədzal ka gər Yesu

¹¹ Ka gər i wu nakay na, wu hay andaya haladzay a samay m̄atsike. Ane tuk na, a wur bo mədəkum ha hərwi zləm kurom dərəŋ m̄atsəne.

¹² Nəkurom i kurom na, həlay eye kə sla d̄a hərwi ada bo kurom eye k̄a tətikumataŋ wu a siye i ndo hay aye hərwi nəkurom ka tətikum wu hay zla anəke bay. Ane tuk na, a sakum t̄a tətikakum wu neheye ka tətikum kurre ka bazlam i Mbəlom aye sa. Ka sərūm m̄ənde daf andza bagwar hay zuk bay, nəkurom andza wawa ndəriz neheye a satay m̄əse wah aye.

* 5:5 Dəmes hay 2.7. † 5:6 Dəmes hay 110.4.

¹³ Ndo nakə faya ma siye wah huya aye na, neŋgeye wawa ndəriz huya. Mbəlom a təra kway ha ŋwalak eye kame ŋgay ma kəkay na, a sər zuk bay.

¹⁴ Daf nakə dedək aye na, i bagwar hay. Nəteye na, ta ŋəliye ha bo ka matətike hərwi maŋgəne tay ha ka bo abəra wu ŋwalak eye tə wu neheye ŋwalak eye bay aye.

6

¹ Kə ge andza niye na, takwa kame, za-kwa ha wu neheye kurre ka gər i Kəriste aye, pakway bəzay a wu neheye bagwar eye. Ba ka pakwa mədok i gay tsiy, ka pakwa wedəye sa bay. Bazlam i matsətsehe məpəse ha mezeleme hərwi wu neheye ŋwalak eye bay ta diye ha ndo a məməte aye, bazlam i mədzele ha ka Mbəlom,

² bazlam i madzəhuəe ndo a yam, bazlam məpe həlay ka gər i ndo hay,* bazlam i mələtsew abəra ma mədahaŋ ada bazlam i sariya, wu neheye tebiye na, nəmaa dza-liye faya matətikakum sa bay.

³ Gərakwa ha wu neheye, takwa kame. Ta gədaŋ i Mbəlom na, ka gakweye.

⁴ Ndo neheye tə ma ta dəba aye, ta maw-eye ka matsətsehe məpəse ha mezeleme na, ma giye bo sa daw? Nəteye na, ta ŋgatay a dzaydzay i Mbəlom, wu nakə Mbəlom a vələtay a ndo hay aye, kə vələtay dərmak, ta huta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a dərev tay dərmak.

⁵ Ta ndzaka metsəhəne i bazlam i Mbəlom, ta sər ha gədaŋ i mändzibəra nakə ma deyeweye kame aye.

⁶ Ada duh tə dəf abəra ka tsəved i Mbəlom na, tsəved tay andaya məmatay ahaya ka matsətsehe məpəse ha mezeleme sa bay hərwi a təra andza ta dar Wawa i Mbəlom ka mayako mazləmbadā eye sa ada tə vələtay tsəved a siye i ndo hay mətsadəy.

⁷ Guvah nakə yam faya ma piye a dəma aye tadə wu mənday kə ge bo lele hərwi madzəne ndo neheye tə fət aye na, niye na, andza məgwede Mbəlom kə pa ŋgama ka guvah nakay.

⁸ Tadə duh maa ndzohw a dəma guzer ta dak na, guvah niye ma giye ŋgama bay.

Mazlambar Mbəlom ma vəleye mezeleme. Ma dziye ha abəra mə dəma ta ako.

⁹ Dzam ga neheye na wudā kurom hal-adzay aye, kwa tadə nəmaa tsik andza niye bəbay na, nəmaa sər ta dedək nəkurom faya ka pumeye bəzay a tsəved ŋwalak eye, tsəved nakə Mbəlom ma təmiye kurom ha aye.

¹⁰ Mbəlom na, neŋgeye ŋwalak eye, ma mətsiye ha gər ta məsler nakə ka gum aye bay. Andza məgwede, ka mumatay bo a siye i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu, ka mawumatay bo andza niye huya. Ka gum niye na, hərwi nakə ka wudum Mbəlom aye ada ma mətsiye ha gər bay.

¹¹ A samay na, kwa way m̄a ge andza niye huya hus ka mandəve eye, k̄a gərūm ha bay hərwi ada k̄a hutum wu nakə ka pum faya mədzał gər aye.

¹² A samay na, k̄a tərūm ndo i s̄e hay bay. Duh tərūm andza ndo neheye tə pa mədzał gər tay b̄əŋb̄əŋ ka Mbəlom aye. Mata hute wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, nəteye.

Wu nakə Mbəlom kə tsik aye na, ma giye bo

¹³ Ahəl nakə Mbəlom a gwadəy a Abraham na vəlakeye wu aye na, kə mbadā ma giye andza nakə a tsik aye. Ndəray andaya nakə a ze Mbəlom aye nakə ma mbadiye kame ŋgay aye bay. A mbadā ta məzele ŋgay.†

¹⁴ A gwad: «Ta dedək, na piye fakaya ŋgama, ta dedək na vəlakeye wawa hay haladzay.»

¹⁵ Abraham kə zla ŋgatay, ka həba, hərwi niye kə huta wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye.

¹⁶ Ndo hay tə mbadāwā na, ta mbadiye ta məzele i ndo nakə bagwar eye a ze tay aye, məmbede niye ma ndəviye ha wu nakə mə walaŋ i ndo hay aye.

¹⁷ Hərwi niye Mbəlom kə mbadā dərmak. A say na, ndo neheye a gwad ma vəlateye wu aye na, t̄a sər ha ma mbədəye həlay dāda a wu nakə a gwad ma vəliye aye bay, ma pəliye ha bay.

¹⁸ Andza niye, wu hay sulo neheye ma pəliye bo bay aye. Wu nakə Mbəlom a

* 6:2 Zəba ma 1 Timote 4.14. † 6:13 Madazlay i wu hay 22.16-17.

gwađ ma vëliye ada wu nakə a mbada aye, Mbəlom ma sliye maraw me kwa tsekwen bay. Nəkway neheye ka hwayakwa ka təv i Mbəlom məngehe bo ka təv ŋgay aye na, kə vëlakway gədan haladzay hərwi ada kâ pakwa mədzal gər kway huya ka wu nakə Mbəlom a gwađ ma vëlakweye aye.

¹⁹ Wu nakə ka pakwa faya mədzal gər kway aye na, a gəs kway bəŋbəŋ lele ka dagwarakweye abəra kame i Mbəlom bay andza bəre nakə tə lətsawa ha kwalalan i yam aye. Hərwi niye, ka deyekweye ta peteked nakə a tək na təv tsədanŋa eye aye, ka fəlakwakweye a huđ eye.

²⁰ Maa lah məfəlakwe a dəma na, Yesu. A ye kame i Mbəlom na, hərwi kway. Ka təra bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom andza Melkisedek ka tor eye.

7

¹ Melkisedek nakay, nengeye bəy i Salem. Nengeye bəbay i ndo məvəlay wu a Mbəlom bagwar eye. A həlay eye andaya Abraham a ye a vəram. A sla ka bəy hay haladzay. Ahəl nakə faya ma maweye na, Melkisedek a ye mədzəgər ta Abraham. A pa ŋgama ka Abraham.

² Abraham a vəlay wu hay a Melkisedek. Wu neheye kuro a huta ma vəram aye na, a zla nəte a vəlay. Melkisedek eye nakay na, andza məgwede bəy nakə ma giye ŋgwalak aye. Nengeye bəy nakə a wuda məndze zay* ta ndo hay aye hərwi nengeye bəy i Salem. Salem na, andza məgwede «zay».

³ Ndəray a sər wuray ka gər i bəba ŋgay bay. Kwa may ŋgay hay ta bəba təte ŋgay hay dərma andza niye. Madazlay ŋgay eye andaya bay, mandəve ŋgay aye andaya bay. A ndəkət bo Wawa i Mbəlom hərwi nengeye ndo məvəlay wu a Mbəlom ka tor eye.

⁴ Zəbum ka Melkisedek, nengeye bagwar eye. Abraham bəba təte kway a zla wu nakə a hutaw ma vəram aye, a ŋgəna ha kuro. A zla nəte a vəlay.

⁵ Wawa i huđ i Levi na, siye hay ndo məvəlay wu a Mbəlom. Bazlam i Musa mapala eye a gwadaŋtay: «Dum ka təv i ndo hay hərwi ada t̄a vëlakum wu nəte mə wu

tay neheye kuro aye.†» Sərum ha na, ndo neheye tə huta wu neheye na, mə həlay i malamar tay hay, ada nətəye tebiye na, wawa i huđ i Abraham.

⁶ Melkisedek nengeye na, slala i Levi bay, ane tuk na, ahəl nakə Abraham a vəlay wu nətə mə wu hay kuro aye, Abraham nakə Mbəlom a gwadaŋ ma piye faya ŋgama aye na, Melkisedek a pa faya ŋgama bəna Abraham a pa ŋgama ka Melkisedek bay.

⁷ Azlakwa bay ka sərakwa ha lele, maa pa ŋgama ka ndo na, ndo bagwar eye.

⁸ Ndo neheye ma slala i Levi ta təma wu nətə mə wu hay kuro abəra ka malamar tay hay, nətəye na, ta mətəye. Melkisedek na, ma ndziye huya andza nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye.

⁹ Ka slakweye faya məgwede na, Levi ka təma abəra ka siye i ndo hay wu nətə mə wu hay kuro, kə vəlay a Melkisedek dərma tə həlay i Abraham.

¹⁰ Andza məgwede Abraham a vəlay wu nətə mə wu hay kuro a Melkisedek na, hulfe i Levi na, andaya mə huđ ŋgay tsiy. Andza niye, ka slakweye faya məgwede Levi nengeye dərma kə vəlay wu nətə mə wu hay kuro a Melkisedek.

Bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom mekeleŋ eye andza Melkisedek

¹¹ Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, a həlay a hulfe i Levi, nətəye neheye ndo məvəlay wu a Mbəlom aye. Ane tuk na, məsler tay i məvəlay wu a Mbəlom ma sliye mandəve ha wu nakə a say aye bay. Tadə məsler tay ma sliye matəre ha ndo hay ŋgwalak eye ka dəre i Mbəlom na, ha bə ndo məvəlay wu a Mbəlom nenget andza Melkisedek ma deyeweye sa bay. Ndo məvəlay wu a Mbəlom andza Aron ha bə ma sliye.

¹² Tadə Mbəlom ka mbədaŋ həlay a slala i ndo məvəlay wu a Mbəlom, ka sərakwa ha bazlam i Musa mapala eye ma mbədiye dərma.

¹³ Azlakwa anəke na, slala i ndo məvəlay wu a Mbəlom a mbəda. Bəy Maduwen kway Yesu nakə faya ka tsikakweye faya kanan aye na, a yaw abəra ma slala mekeleŋ eye wal. Ndəray nətə ma slala

* 7:2 Madazlay i wu hay 14.17-20. † 7:5 Zəba mə Məpesle 18.21.

ngay andaya ndo mævəlay wu a Mbəlom bay.

¹⁴ Ka sarakwa ha Bəy Maduweŋ kway, neŋgeye ma slala i Yahuda. Ahəl nakə Musa a tsik ka ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye na, kə tsik ka gər i slala nakay təbey.

¹⁵ Wu nakə a da ha bazlam nakay parakka aye anan: Ndo mævəlay wu a Mbəlom mekelen eye ki yaw, neŋgeye na, andza Melkisedek.

¹⁶ Neŋgeye a tərā bagwar i ndo mævəlay wu a Mbəlom na, hərwi slala nakə nətəye ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye bay. Neŋgeye na, bagwar i ndo mævəlay wu a Mbəlom ta gədan i sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹⁷ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad:

«Ka ndziye ndo mævəlay wu a Mbəlom huya andza Melkisedek.‡»

¹⁸ Mbəlom kə mbata ha bazlam mapala eye nakə ahəl niye aye hərwi bəle eye, ma dzəniye ndo hay bay.

¹⁹ Bazlam i Musa mapala eye na, a sla matəre ha ndo hay ngwalak eye ka dərə i Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, wu mekelen eye andaya a ze ha bazlam neheye mapala eye. Wu andaya nakə ma vəlakweye tsəved lele eye hərwi məndisle ka təv Mbəlom aye. Wu eye niye na, Yesu. Ka pakwa faya mədzal gər na, ka neŋgeye.

²⁰ Wu mekelen eye na, ahəl nakə Mbəlom ma piye Yesu bagwar i ndo mævəlay wu a Mbəlom aye na, a mbada təday. Ahəl nakə slala i Levi hay ta tərā ndo mævəlay wu a Mbəlom aye na, tə mbada andza niye bay.

²¹ Ane tuk na, i Yesu na, Mbəlom kə mbada, a gwad:

«Neŋ Mbəlom na mbədəye həlay bay, na mbada ka ndziye ndo mævəlay wu a Mbəlom huya.§»

²² Nakay andza məgwede na, dzam nakə Mbəlom a bar tə nəkway aye na, lele a ze ha dzam nakə a bar ahəl niye aye. Andza niye, maa dakway ha ta dedək Mbəlom kə bar dzam tə nəkway na, Yesu.

²³ Wu mekelen eye andaya wal sa. Ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ma slala

i Levi aye na, nətəye haladzay hərwi tə mətawa, tə gərāwa ha məsler tay.

²⁴ Ane tuk na, i Yesu na, andza niye təbey, neŋgeye ma ndziye ka tor eye, ma ndziye ndo mævəlay wu a Mbəlom huya ka tor eye.

²⁵ Hərwi niye, neŋgeye na, gədan andaya mətəme ha ndo neheye faya ta diye kame i Mbəlom tə həlay ngay aye kwa kədəy hərwi neŋgeye ma ndziye ka tor eye. Faya ma duwuleye naha me a Mbəlom huya hərwi tay.

²⁶ Neŋgeye na, bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom nakə dēdan eye gədan ngay andaya madzəne kway aye. Neŋgeye na, tsədanja, mənese andaya mə neŋgeye bay, kə ge mezeleme təbey. Neŋgeye andza ndo mäge mezeleme hay bay, Mbəlom a pa na wal. Mbəlom a pa na mə mbəlom ka gər i wu hay tebiye.

²⁷ Siye i bagwar hay i ndo mævəlaway wu a Mbəlom, nətəye neheye na, ta kədəway wu a Mbəlom pat pat. Tə kədəway naha hərwi mezeleme tay eye təday ada ta kədəy naha hərwi mezeleme i ndo siye hay. Yesu na, neŋgeye a ge andza niye təbey. Neŋgeye a vəlay naha wu a Mbəlom hərwi ndo hay sik nətə tsa tə məvəle ha gər ngay. I ngay na, da andza niye.

²⁸ Bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye neheye bazlam i Musa mapala eye a pa aye, ndo hay tsa, nətəye tə gawa mezeleme. Ane tuk na, ahəl nakə Mbəlom a mbada aye, bazlam nakay kə zla təv i bazlam i Musa mapala eye, a pa bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom na, Wawa ngay. Neŋgeye na, ka tərā ngwalak eye peteh ka tor eye.

8

Yesu neŋgeye bagwar i ndo mævəlay wu a Mbəlom dedək eye

¹ Bazlam nakə ta dedək bagwar eye a sakway mətsike aye na, anan: Bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom andaya andza nakay. Neŋgeye na, i kway. Neŋgeye mandza eye ka təv məndze i Bəy mə mbəlom, tə həlay i mənday i Mbəlom Bəy Maduweŋ ka gər i wu hay tebiye mə mbəlom.

‡ 7:17 Dəmes hay 110.4. § 7:21 Dəmes hay 110.4.

² Neŋgeye bagwar i ndo mævəlay wu a Mbəlom a ge məsler na, ma təv nakə tsədaŋŋa Mbəlom mandza eye mə dəma aye. Ahəl niye ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə gawa məsler na, mə madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə ndo a lambad aye. Ane tuk na, təv nakə Yesu faya ma giye məsler mə dəma aye na, mə mbəlom, təv nakə dedəŋ eye. Maa ge na, Bəy Maduweŋ bəna ndo zezeŋ bay.

³ Bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom tebiye, kwa way tə pa na hərwi mævəlay naha wu kəriye ada məkəday naha wu a Mbəlom. Bagwar i ndo mævəlay wu a Mbəlom kway bəbay na, wu andaya nakə mâ vəlay naha a Mbəlom aye dərma.

⁴ Kə ge neŋgeye ka mändzibəra na, ma təriye ndo mævəlay wu a Mbəlom bay hərwi neheye ka mändzibəra aye 6a faya ta vəleye wu a Mbəlom aye nəteye andaya tsiy andza nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye.

⁵ Ahəl nakə Musa ma lambadiye madzawadzawa niye aye, Mbəlom a gwaday: «Zəba faya lele, do lambad gay nakə ka lambadiye na, andza nakə na bəzaka ha mə mahəmba aye.» Ndo mævəlay wu a Mbəlom neheye na, ta ge məsler mə gay eye nakay. Ane tuk na, gay nakay na, mandzakit bo i bəmalə nakə dedəŋ eye mə mbəlom aye.*

⁶ Andza nakay ka zəbakwa ka məsler i Kəriste na, a ze ha məsler i ndo mævəlaway wu a Mbəlom neheye. Neŋgeye ma miye tay ha ka bo ndo hay ta Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ 6ar dzam nakə a ze dzam nakə ahəl niye hərwi wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye ma məbere dzam nakay aye na, a ze wu neheye ahəl niye aye haladzay.

⁷ Tadə məbere dzam† nakə makurre eye mənese andaya faya bay aye na, Mbəlom ma 6ariye dzam masulo eye bay.

⁸ Ane tuk na, ka zəbakwa faya na, a sla wuray bay hərwi Mbəlom faya ma matay ha mənese a ndo hay. A gwadatay:

«Tsənum, maa tsik me na, neŋ Bəy Maduweŋ.

Həlay eye ma deyewe

na 6ariye dzam wedeye

ta slala i Israyel hay ada ta slala i Yahuda hay.

⁹ Dzam nakə na 6ariye aye na, andza nakə na 6ar ta bəba təte tay hay bay.

A həlay nakə na həla tay ahaya tə həlay ga eye abəra mə Ezipt aye na,

bo tay eye tə gər tay ta nas ha Dzam Guram eye nakə na 6ar ta nəteye aye.

Hərwi niye na gər tay ha.

Maa tsik bazlam andza nakay na, neŋ Bəy Maduweŋ.

¹⁰ Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad:

Dzam nakə na 6ariye ta ndo i Israyel hay aye a həlay niye na, anaŋ:

Na piye bazlam ga mapala eye a dərev tay, na watsiye bazlam ga mapala eye a mədza gər tay,

na təriye Mbəlom tay

ada nəteye ta təriye ndo ga hay.

¹¹ Ndəray andaya ma diye ma tətikateye a ndo siye aye, ma gwadiye:

“Dumara, sərūm Bəy Maduweŋ eye”, andaya bay,

hərwi ndo hay tebiye ta səriye ga,

kwa bagwar hay, kwa neheye makətsa eye hay aye.

¹² Na pəsətay ha mənese tay,

tə mezeleme tay, ma meŋawe

ye a gər sa bay.‡»

¹³ Mbəlom a tsik ka məbere Dzam Wedeye na, andza məgwede Dzam Guram eye gədaŋ ŋgay andaya sa bay. Ka sərakwa ha wu nakə ka təra guram eye ada ma dzəniye ka wuray sa bay aye na, mazlambar ma dziye.

9

Tsəved dedek eye hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom

¹ Ma dzam nakə kurre aye na, bazlam mapala eye hay andaya, neheye ta datay ha a ndo hay tsəved i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. Təv andaya dərma nakə ndo hay ta lambad hərwi maduwulay me a Mbəlom mə dəma aye.

² Gay niye ta lambad na, tə peteked. Gay kurre eye na, tə zalay təv tsədaŋŋa eye. Tə pa a dəma lalam bagwar eye ta hawal eye hay tasəla ta ako eye fataya ada tabal tə peŋ mapa eye faya nakə tə vəlaway faya wu a

* 8:5 Madayaw abəra ma Ezipt 25.40. † 8:7 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 24.3-8. ‡ 8:12 Zeremi 31.31-34.

Mbəlom aye. ³ Peteked a ngəna ha tsəlak niye ta tsəlak nenğed nakə kame aye. Tə zalay a tsəlak niye na, təv nakə a ze siye hay tebiye tə tsədanña aye.

⁴ Tə pa a təv niye na, wu nakə tə ngar ta gura tə fəkawa faya wu nakə a ze huñña aye. Tə pa a dəma zlanğatsa dərma. Zlanğatsa niye na, mambuza eye tebiye ta gura, tə zalay zlanğatsa i məbere dzam. Ma zlanğatsa niye sərə i gura andaya mə dəma dərma. Ma sərə eye niye na, makwala nakə tə zalay *man** aye mə dəma. Sakwal i Aron nakə a dūda, a pa slambah aye mə dəma dərma, tə beleler hay sulo neheye Mbəlom a watsa faya bazlam mapala eye hay ahəl nakə a ɓar dzam ta ndo ngay hay aye.

⁵ Ka gər i zlanğatsa niye na, ta lambad wu hay sulo, tə pa faya. Tə zalatay a wu niye hay na, *kerubiñ* hay, faya ta datay ha məzlaɓ i Mbəlom a ndo hay. Ta həndək ha gwezleviyek tay hərwi madərəzle na təv nakə tə vəlaway naha faya wu a Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ pəsətay ha mezeleme i ndo neheye tə ge aye. Ane tuk na, na diye ha wu neheye pendek pendek anəke bay.

⁶ Wu niye hay malambada eye tsiy na, ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ti yawa pat pat a gay makurre, tə gawa məsler tay pat pat mə dəma.

⁷ Tsəlak masulo eye maa yawa a dəma na, bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom nətə ngwen. A yawa a dəma na sik nətə ka məve. Ma diye a dəma na, kutoñ ma zliye bambaz i gəna w a həlay ma vəleye a Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ pəsay ha mənese nakə a ge aye ada nakə siye i ndo hay tə ge ta mədzal gər tay bay aye.

⁸ Məsəfəre Tsədanña eye faya ma dakway ha tə wu neheye na, kə ge tsəlak makurre andaya huya na, tsəved nakə ndo hay ta diye ha a təv nakə a ze siye i təv hay tə tsədanña aye na, mahəndəka eye bay.

⁹ Mandzəkit bo i wu neheye a da ha na, wu neheye ti yaw anəke aye. Faya ma dakway ha na, wu neheye ta vəleye a Mbəlom aye, tə bambaz i gəna w nakə ta

vəleye aye ta sliye faya matəra ha dərev i ndo hay ngwalak eye hay ka dəre i Mbəlom bay.

¹⁰ Wu neheye faya ta tətikakweye na, ka gər i wu mənday, wu məsay ada ka gər i məbere wu hay na, kəkay dekdek tsa. Wu neheye na, wu i ndo i məndzibəra dekdek, ma ndziye tsekwen tsa hus a pat nakə Mbəlom ma mbədiye ha wu hay tebiye aye.

¹¹ Anəke na, Kəriste ki yaw tsiy. Nenğeye bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. Wu neheye ngwalak eye faya ka hutakweye na, ka hutakwa mə həlay ngay. Nenğeye ki ye a təv nakə bagwar eye a ze madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə ahəl niye aye, təv niye na, lele haladzay. Ma lambad təv niye na, ndo hay bay, andaya ka məndzibəra bay.

¹² Kəriste ki ye a təv niye, kə fələkwa a təv nakə a ze siye hay tə tsədanña aye. Kə zla bambaz i vo'ar tə bambaz i wawa i sla ka həlay bay. Duh a fələkwa a dəma na, a zla bambaz ngay eye nakə a mbəda ha aye, a ye sik nətə ka ndəv. Andza niye kə təma kway ahaya abəra mə mezeleme ka tor eye.

¹³ Ahəl niye na, tə kədawa vo'ar hay, merisla hay, ta gwatsakawa bambaz eye ka ndo neheye nətəye tsədanña kame i Mbəlom bay aye. Tə kədawa sla wawa eye dərma, tə dulawa na, ada bətekwew maləməts eye na, tə fadawa ka ndo hay. Andza niye, ndo neheye tə ge mənese aye na, bo tay ka təra tsədanña andza nakə a say a bazlam tay mapala eye.

¹⁴ Kə ge andza niye na, bambaz i Yesu Kəriste a ze ha ta gədan bədaw? Kəriste, nenğeye na, kə ge mezeleme bay, kə zla bo ngay, kə vəlay a Mbəlom ta gədan i Məsəfəre Tsədanña eye. Məsəfəre niye ma ndziye na, ka tor eye. Bambaz ngay a təra ha dərev kway tsədanña hərwi ada wu neheye ngwalak eye bay ta diye kway ha a mədahan aye na, kə gakwa sa bay. Ane tuk na, kə gakwa duh na, məsler i Mbəlom, nenğeye nakə ma ndziye ka tor eye aye.

¹⁵ Hərwi niye Kəriste, nenğeye ndo məsərə tay ha ka bo ndo hay ta Mbəlom hərwi Mbəlom kə ɓar Dzam Wedeye ta nətəye. Hərwi niye, ndo neheye Mbəlom

* **9:4** *Man* na, makwala nakə Mbəlom a vəlatay a Israyel mə makulkwandah aye. Zəba ma Madayaw abəra ma Ezipt 16.13-15; 31.

a zalatay aye na, ta hutiye wu neheye ngwalak eye Mbəlom a gwad ma vəlateye aye. Ta hutiye ka tor eye. Ma giye bo na, hərwi Kəriste kə mət hərwi ndo neheye tebiye ta nas ha Dzam Guram eye tə mezeleme tay aye. Ahəl nakə a mət aye kə təma tay ahaya abəra mə mezeleme.

¹⁶ Tadə ndoweye a gwad: «Na mət na, ngənum ha wu ga hay» na, ndo niye māt mət təday ada ta ngəniye ha.

¹⁷ Ahəl nakə kə mət aye na, bazlam ngay ma hutiye gədanj. Tadə ndoweye andaya tə dəre na, wu nakə a gwad aza ka ngənumeye ha aye na, ta ngəniye ha zuk bay.

¹⁸ Hərwi niye, kwa dzam makurre a ge bo na, ta mbədə ha bambaz təday bəna ma giye bo bay.

¹⁹ Ahəl niye na, Musa a datay ha bazlam mapala eye nakə Mbəlom a vəlay aye a ndo hay aye təday. Tsa na, a zla bambaz i sla wawa eye, i vo'ar a dzapa ha ta yam. A zla hawal ta gugumanj ndozza eye a tələka ha a bambaz, a gwatsaka ka dərəwel i bazlam mapala eye ada a gwatsaka ka ndo hay tebiye.

²⁰ Ahəl nakə faya ma gwatsakiye na, a gwad: «Nakay na, bambaz nakə Mbəlom a bər ha dzam ta nəkurom aye. A gwadəkum rəhumay ha gər:†»

²¹ Musa ka gwatsaka bambaz ka madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom niye ta lambad tə petekəd aye dərma adə ka gwatsaka ka wu neheye tə gawa ha məsler hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom aye tebiye.

²² Andza nakə bazlam mapala eye a tsik aye na, matsəla wu hay tebiye ta gwat-sakawa faya bambaz ada māt təra tsədənna. Ta mbədə ha bambaz bay na, Mbəlom ma pəsiye ha mezeleme bay.

Bambaz i Kəriste ma bariye ha mezeleme i ndo hay

²³ Tsəved nakə Musa a tətikawatay a ndo hay ahəl niye na, mandzəkət bo i wu neheye dedək eye mə mbəlom aye. Kutoŋ lele māt təra ha wu hay tebiye tsədənna andza nakə bazlam i Musa a tsik aye. Ane tuk na, hərwi matəre wu neheye dedək eye mə mbəlom

aye tsədənna na, kutoŋ məvəle wu nakə a ze bambaz i gənaw aye.

²⁴ Siye i ndo məvəlaway wu a Mbəlom ti yawa a gay i gugumanj nakə ndo hay ta lambad aye ada gay niye na, mandzəkət bo i təv nakə Mbəlom mə dəma aye dəkdek tsa. Ane tuk na, Kəriste, neŋgeye na, ki ye a təv nakə Mbəlom mandza eye mə dəma aye, neŋgeye kame i Mbəlom hərwi kway.

²⁵ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a yawa a təv nakə a ze siye hay tə tsədənna aye na, ka məve, ka məve, a yawa a zlawə bambaz i gənaw ka həlay bəna bambaz ngay eye bay. Kəriste na, a vəl ha bo ngay, neŋgeye a vəl ha bo ngay sik nətə bəna ka məve ka məve andza bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom bay. ²⁶ Tadə māt ge andza niye, kwa ka gər nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye na, ha bə atay ma siye dərətsətəh haladzay. A yaw a həlay nakay ka mandəve eye sik nətə, a vəlay ha bo ngay a Mbəlom hərwi ada māt zla mezeleme abəra ka ndo hay ka tor eye.

²⁷ Kwa way ma mətiye sik nətə, ma dəba eye na, Mbəlom ma geye sariya.

²⁸ Andza niye, Kəriste bəbay a mət sik nətə. A vəlay ha bo ngay a Mbəlom hərwi məzle mezeleme abəra ka ndo hay. Ma maweye sik nətə. Ma maweye na, hərwi məzle mezeleme abəra ka ndo hay sa bay. Ane tuk na, ma maweye hərwi mətəme tay ha ndo neheye faya ta həbiye na aye.

10

¹ Bazlam i Musa mapala eye na, mezek i wu neheye ngwalak eye faya ka hutakweye aye. Nətəye na, wu niye hay bay. Ndo hay tə kədaway wu a Mbəlom hərwi mahəndzədə tə neŋgeye, tə kədaway wu a Mbəlom ka məve ka məve, ane tuk na, a sla faya matəre tay tsədənna kame i Mbəlom bay.

² Tadə ndo hay ta təra tsədənna hərwi nakə tə kədaway wu a Mbəlom ta dedək aye na, ha bə ta gəriye ha məkədəy wu a Mbəlom. Hərwi atay mezeleme tay kə bara sik nətə ka ndəv, mezeleme tay a matayaw a gər bay.

† 9:20 Madayaw abəra ma Ezipt 24.3-8.

³ Ane tuk na, duh mækæde wu neheye tæ kædaway a Mbælom aye na, mezeleme tay a matayaw a gær ka mæve ka mæve,

⁴ hærwi bambaz i merisla ta vo'ar a sla mæbere mezeleme bay.

⁵ Hærwi niye, ahæl nakæ Kæriste mazlam-bar ma deyeweye ka mændzibæra aye na, a gwadæy a Mbælom:

«A saka tâ kædaka gænaw hay bay,
tâ vælaka wu mekelenj eye bay.

Ane tuk na, ka vælenj bo hærwi ada nâ vælaka.

⁶ Mækæde gænaw hærwi mæfækaka naha ada mækæde wu hærwi mæpæse ha mezeleme na, a yaka a gær bay.

⁷ Aya, na gwadæka:

Nej ananj Mbælom, na yaw ka mændzibæra na, hærwi ada nâ ge wu nakæ a saka aye,
andza nakæ mawatsa eye ka gær ga mæ derewel i bazlam mapala eye aye.*»

⁸ Wu nakæ Kæriste a lah mætsike aye na, a gwad: «A saka tâ kædaka gænaw hay bay, tâ vælaka wu mekelenj eye bay. Mækæde gænaw hærwi mæfækaka naha ada mækæde wu hærwi mæpæse ha mezeleme na, a yaka a gær bay.» Kwa wu neheye a pay bæzay a bazlam mapala eye bæbay na, a yay a gær a Mbælom bay. ⁹ Kæriste a gwad sa: «Nej ananj na yaw ka mændzibæra na, hærwi ada nâ ge wu nakæ a saka aye.» Andza niye, a mbata ha Dzam Guram eye, a væl a dæma tsæved wedeye.

¹⁰ Ka tærakwa tsædanja kame i Mbælom hærwi Yesu Kæriste a ge wu nakæ a yay a gær a Mbælom aye ada a væl ha bo sik næte dæ ka tor eye.

¹¹ Ndo neheye tæ vælaway wu a Mbælom aye, næteye tebiye malætsa eye pat pat ka mæge mæsler tay pat pat. Tæ kædaway wu huya a Mbælom. Ane tuk na, wu neheye tæ kædawa aye na, tæ sla mæmbete ha mezeleme i ndo hay bay.

¹² Yesu Kæriste na, a væl bo ngay eye sik næte hærwi mæzle mezeleme abæra ka ndo hay ka tor eye. Tsa na, a ndza tæ hælaj i mænday i Mbælom.

¹³ Anæke na, nenjeyeye faya ma hæbiye Mbælom mâ pa ndo mane dære ngay hay a hud i sik ngay.

¹⁴ Andza niye, a væl ha bo ngay sik næte ka tor eye, a tæra ha ndo ngay hay tsædanja kame i Mbælom. A pa tay ha wal hærwi ngay. A tæra tay ha ngwalak eye hay ka tor eye.

¹⁵ Mæsæfære Tsædanja eye faya ma dækweye ha dærmak parakka wu neheye na, dedek. A gwad tæday na:

¹⁶ «Bæy Maduwenj Mbælom a gwad:
“Dzam nakæ na bæriye ta ndo ga hay a hælaj niye aye na, ananj:

Na piye bazlam ga mapala eye a dærev tay, na watsiye bazlam ga mapala eye a mædzal gær tay.”»

¹⁷ Tsa na, a gwad sa:

«Na ma ahaya mezeleme tay a mædzal gær ga sa bay,
kwa mæsler neheye tæ ge ngwalak eye bay aye.†»

¹⁸ Mbælom kæ pæsatay ha mezeleme i ndo hay tsiy na, mævælay wu hay a Mbælom ma dzæniye hærwi mæzle mezeleme abæra ka ndo hay sa bay.

Hændzædakwa ka tæv i Mbælom

¹⁹ A nækurom malamara ga hay, ka hutakwa tsæved mæfælækwe a tæv nakæ a ze siye hay tæ tsædanja aye na, hærwi bambaz i Yesu nakæ a mbæda ha aye.

²⁰ Yesu ka nguradæ ha peteked nakæ kame kway aye. Ka hændækakway tsæved wedeye, nakæ ka slækweye mæfælækwe a dæma aye. Tsæved nakay wedeye na, ka hutakweye ha sifa. Peteked nakæ a nguradæ ha aye na, andza mægwede bo nakæ ta dar na ka mayako mazlæmbadæ eye aye.

²¹ Andza niye, i kway na, bagwar i ndo mævælay wu a Mbælom andaya a lævay gær a gay i Mbælom.

²² Kæ ge andza niye na, hændzædakwa ka tæv i Mbælom tæ dærev dedek eye, ta mæpe mædzal gær gædanj eye ka Mbælom, hærwi Yesu ka tæra kway ha tsædanja tæ bambaz ngay ada kæ bara kway ta yam tsædanja eye.

²³ Tsikakwa parakka huya nækway ka pakwa mædzal gær ka wu nakæ Mbælom a tsik aye, kæ dzædzakwa ha mædzal gær kway

* **10:7** Dæmes hay 40.7-9. † **10:17** Hebrœ hay 8.8-12.

bay, hærwi wu nakə a gwad ma giye na, huya ma giye andza nakə a tsik aye.

²⁴ Pəlakwa tsəved nakə ka vəlakweye ha gədan a bo nəte nəte mə walaŋ kway aye hærwi ada kâ wuđakwa bo kame kame ada kâ gakwa wu neheye ŋgwalak eye.

²⁵ Kâ gərakwa ha məhay gər andza ndo siye hay bay. Duh na, vəlakwa a bo gədan nəte nəte mə walaŋ kway, wene wene eye hærwi ka sərūm ha pat nakə Yesu Kərīste ma maweye aye na, mazlambar bəse.

²⁶ Ka sərakwa dedək i Mbəlom. Hærwi niye tadə faya ka gakweye mezeleme huya ada ka sərakwa lele ŋgwalak eye bay na, sərakwa ha wu mekelen eye andaya neh-eye ta sliye faya məvəle hærwi məmbete ha mezeleme aye na, andaya sa bay tebiye.

²⁷ Tadə ndoweye kə ge mənese andza niye na, mâ dzədzar hærwi Mbəlom ma geye sariya. Sariya niye na, a ge zluwer haladzay, ako gədan eye ma fəkiye ndo neheye ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye.

²⁸ Ka sərūm ha tadə ndoweye ka rəhay gər a bazlam i Musa mapala eye bay, tadə ndo hay sulo kəgəbay mahkar ta tsik ta dedək kə ge mənese na, ta kədiye na ta sakay naha bay.‡

²⁹ Tadə kə ge tə bazlam i Musa andza niye na, dərətsətseh i ndo nakə a zəba ka Wawa i Mbəlom andza wuray kəriye aye na, ma ziye nakay bəđaw? Neŋgeye na, kə nas ha bambaz i məbere dzam nakə a təma ahaya abəra mə mezeleme aye dərma. Faya ma tsadəye a Məsəfəre Tsədanŋa nakə faya ma đakweye ha ŋgwalak i Mbəlom aye.

³⁰ Ka sərakwa ndo nakə a gwad:
«Mata gatay dərətsətseh a ndo neheye ta kərah marəheŋ ha gər aye na, neŋ. Na hamateye a đəma wu tay neheye ŋgwalak eye bay tə ge aye.»

A gwad sa:

«Neŋ, Bəy Maduweŋ na gateye sariya a ndo ga hay.§»

³¹ Mbəlom na, a vəl sifa. Andza niye, tadə sariya kə gəs ndoweye kame i Mbəlom na, dərətsətseh i ndo niye ma ziye wu hay tebiye.

³² Mum ahaya a gər ma kəkay wu nakə a ge bo tə nəkurom ahəl niye ka ŋgatamay

makurre eye a dzaydzay i Mbəlom aye. A həlay niye na, ta sakum dərətsətseh haladzay. Ane tuk na, ka səmumay naha a wu hay tebiye.

³³ A həlay siye na, ta tsadəkum kame i ndo hay, ta sakum dərətsətseh. A həlay siye ka yum a dərətsətseh i ndo neheye tə satay dərətsətseh aye dərma.

³⁴ Ka sum ka bo dərətsətseh dziye ta ndo neheye tə gəs ha tay a danğay aye. Ahəl nakə ndo hay ta buwa fakuma abəra wu kurom hay aye na, ka səmumay naha ta məŋgwese eye, hærwi ka sərūm ha wu kurom hay ŋgwalak eye andaya a ze siye i wu hay tebiye, ta ndziye ka tor eye.

³⁵ Hærwi niye, kâ gərūm ha məpe mədzal gər kurom abəra ka Mbəlom bay, hærwi tadə ka rəzlumay a gər huya na, Mbəlom ma vəlakumeye magogoy haladzay.

³⁶ Wu nakə a ye ka bo aye na, səmumay naha ada kâ gum wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye, hærwi ada kâ hutum wu nakə a gwad ma vəlakumeye aye.

³⁷ Hærwi niye, Mbəlom a gwad:
«A zəkaw həlay tsekweŋ ndo nakə ma deyeweye na, ma deyeweye, ma gaweye mahonok bay.

³⁸ Ndo nakə neŋgeye ŋgwalak eye ka dərə ga aye, kə dzala ha ka neŋ na, ma ndziye ma sifa ka tor eye.
Ane tuk na, tadə kə ma ta dəba na, neŋgeye a yeŋ a gər sa bay.*»

³⁹ Nəkway na, ndo neheye tə ma ta dəba ada tə dze aye bay. Duh nəkway na, ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka Mbəlom aye. Andza niye, ka hutakweye sifa ka tor eye.

11

Ndo neheye ahəl niye tə pa mədzal gər ka Mbəlom aye

¹ Məpe mədzal gər ka Mbəlom na, məsər ha ta dedək wu neheye faya ka təkakweye dərə aye na, ka hutakweye. Kwa tadə ka ŋgatakway tə dərə kway bay bəbay na, ka sərakwa ha ta dedək andaya.

‡ 10:28 Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 19.15. § 10:30 Bazlam mapala eye masulo eye 32.35-35. * 10:38 Habakuk 2.3-4.

² Ndo neheye ahəl niye ta dzala ha ka Mbəlom andza niye. Hərwi niye ta yay a gər a Mbəlom.

³ Hərwi məpe mədzal gər kway ka Mbəlom na, ka sərakwa ha kwetseh kwetseh Mbəlom a ge wu hay tebiye tə bazlam nğay nakə a tsik aye. Andza məgwede wu neheye tebiye faya ka nğatakweye ka məndzibəra aye na, tə yaw abəra mə wu neheye däre i ndo zezeñ a nğatay bay aye.

⁴ Hərwi məpe mədzal gər nğay ka Mbəlom na, Abel a kəday wu a Mbəlom a ze ha wu i Kayin nakə a vəlay a Mbəlom aye. Mbəlom ka zambaday. A gwad nəngeye ndo nğwalak eye kame nğay, hərwi Mbəlom ka təma wu nakə a kəday aye. Kwa Abel kə mət bəbay, faya ta tsikakweye labara nğay huya hərwi nakə a dzala ha ka Mbəlom aye.*

⁵ Hərwi məpe mədzal gər nğay ka Mbəlom na, Henok kə mət bay, Mbəlom a zla na a mbəlom. Ndəray kə nğatay a Henok sa bay hərwi Mbəlom kə zla na. Bazlam i Mbəlom a gwad na, ahəl nakə Mbəlom kə zla na Henok zuk bay aye na, Henok a yay a gər a Mbəlom.†

⁶ Ze mədzal ha ka Mbəlom na, ndəray ma sliye madayay a gər a Mbəlom bay. Ndo nakə a say mahəndzəde ka təv i Mbəlom aye m̄ dzala ha faya nəngeye andaya. M̄ sər ha na, nəngeye faya ma vəlateye magogoy a ndo neheye ta pəliye na aye.

⁷ Hərwi mədzele ha ka Mbəlom na, Nuhu a rəhay ha a gər a bazlam i Mbəlom. Mbəlom kə tsikay kurre ka wu neheye ta giye bo aye kurre. Ndəray kə nğatay dāda a wu niye hay bay, ane tuk na, ka rəhay ha gər a wu nakə Mbəlom a tsikay aye. A lambad kwalalan i yam bagwar eye andza nakə Mbəlom a tsikay aye, a fələkwa a dəma ta ndo i gay nğay hay tebiye, ta təma Məpe mədzal gər nakə a pa ka Mbəlom aye a dā ha mede i siye i ndo hay na, nğwalak eye bay hərwi ta pa mədzal gər ka Mbəlom bay.‡

⁸ Hərwi məpe mədzal gər nğay ka Mbəlom na, Abraham a rəhay ha gər a Mbəlom aye, a lətse a ye a gəma nakə Mbəlom a gwad ma

vəleye, ma təriye i nğay aye. Kwa kə nğatay a gəma eye bay bəbay na, ki ye a dəma.§

⁹ Hərwi məpe mədzal gər nğay ka Mbəlom na, a ndza ma gəma nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye. A ndza mə dəma na, nəngeye madurlon eye, a ndzawa mə gay nakə ta lambad ta guguman aye. Hulfe nğay Izak ta Zakob nəteye neheye Mbəlom a gwad ma vəlateye gəma niye aye dərma kə tə ndzawa mə dəma na, mə gay nakə ta lambad ta guguman aye dərma kə.

¹⁰ Abraham a ge andza niye na, a təkay däre a gəma nakə ma ndziye bəñbəñ* ma dəfiye bay aye. Maa ləva ha bo ta gəma niye na, bo i Mbəlom eye nğway, maa dəzl na, nəngeye.

¹¹ Hərwi məpe mədzal gər nğay ka Mbəlom na, Sara kwa nəngeye guram eye tsiy bəbay na, kə huta gədan məwe wawa. A sər ha ta dedek wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye na, ma vəleye.†

¹² Hərwi niye Abraham, nəngeye guram eye tsiy kə wa wawa ada wawa i hud nğay hay ta wa bo haladzay andza wurzla neheye ka magərmbəlom aye ada andza hewiyen mə magayam a pasla bo bay.

¹³ Ndo neheye tebiye tə mət ma məpe mədzal gər ka Mbəlom aye, nəteye na, ta huta wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye bay. Ane tuk na, tə sər wu neheye Mbəlom a gwad ma giye aye na, ma giye bo. Hərwi niye dərev tay a nğwasa. Tə tsik parakka nəteye na, madurlon eye hay, gay tay andaya ka məndzibəra bay.‡

¹⁴ Ndo neheye tə tsik andza niye na, tə dā ha nəteye faya ta həbiye gəma tay a nəteye.

¹⁵ Ta dzala ka təv nakə ti yaw abəra mə dəma aye bay. Tadə ta dzala andza niye na, ta pəliye tsəved məme a təv nakə ti yaw abəra mə dəma aye.

¹⁶ Ane tuk na, andza niye bay, duh ta pəla na, təv nakə a ze ha nəngeye nakə ma dəba aye, andza məgwede nakə mə mbəlom aye. Hərwi niye a yay a gər a Mbəlom t̄ zalay Mbəlom tay. Andza niye, kə ləvatay ha bo ta gəma.

* **11:4** Zəba mə Madazlay i wu hay 4. 3-10. † **11:5** Zəba mə Madazlay i wu hay 5.18-14. ‡ **11:7** Zəba mə Madazlay i wu hay 6.9-9.29. § **11:8** Zəba mə Madazlay i wu hay 12.1. * **11:10** A tsik na, Zerozelem wedeye, zəba ka mede 16 ada ma Hebrœ hay 12.22. † **11:11** Zəba mə Madazlay i wu hay 18.10. ‡ **11:13** Zəba mə Madazlay i wu hay 23.4.

17 Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Abraham a vəlay Izak a Mbəlom. A say a Mbəlom mazəbe ka mædzal gər i Abraham. Hərwi niye a tsətsah faya mâ vəlay Izak. Abraham a təma mæge andza niye. Ane tuk na, 6a Mbəlom kə gwadəy ma hutieye wu.

18 Mbəlom a gwadəy: «Hulfe yak dedek eye ma deyeweye na, ma hulfe i wawa yak Izak. §»

19 Abraham a dzala: «Mbəlom na, gədaɲ ɲgay andaya mələtse ahaya Izak abəra ma mədahaɲ.» Ta dedek a təra andza Izak kə mət ada kə lətsew abəra ma mədahaɲ.

20 Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Izak a pa ɲgama ka Zakob ta Ezayu. A tsik ka wu nakə ma giye bo ta nəteye kame aye.*

21 Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Zakob ma mətiye na, a pa ɲgama ka wawa i Yusufa hay, nəte ta nəte. A lətse ta donɟwar, a dəslyay naha gər a Mbəlom. †

22 Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Yusufa ma mətiye na, a tsikatay a Israyel hay, a gwadətay kame na: «Ka deyumeye abəra mə Ezipt.» Ada aza ta giye ha ta mətasl ɲgay hay kəkay na, kə tsikatay. ‡

23 Hərwi mæpe mædzal gər tay ka Mbəlom na, bəba i Musa hay ahəl nakə tə wa na Musa aye na, tə ɲgaha na kiye mahkar. Ta zəba faya na, wawa tay a le haladzay. Ta dzədzaray a bazlam i bəy nakə a tsik aye bay. §

24 Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, ahəl nakə Musa a ge gawla aye na, a say ta gwadəy: «Musa neɲgeye wawa i dem i bəy i Ezipt» na, a say bay.

25 A zay ha mæse dərətsətseh ta ndo i Mbəlom hay tə bəmalə nakə ma ndziye ma məɲgwese tsekweɲ ada ka rəhay gər a Mbəlom bay aye.*

26 A sər ha, a zay ha ndo hay tâ tsadəy andza nakə tə tsadəy a Kəriste aye tə bəmalə nakə ma hutieye zlele i gəma i Ezipt aye. A dzala andza niye na, hərwi faya ma təkay dərə a wu nakə Mbəlom a gwadəy ma vəleye aye.

27 Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Musa a ye abəra ma Ezipt. Ka dzədzaray a mevel i bəy bay. Kə ndza bəɲbəɲ andza ma ɲgateye a Mbəlom, ndo nakə ndəray a ɲgatay dādā tə dərə bay aye.

28 Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, a dazlay a mæge magurlom i Pak aye. A gwadətay a ndo i Israyel hay tâ gwatsaka bambaz ka mæged tay hərwi ada gawla i Mbəlom ki yaw ma kədiye malkwara i wawa hasləka eye i ndo i Ezipt hay na, mâ kəd malkwara tay hasləka eye hay bay. †

29 Hərwi mæpe mædzal gər tay ka Mbəlom na, Israyel hay tə tas abəra mə Bəlay Ndozza eye. Ahəl nakə ndo i Ezipt hay a satay mətese dərma aye na, bəlay a ma ka bo a həl tay ha tebiye. ‡

30 Hərwi mæpe mædzal gər i Israyel hay ka Mbəlom na, zled i gəma i Zeriko a mbəzl. Ndo i Israyel hay tə tawa na gəma niye məhəne məkwa matasəla eye na, zled niye a mbəzl. §

31 Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Rahab ɲgwas nakə a gawa madama, ta kəd na bay andza ndo i Zeriko neheye ta rəhay gər a Mbəlom təbey aye hərwi ka təma tay ha Israyel neheye ti ye mata zəbaw Zeriko ta məkal aye.*

32 Na tsikiye na, sa mey? Həlay eye a sla mətsikakum ka gər i Zedeyon †, Barak ‡, Somson §, Zefte*, Davit, Samuyel ada ta ndo mədə ha bazlam i Mbəlom na, həlay eye andaya bay.

33 Nəteye dərma, hərwi mæpe mædzal gər tay ka Mbəlom na, tə ge vərəm ta gəma siye hay, ada ta sla ka gəma niye hay aye. Ta ge wu nakə dedek eye, ta huta wu

§ 11:18 Zəba mə Madazlay i wu hay 21.12; 22.1-14. * 11:20 Zəba mə Madazlay i wu hay 27.1-40. † 11:21 Zəba mə Madazlay i wu hay 47.29-31. ‡ 11:22 Zəba mə Madazlay i wu hay 50.24. § 11:23 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 2.1-2. * 11:25 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 4.19-23. † 11:28 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 12.21. ‡ 11:29 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 14.21-31. § 11:30 Zəba mə Zozowe 6.12-21. * 11:31 Zozowe 6.12-21. † 11:32 Zəba mə Ndo i sariya hay 6.11. ‡ 11:32 Zəba mə Ndo i sariya hay 4.6. § 11:32 Zəba mə Ndo i sariya hay 13. * 11:32 Zəba mə Ndo i sariya hay 11.1.

nakə Mbəlom a gwad ma vəlateye aye, ta dərəzlay ka bazlam a zil hay hərwi ada tâ gatay wuray bay.

³⁴ Ta mbata ha ako nakə faya ma fəkiye ta gədan haladzay aye. Ahəl nakə a satay a ndo hay məkədə tay ha ta maslalam aye na, ta təma fataya abəra. Ta ge bəle, ane tuk na, Mbəlom kə vəlatay gədan. Nəteye slagama eye hay, ta həhar sidzew i bərakəzan hay.

³⁵ Ngwas hay ta ngatatay a ndo tay neheye tə mət aye sa, nəteye ta sifa aye. Ndo siye hay tə satay dərətsətseh. Həbe ta gwad nəmaa gəriye ha məpay bəzay a Mbəlom. Ane tuk na, a satay mətəme bay, a satay məməte mə dərətsətseh hərwi ada Mbəlom mâ lətsa tay ahaya abəra ma mədahan ada tâ huta sifa ngwalak eye a ze nakay.†

³⁶ Ndo siye hay sa na, tə ngwasa fataya, tə ndaəa tay ha ta mandalaəa, tə dzawa tay ha tə tsalalaw, ta dərəzl tay ha a gay i danğay. Andza niye, ta səmay naha bənbəñ.

³⁷ Siye i ndo mekeləñ eye hay tə kəd tay ha tə kwar. Siye hay ta dəs tay ha ka bo abəra morkotsok. Siye hay tə kəd tay ha ta maslalam. Siye hay gay tay andaya bay, ta dzədzawa so, nəteye mətawak eye hay. Tə pawə ka bo mbal i təban hay ta məkwets i wak hay. Ndo hay ta hərəwatay ha, tə gəwatay dərətsətseh.

³⁸ Ta dzədzawa mə makulkwandah, ada mə mahəmba hay, tə hənawa ma lar hay ada ma bəd hay. Ndo neheye na, ta ye ka bo ta məndzibəra nakay bay.

³⁹ Ndo neheye tebiye nəteye ta pa mədzal gər ka Mbəlom ada andza niye nəteye tə yay a gər a Mbəlom. Kwa andza niye bəbay na, ta huta wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlateye a ndo hay aye bay,

⁴⁰ hərwi Mbəlom kə dzala ada kə pa hərwi kway wu ngwalak eye a ze i siye i ndo neheye tə huta aye. A say a Mbəlom tâ təra ngwalak eye ka bo dziye tə nəkway.

12

Melkisedek ndo məvəlaway wu a Mbəlom

¹ Nəkway na, ndo neheye tebiye tə pawə mədzal gər ka Mbəlom ta lawara kway, faya ta dakway ha ma kəkay nakə nəkway bəbay ka pakweye mədzal gər ka Mbəlom

aye. Hərwi niye, kalakwa ha ka bo abəra wu neheye tebiye faya ta gəkweye me ka mede kame aye ada ta mezeleme nakə ma miye kway ha ta dəba aye, ada hwayakwa mahway nakə Mbəlom a gwadakway hwayum aye, madagər mâ gəkway bay.

² Zəbakwa kame ka Yesu. Nəngəye nakə a vələkway tsəved ka pakwa faya mədzal gər ka nəngəye aye, mata laka kway ha hus ka mandəve eye na, nəngəye. Ka təma məməte ka mayako mazləmbadā eye. Horoy kə gay məməte ka mayako mazləmbadā eye bay hərwi a sər ha dərəv ma ngwasiye ta mənğwese nakə Mbəlom a ləva ha bo hərwi ngay aye. Anəke nəngəye mandza eye tə həlay i mənday i təv məndze i bəy i Mbəlom.

³ Dzalum ka nəngəye lele ma kəkay nakə ndo i mezeleme hay tə nay dərə aye ada ma kəkay nakə a səmay naha a dərətsətseh nakə tə say aye. Dzalum ka nəngəye hərwi ada dərəv mâ ye fakuma abəra bay, ada kə gum bəle bay.

⁴ Ka guməye vərəm tə mezeleme, ane tuk na, hus ka məməte bay. Aya ane dərəv mâ ye fakuma abəra bay.

⁵ Ka mətsum ha gər tə bazlam neheye Mbəlom a tsikakum hərwi məməkum naha dərəv aye daw? A tsikakum me andza bəba ma tsikeye me a wawa ngay, a gwad:

«Wawa ga, Bəy Maduwen Mbəlom kə tsikaka ka makəte na,
kə zəba faya andza wu kəriye bay.
Kə maka ha mənğok na,
dərəv mâ ye faka abəra bay,

⁶ hərwi faya ma tsikateye ka makəte na,
a ndo neheye a wudā tay aye.

Ma ndaəiye na,
ndo neheye tebiye ta təra wawa ngay
hay aye.*»

⁷ Andza niye, səmumay naha a dərətsətseh bənbəñ hərwi ada kə sərum wu nakə Mbəlom a kəta kurom ha aye. Dərətsətseh nakay a dā ha na, Mbəlom kə həl kurom hərwi ada kə tərūm wawa ngay hay. Wawa andaya nakə bəba ngay ma tsikeye ka makəte bay aye na, andaya daw? Andaya bay!

⁸ Mbəlom faya ma kətiye wawa ngay hay tebiye. Tadə kə tsikakum ka makəte bay

† 11:35 Zəba ma 1 Bəy hay 17.17-24; 2 Bəy hay 4.18-37.

* 12:6 Dzeke hay 3.11-12.

na, nakurom wawa ngay hay bay, nakurom madazla hay.

⁹ Bəba hay ka mändzibəra nakay, ta kəta kway ada ka rəhakwa tay ha gər. Ada sadzək ka rəhakway ha gər a Bəba kway nakə mə mbəlom aye bədaw? Tadə ka rəhakway ha gər na, ka hutakweye sifa.

¹⁰ Bəba kway hay ka mändzibəra, nəteye ta kətiye kway na, həlay tsekweŋ tsa andza nakə ta zəba faya lele aye. Ane tuk na, Bəba kway nakə mə mbəlom aye, neŋgeye ma kətiye kway hərwi ada m̄ dzəna kway ada ka tərakwa tsədaŋŋa andza neŋgeye huya.

¹¹ A həlay nakə faya ta kətiye kway aye na, a wur fakwaya, məŋgwese andaya mə dərev kway bay. Aza kame, ndo neheye ta təma makəte aye na, ta giye wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye ada dərev tay ma ndziye zay.

Matətike ta mäge daf

¹² Kə ge andza niye na, ndudum ha həlay kurom neheye madagər eye hay aye, gurmets kurom t̄a ge bəle bay.

¹³ Lambadum tsəved fehe lele hərwi sik kurom hay hərwi ada ndo neheye faya ta dzəgədasliye na, sik tay m̄ səkah mənese bay, ane tuk na, t̄a mbəl.

¹⁴ Gum gədaŋ mändze zay ta ndo hay tebiye, gum gədaŋ ada mede kurom m̄a yay a gər a Mbəlom. Kə ge andza niye bay na, ndəray ma ŋgateye a Bəy Maduweŋ bay.

¹⁵ Gum metsehe, ndəray m̄a kərah ŋgwalak i Mbəlom bay. Gum metsehe, ndəray mə walaŋ kurom m̄a təra andza dərizli gər daf nakə tələneŋe, a ndzohw faya ma gəliye, ma kwasateye gər a ndo hay aye bay. Slala i ndo niye ma nasiye ha siye i ndo hay mə walaŋ kurom.

¹⁶ Gum metsehe, ndəray mə walaŋ kurom m̄a ge wu nakə ŋgwalak eye bay aye bay. Rəhumay ha gər a wu i Mbəlom. K̄a tərūm andza Ezayu nakə hərwi daf sik nəte na, a səkəm ha magedze ngay aye bay.

¹⁷ Ka sərūm ha ma dəba eye na, a say mambəde ha mədzał gər i bəba ngay ada m̄a pa faya ŋgama. Ane tuk na, bəba ngay a kərah. Ezayu a pəla tsəved kwa

ta mətuwe bəbay na, wewer mekeləŋ eye andaya hərwi mambəde ha wu nakə a ge aye bay.†

¹⁸ Sərūm ha təv nakə nakurom malətse faya kame i Mbəlom aye na, andza mahəm̄ba nakə ahəl niye Israyel hay tə lətse faya tə lamay tə həlay aye bay. Ta ŋgatay a ako faya ma təmiye zləkəd zləkəd, ta ŋgatay a ləvoŋ, dəre a zəba bay, ta ŋgatay a mətasl nakə a vəzl ta gədaŋ aye.

¹⁹ Ta tsəne maləve i tolom, ta tsəne maləve i mət̄sike me i Mbəlom. Tə tsəne maləve i mət̄sike me niye na, tə ge amboh mət̄sike me niye m̄a tsikatayaw sa bay,

²⁰ hərwi wu nakə a tsikatay aye na, tə sla faya məsəmay naha bay. Mbəlom a gwadətay: «Ndoweye kə lamay a mahəm̄ba nakay, kwa maa lamay gənaŋ, kwa way kalum na tə kwar ada kədum na.‡»

²¹ Wu neheye Mbəlom a bəzatay ha aye na, ka dzədzar tay ha. Kwa Musa, a gwad: «Zluwer a geŋ, na dzədzariye.§»

²² I kurom na, andza niye bay! Nakurom i kurom ka həndzədum na, ka mahəm̄ba i Siyoŋ, gəma i Mbəlom nakə ma vəliye sifa aye, Zerozelem nakə mə mbəlom aye. Gawla i Mbəlom hay haladzay mahaya gər eye mə dəma mäge magurlom, ma pasliye bo bay.

²³ Nakurom ka hayum gər ta siye i malkwara hay*, Mbəlom kə watsa məzele tay a dərēwel mə mbəlom. Ka həndzədum ka təv i Mbəlom, neŋgeye ndo məgatay sariya a ndo hay tebiye. Ka həndzədum ta ndo neheye nəteye ŋgwalak eye ka dəre i Mbəlom ada Mbəlom a təra tay ha tsədaŋŋa aye.

²⁴ Nakurom ka həndzədum ka Yesu. Neŋgeye ka həndzəd tay ha ka bo ndo hay ta Mbəlom hərwi ada Mbəlom m̄a bər Dzam Wedeye ta nəteye. Ka həndzədum ka bambaz i Yesu nakə a gwatsaka fakuma aye. Bambaz eye niye faya ma tsikakweye ka wu nakə a ze ha bambaz i Abel faya ma tsikakweye aye.

²⁵ Kə ge andza niye na, gum metsehe. K̄a kərahum məpay zləm a bazlam i ndo nakə ma tsikakumeye aye bay. Ahəl niye na, ta kərah məpay zləm a ndo nakə a dawatay

† 12:17 Zəba mə Madazlay i wu hay 25.29-34. ‡ 12:20 Madayaw abəra ma Ezipt 19.12-13. § 12:21 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 19.12; Bazlam mapala eye masulo eye 9.19. * 12:23 Malkwara hay na, a dā ha gawla i Yesu Kər̄iste hay. Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 4.22.

ha bazlam i Mbəlom ka mändzibəra aye. Nəteye niye ta təma abəra mə dəretsətseh bay. Nəkway neheye faya ka pakway zləm a mətsike me nakə a yaw mə mbəlom aye, ka kərahakwa na, ka slakweye faya mətəme abəra mə dəretsətseh sa bay.

²⁶ Ahəl niye mətsike me i Mbəlom a bəlawə ha dala. Ane tuk na, anəke kə tsik, a gwad: «Sik nəte sa na, ma bəliye ha dala dekdek sa bay ta magərbəlom aye dzay.†»

²⁷ Bazlam neheye a gwad «sik nəte sa» aye na, a dəkway ha parakka wu neheye tə ge aye tebiye ta bəliye, ta dziye hərwi ada wu neheye ta bəliye təbey aye na, ta ndziye.

²⁸ Kə ge andza niye na, gakway sisəe a Mbəlom hərwi ka hutakweye bəy ngay nakə ndəray ma bəliye ha dāda bay aye. Zambadəkway andza nakə a yay a gər aye, dəslakway ha gər ada rəhakway ha gər.

²⁹ Hərwi ta dedek Mbəlom na, neŋgeye andza ako nakə ma təmiye wu hereyew hereyew aye.

13

Mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye

¹ Nəkurom ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu, wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom huya.

² Təmum mbəlok hay a gay kurom lele, kâ mətsum ha gər bay. Siye hay ta təma mbəlok hay a gay tay ze məsəre ha, mbəlok niye hay na, gawla i Mbəlom hay.

³ Dzalum ka ndo neheye ma dangay aye andza nəkurom ka bo dziye ma dangay. Dzalum ka ndo neheye ndo hay faya ta sateye dəretsətseh aye andza nəkurom dərmał faya ka sumeye dəretsətseh.

⁴ Dəslumay ha gər a məzle bo i zal ta ngwas. Zal ta ngwas ngay tã ge madama bay. Sərum ha na, Mbəlom ma gateye sariya a ndo mäge madama hay ada a ndo neheye ta zla ngwas zuk bay kwa a ndo neheye ta zla zal zuk bay faya ta giye madama aye.

⁵ Kâ gum bor i suloy bay, dārev kurom mâ ngwasa tə bəmalə nakə andaya fakuma aye. Hərwi Mbəlom a gwad:

«Na gakeye masəfaya dāda bay,
na gəriye kar ha dāda bay.*»

⁶ Hərwi niye, ka slakweye faya mətsike tə dārev kway peteh:

«Bəy Maduweŋ Mbəlom ma dzəniye ga huya,
na dzədzareye a wuray kwa tsekweŋ bay.

Ndəray ma sliye mägeŋ wuray bay.†»

⁷ Dzalum ka bagwar kurom neheye tə dəkum ha bazlam i Mbəlom kurre aye. Zəbum ka mede tay ada ka məməte tay nakə tə mət aye. Pum mədzał gər kurom ka Mbəlom andza nəteye tə pa mədzał gər ka Mbəlom aye dərmał.

⁸ Yesu Kəriste ka mbəda bay. Neŋgeye kurre eye, anəke, ada kame, Yesu a mbəda təbey.

⁹ Kâ təmum ndo siye hay tã səpat kurom abəra ka tsəved i dedek ta matətike wu wedeye hay wal wal bay. Kâ təmum wu nakə ta tsikakumeye bay hərwi maa vəlay gədaŋ a dārev i ndo na, ngwalak i Mbəlom bəna wu məndał ma vəleye gədaŋ a dārev i ndo bay. Ndo neheye tə pay bəzay a bazlam mapala eye nakə a tsik ka wu məndał aye na, bazlam eye neheye mapala eye ka dzəna tay ha kwa tsekweŋ bay.

¹⁰ Ndo məvəlaway wu a Mbəlom neheye tə kədaway wu a Mbəlom mə madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə ta lambad ta gugumaŋ aye na, ta sliye faya mənde wu nakə nəkway ka vəlakway a Mbəlom ma təv kway nakə ka vəlawakway faya wu a Mbəlom aye bay.

¹¹ Hərwi i tay na, ahəl nakə ta kədaway naha wu a Mbəlom aye na, bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom ma zliye bambaz eye, ma diye ha a təv nakə a ze siye hay tə tsədəŋŋa aye, ma vəleye a Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ pəsətay ha mezeleme tay. Slo eye na, ti ye ha abəra mə wuzlahgəma tə dul na.‡

¹² Hərwi niye Yesu bəbay a mət na, ti ye abəra mə wuzlahgəma.§ Ka mbəda ha bambaz ngay hərwi məbere mezeleme i ndo hay.

¹³ Kə ge andza niye na, kâ pakway bəzay a kule i Yahuda hay bay, takwa abəra mə wuzlahgəma, takwa ka təv ngay. Təmakwa

† 12:26 Aze 2.6. * 13:5 Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 31.6, 8; Zozowe 1.5. † 13:6 Dəmes hay 118.6.

‡ 13:11 Zəba Levitik 16.27. § 13:12 Zəba Yuhana 19.17-20.

ndo hay ta tsadəkway andza nakə tə tsadək aye dərma.

¹⁴ Ka mändzibəra nakay na, gəma kway andaya ka ndzakweye mə dəma ka tor eye bay. Faya ka təkakweye dərə a gəma nakə ka ndzakweye mə dəma ka tor eye.

¹⁵ Zambadakway a Mbəlom huya hərwi wu nakə Yesu a ge aye. Ka zambadakweye ta mətəsike me tə bazlam kway. Kwa kəday, da ha neŋgeye bagwar eye. Niye na, wu nakə faya ka vəlakweye aye. Andza məgwede ka zambadakweye a məzele ŋgay.

¹⁶ Sa na, kâ mətsum ha gər ta məgatay ŋwalak a siye i ndo hay bay, ŋgənum a bo wu kurom hay ta nəteye. Kâ mətsum ha gər bay hərwi məvəle wu neheye andza wu kəriye na, a yay a gər a Mbəlom.

¹⁷ Rəhumatay ha gər a bagwar kurom hay, gum wu nakə tə gwadəkum gum aye. Nəteye na, ta gakumeye gər hərwi Mbəlom ma tsətsahiye fataya ma kəkay nakə faya ta gakumeye gər aye. Ka rəhumatay ha gər na, ta giye məsler tay ta məŋgwese eye, mevel ma gateye bay. Mevel kə gatay na, niye na, ma dzəniye kurom sa bay tebiye.

¹⁸ Duwulumay me a Mbəlom hərwi may huya. Nəmaa sər ha ta dedək dərəv may tsədəŋŋa, a samay mäge wu ŋwalak eye huya.

¹⁹ Neŋ faya na tsətsahiye naha fakuma wene wene eye na, duwulumay me a Mbəlom hərwi ada nâ ma naha a təv kurom ta bəse.

Mandəve i bazlam

²⁰ Maa vəlakway zay a dərəv na, Mbəlom. Maa lətse ahaya Bəy Maduweŋ Yesu abəra ma mədahaŋ na, neŋgeye. Ka təra ha Yesu ndo mətəkure bagwar eye, kə mət hərwi kway təbaŋ ŋgay hay. Mbəlom kə zla bambaz ŋgay, kə ɓar ha dzam ta nəkway ka tor eye.

²¹ Mbəlom mâ vəlakum gədaŋ mə wu ŋwalak eye hay tebiye hərwi ada kâ gum wu nakə a yay a gər aye. Mâ ge məsler ŋgay mə nəkway tə həlay i Yesu Kəriste hərwi ada kâ gakwa wu nakə a yay a gər aye. Ndo hay tâ zambaday a Mbəlom ka tor eye! Mâ ge andza niye!

²² Malamar ga hay, na watsakum naha dərəwel nakay hərwi məvəlakum gədaŋ. Neŋ faya na gakumeye naha amboh, pum bazlam neheye a dərəv kurom hərwi na watsakum naha na, tsekweŋ tsa.

²³ Sərurum ha, malamar kway Timote neŋgeye ma daŋgay sa bay. Tadə kə ndislew ka təv ga bəse, ahəl nakə na diye mazəbakumaw dərə aye na, nəmaa diye naha salamay.

²⁴ Tsikumatay ha me a ndo neheye bagwar kurom aye ada a ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu tebiye. Ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye ti yaw ma Itali aye ta tsikakum naha me dərma.

²⁵ Mbəlom mâ pa ŋgama ka nəkurom tebiye.

Derewel nakə Yakuba a watsa aye Məfələkwe

Mə derewel i Yakuba na, matətike ta məvələ gədaŋ a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye nəteye maŋgəna gər eye ka mändzibəra tebiye aye. Yakuba a watsa derewel nakay na, a Yahuda neheye tə pa mədzal gər ka Yesu aye.

Derewel i Yakuba faya ma tsikateye a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka metsehe (1.2-8; 3.13-18). Andza niye, ta sliye faya mändze bəŋbəŋ kame i wu nakə ma dziye ha ndo zezeŋ aye: Dəretsətseh i mändzibəra (1.2-4), mawudə matəre zlele eye (1.9-11; 5.1-6); mawudə məge mənese (1.2-18; 4.1-9), mədəslay ha gər a bo (4.13-16). Derewel nakay faya ma gwadiye: Məpe mədzal gər ka Mbəlom na, faya ma diye ha ndo ka məge metsehe (2.14-26), məgay metsehe a bo ada mändze bəŋbəŋ kame i mənese (zəba ma 3.1-12).

Yakuba a watsa derewel nakay na, a ndo neheye zlele eye bay aye (zəba ma 2.6). Derewel nakay faya ma gwadateye ta kəts ndo i mətawak hay bay (2.1-13). A gwad zlele na, lele bay hərwi nakə ndo i zlele hay tə ge ha məsler tə dəma bay aye (5.1-6).

Mətsike me

¹ Neŋ Yakuba, ndo i məsler i Mbəlom ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste.

Na tsikakum naha me a nəkurom ndo i Mbəlom neheye ka mändzibəra tebiye aye.

Mbəlom ma vəliye metsehe a ndo neheye tə dzala ha faya aye

² Malamar ga hay, dəretsətseh hay waray waray i mədze nakə ta dziye kurom ha, ta ndzakum a gər na, dərev kurom mâ ŋgwasa haladzay,

³ hərwi ka sərūm ha na, tadə ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom huya ada faya ka səmumay naha a mədze nakə ta dziye kurom ha aye na, ka ndzumeye bəŋbəŋ lele.

⁴ Ndzum bəŋbəŋ hus ka mändəve eye hərwi ada ka tərūmeye masəra gər eye hay

mə wu hay tebiye ada wuray mâ kətsakum bay, wu nakə lele bay aye mâ ge andaya mə dərev kurom bay.

⁵ Tadə ndoweye mə walaŋ kurom metsehe ŋgay andaya hala bay na, mâ tsətsah ka Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ vəlay. Mbəlom a vəlawa kwa a way tə dərev ŋgay peteh, ma kərahiye ha a ndo bay, ta dedek ma vəliye metsehe a ndo nakə ka tsətsah faya aye.

⁶ Ane tuk na, tadə ndoweye ma tsətsahiye wu ka Mbəlom na, mâ sər ha ta dedek Mbəlom ma vəleye, mâ dzala gər faya sulo sulo bay hərwi ndo nakə mədzal gər ŋgay sulo sulo aye na, neŋgeye andza dəlov nakə wekit wekit mətasl a bəl kwa a diye wuray wuray tebiye aye.

⁷ Slala i ndo nakay andza niye mâ dzala mə gər ŋgay Bəy Maduweŋ ma vəleye wu bay,

⁸ hərwi mədzal gər ŋgay sulo sulo ka Mbəlom, mədzele gər ŋgay ka wu nəte bay.

Ndo i mətawak hay ta ndo i zlele hay

⁹ Ndo nakə mətawak eye faya ma pay bəzay a Yesu Kəriste aye na, dərev ŋgay mâ ŋgwasa hərwi Mbəlom ka səkah ha.

¹⁰ Ndo nakə zlele eye faya ma pay bəzay a Yesu Kəriste aye na, dərev ŋgay mâ ŋgwasa dərmak hərwi Mbəlom kə ma ha ka dala. A sər ha na, ma dziye andza məvurze i guzer nakə a bəta bəse aye.

¹¹ Pat kə zla faya abəra ŋgulak na, ma kuliye ha guzer, məvurze hay ta kutsiye ada məle tay kə nas. Andza niye, ndo i zlele ma dziye tə məsler ŋgay hay tebiye andza guzer neheye tə bəta kəriye tsa aye.

Mbəlom ma dziye ha ndo bay

¹² Məŋgwese ma ndziye ka ndo nakə a səmay naha a mədze neheye tə dza ha aye. Kə səmay a mədze neheye na, Mbəlom ma vəleye magogoy ŋgay, andza məgwede sifa nakə a gwad ma vəliye a ndo neheye a wudə tay ha aye.

¹³ Tadə masəpete kə ndzay a gər a ndoweye na, mâ gwad «Maa səpat ga na Mbəlom» bay hərwi ndəray ma sliye masəpete Mbəlom ka məge mənese bay, ada Mbəlom a səpat ndo a mənese bay dərmak.

14 Kwa way a ge mænese na, ta bor i bo ŋgay nakə lele bay a səpat na ka mæge mænese aye.

15 Wu neheye lele bay a dzala mə gər ŋgay aye, ma dāba i mændze tsekwen na, ma giye parakka. Mezeleme niye ka səkah haladzay na, ma diye ha a məmote.

16 Malamar ga neheye na wudā kurom haladzay aye, ndəray m̄a vakum gər bay.

17 Wu neheye ŋgwalak eye tebiye ti yaw abəra ka təv i Mbəlom, wu neheye lele eye na, i Mbəlom Bəba kway nakə a ge pat tə wurzla hay aye. Mbəlom na, a mbəda bay, a mbəda andza pat nakə a mbəda ma gəriye kurom ha a ləvon aye bay.

18 A vəlakway sifa tə bazlam ŋgay dedək eye. A ge niye na, tə dərev hərwi ada k̄a tərakwa kurre eye hay mə walaŋ i wu neheye a ge aye.

Pumay zləm a bazlam i Mbəlom ada gum wu nakə a tsik aye

19 Malamar ga neheye na wudā kurom haladzay aye, dzalum ka wu nakay anaŋ aye: Ndzum tsezlezleŋŋe ka məpay zləm a wu neheye siye i ndo hay ta tsikiye aye, ane tuk na, k̄a tsik me bəse tsa bay, zla həlay eye təday ada k̄a ge mevel bəse bay dərmaç,

20 hərwi ndo nakə ma giye mevel aye na, ma sliye faya mæge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye bay.

21 Hərwi niye, zlum na wu neheye lele bay tebiye abəra mə dərev kurom, k̄a gum mezeleme sa bay. Rəhum ha gər kurom ka dala kame i Mbəlom, ada pumay zləm a bazlam nakə a pa a dərev kurom aye. Bazlam nakay na, gədaŋ ŋgay andaya mətəme ha məsəfəre kurom.

22 K̄a tərūm ndo məpay zləm a wu nakə Mbəlom a tsik aye dəkdek bay, gum wu nakə a tsik aye dərmaç. Ndo nakə a pay zləm dəkdek tsa kə ge na faya məsler eye bay na, a vay gər a bo ŋgay.

23 Tadə ndoweye a pay zləm a bazlam nakay ada kə ge wu nakə a tsik aye bay na, neŋgeye andza ndo nakə a zəba ka dāre ŋgay mə malam, neŋgeye kəkay na, a ŋgatay.

24 A zəba ka dāre ŋgay lele na, a ye ŋgway. Neŋgeye kəkay na, a mətsa ha gər tə mazəbe ŋgay.

25 Ndoweye ka zəba dāre a bazlam i Mbəlom mapala eye, kə ge ha məsler tə wu nakə a tsik aye na, Mbəlom ma piye faya ŋgama. M̄a pay zləm dəkdek tsa ada m̄a mətsa ha gər bay. Ane tuk na, dūh m̄a rəhay ha gər. Mbəlom ma piye faya ŋgama hərwi bazlam nakay mapala eye ŋgwalak eye, neŋgeye gədaŋ eye hərwi mətəme kway ha abəra mə mezeleme.

26 Tadə ndoweye kə dzala neŋgeye ndo məpay bəzay a Mbəlom, kə gay metsehe a dərneh ŋgay bay faya ma tsikiye wu neheye lele bay aye huya na, a vay gər a bo ŋgay, məpay bəzay a Mbəlom ŋgay niye ma giye ŋgama kwa tsekwen bay. Bazlam ŋgay neh-eye faya ma tsikiye ta təra kəriye.

27 Məpay bəzay a Mbəlom ta lele eye nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, məgatay gər a wur mətawak hay, a madakway i ŋgwas neheye faya ta siye dəretsətseh aye. M̄a gay metsehe a bo ŋgay hərwi ada wu i mändzibəra neheye lele bay aye tā ye ha a mezeleme bay.

2

Ndo hay tebiye kame i Mbəlom na, n̄te

1 Malamar ga hay, nəkurom na, ka dzalum ha ka Bəy Maduwen kway Yesu Kəriste. Neŋgeye bagwar eye a ze wu hay tebiye ta məzlaç, ka ŋgatakway a Mbəlom na, ma neŋgeye. Hərwi niye, k̄a ŋgənum ha ka bo abəra ndo hay bay.

2 Agəna ndo andaya, a pa ka bo peteked neheye tə le aye, a pa wu a wur həlay neh-eye tə vəd ta gura eye, a ye naha a məhay gər kurom. Ndo ŋged na, mətawak eye peteked ŋgay neheye ka bo aye lele bay.

3 Nəkurom ka dəsłumay ha gər na, a ndo nakə a pa ka bo peteked neheye tə le aye, ka gwadumay: «Amboh, dara, ndza ka dzaŋga ŋgwalak eye.» Ndo nakə mətawak eye na, ka gwadumeye: «Lətse mələtse» kəgəbay ka gwadumeye «Ndza kanaŋ ka dala.»

4 Tadə ka gum andza niye na, ka ŋgənum tay hay ka bo abəra ndo hay bədaw? Ka gumay sariya a ndo n̄te mə walaŋ i ndo niye hay bədaw? Wu neheye ka dzalum aye na, lele bay.

5 Malamar ga neheye na wudā kurom haladzay aye, tsənum lele, ka sərūm təbədew

Mbəlom a pala ndo neheye mətawak eye ka mändzibəra aye na, hərwi ada tâ pa mädzal gər ka Yesu Kərıste ada tâ huta zlele nakə dedek eye, a pala tay hərwi ada tâ fələkwa a Bəy i Mbəlom nakə a gwad ma zliye, ma vəliye a ndo neheye ta wudə na aye.

⁶ Ane tuk na, nəkurom düh faya ka kəsumeye tay ha ndo i mətawak hay. Maa gawakum dəretsətseh na, ndo i zlele hay na gwad düh ba? Maa vahawa kurom kame i sariya na, nəteye.

⁷ Maa tsik wu nakə lele bay aye ka məzele ɲgwalak eye i Yesu Kərıste nakə tə zalakum ha aye na, ndo i zlele hay.

⁸ Tadə ka rəhumay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye na, ka gum lele. Bazlam nakay mapala eye a gwad: «Wudə ndo i maged yak dərma andza ka wudə na gər yak.*»

⁹ Ane tuk na, tadə ka ɲgənum tay ha ka bo abəra ndo hay na, ka gum mənese, bazlam mapala eye ma gəsiye kurom hərwi nakə ka rəhumay ha gər bay aye.

¹⁰ Kwa tadə ndoweye ka rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye, ane tuk na, kə nas ha nəte ka rəhay ha gər bay na, niye na, andza məgwede kə nas tebiye.

¹¹ Hərwi Mbəlom nakə a gwad: «Kâ ge madama bay†» aye na, a gwad, «Kâ kəd gər i ndo bay‡» dərma, ane tuk na, tadə ka kəd ndo na, kwa ka ge madama bay na, ka nas ha bazlam i Mbəlom mapala eye.

¹² Hərwi niye faya na gwadəkumeye, sərüm ha, mə wu neheye ka tsikumeye ada mə wu neheye ka gumeye na, Mbəlom ma gəkumeye sariya, ma tsətsahiye tadə nəkurom ka rəhumay ha gər a bazlam nakay gədan ɲgay andaya mətəme kurom ha aye.

¹³ Tadə ndoweye kə sakay naha a siye i ndo hay bay na, ahəl nakə Mbəlom ma giye sariya aye ma sakay naha bay dərma. Ane tuk na, tadə ka sakay naha a ndo hay na, Mbəlom ma gəsiye kar a sariya bay.

Mape mädzal gər ka Yesu ta mäge məsler

* 2:8 Levitik 19.18. † 2:11 Madayaw abəra ma Ezipt 20.14, Bazlam mapala eye masulo eye 5.18. ‡ 2:11 Madayaw abəra ma Ezipt 20.13, Bazlam mapala eye masulo eye 5.17. § 2:23 Madazlay i wu hay 15.6.

¹⁴ Malamar ga hay, tadə ndoweye kə tsik tə bazlam kə dzala ha ka Mbəlom, ane tuk na, kə ge wu nakə Mbəlom a tsik aye bay na, ma dzəniye na ma kəkay? Mädzal ha andza nakay na, ma təmiye ha bay.

¹⁵ Ağəna siye i ndo məpay bəzay a Yesu Kərıste hay andaya, peteked andaya fataya bay, may a wur fataya dərma.

¹⁶ Tadə ndo mə walaɲ kurom a gwadətay: «Dum tə zay. Mbəlom mâ vəlakum peteked ta wu mənday», ane tuk na, kə vəlatay wu bay na, ɲgama eye mey?

¹⁷ Mädzal ha ka Mbəlom na, andza niye dərma. Tadə ndoweye kə gwad kə dzala ha ka Mbəlom, ane tuk na, kə ge məsler ɲgwalak eye bay na, mädzal gər ɲgay ka Mbəlom kə mət.

¹⁸ Ağəla ndoweye ma gwadiye «Ndo ɲged faya ma dzaliye ha ka Mbəlom, ndo ɲged faya ma giye məsler ɲgwalak eye.» Na mbədəye faya na, bəzeɲ ha ma kəkay nakə faya ka dzaliye ha ka Mbəlom aye ada faya ka giye məsler ɲgwalak eye bay. Ada neɲ na bəzakeye ha məsler ga neheye ɲgwalak eye hərwi ada kâ ɲgatay neɲ faya na dzaliye ha ka Mbəlom.

¹⁹ Ka dzala ha Mbəlom andaya nəte ɲgweɲ. Ka ge lele. Kwa məsəfəre neheye lele bay aye ta dzala ha dərma, ada hərwi niye faya ta dzədzariye.

²⁰ Nəkar ndo i matərakahaɲ! A saka tâ daka ha mädzal gər ka Mbəlom ze mäge məsler ɲgwalak eye na, ma giye ɲgama bay na, ka sər təbədəw?

²¹ Bəba tətə kway Abraham a təra tsədəɲɲa kame i Mbəlom na, ta tsəved waray? A təra tsədəɲɲa na, tə wu nakə a ge aye bədaw? A zla wawa ɲgay Izak məkədəy naha a Mbəlom.

²² Anəke ka sər ha mädzal ha ka Mbəlom ada ta mäge məsler ɲgwalak eye hay ti ye ka bo salamay. A ge ha andza niye na, kə vəlay ha dərev ɲgay peteh a Mbəlom.

²³ Wu nakay a ge bo na, andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Abraham a dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye Mbəlom a təra ha ndo i dedek kame ɲgay.§» Tə zalay «dzam i Mbəlom.»

²⁴ Ka s̄arum ha na, ndo a t̄ara ts̄ad̄an̄ḡa kame i Mb̄alom na, h̄arwi nak̄a a ge m̄asler ḡwalak eye hay aye d̄armak b̄ana ta m̄adzal ḡar d̄ekd̄ek bay.

²⁵ Ta Rahab ḡgwas m̄age madama b̄abay andza niye. Ndo m̄asl̄are i Yahuda ti ye a gay ḡgay na, ka dz̄ana tay ha. K̄a d̄atay ha ts̄aved̄ mekelen̄ eye h̄arwi ada t̄a t̄ama. H̄arwi m̄asler ḡgay nak̄a a ge andza niye aye na, ka t̄ara ndo ts̄ad̄an̄ḡa eye kame i Mb̄alom.*

²⁶ Andza niye, tad̄a m̄as̄af̄are ki yaw ab̄ara ma ndo na, ndoweye niye k̄a m̄at. M̄adzal ha ka Mb̄alom na, andza niye d̄armak. Tad̄a ndoweye k̄a ge m̄asler ḡwalak eye hay bay na, m̄adzal ḡar ḡgay ka Mb̄alom k̄a m̄at.

3

Gumay metsehe a d̄arneh kurom

¹ Malamar ga hay, k̄a t̄arum tebiye kurom eye ndo mat̄atike tay ha ndo hay bay. S̄arum ha n̄amay neheye n̄amaa t̄atikateye a ndo hay aye ta gameye sariya ma ziye i ndo siye hay.

² N̄akway tebiye faya ka gakweye m̄anese. Tad̄a ndoweye faya ma tsikiye me ze m̄age m̄anese na, nen̄geye ndo i dedek. K̄a sla d̄a m̄agay metsehe a bo ḡgay.

³ Dzalum ka p̄ales t̄aday. Ka pakway b̄are a bazlam a p̄ales na h̄arwi ada m̄a r̄ahakway ha ḡar ada ma z̄an̄galiye ts̄aved̄ nak̄a a sakway aye.

⁴ Z̄abum ka kwalalan̄ i yam bagwar eye. Kwa tad̄a bagwar eye hay b̄abay ada m̄atasl faya ma v̄azliye ta ḡedan̄ ma diye ha b̄abay na, ndo faya ma geye metsehe t̄a wuye andaya tsekwen̄ h̄arwi ada m̄a ye a t̄av nak̄a a say aye.

⁵ D̄arneh i ndo na, andza niye d̄armak. Kwa nen̄geye tsekwen̄ b̄abay na, ma sliye m̄ad̄aslay ha ḡar a bo t̄a wu bagwar eye hay.

Z̄abum! Ako tsekwen̄ na, ma t̄amiye k̄asaf bagwar eye tebiye t̄almed̄ t̄almed̄.

⁶ D̄arneh i ndo b̄abay andza ako. M̄anese i m̄andzib̄ara na, m̄a d̄ama, m̄a bo kway. Faya ma nasiye ha bo tebiye. Ma vatiye ako nak̄a ma dziye ha m̄as̄af̄are i ndo tebiye. Ako niye a yaw na ma ako nak̄a ma mbatiye bay ka tor eye.

* 2:25 Zozowe 2.1-21.

⁷ Ndo hay ta sliye faya m̄agay metsehe a wu hay tebiye, ta sliye faya ka wu i pesl hay, diyen̄ hay, d̄ad̄oe hay ada t̄a k̄alef d̄armak.

⁸ Ane tuk na, ndo hay ta sliye faya m̄agay metsehe a d̄arneh bay. Nen̄geye na, wu nak̄a lele bay aye. A sla faya m̄andze s̄akeffe bay. Nen̄geye maraha eye ta muwar nak̄a ma k̄ad̄iye ndo aye.

⁹ Ta d̄arneh na, ka zambad̄akweye ha a Mb̄alom B̄aba kway, ada ka v̄alakweye tay ha mezeleme a ndo neheye a ge ka mandz̄akit bo ḡgay aye d̄armak.

¹⁰ Bazlam i mazambad̄ay a Mb̄alom ta m̄av̄ale mezeleme a ndo a yaw m̄a huf̄ i bazlam eye n̄ate. Malamar ga hay, m̄a t̄ara andza niye bay.

¹¹ Yam nak̄a a ts̄ah̄an̄ aye ta yam nak̄a h̄arwak h̄arwak aye ta ḡḡazaweye ma b̄adiyem eye n̄ate d̄aw?

¹² Malamar ga hay, s̄arum gurov ma sliye faya m̄awe tet̄ad̄oez d̄aw? Werepezl ma sliye faya m̄awe gurov d̄aw? Yam nak̄a a ts̄ah̄an̄ aye na, ma ḡḡazaweye yam nak̄a a ts̄ah̄an̄ bay aye bay.

Metsehe nak̄a a yaw ab̄ara ka t̄av i Mb̄alom aye

¹³ Ndo i metsehe andaya m̄a walan̄ kurom d̄aw? Ndo i ndaraw andaya d̄aw? M̄a b̄azay ha metsehe ḡgay ta m̄age m̄asler ḡwalak eye hay ada m̄a h̄ana ha ḡar ḡgay ka dala.

¹⁴ Aḡana n̄akurom s̄al̄ak eye, ada d̄arev kurom d̄uwekeke, ada faya ka dzalumeye ka bo kurom eye d̄ekd̄ek t̄a d̄armak. Tad̄a k̄a ge andza niye na, k̄a ḡgalakum bay ada k̄a rawum me ka dedek bay.

¹⁵ Slala i metsehe niye na, a yaw ab̄ara ka t̄av i Mb̄alom bay, nakay na, i m̄andzib̄ara. M̄as̄af̄are i Mb̄alom andaya m̄a d̄ama bay, wu i ndo zezen̄ hay, a yaw m̄a h̄alay i Fakalaw.

¹⁶ Tad̄a ndo hay s̄al̄ak eye hay ada faya ta dzaliye ka bo tay eye d̄ekd̄ek na, wu hay ta diye ka bo ta ts̄aved̄ eye sa bay ada slala i wu neheye lele bay aye ta ndohwaweye d̄armak.

¹⁷ Ane tuk na, metsehe nak̄a a yaw ab̄ara ka t̄av i Mb̄alom aye na, wal. Nen̄geye na,

tsədaŋŋa, a vəl mändze zay mə walaŋ i ndo hay, neŋgeye lafedede, a sara ha gər toŋgwa toŋgwa bay, a sakay naha a ndo hay, a ge na, məsler ŋgwalak eye huya, a ŋgəna tay ha ka bo abəra ndo bay, dərneħ mə bazlam ŋgay sulo təbey.

¹⁸ Ndo neheye ta wuda mändze zay aye na, faya ta dzəniye siye i ndo hay ka məhute mändze zay. Wu nakə faya ta giye na, ma giye lele. Ma giye andza ta sləga wu a guvah ada tə dza wu nakə a ndzohw aye.

4

Kā gum dzam ta mändzibəra bay

¹ Mətsal bo tə matəre mə walaŋ kurom na, a yaw mənɣay? Na gwad hərwi nakə bor i bo kurom hay faya ta tsaliye bo mə nəkurom aye.

² A sakum wu hay, ada ka hutum bay na, nəkurom maləva bo eye ka məkəde ndo hay. Ka gumeye dəre ka wu hay ane tuk na, ka slumeye faya məhute bay. Hərwi niye faya ka tərume ye ada faya ka tsalumeye bo mə walaŋ kurom aye. Ka hutumeye wu nakə a sakum aye bay hərwi ka tsətsahum ka Mbəlom hərwi ada mā vəlaku m bay.

³ Kwa tadə ka duwulumay me a Mbəlom hərwi ada mā vəlaku m, ma vəlaku meye bay hərwi ka duwulumay me ta tsəved lele aye bay, ka tsətsahum wu neheye ka gum faya dəre aye.

⁴ Nəkurom ka tərume andza ŋgwas neheye faya ta giye madama aye. Sərume ha, tadə ndowe ye ka wuda wu i mändzibəra na, neŋgeye ndo mənə dəre i Mbəlom. Ndo nakə a say məpay bəzay a wu i mändzibəra aye na, ka təra ndo mənə dəre i Mbəlom.

⁵ Nəkurom ka dzalum wu nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, ka təra wu kəriye daw? A gwad: «Məsəfəre nakə Mbəlom a pa a bo kway aye na, sələk eye.»

⁶ Sa na, ma vəlaku weye ŋgama nakə a ze wu tebiye aye. Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, «Mbəlom ma kərahiye ndo neheye ta dəslay ha gər a bo aye, ane tuk na, ma vəliye ŋgama a ndo neheye tə həna ha gər aye.*»

* 4:6 Dzeke hay 3.34.

⁷ Hərwi niye, rəhumay gər a Mbəlom. Səsumay naha a Fakalaw, ma hwayaku m-eye.

⁸ Həndzədum ka təv i Mbəlom, ma həndzədiye tə nəkurom dərmak. Nəkurom neheye faya ka gumeye mezeleme aye, barum na həlay kurom. Nəkurom neheye mədzal gər sulo sulo aye, zlum na mezeleme abəra mə dərev.

⁹ Ndzum tsokodökkwa hərwi mezeleme kurom hay, ada tuwum. Kā ŋgwasum duħ bay, tuwum. Dərev kurom mā ŋgwas a bay, ane tuk ndzum tsokodökkwa.

¹⁰ Hənum ha gər kurom kame i Mbəlom hərwi ada mā səkah kurom ha.

Kā gum sariya ka ndo bay

¹¹ Malamar ga hay, kā tsikum wu nakə lele bay aye ka ndo hay bay. Ndo faya ma tsikiye wu nakə lele bay ka ndo aye ada faya ma giye faya sariya aye na, a tsik wu nakə lele bay ka bazlam mapala eye ada faya ma giye faya sariya dərmak. Azlakwa tadə faya ka giye sariya ka bazlam mapala eye na, faya ka rəhay ha gər, faya ka giye faya sariya dəkdək tsa.

¹² Maa vəl bazlam mapala eye a ndo hay na, Mbəlom nəte ŋgweŋ. Ndo məge sariya na, neŋgeye nəte ŋgweŋ. Maa sla mətəme tay ha ndo hay na, neŋgeye nəte. Maa sla mədze tay ha na, neŋgeye nəte ŋgweŋ. A nəkar, ka dzala nəkar na, way nakə ka gateye sariya a ndo hay aye.

Kā dəsłumay gər a bo bay

¹³ Pumay zləm a wu nakə na tsikiye, nəkurom neheye faya ka gwadumeye: «Bəgom kəgəbay tədəcə na, nəmaa diye a wuzlah gay, nəmaa ndziye mə dəma məve nəte hərwi məhute suloy haladzay.»

¹⁴ Ane tuk na, nəkurom na, ka sərume wu nakə ma giye bo tədəcə aye bay. Məsəfəre kurom na, andza makukulek nakə mändze tsekweŋ ka ŋgateye, tsa na, ma dziye sa aye.

¹⁵ Ka gwadumeye duħ na: «Tadə kə yay a gər a Mbəlom na, nəmaa ndziye tə dəre, nəmaa giye wu nakay kəgəbay wu taday.»

¹⁶ Ane tuk na, faya ka ŋgalakumeye, ka ŋgalakumeye tə bazlam kurom neheye faya ka tsikumeye aye. Məge andza niye lele bay.

¹⁷ Andza niye s̄arum ha na, ndoweye a s̄ar m̄age ɲgwalak ada k̄e ge na bay na, k̄e ge m̄anese.

5

N̄akurom ndo i zlele hay, gum metsehe

¹ Gum metsehe n̄akurom ndo i zlele hay, tuwum bo kurom ta magala h̄arwi d̄arets̄atseh neheye faya ta h̄abiye kurom aye.

² Zlele kurom hay ta ze, peteked̄ kurom hay b̄abay m̄atul hay ta nda.

³ Gura kurom hay ta suloy kurom na, reɲgez k̄e nas tay ha, reɲgez ma makum-eye ha m̄anese h̄arwi n̄akurom h̄azay eye. Bo kurom ma ta nasiye d̄armak, andza ta f̄akiye ta ako. Ka hayumay ḡar a zlele a h̄alay nakay anaɲ m̄andzib̄ara mazlambar ma nd̄aviye aye.

⁴ Ka vumatay ḡar a ndo neheye t̄e ge m̄asler ma guvah kurom aye, ka v̄lumatay wu i mer̄obe tay bay. Ts̄anum k̄akay nak̄e faya ta tuweye naha bo a Mb̄alom h̄arwi ada m̄a dz̄ana tay ha aye. Ndoweye neheye t̄e ḡakum m̄asler aye na faya ta tuwiye ada B̄ay Maduweɲ Mb̄alom Ḡadaɲ eye faya ma ts̄aniye.

⁵ Ka ndayum b̄ara t̄e zlele kurom ka m̄andzib̄ara, ka pumay b̄azay na, wu neh-eye t̄e yakum a ḡar aye. Ka ndawum wu m̄anday haladzay, ka ḡalawum tet̄ep tet̄ep andza sla nak̄e ta k̄adiye.

⁶ Ka ḡasum tay ha ndo neheye ta ḡakum wuray bay aye a sariya, ka k̄adum tay ha. N̄ateye na, ta ge fakuma ḡadaɲ bay.

Zlum ɲgatay ada d̄uwulum me

⁷ Malamar ga hay, zlum ɲgatay hus a h̄alay nak̄e B̄ay Maduweɲ ma maweye fak-way aye. Z̄abum ka ndo m̄af̄ate hay t̄eday. Ndo m̄af̄ate na, ma h̄abiye wu i guvah ɲgay hay ta m̄azle ɲgatay. Ma h̄abiye na, ka madazlay i makurre i yam m̄ape hus ka maduk i duk i yam nak̄e ts̄iy ma piye sa bay aye.

⁸ N̄akurom d̄armak, zlum ɲgatay. Ndzum b̄eɲb̄eɲ h̄arwi pat i m̄amaw i B̄ay Maduweɲ kway mazlambar faya ma ndisleweye.

⁹ Malamar ga hay, k̄a guɲguzum wuray a bo bay h̄arwi ada Mb̄alom m̄a ḡas kurom

a sariya bay. Ts̄anum, ndo nak̄e ma giye sariya aye mazlambar faya ma ndislew-eye, neɲgeye mal̄atsa eye ka h̄alay m̄aged̄.

¹⁰ Malamar ga hay, dzalum ka ndo m̄ade ha bazlam i Mb̄alom neheye ah̄al niye t̄e tsik me ta m̄azele i Mb̄alom aye. Ta sa d̄arets̄atseh ada ta zla ɲgatay. N̄akurom d̄armak, zlum ɲgatay andza n̄ateye.

¹¹ Z̄abum, ndo neheye Mb̄alom a pa faya ɲgama h̄arwi nak̄e t̄e s̄amay naha a d̄arets̄atseh aye. Ka ts̄anum labara i Zob nak̄e a s̄amay naha a wu hay ah̄al nak̄e d̄arets̄atseh a ndzay a ḡar aye.* Ma d̄aba eye na, ka s̄arum ha wu nak̄e Mb̄alom a v̄alay aye.† Ta dedek Mb̄alom na, a sakay naha a ndo hay, ma gateye ɲgwalak.

¹² Malamar ga hay, bazlam bagwar eye anaɲ: M̄a wu hay tebiye na, k̄a m̄badum bay. K̄a m̄badum ta maḡarm̄alom bay, k̄a m̄badum ta dala bay, k̄a m̄badum t̄e wu mekeleɲ eye bay. Lele na, ayaw kurom m̄a ndza ayaw. A'ay kurom m̄a ndza a'ay. Tsikum andza niye h̄arwi ada Mb̄alom m̄a ḡas kurom a sariya bay.

¹³ Tad̄e ndo andaya m̄a walaɲ kurom faya ma siye d̄arets̄atseh na, m̄a d̄uwulay me a Mb̄alom. Tad̄e ndo andaya m̄a walaɲ kurom d̄arev ɲgay faya ma ɲgwasiye na, m̄a gay naha d̄ames a Mb̄alom, m̄a zambaday.

¹⁴ Tad̄e ndo andaya d̄avats eye m̄a walaɲ kurom na, m̄a zalatay a madugula i ndo m̄ape m̄adzal ḡar ka Yesu hay h̄arwi ada t̄a f̄ada faya mal ta m̄azele i B̄ay Maduweɲ Yesu ada t̄a d̄uwulay me a Mb̄alom h̄arwi ɲgay.

¹⁵ Tad̄e ka d̄uwulay me a Mb̄alom ada k̄e dzala ha Mb̄alom k̄e ts̄ane mad̄uwule me ɲgay na, ma dz̄aniye na. B̄ay Maduweɲ ma mb̄aliye ha. Tad̄e k̄e ge mezeleme na, Mb̄alom ma p̄esay ha d̄armak.

¹⁶ H̄arwi wu nakay, neɲ faya na gwad̄umeye, d̄um ha a bo mezeleme kurom hay m̄a walaɲ kurom n̄ate n̄ate, ada d̄uwulumay me a Mb̄alom h̄arwi ndo siye hay d̄armak h̄arwi ada Mb̄alom m̄a t̄ama kurom ha. Mad̄uwule me i ndo nak̄e ts̄adaɲɲa kame i Mb̄alom aye na, ḡadaɲ eye haladzay.

* 5:11 Zob 1.1-2.10. † 5:11 Zob 42.10-17.

¹⁷ Dzalum ka Eliya nakə ahəl niye aye. Neŋgeye na, ndo andza nəkway. Ka dūwulay me a Mbəlom tə dərev ŋgay peteh hərwi ada yam mâ pa bay.‡ Yam kə pa ka dala niye bay məve mahkar ta kiye məkwa.

¹⁸ Ma dəba eye na, a dūwulay me a Mbəlom hərwi ada yam mâ pa sa. Mbəlom a paw yam ada wu hay ta ndzohwaw dərma.§

¹⁹ Malamar ga hay, tadə ndoweye mə walaŋ kurom kə dze abəra ka tsəved i Mbəlom, tsa na, ndo ki ye kə ma ahaya ka tsəved na,

²⁰ sərur ha ndoweye nakə ka dzəna ndo i mezeleme hərwi ada mâ gər ha mezeleme aye na, ma təmiye ha ndo i mezeleme niye abəra ma mədahaŋ. Kwa tadə mezeleme ŋgay haladzay bəbay na, Mbəlom ma pəsay ha.

‡ 5:17 Zəba mə 1 Bəy hay 17.1. § 5:18 Zəba mə 1 Bəy hay 18.1, 41-46.

Makurre i d̄erewel nakə Piyer a watsa aye Məfələkwe

Piyer a watsa d̄erewel na, a ndo məpe mədzal gər neheye ma gəma zlam ka dala i Roma ta diye i tsakay ada ta diye i bəzay i mbəlom i Azi nakə tə zalay anəke Turki aye. Nəteye mandza eye mə dəma andza mbəzlew hay hərwi nəteye ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu (1.1; 2.11). Ta zəba fataya andza ndo hay bay, tə dəsawa fataya parasay kəriye ada tə gawatay d̄aretsətseh.

Piyer a watsa hərwi məvəlatay gədan̄ ka məpe mədzal gər ada ka wu nakə tə pa faya mədzal gər aye, a vəlatay gədan̄ ka məndze andza ndo neheye Mbəlom a pala tay aye.

Piyer a watsa a ndo neheye mede tay andza i bəba tətə tay hay sa bay ada andza i ndo tay hay sa bay (1.13–2.4). A d̄atay ha a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu (2.4–10). Ta sliye məsəmay naha a wu neheye mawura bo aye (1.3, 13, 21; 3.15).

Mbəlom a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahan̄. Mədok i ndo məpe mədzal gər hay na, nən̄geye (4.12–19). Ma məndze mə walan̄ i ndo hay na, mawudə bo, məhəne ha gər nəte ta nəte a bo, faya ma lakiye tay ha ndo məkalay kame a ndo hay, gawla hay ada ta hawal i ndo siye hay ka tsəved̄ ŋwalak eye (5.1–7; 1.22–2.3). Slala i məndze andza nakay na, faya ma d̄ateye ha a ndo i bəra hay ta sliye faya mətsedə tay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu bay.

Mətsike me

¹ Maa watsa d̄erewel nakay na, nən̄ Piyer, ndo i maslan̄ i Yesu Kəriste. Na watsakum naha a nəkurom ndo i Mbəlom neheye ka ŋən̄um gər kuye kuye, nəkurom anəke mandza eye madurlon̄ eye hay ka dala i Pontus, ka dala i Galat, ka dala i Kapados, ka dala i Azi ada ka dala i Bitini ayə.

² Kurre ahəl niye 6a Mbəlom a sər wu nakə ma giye hərwi kurom aye. A pala kurom na, mata təre ndo ŋgay hay ta gədan̄

i Məsəfəre ŋgay hərwi ada kâ rəhumay ha gər a Yesu Kəriste hərwi ada t̄a gwat-saka fakuma bambaz ŋgay. Niye na, ka tərume ye tsədan̄na kame i Mbəlom.

Mbəlom m̄a səkah ha məpe fakuma ŋgama haladzay ada m̄a vələkum zay kame kame.

Mbəlom ma vələkweye sifa nakə ma ndəviye bay aye

³ Zambadəkway a Mbəlom, Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste hərwi ka gəkway mə bo. Hərwi niye a vələkway sifa wedəye tə həlay i Yesu Kəriste hərwi nakə Yesu Kəriste a lətsew abəra ma mədahan̄ aye. Hərwi niye ka sərakwa ha ka lətsakwaweye abəra ma mədahan̄ dərma.

⁴ Ka sərakwa ha ka hutakweye wu nakə ŋgwalak eye Mbəlom ma vələkweye a nəkway ndo ŋgay hay aye mə mbəlom. Wu niye ma ndziye na, huya. Ma nasiye bay, ma kuliye andza guzer bay.

⁵ Nəkurom neheye ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom aye na, Mbəlom faya ma tsəpiye kurom ta gədan̄ ŋgay hərwi ada ndo hay tebiye t̄a sər ha parakka, ahəl nakə məndzibəra ma ndəviye na, Mbəlom ma təmiye kurom ha.

⁶ Hərwi niye ŋgwasum haladzay. Kwa tadə faya ka sumeye d̄aretsətseh ta tsəved̄ wal wal a həlay tsekweŋ bəbay na, ŋgwasum haladzay.

⁷ Kwa gura nakə ma nasiye bəbay aye na, ndo hay tə zlawə, tə pawə na a ako hərwi mədze ha nən̄geye lele d̄aw. Andza niye dərma məpe mədzal gər kurom nakə ka pum ka Mbəlom aye na, a ze gura ada ta dziye ha dərma. Mədze niye faya ta dziye kurom ha aye na, hərwi ada t̄a ŋgatay a mədzal gər kurom nakə ka pum ka Mbəlom aye na, ka dzalum ha tə d̄ərev kurom pətəh. Hərwi niye, ahəl nakə Yesu Kəriste ma maweye na, ndo hay ta d̄əslakumeye ha gər, ta zambadəkumeye, ta vələkumeye məzla6.

⁸ Kwa ka ŋgatumay a Yesu Kəriste tə d̄əre kurom zuk bay bəbay na, ka wudum na tsiy. Kwa ka ŋgatumay anəke bay bəbay na, ka dzalum ha faya. Hərwi niye d̄ərev kurom maraha eye ta mən̄gwese haladzay, ndo ma sliye faya matəkəre bay tebiye.

⁹ Ka hutum mənğwese niye na, hərwi Mbəlom ma təmiye kurom ha. Nakay na, magogoy i mədzal gər kurom nakə ka pum ka Yesu aye.

¹⁰ Ahəl niye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ta rəzlay a gər a mapəle ma kəkay nakə Mbəlom ma təmiye tay ha ndo hay aye. Wu niye lele eye Mbəlom a gwad ma vəlakumeye na, ta dətay ha a ndo hay kurre.

¹¹ Məsəfəre i Kəriste nakə mə dərev tay aye kə dətay ha kurre, a gwadətay: Kəriste ma siye dəretsətəh, ma dəba eye na, ma hutiye mədəslay ha gər nakə ndo hay ta dəslay gər aye. Ndo i maslan i Mbəlom neheye ta pəla hərwi ada tã sər ha wu neheye ma giye bo na, ahəl waray ada ma təriye na, ma kəkay.

¹² Mbəlom a dətay ha ka bo abəra, mata ngatay a wu neheye na, nəteye bay. Ane tuk na, wu niye hay na, i kurom. Anəke ndo neheye faya ta dəkumeye ha Labara Ngwalak eye na, ta tsikakum wu neheye. Tə tsikakum na, ta gədan i Məsəfəre Tsədanja eye nakə Mbəlom a sləraw mə mbəlom aye. Kwa gawla i Mbəlom hay bəbay a satay məsəre wu neheye hay dərmak.

Ndo hay ta ge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye

¹³ Hərwi niye, ləvum ha bo ta mədzal gər kurom na, ka mäge məsler i Mbəlom. Gumay metsehe a bo kurom lele, pum mədzal gər kurom ka ngwalak i wu nakə Mbəlom ma vəlakumeye pat nakə Yesu Kəriste ma maweye aye.

¹⁴ Gəsumay me a Mbəlom huya andza wawa neheye tə gəsawatay me a bəba tay hay aye. Ahəl niye, ka sərurum bazlam i Mbəlom zuk bay na, ka pumay bəzay a wu nakə lele bay aye. Anəke kã mum a dəma sa bay.

¹⁵ Mbəlom nakə a zalakum kã tərurum ndo ngay hay aye na, neņgeye tsədanja. Nəkurom dərmak tərurum tsədanja mə wu nakə faya ka gumeye tebiye.

¹⁶ Hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Tərurum tsədanja, hərwi neņ tsədanja.*»

¹⁷ Ahəl nakə faya ka duwulumay me a Mbəlom aye na, ka zalawumay Bəba. Kə ge andza niye na, rəhumay ha gər. Mede kurom mã ge lele a həlay nakə nəkurom ka məndzibəra aye hərwi neņgeye a ge sariya a ndo na, ka wu ngay nakə a ge aye.

¹⁸ Ka sərurum ha Yesu ka mbədə kurom ahaya tsəlok abəra mə kule i bəba kurom neheye a ge ngama bay ta tətikakum aye. A mbədə kurom ahaya abəra mə kule niye na, tə wu nakə andza suloy ma nasiye aye bay.

¹⁹ Ane tuk na, a təma kurom ahaya na, tə bambaz i Yesu Kəriste nakə a ze wu hay tebiye aye. Neņgeye a ndzəkit bo na, andza vo'ar i təban wawa eye nakə tə kəday a Mbəlom mənese kwa tsekweņ andaya faya bay tebiye.

²⁰ Kurre ahəl niye Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, 6a kə zla na. Ka mändəve i məndzibəra nakə anəke ma ndəviye aye na, Mbəlom a dəkum ha parakka, hərwi ada mã təma kurom ha.

²¹ Ka dzalum ha ka Mbəlom na, hərwi ngay nakə a təma ahaya abəra ma mədahan ada a vəlay məzla6 aye. Andza niye, ka pum mədzal gər kurom na, ka Mbəlom ada ka sərurum ha neņgeye ma təmiye kurom ha.

Wudum bo

²² Ka tərurum tsədanja na, hərwi nakə ka rəhumay ha gər a wu neheye dedek Mbəlom a dā ha aye ada ka wudum siye i ndo neheye faya ta pay bəzay a Mbəlom aye. Faya na gwadəkumeye: Wudum bo huya tə dərev kurom tsədanja peteh.

²³ Sərurum ha, ka wum bo wədeye na, ta gədan i bazlam i Mbəlom nakə ma vəliye sifa a ndo hay ada ma nasiye dādā bay aye. Ka tərurum Wawa i Mbəlom nakə dādā neņgeye ma mətiye bay aye. Neņgeye na, andza nəkway neheye ka mətakweye aye bay.

²⁴ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, a gwad: «Ndo hay tebiye ta ndzəkit bo na, andza guzer.

Məle tay a ndzəkit bo andza məvurze. Guzer kə kula na, məvurze ngay eye a kalawa.

²⁵ Ane tuk na, bazlam i Mbəlom na, ma ndziye ka tor eye.†»

* 1:16 Levitik 19.2. † 1:25 Ezay 40.6-8.

Bazlam i Mbəlom niye na, Labara Nḡwalak eye nakə tə dākum ha aye.

2

Mbəlom a pala kurom na, hərwi ada kâ tərūm i nḡgay

¹ Hərwi niye zlum na mənese abəra mə dərev kurom, kâ vumatay gər a ndo hay bay, dərneh mâ ge mə bazlam kurom sulo bay, kâ gum dāre ka wu i ndo hay bay, kâ nḡlumay bəzay a ndo bay.

² Tərūm na, andza wawa ndəriz. Nəteye na, ta wuda məse wah pat pat. Andza niye, nəkurom dərmaḡ wudum bazlam i Mbəlom pat pat hərwi ada kâ ḡalum ada Mbəlom mâ təma kurom ha tebiye.

³ Andza niye dedək, hərwi tə watsa, tə gwad: «Ka ndzakum Bəy Maduweḡ Mbəlom na, neḡgeye lele.*»

Ndo məpe mədzal gər hay na, nəteye i Mbəlom

⁴ Həndzədum ka təv i Bəy Maduweḡ Yesu Kəriste. Neḡgeye na, kwar nakə ma vəliye sifa aye. Ndo hay tə kal ha, tə gwad mə gər tay neḡgeye wu nakə ma giye nḡgama bay aye. Duh neḡgeye na, kwar lele eye nakə Mbəlom a zla, a ze kwar hay tebiye.

⁵ Nəkurom dərmaḡ, tərūm andza kwar neheye ta sifa aye hərwi ada Mbəlom mâ həl kurom, mâ dəzl ha gay nakə Məsəfəre ma ndziye mə dəma aye. Ma təriye kurom ha ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye hərwi ada kâ gumay məsler tə dərev kurom peteh. A yay a gər andza niye hərwi Yesu Kəriste.

⁶ Hərwi niye tə watsa mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad:

«Tsənum! Na zla nḡwalak i kwar nakə ta dəzliye ha gay aye,
na piye na a ḡəma i Siyoḡ.
Na dəzliye faya gay ga.

Ndo nakə kə dzala ha aye na,
wuray ma dzəmiye na dāda sa bay.†»

⁷ Nəkurom neheye ka dzalum ha aye, i kurom na, wu nḡwalak eye. Ane tuk na, hərwi ndo neheye ta dzala ha bay aye na, andza niye təbey. Hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad:

«Kwar nakə ndo madəzle gay hay tə zla, tə kal ha aye na,
azlakwa nḡwalak i kwar nakə ta dəzliye ha aye dūh.»

⁸ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom sa na, tə gwad:

«Kwar niye na, ndo hay ta ndəfiye faya sik.
Hotokom nakə ndo ta dədiye hərwi nḡgay aye.‡»

Ta ndəfiye faya sik na, hərwi nakə ta kərah bazlam i Mbəlom aye. A ge bo andza nakay na, hərwi ka madazlay na, a say a Mbəlom andza niye.

⁹ Nəkurom na, slala nakə Mbəlom a zla aye. Nəkurom ka tərūm ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom neheye ta geye məsler a Bəy bagwar aye, nəkurom na, slala nakə Mbəlom a pa na hərwi nḡgay aye. Nəkurom na, slala i Mbəlom i nḡgay eye nḡgway. A zalakum, a həla kurom ahaya abəra ma ləvoḡ, a pa kurom a dzaydzay nḡgay nakə a ze kwa wu hay tebiye aye hərwi ada kâ dūm ha wu neheye bagwar eye a ge aye.

¹⁰ Ahəl niye na, nəkurom ndo i Mbəlom hay bay. Ane tuk na, anəke nəkurom ka tərūm ndo nḡgay hay. Ahəl niye na, ka gumay mə bo a Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, ka gumay mə bo, ka təmum na tuk.

Tərūm ndo məgay məsler a Mbəlom

¹¹ Dzam ga neheye na wuda kurom hal-adzay aye, mâ mətsakum gər bay, nəkurom ka məndzibəra na, mbəlok hay, gay kurom andaya kanan bay. Hərwi niye neḡ faya na ḡakumeye amboh, wu neheye lele bay a say a bor i bo kurom aye na, kâ gum sa bay. Hərwi slala i wu neheye aye na, ta nasiye ha məsəfəre kurom.

¹² Anəke nəkurom na, mandza eye mə walaḡ i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Gumay metsehe a məndze kurom lele huya hərwi ada kwa tadə ta tsik fakuma wu nakə lele bay aye na, ta nḡgateye a wu neheye lele faya ka ḡumeye pat pat aye ada ta zambadəye a Mbəlom pat nakə ma deyeweye ka təv tay aye.

* **2:3** Dəmes hay 34.9. † **2:6** Ezay 28.16. ‡ **2:8** Zəba mə Dəmes hay 118.22; Ezay 8.14. Ndo hay ta dədiye faya hərwi ta kərah mədzal ha ka bazlam i Mbəlom, ada ma ta ndzatay a ḡər nakay.

¹³ Nəkurom neheye ka wuɖum Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste aye na, rəhumay ha gər a ndo neheye faya ta ləviye məndzibəra aye. Rəhumay ha gər a bəy bagwar eye nakə a ləva ndo hay tebiye aye.

¹⁴ Rəhumatay ha gər a bəy i dala neheye bəy bagwar eye a pa tay ha aye. A pa tay ha na, hərwi ada tã gatay dərətsətseh a ndo neheye faya ta giye wu nakə lele bay aye ada ta zambadateye a ndo neheye faya ta giye ŋgwalak aye.

¹⁵ A say a Mbəlom na, gum wu nakə ŋgwalak aye hərwi ada ndo i matərakahaŋ hay, nəteye neheye tə sər wuray bay faya ta ŋgəlakumeye bəzay aye, tã dərəzl ka bazlam.

¹⁶ Tərūm na, andza ndo neheye nəteye tə ləva gər tay aye. Ane tuk na, ka dzalum anəke nəkurom ka ləvum gər kurom, ka slumeye faya mäge mənese na, andza niye bay. Ndzum məndze i ndo məgay məsler a Mbəlom hay.

¹⁷ Rəhumatay ha gər a ndo hay tebiye, wuɖum siye i malamar kurom neheye faya ta pay bəzay a Yesu aye. Dəslumay ha gər a Mbəlom, rəhumay ha gər a bəy bagwar eye dərma.

Pumay bəzay a mede i Yesu Kəriste

¹⁸ Neŋ faya na tsikakumeye a nəkurom neheye faya ka gumeye məsler i ndo siye hay aye, rəhumatay ha gər a ndo i gay kurom hay. Rəhumatay ha gər tə dərəv kurom peteh. Kã rəhumatay ha gər na, a ndo neheye faya ta gakumeye ŋgwalak aye dəkdek tsa bay. Rəhumatay ha gər kwa a ndo neheye faya ta gakumeye wu nakə lele bay aye.

¹⁹ Hərwi niye tadə ka səmumay naha a dərətsətseh nakə faya ta gakumeye kəriye hərwi ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom aye na, lele. Kwa tadə ka gum wuray bay na, niye na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye.

²⁰ Tadə ka gum mənese, ada tə ndaɓa kurom faya na, kwa tadə ka səmumay naha a dərətsətseh na, mata zambadəkum na, way? Ane tuk na, tadə tə gakum dərətsətseh hərwi ŋgwalak nakə ka gum aye ada ka səmumay naha na, ka gum niye na wu nakə lele a yay a gər a Mbəlom aye.

²¹ Mbəlom a zalakum hərwi mäge andza nakay. Hərwi bo i Yesu Kəriste eye tə gər ŋgay kə sa dərətsətseh hərwi kurom. Neŋgeye a dəkum ha tsəved hərwi ada kã pumay bəzay andza i ŋgay.

²² Neŋgeye na, kə ge mənese dādā bay tebiye, kə vay gər a ndəray dādā bay.

²³ Ndo hay ta tsaday, ane tuk na, neŋgeye kə tsadatay a dəma bay. Tə gay dərətsətseh na, kə gwad ma gateye a dəma sewed a ndo hay bay. Duh a vəlay ha bo ŋgay a həlay a Mbəlom nakə ma ŋgəniye ha sariya ta dedek aye.

²⁴ Yesu Kəriste, bo ŋgay eye kə zla na mezeleme kway ka gər ŋgay, ta dar na ka mayako mazləmbadā eye hərwi ada mezeleme mã ləva kway sa bay andza nakə a sla faya mələvay gər a mədahaŋ hay sa bay aye. A ge andza niye na, ada kã ndzakwa ma məndze nakə a yay a gər a Mbəlom. Mbəlak neheye tə gay aye na, kə təma kurom ha.

²⁵ Ahəl niye nəkurom ka tərūm andza təbaŋ neheye faya ta dzədziye aye. Ane tuk na, anəke na, ka mumaw, faya ka pumay bəzay a ndo nakə ma tsəkuriye kurom ada ma tsəpiye məsəfəre kurom aye.

3

Məndze i haslaka hay ta ŋgwas tay hay

¹ Andza niye, nəkurom ŋgwas hay dərma kwa way mã rəhay ha gər a zal ŋgay. Tadə ka gum andza niye na, zal kurom neheye ta dzala ha ka bazlam i Mbəlom bay aye na, ta mbədiye ha dərəv tay. Kwa ka tsikumatay bazlam i Mbəlom bay bəbay na, ta dzaliye ha ka Mbəlom hərwi mede i ŋgwas tay nakə lele aye.

² Zal kurom hay ta zəbiye ka mede kurom na, lele tsədaŋŋa mənese andaya bay ada faya ka rəhumatay ha gər lele.

³ Kã ndədikum gər ka malembede bo tsa bay: Andza matərde gər, kəgəbay malembede bo ta zele, ta dasay hay məpe a həlay, kəgəbay məpe ka bo peteked neheye tə le haladzay aye.

⁴ Duh məle kurom mã zəbaw na, abəra mə dərəv kurom hay. Zlum ŋgatay ada rəhum ha gər kurom, hərwi slala i məle

niye na, ma nasiye dāda bay, a yay a gər a Mbəlom haladzay.

⁵ Ahəl niye ŋgwas məpe mədzał gər hay ka Mbəlom ta lambad bo tay na, andza niye. Nəteye na, ta rəhawatay ha gər a zal tay hay.

⁶ Sara a gawa na, andza niye, a rəhaway ha gər a zal ŋgay Abraham. A zalaway «bəy maduweŋ ga.» Tadə faya ka gumeye wu lele, ka dzədzarumeye a wuray kwa tsekweŋ bay na, anəke nəkurom ka tərūm dem ŋgay hay.

⁷ Nəkurom hasləka hay dərmał ndzum ta ŋgwas kurom ta mədzele fataya. Sərūm ha, nəteye na, bəle eye hay. Rəhumatay ha gər hərwi sifa nakə Mbəlom ma vəliye kəriye na, ma vəliye a nəkurom ta nəteye dziye. Ka gum andza niye na, ahəl nakə ka dūwulumay naha me a Mbəlom aye na, ma tsənakumeye na.

Ləvum bo hərwi dərətsətseh

⁸ Mandəve i bazlam ga anəŋ na ndəvakumeye naha: Nəkurom tebiye ndzum na, mədzał gər kurom nəte, saku-may naha a bo mə walaŋ kurom nəte nəte, wudum bo mə walaŋ kurom nəte nəte hərwi nəkurom ta malamar hay. Gumatay ŋgwalak a ndo mekeleŋ eye dərmał, rəhumatay ha gər dərmał.

⁹ Kā mum ha sewed tə sewed bay. Tadə ndoweye kə tsadakum na, kə tsadumay a dəma bay. Duh gwadumay: «Mbəlom mâ pa fakaya ŋgama.» Hərwi Mbəlom a zalakum na, ka mäge andza niye hərwi ada kə hutum ŋgama ŋgay.

¹⁰ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad: «Tadə ndoweye a say məndze nakə lele aye ada a say məndze ma məŋgwese na, kutoŋ mâ gər ha mətisike wu nakə lele bay aye

ada mâ gər ha mədəse parasay ka ndo.

¹¹ Mâ gər ha mäge mənese tebiye, mâ ge ŋgwalak dūh, mâ pəla tsəved nakə ma vəliye məndze zay mə walaŋ i ndo mekeleŋ eye hay aye.

¹² Hərwi Mbəlom faya ma tsəpiye ndo nehe-eye faya ta giye ŋgwalak aye.

Faya ma tsənatay na maduwule me tay.

Ndo neheye faya ta giye mənese aye na, a say məŋgatatay bay.* »

¹³ Tadə nəkurom faya ka pəlumeye mäge ŋgwalak tə dərev kurom peteh na, ndoweye nakə ma gakumeye sewed aye na, way?

¹⁴ Kwa tadə faya ta gakumeye dərətsətseh hərwi wu neheye ŋgwalak aye faya ka gumeye na, Mbəlom ma piye fakuma ŋgama hərwi niye. Kā dzədzarumatay a ndo nehe-eye faya ta gakumeye sewed aye bay, dərev mâ ye fakuma abəra bay.

¹⁵ Duh pum mədzał gər kurom na, ka Kəriste nəte ŋweŋ, neŋgeye Bəy Maduweŋ kurom. Ndzum nəkurom maləva bo eye huya məmbədətay faya a ndo neheye ta tsətsah fakuma, ka pum mədzał gər kurom ka Yesu Kəriste hərwi mey aye.

¹⁶ Dumatay ha na, ta ləfedede eye, rəhumatay ha gər dərmał. Dərev kurom mâ ndza na, tsədəŋŋa huya, hərwi ada, kwa tadə ndo hay faya ta tsikiye wu nakə lele bay aye fakuma, horoy ma gateye hərwi faya ta tsadakumeye ka mede kurom ka tsəved i Kəriste ŋgwalak eye.

¹⁷ Tadə a yay a gər a Mbəlom andza niye na, sum dərətsətseh hərwi wu neheye lele faya ka gumeye dūh tə bəmalə nakə ka sumeye dərətsətseh hərwi wu neheye ka gumeye lele bay aye.

¹⁸ Yesu Kəriste, bo ŋgay eye tə gər kə mət sik nəte hərwi mezeleme kurom hay. Neŋgeye nakə mənese andaya faya bay aye, kə mət hərwi ndo neheye faya ta giye mezeleme aye hərwi ada mâ həl kway ka təv i Mbəlom. Ta kəd na, ane tuk na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye kə mbəl ha.

¹⁹ Ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye niye na, a ye a dətay ha bazlam i Mbəlom a məsəfəre neheye nəteye ma daŋgay aye.

²⁰ Məsəfəre niye hay na, neheye ahəl niye ta təma bazlam i Mbəlom bay aye. Mbəlom ka həba tay ha haladzay, kə gəs dərev ahəl nakə Nuhu a lambad kwalalaŋ i yam aye. Ndo neheye ti ye a dəma aye na, nəteye hala bay. Mbəlom a təma tay ha abəra ma yam na, nəteye tsamahkar tsa.

* 3:12 Dəmes hay 34.13-17.

²¹ Yam niye a da ha na, madzəhuḅe ndo hay nakə ta dzəhuḅiye tay ha a yam aye. Mata təme kurom ha na, madzəhuḅe niye, ma təmiye kurom ha abəra mə mezeleme. Ta dzəhuḅiye kurom ha na, andza nakə ka barawum ka bo abəra ndəluḅ aye bay. Ka tsətsahakweye ka Mbəlom na, mâ barakway na mezeleme abəra mə dərev. Madzəhuḅe nakə ta dzəhuḅiye kway a yam ma təmiye kway ha aye na, hərwi Yesu Kəriste nakə a lətsew abəra ma mədahan aye.

²² Yesu Kəriste kə tsal ka təv i Mbəlom, neŋgeye mandza eye tə həlay i mənday i Mbəlom. Neŋgeye bəy ka gər i gawla i Mbəlom hay ada ka gər i wu neheye ta gədan eye tebiye.

4

Mbəlom mâ təra bəy kurom

¹ Ka sərakwa ha Yesu Kəriste kə sa dəretsətseh haladzay. Hərwi niye nəkurom dərmak ndzum maləva bo eye məse dəretsətseh, hərwi ndo nakə kə sa dəretsətseh haladzay aye na, ma giye mezeleme sa bay.

² Madazlay anəke a həlay nakay nəkurom mandza eye ka məndzibəra na, mede kurom mâ yay a gər a Mbəlom. Bər i bo mâ ge bəy ka gər kurom bay.

³ Ka ndzum ahəl niye haladzay ka mäge wu neheye ndo neheye tə sər Mbəlom bay, ta wudə mäge aye. Anəke na, da kâ gum sa bay. Ahəl niye na, ka gawumay metsehe a bo kurom bay, nəkurom sələk eye hay, ka kwayum, ka gawum magurlom haladzay mənde ha wu mənday, ka sawum guzom, ka dəsławumay gər a kule nakə ma nasiye ha bazlam i Mbəlom mapala eye.

⁴ Anəke na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye tə gawa wu neheye na, kâ ndzawum ta nəteye sa bay. Tə ŋgatakum andza niye na, a gatay hərḅaḅəkka, tə tsadakum.

⁵ Ane tuk na, pat mekeleŋ Mbəlom ma lətsiye tay ha kame ŋgay hərwi ada tâ da ha wu nakə tə ge aye. Hərwi neŋgeye maləva bo eye məgatay sariya a ndo neheye nəteye tə dəre aye ada a ndo neheye ta mət aye dərmak.

⁶ Hərwi ndo neheye tə mət, ahəl niye nəteye ka məndzibəra aye na, Mbəlom kə gatay sariya andza i ndo neheye tebiye a gatay aye. Ahəl nakə tə mət aye na, Kəriste kə ye kə datay ha Labara Ŋgwalak eye hərwi ada tâ ndza andza Mbəlom.

Məndze i ndo mape mədzal gər hay mə walaŋ tay

⁷ A zaw hala sa bay məndzibəra ma ndəviye. Hərwi niye ndzum tsezlezleŋje, gumay metsehe a bo kurom hərwi ada kâ slum faya maḅuwulay me a Mbəlom.

⁸ Wu nakə bagwar eye a ze wu hay tebiye aye na, mawudə bo. Wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom huya tə dərev kurom peteh, hərwi kwa tadə «mezeleme andaya mə walaŋ kurom haladzay bəbay na, ka pəsumeye ha a bo.*»

⁹ Ndo hay ta ye naha a gay kurom na, təmum tay ha ta məŋgwese lele, kâ gum fataya magum bay.

¹⁰ Mbəlom kə gakum ŋgwalak tə wu hay wal wal. Kə vəlay kwa a way gədan ka mäge wu hay wal wal, ka madzəne ha siye i ndo hay. Kwa way mâ ge ta tsəved eye lele.

¹¹ Tadə Mbəlom a vəlay a ndoweye gədan i mətsike bazlam na, mâ tsik bazlam nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye. Tadə Mbəlom a vəlay a ndoweye gədan i madzəne ndo hay na, mâ dzəna ndo hay ta gədan i Mbəlom. Gum andza niye hərwi ada ndo hay tâ zambaday a Mbəlom ka gər i wu hay tebiye hərwi Yesu Kəriste. Neŋgeye na, məzlaḅ eye ada gədan eye ka tor eye. Amen!

Məse dəretsətseh hərwi mape mədzal gər ka Yesu

¹² Dzam ga neheye na wudə kurom haladzay aye, dəretsətseh neheye faya ka sumeye na, mâ gakum wadəŋ wadəŋ bay. Wu neheye tə ndzakum a gər hərwi mədə ha ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom ta dedek. Ka dzalum andza a yaw fakuma wedeye bay.

¹³ A həlay nakə nəkurom mə dəretsətseh aye na, ŋgwasum hərwi ka təmum dəretsətseh i Kəriste. Ŋgwasum andza niye, hərwi ada pat nakə ka ŋgatumay a məzlaḅ

* 4:8 Zəba ma Dzeke hay 10.12; Yakuba 5.20.

ngay tã dãre kurom aye na, ka hutumeye mængwese bagwar eye a ze wu hay tebiye.

¹⁴ Tadã ndo hay faya ta tsadakumeye hãrwi nãkurom ndo i Kãriste hay na, Mbãlom ma piye fakuma ngama. Tadã faya ka sumeye dãretsãtseh andza niye na, Mãsãfãre i Mbãlom nakã gãdan eye a ze wu hay tebiye aye ma ndziye tã nãkurom.

¹⁵ Tadã ndoweye mã walañ kurom faya ma siye dãretsãtseh hãrwi nakã a ge mãnese, agãna a kãd ndo, agãna a kãla, agãna a pa tay ha ka bo ndo hay na, slala i dãretsãtseh niye na, lele bay. Mã ge andaya andza niye mã walañ kurom bay.

¹⁶ Ane tuk na, tadã faya ma siye dãretsãtseh hãrwi nakã nẽngeye ndo mãpay bẽzay a Yesu Kãriste aye na, horoy mã gay bay. Mã gay naha sãsõe a Mbãlom dũh hãrwi ndo hay tã zalay ta mãzele i Kãriste aye.

¹⁷ Hãlay nakã Mbãlom ma ngãniye ha sariya a ndo hay aye na, kã husaw. Ma lahiye mãgatay sariya na, a ndo ngay hay tãday. Kã ge ma lahiye mãgakway sariya a nãkway ndo ngay hay tãday na, ada i ndo neheye ta dzala ha ka Labara Ngwalak eye bay aye na, kãkay?

¹⁸ Tã watsa mã Derewel i Mbãlom, tã gwad: «Tadã ndo mãpe mãdzal gãr ta tãmiye tã mawura bo eye na,

ada mata ndzatay a gãr a ndo i mezeleme hay na, mey?†»

¹⁹ Kã ge andza niye na, ndo neheye faya ta siye dãretsãtseh hãrwi a yay a gãr a Mbãlom aye na, tã ge ngwalak huya. Ta gãray ha mãsãfãre tay tebiye a hãlay i Mbãlom nakã a ge tay ha aye ada ma giye wu nakã a tsik aye huya.

5

Mãndze i ndo mãpe mãdzal gãr hay ka Yesu

¹ Anãke na, neñ na tsikatay naha a madugula neheye mã walañ kurom aye. Neñ dãrmak na, madugula eye andza nãkurom. Na ngatay a dãretsãtseh i Yesu Kãriste. Neñ tã nãkurom ka hutakweye mede a tãv i mãzlaḅ i Kãriste nakã Mbãlom ma bẽziye ha aye. Hãrwi niye faya na gakumeye ambõh:

² Gumatay gãr a ndo i Mbãlom neheye a pakum a hãlay aye lele. Gumatay gãr lele andza nakã ndo mãtsãkure gãnaw ma gatay gãr a tãḅañ ngay hay aye. Gumatay gãr tã dãrev kurom peteh andza nakã a say a Mbãlom aye bãna andza nakã ndo hay tã gakum faya kutoñ aye bay. Vãlum ha dãrev kurom ka mãge mãsler nakay tebiye, kã gum hãrwi nakã faya ta vãlakumeye faya suloy aye bay.

³ Kã lãvum tay ha ndo neheye Mbãlom a pa tay ha a hãlay kurom aye ta gãdan bay. Duh na, pumay bẽzay a mede nakã lele aye ada mã datay ha tsãved nakã ta pakumeye bẽzay lele aye.

⁴ Tadã ka gum andza niye na, pat nakã Yesu Kãriste ndo mãgakway gãr tebiye, ma deyeweye na, ma vãlakumeye magogoy nakã ma ndziye ka tor eye, a ze wu hay tebiye aye.

Mãtsike me a zlam a ndo mãpe mãdzal gãr hay tebiye

⁵ Nãkurom gawla hay, rãhumatay ha gãr a madugula hay. Neñ faya na tsikakumeye a nãkurom tebiye, rãhumay ha gãr a bo nãte nãte mã walañ kurom. Dzãnum bo nãte nãte mã walañ kurom hãrwi tã watsa mã Derewel i Mbãlom, tã gwad:

«Mbãlom ma kãrahiye ndo neheye ta dãslay ha gãr a bo aye,

ane tuk na, ma vãliye ngama a ndo neheye tã hãna ha gãr aye.*»

⁶ Hãrwi niye rãhum ha gãr kurom kame i Mbãlom hãrwi nẽngeye gãdan eye ka gãr i wu hay tebiye. Ka gum andza niye na, ma sãkahiye kurom ha a hãlay nakã a say aye.

⁷ Gãrumay ha mãdzal gãr kurom tebiye a hãlay ngay hãrwi nẽngeye ma gakumeye gãr lele.

⁸ Tsãpum bo kurom, ndzum tsezlezleñje lele. Hãrwi Fakalaw ndo mãne dãre kurom faya ma hãhaliye andza zil nakã ma ngãrãziye, faya ma pãliye wu mãnday aye. ⁹ Kã dzãdzarumay bay, ndzum ḅãñḅãñ ma mãpe mãdzal gãr nakã ka pum ka Mbãlom aye. Sãrum ha kwa ka waray ka mãndzibãra, malamar kurom hay faya ta siye slala i dãretsãtseh nakay.

† 4:18 Dzeke hay 11.31. * 5:5 Dzeke hay 3.34.

¹⁰ Dedek nakurom faya ka sumeye daretsetseh anake. Məndze tsekweŋ ma dəba eye na, Mbəlom nakə faya ma gakw-eye ŋgwalak huya aye ma lambadiye kurom ha, ma vəlakumeye gədaŋ. Ma vəlakumeye gədaŋ ka məndze ɓəŋɓəŋ ka gər i wu hay tebiye. A zalakum na, hərwi ada kâ yum mata ndze tə Kəriste ma mədəslay gər ŋgay nakə ta dəslay ka tor eye.

¹¹ Neŋgeye na, gədaŋ ŋgay ma ndziye ka tor eye. Mâ təra andza niye!

Mandəve i bazlam

¹² Madzəna ga ka məwatsakum naha dərəwel nakay na, Silas. I ga na, neŋgeye malamar dedek eye ka tsəved i Mbəlom. Na watsakum naha dərəwel nakay na, məvəlakum gədaŋ ada hərwi məgwadəkum na, ta dedek Mbəlom kə gakway ŋgwalak andza nakə na tsikakum aye. Kâ gərūm ha ŋgwalak i Mbəlom niye bay.

¹³ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye nəteye kanan ma Babilon, Mbəlom a pala tay ha andza nakurom aye, ta tsikakum naha me. Markus wawa ga, kə tsikakum naha me dərmaḱ.†

¹⁴ Gəsūm həlay a bo nəte nəte mə walaŋ kurom ta məgəse bo təmbolok təmbolok lele, maḱa ha na, ka wuḱum bo.

Mbəlom mâ vəlakum zay a nakurom neheye mə həlay i Kəriste aye tebiye.

† **5:13** Ka Piyer Babilon na, wuzlahgəma i Roma. Wawa ga: Andza məgwede Markus gawla i Piyer, a wuḱa na andza wawa ŋgay.

Masulo i derewel nakə Piyer a watsa aye Məfələkwe

Piyer a watsa derewel nakay na, a ndo mape mədzal gər hay ka Yesu tebiye. Mə dəma na, Piyer a tsik andza ma gəriye tay ha. Agwad həlay i məməte ngay mazlambar (1.13). A watsa na, hərwi ada ndo mape mədzal gər ka Yesu tã ma ahaya məsənəke ngay nakə a sənəkətaɣ aye a gər.

Derewel nakay faya ma tsətsahiye fataya, tã pa na wu ngwalak eye nakə a yaw ma mape mədzal gər aye (madədo 1). Faya ma giye varam ta ndo neheye faya ta sənəkəteye maraw me a ndo hay (madədo 2). Faya ma tsikiye ka gər i pat i Yesu nakə ma maweye aye (madədo 3).

Hərwi məvələtəy gədaɣ ma mape mədzal gər na, derewel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay i Dzam Guram eye andaya ka ndo mape mədzal gər hay. Ta huta məsənəke i ndo məhəle mbal i Yesu Kəriste (3.2). A həlay nakə Piyer a watsa derewel ngay masulo eye na, ndo hay tə sər siye i derewel i Pol neheye a watsa aye (3.15). Tã dazlay mətsəne ada tə məma ahaya wu nakə ta tsəne mə derewel nakay mahəyak eye tsa bay (1.20) ada tã dzala faya lele (3.16). Madzəne i ndo mape mədzal gər ta Məsəfəre Tsədəɣna eye na, lele haladzay.

Mətsike me i Piyer

¹ Maa watsakum naha derewel nakay na, neɣ Simoɣ Piyer ndo i məsler ada ndo i maslaɣ i Yesu Kəriste. Maa slər ga ha na, neɣgeye. Na watsa naha derewel nakay na, a nəkurom neheye ka pum mədzal gər ka Yesu andza nakə nəmay nəmaa dzala ha faya aye. Niye na, ma dzəniye kurom andza nəmay. Yesu Kəriste a ge wu niye na, i kway tebiye hərwi neɣgeye ndo i dedək. Neɣgeye na, Mbəlom, neɣgeye ndo mətəme kway ha dərmak.

² Mbəlom mã pa fakuma ngama ada mã vəlakum zay kame kame andza nakə kã sərur Mbəlom ta Bəy Maduweɣ kway Yesu kame kame.

Hutum gədaɣ ada mede kurom mã ge lele

³ Yesu a vəlakway tsəved ka məsəre Mbəlom nakə a zalakway aye, hərwi ada kã ndzakwa tə neɣgeye ma təv ngay nakə ta dəslay ha gər ada kã pakway bəzay a mede ngay aye. Neɣgeye ta məzlaḅ eye haladzay, kə vəlakway wu neheye a sakway aye tebiye hərwi ada kã hutakwa sifa wedeye ada kã pakway bəzay a mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye.

⁴ Andza niye, a vəlakway wu bagwar eye neheye a tsik ahəl niye, a gwad ma vəlakumeye aye. Nəteye na, lele haladzay wuray andaya andza niye bay tebiye. A ge andza niye na, hərwi ada tə wu neheye a gwad ma vəliye na, kã təmum abəra ka bor i bo neheye ka məndzibəra ta dziye ha ndo hay aye, ada kã ndzum andza neɣgeye tsədəɣna.

⁵ Hərwi niye neɣ faya na gwadumeye: Pəlum tsəved ta gədaɣ, mape mədzal gər kurom nakə ka pum ka Yesu Kəriste aye na, səkahum ha mede nakə lele aye dərmak. Mede kurom ki ye lele na, tərur ndo neheye tə sər wu neheye a say a Mbəlom aye.

⁶ Ka sərur wu neheye a say a Mbəlom aye na, gum metsehe a bo kurom. Ka gumay metsehe a bo kurom na, ndzum bəɣbəɣ ta gədaɣ. Ka ndzum bəɣbəɣ ta gədaɣ na, rəhumay ha gər a Mbəlom.

⁷ Ka rəhumay ha gər a Mbəlom na, wudum bo nəte nəte mə walaɣ kurom andza nəkurom ta malamar hay. Ka wudum bo mə walaɣ kurom andza malamar hay na, wudum ndo hay tebiye dərmak.

⁸ Tadə faya ka gumeye wu neheye haladzay na, məsəre kurom nakə ka sərur Bəy Maduweɣ kway Yesu Kəriste aye na, ma təriye kəriye bay ada məndze kurom nakə ka ndzumeye na, ma bəziye ha wu lele aye hay.

⁹ Ane tuk na, ndo neheye nəteye faya ta giye wu neheye təbey aye na, ta ndzəkət bo andza guluf hay. Mbəlom kə pəsətay ha mezeleme tay neheye tə gawa ahəl niye na, ta mətsa ha gər.

¹⁰ Malamar ga hay Mbəlom kə pala kurom ada kə zalakum. Gum gədaɣ hərwi ada kã pumay bəzay a Yesu lele huya.

Tadə faya ka gumeye andza niye na, ka dədəmeye abəra ka tsəved i Mbəlom dāda bay.

¹¹ Andza niye ta dedək, Mbəlom ma həndəkakumeye abəra ma maged hərwi ada kâ fələkum a təv mələve i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ndo mətəme kway. Bəy ŋgay ma ndziye ka tor eye.

¹² Hərwi niye, kwa wu neheye ka sərūm bəbay na, na makum ahaya a gər pat pat ada kâ ndzum bəŋbəŋ ma dedək nakə ta tətikakum aye.

¹³ Ane tuk na, tadə neŋ andaya tə dərə ka məndzibəra mba na, lele haladzay nakə na makum ahaya wu neheye a gər hərwi ada kâ ndzum tsezlezleŋe.

¹⁴ Na sər ha i ga na, a zəkəŋaw hala sa bay, na gəriye ha məndzibəra nakay, andza nakə Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a deŋ ha ahəl niye aye.

¹⁵ Na pəliye tsəved eye tebiye hərwi ada pat nakə neŋ andaya sa bay aza na mət aye ka hutumeye tsəved ka məma ahaya wu neheye a gər.

Mbəlom kə dakway ha Yesu na, wawa ŋgay

¹⁶ Ahəl niye na, nəmaa dākum ha kəkay nakə Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a yaw ta gədaŋ aye. Wu neheye nəmaa tsikakum aye na, andza neheye wurmbez kəriye a yaw abəra ma mədzał gər i ndo zezəŋ aye bay. Ane tuk na, nəmay ɓa nəmaa ŋgatay a gədaŋ ŋgay tə dərə may.

¹⁷ Ahəl nakə Mbəlom a vəlay məzlaɓ nakə a ze wu hay tebiye aye na, nəmay andaya ka təv eye dərma. Mbəlom, neŋgeye ndo i gədaŋ, a ze kwa mey tebiye, a gwad: «Nakay na, wawa ga, na wuda na haladzay, a yeŋ a gər haladzay.»

¹⁸ Mətsike me niye a tsənew mə mbəlom aye na, nəmaa tsəne. Nəmaa tsəne na, hərwi nəmay tage Bəy Maduweŋ Yesu dziye mə mahəmba tsədəŋŋa eye.*

¹⁹ Andza niye, səkahakwa ha mədzał ha ka bazlam i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə tə tsik aye. Hədzakumay zləm ka mətsəne bazlam tay hərwi bazlam tay niye na, andza lalam nakə a dəv ma ləvəŋ dza- ydzay aye. Pumay zləm huya hus a həlay

nakə pat eye ma slələweye aye. Həlay niye na, bamta, andza məgwədə Kəriste ma maweye. Tsa na, ka ŋgatumeye a wu hay parakka.

²⁰ Lele na, sərūm ha wu nakay lele. Wu neheye ahəl niye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə tsik ada tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, ndəray ma sliye faya mətsəne tə metsehe ŋgay bay, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye mâ dzəna na ka mətsəne.

²¹ Bazlam neheye ndo i maslaŋ hay tə tsikawa aye na, ta tsik dāda tə metsehe tay bay. Maa vəlawatay gədaŋ na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye hərwi ada tâ diye ha wu neheye tə tsənew abəra ka təv i Mbəlom aye.

2

Məge metsehe hərwi ndo i maraw me hay

¹ Ahəl niye na, ndo neheye tə gwad nəteye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye nəteye andaya mə walaŋ i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. Anəke ma təriye andza niye dərma, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ta parasay eye ta ndohwaweye mə walaŋ kurom, ta tətikakumeye matətike neheye lele bay aye, ta nasiye ha sifa i ndo hay aye. Tə matətike tay niye hay na, ndo hay ta kərahiye məpe mədzał gər ka Yesu Kəriste nakə neŋgeye Bəy Maduweŋ kway nakə ahəl niye a təma tay ha abəra mə mezeleme tay aye. Ta məge andza niye na, nəteye faya ta vahaweye ka bo dərətsətseh mâ gəs tay ha. Ma bəbazliye tay ha bəse.

² Ndo hay haladzay ta ta peye bəzay a tsəved tay nakə lele bay aye. Hərwi niye ndo hay ta tsikiye wu nakə lele bay aye ka tsəved i Mbəlom hərwi tay.

³ Hərwi nəteye na, wu i siye i ndo hay a gatay dərə haladzay. Ta vakumeye gər ada ta zliye fakuma abəra wu kurom hay tə maraw me tay. Ba kwa ahəl niye Mbəlom ndo məgatay sariya a ndo hay faya ma həbiye tay ha ta sariya hərwi mədze tay ha. Pat mədze tay ha abəra mə dəma helele na, mazlambar.

⁴ Ahəl niye gawla i Mbəlom neheye tə gawa mezeleme aye na, Mbəlom kə gər tay ha tâ ge andza niye tsa bay. Kə gəs tay ha, kə kuts tay ha a bəd nakə kutsik bagwar eye.

* 1:18 Zəba mə Mata 17.1-5; Markus 9.2-7; Luka 9.28-35.

Ta ndziye ma ləvon nakə zenzen aye hus a pat i mäge sariya.

⁵ Ndo neheye ahəl niye tə gawa mezeleme aye na, Mbəlom kə gər tay ha andza niye bay, kə pa yam nakə a rah ka məndzibəra aye. A dze tay ha ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye. A təma ha na, Nuhu nakə a dawa ha tsəved dedek i Mbəlom nakə a tsətsah aye tə siye i ndo hay tasəla.*

⁶ Gəma neheye tə zalay Sodom ta Gomora aye na, Mbəlom kə gəs tay ha ndo neheye mə dəma aye a sariya. Kə fəka tay ha hurdök hurdök ta ako. Andza niye, a dā ha na, ma gateye sariya a ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye andza niye dərma.†

⁷ Lot nenjeyə na, ndo ngwalak eye, Mbəlom kə təma ahaya abəra ma Sodom. Wu neheye lele bay ndo neheye tə gawa aye na, Lot kə sa dərətsətseh mə dərev ngay haladzay hərwi tay.

⁸ Lot, nenjeyə nakə ndo ngwalak eye a ndzawa mə walaŋ tay pat pat. A ngataway a wu neheye ngwalak eye bay tə gawa aye, a tsənawa bazlam tay neheye ngwalak eye bay aye. Wu neheye a ndalaway mə dərev ngay hərwi nenjeyə na, ndo ngwalak eye.

⁹ Wu neheye ahəl niye, faya ta dəkway ha na, Mbəlom a sər tsəved nakə ma təmiye tay ha ndo ngay hay hərwi ada tātəma abəra ka dərətsətseh aye. Faya ma dəkway ha sa, a sər tsəved nakə ma piye tay ha ndo neheye ngwalak eye bay aye hərwi ada mātə gatay dərətsətseh pat i sariya.

¹⁰ Mbəlom ma gateye dərətsətseh wene wene eye na, a ndo neheye faya tə gawa wu neheye ngwalak eye bay huya a say a dərev tay ada ta kərəhawa gədan i Mbəlom aye.

Ndo neheye faya ta tətikateye maraw me a ndo hay ta dzədzaray a wuray bay, tə pay zləm a bazlam i ndo kwa tsekweŋ bay, ta rəhay ha gər a gawla i Mbəlom hay neheye ta məzlaḅ aye bay, faya ta tsadəteye.

¹¹ Kwa gawla i Mbəlom eye neheye ta ze ndo i maraw me neheye ta gədan, ta tsadəteye a ndo i maraw me hay kame i Mbəlom bay, ta ngwasa fataya bay.

¹² Ndo neheye faya ta giye na, wu nakə ma giye ngama bay aye. Nəteye na, andza

wu i pesl neheye ta gəsiye ada ta kədiye tay ha aye. Nəteye faya ta tsadəteye kəriye a wu neheye bo tay eye tə sər bay aye. Ta dedek ta mətiye andza wu i pesl hay.

¹³ Mbəlom ma vəlateye dərətsətseh hərwi nakə tə satay dərətsətseh a siye i ndo hay aye. A satay na, mäge wu neheye ngwalak eye bay aye ada tə gawa na, kwa ta həpat ngəray ngəray. Ahəl nakə nəkurom mandza eye dziye na, nəkurom ta nəteye ka ndayawum wu hay dziye, mede tay a gakum horoy. Faya ta vakumeye gər ada niye na, a yatay a gər.

¹⁴ Dəre tay nduzla maraha eye ta mäge madama, mäge mezeleme a yatay a gər haladzay, dādā tə ye gər ka mäge mezeleme bay. Tādā ta ngatay a ndo neheye bəle eye ka tsəved i Mbəlom aye na, ta vateye gər hərwi ada tātə ge mezeleme. I tay na, huya mäge dəre ka wu hay. Mbəlom ḅa kə vəlatay mezeleme.

¹⁵ Ta gər ha tsəved i Mbəlom, faya ta pay bəzay na, a tsəved tay, faya ta giye na, wu nakə Balam wawa i Bosor a gawa aye, a wudā mäge mənese hərwi ada mātə huta suloy.

¹⁶ Balam, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a ge mezeleme, ada Mbəlom a tsikay me tə bazlam i zunḡo. Zunḡo na, a tsikawa me bay. A tsik me ta bədiḡay i ndo zezen, a gay me a ndo mədə ha bazlam i Mbəlom niye ada a ndzay ka tsəved hərwi ada mātə ge wu i gər mavuwe ngay niye sa bay.‡

¹⁷ Ndo i maraw me neheye faya ta vateye gər a ndo hay aye, nəteye andza bədiyem neheye ta sakwa aye, nəteye andza pazlay neheye mətasl faya ma həliye tay ha tsekeke a paw yam bay aye. Mbəlom kə ləva ha bo ta təv tay ma ləvon zənzəŋ eye dəre a zəba mə dəma bay.

¹⁸ Faya ta giye zlapay tə mawude ha ta magala tə bazlam neheye ta ge ngama bay aye, nəteye faya ta dziye bo ka masəpete ndo neheye ti yaw abəra mə walaŋ i ndo neheye tə sər tsəved i Mbəlom bay aye, a satay tātə yaw ka təv tay tātə ge andza nəteye neheye faya ta giye andza nakə a say a bo tay aye.

¹⁹ Faya ta gwadəteye a ndo neheye na,

* 2:5 Zəba mə Madazlay i wu hay 6.1–7.24. † 2:6 Zəba mə Madazlay i wu hay 19.24. ‡ 2:16 Zəba mə Məpesle 31.16.

ka ndzumeye barbarra, ka ləvumeye gər kurom. Ane tuk na, ndo i maraw me neh-eye nətəye na, beke i mezeleme, tə ləva gər tay bay hərwi wu nakə a ləvay gər a ndo aye na, ndo niye neŋgeye beke i wu niye.

²⁰ Tadə ndoweye ki yaw kə sər Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ ada ndo mətəme kway ha ada kə gər ha wu neheye ŋwalak eye bay ma nasiye ha ndo hay aye ada məndze tsekweŋ a ma faya ka mäge wu neheye ŋwalak eye bay aye, wu neheye ta ləvay gər sa na, i tay a həlay i mandəve məndze ŋgay lele bay ma ziye nakə kurre aye.

²¹ Ta sər tsəved nakə a ye a dedek aye. Ane tuk na, ta gər i bazlam i Mbəlom mapala eye nakə ta tətikatay aye. Həbe meeneŋ ŋgama t̄a sər tsəved niye bay.

²² Wu nakə a ndzatay a gər a ndo neheye na, andza dzeke kway nakə a tsik, a gwad: «Kəra a vənaha wu nakə a nda aye, tsa na, a ma faya a nda sa.» Tə gwad dərmak: «Tə bara gadaraw ada ndəluḅ m̄a ge faya bay, tsa na, a ma məkele ha bo a ndəluḅ sa.Š»

3

Yesu Kəriste ma maweye

¹ Dzam ga hay, nakay na, masulo i dərəwel nakə na watsakum naha aye. Na watsakum naha na, hərwi məmakum ahaya a gər wu nakə ka sərūm tsiy aye, hərwi ada k̄a dzalum ka wu neheye ka tsəved ŋwalak eye.

² A seŋ na, k̄a mətsum ha gər tə bazlam neheye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə tsikawa ahəl niye aye bay. Mumawa ahaya a gər bazlam i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ndo mətəme kway ha nakə a tsikakum ka gumeye ha məsler aye. A tsik na, tə bazlam i ndo i maslan ŋgay neheye a slərakum naha aye.

³ Wu bagwar eye nakə na tsikakumeye na, a həlay məndzibəra ma ndəviye na, ndo hay ta deyeweye, ta ŋgwasiye fakuma. Ta ndziye na, məpay bəzay a bor i bo tay neheye ŋwalak eye bay aye dəkdek.

⁴ Ta gwadiye: «Yesu Kəriste a gwad ma maweye bədaw? Neŋgeye mənḡay anəke? Bəba kway hay ta mət, kə maw bay. Wu hay

tebiye ka məndzibəra andaya andza ahəl nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye. Wuray tsa ka mbədə bay.»

⁵ Ndo neheye faya ta tsikiye andza niye na, a satay mətəne Mbəlom kə tsik ahəl niye, a ge magərmbəlom ta dala tə bazlam ŋgay, a ge dala ta yam a ŋgəna ha ka bo abəra ta dala ta yam na, a satay mətəne bay.*

⁶ A bəbazl tay ha ndo hay ahəl niye na, ta yam nakə a rah ka məndzibəra aye.†

⁷ Mbəlom a gwad sa na, magərmbəlom ta dala neheye anəke aye, ma ndəviye tay ha tebiye ta ako, a gər tay ha na, ka təmad. Ma ndəviye tay ha na, pat nakə ma giye sariya a ndo hay ada ma dziye tay ha ndo i mezeleme hay aye.

⁸ Dzam ga neheye na wudā kurom haladzay aye. Wu andaya nətə k̄a mətsum ha gər bay. Ka dərə i Mbəlom na, məhəne nətə na, andza məve gwezem, məve gwezem na, andza məhəne nətə.

⁹ Ndo siye hay tə dzala, Mbəlom na, mahonok eye, wu nakə a tsik kurre a gwad ma giye na, ma giye na bay. Ma giye andza niye bay, dūh faya ma həbiye kurom. Faya ma vələkumeye həlay eye hərwi ada k̄a gərūm ha mezeleme kurom hərwi a say ndəray m̄a dze bay. A say dūh na, ndo hay tebiye t̄a mbədə ha mede tay.

¹⁰ Pat i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste ma deyeweye na, andza məkal ndəray ma səriye ka bo bay. Pat eye niye na, magərmbəlom ma ləviye haladzay ŋguyats ŋguyats ŋguyats, ma dziye. Ako ma təmiye tay ha wu neheye ka magərmbəlom aye tebiye hereyew hereyew, dala tə wu neheye mə d̄ama aye tebiye ta dziye.

¹¹ Kə ge wu niye hay tebiye ta dziye andza niye na, gumay metsehe a mede kurom, ndzum tsədanŋa ada rəhumay gər a Mbəlom mə wu hay tebiye.

¹² Faya ka həbumeye pat nakə Mbəlom ma deyeweye. Gum wu nakə ka slumeye faya mäge aye hərwi ada pat eye niye m̄a ndislew bəse. Pat eye niye na, magərmbəlom ma təmiye ada ma dziye hele hele. Ako ma təmiye tay ha wu hay

Š 2:22 Dzeke hay 26.11. * 3:5 Zəba mə Madazlay i wu hay 1.6-9; 7.11. † 3:6 Madazlay i wu hay 7.11.

tebiye, wuray kwa tsekwen ma zəkaweye bay.

¹³ Ane tuk na, Mbəlom a gwad ma giye magərməlom wedeye ta dala wedeye. Mə dəma na, ndo hay tebiye ta giye wu ɲgwalak eye. Nakay na, wu nakə faya ka həbakweye aye.‡

¹⁴ Hərwi niye dzam gay hay, neɲ faya na gwadəkumeye faya ka həbumeye madayaw i Bəy Maduweɲ sa na, gum gədaɲ hərwi ada mede kurom mā ge ɲgwalak eye. Andza niye, ki yaw na, ma ɲgatakumeye mənese andaya fakuma bay ada ka ndzumeye zay tə neɲgeye.

¹⁵ Sərum ha na, Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste a maw bəse bay na, hərwi a say ndo hay tā huta tsəved ka mədə ha mənese tay hərwi ada tā təma. Malamar kway Pol nakə ka wudakwa na aye, mə dərewel ɲgay nakə a watsakum naha, ka tətikakum wu neheye dərma. A watsa na tə metsehe nakə Mbəlom a vəlay aye.

¹⁶ Mə dərewel ɲgay neheye a watsa aye tebiye faya ma watsiye ka bazlam nakay andza niye. Mə dərewel ɲgay neheye a watsa aye na, wu hay andaya mə dəma neheye a wur bo mətsəne aye. Ndo neheye ta tsah bay, mədzal gər a kətsatay na, faya ta mbəday həlay a bazlam neheye. Faya ta mbəday həlay andza nakə ta mbədaway a siye i bazlam neheye mə Dərewel i Mbəlom aye. Tə mäge andza niye na, faya ta vahaweye sariya i Mbəlom ka gər tay.

¹⁷ Dzam ga hay, nəkurom na, ka sərum wu neheye tsiy. Hərwi niye, neɲ faya na gwadəkumeye, gum metsehe hərwi ada ndo neheye ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye na, tā vakum gər abəra ka təv nakə nəkurom mandza eye faya bəɲbəɲ aye mede kurom ha a mənese tay bay.

¹⁸ Səkahum ha məsəre Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste ndo mətəme kway ha ada məsəre ɲgwalak nakə a vəlakway aye ada ɲgama nakə a vəlakway aye.

Kwa way mā dəslay ha gər, kwa anəke hus ka tor eye. Amen!

‡ 3:13 Zəba ma Ezay 65.17; 66.22.

Makurre i d̄erewel nak̄ə Yuhana a watsa aye M̄əf̄əl̄əkwe

Derewel neheye mahkar ma Dzam Wedeye, ndo hay t̄ə s̄ər maa watsa na, Yuhana. Makurre i d̄erewel neheye mahkar aye na, k̄ə d̄a ha ndo nak̄ə a watsa aye bay. Ndo m̄əw̄etse d̄erewel masulo eye ta mamahkar eye a d̄a ha bo andza «madugula». Neŋgeye ndo m̄əkalay kame a gay i mad̄uwule me, ndo hay ta h̄ənaŋ ha ḡər lele. A watsa d̄erewel nakay na, a n̄əteye.

Makurre i d̄erewel t̄ə watsay a way na, k̄ə d̄a ha bay. Masulo eye i ŋgay a watsay a «m̄əhay ḡər i ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay ka Yesu nak̄ə ka t̄əra may i wawa hay, Mb̄əlom a zla kar aye», andza m̄əgwede a b̄əruk i ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay ka Yesu ada ta hawal ŋgay hay. A watsa mamahkar eye a ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər nak̄ə t̄ə zalay Gayus aye. Neŋgeye ma b̄əruk i ndo neheye bazlam andaya m̄ə walaŋ tay aye. Derewel neheye mahkar aye t̄ə watsa h̄ərwi ndo neheye t̄ə s̄ər Labara Ŋgwalak eye nak̄ə Yuhana a watsa aye.

Bazlam nak̄ə a tsik ka ndo nak̄ə ma v̄əliye sifa aye

¹ Ndo nak̄ə n̄əmaa watsakum naha ka ḡər ŋgay aye na, kwa ah̄əl niye m̄əndzib̄əra andaya zuk bay aye na, neŋgeye andaya. N̄əmay na, n̄əmaa ts̄əne t̄ə z̄l̄əm may, n̄əmaa ŋgatay t̄ə d̄əre may, n̄əmaa ndazl na ada n̄əmaa lamay t̄ə h̄əlay may hay. Neŋgeye na, ndo nak̄ə t̄ə zalay bazlam i Mb̄əlom aye. Maa v̄əl sifa a ndo hay na, neŋgeye.

² Ndoweye niye t̄ə zalay bazlam i Mb̄əlom ma v̄əliye sifa a ndo hay aye na, ka b̄əz ha bo parakka, n̄əmaa ŋgatay. N̄əmaa tsikakum na, wu nak̄ə n̄əmay n̄əmaa ŋgatay aye, ada n̄əmaa d̄akum ha na, bazlam niye ma v̄əliye sifa nak̄ə ma nd̄əviye bay aye. Ah̄əl niye na, neŋgeye ka t̄əv i B̄əba Mb̄əlom. An̄əke na, Mb̄əlom ka b̄əzakway ha.

³ Wu nak̄ə n̄əmaa ŋgatay t̄ə d̄əre may ada n̄əmaa ts̄əne t̄ə z̄l̄əm may aye na, n̄əmaa

d̄akumeye naha a n̄əkurom d̄ərmak h̄ərwi ada n̄əmay t̄ə n̄əkurom k̄ā dzapakwa n̄əte. M̄ədzepe nak̄ə ka dzapakwa n̄əte aye na, ka dzapakwa na, ta B̄əba kway Mb̄əlom ada t̄ə Yesu K̄əriste wawa ŋgay.

⁴ N̄əmaa watsakum naha wu neheye na, h̄ərwi ada m̄ā yay a ḡər a d̄ərev kway kurah kurah lele.

Ndo nak̄ə faya ma giye mezeleme aye na, ma ndziye ka t̄əv i Mb̄əlom bay

⁵ Bazlam nak̄ə n̄əmaa ts̄əne, Yesu K̄əriste a tsikamay aye ada n̄əmaa d̄akum ha aye na, Mb̄əlom na, neŋgeye dzaydzay. L̄əv̄əŋ andaya m̄ə neŋgeye t̄əbey.

⁶ Tad̄ə ka gwad̄akwa n̄əkway madzapa eye n̄əte ta Mb̄əlom. Ane tuk na, faya ka gakweye m̄ənese huya na, niye na, andza m̄əgwede faya ka rawakweye me. Sa tsa na, faya ka z̄əŋgalakweye ts̄əved̄ nak̄ə lele bay aye.

⁷ Tad̄ə d̄uh n̄əkway m̄ə dzaydzay andza Mb̄əlom nak̄ə neŋgeye m̄ə dzaydzay aye na, niye na, andza m̄əgwede n̄əkway n̄əte n̄əte madzapa eye. Bambaz i Yesu Wawa i Mb̄əlom k̄ə barakway na mezeleme h̄ərwi ada k̄ā t̄ərakwa ts̄ədaŋŋa.

⁸ Tad̄ə ka gwad̄akwa n̄əkway faya ka gakweye mezeleme t̄əbey na, niye na, faya ka vakweye ḡər a bo kway. K̄ə ge andza niye na, dedek andaya m̄ə d̄ərev kway bay.

⁹ Duh na, d̄akway ha mezeleme kway a Mb̄əlom. Neŋgeye na, Mb̄əlom nak̄ə dedek aye. Wu nak̄ə a tsik a gwad̄ ma giye na, ma giye na. Andza niye, ma p̄əsakway ha mezeleme kway, ma t̄əriye kway ha ts̄ədaŋŋa kame ŋgay.

¹⁰ Tad̄ə ka gwad̄akwa d̄ada ka gakwa mezeleme bay na, niye na, ka t̄ərakwa ha Mb̄əlom andza neŋgeye ndo i maraw me. Bazlam ŋgay na, d̄ada ka pakwa a m̄ədzal ḡər kway bay.

2

¹ A n̄əkurom wawa ga hay, wu neheye na watsakum naha aye na, h̄ərwi ada k̄ā gum mezeleme bay. Ane tuk na, tad̄ə nd̄əray k̄ə ge mezeleme na, s̄ərum ha ndo m̄əmakway bo andaya ka t̄əv i B̄əba kway Mb̄əlom. Ndoweye niye na, Yesu K̄əriste. Neŋgeye d̄ada ma giye mezeleme bay.

² Neŋgeye na, a mət andza wu nakə tə vəlawə kəriye hərwi ada Mbəlom mā pəsakway ha mezeleme kway aye. Mbəlom ma pəsakway ha na, mezeleme kway dekdek bay. Ma pəsətay ha mezeleme i ndo hay ka mändzibəra tebiye dərma.

Bazlam mapala eye wedeye

³ Tadə ka gakwa wu nakə Mbəlom a tsikakway aye na, niye na, faya ma bəzakway ha, ka sərakwa na ta dedek.

⁴ Tadə ndoweye kə gwad na sər Mbəlom, ane tuk na, ka rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye bay na, neŋgeye ndo i maraw me. Dedek andaya mə neŋgeye bay.

⁵ Duh ndo nakə faya ma rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye na, maa wudə Mbəlom peteh na, neŋgeye. Andza niye ka sərakweye ha na, nəkway mə həlay ŋgay.

⁶ Tadə ndoweye kə gwad neŋgeye mandza eye mə həlay i Mbəlom na, mändze ŋgay mā təra andza i Yesu.

⁷ Dzam ga neheye na wudə kurom haladzay aye, wu nakə na watsakum naha aye na, wu nakə wedeye dāda ka tsənum bay aye bay. Duh wu nakə na watsakum naha aye na, neŋgeye nətə bəna, wal bay. Ka tsənum na, kurre ahəl niye ka tənum bazlam i Yesu aye. Ayaw! Wu nakay guram eye na, bazlam nakə 6a ka tsənum tsiy aye.

⁸ Kwa andza niye bəbay na, wu nakə na watsakum naha aye na, andza bazlam wedeye. Maa bəzakway ha mede niye wedeye na, Yesu. Nəkurom dərma mede kurom na, wedeye. Andza niye ləvon faya ma ndəviye. Dzaydzay nakə dedek eye ka dazlay a mandəve.*

⁹ Tadə ndoweye kə gwad neŋgeye mandza eye mə dzaydzay ada neŋgeye faya ma nay dərə a malamar ŋgay ndo məpe mədzal gər ka Mbəlom na, sərur ha neŋgeye na, mandza eye ma ləvon huya.

¹⁰ Ane tuk na, tadə ndoweye ka wudə malamar ŋgay na, neŋgeye mandza eye mə dzaydzay. Wu nakə ma dədiye ha ndo abəra ka tsəved i Mbəlom aye na, andaya mə dərəv ŋgay kwa tsekwen bay tebiye.

¹¹ Ane tuk na, ndo nakə faya ma nay dərə a ndo aye na, neŋgeye hus anəke ma ləvon.

Wu nakə faya ma giye tebiye, faya ma giye na, ma ləvon. Faya ma diye a ŋgay na, a sər bay. A ŋgatay a dərə bay hərwi neŋgeye ma ləvon.

Kā gum dərə ka wu i mändzibəra bay

¹² A nəkurom wawa ga hay, na watsakum naha na, a nəkurom:

Na watsakum naha na, hərwi Mbəlom kə pəsakum ha mezeleme kurom.

A pəsakum ha na, hərwi Yesu Kəriste.

¹³ A nəkurom madugula hay, na watsakum naha na, a nəkurom.

Na watsakum naha na, ndo nakə andaya kwa mändzibəra andaya zuk bay na, ka sərur na.

A nəkurom gawla hay, na watsakum naha na, a nəkurom dərma.

Nəkurom na, ka ŋwasum ka Fakalaw.

¹⁴ Ayaw! Wawa ga hay, na watsakum naha na, a nəkurom.

Nəkurom na, ka sərur Bəba kway Mbəlom.

A nəkurom madugula hay, na watsakum naha na, a nəkurom.

Na watsakum naha na, nəkurom ka sərur ndo nakə kwa ahəl niye mändzibəra andaya zuk bay aye na, neŋgeye andaya.

A nəkurom gawla hay, na watsakum naha na, a nəkurom.

Nəkurom na, bazlam i Mbəlom mə dərəv kurom.

Ka hutum gədan, ka ŋwasum ka Fakalaw dərma.

¹⁵ Kā pumay bəzay a mede i ndo i mändzibəra hay bay. Kā wudum wu i mändzibəra bay. Tadə ndoweye ka wudə wu neheye ka mändzibəra aye na, sərur ha neŋgeye na, a wudə Bəba kway Mbəlom bay.

¹⁶ Ndo neheye faya ta giye wu i mändzibəra aye, nətəye na, kəkay? Nətəye na, faya ta giye wu nakə a yay a gər a bo tay aye. Wu nakə dərə tay kə ŋgatay aye na, a satay məhute. Sa na, faya ta giye ha zlapay tə wu tay niye hay. Wu niye hay məge andza niye na, Mbəlom ka tətikakway bay. Məge wu niye hay andza niye na, i mändzibəra.

* 2:8 Zəba ma Yuhana 13.34.

17 Sərum ha na, məndzibəra faya ma ndəviye ada tə wu neheye ndo hay ta wuda aye tebiye ta ndəviye dərmak. Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye wu nakə a say a Mbəlom aye na, neŋgeye ma ndziye ka tor eye.

Gum metsehe ta ndo neheye ta kərah Yesu Kəriste aye

18 Wawa ga hay, mazlambar məndzibəra ma ndəviye. Nəkurom na, ka tsənum ndo mənə dəre i Kəriste andaya bagwar eye ma deyeweye. Azlakwa ndo mənə dəre i Kəriste hay haladzay ta yaw anəke. Hərwi niye ka sərakwa mazlambar məndzibəra ma ndəviye.†

19 Ahəl niye ndo neheye na, nəkway nətə. Ane tuk na, ta təra ndo kway hay ta dedək bay. Ti yaw abəra mə walaŋ kway na, hərwi nakə ta təra ndo kway hay ta dedək bay aye. Tadə nətəye ndo kway hay, ka dzapakwa nətə na, ta gəriye kway ha bay. Ta ndziye mə walaŋ kway. Wu nakay a ge bo andza nakay na, hərwi ada mâ sər bo parakka nətəye ndo kway hay bay.

20 Nəkurom na, Kəriste kə vəlakum məsəfəre ada nəkurom tebiye na, ka sərüm dedək i Yesu.

21 Na watsakum naha na, hərwi nakə ka sərüm dedək i Yesu bay aye daw? Na watsakum naha na, hərwi məgwadəkum düh na, ka sərüm. Ka sərüm ha na, maraw me andaya kwa tsekweŋ ma dedək bay.

22 Ndo i maraw me niye bagwar eye neŋgeye na, way? Ndo i maraw me niye bagwar eye na, ndo nakə a gwad Yesu na, Kəriste bay aye. Ndo mənə dəre i Kəriste na, neŋgeye. Neŋgeye nakə a kərah Yesu Wawa i Mbəlom aye na, a kərah Bəba Mbəlom dərmak.

23 Tadə ndoweye ka kərah Wawa i Mbəlom na, a kərah na, Bəba Mbəlom dərmak. Ane tuk na, tadə ndoweye ka təma Yesu Wawa i Mbəlom na, ka təma Bəba Mbəlom.

24 Nəkurom na, dzalum ka bazlam i Yesu nakə ka tsənum kurre ka madazlay i bazlam i Yesu nakə ka tsənum aye. Gum gədan düh na, ka bazlam nakə ka tsənum kurre ka madazlay aye, mâ ndza mə dərev kurom. Tadə bazlam neheye ka

tsənum kurre ka madazlay aye andaya mə dərev kurom na, nəkurom dərmak ndzum mə həlay i Yesu ada mə həlay Bəba ŋgay Mbəlom.

25 Wu nakə Yesu a gwad ma vəlakweye na, anəŋ: A gwad, ma vəlakweye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

26 Wu nakay na watsakum naha na, hərwi məgakum daf. Na gakum daf na, hərwi ndo neheye a satay məvakum gər aye.

27 Nəkurom na, Kəriste kə vəlakum Məsəfəre. Məsəfəre niye na, mandza eye mə dərev kurom. Hərwi niye nəkurom na, ka pəlumeye ndo matətikakum wu mekeleŋ eye sa bay. Ba Məsəfəre andaya mə dərev kurom tsiy. Məsəfəre na, ma tətikiye kurom ha ka gər i wu hay tebiye. Ada wu neheye faya ma tətikakumeye na, dedək bəna, mənese mə dəma təbey. Ndzum mə həlay i Yesu Kəriste andza nakə Məsəfəre a tətikakum aye.

28 Wawa ga hay, ndzum mə həlay i Yesu Kəriste. Ka ndzumeye mə həlay ŋgay na, hərwi ada pat nakə ma maweye na, kâ dzədzarakwa bay ada horoy mâ gakway kame ŋgay bay.

29 Ka sərüm ha Yesu na, neŋgeye ndo i dedək. Sərüm ha dərmak na, ndo nakə faya ma giye wu nakə dedək aye na, neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom.

3

Nəkway ka tərakwa na, wawa i Mbəlom hay

1 Zəbum ka mawude bo i Mbəlom nakə a wuda kway aye na, hadzəgay! A gwad nəkway na, ka tərakwa wawa ŋgay hay. Ta dedək nəkway ka tərakwa wawa ŋgay hay. Ane tuk na, ndo i məndzibəra hay ta sər ha nəkway wawa i Mbəlom hay bay. A ge andza niye na, hərwi nətəye tə sər Bəba kway Mbəlom bay.

2 A nəkurom dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, nəkway anəke na, wawa i Mbəlom hay tsiy. Kame aza ka tərakweye na, kəkay? Ka tərakweye kəkay na, Mbəlom ka bəzakway ha zuk bay. Ane tuk na, ka sərakwa ha aza Kəriste kə maw

† 2:18 2 Tesalonik hay 2.3-4.

na, ka ɲgatakweye parakka. Tsa na, ka tɔrakweye andza neɲgeye.

³ Ada kwa way kɔ pa mɔdzal gɔr ɲgay ka Kɔriste matɔre andza neɲgeye na, mɔ ge mɔnese bay andza neɲgeye nakɔ a ge mɔnese bay aye.

⁴ Tadɔ ndoweye kɔ ge mezeleme huya na, a ge vɔram ka Mbɔlom. Hɔrwi mɔge mezeleme huya na, mɔge vɔram ka Mbɔlom.

⁵ Nɔkurom ka sɔrum ha Yesu Kɔriste a yaw ka mɔndzibɔra hɔrwi mɔzle na mezeleme i ndo hay. Neɲgeye na, kɔ ge mezeleme kwa tsekwen bay tebiye.

⁶ Ndo nakɔ neɲgeye mɔ hɔlay i Yesu Kɔriste aye na, ma giye mezeleme sa bay. Ndo nakɔ faya ma giye mezeleme huya na, dɔdɔ kɔ ɲgatay a Yesu Kɔriste bay. A sɔr na bay dɔrmak.

⁷ Tadɔ kɔ ge andza niye na, wawa ga hay, kɔ vɔlumatay tsɔved kwa a way tɔ vakum gɔr bay. Ndo nakɔ faya ma giye wu nakɔ dedek aye huya na, neɲgeye ndo i dedek andza Yesu Kɔriste nakɔ neɲgeye ndo i dedek aye.

⁸ Ane tuk na, ndo nakɔ faya ma giye mezeleme huya na, neɲgeye wawa i Fakalaw hɔrwi Fakalaw a ge mezeleme na, kwa anɔke bay. Hɔrwi niye Wawa i Mbɔlom a yaw ka mɔndzibɔra na, mɔdze ha mɔsler i Fakalaw.

⁹ Ndowneye ka tɔra wawa i Mbɔlom na, ma giye mezeleme huya sa bay. Ma giye mezeleme huya sa bay na, hɔrwi mɔsɔfɔre nakɔ Mbɔlom a vɔlay aye na, gɔdan eye. Faya ma giye mɔsler mɔ dɔrev ɲgay. Ma sliye faya mɔge mezeleme huya bay hɔrwi neɲgeye ka tɔra wawa i Mbɔlom.

¹⁰ Ta sɔriye ha ka bo abɔra wawa i Mbɔlom hay ta wawa i Fakalaw hay na, kɔkay? Ta sɔriye hay na, tadɔ ndoweye kɔ ge wu neheye lele bay, ada a wudɔ malamar ɲgay hay bay aye na, neɲgeye ka tɔra wawa i Mbɔlom bay.

Wudum bo nɔte nɔte mɔ walaɲ kurom

¹¹ Bazlam nakɔ kurre ka tsɔnum aye na, wudum bo nɔte nɔte mɔ walaɲ kurom.

¹² Nɔkway na, kɔ tɔrakwa andza Kayin bay.* Neɲgeye wawa i Fakalaw. Kɔ kɔd

malamar ɲgay mɔdahan eye. A kɔd na na, hɔrwi mey? A kɔd malamar ɲgay na, hɔrwi mɔsler ɲgay nakɔ a gawa na, lele bay. Ane tuk na, mɔsler i malamar ɲgay na, lele.†

¹³ Malamar ga hay, tadɔ ndo i mɔndzibɔra hay ta nakum dɔre na, mɔ gakum wadɔn wadɔn bay.

¹⁴ Anɔke nɔkway ka sɔrakwa na, nɔkway andza ndo neheye mamɔta eye sa bay. Ane tuk na, nɔkway ka huta kwa sifa wedeye nakɔ ma ndɔviye bay aye tsiy. Ka sɔrakwa ha na, kɔkay? Ka sɔrakwa na, hɔrwi ka wudɔkwa malamar kway hay. Tadɔ ndoweye ka wudɔ malamar ɲgay hay bay na, neɲgeye huya andza ndo nakɔ mamɔta eye.

¹⁵ Tadɔ ndoweye kɔ nay dɔre a malamar ɲgay na, neɲgeye a tɔra andza ndo mɔkɔde ndo hay. Ka sɔrum ndo mɔkɔde ndo hay na, kɔ huta sifa nakɔ ma ndɔviye bay aye bay.

¹⁶ Ka sɔrakwa mawudɔ bo na, ma kɔkay? Ka sɔrakwa na, Yesu Kɔriste a wudɔ kway, a vɔl ha mɔsɔfɔre ɲgay hɔrwi kway. Andza niye nɔkway dɔrmak vɔlakwa ha mɔsɔfɔre kway hɔrwi malamar kway hay.

¹⁷ Tadɔ ndoweye wu ɲgay andaya ada kɔ sɔr ha malamar ɲgay andaya nakɔ wu andaya faya bay, ka kɔrah mɔvɔlay na, ma sliye mɔgwedɔ «Na wudɔ Mbɔlom» dɔw? Ma sliye faya mɔtsike bay!

¹⁸ Wawa ga hay, tadɔ ka gwadɔkwa ka wudɔkwa bo na, ta dedek dzɔnakwa bo nɔte nɔte mɔ walaɲ kway. Bɔna ka tsikakwa tɔ bazlam dɔkɔdek tsa bay.

¹⁹ Tadɔ ka gakwa andza niye na, ka sɔrakweye ha ɔa nɔkway faya ka pakweye bɔzay a tsɔved i dedek. Ada andza niye dɔrev kway ma dzɔdzariye bay, ma ndziye zayzay kame i Mbɔlom.

²⁰ Kwa tadɔ dɔrev kway faya ma dɔkway ha ka gakwa mezeleme bɔbay na, dɔrev kway ma dzɔdzariye bay, ma ndziye zayzay kame ɲgay, hɔrwi Mbɔlom na, bagwar eye a sɔr kway ha a ze dɔrev kway.

²¹ Andza niye dzam ga neheye na wudɔ kurom haladzay aye, tadɔ dɔrev kway kɔ dɔ ha nɔkway ka gakwa mezeleme bay na, kɔ deyekwa kame i Mbɔlom tɔ madzɔdzere aye sa bay.

* 3:12 Madazlay i wu hay 4.8. † 3:12 Zɔba ma 1 Yuhana 2.13.

²² Tadā ka tsətsahakwa faya wu kwa wuye mey na, ma vəlakweye hərwi nəkway faya ka rəhakweye ha gər a bazlam ŋgay andza faya ka gakweye wu nakə a yay a gər aye.

²³ Bazlam nakə a gwadəkway rəhakway ha gər aye na, anan: Dzalakwa ha ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom ada wudəkwa bo nəte nəte mə walaŋ kway andza nakə Mbəlom a tsikakway aye.

²⁴ Ndo nakə ka rəhay ha gər a bazlam ŋgay aye na, neŋgeye mandza eye mə həlay i Mbəlom. Mbəlom dərmak mandza eye ka gər ŋgay. Ka sərakwa ha Mbəlom mandza eye tə nəkway na, kəkay? Ka sərakwa ha na, ta Məsəfəre ŋgay nakə a vəlakway aye.

4

Məsəre ha Məsəfəre i Mbəlom na, kəkay?

¹ Dzam ga neheye na wudā kurom haladzay aye, kâ pumay zləm a bazlam i ndo neheye tə gwad nətəye na, Məsəfəre i Mbəlom andaya fataya aye bəse tsa bay. Ane tuk na, ka sərume ye ha ta dedək tadā Məsəfəre i Mbəlom andaya fataya na, gumay metsəhe a bazlam tay lele. Na tsikakum andza niye na, hərwi ndo neheye tə gwad nətəye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye nətəye andaya ka mändzibəra tsiy.

² Ka sərume ye ha tadā ndowe ye Məsəfəre i Mbəlom andaya faya ma kəkay na, anan: Tadā ndowe ye kə dā ha parakka Yesu Kəriste na, a yaw abəra ka təv i Mbəlom, a təra ndo zezeŋ na, neŋgeye na, Məsəfəre nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye andaya faya.

³ Ane tuk na, tadā ndowe ye ka təma Yesu andza niye bay na, Məsəfəre nakə mə dārev ŋgay aye na, Məsəfəre nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom bay aye. Məsəfəre niye na, məsəfəre i ndo mənə dāre i Kəriste. Ba ka mbərum mətəne na, ndo mənə dāre i Kəriste ma deyewe ye. Anəke na, ki yaw, neŋgeye andaya ka mändzibəra.*

⁴ Nəkurom na, wawa ga hay, nəkurom wawa i Mbəlom hay. Ka slum ka ndo maraw me niye hay hərwi Məsəfəre nakə

mə dārev kurom aye na, neŋgeye gədaŋ eye a ze na, məsəfəre i ndo i mändzibəra hay.

⁵ Ndo maraw me niye hay, nətəye na, faya ta tsikiye na, ka wu nakə a yatay a gər a ndo i mändzibəra hay ada ndo i mändzibəra hay faya ta pateye zləm na, a nətəye.

⁶ Nəkway na, ka tərakwa wawa i Mbəlom hay. Ndo nakə a sər Mbəlom aye na, ma pay zləm a bazlam may. Ane tuk na, ndo nakə ka təra wawa i Mbəlom bay aye na, ma pay zləm a bazlam may bay. Tadā ndowe ye mə dārev ŋgay na, məsəfəre dedək eye kəgəbay məsəfəre i maraw me na, ka sərakwe ye ha na, andza niye.

Maa vəl mawudə bo na, Mbəlom

⁷ Dzam ga neheye na wudā kurom haladzay aye, wudəkwa bo nətə nətə mə walaŋ kway huya. Hərwi mawudə bo nakə ka wudəkwe ye bo aye a yaw na, abəra ka təv i Mbəlom. Tadā ndowe ye ka wudā ndo hay na, niye a dā ha na, neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom ada a sər Mbəlom dərmak.

⁸ Ndowe ye ka wudā ndo hay bay na, a sər Mbəlom bay. Ka sərakwa ha na, hərwi mawudə bo i Mbəlom nakə a wudā kway aye na, huya.

⁹ Mbəlom a bəzakway ha parakka a wudā kway na, kəkay? A bəzakway ha a wudā kway na, a sləraw wawa ŋgay niye felik eye ka mändzibəra hərwi ada kâ ndzakwa huya tə neŋgeye ma sifa nakə a vəlakway aye.

¹⁰ Matəra mawudə bo na, mey? Maa lah mawudə Mbəlom na, nəkway dāw? A'ay! Maa lah mawudə kway na, Mbəlom. Ada a sləraw wawa ŋgay na, a mət andza wu nakə tə vəlawa kəriye hərwi ada mâ pəsakway ha mezeleme kway hay.

¹¹ Dzam ga neheye na wudā kurom haladzay aye, kə ge Mbəlom a wudā kway andza niye na, nəkway dərmak wudəkwa bo nətə nətə mə walaŋ kway.

¹² Mbəlom na, dāda ndəray kə ŋgatay bay. Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, wudəkwa bo nətə nətə mə walaŋ kway. Niye a bəz ha na, Mbəlom neŋgeye tə nəkway. Ada faya ma bəziye sa na, ka

* 4:3 Zəba ma 1 Yuhana 1.18.

wudakwa Mbəlom peteh andza nakə a say aye.

¹³ Ka sarakwa ha nəkway mə həlay i Mbəlom ada neŋgeye tə nəkway na, kəkay? Ka sarakwa ha na, hərwi kə vəlakway Məsəfəre ŋgay.

¹⁴ Bəba Mbəlom kə sləraw wawa ŋgay hərwi mətəme ndo i məndzibəra hay. Nəmaa ŋgatay tə dəre may, nəmaa dətay ha a ndo hay, bazlam nakay na, dedek.

¹⁵ Tadə ndoweye kə gwad Yesu Wawa i Mbəlom na, Mbəlom neŋgeye tə neŋgeye. Neŋgeye dərma na, mandza eye mə həlay i Mbəlom.

¹⁶ Nəmay na, nəmaa sər ha Mbəlom a wudə kway, ada nəmaa dzala ha dərma.

Mawudə bo i Mbəlom nakə a wudə kway aye na, huya. Andza niye ndo nakə ka wudə ndo hay huya aye na, neŋgeye ma ndziye mə həlay i Mbəlom. Mbəlom dərma neŋgeye tə neŋgeye.

¹⁷ Ka sarakwa ha ka wudakwa Mbəlom peteh na, kəkay? Ka sarakwa ha na, pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ka dzədzarakweye bay. Ka dzədzarakweye bay na, hərwi məndze kway nakay ka ndzakweye ka məndzibəra aye na, andza Yesu.

¹⁸ Tadə ka sarakwa ha Mbəlom a wudə kway na, ka dzədzarakweye sa bay. Hərwi mawudə bo i Mbəlom nakə a wudə kway aye na, ma zliye fakwaya a bəra madzədzere niye tebiye. Wu nakə ndo hay ta dzədzaray aye na, sariya i Mbəlom. Andza niye tadə ndoweye ka dzədzar na, mawudə bo i Mbəlom ma giye məsler mə dərev ŋgay andza nakə a say a Mbəlom aye bay.

¹⁹ Ka wudakwa Mbəlom ada ka wudakwa ndo hay na, hərwi Mbəlom a lah mawudə kway.

²⁰ Tadə ndoweye kə gwad na wudə Mbəlom ada faya ma nay dəre a malamar ŋgay na, neŋgeye ndo i maraw me. Kə ŋgatay a malamar ŋgay na, a wudə na bay. Mbəlom na, a ŋgatay bay ada ma wudiye na na, kəkay?

²¹ Wu nakə Kəriste a gwadəkway gum aye na, mey? A gwadəkway na, ndoweye

ka wudə Mbəlom na, mə wudə malamar ŋgay dərma.

5

Ngwasakwa ka wu i məndzibəra

¹ Kwa way kə dzala ha ka Yesu, neŋgeye na, Kəriste Wawa i Mbəlom. Ada kwa way ka wudə bəba i wawa hay na, a wudə wawa ŋgay hay dərma.

² Ka sarakwa ha nəkway ka wudakwa wawa i Mbəlom hay na, kəkay? Ka sarakwa ha na, ka wudakwa Mbəlom ada faya ka rəhakway ha gər a bazlam ŋgay mapala eye nakə a tsik aye.

³ Tadə ka wudakwa Mbəlom ta dedek na, andza məgwedə bazlam ŋgay mapala eye nakə a tsikəkway rəhumay ha gər aye na, ka rəhakweye ha gər. Bazlam ŋgay hay mapala eye na, ma wurakweye bo haladzay məpay bəzay bay,

⁴ hərwi kwa way neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom na, kə sla ka wu i məndzibəra. Ka slakwa faya na, kəkay? Ka slakwa faya na, hərwi ka dzalakwa ha ka Yesu Kəriste.

⁵ Mata sle ka wu i məndzibəra na, way? Mata sle faya na, ndo neheye tə dzala ha tə gwad Yesu na, neŋgeye Wawa i Mbəlom aye.

Wu neheye tə dā ha Yesu na, Wawa i Mbəlom aye

⁶ Yesu Kəriste na, ki yaw kə mbəzla a yam nakə ta dzəhuḅ ha a dāma aye ada ta mbədə ha bambaz ŋgay. A yaw na, a mbəzla a yam nakə ta dzəhuḅ ha a dāma aye dəkdek tsa bay. Ta dzəhuḅ ha a yam ada ta mbədə ha bambaz ŋgay. Maa bəzakway ha wu neheye dedek na, maa dəkway ha na, Məsəfəre i Mbəlom. Neŋgeye na, wu nakə faya ma tsikateye a ndo hay aye na, dedek.*

⁷ Maa dəkway ha Yesu Wawa i Mbəlom na, wu hay mahkar.

⁸ Wu niye hay mahkar aye na, Məsəfəre, yam tə bambaz. Wu neheye mahkar aye ta təra na, nəte.

⁹ Tadə ka təkakwa wu nakə ndo hay ta diye ha ka gər i wu neheye tə ŋgatay aye na, ka təkakweye bazlam i Mbəlom dərma hərwi bazlam ŋgay nakə a dā ha aye na, a

* 5:6 Ndo məwetse dərwelel nakay a tsik ka madzəhuḅe i Yesu a yam ta məməte ŋgay.

ze i ndo hay. Maa ɗakway ha wu niye hay ka gər i wawa ɲgay na, Mbəlom eye ɲgay.

10 Ndowneye kə dzala ha ka Wawa i Mbəlom na, neɲgeye a sər mə gər ɲgay wu neheye Mbəlom a ɗa ha aye na, dedək. Ane tuk na, ndowneye kə dzala ha ka Mbəlom bay na, a tərā ha Mbəlom ndo i maraw me. A tərā ha Mbəlom ndo i maraw me na, hərwi a kərāh wu nakə Mbəlom a ɗa ha ka gər i wawa ɲgay aye.

11 Wu nakə Mbəlom a ɗakway ha aye na, wuye mey? A ɗakway ha na, kə vəlakway sifa nakə ma ndəviye bay aye. Sifa niye a vəlakway aye na, tə həlay i wawa ɲgay.

12 Ndo nakə neɲgeye mandza eye nətə tə Wawa i Mbəlom aye na, kə huta sifa niye. Ndo nakə neɲgeye mandza eye nətə ta Wawa i Mbəlom bay aye na, neɲgeye kə huta sifa niye bay.

Sifa nakə Mbəlom a vəl aye

13 Wu neheye na watsakum naha aye na, a nəkurom neheye ka dzalum ha tə məzele i Wawa i Mbəlom aye. Na watsakum naha na, hərwi ada kə sərūm ha na, ka hutum sifa nakə ma ndəviye bay aye.

14 Ahəl nakə nəkway kame ɲgay aye na, madzədzerē andaya mə ɗərev kway bay. Ka sərakwa ha ta dedək wu nakə ka tsətsahakweye faya tadə a yay a gər na, ma tsənəkweye na.

15 Tadə ka sərakwa ha faya ma tsənəkweye na wu nakə faya ka tsətsahakweye tebiye na, ka sərakwa ha ɓa kə vəlakway wu nakə ka tsətsahakwa aye tsiy.

16 Tadə ndowneye kə ɲgatay a malamar ɲgay faya ma giye mezeleme nakə ma diye ha a məməte bay aye na, mâ ɗuwulay me a Mbəlom hərwi ndo niye hərwi ada Mbəlom mâ vəlāy sifa. Na tsik na, hərwi ndo neheye faya ta giye mezeleme nakə ma diye tay ha a məməte təbey aye dəkdek tsa. Na tsik na, hərwi ndo neheye faya ta giye mezeleme nakə ma diye tay a məməte aye bay. Hərwi mezeleme nakə ma diye tay ha ndo hay a məməte aye na, andaya.

17 Tadə ndowneye kə ge mənese wuray wuray na, a ge na, mezeleme. Ane tuk

na, mezeleme hay tebiye ma diye ha ndo a məməte bay.

18 Ka sərakwa ha kwa way ka tərā wawa i Mbəlom na, ma giye mezeleme huya sa bay, hərwi Yesu Wawa i Mbəlom faya ma tsəpiye na ada Fakalaw ma sliye faya məgay wuray bay.†

19 Ka sərakwa ha nəkway na, mə həlay i Mbəlom. Siye i ndo hay tebiye ka mändzibərə na, Fakalaw a ləva tay ha.

20 Ka sərakwa ha Wawa i Mbəlom ki yaw ka mändzibərə na, kə həndəkakway na mədza gər kway hərwi ada kə sərakwa Mbəlom nakə neɲgeye dedək aye. Nəkway mandza eye mə həlay i Mbəlom nakə dedək aye ada nəkway mandza eye mə həlay i wawa ɲgay Yesu Kərīste. Neɲgeye na, Mbəlom nakə dedək aye. Maa vəlakway sifa nakə ma ndəviye bay aye na, neɲgeye.

21 Wawa ga hay, kə pumay bəzay a kule i ndo neheye faya ta zambaday aye bay.

† 5:18 Zəba ma 1 Yuhana 2.13.

Masulo i ɔerewel nakə Yuhana a watsa aye

Matsike me

¹ Neŋ madugula i gay i maɔuwule me, na tsikaka naha me na, a nəkər məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu nakə ka tərā may i wawa hay, Mbəlom a zla kar aye. Na tsikatay naha me a wawa yak hay dərma. Na wuɔa tay ha na, haladzay. Maa wuɔa tay ha na, neŋ dekdək bay. Ndo neheye tebiye tə sər bazlam nakə a tsik ka gər i Mbəlom nakə dedək aye, ta wuɔa kurom dərma.

² Na wuɔa kurom na, hərwi bazlam niye dedək aye mandza eye mə dərēv kway ada ma ndziye mə dərēv kway na, ka tor eye.

³ Mbəlom Bəba kway ada wawa ŋgay Yesu Kərīste t̄a pa fakuma ŋgama. Ta sakakweye naha ada ta vəlakweye zay. Nəkway neheye faya ka pakweye bəzay a bazlam nakə dedək aye ada ka wuɔakwa bo n̄te n̄te mə walaŋ kway aye na, ka hutakweye wu niye hay.

Dedək tə mawuɔe bo

⁴ Dərēv ga kə ŋgwasā haladzay hərwi na tsəne na, siye hay mə walaŋ i wawa yak hay faya ta pay bəzay a tsəved nakə dedək aye. Faya ta giye na, wu neheye Mbəlom Bəba kway a gwad gum aye.

⁵ A nəkər may ga nakə na wuɔa kar haladzay aye. Wu nakə a seŋ məgwadaka aye na, anaŋ: Wuɔakwa bo n̄te n̄te mə walaŋ kway. Bazlam nakay na watsaka naha aye na, bazlam wedeye nakə ka tsənum dāda bay aye bay. Na tsikaka naha na, wu nakə ɔa ka tsənakwa ahəl niye aye.

⁶ Tadə ka wuɔakwa Mbəlom na, andza məgwede faya ka gakweye wu nakə Mbəlom a tsikakway aye. Mbəlom a gwadakum na, wuɔum bo n̄te n̄te mə walaŋ kurom huya. Nakay na, bazlam nakə ka tsənum ahəl niye kurre ka mada-zlay i bazlam i Mbəlom nakə ka tsənum aye.

⁷ Na tsikakum andza niye na, hərwi mey? Na tsikakum andza niye na, hərwi ndo masəpete ndo hay n̄teye andaya ta

yaw haladzay ka mändzibəra. N̄teye na, Yesu Kərīste ka tərā ndo zezeŋ, ki yaw ka mändzibəra na, ta t̄ama t̄abey. Ndo nakə faya ma tsikiye andza niye na, neŋgeye ndo m̄ne d̄ere i Kərīste. Neŋgeye ndo masəpete ndo hay.

⁸ Hərwi niye, gum metsehe bəna, məsler kurom nakə ka gum tebiye aye m̄a tərā kəriye bay. Duh gum metsehe hərwi ada ka hutumeye wu i madagər kurom nakə Mbəlom a gwad ma vəlakumeye.

⁹ Sərūm ha na, ndoweye kə pay bəzay a bazlam i Kərīste nakə a t̄atikakway aye bay, ane tuk na, a ye a səkah ha faya bazlam mekeleŋ eye hay wal na, ndoweye niye mandza eye mə həlay i Mbəlom bay. Ndo nakə faya ma pay bəzay huya a bazlam i Yesu neheye a t̄atikakway na, neŋgeye na, mandza eye mə həlay i Mbəlom Bəba kway ada mə həlay i wawa ŋgay Kərīste.

¹⁰ Hərwi niye faya na tsikakumeye: Tadə ndoweye ki ye naha a walaŋ kurom faya ma t̄atikakumeye bazlam nakə wal abəra ka bazlam i Kərīste nakə a t̄atikakum aye na, ka t̄amum na m̄a ye naha a walaŋ kurom bay. Kwa mətsikay me, k̄a tsikumay me bay.

¹¹ Ndowneye kə tsikay me a slala i ndo niye na, neŋgeye dərma faya ma pay bəzay ka məge m̄nese nakə faya ma giye.

Mandəve i bazlam hay

¹² A seŋ məwatsakum naha wu hay haladzay haɔe, ane tuk na, a seŋ məwatsakum naha a ɔerewel bay. Na dzala na, na diye naha ka t̄əv kurom ada wu nakə a seŋ mətsikakum aye na, ka tsikakweye tə bazlam hərwi ada dərēv kway m̄a ŋgwasā lele kurah kurah.

¹³ Məhay gər i ndo neheye a tərā mala-mar yak nakə Mbəlom a zla na aye na, wawa ŋgay hay ta tsikaka naha me.

Mamahkar i d̄erewel nakə Yuhana a watsa aye

Matsike me

¹ Neŋ nakə madugula i gay i mađuwule me aye, na watsaka naha a nəkār Gayus dzam ga nakə na wuđa kar peteh aye.

² A nəkār dzam ga nakə na wuđa kar haladzay aye, neŋ faya na duwulay me a Mbəlom na, wu hay tebiye t̄a t̄ara lele h̄arwi ada bo yak ta m̄əsəf̄are ta ndziye kame i Mbəlom zayzay lele.

Yuhana a d̄aslay ha ḡar a Gayus

³ D̄arev ga k̄ə ŋgwasa haladzay h̄arwi malamar hay ma m̄ədzal ḡar ka Mbəlom, ti yawaw kanan̄, t̄ə tsiken̄ ka ḡar yak na, t̄ə gwad: Nəkār na, faya ka pay b̄əzay a ts̄əved̄ i ded̄ek t̄ə d̄arev yak n̄əte. Na s̄ar ha nəkār na, faya ka giye andza niye huya.

⁴ Na ts̄əne wawa hay faya ta pay b̄əzay a ts̄əved̄ i ded̄ek na, d̄arev ga k̄ə ŋgwasa haladzay. Dada wuray kwa n̄əte k̄ə yeŋ a ḡar andza niye andaya bay.

⁵ A nəkār dzam ga nakə na wuđa kar haladzay aye, nəkār na, faya ka giye wu lele eye. Faya ka dz̄əniye tay ha malamar kway neheye ka ts̄əved̄ i Mbəlom aye. Kwa neheye ti yawa naha mb̄əlok eye hay b̄əbay na, faya ka dz̄əniye tay hay.

⁶ Ndo neheye ka gatay ḡar aye na, n̄əteye ti yaw kanan̄ t̄ə d̄əslaka ha ḡar haladzay kame i ndo m̄əpe m̄ədzal ḡar hay. T̄ə gwad̄ ka wuđa tay ha na, haladzay. Neŋ faya na gakeye amboh, dz̄əna tay pat pat h̄arwi ada t̄əv tay nakə ta diye aye na, t̄a ye kame kame. Dz̄əna tay na, andza nakə a yay a ḡar a Mbəlom aye.

⁷ Mede tay nakə faya ta diye na, h̄arwi ada t̄a ge m̄əsler i Yesu K̄ariste. Ane tuk na, ndo neheye t̄ə pay b̄əzay a Yesu K̄ariste bay aye na, t̄a zla fataya ab̄əra wuray bay.

⁸ H̄arwi niye n̄əkway ndo m̄ədzal ḡar ka Mbəlom na, dz̄ənakwa tay ha slala i ndo niye hay h̄arwi ada n̄əkway ta n̄əteye k̄a gakwa m̄əsler dziye ta ded̄ek.

Diyot̄arif ta Demet̄ariyos

⁹ Na watsa naha d̄erewel a m̄əhay ḡar i ndo m̄əpe m̄ədzal ḡar hay ka Yesu neheye ka t̄əv kurom aye. Ane tuk na, Diyot̄arif na, a say m̄əpe zl̄əm ka wu nakə na tsik aye bay, h̄arwi neŋgeye a wuđa mat̄əre bagwar eye kame i ndo hay.

¹⁰ Na ye naha na, na diye ha m̄ənese ŋgay nakə faya ma giye kame i ndo hay andza neŋgeye nakə faya ma d̄əsiye fagaya parasay aye. Neŋgeye a ge na, wu neheye d̄ekd̄ek tsa bay. Ndo m̄əpe m̄ədzal ḡar hay ka Yesu ti yawa a gay ŋgay na, a wuđa mat̄əme tay bay. Ndo meken̄ eye hay a satay mat̄əme ndo m̄əpe m̄ədzal ḡar hay ka Yesu na, a gatay me, faya ma h̄əhariye tay ha ndo neheye a satay mat̄əme ndo m̄əpe m̄ədzal ḡar hay ka Yesu aye.

¹¹ A nəkār dzam ga nakə na wuđa kar haladzay aye, ka pay b̄əzay a mede i ndo niye hay faya ta giye m̄ənese aye bay. Duh pay b̄əzay na, a mede i ndo neheye faya ta giye wu lele eye. Ndo nakə faya ma giye wu lele eye huya na, neŋgeye ka t̄əra wawa i Mbəlom. Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye wu neheye lele bay aye hay huya na, neŋgeye a s̄ar Mbəlom zuk bay.

¹² Demet̄ariyos na, kwa way a tsik faya a gwad: Demet̄ariyos na, faya ma giye wu nakə lele aye. N̄əmay d̄ərmak n̄əmaa gwad̄ faya na, neŋgeye lele. Ada ka s̄ar ha wu nakə n̄əmaa tsik aye na, ded̄ek.

Mand̄əve i bazlam hay

¹³ Wu hay andaya haladzay a seŋ m̄ətsikaka naha, ane tuk na, a seŋ m̄əwatsaka naha ka d̄erewel bay.

¹⁴ Na dzala na, neŋ eye na diye naha b̄əse ka t̄əv yak maz̄əbaka d̄əre ada wu nakə a seŋ m̄ətsikaka aye na, ka tsikameye lele.

¹⁵ Zay m̄a ndza fakaya! Dzam yak neheye kanan̄ ta wuđa kar haladzay aye, ta tsikaka naha me. Tsikatay ha me a dzam kway hay tebiye n̄əte ta n̄əte.

Derewel nakə Yuda a watsa aye Məfələkwe

Derewel i Yuda mawatsa eye na, hərwi ndo məpe mədzal gər hay tebiye ka Yesu. Derewel nakay a ndzəkit bo i derewel i Piyer masulo eye. Yuda faya ma giye gədan ka ndo neheye ta sənəkateye parasay a ndo hay aye ada mede tay lele bay aye. Ka slakweye mələve ha ka bo mede 6 hus ka 13 ta 2 Piyer madədo 2.

Yuda a ge məsler ta Dzam Guram eye. A həlaw məsənəke hay abəra mə dəma hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a həlay ngay aye. A ge məsler tə gər i bazlam neheye mə derewel i Yahuda hay andaya mə Derewel i Mbəlom bay aye (mede 9, 14 ada 15).

Yuda a watsa tə bazlam mandala eye ma kəkay Mbəlom ma pərateye a ndo neheye tə kal ha labara i mawuđe bo ngay aye (mede 3 hus ka 13). Ane tuk na, a gwad mā sakatay ada mā mamatay bo ka mətəme abəra ka mevel i Mbəlom (mede 22-23).

¹ Neñ Yuda, ndo i məsler i Yesu Kəriste ada neñ malamar i Yakuba. Na watsakum naha a nəkurom neheye Mbəlom a wuđa kurom aye. Neñgeye a zalakum hərwi ada kâ tərur ndo ngay hay, ada Yesu Kəriste ma tsəpiye kurom.

² Gumay mə bo a Mbəlom huya, mā vəlakum zay ada mā bəzakum ha mawuđe bo ngay.

Ndo i maraw me hay

³ Miya malamar ga hay, hađe na dzala məwatsakum naha ka gər i Mbəlom a təma kway ha na, kəkay ngway? Ane tuk na, na watsakum eye naha anəke tə kutoñ hərwi na zəba faya na, lele məwatsakum naha. Na watsakum eye naha na, hərwi mə vəlakum gədan ka mäge gədan ma dedek i Mbəlom nakə ka dzalum ha aye. Sərur ha na, Mbəlom a vəlatay wu neheye a ndo ngay hay. Wu neheye na, ta mbədiye bay ka tor eye.

⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye ta gəđ naha a walañ kurom ta bəbəkək tay. Ndo niye hay na, ngwalak i ndo hay bay. Nəteye faya ta pəliye tsəved ka mambəday həlay a ngwalak i Mbəlom nakə a ge kway aye. Tə gwad na: «Mbəlom kə vəlamay tsəved ka mäge kwa mey. Kwa wuray wuray na, nəmaa ləviye gər may.» Andza niye ta kərah Yesu Kəriste bəy nakə ma ləviye kway aye. Ahəl niye kurre ta watsa a Derewel i Mbəlom, slala i ndo niye hay na, sariya i Mbəlom ma ta gəsiye tay ha.

⁵ Kwa ka sərur ha wu neheye kurre bəbay na, a señ məmakum ahaya a gər. Mbəlom a təma tay ahaya İsrayel hay a bəra ka dala i Ezipt ahəl niye na, kəkay? Ane tuk na, ndo siye hay ta təma bazlam ngay bay. Hərwi niye, Mbəlom kə kəđ tay ha a bəra mə dəma mə walañ tay.*

⁶ Sa na, gawla i Mbəlom hay dərmak siye hay mə walañ tay a satay təv məndze nakə Mbəlom a vəlatay aye bay, tə gər ha. Hərwi niye Mbəlom a dzawa tay ha tə səselek, ka ndərazl fataya a ləvonj zəñzəñ eye. Ta ndziye mə dəma ka tor eye. Ta həbiye pat i sariya i Mbəlom nakə bagwar aye ma ta gateye a ndo hay tebiye aye.

⁷ Gəma neheye tə zalatay Sodom ta Gomora ada ta gəma neheye tə mbatay naha aye na, mā mətsakum gər bay dərmak. Ndo i gəma niye hay na, tə gawa mezeleme andza i gawla i Mbəlom niye hay. Tə gawa na, wu neheye lelebay aye wal wal haladzay, wu neheye a ye ka bo i ndo zəñzəñ ma giye bay aye. Mbəlom kə kal fataya ako nakə ma mbatiye dāda bay aye. Andza niye, Mbəlom a dā ha na, ada ndo hay tā ge andza nakay sa bay.†

⁸ Ndo neheye tə gəđ naha a walañ kurom aye na, faya ta giye andza ndo i gəma i Sodom ta Gomora hay dərmak. Faya ta nasiye ha bo tay ta wu neheye lelebay aye, hərwi məsine neheye faya ma gatay aye. A satay Mbəlom mā ləvatay gər bay. Faya ta tsadiye tay ha gawla i Mbəlom hay.

⁹ Kwa Misel neñgeye nakə bəy ka gər i gawla i Mbəlom hay aye bəbay na, kə ge andza nəteye dāw? Hərwi ahəl niye ta

* 1:5 Zəba mə Məpesle 14. † 1:7 Zəba mə Madazlay i wu hay 19.1-29.

təra tə Fakalaw ka mədahan i Musa na, kə tsaday a Fakalaw bay. Ane tuk na, a gwaday a Fakalaw na: «Mbəlom mâ gaka dəretsətseh!»

¹⁰ Ane tuk na, ndo neheye nəteye na, faya ta tsadiye a wu neheye tə sər bay aye. Nəteye na, tə dzala gər bay andza wu i pesl hay. Faya ta giye wu neheye a yay a gər a bo tay aye. Wu niye hay faya ta giye andza niye na, ma dziye tay ha düh.

¹¹ Waawayah! Dəretsətseh ka gər tay hərwi ta vəlay tsəved a mezeleme mâ ge faya bəy andza Kayin.‡ Faya ta giye sewed hərwi ada tâ huta dala andza Balam nakə a ge ahəl niye aye.§ Faya ta naseye a Mbəlom andza Kore nakə a ge ahəl niye Mbəlom a dze ha aye.* Nəteye na, ta dziye andza niye dərma.

¹² Ahəl nakə faya ka ndayumeye wu mənday ka təv manəte eye na, nəteye mə walaŋ kurom na, andza ndəluḅ nakə ka peteked aye. Wu mənday nakə tə ndayawa aye na, ta təra ha magurlom i məse guzom. Tə dzala na, ka bo tay dəkdek, horoy a gatay bay. Nəteye na, andza pazlay nakə tərwenihhe zəŋzəŋ aye. Mətasl a vəzl na, a həl na tsekek, kə pa yam bay. Nəteye na, andza dərizl i gərdaf neheye tə wa bay aye. Kwa həlay i məwe hohway kə sla bəbay na, tə wa bay. Nəteye sa na, andza dərizl i gərdaf neheye tə ŋgwad tay ha ta zləlay tay hay dzay aye. Ta mət tsədək tsədək.

¹³ Nəteye sa na, andza yam nakə mə magayam faya ma viye ta gədan kutokutokuto aye. Mezeleme tay na, a zəba parakka andza mədərsəsam nakə yam a gər ha aye. Nəteye na, andza wurzla neheye tə ŋgwad ədzid tə gər ha təv məndze tay aye. Mbəlom ka lambadatay təv ma ləvon zəŋzəŋ eye. Ta ndziye mə dəma ka tor eye.

¹⁴ Ahəl niye Henok nəŋgeye nakə maməkwa ma gawla i Adam aye na, kə tsik kurre ka gər i ndo neheye. A gwad: «Anaŋ Bəy Maduweŋ ma deyeweye ta gawla ŋgay hay haladzay gədəbille.

¹⁵ Ma deyeweye na, ma gateye sariya a ndo i məndzibəra hay tebiye. Ma gəsiye tay ha ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye ta

sariya. Ma gəsiye tay ha na, hərwi wu neheye tə gay lelebay aye, ada hərwi bazlam neheye lelebay tə tsik faya aye.»

¹⁶ Henok a tsik andza niye na, ka nəteye. Nəteye na, faya ta gūŋguziye huya. Faya ta wudiye ka bo. Faya ta giye na, wu neheye a say a dərev tay aye. Faya ta dəslay ha gər a bo tay. Faya ta vatay gər a ndo hay hərwi ada ndo hay tâ təma bazlam tay.

Yuda a vəlatay gədan a ndo mədzal gər hay

¹⁷ A nəkurom malamar ga hay, wu neheye ndo i maslaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tə dəkum ha ahəl niye tə gwad ma ta giye bo aye na, mâ makumaw a gər.

¹⁸ Tə gwadawakum na: «Ahəl nakə məzlambar Yesu ma deyeweye na, ndo hay ta giye andaya ta ŋgwasiye ka ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Nəteye na, tə sər Mbəlom bay. Faya ta giye wu nakə a say a mədzal gər tay aye.»

¹⁹ Andza niye nəteye na, ndo neheye ta ŋgəniye tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Tə dzala i tay na, ka wu i məndzibəra, Məsəfəre i Mbəlom andaya mə nəteye bay.

²⁰ Nəkurom dzam ga hay na, gum gədan hərwi ada kâ dzənum bo mə walaŋ kurom. Pum mədzal gər kurom huya ka bazlam neheye ka dzalum ha faya aye. Bazlam neheye na, ti yaw abəra ka təv i Mbəlom. Duwulum me na, ta gədan i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.

²¹ Mbəlom na, a wuda kurom. Ndzum mə həlay ŋgay. Nəkway na, pakwa mədzal gər kway ka Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Ma bəzakweye ha na, ka gakway mə bo ada ma vəlakweye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

²² Dzənum tay ha ndo neheye mədzal gər tay madzədzə eye.

²³ Ndo mekeleŋ eye hay na, faya ta vahiye bo tay a sariya i Mbəlom. Təmum tay ha hərwi ada sariya i Mbəlom mâ gəs tay bay. Siye i ndo mekeleŋ eye hay andaya nəteye ta gakum mə bo dərma. Ane tuk na, gum metsehe bəna, ka ta dədumeye a mezeleme tay. Kâ həndzədum ka wu tay hay bay. Kwa peteked tay niye hay tə gawa

‡ 1:11 Zəba mə Madazlay i wu hay 4.3-8. § 1:11 Zəba mə Məpesle 31.16. * 1:11 Zəba mə Məpesle 16.1-35.

ha ka bo mezeleme aye na, kâ tatalum faya bay tebiye.

Zambadakway a Mbəlom

²⁴ Zambadakway a Mbəlom hərwi neŋgeye ma sliye faya mahəbe kurom ada kâ dədum abəra ka tsəved ŋgay bay. Neŋgeye na, ma bariye fakuma abəra mezeleme kurom hay, ma təriye kurom ha tsədaŋna. Ma diye kurom ha ka təv ŋgay. Ka ta lətsumeye kame ŋgay ka təv i mələve i bəy ŋgay. Ka ta ŋgwasumeye haladzay.

²⁵ Zambadakway a Mbəlom na, neŋgeye nəte ŋwen. Ada maa təma kway ha tə həlay i Bəy Maduwen kway Yesu Kəriste na, neŋgeye. Ndo hay tebiye tã zambaday, kwa way mâ dəslay ha gər a gədaŋ ŋgay. Neŋgeye na, Bəy Bagwar eye ma ndziye ka tor eye. Andza niye zla ka madazlay hus ka bəgom, ada ka tor eye. Ma təriye andza niye. Amen!

Məsine i Yuhana Məfələkwe

Ndo məwetse dərrewel nakay a watsa na, ka mandəve i makurre i məve temerre ma dəba i Yesu Kəriste. Ahəl niye na, a say a bəy i Roma t̄a dəslay ha gər andza mbəlom. Siye i ndo məpe mədzal gər hay ta sa d̄aretsətseh hərwi nakə t̄ə pa mədzal gər tay ka Yesu aye. Ane tuk na, siye hay ta huta gədaŋ bay.

Derewel i Məsine i Yuhana a ge məsler ka mələve ha ka bo wu hay ada ta mandzəkit bo i wu hay. Həlay a vay ti yaw na abəra Dzam Guram eye. Məpesle wu hay t̄ə mazəbe i wu hay a d̄a wu nakə ka ndəv kə rah lele aye.

Madazlay i Məsine i Yuhana (1.1–3.22) na, mə d̄ama dərrewel hay mawatsa eye tasəla.

Ka madədo 4 hus 20 na, t̄ə zla na Yuhana a mbəlom. Ka madədo 4 hus ka 11, a d̄a ha ma kəkay nakə Yesu a vəl tsəved mahəndəke ada mətsəne dərrewel hay i Dzam Guram eye aye. Madədo 12 hus ka 20 faya ma diye ha ka v̄əram bagwar eye ka gədaŋ i mənese.

Madədo 21 ta 22 t̄ə d̄a ha mäge wu wedeye nakə Mbəlom faya ma ləviye ha bo aye.

¹ Derewel nakay a tsik ka wu nakə Mbəlom a d̄ay ha a Yesu Kəriste aye. Mbəlom a d̄atay ha na, hərwi ada m̄a d̄atay ha a ndo i məsler hay wu nakə ma ta giye bo aye. Yesu Kəriste a slər gawla ŋgay ka t̄əv i ndo i məsler ŋgay Yuhana ma məsine hərwi məday ha wu nakay.

² Tsa na, Yuhana a tsik wu nakə gawla i Mbəlom a d̄ay ha aye kame i ndo hay tebiye. Andza m̄əgwedə nakə a tsik aye na, bazlam i Mbəlom ada maa d̄a ha wu neheye a tsik dedek na, Yesu Kəriste.

³ Mbəlom ma piye ŋgama ka ndo nakə a dzaŋga dərrewel nakay kame i ndo hay tebiye aye. Ada ndo neheye t̄ə tsəne ada ta rəhay ha gər aye na, Mbəlom ma piye fataya ŋgama d̄ərmak. Hərwi sər ha na, wu neheye ma ta giye bo aye na, mazlambar kə ndzew.

Yuhana a tsikatay naha me a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu wal wal tasəla aye

⁴⁻⁵ Maa watsa naha dərrewel nakay na, neŋ Yuhana. Na watsa naha na, a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye wal wal t̄əv tasəla ka dala i Azi aye.

Mbəlom m̄a pa fakuma ŋgama ada m̄a v̄əlakum m̄əndze zay. Neŋgeye andaya kwa ka madazlay, neŋgeye andaya anəke, ada neŋgeye ma maweye sa. Məsəfəre ŋgay neheye tasəla malətsa eye hay kame i t̄əv m̄əndze i bəy ŋgay aye t̄ə Yesu Kəriste, t̄a pa fakuma ŋgama ada t̄a v̄əlakum zay. Yesu Kəriste neŋgeye ndo məhəle mbal ta dedek eye, neŋgeye makurre i wawa nakə t̄ə lah məwe aye, neŋgeye a lah mələtsew abəra ma mədahaŋ makurre aye ada neŋgeye bəy ka gər i bəy i m̄əndzibəra hay tebiye.

Yesu Kəriste, neŋgeye a wud̄a kway, kə mət hərwi kway. Kə t̄əmakway ahaya abəra mə mezeleme t̄ə bambaz ŋgay.

⁶ Ka deyewekweye t̄ə neŋgeye dziye a mələve i bəy ŋgay, ka ta ləvakweye t̄ə neŋgeye dziye. Nəkway t̄ə neŋgeye ka t̄əra kway ha ndo məvəlay wu a Mbəlom hərwi mäge məsler i Bəba ŋgay. Ndo hay t̄a zambaday a Yesu Kəriste, gədaŋ tebiye a yaw na, mə neŋgeye ka tor eye. M̄a t̄əra andza niye!

⁷ Zəbum d̄əre: Yesu ma deyeweye na, ma pazlay,

Kwa way tebiye ma ŋgateye,

kwa ndo neheye t̄ə slaka na ta suwal aye, ta ŋgateye.*

Slala hay tebiye ka m̄əndzibəra ta tuwiye hərwi ŋgay.

Ma ta giye na, ta dedek andza niye. M̄a t̄əra andza niye!

⁸ Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad: «Maa dazlay a wu tebiye na, neŋ, maa ndəv ha wu hay tebiye na, neŋ gwa.»

Neŋgeye gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye. Neŋgeye andaya kwa ka madazlay, neŋgeye andaya anəke, ada neŋgeye ma maweye sa.

Məsine i Yuhana

⁹ Maa watsakum naha dərrewel nakay na, neŋ Yuhana malamar kurom. Neŋ t̄ə nəkurom nəkway madzapa eye t̄ə

* 1:7 Zakari 12.10; Yuhana 19.37.

Yesu Kəriste. Andza niye, neñ faya na siye dəretsətseh andza nəkurom dərmak. Nəkway tebiye faya ka səmakway naha. Andza niye, kə pa kway a təv mələve i bəy nğay.

Neñ na, ta gəs ga. Ti ye, tə kal ga ha a gəma nakə malawara eye ta yam tə zalay Patmos aye. Tə kal ga ha a dəma na, hərwi na dəwa ha bazlam i Mbəlom. Na gwadəwa, maa dəkway ha tsəved dedək eye na, Yesu.

¹⁰ Pat wuray, na zəba dəre na, neñ mə həlay i Məsəfəre Tsədənna eye. Pat eye niye na, pat i luma i sidzew. Tsa na, na tsəne mətsike me ma dəba ga andza tolom. A tsik me ta magala nğəlakəka.

¹¹ A gweden: «Wu nakə ka nğatay aye na, watsa na ka dərəwel. Ka watsa na, sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye təv wal wal tasəla aye. Ma gəma i Efez, ma Simirne, ma Pergam, ma Tiyatir, ma Sardes, ma Filadelfi ada ma Lawdise.»

¹² Na tsəne bazlam niye andza niye na, na mbədə dəre a dəba, na gwad na zəbiye naha ka ndo nakə a tsikenew me aye. Tsa na, na nğatay naha a lalam hay tasəla mavəda eye ta gura, ako mavata eye faya nəte nəte tay eye.

¹³ Ma wuzlah i wu niye hay na, na nğatay naha a wu eye malətsa eye, a ndzəkit bo andza ndo. Suwal i petekəd ka bo kutsik ada məbara bo eye mə dərev əngəts tə wu nakə tə vəd ta gura aye.

¹⁴ Məkwets nğay a dəv herre andza guguman, dəre nğay bəbay na, andza dərneh i ako.

¹⁵ Sik nğay hay na, a dəv andza bəre nakə tə pa ako aye. Bədiđay nğay a ləv andza i yam nakə a vaw abəra mə mahəmba aye.

¹⁶ Mə həlay nğay na, wurzla hay tasəla. Maslalam matasla eye hepepe diye sulo sulo faya ma deyeweye abəra mə bazlam nğay. Dəre nğay andza pat nakə a wur ta magərhapat aye.

¹⁷ Na nğatay na, na dəf abəra ka mbəlom kame nğay tsədək tsədək andza na mət. Ane tuk na, a pa fagaya həlay i mənday nğay. Tsa na, a gweden: «Kā dzədzar bay, maa dazlay a wu hay tebiye na, neñ ada maa ndəv ha wu hay tebiye na, neñ.

¹⁸ Neñ na, ndo nakə ma ndziye ta sifa aye. Na mət ane tuk na, na lətsew abəra ma mədahañ. Neñ na ndziye ka tor eye. Neñ na, gədañ eye abəra ka mədahañ ada neñ gədañ eye ka təv məndze i mədahañ hay.

¹⁹ Wu nakə ka nğatay tebiye aye na, watsa na. Watsa tay ha wu neheye faya ma giye bo anəke aye tə bəmalə nakə ma giye bo kame tebiye aye.

²⁰ Wurzla neheye tasəla ka nğatay mə həlay nğay aye ada lalam hay tasəla mavəda eye ta gura, andza məgwede mey na, na dəkeye ha. Sər ha, wurzla neheye tasəla aye na, gawla i Mbəlom neheye a pa tay ha ada tā tsəpa ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu niye hay təv wal wal tasəla aye. Lalam neheye tasəla mavəda eye ta gura aye a də ha na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu eye neheye təv wal wal tasəla aye.»

2

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Efez aye

¹ Ndo niye a gweden sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Efez aye, gwadatay:

«Maa tsik bazlam eye na, neñ Yesu ndo nakə wurzla hay tasəla mə həlay i mənday nğay aye ada neñgeye faya ma həhaliye ma wuzlah i lalam neheye tasəla tə vəd ta gura, ako fataya aye.»

² A gwadatay na: «Na sər ha məsler kurom, na sər ha ka gum məsler ta gədañ haladzay ada ka səmumay naha a dəretsətseh. Na sər ha sa na, ka vəlumatay tsəved a ndo i sewəd hay a walañ kurom bay. Ndo neheye tə gwad nəteye na, ndo i maslañ hay, ane tuk na, nəteye ndo i maslañ ga hay bay. Ka zəbum fataya lele, ka sərur ha nəteye na, ndo i parasay hay.

³ Nəkurom faya ka səmumay naha a dəretsətseh haladzay hərwi ga, ka yum gər bay.

⁴ «Ane tuk na, na zəba faya na, mənese andaya mə walañ kurom. Ka wudum ga andza nakə ahəl niye sa bay.

⁵ Dzalum ka mändze kurom nakə ahəl niye aye, zəbum dəre təday ka dədum, ka mum ta dəba. Gərüm ha mezeleme kurom, ndzum andza nakə ka gawum ahəl niye kurre aye. Tadə ka gərüm ha mezeleme kurom bay na, na diye naha na miye ha fakuma abəra lalam nakə mavəda eye ta gura ako faya aye.

⁶ «Ane tuk na, neñ faya na zambadəkumeye hərwi wu mekeleñ hərwi ka numay dəre a məsler i ndo i Nikolas hay andza neñ nakə na nay dəre aye.

⁷ «Ndo neheye zləm andaya fataya aye na, t̄a pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədəñña ma tsikiye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. Ndo neheye ta səmay naha, ta ñgwasa ka dəretsətseh aye na, na vəlateye hohway i gərđaf nakə ma guvah i Mbəlom ma vəlateye sifa a ndo hay aye, ta ndiye.*»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Simirne aye

⁸ Ndo niye a gwedeñ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Simirne aye. Maa tsik bazlam nakay na, neñ Yesu. Maa dazlay a wu hay tebiye na, neñ ada maa ndəv ha wu hay tebiye na, neñ. Na mət ada na lətsew abəra ma mədahañ.

⁹ «Na sər ha dəretsətseh kurom, na sər ha nəkurom mətawak eye hay. Ane tuk na, nəkurom zlele eye hay đuh. Wu neheye lele bay ndo hay faya ta tsikiye fakuma aye na, na sər ha dərmak. Ndo neheye faya ta tsikiye fakuma aye na, tə gwad nətəye Yahuda hay. Ane tuk na, nətəye Yahuda hay bay, nətəye ndo i Fakalaw hay.

¹⁰ «Mazlambar ka sumeye dəretsətseh, ane tuk na, k̄a dzədzarum bay. Tsəne! Mazlambar Fakalaw ma gəsiye siye i ndo hay mə walañ kurom ma piye tay ha a dañgay hərwi madzədzam kurom. Ka sumeye dəretsətseh məhəne kuro. Kwa ta kədiye kurom bəbay na, səmumay naha, k̄a gərüm ha mədzal gər abəra ka Mbəlom bay. Andza

niye, na vəlakumeye magogoy kurom na, sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹¹ «Ndo neheye zləm andaya fataya aye na, t̄a pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədəñña eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye: Ndo neheye ta səmay naha, ta ñgwasa ka dəretsətseh aye na, ta mətiye məməte masulo eye sa bay.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Pergam aye

¹² Ndo niye a gwedeñ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Pergam aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, neñ Yesu ndo nakə maslalam faya matasla eye hepepe diye sulo sulo aye.

¹³ Təv nakə nəkurom mandza eye mə dəma aye na, na sər. Nəkurom mandza eye ma təv nakə Fakalaw neñgeye bəy eye mə dəma aye. Kwa ahəl nakə tə kəd Añtipas ndo nakə a tsikawa bazlam ga kame i ndo hay tebiye neñgeye ndo ga aye na, ka gərüm ga ha bay, ka pum mədzal gər kurom ka neñ huya. Tə kəd na mə walañ kurom ma gəma kurom ma təv nakə Fakalaw mandza eye mə dəma aye, ada đuh huya faya ka đumeye ha parakka neñ na, bəy kurom.

¹⁴ «Ane tuk na, na zəba faya na, mənese hay andaya mə walañ kurom. Ndo hay andaya mə walañ kurom faya ta pay bəzay a matətike i Balam nakə ahəl niye aye.† A tətikay a Balak ma dzəgədiye tay ha Israyel hay a mənese. A vatay gər hərwi ada t̄a həpəd slo i kule, ada t̄a ge madama dərmak.

¹⁵ Siye hay mə walañ kurom faya ta giye andza niye dərmak. Nətəye faya ta pay bəzay a wu nakə ndo i Nikolas hay‡ faya ta tətikiye.

¹⁶ «Mbədum ha mede kurom. Tadə ka mbədum ha mede kurom bay na, na diye naha mazlambar ka təv kurom ta maslalam nakə ma deyeweye abəra mə bazlam aye, na giye ha vərəm ka ndo kurom niye hay.

* 2:7 Madazlay i wu hay 2.8-9. † 2:14 Zəba mə Məpesle 31.16, 22.1-25.9. ‡ 2:15 Məsine i Yuhana 2.6.

¹⁷ «Ndo neheye zləm andaya faya aye na, tâ pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədanğa eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.

«Ndo neheye ta səmay naha, ta ɲgwasə ka dəretsətseh aye na, na vəlateye dəf nakə dəda ndo hay ta ɲgatay bay aye. Na vəlateye kwar herre eye, məzele wedeye mawatsa eye ka kwar eye niye. Məzele niye na, ndəray a sər bay. Mata səre na, ndo nakə ka təma na a həlay aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Tiyatir aye

¹⁸ Ndo niye a gwedəɲ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Tiyatir aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, Wawa i Mbəlom. Dəre ɲgay na, andza dərneh i ako. Sik ɲgay hay a dəv andza bəre nakə tə pa ako aye.

¹⁹ «Na sər ha məsler kurom hay. Na sər ha ka wudum ndo hay ada faya ka pumeye mədzal gər kurom ka neɲ huya. Na sər ha faya ka səmumeye naha a dəretsətseh. Na sər ha na, faya ka dzənumeye siye i ndo hay dərmaɲ ada wu nakə faya ka gumeye anəke aye na, a ze nakə ahəl niye aye.

²⁰ «Ane tuk na, na zəba faya na, mənese andaya mə walaɲ kurom. ɲgwas niye tə zalay Zizabel aye na, ka vəlumay tsəved məndze mə walaɲ kurom. A gwad neɲgeye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom. Ane tuk na, neɲgeye faya ma vateye gər a ndo i məsler ga hay, neɲgeye faya ma tətikateye məge madama ada ka mahəpəde slo i kule.

²¹ Na paslay həlay eye hərwi ada mâ mbəda ha mede ɲgay, ane tuk na, a say bay, neɲgeye faya ma giye madama huya.

²² «Hərwi niye, na vəleye dəretsətseh haladzay, ma siye dəretsətseh ka təv məhəne ɲgay. Ndo neheye tə gawa madama dziye na, ta siye dəretsətseh haladzay dərmaɲ. Tədə ta gər ha mezeleme tay ada ta gər ha mezeleme tay bay na, ta mətiye.

²³ Na bəbazliye tay ha wawa ɲgay hay hərwi ada məhay gər i ndo məpe mədzal

gər hay ka Yesu ma gəma wal wal tebiye tâ sər ha na, wu nakə ndo hay faya ta dzaliye mə gər tay ada wu nakə a yatay a gər aye, neɲ na sər ha tebiye. Nəkurom tebiye na vəlakumeye magogoy kurom na, da ka məsler nakə ka gum aye.

²⁴ «Ane tuk na, nəkurom siye neheye ma gəma i Tiyatir ka pumay zləm a bazlam i ɲgwas niye təbey aye, wu nakə ndo hay tə zalay wu mənğaha eye i Fakalaw aye na, nəkurom ka sərum təbey. A nəkurom na, bazlam mekeləɲ eye andaya nakə na tsikakumeye bay.

²⁵ Wu nəte na, pum na wu nakə ka tətikumeye a gər bəɲbəɲ lele hus a pat nakə na maweye.

²⁶ «Ndo neheye ta səmay naha, ta ɲgwasə ka dəretsətseh aye ada faya ta giye wu nakə a yeɲ a gər aye hus ka mandəve i məndzibəra na, na vəlateye gədaɲ ka slala i ndo hay tebiye.

²⁷ Na vəlateye gədaɲ andza gədaɲ nakə Bəba a vələɲ aye dərmaɲ. Ta ləviye ndo hay ta gədaɲ, ta bəbazliye tay ha ndo i sewed hay andza ndo nakə ma həbiye tay ha guram i səɲgəle hay ndəslof ndəslof aye.

²⁸ Na vəlateye bamta§ nakə a dəv ta mbəlomda aye dərmaɲ.

²⁹ «Ndo nakə zləm andaya faya aye na, mâ pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədanğa eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

3

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Sardes aye

¹ Ndo niye a gwedəɲ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Sardes aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, neɲ Yesu ndo nakə Məsəfəre i Mbəlom tasəla mə həlay ɲgay aye ada wurzla hay tasəla mə həlay ɲgay aye dərmaɲ. Na sər wu nakə faya ka giye aye. Ndo hay faya ta dəsłakumeye ha gər tə gwad ka hutum sifa, azlakwa düh nəkar andza maməta eye.

² «Pədəkum, gum gədan bəna ka mətumeye tsədək tsədək hərwi na zəba faya məsler kurom ka dəre i Mbəlom na, tsədənna zuk bay.

³ Dzalum na, ka wu nakə ka tsənum ahəl niye aye ada ka təməum bazlam i Mbəlom na, ma kəkay aye ada mbədum ha mede kurom. Niye na, pum na a dərev kurom. Tadə ka pədəkum bay na, sərūm ha na diye naha ka təv kurom. Ane tuk na, na diye naha a həlay waray na, ka sərūmeye ha bay. Na diye naha andza məkal.

⁴ «Ane tuk na, ndo siye hay andaya mə walañ kurom ma gəma i Sardes, nəteye ta ge ndəluḅ ka peteked tay təbey. Nəteye na, tə yeñ a gər lele. Ta piye peteked herre eye ka bo ada nəmaa diye ka bo dziye.

⁵ «Andza niye, na kalateye ka bo peteked herre eye a ndo neheye tə səmay naha tə nḡwasa ka dəretsətseh aye. Ta watsa məzele tay a derewel nakə tə watsa a dəma məzele i ndo neheye ta huta sifa aye. Dadə na mbatiye ha məzele tay abəra mə derewel nakay bay. Na diye tay ha kame i Bəba ga Mbəlom ada kame i gawla nḡgay hay, nəteye i ga hay.

⁶ «Ndo nakə zləm andaya faya na, mə pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədənna eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Filadelfi aye

⁷ Ndo niye a gwedəñ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Filadelfi aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, neñ Yesu ndo nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom ada neñgeye na, a raw me təbey. Kəle i bəy Davit na, mə həlay nḡgay. Tadə ka həndək abəra ma məged na, ndəray andaya ma sliye faya mədərəzl na bay. Tadə ka dərəzl na məged na, ndəray ma sliye faya məhəndəke na bay.

⁸ «Na sər wu nakə faya ka gumeye aye. Na sər ha gədan kurom na, tsekweñ tsa, ada azlakwa ka gum wu nakə a yeñ a gər aye həbe bədaw? Ka rəhumay ha gər a bazlam

ga, ka gwadum nəkurom na, ndo ga hay. Na həndək abəra ma məged hərwi kurom, ndəray ma sliye faya mədərəzle na bay.

⁹ Tsənum, anəñ wu nakə na giye ta ndo neheye nəteye ndo i Fakalaw hay aye. Faya ta tsikiye tə bazlam, tə gwad nəteye Yahuda hay, ane tuk na, nəteye Yahuda hay bay, ta raw me dəkdek tsa. Na gateye kutoñ, tə yaw tə dəkwakum gurmets. Ta səriye ha na, na wuda kurom.

¹⁰ Nəkurom na, ka səməumay naha a bazlam ga andza nakə na tsikakum səməumay naha aye. Hərwi niye, neñ na tsəpiye kurom hərwi ada kə yum a dəretsətseh bay. Dəretsətseh nakay ma diye kwa ka way, ma dziye tay ha ndo i məndzibəra hay tebiye.

¹¹ Mazlambar na maweye. Pum wu nakə ka tətik aye bəñbəñ a gər hərwi ada mə buwa fakuma abəra magogoy kurom bay.

¹² «Ndo neheye tə səmay naha, ta nḡwasa ka dəretsətseh aye na, na piye tay ha a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ga andza sik i galak nakə tə lawa a wuzlah i gay aye, ta ndziye ka tor eye. Wuray andaya nakə ma həharatay ahaya abəra mə dəma aye bay. Na watsiye məzele i Mbəlom ga ka nəteye, tə məzele i gəma i Mbəlom ga. Gəma niye na, Zerozelem wedeye. Mbəlom ma sləraweye abəra mə mbəlom. Na watsiye məzele ga wedeye ka ndoweye neheye dərmak.

¹³ «Ndo nakə zləm andaya faya na, mə pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədənna eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Lawdise aye

¹⁴ Ndo niye a gwedəñ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye tay ha məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, neñ Yesu ndo nakə tə zalay “Mə təra andza niye” aye. Faya ma diye ha wu nakə Mbəlom a ge aye, maraw me andaya mə bazlam nḡgay kwa tsekweñ bay. Mbəlom a ge wu hay tebiye na, tə həlay nḡgay.

15 «Na sər wu nakə faya ka gumeye. Nəkurom hiyatsatsa bay ada laluh laluh wal bay sa. Ka ndzumeye ma wuzlah eye gangəlanlanña andza niye na, a yenj a gər bay.

16 Nəkurom hiyatsatsa bay ada laluh laluh kəgəbay daduk daduk wal bay sa, nəkurom mandza eye ma wuzlah eye andza niye sa na, na vənahiye kurom ahaya abəra mə bazlam ga.

17 «Ka gwadum nəkurom na, zlele eye, ka hutum wu hay tebiye, wuray a kətsakum bay. Ane tuk na, nəkurom dərətsətseh eye hay, ka gum mə bo. Nəkurom mətawak eye hay peteked andaya fakuma bay, nəkurom guluf eye hay na, ka sərüm bay.

18 Hərwi niye, neñ faya na tsikakumeye wu nakə ka gumeye. Səkənum gura nakə ta lambad ta ako, a dəv wuzl wuzl haladzay aye. Dumara, səkənum mə gay ga hərwi ada kâ tərüm zlele eye hay ta dedək. Dumara, səkənum peteked herre eye, kâ pum ka bo. Andza niye horoy ma gakumeye sa bay hərwi nəkurom bo kəriye sa bay. Səkənum sidem i dərə, mâ dzəna kurom hərwi ada kâ ngatumay a wu hay sa.

19 «Neñ na, ndo neheye na wudə tay ha aye na, na ngərəziye fataya, na datay ha metsehe. Kə ge andza niye na, mbədum ha mede kurom, pumenj bəzay tə dərəv kurom peteh.

20 Tsənum, na lətsiye ka həlay i maged ada na zaliye. Ndo nakə kə tsəne bədiday ga aye ada ka həndəkəñ na maged na, na fələkwiye a gay ngay, nəmaa ndiye daf salamay.

21 «Ndo neheye ta səmay naha, ta ngwasa ka dərətsətseh aye na, na vəlateye tsəved hərwi ada tã yaw, nəmaa ndziye ka təv mändze i bəy ga, andza neñ na səmay naha, na ngwasa ka dərətsətseh aye, ada neñ ta Bəba ga, nəmay ndziye ma bəy ngay.

22 «Ndo nakə zləm andaya faya na, mâ pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədanña eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

4

Maged mahəndəka eye mə mbəlom

1 Ma dəba eye na, na ngatay a wu mekeleñ.

Na ngatay a maged mahəndəka eye mə mbəlom, na tsəne bədiday i ndo nakə a ləv andza tolom a tsikeñ me meeneñ aye sa. A gwedəñ: «Tsalaw a gəma kanañ hərwi ada na dakeye ha wu nakə ma giye bo kame mba aye.»

2 Kwayanña Məsəfəre Tsədanña eye a yaw a zla ga. Tsa na, na ngatay a təv mändze i bəy mə mbəlom. Ndoweye mandza eye faya.

3 Ndo niye mandza eye na, da'ar ngay a wuzl dərə andza kwar nakə ngwalak eye, tə zalay *zaspə* ada *sardowan* aye. Kulay a lawara na təv mändze i bəy niye tuwzik. Kulay niye na, a wuzl dərə andza kwar ngwalak eye, tə zalay *emerod* aye dərək.

4 Təv mändze hay kuro kuro sulo gər eye fad dandahtahha tə lawara na təv mändze i bəy niye. Madugula hay kuro kuro sulo gər eye fad mandza eye hay faya. Peteked neheye ka bo tay aye na, kwedək kwedək. Kwa way tə dzagwa i bəy mə gər. Dzagwa niye hay na, tə ngar ta gura.

5 Mawutsedə i mbəlom a wutsedew abəra ma təv mändze i bəy niye. Maləve i mbəlom a ləvaw abəra mə dəma dərək. Kame i təv niye na, wuye hay andaya tasəla andza lalam, ako faya a dəv haladzay. Wu niye hay tasəla andza lalam aye, nəteye na, məsəfəre neheye tasəla mandza eye kame i Mbəlom aye.

6 Kame i təv mändze i bəy niye na, wuye andaya andza dəlov, a wuzl dərə andza malam, dərə a ye abəra mə dəma kwetseh kwetseh.

Wu hay fad tə lawara na təv mändze i bəy a wuzlah. Wu niye hay na, wu neheye ta məsəfəre tay aye. Ta dəba, dərə andaya fataya ada ta diye i me dərə andaya fataya, ngurti ngurti.

7 Wu niye makurre aye na, a ndzəkit bo zil, masulo eye a ndzəkit bo vo'ar i sla wawa eye, mamahkar eye na, da'ar ngay a ndzəkit bo ndo zezeñ ada mafad eye a ndzəkit bo matsəv nakə faya ma tsəviye aye.

8 Wu neheye fad aye na, kwa way ta gwəzleviyek eye hay faya məkwa məkwa. Ka gwəzleviyek niye hay dərə hay fataya

haladzay ta dəba eye kwa tə hud eye ndot-sndotstsa. Ta həpat kwa ta həvad faya ta giye dəmes huya, tə gər ha bay. Ma dəmes tay niye na, tə gwad:

«Bəy Maduweŋ Mbəlom nəkar na, tsədanŋa kwa mənese andaya ka təv yak bay, nəkar gədan eye ka gər i wu hay tebiye, nəkar andaya kwa ahəl niye, nəkar andaya anəke, ada ka deyeweeye.»

⁹ Andza niye, wu neheye faɗ aye na, tə gawa dəmes ada ta zambadaway a Mbəlom nakə mandza eye ka təv məndze i bəy ŋgay aye ada a neŋgeye nakə ma ndziye ka tor eye. Tə dəslay ha gər, tə gay sisə.

¹⁰ Ahəl nakə tə gawa ha andza niye na, madugula neheye kuro kuro faɗ aye ta dəkwawa gurmets kame i Mbəlom, neŋgeye nakə mandza eye ka təv məndze i bəy ŋgay aye ada neŋgeye mandza eye ka tor eye. Tə dəsaway ha gər, ta tsakwawa dzagwa i bəy niye hay mə gər tay aye tə pawa kame ŋgay, tə gwad:

¹¹ «Bəy Maduweŋ may Mbəlom, nəkar na, ka sla ɗa, ndo hay t̄a dəsłaka ha gər, t̄a zambadaka ta dedek ada gədan a yaw na, mə həlay yak. Hərwi maa ge wu hay tebiye na, nəkar, wu neheye a ge bo na, hərwi a saka wu neheye tebiye t̄a ge andaya.»

5

Ta zambaday a ndo nakə a t̄ara andza wawa i t̄əbaŋ i Mbəlom aye

¹ Tsa na, na ŋgatay a d̄erewel mə həlay i ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy aye. D̄erewel niye na, magəsa eye mə həlay i m̄ənday. Tə watsa faya wu na, diye sulo sulo. Tə pad̄a na ka bo. Tə gəs na tə wu m̄əgəse d̄erewel təv tasəla hərwi ada m̄a həndək bay.

² Ma dəba eye na ŋgatay a gawla i Mbəlom gədan eye, a tsətsah ta magala, a gwad: «Way nakə ŋgwalak eye kame i Mbəlom kə sla ɗa mapəle faya abəra wu m̄əgəse d̄erewel ada ma həndəkiye na aye na, way?»

³ Ane tuk na, ndəray kwa nəte nakə ma sliye faya mahəndəke ada ma zəbiye ka

wu nakə mə d̄əma aye na, andaya bay tebiye. Mə mbəlom, ka dala, ma bəɗ, kwa ka waray, ndəray andaya bay.

⁴ Na tuwa haladzay hərwi ndəray andaya ŋgwalak eye kame i Mbəlom nakə ma sliye mahəndəke d̄erewel ada ma zəbiye a d̄əma d̄əre aye na, andaya kwa nəte bay.

⁵ Ane tuk na, nəte mə walaŋ i madugula neheye kuro kuro sulo gər eye faɗ aye a gwedəŋ: «K̄a tuwa bay, zəba d̄əre: Zil nakay na, a yaw abəra ma gwala i Yahuda, neŋgeye gwala i Davit. Neŋgeye kə ŋgwasə ka wu hay tebiye, ma p̄əliye ha wu m̄əgəse d̄erewel neheye tasəla aye ada ma həndəkiye na d̄erewel.»

⁶ Tsa na, na ŋgatay a ndoweeye, neŋgeye malətsa eye ma wuzlah i təv məndze i bəy. Madugula neheye kuro kuro sulo gər eye faɗ aye tə wu neheye faɗ aye tə lawara na a wuzlah. A ndzəkit bo na, wawa i t̄əbaŋ, andza ta kəɗ na ahəl niye nəte. D̄əram ka gər ŋgay tasəla ada d̄əre andaya faya tasəla d̄ərmak. D̄əre neheye tasəla aye na, m̄əsəfəre neheye kame i Mbəlom aye, Mbəlom faya ma sl̄əriye tay ha ka m̄əndzibəra tebiye.

⁷ Wawa i t̄əbaŋ niye a ye ka təv i ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy aye. A ye naha na, a t̄əma na d̄erewel abəra mə həlay i m̄ənday ŋgay.

⁸ A t̄əma faya abəra d̄erewel niye na, wu neheye faɗ aye ta madugula neheye kuro kuro sulo gər eye faɗ aye ta dəkw gurmets kame ŋgay. Nəteye niye tebiye kwa way ta gandzaval mə həlay ada ŋgwalak i gandayah hay mavəɗa eye ta gura andaya fa-taya d̄ərmak maraha eye hay tə wu eye andaya tə pawa faya ako na, a ze huŋŋa. Wu niye a ze huŋŋa eye na, maɗuwule me i ndo m̄əpe m̄ədzal gər hay ka Yesu neheye ta d̄uwulaway naha me aye.

⁹ Tə ge d̄əmes wedəye. Ma m̄əge d̄əmes tay nakə faya ta giye na, tə gwad:

«Nəkar na, ka sla ɗa matəme d̄erewel nakay ada mahəndəke na wu nakə tə gəs ha aye dedek.

Hərwi ta kəɗ kar andza wawa i t̄əbaŋ nakə tə kəɗaway a Mbəlom aye, ada ka səkəmatay ahaya ndo hay abəra mə mezeleme tə bambaz yak,

ka həlatay ahaya ka təv i Mbəlom.
Kwa nəteye na, gwala waray,
kwa tə tsik me i gəma waray,
kwa slala waray,
kwa nəteye mandza eye ma gəma
waray,

nəkar ka həlatay ahaya ka təv i Mbəlom.

¹⁰ Ka təra tay ha ndo yak hay, nəkar ka
ləvateye gər.

Ka təra tay ha ndo məvəlay wu a Mbəlom
hərwi ada t̄a gay məsler a Mbəlom,
ada nəteye ta təriye bəy ka mändzibəra
tebiye.»

¹¹ Tsa na, na ɲgatatay a gawla i Mbəlom
hay, gwezem gwezem haladzay ma pasliye
bo bay. Tə lawara na təv mändze i bəy ada
wu neheye fad aye ta madugula neheye
kuro kuro sulo gər eye fad aye telelewiw a
wuzlah. Na tsəne dəmes tay.

¹² Tə gawa dəmes ta magala, Tə gwad:

«Wawa i təbaɲ nakə tə kəd na aye na,
gədaɲ tebiye mə həlay ɲgay,
zlele tebiye na, i ɲgay,
a sər wu hay tebiye,
neɲgeye gədaɲ eye.

Neɲgeye na, kə sla ndo hay

t̄a dəslay ha gər ada t̄a zambaday.

Zəba faya təday, neɲgeye na, məzlaḅ eye.»

¹³ Tsa na, na tsəne məge dəmes i wu neh-
eye tebiye Mbəlom a ge aye. Wu neheye mə
mbəlom aye, neheye ka mändzibəra aye,
neheye ma bəd aye, neheye ma dəlov aye,
tə gawa dəmes tay eye, tə gwad:

«Zambadəkway a ndo nakə neɲgeye mandza
eye ka təv mändze i bəy aye
ada a ndo nakə neɲgeye andza wawa i təbaɲ
aye,
dəslakwatay ha gər.

Gədaɲ tebiye a yaw na, abəra ma nəteye.

Zəba, nəteye na, məzlaḅ eye hay ka tor
eye.»

¹⁴ Wu neheye fad aye ta mbəda faya tə
gwad: «M̄a təra andza niye!» Madugula
neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye na,
ta dəkw gurmets kame i ndo neheye nəteye
mandza eye ka təv mändze i bəy aye ada tə
dəslatay ha gər.

6

*Wawa i təbaɲ a dazlay a məpəle ha wu
neheye tasəla tə bar ha dərewel aye*

¹ Ahəl nakə Wawa i təbaɲ a təma dərewel
a həlay, a dazlay məpəle ha wu neheye
tasəla tə bar ha dərewel aye na, na ɲgatay.
A pəla ha nəte. Tsa na, na tsəne mətsike
me abəra mə walaɲ i wu neheye fad aye,
mətsike me ɲgay niye a ləv andza maləve i
mbəlom, a gwad: «Dara!»

² Tsa na, na ɲgatay a pəles kudəkudək eye.
Ndo mandza eye faya, tə lalaɲ eye mə həlay.
Tə pay dzagwa i bəy a gər. Mata sle ka wu
hay tebiye na, neɲgeye. A ye məge vərəm
ada ma ɲgwasaweje fataya.

³ Wawa i təbaɲ niye a pəla ha masulo i
wu neheye tə bar ha dərewel aye. Na tsəne
mətsike me abəra mə walaɲ i wu neheye
fad aye, masulo eye mə walaɲ tay, a gwad
sa: «Dara!»

⁴ Tsa na, pəles neɲged a yaw. Pəles niye
na, a zəba ndozza andza ako. Ndo nakə
mandza eye faya aye na, tə vəlay gədaɲ
ka məzle vərəm, maye ha ka mändzibəra
hərwi ada ndo hay t̄a kəd bo. Tə vəlay
maslalam bagwar eye a həlay.

⁵ Tsa na, Wawa i təbaɲ a pəla ha
mamahkar i wu neheye tə bar ha dərewel
aye. Tsa na, na tsəne mətsike me a tsənew
abəra mə walaɲ i wu neheye fad aye,
mamahkar eye mə walaɲ tay a wuda, a
gwad sa: «Dara!» Kwayaɲɲa, na ɲgatay a
pəles a zəba zəɲzəɲ. Ndo nakə mandza eye
faya aye na, agwada mə həlay ɲgay.

⁶ Na tsəne maləve i wu mə walaɲ i wu
neheye fad aye andza mətsike me i ndo. A
gwad: «Suloy nakə tə ge faya məsler hwapat
aye a sla wuray bay. Ta səkəmiye daw
agwada nəte tsa. Tadə bəle na, ta səkəmiye
agwada mahkar.» A gwad sa: «I mal ta
guzom na, ka nas ha bay.»

⁷ Wawa i təbaɲ a pəla ha mafad i wu
neheye tə bar ha dərewel aye. Tsa na, na
tsəne mətsike me a tsənew abəra mə walaɲ
i wu neheye fad aye, mafad eye mə walaɲ
tay a wuda, a gwad: «Dara!»

⁸ Tsa na, na ɲgatay a pəles mekeləɲ eye
a yaw. Mazəbe ɲgay eye na, a zəba kulah
kulah andza geɲgis. Ndo nakə mandza eye
faya aye na, məzele ɲgay Mədahaɲ nakə ma
kədiye ndo hay aye. Ndo nakə tə zalay Təv
Mändze i Mədahaɲ hay aye na, faya ma
pay bəzay. Ta ɲgəna ha mändzibəra fad.

Tə vəlatay nəte ada tə vəlatay faya gədan hərwi ada tâ bəbazl tay ha ndo hay abəra mə dəma. Ta bəbazliye tay ha ta maslalam ada siye hay ta mətiye tə may, siye hay ta mətiye ta dəvats ada wu i pesl hay ta bəbazliye tay ha.

⁹ Wawa i təbaŋ a pəla ha mazlam i wu neheye tasəla tə ɓar ha dərəwel aye. Tsa na, na ŋgatay a ndo neheye tə kəd tay ha ahəl niye aye ma huvo i təv məvəlay wu a Mbəlom aye. Ndo neheye tə kəd tay ha ahəl niye na, hərwi ta təma bazlam i Mbəlom ada hərwi nakə tə dawa ha parakka aye.

¹⁰ Ta wuda ta magala, tə gwad: «Bəy Maduweŋ may nəkar na, tsəfaŋŋa. Nəkar ka tsik na, dedək huya. Ndo neheye ka məndzibəra tə kədaw may aye, ka gateye sariya na, kəday? Ka gateye dəretsətseh na, kəday?»

¹¹ Tsa na, nəteye tebiye tə pa fataya petekəd kudekudək eye. Tə gwadatay: «Həbum tsekweŋ təmad təday, hərwi nəkurom tebiye kurom eye ka ndəvumaw zuk bay. Ndo mekeleŋ eye hay andaya, nəteye malamar kurom neheye faya ta gay məsler a Mbəlom aye. Kutoŋ ndo hay ta kədiye tay ha təday andza nəkurom neheye tə kədaw kurom aye dərma.»

¹² Wawa i təbaŋ niye a pəla ha maməkwa i wu neheye tasəla tə ɓar ha dərəwel aye. Kwayaŋŋa a pəla faya abəra na, məndzibəra a ɓəl haladzay dzekiɓ dzekiɓ. Pat a mbəda andza petekəd zeŋzeŋ eye i mətuwe mədahaŋ. Kiye na, a təra ndozza andza bambaz.

¹³ Wurzla hay tə kutsaw abəra ma magərmbəlom ɓəramama ka dala andza mandaɓalak i gurov neheye mətasl a kutsa ahaya abəra mə gərdaf aye.

¹⁴ Magərmbəlom a dze tatəh andza tə pada dərəwel. Dala neheye malawara eye ta dəlov aye ti ye abəra ka təv məndze tay hay. Mahəmba hay tə lətse abəra ka təv tay hay, ti ye a təv eye.

¹⁵ Ndo neheye ka məndzibəra aye tə ŋgaha bo tebiye, ta hway, tə ŋgaha bo a bəd hay ada tə tsal a mahəmba mata ŋgehe bo a lar. Beke hay ta ndo neheye nəteye beke hay bay aye, nəteye tebiye ta hway tə ŋgaha bo. Kwa bəy hay ada bagwar hay, kwa bəy

i sidzew hay, kwa ndo i zlele hay ta gədan eye hay aye, nəteye tebiye ta hway.

¹⁶ Tə zalatay ka bo a mahəmba ada a ho-tokom hay, tə gwad: «Mbəzlumaw famaya ada kâ ŋgahum may tey, hərwi ada ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy aye mâ ŋgatamay bay. Sa na, hərwi ada Wawa i təbaŋ mâ gəs may ta sariya bay,

¹⁷ hərwi həlay i məgəse ndo hay a sariya kə ndislew. Pat eye niye na, ndəray andaya məsəmay naha bay.»

7

Gawla i Mbəlom a ge ŋgodgor ka ndo i Mbəlom hay ka da'ar

¹ Ma dəba eye na, na ŋgatay a gawla i Mbəlom hay fad, nəteye malətsa eye ka kokway i məndzibəra fad. Faya ta geye me a mətasl neheye fad ka kokway i məndzibəra hərwi ada tâ vəzl ka məndzibəra bay ada tâ lamay a dala bay, kwa a dəlov, kwa a gərdaf hay, tâ lamay bay.

² Na ŋgatay a gawla i Mbəlom nengeɗ, a yaw mə bəzay. Mə həlay ŋgay na, wu məge ha ŋgodgor ka ndo i Mbəlom hay, i Mbəlom nakə nengeye ma ndziye ka tor eye. A zalatay a siye i gawla i Mbəlom neheye fad aye hərwi Mbəlom a vəlatay gədan ka mənese ha dala ta yam. A zalatay ta magala,

³ a gwadatay: «Kâ nasum ha dala, yam ada ta dərizl i gərdaf hay zuk bay. Həbum, nəmaa giye ŋgodgor i Mbəlom ka ndo i məsler i Mbəlom hay təday.»

⁴ Tsa na, ndo neheye tə ge fataya ŋgodgor aye nəteye nday na, tə tsikeŋ. Nəteye gwezem temerre tə kuro kuro fad gər eye fad. Ndo neheye na, ti yaw ma gwala i Israyel hay tebiye.

⁵ Gwala i Yahuda nəteye 12 000, gwala i Ruben 12 000, gwala i Gad 12 000,

⁶ gwala i Aser 12 000, gwala i Naftali 12 000, gwala i Manase 12 000,

⁷ gwala i Simeyoŋ 12 000, gwala i Levi 12 000, gwala i Isakar 12 000,

⁸ gwala i Zabulon 12 000, gwala i Yusufa 12 000, gwala i Bendzameŋ 12 000. Ndo neheye tebiye ta ge fataya ŋgodgor i Mbəlom aye.

Ndo neheye haladzay ti yaw ma slala hay wal wal aye

⁹ Ma dəba eye na, na ŋgatay a ndo hay haladzay mbərzəzza, ma pasliye bo bay. Ti yaw abəra ma gəma neheye ka məndzibəra aye tebiye. Ti yaw na, kwa abəra ma gəma waray, kwa ma gwala waray, kwa ma slala waray, kwa neheye tə tsik me i gəma waray waray aye. Nəteye tebiye kame i təv məndze i Bəy kame i Wawa i təbaŋ. Nəteye tebiye tə peteked kwedek kwedek eye ka bo ada nəteye tebiye ta hawal i gərdaf nakə tə zalay təbah aye mə həlay tay hərwi mazambaday a Mbəlom.

¹⁰ Ta wuda ta magala, tə gwad:

«Mandza eye ka təv məndzay i bəy na, Mbəlom kway ada Wawa i təbaŋ, maa mbəl may ha na, nəteye.»

¹¹ Gawla i Mbəlom hay tebiye, tə lawara na təv məndze i bəy ada madugula neheye kame i Mbəlom aye ada ta wu neheye fad aye, tə lawara tay ha a wuzlah. Tsa na, ta dəkway gurmets, tə dəslay ha gər a Mbəlom.

¹² Tə gwad:

«Ayaw, m̄a t̄ara andza niye!
Məzlaḅ na, mə həlay i Mbəlom kway,
neŋgeye a sər wu, neŋgeye gədaŋ eye.
Gakway sisœ, dəslakway ha gər,
zambadakwa ha ka tor eye.
Zəbum, neŋgeye na, bagwar eye dedek!
Amen!»

¹³ Nəte m̄ə walaŋ i madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye, a tsətsah fagaya, a gwedeŋ: «Ka sər tay ha ndo neheye tə peteked kwedek kwedek eye ka bo aye daw? Ti yaw na, mənḡay?»

¹⁴ Na mbəday faya, na gwaday: «Ŋgalaka, neŋ na sər bay. Maa sər duh na, nəkar bədaw?»

A mbədeŋ faya, a gwedeŋ: «Neheye na, ndo neheye tə səmay naha a dəretsətseh bagwar eye. Nəteye na, ta bara na peteked tay hay hərwi ada m̄a t̄ara kwedek kwedek tə bambaz i Wawa i təbaŋ.

¹⁵ Hərwi niye nakə nəteye mandza eye kame i təv məndze i bəy Mbəlom huya aye.

Faya ta zambadəye mə gay ŋgay pat pat, ta həpat kwa ta həvad.

Ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy aye,

faya ma gateye gər.

¹⁶ Nəteye na, may ma gateye sa bay, yam ma gateye sa bay dərmak.

Pat ma wuriye fataya sa bay,
wuray kwa tsekweŋ ma fəkiye tay ha
andza pat sa bay,
kwa wu waray ma wuriye fataya sa bay,

¹⁷ hərwi Wawa i təbaŋ niye ma wuzlah i təv məndze i bəy niye
ma təriye ndo mətəkure tay.

Ma diye tay ha ka yam nakə ma vəliye sifa aye.

Mbəlom ma takadətay na yam dəre abəra ka dəre.»

8

Wawa i təbaŋ a pəla ha maduk i duk i matasəla i wu nakə tə bar ha derewel aye

¹ Ma dəba eye na, Wawa i təbaŋ a zla dərewel niye sa, a pəla ha faya abəra maduk i duk i wu nakə matasəla eye a zəkaw aye. A pəla ha na, wu hay tebiye mə mbəlom tə ndza dedik hus a mənit kuro kuro mahkar.

² Tsa na, na ŋgatay a gawla i Mbəlom hay tasəla, nəteye malətsa eye kame i Mbəlom aye. Tə vəlatay tolom hay tasəla.

³ Gawla i Mbəlom neŋged andaya ta gəse mə həlay. Gəse niye maŋgara eye ta gura. Gəse niye maŋgara eye ta gura eye na, tə fəkaway a dəma wu nakə a ze huŋŋa eye a Mbəlom. Neŋgeye na, a yaw a lətse ka tsakay i təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. Ta pay a dəma wu nakə tə fəkawa aye haladzay, m̄a fəka hərwi ada geŋgis eye ada maduwule me i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu t̄a tsal, t̄a husa ka təv i Mbəlom. A fəka wu niye ka təv məfəke wu nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom kame i təv məndze i Mbəlom.

⁴ Geŋgis i wu niye faya ma fəkiye, a yaw abəra mə həlay i gawla i Mbəlom, a tsal ka təv i Mbəlom. Andza niye, maduwule me i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a husa ka təv i Mbəlom, Mbəlom a tsəne.

⁵ Tsa na, a zla gəse niye maŋgara eye ta gura eye, a zla ako ma təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. A pa na a gəse, a rah ha. Tsa na, a kala ahaya ka məndzibəra. A kala ahaya na, maləve i

mbəlom a ləv haladzay, mawutsede hay ta wutsede ada dala a bəl haladzay dzeki6 dzeki6.

Tolom hay tasəla

⁶ Tsa na, gawla i Mbəlom neheye tasəla aye, tə ləva bo ta tolom hay hərwi məfe.

⁷ Tsa na, makurre a fa tolom ngay. A fa na, ndzalala, ako, bambaz, tə dzapa ka bo. Tə kutsaw ka məndzibəra. Kwayanηa məndzibəra a ηgəna ka bo abəra təv mahkar, nəte ηgay eye a təma təlmed təlmed. Dərizl i gərdaf hay, ada guzer ηgədiz eye, ta təma tebiye heriyew heriyew.

⁸ Masulo i gawla i Mbəlom a fa tolom ngay. A fa na, tə zla wuye bagwar eye andza mahəmba i ako, faya ma təmiye. Tə kal ha a bəlay bagwar eye. Bəlay niye a ηgəna mahkar, neηged nəte a təra bambaz.

⁹ Mamahkar i wu neheye nəteye mandza eye ma yam niye a təra bambaz aye tə mət tebiye. Kwalalanη i yam hay tebiye tə nas ma təv eye niye.

¹⁰ Gawla i Mbəlom mamahkar eye a fa tolom ngay. A fa na, wurzla bagwar eye a ηgwad əduđ, a kalaw abəra ka magərbəlom. A təma zləkəd zləkəd andza dərneħ i ako. A dəd ka dəlov neheye ta ηgəna mahkar aye ada ka bədiyem hay, a nas tay ha.

¹¹ Wurzla niye na, məzele ηgay Duwekeke. Neηged na, a təra duwekeke. Ndo neheye ta sa yam niye na, ta mət haladzay hərwi a ge duwekeke.

¹² Gawla i Mbəlom mafad eye a fa tolom ngay. A fa tolom ngay niye na, a kəd tay ha pat ta kiye ada tə wurzla hay. Nəteye na, andza madəsa eye hay təv mahkar. Təv nakə tə kəd a dəma aye na, a zəba zəηzəη. Andza niye nəteye ta dəv lele sa bay. Həpat ta həvad ta ηgəna təv mahkar. Diye i pat neηged nəte na, a dəv ta həpat sa bay ada diye i kiye neηged nəte bəbay na, a dəv ta həvad sa bay.

¹³ Na zəba dəre na, na ηgatay a matsəv faya ma tsəviye ka magərbəlom. A wuda ta gədanη, a gwad: «Waaw! Gadzi bo kurom i mey, gadzi bo kurom i mey, nəkurom ndo i məndzibəra hay na, ka hutumeye dəretsətseh. Siye i gawla i Mbəlom mahkar

na, ta fa tolom tay zuk bay. Ahəl nakə aza ta fa aye na, dəretsətseh ma deyeweye ka məndzibəra haladzay.»

9

¹ Gawla i Mbəlom mazlam eye a fa tolom ηgay. A fa tolom ηgay niye na, na ηgatay a wurzla a dədaw abəra ma magərbəlom ka dala. Tsa na, tə vəlay kəle i mahəndəke abəra ka bəd nakə kutsik bagwar eye fakalaw hay mandza eye mə dəma aye.

² Wurzla niye a həndək abəra mə dəma na, geηgis a ndohwaw abəra mə dəma andza zler i ako. Geηgis niye a dərəzl ka pat tekədəgəm, dəre a zəba bay tebiye zəηzəη.

³ Tsa na, dzaray a bətsakwaw abəra ma geηgis niye ka dala. Tə vəlatay gədanη i mədze ndo andza hərdəde hay.

⁴ Tə gwadətay: «Kâ həpədum guzer bay, kâ nasum ha dərizl i gərdaf bay, wu neheye tə ndzohwaw aye tebiye kâ nasum tay ha bay. Gumatay dəretsətseh na, a ndo neheye ηgodgor i Mbəlom ka da'ar tay bay aye.»

⁵ Ta vəlatay tsəved ka məkədə ndo hay mədahanη eye bay. Tə gwadətay: «Gumatay dəretsətseh.» Ta gateye dəretsətseh na, kiye zlam. Dəretsətseh niye na, andza məwure i hərdəde.

⁶ A həlay niye na, ndo hay ta pəliye məməte ada tə mət hərwi ada dəretsətseh mâ gatay sa bay. Ane tuk na, ta hutiyə məməte bay. Məməte ma deyete ye a gər haladzay, ane tuk na, ta hutiyə məməte bay mədahanη ma hwiye fataya abəra.

⁷ Dzaray niye hay ta ndzəkit bo andza pəles neheye tə gawa vəram aye. Wuye hay ka gər tay andza dzagwa i bəy nakə tə ηgar ta gura aye. Da'ar tay a ndzəkit bo i ndo zezəη.

⁸ Məkwets tay na, zəbol eye andza məkwets i ηgwas hay, ada zler tay hay andza zler i zil.

⁹ Tə bər dərev tay hay tə wuye andza petekəd i vəram tə ηgar ta bəre aye. Gwezleviyek tay hay tə ge zləm huwwa andza muta i pəles neheye nəteye haladzay faya ta diye a vəram aye.

¹⁰ Hutel fataya andza hutel i hərdəde hay ada ta dzatay ha a ndo hay ta hutel niye hay dərmak. Mata vəlatay gədanη ka mədzatay a ndo hay kiye zlam na, hutel tay niye hay.

¹¹ Bəy tay na, gawla nakə a ləvay gər a bəd nakə kutsik bagwar eye Fakalaw mandza eye mə dəma aye. Tə zalay tə bazlam i Yahuda hay na, Abaddon. Tə bazlam i Gərek bəbay tə zalay Apoliyon. Andza məgwede: Nəngəye ndo mabəbezle wu hay.

¹² Dəretsətseh makurre eye ki ye abəra mə dəma. Siye dəretsətseh hay sulo ta deyewe sa.

¹³ Gawla i Mbəlom maməkwa eye a fa tolom ŋgay. Na tsəne mətsike me a tsənew abəra ka dəram i təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye wal wal fad. Təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom niye manğara eye ta gura, mapa eye kame i Mbəlom.

¹⁴ A gwaday a gawla i Mbəlom maməkwa eye: «Pəla tay ha gawla niye hay fad tə bər tay ha ka me i dəlov bagwar eye niye tə zalay Efrat aye.»

¹⁵ Gawla neheye fad tə tsik fataya aye na, Mbəlom a patay məpesle həlay hərwi ada tə ge məsler ma məve eye niye, ma kiye eye niye, ma məhəne eye niye ada ma bəre eye niye. Andza niye a həl tay ha na, hərwi ada tə ŋgəna ha məndzibəra təv mahkar. Təv nəte na, ta bəbazl abəra mə dəma ndo hay kədats. Kwayanğa ahəl nakə mətsike me niye a gwaday a gawla i Mbəlom «Pəla tay ha» aye na, gawla i Mbəlom niye a ye, a pəla tay ha.

¹⁶ Tsa na, sidzew hay haladzay ti yaw, nəteye mandza eye ka pəles hay. Nəteye nday na, ta tsiken. Nəteye na, gwezem temerre sulo madzəga gwezem.

¹⁷ Ma məsine ga na, na ŋgatay a pəles hay ada ta ndo neheye mandza eye fataya aye. Nəteye na, peteked i vəram ka bo slala mahkar. Siye hay ndozza andza ako, siye hay a zəba mbəlommbəlom, siye hay a zəba kudəwawa kudəwawa. Gər i pəles niye hay ta ndzəkit bo andza gər i zil. Ako ta gəngis eye a ndohwaw abəra mə bazlam tay hay ada tə wu eye andaya a təmawa wafafa andza wur i asana.

¹⁸ Dəretsətseh neheye wal wal mahkar aye a kəd tay ha ndo hay. A kəd tay ha na, ma təv nakə a ŋgəna ha mahkar a zla nəte aye. Dəretsətseh neheye wal wal mahkar aye na, ako, gəngis ada tə wu nakə a təma andza wur i asana aye. Tə ndohwaw abəra

mə bazlam i pəles hay, ta bəbazl tay ha ndo hay.

¹⁹ Andza niye, maa vəl gədan a pəles hay ka mäge wu nakə lele bay aye a ndo hay na, bazlam tay. Ane tuk na, hutel tay hay tə gawatay dəretsətseh a ndo hay dərmak. Hutel tay hay na, a ndzəkit bo dədə, gər fataya andza gər i dədə, tə dzawa tay ha ndo hay.

²⁰ Siye i ndo neheye ta zəkaw aye ta mət tə dəretsətseh neheye mahkar aye bay, nəteye huya ta gər ha mezeleme tay bay. Nəteye faya ta dəslyay ha gər a fakalaw ada a kule neheye bo tay aye tə ŋgar aye. Faya ta ŋgariye kule niye hay ta gura, siye hay ta bəre, tə kwar, tə mbəzew ada siye hay ta lambad ta mayako. Wu neheye na, tə ŋgatay a dəre bay, tə tsəne wuray kwa tsekwen bay, ta həhal bay. Ane tuk na, nəteye faya ta dəslyatay ha gər huya.

²¹ Ndo neheye dərmak nəteye faya ta kədiye ndo hay huya. Ta gər ha mäge masuwayan bay. Nəteye madaŋ eye hay ada ta mäge madama, nəteye faya ta kəliye. Nəteye faya ta giye huya andza niye, ta gər ha mezeleme bay.

10

Gawla i Mbəlom tə dərəwel wawa eye

¹ Ma dəba eye na, na ŋgatay a gawla i Mbəlom mekeleŋ eye, gədan eye haladzay, a mbəzlaw mə mbəlom. Peteked ŋgay nakə ka bo aye na, pazlay. Kulay a lawara na gər ŋgay həndits. Da'ar ŋgay a wuzl dəre andza pat. Sik ŋgay hay andza dərneh i ako.

² Dərəwel wawa eye mə həlay ŋgay, məhəndəka eye. A pa na sik i həlay i mənday ŋgay ka gər i bəlay. Sik i həlay i gula na, a pa na, ka dala.

³ A wuda ta magala. Mawude ŋgay niye na, a ləv andza manğərəze i zil. A wuda andza niye na, na tsəne maləve i mbəlom madzəga tasəla hərwi mambədaw faya.

⁴ Na tsəne maləve i mbəlom niye na, həbe a seŋ məwetse wu nakə a tsik aye. Ane tuk na, na tsəne mətsike me mekeleŋ eye mə mbəlom, ndoweye a gwad: «Kā watsa wu nakə maləve i mbəlom a tsik aye bay. Bazlam neheye na, ndəray m̄a sər bay.»

⁵ Gawla i Mbəlom niye a pa na sik nğay nəte ka gər i bəlay, neŋged ka dala aye na, a zla həlay i mənday a mbəlom,

⁶ a mbada ta məzele i Mbəlom, hərwi Mbəlom na, ma ndziye ka tor eye, kə ge magərmbəlom tə wu neheye mə dəma aye tebiye, kə ge məndzibəra tə wu neheye mə dəma aye tebiye, kə ge bəlay tə wu neheye mə dəma aye tebiye. Gawla i Mbəlom niye a mbada na, a gwad: «Wu nakay ma giye bo kwayanğa anəke.»

⁷ A gwad sa: «Aza gawla i Mbəlom matasəla eye kə fa toloom nğay na, Mbəlom ma ndəviye ha wu nğay neheye manğaha eye, ma giye andza nakə a tsikatay a ndo i məsler neheye ta da ha bazlam nğay aye.»

⁸ Ndo nakə a tsikenew me mə mbəlom aye, a gwedenew sa: «Do, zla dərəwel niye mahəndəka eye mə həlay i gawla i Mbəlom nakə malətsa eye, sik nğay nəte ka gər i bəlay, neŋged ka dala aye.»

⁹ Na ye ka təv i gawla i Mbəlom niye, na həndzəd naha ka təv nğay, na gwaday: «Vəleŋ dərəwel wawa eye niye.»

A gweden: «Zla, həpəd. Ka həpədiye na, ma tsəhəniye fakaya mə bazlam andza wum. Ane tuk na, ka sədaka na a hud na, ma təriye sərekeke.»

¹⁰ Tsa na, na zla dərəwel niye mə həlay i gawla i Mbəlom aye, na həpəd. A tsəhən mə bazlam ga andza wum. Na sədaka na a hud na, a tərə nğway sərekeke.

¹¹ Tsa na, tə gweden sa: «Ka diye ha bazlam i Mbəlom nakə ma tsikiye ka slala wal wal aye, ka gəma hay, ka bəy tay hay aye. Kwa neheye tə tsik bazlam i gəma hay wal wal aye, ka diye ka datay ha.»

11

Ndo məhəle mbal i Mbəlom hay sulo

¹ Ma dəba eye na, tə vəleŋ sakwal andza wu mələve wu nakə tə ləvawa ha aye. Tsa na, tə gweden: «Lətse, do ta ləva na gay i məvəlay wu a Mbəlom ta təv məvəlay wu a Mbəlom. Pasla tay ha ndo neheye tə dəsławay ha gər a Mbəlom mə dəma aye.

² Ane tuk na, kə ləva na dalabəra eye nakə ma bəra aye bay, gər ha andza niye hərwi Mbəlom ka mbərəm məvəlatay ha a

ndo neheye tə sər na bay aye. Ta mbəzliye ha gəma niye tsədanğa, gay i Mbəlom mə dəma aye ma kiye kuro kuro fad gər eye sulo.

³ Na sləriye tay ha ndo neheye sulo ta tsikiye ka neŋ aye. Ta piye ka bo peteked i mətuwe mədahaŋ, ta diye ta diye ha bazlam a həlay niye. Andza məgwede na, ta diye ha məhəne gwezem temerre sulo tə kuro kuro məkwa.»

⁴ Nəteye na, dərizl i gərđaf ha sulo, tə zalatay *olive*, lalam hay sulo dərma. Nəteye kame i Bəy Maduweŋ nakə faya ma ləviye məndzibəra aye.*

⁵ Tadə ndo mənə dərə tay hay a satay məgatay wu nğwalak eye bay aye na, ako ma ndohwaweye abəra mə bazlam tay, ma bəbazliye tay ha ndo mənə dərə tay niye hay. Ndomənə dərə tay hay ta mət na, andza niye, tsəved andaya mətəme bay.

⁶ Ahəl nakə faya ta diye ha bazlam ga aye, ta sliye faya mətsikay me a yam: «Kə pa bay» hus a pat nakə ta ndəv ha aye. Ta sliye faya mətsikay me a yam hərwi ada mā tərə bambaz. Ta sliye faya məvəlatay dərətsətseh a ndo i məndzibəra hay wal wal andza nakə a satay aye.

⁷ Ane tuk na, ahəl nakə aza ta ndəv ha mətsike bazlam i Mbəlom aye na, wu i pesl eye andaya ma tsalaweye fataya ma bəd nakə kutsik bagwar eye, ma giye fataya vərəm. Ma sliye fataya, ada ma kədiye tay ha.

⁸ Mədəhaŋ tay na, ndəray ma liye bay. Ta ndziye ka dala barbarra eye, ma wuzlahgəma bagwar eye nakə tə kəd mə dəma Bəy Maduweŋ tay aye. Məzele i gəma niye hay na, Sodom ta Ezipt.

⁹ Mədəhaŋ tay na, ndo hay ka məndzibəra ma gwala hay wal wal ta deyeweye, kwa slala ka waray ka waray aye, kwa ndo neheye tə tsik bazlam i gəma waray waray aye, kwa gəma hay, ta zəbiye ka mədahaŋ tay məhəne mahkar tə məzaw. Ta kərəhiye ndo hay tā la tay ha bay.

¹⁰ Ma deyeteye a gər a ndo i məndzibəra hay haladzay hərwi ta kəd tay ha ndo neheye sulo aye. Ta giye magurlom, ta vəliye a bo wu kəriye. Ta nğwasiye hərwi ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye sulo aye ta

* 11:4 Zəba mə Zakari 4.1-14.

gatay dəretsətseh a ndo i mändzibəra hay haladzay tə bazlam i Mbəlom nakə faya ta diye ha aye.

¹¹ Ahəl nakə məhəne mahkar ta məzaw a ye abəra mə dəma na, Mbəlom a vəzl məsəfəre ŋgay a ndo neheye sulo aye hərwi ada tā huta sifa. Mbəlom a vəzl a dəma məsəfəre ŋgay na, tə lətse ka mbəlom. Ndo neheye tebiye tə ŋgatay aye na, ta dzədzar haladzay.

¹² Tsa na, ndo neheye sulo aye tə tsənew mətsike me bagwar eye mə mbəlom, a gwadətay: «Tsalumaw kənaŋ a gəma.» Tsa na, pazlay a ŋgaha tay ha, tə tsal a mbəlom, ndo mənə dəre tay hay faya ta zəbiye faya.

¹³ Kwayaŋŋa a həlay niye dala a bəl haladzay dzekiḅ dzekiḅ. Gəma a ŋgəna kuro, nəte ŋgay eye a mbəzl hele hele. Ndo hay gwezem tasəla ta mət hərwi dala nakə a bəl aye. Siye i ndo neheye nəteye ta mət təbey aye na, ta dzədzar haladzay, ta zambadəy a Mbəlom nakə mə mbəlom aye.

¹⁴ Andza niye, dəretsətseh masulo eye ki ye abəra mə dəma. Dəretsətseh mamahkar eye ma deyeweye.

Tolom matasəla eye

¹⁵ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom matasəla eye a fa toloom ŋgay. Mətsike me bagwar eye hay ta ləvaw mə mbəlom, tə gwad:

«Bəy Maduweŋ kway Mbəlom ta Kəriste ŋgay
ta pa mələve i bəy tay ka mändzibəra.
Mbəlom ma ləviye ka tor eye.»

¹⁶ A ndəv ha mətsike me na, madugula neheye kuro kuro sulo gər eye faḍ mandza eye ka təv mändze i bəy kame i Mbəlom aye tə dəkw gurmets kame i Mbəlom, tə dəslyay ha gər.

¹⁷ Tə gwad:

«Bəy Maduweŋ Mbəlom bagwar eye,
nəkar andaya anəke ada nəkar andaya
ahəl niye.

Nəmaa gaka sisə hərwi gədaŋ yak,
hərwi ka həl ka pa wu hay tebiye a
həlay yak,
ka də ha nəkar na, bəy.

¹⁸ Siye i slala i ndo neheye ta təra ndo yak hay bay aye na,

ta ge mevel ka nəkar haladzay.

Anəke na, həlay eye kə slaw nəkar ka giye fataya mevel.

Həlay i məge sariya ka mədahaŋ hay kə slaw.

Həlay nakə ka vəlateye wu i merəbe a ndo i məsler yak neheye faya ta də ha bazlam yak aye.

Ka vəlateye wu i merəbe tay a ndo yak hay tebiye,

kwa a ndo neheye makətsa bo eye,

kwa a ndo neheye bagwar eye,

ka vəlateye a ndo neheye faya ta rəhakeye ha gər eye tebiye.

Ndo neheye faya ta nasiye ha mändzibəra aye na,

ka bəbazliye tay ha hele hele.»

¹⁹ A ndəv ha mətsike na, gay i mədəslyay ha gər a Mbəlom a həndək mə mbəlom tuwaŋ. Zlaŋgatsa nakə dərewel i məbere dzam mə dəma aye na, andaya mə gay eye niye. Anəke na, kwa way kə ŋgatay. Mawutsede hay ta wutsede wutsid wutsid. Maləve i mbəlom ka ŋgərəz, dala kə bəl ada ndzalala hay ta kutsaw haladzay.

12

Ŋgwas ta gədam bagwar eye

¹ Ma dəba eye na, wuye a mbəzlaw mə mbəlom, a ge masuwayaŋ. Na ŋgatay a ŋgwas eye andaya, peteked ŋgay nakə ka bo aye na, pat. Kiye mə huḍ i sik ŋgay. Peteked nakə a bəra a gər aye na, wurzla hay kuro gər eye sulo, peteked ŋgay niye a bəra a gər aye na, andza dzagwa i bəy.

² Ŋgwas eye niye na, ta wawa mə huḍ, faya ma wiye ada neŋgeye faya ma ndalamiye ha. Neŋgeye faya ma wudiye ka bo hərwi a wur faya.

³ Wu mekeleŋ eye a ge masuwayaŋ haladzay, a mbəzlaw abəra mə mbəlom sa. Wu niye na, bagwar eye a zəba ndozza andza ako, a ndzəkit bo gədam. Gər ŋgay hay tasəla, hərikke hərikke tə dzagwa i bəy hay tasəla. Dəram hay andaya faya kuro.

⁴ Wurzla neheye ka magərmbəlom aye, a ŋgəna ha təv mahkar. A zla diye nəte, a ŋgwad tay ha ta hutel ŋgay ada a kutsa tay ahaya ka dala. A lətse ka təv i ŋgwas niye

faya ma wiye wawa aye, kə wa na, ma zliye wawa niye ma həpədiye.

⁵ Nğwas niye a wa wawa hasləka eye. Ma təriye bəy nakə ta gədan eye ma ləviye gəma hay wal wal aye tebiye. A wa na wawa niye na, tə zla na kwayanğa tə hway ha ka təv i Mbəlom ada kame i təv məndze i bəy nğay.

⁶ Ane tuk na, nğwas niye a hway a kəsaf a təv nakə Mbəlom a ləvay ha bo aye. Mbəlom ma geye gər mə dəma. Ma ndziye məhəne gwezem ta temerre sulo tə kuro kuro məkwa.

⁷ Tsa na, tə ge vərəm mə mbəlom. Misel, gawla i Mbəlom, ta gawla nğay hay tə ge vərəm ta gədam. Gədam ta gawla nğay hay tə ge vərəm ta nəteye dərma.

⁸ Ane tuk na, Misel ta gawla nğay hay tə sla fataya, ta həhar tay ha. Ta vələtay tsəved məndze mə mbəlom sa bay.

⁹ Tə kala ahaya gədam niye bagwar eye a bəra. Neņgeye na, gura i dədə nakə ahəl niye a vawatay gər a ndo i məndzibəra hay aye. Tə zalay na, bəy i məsəfəre neheye lele bay aye. Məzele nğay mekelen eye na, Fakalaw. Tə kala ahaya abəra mə mbəlom ka dala ta gawla nğay hay tebiye.

¹⁰ Ma dəba eye na, na tsənew mətsike me a ləvaw mə mbəlom, a gwad:

«Anəke na, Mbəlom kə təma may ha.
A da ha na, neņgeye a ze wu hay tebiye,
bəy na, neņgeye.

Anəke na, ka nğatakway a Kəriste nğay
ka bəz ha gədan nğay

hərwi ta kala ahaya ndo nakə a həlawatay
na sik a malamar kway hay aye.

A həlawa fataya me ka təv i Mbəlom ta
həvad ta həpat, pat pat.

¹¹ Ane tuk na, nəteye na, ta sla faya.

Tə sla faya na, hərwi Wawa i təban a
mbəda tay ahaya tə bambaz nğay.

Tə sla faya sa na, hərwi bazlam i Mbəlom
nakə tə datay ha a ndo hay aye.

Tə vəl ha məsəfəre tay na, andza niye.

¹² Hərwi niye mənğwese mə ge andaya mə
mbəlom

ada ta nəkurom neheye hay mə dəma
aye, nğwasum tuk.

Nəkurom dala ta bəlay mata hute
dəretsətseh na, nəkurom

hərwi Fakalaw kə mbəzla naha ka təv
kurom,
dərev a ndalay haladzay.

Hərwi a sər ha məndze nğay na, a zəkayaw
tsekwen.»

¹³ Gədam niye bagwar eye a zəba dərə
ta kala ahaya mə mbəlom na, a pa bo ka
mahəhere nğwas niye a wa wawa hasləka
eye.

¹⁴ Ane tuk na, tə pay gwezleviyek sulo
andza i mətsəv hərwi ada mə tsəv ha a
kəsaf a təv nakə Mbəlom a ləvay ha bo aye.
Mbəlom ma geye gər, ma ndziye mə dəma
məve mahkar tə məzaw. Ma ndziye na, ma
təv nakə gədam ma sliye məgəse na bay aye.

¹⁵ Gədam niye a vənəhaw yam abəra mə
huf haladzay andza dəlov, hərwi ada yam
mə pay bəzay a nğwas niye ada mə zla na.

¹⁶ Ane tuk na, dala ka dzəna na nğwas
niye. A ta ka bo bəra tsədək. Tsa na, a sa
dəlov niye faya ma ndohwaweye abəra mə
bazlam i gədam aye.

¹⁷ Gədam a nğatay andza niye na, dərəv
a ndalay ka nğwas niye haladzay. A mbəda
gər a dəba, a ye a ge vərəm ta wawa i nğwas
niye hay. Wawa niye hay na, ndo neheye
faya ta rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom
mapala eye ada faya ta diye ha bazlam i
Yesu aye.

¹⁸ Gədam niye a ye, a ndza ka me i bəlay.

13

Wu i pesl hay

¹ Tsa na, na nğatay a wu i pesl wuray
a ndohwaw abəra ma bəlay. Gər hay
faya tasəla ada dərma hay faya kuro. Ka
dərma neheye tebiye na, dzagwa i bəy faya
hərrikke hərrikke. Ka gər neheye tasəla aye
na, tə watsa fataya məzele nakə lele bay
aye, i mətsalay ka gər a Mbəlom.

² Wu i pesl niye na, a ndzəkit bo dərma.
Sik nğay hay andza sik dərleņge. Bazlam
nğay andza bazlam i zil. Gədam a vələy
gədan nğay haladzay a wu i pesl niye. Tsa
na, a vələy tsəved mə ye, mə ndza ka təv
mədze i bəy nğay.

³ Na zəba ka wu i pesl niye, gər nğay nəte
na, andza ta gay mbəlak. Kə sər məməte
ha. Ane tuk na, mbəlak nğay niye a paha.
Wu i pesl niye a gatay a ndo i məndzibəra

hay andza masuwayaŋ. Ndo hay ta dazlay məpay bəzay.

⁴ Nəteye tebiye tə dəslay ha gər a gədam dərmaŋ hərwi nakə a vəlay gədan a wu i pesl niye aye. Tə dəslay ha gər a wu i pesl dərmaŋ, tə gwad: «Gədan eye andza wu i pesl nakay na, way? Mata sle mäge vəram ta neŋgeye na, way? Ndəray andaya andza neŋgeye bay.»

⁵ Tə vəlay tsəved a wu i pesl niye ka mäge zlapay kame i ndo hay ada ka mətsalay ka gər a Mbəlom. Tə vəlay tsəved ka mäge andza niye na, kiye kuro kuro fad gər eye sulo.

⁶ A dazlay a mətsalay ka gər a Mbəlom. A tsalay ka gər a məzele i Mbəlom ada a təv nakə Mbəlom mandza eye mə dəma aye. Ada a neheye mandza eye mə mbəlom aye dərmaŋ.

⁷ Ta vəlay tsəved ka mäge vəram ka ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu dərmaŋ ada mâ ŋgwasə fataya. Ta vəlay gədan ka mələve kwa gwala waray waray, mələve kwa slala waray waray, kwa ndo neheye tə tsik bazlam i gəma waray waray aye ada ka gəma hay tebiye.

⁸ Ndo i mändzibəra hay tebiye ta dəslay ha gər. Maa zəkaw na, ndo neheye tə watsə məzele tay a dərwelel nakə tə watsə a dəma məzele i ndo neheye ta huta sifa aye. Nəteye tə watsə məzele tay na, kwa ahəl nakə ta ge mändzibəra zuk bay aye. Dərwelel nakay na, i Wawa i təbən nakə tə kəd na ahəl niye aye.

⁹ Ndo nakə zləm andaya faya hərwi mətsəne na, mâ pay zləm a wu nakə na tsikiye lele.

¹⁰ Mbəlom a gwad: «Ndo nakə tə wa na hərwi ada ndo mənə dərə ŋgay tâ gəs na na, ta gəsiye na dedək.» Tadə Mbəlom kə gwad: «Tâ kəd na ta maslalam» na, ta kədiye ta maslalam dedək. Kə ge andza niye na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tâ səmay naha, tâ gər ha tsəved i Mbəlom bay. Andza niye, ta ndziye bəŋbəŋ.

¹¹ Ma dəba eye na, na ŋgatay a wu i pesl mekeleŋ eye a ndohwaw abəra ma bəd. Dəram ka gər ŋgay sulo andza wawa i təbən. Ane tuk na, a tsik me andza i gədam.

¹² Gədan ŋgay andaya andza i wu i pesl nakə kurre aye. A gawa wu neheye a ge

masuwayaŋ aye kame i wu i pesl nakə a tsalaw ma bəlay aye. A gatay kutoŋ a ndo i mändzibəra hay ada a wu siye hay tebiye, a gwadatay: «Dəslumay ha gər a wu i pesl nakə mbəlak ŋgay a paha aye.»

¹³ Kə ge wu neheye a ge masuwayaŋ aye haladzay. Kə ge wu nakə ada ako mâ mbəzlaw abəra mə mbəlom aye. A yaw ka mändzibəra, ndo hay tebiye ta ŋgatay

¹⁴ a vatay gər a ndo i mändzibəra hay hərwi ta vəlay tsəved ka mäge wu neheye a ge masuwayaŋ aye kame i wu i pesl nakə kurre aye. A gwadatay: «Gum kule hərwi mədəslay ha gər a wu i pesl nakə kurre tə gay mbəlak ta maslalam, ane tuk na, kə mət bay aye.»

¹⁵ Wu i pesl niye masulo eye a huta gədan mavəzle məsəfəre a kule niye a ndzəkit bo andza wu i pesl aye hərwi ada mâ tsik me, ada ma sliye faya məkədə ndo neheye ta kərah mədəslay ha gər aye.

¹⁶ A gatay kutoŋ a ndo hay tebiye, wawa hay, bagwar hay, kwa ndo i zlele hay, kwa a ndo i mətawak, kwa beke hay, kwa a ndo neheye beke eye hay bay aye, a gatay kutoŋ ka matəme ŋgodgor ka həlay i mənday kəgəbay ka da'ar aye.

¹⁷ Ndo nakə ŋgodgor niye andaya faya bay aye na, ma sliye faya məsəkəme wu kəgəbay məsəməke ha wu bay. ŋgodgor niye na, məzele i wu i pesl niye ada məpesle wu i məzele ŋgay.

¹⁸ Ane tuk na, ndo hay tâ ge metsehe lele. Ndo nakə a tsah aye na, lamba niye a say məgwədə mey na, ma sliye faya məsəre. Lamba niye a dā ha na, ndo zezeŋ hay. Lamba niye na, temerre məkwa tə kuro kuro məkwa gər eye məkwa.

14

Dəmes nakə ndo i Mbəlom hay ta giye aye

¹ Na zəba dərə sa na, na ŋgatay a Wawa i təbən malətsə eye ka mahəmba nakə tə zalay mahəmba i Siyoŋ aye. Neŋgeye ta nəteye, məzele ŋgay ta məzele i Mbəlom Bəba ŋgay mawatsə eye ka da'ar. Ndo niye hay na, nəteye gwezem temerre tə kuro kuro fad gər eye fad (144 000).

² Tsa na, na tsəne mətsike me a tsənew mə mbəlom. A ləv andza yam nakə a vaw

mə mahəmba aye. A ləv andza maləve i mbəlom. Mətsike me nakə na tsəne aye a ləv lele andza faya ta fiye gandzaval.

³ Maa ge dəmes niye na, ndo neheye gwezem temerre tə kuro kuro fad gər eye fad (144 000) na ngatatay aye. Nəteye malətsa eye kame i təv məndze i bəy Mbəlom, kame i madugula hay ada kame i wu neheye fad nəteye ta məsəfəre aye. Nəteye faya ta giye dəmes wedeye. Dəmes niye ndəray ma sliye faya məge bay. Maa ge dəmes niye na, ndo neheye Mbəlom a mbədatay ahaya abəra ka məndzibəra aye dekdek tsa.

⁴ Nəteye na, tsədəŋŋa mənese kwa tsekwenj andaya fataya bay. Ta ge madama bay. Nəteye na, Wawa i təbən ma diye kwa a ngay na, tə paway bəzay. Mə walaŋ i ndo i məndzibəra hay Mbəlom a mbəl ha na, nəteye hərwi ada tā təra i ngay ada i Wawa i təbən.

⁵ Ta raw me dāda bay, mənese andaya fataya kwa tsekwenj bay.

Gawla i Mbəlom hay mahkar

⁶ Tsa na, na ngatay a gawla i Mbəlom neŋged faya ma tsəviye ka magərmbəlom. Faya ma deyeweye mədə ha Labara Ngwalak eye nakə ma ndziye ka tor eye. Ma diye ma datay ha a ndo i gəma hay tebiye, a gwala hay tebiye, a ndo neheye tə tsik me i gəma waray waray aye tebiye ada slala hay tebiye.

⁷ Gawla i Mbəlom niye a tsikatay ta magala, a gwadatay: «Rəhumay ha gər a Mbəlom, zambadumay, hərwi həlay məgatay sariya a ndo hay kə slaw. Dəslumay ha gər. Maa ge magərmbəlom ta dala ada ta yam hay na, neŋgeye.»

⁸ Tsa na, na ngatay a gawla i Mbəlom masulo eye a yaw ma dəba i gawla i Mbəlom nakə kurre aye sa, a gwad: «Ka ndəv tsiy! Babilon gəma bagwar eye ma mbəzliye, ta dedek ka mbəzl hele hele. Ka bəz ha mənese ngay nakə a yay a gər andza guzom aye, ka bəz ha kwa a gwala waray waray.»

⁹ Gawla i Mbəlom mamahkar eye a yaw sa. A tsik ta magala, a gwad: «Ndo neheye faya ta dəslay ha gər a wu i pesl niye a tsalaw ma bəlay aye ada faya ta dəslay ha gər a kule i wu i pesl niye, neheye ta təma

ngodgor i wu pesl niye ka da'ar tay ada ka həlay tay aye na,

¹⁰ Mbəlom ma gateye dəretsətseh. Gəse tay na, Mbəlom ma rahateye ha tə dəretsətseh. Ndo neheye ta diye na, a ako ada a wuye a təma wafafa andza asana. Ta siye dəretsətseh kame i gawla i Mbəlom hay ada kame i Wawa i təbən.

¹¹ Geŋgis i ako nakə faya ma gateye dəretsətseh huya aye ma ndəviye dāda bay. Nəteye tə dəslyay ha gər na, a wu i pesl ada a kule i wu i pesl. Ta təma ngodgor ngay ka bo tay. Ta hutiyə mazəzək w bo dāda bay. Ta həpat, ta həvad, ta siye dəretsətseh.»

¹² Nəkurom ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu, nəkurom neheye faya ka rəhumay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye aye ada ka pum mədzał gər kurom ka Yesu aye, səmumay naha.

¹³ Na tsəne mətsike me a tsənew mə mbəlom, a gwedən: «Dazlay a məwetse anəke, do ha kame kame ndo neheye tə pa mədzał gər ka Bəy Maduwenj aye ada neheye tə mət ma məpe mədzał gər ka Bəy Maduwenj aye. Nəteye na, Mbəlom ma ta piye fataya ngama.»

Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a mbəda faya, a gwad: «Ayaw, andza niye. Məsler tay na, ka ndəv, tā zəzək w bo hərwi hohway i məsler tay a dā ha na, nəteye lele.»

Wu nakə ma ta ndzatay a gər a ndo hay ahəl nakə məndzibəra ma ndəviye

¹⁴ Na zəba dərə sa na, na ngatay a pazlay kwedək kwedək. Wuye andaya ka pazlay niye. Wu niye na, a ndzək it bo ndo zezən. Dzagwa i bəy nakə tə ngar ta gura aye mə gər ngay. Bembek mə həlay ngay. Bembek niye na, matasla eye lele hepepe.

¹⁵ Gawla i Mbəlom mekelən eye a yaw abəra mə gay i mədəslyay ha gər a Mbəlom. A wuda ta magala, a gwaday a ndo niye mandza eye ma pazlay aye: «Zla bembek yak ada dza ha daw, hərwi wu kə nah ka dala, kə sla mədze.»

¹⁶ Tsa na, ndo nakə mandza eye ma pazlay aye a kal ha bembek ngay ka dala, a dəs na wu nakə ka məndzibəra aye tebiye.

Mbəlom ma ta gateye dəretsətseh a ndo i sewed hay

¹⁷ Tsa na, na ɲgatay a gawla i Mbəlom neɲged mə mbəlom. A yaw abəra mə gay i Mbəlom. Bembek mə həlay, matasla eye hepepe dərmak.

¹⁸ Gawla i Mbəlom neɲged a yaw abəra ka təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. Neɲgeye na, a ləvay gər a ako. A yaw a zalay a gawla i Mbəlom nakə bembek matasla eye hepepe mə həlay ɲgay aye ta magala, a gwaday: «Zəba ka hohway i dərizl i gərdaf neheye ka məndzibəra aye, ta nah. Zla bembek yak, do ta dəs.»

¹⁹ Andza niye, gawla i Mbəlom niye a kal ha bembek ɲgay ka dala, a ye a dəs hohway i wu neheye abəra ka dala. A həl hohway niye hay, a ye a kwats ha ka təv nakə bagwar eye ta sləratawa a dəma hohway hay hərwi maditse yam eye nakə mə dəma aye. Təv niye a dā ha na, mevel i Mbəlom.

²⁰ Təv nakə ta sləratawa a dəma hohway hay aye na, dərəɲ ta wuzlahgəma. Ahəl nakə faya ta ditsiye na, maa ɲgəzaw abəra mə dəma na, bambaz dūh. A va tuwwa andza yam nakə faya ma viye mə magayam aye. A va na, kilometer temerre mahkar. Tadə pələs mā lətse a dəma na, ma zəbaweye abəra mə dəma bay. Mata zəbaw na, gər eye dəkdek.

15

Gawla i Mbəlom hay tasəla tə dəretsətseh hay tasəla

¹ Ma dəba eye na, na ɲgatay a wu mekeləɲ eye a ge masuwayaɲ mə mbəlom. A geɲ hərbaəbəkka. Na ɲgatay a gawla i Mbəlom hay tasəla, kwa way dəretsətseh nəte nəte mə həlay tay. Neheye na, maduk i duk i dəretsətseh hay hərwi ta ndəviye ha na, mevel i Mbəlom.

² Tsa na, na ɲgatay a wu eye andza bəlay a wuzl dərə andza malam, ako mə dəma dərmak. Na ɲgatatay a ndo neheye tə sla ka wu i pesl niye aye ada nəteye ta dəslay ha gər a kule ɲgay təbey aye. Nəteye ta kərəh matəme ɲgodgor i məpesle wu i məzele ɲgay nakə tə zalay məpesle wu aye. Nəteye malətsa eye ka me i bəlay niye a dāv andza malam aye. Nəteye na, ta gandzaval neh-eye Mbəlom a vəlatay aye mə həlay.

³ Nəteye faya ta giye dəmes andza i Musa ndo i məsler i Mbəlom nakə a gawa ahəl niye aye ta dəmes i Wawa i təbaɲ. Tə gwadawa:

«Bəy Maduweɲ Mbəlom, nəkar gədaɲ eye ka gər i wu hay tebiye,
məsler yak na, bagwar eye ada lele haladzay.

Nəkar Bəy i gəma hay tebiye,
wu neheye faya ka giye na, mənese kwa tsekweɲ andaya mə dəma bay ada nəkar na, ndo i dedek.

⁴ Ndo hay tebiye ta dzədzaraka, Bəy Maduweɲ.

Ndəray ma kərəhiye mazambaɟaka bay.

Ndo nakə tsəɟaɲɲa eye na, nəkar nəte ɲgweɲ.

Ndo i gəma hay wal wal ta deyeweye kame yak

ta dəslakeye ha gər

hərwi ndo hay tebiye ta ɲgatay a wu nakə faya ka giye na,

mənese kwa tsekweɲ mə dəma bay.»

⁵ Ma dəba eye, na zəba dərə na, na ɲgatay naha a madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom mə mbəlom mahəndəka eye tuwaɲɲa, gay nakə ta kərew tə peteked, ndo hay ta Mbəlom tə dzawa gər a dəma aye andaya mə dəma.

⁶ Na ɲgatatay naha a gawla i Mbəlom hay tasəla kwa way tə dəretsətseh nəte nəte mə həlay tay tə ndohwaw abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ka bo tay na, peteked lele eye a dāv herre niye. Nəteye na, maɟara bo eye mə dərəv ta gura.

⁷ Wu nəte mə walaɲ i wu neheye faɟ ta məsəfəre aye na, a ye naha a vəlatay gəse neheye tə vəɟ ta gura aye a gawla i Mbəlom neheye tasəla aye, kwa way nəte nəte. Gəse neheye tasəla aye maraha eye ta mevel i Mbəlom nakə ma ndziye ka tor eye aye.

⁸ Geɲgis a tsalaw, a rah a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Geɲgis niye a yaw na, hərwi məzlaə i Mbəlom ada hərwi ɲgay. Ndəray kwa nəte kə sla faya məfələkwe a gay bay hus dəretsətseh neheye tasəla mə həlay i gawla i Mbəlom hay aye ta ndəviye təday.

16

Dəretsətseh hay tasəla ma gəse

¹ Ma dəba eye na, na tsəne mətsike me a tsənew abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye ngələkəka ta magala, a gwadatay a gawla i Mbəlom hay tasəla: «Dum naha kutsum ha mevel i Mbəlom neheye maraha eye ma gəse ka məndzibəra aye. Kutsum ha na, tasəla tebiye.»

² Tsa na, makurre a ye a kuts ha wu nakə ma gəse ngay aye ka məndzibəra. A kuts ka dala kwayanğa na, mbəlak neheye lele bay wene wene aye ada a wur haladzay aye a zəba ka ndo neheye ngədgər i wu i pesl andaya fataya ada tə dəslaway ha gər a kule aye.

³ Gawla i Mbəlom masulo eye a ye a kuts ha wu nakə ma gəse ngay aye a bəlay. Yam niye a təra andza bambaz i mədahan. Wu neheye ma yam niye aye tə mət tebiye.

⁴ Gawla i Mbəlom mamahkar eye a ye a kuts ha wu nakə ma gəse ngay aye a dəlov ada a bədiyem hay. Ta təra bambaz dərmak.

⁵ Na tsəne, gawla i Mbəlom nakə a tsəpawa yam aye, a zambaday a Mbəlom, a gwad:

«Tsədanğa na, nəkar nəte ngwen.

Nəkar andaya anəke ada ahəl niye nəkar andaya huya.

Ka ge na sariya nakay na, ta tsəved eye.

⁶ Ndo neheye ta kəd ndo məde ha bazlam yak hay

ada ta ndo yak hay.

Ka vəlatay bambaz hərwi ada t̄a sa andza nakə a ye ka bo aye.»

⁷ Tsa na, na tsəne mətsike me a tsənew abəra ma təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye, a gwad:

«Ayaw dedək Bəy Maduwen,

nəkar na, Mbəlom gədan eye ka gər i wu hay tebiye,

nəkar na, ndo i dedək.

Ka giye sariya a ndo hay na, huya ta tsəved eye.»

⁸ Mafad i gawla i Mbəlom a kuts ha wu nakə ma gəse ngay aye ka pat. Tsa na, a vəlay gədan a pat ka məwure haladzay andza ako hərwi ada m̄a fəka ndo hay.

⁹ Ane tuk na, ahəl nakə pat niye a fəka tay aye na, ta gər ha mezeleme tay bay.

Ta kəma mazambaday a Mbəlom bay. Tə tsalay ka gər d̄uh hərwi maa sləraw fataya dəretsətseh niye hay na, neŋgeye.

¹⁰ Gawla i Mbəlom mazlam eye a kuts ha wu nakə ma gəse ngay ka təv i bəy i wu i pesl niye. Ləvonj tekədəgəm a ge ma təv mələve bəy ngay. Ndo hay faya ta həpədiye zler haladzay hərwi faya ta siye dəretsətseh.

¹¹ Ane tuk na, ta gər ha mezeleme tay bay. Wu tay neheye lele bay tə gawa aye na, ta gər ha mezeleme bay. Nəteye faya ta tsaleye ka gər a Mbəlom nakə neŋgeye mə mbəlom aye hərwi mbəlak tay ada hərwi dəretsətseh tay nakə faya ta siye aye.

¹² Ma dəba eye gawla i Mbəlom maməkwa eye a ye a kuts ha wu nakə ma gəse ngay aye a magayam bagwar eye nakə tə zalay Efrat aye. Yam i magayam niye a sakwa hərwi ada bəy neheye ta deyeweye abəra mə bəzay ta hutıye tsəved mətese mata ge vəram.

¹³ Tsa na, na ngatay a məsəfəre neheye ngwalak eye bay hay aye mahkar. Nəteye na, andza makombodok hay. Neŋged na, a ndohwaw abəra mə bazlam i gədam, neŋged a ndohwaw abəra mə bazlam i wu i pesl, neŋged a ndohwaw abəra mə bazlam i ndo nakə a gwad neŋgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye.

¹⁴ Məsəfəre neheye ti yaw na, abəra mə fakalaw, tə gawa masuwayan. Tə yawa a gay i bəy i məndzibəra hay tebiye, tə hayawa tay gər hərwi məge vəram ka Mbəlom gədan eye ka gər i wu hay tebiye pat nakə ma bəziye ha gədan ngay aye.

¹⁵ Yesu a gwad: «Gum metsehe bəna, na diye naha na, andza məkal, ka sərumeye ka bo bay. Məngwese ma ndziye ka ndo nakə mandza eye tə peteked ngay ka bo aye. Neŋgeye mandza eye tsezlezlenŋe hərwi ada ahəl nakə na diye naha neŋgeye ze peteked bay ada horoy m̄a gay kame i ndo hay bay.»

¹⁶ Məsəfəre neheye mahkar aye, tə hay-atay gər a bəy hay na, a təv eye andaya Yahuda hay tə zalay Harmagedon.

¹⁷ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom matasəla eye a kuts wu nakə ma gəse ngay aye a magərmbəlom. Mətsike me a tsənew

abəra ka təv mələve i bəy Mbəlom mə gay
ngay məvəlay wu, a gwad: «Ka ndəv.»

¹⁸ Kwayaŋna mawutsede i Mbəlom a
wutsede, mbəlom a ləv ngwezləts. Dala a bəl
dzekiḅ dzekiḅ. Kwa ahəl nakə a ge ndo hay
aye na, dala kə bəl dāda andza niye bay, a ze
ha siye tebiye.

¹⁹ Dala a ta ka bo bəra ndzadəda, gəma
bagwar eye a ngəna mahkar ada siye i
gəma neheye ka məndzibəra aye tebiye ta
mbəzl dərmak. Babilon gəma bagwar eye
a mayaw a gər a Mbəlom na, andza niye. A
vəlay wu məse nakə a tsəhən bay aye ada a
gwaday: «Sa, ndəv ha abəra mə dəma.»

²⁰ Dala neheye malawara eye ta yam aye
tə dze a hud i yam tebiye ada mahəmba
zəbol eye ta mbəzl bəram bəram.

²¹ Ndzalala bagwar eye hay habəlagəmgəm
tə mba haladzay tə kutsaw mə mbəlom ka
ndo hay. Ndo hay tə tsalay ka gər a Mbəlom
hərwi faya ta siye dəretsətseh ta ndzalala.
Dəretsətseh niye na, lele bay wene wene
aye, a ze ha siye tebiye.

17

Bazlam i ngwas nakə a gawa madama aye

¹ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom nəte
mə walaŋ i gawla i Mbəlom neheye tasəla
kwa way ta gəse mə həlay aye, a yaw ka təv
ga, a gwedeŋ: «Dara hərwi ada nā bəzaka
ha ngwas nakə a dā zləm, a gawa madama
ma siye dəretsətseh. Ngwas məge madama
niye a dā ha na, gəma nakə ta dəzl bəse ta
magayam hay wal wal haladzay aye.

² Bəy i məndzibəra hay ta ge mezeleme
ta neŋgeye ada ndo i məndzibəra hay ta sa
guzom ngay. Ta kwaya, ta ge mezeleme
dərmak.»

³ Tsa na, Məsəfəre Tsədaŋna eye a yaw ka
təv ga, a zla ga a ye ga ha a kəsaf. Ahəl
nakə neŋ mə kəsaf aye na, na ngatay a ngwas
mandza eye ka wu i pesl ndozza. Gər ngay
hay tasəla, dəram ka gər niye hay kuro. Ka
bo ngay na, məzele hay mawatsa eye faya
haladzay. Məzele neheye hay lele bay aye,
faya ta tsaleye ka gər a Mbəlom.

⁴ Ngwas niye na, peteked ka bo ndozza
andza bəre nakə a dəv haladzay aye, tə wu
i maslawa, gura, ada tə kwar neheye lele
haladzay aye. Gəse i gura mə həlay ngay.

Gəse niye na, maraha eye tə wu neheye
ngwalak eye bay aye. Andza məgwede tə
mezeleme nakə a gawa aye.

⁵ Ta watsa məzele ka da'ar ngay. Məzele
ngay niye a dā wu maŋgaha eye, andza
məgwede: «Babilon bagwar i gəma, neŋgeye
maya i ngwas neheye tə gawa madama aye
ada tə wu ngwalak eye bay ka məndzibəra
aye.»

⁶ Na zəba faya na, ngwas niye kə sa bam-
baz i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. Tə
kəd tay ha na, hərwi tə gwadawa parakka
Yesu neŋgeye Bəy Maduweŋ, ada ngwas
niye kə kwaya tə bambaz tay.

Na ngatay andza niye na, a geŋ
hərbaḅəkka.

⁷ Gawla i Mbəlom niye a gwedeŋ: «A
gaka hərbaḅəkka na, hərwi mey?» A gwad:
«Tsəne, na dakeye ha wu nakə maŋgaha eye
ka ngwas nakay aye ada ka wu i pesl nakə
mandza eye faya aye. Wu i pesl niye na, gər
hay faya tasəla ada dəram hay kuro.

⁸ Wu i pesl niye ka ngatay kurre na,
neŋgeye andaya tə dəre. Ane tuk na, anəke
na, neŋgeye andaya sa bay. Ma tsalaweye
abəra ma bəd nakə kutsik bagwar eye aye.
Ahəl nakə kə tsalaw aye na, Mbəlom ma
dziye ha abəra mə dəma. Kwa ahəl nakə
Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na,
Mbəlom kə watsa məzele a dərəwel nakə tə
watsa a dəma məzele i ndo neheye ta huta
sifa aye. Siye i ndo hay andaya neheye
kə watsa məzele tay a dərəwel bay aye.
Ndo neheye məzele tay mə dərəwel bay aye
ta ngatay a wu i pesl niye na, ma gateye
hərbaḅəkka hərwi a ndzawa neŋgeye na,
andaya, anəke na, neŋgeye andaya sa bay
ada pat mekeleŋ eye na, ma maweye mba.»

⁹ A gwedeŋ sa: «Ndo hay tā huta metsehe
hərwi mətsəne wu neheye. Gər i wu i pesl
neheye tasəla aye na, a dā ha mahəmba hay
tasəla nakə ngwas niye mandza eye faya aye
dərmak. A dā ha bəy hay tasəla.

¹⁰ Mə walaŋ tay na, bəy hay zlam mələve
i bəy tay ka ndəv. Neŋged nəte na, neŋgeye
andaya faya mə ləviye bəy ngay. Matasəla
eye na, həlay ngay eye kə slaw zuk bay.
Aza həlay ngay kə slaw na, ma ndziye həlay
tsekweŋ tsa.

¹¹ Wu i pesl nakə ahəl niye neŋgeye tə
dəre aye ada anəke neŋgeye andaya tə dəre

sa bay na, neŋgeye na, matsamahkar i bəy. Neŋgeye mə walaŋ i bəy neheye tasəla aye dərma. Ahəl nakə aza kə ndohwaw aye na, Mbəlom ma kədiye na hele hele.

¹² «Dəram neheye kuro ka ŋgatay aye na, a dā ha bəy hay kuro ta deyeweyey. Ta yaw zuk bay. Mbəlom ma vəlateye gədaŋ hərwi ada nəteye ta wu i pesl niye ta ləviye mələve bəy bəre nəte.

¹³ Bəy neheye kuro aye mədzal gər tay na, nəte. Ta geyey məsler a wu i pesl ta gədaŋ tay peteh hərwi ada mā ləva bəy ŋgay.

¹⁴ Ta giye vərəm ta Wawa i təbaŋ. Wawa i təbaŋ ma sliye fataya hərwi neŋgeye na, Bəy Maduwenj ka gər i bəy Maduwenj hay. Neŋgeye Bəy a ze bəy hay tebiye. Ndo ŋgay hay faya ta pay bəzay na, tə dərəv tay peteh. Neŋgeye a pala tay ha, a zalatay ada ta pay bəzay. Andza niye ta ŋgwasiye fataya tə neŋgeye.»

¹⁵ Gawla i Mbəlom niye a gwedeŋ sa: «Magayam nakə ka ŋgatay ŋgwas niye a gawa madama mandza eye ka tsakay aye na, andza məgwede: Slala hay, ndo hay mbərzəzza haladzay, gəma hay, ndo neheye tə tsik kwa bazlam i gəma waray waray aye.

¹⁶ Dəram neheye kuro ka ŋgatay aye ta wu i pesl niye dərma, ta neye dərə a ŋgwas niye. Ta buwiye wu hay tebiye abəra mə həlay i ŋgwas niye hərwi ada mā ndza bo kəriye. Ta gəsiye na ada ta həpədiye na. Siye nakə ka zəkaw aye na, ta kaliye ha a ako, ta fəkiye na abəra mə dəma hurdək hurdək.

¹⁷ Bəy neheye kuro mədzal gər tay nəte aye ada tə gay məsler a wu i pesl niye hərwi ada mā ləva bəy ŋgay na, maa ge ha andza niye na, Mbəlom. Mbəlom a ge andza niye hərwi ada tā ge wu nakə a say aye. Wu i pesl ma ləviye bəy ŋgay hus ka wu nakə Mbəlom a tsik ahəl niye mā ge bo.

¹⁸ ŋgwas nakə ka ŋgatay aye na, bagwar i gəma nakə ma ləviye bəy i mändzibəra hay tebiye.»

18

Gəma i Babilon ka mbəzl

* 18:2 Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 14.3-21.

¹ Ma dəba eye na, na ŋgatay a gawla i Mbəlom neŋged sa, faya ma mbəzlaweyey abəra mə mbəlom. Gədaŋ ŋgay na, bagwar eye haladzay. Ada madəve ŋgay nakə a dəv aye na, a dəv dzaydzay ka mändzibəra.

² A wuda ta magala, a gwad: «Babilon gəma bagwar eye ka mbəzl, Babilon ka mbəzl hele hele. Ka təra təv mändze i məsəfəre neheye lele bay aye. Məsəfəre lele bay eye hay kwa waray waray nəteye mandza eye mə dəma. Diyeŋ neheye lele bay aye, a satay a ndo hay bay aye nəteye mə dəma.*

³ Babilon ka mbəzl hərwi kə vələy ha bo ka məge mezeleme. Ndo i gəma hay wal wal tebiye ta sa guzom ŋgay ada bəy hay ka mändzibəra ta ge mezeleme ta neŋgeye. Ndo i tsakala hay ka mändzibəra ta təra zlele eye hay ta wu neheye a yatay a gər a ndo hay ka zal aye.»

⁴ Na tsəne mətsike me mekeleŋ eye a tsənew mə mbəlom sa, a gwad:

«Nəkurom ndo ga hay, dumara abəra mə walaŋ tay
bəna ka tələkum həlay a mənese
ka ta sumeyey dərətsətseh andza nəteye dərma.

⁵ Dumara abəra mə walaŋ tay
hərwi mənese tay a pasla bo bay haladzay
ada Mbəlom kə mətsa ha gər bay.

⁶ Gumatay dərətsətseh andza nakə nəteye tə gatay a ndo hay aye.

Wu nakə tə gatay a ndo hay aye na, gumatay mā ze niye.

Tadə nəteye tə vələy guzom a ndo gəse nəte na,
rahumatay ha gəse sulo.

⁷ Gumatay dərətsətseh haladzay hərwi ada dərəv mā ndalatay.

Tə gwad nəteye gədaŋ eye hay haladzay ada tə ndayawa wu mänday lele.

Tə gwaday a gər tay sa na, nəteye bəy bagwar eye hay.

Tə gwad gəma tay na, ma giye dərətsətseh andza madakway i ŋgwas təbey,
dada mədahaŋ ma ndzateye a gər təbey.

⁸ Hərwi niye, dərətsətseh ma deyeweyey fataya na, ka nəte eye.

Dəvats, mədahañ ada mandərzlañ ta deyeweýe a gəma tay pat eye nəte hərwi Bəy Maduweñ Mbəlom neñgeye Mbəlom bagwar eye.

Mata ge sariya na, neñgeye.

⁹ «Ahəl nakə bəy hay ka məndzibəra, neheye tə gawa mezeleme ta gəma niye ta geñgis i ako nakə faya ma təmiye gəma niye na, ta tuwiye haladzay, ta giye dəmes i mədahañ hərwi ahəl niye nəteye mandza eye ma wiya.

¹⁰ Ta diye, ta lətsiye dərəñ hərwi zluwer ma gateye tə dərətsətseh niye. Ta gwadiye: “Waawayah! Waawayah!

Nəkar Babilon gəma bagwar eye nakə gədañ yak a gawa andaya aye, ka mbəzl hele hele bəre nəte na, kəkay?”

¹¹ «Ndo i tsakala hay ka məndzibəra ta tuwiye ada ta giye dəmes i mədahañ dərmaç hərwi gəma nakə a təma aye, ndəray kwa nəte andaya mə dəma sa bay. Ndəray andaya masəkəme wu i tsakala tay bay?

¹² Wu niye hay na, gura ta bəre, kwar lele eye hay wal wal, ada peteked ndozza eye, peteked ñgwalak eye hay wal wal. Wu neheye ndo i tsakala hay ta səkəmawa ha aye na, dərizl i gərdaf neheye lele haladzay ada tə wu neheye ta lambad tə zler i bəgəne aye ada ta mayako lele eye hay. Ta lambad ta bəre, tə kwar.

¹³ Ndo niye hay ta səkəmawa ha mal nakə a ze huñña aye wal wal dərmaç ada ta slambah neheye a ze lele aye. Ta səkəmawa ha guzom ada mal, bəle ada gufa, sla hay, təbañ hay, pəles hay, muta i pəles hay ada beke hay andza məgwede ndo zezəñ hay. Ane tuk na, ndəray andaya masəkəme fataya abəra wu niye hay sa bay.

¹⁴ «Tə tuwa, tə gwadatay a ndo i gəma niye hay: “Wu neheye a yawakum a gər aye ta təma ta ako. Zlele kurom tə wu kurom lele eye hay andaya sa bay, ka hutumeye sa bay.”

¹⁵ Ndo i tsakala neheye ta təra zlele eye hay tə masəkəme ha wu ma gəma niye aye na, ta lətsiye dərəñ ta gəma niye. Zluwer a gatay tə dərətsətseh bagwar eye. Ta tuwiye haladzay ada ta giye dəmes i mədahañ.

¹⁶ Ta gwadiye: “Waawayah, waawayah, gəma bagwar eye ka mbəzl. Neñgeye a ndzawa na, andza ñgwas nakə a pa ka bo peteked ndozza aye ada tə peteked neheye zler i mətul zler i mətul ada tə siye peteked lele eye haladzay aye. A pawa ka bo wu i maslawa, tə ge ta gura, tə kwar neheye lele aye.

¹⁷ Wu hay tebiye a təma andza niye tsa duh!”

«Ndo neheye faya ta diye tə kwalalañ i yam ada ta bagwar tay hay, ndo i tsakala neheye ti yawa a tsekene tə kwalalañ i yam ada ta ndo neheye tebiye nəteye mə kwalalañ i yam aye, ti ye tə lətse dərəñ.

¹⁸ Ta zəba dəre, tə ñgatay a geñgis i ako nakə faya ma təmiye gəma niye na, ta wuda ta magala, tə gwad: “Gəma andaya andza gəma nakay bagwar eye bay.”

¹⁹ Tə tuwa, tə ge dəmes i mədahañ, tə kuts bətekwew a gər dəslis dəslis. Ta wuda, tə gwad: “Waawayah, waawayah, gəma bagwar eye ka mbəzl. Anañ gəma nakə ndo neheye ta kwalalañ i yam aye ta huta zlele na, mə həlay ñgay. Bəre nəte tsa na, a mbəzl na, kəkay?”

²⁰ «Nəkurom neheye mə mbəlom aye ñgwasum! Gəma ka təma! Nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, nəkurom ndo i maslañ i Yesu hay ada nəkurom ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay, ñgwasum hərwi Mbəlom kə gay sariya ka wu nakə a gakum aye.»

²¹ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom gədañ eye, a ye a zla kwar bagwar eye andza ber i maləgəre, a kal ha a bəlay. Tsa na, a gwad: «Ta kaliye ha Babilon gəma bagwar eye andza niye, dāda ta ñgateye sa bay.

²² Ndo hay ta tsəniye dāda mədze gandzaval ma Babilon, məge dəmes, məfe fagam, məfe tolom sa bay. Wuray kwa tsekweñ ma giye andaya ma Babilon sa bay. Ndo malembede wu hay ta giye andaya sa bay, maləgəre nakə a ləvawa abəra ma təv kurom aye na, ndo hay ta tsəniye sa bay.

²³ Lalam kurom hay ta dəviye dzaydzay ka niye sa bay. Ta tsəniye məbəbəle wuray huwwa i ndo məzle dahəlay hay mə gay kurom sa bay. Ahəl niye ndo i tsakala kurom hay ta ze ha siye i ndo i tsakala hay

ka mändzibəra tebiye. Ka vatay gər a ndo hay kwa mənğay ta madan kurom. Hərwi niye nəkurom ka nasumeye andza niye.

²⁴ Mbəlom a nğatay a bambaz i ndo mədə ha bazlam nğay hay, ada a bambaz i ndo nğay hay. Bambaz i ndo neheye ka mändzibəra tebiye tə kəf tay ha aye na, ka gər tay.»

19

¹ Ma dəba eye na, na tsəne mətsike me a tsənew mə mbəlom andza ndo hay haladzay ta tsikiye me. Tə gwad:

«Hələluya! Zambadumay a Mbəlom.

Maa təma tay ha ndo hay na, neñgeye. Neñgeye məzlaə eye, neñgeye gədan eye a ze kwa mey.

² Neñgeye na, ndo i dedek, a ge sariya nğay a ndo hay na, ta dedek. Kə gəs na maya i nğwas neheye tə gawa madama aye.

Nğwas niye na, kə nas tay ha ndo hay ka mändzibəra tebiye tə wu neheye lele bay aye.

Mbəlom kə vəlay dəretsətseh a nğwas niye hərwi nakə a kəf ndo i məsler nğay hay aye.»

³ Ma dəba eye, tə ma faya sa, tə gwad: «Zambadumay a Mbəlom. Geñgis nakə a tsalaw abəra ma gəma niye aye na, ma ndəviye bay, ma tsalaweye huya andza niye.»

⁴ Tsa na, madugula hay kuro kuro sulo gər eye fad ada wu neheye fad aye ta dəkw gurmets kame i təv mändze niye Mbəlom mandza eye faya aye ada tə dəslay ha gər, tə gwad: «Hələluya! Nəkar Mbəlom bagwar eye.»

Magurlom i məzle dahəlay

⁵ Na tsəne mətsike me a tsənew abəra ma təv mändze i bəy eye, a gwad:

«Zambadumay a Mbəlom kway, nəkurom ndo mäge məsler nğay hay, nəkurom neheye ka rəhumay ha gər ta dedek, kwa wawa hay kwa bagwar hay.»

⁶ Na tsəne mətsike me neñged a tsənew sa andza ndo hay haladzay mbərzəzza faya ta tsikiye me. A tsənew sa na, andza mazaw bagwar eye nakə a vaw ka mahəmba aye.

A tsənew andza maləve i mbəlom bagwar eye dərmak. Neñ faya na piye faya zləm na, mətsike me niye a gwad:

«Nəkar Mbəlom bagwar eye hərwi Bəy Maduweñ Mbəlom kway na, gədan eye.

Maa ləva wu hay tebiye na, neñgeye.

⁷ Nğwasakwa, dərev kway mâ ge lanlan lele. Zambadəkway hərwi həlay eye kə slaw.

Wawa i təbən ma zliye dahəlay. Dahəlay maləva bo eye tsiy, faya ma həbiye.

⁸ Ta vəlay tsəved məpe ka bo peteked nakə tsədənğa, ndəluə kwa tsekweñ andaya faya bay aye, ada nakə a dəv haladzay pəzləd pəzləd aye.

Nğwalak nğwalak i peteked niye a də ha na, wu neheye nğwalak eye ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə ge aye.»

⁹ Tsa na, gawla i Mbəlom eye andaya a gwedən: «Watsa a dərewel na, mənğwese ma ndziye ka ndo neheye tə zalatay a magurlom i məzle dahəlay i Wawa i təbən aye.» Gawla i Mbəlom niye a gwedən sa na: «Bazlam neheye anan aye na, dedek. A yaw na, abəra mə bazlam i Mbəlom.»

¹⁰ Na tsəne andza niye na, na dəkw gurmets kame nğay hərwi mədəslay ha gər, ane tuk na, a gwedən: «Kâ ge andza niye bay. Neñ dərmak na, ndo i məsler i Mbəlom andza nəkar ada andza malamar yak neheye tə pa mədzal gər tay ka bazlam i Yesu nakə a də ha aye. Dəslay ha gər düh na, a Mbəlom.»

Maa vəlatay gədan a ndo i maslan i Mbəlom na, bazlam nakay.

Vəram bagwar eye

¹¹ Ma dəba eye na, na nğatay magərmbəlom mahəndəka eye tuwanğa. Pəles herre eye malətsa eye mə dəma ada ndoweye andaya mandza eye faya tunğa, tə zalay na, ndo i dedek ada ndo nakə a ge wu ta tsəved aye. Ma giye sariya ada ma giye vəram ta dedek.

¹² Dəre nğay a dəv andza dərneñ i ako. Kə pa dzagwa i bəy a gər haladzay. Ta watsa faya məzele. Nəray a sər məzele niye bay, maa sər na, neñgeye nəte.

¹³ Kələmedze ɲgay nakə ka bo aye na, bambaz faya haladzay. Məzele ɲgay na, bazlam i Mbəlom.

¹⁴ Slala i sidzew hay wal wal mə mbəlom tə pay bəzay. Nəteye mandza eye ka pələs herre eye hay. Peteked tay hay ka bo na, herre kwa tsekweɲ ndəluḅ faya bay dərmaḱ.

¹⁵ Maslalam matasla eye hepepe, a yaw abəra mə bazlam ɲgay. Ta maslalam niye na, ma həhariye tay ha ndo neheye ta təma bazlam ɲgay bay aye. Ma təriye bəy ta gədaɲ eye ka gər tay. Ma mbərasliye tay ha mbərasl mbərasl andza hohway neheye ta mbəraslawə tay ha hərwi maditsaw abəra mə dəma yam aye. A da ha niye na, mevel i Mbəlom bagwar eye.

¹⁶ Ta watsa məzele ɲgay ka peteked ɲgay ada ka gwas ɲgay. Tə watsa na, tə gwad: «Nenḡeye na, bəy ka gər i bəy hay tebiye. Bəy Maduweɲ ka gər i bəy maduweɲ hay tebiye.»

¹⁷ Tsa na, na ɲgatay a gawla i Mbəlom nenḡed malətsa eye ka pat. A wuda ta magala, a zalatay a diyeɲ neheye faya ta tsəviye ta magərmbəlom aye, a gwadatay: «Hayum gər, dumara ndayum bagwar i magurlom nakə Mbəlom a da aye.

¹⁸ Dumara həpədum slo i mədahaɲ i bəy hay, həpədum slo i mədahaɲ i sidzew hay tə slo i bəy tay hay. Həpədum slo i pələs hay tə slo i ndo neheye tə tsalawa faya aye ada tə slo i ndo hay tebiye, kwa slo i beke hay, kwa i ndo neheye nəteye beke hay bay aye, kwa i bagwar hay, kwa i wawa hay.»

¹⁹ Tsa na, na ɲgatay a wu i pesl niye ada ta bəy i məndzibəra hay. Sidzew tay hay tə haya gər hərwi məḡe vərəm ta ndo nakə a tsal ka pələs herre eye ada ta sidzew ɲgay hay.

²⁰ Ahəl nakə ta dazlay a vərəm aye na, ndo niye tə sidzew ɲgay hay tə gəs na wu i pesl ta ndo nakə a gwad nenḡeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom, azlakwa nenḡeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom bay aye. Maa ge masuwayaɲ kame i wu i pesl na, nenḡeye. Andza niye, a vatay gər a ndo hay ka matəme ka bo tay ɲgodgor i wu i pesl ada ka mədəslay ha gər a kule nakə a ge aye. Ahəl nakə tə gəs wu i pesl ta ndo niye a gwad nenḡeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye

na, tə kuts tay ha a dəlov i ako tə dəre. Ako niye a təma na, andza dəlov a təma andza gufa i wur i kudamasara.

²¹ Sidzew i wu i pesl hay na, ndo niye tə pələs aye a kəd tay ha ta maslalam nakə a yawaw abəra mə bazlam ɲgay aye. Diyeɲ hay tebiye, tə yaw tə nda mədahaɲ tay, tə rah.

20

Bazlam nakə a tsik ka məve gwezem aye

¹ Ma dəba eye na, na ɲgatay a gawla i Mbəlom faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom, kələ məhəndəke abəra mə bəd nakə kutsik bagwar eye mə həlay ɲgay. Tsalalaw bagwar eye a mba haladzay mə həlay ɲgay dərmaḱ.

² A ye naha, a gəs gədam. Gədam niye na, dədə, andza məḡwedə Fakalaw nakə a vaway gər a ndo hay ahəl niye aye. Gawla i Mbəlom niye a gəs, a dzawa na. Ma ndziye madzawa eye məve gwezem.

³ Gawla i Mbəlom a dzawa na Fakalaw niye na, a kal ha a bəd nakə kutsik bagwar eye, a dərəzl faya. A dərəzl faya na, lele tə kələ mədərəzle hərwi ada mā vatay gər a ndo hay ka məndzibəra sa bay. Ma dəba i məve gwezem na, ta pəliye ha, ane tuk na, ma ndziye tsekweɲ tsa.

⁴ Ma dəba eye na, na ɲgatay a təv məndze hay i bəy, ndo hay mandza eye faya. Mbəlom kə vələtay gədaɲ ka məgatay sariya a ndo hay. Na ɲgatay a məsəfəre i siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu dərmaḱ. Ndo hay tə dəs fataya abəra gər ahəl niye dədədə hərwi nakə tə pa mədzal gər tay ka Yesu aye ada hərwi nakə tə dəwa ha bazlam i Mbəlom aye. Nəteye na, ta dəslyay ha gər a wu i pesl niye bay, ta dəslyay ha gər a kule ɲgay bay, ɲgodgor ɲgay andaya fataya ka da'ar təbey kwa ka həlay andaya bay. Na ɲgatay na, nəteye tə dəre. Nəteye tə Yesu Kəriste ta ndziye ma bəy məve gwezem.

⁵ Niye na, tə lah mələtsew abəra ma mədahaɲ aye. Siye i ndo hay na, ta lətseweye zuk bay. Ta lətseweye na, məve gwezem ma ndəviye abəra mə dəma təday.

⁶ Məḡwese ka ndo niye hay tə lah mələtsew aye. Mbəlom kə pa tay ha wal. Məməte masulo eye ma sliye fataya məgatay wuray sa bay. Ta təriye na, ndo

neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ada a Yesu Kəriste. Nəteye tə Kəriste ta ndziye ma bəy məve gwezem.

Mbəlom a sla ka Fakalaw

⁷ Fakalaw kə ndza madzawa eye məve gwezem na, ta gəriye ahaya abəra ma bəf.

⁸ Kə ndohwaw abəra ma bəf na, ma diye mata vatay gər a ndo hay ma gəma hay wal wal sa. Tə zalatay a gəma niye hay na, Gog ta Magog.* Ma hayatay gər ka təv manəte eye hərwi ada t̄a ge vəram ta Mbəlom. Nəteye na, haladzay wurkenkene andza hewiyen nakə mə magayam aye.

⁹ Na ɲgatay na, tə ndohwaw tsid̄ tsid̄ ti ye kwa a ɲgay, ti ye tə lawara təv i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu andza məgwede gəma nakə Mbəlom a wuda haladzay aye. Ane tuk na, ako a mbəzlaw fataya mə mbəlom, a təma tay ha təlmed̄ təlmed̄.

¹⁰ Fakalaw niye a vatay gər na, tə gəs na tə kal ha a dəlov i ako. Mə dəma na, gufa i kudamasara wafafafa faya ma təmiye. Tə kal ha na, a təv nakə ɓa tə lah məkal ha a dəma wu i pesl ta ndo nakə a gwad̄ neɲgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye. Andza niye, ta siye dəretsətseh həpat ta həvad̄ ka tor eye mə dəma.

Maduk i duk i sariya

¹¹ Ma dəba eye na, na ɲgatay a təv məndze i bəy a zəba herre. Ndo andaya mandza eye faya. Məndzibəra ta magərmbəlom tə dze abəra kame ɲgay, ta ɲgatateye sa bay.

¹² Tsa na, na ɲgatay a ndo neheye tə mət aye tebiye, kwa bagwar hay, kwa wawa hay. Nəteye malətsa eye kame i təv məndze i bəy. Tsa na, ndoweye a həndək dərrewel hay. Ta həndək dərrewel mekelen̄ eye dərma. Neɲgeye na, ta watsa a dəma məzele i ndo neheye tə huta sifa nakə dedek aye. Ma dəba eye ta həndək dərrewel niye hay na, Mbəlom a gatay sariya a ndo neheye tə mət aye. A gatay sariya na, təde təde ka wu tay neheye tə ge aye, tə watsa na a dərrewel niye hay aye.

¹³ Ndo neheye tə mət ma bəlay aye tə ndohwaw tebiye abəra ma bəlay. Mədahan̄ neheye ma bəf ma təv məndze i mədahan̄ hay aye tə ndohwaw abəra mə dəma tebiye.

Mbəlom a gatay sariya tebiye təde təde ka məsler tay.

¹⁴ Tsa na, tə kal ha məməte ta təv məndze i mədahan̄ hay a dəlov i ako. Dəlov i ako niye na, təv nakə ndo hay ta mətiye mə dəma masulo aye.

¹⁵ Tadə ndoweye məzele ɲgay andaya mə dərrewel i ndo neheye ta huta sifa aye bay na, ta kal ha a dəlov i ako niye dərma.

21

Magərmbəlom wedeye ta məndzibəra wedeye

¹ Ma dəba eye na, na ɲgatay a magərmbəlom wedeye ta məndzibəra wedeye. Magərmbəlom makurre eye ta məndzibəra makurre eye ta dze. Ada bəlay andaya sa bay kə dze.

² Na ɲgatay naha a gəma tsədan̄ɲa eye, gəma niye na, Zerozelem wedeye nakə faya ma mbəzlaweye abəra ka təv i Mbəlom aye. Gəma niye na, a lambad̄ bo, a le haladzay andza dahəlay nakə a lambad̄ bo lele ma diye a gay i zal aye.

³ Na tsəne mətsike me a tsənew abəra ka təv məndze i bəy ta magala, a gwad̄: «Zəbum, Mbəlom kə ge gay ɲgay a walaɲ i ndo hay, ma ndziye tə nəteye. Ta təriye ndo ɲgay hay. Neɲgeye Mbəlom nəte ɲgwen̄ ma ndziye tə nəteye.

⁴ Ma takadiye na yam dərə tay. Ta mətiye sa bay tebiye. Wuray ma ndalateye sa bay. Ta tuwiye sa bay, wuray ma wuriye fataya sa bay. Wu guram eye hay ta dze.»

⁵ Tsa na, ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy aye, a gwad̄: «Zəba, na giye wu hay tebiye wedeye hay.» Tsa na, a gweden̄: «Watsa wu nakay hərwi bazlam neheye na, dedek, makəraw me kwa tsekwen̄ andaya mə dəma bay.»

⁶ A gweden̄ sa: «Ka ndəv. Maa dazlay a wu tebiye na, neɲ, maa ndəv ha wu hay tebiye na, neɲ gwa. Neɲ makurre i wu hay tebiye ada neɲ mənəve i wu hay tebiye. Ndo nakə yam a gay aye na, na vəleye yam kəriye. Yam niye a ɲgəzaw ma bədiyem. Yam niye na, yam nakə ma vəlateye sifa a ndo hay aye.

* 20:8 Zəba mə Ezekiyl 38-39.

⁷ Ndo nakə kə ɲgwasə ka dəretsətseh aye na, na vəleye wu neheye tebiye. Na təriye Mbəlom ɲgay, neɲgeye ma təriye wawa ga.

⁸ Ane tuk na, ndo i takazay hay, ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye, ndo neheye dərev tay lele bay aye, ndo məkədə gər i ndo hay, ndo məge madama hay, madaɲ hay, ndo məpay bəzay a kule hay, ndo i parasay hay, nəteye düh ta diye na, a dəlov i ako. Gufa i kudamasara nakə a təma wafafafa aye mə dəma. Ta mətiye məməte masulo aye na, mə dəma.»

Zerozelem wedeye

⁹ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom a yaw ka təv ga. Neɲgeye nəte mə walaɲ i gawla i Mbəlom neheye tasəla ta gəse mə həlay tay aye neheye maduk i duk i dəretsətseh mə dəma maraha eye. A yaw na, a gwedeɲ: «Dara, na dəkeye ka dahəlay nakə Wawa i təbaɲ ma zliye aye.»

¹⁰ Tsa na, Məsəfəre Tsədəɲɲa eye a yaw ka gər ga ada kwayaɲɲa gawla i Mbəlom niye a zla ga, a ye ga ha a mahəmba bagwar eye sololololo. A deɲ ka Zerozelem gəma tsədəɲɲa eye, faya ma mbəzlaweye abəra ma magərmbəlom, a mbəzlaw abəra ka təv i Mbəlom.

¹¹ Gəma niye na, a dəv dzaydzay andza kwar lele eye, a wuzl dəre andza malam. Maa wuzl dəre niye na, məzlaḅ i Mbəlom.

¹² Tə lawara na gəma niye na, ta zled. Zled niye madəzla eye dabasəm eye ada zəbol eye dərmak. Tə ge faya məged i məfələkwe a dəma na, kuro gər eye sulo, ada gawla i Mbəlom kwa way ka məged neheye kuro gər eye sulo aye. Ka məged niye hay na, tə watsa faya məzele kuro gər eye sulo i slala i İsrayel hay.

¹³ Gəma niye na, hawal fad. Ka hawal niye hay fad aye na, məged faya mahkar mahkar. Mahkar ta diye i bəzay, mahkar ta diye i pat mədədə ada mahkar ta diye i tsakay, mahkar ta diye i Salawa.

¹⁴ Tə pa mədok i zled i gəma niye tə kwar bagwar eye hay kuro gər eye sulo. Ka kwar niye hay nəte nəte tə watsa faya məzele i ndo i maslaɲ i Wawa i təbaɲ kuro gər eye sulo.

¹⁵ Gawla i Mbəlom nakə faya ma tsikeneye me aye na, sakwal i gura mə

həlay. Sakwal niye na, hərwi mələve ha wu hay. A ye, a ləva ha gəma, məged eye hay ada zled i gəma eye.

¹⁶ Hawal i gəma niye fad na, tə ləva ta ze a bo bay. Gawla i Mbəlom a ləva na gəma eye ta sakwal ɲgay niye. Zəbol ɲgay eye na, gwezem kuro gər eye sulo. Zlabatam ɲgay eye tə solololo ɲgay eye andza niye dərmak.

¹⁷ Ma dəba eye, gawla i Mbəlom a ləva zled niye. Solololo ɲgay eye temerre tə kuro kuro fad gər eye fad. A ləva na, andza nakə ndo hay tə ləvawa wu aye.

¹⁸ Ta dəzl zled niye na, tə kwar nakə tə zalay *zaspe* aye. Gəma niye na, ta dəzl ta gura lele dəre a tsara ha andza malam.

¹⁹ Tə wurkatsa na mədok i zled niye na, tə kwar neheye wal wal a le haladzay aye. Kwar eye niye hay na, tə zalatay *zaspe*. Masulo eye na, tə zalay *safir*, mamahkar eye tə zalay *apate*, mafad eye tə zalay *emerod*,

²⁰ mazlam eye tə zalay *sardowan*, maməkwa eye tə zalay *kornalin*, matasəla eye tə zalay *kərisolite*, matsamahkar eye tə zalay *beril*, matsid eye tə zalay *topaz*, makuro eye tə zalay *kərisopəras*, makuro gər eye nəte tə zalay *hisinje*, makuro gər eye sulo tə zalay *ametiste*.

²¹ Wu i məged niye kuro gər eye sulo eye i kwar, tə zalay *perəl*, a le haladzay. Təv məhay gər i gəma niye na, ta ndərat faya na, gura lele dəre a tsara ha aye.

²² Na ɲgatay a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ma gəma niye bay hərwi Bəy Maduweɲ Mbəlom bagwar eye ada Wawa i təbaɲ nəteye wu tay ma təv maduwule me.

²³ Na zəba dəre na, pat ta kiye ta təriye kəriye ma gəma niye hərwi dzaydzay i Mbəlom a dəv mə dəma. Wawa i təbaɲ neɲgeye a vəl dzaydzay ma gəma niye.

²⁴ Slala hay wal wal ka məndzibəra ta həhaliye ma təv dzaydzay ɲgay ma gəma niye. Bəy i məndzibəra hay ta fələkwiye a dəma tə zlele tay hərwi məvəlay wu a Mbəlom.

²⁵ Məged i gəma niye ma ndziye na, tuwaɲɲa hwapat ta dərəzliye na bay. Ta dərəzliye na dadə bay hərwi həvad andaya sa bay.

²⁶ Ta zliye zlele tə wu neheye lele aye ka məndzibəra, ta fələkwiye ha a gəma niye

hərwi məvələy a Mbəlom.

²⁷ Wu neheye lele bay aye ta sliye faya mede a dəma bay. Ndo neheye dərev tay manasa eye ada ndo i parasay ta fələkwiye a dəma bay dərmaq. Mata fələkwe a dəma na, ndo neheye tə watsa məzele tay a dərwele i Wawa i təbaŋ aye. Maa huta sifa dedek eye na, nəteye.

22

¹ Ma dəba aye na, gawla i Mbəlom niye a dən ka magayam wuray yam mə dəma. Yam eye niye na, ma vəliye sifa a ndo hay. A wuzl dərə andza malam ada a yaw na, abəra ka təv mändze i bəy i Mbəlom ta Wawa i təbaŋ.

² A va ma wuzlah i tsəved i gəma niye. Ka tsakay i yam niye na, dərizl i gərđaf nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye kə ndzohwaw. A ndzohwaw na, diye sulo sulo. Ka məve nəte na, a wa sik kuro gər eye sulo. Ka kiye na, a wa sik nəte. Slambah eye hay na, sidem. Ma mbəliye tay ha slala i ndo hay wal wal tebiye.

³ Wu neheye Mbəlom a vəlawatay mezeleme aye na, ma giye andaya ma gəma niye bay. Mata ge andaya ma gəma niye na, təv mändze i bəy i Mbəlom ta Wawa i təbaŋ. Ndo ŋgay hay ta dəsleye ha gər.

⁴ Nəteye na, ta ŋgateye a dərə ŋgay, ta watsiye məzele ŋgay ka da'ar tay.

⁵ Həvad ma giye andaya sa bay, lalam hay tə pat ta təriye kəriye hərwi Bəy Maduweŋ Mbəlom bo ŋgay eye ma dəvateye dzay-dzay. Ada nəteye na, ta ndziye ma bəy ka tor eye.

⁶ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom a gwedeŋ: «Bazlam neheye na, dedek, maraw me andaya kwa tsekweŋ mə dəma bay. Bəy Maduweŋ Mbəlom a vəlatay Məsəfəre ŋgay a ndo məde ha bazlam ŋgay hay hərwi ada tã da ha bazlam ŋgay. A sləraw gawla ŋgay hərwi ada mâ yaw mâ datay ha a ndo i məsler ŋgay hay wu nakə mazlambar ma deyeweye kame aye.»

Yesu ma maweye

⁷ Yesu a gwad: «Tsənum, mazlambar na miye naha bəse. Mbəlom ma piye ŋgama ka ndo neheye faya ta rəhay ha gər a wu

nakə mə dərwele nakay aye hərwi a yaw na, abəra ma Məsəfəre i Mbəlom.»

⁸ Neŋ Yuhana, na tsəne wu neheye tə zləm ga, na ŋgatay tə dərə ga. Ahəl nakə na tsəne aye ada na ŋgatay aye na, na kal ha bo kame i gawla i Mbəlom nakə a bəzeŋ ha aye hərwi mədəsleay ha gər.

⁹ Ane tuk na, a gwedeŋ: «Kã ge andza niye bay. Neŋ na, ndo i məsler i Mbəlom andza nəkar ada andza malamar yak neheye nəteye ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay aye ada andza siye i ndo neheye faya ta rəhay ha gər a bazlam neheye mə dərwele nakay aye. Kã dəsleay ha gər na, a Mbəlom.»

¹⁰ A gwedeŋ sa: «Mbəlom kə da ha wu nakə ka watsa a dərwele nakay aye. Ka ŋgaha na bazlam neheye bay, datay ha a ndo hay hərwi wu neheye ta giye bo na, bəse.

¹¹ Neŋ faya na gwadateye a ndo neheye ta wuda wu nakə lele bay aye. Tadə a sakum məge mənese na, dum ha kame kame andza niye huya. A nəkurom neheye dərev kurom manasa eye, tadə a sakum matəre andza niye na, dum ha kame kame andza niye huya. Ndo nakə faya ma giye wu nakə a say a Mbəlom aye na, mâ ge lele huya. Ndo nakə faya ma pay bəzay a Mbəlom aye na, mâ pay bəzay a Mbəlom andza niye huya.»

¹² Ma dəba aye na, Yesu a gwedeŋ sa: «Tsəne, na miye naha bəse. Na həliye naha wu hay ka həlay hərwi ada nã vəl kwa a way merəbe i məsler ŋgay.

¹³ Maa dazlay a wu tebiye na, neŋ, maa ndəv ha wu hay tebiye na, neŋ gwa. Neŋ makurre i wu hay tebiye ada neŋ mandəve i wu hay tebiye

¹⁴ «Məŋgwese ma ndziye ka ndo neheye ta bəriye peteked tay hay tsədəŋŋa eye. Nəteye ta hutiyə tsəved məfələkwe a gəma niye. Nəteye na, ta hutiyə tsəved mände hohway i dərizl i gərđaf nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye.

¹⁵ Ndo neheye ta təra andza kəra aye ada madan hay ta ndo neheye tə gawa mezeleme aye, nəteye na, ta ndziye ma bəra. Ndo məkəde gər i ndo hay dərmaq ada ta ndo neheye tə dəsleay ha gər a kule aye, ndo neheye tə vəlaway ha bo tay a maraw

me aye, nəteye tebiye ta ndziye ma bəra, ta fələkwiye dāda a gəma niye bay.

¹⁶ «Nej Yesu, na slər naha gawla i Mbəlom ga na, hərwi ada mâ ye, mâ dākum ha wu neheye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye wal wal təv tasəla aye. Nej na, ndo nakə faya ka həbumeye ma deyeweye abəra ma gwala i Davit aye. Nej na, bamta i dərə mətsədə nakə a dəvawa ta mekedə aye.»

¹⁷ Məsəfəre Tsədənna eye ta dahəlay, tə gwad: «Dara.» Nəkurom neheye faya ka tsənumeye wu neheye, gwadum: «Dara.»

Nəkurom neheye yam a gakum aye, dumara sum yam nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye. Ta vəliye kəriye a ndo neheye a satay məse aye.

Mandəve i bazlam

¹⁸ Nej Yuhana faya na gateye daf a ndo neheye faya ta tsəniye wu neheye mə dərəwel nakay aye. Tadə ndoweye ka səkah ha wu ka bazlam neheye mə dərəwel nakay aye na, Mbəlom ma səkaheye ha dərətsətseh nakə ka dzaŋgum mə dərəwel nakay aye.

¹⁹ Tadə ndoweye kə zla wu abəra mə bazlam i Mbəlom na, Mbəlom ma həliye hohway i dərizl i gərdaf nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye abəra ka bəmalə ŋgay. Ma hutiyə təv ma gəma i Mbəlom bay. Ba dərəwel nakay kə tsik ka hohway ta gəma niye tsiy.

²⁰ Yesu a gwad ka wu neheye tebiye na, dedek aye, ma gwadiye: «Ayaw, na miye naha bəse.»

Ayaw Bəy Maduweŋ ga Yesu, dara.

²¹ Yesu Bəy Maduweŋ kway mâ pa fakuma ŋgama tebiye.